

Gelulg Glusuaqan: Gisiteget Agnut- mugsi'gw

Mi'kmaq New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matiw.....	4
Malg.....	40
Lu'g	61
Sa'n	95
Paqalaiwaqann.....	121
Lo'mewaqa.....	153
1 Golintewaqa	171
2 Golintewaqa	187
Galetiaewaqa.....	198
Epesusewaqa.....	205
Pilippiewaqa	212
Golosiewaqa	217
1 Tessaloniaewaqa.....	222
2 Tessaloniaewaqa.....	226
1 Timoti	229
2 Timoti	234
Taitus	238
Piliman	241
Gisi Mgnaji Mimajuinu'g	243
Ji'mej	256
1 Pie'l	261
2 Pie'l	267
1 Sa'n	271
2 Sa'n	276
3 Sa'n	277
Ju't.....	278
Ugtejgewe'l.....	280

Matiw

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Matiw na nujintutmap g'pnno'lewei suliewei. Naqt'g'p ugtlgowaqan ugjit majulgwalan Se'susal. Ula wi'gatign ewi'g'g'p tlimugsinenu ta'n goqwei Se'sus tela'tegep aq ta'n goqwei teluep. Nisgam teplumapni ugmimajuinumg petgitmuatal Nujiugs'tawi'welitl. Mati w telimugsi'gw na Se'sus ta'n Nisgam teplumugsi'gup petgimatal ugs'tqamug. Ewi'g'g'p ula wi'gatign ugjit tlimugsinenu pugwelgl ta'n goqwe'l sa'qawei'gi'g getlams'tasultipnig na teliaqal ge's Se'sus eig'p ugs'tqamug. Negla mimajuinugi'g ewi'gmi'tipnn na sa'qawei wi'gatignn teluisig "Sa'qawei Teplumtingewei." Mati w wet wi'g'g'p ula wi'gatign musga'tugsinenu Se'sus na negm ta'n petgimut ugjit ugs'tawian Nisgam ugmimajuinumg. Mati w ewi'g'g'p ula wi'gatign tlimugsinenu amujpa tla'taqatigw ta'n Nisgam tel puatg. Se'sus apjiw jigs'tuapnn ujil ge's eigeg ugs'tqamug. Ta'n tujiw sign'tuteg na telimapnn Sa'nal, "Ge' tla'taqatinej ta'n Nisgam tel puatg." Nisgam pewalaji ugmimajuinumg jigs'tuanew aq mu listuanew. Se'sus gis musga'tugsi'gw ta'n gis tla'taqatites-nu glaman majulgwanej Se'sus aq Nisgam ul'ta'sitew. Mati w telimugsi'gw ta'n Se'sus teluep aq ta'n telgi'g'p ml'gigno'ti gi's tla'tegen paqalawaiwaqann. Telimugsi'gw ta'n Se'sus ta'n tel gujjiewto's'p aq ta'n tel apaji mimajit. Mati w na Lesui'p aq pewalaji Lesui'pa gtlams'tasultinew Se'suseg. Na nenuapnn Se'susal pgsin ugjit ugs'tawianew Lesui'pa aq elt mimajuinu' tleiwaultiliji ms't tami ugs'tqamug. Na enmi giaspiaq ula wi'gatign (pemaepsig ta'puisgaq jel ugumuljin) Mati w wesgutg ta'n Se'sus poqjigimapni unaqapemg ta'n telgi'g ugs'tqamug ugjit tlimanew ms't mimajuinu' na gelu'lg agnutmaqan. Gtlams'tasultinej ula gelu'lg agnutmaqan aq Se'sus ugs'tawugsinenu.

Ta'n goqwei ew'gas'g'g'p ula wi'gatignigtug
 Se'sus wettaqiet aq ta'n teli ugs'tqamuip (1.1–2.23)
 Na agnutmaqan Sa'n Nutsign'tuet pestung'p (3.1–12)
 Ta'n Se'sus sign'tuteg aq wet nu'gwaluteg Gjimm'tu'l (3.13–4.11)
 Ta'n goqwei Se'sus tela'tegep Galiliewa'gig (4.12–18.35)
 Ta'n Se'sus wejieteg Galiliewa'gig glapis Selusalemg (19.1–20.34)
 Ta'n Se'sus tela'tegep aq etl gina'muep Selusalemg (21.1–25.46)
 Se'sus goqqwa'lut'p aq ilsumut'p nppm (26.1–27.66)
 Se'sus apaji minunsip (28.1–20)

Ta'n Se'sus wetapegsit (Lu'g 3.23–38)

1 Na ula wi'gatign telimugsioq ta'n wetapegsij Se'sus Westaulg. Wetapegsit Ta'piteg, aq Ta'pito'q wetapegsip Aplameg.
² Na ula telteg, Aplamo'q na Isaqo'q ujt'pnn. Isaqo'q na Je'gopo'q ujt'pnn. Je'gopo'q na Jutao'q aq Jutao'q wi-jig'titgi'g ujuuat'pni. ³ Jutao'q na Peleso'q aq Selao'q ujuuat'pni. Na uggwijual teluisilipnn Te'mal. Peleso'q na Eslono'q ujt'pnn. Eslono'q na Alamo'q ujt'pnn.
⁴ Alamo'q na Aminatapo'q ujt'pnn. Aminatapo'q na Ne'sono'q ujt'pnn. Ne'sono'q na Salamano'q ujt'pnn.
⁵ Salamano'q na Poaso'q ujt'pnn aq Poaso'q uggwitl teluisilipnn Leia'p. Poaso'q na Opeto'q ujt'pnn. Opeto'q uggwitl teluisilipnn Lutti. Opeto'q na Jessio'q ujt'pnn.
⁶ Jessio'q na Ta'pito'q ujt'pnn.

Ta'pito'q na elege'witewip aq na Salamano'q ujt'pnn. Salamano'q uggwitl gis malie'wipni Ulaiaal ge's mu weltesguagweg Ta'pito'q. ⁷ Salamano'q na Leopo'amo'q ujt'pnn. Leopo'amo'q na Apaijao'q ujt'pnn. Apaijao'q na E'sao'q ujt'pnn. ⁸ E'sao'q na Jeiasapato'q ujt'pnn. Jeiasapato'q na Jolamo'q ujt'pnn. Jolamo'q na Usaiao'q ujt'pnn. ⁹ Usaiao'q na Jottamo'q ujt'pnn. Jottamo'q na Eiaso'q ujt'pnn. Eiaso'q na Esegaiiao'q ujt'pnn. ¹⁰ Esegaiiao'q na Manassao'q ujt'pnn. Manassao'q na E'moso'q ujt'pnn. E'moso'q na Josaiao'q ujt'pnn. ¹¹ Josaiao'q na Jeggonaiao'q aq wijig'titgi'g ujuuat'pni, na tujiw Lesui'paqi'g elo'lutipnig Papilane'gatig.
¹² Ge's eimu'ti'titeg Papilane'gatig, Jeggonaiao'q na geggunapnn Sialtielal. Sialtielo'q na Selupapelo'q ujt'pnn. Na tujiw Lesui'paqi'g apajita'pnaq Lesui'pe-wa'gig. ¹³ Selupapelo'q na Apaiuto'q ujt'pnn. Apaiuto'q na Ilaiajimo'q ujt'pnn. Ilaiajimo'q na E'solo'q ujt'pnn.

¹⁴ E'solo'q na Sataqo'q ujt'pnn. Sataqo'q na Aggimo'q ujt'pnn. Aggimo'q na Elioto'q ujt'pnn. ¹⁵ Elioto'q na Elie'salo'q ujt'pnn. Elie'salo'q na Mattano'q ujt'pnn. Mattano'q na Je'gopo'q ujt'pnn. ¹⁶ Je'gopo'q na So'sep ujt'pnn. So'sep na Mali ugji'nmu' aq Mali na Se'sus uggwitl. Se'sus na tel wi'tut Westaulg.

¹⁷ Na glaman newtisgegsijig jel ne'w ji'n mug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg Aplameg glapis Ta'pitem ugs'tqamuiteg. Na newtisgegsijig jel ne'w ji'n mug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg Ta'pitem glapis na tujiw Lesui'paqi'g elo'lu'titeg Papilane'gatig. Na newtisgegsijig jel ne'w ji'n mug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg na tujiw Lesui'paqi'g eimu'titeg Papilane'gati glapis Nujiugs'tawi'wet petgimut ugs'tqamug.

**Ansale'wit telimatl So'sepal,
"Ugsua'l Mali ugjit gte'pitemin"**
(Lu'g 2.1-7)

¹⁸ Na ula telteg ta'n Se'sus Westaulg teli ugs'tqamuip. Uggwitl Malial getu' malie'wi'titl So'sepal gatu ge's mu malie'wi'tigweg Mali gi's getu' un'janit. Wejuli Nisgam ignmuapnn tle'lin. ¹⁹ So'sep getu' malie'wijig Malial gatu mo gesatmug ta'n goqwei gis tliaq. Apjiw getu' tetapua'teget glaman gisita'sit ma' nugu malie'winew gatu mo wenn telimagul, muta mo getu' ntaqo'qona'lagul Malial. ²⁰ Ge's elisingeg, etli angite'tg ula. Na nepaj pewiatl Gisiteget ugtansale'witeml telimatl, "So'sep, gi'l ta'n wetapegsit Ta'pitem, mut naqamasiw ugsua'lan Mali ugjit gte'pitemin. Getu' un'janit gatu Wejuli Nisgam ignmuapnn tle'lin. ²¹ Lpa'tujuitew aq tl wi'tates Se'sus muta ugs'tawiata ugtmimajuinung aq apigsigtmuata ugtlue'utiwal."

²² Gi's nige' sa'q Gisiteget telimapnn niganigjitegewinu'l ula ta'n goqwei tliatew. Na niganigjitegewinuaq wijei ewi'g'g'p. ²³ Tel wi'g'g'p, "Na e'pite's ta'n menaq wipemagul ji'n mul na tle'tew aq uggwisitew. Uggwisl tl wi'taten Imanuel."

(Na ugtli'sutiow na wisun Imanuel telueg, "Gjinisgam wijitgweiugsi'gw.")

²⁴ Ta'n tujiw So'sep tugwiteg na tela'teget ta'n Gisiteget ugtansale'witeml gis tlimtl. Na malie'wijig Malial. ²⁵ Gatu mu ne'gaw sama'lagul Malial ta'n teli pgiji tle'lij. Na Mali uggwisl ugs'tqamuiliteg So'sep tel wisungewatl Se'sus.

Ji'n mug majulgwala'titl gloqowejl

2 Ge's Elot elege'witewij, Se'sus etli ugs'tqamuip utan teluisig Petliem, Jutiaewa'gig. Tel'gne'ge'l ta'sijig ji'n mug ta'n wel nenua'tiji telpulti'tij gloqowejg weita'jig ugjipenug aq peita'jig Selusalemg. ² Pipanigesultijig, "Tami eig na mijua'ji'j gisi usgijinuip ugjit elege'witewin Lesui'paq? Gloqowej neia'sip ta'n tujiw wesgijinuiteg aq nemi'g'tt'p ta'n tujiw neia'siteg ugjipenug. Majulgwalg'tt tet. Nige' getu' emtoqwalg'tt ula mijua'ji'j."

³ Elege'wit Elot nutmateg no'q welmaita'sit aq maw ms't ta'n telgi'g Selusalemg. ⁴ Na mawa'laji ms't niganpugultiliji patlia'sg aq nujigina'mua'tiliji Mowisewei tplutaqan aq pipanimaji, "Tami tet tli ugs'tqamuitew na mijua'ji'j ta'n tluisitew Nujiugs'tawi'wet?"

⁵ Telima'titl Elotal, "Tli ugs'tqamuitew Petliemg Jutiaewa'gi. Na st'ge' ula ta'n niganigjitegewinuaq ewi'g'g'p:

⁶ Gjinisgam teluep,
'Gilew tleiwaltioq Petliem,
Jutiaewa'gi,
mimajuinu'g gepmite'lmugsitoqs'p
muta na newte'jit ta'n te'sioq
mgna's ugjit niganpuguin
aq angweiwata ntmimajuinung
na Lesui'paq.'"

⁷ Elot wigumaji emittugwe'winu'g tleiwaultiliji ugjipenug ugjit gimi ultesgatulinew. Telimji ta'n giasgiw tele'g'p na gloqowej neia'siteg. ⁸ Telimaji, "Lta'gw aq menaq gwilug na mijua'ji'j. Ta'n tujiw we'jioq, apaita'toqs'p ni'neg. Gnuatuitoqs'p, glaman elg ni'n gis naji emtoqwala's."

Na tujiw elgimaji Petliemg. ⁹ Na maita'jig aq na wijei gloqowej ta'n neia'sip ugjipenug niganapti'gmuaji glapis etli naqa'sit musigisg'tug g'p'taq ta'n mijua'ji'j eig. ¹⁰ Emittugwe'winu'g no'q wel'ta'sultijig ta'n tujiw nemia'titeg gloqowejl naqa'silitl. ¹¹ Pisgwita'jig na wen'ji'guom aq nemia'titl mijua'ji'jl maw uggwitl Malial. Nutgultita'jig aq emtoqwala'titl mijua'ji'jl. Neia'tu'titl ta'n goqwe'l pegisita'tipnn aq ignmuatitl wisaw suliewei, weljema'gewei aq amjaqto'suti.

¹² Na wela'gweg emittugwe'winu'g pewia'titl Nisgaml telimgwi'titl mu apaita'new Eloteg. Ta'n tujiw tugwia'tijig teli apaita'tij umutgiwaq, na piluei awti wesua'tu'tij.

So'sep aq Mali ela'la'titl mijua'ji'jl Ijijte'gatig

¹³ Ta'n tujiw emittugwe'winu'g weji maita'tijig, Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl So'sepal ge's etl puitegelitl aq telimatl,

"Mn'ja'si, ugsua'l mijua'ji'j aq gte'pitem aq la'l Ijijte'gatig. Siaw i'mu'tigw na'te'l glapis ap gnuatulan. Elot apugjig Igimata ta'siliji sma'gnisg gwiluanew mijua'ji'jl ugjit ne'po'qsilin."

¹⁴ Na tujiw So'sep menja'sit aq ilajit. Na wijei wela'gw So'sep, Mali aq mijua'ji'j maita'jig. El'ta'jig Ijijte'gatig.

¹⁵ Wesgowita'jig na'te'l glapis Elotal neplij. Ta'n goqwe teliaq na st'ge' ta'n goqwei gi's sa'q Gisiteget telimapnn niganigjitegewinu'l,
"Natgimg'p ngwis Ijijte'gatig."

Sma'gnisg ne'pa'la'tiji mijua'ji'jg Petliemg

¹⁶ Ta'n tujiw Elot geitoq emittugwe'winu' ma' apoqonmagugwi, na ma'muniw uggwaig. Elgimaji sma'gnisg Petliemg aq igtigl utanji'jl ta'n etegl gigjiw Petliemg. Telsuteget ugjit ne'po'qsin ms't te'siliji lpa'tuji'jg ta'puipuno'ltiliji weja'tegemg glapis aq me' maljewe'jultiliji. Ula Elot tela'teget muta emittugwe'winu'g

gis tlimgwi'tipnn na gloqowej amgwes neia'siteg ta'puipunqegeg.

¹⁷ Ta'n goqwei Elot teli ilsutegep na gisa'toq tlian st'ge' na niganigjitegewinu Jelamaia gis teluep,

¹⁸ "Nutaq nat wen ma'muni atgitemit na utan teluisig La'ma.

Na Le'jl etltemit.

Mo wen gisi apgnualgugul

muta un'jangi'g gis ne'po'tupni."

So'sep aq wi'gma maita'jig Ijpte'gatig

¹⁹ Ta'n tujiw Elotaq gisi np'geg, na So'sep me' eig Ijpte'gatig. Newtejgeg wela'gw pewiatl Gisiteget ug-tansale'witeml ap gelutl. ²⁰ Telimtl, "Mn'ja'si, la'l mijua'ji'j aq gte'pitem Lesui'pe'gatig, muta ta'n getu' ne'pa'tipnn mijua'ji'jl gaqi npmu'titg'g." ²¹ Na men-ja'sit, ilajit aq apaja'laji mijua'ji'jl aq Malial Lesui'pe'gatig.

²² Na'te'l So'sep nutg Elot uggwisl ta'n teluisilitl Al-geleias elege'witewilitl Jutiaewa'gig. So'sep jipasit aq mo sapite'tmug na'te'l liwsin. Ap Gjinisgam telimatl ge's etl puitegelij, "Liws Galaliewa'gig." Toqo ela'tijig Galaliewa'gig. ²³ Na'te'l siawqatmu'tijig gjigan teluisig Nasalet. Teliq ta'n teluepnig niganigjitegewinugi'g muta wesguma'tipnn Se'susal. Teluepnig, "Ti wi'ta'tital Nasaletgewa'j."

Sa'n Nutsign'tuet pestunmuaji mimajuinu'

(Malg 1.1-8; Lu'g 3.1-18; Sa'n 1.19-28)

3 Teli pgije'g Sa'n Nutsign'tuet eliet ta'n mu wen wigigw Jutiaewa'gig. Na'te'l pugwelgig mima-juinu'g peita'jig aq Sa'n pestunmuaji. ² Telimaji, "Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug muta ma'pgije'nug tel'gne'g Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'."

³ Na niganigjitegewinuaq ta'n teluisitaq Aiseia wes-gumapnn Sa'nal. Teluep,

"Nat wen gesigawewistoq paqtaqamigtug.

Teluet, 'Gisiteget wejgu'et.

Ms't ta'n te'sioq

gisgajo'ltigw ugjit negm.' "

⁴ Na Sa'n ugtaligaml wejitas'gl melgwlejit usapunn aq nasguatl m'gegne'l ugtispisunn. Malqomaji apso-qongewji aq nipugtugewei amu apu. ⁵ Na mimajuinu'g ta'n el'ta'jig Sa'neg tleiwultijig Selusalem, Jutiaewa'gi aq na utann ta'n etegl gigjiw na sipu teluisig Jol'tan.

⁶ Paqapuguatmi'titl ugtlue'utiwal aq Sa'nal sign'taji na Jol'tanewei sipu.

⁷ Sa'n nemiaj pugwenniji Palasiaq aq Satusiaq pei-ta'liji ugjit sign'tasultinew, telimaji, "Gjinisgam wegaig aq getu' ilsumugsioq. Gilew pa na wije' aq mtesgmug. Pewalioq sign'tulinew muta tel'ta'sultioq na Gjinisgam ma' ilsumugsioq pa na sign'tasultioqos. ⁸ Tlo'ltigw aq tla'taqatigw ta'n goqwei musga'tuanew igtigig lpa gawasgita'sultioq aq ejiglita'ioq elue'utigtug. ⁹ Tluetoqs'p wetapegsultioq Aplameg gatu telimuloq, Gjinisgam gis ugsua'toqol wegla gun'tal aq gisa'tuta mima-juinualanew ta'n wetapegsultiliji Aplameg. ¹⁰ Gilew pa na wije' aq miti's ta'n mo wel minigw aq Gjinisgam gis-

gaje'g ilsumugsinew nige'. Iga'taqewinu gisgaje'g tm-ta'n miti'sl ta'n mu wel mininugul gigjiw gjip'sgigtug aq nu'gwa'lan. Gjinisgam ilsumatal te'silitl mimajuinu'l ta'n pata'tegelitl st'ge' na iga'taqewinu getu' tla'laji miti'sg. ¹¹ Sign'tuloq samqwanigtug ugjit musga'tun gis gawasgita'sultioq aq ejiglita'ioq elue'utigtug. Gatu negm ta'n jugu'etew me' espe'g aq ni'n. Mu tepawti jel we'gaw pma'tuan umugsng. Ta'n tujiw sign'tugsitoqs'p na e'wtew pugtew aq ignmugsitesnu Wejuli Nisgaml. ¹² Wejgu'et, na ilsumata ms't mimajuinu' aq nigtua'lata ta'n tetapua'taqatiliji aq ta'n pata'taqatiliji. Ta'n gelu'sultiliji la'lata wa'so'q st'ge' iga'taqewinu tepgiso'toqol glumgl aq pisqo'toqol uglaqalansmg. Ta'ni mu gelu'sultligwi pija'lata na pugtew ta'n mo naqa'suenug st'ge' iga'taqewinu mawo'toqol siguaqs'te'ggn aq nu'gwa'toqol."

Se'sus sign'tut

(Malg 1.9-11; Lu'g 3.21,22)

¹³ Na tujiw Se'sus wet maja'sit Galaliewa'gig aq eliet sipu ta'n teluisig Jol'tan. Pegising Sa'neg ugjit sign'tagun. ¹⁴ Sa'n weje'watl ugjit sa'se'wita'silin. Telimatl, "Ni'n tmg gi'l sign'tuigg. Tal gis pipanimin ugjit sign'tulin?"

¹⁵ Se'sus telimatl, "Ul'te'lmi. Ge' tla'taqatinej ta'n Gjinisgam tel puatg." Na Sa'n wel'te'tg aq sign'tuatl.

¹⁶ Se'sus gis sign'tuteg, weji natqa'sit na samqwanigtug. Na wa'so'q pana's'g aq Wejuli Nisgam nemu't wejgwi nisa'sit Se'sus un'jig. Nisa'sit st'ge' ples nisaqsing.

¹⁷ Na wa'so'q nat wen teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg aq gisa'lit mawi ul'ta'sin."

Se'sus wet nu'gwal'tl Gjimm'tu'l

(Malg 1.12,13; Lu'g 4.1-13)

4 Na tujiw Wejuli Nisgam ela'latl Se'susal paq-taqamigtug. Gjimm'tu pegising aq wet nu'gwalat'l Se'susal. ² Se'sus eig na'te'l ne'wisgegiguna'q aq mo mijigw. Na toqo gewising. ³ Na Gjimm'tu eliet Se'suseg aq telimatl, "Pa na gi'l na Gjinisgam uggwisin, gisa'tu ula gun'tal ugjit pipnaqanin."

⁴ Se'sus telimatl, "Moqwa', ma' tela'tegew muta Gjinisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g,

'Mimajuinu ma' iapjiw

gisi ugji mimajigw mijipjeweigtug, gatu amujpa ma-julgwatg

ta'n goqwei Gjinisgam teluet.' "

⁵ Na tujiw Gjimm'tu ela'latl Se'susal Selusalemg. Na teluisig sape'wig gjigan. Na'te'l pemgopa'latl ta'n etl mawi esp'teg gja'sutuo'guomg. ⁶ Telimatl, "Pa na gi'l na Gjinisgam uggwisin, nisaqalsi, muta Gjinisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g

'Gjinisgam tlimata

ugtansale'witewg angweulinew.

Msnultaq aq unaqa'lultaq ugpitnuaq

glaman ma' jile'nugul ggatl

gun'tewigtug.' "

⁷ Se'sus telimatl, "Moqwa', mu tela'tegew muta mo teltenug. Gjinisgam ugtwi'gatignigtug elg ewi'gas'g,

'Mo teltenug ugtnu'gwalan
Gisiteget na Gjnisgam
ta'n emtoqwalg'tt.' "

⁸ Na tujiw Gjmn'tu ela'latl Se'susal ta'n esp'plitl gm'tn aq musga'tuatl ms't elege'witewa'gi'l ugs'tqamug aq ta'n tel mujgajewe'l. ⁹ Telimatl, "Ula ms't na ignmultes pa na nutgul'pa'sin aq emtoqwalin."

¹⁰ Se'sus telimatl, "Gjmn'tu se'g lia. ma' tela'tegew muta Gjnisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Emtoqwalates Gisiteget na Gjnisgam aq pas'g lugow.' "

¹¹ Na tujiw Gjmn'tu naqalatl Se'susal, aq ansale'wijing peita'jig aq apoqonmua'titl Se'susal.

Se'sus poqji gina'muet (Malg 1.14,15; Lu'g 4.14,15)

¹² Ta'n tujiw Se'sus nutg Sa'n pija'lut laplusang, naqt'g aq eliet Galaliewa'gig. ¹³ Mo eliwsigw Nasaletg, gatu eliet aq eliwsit na utan Gapelniam. Ula utan eteg tajigtug na qospem ta'n teluisig Galali. Gi's sa'q na mimajuinugi'g ta'n wetapegsultipnig Sepulano'q aq Naptalio'q gisi ignmut'pnig na maqamigew gigjiw ta'n Gapelniam eteg. ¹⁴ Ta'n Se'sus wesgowa'sit na'te'l na gisa'toq tlian ta'n goqwei na niganigjitegewinuaq teluisipnaq Aiseia teluepnaq,

¹⁵ "Jigs'tuigw na gilew ta'n tleiwultioq Sepulane'gati aq Naptalie'gati, gilew ta'n wigultioq gigjiw qospemg aq ta'n wigultioq gigjiw sipu ta'n teluisig Jol'tan aq maw na mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw Galaliewa'gig.

¹⁶ Gilew ta'n pegiji pata'taqatioq na musga'tugsitoqs'p msnmnew iapjiwewei mimajuaqan. Gilew ta'nig mo gejiawoq Gjnisgam, na na'gwegl wejgu'aqal ta'n gji'jiatoqs'p."

¹⁷ Weja'tegemg na tujiw Se'sus poqji pestung aq teluet, "Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug muta Gjnisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' nige'."

Se'sus wigumaji ne'wiliji usgewinu' (Malg 1.12,13; Lu'g 4.1-13)

¹⁸ Se'sus pem tajiga'sij na qospem ta'n teluisig Galali, nemiaji ta'pusiliji usgewinu'. Na Simon ta'n tel wi'tut Pie'l aq ugjignaml Antle'. Etli usgejig aq e'wa'titl a'pi'l. ¹⁹ Se'sus telimaji, "Wije'wigw aq gnu'tmultoqs'p aq gisa'lultoqs'p jugwo'lanew mimajuinu'g Nisgamewigtug." ²⁰ Na smtug elege'tiji ugta'pimua aq wije'wa'titl.

²¹ Na Se'sus siawa'sit aq nemiaji igtigi ta'pusiliji wijig'tiliji. Na Sepeti ugwisg ta'n teluisiliji Ji'mej aq Sa'n. Pemgopijig ugtuluaq maw ujjual aq etl gisgaja'la'tiji ugta'pimua. Se'sus wigumaji Ji'mejal aq Sa'nal. ²² Smtug gepta'sijig ugtuluaq, naqala'titl ujjual, aq wije'wa'titl Se'susal.

Se'sus gegina'muet Galaliewa'gi (Lu'g 6.17-19)

²³ Se'sus eliet ms't tami Galaliewa'gi aq etl gina'muet a'sutuo'guoml. Pestung na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjnisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'g. Nepilaji mima'juinu' ta'n geggunmilij gaqaisg milamu'gl gsnu-gowaqann. ²⁴ Na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tela'tegep gnegg el se'sa'sg na ta'n telgi'g Siliae'gati. Etna ugjit mimajuinu'g pegisitia'tiji gsnugowinu' Se'suseg. Ta'sijig geggunmi'tij gaqaisg milamu'gl gsnu-gowaqann, ta'sijig welmajo'ltijig, ta'sijig etli ugjip-ulgutijig, ta'sijig mo gis maita'ti'gw aq ta'sijig na mn'tu pitu'gwi'liji. Se'sus ms't nepilaji. ²⁵ Pugwelgig mima'juinu'g majulgwala'titl Se'susal. Alt tleiwultijig Galaliewa'gig aq na newtisa'qal utann ta'n teluisig "Newtisa'qal utan'ji'jl." Alt tleiwultijig Selusalemg aq Jutiaewa'gig. Alt tleiwultijig qame'g na sipu ta'n teluisig Jol'tan.

Se'sus egina'muaji mimajuinu'g gm'tnigtug

5 Se'sus nemiaj pugwenniji mimajuinu' ta'n majul-gwalgwi'titl, na so'qwiet gm'tnigtug aq pemgopa'sit. Na unaqapemg mawita'liji gigjiw ta'n Se'sus eig. ² Na tujiw Se'sus egina'muaji ms't ta'n eimu'tiliji na'te'l.

Wen welgwijing (Lu'g 6.20-23)

³ Teluet, "Mimajuinu'g ta'nig elita'suala'titl Nisgaml ugjit ms't goqwei, welgwijultijig muta Gjnisgam ilgwenaji aq ignmuaji e'wmanew ta'n goqwei gegnung. ⁴ Mimajuinu'g ta'nig welmajita'sultijig na welgwijultijig muta Gjnisgam ulgwijimata. ⁵ Mimajuinu'g ta'nig mu espite'lsulti'gw welgwijultijig muta msntaq ugs'tqamu aq ta'n goqwei Gjnisgam teplumapni. ⁶ Mimajuinu'g ta'nig me' getu' tetapua'la'titl Nisgaml jel mu ta'n pas'g goqwei, welgwijultijig muta Gjnisgam tetapua'lata. ⁷ Mimajuinu'g ta'nig ewlite'lma'tiji igtigi, welgwijultijig muta Gjnisgam ewlite'lmata. ⁸ Mimajuinu'g ta'nig apjiw getu' tetapu tlgwitmi'tij uggamlamunual, welgwijultijig muta nmia'tital Gjnisgaml. ⁹ Mimajuinu'g ta'nig gisa'la'tiji igtigi punimultinew aq ta'n apoqonmua'tiji witapewultinew, welgwijultijig muta tel wi'tujig Gjnisgam un'jang. ¹⁰ Mimajuinu'g ta'nig emegweuijig muta majulgwala'titl Nisgaml aq tetapua'taqatijig, welgwijultijig muta Gjnisgam ilgwenaji aq ignmuaji e'wmanew ta'n goqwei gegnung. ¹¹ Welgwijultioq gilew ta'n tujiw mimajuinu'g penoqite'lmugsioq, emegweiugsioq aq egsuaqanimugsioq muta gilew na nnaqapemg. ¹² Gilew wije' emegweiugsitoqs'p st'ge' mimajuinugi'g ta'n mimajultipnig gi's sa'q emegwei'wa'tipni niganigjitegewinugi'g. Pajiji ulgwijultigw muta Gjnisgam ignmugsitoqs'p pugwelgl ta'n goqwe'l gegnungl wa'so'q."

Se'sus wesgutg salawei aq wasoqweg

(Malg 9.50; Lu'g 14.34,35)

¹³ "Alt mijipjewe'l wigapu'gl ta'n tujiw salawa'tas'gl aq wius ma' sugul'gaqtnug ta'n tujiw salawa'tug. Pa na salawei mo telimanug st'ge' salawei na tujiw mo gelu'lgtnug ugjit gilunaq. Na nugu tewegemg aq etug mimajuinu'g ewjipuguetataq. Ginu pa na wijei aq salawei. Amujpa tetapu mimajultigw aq ms't goqwe'l tetapua'taqatigw ugjit gisa'tunew wantaqo'ti. Na tujiw mimajuinu'g ulgwijultitaq ta'n tujiw eimu'tijig gileweg.

¹⁴ "E'wmu'g wasoqweg ta'n tujiw oqonitpa'q. Na wasoqweg wetatenmugsi'gw. Ginu na wijei aq wasoqweg muta Gjnisgam pewatmugsi'gw musga'tuanew ms't mimajuinu'g na gelu'lg awti. Na gjigan ta'n eteg g'p'taq gm'tnigtug ma' gisigatm'g. ¹⁵ Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan ugjit pija'tun ligpenignigtug, gatu awna tepa'tutew patawutigtug glaman ms't wen ugtatenmatew. ¹⁶ Amujpa tla'taqatigw ta'n goqwei wel'te'tg Gjnisgam aq musga'tugg mimajuinu'g wijei. Ta'n tujiw gis nmitu'tital ta'n goqwe'l gelu'lg gis tla'taqati'gw na tujiw miwatmua'tital aq emto-qwala'tital gujjinal ta'n eimlitl wa'so'q."

Se'sus wesgutg Mowisewei tplutaqan

¹⁷ "Etug tel'te'tmoq ta'n pegisinap ugs'tqamug ugjit puna'tun Mowisewei'l tplutaqann gisna ta'n goqwe'l niganigjitegewinugi'g gegina'mua'tipnig. Mo weji pginu ugjit puna'tun na tplutaqann, gatu weji pginu ugjit tla'tegen ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjnisgam ugtwi'gatigng. ¹⁸ Migwite'tmug ula. Ta'n mawi apje'ji'g Mowisewei tplutaqan ma' jigla'tug glapis wa'so'q aq ugs'tqamu gatiatew. Ms't ta'n ewi'gas'g'p amujpa tli-atew. ¹⁹ Na ta'n getu wen elist'g na mawi apje'ji'g Mowisewei tplutaqan aq ptigisei gegnu'tmuaji igtigi wijei tla'taqatinew, na mo me'gite'lmam'g ta'n Gjnisgam ilgwenaji mimajuinu'. Gatu ta'n getu wen tela'teget ula tplutaqan, aq gegina'muaji igtigi wijei tla'taqatinew, negm na me'gite'lmaten ta'n Gjnisgam ilgwenaji mimajuinu'. ²⁰ Amujpa me' gtlamia'tigw jel mu na mimajuinu'g ta'n nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan gisna Palasiaq. Na telimuloq, pa na mo tla'taqatiwoqos na Gjnisgam ma' gisi ilgwenugsiwoq."

Se'sus wesgutg uggwaiuti

²¹ "Nutmaioqop na mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Mut ne'pa'tegew. Ta'n wen ne'pa'teget ugsua'laten aq ilsu-maten.' ²² Gatu telimuloq, ta'n getu wen wegaiugtuatl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na ilsumaten. Ta'n getu wen pepsite'lmatl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na la'laten nigantug nutsutaqatijig. Ta'n getu wen pisuite'lmatl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na lgimugsin ulmaje'n Mn'tua'gig ta'n pugtew ma'nqa'suenug. ²³ Getu' ignmuaj Gjnisgam nat goqwei a'sutuo'guomg gatu migwite'tmn igtig wegaiugtas'g. ²⁴ Ge's mu ignmuawj ignmatimgewei, smtug lia ta'n wen wegaiugtas'g aq tla'tega ta'n goqwei gisa'lugsioq

apaji witapewinew. Na tujiw apsgwa'si a'sutuo'guomg aq ignmuates Gjnisgam nat goqwei getu' ignmuaj.

²⁵ "Pa na nat wen getu' elsutmasg's nat goqwei nigantug tplutaqanigtug, lia negmeg aq ul'te'ltigw ge's mu elalulug nutsutaqatijig. Pa na mu tla'tegews'p, na la'lultew nigantug nuji ilsuteget. Na nuji ilsuteget ilsu-multew ugsua'lugin nujiugsua'taqatijig aq negmow pija'lultaq laplusang. ²⁶ Laplusang siawqattes, glapis gaqi apangitmn ta'n telgi'g gisi ilsumul."

Se'sus wesgumaji mimajuinu' ta'n sespo'taqatiliji

²⁷ "Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Mut sespo'tegew.' ²⁸ Gatu telimuloq, ta'n getu wen angamatl e'pilitl aq pewalatl wipeman na gis sespe'watl angita'suaqanigtug aq gis pata'teget. ²⁹ Pa na jigla'sin Nisgamewigatug ta'n tujiw angaptmn nat goqwei gisna nat wen, na pun pata'tega gisna amuj mna'tutes gpugugul. Me' gelu'lg nepapigwa'n aq pun pata'tegen je mu elgimulten Mn'tua'gig ge's me' nemitegen. ³⁰ Pa na e'wmu's'p gpitnn pata'tegen, pun pata'tega gisna amuj temte'mnn gpitnn. Me' gelu'lg mo geggunmunn gpitnn aq pun pata'tegen je mu elgimulten Mn'tua'gig muta siaw e'wmnn gpitnn ugjit gis pata'tegen."

Se'sus wesgumaji mimajuinu' ta'n tujiw puna'ltutiliji

(Matiw 19.9; Malg 10.11,12; Lu'g 16.18)

³¹ "Mimajuinu'g teluepnig, 'Ta'n getu wen nigtua'latl ugte'piteml amuj ewi'g'g ula ta'n tel puna'laj.' ³² Gatu telimuloq, pa na ji'nm puna'lass ugte'piteml, gatu ugte'piteml mo sespo'tegeligupnn, na gisa'latl e'pilitl sespo'tegelin ta'n tujiw ap malie'wijig igtigl ji'nmul. Na ji'nm ta'n malie'wi'titl ula e'pilitl elg sespo'teget."

Se'sus wesgumatl mimajuinu'l ta'n elui'tmasilitl

³³ "Nutmaioqop na mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Ta'n tujiw teplumsin, mut suisga'tu ta'n tel wi'tmasi't'p. Amuj tla'tega ta'n goqwei teplumt'p Gisiteget.' ³⁴ Gatu pipanimuloq mu lui'tmasultinew ta'n pa tujiw. Mu gisi lui'tmatmuoq wa'so'q, muta Gjnisgam ugt'pun eteg wa'so'q aq assutg ms't goqwei na'te'l. ³⁵ Mu gisi lui'tmatmuoq ugs'tqamu, muta Gjnisgam assutg aq nemitoq ms't goqwe'l na'te'l. Mu gisi lui'tmatmuoq Selusalem, muta Gjnisgam na Gjielege'wit assutg na gjigan. ³⁶ Mu gisi lui'tmatmuoq gun'jiwal muta Gjnisgam ignmugsioq gtmimajuaqanmual aq ma' gisa'tuoq jel newte' sapun wapa's'gtn gisna mqatawa's'gtn. ³⁷ Ta'n tujiw teplumsin pas'g tlua, 'E'e, tla'tega's.' gis na, 'Moqwa', mo gis tela'tegew.' Mn'tu pewalul tl'te'tmn nat goqwei lui'tmatmn apoqonmuan gi'l tela'tegen ta'n goqwei teplumatmn."

Se'sus wesgumaji mimajuinu' ta'n getu' asita'taqatiliji

(Lu'g 6.29,30)

³⁸ "Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Pa na gi'l gisa'lin ngutaqigwan na ni'n gis gisa'lultes ngutaqigwates. Pa na gi'l gisi mn'te'muin nipit na ni'n gisi mn'te'multes gipit.' ³⁹ Gatu telimuloq, mut

asita'law wen tlia wina'l'sg. Pa na wen paqtne'ite'sg inaqane'i gijinuan, mut asita'law jel tlia paqtne'ite'sg elg patatujei gijinuan. ⁴⁰ Pa na wen la'l'sg tplutaqanigtug ugjit ugsua'tulin gtatla'iml, mut asita'law gatu ignmu ugsua'lulin maw ggotm. ⁴¹ Pa na sma'gnisg gisa'l'sg pma'latmuan utapsun na'tami se'g, na pma'latmuan ta'n tel puatg aq jel me'. ⁴² Pa na wen pipanimasg's ignmuan nat goqwei, ignmu ta'n goqwei nuta'mat. Pa na wen gtu' mqata'sg's nat goqwei, mqatu."

Se'sus telimugsig'gw gsalug ta'n wen getanugsig'gw
(Lu'g 6.27,28,32-36)

⁴³ "Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Gsal gitapaq, gatu masgelm ta'nig getan'sgig.' ⁴⁴ Gatu telimuloq, Gsal ta'n getan'sgig, aq a'sutmessew ta'nig emegweiasgig. ⁴⁵ Ta'n tujiw gesaloq mimajuinu'g aq a'sutmessewoq na telo'ltioq st'ge' gujuow ta'n eig wa'so'q aq tel wi'tugsitoqs'p un'jang. Gjinisgam gisa'latl na'gu'selitl lasenin ta'n eimu'tijig gitg gelu'sultijig aq wininultijig. Ignmuetoq gigpesan ta'n eimu'tijig gitg tetapua'taqatijig aq mo tetapua'taqati'gw. ⁴⁶ Geituoq Gjinisgam ma' ignmugsioq gelu'lg nat goqwe'l muta gesaloq ta'nig gesalugsioqig. Na ta'nig nujintutma'tijig suliewei gesala'tiji ta'ni gesalgwi'tiji. ⁴⁷ Pa na pas'g geluloqos gitapuaq, mo piltu tla'taqatiwoq jel mu igtig ta'n mu Lesui'peulti'gw muta gelula'tiji wita-pua. ⁴⁸ Amuj tetapua'taqatioq aq telo'ltijig st'ge' Gujjuinu ta'n eig wa'so'q muta iapjiw tel tetapua'teget."

Se'sus wesgutg ta'n goqwei gelu'lg

6 "Tla'taqatigw ta'n goqwei wel'te'tg Gjinisgam aq mut me'gita'new. Pa na tla'taqatioqos ta'n goqwe'l gelu'lg ugjit gtu' uli ewistutmu'tinew, na gujjuinu ta'n eig wa'so'q ma' ul'te'lmugsioq aq ma' ignmugsioq goqwei. ² Ta'n tujiw ignmuoq ewle'juinu'g nat goqwe'l, mut me'gita'new muta pewalugsioq ms't wen nmugsinew. Mut tla'taqatinew st'ge' wesgijiangamgusit muta pipanimatl nat wenn pipugwen ta'n tujiw apoqonmuaj ewle'juinu'l a'sutuo'guomg gisna awtigtug. Na pewalaji mimajuinu'g me'gite'lman. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tital gatu Gjinisgam ma' goqwei ignmuagul. ³ Ta'n tujiw nat goqwei ignmuoq ewle'juinu'g, tli apoqonmug jel we'gaw gitapuaq ma' gji'tu'ti'gw ta'n goqwei gis tela'taqatioqop. ⁴ Pa na tela'taqatioq st'ge' na, lpa mo wen geitug. Gatu gujjuinu ta'n eig wa'so'q nemitog ta'n goqwei tela'taqatioq aq nat goqwei gelu'lg ignmugsioqs'p."

A'sutmaqan ta'n Se'sus egina'muapni unaqapemg
(Lu'g 11.2-4)

⁵ "Ta'n a'sutma'tioq mut tla'taqatinew st'ge' wesgijiangamgusultijig. Wegla gesatmi'tij alpugultijig aq a'sutma'tijig a'sutuo'guomg gisna tajigawtigtug muta pewala'tiji igtigi nmianew ta'n tujiw a'sutma'tijig. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tita gatu Gjinisgam mo goqwei ignmuagwi. ⁶ Ta'n tujiw

getu' a'sutma'tioq, lta'gw giguowal, g'p'soqwa'tug ga'qann aq a'sutma'tigw ta'n mu wen gis nmu'luoq. Gujjuinu eig wa'so'q gatu te'sioq nmu'ltew ta'n teli a'sutman aq ignmultew nat goqwei ta'n tel nuta'man.

⁷ "Ta'n tujiw a'sutma'tioq, mut e'wmu'tinew pugwelgl glusuaqann ta'n mo wen nestmugl, st'ge' na mima-juinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw. Na tel'ta'sultijig Nisgam ul nutuata ta'n tujiw pegiji a'sutma'ti'tij. ⁸ Mut a'sutma'tinew st'ge' negmow. Gujjuinu ta'n eig wa'so'q gi's geitog ta'n goqwei nuta'ma'tioq gesgmaq pipanimawoq. ⁹ Na tli a'sutma'titoqs'p, 'Nujjinen ta'n wa'so'q eimn, gepmite'tmuleg sape'wig gtwisunm. ¹⁰ Pipanimuleg ilgwenan mimajuinu'g glaman majulgwaltug. Ta'n te'sg goqwei tel'te'tmn na tliaj ugs'tqamug st'ge' ta'n tel tliaq wa'so'q. ¹¹ Etamuleg ignmuinen gisgug ta'n goqwei nuta'maieg. ¹² Apigsigtuinen ntlue'utinal st'ge' ta'n teli apigsigtatqatijig ta'nig opla'lugsieg. ¹³ Mut ignmuin lta'nen winjigtug, awna jigla'lin elue'utigtug. (Pewatmeg gtelege'wa'gim ms't tami aq iapjiw mawig-naw. Apjiw getu' gepmite'luleg. Na tliaj.)

¹⁴ "Pa na apigsigtuoqos igtig ta'n opla'lugsioq, Gujjuinu ta'n eig wa'so'q elg apigsigtugsitoqs'p. ¹⁵ Pa na ma' apigsigtuawoqos igtig ta'n opla'lugsioq, Gujjuinu ta'n eig wa'so'q ma' apigsigtugsioq ta'n pata'taqatioqop."

Se'sus wesgutg sune'wi

¹⁶ "Ta'n tujiw sune'wultioq, mut ali ewlapewultinew st'ge' wesgijiangamgusultijig. Al tlapewultijig st'ge' pestmo'ltijig muta pewala'titl ms't wen gji'tu'tinew sune'wultiliji. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tita wegla mimajuinu' gatu Gjinisgam ma' ignmuagwi goqwei. ¹⁷ Ta'n sune'wultioq, gasig-wa'sultigw aq nugwaltugo'sultigw. ¹⁸ Na mo wen nenugsioq sune'wultinew gatu Gujjuinu wa'so'q geitog ta'n tela'taqatioqop, aq nat goqwei gelu'lg ignmugsitew."

Milesuaqan ta'n eteg wa'so'q
(Lu'g 12.33,34)

¹⁹ "Mut mawo'tasultinew milesuaqan ugs'tqamug aq nat goqwe'l mego'tigl ugjit pas'g gilew. Etug juji'jg malqotmi'titl ta'n goqwe'l mego'tigl aq alt jijua'qiatew. Etug gmutnesg ugsua'tultaq gmilesuaqanmual. ²⁰ Aw-na tetapu mimajultigw muta Gjinisgam getu' ignmugsioqs'p milesuaqann wa'so'q. Na'te'l juji'jg ma' malqotmi'ti'gw ta'n goqwe'l mego'tigl. Milesuaqan ma' jijua'qianug wa'so'q aq gmutnesg ma' gisi ugsua'tu'ti'gw gtmilesuaqanmual wa'so'q. ²¹ Tli angita'sultitoqs'p ta'n etegl gtmilesuaqanmual."

Gpugugul pa na wije'i aq wasoqweg ugjit gi'l
(Lu'g 11.34-36)

²² "Gis nmitaqatioqs'p muta ugpugugultioq. Ta'n gpugugual tajigo'ltigl na wel nmitaqatioq aq weli ns'tasultioq. ²³ Gatu pa na gpugugual mo tajigo'ltinugl na mo welapultiwoq tla'taqatinew ta'n pas'g goqwei.

Pa na npapigwo'ltioq na mo goqwei nmitutoqs'p. Pa na elt mo ns'tasultiwoq na mawi mtue'g ugjit gilew."

Se'sus wesgutg suliewei
(Lu'g 16.13; 12.22-31)

²⁴ "Ma gis lugowawjig tapusijig assusijig newtsiniw. Na me' tetapua'lates newte'jit jel mu igtig. Na me' gsalates newte'jit jel mu igtig. Amujpa ignmat Gjinisgam assumulin aq mu ignmuawt milesuaqan assumulin."

Se'sus wesgumaji ta'ni sespeta'tliliji

²⁵ "Na ula telimuloq, mut sespeta'sultinew ugjit mijipjewe' gisna aligew ta'n wetmite'tmoq muta gmimajuaqanmual me' gesite'lma'tas'gl jel mu ta'n pas'g goqwei pewatmoq. Gjinisgam me' piamite'tgl gtmimajuaqanmual jel mu mijipjewe' gisna aligal. ²⁶ Ge' angamug sisipg. Mo iga'taqu'ti'gw, mo mena'taqu'ti'gw aq mo menuege'tigul laqlansigtug. Gujjinu ta'n eig wa'so'q esmaji. Me' piamite'lmugsig'gw je mu sisipg. ²⁷ Ma' aji piami pgitawsultiwoq je tlia tel sespeta'sultioq.

²⁸ "Amujpa mo sespete'tmuoq ugjit gugunmnew tepi aq aligew. Angite'tmug ta'n teligwegl wasuegl nipugtug. Mo elugutinugul aq mo elita'sultinugul aligal. ²⁹ Telimuloq, na milesipnaq elege'witaq ta'n teluisitaq Salaman mo geggungupnn tetuji glu'lg' aligal ta'n weliantgamgug'pnn st'ge' wegla wasuegl ta'n nigwegl nipugtug. ³⁰ Gjinisgam na gisa'toqopnn msigu' l uligwew, gatu sapo'nug etugjel nu'gwa'tuten ugjit epsmn nat goqwei. Pa na sespeta'sultioq na mo piami gt-lams'tmu'tiwoq Gjinisgam ignmugsitoqs'p aligal ta'n menuegetuoqol.

³¹ "Mut sespete'tmnew je tlia na na'gweg iga'qt'tew ta'n ma' geggunmuoq mijipjewe' gisna nat goqwei samqwanew. Mut sespete'tmnew jel tlia na'gweg iga'qt'tew ta'n menuegeioqol aligal. ³² (Na mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw iapji sespete'tmi'tij ugjit mijipjewe' aq aligal. Na Gujjinu ta'n wa'so'q eig gejugsioq ta'n goqwe'l menuegetuoqol.) ³³ Tmg ignmug Gjinisgam ilgwenugsinew glapis gisa'lugsioq tetapua'taqatinew st'ge' negm. Na tujiw ignmugsitoqs'p ms't ta'n goqwe'l menuegetuoqol. ³⁴ Mut sespete'tmnew ugjit goqwei menuegetoqs'p sapo'nug. Sapo'nug ignmultoqs'p ta'n goqwe'l menuegetoqs'pnn na tujiw. Tepiaq tla'taqatigw ta'n goqwei getu' tla'taqatitoqs'p gisgug."

Se'sus mu pewalugsiggw ilsuman igtig
(Lu'g 6.37,38,41,42)

7 "Mut ilsumanew igtigig, glaman ma' Gjinisgam ilsumugsioq. ² Gjinisgam wijei tli ilsumugsitoqs'p gilew ta'n teli ilsumoq igtigig. Ignmugsitoqs'p st'ge' ta'n goqwe'l tel ignmuoq igtigig. ³ Ta'n wen ilsumat' igtig na negm pa na wijei aq ji'nm getu' tualqa'la'j siguaqs'te'gn'ji' ta'n piteg witapal ugpugugw ge's gmuj' piteg ugpugugw. Wigue'g sespete'tg na

siguaqs'te'gn'ji' ta'n piteg witapal ugpugugw gatu mu wesgutmuq na gmuj' ta'n piteg ugpugugw. ⁴ Ge's na gmuj' me' piteg ugpugugw, mu tetapu tlimatl witapal, 'Nitap ge' apoqnmultes na siguaqs'te'gn'ji' ta'n piteg gpugug.' ⁵ Na mimajuinu ta'n ula tela'teget na wesgijiangamugsit. Tmg amujpa tualqa'toq na gmuj' ta'n piteg ugpugugw glaman ulapitew aq gis tualqa'tutew na siguaqs'te'gn'ji' ta'n piteg witapal ugpugugw. ⁶ Mut ignmuaw 'nmu'jig ta'n goqwei gepme'g muta gawasgi-ta'taq aq matnultaq. Mut ignmuaw tm'tmue'l waiops-gul gulgwi'sg muta alpastesg'taq."

Se'sus telimugsi'gw pipaniman Gjinisgam ugjit ta'n goqwe'l nuta'ma'tigul
(Lu'g 11.9-13)

⁷ "Pipanigesultigw aq ignmugsitoqs'p, gwilmug aq we'jittoqs'p, mtete'gatigw aq Gjinisgam pana'tutew na ga'qan ugjit gilew. ⁸ Ta'n getu wen pipanigesit na msntew, Ta'n getu wen gwiluasi na we'jittew, aq na ga'qan pana'tuaten ugjit negm ta'n metete'get. ⁹ Gilew ta'n te'sioq geggunatl uggwisl ta'n tujiw pipanigesilij pipnaqan ma' ignmuawt gun'tew. ¹⁰ Ta'n tujiw pipanigesij nme'jl ma' ignmuawt mtesgmul. ¹¹ Na geituoq ta'n tli ula'latoqs'p gn'januaq aq ignmatoqs'p gelu'lg' goqwe'l je tlia tel lue'ultioq. Ta'n tujiw pipanigesultioq gujjinu ta'n eig wa'so'q me' ignmugsitoqs'p ta's'gl gelu'lg' je mu ta'n goqwei ignmuoq gn'januaq. ¹² Tla'taqatigw ugjit igtigig st'ge' ta'n tel puatmoq tla'taqatinew ugjit gilew. Ula Mowiso'q aq ni-ganigjitegewinugi'g gegina'mua'tipnig."

Se'sus wesgutg apsisqe'g ga'qana'tas'g aq maqisqe'g ga'qana'tas'g
(Lu'g 13.24)

¹³ "Uggi pisgwita'gw apsisqe'g ga'qana'tas'g ta'n pisgwa'mg wa'so'q, muta na ga'qana'tas'g ta'n pisgwa'mg Mn'tua'gig no'q gesge'g aq na awti ta'n eliaq na'te'l naqamase'g. Pugwelgig mimajuinu'g pemita'jig na awti. ¹⁴ Ga'qana'tas'g apsisqe'g ta'n pisgwita'toqs'p ugjit msnmnew iapjiw mimajuaqan. Na metue'g lta'new awti ta'n pisgwa'mg wa'so'q. Tegle'ji'g mimajuinu ta'n we'jitoq na awti."

Se'sus wesgumaji egsu gina'mua'tiliji
(Lu'g 6.43,44)

¹⁵ "Angweiasultigw muta alt niganigjitegewinu'g na nujiegsgina'mua'tijig. Wesgijiangamgusultijig muta pewala'tiji igtigi teli angita'sultinew na wantaqamigsultijig st'ge' jiggluewjig gatu awna pisoqqowiegsultijig st'ge' paqtesmug. ¹⁶ Tl nenuatoqs'p ta'n telqamigsultijig. Aloqomann mo nigwenugl goqominaqsigtug. Mo megnawjig jijjawignejg na ginigwejjuaqsigtug. ¹⁷ Gelu'sit miti's na gelu'lg' minijgl wel minigl gatu ewligwet miti's ewliminit aq minijgl mo gelu'lg'gnug. ¹⁸ Gelu'sit miti's ma' gisi ewliminigw aq na miti's ta'n mo gelu'sigw ma' gisi ul minigw. ¹⁹ Ta'n tegen miti's mo wel minigw na temto't aq elegemg pugtewigtug. ²⁰ Na

glaman tl nenuatoqs'p na egsugina'mua'tijig ta'n tela'taqati'tij."

Se'sus wesgutg ta'n Gjinsgam ilsumata ms't wenn
(Lu'g 13.25-27)

²¹ "Mimajuinu'g tel wi'tijig, 'Gjisaqamaw' aq jigs'tuitaq gatu mu tla'taqati'gw ta'n goqwei nujj tel puatg. Te-limuloq, ma' ignmuam'tjig pisgwita'new ta'n Gjinsgam ilgwenaji mimajuinu'. Ta'n getu wen tela'teget ta'n nujj tel puatg, na ignmut pisgwa'n wa'so'q. ²² Ta'n na na'gweg iga'qt'tew ugjit Gjinsgam ilsumata ms't mimajuinu', pugwelgig tlimitaq, 'Gjisaqamaw, te-limg'tt'pnig mimajuinu'g ta'n goqwei Gjinsgam teluet, ejiglt'esgaqatt'pnig pugwelgig mn'tu'g aq tela'taqatieg'pnn pugwelgl paqalaiuti'l muta ignmuieg'p ml'gigno'ti tla'taqatinew wegla goqwe'l.' ²³ Na tujiw tlimultes, 'Mo ne'gaw nenu'luoq. Gilew mo tela'taqatiwoq ta'n nujj tel puatg, jiglita'gw ni'neg.' "

Se'sus wesgumaji tapusiliji ta'n ewi'ga'tiliji
(Lu'g 6.47-49)

²⁴ "Ta'n wen jigs'tgl ntglusuaqanml aq mu elistmugl na tetapua'teget. Negm pa wije'i aq na ji'nm ta'n epitoq wiguow gun'tewigtug. ²⁵ Ula ji'nm gis tetapua'teget muta ta'n teto'qolaq, sipu'l mespo'qwegl aq ugju'sn melgignewa's'g na wiguow ma' gis maja's'gtnug muta epitas'g gun'tewigtug. ²⁶ Ta'n wen jigs'tgl ntglusuaqanml gatu elist'gl na mo tetapua'tegegw. Ula mimajuinu na elue'winu aq pa wije'i aq ji'nm ta'n epitoq wiguow t'pgwanigtug. ²⁷ Ula ji'nm mo gis tetapua'tegegw muta ta'n teto'qolaq, sipu'l mespo'qegl aq ugju'sn melgignewa's'g na wiguow nisiaqt'tew. Ma'muni nisiaqap.' "

Mimajuinu'g paqalaiultijig ta'n tel gina'muelij Se'susal

²⁸ Ta'n Se'sus gaqewistoq ula agnutmaqan na mima-juinu'g paqalaiultijig ta'n tel gina'muelij. ²⁹ Gaqi gji'toq ta'n goqwei Gisitegelitl tel puatmitl. Mu tel gina'muegw st'ge' nujigina'muelitl tplutaqan muta geg-gung ml'gigno'ti ugjit tl gina'muen.

Se'sus nepilat' jinnmul ta'n geggumilitl lepsi
(Malg 1.40-45; Lu'g 5.12-16)

8 Ta'n tujiw Se'sus metoqiet gm'tnigtug na pugwenniji mimajuinu' majulgwalgwi'tiji. ² Na ji'nm ta'n geggung gsnugowaqan teluisig lepsi eliet Se'suseg. Nutgul'pa'sit aq etawaqtmuatl, "Gjisaqamaw, gisi npilites pa na tli ul'te'tmn."

³ Se'sus elisga'sit aq sama'latl. Telimatl, "Getu tla'tegei. Nige' gisi npilul." Na smtug gisi npiluj na ji'nm. ⁴ Na tujiw Se'sus telimatl, "Mut wen tlimaw, gatu nat nmiates patlia's aq angamulij. Ta'n tujiw geitoq gisi npisin, na ignmuates ta'n goqwei Mowiso'q teluepnaq nat wen ta'n gisi npisit amujpa ignmuatl patlia'sl. Na tujiw mimajuinu'g gji'tutaq ta'n teli ila'sin."

Se'sus nepilat' jinnmul ta'n elugowtl na Lo'mewei sma'gnis
(Lu'g 7.1-10)

⁵ Se'sus pisgwa'j na gjigan ta'n teluisig Gapelniam, na weltesguatl Lo'mewei sma'gnis. Na sma'gnis etawaqtmuatl, ⁶ "Saqamaw, ntlugowinum elising nigna'q. Me' gatu gesnugwat, mo gis maja'sigw aq ma'muni ulma-je'g."

⁷ Se'sus telimatl, "Wije'ultes aq npila's."

⁸ Sma'gnis teluet, "Saqamaw, mu tetujiw glu'siw ugjit gi'l mittugwen nigna'q. Gi'l na assusin. Pas'g tlua ugjit ntlugowinum npilan aq na tujiw gisi npilut. ⁹ Na ta'sijig sma'gnisg assumijig, aq ta'sijig sma'gnisg assumgig. Ta'n tujiw newte'jit telimg, 'Lia.' na lietew. Igtig telimg, 'Jugu'a.' na jugu'etew. Telimg lugowinu, 'Ula tla'tega.' na tla'tegetew."

¹⁰ Se'sus paqalaig ta'n ula nutg muta na sma'gnisl melgi gtlams'tasilitl. Telimaji ta'ni wije'waji, "Telimuloq, lpa Lesui'pe'gatig menaq wen mo gejiaq ta'n tel ml'gi gtlams'tasit st'ge' ula sma'gnis. ¹¹ Teplumuloq, pugwelgig mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peult'gw weita'taq ugjipenug aq tg'snug aq mawi pmgopita'taq ugjit ulatalultinew wa'so'qewei pestie'umg. Mijjultitaq maw Aplamal, Isaqal aq Je'gopal ta'n Gjinsgam ilgwenaji mimajuinu' wa'so'q. ¹² Gatu pugwelgig ta'n Lesui'peult'ijig tualqa'laten gujmug wa'so'q ta'n etl oqonitpa'q. Na'te'l tltemultitaq aq seggapitasultitaq wipitua' muta ma'muni ulmajo'ltitaq." ¹³ Na tujiw Se'sus telimatl sma'gnisl, "Nige' gisi nmiates gigu'q muta ta'n goqwei getlams'tasin na gis tliaq."

Ge's Se'sus gelulatl sma'gnisl na sma'gnis ugtlugowinuml gisi npilutaq.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'
(Malg 1.29-34; Lu'g 4.38-41)

¹⁴ Se'sus eliet Pie'l wiguaq aq nemituatl Pie'l ugjugwi-ji'tl. Elisinnitl un'po'qoneg aq epsimgeweia'silitl muta gesnugwalitl. ¹⁵ Se'sus wesua'tuatl ugpi'n aq nepilat'. Epsimgewe'i gaq jigla's'geg. Smtug e'pit esmatl Se'susal.

¹⁶ Wije'i wela'gw, mimajuinu'g Se'suseg pejo'la'tiji pugwenniji ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'tiji. Se'sus gelulaji mn'tu'g aq getaqqatesguaji. Na elg nepilaji pugwenniji gsnugowinu'. ¹⁷ Na ula Se'sus tela'tegej gisa'toq tlian ta'n niganigjitegewinuaq teluisitaq Aiseia teluepnaq,

"Ejigla'tugsieg gsnugowaqanminal aq gisi npilugsieg ta'n tel milipna'tieg."

Tapusijig teluejig gtu' majulgwalanew Se'susal
(Lu'g 9.57-62)

¹⁸ Ge's Se'sus eig tajigtug qospemg nemiaji pugwenniji mimajuinu' gigjiw gigt'oqopugutugwi'titl. Na tujiw telimaji unaqapemg, "Asoqomita'nej qospemg." ¹⁹ Na nujigina'muet Mowisewei tplutaqan eliet Se'suseg. Na telimatl, "Nujigina'muet, gisgaje'i wije'ulin ta'n getu tami elien."

²⁰ Se'sus telimatl, "Wowgwisg geggunmi'titl elmalqe'l ta'n loqosma'sultitaq aq sisipji'g geggunmi'titl ugtwisse'mual ta'n tli atlasmultitaq, gatu mo geggunmu ta'n tli atlasmites je tlia ni'n na mimajuinualsiap."

²¹ Na igtig Se'sus unaqapeml tlimtl, "Saqamaw, Getu naji utqutalq nujaq ta'n tujiw gisi np'g'pnaq. Na tujiw gisgaje'tes wije'ulin."

²² Se'sus telimatl, "Majulgwali aq ignmu ta'n wen mu majulgwaliq utqutalan ta'n nepmlitl."

Se'sus mtugunotg naqa'toq

(Malg 4.35-41; Lu'g 8.22-25)

²³ Se'sus tepa'sit ugtuluuq aq unaqapemg wijeiaq-wi'til. Na poqji taqamoqosugultijig qospemg. ²⁴ Na jiniw mesgi'g mtugunotg iga'q na qospemg aq ugtulow suel getapaqtoqweg. Gatu Se'sus nepat. ²⁵ Na unaqapemg tugwa'lgwi'titl aq telimgwi'titl. "Gjisaqaugs'tawinen ge's mu samqwanigtug nepu'tiweg."

²⁶ Se'sus telimaji, "Goqwei ta jipatmoq? Gesi apje'ji' na getlams'tasultioq." Na tujiw menja'sit aq iltutg ugjit nqa's'g ugju'sn aq tgu'g. Smtug ms't goqwei wantaqa's'g.

²⁷ Unaqapemg paqalaiultiliji aq telueliji, "Gwastalei, wen ta ula ji'nm jel we'gaw ugju'sn aq tgu'g tela'taqatijig ta'n goqwei teluelitl."

Se'sus nepilaji tapusilij ji'nmu ta'n pitu'gwi'tiji mn'tu'g

(Malg 5.1-20; Lu'g 8.26-39)

²⁸ Se'sus aq unaqapemg peita'jig qame'g qospemg ta'n teluisig Gatalenewa'gi. Na'te'l weltesgua'tiji tapusiliji ji'nmu ta'n wesgowa'siliji utqutaqane'gatig. Wet tua'tijig elmalqe'g utqutaqane'gatig. Wegla ji'nmu pitu'gwi'tiji mn'tu'g. Na nsano'qonijig, lpa mo wen pemiegw na awti ta'n pemiaq gigjiw na utqutaqane'gatig muta jipala'tiji wegla ji'nmu. ²⁹ Smtug na poqji sesgwala'titl Se'susal, "Gi'l na Gjnisgam uggwisl, goqwei getu' tla'lieg nige'? Peji ugtapulieg ge's mu na na'gweg iga'qt'tew ta'n ugtap'titesnen?"

³⁰ Na mu gnegtnug pugwelgig gulgwi'sg etl jigniga'tijig. ³¹ Na mn'tu'g etama'titl Se'susal, "Pa na gtu' tu-aqtesguieg, lgiminen pitu'gwinew na ala gulgwi'suigtug."

³² Se'sus telimaji, "Lta'gw na'te'l." Na glaman tawalqita'jig ji'nmu aq el'ta'jig gulgwi'suigtug. Na ms't gulgwi'sg jaqal nisitugwi'tij paqse'g aq paqasui naqia'tijig samqwanigtug aq etli npu'tijig na'te'l.

³³ Na ji'nmu ta'n angweiwa'tiji gulgwi'sgi'g wesmultijig aq el'ta'jig gjigan ta'n gigjiw na'te'l. Agnutmi'tij ta'n gis tliaq aq wesguma'tiji na ji'nmu pitu'gwi'pni mn'tu'g. ³⁴ Na glaman, ms't wen ta'n eimu'tijig na gjigan naji ultesgua'titl Se'susal. Ta'n tujiw nemia'tij etama'titl jigla'sin umutgiwal.

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n mu maja'siligul

(Malg 2.1-12; Lu'g 5.17-26)

⁹ Se'sus aq unaqapemg tepita'jig ugtuluuq aq asoqomita'jig qospemg. Peita'jig na gjigan ta'n Se'sus wigit. ² Ta'sijig ji'nmuq ela'la'titl witapual Se'suseg ge's elsmas'ilitl pismuti'gtug muta mu maja'siligul. Getlams'tua'titl Se'susal npilan. Na Se'sus geitoq ta'n teli gtlams'tmlij aq telimatl ji'nmul, "Gwi's, ul'ta'si. Gtlue'uti'l apigsigtmulan."

³ Ta'sijig nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan telimultijig, "Ula ji'nm tel'te'tg negm na Gjnisgam muta pas'g Gjnisgam gisi apigsigtmual ji'nmul ugtlue'uti'l."

⁴ Se'sus geja'ji ta'n teli angita'sultiliji aq telimaji, "Goqwei weji angite'tmoq na ta'n goqwei mo gelu'lgtnug? ⁵ Tegen me' nqamase'tew ni'n tla'tegen na apigsigتماقال ula ji'nm ugtlue'uti'l gisna gisa'l'g mn'ja'sin aq pmien? ⁶ Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' musga'tultoqs'p geggunm ml'gigno'ti ugs'tqamug ugjit apigsigتماان lue'uti'l." Na tujiw telimatl na ji'nmul ta'n mu maja'siligul, "Mn'ja'si aq mgne'n pismuti. Nige' gisi nmiates."

⁷ Na ji'nm wenaqa'sit aq enmiet. ⁸ Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'tij ta'n goqwei Se'sus gis tla'tegep, jipaqita'jig, gatu gepmite'lma'titl Gjnisgam ta'n tel ignmuaj mimajuinu'g ula paqalaiwaqan.

Se'sus pipanimatl Matiwal majulgwalan

(Malg 2.13-17; Lu'g 5.27-32)

⁹ Se'sus ejigla'sit na'te'l aq ge's pemiej nemiatl nujintutmalitl suliewei teluisitl Matiw. Ula ji'nm pemgopit ta'n etl lugwet. Se'sus telimatl, "Majulgwali." Na gaqama'sit aq majulgwalatl Se'susal.

¹⁰ Ge's Se'sus etlatalg Matiwal wiguaq, pugwelgig nujintutma'tijig suliewei aq igtig lue'winu'g peita'jig. Mawgopita'jig patawutigtug maw Se'susal aq unaqapemg aq mawatalultijig. ¹¹ Ta'sijig Palasiaq nemia'tiji Se'susal aq unaqapemg. Pipanima'tiji Se'sus unaqapemg, "Goqwei ugjit na nujigina'muet etl mawatalultijig nujintutma'tijig aq lue'winu'g?"

¹² Se'sus nutuaji ta'n goqwei Palasiaq gis telueliji aq telimaji, "Mimajuinu'g ta'n tajigo'ltijig mo menuege'tigul mal'pale'wilitl, gatu pas'g wegla ta'n gesnugu'tijig. ¹³ Tali ns'tmoq ta'n goqwei Gjnisgam teluet ugtwi'gatigng,

'Me' pewalgig mimajuinu'g ulm'tu'tinew je mu ms't goqwei gtu' ignmuitaq.'

"Mu weji pginu ugjit pipaniman mimajuinu'g ta'n getlamia'tijig majulgwalinew. Awna weji pginu ugjit pipaniman lue'winu'g majulgwalinew."

Wen sune'wit

(Malg 2.18-22; Lu'g 5.33-39)

¹⁴ Sa'n Nutsign'tuet unaqapemg peita'jig Se'suseg aq pipanima'titl, "Ninen aq Palasiaq jijuaqa sune'wultieg gatu tal gis gnaqapemg lpa mo sune'wulti'gw?"

¹⁵ Se'sus telimaji, "Na mimajuinu'g wigumujig ta'n wesgowa's'g malie'wimg mu ewlita'sulti'gw ta'n tujiw qase'g wijitgweiwa'titl witapual ta'n getu' malie'wilitl. Ge's eimu'tijig maw witapual ma' sune'wulti'gw gat u ta'n tujiw jigla'lut na tujiw sune'wultitaq."

¹⁶ "Ta'n sa'qawei utapsun pasgine'g, mo wen e'wmug pilei atla'wegn ugjit pgwi'sign muta ta'n tujiw na utapsun gesistaqanut na pgwi'sign apsiaq aq utapsun ap pasgina'sitew. ¹⁷ Mu wen guta'tug pilei moqopa'q na sa'qawei m'gegnei moqopa'qo'q muta ta'n tujiw moqopa'q pemignaq na pasgina'sitew m'gegnei moqopa'qo'q aq na moqopa'q tli alijuitew. Awna amujpa guta'tu pilei moqopa'q na pilei m'gegnei moqopa'qo'q muta na m'gegnei moqopa'qo'q siptaqa's'gt'tew ta'n tujiw na moqopa'q pemignaq."

Se'sus nepilat e'pilitl aq minua'latl e'pite'sl

(Malg 5.21-43; Lu'g 8.40-56)

¹⁸ Ge's Se'sus etlewo'gwej, na Lesui'pewei niganpuguit pegising aq nutgultipit nigantug Se'susal. Telimatl, "Ntusaq pas'g gisi np'gaq. Wije'wi nignaq aq iga'tunn gpitnn un'jigtug glaman mimajitew."

¹⁹ Na Se'sus wenaqa'sit aq wije'wat. Unaqapemg majulgwala'tiji.

²⁰ Pemita'tij na e'pit ta'n gis mal'tewiet metlasipunqeg je ta'pu, ugtejg pemiet. Etepnatl Se'susal aq sama'tuatl wesg'plij ugpitu'gunml. ²¹ Telimsit, "Pas'g gis sama'taq utapsun, na ila'sites."

²² Se'sus naqa'sit aq gigto'qopugua'sit. Nemiaj e'pilitl telimatl, "Tu's, mut jipaqa'siw muta teli gtlams'tasin na weji npisin." Na tujiw na e'pit gisi npisitaq. ²³ Na to'q Se'sus siawa'sit aq pisgwa't na Lesui'pewei niganpuguiltil wiguaq. Nemiaj nujintutiliji ta'n gis peita'liji ugjit na utqutamg aq igtigi ta'n sespo'ltiliji, ²⁴ telimaji, "Gis tuita'toqs'p ta'n te'sioq. Ula e'pite'ji'j mo nepmug, pas'g nepat."

Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig wesgewe'wa'titl Se'susal. ²⁵ Ta'n qase'g ms't mimajuinu'g gaq tuita'tij, Se'sus eliet ta'n e'pite'ji'tl elisinnitl aq wesua'tuatl ugpitn. Smtug na e'pite'ji'j menja'sit. ²⁶ Na mimajuinu'g ta'n esgma'tijig gujmug nutmi'tij ta'n goqwei gis tliaq na naqtm'i'tij na te'l aq telima'tiji igtigi. Tel'gne'ge'l pugwelg mimajuinu'g gis geitu'tij ta'n goqwei gis tliaq.

Se'sus nepilaji tapusiliji ji'nmu ta'n nepapigwa'liji

²⁷ Se'sus maja'sit na te'l. Ge's pemiej tapusiliji ji'nmu ta'n nepapigwa'liji majulgwalgwi'titl. Na sesgwala'titl Se'susal, "Geitueg gi'l na teplutasin ta'n wetapegsin Ta'piteg. Ewlite'lminen."

²⁸ Se'sus pisgwa't na wen'ji'guom. Na tapusijig nepapigwa'jig pegisingig. Se'sus pipanimaji, "Getlamite'tmoqos ni'n geggunm ml'gigno'ti ugjit gisi npilulinew?" Telimgwi'titl, "E'e, saqamaw."

²⁹ Na tujiw Se'sus sama'tuaji ugpugugual aq teluet, "Na to'q tliaj ta'n teli gtlams'tmoq." ³⁰ Smtug gis nemitegejig. Se'sus melgimaji, "Mut tlimanew wen."

³¹ Gatu na maja'tijig aq ms't tami na te'l telima'tiji pugwenniji mimajuinu' ta'n wen gisa'lujig apaji ulap-inew.

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n mu gis glusiligul

³² Ge's maita'tij, ta'sijig mimajuinu'g pegisitua'titl Se'suseg na ji'nmul ta'n mo gis glusiligul. Na mn'tu'l pitu'gwitl. ³³ Ta'n Se'sus gis ejigltesuatl mn'tu'l, smtug na ji'nm poqtewo'gwet. Ms't wen ta'n eimu'tijig paqalailitijig. Teluejig, "Menaq nemitueg paqalawaqan st'ge' ula Lesui'pe'gatig."

³⁴ Gatu na Palasiaq teluejig, "Tel'te'Imeg Gjimm'tu ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti ugjit gtaqqatesguanew mn'tu'g."

Se'sus ewlite'lmaji mimajuinu' ms't tami

(Malg 2.1-12; Lu'g 5.17-26)

³⁵ Se'sus al mittugwatgl gjigann aq utann. Etl gi-na'muet te's a'sutuo'guoml aq pestung na gelu'lg agnutmaqan. Telimaji mimajuinu', "Na Gjinsgam gis ilgwenaji mimajuinu'." Nepilaji mimajuinu' ta'n geggunmi'tij milamu'gl gsnugowaqann. ³⁶ Ta'n nemiaj pugwenniji mimajuinu', ewlite'lmaji, muta sespeta'sultijig aq mu tami mo wen apoqonmuagwi. Wegla mimajuinu'g pa wije' aq jijgluewjig ta'n mu gegguna'tigul ta'n wenn nuje'wa'gwi'tital. ³⁷ Na glaman Se'sus telimaji unaqapemg, "Pugwelgig mimajuinu'g ta'n getu' majulgwala'titl Nisgaml, gatu mu piam pugwelu'g mimajuinu'g ugjit tlimanew ta'n tel majulgwala'tital Nisgaml. ³⁸ A'sutma'tigw aq pipanimug Gisiteget Igimanew pugwenniji ugjit tlimanew igtigi na gelu'lg agnutmaqan glapis majulgwalanew Nisgaml."

Se'sus wigumaji apostale'wiliji

(Malg 3.13-19; Lu'g 6.12-16)

10 Se'sus wigumaji unaqapemg ta'n newtisgegsiliji jel ta'pu. Te'siliji ignmuaji ml'gigno'ti ugjit jigltesuaten mn'tu'g aq npitmuaten ta'n te'siliji gesnugu'tiliji. ² Se'sus ugapostale'witemg na Simonal ta'n teluisilitl Pie'l aq Antle'al na Pie'l ugjignaml. Igtigig na Sepeti ug-gwisg ta'n teluisiliji Ji'mej aq Sa'n. ³ Igtigig na Pilip, Pal-tolomiw, Tuma aq Mati'w ta'n nujintutmat suliewei. Igtigig na Tatias aq Alpius uggwisl ta'n teluisilitl Ji'mej. ⁴ Esgwia'tijig na Simon na Genanewa'j, aq Suta Isgaliot ta'n ntuiscalatal Se'susal.

Ta'n goqwei Se'sus ugtapostale'witemg tela'taqatilita

(Malg 6.7-13; Lu'g 9.1-6)

⁵ Se'sus elgimaji newtisgegsiliji je ta'pu ugtapostale'witemg aq telimaji, "Mut emittugwalanew mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw aq mut Ita'new Samaliae'gati. ⁶ Pas'g Ita'gw na mimajuinu'g tleiwultijig Lesui'pewa'gi muta wegla mimajuinu'g menuega'tijig nat wen musga'tunew ta'n majulgwala'tital Nisgaml st'ge' jijgluewjig menuega'tijig nat wenn musga'tu-anew ta'n eteg gelu'lg msigu. ⁷ Lta'gw aq pestunmu'tigw. Telimug, 'Nige' Gjinsgam getu' ilgwenaji mi-

majuinu'.⁸ Npilug mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig aq ta'n geggunmi'tij na gsnugowaqan teluisig lepsi. Minua'lug npuinu'g. Jigltesmug mn'tu'g. Ignmuloq ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew mesgi'gl goqwe'l aq mo pipanimuloq apangituin. Nige' pewaluloq ignmuanew igtig ta'n goqwei nuta'ma'tijig aq ma' pipanimuloq apangitugsinew.⁹ Mut nespnmnew suliewei gisna wisaw suliewei.¹⁰ Mut nespnmnew salitewimgewei mun'ti, igtig atla'i, igtig mg'sng gisna aptun. Pas'g Ita'gw ta'n teloqsultioq. Ta'n tujiw ignmutoqs'p igtig ta'n goqwei nuta'ma'tijig na tujiw ignmugsitoqs'p ta'n goqwei menuega'tioq."

¹¹ "Ta'n peita'ioq utan gisna utanji'j, pisgwita'gw aq gwilug ugjit ta'n wen ul'ta'sitew ultesgugsitoqs'p. Pipanimug 'Gt'gunitesnen wiguaq?' Usgowita'toqs'p wiguaq glapis maita'ioq.¹² Ta'n pisgwa'tioq na wiguaq, tlimug mimajuinu'g ta'n wigultijig na'te'l, 'Etaweieg Gjinisgam gepmite'lmugsinew.'¹³ Pa na mimajuinu'g ta'n wigultijig na'te'l wel'ta'sultisnig ultesgugsinew, tlimug, 'Pipanimatesnen Gjinisgam ignmugsinew wantaq'ti ggamlamunuaq.' Pa na mimajuinu'g mu weltesgugsinew, mut pipanimaw Gjinisgam ignmugsinew wantaq'ti uggamlamunuaq.¹⁴ Pa na ta'sijig mimajuinu'g gisna ms't wen ta'n wigit na utanji'j mo pewalugsinew gisna mo jigs'tugsinew, na naqtmug na'te'l aq puaqtestug ggatual. Ta'n tujiw pewaqtestuog ggatual na musga'tutoqs'p Gjinisgam mu wel'te'Imagwi.¹⁵ Migwite'tmug ula. Na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', na me' ewlite'lmata lue'winu' tleiwultiliji na gjigann ta'n teluisigl Satm aq Gamola je mu na mimajuinu'g ta'n mu weltesgugsinew wiguaq gisna utan."

**Se'sus telimaji ugtapostale'witemg
ta'n ta'sijig mimajuinu'g getangwi'tiji**
(Malg 13.9-13; Lu'g 21.12-17)

¹⁶ "Jigs'tmug. Elgimuloq ta'n mimajuinu'g matnugsitoqs'p st'ge' paqtesmug matna'tiji jigguluewji. Tli angweiasultigw st'ge' na mtesgm angweiasit muta ms't wen getangwi'titl. Mut matnaqqa'tinew, awna ms't goqwei sangewa'tug st'ge' plesg sangewo'ltijig.¹⁷ Ango'tmug, muta mimajuinu'g ilsumugsitoqs'p aq wisqapaqto'ltaq ugta'sutuo'guomuaq.¹⁸ Wegla mimajuinu'g la'lugsitoqs'p ugjit ilsumugsinew g'pno'laq gisna elege'wiliji muta elugowioq ni'n. Na gelu'lg agnutmaqan tlimatoqs'p wegla mimajuinu'g ta'n ilsumugsioqig aq igtig ta'n mu Lesui'peulti'gw.¹⁹ Ta'n tujiw ela'lugsioq ilsumugsinew, mut sespete'tmnew ta'n goqwei tluetoqs'p gisna ta'n tlewistutoqs'p. Ta'n tujiw ula tliatew, Gjinisgam tlimugsitoqs'p ta'n goqwei tluetoqs'p.²⁰ Na glusuaqann ta'n tluetoqs'p ma' gilewewe'l. Gujuow ta'n eig wa'so'q ignmugsitoqs'p na Wejuli Nisgam ugjit tlimugsinew na glusuaqann tluetoqs'p.

²¹ "Ta'sijig mimajuinu'g la'la'tital wijig'tulitiliji tputaqanigtug ugjit ne'po'qsinew. Ta'sijig mimajuinu'g wi-jei tla'la'tita un'janua. Ta'sijig mimajuinu'g gtana'tita ungi'gua aq gisa'la'tita ne'po'qsinew.²² Pugwelgig mi-

majuinu'g masgelmugsitoqs'p muta gilew na nnaqapemg. Gatu na ta'n wen siawi gtlams'tmuitew ta'n teli pgitawsit, na ugs'tawiaten.²³ Ta'n tujiw amasgipnugsioq newte' utan, ugsmultigw igtig. ma' gaqa'tuoq gtlugowaqanmuow aq ma' gisi emittugwatmoq ms't gjigan, utann aq utanji'j Lesui'pe'gatig ge's mu apaja'sia's. Telimuloq, ni'n na mimajuinualsiap.

²⁴ "Ta'n wen gegina'masit ma' gepmite'lmamug je mu na nujigina'muet. Na lugowinu ma' gepmite'lmamug je mu na assusit.²⁵ Tepiaq ta'n tujiw ta'n wen gegina'masit gji'tutew st'ge' na nujigina'muet ta'n eginam'at. Tepiaq ta'n tujiw lugowinu tel assutg st'ge' assusit. Pa na niganpuguit tl wi'tuj Gjimm'tu, na wi'gma me' aji mil wi'taten."

Ta'n wen me' amuj jipalugg
(Lu'g 12.2-7)

²⁶ "Mut jipalanew mimajuinu'g ta'n getanugsioq. Ta'n getu goqwei mimajuinu'g gim tla'taqatijig na musga'sgt'tew. Ta'n getu goqwei mimajuinu'g mimugwa'tu'tip na neia'sgt'tew.²⁷ Ta'n goqwei gina'muloqop oqonitpa'qigtug pewaluloq agnutmuanew ms't wen miaw na'gweg. Ta'n goqwei gim agnutmultoqs'p amuj gesigaw agnutmug ms't wen.²⁸ Mut jipalanew mimajuinu'g ta'n getu' ne'po'qsioq. Etug ne'po'qsitoqs'p gatu gjijaqamijual me' siaw mimajultijig. Awna jipalug Gjinisgam muta gis gisa'lata mimajuinu'g Ita'new Mn'tua'gig.²⁹ Gisi ugja'lates tapusijig sisipji'jg ugjit newte' maqtawe'g suliewei gatu Gujjuu ta'n eig wa'so'q gisi gji'tutew ta'n newte'jilitl nplij.³⁰ Me' Gjinisgam gaqi gji'tutoqs'p. Geitoq ta'n te's'gl sapunn gun'ji-waq.³¹ Glaman mut jipasultinew muta Gjinisgam me' me'gite'lmugsioq je mu pugwelgig sisipji'jg."

**Se'sus unaqapemg amujpa telimaji igtigi,
"Ninen na Se'sus unaqapemg"**
(Lu'g 12.8,9)

³² "Ta'n getu wen majulgwalit ni'n aq mu jipasigw tli-man igtigi na getlams'tuit aq majulgwalit, na tlimates nujj ta'n eig wa'so'q, 'Ni'n na nnaqapem.'³³ Gatu ta'n getu wen alua'lit aq telimaji igtigi ta'n negm mu na nnaqapemg, na tujiw tlimates nujj ta'n eig wa'so'q, 'Ni'n na mu nnaqapemuigw.'"

Mimajuinu'g mu wel'te'lma'tigul ta'n wenn Se'susal
(Lu'g 12.51-53; 14.26,27)

³⁴ "Pa na tel'ta'sultioqs'p weji pginis ugjit neia'tun wantaqo'ti ugs'tqamug. Mo gisa'laqig mimajuinu'g ul'te'Iminew, gatu awna gisa'lates mimajuinu'g gi'gajita'new aq matntultinew muta mu wel'te'lmi'gw ta'n weni ni'n.³⁵ Ta'n weji pginis na gisa'lanew ji'nmg aq uggwisua mo wel'te'tmi'ti'gw ta'n weni ni'n. Ta'n tela'tegep na gisa'lan ji'nm mu wel'te'Imagul ujjl, Ta'n weji pginis na gisa'lan e'pit mu wel'te'Imagwi uggwitl aq ugtlu'suesgmual.³⁶ Na gigmaq me' masgelm'sgig je mu igtig mimajuinu'g muta majulgwaliq.

³⁷ "Ta'n getu wen me' gesalatl ujil gisna uggwitl je mu ni'n, na mu gisgaje'ug majulgwalin. Ta'n getu wen me' gesalatl uggwisl gisna ugtusl je mu ni'n, na mu gisgaje'ug majulgwalin. ³⁸ Ta'n getu wen mo majulgwalgw je tlia ulmaje'tew st'ge' ta'n tli ulmaje'tes na mu gisgaje'ug majulgwalin. ³⁹ Ta'n getu wen tela'teget pas'g ta'n tel puatg lpa ma' gugunmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gatu ta'n getu wen tela'teget ta'n goqwei pe-watm jel tlia ne'po't muta majulgwalit na guguntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q."

Ta'n getu wen wel'ta'sit ugjit ultesguan igtigl
(Malg 9.41)

⁴⁰ "Ta'n getu wen wel'ta'sit ultesgugsinew, na wijei ul'ta'sitew ultesguin ni'n. Ta'n getu wen wel'ta'sit, ultesguin na wijei ul'ta'sitew ultesguan ta'n wen gis petgimip ugs'tqamug. ⁴¹ Na mimajuinu ta'n gepmite'lmatl niganigjitegewinu'l muta napewo'qwelitl ta'n goqwei Gjinisgam gis tlimtl, na msntew wijei aq ta'n goqwei Gjinisgam ignmuatal niganigjitegewinu'l. Ta'n getu wen wel'ta'sit ultesgulan igtigl gelu'silitl muta eta gelu'silitl, na msntew wijei aq ta'n goqwei Gjinisgam ignmuatal ta'n wenn gelu'silitl. ⁴² Migwite'tmug ula. Ta'n getu wen tegpa'q samqwan ignmuaj ta'n mawi ewle'jilitl nnaqapeml muta eta nnaqapem, na getlewei msntew ta'n goqwei Gjinisgam teplumatl mimajuinu'l ta'n wel'te'lmatl."

Sa'n Nutsign'tuet unaqapemg
(Lu'g 7.18-35)

11 Ta'n Se'sus gaqi gina'muaji unaqapemg ta'n tla'taqatilita, na ejigla'sit na'te'l aq siawa'sit igtigl utann tepaw na'te'l. Getu' gina'muaji mimajuinu' tleiauwtiliji wegla gjigann.

² Sa'n Nutsign'tuet pisit laplusang. Ta'n tujiw nutg ta'n goqwei Nujiugs'tawi'welitl tel lugwelij, na elgimaji unaqapemg mittugwalan. ³ Telima'titl Se'susal, "Gi'l na negm ta'n Sa'n telimugsi'gup wejiep wa'so'q? Pa na gi'l mu na negm, na esgmalatesnen ap igtigl."

⁴ Se'sus telimaji, "Apajita'gw aq tlimug Sa'n ta'n te's'g goqwei nutmoq aq ta'n goqwei nemituoq. ⁵ Tlimug na nepapigwo'ltipnig gis nmitaqatijig, na asgajo'ltipnig gis ul pmita'jig, wegla ta'n geggunmi'tip gsnugowaqan teluisig lepsi gisi npilujig, gepistaqana'tipnig wel nutmu'tijig, npuinu'g minua'lujig aq na ewle'juinu'g nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan. ⁶ Tetuji ulgwijintew ta'n wen mo megtuigw."

⁷ Ge's Sa'n unaqapemg peminmita'lij, Se'sus wesgumatl Sa'nal. Telimaji na mimajuinu' ta'n eimu'tiliji na'te'l, "Ta'n tujiw el'ta'ioq Sa'neg paqtaqamigtug, goqwei getu' nmituoqos na'te'l? Mo getu' nmiwoqop menaqanat ji'nm st'ge' msigu'l asua's'g'pnn ugju'snigtug. ⁸ Mu el'ta'woq na'te'l ugjit nmianew na ji'nm gegnesit mego'tig aligew. Mimajuinu'g ta'n gegnesultijig mego'tigl aligal wigultijig elege'wituo'guoml. ⁹ Geji't ta'n wen nat nmianew paqtaqamigtug. Negm na niganigjitegewinu. Telimuloq, nemioqop negm ta'n me'

espe'g jel mu niganigjitegewinu. ¹⁰ Gjinisgam wesgumapnn aq teluep,

'Ge' jigs'tui. Niganigima's ntagnutmewinum ugjit gisgaja'tun ta'n gi'l lietes.'

Ula tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug. ¹¹ Telimuloq, Sa'n Nutsign'tuet me' gepme'g aq ms't mimajuinugi'g ta'n gis mimajultipnig. Gatu wen me' ewle'jit ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g na me' gepme'g aq Sa'n gepmite'lmut ugs'tqamug. ¹² Weja'tegemgeg Sa'n poqji pestungeg glapis nige' mimajuinu'g ta'n getantaqatijig gisapsngmi'tij pisgwa'new ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ¹³ Mowiso'q aq ms't niganigjitegewinugi'g ta'n mimajultipnig ge's mu Sa'n pegisingeg, wesgutmi'tip ula wijei agnutmaqan. ¹⁴ Pa na getlams'tmoqs'p ta'n goqwei wegla mimajuinugi'g gis teluepnig, geji'og Sa'n na Ilaija. Negm na ji'nm ta'n niganigjitegewinugi'g teluepnig pgisintew. ¹⁵ Ango'tmug ta'n goqwei gis telimuloq.

¹⁶ "Na mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug mu tetapuite'tmi'ti'gw muta pa wijei aq mijua'ji'g ta'n gaqamultijig gujmug magasan. Mu wel'te'tmulti'gw aq newte'jit telimaji esgwia'tilij, ¹⁷ 'Etl'te'muleg'pnn malie'wimgewe'l gtapegiaqann, gatu mo amalgalitwoqop. Etlintutieg'pnn utqutamgewe'l gtapegiaqann, gatu mo atgitemultiwoqop. ¹⁸ Ta'n tujiw Sa'n pegisingeg, na sune'wip aq mo newtmgwanegup moqopa'q. Ta'sijig mimajuinu'g mu wel'te'lma'tigul Sa'nal aq teluejig, 'Mn'tu pitu'gwitl na ji'nmul.' ¹⁹ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pegisineg, na mijjiap aq esamqwap. Na wijei mimajuinu'g mu wel'te'lmi'gw aq teluejig, 'Ge' angamug ala ji'nm. Na pusgi ugsamatalg aq negm na gtigiewinu. Witapa na nujintutma'tiliji suliewei aq lue'winu'. Gjinisgam ugtns'tuo'qonm musg'tas'g ta'n goqwei Gjinisgam gis tla'tegep na tleiaqewei."

Se'sus gelulaji mimajuinu' ta'n mu getlams'tmagwi'tigul
(Lu'g 10.13-15)

²⁰ Se'sus mu wel'te'lmagwi mimajuinu' tleiauwtiliji na gjigann aq utann ta'n gis tla'tegepnn pugwelgl paqalaiuti'l. Nemitu'tipnn wegla paqalaiuti'l gatu mo gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw elue'utigtug. Maji-aqa'laji, ²¹ "Na pajiji mtue'tew ugjit gilew tleiauwltioq na gjigann ta'n teluisigl Golasin aq Petse'ta. Gis nmituoq pugwelgl paqalaiuti'l ta'n gi's tela'tegeiap gatu me' siaw pata'taqatioq. Na mimajuinugi'g tleiauwltipnig na gjigann ta'n teluisigl Tail aq Saiton lue'ultipnig. Pa na nemitu'tisnn wije'l paqalaiuti'l, na smtug sa'se'wita'sulti'tisoq aq pun pata'taqati'tisoq. Gi's nige'sa'q nasgmi'tisoq maqtawamu'gl aligal aq amalsulti'tisoq wisgipg ugjit musg'a'tunew mesgo'ltipnig ta'n teli pata'taqatipnig. ²² Migwite'tmug ula. Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', na me' ewlite'lmata mimajuinu' tleiauwtiliji Tail aq Saiton je mu gilew tleiauwltioq Golasin aq Petse'ta. ²³ Gilew tleiauwltioq Gapelniam, pewatmi'tij me' espite'lsultijig st'ge' ansale'wiliji, gatu awna Ita'toqs'p ta'n

npuinu'g eimu'tijig. Pa na mimajuinugi'g tleiwultipnig na gjigan ta'n teluisig Satm nemitu'tisnn wijel paqalauti'l ta'n etl tla'tas'g'pnn gm'tgiwow, na wegla mimajuinugi'g mesgo'ltipnig aq Gjinisgam mo gisi nu'gwa'toqop na gjiganeg. Me' i'ttesoq gisgug.

²⁴ Migwite'tmug ula, ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', Gjinisgam me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiwultilipni Satm je mu gilew tleiwultioq Gapelniam."

Se'sus gelulatl ujil ta'n eimlitl wa'so'q

(Lu'g 10.21,22)

²⁵ Na tujiw Se'sus a'sutmat, "Gisiteget, gi'l na nujj aq assutmn wa'so'q aq ugs'tqamu. Miwa'lul muta ula teliaqewei musga'tajig na mimajuinu'g ta'nig mo geggunmi'ti'gw gina'masuti. Gatu wijei mu musga'tuawjig mimajuinu'g ta'nig nestmi'tij pugwelgl goqwe'l. ²⁶ E'e, Nujj, welm'tun ta'n tujiw tela'tegen ta'n tel puatmn."

²⁷ Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Nujj ta'n eig wa'so'q gis ignmuj ms't goqwei. Ni'n na Gjinisgam ugwisl aq mo wen nenuigw st'ge' Nujj ta'n eig wa'so'q gis nenuit aq mo wen nenuagul Nujj st'ge' ni'n ta'n tel nenaq. Na mimajuinu'g ta'nig musga'tuaqig na gis nenua'titl ta'n wenit Gjinisgam.

²⁸ "Jugwita'gw ta'n te'sioq gispna'tioq aq ta'n sespete'tmoq muta pugwelgl ta'n goqwe'l amsala's'gl aq ignmultoqs'p atlasmultinew. ²⁹ Gina'masultigw ta'n goqwei egina'muloq aq mut listuineu. Welm'tu aq mu emegweiuluoq. Majulgwali aq we'jittoqs'p atlasming. ³⁰ Ta'n goqwei gis gina'muloq mu metue'gtug ns'tmnew aq ta'n goqwei pipanimuloq tla'taqatinew mu metue'gtug gis tla'taqatinew."

Ta'n goqwei gelu'lg ugjit tla'taqatinenu atlasmutigisg'g

(Malg 2.23-28; Lu'g 6.1-5)

12 Newte' atlasmutigisg'g, Se'sus aq unaqapemg saputita'jig iga'taqann ta'n glumgl etl nigwegl. Unaqapemg gewisultiliji na glaman tematpo'tu'tilitl na glumgl aq malqotmi'tilitl. ² Na ta'sijig Palasiaq migwama'tiji. Tel'te'tmi'tij opla'taqatnew tematpo'tuten glumgl atlasmutigisg'g. Smtug telima'titl Se'susal, "Gis nemitu's'p ta'n goqwei gnaqapemg tela'taqatij. Na susga'tu'tij tplutaqan muta mo teltenug ugjit ta'n goqwei tla'taqatinew atlasmutigisg'g."

³ Se'sus telimaji, "Geju'loq gis gitmoq ta'n goqwei Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n tujiw gewisinteg maw unaqapemg. ⁴ Pisgwa'pnaq a'sutuo'guomg aq patlia'saq ignmugwi'tipnna na pipnaqan ta'n gisi ignmut'p Gjinisgam. Na telgitas'g ginuwei tplutaqanigtug pas'g patlia'sg gisi malqotmi'tij ala pipnaqan gatu Ta'pito'q aq unaqapemg malqotmi'tip. ⁵ Geju'loq gis gitmuoq na patlia'sg we'gaw sewisga'tu'tij Mowisewei tplutaqan te's atlasmutigisg'g ta'n elugowa'titl Nisgaml gjia'sutuo'guomg gatu mo goqwei opla'tu'ti'gup. ⁶ Telimuloq na wesgutm ta'n me' gepmite'tas'g je mu na gjia'sutuo'guom. ⁷ Ta'n goqwei Gjinisgam teluet ewi'gas'g ugtwi'gatigng. Ula na Gjinisgam teluep,

'Na me' pewalgig mimajuinu'g ule'wanew igtigi

je mu ignmuigw wi'sisg ta'n gis ne'pa'la'tipni.'

Pa na ula gji'tuoqs'pnn na mu ilsumawoq mimajuinu'g ta'n mo goqwei opla'tu'ti'gw. ⁸ Ni'n na mimajuinualsiap aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq atlasmutigisg'g muta assutmn."

Se'sus nepilatl na ji'nmul ta'n geggunmilij malig ugipitn

(Malg 3.1-6; Lu'g 6.6-11)

⁹ Se'sus naqt'g na'te'l aq eliet a'sutuo'guomg. ¹⁰ Eig na'te'l na ji'nm ta'n geggunng malig ugipitn. Na Palasiaq getu' pilsuiw ilsutmua'titl Se'susal glaman pipanima'titl, "Mowisewei tplutaqan gis ignmugsi'guss npitegen atlasmutigisg'g?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Pa na wen gilew te'sioq ta'n geggunasnn jijgluewj aq piji elisinnitl espulqeg elmalqe'g atlasmutigisg'g. Na lietes aq gisi tualqa'lates. ¹² Telimuloq te's mimajuinu me' gepme'g aq na jijgluewj. Na glaman tplutaqan telimugsi'gw gisi apoqonmuan nat wen atlasmutigisg'g." ¹³ Na tujiw telimatl ji'nmul ta'n geggunmlitl malig ugipitn, "Ge' sipisga'tu gpitn."

Na ji'nm elasqa'tuaj ugipitn aq smtug etli ila's'geg, tel gelu'lg pa wijei aq igtig. ¹⁴ Na Palasiaq ejiglita'jig aq poqji maw agnutma'tijig ta'n tl ne'pa'ten Se'susal.

Nisgaml gisi mgnatl Se'susal

¹⁵ Na ta'n tujiw Se'sus nutuateg ta'n goqwei Palasiaq pewatmi'tij na ejigla'sit na'te'l. Pugwelgig mimajuinu'g wijewa'titl aq Se'sus nepilaji ta'n te'siliji gsnugowinu'. ¹⁶ Telimaji mimajuinu', "Mut tlimanew igtigi ta'n goqwei gis tla'tegei." ¹⁷ Ta'n goqwei Se'sus gis tla'tegei na gisa'toq tlian ta'n goqwei na niganigjitegewinuaq ta'n teluisipnaq Aiseia gis ewi'g'g'p,

¹⁸ Gjinisgam teluep, "Ula na ntlugowinum ta'n gisi mgng'p.

Mawi gsalg aq gesite'lm'g. Ignmua's Wejuli Nisgam aq tlimata ms't mimajuinu'g ta'n goqwei ni'n teluei tetapua'sn ugjit mimajuinu'g

ta'n mo Lesui'peulti'gw.

¹⁹ Gatu ma' gi'gaja'sigw

aq ma' al sesgwegw.

Ma' al pestunmug awtigtug.

²⁰ Ulm'tutew ta'n tujiw ultesguatal

ta'n wenn aq ewlite'lmatal.

Ma' emegwei'wagul

ta'n wenn menaqana'litl.

Siaw lugwetew glapis ms't tami

nenas'g ta'n goqwei Gjinisgam teluet

na tetapua's'g ugjit ms't mimajuinu'g.

²¹ Ta'n te'sit milapegsultijig

mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw

lita'sualatal."

Se'sus aq Gjimm'tu
(Malg 3.20-30; Lu'g 11.14-23)

²² Nige' ta'sijig mimajuinu'g pegisitia'titl Se'suseg na ji'nmul ta'n mn'tu pitu'gwi'tl. Na mn'tu gisa'latl ji'nmul mo gis glusiligul aq npapigwa'lin. Se'sus nepilat' ji'nmul. Lpa gisa'latl nmittegelin aq gisewo'gwe'lin. ²³ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l paqalau'tijig aq teluejig, "Tel'te'tmeg ula ji'n'm wetapegsit Ta'piteg."

²⁴ Palasiaq nutma'tiji ta'n goqwei mimajuinu'g gis tlueliji aq teluejig, "Ula ji'n'm ejiglt'esguat' mn'tu'l ta'n pitu'gwi'tl mimajuinu' muta na Gjimm'tu ignmuat' ml'gigno'ti ugjit gis tla'tegelin."

²⁵ Se'sus gejjaji ta'n goqwei Palasiaq teli angita'sultiliji aq telimaji, "Ta'n te'genig mimajuinu'g tleiauwultijig newte' umutgi nasgwiejig aq matntultijig, na ma' gisi pgijo'lti'gw. Ta'n te'genig mimajuinu'g tleiauwultijig newte' gjigan nasgwiejig aq matntultijig, na ma' pgi-jo'lti'gw. Na wije'i tliatew ugjit newte' wi'gmaq ta'n tujiw nasgwiejig aq matntultijig, na ma' saputawsulti'gw."

²⁶ Pa na Gjimm'tu matnaji mn'tu'g, na gis nasgwiejig aq apugjig sioqwia'titaq. ²⁷ Telueioq ni'n ejiglgimgig mn'tu'g muta Gjimm'tu gisi ignmuj ml'gigno'ti ugjit jiglt'esguanew mn'tu'g. Tami weja'toq na ml'gigno'ti gnaqapemuaq e'wmi'tij ugjit jiglt'esguanew mn'tu'g. Ta'n goqwei gnaqapemuaq gis tla'taqatijig musga'sg oplite'lmioq. ²⁸ Telimuloq, na Wejuli Nisgam gis ignmuj ula ml'gigno'ti aq e'wm ugjit jiglt'esguanew mn'tu'g. Ula musga'tugsioq Gjinisgam ilgwenugsioq.

²⁹ "Ma' gis gim pisgwa'wn ta'n wigit melgignat' ji'n'm aq ma' gisi jigla'tuawj ta'n goqwe'l negmewe'l glapis tmg goqwa'l't aq gelpilt. Na tujiw gisi ugsua'tuates."

³⁰ "Ta'n wen mo wel'te'tmug ta'n goqwei tla'tegei na lpa giasgiwewei getanit. Ta'n wen mo apoqonmuigw ugjit lugwen na ejiglgimaji mimajuinu' Nisgameg. ³¹ Et-na ugjit ula telimuloq na mimajuinu gisi apigsigtuaten ugjit ta'n gis pata'teget gisna ta'n te'gen winjig teluet, gatu ma' apigsigtuam'g ta'n penoqite'lmatl Wejuli Nisgam. ³² Ni'n na mimajuinu'alsiap aq ta'n wen mo gegnuimigw na gisi apigsigtuaten, gatu ta'n wen mo gegnuimagul Wejuli Nisgam ma' apigsigtuam'g, mu nige' gisna iapjiw."

Se'sus gelulaji wesgijiangamgusultiliji
(Lu'g 6.43-45)

³³ "Iga'taqug gelu'lg miti's aq guguntoqs'p gelu'lg' minijgl muta ewle'jgl minijgl wejiaqal ewle'jit miti's. Ta'n tujiw angamoq na minijgl ta'n gisigwegl miti'sigtug na tujiw gis geituoq ta'n te'genit na miti's. ³⁴ Gilew pa na wije'i aq mtesgmug. Pewatmoq mimajuinu'g t'le'tmnew gelu'sultioq gatu lpa elue'wa'loq mimajuinu'g. Ta'n goqwei telueioq musga'sg ta'n goqwei giwnaqa angite'tmoq aq gesite'tmoq. ³⁵ Gelu'sit mimajuinu tel'te'tg nat goqwei gelu'lg, na teluet wije'i. Gatu na winjig mimajuinu tel'te'tg nat goqwei winjig na glaman teluet wije'i ta'n tel'te'tg."

³⁶ "Telimuloq, na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't wen. Na tujiw mimajuinu'g amujpa tli-

ma'tital Nisgam tal gis gis tluep te'sg glusuaqan ta'n mo gelu'lgtnug. ³⁷ Gglusuaqanmual na e'wmluten ilsumulg giasgiwewei na getlamia'tijig mimajuinu'g gis-na winita'jig mimajuinu'g."

Se'sus ilsumaji wesgijiangamgusultiliji
(Malg 8.11,12; Lu'g 11.29-32)

³⁸ Na tujiw ta'sijig Palasiaq aq nujigina'mua'tijig Mo-wisewei tplutaqan telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, getu' nmu'leg lugwatmn paqalauwaqan."

³⁹ Telimaji, "Me' gatu na mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug winsultijig aq awan'ta'suala'titl Nisgam gatu me' pewatmi'titl paqalauwaqann. Pipanimioq ugjit tla'tegen paqalauwaqan gatu mu tla'tegew. Awna Gjinisgam ignmugsitoqs'p na wije'i paqalauwaqan ta'n gisa'toqop ugjit Jonao'q. ⁴⁰ Na ta'n Jonao'q telqatg'p mesginntl nme'jl ugtlaminug nesuguna'q, na wije'i ni'n ta'n mimajuinu'alsiap na igtigig utqatalitaq aq i'ttes na'te'l nesuguna'q. ⁴¹ Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't wenn, na mimajuinu'g tleiauwultipnig na gjigan teluisig Ninapa qamultitaq aq iltutmugsitoqs'p gilew ta'n wigultioq gisgug, muta gawasgita'sultipnig aq pun pata'taqatipnig ta'n nutua'titeg Jonaal pestunmliteg. Telimuloq, gis nutmoqop na agnutmaqan ta'n me' espe'g je mu na agnutmaqan ta'n Jonao'q pestung'p. ⁴² Na tujiw elege'wi'sgw tleiawit T'p'te'snug na qama'sitew aq iltutmugsitoqs'p gilew ta'n wigultioq gisgug, muta wejiep me' gnegg ugjit jigs'tuan Salamano'q ta'n elege'witewip Isle'lewa'gig. Salamano'q ma'muni ntawe'g'p gatu telimuloq gis nutmoqop na gina'masuti ta'n me' espe'g je mu nat goqwei Salamanewei ns'tuo'qon."

Se'sus telimugs'gw ta'nig gitnm'tijig gisgug
(Lu'g 11.24-26)

⁴³ "Mn'tu tewatqa'sij mimajuinu'l ugtinneg, na saputa'sit glapis pegising ta'n mo goqwei nigwenug. Na'te'l al gwi'lg ta'n usgowa'sitew. Pa na mu we'jitug, ⁴⁴ na tlimsitew, 'Etug apaja'si ta'n wejieiap'. Na apsgwa'sit ta'n wigip aq nemitog sigue'g na'te'l. Ms't waqame'g aq gaqi ilugwa'tas'g. ⁴⁵ Na tujiw maja'sit aq nemisguaji lluindeg te'siliji mn'tu'g ta'n me' winjultiliji aq negm. Ms't pisgwita'jig aq wigultijig na'te'l. Na mimajuinu ta'n pitu'gwiji wegla mn'tu'g me' gitnme'wit aq amg-weseweieg ta'n tujiw pas'g newte'jilitl mn'tu'l pitu'gwhiteg. Na wije'i tliatew ugjit na winjultijig mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug."

Ta'n wenn na Se'sus wi'gmatl
(Malg 3.31-35; Lu'g 8.19-21)

⁴⁶ Se'sus me' etl glulaji mimajuinu' ta'n tujiw uggitl aq ugjignama peita'liji. Gujmug pe' gaqamultijig aq telima'titl nat wenn gtu' glulanew Se'susal. ⁴⁷ Ula mimajuinu eliet Se'suseg aq telimatl, "Ggij aq gjignamg gujmug eimu'tijig aq getu' glul'sgig."

⁴⁸ Se'sus telimatl, "Teliaq nigmaq eimu'tijig gujmug. Gatu musga'tuloq ta'n wen pa na wije'i aq nigmaq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g." ⁴⁹ Na tujiw

elu'gwalaji unaqapemg aq teluet, "Angamug nnaqapemg. Wegla na st'ge' ngij aq njignamg. ⁵⁰ Muta ta'n getu wen tla'tegej ta'n nuji eig wa'so'q tel puatg, na negm wijej aq njignam, ngwe'ji'j gisna ngij."

A'tugwaqanjij' ta'n iga'taqewinu eljio'toqol sginminn
(Malg 4.1-9; Lu'g 8.4-8)

13 Na wijej na'gweg Se'sus naqt'g na wen'ji'guom aq eliet qospemg. Na'te'l pemgopa'sit ugjit gina'muen. ² Na pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg. Na Se'sus tepa'sit unaqapemg ugtuluaq gatu mimajuinu'g me' eimu'tijig sitmug. ³ Pugwelgl ta'n goqwe'l egina'muaji aq telimaji gina'masutiewei a'tugwaqan. Teluet,

"Newtejgeg na'gweg nuji iga'taqug naji se'sijio'toqol sginminn. ⁴ Ge's etl se'sijio'toqol sginminn, ta's'gl eljo'ltigl tajigawti'jigtug aq sisipg peita'jig aq malqotmi'titl. ⁵ Ta's'gl eljo'ltigl maqamigew ta'n wesgijigweg mtasogigtug. Mo temigtug maqamigew na'te'l aq sginminn jaqal poqjigwegl. ⁶ Jijuaqa na'gu'set neia'sit, lpa ma'muni p'teg gun'tewaqaamigtug aq nat goqwei nigwegl na'te'l nistaqalua's'gl aq toqo nepgl. ⁷ Ta's'gl sginminn eljo'ltigl ta'n ginigwejjuaqsigtug. Na ginigwejjuaqsi'g wel nigwejjig aq wissuignemgwi'tiji wegla glumgl. Na gisa'tu'titl glumgl ewligwegl. ⁸ Gatu ta's'gl sginminn eljo'ltigl gelu'lg maqamigeg. Na sginminn weligwegl aq wel minigl. Alt ta'n wel lastegl na mesngl gasgiptnaqan te's'gl pile'gl sginminn, alt asugom te'sisga'qal pile'gl sginminn wel lastegl aq alt nesisga'qal sginminn wel lastegl."

⁹ Na glaman Se'sus telimaji, "Angite'tmug ta'n goqwei gis tlimuloq."

**Se'sus telimaji unaqapemg
tal gi's e'w'gl gina'masutiewei a'tugwaqann**
(Malg 4.10-12; Lu'g 8.9,10)

¹⁰ Na tujiw unaqapemg pipanimji, "Goqwei ugjit e'wmnn gina'masutiewei a'tugwaqann ta'n tujiw pestunmaj mimajuinu'g?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Gjinisgam gisi ignmugsioq ns'tmu'tinew ta'n goqwei mo nestmi'ti'gw ta'n teli ilgwenaji mimajuinu'. Mo ignmuagwi igtigi ns'tmu'tinew ula. ¹² Ta'n getu wen tetapua'toq ta'n goqwei gis gina'muei na ignmuaten ns'tmn me'. Gatu ta'n getu wen mu getu' ns'tmug ta'n goqwei egina'muei na ugsua'tuaten ta'n goqwei nest'g nige'. ¹³ Etna ugjit na weji e'wmann gina'masutiewei a'tugwaqann ta'n tujiw mimajuinu'g pestunmaqig. Angamijig gatu mo getu' nmitu'ti'gw ta'n goqwei gis tla'tegeiap. Jigs'tuijig gatu mo getu' ns'tmu'ti'gw ta'n goqwei gis tluaiap. ¹⁴ Ai-seiao'q wesgumapni wegla mimajuinu' aq ta'n goqwei teluepnaq teliaq ugjit negmow. Ula teluepnaq, 'Gjinisgam teluet, Wegla mimajuinu'g jigs'tmu'titaaq aq ap jigs'tmu'titaaq gatu ma' ns'tmu'ti'gw. Angaptmi'titaaq aq ap angaptmi'titaaq gatu ma' nenmi'ti'gw.

¹⁵ Wegla mimajuinu'g mo getu' angite'tmi'ti'gw ta'n telimuj. Awna ta'n goqwei telimgig mo getu' nutmi'ti'gw aq ta'n goqwei tela'tegei mo getu' nmitu'ti'gw. Pa na nmitu'tiss aq jigs'tmi'tiss, na ns'tmu'tita aq etugjel lita'sulti'tiss ni'neg aq ni'n npila's.'

¹⁶ "Na me' gatu Gjinisgam wela'lugsioq muta wel nenmu'tioq ta'n goqwei gis nemituoqop aq weli ns'tmu'tioq ta'n goqwei gi's telueiap. ¹⁷ Telimuloq, pugwelg'pnig niganigjitegewinugi'g aq pugwelg'pnig mimajuinugi'g ta'n tetapu mimajultipnig ma'muni gsatmi'tipnig gis nmitunew ta'n goqwei gis nemitu'tioq nige' gatu mo nemitu'tigupnig. Ma'muni gsatmi'tipnig gis nutmnew ta'n goqwei gis nutmu'tioq nige' gatu mu nutmi'tigupnig."

Se'sus telimaji unaqapemg ta'n telueg na a'tugwaqan
(Malg 4.13-20; Lu'g 8.11-15)

¹⁸ "Na nige' jigs'tmug aq tlimultoqs'p ta'n telueg a'tugwaqan na ji'nm ta'n iga'taqug. ¹⁹ Ta'sijig mimajuinu'g nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' mo nestasulti'ti'gw. Wegla mimajuinu'g pa wijej aq sginminn ta'n eljio'tas'gl tajigawtig-tug. Na Mn'tu pegising aq gisa'laji awan'ta'suanew na gelu'lg agnutmaqan st'ge' sisipg peita'tipnig aq malqotmi'tipnn sginminn ta'n etegl tajigawtig-tug. ²⁰ Ta'sijig mimajuinu'g wel jigs'tua'ti'tij na gelu'lg agnutmaqan aq wel'ta'suatmi'tij ta'n gase'g nutmi'tij. Wegla mimajuinu'g pa na wijej aq na sginminn ta'n eljio'tas'gl gun'tewaqaamigtug. ²¹ Mo tetapu majulgwatmi'ti'gw ta'n goqwei gis nutmi'tip. Gatu ta'n gase'g goqwei amsala's'g gisna emegweijig muta poqji majulgwatmi'tij ula agnutmaqan smtug ejigla'tu'tij na gelu'lg agnutmaqan. ²² Ta'sijig mimajuinu'g ta'n nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan, me' piamite'tmi'tij ula mimajuaqan aq suliewei. Na awan'ta'suatmi'tij na gelu'lg agnutmaqan aq mo tela'taqati'gw ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Wegla mimajuinu'g pa na wijej aq na sginminn ta'n eljo'ltig'pnn ta'n ginigwejjuaqsi'g nigwejjig. ²³ Ta'sijig mimajuinu'g wel nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan na nestmi'tij aq wel'te'tmi'tij. Wegla mimajuinu'g pa na wijej aq na sginminn ta'n ji'nm al se'so'toqol gelu'lg maqamigeg. Na mimajuinu'g tela'taqatijig pugwelgl ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl. Alt tela'taqatijig gasgiptnaqann nat goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl wijej aq sginminn ta'n gisigwegl aq lastegl gasgiptnaqann pile'gl sginminn. Alt mimajuinu'g tela'taqatijig asugom te'sisga'qal ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl aq alt mimajuinu'g tela'taqatijig nesisga'qal ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl."

A'tugwaqan na nat wen al se'so'toqol sginminn ta'n mo gelu'lgtnugl

²⁴ Se'sus ap telimaji a'tugwaqan. Teluet, "Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Na tujiw pa wije aq ji'nm ta'n iga'taqug'p gelu'lg sginminn ugtiga'taqang. ²⁵ Newtejgeg wela'gweg ge's ms't wen nepaj, nat wen piluitelget eliet aq al se'so'toqol sginminn ta'n mo gelu'lgtnugl na wije iga'taqang. Na tujiw wesmugwat. ²⁶ Na glumgl nigwegl aq poqji lastegl, Na sginminn ta'n mo gelu'lgtnugl nigwegl aq poqji lastegl elt. ²⁷ Lugowinu'g pipanima'titl assusilitl, 'Gelu'lg'pnn sginminn iga'tugupnn iga'taqang, tami ta u't jigajewe'l wejiaqal?' ²⁸ Telimaji, 'Na ta'n wen getanugsi'gw gis tla'teget.' Lu-gowinu'g pipanima'titl, 'Pewalieg mno'tunen jigajewe'l?' ²⁹ Telimaji, 'Moqwa', mu pe'l, tel'te'tm peji mno'tunew na glumgl ge's meno'tuoqol jigajewe'l. ³⁰ Pe' tli alte'j. Ignmatmug toqjigwegl glumgl aq jigajewe'l glapis gisigwegl. Tmg jigajewe'l mno'tutoqs'p, mawpilotqs'p aq nu'gwa'tutoqs'p. Toqo tujiw glumgl tms'tesnu aq la'tutoqs'pnn laqlansigtug.' "

A'tugwaqan na ji'nm iga'taqug apje'jg sginmin
(Malg 4.30-32; Lu'g 13.18,19)

³¹ Se'sus a'tugwaqan ap telimaji mimajuinu'. Telimaji, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wije aq na ji'nm ta'n apje'jg sginmin ta'n teluisig mustate' iga'taqug ugtiga'taqang. ³² Apje'jg sginmin pa na wije aq wen'ju'sugapunei sginmin. Ta'n tujiw gisigweg na me' mesgi'g je esgwiaqal ta'n nigwegl iga'taqang. Siawigweg glapis miti'suig. Na sisipji'jg peita'jig aq ewi'ga'tijig ugtwisse'mual na miti'sigtug."

A'tugwaqan na e'pit e'w'g apita'taqan
(Lu'g 13.20,21)

³³ Se'sus ap telimaji a'tugwaqan. Teluet, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wije aq apita'taqan. Na e'pit wesua'toq ms't wapejgl ta'n etegl mun'tigtug aq mawa'toqol maw apita'taqan. Na tujiw mawlusng ms't. Toqo tujiw ms't gaqi apitaq."

Se'sus apjiw telimaji mimajuinu' a'tugwaqann ta'n tujiw getu' gina'muej
(Malg 4.33,34)

³⁴ Se'sus telimaji pugwenniji mimajuinu' a'tugwaqann ta'n tujiw nat goqwei getu' gina'muej. Apjiw telimaji mimajuinu' a'tugwaqann ta'n tujiw egina'muaji. ³⁵ Ula tela'teget ugjit gisa'tun tlian ta'n goqwei niganigjitegewinuaq teluepnaq, "Tlimultes a'tugwaqann ta'n tujiw gelululoq. Agnutmua's ta'n goqwei mo geitas'gtnugup weja'tegemg ugs'tqamu gisita'sgeg."

Se'sus telimaji unaqapemg ta'n telueg a'tugwaqan na wen eljio'toqol jigajewe sginminn

³⁶ Na tujiw Se'sus naqalaji mimajuinu' aq pisgwa't wen'ji'guomg. Unaqapemg pisgwita'jig na'te'l aq pipanima'titl, "Tal gis telimjig igtigig a'tugwaqan na wen eljio'toqol jigajewe sginminn?"

³⁷ Se'sus telimaji, "Na ji'nm ta'n iga'toqopnn gelu'lg sginminn pa na wije aq ni'n na mimajuinualsiap. ³⁸ Iga'taqan pa na wije aq ugs'tqamu. Na gelu'lg sginminn pa na wije aq mimajuinu'g ta'n Nisgaml ilgwenji. Jigajewe sginminn pa na wije aq mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Gjimm'tu'l. ³⁹ Na piluitelget ta'n iga'toqopnn jigajewe sginminn na Gjimm'tu. Ta'n tujiw meniga'tas'gt'tal na tujiw ugs'tqamu gaqiaq, aq meniga'taqu'tijig na ansale'wijig. ⁴⁰ Ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq na wije'tew tliatew ugjit mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Gjimm'tu'l st'ge' jigajewe'l meno'tmgl aq nu'gwa'tmgl. ⁴¹ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw i'ma's wa'so'q lgimates ansale'wijig ugs'tqamug. Na mawa'la'tita ms't ta'n winsultiliji aq negla ta'n gisa'la'tipni igtigi pata'taqatinew. ⁴² Ansale'wijig pijjio'la'tita pugtewigtug ta'n tltemultitaq aq seggapitasultitaq wipituaq muta ulmajo'litaq na'te'l. ⁴³ Gatu getlamia'tijig mimajuinu'g i'mu'titaq wa'so'q ta'n ujjual eig. Neia'sultitaq st'ge' na'gu'selitl neia'silitl musigis'g'tug. Pewaluloq angite'tmnew ta'n goqwei gis telimuloq."

A'tugwaqan na ji'nm we'jitoq nat goqwei mawi mgo'tig

⁴⁴ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wije aq nat goqwei ta'n mawi mgo'tig etliga'tas'g iga'taqang. Na ji'nm ge's tel gesgmsing we'jitoq na milesuaqan, gatu apaji angune'g. Teli ul'ta'sit. Na enmiet aq netuisgetoq ms't goqwei ta'n assutg. Toqo apsgwa'sit aq pegwatelg na iga'taqan."

A'tugwaqan na ji'nm ali pgwatelg mego'tigewei waiopsgw

⁴⁵ "Elg ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' wije aq na ji'nm ali pgwatelg tm'tmue'l waiopsgul. ⁴⁶ Ta'n tujiw we'jitoq mujgajewe waiopsgw, ms't goqwei netuisgetoq ugjit pgwatelmn mego'tigewei waiopsgw."

A'tugwaqan na usgewinu'g

⁴⁷ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' pa na wije aq ji'nmug ta'n a'pia'tijig aq mesna'tiji gaqaisg milamugsiliji nme'ji. ⁴⁸ Ta'n tujiw ugta'pimual waju'elij, na usgewinu'g wetna'titl aq nigtuo'la'tiji nme'ji. Ta'n gelu'sit menugegemg gatu ta'n mu gelu'sigw el jiglo'la'tiji. ⁴⁹ Na wije tliatew ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq. Ansale'wijig peita'taq ugs'tqamug aq nigtuo'la'tita mimajuinu'. Tepgiso'lujig pata'tegewinu'g aq tepgiso'lujig gelu'sultijig mimajuinu'g. ⁵⁰ Ansale'wijig eljio'la'tita pata'tegewinu'g pugtewigtug. Tltemultitaq aq seggapitasultitaq wipituaq muta welmajo'litaq na'te'l."

Ta'n goqwei pilei aq ta'n goqwei sa'qawei

(Malg 4.1-9; Lu'g 8.4-8)

⁵¹ Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Nestmoqol ula ta'n goqwe'l gis telimuloq?"

Telimgwi'titl, "E'e."

⁵² Na glaman Se'sus telimaji, "Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan gegnu'tmujig tl gina'muanew igtigi ta'n Gjiniisgam ilgwenaji mimajuinu'. Na negmow pa na wije aq assusit ta'n tewo'toqol pile'l aq sa'qawe'l ugtaligaml ta'n masgo'toqopnn."

Mimajuinu'g tleiwawultijig Nasaletg alua'la'titl Se'susal

(Malg 6.1-6; Lu'g 4.16-30)

⁵³ Ta'n tujiw Se'sus gaq agnutgl a'tugwaqann naqt'g na'te'l. ⁵⁴ Apaja'sit umutgig. Etl gina'muet a'su-tuo'guom na'te'l. Ta'nig nutua'titl paqalauitijig. Telim-tultijig, "Tami weja'toq telgi'g gina'masuti? Tal gisa'toqol negla mesgi'gl paqalauiti'l?" ⁵⁵ Negm na aluse'wit uggwisl. Negm na Malial uggwisl, aq wijig'tultijig na Ji'mejal, So'sepal, Simonal aq Sutaal? ⁵⁶ Na ms't uggwe'ji'g wigultiliji tet. Tami wej gina'masit ula ms't?" ⁵⁷ A' na glapis alua'la'titl.

Se'sus telimaji, "Lpa ms't wen gepmite'lmatl niganigjitegewinu'l gatu na wigma aq ta'ni tleiwawultiliji ta'n negm wigit ma' gepmite'lm'gwi'tigul." ⁵⁸ Mo tela'tegegw pugwelgtug paqalauiti'l na'te'l muta mimajuinu'g mo getlams'tasulti'gw.

Sa'n Nutsign'tuet ne'po't

(Malg 6.14-29; Lu'g 9.7-9)

14 Na tujiw Elot, ta'n niganpuguit Galaliewa'gi, nutmat ta'n goqwei Se'susal gi's tela'tegeligpnn. ² Telimaji uglugowinumg, "Ula na Sa'n Nutsign'tuepnaq aq apajipet. Etna na ugjit geggung ml'gigno'ti tla'tegepnn paqalauwaqann."

³ Elot migwite'tg ta'n gisa'toqop ne'po'qsan Sa'n Nutsign'tuepnaq. Na gisa'lapni ugsma'gnismg ugsua'lan Sa'no'q, laqpa'lan aq pija'lan laplusang muta Sa'nal telimtl gisi pata'tegen. Elot gis pata'tegep ta'n tujiw malie'wipnig na e'pilitl ta'n teluisilitl Elotias. Na Elotias gis malie'wip. Ugji'nmumt'p na Elot ugjignaml ta'n teluisilitl Pilip. ⁴ Sa'no'q munsal tlimapnn Elotal, "Mo na teltenug gi'l malie'winew ugjignaml ugte'piteml." ⁵ Elot migwite'tg ta'n getu' ne'pa'pna Sa'nal gatu jipalapni Lesui'pa muta Lesui'paq tel'te'lma'tipnn Sa'nal na niganigjitegewinu'.

⁶ Elot ajipuna'teg, maw witapa pestie'ultipnig. Na tujiw Elotias ugtusl amalgalipnn ugjit ta'n te'si'tij eimu'tipnig na'te'l. Na Elot teli ul'ta'sualapnn na e'pite'sl. ⁷ Teplumapnn e'pite'sl, "Elui'tmasi na ni'n ignmultes ta'n getu goqwei pewatmn."

⁸ Na Elotias telimapnn ugtusl ta'n goqwei tluen. Glaman na e'pite'sl telimatl Elotal, "Ignmui Sa'n Nutsign'tuet un'ji tepteg eptaqanigtug."

⁹ Elot mesge'g'p muta geitoqop ta'n goqwei Elotias ugtusl pewatmlipnn. Gatu gisi tplumapnn nigantug wegla witapua aq na amuj tla'tegep ta'n goqwei na

e'pite's tel puatg'p. ¹⁰ Na glaman elgimapni sma'gnisg aq temgweta'tipnn Sa'nal. ¹¹ Na un'ji pegisita'tipnn tepteg eptaqanigtug aq ignmua'tipnn na e'pite'sl aq na e'pite's ignmuapnn uggwitl. ¹² Na Sa'no'q unaqapemg peita'lipni laplusang. Wesua'la'tipnn Sa'nal aq utqutala'tipnn. Na tujiw el'ta'pnig Se'suseg aq agnutmua'tipnn ta'n gis tliaq.

Se'sus esmaji pugwenniji mimajuinu'

(Malg 6.30-44; Lu'g 9.10-17; Sa'n 6.1-14)

¹³ Ta'n tujiw Se'sus nutmaj Sa'no'q nepg'pnaq na maw unaqapemg elisugultijig ta'n mu wen wigigw Galaliewa'gig. Na mimajuinu'g tel nutma'tij ta'n Se'susal lielita, naqtm'i'titl wiguowal aq el'ta'jig ta'n Se'sus eliet. ¹⁴ Ta'n tujiw Se'sus pem na'taqama'sij na nemiaji wegla mimajuinu' etli esmalgwi'titl. Ewli'tlmaji, gepta'sit ugtulg aq nepilaji ta'n gesnugu'tiliji.

¹⁵ Ge's mu oqonitpaqiaq, unaqapemg telima'titl Se'susal, "Eimuti'gw paqtaqamigtug. Apugjig oqonitpaqiaq. Amase'ji'g ta'n utann etegl. Lgimaq na mimajuinu'g utang ugjit nattelma'new mijipjewe' ge's mu oqonitpaqianug."

¹⁶ Se'sus telimaji, "Mut wen tami lgimanew. Ignmug nat goqwei malqotmnew."

¹⁷ Gatu telimgwi'titl, "Geggung pas'g na'ngl pipnaqann aq tapusijig nme'ji'g."

¹⁸ Se'sus telimaji, "Ge' jugwa'tuigw." ¹⁹ Na tujiw mimajuinu' telimaji, "Pewaluloq pmgopita'new ta'n etli msiguig."

Na wesua'toqol pipnaqann aq nme'ji'g. Elapa'sit wa'so'q aq a'sutmat. Miwatmuatl Gjiniisgam ugjit na mijipjewe'. Nigtua'toqol pipnaqann aq nme'ji'g aq ignmuaji unaqapemg ugjit smanew mimajuinu'g. ²⁰ Ms't g'satalulti'tij, Se'sus unaqapemg gis mawo'tu'tij ta'n goqwei piamiaq aq wajua'tu'titl newtisga'qal je ta'pu ligpenignn. ²¹ Panaemg na'n pituipnnaqanijig jinnmug gis smujig aq pugwelgig e'prijig aq mijua'ji'g.

Se'sus wesgit pmiet samqwanigtug

(Malg 6.45-52; Sa'n 6.15-21)

²² Ta'n tujiw Se'sus gis smaj mimajuinu', na telimaji unaqapemg tepita'new ugtuluaq aq asoqomgita'new qospemg. Esgwia'tilij mimajuinu' enmigimaji. ²³ Newtugwa'lugwej na gm'tnigtug so'qwiet, naji a'sutmat. Siawqatg na'te'l ta'n gi's oqonitpa'q. ²⁴ Ge's Se'sus eig gm'tnigtug, na unaqapemg siaw elisugultiliji qospemg. Gitnm'tijig muta asugwetnma'tijig aq maqatgwig.

²⁵ Na wejgwapniaq, na'tami ne'w ajiej, Se'sus eliet ta'n unaqapemg eimu'tijig. Wesgit pmiet samqwanigtug. ²⁶ Ta'n tujiw unaqapemg nemia'titl Se'susal wesgit pmielitl samqwanigtug, na tujiw jipaqita'jig aq poqji sesgu'tijig. Telimultijig, "Emlsigtma'ti'gw."

²⁷ Se'sus smtug gelulaji, "Pun jipasultigw, ni'n na. Ml'gito'ltigw."

²⁸ Na Pie'l telimatl, "Gjisaqamaw, pa na gi'l na Se'susewin, ge' wigumi aq gisa'li usgit pmien samqwanigtug."

²⁹ Se'sus telimatl, "Na to'q jugu'a." Na Pie'l gepta-pugua'sit ugtuluow aq wesgit pmiet samqwanigtug. Natguatl Se'susal. ³⁰ Gatu ta'n tujiw mi'gusit ta'n teli ugju'sg aq ta'n teli maqatgwig smtug poqji gta'pa't. Sesgwet, "Gjisaqamaw, ugs'tawi."

³¹ Smtug Se'sus elisga'sit aq goqqwa'latl. Telimatl, "Me' ewligtlams'tasin. Goqwei weji megtuin?"

³² Ela'latl Pie'lal aq tepa'tijig ugtuluoaq. Na tujiw ugju'sn jena'sg. ³³ Ge's eimu'tijig ugtuluoaq na unaqapemg emtoqwalgwi'titl aq telimgwi'titl, "Getloqo gi'l na Gjinisgam uggwisl."

Se'sus nepilaji ta'n tleiwawultiliji Genesalete'gig (Malg 6.53-56)

³⁴ Na siawi asoqomita'jig na qospem aq oqwa'jig Genesalete'gig. ³⁵ Na'te'l mimajuinu'g nenua'titl Se'susal aq nat gima'tiji ta'n te'siliji gsnugowinu' umut-giwaq aq pegisita'tiji Se'suseg. ³⁶ Etama'titl Se'susal je we'gaw gsnugowinu'g sama'tuanew ugpitu'gunml. Ta'n te'sijig sama'tua'titl Se'susal ugpitu'gunml na gisi npilujig.

Tplutaqann ta'n mimajuinugi'g gegina'matmi'tipnn (Malg 7.1-13)

15 Ta'sijig Palasiaq aq nujjigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan weita'jig Selusalemg. Peita'jig Se'suseg aq pipanima'titl, ² "Tal gi's gnaqapemg elist-mi'tij tplutaqann ta'n wejiaqal wetapegsultieg. Mo tetapu gsispa'tu'tigul ugpitnual ge's mu mijjulti'gw?"

³ Se'sus pipanimaji, "Tal gi's elistmu'tioq ta'n goqwei Gjinisgam telimugsi'gw gatu awna tela'taqatioq ta'n telueg gilewewei tplutaqann? ⁴ Gjinisgam teluet, "Gepmite'lm gujj aq ggij."

Elg teluet, "Ta'n wen penoqite'lmaji ungi'gu, amuj ne'po'qsin."

⁵ "Mo tetapu gina'muawoq ta'n getu wen geggung goqwe'l ta'n e'wmi'titaq apoqonmuanew ujil gisna ugwitl. Muta gegina'muoq tluen, 'Nat goqwei e'wtes ugjit apoqonmulinew na gisi ignmuap Gjinisgam.' Na tujiw ma' amuj apoqonmuata ungi'gu. ⁶ Telueioq ula mimajuinu mo amuj gepmite'lmagwi ujil aq uggwitl. Etna ugjit gisa'loq mimajuinu elistmn Gjinisgam ugtwi'gatign muta pewaloq tla'tegen ta'n goqwei telueg gilewewei tplutaqan. ⁷ Me' gatu wesgijiangam-gusultioq. Aiseiao'q ewi'g'g'p ta'n goqwei Gjinisgam wesgumugsi'oqop.

⁸ Na tujiw Gjinisgam teluep, 'Wegla mimajuinu'g telimijig gtu' gepmite'lmin.

Gatu lpa mo nugu angite'tmi'ti'gw aq mo tela'taqati'gw ta'n goqwei gis telimg'pnig.

⁹ Ta'n tujiw emtoqwalijig na mu tepawtinug, muta telimaji igtigi

me' tla'taqatinew mimajuinue'l tplutaqann jel mu ni'newe'l tplutaqann.' "

Ta'n goqwei gisa'lujig mimajuinu'g pata'taqatinew (Malg 7.14-23)

¹⁰ Se'sus wigumaji mimajuinu' aq telimaji, "Jigs'tmu'tigw aq ns'tmu'tigw ta'n goqwei tlimultoqs'p.

¹¹ Na mijipjewe nat wen malqotg, na ma' gisa'lugug ula mimajuinu mo glu'sin. Gatu ta's'gl glusuaqann ta'n teluet gisa'lugutal mo glu'sin."

¹² Na unaqapemg peita'jig Se'suseg aq telimgwi'titl, "Geitu's'p na Palasiaq mo piami gsatmi'tigup ta'n gis tluen?"

¹³ Se'sus telimaji, "Nujj ta'n eig wa'so'q na mno'total ta'n te's'gl goqwe'l mo wel'te'tmug st'ge' na iga'taqewinu mniugtnas'gt'tal ta'n te's'gl goqwe'l mo iga'taqug'p. ¹⁴ Mut sespete'tmug na ta'n goqwe'l wegla mimajuinu'g egina'mua'tijig muta negmow pa na wijei aq nepapigwo'ltiliji. Ta'n tujiw ji'nm ta'n nepapigwa't il-gwenatl igtigl nepapigwa'litl, gitg pitja'taq elmalqe'g."

¹⁵ Pie'l telimatl, "Mo nestmulueg a'tugwaqan. Tlim-igw ta'n goqwei gis telue't'p."

¹⁶ Se'sus telimaji unaqapemg, "Mu piami ns'tmu'tiwoq st'ge' igtigig mo nestmu'ti'gw. ¹⁷ Geitu gilew ns'tmu'tinew ta'n getu goqwei mimajuinu malqotg na eliaq ugtlaminug aq toqo wet siaw tuaiaq. ¹⁸ Gatu mimajuinu telgwig uggamlamun aq teluet na goqwei tel'te'tg. Na ta's'gl glusuaqann ta'n teluet na gisa'lugutal mo glu'sin. ¹⁹ Ta's'gl goqwe'l ta'n mimajuinu tel'te'tgl gisa'lugutal mo gelu'silin. Alt ta'n goqwe'l telgwig uggamlamun etug gisa'lan ne'pa'tegen. Alt ta'n goqwei tel'te'tg etug gisa'lan sespe'wan igtigl aq sespo'tegelitl. Alt angita'suaqann etug gisa'lugutal gmutnen. Alt angita'suaqann etug gisa'lugutal pisui agnutman igtigi gisna pisuiman. ²⁰ Ta's'gl goqwe'l mimajuinu tel'te'tgl gisa'lugutal mo gelu'sin. Gatu pa na mimajuinu malqotg'ss nat goqwei aq mu gis gesispa'tegegw na ma' gisa'lnug mo gelu'sin."

E'pit ta'n melgi gtlams'tg (Malg 7.24-30)

²¹ Se'sus maja'sit na'te'l aq eliet tepaw gjigann teluisigl Tail aq Saiton. ²² Na e'pit ta'n tleiwawit Genanewa'gig toqo nige' wigit gigjiw Tail aq Saiton eliet Se'suseg. Gesigaw tlimatl, "Gjisaqamaw, geitu gi'l na teplutasin ta'n wetapegsin Ta'piteg. Ewli'te'Imi. Ntus ma'muni gitnmat muta mn'tu pitu'gwitl."

²³ Gatu Se'sus mo nimjimuagul. Se'sus unaqapemg telimaji, "Jigligim muta, wesam sespe'g aq alul-gwalugsieg."

²⁴ Se'sus telimaji, "Petgimimug ugjit pas'g na Lesui'paq muta mo gegguna'tigul nat wenn ugjit ilgwenagun st'ge' jiggluewjig ta'n gesgo'ltijig."

²⁵ Na jiniw e'pit nutgul'pa'sit Se'suseg aq etamatl, "Gjisaqamaw apoqonmui."

²⁶ Se'sus telimatl, "Mo teltenug sman 'nmu'jig na mijua'ji'g wiluowal."

²⁷ Na e'pit telimatl Se'susal, "Gjisaqamaw, teliaq ta'n teluen, gatu we'gaw 'nmu'jig malqotmi'tij nat goqwe'l weji nisiaqal patawutigtug ta'n eteg assusit wiguaq."

²⁸ Na glaman Se'sus telimatl, "Tu's melgi gtlams'tmn. Ta'n goqwei pewatmn msntes." Na smtug ugtusl nepilmutl.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

²⁹ Se'sus maja'sit na'te'l aq tajiga'sit qospem teluisig Galali. Na toqjua't wenaqqamigeg aq pempopa'sit.

³⁰ Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig Se'suseg. Pegisula'tiji mimajuinu' ta'n gesnugu'tiliji gigjiw Se'suseg. Alt asgajo'ltijig aq alt sawiptna'tijig. Alt nepapigwo'ltijig, alt mo gis glusulti'gw aq alt milipna'tijig. Se'sus nepilaji te'siliji. ³¹ Mimajuinu'g paqalailitijig ta'n tujiw nutua'tij ta'ni mo gis glusultiligupni na gelusultiliji aq nemia'tij asgajo'ltiliji aq sawiptna'tiliji na jajigo'ltilij aq nepapigwo'ltilipni nemitaqatiliji. Na miwatmua'titl Gjinisgaml ta'n Lesui'paq tel miwatmuala'titl.

Se'sus esmaji ne'w pituipntnaqaniliji ji'nmug

(Malg 8.1-10)

³² Se'sus wigumaji unaqapemg aq telimaji, "Ewlite'lm'gig wegla mimajuinu'g muta ne'gaw nesug-una'q wijitgweiwijig. Nige' mo piamianug goqwei malqottaq. Mo getu' pipanimaqig 'nmita'new muta jijaqa nat wen oqonitpaqietew awtigtug. Getu' smgig ula tet."

³³ Unaqapemg pipanimji, "Tami tet ula paq-taqamigtug ugji we'jittesnen tepiaq mijipjewei ugjit te'sit mimajuinu'? Pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig tet."

³⁴ Se'sus pipanimaji, "Ta's'gl pipnaqann geggunmoqol?"

Telimgwi'titl, "Lluigneg te's'gl pipnaqann aq ta'sijig nme'ji'jg."

³⁵ Se'sus telimaji mimajuinu' pmgopita'new. ³⁶ Na tujiw wesua'toqol na pipnaqann aq nme'ji'jg aq miwatmuatl Nisgaml. Nigtua'toqol aq ignmuaji unaqapemg ugjit smanew mimajuinu'. ³⁷ Ta'n tujiw ms't wel g'sa-talulti'tij, Se'sus unaqapemg megnmi'tij piwiaqal mijipjewei aq wajua'tu'titl llaigneg ligpenignn. ³⁸ Ne'w pituipntnaqan te'sijig ji'nmug esmujig aq pugwelgig e'pijig aq mijua'ji'jg.

³⁹ Na Se'sus pipanimaji mimajuinu' ugjit 'nmita'new. Na tujiw poqjinmita'ti'tij Se'sus aq unaqapemg. Pisultijig ugtuluaq aq elaqtaqatjig ta'n teluisig Maqatan.

Palasiaq pipanima'titl Se'susal tla'tegelin paqalai-waqan

(Malg 8.11-13; Lu'g 12.54-56)

16 Ta'sijig Palasiaq aq Satusiaq el'ta'jig Se'suseg. Getu' gistesgua'titl, muta mo getlams'tua'tigul. Na glaman pipanima'titl tla'tegelin paqalaiwaqan ugjit neia'tuanew ugml'gigno'tim wejiaq wa'so'q. ² Gatu Se'sus telimaji, "Ta'n tujiw na'gu'set pem galqwasiej, gilew tluetoqs'p, 'Sapo'nug ul gisgnma'titesnu muta

musigisg'tug megwe'g.' ³ Gatu igtig na'gweg ta'n tujiw wejgu segewa't tluetoqs'p, 'Gigpesatew muta ugjipenug megwe'g aq poqji alugwiaq nige'.' Ta'n angaptmoq musigisg'tug geituoqop pa na gigpesaq's gisna weligisg'g's. Gis nmituoq aq gis nutmoq ta'n goqwe'l ni'n gis tla'tegeiapnn gatu mo nestmu'tiwoq ta'n goqwei apugjig Gjinisgam tla'tegetew. ⁴ Me' gatu mimajuinu'g gisgug winjultijig aq mo piami angite'lma'tigul Nisgaml. Gilew telo'ltioq st'ge' negmow muta pipanimioq ugjit tla'tegen paqalaiwaqan. Moqwa' mu tela'tegew paqalaiwaqan. Mu musga'tuluoq ta'n goqwei pewatmoq gatu Gjinisgam musga'tultoqs'p na wije paqalaiwaqan st'ge' ta'n apoqonmuapnn Jonaal. Ala na pas'g paqalaiwaqan nmitu'titoqs'p."

Na glaman maja'sit aq eliet na'tami se'g.

Mut jigs'tmuanew ta'n goqwe'l Palasiaq aq Satusiaq gina'mua'ti'tij

(Malg 8.14-21)

⁵ Ta'n Se'sus aq unaqapemg gis asoqomita'jig qospem, na unaqapemg awan'ta'sultiliji jugwa'tunew pipnaqann. ⁶ Se'sus telimaji, "Angweiasultigw aq mut e'wmu'tinew na apita'taqan ta'n Palasiaq aq Satusiaq e'wmi'tij."

⁷ Unaqapemg wesgutmi'tilij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet telimultijig, "Na ula wet tluet muta mo pegisuttug pipnaqann."

⁸ Se'sus geijaji ta'n goqwei wesgutmi'tij aq telimaji, "Me' gatu mo piami gtlams'tmu'tioq ignmuine'w ta'n goqwei nuta'ma'tioq. Goqwei weji usgutmoq ta'n mo pipnaqann geggunmuoqol? ⁹ Mnaq nestasultiwoq. Mo migwite'tmuoq na tujiw nasgwa'tuapnn na'ngl pipnaqann aq esmg'pnig na'n pituipntnaqanijig ji'nmug. Awan'ta'sultioq ta's'gl ligpenignn waju'pega'tuoqopnn.

¹⁰ Mo migwite'tmuoq na tujiw nasgwa'tuapnn llaigneg te's'gl pipnaqann aq esmg'pnig ne'w pituipntnaqanijig ji'nmug. Awan'ta'sultioq ta's'gl ligpenignn waju'pega'tuoqopnn na tujiw. ¹¹ Tal gi's mo nestmu'tiwoq mu na pipnaqan wesgutmuap ta'n tujiw telimuloqop ugjit angweiatultinew aq mo e'wmu'tinew na apita'taqan ta'n Palasiaq aq Satusiaq e'wmi'tij."

¹² Na tujiw unaqapemg nestmi'tij Se'sus mu telimagwi mo e'wmanew apita'taqan gatu lpa telimaji ugjit angweiasultinew aq mu jigs'tuanew ta'n tel gina'mua'ti'tij Palasiaq aq Satusiaq.

Pie'l teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet

(Malg 8.27-30; Lu'g 9.18-21)

¹³ Se'sus aq unaqapemg peita'jig gigjiw na gjigan teluisig Sesalia Pilippai. Na pipanimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinualsiap gatu tal'tasultijig mimajuinu'g weni ta ni'n?"

¹⁴ Unaqapemg telimgwi'titl, "Alt tel wi't'sgig Sa'n Nut-sign'tuet. Alt tel wi't'sgig na Ilaija, aq igtigig tel wi't'sgig Jelamaia gisna igtig niganigjitegewinu."

¹⁵ Na Se'sus pipanimaji, "Gatu gilew, tal'ta'sultioq weni ta ni'n?"

¹⁶ Simon Pie'l telimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet. Gi'l na Gjinisgam uggwisl."

¹⁷ Se'sus telimatl, "Simon, gi'l na Jona uggwisl aq wel'te'Imulg. Mu wen ugs'tqamug telimulgupnig ta'n goqwei gis tl wi'tin gatu nujj ta'n eig wa'so'q gis tlim'sg'p. ¹⁸ Simon nige' tel wisunalul Pie'l. (Na wisun Pie'l telueg gun'tew ugtli'sutiuow.) Mawa'l'gig ntmimajuinung gi'leg aq maw nnaqapemg. Mawa'latesnu mimajuinu'g st'ge' aluse'wit mawa'toqol gun'tal ugjit el'tun a'sutuo'guom. Ta'n goqwei tla'tega's ma' nugu wissuignetmug aq npuaqan ma' nugu wissuignemagwi na mimajuinu'g ta'n mawa'latesnu. ¹⁹ Ignmultes na apt'sqi'ggn ta'n e'wmnn ugjit apt'sqa'mn gisna pansaqamn ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ta'n goqwei wetqo'loqig mimajuinu'g tla'taqatinew ugs'tqamug na ugt'qoltas'gt'tew wa'so'q aq ta'n goqwei wel'te'Imuoqig mimajuinu'g tla'taqatinew ugs'tqamug ul'te'tas'gt'tew wa'so'q."

²⁰ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg mut wenn tli-manew negm na Nujiugs'tawi'wet.

Se'sus wesgutg ta'n ulmaje'tew aq ta'n tli np'tew

(Malg 8.31—9.1; Lu'g 9.22-27)

²¹ Na weja'tegemgeg tujiw Se'sus menaqa telimaji unaqapemg, "Amuj eliei Selusalemg aq na'te'l na Lesui'paq ta'n niganpugultijig, niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan gisa'litaq ma'muniw ulmaje'n. Ne'pa'iten, aq gisi nesuguna'q minunsia's."

²² Pie'l ela'latl ta'n esgwia'tiliji unaqapemg mu eimu'tiligwi. Wetqo'latl aq telimatl, "Gjisaqamaw, na Gjinisgam ma' ignmatmug tlian. Ula amujpa ma' gis tlianug ugjit gi'l."

²³ Se'sus gigo'qopugua'sit aq telimatl Pie'lal, "Gi'l tel glusin st'ge' Gjimm'tu. Jigla'si ni'neg. Gi'l etegjenin, muta tel'ta'sin st'ge' mimajuinu'g, mu st'ge' ta'n Gjinisgam tel'ta'sit."

²⁴ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Ta'n getu wen getu' wije'wij, amuj awan'ta'sualsit aq tla'tegetew ta'n Gjinisgaml tel puatmlitl. Amuj wel'te'tg majul-gwalin ni'n je tlia npuaqan ugjiaq. Na tujiw gisi majul-gwalitew. ²⁵ Muta ta'n getu wen getu' ugs'tawi'sij na awna np'tew. Gatu na mimajuinu ta'n awan'ta'sualsit muta getu' majulgwalit ni'n je tlia ne'po'qsin na negm msntew iapjiwewei mimajuaqan. ²⁶ Etug na mimajuinu gis assutg ugs'tqamu gatu mo geggnumug iapjiwewei mimajuaqan. Na giasgiw mo goqwei ganie'wigw. Mo eigtnug ta'n goqwei ganie'wit pegwatelmn ugjit iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ²⁷ Ni'n na mimajuinualsiap. Na apaja'sia's maw ansale'wijig. Gugntes mesgi'g ml'gigno'ti. Nuju ta'n eig wa'so'q ma'muni gep-mite'lmitew. Ignmuatal te's mimajuinu'l ms't goqwei ugjit ge's giasgiw ta'n gis tla'tegelipnn ugs'tqamug.

²⁸ Migwite'tmug ula. Eimu'tioq ta'sioq ula tet ta'n ma' npu'tiwoq glapis gisi nmia's wa'so'q aq apaja'sia's. Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaja'sia's na tujiw ni'n elege'witewites."

Se'sus sa'se'wamugwa'sit

(Malg 9.2-13; Lu'g 9.28-36)

¹⁷ Ta'n tujiw gaqiaql asugom te'suguna'q Se'sus so'qwiet ta'n etli esp'teg gm'tnigtug. Na'te'l ela'laji pas'g Pie'lal aq Ji'mejal aq Ji'mej ugjignaml ta'n teluisilitl Sa'n. ² Na'te'l Se'sus sa'se'wamugwa'sit. Na ugsisgw pitiata's'g st'ge' na'gu'set, aq utapsunn tli gsi wape'gl st'ge' waseteg. ³ Na unaqapemg nemia'tiji Mowisal aq Ilaijaal pegisingig aq poqji glula'titl Se'susal. ⁴ Pie'l telimatl Se'susal, "Gjisaqamaw, na maw glu'lg tet eimu'tieg, pa na pewatmn ltua's nesisgl anapjetegewe'l, newte' ugjit gi'l, aq te's newte' ugjit Mowis aq Ilaija." ⁵ Ge's Pie'l etlewo'gwej, jiniw na gesateg alug naqa's'g tetpaqiw ta'n gaqamultijig. Nat wen ta'n eig alugwigug teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm."

⁶ Ta'n tujiw unaqapemg nutmi'tij ula jipaqita'jig aq getgugjesmita'jig maqamigeg. ⁷ Se'sus eliet aq sama'tuaji un'jiwaq aq telimaji, "Qamultigw. Mut jipa-sultinew." ⁸ Ta'n tujiw toquapita'jig mo wenn nemia'tigul, pas'g Se'susal.

⁹ Ge's pem nisita'tij gm'tnigtug, Se'sus telimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinualsiap. Mut wen tli-manew ta'n goqwei gis nmituoq glapis minunsian."

¹⁰ Na unaqapemg pipanima'titl, "Tal gi's nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan teluejig Ilaija amujpa tmg pgisintew?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Ilaija amuj nigani pgising ugjit gis-gaja'tun ms't goqwei. ¹² Gatu telimuloq, Ilaija gis pegising aq mimajuinu'g mo nenua'tigul. Ta'n pas'g goqwei getu' tla'la'tipnn na gi's tla'taqatipnig. Ni'n na mimajuinualsiap aq wije' emegweiwitaq st'ge' ta'n pas'g getu' tle'wijig."

¹³ Na tujiw unaqapemg nestmi'tij Se'sus wesgumatl Sa'n Nutsign'tuelitl ta'n tujiw ewi'tapnn Ilaijaal.

Se'sus nepilatl lpa'tujl ta'n mn'tu pitu'gwitl

(Malg 9.14-29; Lu'g 9.37-43a)

¹⁴ Ta'n tujiw apaita'jig ta'n mimajuinu'g eimu'tijig na jinnm eliet Se'suseg aq nutgul'pa'sit. ¹⁵ Telimatl, "Saqa-maw, ewlite'lm ngwis. Wejipulgwet aq tel gitnmat gaqaisg nisiet pugtewigtug gisna paqasiet samqwanigtug. ¹⁶ Ela'l'g'p gnaqapemg aq pipanimg'pnig npilan gatu mo gisi npila'tigupnn."

¹⁷ Se'sus teluet, "Me' gatu gilew ta'n wigultijig gisgug mo getlams'tasultiwoq aq ewnasa'tuoqop ta'n goqwei gis gina'muloq. Me' gatu tali pgitgalultoqs'p? Tali pgiji gina'multoqs'p glapis getlams'tmu'tioq." Na tujiw telimatl jinnmul, "Jugwa'li na lpa'tuj." ¹⁸ Se'sus telimatl mn'tu'l tualqa'sin lpa'tuj ugtinneg aq tawalqa'silitl. Sm-tug gisi npilut.

¹⁹ Se'sus unaqapemg peita'jig Se'suseg ta'n tujiw newtugwa'lugwelitl aq pipanima'titl, "Tal gi's mo gis tualqa'luaqatt na mn'tu?"

²⁰ Se'sus telimaji, "Mo gis tla'taqatiwoq muta mu pia-mi gtlams'tmu'tiwoq. Migwite'tmug ula. Ta'n tujiw gtlams'tuaqanmuow na telgi'g st'ge' mustate' sginmin,

na gis tlimatoqs'p gm'tn, 'Tet ugji maja'si aq ala tet lia.' aq lietew. Mo goqwei etenug ta'n mu gis tala'taqatiwoq. ²¹ Gis tualqatesguoqs'p mn'tu ta'n tujiw gis uli a'sutma'tioq aq ta'n tujiw gis sune'wultioq."

Se'sus wesgutg ta'n mimajuinu'g tel ne'po'taq
(Malg 9.30-32; Lu'g 9.43b-45)

²² Ta'n tujiw Se'sus unaqapemg gis mawita'tij Galaliewa'gi, Se'sus telimaji, "Ni'n na mimajuinualsiap gatu mimajuinu'g ugsua'litaq aq ignmuitaq igtigig asumin. ²³ Ne'pa'itaq gatu nesuguna'q iga'qt'tew na minunsia's." Ta'n tujiw unaqapemg nutmi'tij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet na me' gatu mo welgwijulti'gw.

Pie'l we'jitoq suliewei nme'j ugtung

²⁴ Na Se'sus aq unaqapemg peita'jig na gjigan teluisig Gapelniamg. Ge's eimu'tijig na'te'l, mimajuinu'g ta'n nujintutmi'tij suliewei ugjit a'sutuo'guom, el'ta'jig Pie'leg aq pipanima'titl, "Na gilewewei nujigina'muet ignmuatg na suliewei ta'n Mowisewei tplutaqan telueg te's mimajuinu'g ela'toq a'sutuo'guomg te's newtipunqeg?"

²⁵ Pie'l telimaji, "Tal ma."

Pie'l pisgwa'j ta'n Se'sus wesgowa'sit. Se'sus pipanimatl, "Simon, tal'te'tmn? Na elege'wit elgimaji nujintutma'tiliji suliewei ugjit mawo'tu'tilita na suliewei. Wen apangitmuatl suliewei ta'n elege'wit pewatg, na elege'wit un'jang gisna igtigig?"

²⁶ Pie'l telimatl, "Igtigig."

Se'sus teluet, "Na teliaq, Mo teltenug ugjit elege'wit un'jang apangitmnew na suliewei ta'n elege'wit pewatg. ²⁷ Gatu ginu mo getu' gisa'luggw nujintutma'tijig suliewei oplite'lmugsinew. Na glaman qospemg lia, naji usga. Amgwesewei nme'j pe'tult, na ugtung we'jituates tepiaq suliewei ugjit ni'n aq gi'l. Na ugsua'tu aq ignmuaten mimajuinu'g ta'n nujintutma'tij suliewei."

Wen me' gepme'g ta'n getu tami
Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'
(Malg 9.33-37; Lu'g 9.46-48)

18 Na tujiw unaqapemg el'ta'jig Se'suseg aq pipanimgwi'titl, "Ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' wen me' gepme'g na'te'l?"

² Se'sus wigumatl mijua'ji'jl aq gaqama'latl nigantug unaqapemg. ³ Na telimaji, "Migwite'tmug ula. Amujpa sa'se'wita'sultioq aq getlams'tmu'tioq st'ge' mijua'ji'jg. Pa na mo tla'taqatiwoq ma' pisgwita'woq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ⁴ Ta'n wen mu espite'lsigw aq elita'sualatl Nisgaml st'ge' ula mijua'ji'j elita'sualaji ungi'gu, na negm mawi gepme'g ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ⁵ Ta'n getu wen ulasua'latal mijua'ji'jl st'ge' ula mijua'ji'j muta tel puatm, na ulasua'lite'w ni'n."

Mo gelu'Igtnug ta'n tujiw nat wen
gisa'latl igtigil pata'tegelitl
(Malg 9.42-48; Lu'g 17.1,2)

⁶ "Mo gelu'Igtnug ta'n tujiw nat wen gisa'latl pata'tegen newte'jilitl mijua'ji'jl ta'n getlams'tuilitl. Me' glu'Igtesoq na ugjitaqaneg gelpilaj mulinewei gi'taqane'l aq ejiglpega'lut gta'nug je mu gisa'latl mijua'ji'jl pata'tegen. ⁷ Ma'muni mtue'g muta na pugwelgl ta'n goqwe'l gisa'lugwi'tiji mimajuinu'g pata'taqatinew. Wegla amuj tliatal gatu me' pajiji mtue'tew ugjit na mimajuinu'g ta'n pegwatu'titl.

⁸ "Pa na e'wmnn gpitnn gisna ggatl ugjit pata'tegen amujpa pun tla'tegen je tlia temte'mn gpitn gisna ggat. Muta me' gelu'Igt'ss siaw mimajin aq mu gisi pata'tegen ta'n mo geggunmun gpitn gisna ggat je mu elaqalulten ta'n pugtew iapjiw eteg. ⁹ Pa na angaptmn nat goqwei aq ula gisa'l'sg pata'tegen, na me' gelu'Ig ugjit mna'tutes gpugugul aq jiglegetes je mu siaw pata'tegen. Me' gelu'Ig gis lien wa'so'q ta'n tujiw nepapigwa'n je mu ta'n tujiw me' nemitegen na elgimimg pugtewigtug Mn'tua'gig ta'n pugtew iapjiw eteg."

A'tugwaqan ta'n jijgluewj gesga'taq
(Lu'g 15.3-7)

¹⁰ "Ango'tmug mu gtanan na mimajuinu' ta'n elita'sualin ni'n st'ge' ula mijua'ji'j elita'sualin. Telimuloq na ansale'wit ta'n angweiwatl na apjiw i'mlitl ta'n Nujj eig wa'so'q. ¹¹ Ni'n na mimajuinualsiap aq pegisinap ugjit ugs'tawian ta'n gesgo'ltijig.

¹² "Tal'ta'sultioq? Tala'teges na ji'nm geggunaji gasgiptnnaqaniliji jijgluewji toqo newte'jilitl gesga'litl? Na naqalaji pesgunateg te'sisgegsiliji je pesgunateg ta'n etl pesgwatalulitiliji wenaqqamigeg aq naji gwiluatal ta'n gesga'litl. ¹³ Telimuloq ta'n tujiw we'jiaj, na me' wel'ta'sit ugjit ula newte'jilitl je mu esgwia'tiliji ta'n mo gesgo'ltigupni. ¹⁴ Na nujj ta'n eig wa'so'q wije mo pewalagwi gs'go'ltinew wegla mimajuinu' ta'n majulgwalin ni'n."

Ta'n tujiw gitap opla'l'sg

¹⁵ "Pa na nat wen ta'n getlams'tuatl Nisgaml st'ge' gi'l, na opla'l'sg, lia negmeg aq tlim ta'n tela'tegen. Gatu pas'g tlim, mu wen piluei. Pa na wel'te'tg ta'n goqwei gis tlimt, na gilew apaji ul'te'ltulitioqs'p. ¹⁶ Pa na mu wel'te'lmulug, lia aq pipanim gitap gisna gitapaq wije'ulin. Na gji'tu'titaq ta'n te's'gl goqwe'l elsutmasgl aq ta'n goqwei tlimultew. ¹⁷ Pa na mu jigs'tmagwi gitap, na tujiw tlim mimajuinu'g ta'nig getlams'tmi'titl Nisgaml. Pa na me' mu jigs'tmugsiwoq gilew ta'n tego'tmoq, na tujiw geituoq negm pa wije aq nat wen ta'n mu getlams'tmug gisna ta'nig nujintutma'tijig suliewei."

Ta'n goqwei eliamoq mimajuinu'g tla'taqatinew

¹⁸ "Telimuloq, ta'n goqwei wetqo'loq mimajuinu tla'tegen ugs'tqamug na ugtoqolutew wa'so'q. Ta'n goqwei wel'te'tmoq ugs'tqamug ul'te'tas'gt'tew wa'so'q.

¹⁹ "Me' telimuloq nat goqwei. Ta'n getu tujiw tapusioq wel'te'tmoq aq wije'i etamoq Gjinisgam, na Nujj ta'n eig wa'so'q na tla'lugsitoqs'p. ²⁰ Muta ta'n getu ta'mi mawita'tij tapusijig gisna je me' ta'nig getlams'tmu'tijig, na ni'n eim miawe'g."

Amujpa apigsigtaqatjig igtigig

²¹ Na tujiw Pie'l eliet Se'suseg aq telimatl, "Gjisaqamaw, etug nitap tela'lit nat goqwei wins'g. Na opal'lit aq lluignegl wije'l siaw tla'litew. Ta'sisga'q siaw apigsigtaq, na lluigneg te's'gl?"

²² Se'sus telimatl, "Moqwa', mu na lluigneg te's'gl, gatu amujpa apigsigtu me' pugwelgl glapis apigsigtaq ne'w gasgiptnnaqan te'sisga'q jel pesgunateg te'sisga'q. ²³ Muta ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g na negm pa na wije'i aq na elege'wit ta'n getu' mawa'toq ta'n tel tettuj uglugowinumg. ²⁴ Ge's angapt'g na wi'gatign, nemitoq tel wi'gas'g ugjit te's lugowinu tet-tugwi'titl. Na tujiw pisgwa'lut lugowinu ta'n tettuatl newtisga'qal pitu' pituipnnaqana'igl. ²⁵ Ula lugowinu mo geggunmug tepiaq suliewei ugjit gisi apangituan na elege'wilitl tettuo'qon. Na glaman tujiw assusit pipanimatl igtigi pgwate'lgwi'tiji na lugowinu'l maw ugte'piteml aq un'janua. Na elege'wit guguntew alt suliewei ugjit na tettuo'qon. ²⁶ Na lugowinu nut-gul'pa'sit aq etamatl elege'wilitl, 'Saqamaw, etamul mu ugguwaiugtu'liw. Pe'l gijga esgmali glaman gisi apat apangitultes ta'n telgi'g tettul.' ²⁷ Na tujiw elege'wit ewlite'lmatl uglugowinuml. Apigsigtuatl aq telimatl, 'Mo goqwei tettuin.'

²⁸ "Na ula lugowinu maja'sit aq weltesguatl igtigi toqo lugwepnig ta'n tetta' gasgiptnnaqana'igl. Goqqwa'latl aq poqji gestuna'latl. Telimatl, 'Apangitui sm-tug ta'n telgi'g tettuin.' ²⁹ Na igtig lugowinu nut-gul'pa'sit aq etamatl, 'Pe'l esgmali aq apat apangitultes ta'n telgi'g tettul.' ³⁰ Gatu mo esgmalagul, awna gisa'latl pija'lugsilin laplusang glapis gisi apangitmlj. ³¹ Ta'n tujiw igtigig maw lugutijig nemitu'ti'tij ta'n gis tliaq, mo welgwijulti'gw aq naji tlima'titl assusitl ta'n goqwei gis tliaq. ³² Na assusit natgimatl na lugowinu'l aq telimatl, 'Gi'l gis winsin, mo tali ugtapsuniwn. Apigsigtulap aq telimulap, mo goqwei tettuin muta pipanimi't'p ewlite'lulin. ³³ Amujpa ewlite'lmat na gitap st'ge' ni'n ta'n teli ewlite'lmulap.' ³⁴ Assusit ma'muni ugguwaig aq lugowinu'l ilsumatl laplusang glapis gis apangitmlj ta'n te's'g tettuelij."

³⁵ Se'sus telimaji unaqapemg, "Pa na mu wel'te'lmuoq apigsigtuan igtigig ta'n tujiw opal'lg'pnig, nuji ta'n eig wa'so'q ma' apigsigtuluoq. Nujj tle'wultew st'ge' gilew tele'woq igtigig."

Se'sus egina'muet na Gjinisgam mu pewalagwi mimajuinu'g puna'ltultinew

(Malg 10.1-12)

19 Ta'n tujiw Se'sus gaqewistoq ula agnutmaqan, na maja'sit Galaliewa'gig aq eliet qame'g sipu ta'n teluisig Jol'tan Jutiaewa'gig. ² Pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl na'te'l. Se'sus nepilaji ms't wen ta'n gesnugu'tiliji.

³ Ta'sijig Palasiaq el'ta'jig Se'suseg. Wejo'tmi'tij gistes-guanew. Na pipanima'titl, "Gt'tplutaqanminu telteg na ji'nm gis nigtua'latl ugte'piteml ugjit ta'n pas'g goqwei pewatg?"

⁴ Se'sus telimaji, "Geituoq ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Geituoq ta'n goqwei Gisiteget tela'tegep ta'n tujiw gisitoqop ugs'tqamug. Gisiapni ji'nmul aq e'pilitl. ⁵ Gjinisgam telimapnn ji'nmul amuj nqalatal ujil aq ugguwitl aq toqwa'jig ugte'piteml. Na tujiw na tapusijig toqwa'lujig st'ge' newte'jit mimajuinu. ⁶ Glaman mo nugu tapusi'gw, gatu st'ge' pas'g newte'jit mimajuinu. Ma' wen nigtua'lagwi wegla tapusiliji ta'n Gjinisgam gisi tgwa'laji."

⁷ Palasiaq pipanima'titl, "Goqwei ugjit Mowiso'q e'w'g'p tplutaqan ta'n telueg na ji'nm ta'n getu' nig-tua'latl ugte'piteml amujpa ewi'g'g ta'n goqwei getu' tla'teget aq ignmuatal ugte'piteml, na tujiw jigla'latal ugte'piteml?"

⁸ Se'sus telimaji, "Mowiso'q eliamugsioqop gis nig-tua'latoqs'p gte'pitemuaq muta wesam ml'gatpa'tioq. Ta'n tujiw Gisiteget el'toqop ugs'tqamu mo ignmuagupni mimajuinu'g puna'ltultinew. ⁹ Telimuloq, na ji'nm sespo'teget ta'n tujiw na puna'latl ugte'piteml ta'n mu sespo'tegeligul aq malie'wijig igtig'g e'pilitl."

¹⁰ Se'sus unaqapemg telimgwi'titl, "Pa na ula telteg ugjit e'pit aq ji'nm, me' glu'lgtesoq mu malie'wigusnn."

¹¹ Se'sus telimaji, "Eimu'tijig mimajuinu'g mu wel'te'tmi'ti'gw ula gina'muaqan gatu Gjinisgam ignmuaji igtigi ul'te'tmu'tinew. ¹² Teliaq na eimu'tijig ji'nmug ta'n ma' gisi malie'ulti'gw. Alt ta'n tujiw ugs'tqamultigusnig na nat goqwei teliaqap aq ma' gisi malie'ulti'gw. Alt gis mensasultipnig aq nige' mu gisi malie'ulti'gw. Alt mu malie'ulti'gw muta tel'te'tmi'tij ta'n tujiw mnaq malie'wulti'gw na me' gelu'lg pisgwita'new ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g je mu igtigi ta'n gis malie'wiliji. Ta'n getu wen ul'te't'tew ula gina'muaqan gis tla'tegetew st'ge' ta'n tel'te'tg."

Se'sus a'sutmessewaji mijua'ji'jg

(Malg 10.13-16; Lu'g 18.15-17)

¹³ Te'sijig mimajuinu'g pegisituatiji mijua'ji'jg Se'suseg ugjit gegupa'tun ugpi'tnn un'jiwa aq a'sutmessewan. Gatu Se'sus unaqapemg majiaqa'la'tiji mimajuinu'. ¹⁴ Se'sus teluet, "Ignmug mijua'ji'jg jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew, muta Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g ta'n getlams'tasultiliji st'ge' wegla mijua'ji'jg."

¹⁵ Se'sus iga'toqol ugpi'tnn un'jiwaq aq a'sutmessewaji. Na tujiw naqt'g na'te'l aq siawa'sit.

Na milesit ji'nm ta'n emittugwalatl Se'susal

(Malg 10.17-31; Lu'g 18.18-30)

¹⁶ Newtejgeg na'gweg na milesit ji'nm eliet Se'suseg aq pipanimatl, "Nujigina'muet, goqwei gelu'lg gis tla'tega's ugjit msnmn iapjiwewei mimajuaqan?"

¹⁷ Se'sus telimatl, "Goqwei weji pipanimin ugjit ta'n goqwei gelu'lg? Pas'g Gjinisgam na mawi glu'sit. Majulgwate'n Nisgamewe'l tplutaqann aq guguntes iapjiwewei mimajuaqan."

¹⁸ Milesit ji'nm pipanimatl, "Tegenn tplutaqann amujpa majulgwattes?"

Se'sus telimatl, "Mut ne'pa'tegew, mut sespo'tegew, mut gmutnew aq mut pisui agniman igtigig. ¹⁹ Gepmite'lm gujj aq ggij, aq tli gsal igtigig st'ge' ta'n teli gsalsin."

²⁰ Ula ji'nm na me' maljewe'juj. Telimatl Se'susal, "Weja'tegemgeg maljewe'juianeg na majulgwatman ta'n te's'gl tplutaqann. Ap goqwei eteg ta'n tla'tega's?"

²¹ Se'sus telimatl, "Pa na ma'muni glu'sin, maja'sites aq ntuisgetutes ta'n te's'g goqwei geggunmn aq gsulieweim ignmuates ewle'jultijig. Na guguntes milesuaqan wa'so'q. Na tujiw jugu'etes aq majulgwalites."

²² Ta'n tujiw ji'nm nutg ula, ejigla'sit. Ewlgwijing muta me' pugwelgl milesuaqann geggungl.

²³ Se'sus telimaji unaqapemg, "Telimuloq mtue'tew ugjit milesuinu pisgwa'n ta'n Gjinisgaml ilgwenji mimajuinu'g. ²⁴ Ap telimuloq, me' metue'g ugjit milesuinu pisgwa'n ta'n Gjinisgaml ilgwentl je mu ta'n melgawlejit tel saputa'siss apje'g sapalqe'g saqati'gtug."

²⁵ Ta'n tujiw unaqapemg ula nutmi'tij, sigti paqalail-tijig aq pipanima'titl, "Gatu wen gisi ugs'tawiaten?"

²⁶ Se'sus angamaji aq telimaji, "Ula na ma' gis tla'taqati'gw mimajuinu'g, gatu Gjinisgam ms't goqwei gis tla'teget."

²⁷ Na Pie'l telimatl, "Gjisaqamaw, ms't goqweieg gis naqtmeg'pneg aq nige' majulgwaluleg. Goqwei msntesnen?"

²⁸ Se'sus telimaji unaqapemg, "Teliaq na telimuloq, ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pmgopia's elege'witewei nt'pun na ni'neg gigto'qi pmgopultitoqs'p newtisga'qal je ta'pu elege'witewei' mutputi'l. Na'te'l assumtoqs'p newtisgegsijig je ta'pu piltu nemigsijig mimajuinu'g tleiwaltijig Lesui'pe'gatig. ²⁹ Ta'n te'sit wen naqt'g'pnn wiguowal aq ugtiga'taqanmual ugjit majulgwalin ni'n guguntew me' pugwelgl jel mu ta'n goqwei naqt'g'p. Ta'n te'sit wen naqalapni wijig'tiliji, un'jang aq ungi'gu ugjit majulgwalin ni'n, na me' gunata pugwelgig jel mu ta'n naqalapni. Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' ignmuaten iapjiwewei mimajuaqan. ³⁰ Ugs'tqamug na pugwelgig ta'n nige' niganpugultijig gatu ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na ugtejgewa'jultitaq. Na pugwelgig ta'n nige' na ugtejgewa'jultijig gatu ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na amgwesewa'ju'ltitaq."

A'tugwaqan na lugowinu'g iga'taqanigtug

20 "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' pa na wije aq na ji'nm assutg mesgi'g iga'taqan ta'n nigwejj aloqomanaqsi'g. Gisapniaq maja'sit aq naji agase'walaji ta'siliji ji'nmu ugjit lugowilita iga'taqanigtug. ² Ta'n tujiw agase'walaji lugowinu' na wel'te'tg apangituan te'silitl lugowinu'l newta'ig ugjit te's newte' na'gweg. Na tujiw elgimaji naji lugutinew ugtiga'taqang. ³ Ta'n tujiw pesgunateg ajiej assusit ap eliet utang aq nemiaji ta'siliji ji'nmu alpugultiliji gujmug magsan. Mo tal lugutili'gw. ⁴ Na telimaji, 'Getu lugutioq ntiga'taqang. Apangitultoqs'p ta'n goqwei telteg.' Ta'sijig wel'te'tmi'tij aq nat lugutijig iga'taqanigtug. ⁵ Na assusit ap eliet utang ta'n tujiw mewlia'gweg aq agase'walaji igtigi lugowinu'. Ta'n tujiw si'st ajiej na wije tela'teget. ⁶ Suel na'n ajiej ap eliet utang aq ap nemiaji igtigi ji'nmu alpugultiliji. Pipanimaji, 'Mo goqwei tel lugutiwoq gisgug aq nige' geget na'gweg gaqiaq. Tal gi's mo elugutiwoq gisgug?' ⁷ Teluejig, 'Mo wen aqase'walugsiweg.' Na assusit telimaji, 'Na to'q wije'wigw aq lugowigw.' Ta'sijig wel'te'tmi'tij aq nat lugutijig iga'taqanigtug.

⁸ "Ta'n tujiw gis asugom ajiet aq je me', assusit telimatl na nigani lugowinu'l, 'Wigum lugowinu'g aq apangitu. Tmg apangitu ta'n ugtejj weji agase'wal'g'pnig aq ugtejj apangitu ta'n amgwesewei agase'wal'g'pnig.' ⁹ Te'sit ji'nm ta'n poqt lugwep na'n ajieteg apangitut newta'ig. ¹⁰ Na ji'nmu'g ta'nig gesi egsitpu'g poqji lugutipnig tel'ta'sultijig me' gaqi apangitujig je mu esgwieliji. Gatu te'sit elg apangitut newta'ig. ¹¹ Na suliewei wesua'tu'tij gatu pilsima'titl assusit. ¹² Na lugowinu telimatl assusit, 'Alt ji'nmu'g pas'g elugutipnig gijga'ji'g gatu elugutieg'p newtigis'g. Wesgowita'ieg me'si p'teg na'gu'setewigtug. Gi'l wije teli apangitajig ta'nig ugtejgewei poqji lugutipnig st'ge' ninen.'

¹³ "Na assusit telimatl, 'Nitap, mu opla'lulun muta wel'te'tmu't'p apangitulin newta'ig ugjit lugwen newtigis'g. ¹⁴ Nige' ugsua'tu gsulieweim aq nmiates. Getu' apangitmaq na ji'nm ta'n ugtejj weji agase'wal'g'p wije st'ge' gi'l. ¹⁵ Telteg tla'tun ntsulieweim ta'n tel puatm? Etug gi'l wisgwen ta'n ni'n teli ulm'tu.' "

¹⁶ Se'sus telimaji ta'ni eimu'tiliji na'te'l, "Ta'n wen ugtejj eig na niganpuguitew, aq ta'n wen niganpuguit na ugtejj i'ttew."

Se'sus wesgutg ta'n tli np'tew

(Malg 10.32-34; Lu'g 18.31-34)

¹⁷ Ge's Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig Selusalemg, gmetug ela'laji pas'g unaqapemg aq gelulaji. ¹⁸ Telimaji, "Jigs'tuigw. Ni'n na mimajuinualsiap. Nige' el'ta'igw Selusalemg, Na'te'l niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan la'litaq aq ilsumitaq npmn. ¹⁹ Na tujiw ignmuitaq ta'nig mu Lesui'peultigw ugsua'linew. Wegla mimajuinu'g maligmitaq, nipis-

paqante'itaq aq gujjiewte'itaq. Utqotalitaq gatu na nesuguna'q iga'qt'tew minunsia's."

**Na e'pit ta'n pewalaji uggwisg
gigjiw pmgopita'liji Se'suseg**
(Malg 10.35-45)

²⁰ Na e'pit ela'laji uggwisg Se'suseg. Ula e'pit na Sepeti ugte'piteml. Nutgul'pa'sit aq pipanimatl Se'susal ugjit ul'te'Iman.

²¹ Se'sus pipanimatl, "Goqwei pewatmn?"
Telimtl, "Teplumi't'p na ngwis pmgopitew gtinaqanmg aq igtig pmgopitew gpatatujmg ta'n tujiw elege'witewin."

²² Se'sus telimaji e'pit uggwisg, "Mo geituoq ta'n goqwei pipanigesioq. Getu' ulmajeioqos st'ge' ulmajeia's."

Telima'titl Se'susal, "E'e gis tla'tegetesnen."

²³ Se'sus telimaji, "E'e, na ulmaje'toqs'p gatu mo telgita'siw ta'n wen pmgopitew ntinaqanmg gisna ntpatatu'jmg. Na nu'jj ta'n eig wa'so'q gis gisgaja'toqopnn negla ugt'punual aq ignmuata ta'ni mgnmanew."

²⁴ Ta'n tujiw newtisgegsiliji unaqapemg nutma'titeg, na wegaiugtua'tiji na tapusiliji ji'nmu. ²⁵ Na glaman Se'sus wigumaji ms't unaqapemg aq telimaji, "Geituoq na niganpugultijig ta'n mu Lesui'peulti'gw na asuma'tiji ugmimajuinu'. Na espo'ltijig niganpugultijig ilsuma'tiji aq telima'tiji esgwia'tiliji ta'n goqwei tla'taqatinew. ²⁶ Gatu ma' tla'taqatiwoq st'ge' wegla niganpugultijig. Pa na ta'n getu wen te'sioq gtu' gugung ml'gigno'ti, amujpa na elugowaji esgwia'tiliji. ²⁷ Pa na ta'n getu wen te'sioq gtu' niganpuguij, amujpa na gistejuit ms't ta'n te'siliji. ²⁸ Amujpa tla'tegetew pa na wijei aq tela'tegei. Ni'n na mimajuinualsiap gatu mu weji pgsinap ugjit lugowugsin, awna weji pgsinap lugowan igtig aq ne'po'qsin ugjit ugs'tawian pugwelgig mimajuinu'g."

Se'sus nepilaji tapusiliji ta'n nepapigwa'liji
(Malg 10.46-52; Lu'g 18.35-43)

²⁹ Se'sus aq unaqapemg pemi nqatmi'tij Jeligo pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal. ³⁰ Na tapusijig ji'nmu'g ta'n nepapigwa'jig pemgopijig gmetug awtigtug. Telimujig Se'susal pemieltl aq na glaman poqji sesgwejig, "Saqamaw, geitueg na wetapegsin Ta'piteg. Ewlite'Iminen."

³¹ Na mimajuinu'g telima'tiji puntoqsigw. Gatu na tapusijig me' aji sespe'gig, "Gjisaqamaw, geitueg wetapegsin Ta'piteg. Ewlite'Iminen!"

³² Se'sus naqa'sit aq pipanimaji, "Goqwei pewalioq tla'tegen ugjit gilew?"

³³ Teluejig, "Gjisaqamaw, gsatmugeg welapieg's."

³⁴ Se'sus ewlite'Imaji aq sama'tuaji ugpugugual. Smtug wel nmitegejig, aq majulgwala'titl Se'susal.

Se'sus pisgwi'pulu'et Selusalemg
(Malg 11.1-11; Lu'g 19.28-40; Sa'n 12.12-19)

21 Pemita'tij gigjiw Selusalemg, peita'jig na utanji'j teluisig Petpage', ta'n eteg na gm'tn teluisit

Olipet. Se'sus wigumaji tapusiliji unaqapemg. ² Telimaji, "La'tigw utanji'j nigantug aq smtug nmiatoqs'p te'sipow gelpisit na'te'l aq maw un'jann. Apgwa'lug aq jugwa'lug ni'neg. ³ Pa na nat wen pipanimugsioq nat goqwei, tlimatoqs'p, 'Gjisaqamaw pewalaji.' Na smtug iga'lata wegla te'sipowa."

⁴ Ta'n goqwei niganigjitegewinuaq teluepnaq na giasgiw tliatew. Na st'ge' gis ewi'gas'g,

⁵ "Naji tlimug mimajuinu'g tleiwultijig Selusalemg, 'Nige' gtelege'witemuow wejgu'et, Welm'toq aq wejgwi'pulu'et. Pemi'pulu'et te'sipowji'j un'jann.' "

⁶ Na unaqapemg niganatijig aq tela'tegejig ta'n Se'susal gis telimaji. ⁷ Jugwa'la'tiji na te'sipow aq un'jann Se'suseg. Ugpitu'gunmua elegetua'tiji ugpaqmu'g aq Se'sus tepa'sit te'sipowji'j un'jann. ⁸ Na pugwelgig mimajuinu'g niganita'jig awtigtug aq siplamgo'la'tiji ugpitu'gunmua awtigtug. Igtig temsmitl nipispaqann aq eloqotu'titl awtigtug. ⁹ Na te'sijig mimajuinu'g niganita'jig aq te'sijig majulgwala'titl ta'n Se'sus eli'pulu'et. Poqji sesgu'tijig, "Emtoqwalanej Ta'pito'q ugwisl. Gemite'Imanej muta Gisiteget pajiji gepmite'Imatl. Pipanimg'tjig ms't wen wa'so'q emtoqwalan."

¹⁰ Se'sus pisgwa'j Selusalemg, pugwelgig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig ma'muni sespenmatijig. Ta'sijig pipanigesultijig, "Wen ta net?"

¹¹ Alt mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Se'susal teluejig, "Ula na niganigjitegewinu Se'sus. Tleiwat na gjigan Nasaletg, ta'n eteg Galaliewa'gi."

Se'sus emittugwet gjia'sutuo'guomg
(Malg 11.15-19; Lu'g 19.45-48; Sa'n 2.13-22)

¹² Se'sus pisgwa't gjia'sutuo'guomg aq tewaqtgesguaji ta'n te'siliji etli pgwateligatiliji aq etli ntuisga'tiliji.

Aputasgejio'toqol na patawuti'l ta'n mimajuinu'g sa'se'wa'taqatiliji suliewei aq na mutputi'l ta'n mimajuinu'g pemgopultijig aq netuisgela'tiji plesg. ¹³ Telimaji wegla mimajuinu', "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug ta'n goqwei Gjinisgam teluep,

'Nignen tluisitew gjia'sutuo'guom, gatu e'wmuoq ugjit gmutnesg wiguow.' "

¹⁴ Na nepapigwo'ltijig aq asgajo'ltijig el'ta'jig Se'suseg ge's eimlitl gjia'sutuo'guom aq nepilujig ms't. ¹⁵ Na niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan wegaiultijig ta'n tujiw nemitu'tij gelu'lg! paqalawaqann. Ap wegaiultijig ta'n tujiw nutma'tiji ta'n goqwei mijua'ji'jg al sesgu'tiliji gjia'sutuo'guomg muta mijua'ji'jg teluejig, "Emtoqwalanej Ta'pito'q ugwisl!" ¹⁶ Na glapis Se'susal telimgwi'titl, "Mo nutuawjig ta'n mijua'ji'jg teluejig?"

Se'sus telimaji, "E'e, nutaqig. Geitu gilew gis gitmuoqop Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n ewi'gas'g, 'Gis gina'muoqig mijua'ji'jg aq gopisung ugjit tetapu emtoqwalanew Nisgaml.' "

¹⁷ Na Se'sus naqalaji wegla mimajuinu' aq ejigla'sit na gjigan. Eliet Pettani aq getgunit na'te'l.

Se'sus gisa'latl miti'sl gispasilin
(Malg 11.12-14,20-24)

¹⁸ Na gisi egsitpu'geg ge's Se'sus apaja'sij gjigang na gewising. ¹⁹ Nemiati miti'sl ta'n teluisilitl pi'gmenaqsi. Eliet na miti'seg gatu mo goqwei lastenug, pas'g eta nipi'g. Na tujiw teluet, "Ma nugu nigwenug ula miti's." Smtug na miti's gaqi gispasit.

²⁰ Se'sus unaqapemg nemitu'tij ma'muni paqalailulti-jig. Pipanima'titl, "Tal gi's tel jaqal gispasit ula miti's?"

²¹ Se'sus telimaji, "Migwite'tmug ula. Pa na uli gtlams'tasultioq aq mu megtmuoq, gilew elg wijei gis tla'latoqs'p. Pa na gtlams'tasultioq na gisa'latoqs'p st'ge' ni'n aq na gisa'latoqs'p gm'tn maja'sitew aq gta-pa'sitew gta'nug. ²² Pa na gtlams'tasultioq, msntoqs'p ta'n getu goqwei pipanigesultioq ta'n tujiw a'sut-ma'tioq."

Tami weja'toq Se'sus ugml'gigno'tim
(Malg 11.27-33; Lu'g 20.1-8)

²³ Se'sus apaja'sit Gjia'sutuo'guomg. Ge's etl gina-na'muet, niganpugultijig patlia'sg aq igtig mawag-nutmewinu'g peita'jig aq pipanima'titl, "Tal gis tla'tegen weget? Wen ignmasg assusuti ugjit tla'tegen wegla ta'n goqwe'!"

²⁴ Se'sus telimaji, "Elg pipanimuloq nat goqwei, aq ta'n gisi tlimioq ta'n goqwei pipanimultes, na tujiw tlimultoqs'p ta'n weja'tas'g na ntassusutim. ²⁵ Wen ignmuapnn Sa'n Nutsign'tuet assusuti ugjit sign'tuan mimajuinu', Na Gjinsgam gisna mimajuinu'g?"

Na poqji sespagnutma'tijig. Nat wen teluet, "Taluetsnu? Pa na blueigw, 'Gjinsgam petgimappn,' na tujiw pipanimugsitesnu, 'Goqwei ugjit mo getlams'tuawoqop Sa'n?' " ²⁶ Gatu igtig teluet, "Pa na blueigw, 'Mimajuinu'g ignmua'tipnn ml'gigno'ti,' na jipasultitesnu ta'n mimajuinu'g tla'taqatitaq muta tel'te'lma'titl Sa'nal na niganigjitegewinu.'" ²⁷ Awna Se'susal telima'titl, "Mo geitueg."

Na Se'sus telimaji, "Elg ni'n ma' tlimuluoq ta'n weja'tu ntml'gigno'tim ugjit gis tla'tegen wegla ta'n goqwe'."

A'tugwaqan na tapusijig ji'nmi'jig

²⁸ "Tal'te'tmoq? Na ji'nm gegguna'ji ta'pusiliji ug-gwisg. Telimatl ug-gwisl ta'n maw gisiguitl, 'Gwi's, pe-walul lien aq tl lugwen ntiga'taqang gisgug.' ²⁹ Na ji'nmi'jig telimatl ujil, 'Mo getu' liew,' gatu tel'gne'ge'l sa'se'wita'sit aq eliet naji lugwet iga'taqanigtug. ³⁰ Na ji'nm eliet igtig ug-gwisl aq wijei pipanimatli. Ug-gwisl telimtl, 'E'e lia's,' gatu mo eliegup. ³¹ Na tegen tela'tegess ta'n ujil pipanimj?"

Na niganpugultijig patlia'sg teluejig, "Maw gisiguit tela'teget ta'n ujil telimj."

Se'sus telimaji, "Telimuloq, ta'nig nujintutma'tijig suliewei aq e'pijig ta'n netuisgalsultijig ignmua'tital Gjinsgam ilgwenan gesgmnaq gilew ignmuawoq Gjinsgam ilgwenugsinew. ³² Sa'n Nutsign'tuet gis pegising'p ugjit musga'tugsinew na gelu'lg awti ta'n pmi-

ta'toqs'p. Mo getlams'tmuoq ta'n goqwei gis tlimug-sioqop, gatu na nujintutma'tijig suliewei aq e'pijig ta'n netuisgalsultijig getlams'tua'tipnn. Ta'n gisi gji'tuoq ula mu gawasgita'sultiwoq, mu ejiqlita'woq lue'utigtug aq mu getlams'tmuoq ta'n goqwei Sa'no'q telimugsio-qop?"

**Gina'masutiewei a'tugwaqan na ji'nmgug
ta'n ango'tmi'tij aloqomane'gati**
(Malg 12.1-12; Lu'g 20.9-19)

³³ "Jigs'tuigw aq tlimultoqs'p igtig gina'masutiewei a'tugwaqan. Newtejgeg na'gweg na ji'nm assutg maqamigew. Na iga'taqaliji aloqomanaqsi'g. Llu-taqana'toq na maqamigew aq mulqatg elmalqei ugjit ta'n tl peggijo'tutal aloqomann. Na el'toq na espapiteg wen'ji'guom ta'n tl al gigo'qwapitew. Na tujiw emqatua-aji ta'siliji nuji iga'taqu'tiliji ugjit ugapangitueweim. Toqo tujiw eliet na'tami se'g. ³⁴ Ta'n tujiw aloqomann gaqigwegl, na ji'nmgug ta'n e'wmi'titl aloqomanaqsi'l mawo'tu'titl. Toqo tujiw assusit elgimaji uglugow-inumg na'te'l ugjit gugunmnew ugsulieweim. ³⁵ Ta'n tujiw assusit uglugowinumg peita'jig na'te'l, na ji'nmgug ta'n e'wmi'titl aloqomanaqsi'l goqqwa'la'tiji. Newte'jilitl matta'titl, igtig ne'pa'titl aq igtig gun'tewta'titl. ³⁶ Na assusit ap elgimaji igtigi lugowinu', me' pugwenniji aq amgweseweieg. Na ji'nmgug ta'n ango'tmi'titl aloqomanaqsi'l wijei tele'wa'tiji negla lugowinu'. ³⁷ Na tujiw assusit elgimatl ug-gwisl na'te'l. Teluet, 'Negla ji'nmgug ta'n e'wmi'tij aloqomane'gati gepmite'lma'tital ngwisl.' ³⁸ Gatu ta'n tujiw nemitua'titl ug-gwisl na teluejig, 'Ula na assusit ug-gwisl. Ge' ne'pa'nej aq na tujiw ula iga'taqan ginuwe'tew.' ³⁹ Na goqqwa'la'titl, tewege'titl gujmug iga'taqanigtug aq ne'pa'titl.'" ⁴⁰ Na tujiw Se'sus pipanimaji na mimajuinu' ta'n jigs'tugwi'titl, "Ta'n tujiw na assusit apaja'sit wiguaq, tala'lata negla ji'nmgug ta'n e'wmi'tlij aloqomane'gati?" ⁴¹ Alt telima'titl, "Amujpa mu ewlite'lmagwi negla ne'pa'tegewinu'g aq ne'pa'ta. Na tujiw pipanimata igtigi e'wmi'tinew ugmaqamigem. Negla mimajuinu'g ul'te'tmi'titaq ignmuan assusilitl aloqomann gisna suliewei ta'n tujiw gaqigwegl aloqomann.'" ⁴² Se'sus telimaji, "Gis gitmoq Gisiteget ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g,

'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo pewatmi'tip na me' gepme'tas'g je mu esgwiaqal gun'tal aq mawn'g ms't goqwei wen'ji'guomigtug. Ula Gjinsgam gisite'tg aq tela'teget. Me' gatu ula we'gwi ula's'g.'

⁴³ "Telimuloq, Gjinsgam ma' ignmugsiuwoq pisgwi-ta'new ta'n ilgwenaji mimajuinu'. Na ignmuata igtigi mimajuinu'. Wegla mimajuinu'g teta'pua'taqatijig ms't goqwei ugjit Gjinsgam. ⁴⁴ Ta'n getu wen nisietew ula gun'tewigtug, paqsi'pge'tesintew aq ta'n tujiw na ula gun'tew gegujaq nat wen, na paqsi'pge'toqwetew."

⁴⁵ Na niganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq nutua'tij a'tugwaqan ta'n Se'susal gi's teluelitl, mo welgwijul-ti'gw muta geitu'tij Se'susal wesgumgwi'titl. ⁴⁶ Na getu' ugsua'la'titl, gatu mu tela'taqati'gw muta jipala'tiji mi-

majuinu' ta'n majulgwala'titl. Wegla mimajuinu'g tel'te'lma'titl Se'susal na niganigjitegewinu.

A'tugwaqan ta'n Gjinisgam wigumaji mimajuinu' ugjit mesgi'g pestie'waqan wa'so'q
(Lu'g 14.15-24)

22 Se'sus ap telimaji mimajuinu' a'tugwaqan ugjit gina'muanew nat goqwei. ² Teluet, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na pa wije aq elege'wit ta'n gisgaja'toq mesgi'g pestie'waqan ta'n tujiw uggwisl getu' malie'wilitig. ³ Elgimaji uglugowinumg ugjit jugwita'new pestie'waqan negla mimajuinu' ta'n pewalaji eimu'tinew na pestie'waqan. Gatu mo wen getu' liegw. ⁴ Na tujiw elgimaji igtigi lugowinu' aq telimaji Ita'new aq tlimanew wegla mimajuinu'g ta'n gis wigumgig, 'Jugwita'gw, ms't goqwei gisgatteg. Gi's ne'po'jig wen'jitia'mug aq mawi glu'sijig wen'jitia'm'ji'jig. Ms't goqwei gisgatteg. Jugwita'gw muta ngwis getu' malie'wit.' ⁵ Gatu na ta'n wigumujig mo jigs'tmi'ti'gw. Pas'g siaw tel lugutijig. Newte'jit ugtiga'taqan eliet aq igtig magasan naji pana'toq. ⁶ Me' igtigig goqqwa'la'tij na elege'wit uglugowinumg. Emegwei'wa'tiji aq ne'pa'tiji. ⁷ Na elege'wit wegaig, aq elgimaji ugsma'gnismg ugjit ne'pa'new negla ne'pa'tegewinu' aq elg nu'gwa'tu'tij gjigan ta'n ne'pa'tegewinu'g wigultijig. ⁸ Na tujiw elege'wit wigumaji igtigi uglugowinumg aq telimaji, 'Malie'wimgewei pestie'waqan gisgatteg. Gatu wegla mimajuinu'g ta'nig wigumg'pnig mo tepawtultig'gw ugjit jugwita'new pestie'waqan. ⁹ Nige' Ita'gw utane'l awti'l aq wigumug ta'n te'sit wen nemioq!' ¹⁰ Na glaman lugowinu'g el'ta'jig utane'l awti'l aq wiguma'tiji pugwenniji mimajuinu. Ela'la'tiji pestie'waqan gitg gelu'sultiliji aq ta'ni mu gelu'sultligwi. Na wejgwa'la'tiji pugwenniji ta'n wesgowa's'g pestie'waqan.

¹¹ "Na elege'wit pisgwa't aq alapit. Nemiatl ji'nmul ta'n mo tetapu gnesilgul. Ula ji'nim mo nasguag na aligal ta'n te'sit wen ignmut ugjit na malie'waqan pestie'umg. ¹² Elege'wit pipanimatl, 'Nitap, tal gi's mo nasgmun na aligal ta'n pewalul nasgmn?' Na ji'nim mo goqwei teluegw. ¹³ Na tujiw elege'wit telimaji uglugowinumg, 'Ugsua'lug ula ji'nim aq gl'pilu uggwat aq ug-pitn. Tua'l gujmag ta'n oqonitpa'q. Na'te'l atgitemitew aq wipitl seggapitasitew muta ulmaje'tew.'

¹⁴ "Gjinisgam wigumaji pugwenniji mimajuinu' gatu megnaji tegle'ji'jig ugjit pisgwita'new mesgi'g pestie'waqan wa'so'q."

Wen apangitg suliewei g'pnno'lewa'jg
(Malg 12.13-17; Lu'g 20.20-26)

¹⁵ Na tujiw Palasiaq naqala'titl Se'susal aq mawita'jig na'tami se'g. Agnutma'tijig ta'n tl gistesguanew Se'susal. ¹⁶ Na glaman elgimaji unaqapemua aq Elot unaqapemg Se'suseg. Wegla ji'nimug telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, geju'leg apjiw teluen ta'n goqwei teliaqewei. Tetapu gina'muen ta'n Gjinisgam tel pualaji gji'tunew mimajuinu'. Mo sespete'tmun ta'n goqwei mimajuinu'g tluetaq. Gepmite'lm't ta'n wen ewle'jit st'ge' gepmite'lm't ta'n wen milesit. ¹⁷ Gatu

tal'te'tmn, tliminen, tetapua'taqatieg apangitmnen Lo'mewei elege'wit na suliewei ta'n pipanimatl apangituan te's mimajuinu'l tleiawilitl Lo'mewa'gig gisna moqwa'?"

¹⁸ Gatu Se'sus gejaaji ugjigistesguanew aq telimaji, "Wesgjijiangamusultioq, pas'g getuapsngioq. ¹⁹ Ge' musga'tuigw na suliewei ta'n mimajuinu'g apangit-muanew Lo'mewei elege'wilitl."

Smtug na newte' pegisitia'titl. ²⁰ Pipanimaji, "Wen ugsisgw aq ugwisunm ewi'gas'gl na sulieweigtug?"

²¹ Telima'titl, "Na Lo'mewei elege'wit."

Na glaman Se'sus telimaji, "Na to'q, apangitug na g'pnno'lewa'jg ta'n goqwei g'pnno'lewa'jg ignmugsioq e'wmnew aq ignmug Gjinisgam ta'n goqwei ignmugsioq e'wmnew."

²² Ta'n tujiw nutmi'tij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet, paqalalultijig aq naqala'titl.

Mimajuinugi'g siawi emittugwala'titl Nisgaml wa'so'q
(Malg 12.18-27; Lu'g 20.27-40)

²³ Na wije na'gweg ta'sijig Satusiaq peita'jig Se'suseg. Getlams'tmi'tij na ma' nugu minunsulti'gw mimajuinugi'g ta'n npu'ti'tij. Telima'titl, ²⁴ "Nujigina'muet, Mowiso'q teluep,

'Pa na ji'nim nepg's ta'n tujiw mo un'janigw, ugjignaml amujpa malie'witaq sigu'sgwal glaman gisi gugunata mijua'ji'jig ugjit na nepg'pnaq ji'nmaq.'

²⁵ "Jijuaqato'q na llaigneg te'sijig wijig'tultijig ji'nimug. Mujga gisiguitaq malie'wipnaq gatu nepg'pnaq aq mo geggunagupni mijua'ji'jig. Na glaman ta'puewa'j malie'wi'tipna sigu'sgwa. ²⁶ Na wije ap teliaq ugjit na ta'puewa'j, aq nepg'pnaq. Si'stewa'j wije tla'tegepnaq glapis ms't llaigneg te'si'tipni wije gis tla'taqatipnig.

²⁷ Na toqo ugtejgeweieg na e'pitaq nepg'pnaq. ²⁸ Nige' tlimigw, ta'n tujiw Gjinisgam minua'laj npuinu', wen ugte'pitemital na e'pilitl? Na llaigneg te'sipnaq gis malie'ulti'tipnn na wije'l e'pilipna."

²⁹ Se'sus telimaji, "Me' gatu oplite'tmoq. Mo geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign aq mo geituoq ta'n Gjinisgam telignaj. ³⁰ Ta'n tujiw na npuinu'g minunsultitaq, ma' nugu malie'ulti'gw. Na tlo'ltitaq st'ge' ansale'wiliji wa'so'q. ³¹ Awan'ta'sultioq ta'n goqwei Gjinisgam teluet ta'n tujiw wesgut'p na minunsimg. Ula ewi'gas'g,

³² 'Ni' na Gjinisgam ta'n Aplam me' emtoqwalit. Elg Isaq me' emtoqwalit aq elg Je'gop me' emtoqwalit.'

"Mimajuinu'g ta'n me' mimajultijig emtoqwala'titl Gjinisgaml, mu na npuinu'g."

³³ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutmi'tij, paqalalultijig ta'n Se'sus tel gina'muelij.

Na mawi gepme'g tplutaqan
(Malg 12.28-34; Lu'g 10.25-28)

³⁴ Ta'n tujiw Palasiaq nutma'tij ta'n Se'sus gis magnimapni na Satusiaq, na Palasiaq mawita'jig Se'suseg.

³⁵ Newte'jit na nutagnutmewinu aq getu' weje'watl Se'susal. Wejo'tg gistesguan. ³⁶ Pipanimatl, "Nujigina'muet, tegen mawi gepme'g tplutaqan?"

³⁷ Se'sus telimatl, "Amujpa pajiji gsal Gisiteget na Gjinisgam ta'n emtoqwalt. Amujpa me' gesalt Gjinisgam je mu ta'n teli gsalj mimajuinu'g. Ta'n tujiw tela'tegen ta'n pas'g goqwei amujpa e'we'n ms't gml'gigno'tim musga'tun me' gesalt je mu mima-juinu'g. Ta'n tujiw angite'tmn ta'n pas'g goqwei amujpa me' gepmite'lm't je mu gepmite'lmawjig mimajuinu'g. ³⁸ Ula na mawi espe'g aq mawi gepme'g tplutaqan. ³⁹ Na ta'puewei ta'n mawi gepme'g na, amuj igtigig mimajuinu'g teli gsalt st'ge' ta'n gi'l teli gsalsin. ⁴⁰ Ms't tplutaqann ta'n Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis ewi'gmi'tipnn telueg wijei st'ge' wegla tapu'gl tplutaqann."

Wen ta Nujiugs'tawi'wet

(Malg 12.35-37; Lu'g 20.41-44)

⁴¹ Ge's na Palasiaq me' eimu'tijig Se'suseg na pipanimaji, ⁴² "Tal'ta'sioq ugjit na negm ta'n tel wi'tut Nujiugs'tawi'wet? Tami wetapegsit negm?"

Telimgwi'titl, "Ta'piteg wetapegsit."

⁴³ Se'sus pipanimaji, "Tal gis na Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pital tel wi'tapnn Wa'so'qewei Gjisaqamaw muta Ta'pito'q teluep,

⁴⁴ 'Gisiteget telimatl

na Wa'so'qewe'l Gjisaqamawl ta'n emtogwalgl,

"Pa'si tet ntinaqanmg glapis

wissuignemaqig ta'nig getan'sgig

aq gisa'l'gig gepmite'lmulinew?"

⁴⁵ Pa na Ta'pito'q tl wi'taj 'Wa'so'qewei Gjisaqamaw, tal gis Gjisaqamaw ugtapegsitew Ta'piteg?"

⁴⁶ Lpa mo wen gisi talimagul Se'susal ta'n goqwei gis pipanigesilitl. Na weja'tegemgeg tujiw mo wen nugu tewjita'qw pipaniman ugjit nat goqwei. Ms't wen jipaqa'sit ugjit pipaniman Se'susal agnutgl nat goqwe'l.

Se'sus telimaji mimajuinu' mu tla'taqatinew st'ge' Palasiaq gi's tela'taqatipnig

(Malg 12.38,39; Lu'g 11.43,46; 20.45,46)

23 Na tujiw Se'sus gelulaji mimajuinu' aq unaqapemg. ² Teluet, "Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq nesusalmesewugsi'gw ta'n telueg Mowisewei tplutaqann. ³ Na amuj mu elistmuoq ta'n telimugsioq gatu mut tla'taqatigw st'ge' ta'n tela'taqati'tij muta ta'n goqwei pestunmi'tij na mo majulgwatmi'ti'gw. ⁴ Pipanima'tiji igtig mimajuinu' tla'taqatinew ta'n goqwe'l metue'gl gatu mo nugu apoqonma'tigwi. Negmow pa na wijei aq na j'i'nm ta'n tepo'toqol gesguggl goqwe'l igtigl ugpaqamg gatu ma' nugu apoqonmagul pma'latmn. ⁵ Ms't goqwei tela'taqati'tij na pewala'tiji mimajuinu' angamanew aq gesite'Imanew. Ewi'gmi'tij Nisgamewei tplutaqan m'gegnigtug aq nasgmi'tij na m'gegne'l ugtugwejanual aq ugpitnual. Nat goqwe'l milamu'gl aq weli angamgugl nisaqiaqal uggotmua. ⁶ Gesatmi'tij pemgopulti'tij ta'n mimajuinu' gepmite'lmugwi'tiji pestie'umg. A'sutuo'guomg gesatmi'tij pemgopulti'tij nigantug muta pewatmi'tij ms't wen nmianew. ⁷ Gesatmi'tij gepmite'lmuj magasang aq awtigtug. Pewatmi'tij

tl wi'tugsinew, 'Nujigina'muet.' ⁸ Gilew pa na wijei aq mimajuinu'g ta'n wijig'tultijig. Mut ignmanew igtigig tl wi'tugsinew nujigina'mua'tijig muta pas'g newte'jit ta'n petgimut gina'mugsinew ms't goqwei. ⁹ Mut tl wi'tanew niganpuguit, 'Nujinen' muta pas'g newte'jit ta'n gujiniu wa'so'q. ¹⁰ Mut ignmanew igtigig tl wi'tugsinew assusultijig muta ni'n na Nujiugs'tawi'wet petgimimg ugjit niganpuguin. ¹¹ Ta'n getu wen mawi espe'g te'sioq na amujpa elugowaji ms't igtigi. ¹² Ta'n getu wen getu' espite'lsit na Gjinisgam mu gepmite'Imagul. Ta'n getu wen mu espite'lsigw na Gjinisgam gepmite'Imatal."

Se'sus gelulaji mimajuinu'g ta'n wesgijiangamgusultiliji

(Malg 12.40; Lu'g 11.39-42,44,52; 20.47)

¹³ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Mu getlams'tmuoq na agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' aq mu ignmuoq igtigi gtlams'tmnew aq majulgwalanew Gjinisgam. ¹⁴ Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Sigu'sgwaq weli gluloqig gatu gemutmoq ugtaligamual. Gesatmu'tioq ugjit mimajuinu'g ul'te'lmugsinew ta'n tujiw pegiji a'sutma'tioq. Me' Gjinisgam ma'muniw ugtapulugsitoqs'p je mu igtigig mimajuinu'g.

¹⁵ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Gaqi peggwita'ioq gta'nug aq pugwelgl maqamigal ugjit gisa'loq newte'jit mimajuinu' majulgwalinew. Ta'n tujiw majulgwalugsioq, gisa'loq pilui awti lien. Me' wele'g'p ge's mu weltesgugsiwoq. Gisa'loq ma'muniw ugtapulan Mn'tua'gig je mu gilew ta'n tli gtapu'titoqs'p.

¹⁶ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n getu' nigani ilgwenog igtigig muta pa na wijei aq nepapigwo'ltijig. Ula tel gina'mua'tioq, 'Pa na ta'n getu wen elui'tmasit gjia'sutuo'guom ta'n tujiw teplutgl tla'tegen nat goqwei ugjit Nisgam, na mu amujpa tela'tegegw. Gatu ta'n getu wen elui'tmasit suliewei ta'n eteg na gjia'sutuo'guom ta'n tujiw teplumatl Nisgam tla'tegen nat goqwei na amujpa tela'teget ta'n goqwei teplutg."

¹⁷ Telimuloq, gilew pa na wijei aq nepapigwo'ltijig mimajuinu'g aq mo nestmu'tioq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Gjia'sutuo'guom me' gepme'g je mu na suliewei ta'n eteg na a'sutuo'guomg. Na suliewei gepme'g muta gis ignmatas'g'p gjia'sutuo'guomg.

¹⁸ Elg gegina'mua'tioq, 'Ta'n getu wen elui'tmasit patgulmesigaqan ta'n tujiw teplutg nat goqwei, mu na amujpa tela'tegegw ta'n goqwei teplutg. Gatu ta'n getu wen elui'tmasit nat goqwei ignmuatl Nisgam na amujpa tela'teget ta'n goqwei teplumatl Nisgam.

¹⁹ Me' gatu gilew pa na wijei aq nepapigwo'tijig. Mo nestmutiwoq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Na patgulmesigaqan me' gepme'g je mu na ignmatimgewei ta'n eteg na'te'l. Na ignmatimgewei gepme'g muta gis eteg na patgulmesigaqanigtug. ²⁰ Na glaman, ta'n

getu wen elui'tmasit na patgulmesigaqan, na elui'tmasit patgulmesigaqan maw ta'n goqwei tepteg na'te'l.

²¹ Ta'n getu wen tel wi't'g a'sutuo'guom ta'n tujiw teplumatl Nisgaml nat goqwei na elui'tmasit na gjia'sutuo'guom aq maw Gjinisgam ta'n eig na'te'l.

²² Ta'n getu wen elui'tmasit Gjinisgam umutgi wa'so'q ta'n tujiw teplumatl Gjinisgam nat goqwei, na elui'tmasit Gjinisgam ugt'pun aq maw elg Gjinisgam ta'n pemgopit na'te'l.

²³ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wes-gijiangamgusultioq. Gis ignmuoq Gjinisgam weljema'gewe'l ta'n tel wi'tmi'tij, mint, til aq gamn. Te's newtisga'qal weljema'gewe'l ganie'ultioq na newte' ignmuoq Gjinisgam gatu mo tela'taqatiwoq ta'n goqwei gepme'gl tplutaqann teluegl. Mo tetapu tla'taqatiwoq, mo ewlite'lmawoq igtigig aq mo getlams'tmuawoq Gjinisgam. Amujpa tela'taqatiwoq wegla aq maw ta'n goqwei gis tela'taqatioq. ²⁴ Gilew pa na wije'i aq nigani ilgwenteget ta'n nepapigwa't. Ta'n tujiw menaqa ignmuoq Gjinisgam weljema'gewe'l na gilew pa na wije'i aq ta'n wen mo gesatmug esamqwan p'tewe'i ta'n tujiw u'j pitjapij. Gatu ta'n tujiw mu majulgwatmoqol gepme'gl tplutaqann na gilew pa na wije'i aq na ji'nm ta'n mesa'latl melgwlejilil aq mo geitug na gis tla'teget.

²⁵ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wes-gijiangamgusultioq. Menaqa waqama'loq gulaqan-muaq aq ggapij'jmuaq aq pijo'tuoq mijipjewe'i ta'n gi'gaji gisa'loqig igtigig ignmugsinew muta niganite'lsultioq. ²⁶ Gilew ta'n tel wi'tugsioq Palasiaq na pa na wije'i aq ta'n wen nepapigwa't. Mo nestmutiwoq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Tmg tetapuita'sultigw aq tetapua'lug igtigig aq na tujiw tetapugamigsultitoqs'p.

²⁷ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wes-gijiangamgusultioq. Gilew pa wije'i aq npuinue'l gun'tal. Waqame'g aq gesi wape'g gatu ta'n npuinu elising lame'g maqamigew na pas'g waqan'tal aq ta'n goqwei sugul'gaq. ²⁸ Mimajuinu'g tel'te'Imi'tij apjiw tela'taqatioq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg, gatu ggamlamunuaq wajua'tioq egsuo'qonn aq pa-ta'taqann."

Mimajuinu'g ta'n wesgijiangamgusultijig na msn-mi'titaq

ta'n goqwei te'pmi'tij

(Lu'g 11.47-51)

²⁹ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wes-gijiangamgusultioq. Gelu'lgil aq weli angamgugl gun'tal gaqama'toqol ta'n na niganigjitegewinugi'g elisultijig aq wel'gna'tuoqol gun'tal ta'n gelu'sultipnig mimajuinu'g gisi utqutalut'pnig. ³⁰ Telueioq, 'Pa na mijultiegs'p na tujiw sa'q, mu wije'i tela'taqatigegpnn st'ge' nngi'gunaqi'g ta'n ne'pa'titeg negla ni-

ganigjitegewinugi'g.' ³¹ Gatu telimuloq ilsumsultioq ta'n tujiw neia'tuoq wetapegsultioq na mimajuinugi'g ta'n ne'pa'tipni na niganigjitegewinugi'. ³² Na glaman nige' siawa'tuoq ta'n goqwei gn'gi'gunaqi'g tela'taqatipnig. ³³ Gilew pa na wije'i aq mtesgmug aq mtesgmug un'janua. Tal gi's tel'ta'sultioq mo te'pmuoq pijo'lugsinew Mn'tua'gig? ³⁴ Na glaman telimuloq, Petgitmuloqs'p niganigjitegewinu'g, ne'tata'sultijig mimajuinu'g aq nujigina'mua'tijig tplutaqan. Alt ne'pa'toqs'p aq alt gujjiewta'toqs'p. Igtigig nipis-paqaneiaten a'sutuo'guoml aq igtigig tuaqtesguaten na ms't utann. ³⁵ Gjinisgam ilsumugsitoqs'p gilew aq gn'gi'gugi'g. Msntoqs'p ta'n goqwei te'pmoq muta na gelu'sultipnig mimajuinugi'g ne'po'qopnig. E'pelo'q na amgwesewa'juipnaq ta'n ne'po't'pnaq aq Saglaiao'q na Palatjiaoq uggwisal ugtejgewa'juipnaq ta'n ne'po't'pnaq. Saglaiao'q etl ne'po't'pnaq nigantug a'sutuo'guomg aq ugtejg na patgulmesigaqan ta'n nu'gwa'tas'g wius. ³⁶ Telimuloq, teliaq na Gjinisgam ilsumugsitoqs'p ms't te'sioq ta'n mimajultioq gisgug aq msntoqs'p ta'n goqwei te'pmoq."

Se'sus ewlite'lmaji mimajuinu' tleiauwultij Selusalemg

(Lu'g 13.34,35)

³⁷ "Gilew ta'n tleiauwultioq Selusalemg, me' gatu ewlite'lmuloq muta niganigjitegewinugi'g ne'po'qopnig aq wegla ta'n Gjinisgam petgimapni ula gjigang gun'tewtoqopnig. Gaqaisg getu' mawa'luloq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' pa wije'i aq goqoli'gwej teli mawo'laj un'jang gatu gilew mo ne'gaw pewaliwoq tla'tegen. ³⁸ Na glaman Gjinisgam naqt'tew gta'sutuo'guomuow aq maja'sitew. ³⁹ Telimuloq, ma' nugu ap nmiwoq glapis tlue'toqs'p, 'Gepmite'Imanej na newte'jit ta'n gis petgimut ugjit tla'tegen ta'n goqwei Gisteget tel puatg.'"

Se'sus teluet na gjia'sutuo'guom seioqta'sgt'tew

(Malg 13.1,2; Lu'g 21.5,6)

24 Se'sus naqt'g na gjia'sutuo'guomg aq un-aqapemg gigo'qopugutugwi'titl. Na gelu'lgwi'titl ta'n tel ml'gita's'g na gjia'sutuo'guom. ² Se'sus telimaji, "Ge' angaptmug na gun'tal ta'n nasegnas'gl na gjia'sutuo'guom. Telimuloq wejgu'aqal na na'gwegl ta'n ula gjia'sutuo'guom seioqta'sgt'tew. Te's gun'tew ta'n nasegnas'g na'te'l maja'tas'gt'tew. Ms't nitjioq-ta'sgt'tal."

Se'sus wesgutg ta'n goqwei tliatew ge's mu ugs'tqamu gespaqami'g

(Malg 13.3-13; Lu'g 21.7-19)

³ Ge's Se'sus pemgopit gm'tn ta'n teluisit Olipet, un-aqapemg peita'liji negmeg. Pas'g negmow eimu'tijig na'te'l glaman unaqapemg pipanimgwi'titl, "Ge' tliminen ta'n tujiw giasgiw ula ms't tliatew. Tliminen ta'n goqwei tliatew ugjit musga'tun gi'l apaja'sin aq ugs'tqamu gespaqami'gt'tew."

⁴ Se'sus telimaji, "Angweiasultigw aq mut ignmuanew wen lue'wa'lugsinew. ⁵ Pugwelgig mimajuinu'g pei-

ta'taq aq tluetaq, 'Ni'n na Nujiugs'tawi'wet.' Lue'wa'lata pugwenniji mimajuinu'.⁶ Nutmatoqs'p matntimg tepaw aq nutmatoqs'p igtigl matntimgl na'tami se'g, gatu mut we'gwata'sultinew. Ula amuj tliatew, gatu mo teltenug giaspiaq ugs'tqamu.⁷ Mimajuinu'g tleiauwltijig pilue'l umutgiwal matntultitaq. Ms't tami gaqaisg milapegsultijig mimajuinu'g ma' gtunenatulti'gw aq me' matntiten. Pestmo'qon i't'tew aq maqamigew maja'sgt'tew ms't tami.⁸ Ta'n tujiw wegla gis tliatal na tujiw gji'jutoqs'p nat goqwei me' metue'g jugu'atew.

⁹ "Na tujiw laplusang ta'sioq pijo'lugsitoqs'p aq ta'sioq amasgipnugsitoqs'p aq je we'gaw ta'sioq ne'po'qsitoqs'p. Gaqaisg mimajuinu'g tleiauwltijig pilue'l umutgiwal masgelmugsitoqs'p muta majulgwaliq ni'n.¹⁰ Pugwelgig ma' ul'te'lmi'gw aq puni gt-lams'tasulti'gw. Wegla mimajuinu'g iltutmuatultitaq aq masgeltultitaq.¹¹ Toqo tujiw pugwelgig nujiugsua'tijig niganigjitegewinu'g ne'ita'taq aq pugwelgig elue'wa'laten.¹² Na tl pugwelgt'tal lue'uti'l ugs'tqamug. Lpa me' pugwelgig mimajuinu'g puni gsalata igtigi.¹³ Gatu na mimajuinu ta'n siawi gtlams'tuitew ta'n teli pgitawsij na ugs'tawiaten.¹⁴ Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' amujpa pestunmas'gt'tew ta'n telgi'g ugs'tqamu, Ta'n tujiw gaqaisg mimajuinu'g tleiauwltijig pilue'l umutgiwal gisi gji'tu'tij ula gelu'lg agnutmaqan na tujiw giaspiatew ms't goqwei."

Se'sus wesgutg nat goqwei ta'n ma'muniw wina'tas'g

(Malg 13.14-23; Lu'g 21.20-24)

¹⁵ "Na niganigjitegewinuaq ta'n teluisipnaq Taniel wesgutg'pnaq nat goqwei ta'n metu angamgug. Na winjig nmitutoqs'p gaqamig gjia'sutuo'guomg." (Pewaluloq ns'tmu'tinew ula.)¹⁶ "Ta'n tujiw ula tliatew na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Jutiaewa'gig amujpa lsumultitaq gm'tnigtug.¹⁷ Na tujiw na mimajuinu eig's gujmug wiguaq na mut pisgwa'wij wiguaq nmisgmn nat goqwei.¹⁸ Na mimajuinu ta'n eig's iga'taqaingtug ma' apaja'sigw wiguaq ugjit ugpitu'gunml.¹⁹ Ta'n tujiw ula tliatew ma'muniw mtue'tew ugjit e'pjiig ta'n getu' un'janultijig aq e'pjiig ta'nig apje'ji'jultiliji mijua'ji'jg gegguna'tiji.²⁰ Pipanimgw Gjinisgam ma' ugsmltigw miawipug gisna atlasmutigisg'g.²¹ Na ta'n tliatew me' tetuji mtue'tew je weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg glapis gisgug. Ap ma' nugu tlianug.²² Gatu Gjinisgam welm'toq aq pas'g ta's'gl na'gwegl iga'total ugjit nat goqwei ma'muniw mtue'g muta teli gsalaji na mimajuinu' ta'n gisi mgnapni. Pa na Gjinisgam iga'toqol pugwelgl na'gwegl ugjit nat goqwei ma'muniw mtue'g, ma' wen ugs'tawugs'gw.

²³ "Pa na wen telim'sg, 'Ge' lapa'si, ula na tet na Nujiugs'tawi'wet,' gisna nat wen telim'sg, 'Gis neia'sit na'te'l,' mut gtlams'tuaw.²⁴ Pugwelitaq nujiugsua'tijig niganigjitegewinu'g ne'ita'taq aq te'sijig tluetaq, 'Ni'n na Nujiugs'tawi'wet.' Tla'taqatitaq gaqaisg milamu'gl paqalawaiqaann muta ne'gaw getu' lue'wa'la'tita na mimajuinu' ta'n Gjinisgam gisi mgnapni.²⁵ Jigs'tuigw muta ula gis nigani tlimuloq ge's mu tliatew.

²⁶ "Pa na alt mimajuinu'g tlimultaq, 'Ge' lapa'si, negm ta'n ilgwenaji mimajuinu' eig paqtaqamigtug,' mut liew na'te'l. Pa na tlimultaq, 'Jugu'a, ula tet, negm eig wen'ji'guomigtug,' mut gtlams'tuaw.²⁷ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pgsintes na neia'sites st'ge' na wasoqotesg neia's'g ugjipenug aq pitiaata's'g musigisg weja'tegemg ugjipenug glapis tg'snug. Na ms't wen nmi'tew.

²⁸ "Gji'tutoqs'p ta'n nepg wi'sis epij na ga'qaqujg mawita'taq na'te'l."

Ta'n goqwei tliatew ta'n tujiw Se'sus pegising

(Malg 13.24-27; Lu'g 21.25-28)

²⁹ "Tel'gne'nug ta'n tujiw tetuji mtue'tew na na'gu'set mqatawamugsitew aq tepgun'set ma' nmiaqwi. Gloqowe'g ugji nisita'titaq musigisg'tug aq elg ta'n te's'g goqwei musigisg'tug ewnasiatew.³⁰ Na tujiw nat goqwei neia's'gt'tew musigisg'tug ugjit musga'tugsinew na ni'n ta'n mimajuinualsiap na jugu'a's. Na tujiw gaqaisg mimajuinu'g ugs'tqamug atgitemultitaq ta'n tujiw nmi'taq ni'n ta'n mimajuinualsiap wa'so'q wejgwi nisa'sia's alugwigwtug. Na tujiw mawigna's aq Gjinisgam ma'muni gepmite'lmitew.³¹ Mesgi'g pipugwaqaan mte-taqt'tew. Pqotgima's ntansale'witemg ta'n telgi'g ugs'tqamu. Mawo'lata ms't Gjinisgam ugmimajuinung ta'n gisi mgnapni. Wegla mimajuinu'g eimu'tijig ms't tami ugs'tqamug aq wa'so'q."

Se'sus wesgumatl minijgewei miti'sl

(Malg 13.28-31; Lu'g 21.29-33)

³² "Wesgumg na miti's ta'n teluisit pi'gmenaqs'i muta getu' gina'muloq nat goqwei. Ta'n tujiw na miti's poqji nipijua'ti'tij, na tujiw geituoq gigjiw nipg iga'q.³³ Na wije' ta'n tujiw nmituoqol ms't goqwe'l ma'muniw mtue'gl ta'n gis tlimuloq ne'ita'tal, na tujiw gji'tutoqs'p apugjig apaja'sia's.³⁴ Migwite'tmug ula. Ta'n goqwe'l gis tlimuloq tliatal ge's mu alt mimajuinu'g ta'n gisgug mimajultijig npu'titaq.³⁵ Ta'n goqwe'l etegl musigisg'tug na gaqiatat aq ugs'tqamu gaqiatew, gatu ta'n goqwei gis tluetiap na amujpa tliatew."

Mo wen geitug ta'n ugs'tqamu gaqiatew

(Malg 13.32-37; Lu'g 17.26-30,34-36)

³⁶ "Mo wen geitoq giasgiw ta'n tliatew ms't goqwei ta'n gis tlimuloq. Na wa'so'q ansale'wijig mu geitu'ti'gw aq ni'n na Gjinisgam uggwisl mu geitu, pas'g nujj geitoq.³⁷ Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaji pgsintes na ms't wije' tliatew st'ge' ta'n goqwei teliaqap ta'n tujiw mimajiteg Noao'q.³⁸ Assma na na'gwegl ge's mu mespo'qegup ugs'tqamu, mimajuinugi'g siaw tlo'ltipnig st'ge' nige' mimajuinu'g tela'taqatijig. Mijjultipnig, malie'ultipnig aq je me', glapis na wije' na'gweg ta'n tujiw Noao'q tepa'siteg ug-tuluaq.³⁹ Wegla mimajuinugi'g mo geitu'tigupnig ta'n goqwei iga'qt'tew glapis ugs'tqamu mespo'qeg. Na tujiw wegla nepmu'tipnig samqwanigtug. Na wije'tew ta'n ni'n na mimajuinualsiap apaja'sia's. Mimajuinu'g ma' gji'tu'ti'gw ta'n tujiw pgsintes glapis ni'n i'ttes

ugs'tqamug. ⁴⁰ Na tujiw tapusijig ji'n mug tl lugwetaq iga'taqanigtug. Newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten. ⁴¹ Tapusijig e'pijig muling etl nugwa'gittutaq glumgl. Newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten.

⁴² "Na to'q, ango'tmug muta mo geituoq na na'gweg ta'n ni'n na Gjisaqamaw pgisintes. ⁴³ Geituoq na assusit gejasn ta'n tujiw gmutnesl wejgu'elitel teppig, na ma' ignmuagul gmutnesl pisgwa'lin wiguaq. ⁴⁴ Na iapji gisgajo'ltigw muta ni'n na mimajuinualsiap aq etugjel pgisintes ta'n tujiw mo etlite'lmiwoq."

Lugowinu ta'n wel lugwet (Lu'g 12.41-48)

⁴⁵ "Na lugowinu ta'n gis lita'sualut aq natawe'g tetapua'latl assusilitl. Na iga'lut'p niganpuguin esgwielijugowinu' aq smata ta'n tujiw gewisultilij. ⁴⁶ Ula lugowinu no'q ul'ta'sitew ta'n tujiw assusilitl pgisinnij muta geituoq ugtlugowaqan tetapua'toqop. ⁴⁷ Na miamuj telimuloq, na assusit ignmuatal ugtlugowinuml niganpugutmlin ta'n telgi'g assutg. ⁴⁸ Gatu na igtig lugowinu ta'n mo gelu'sigw na tluetew, 'Pgije'tew na assusit ta'n tujiw pegising.' ⁴⁹ Na nqana'matew, gise'tew aq je we'gaw emegwei'wata igtigi lugowinu'. ⁵⁰ Na assusit apaja'sitew ta'n tujiw ula lugowinu'l mu etlite'l magugul aq mu esgmalagugul. ⁵¹ Na ulmaji ilsumatal aq tla'latal ta'n tla'luj na wesgjiangamgusultijig. Tli atgitemitew aq seggapitasitew muta ma'muniw welmaje'g na tujiw."

A'tugwaqan na newtisgegsijig e'pite'sg

25 "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu', na wijei aq newtisgegsijig e'pite'sg ta'n nespnm'i'titl wasoqwegl aq a'sugua'titl ji'n mul. Ula ji'n m eliet ta'n etl malie'witew. ² Na'nijig e'pite'sg piluasultijig, gatu esgwia'tijig geitmo'ltijig. ³ Na piluasultijig nespnm'i'titl wasoqwegl gatu mo mimei nespnm'i'tigul. ⁴ Na geitmo'ltijig nespnm'i'titl wasoqwegl aq mimeio'qig ta'n waju'pega'tijig mimei. ⁵ Na ji'n m pegije'g pegising. Na e'pite'sg siawi esgmala'titl glapis getugsultijig. Toqo nep'tijig.

⁶ "Na gisgattpa'q we'gaw nat wen telimaji e'pite'sg, 'Na ji'n m pegising. Jugwita'gw aq ultesgug.' ⁷ Na newtisgegsijig e'pite'sg menjita'jig aq gisgaja'tu'titl wasoqwegl. ⁸ Na piluasultijig e'pite'sg pipanima'tiji geitmo'ltilij, 'Ge' ta's'g mimei m qatuieg. Geget naqa'suegl.' ⁹ Na geitmo'ltijig e'pite'sg telima'tiji, 'Moqwa', mo tepianug ugjit ta'n te'si'gw. Magasang lta'gw aq nattelmug ta's'g ugjit gilewewe'l.' ¹⁰ Na glaman wegla piluasultijig e'pite'sg maita'jig nattelmit'ij mimei. Ta'n tujiw gisi maita'jig na ji'n m aq ugte'piteml pisgwa'tijig ta'n mijjuaqan wesgowa's'g. Na geitmo'ltijig gisgajo'ltijig. Wijewa'tiji na wen'ji'guomigtug aq nat wen gepsoqwa'toq ga'qan.

¹¹ "Tel'gne'geg na igtig e'pite'sg apaita'jig wen'ji'guomg aq teluejig, 'Saqamaw pana'tuinen na ga'qan.' ¹² Telimgwi'titl, 'Moqwa'. Telimuloq, mu nenu'luoq.'"

¹³ Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Ango'tmug, muta mo geituoq ta'n tegan na'gweg apaja'sia's ugs'tqamug."

A'tugwaqan nesisijig lugowinu'g (Lu'g 19.11-27)

¹⁴ "Ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na tliatew pa wijei aq ta'n goqwei teliaq ula a'tugwaqan. Na ji'n m ilajit muta getu' liet na'tami se'g. Na wigumaji ugtlugowinumg aq niganpugua'laji ango'tmnew ta'n goqwei assutg. ¹⁵ Te's newte'jilitl telgi'g suliewei ignmuaj ta'n tli gji ango'ttew ugsulieweiml. Ignmuatl newte'jilitl na'n pituipntnaqana'igl. Ignmuatl igtig ta'pu pituipntnaqana'igl aq ignmuatl ap igtig pas'g pituipntnaqana'igl. Na tujiw maja'sipnaq. ¹⁶ Na ji'n m ta'n ignmut'p na'n pituipntnaqana'igl, poqji lugwet aq e'w'g na suliewei ugjit me' ganie'win suliewei. Wel lugwet lpa ganie'wit ap igtig na'n pituipntnaqana'igl. ¹⁷ Na ji'n m ta'n ignmut'p ta'pu pituipntnaqana'igl na wijei tela'teget. Ganie'wit igtig ta'pu pituipntnaqana'igl. ¹⁸ Gatu na ji'n m ta'n ignmut'pnn pituipntnaqana'igl awna mulqatg maqamigeg aq na suliewei ta'n wejiaq ugtassusiteml iga'toq elmalqei'gtug.

¹⁹ "Gis pmiaq na assusit apaja'sit aq pipanimaji ugtlugowinumg, 'Tali e'wmoqs'p na suliewei.' ²⁰ Na ji'n m ta'n ganie'wipnn na'n pituipntnaqana'igl ignmuatl assusilitl ms't suliewei aq teluet, 'Saqamaw, ignmui't'p na'n pituipntnaqana'igl aq e'wmap ugjit ganie'win ap igtig na'n pituipntnaqana'igl.' ²¹ Assusit telimatl, 'Me'gite'Imul. Wel lugwen aq gelu'sin lugowinu. Na tetapua'tege't'p ta'n tel puatm. Teli ntawo'tmn apje'jg suliewei na nige' iga'lul me' aji ms'gi'g ango'tmn. Pisgwa'tinej aq mawatalultinej.'

²² "Na ji'n m ta'n ganie'wipnn ta'pu pituipntnaqana'igl pegising aq elg ignmuatl assusilitl ms't suliewei. Teluet, 'Saqamaw, ignmui't'p ta'pu pituipntnaqana'igl aq e'wmap ugjit ganie'win ap igtig ta'pu pituipntnaqana'igl.' ²³ Na assusit telimatl, 'Me'gite'Imul. Wel lugwen aq gelu'sin lugowinu. Na tetapua'tege't'p ta'n tel puatm. Teli ntawo'tmn apje'jg suliewei na nige' iga'lul me' aji ango'tmn. Pisgwa'tinej aq mawatalultinej.'

²⁴ "Na ji'n m ta'n ignmut'pnn pituipntnaqana'igl pegising aq telimatl assusilitl, 'Saqamaw na metue'g ta'n tel lugowul. Getu' ganie'win je we'gaw ta'n mo iga'taqu't'p. Pewatmn apangituaqan ta'n mu te'pmun. ²⁵ Jipalul aq na glaman mimugwa'tuap gsulieweim maqamigeg. Ula nige' pegisitul.'

²⁶ "Na assusit telimatl, 'Malein aq mo tali ugtapsuniwn. Geitu'n na ganie'wi je we'gaw ta'n mo iga'taquap aq pewatm apangituaqan ta'n mu te'pmu. ²⁷ Gatu goqwei ugjit ntsulieweim e'wmu's'p ugjit me' ganie'win ta's'g suliewei? Nige' gi'l ignmuigg ntsulieweim aq je me'.' ²⁸ Na tujiw assusit telimaji igtigi lugowinu', 'Ugsua'tug pituipntnaqana'igl aq ignmug na ji'n m ta'n metlas pituipntnaqana'igl geggungl. ²⁹ Ta'n wen geggungl ta's'gl, me' pugwelg ignmuaten glapis pa na ul tepiej. Gatu na negm ta'n apje'jg geggung, me' ms't

ugsua'tuaten. ³⁰ Ula lugowinu ta'n mo wetapsunigw tua'lug aq ltesgug ta'n etl oqonitpa'q. Na'te'l tltemitew aq seggapitasitew wipitl muta ulmaje'tew.' "

Se'sus wesgutg ta'n Gjinisgam ilsumata mimajuinu'

³¹ "Ni'n na mimajuinualsiap aq apaja'sia's ugs'tqamug ugjit mimajuinu'g gepmite'Iminew. Ms't ansale'wijig wijewitaq. Pmgopa'sia's nt'pung ta'n wijei aq elege'wit ugt'pun. ³² Gaqaisg mimajuinu'g tleiwul-tijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu tl mawita'taq na'te'l. Na tujiw nigtuola's ta'pu nemigsijig, pa wijei aq ji'nm ta'n angwewaji ugtue'mg tel nigtuolaji jijgluewji aq te'plji. ³³ Na mimajuinu'g pa na wijei aq jijgluewig na igo'la's ntinaqanmg aq na mimajuinu'g pa na wijei aq te'pljig na igo'la's ntpatatumg. ³⁴ Ni'n ta'n elege'witewi tlima's mimajuinu ntinaqanmg, 'Gjinisgam na nujj. Gilew ta'n nujj getu' gepmite'Imugsioq jugwita'gw ni'neg. Ignmugsitoqs'p ms't goqwe'l na negmewe'l ta'n gisitoqop ugjit gilew weja'tegemgeg ugs'tqamu gisita's'geg. ³⁵ Gewisinap aq esmioqop, getu' samqwaiaq aq esamqwo'ltioqop. Emittugwe'winuiap aq wigumioqop giguowal. ³⁶ Waqqaj gegnesiap aq gegno'tlioqop. Gesnugwaiap aq angweiwioqop. Laplusang eimap aq emittugwalioqop.'

³⁷ "Na tujiw mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatijig ta'n goqwei Gjinisgam pewatg pipanimitaq, 'Gjisaqamaw, ta'n tet etl guisinu't'p aq esmuleg'p, gisna getu' samqwa't'p aq esamqwo'ltieg'p? ³⁸ Ta'n tet etl nmu'leg'p emittugwe'winui't'p aq wigumuleg'p nig-naq, gisna waqqaj gegnesi't'p aq gegno'tuleg'p? ³⁹ Ta'n tet etli gsnugwa't'p gisna laplusang pisi't'p toqo ap mittugwaluleg'p? ⁴⁰ Na tujiw ni'n na elege'wit tlima's, 'Na ni'n gisi apoqonmuioq te's tujiw apoqonmuoq nt-mimajuinumg je tlia ewle'jultijig.'

⁴¹ "Na tujiw mimajuinu'g ta'n eimu'tijig ntpatatumg tlima's, 'Jiglita'gw ni'neg, Gjinisgam ilsumugsitoqs'p ta'n goqwei te'pmaq. El'toqop pugtew ta'n iapijw naqa'sueg. Pija'lata Gjimm'tu'l aq unaqapemg na'te'l. Nige' pewaluloq lta'new na'te'l. ⁴² Gewisinap gatu mo esmiwoqop, getu' samqwaiap gatu mo samqwan ignmuiwoqop. ⁴³ Emittugwe'winuiap gatu mo pewaliwoqop pisgwa'n giguowal. Waqqaj gegnesi gatu mo goqwei ignmuiwoqop. Gesnugwaiap aq laplusang eimap gatu mo apoqonmuiwoqop.'

⁴⁴ "Na wegla mimajuinu'g pipanimitaq, 'Gjisaqamaw, ta'n tet mo apoqonmulueg'p ta'n tujiw gewisineg, gisna getu' samqwaneg, gisna emittugwe'winuineg, gisna ewlgneg, gisna gesnugwaneg gisna laplusang pisineg? ⁴⁵ Na tlima's, 'Telimuloq, na te's tujiw mo gisi apoqonmuawoqop ntmimajuinumg je tlia ewle'jultijig, na geitu mo getu' apoqonmuiwoqop.' ⁴⁶ Na wegla mimajuinu'g lgimaten ta'n iapijw ulmajo'ltitaq gatu mimajuinu'g ta'n eimu'titaq ntinaqaneg lta'taq wa'so'q ugjit msnmnew iapijwewei mimajuaqan."

Niganpugultijig wesgutmi'tij ta'n tl gimi ugsua'la'tital Se'susal ugjit ne'pa'new

(Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)

26 Ta'n tujiw Se'sus gaq gina'muet wegla ta'n goqwe'l, na telimaji unaqapemg, ² "Ni'n na mimajuinualsiap. Na Siawa'timgewei Pestie'umg pmietew tapuguna'qt'tew. Na tujiw nat wen ignmuitew ta'nig masgelmijig aq gujjiewte'itaq."

³ Na tujiw niganpugultijig patlia'sg aq igtigig mawag-nutmewinu'g weltesgatultijig Gaiapasal wiguaq. Negm na espe'g patlia's. ⁴ Wesgutmi'tij maw Gaiapas ta'n tl gimi ugsua'la'tital Se'susal ugjit ne'pa'new. ⁵ Teluejig, "Ma gis tla'taqatiwgg pestie'umg ta'n tujiw pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig tet. Jijuaqa ms'gi'gt'tew goqwei pegwatu'tij."

Se'sus emittugwet Pettani

(Malg 14.3-9; Sa'n 12.1-8)

⁶ Se'sus emittugwet Pettani. Na'te'l pisgwa't Simonal wiguaq. Simon na ji'nm ta'n geggung'p na gsnugowaqan ta'n teluisig lepsi. ⁷ Na e'pit pegising. Ela'latl pu'taiji'tl. Ula na gun'tewe'get ta'n teluisig alapastl. Waju'pelitl mego'tigewei amjaqto'suti. Na e'pit guta'tu-atl Se'susal un'jig ula amjaqto'suti, ge's Se'susal etla-tannitl. ⁸ Na Se'sus unaqapemg nemitu'tij, na wegaiultijig. Teluejig, "Me' gatu pisuo'tg na amjaqto'suti. ⁹ Na ntuisgetmg gisi guguntesnu mesgi'g suliewei aq gisi ignmuanes ewle'juinu'g."

¹⁰ Se'sus gejjaji telueliji aq telimaji, "Mut lu-gowaqana'law na e'pit. Gisi ula'teget ugjit ni'n. ¹¹ Iapji pugwelgig ewle'juinu'g wijitgweiwioqop'p gatu ma' iapijw gis wijitgweiwioqop. ¹² Ta'n tujiw guta'tuij amjaqto'suti nun'jieg, na pas'g gisgaja'lit ugjit utqutalimg. ¹³ Telimuloq, ta'n ula e'pit gis tla'tegej na ugji migwite'Imaten, ta'n getu tami na gelu'lg agnutmaqan pestunten ta'n telgi'g ugs'tqamu."

Se'sus unaqapeml netuisgalatl ugjit ne'pa'ten

(Malg 14.10,11; Lu'g 22.3-6)

¹⁴ Na tujiw Se'sus unaqapeml ta'n teluisilitl Suta Is-galioq, elielitl ta'n niganpugultijig patlia'sg eimu'tijig. ¹⁵ Pipanimaji, "Goqwei ignmuitoqs'p apoqonmulinew ta'n tl gisapsnatesnu Se'sus?"

Na glaman wel'te'tmi'tij aq nesigsa'qal suliewei ignmua'titl Sutaal. ¹⁶ Na weja'tegemgeg tujiw Suta gwilg ta'n tl ntuisgalatal Se'susal ugjit ugsua'lugin.

Se'sus aq unaqapemg mawatalultijig Siawa'timgewei Pestie'umg

(Malg 14.12-21; Lu'g 22.7-13,21-23; Sa'n 13.21-30)

¹⁷ Na tujiw iga'q na amgwesewei na'gweg mimajuinu'g e'wmi'tij pipnaqan ta'n mo apita'tas'gtng, Se'sus unaqapemg pipanimgwi'titl, "Tami tet pewalieg gisgaja'tunen wela'gewei ugjit Siawa'timgewei Pestie'umg?"

¹⁸ Se'sus telimaji, "Lta'gw na ji'nm ta'n ultesguanew na gjigang aq tlimug, Nujigina'muet teluet, 'Ta'n go-

qwei weji pginap, getu' tliaq ula na'gweg. Ula na wela'gewei ugjit Siawa'timgewei Pestie'umg, ni'n aq nnaqapemg getu' tlatalultieg giguag.' " 19 Na Se'sus unaqapemg maita'liji aq gisgaja'tu'tilij Siawa'timgewei wela'gewei. 20 Na wijei wela'gw, Se'sus aq unaqapemg pemgopita'jig ugjit wela'gewei. 21 Ge's etlatalulti'tij, Se'sus telimaji, "Na telimuloq, nat wen te'sioq ntuisgalitew."

22 Na unaqapemg we'gwi ms'go'ltijig aq ingute'jit pipanimatl, "Gjisaqamaw, mu ta gatu wesgumiwn ni'n?"

23 Se'sus telimaji, "Gtapegwija'tutew pipnaqan wijei eptaqanigtug maw ni'n, na negm ntuisgalitew. 24 Ni'n na mimajuinualsiap. Amujpa np'tes st'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Gatu mawi mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n ntuisgalitew. Etug me' glu'lgtesoq ugjit na ji'nm mu ugs'tqamuigusnn."

25 Na tujiw Suta, ta'n getu' ntuisgalatal Se'susal, teluet, "Nujigina'muet mu ta gatu wesgumiwn ni'n?"
Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen."

Ugtejgewei ta'n Se'sus aq unaqapemg mawatalultijig (Malg 14.22-26; Lu'g 22.14-20; 1 Golintewa'q 11.23-25)

26 Na ge's Se'sus aq unaqapemg etlatalulti'tij, Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml. Na tujiw nasgwa'toq pipnaqan aq ignmuaji unaqapemg. Na telimaji, "Ula na na'qi, ms't ta'n te'sioq ugsua'tug aq malqotmug."

27 Na tujiw wesua'latl nqanipsmun aq miwatmuatl Nisgaml. Ignmuaji unaqapemg aq telimaji, "Ugsua'tug ta'n te'sioq aq wet samqwoltigw. 28 Ula na nmal'tem. Gjinisgam teplumasit apigsigtmuanew pugwelgig mimajuinu'g ugtlue'utiwal ta'n tujiw lita'sualitaq ni'neg. Teplumaji tla'tegen, muta nmal'tem guta'sgt'tew ta'n np'tes gujjiweigtug. 29 Ula telimuloq, ma' nugu samqwaw moqopa'q glapis na na'gweg tli ultesgatultitesnu nujj ugtelege'wa'gimg wa'so'q. Na'te'l ap samqwoltitesnu."

30 Na gis tlimateg, a'sutmaqanewintu'tijig aq tewi-ta'jig. El'ta'jig na gm'tnigtug teluisit Olipet.

Se'sus gejjaji Pie'lal aq igtigi unaqapemg naqalguta (Malg 14.27-31; Lu'g 22.31-34; Sa'n 13.36-38)

31 Se'sus telimaji unaqapemg, "Ula wijei ulo'nug, ta'n te'sioq naqalitoqs'p aq ugsmultitoqs'p. Gjinisgam ugtwi'gatign tel wi'gas'g,

Gjinisgam teluet,
'Ne'pa's nujiangweiwaji ugtue'mg
aq jijgluewjig se'so'togu'titaq.'

32 Gatu gis minunsian, na lia's Galaliewa'gi ge's mu pei-ta'woq na'te'l."

33 Pie'l telimatl, "Etug ms't mimajuinu naqalultaq, gatu lpa ma' naqalulnu."

34 Se'sus telimatl Pie'lal. "Telimul ula. Ge's mu napew getu'g egsitpu'nug, si'st tluetes mo nenuiwn."

35 Pie'l telimatl, "Lpa ma' tluew mo nenu'lu, je tlia npman maw gi'l."

Ms't Se'sus unaqapemg teluejig wijei st'ge' Pie'l.

Se'sus naji a'sutmat ta'n teluisig Getsemani

(Malg 14.32-42; Lu'g 22.39-46)

36 Ta'n tujiw Se'sus aq unaqapemg peita'titeg na gm'tng, el'ta'jig ta'n eteg iga'taqan teluisig Getsemani. Na telimaji, "Pe'l tet pita'qw, ala tet eliei, naji a'sutmai."

37 Na nespna'ji Pie'lal aq tapusiliji Sepeti unggwisg. Se'sus ma'muniw ewlgwijing aq ma'muni ulmajita'sit.

38 Telimaji unaqapemg, "Ma'muni ewlgwijin. Sigt ulmajita'si. Siaw i'mu'tigw tet. Mut nep'tinew aq a'sutmessewigw."

39 Na me' naqajijge'le'l eliet. Nutgul'paqjetesing maqamigeg muta tetuji gitnmat. A'sutmat, "Gjinisgam gi'l na nujj, etawaqtmul jigla'tui ula ulmajo'qon ta'n wejgu'aq. Gatu na tliaj st'ge' ta'n gi'l tel puatmn, mu na ta'n ni'n tel puatm."

40 Na tel'gne'geg na apsgwa'sit ta'n nesisiliji unaqapemg eimu'tiliji aq nemiaji nep'tiliji. Tugwa'latl Pie'lal aq telimatl, "Tal gis gilew mo gis alapultiwoq ge's etli a'sutmai? 41 Angaptmu'tigw aq a'sutma'tigw glaman ma' mn'tu gisa'lugsiwoq tla'taqatinew lue'uti'l. Getu' tla'taqatioq pas'g mo gis tla'taqatioq muta wesami gtugsultioq."

42 Ap na ta'puewei Se'sus naji a'sutmat, "Gjinisgam gi'l na nujj, pa na ula ulmajo'qon ma' gisi jigla'sgtnug aq amujpa ulmaje'tes, na tliaj st'ge' ta'n gi'l tel puatmn." 43 Na ap apsgwa'sit aq ap nemiaji unaqapemg nep'tiliji. Me' gatu tetuji gtugsultijig.

44 Na ap Se'sus naqalaji aq ap si'stewei wijei teli a'sutmat. 45 Na tujiw eliet ta'n unaqapemg eimu'tiliji aq telimaji, "Me' nep'tioq aq etli atlasmultioq. Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' gi's iga'q ugjit iga'limg na lue'winu'g ugpitnuaq. 46 Mn'jita'qw, maita'nej. Ge' lapi-ta'gw, na ji'nm ta'n gisi ntuisgalit pegising."

Mimajuinu'g goqqwa'la'titl Se'susal

(Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)

47 Me' Se'sus etlewistog na tujiw Suta, newte'jilitl unaqapeml pegisinnitl. Pugwelgig mimajuinu'g pe-ma'tu'titl espo'qwas'gl aq petgute'gne'l peji wije'wa'titl Sutaal. Niganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig ji'nmug elgima'tiji wegla mimajuinu' na'te'l. 48 Na Suta gis telimaji na mimajuinu', "Ta'n tegen ji'nm wesgaqalm'g na negm ta'n pewaloq. Ugsua'lug."

49 Eliet Se'suseg aq teluet, "Nujigina'muet, me' taliasgig?" Na tujiw wesgaqalmatl.

50 Se'sus telimatl, "Smtug lugwaten gtlugowaqan!"

Na igtigig goqqwa'la'titl Se'susal aq melgigna'titl.

51 Se'sus unaqapeml wesua'toq espo'qwas'g aq taqamatl espe'g patlia'sl ugtlugowinuml. Lpa mente'muatl ugs'tuaqan. 52 Gatu Se'sus telimatl, "Masgwa'l na tlawo'q, muta ta'n wen e'watl tlawo'qol na ugji np'tew.

53 Geituoq apoqonmatimg puatma's, pas'g glula's nujj aq smtug petgimata lluigneg te'sisgegsiliji je ta'pu pi-tuiptnnaqaniliji ansale'wiliji ugjit apoqonmuin? 54 Gatu ta'n goqwei tliatew amujpa teliaq st'ge' ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng."

⁵⁵ Na tujiw Se'sus telimaji na mimajuinu', "Pegisuloqiq espo'qwasijig aq petgute'gne'l muta getu' goqqwa'liog. Tel'te'lmiog na pa wije' aq nat wen gmutnesg. Te'sigisg'g etl gina'muap gjia'sutuo'guomg gatu mo tala'liwoqop na'te'l. ⁵⁶ Gatu ula gis tliaq ugjit gisa'tun tlian ta'n goqwei ta'n niganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tip."

Na tujiw ms't unaqapemg naqalgwi'titl aq wesmultiliji.

Nuji ilsutaqatijig ilsuma'titl Se'susal ne'po'qsilin
(Malg 14.53-65; Lu'g 22.54,55,63-71; Sa'n 18.13,14,19-24)

⁵⁷ Na wegla ta'n gisi goqqwa'la'titl Se'susal ela'la'titl Gaiapas wiguaq aq pisgwa'la'titl. Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq igtigig ta'n niganpugultijig etl mawita'tij maw Gaiapasal na espe'litl patlia'sl. ⁵⁸ Na gnegg ugtejge'l Pie'l majulgwajaji aq pisgwa't iga'taqanigtug ta'n espe'litl patlia'sl wen'ji'guoml gigto'qwagwegl. Na epa'sit maw ta'nig ango'tmi'tij gjia'sutuo'guom. Na'te'l etli esgmatg ta'n tliatew. ⁵⁹ Na lamguomg Gaiapas wiguaq, niganpugultijig patlia'sg aq nuji ilsutaqatijig maw agnutma'tijig nat goqwei ta'n pisui ilsutmuan Se'susal ugjit ne'po'qsilin. ⁶⁰ Gatu lpa mo na we'ji-tua'ti'gw goqwei, we'gaw pugwelgig pisui agnima'titl aq egsuaqanima'titl Se'susal. Na tujiw tapusijig ji'n mug gaqamijig ⁶¹ aq teluejig, "Ula ji'n mug nutaqatt'p teluep, 'Ni'n gis suisgo'tutes na gjia'sutuo'guom aq nesuguna'q gisi ilitutes.' "

⁶² Na espe'g patlia's gaqama'sit aq pipanimatl Se'susal, "Getu asitemjig wegla ji'n mug? Goqwei getu' tluen?" ⁶³ Gatu Se'sus mo gelusigw. Ap Gaiapas gelu-latl, "Lui'tmasi Nisgameg aq tliminen pa na gi'l na Nuji-ugs'tawi'wet. Tliminen pa na gi'l na Gjinisgam ugg-wisl."

⁶⁴ Na tujiw Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen. Ni'n na mimajuinualsiap, gatu nige' telimuloq, nmioqs'p pm-gopia's Gjinisgam ta'n mawignat ugtinaqanmg aq wejgw nisa'sites alugwigug."

⁶⁵ Ta'n tujiw espe'g patlia's ula nutuateg, na we'gwi uggwaig aq ugpitu'gunml sewisgina'latl. Teluet, "Ula ji'n mug anmimatl Nisgaml. Mu amujpa nujo'teget telimugsi'gw ula ji'n mug gesapuguet muta gis nutmugg ta'n tujiw anmimatl Gisitegelitl. ⁶⁶ Tal'te'tmoq nige' muta gis nutuoq ta'n tujiw gesapuguet?"

Mimajuinu'g na'te'l telima'titl, "Teliaq, ula ji'n mug ma'muni pata'teget aq amujpa ne'po't."

⁶⁷ Na tujiw elusguma'titl aq taqama'titl. Alt paqtne'ita'titl ⁶⁸ aq telima'titl, "Pa na gi'l na Nuji-ugs'tawi'wet, tliminen na ta'nig gisi tqam'sgig!"

Pie'l teluet mo nenuagul Se'susal
(Malg 14.66-72; Lu'g 22.56-62; Sa'n 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pie'l me' pemgopit gujmug. Na e'pite's ta'n elu-gowatl gjipatia'sl eliet Pie'leg aq telimatl, "Gi'l na elg wijitgweia't'p na Se'sus ta'n tleiawit Galaliewa'gi."

⁷⁰ Gatu Pie'l petgwasit aq telimatl, "Lpa mo geju'lu ta'n goqwei wesgutmn."

Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l nutua'titl ta'n goqwei Pie'lal teluelitl. ⁷¹ Pie'l gaqama'sit aq eliet ta'n eteg na ga'qana'tas'g. Na tujiw igtig e'pit nemiatl aq telimaji mimajuinu ta'n alpugultiliji na'te'l, "Ula ji'n mug al wije'wapnn na Se'susal ta'n Nasalet tleiawilitl."

⁷² Ap Pie'l petgwasit aq teluet, "Elui'tmasi, mo nenuaq na ji'n mug ta'n wesgumt."

⁷³ Na tel gnegg ta'sijig ji'n mug ta'n alpugultijig tli-ma'titl Pie'lal, "Talma gi'l wijitgweia't'p muta ta'n teli'sin geju'leg ta'n wejien."

⁷⁴ Na tujiw Pie'l elui'tmasit aq teluet, "Gjinisgam gisi ugtapulitew pa na tli egsueian. Mo nenuaq na ji'n mug."

Giasgiw na tujiw napew getu'g. ⁷⁵ Pie'l mi'gusit ta'n Se'susal gisi tlimtl, "Ge's mu napew getu'g na si'st tluetes mo nenuiwn."

Na tujiw Pie'l maja'sit aq sigt'temit.

Lesui'paq ela'la'titl Se'susal Piloteg
(Malg 15.1; Lu'g 23.1,2; Sa'n 18.28-32)

27 Ta'n tujiw gisapniaq, ms't niganpugultijig patlia'sg aq igtigig niganpugultijig mawita'jig aq agnutmi'tij ta'n tl ne'pa'ten Se'susal. ² Alt gelpila'titl Se'susal aq ela'la'titl Piloteg. Pilot na niganpuguit g'pno'lewigtug.

Sutao'q ne'pa'sipnaq
(Paqalawaiqaann 1.18,19)

³ Na Suta ta'n netuisgelapnn Se'susal gejiatl ne'po'qsilital. Na mesge'g. Wesua'toq na nesisga'qal suliewe'l aq apaji ignmuaji na niganpugultiliji patlia'sg aq natawo'ltijig. ⁴ Telimaji, "Gisi pata'tegei muta pisui opla'laq. Na ji'n mug ta'n mo goqwei opla'tegegup aq nige' elg pisui ne'pa'ten."

Na telima'titl Sutaal, "Mu sespetalsultiweg. Gi'l na g't-la'taqan, mu ninen."

⁵ Suta paqiatgweitestoqol na suliewe'l epsaqtaqtug gjia'sutuo'guomg. Maja'sit aq gestunepilsit.

⁶ Na niganpugultijig patlia'sg megnmi'tij na suliewe'l aq teluejig, "Ula suliewe'l na gis apangita'tas'g'p ugjit ne'po'qsin na ji'n mug. Gt'tplutaqanminu telueg mo teltenug ugjit ginu e'wmnew ula suliewe'l a'sutuo'guomg." ⁷ Na wel'te'tmi'tij e'wmnew suliewe'l ugjit pegwatelmnew iga'taqan. Na ji'n mug ta'n etl gisiaj wowg na netuisgmaji gjipatia'sg ugtiga'taqanm. Na gjipatia'sg e'wmi'tij iga'taqan ugjit utqutaqane'gati. Mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw utqatalujig na'te'l.

⁸ Nige' gisgug na iga'taqan me' tel wi'tas'g na mal'tewig maqamigew. ⁹ Na niganigjitegewinuaq ta'n teluisipnaq Jelamaia teluepnaq ula na gis teliaqap. Na teluep,

"Ta'sijig Lesui'paq wel'te'tmi'tij e'wmanew nesisga'qal suliewe'l ugjit apangitman newte'jit ji'n mug. Ula suliewe'l ugsua'tu'titl,

¹⁰ aq apangitua'titl na ji'n mug ta'n etliaji wowg ugjit ugtiga'taqanm. Na gis tliatew giasgiw st'ge' ta'n goqwei Gisiteget telimip."

Pilot gelulatl Se'susal

(Malg 15.2-5; Lu'g 23.3-5; Sa'n 18.33-38)

¹¹ Na tujiw Se'sus gaqama'lut Piloteg muta Pilot niganpuguit ugjit Lo'mewei g'pno'l. Pilot pipanimatl Se'susal, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?"

Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen." ¹² Na niganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig gelula'titl Pilotal aq pisui el-sutmua'tital Se'susal gatu Se'sus mo goqwei teluegw.

¹³ Na tujiw Pilot pipanimatl Se'susal, "Mo nutmun ta'n goqwei gis elsutmasgig?"

¹⁴ Lpa Se'sus mu gelusigw, na tujiw Pilot pajiji paqalaig.

Pilot ilsumatl Se'susal ugjit ne'po'qsin

(Malg 15.6-15; Lu'g 23.13-25; Sa'n 18.39—19.16)

¹⁵ Te's Siawa'timgewei pestie'umg na Lo'mewei niganpuguit ta'n eig Selusalemg tewaqla'latal newte'jilitl ta'n laplusang pisilitl. Tewaqla'latal ta'n tegenn na mimajuinu'g wel'te'lma'titl ugjit tu'elin. ¹⁶ Na tujiw pisit laplusang na ji'nm ta'n telusit Se'sus Palapas. Na wel nenut. ¹⁷ Ta'n tujiw mimajuinu'g gisi mawita'ti'tij, Pilot pipanimaji, "Tegen pewalioq tualqa'lan, Se'sus Palapas gisna Se'sus ta'n mimajuinu'g tel wi'ta'titl Nuji-ugs'tawi'wet?" ¹⁸ Pilot gis geitoq na niganpugultijig wesua'la'tipnn Se'susal muta wisgua'la'titl.

¹⁹ Ge's Pilot pemgopij ta'n etli ilsutegej, ugte'piteml petgitmlj agnutmaqan ta'n telueg, "Mut nasalsiw goqwei ula ji'nm muta gelu'sit. Wela'gwew pewi'g'p. Welmajita'sip aq me' nige' jipaqa'si."

²⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq mawagnut-mewinu'g munsaiwa'tiji mimajuinu' pipanimanew Pilotal ugjit tualqa'lan Palapasal aq ne'po'qsin Se'susal. ²¹ Pilot ap pipanimaji, "Tegen wegla tapusijig pewalioq iga'lan?"

Telimgwi'titl, "Iga'l Palapas."

²² Pilot pipanimaji, "Gatu nige' tala'lates Se'sus ta'n tel wi'tut Nujiugs'tawi'wet?"

Ms't teluejig, "Gujjiewta'nej!"

²³ Gatu Pilot pipanimaji, "Goqwei gisi pata'toq?"

Na mimajuinu'g ma'muni sesgu'tijig, "Gujjiewta'nej!"

²⁴ Na tujiw Pilot nest'g mo wetapsuninug ugjit siawi glulaji muta ma'muni uggwaiutiliji. Na ugpitnn gesispa'toqol aq telimaji mimajuinu', "Mu ni'n tela'tegew ula ji'nm npuaqan. Gilew ula gisi pgwa'tuoq!"

²⁵ Ms't mimajuinu'g telima'titl, "Ninen aq nn'janinaq gisi pgwatutesnen ugjit ula ji'nm npmn."

²⁶ Na tujiw Pilot tela'teget ta'n goqwei mimajuinu'g pewatmlitij, na iga'latl Palapasal aq pipanimaji ugs-ma'gnismg wisqapaqtan Se'susal. Ta'n tujiw Se'sus gisi wisqapaqto'teg, na Pilotal elgimtl ugjit gujjiewto'qsin.

Sma'gnisg maligima'titl aq amasgipnna'titl Se'susal

(Malg 15.16-20; Sa'n 19.2,3)

²⁷ Na tujiw sma'gnisg pegisula'titl Se'susal na g'pno'lo'guomg. Na ms't sma'gnisg mawita'jig na'te'l.

²⁸ Se'susal utapsun menina'tua'titl aq pitu'gwala'titl, e'wmi'titl megwe'litl pitu'gunn muta getu' maligima'ti-

tl. ²⁹ Goqominaqsie'l na gigo'qopito'tu'tij aq nasa'tua'titl Se'susal un'jig. Gmu'j ignmut ugpitn in-aqanei. Na tujiw gigo'qi nutgulpita'jig aq maligima'titl. Teluejig, "Pgitawsi muta elege'witewin ugjit Lesui'paq."

³⁰ Na elusguma'titl aq nat wen wesua'toq na gmu'j ta'n ignmatl Se'susal. E'wmi'tij ula gmu'j aq matta'titl un'jig.

³¹ Ta'n tujiw siwi maligima'titl mena'tua'titl na pitu'gunn aq apaji nasa'tua'titl utapsunn. Na ela'la'titl ta'n tl gujjiewta'tital.

Se'sus gujjiewto't

(Malg 15.21-32; Lu'g 23.26-43; Sa'n 19.17-27)

³² Ge's maita'jig gjigang, na weltesgua'titl ji'nmul teluisilitl Simon, tleiwilitl Sailin. Na sma'gnisg gisa'la'titl Simonal pmapiinmilin gujjiewei ugjit Se'sus. ³³ Na el'ta'jig ta'n teluisig Golgota. Ula wisun telueg waqan'tewatpat. ³⁴ Na'te'l ignmua'titl Se'susal mo-qopa'q ta'n wiaqpega'tas'g nat goqwei wisqe'g. Ta'n tujiw Se'sus wett'g, mu esamqwgaw.

³⁵ Na gujjiewta'titl aq utapsunn elegetu'tij ta'n wen ugtete'tal. ³⁶ Na tujiw pemgopita'jig na'te'l aq angama'titl. ³⁷ Sma'gnis ewi'g'g agnutmaqan. Ula telueg ta'n Se'sus ilsumut gujjiewto'qsin. G'p'taq Se'sus un'ji nastmi'tij na agnutmaqan. Telueg, "Ula na Se'sus, na elege'wit ugjit Lesui'paq." ³⁸ Na sma'gnisg tapusiliji gmutnesg gujjiewta'tiji etuiw Se'suseg, newte'jit ugtinaqanmg aq igtig ugpatatujmg.

³⁹ Mimajuinu'g ta'n el'ta'jig gjigang gisna maita'jig na'te'l naqita'jig aq angama'titl Se'susal. Un'jiwal pepuegetitl aq maligima'titl. ⁴⁰ Alt telima'titl, "Gi'l getu' seioqte'mu't'p gjia'sutuo'guom aq getu' ilitu't'p pas'g nesuguna'q. Mo gis tla'tegewn. Pa na gi'l na Gjinisgam uggwisin, ugs'tawi'si aq nisalsi na gujjieweigtug!"

⁴¹ Na niganpugultijig patlia'sg, nujigina'mua'tijig Mo-wisewei tplutaqan aq mawagnutmewinu'g na maligima'titl Se'susal. ⁴² Teluejig, "Gisi ugs'tawiapni igtigi, gatu mo gisi ugs'tawi'sigw? Teluep negm na elege'witewit ugjit Lesui'paq. Pa na nige' gisi ugji nisa'sij na gujjieweigtug, na gtlams'tuatesnen. ⁴³ Eli-ta'sualatl Gjinisgam aq teluet negm na Gjinisgam uggwisl. Na to'q, ge' angamlij etugjel Gjinisgam ugs'tawian!"

⁴⁴ Je we'gaw na gmutnesg ta'n mawi gujjiewta'sijig elg wijei tel maligima'titl.

Se'sus negp

(Malg 15.33-41; Lu'g 23.44-49; Sa'n 19.28-30)

⁴⁵ Na mewlia'gwej, ta'n telgi'g na umutgiwaq oqonitpaqamugwa'sg. Me' oqonitpa'q glapis si'st ajiej.

⁴⁶ Na'tami si'st ajiej, Se'sus gesigaw sesgwet, "Eloi, Eloi, lama sabachthani?" ta'n telueg, "Ntnisgamum, Ntnisgamum, tal gis puna'lin ni'n?"

⁴⁷ Ta'sijig ta'n gaqamultijig na'te'l nutua'titl aq teluejig, "Wigumatl Ilaijaal." ⁴⁸ Newte'jit na'te'l eliputua'j spanj waju'peg moqopa'q. Naspilas'g gmu'jigtug aq elasqa'tuaj ugjit Se'susal samqwalin.

⁴⁹ Gatu na igtigig awna teluejig, "Pe'l angamanej, etugjel Ilaija jugu'etew aq ugs'tawiatal!"

⁵⁰ Se'sus ap sesgwet aq nepgaq.

⁵¹ Na tujiw na mesgi'g elaqpilaqan ta'n gaqapitg gja'sutuo'guom pasgina's'g g'p'taq glapis epune'g. Maqamigew gesigaw maja's'g aq lpa gun'tal pas-gine'tesgl. ⁵² We'gaw na maqamigew ta'n eteg utqutaqane'gati pasgina's'g, aq pugwelgig gisi npu'tijig minua'lujig. Wegla na Gjinisgam ugmimajuinung. ⁵³ Ta'n tujiw Se'sus gis minunsitew wegla mimajuinu'g naqtmij utqutaqane'gati aq pishwita'jig sape'wig gji-gang. Pugwelgig mimajuinu'g nemia'tiji.

⁵⁴ Na niganpuguit sma'gnis aq igtigi sma'gnisg angama'titl Se'susal npmlin Na nemitu'titij maqamigew maja's'g aq ms't goqwei gi's tliaq, sigt'ta'sultijig aq teluejig, "Negmaq giasgiw Gjinisgam Uggwisl."

⁵⁵ Na pugwelgig e'pijig gnegg eimu'tijig aq angapt-mitij ta'n goqwei gis tliaq. Peji majulgwala'tipnn Se'susal weja'tegemg Galaliewa'gi glapis Selusalemg aq apoqonmua'tipnn. ⁵⁶ Newte'jit teluisit Mal Matle'n aq igtig teluisit Mali na Ji'mej aq So'sep uggwijual. Negm na Sepeti ugte'piteml.

Se'sus utqatalut

(Malg 15.42-47; Lu'g 23.50-56; Sa'n 19.38-42)

⁵⁷ Ge's mu na'gu'set galqwasiegw, wejgu'et milesuinu ta'n teluisit So'sep, Na tleiwit Alamatia. Negm na Se'sus unaqapeml. ⁵⁸ Eliet Piloteg aq pipanimatl ignmagun Se'susal muta gis nepmlita. Pilot telimatl sma'gnisl, "Ignmuatmu So'sep na Se'suso'q." ⁵⁹ So'sep wesua'latl Se'susal aq oqonisgwa'latl pilei atla'wegnigtug. ⁶⁰ Ge's mu Se'sus nepmugweg So'sep gisi pempu-jeteg mesgi'g elmalqei gun'tewigtug. So'sep gisgaja'toqop ula elmalqei ugjit ta'n Isma'laten. Na nige' jugwa'latl Se'susal aq elsmal'atla' ula elmalqei. Wesua'toq mesgi'g gun'tew aq te't'pja'toq ta'n weji pishgwa'timg elmalqei'gug. Na tujiw maja'sit. ⁶¹ Gigjiw ta'n Se'sus elisinnij pemgopijig Mal Matle'n aq na igtig Mali.

Sma'gnisg geligtijig ta'n Se'sus utqatalut

⁶² Na igtig na'gweg na atlasmutigisg'g. Na tujiw niganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq el'ta'jig Piloteg. ⁶³ Telima'titl Pilotal, "Saqamaw, migwite'tmeg na glusqapoq gesgmnaq nepmugweg teluepnaq, 'Minunsia's gisi nsuguna'q.' ⁶⁴ Nige' pewaluleg ango'tmn na utqutaqane'gati nesuguna'q. Mut wen ignmuaw pishwa'n ta'n ji'nmaq elisinnij. Na tujiw unaqapemg ma' gisi gmutnala'tigul Se'susal aq na tujiw tluetaq, 'Minunsitaq.' Na ula me' ms'gi'gt'tew egsuo'qon je mu esgwiaq ta'n ji'nmaq teluepnaq." ⁶⁵ Pilot telimaji, "Ug-sua'lug ta'sijig sma'gnisg aq tlimug ango'tmu'tinew na utqutaqane'gati. Mut wen ignmuow pana'tun na elmalqei." ⁶⁶ Na gji patlia'sg aq Palasiaq el'ta'jig utqutaqane'gati aq nasa'tu'tij agnutmaqan na gun'tewigtug te't'pja'tas'g'p ta'n etl pishgwa'timg utqutaqan ta'n Se'sus elisinnij. Ula agnutmaqan telueg, "Mut wen te't'pja'tuij ula gun'tew." Na tujiw iga'la'tiji sma'gnisg ango'tmnew utqutaqane'gati.

Se'sus minunsit

(Malg 16.1-10; Lu'g 24.1-12; Sa'n 20.1-10)

28 Na atlasmutigisg'g gaqiaq. Wejgwapniaq aqan'tie'umg, Mal Matle'n aq igtig Mali ela'tijig naji angaptmitij ta'n Se'sus elisinnij. ² Na jiniw maqamigew gesigaw maja's'g. Gisiteget ug-tansale'witeml wet neia'silitl wa'so'q. Ansale'wit pegising aq ejigli te't'pja'toq na gun'tew ta'n nigantug elmalqei. Wesgitgopa'sit ula gun'tewigtug. ³ Na telaset pa wije aq wasoqotesg aq utapsun teli gsi wape'g pa wije aq wastew. ⁴ Na sma'gnisg ta'nig eimu'tijig na'te'l ma'muniw jipaqita'jig aq neng'tesultijig ta'n tujiw nemia'titl ansale'wilitl. Mesqanatesultijig maqamigeg.

⁵ Ta'n tujiw e'pijig pegisini'tij, na ansale'wit telimaji, "Mut jipasine. Geju'loq al gwiluog Se'sus ta'n gujjiew-to't'p. ⁶ Mu tet eimug. Na negm gis minunsit st'ge' ta'n teluep. Jugwa'tigw aq angaptmug ta'n elising'p." ⁷ Ta'n tujiw e'pijig pishgula'p'titij elmalqei'g, na ansale'wit siawewistoq, "Na nige' la'tigw, nat tlimug unaqapemg, 'Se'sus gis minunsit.' Nigan lietew Galaliewa'gig. Na'te'l tl nmiatoqs'p. Mut awan'ta'sinew ta'n gis tlimuloq."

⁸ Na smtug e'pijig naqtmij utqutaqane'gati. Jaqalita'jig naji agnutmuanew Se'sus unaqapemg ta'n goqwei gis tliaq. Jipaqa'sipnig ta'n tujiw nemia'titl ansale'wilitl gatu welgwijingig muta Se'sus gis minunsit.

⁹ Ge's e'pijig ela'tijig ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tiliji, Se'sus asuguaji aq telimaji, "Gjinisgam wel'te'lmugsioq." Na e'pijig ela'tijig Se'suseg aq sama'tua'titl ug-gwatl. Emtoqwala'titl. ¹⁰ Se'sus telimaji, "Mut jipasultinew. Siawa'tigw aq tlimug nnaqapemg Ita'new Galaliewa'gi ta'n tl nmi'taq."

Sma'gnisg agnutmatijig gjipatia'sg ta'n goqwei gis tliaq

¹¹ Ge's na e'pijig siawa'tijig ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tiliji, na sma'gnisg ta'n ango'tmitij utqutaqane'gati apaita'jig gjigang aq agnutmua'tiji niganpugultiliji patlia'sg ta'n goqwei gis tliaq. ¹² Na gjipatia'sg aq mawagnutmewinu'g agnutmatijig ta'n goqwei gis teliaqap. Mo pewalagwi mimajuinu'g gji'tunew ta'n goqwei gis teliaqap, glaman ignmua'tiji sma'gnisg mesgi'g suliewei. ¹³ Telima'tiji, "Pewaluleg tliman mimajuinu'g na ji'nmaq unaqapemg peita'lipni miawitpa'q aq gemutnala'tipnn ge's nep'tioq. ¹⁴ Pa na niganpuguit g'pno'lewigtug nutmaj ula, ignmuatesnen suliewei aq ma' ilsumugsioq."

¹⁵ Na sma'gnisg wel'te'tmi'tij, wesua'tu'tij suliewei aq teluejig ta'n goqwei Lesui'paq gis telima'tipni. Na nige' gisgug me' Lesui'paq teluejig, "Se'sus unaqapemg gemutnala'tipnn npuinu'."'

Se'sus telimaji unaqapemg, "Naji pestunmu'tigw"

(Malg 16.14-18; Lu'g 24.36-49; Sa'n 20.19-23; Paqalawaiqann 1.6-8)

¹⁶ Na newtisgegsiliji je newt unaqapemg el'ta'liji na gm'tng Galaliewa'gig ta'n Se'sus telimapi Ita'new.

¹⁷ Nemia'tij Se'susal emtoqwala'titl jel tlia alt megtmu'tijig. ¹⁸ Na Se'sus gigja'siji unaqapemg aq na telimaji, "Gisi ignmuimg assusuti ta'n telgi'g wa'so'q aq ugs'tqamug. ¹⁹ Nige' lta'gw ta'n telgi'g ugs'tqamug aq gina'mug mimajuinu'g ta'n goqwei gis gina'muloq. Tla'taqatigw glapis na ta'n tel gaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwal na nnaqapemultinew.

Sign'tug ms't nnaqapemg. Te's sign'tuoq tlimug, 'Na Gjinisgam ta'n teluisit Wegwisit Nisgam aq Ewjit Nisgam aq Wejuli Nisgam petgimugsieg sign'tunen ginu.' ²⁰ Gegnu'tmug majulgwatmnew ta'n te's'g goqwei gis gina'muloq. Na iapjiw wijitgweiultoqs'p ula ugs'tqamug aq maw wa'so'q."

Malg

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na wi'gatign ta'n Malg ewi'gig'p ugjit na Gelu'lg Agnutmaqan. Na mawi apje'j newgul wi'gatign ta'n ewi'gas'gl ugjit Westaulg ta'n wesgowa'sit ugs'tqamug. Na teli pqotamgiaq ula glusuaqan, "Ula na gelu'lg agnutmaqan ugjit Westaulg na Gjinsgam Gisiteget uggwisl."

Malg musga'tugsi'gw na ji'nm Se'sus, negm na Westaulg. Mesgi'g goqwei tela'teget aq gegnu'tmuaji mima-juinu'g ml'gigno'tigtug. Getaqqatesguaji mn'tu'g, ta'nig gesnugu'tijig gisi npilaji, aq apigsigtuaji mimajuinu'g ugtlue'utiwal. Telui'tusit, "Ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinualsiap." Teluet, "Teli pgsinaneg ula ugs'tqamug ugjit jigla'lanew mimajuinu'g ta'n lue'uti assumanew."

Amgwes Malg telimugsi'gw ta'n Sa'n Sapatis sign'tuatl Westaulgl. Togo ta'n mn'tu wetnu'gwalatl. Togo pogji agnutg ta'n Westaulg teli npilaji pugwenniji mimajuinu'g aq ta'n tel gina'muaji.

Naqsa'sijig tepgunsejig aq unaqapemg pemi ns'tmi'tij tal gis pegising aq na lugowaqan ta'n etl lugwatg. Gatu ta'nig getana'titl pogji nunmaqultijig aq gisite'tmi'tij ne'pa'new. Maw agnutg ugtejgewe aqantiewti ta'n mimajit ula ugs'tqamug aq ta'n tel gujjiewto'tg aq ta'n tel minunsit.

Me' gatu na glusuaqann ta'n Malg ewi'gig'p ugjit Westaulg gisa'llsg tel'ta'sin i'mn maw Westaulg aq nemitegen ta'n elugwatg.

Ta'n goqwei ew'gas'g ula wi'gatignigtug

Ta'n teli pqotamgiaq na gelu'lg agnutmaqan ugjit Westaulg aq Sa'n Nutsign'tuet ta'n tel pestung (1.1-8)

Sa'n sign'tuatl Westaulgl aq mn'tu wet nu'gwalatl (1.9-13)

Westaulg mesgi'g paqalaiwaqan tela'teget Galilie'gati (1.14-9.50)

Wejiet Galili glapis Selusalemg (10.1-52)

Ta'n goqwei gis tliaq Selusalemg aq awiw na ugtejgewe aqantiewti. Wesua'lut, ilsumut, aq ne'po'tg (11.1-15.47)

Westaulg ta'n tel minunsit (16.1-8)

Westaulg musgalsit unaqapemg aq ta'n teli ela'lut wa'so'q (16.9-20)

Sa'n Nutsign'tuet pestunmuaji mimajuinu'g

(Matiw 3.1-12; Lu'g 3.1-18; Sa'n 1.19-28)

1 Ula na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli na Gjinsgam Gisiteget uggwisl. Na teli pqotamgiaq 'st'ge' gis wi'g'g'p Gjinsgam wi'gatignigtug. ² Gisna nige' sa'q iganigjitegewinuaq Aiseiao'q gi's wi'gig'p ta'n Gjinsgam uggwisl telimapnn, "Ge' jigs'tui.

Igangima's ntagnutmewinum ugjit gisgaja'tun ta'n gi'l lietes."

³ "Nat wen gesigawewistoq

paqtaqamigtug,

teluet, 'Gjisaqamaw wejgu'et.

'Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw! "

⁴ Etna na teliaqas, na ji'nm teluisisnaq Sa'n neia'siteg paqtaqamigtug. Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiaultijig Jutia aq na 'gjigan teluisig Selusalemg naji jigs'tua'titl Sa'nal. Pestunmuaji aq telimaji mima-juinu'g, "Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigug aq sign'tasultigw! Na toqo tujiw Gjinsgam apigsigt-

mugsitoqs'p ta'n te's'gl 'gtlue'utimual." Na mima-juinu'g, ingute'jit teluejig, "Ni'n na elue'winui," aq Sa'nal sign'taji sipug Jol'tan.

⁶ Sa'n nasg'gl aligal wejitas'gl melgawlejit usapun. M'gegne'l ugtispisunn nasguatl. Malqomaji apso-qongewji aq amu apu. ⁷ Telimaji mimajuinu'g, "Na ji'nm ta'n 'pgisintew, me' espe'g aq ni'n. Mo tepawgtiw we'gaw golomgwaqwa'sin aq apgwa'tuan umugsnapi'l. ⁸ Samqwan e'wm sign'tuloq gatu negm sign'tugsitoqs'p, e'watal Wejuli Nisgaml." Na teluet Sa'n.

Sa'n sign'tuatl Se'susal

(Matiw 3.13-4.11; Lu'g 3.21,22; 4.1-13)

⁹ Etna na tujiw Se'sus weji maja'sit Nasaletg. Ula gutanji'j eteg Galaliewa'gig. Se'sus eliet Sa'neg aq Sa'n sign'tuatl sipug Jol'tan. ¹⁰ Ta'n Se'sus weji natga'siteg samqwanigtug, nemitoq wa'so'q panta's'g aq na Wejuli Nisgaml nisa'silitl st'ge' ples. ¹¹ Gjinsgam metewistoq wa'so'q aq teluet. "Gi'l na newgti pistai 'ngwis aq mawi gsalul. No'q tetapua'lin gi'l."

¹² Smtug Wejuli Nisgam tela'latl lielin 'ngutugwa'lug-welin paqtaqamigtug. ¹³ Na wi'sisg eimu'tijig na'te'l. Se'sus eig na'te'l ne'wisgegiguna'q aq Gjimm'tu wet nu'gwalatl. Na ansale'wijig peita'jig aq apoqonmua'titl Se'susal.

Se'sus wigumaji ne'wiliji nujiugs'gewinu'g
(Matiw 4.12-22; Lu'g 4.14,15; 5.1-11)

¹⁴ Toqosip Sa'n gis pija'luteg laplusang, Se'sus eliet Galalieg aq gegnu'tmuaji na gelu'lg agnutmaqan, ta'n wejiaq Gjinisgamewigtug. ¹⁵ Telimaji, "Glapis gatu nige' iga'q tetaputesg, Gjinisgam getu' musga'tugsioq ta'n teli elege'witewit. 'Gtlams'tmu'tigw na gelu'lg agnutmaqan aq gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utig-tug!"

¹⁶ Ge's Se'sus pemieteg gigjiw qospemg Galali nemi-aji tapusiliji usgewinu'g, na Simon aq ugjignaml Antle'al, etlia'piejig na qospemg. ¹⁷ Se'sus telimaji, "Nige' pas'g gilew usgewinu'g. Wije'wigw ni'n aq gnu'tmultoqs'p aq gisa'lultoqs'p jugwo'lanew mimajuinu'g Nisgamewigtug." ¹⁸ Smtug naqala'tiji ugta'pimuaq aq wije'wa'titl.

¹⁹ Naqajijge'le'l siawa'sit sitmug aq nemi-aji igtigi tapusiliji wijigatiliji, Ji'mejal aq Sa'nal, tepultiliji ugtuluaq maw ujjual, Sepetial. Etli msni'sna'tiji ugta'pimuaq.

²⁰ Se'sus nemiateg na smtug wigumaji. Na naqala'titl ujjual Sepetial maw lugowinu'g ugtuluaq aq wije'wa'titl Se'susal. Peita'jig gutanji'j teluisig Gapelniam.

Ji'nm ta'n mn'tu'l eimlitl ugtinneg
(Lu'g 4.31-37)

²¹ Ta'n teli nqase'g iga'q atlasmutigisg'g, Se'sus eliet a'sutuo'guomg aq poqji gina'muet. ²² Mimajuinu'g ta'n nutua'titeg, paqalailitijig ta'n tel gina'muelij muta mo tele'ligupnn 'st'ge' nujigina'mua'tijig 'tplutaqan. Awna ta'n tel geitoq aq ta'n goqwei wesgutg, na tel gina'muet.

²³ Na tujiw ji'nm ta'n mn'tu'l ugtinneg eimlitl pegising na a'sutuo'guomg aq sesgwet. ²⁴ "Taluegeieg ninen, Se'sus, gi'l tleiawin Nasalet? Weji pgininu's'p ugjit seioqwa'linen? Nenu'l ta gi'l wenin, gi'l na sape'winuin, Gjinisgam uggwisl."

²⁵ Se'sus melgimatl na mn'tu'l, "Wantaqa'si aq getaqa'si na ji'nmuigtug!"

²⁶ Na mn'tu gisa'latl na ji'nmul wejipulgwelitl. Na mn'tu ma'muniw sesgwet aq getaqa'sit ji'nmuigtug. ²⁷ Na 'ms't mimajuinu'g tetuji paqalailitijig aq pipan-imitultijig, "Tal gis tliaq ula na? Tal gina'muet ta u't? Amuj na ji'nm mesgi'g ml'gigno'ti geggung, we'gaw mn'tu'g gisi assumaji. Na mn'tu'g gi's tla'taqatiliji ta'n negm teli gsatg aq jigs'taji!"

²⁸ Smtug na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tela'teg'p se'sa'sg ta'n telgi'g Galaliewa'gig.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'g
(Matiw 8.14-17; Lu'g 4.38-41)

²⁹ Ta'n tujiw naqtmij a'sutuo'guom, el'ta'jig na Simon aq Antle' wiguaq. Ji'mej aq Sa'n wije'wa'tiji. ³⁰ Si-

mon ugjugwiji'tl gesnugwalitl. Epsimgeweia'silitl aq 'npo'qonigtug elisinnitl. Se'sus elieteg na'te'l, telimut na gisigui'sgwal gesnugwalitl. ³¹ Se'sus nat nmiatl aq ugpiitn wesua'tuaj aq apoqonmuatl gama'silin. Smtug na epsimgewei ejigla's'geg aq gisigui'sgw poqji lugowaji.

³² Ta'n tujiw na'gu'set gi's galgwasieteg aq atlasmutigisg'g gaqiaq, etna na tujiw mimajuinu'g Se'suseg pegisula'tiji ta'n te'geni gesnugutiliji aq ta'n te'sijig mn'tu'g wesgweiagwi'tiji. ³³ Na 'ms't mimajuinu'g gutang tle'g etl mawiejig igantug wen'ji'guomg.

³⁴ Se'sus nepilaji pugwenniji aq ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'tiji na Se'sus getaqqatesguaji mn'tu'g. Mo mn'tu'g ignmuagwi glusultinew muta nena'tipnn Se'sus ta'n wenin.

Se'sus al pestunmuaji mimajuinu'g Galaliewa'gi
(Lu'g 4.42-44)

³⁵ Na ge'sg egsitpu'g, ge's mu gisapnianug, Se'sus menja'sit aq naqt'g, naji a'sutmat ta'n taqawatteg.

³⁶ Tel gneg Simon ap igtigig musuala'titl Se'susal aq poqji gwilua'titl. ³⁷ Ta'n tujiw we'jia'titeg, Se'susal telima'titl, "Ms't wen al gwilasg."

³⁸ Gatu Se'sus asitemaji, "Ge' el'ta'nej igtigl gutanji'tl ta'n tepaw etegl. Amujpa naji gina'muei elg na'te'l, muta etna na ugjit weji pgininap."

³⁹ Na nugu ala'sit ta'n telgi'g Galali al gina'muet ta'n te's'gl a'sutuo'guoml aq mn'tu'g getaqqatesguaji.

Se'sus nepilatl leplsiewinu'j

(Matiw 8.1-4; Lu'g 5.12-16) x [Leplsi na melgignaq ugsnugowaqan ta'n pilsiet mimajuinu aq mimajuinu sugulgat.]

⁴⁰ Etna na ula ji'nm, geggung melgignaq 'gsnugowaqan, teluisig leplsi. Ula ji'nm elietl Se'susal, el nutgul'pa'sitl, aq etawaqtmuatl Se'susal apoqonmagun. Teluet, "Ge' gisi npilites gi'l tli ul'te'tmn."

⁴¹ Se'sus ewlitematl aq sama'latl. Asitematl, "E'e getu npilul, gisi npilul nige'!" ⁴² Smtug, ejigla's'g 'gsnugowaqan ula ji'nm ugtinneg, aq smtug gisi npisitaq.

⁴³ Se'sus melgimatl ta'n tla'tegelital. ⁴⁴ Telimatl, "Jigs'tui, mut wen tlimaw. Smtug lia nat nmi patlia'sg. Negm angamulij, aq ignmu ta'n goqwe'l Mowiso'q gelug'p 'tplutaqanigtug glaman mimajuinu'g 'gji'tutaq, ta'n teli ila'sin nige'."

⁴⁵ Gatu ji'nm ejigla'sit aq se'sa'toq na agnutmaqan 'ms't tami. Tetuji ma'muniw usgutg, ula ji'nm, ta'n teli ila'sij, na Se'sus mo gisi pisgwa'wg gutang mima-juinuigtug muta pugwelgig mimajuinu'g peita'liji. Awna eig ta'n taqawatteg. 'Ms't tami pugwelgig mima-juinu'g weita'jig ta'n negm eig.

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n mo gisi maja'siligul
(Matiw 9.1-8; Lu'g 5.17-26)

2 Ta'suguna'gweg Se'sus apaja'sit umutgig teluisig Gapelniam. Na glusuaqan se'sa'sg. Teluejig, "Se'sus pegising." ² Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig newgtsiniw Se'suseg. Na wajuignetesg wen'ji'guom aq je me' gaqamultijig gujmug ga'qanigtug. Na Se'sus mi-

majuinu'g gegina'muaji ugjit Nisgamal. ³ Ta'sijig mima-juinu'g peita'jig, pegisula'titl ji'nmul mo gis maja'siligul. Ne'wijig negmow pemapila'titl, elisilitl a'su'nigtug. ⁴ Na wegla ji'nmug mo gis gigjita'gwi'gw Se'suseg muta 'nnim pugwelg mimajuinu'g. Soqwita'jig g'p'taq wen'ji'guom aq pewja'tu'tij mesgi'g elmalqei. Na tujiw wet nispila'titl ji'nmul ta'n elisinnij a'su'nigtug tegpaqiw epune'g na ta'n Se'sus eig. ⁵ Se'sus nemituaj ta'n tel melgi gtlams'tasultilij, telimatl na ji'nmul gesnugwalitl, "Gwi's, apigsigtmulan 'gtlue'uti'l."

⁶ Etna na na'te'l ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan pemgopultijig. Teli angita'sultijig uggamlamunuaq. ⁷ "Mu na tlewistuis na ula ji'nm muta telewistoq 'st'ge' Gjinisgam. Mo eimu'ti'gw mimajuinu'g ta'n gisi apigsigtultal 'gtlue'uti'l, pas'g newgte'jit, na negm Gjinisgam, apigsigtultal 'gtlue'uti'l."

⁸ Smtug Se'sus geitoqop ta'n teli angita'sultilij aq telimaji, "Taltegl ta gilew 'gtangita'suaqamual? ⁹ Etna naqamase'g telimg na ji'nm gesnugwat, "Gtlue'uti'l apigsigtmulan,' muta mo nemituoq gis tlian. Pas'g me' metue'g telimg, 'Mnja'si, 'gsua'tu 'gta'su'nm aq pmia.' Muta nemituoq gis tliaq. ¹⁰ Ni'n musga'tultoqs'p na tujiw ni'n na ula ji'nm ta'n mimajuinu'g. Ml'gigno'ti geggunn ugs'tqamu gisi apigsigtmn elue'uti'l." Telimatl na gesnugwalitl ji'nmul mo gisi maja'siligw, ¹¹ "Telimul gi'l, mnja'si, unaqa'tu 'gta'su'nm aq nige' gisinmies!"

¹² Na smtug na ji'nm tela'teget ta'n Se'susal telimtl. Ge's mimajuinu'g elapulti'tij ji'nmul wenaqa'silitl aq weji maja'silitaq. Na 'ms't nemia'titl sigta paqalauitijig aq miwatmua'titl Gjinisgaml, teluejig. "Menaq goqwei nemitu'tiwgw na teliaq 'st'ge' nige'."

Se'sus wigumatl Li'paial

(Matiw 9.9-13; Lu'g 5.27-32)

¹³ Tel'gne'g Se'sus ap pem tajiga'sit sitmug qospem teluisig Galali. Na pugwelgig mimajuinu'g peita'jig aq gegina'muaji. ¹⁴ Na tujiw Se'sus weji maja'siteg, ge's pem siawa'sit nemiati'ji'nmul teluisilitl Li'pai, na Alpius uggwisl aq nujintutmalitl g'pnno'lewei suliewei. Li'pai pemgopit ta'n i' tl lugwet. Se'sus telimatl, "Majulgwali ni'n." Li'pai wenaqa'sit aq smtug Se'susal majulgwalatl.

¹⁵ Na teliaq Li'pai pipanimatl Se'susal mawatalultinew wiguaq aq maw unaqapemg. Etna na pugwelgig ta'nig alulgwala'tipnn Se'susal, nujintutma'tijig aq maw elue'winu'g, aq mawatalultijig Se'susal Li'pai wiguaq.

¹⁶ Ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan, na Palasiaq, nemia'titl Se'susal mawatalultiliji nujintutma'tiliji aq elue'winu'g. Na tujiw pipanima'tiji Se'sus unaqapemg, "Tal gis Se'sus mawatalultilijig na nujintutma'tiliji aq elue'winu'g?"

¹⁷ Se'sus nutuateg aq teli asitemaji, "Na mimajuinu'g ta'nig tajigo'ltijig mo puala'tigul malpale'wilitl pas'g wegla gesnugu'tijig. Weji pginisap pas'g tliman elue'winu'g, 'Gawasgita'sultigw aq jiglita'qw elue'utig-tug,' mo ta'nig tel'ta'sultijig getlamia'tijig."

Pipanima'titl sune'win

(Matiw 9.14-17; Lu'g 5.33-39)

¹⁸ Na newgtejgeg Sa'n Nutsign'tuet aq Palasiaq unaqapemuaq newgt sune'ultijig. Alt mimajuinu'g el'ta'jig Se'suseg aq pipanima'titl, "Sa'n Nutsign'tuet aq Palasiaq unaqapemuaq sune'ultijig. Goqwei ugjit gnaqapemg mo gis sune'ulti'gw?"

¹⁹ Se'sus asita'puguet, "Mo tel'ta'siwn elien malie'uti, ma mijjuaqan pmianug. Mo gis tlianug na! Ta'n ji'nm malie'wit eig na'te'l, ma sune'ulti'gw. ²⁰ Gatu na'gweg iga'q ta'n tujiw ji'nm malie'wit ejigla'luj na'te'l. Etna na na'gweg iga'q ta'n suneultitaq.

²¹ "Mo wen e'wmug pilegn ugjit 'msni'smn sa'qawe'l utapsunn. Pa na wen tla'tege's'p toqo pilegn seioqwa'toq me' 'ms'gi'gt'tew elmalqei. ²² Mo wen elguta'tug's pilei moqopa'q, ta'n piwie'wasit m'gegnei moqopa'qo'q. Pa na tla'tege's'p, na moqopa'q, ta'n pa tujiw atejoqoq poqtapu'teg suisga's'gt'tew m'gegnei moqopa'qo'q, aq na moqopa'q gutajuitew aq m'gegnei mo tali ugtapsuniw. Moqwa, ma' gis tlianug! Pilei moqopa'q ta'n atejoqoq poqtapu'teg, amujpa e'watal pile'l m'gegne'l moqopa'qo'q!"

Na atlasmutigisg'g

(Matiw 12.1-8; Lu'g 6.1-5)

²³ Na teliaqas atlasmutigisg'g Se'sus aq unaqapemg pemita'jig awgti'jigtug aq wet saputita'jig ta'n gulungl etl nigwegl. Na unaqapemg gulungl poqji tematpo'tu'titl aq malqotmi'titl. ²⁴ Na Palasiaq nemia'titeg, telima'titl Se'susal, "Ge' lapa'si, negla gnaqapemg sewisga'tu'tij ginu 'tplutaqanminu. Mu na tla'taqati-wi'tis atlasmutigisg'g!"

²⁵ Se'sus asita'puguet, "Amuj gis gilew egitmoq ta'n Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n Apiataloq na espe'g patlia's. Etna na tujiw Ta'pit aq unaqapemg gewisul-ti'titeg aq nuta'ma'titeg, mo geggunmi'tigup ta'n goqwei malqottaq. ²⁶ Na pisgwita'pnig wen'ji'guom Nisgamewei aq Apiatalal ignmapni na pipnaqan gisi ignmut'p Gjinisgam. Na ta'n telgitas'g ula ginuwei tplutaqan pas'g na patlia'sg gis malqotmi'tij ula pipnaqan, gatu Ta'pit malqotg's aq we'gaw ignmuasni unaqapemg."

²⁷ Se'sus teluet, "Gjinisgam telimapni mimajuinu'g ta'n goqwei tela'taqatilita atlasmutigisg'g, glaman mimajuinu'g ma luguti'gw pas'g atlasmultitaq aq emtoqwalataq Nisgam. Mo wet tlimugsi'gup ugjit pugwelg 'tplutaqan iga'tun gisna gitnme'ugsinenu." ²⁸ Se'sus teluet, "Ni'n assusuti geggunm aq gis tlima's mima-juinu'g ta'n gis tla'taqatitaq we'gaw atlasmutigisg'g."

Na ji'nm ta'n malig ugpitn

(Matiw 12.9-14; Lu'g 6.6-11)

3 Na tujiw Se'sus apaja'sit a'sutuo'guomg. Na'te'l eig's ji'nm malig ugpitn. ² Maw eig'snig na'te'l mimajuinu'g teluisultijig Palasiaq, ta'nig getu pisui ilsut-mua'titl Se'susal opla'tegelin. Na gigjipugutua'titl etug 'npilatal wenn atlasmutigisg'g. ³ Se'sus telimatl ji'nmul

malig ugpitn, "Ula lia tet igantug!"⁴ Na tujiw pipanima-ji mimajuinu'g na Palasiaq, "Talamu'g 'tplutaqanminu ula atlasmutigisg'g? Awna apoqonmuan wen, gisna as-gaiwan, awna ugs'tawian mimajuinu, gisna ne'pa'n?"

Na negmow 'lpa mo gis talue'gw.⁵ Se'sus angamaji aq taqala'laji aq asgaiji muta melgasutiliji aq opla'taqatiliji pas'g na ap ewlite'Imuaji. Na tujiw telimat'ji'nmul, "Jugwasga'tu 'gpitn." Na ji'nm elasga'toq ugpitn aq smtug apaji ila's'geg ap.⁶ Na Palasiaq naqtm'i'tij a'sutuo'guom aq smtug mawagnutma'tijig Elot unaqapemg. IIsutaqatijig ta'n tla'lataq Se'susal ta'n tl ne'pa'taq.

Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg gigjiw qospem teluisig Galali

⁷ Se'sus aq unaqapemg naqtm'i'tij aq el'ta'jig qospem teluisig Galali, aq pugwelgig mimajuinu'g majulgwajji. Weita'jig Galali, Jutia,⁸ Selusalem, Itumia, qame'g sipug Jol'tan, Tail, aq Saiton. Nat nemia'titl Se'susal muta gis nutmajig ta'n goqwei gis tla'tegelitl aq ta'n tel pugwenniji mimajuinu'g gisi npilaji.⁹ Tel pugwelg'snig mimajuinu'g Se'sus telimaji unaqapemg, "Iga'tug 'gtulnu gigjiw sitmug. Tel pugwelg'snig mimajuinu'g etug jel ugsmsguitaq. Na ta'n tujiw ugsmsgui'tij tepa'sites 'gtulnaq."¹⁰ Se'sus gisi npilaji pugwenniji mimajuinu'g aq 'ms't ta'n te'sijig getu npisultijig, amujpa na gi'gajigji'jita'jig mimajuinuigtug glaman Se'susal gis sama'lata.¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu ta'n mn'tu ugtinneg eimlij pegising Se'suseg mn'tu nisegetl ta'n gaqamilij aq sesgwet, "Gi'l na Gjinisgam uggwisl!"

¹² Te's newgte'jilitl, Se'sus melgimatl wegla mn'tu'l, "Mut wen tlimaw ta'n weni ni'n!"

Se'sus megnaji newgtisgegsiliji je ta'pu (Matiw 10.1-4; Lu'g 6.12-16)

¹³ Na Se'sus eliet soqoqamigeg aq wigumaji ta'n weni pualaji majulgwalgun aq tepgisita'jig igtigig mima-juinu'g.¹⁴ Na tujiw newgtisgegsiliji je ta'pu megnaji. Na wisungewaji, ugtapostale'witemg. Aq telimaji, "Ni'n megnuloqop ugjit wijitgweiwinew. Poqjigimultoqs'p ugjit al gina'mua'tinew,¹⁵ aq ignmultoqs'p ml'gigno'ti ugjit 'gtaqqatesguanew mn'tu'g."

¹⁶ Etna na wegla newgtisgegsiliji je ta'pu gisi mgnaji: Simonal, Se'sus wisungewatl Pie'l,¹⁷ Ji'mejal aq Sa'nal na wijigatijig gitg na Sepeti uggwisg. Se'sus wisunge-waji Poanelgis. Na telueg tel jaqali uggwain aq teli gsi-gawen pa na wijei aq gaqtugwaq.¹⁸ Ala igtigi na Antle'al, Pilipal, Pattolomiwal, Matiw, Tumaal, Ji'mejal, na Alpius uggwisl, Tatasal aq Simonal na Genaewa'j,¹⁹ aq Sutaal Isgalotal, etna na negm me' enmiaq 'ntu-isgetutal Se'susal aq ne'po'qsilital.

Se'sus aq Pe'lsepal (Matiw 12.22-32; Lu'g 11.14-23; 12.10)

²⁰ Na tujiw Se'sus pisgwa't ta'n i' tli usgowa'sij. Na pugwelgig mimajuinu'g mawita'jig aq ap gigto'qo-pitua'titl Se'susal, glaman Se'sus aq unaqapemg mu-

gis mijjulti'gw.²¹ Na Se'sus wigumaq tels'tma'tiliji, "Se'sus elue'wiet.", aq el'ta'jig aq getu nemisgua'titl Se'susal.

²² Eimu'tijig na'te'l alt nujigina'mua'tijig tplutaqan ta'nig weita'jig Selusalemg. Wegla teluejig, "Na Gjimm'tu teluisit Pe'lsepal pitu'gwitl Se'susal." Igtigig tel agnima'tipnn Se'susal, "Na iganpuguit mn'tu ign-muatl Se'susal ml'gigno'ti 'gtaqqatesguan igtigig mn'tu'g."

²³ Se'sus wigumaji mimajuinu'g aq gegnua'tuaji, "Tal gisi gtaqqatesga'sitew Gjimm'tu?²⁴ Etug elege'wite-wa'gi nasgwiaq, tepgisita'tij aq matntulti'tij ala wen ap igtig. Na toqo tujiw na elege'witewa'gi seioqwietew aq nigtua's'gt'tew.²⁵ Gatu etug wigumaq nasgwie'tij, tepgisita'tij aq matntulti'tij ala wen ap igtig. Na mima-juinu'g apugjig seioqwia'titaq.²⁶ Toqosip pa na wijei Gjimm'tu ugtelege'wa'gimg tepgisita'tij aq matntulti'tis ma 'pgitpuguinug amujpa seioqwia'titaq aq na tl gaqi-etew na'te'l.

²⁷ "Ma wen gis gi'gattesguagul melgigna'litl ji'nmul wiguaq aq jigla'tuagul ta'n goqwe'l negmewe'l. Amujpa gelpilat' melgign'alitl ji'nmul tmg glaman ta'n go-qwe'l etegl wiguaq gis gmutnattew.

²⁸ "Migwite'tmug ula! Gjinisgam apigsigtuatal mima-juinu'l ta'n tel gaqaisg milamu'gl ugtlue'uti'l aq winjig'la ta'n goqwe'l teluelitl.²⁹ Pas'g na mimajuinu ta'n teluej winjig'la ta'n goqwe'l getanatl Wejuli Nisgaml, na telamu'g elue'uti mo gisi apigsigtas'gtug. Me' negm na ma'muniw opla'teget, lapjiwewei elue'uti." (³⁰ Se'sus telimaji muta alt teluelipni, "Mn'tu'l pitu'gwitl.")

Se'sus uggwitl aq ugjignamg (Matiw 12.46-50; Lu'g 8.19-21)

³¹ Na tujiw Se'sus uggwitl aq ugjignamg peita'liji. Na etli esgmala'titl gujmug ula wi'g ta'n Se'susal eimlitl, aq elgitmi'tij glusuaqan ugjit Se'susal tu'elin.³² Pugwelgig mimajuinu'g gigtoqopitua'titl aq telima'titl, "Ge' lapa'si, 'ggij aq wijigumjig gujmug eigig. Pual'sgig."

³³ Se'sus telimaji, "Gnua'tultoqs'p ta'n wen ni'n 'ngij aq 'njignamg."³⁴ Se'sus gigto'qoapa'sit ta'nig mima-juinu'g pemgopultiliji aq telimaji, "Ge' lapita'gw, pa wi-jei aq nige' gilew na 'ngij aq 'njignamg.³⁵ Ta'n pas'g tegan mimajuinu tela'teget ta'n Gjinisgam tel pualaj na negm pa wijei aq wijigumjig aq 'ngij."

Na a'tugwaqan ugjit nuji iga'taqug (Matiw 13.1-9; Lu'g 8.4-8)

4 Se'sus ap poqji gina'muet gigjiw qospemg teluisig Galali. 'Nnim pugwelgig mimajuinu'g gig-to'qopugutaji glapis Se'sus eliet ugtulu'g aq tepa'sit. Na gijga mnawa'sit aq siaw gina'muet. Na mimajuinu'g siawqatmu'tijig sitmug.² Tel gina'muaji pugwelgl ta'n goqwe'l, a'tugwaqann e'w'gl. Na tel gina'muaji aq telimaji,

³ "Jigs'tmu'tigw! Nuji iga'taqug eig'p ta'n se'sijio'toqol 'sginminn.⁴ Ge's etl se'sijio'toqol 'sginminn, eljo'ltigl awgti'jigtug, sisipji'jg peita'jig aq malgotmi'titl.⁵ Alt 'sginminn eljo'ltigl na maqamigew ta'n wesgijigweg

'mtasoqigtug. Na maqamigew jaqal p'teg aq 'sginminn jaqali sgaliaqal aq jaqal ne'igwegl. ⁶ Na na'gu'set mesp'siteg, ta'n wejgwisgaliaqul na gaqs'gl, muta na ugjip'sgl mo gis piam teminugul, ta'n teli iga'taqug, glaman na 'sginminn gispategl. ⁷ Alt 'sginminn eljo'ltigl ginigwejjuaqsigtug. Me' gesigaw nigwejjig ginigwejjuaqsi'g, je mu gulumgl ta'n tel nigwegl. Na gulumgl mo wel nigwenugl, aq mo mininugul. ⁸ Ap igtigl 'sginminn eljo'ltigl gelu'lg maqamigew. Na weli sgaliaqal aq wel nigwegl aq wel minigl, pugwelgl ugjit newgte' 'sginmin. Alt eimu'tigl nesisga'qal ugjit newgte' 'sginmin, aq alt eimu'tigl asugomtesisga'qal ugjit newgte' 'sginmin, ap igtigl gasgipntnaqanigl ugjit newgte'." ⁹ Se'sus teluet, "Gs'tuaqanultioq ugjit nutmu'tinew na jigs'tmu'tigw."

**Se'sus telimaji unaqapemg
tal gis e'w'gl gina'masutiewe'l a'tugwaqann**
(Matiw 13.10-17; Lu'g 8.9,10)

¹⁰ Na Se'sus newgtamsiteg, na newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg aq maw igtigi majulgwalgwi'titl Se'sus, peita'liji aq pipanimji, "Ge' gnu'a'tuin giasgiwewei ta'n telueg na a'tugwaqan." ¹¹ Se'sus asitemaji, "Gjinisgam nige' gilew gisi musga'tugsioq ta'n goqwei sa'q mo geitas'gtugup aq mo nestasultiwoqop ta'n goqwe'l Nisgamewe'l. Pas'g ta'nig igtigig nutmataq amujpa negmow a'tugowaten. ¹² Glaman ta'n goqwei Gjinisgam ugtwi'gatigng ewi'gas'g na tliatew, 'Elapultijig. Gaqaisg nemitu'tij pas'g mo goqwei geitu'ti'gw ta'n goqwei nemitu'tij. Nutmi'tij pas'g mo nestasulti'gw ta'n goqwei nutmi'tij. Pa na 'gji'tu'tij aq ns'tmu'ti'tij na tujiw gtlams'tasultitaq, gawasgita'sultitaq aq 'Ita'taq Nisgamewigtug. Na tujiw Gjinisgam apigsigtmuata ugtlue'utiwal.' "

**Se'sus gegnu'a'tuaji unaqapemg a'tugwaqan nuji
iga'taqulitl**
(Matiw 13.18-23; Lu'g 8.11-15)

¹³ Na tujiw Se'sus pipanimaji, "Mo ns'tasultiwoq ula a'tugwaqan? Etug jel ma 'ns'tasultiwoq ta'n pas'g tegan a'tugwaqan. ¹⁴ Ula nuji iga'taqug pa na wije'i aq ta'n wen se'sa'toq Gjinisgam ugglusuwaqanm mimajuinuigtug. ¹⁵ Na alt mimajuinu'g, pa na wije'i aq awgti'j, ta'n 'sginminn eljaqal. Na Gjinisgam ugglusuwaqanm eljaq. Ula mimajuinu'g nutmi'titeg ula gelu'lg glusuaqan, na smtug Gjimm'tu gisa'laji mimajuinu'g awan'ta'sultinew gelu'lg glusuaqan, gis nutmi'titeg. ¹⁶ Igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na maqamigew ta'n wesgijigweg 'mtasoqigtug ta'n 'sginminn eljaqal. Ta'n tujiw nutmi'titeg wel'ta'suatmi'tij aq getlams'tmi'tij. ¹⁷ Melgugtmi'tip mujga amgwes pas'g mo gisi pgiji gugunmi'tigup. Teli ul lugutipnig pas'g ta'n tujiw metue'g welgmi'titeg ugjit Gjinisgam ugglu-

suaqanm newgtsiniw elege'tij. ¹⁸ Igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na maqamigew ta'n 'sginminn eljaqal ginigwejjuaqsigtug. Ula mimajuinu'g nutmi'tij gelu'lg glusuaqan. ¹⁹ Pas'g te'sigisg'g ta'n tel mimajij aq me' piamite'tmi'tij suliewei aq pugwelgl ta'n goqwe'l pe-watmi'titl, tel piamite'tmi'tij 'ms't goqwei, je mu migwite'tmi'ti'gw Gjinisgam ugglusuwaqanm. Glaman mo tela'taqati'gw ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. ²⁰ Pas'g igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na gelu'lg maqamigew ta'n 'sginminn eljaqal. Negmow nutmi'titeg gelu'lg glusuaqan aq gennmi'tij uggamlamunuaq. Tela'taqatijig ta'n Gjinisgam ugglusuwaqanm telueg. Ta'n tel piam tla'taqati'tij Gjinisgam ugglusuwaqanm tel piam se'sa's'g aq me' pugwelg mimajuinu'g getlams'tasultijig. We'gaw, alt nesisgegsiliji, alt asugomte'sisgegsiliji, ap igtigig we'gaw gasgipntnaqaniliji."

Na lamp lame'g ligpenignigtug
(Lu'g 8.16-18)

²¹ Na Se'sus siawewistoq, "Etug nat wen wesua'toq lamp aq iga'toq lame'g ligpenignigtug, gisna lame'g 'npo'qonigtug? Moqwa! Amujpa na iga'toq p'ta'utigtug glaman 'ms't wen gis nmitegetew. ²² Ta'n goqwei mingwa'tas'g amujpa neia's'gt'tew aq ta'n goqwei anguna's'g amujpa panwijgatas'gt'tew. ²³ 'Gs'tuaqanultioq ugjit nutmu'tinew. Na jigs'tmu'tigw."

²⁴ Na tujiw telimaji, "Gnamug ggamlamunuaq ta'n goqwei gis tlimuloq. Mut awan'ta'sultinew tla'taqatitoqs'p ta'n goqwei gis nutmu'tioq ta'n tel piam tela'taqatitioq na tl piam 'ns'tasultitoqs'p, ta'n goqwei telimuloqop. ²⁵ Na mimajuinu ta'n tela'teget ta'n gis tlimg, na toqo tujiw me' uli ns'tasitew gatu mu tla'tegegw, gaq awantasuatte'w ta'n goqwei nutg'p."

Na a'tugwaqan 'sginminn ta'n nigwegl

²⁶ Se'sus teluet, "Ula na igtig a'tugwaqan wije'i teli angamgug Gjinisgam ugtelege'wa'gimg 'st'ge' nige' ula. Na ji'nm se'sijio'toqol 'sginminn iga'taqanigtug. ²⁷ Geitoq na siawigwegl tlia mu negm i'mug, piluei lugowaqan elugwatg, na'gweg aq wela'gw nepat. Pa na wije'i ula 'sginminn teli uli sgaliaqal, poqjigwegl aq wel nigwegl. Ula ji'nm mo nestasigw ta'n Gjinisgam tel'te'tg tli uligwen. ²⁸ Na maqamigew gisa'toqol 'sginminn nigwen. Amgwesewei weli sgaliaqal aq poqji ne'igwegl aq tetuji uligwegl. Na ula gulumgl wel gis lastegl aq wel minigl. ²⁹ Ta'n tujiw gulumgl gaqigweg, ji'nm poqji tms'gl 'psgwesoqonigtug muta mena'taqug."

**Na a'tugwaqan ugjit na mustate' 'sginmin
ta'n etl nigwegl Jutia**
(Matiw 13.31,32,34; Lu'g 13.18,19)

³⁰ Se'sus siawewistoq, "Gnu'a'tultoqs'p ta'n telamu'g Gjinisgam ugtelege'witewa'gimg. ³¹ Pa na wije'i aq mustate' sginmin ta'n ji'nm iga'taqatg maqamigewigtug, na mawi apje'ji'j 'sginmin ugs'tqamug. ³² Na tujiw

'sginmin wejgu ne'igweg aq enmigweg glapis pitoqigweg. Na ta'n mawgi'g te's'g mijipjewe, etna na ula. Ta'n tel piami uligweg, ula mustate' 'sginmin, we'gaw, sisipji'jg gisi iga'tu'titl ugwise'jmual nipispaqanigtug, etliaqjigateg."

³³ Na Se'sus tel gina'muaji mimajuinu'g na gelu'lg glusuaqan. Pugwelg a'tugwaqan e'w'gl 'st'ge' wegla. Telimaji ta'n te's'gl negmow gisi ns'tmi'tij. ³⁴ Mo gelu'lagwi glapis e'w'g a'tugwaqan, gatu ta'n tujiw newgtamsulti'titeg, maw unaqapemg, negmow gegnuat'ua'ji 'ms't goqwei.

Ugju'sn aq 'tgu'g jigs'tua'titl Se'susal (Matiw 8.23-27; Lu'g 8.22-25)

³⁵ Na enmiula'qweg Se'sus telimaji unaqapemg, "Asoqomita'nej qospem." ³⁶ Na unaqapemg naqala'tiji pugwenniji mimajuinu'g aq tepita'jig ugtuluaq ta'n Se'sus gis teppip. Smtug poqji asoqomisugultiji aq igtigl ugtulual wije'wa'tiji. ³⁷ Se'sus ugte'g eig, nepat un'ji ge'guteg tu'gwesmunigtug. Ugju'sn poqji ml'gignewa's'g aq poqji mqatgwig. 'Tgu'g poqji tepapaqtesingig ugtuluaq. Poqji mamuni pega's'g ugtuluaq. Unaqapemg jipaqita'liji, Se'susal tugwa'la'titl, aq telima'titl, "Nujigina'muet, mo tali el'telmiweg? Getu'geget getapaqto'gu'ti'gw?"

³⁹ Se'sus gaqama'sit aq telimatl ugju'sn, "Wantaqa'si!" aq telimaji 'tgu'g, "Wantaqita'qw!" Na smtug ugju'sn wantaqa's'g aq 'tgu'g wantaqita'jig aq weli ewipgeg. ⁴⁰ Se'sus pipanimaji, "Goqwei ta gilew jipatmoq? Ta gilew me' mu sangewite'Imiwoq?"

⁴¹ Paqsi'pigi jipaqita'jig, suel sigtata'sultijig aq poqji pipanimtultijig, "Wen ta u't ji'nm, tetuji piam jigs'taji ugju'sn aq tgu'g?"

Se'sus nepilat'j'nmul ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'titl (Matiw 8.28-34; Lu'g 8.26-39)

5 Se'sus aq unaqapemg oqwa'jig ase'g qospem ta'n wigultijig Gelasiewaq. (Negla mimajuinu'g gun'tew sapalqe'g lame'g etli utqutala'tiji npuinu'g.) ² Etna na ula ji'nm ta'n mn'tu pitu'gwitl. ³ Wigut ula i' tli utqutala'tiji gun'tew sapalqe'g. Mu nugu gis gltaqpi'la'tigul tlia pisgataqanapi'l e'wmi'tij. ⁴ Gaqaisg uggwatl aq ugpitn gelpilmutl, pas'g na te's pasga'to'qol pisgataqanapi'l aq pasga'to'qol gasawo'qol na uggwatg. Tetuji melgignat, mo gis gna'tigul na ji'nmul. ⁵ Tepgig aq na'gweg ala'sit utqutaqane'gati aq siawa'sit soqoqamigeg. Alisewet aq gun'tal ginigwegl e'w'gl, sewisusij.

⁶ Na ji'nm gneg wetamatl Se'susal. Na el'tugwi'g aq el nutgul'pa'sitl Se'susal ta'n tujiw gisi pta'siliteg ugtuluaq. ⁷ I' sesgwet, "Se'sus, gi'l, na uggwisl ta'n mawi espe'g Gjinisgam, getu tala'lin ni'n? Gjinisgam ewlite'Imi! Se'sus, etawaqtmul mut ugtapuliw ni'n!" (⁸ Wet lues na muta Se'sus etl tlimatl, "Mn'tu, 'gtaqqa'si na ji'nm!")

⁹ Toqo Se'sus pipanimatl, "Taluisin?" Na ji'nm asita'puguet, "Teluisi Lijon, muta tel pugweleg." (Lijon na telueg, na'tami asugom pituipntnaqanijig.) ¹⁰ Siaw

tawaqtmuatl Se'susal ugjit mu mn'tu'g jiglgimugsinew na'te'l na maqamigew.

¹¹ Pugwelgig eig'snig gulgwi'sg gigjiw na'te'l. Etl jiganiga'tijig soqoqamigeg. ¹² Na mn'tu'g etawaqtmua'titl Se'susal, "Petgiminen ninen negla gulgwi'sg ta'n wesgowita'tij. Ignmuinen na'te'l Ita'nen." ¹³ Na ignmuaji. Mn'tu'g getaqqita'la'titl ji'nmul, aq el'ta'jig gulgwi'suigtug pijitalijig. Na ta'n te'sijig gulgwi'sg panaemg ta'pu pituipntnaqanijig maw 'ms't paqatugultijig paqse'g, aq egwijia'tijig aq getmentgi'g.

¹⁴ Na ji'nmug ta'nig etli angweiwatipni gulgwi'sg, poqt'tugu'ltijig se'sa'tu'tij agnutmaqan gutanji'tl aq 'ms't tami ta'n el'ta'tij. Na mimajuinu'g ta'n nutma'ti'tij, nat nemitu'tij ta'n gis tliaq. ¹⁵ Peita'jig ta'n Se'susal eimlij aq nat nemia'titl na ji'nmul ta'n i' pitu'gwipni mn'tu'g. Negm pengopit na'te'l gegnesit aq apaji ns'tuesnaq. 'Ms't ta'n te'sijig jipasultijig. ¹⁶ Na ji'nmug, ta'n tujiw gis nemia'tipnn ji'nmul, ta'n gisi npisilipnn, aq gis nemia'tipni gulgwi'sg, paqasutugultilipni, aq getmenepnig, telima'tiji mimajuinu'g, ta'n goqwei gis tliaq.

¹⁷ Na tujiw wegla mimajuinu'g etawaqtmua'titl Se'susal jigla'silin uggutanmuaq.

¹⁸ Ge's Se'sus pem tepa'siteg ugtuluaq na ji'nmul ta'n eimu'tilipni mn'tu'g etawaqtmuatl Se'susal, "Ge' ignmui wije'ulin."

¹⁹ Pas'g na Se'sus mo ignmuagul, awna telimatl, "Apaja'si giguag, aq gigmaq, aq tlim ta'n teli ula'l'sg's na Saqamaw, aq ta'n teli ulm'toqos ugjit gi'l."

²⁰ Na tujiw ji'nm naqt'g, aq eliet 'ms't ta'n te's'gl newgtisga'qal gutanji'tl, telimaji ta'n Se'sus tela'l'pnn ugjit negm, aq ta'n te'sit wen nutg, paqalaig.

Na Jailus ugtusl aq na e'pit ta'n sama'tuaj Se'susal utapsun (Matiw 9.18-26; Lu'g 8.40-56)

²¹ Se'sus apaji asoqoma'sit qospem. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g gigto'qopugutua'titl sitmug. ²² Jailus, newgte'jit iganpuguit na Lesui'pewei a'sutuo'guom negmow uggutanmuoq. Pegising aq ta'n tujiw Se'susal nemiatl nutgul'pa'sitl Se'susal uggwatg. ²³ Aq etawaqtmuatl ta'n telgi'g pegwatoq, "Ni'n 'ntusji'j mawi gsnugwat geget nepg. Ewlistui! Jugu'a! Wije'wi nigna'g aq iga'tug gitg 'gpitnn 'ntusg glaman ila'site'g aq siaw mijitew."

²⁴ Toqo Se'sus wije'watl. Maw pugwelgig mimajuinu'g wije'wa'titl aq aligisma'la'titl Se'susal.

²⁵ Ula e'pit eig's pejuije'wa'pni. Pegiji ulmaje'g's aq metuipnes ta'n metlasipunqeg je ta'pu, na teli pgiji msigwet ugsngowaqanm. ²⁶ Pugwelgig mal'pale'wijig mo gisi 'npila'tigul. Ta'n te's'g ugsulieweim gaqi e'w'g pas'g na mo aji mewiewigw awna me' aji gsnugwat.

²⁷ Na nutmatl Se'susal aq elietl maw wije'waji mima'juinu'g. Nige' gaqamit ugte'g Se'suseg. ²⁸ Telimsit, "Pas'g ni'n gis sama'taq utapsun, na ni'n ila'sites."

²⁹ Gis sama'tuateg utapsun aq smtug nenga's'g ta'n teli msigwap ugsngowaqanmeg aq negm geitoq gis ila'sit aq gisi npisitaq ta'n sa'q 'lgowaqana'l'tpneg.

³⁰ Smtug Se'sus geitoq ml'gigno'ti ta'n teli ila'silij

ejigla's'g negmeg aq gawasg'pugua'sit aq telimaji ula mimajuinu'g, "Wen gis sama'toqol nutapsunn."

³¹ Unaqapemg telima'titl, "Nemi'jig na mimajuinu'g gigo'qopugugasig! Tal gis pipanigesin, ta'n wen gis sama'l'sg?"

³² Gatu Se'sus tel gigoqopa'sit wet nemiati ta'n wenn gis tela'tegelitl. ³³ Na e'pit geitoq ta'n gis tliaq ugjit negm. Smtug jipaqa'sit aq neng'tesing. El nutgul'pa'sitl Se'susal ugawatg aq telimatl 'ms't ta'n gigwajiaqewei gis tliaq ugjit negm. ³⁴ Se'sus telimatl e'pilitl, "Tu's, gi'l ta'n teli gtlams'tasin, na wej gisi npisin. Gisinmietet nige', muta ila'sineg. Ejigla's'geg ta'n tel gitnma't'p."

³⁵ Ge's Se'sus etlewistog na ji'n mug pegisingig we-ja'tijig Jailus wiguaq aq telima'titl, "Jailus, 'gtusaq nep-gaq. Mut nugu 'lgowaqana'law nujigina'muet."

³⁶ Se'sus gsgustuaji ta'n telueliji, telimatl iganpuguil-itl a'sutuo'guomg, "Mut jipasiw pas'g 'gtlams'tasi! Sangewitelmi!" ³⁷ Mo ignmuagul wenn wije'ugun pas'g Pie'lal, Ji'mejal aq Sa'nal, na Ji'mej wijigati'titl. ³⁸ Peita'jig iganpuguilil wi'g. Se'sus nemiaji pugwenniji sespo'ltili-ji aq atgitemultiliji. ³⁹ Na Se'sus pisgwa't pipanimaji, "Goqwei tal gis sespena'q aq atgitemultioq? E'pite'ji'j mo nepmug pas'g nepat."

⁴⁰ Na mimajuinu'g poqji wiguama'titl Se'susal gatu gaqtuaqimaji. Na tujiw wesua'latl na e'pite'ji'j ujjl aq uggitl aq ta'n weni nesisiliji ta'n wije'ujig aq el'ta'jig ase'g ta'n e'pite'ji'tl eimlij. ⁴¹ Se'sus wesua'tuaq ugpitn aq telimatl, "Tu'si mnja'si!"

⁴² Ula e'pite'ji'j metlasipuna't je ta'pu. Se'sus gisi npilat aq smtug ula e'pite'ji'j wenaqa'sit aq poqji ala'sit. Ta'n tujiw na gis tliaq mawi paqsipti paqalailti-ji mimajuinu'g. ⁴³ Se'sus maw melgimaji na, "Mut wen tlimanew." Aq telimaji, "Smug na e'pite'ji'j!"

Mo menuege'tigul Se'susal Nasaletg

(Matiw 13.53-58; Lu'g 4.16-30)

6 Se'sus naqt'g na gutan aq apaja'sit umutgig maw unaqapemg. ² Na atlasmutigisgug Se'sus etl gi-na'muet a'sutuo'guomg. Pugwelgig eimu'tipnig mimajuinu'g. 'Ms't gaq paqalailtijig nutua'titeg. Pipanimtul-tijig, "Tami weja'toq telgi'g gina'masuti aq tetuji ns'tuewistog ta'n tel gina'muej? Tal gis tli milinpiteget aq talgi'g tela'tegetl pugwelg ta'n menaq goqwe'l nemitu'ti'gw na telianug 'st'ge' nige'? ³ Pas'g na aluse'witewinu na Mali ugwis! Ugjignamg etna na ula Ji'mej, Josi, Suta, aq Simon. Uggwe'ji'jg wigultiliji ula tet." Na smtug mo menuege'tigul Se'susal.

⁴ Se'sus telimaji, "'Lpa 'ms't tami gepmite'Imut iganigjitegewinu pas'g mo puatasigw umutgig we'gaw wo'qomaq aq witapaq."

⁵ Mesgi'g's ta'n tel paqalai'g muta mimajuinu'g na'te'l mo getlams'tua'tigusnn. Mo gis tla'tegegusnn ta'n goqwe'l wejiaqal Nisgamewigtug na'te'l, pas'g iga'toqosn uggitn ta'siliji mimajuinu'g gesnugu'tiliji. Negla nepi-lasni.

Se'sus poqjigimaji unaqapemg

Na Se'sus eliet ta'n te's'gl gutanji'tl aq egina'muet. ⁷ Newgtsiniw na wigumaji unaqapemg. Na tujiw i' ta-pusiliji tewaqqimaji. Ml'gigno'ti ignmuaji ugjit 'gtaqqatesguanew mn'tu'g. ⁸ Se'sus melgimaji, "'Lpa na mut goqwei nespnmnew. Mut pipnaqan nespnmnew aq mut salitewimgewei mun'ti, aq mut suliewei gugun-mnew ugtaposmuaq pas'g ugtaptunmual. ⁹ Nasoqtes-gug gmugsnuaq, pas'g mut nespnmnew piamiaqal gutapsunual." ¹⁰ Se'sus me' telimaji, "Ta'n pas'g tege-te's'gl gutanji'tl pisgwa'tioq, ta'nig mimajuinu'g wigu-mugsioq ugjit i'mnew wiguaq, siawqatmug ula newgte' wen'ji'guom glapis naqtmoq na'te'l. ¹¹ Toqosip pisgwa'tioq gutanji'tl, ta'nig mimajuinu'g mo pualugsi-woq gisna mu jigs'tugsiwoq, na tujiw naqtmoq na gutan aq puaqte'mug 'gpitnual. Ta'n tujiw na gis tla'tegeioq musga'tuoq, mu nugu tali el'telmawoq. Aniapsuattaq ugtlue'utiwal."

¹² Na unaqapemg maita'jig aq gegnu'tmua'tiji mimajuinu'g, "Gawasgita'gw aq jiglita'gw elue'utigtug."

¹³ Pugwenniji getaqqatesgua'tiji mn'tu'g aq pugwenniji gesnugu'tiliji mimajuinu'g, mimei amjaqta'tiji ugtug-wejanuaq aq gisi npila'tiji.

Sa'n ta'n tel ne'po's'pnaq

(Matiw 14.1-12; Lu'g 9.7-9)

¹⁴ Na tujiw nutmateg elege'wit Elot ta'n goqwei Se'susal ta'n tela'tegelij, se'sa'gnutas'g 'ms't tami. Alt mimajuinu'g teluejig, "Sa'n Nutsign'tuet gisi apaji mimaju'et. Etna na ugjit wegla ml'gigno'ti'l wet sapu tl lugwegl negmeg."

¹⁵ Igtigig teluejig, "Negm na Ilaija." Ap igtigig teluejig, "Negm na iganigjitegewinu 'st'ge' negla sa'qawe'gi'g iganigjitegewinugi'g."

¹⁶ Elege'wit Elot nutmateg teluet, "'Lpa negm na Sa'n Nutsign'tuet. Ni'n telimg'p 'ntsma'gnismg temgweto'q Sa'n pas'g gisi apaji mimajuepnaq." ¹⁷ Elot toqonasijig ugjignaml Pilipal ugte'piteml na teluisilil Elotias. Sa'n gaqaisg telimasnn Elotal, "Mo weltenug malie'winew ugjignam ugte'piteml!" Elot tewatgitg's glusuaqan ugjit ugsma'gnismg ugsua'lug Sa'n aq pija'lanew laplusaq muta Sa'n gaqaisg majiaqa'lasn Elotal.

¹⁹ Ne'gaw Elotias getanatl Sa'nal aq ne'gaw gisi pg-watoq ne'po'qsilis pas'g mo gis tela'tegegw muta ugji'nmu'Elot wetqottl. ²⁰ Elot jipaqitelmatl Sa'nal muta geitoq Sa'n getlamiet ji'nm aq sape'wit. Etna na ugjit ne'gaw iga'latl Sa'nal. Elot wels'tuatl Sa'nal, ta'n tel gina'muelij gatu gaqaisg ma'muniw 'lgowaqana'latl te's nutuaj.

²¹ Glapis Elotias gisapsnatl ta'n tujiw Elot ajipuna't. Na tujiw Elot iga'toq mesgi'g mijjuaqan. Wigumaji espo'ltiliji g'pno'lewaq, espo'ltiliji sma'gnisg, aq igan-pugultiliji mimajuinu'g Galaliewa'gig tle'g. ²² Elotias ug-tusl pisgwa'litl aq amalgalitl. Tetapua'laji Elot aq maw 'ms't ta'nig wigumapni. Toqo Elot telimatl e'pite'sl, "Go-qwei puatmn? Ni'n ignmultes ta'n pas'g goqwei gi'l pu-atmn." ²³ Gaqaisg teplumatl aq telimatl e'pite'sl, "Ni'n

teplumul, ignmultes ta'n pas'g goqwei glutmn we'gaw aqataig 'ntelege'wa'gim."

²⁴ Toqo na e'pite's tewiet aq pipanimatl uggwitl, "Etug goqwei glutes?" Na uggwitl teli asitemtl, "Sa'n Nut-sign'tuet un'ji."

Na tujiw gjitmi gji'toq Sa'n gisi npmu't'p aq mu nugu taluegw ugjit Elotias aq Elot

²⁵ Na smtug e'pite's nenaqi apaja'sit elege'wilil aq telimatl, "Ni'n pewalul ignmuin nige' Sa'n Nutsign'tuet un'ji eptaqanigtug!"

²⁶ Na ula elege'wit ewlgwija'sit gatu mo goqwei gisi ugs'geltmuaq muta gis ma'muni tplumsit aq pugwen-niji mimajuinu'g nutagwi'tipnn. ²⁷ Na smtug elege'wit poqjigimatl sma'gnisl. Melgimatl jugwa'tagun Sa'nal un'ji. Na sma'gnis naqt'g aq eliet laplusang aq Sa'nal temgweta'tl. ²⁸ Tel gne'g pegisituaj Sa'nal un'ji eptaqanigtug aq ignmuatl e'pite'sl ta'n siaw ignmuatl uggwitl. ²⁹ Sa'n unaqapemg nutagwi'titeg, peita'liji. Wesua'tua'tij wa'qi aq utqutala'titl.

Se'sus esmaji na'n pituipntnaqanijig jinnmug aq maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'g (Matiw 14.13-21; Lu'g 9.10-17; Sa'n 6.1-14)

³⁰ Ugtapostale'witemg apaita'liteg aq telimgwi'titl Se'sus ta'n te's'g goqwei gis tela'taqati'tij aq ta'n tel gina'mua'ti'tij. ³¹ Te'sijig mimajuinu'g peita'jig aq ejiglitajig Se'suseg glapis Se'sus aq unaqapemg mo gis mijultigupnig. Toqo Se'sus telimaji, "Ge' na'tami 'lta'nej pas'g ginu glaman gilew gijga'ji'j atlasmultitoqs'p."

³² Na tujiw tepita'jig ugtuluaq pas'g negmow aq el'ta'jig ta'n etl taqawatteg.

³³ Gatu pugwelgig mimajuinu'g gesgwiamatiteg maिता'liteg aq smtug nenua'tiji ta'nig weni. Na naqmti'tij uggutanmuoq aq pemptesgmi'titl igtigl gutanji'tl aq me' pem pugweliejig igantugu'ltijig. Igan iga'jig ta'n Se'sus aq unaqapemg pemi lta'pnig. ³⁴ Ta'n tujiw Se'sus gepta'siteg ugtuluaq nemiaji pugwenniji mimajuinu'g, aq na tujiw ewlitemaji muta mimajuinu'g al se'sialta'liji 'st'ge' jijgluewji'g ta'n tujiw mo wenn nuje'wagwi. Se'sus poqji gnuat'uaj pugwelgl ta'n goqwe'l. ³⁵ Ta'n tujiw poqji piluamugwiaq, unaqapemg peita'liji negmeg aq telimji, "Gis nige' wel piluamugwiaq aq ula tet wel taqawatteg. ³⁶ Ge' jiglgim mimajuinu'g glaman lta'taq tepaw nuji iga'taqug aq tepaw gutanji'tl aq nat goqwei pgwatelma'titaq ta'n tl malqottaq."

³⁷ Toqo Se'sus asitemaji, "Ignmu nat goqwei ta'n malqottaq." Na unaqapemg pipanima'titl, "Pualieg aji pgwatelmuanen ta'pu gasgipntnaqana'igl tepawgtigl pipnaqann ta'n smatesnu?"

³⁸ Toqo Se'sus pipanimaji, "Ta's'g ta pipnaqann gegunmoq? Ge' naji gji'tug." Ta'n tujiw gisi gji'toq telimtl, "Pas'g na'nagl pipnaqann etegl aq tapusijig nme'ji'g epijig."

³⁹ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Tlim mimajuinu'g, tepgisita'gw nasgwa'sultigw aq pita'gw ta'n etli uli msiguig." ⁴⁰ Na smtug mimajuinu'g pemgopita'jig i' na'nisgegsijig aq alt i' gasgipntnaqanijig i' mawpultijig.

⁴¹ Se'sus wesua'toqol pipnaqann aq nme'ji'g, wa'so'q elapa'sit aq miwatmuatl ujil Gjinisgam. Toqo pasgina'toqol pipnaqann aq ignmuaji unaqapemg se'si ignmuetunew mimajuinuigtug. Nasgwa'laji tapusiliji nme'ji'g. Tepisultijig ula negmow te'si'tij. ⁴² 'Ms't wej g'satalultijig. ⁴³ Na tujiw unaqapemg wajua'tu'tijig newgtisga'qal je ta'pu ligpenignn ta'n wejpiamiaqal na pipnaqan aq nme'ji'g. ⁴⁴ Na'n pituipntnaqanijig jinnmug wej g'satalultipnig maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'g.

Se'sus wesgit pmiet samqwanigtug (Matiw 14.22-33; Sa'n 6.15-21)

⁴⁵ Se'sus na smtug melgimaji unaqapemg tepita'new ugtuluaq aq igani asoqomita'new glapis na gutan Petse'ta, pe' negm enmigimaji mimajuinu'g. ⁴⁶ Na tel gneg Se'sus naqalaji unaqapemg aq eliet soqo-qamigeg naji a'sutmat. ⁴⁷ Atel wela'gwe'le'l Se'sus na'taqamtug gaqamit aq gneg wetamaji unaqapemg apaqtug ugtuluaq. ⁴⁸ Ge's Se'sus nemiaji unaqapemg gitnm'tiliji ta'n tel jimatmli'tij ugtuluow muta ugju'sn asugwetnma'tijig. Nige' na'tami si'st ajiet gisna asugom ajiet egsitpu'g, Se'sus eliej wesgit pmiet samqwanigtug aq getu siaw 'gtesguasni. ⁴⁹ 'Ms't unaqapemg nemia'titl wesgit pmielitl samqwanigtug aq jipasita'jig. Tel'ta'sijig 'sg'te'gmutil aq sesgu'tijig. ⁵⁰ Smtug Se'sus gelulaji, "Mut nugu jipasultinew! Ni'n na Se'sus! Ulgwijita'gw!" ⁵¹ Na tujiw tepa'sit ugtuluaq maw unaqapemg aq ugju'sn wantaqa's'g. Na unaqapemg sigti paqalailitiliji aq 'st'ge' ulita'tij. ⁵² Gatu negmow mo nestmi'tigup Se'sus ugml'gigno'tim ta'n tel gis smaj e'w'gl na'nagl pipnaqann aq tapusiliji 'nme'ji'g.

Se'sus nepilaj ugsnugowinu'g Genesaletg (Matiw 14.34-36)

⁵³ Siawi asoqomita'jig aq oqwa'jig Genesaletg aq gelpilmi'tij ugtluow. ⁵⁴ Ge's pemi p'tita'tij ugtuluaq na mimajuinu'g smtug angam nenua'titl Se'susal. ⁵⁵ Toqo mimajuinu'g teli altugultijig ta'n telgi'g gutanji'tl aq pegisula'tiji 'gsnugowinu'g elisultiliji ugta'su'nmuw ta'n nutma'tij Se'susal eimlij. ⁵⁶ 'Ms't tami Se'sus eliet gutang gisna ta'n nuji iga'taqu'tilij wigultilij, na mimajuinu'g nespna'tiji gsnugowinu'g ta'n i' tli ntuisga'ti'tij aq etawaqtumua'titl Se'susal gsnugowinu'g sama'tuan utapsunm aq 'ms't ta'nig sama'tua'titl smtug ilita'jig.

Na gina'masuti wejiaq ujjuaqi'g (Matiw 15.1-9)

7 Ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan weita'pnig Selusalemg. Na tujiw wije'wa'tiji Palasiaq aq gigit'oqopugutua'titl Se'susal. ² Na migwama'tiji te'siliji unaqapemg etlatalultiliji gatu mo gesispa'tu'tigul ugpitnual, 'st'ge' Palasiewaq tela'taqati'tij.

(³ Na Palasiaq aq esgwia'tijig Lesui'paq majulgwatmi'tij ta'n tel gina'muj aq e'wmi'tij ta'n teloqtisni ujjuaqi'g. Mo mijjulti'gw glapis gisi gsispa'tu'tis ugpitnual menaqqajewei. ⁴ Mo malqotmi'ti'gw ta'n goqwei wejiaq etlintuisgetmg mijipjewei. Amujpa na tmg

gesispa'toq aq majulgwatmi'tisnn pugwelgl ta'n goqwe'l tel gnu'tmuj ujjuaqi'g st'ge' ta'n tel lapala'tis me' na ulaqanmua, wowg, eptaqang, aq ugtuomua.)

⁵ Na Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan telima'titl Se'susal, "Ge' angam, gnaqapemg etlatalultijig, je mu gesispa'tu'tigul ugpitnual. Mo teltenug na tla'taqatinew!"

⁶ Se'sus asitemaji na teluet, "Teliaqasneg Aiseiao'q iganigji'-toqosneg ugjit gilew wesgiji'angamgusultioq, 'st'ge' ta'n tel wi'gas'g, Gjinisgam teluet,

'Ula mimajuinu'g gepmite'lmijig glusuaqanigtug pas'g uggamlamunual amastegl ni'neg.

⁷ Mo tali ugtapsuninug ugjit negmow emtoqwalinew muta tel gina'mujig ji'nm ugt'tplutaqanm pa na wije'i tela'tu'tij 'st'ge' Gjinisgam gissutg.' "

⁸ Na Se'sus teluet, "Gmetug iga'tuoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanm aq jigs'tmoqol ji'nm ugt'tplutaqanm."

⁹ Se'sus siawewistoq, "Na we'gwi ntawo'ltioq, ejigla'tuoq Gjinisgam ugt'tplutaqanm ugjit majulgwatmnew ji'nm ugt'tplutaqanm! ¹⁰ Mowiso'q teluenaq, 'Gepmite'lm gujj aq 'ggij!' Ta'n wen teluet ugtanan ujjl gisna uggwitl, amujpa na negm ne'po't. ¹¹ Pas'g na tel gina'muoq ta'n mimajuinu geggung goqwei ta'n gisi apoqonmuas ujjl gisna uggwitl pas'g toqosip na teluet, 'Ula na Golpan' (na telueg, Gjinisgam ugtaligam). ¹² Na toqo tujiw, mo na tale'nug mo gisi apoqonmuawj ujjl aq uggwitl. ¹³ Mo jigs'tmuoqol Gjinisgam ugglusuaqanml aq gisa'loqig igtigim mimajuinu'g mu jigs'tmnew, aq me' pugwelgl igtigil ta'n goqwe'l tela'taqatioq!" ¹⁴ Na Se'sus ap wigumaji pugwenniji mimajuinu'g aq telimaji, "Jigs'tuigw ta'n te'sioq aq ns'tmu'tigw. ¹⁵ Ta'n goqwei mimajuinu malqotg, ma gisa'lugug piam gelu'sin. Etna ta'n teli angita'sin aq ta'n teluen gisa'lug mu gelu'sin, mu na ta'n goqwei malqotmn. [¹⁶ 'Gs'tuaqanin na nute'n!]"

¹⁷ Se'sus mimajuinu'g naqalaji aq pisgwa't wen'ji'guom. Na tujiw unaqapemg pipanimji gnua'tagunew ta'n goqwei wesgutg'p. ¹⁸ Se'sus pipanimaji, "Mu aji ns'tuo'ltiwoq aq ala igtigig, mo gilew nesatultiwoq. 'Lpa ta'n goqwei mimajuinu malqotg ma gisa'lugug piam gelu'sit. ¹⁹ Muta mijipjewe'i mu gigja's'gtnug ugtangita'suaqanmual pas'g ugtlaminug aq wet siaw tu'aq wa'qi." (Ta'n teluup ula Se'sus gegnu'tmuapni ta'n te's'g mijipjewe'i na telgitas'g malqota's'gtn.)

²⁰ Na Se'sus siawewistoq, "Ta'n mimajuinu teli angita'sit gisa'latal mo gelu'sinin. ²¹ Wejiaq mimajuinu uggamlamung aq ugtangita'suaqanm winjigil, aq winsmuin, gmutnen, aq ne'pa'tegen. ²² Wejiaq uggamlamung sespo'tegen, ta'n te's'g goqwei puatg ta'n igtig mimajuinu ugtaligam, pugwelgl ta'n goqwe'l winjigil tela'taqati'titl, egsuo'qon, winatuet, penoqweig, piluitelgaqan, pisui agnimulg, emtesguaqan, aq wini angita'sit. ²³ Na ta'n te's'gl winjigil goqwe'l wejiaqal ugtangita'suaqanmuaq aq gisa'l'sg mo gelu'sin."

Na e'pit ta'n teli gtlams'tasij

(Matiw 15.21-28)

²⁴ Na Se'sus naqt'g aq ejigla'sit Galaliewa'gi. Eliet gutanji'tl gigjiw 'gjigan teluisig Tail. Na pisgwa't wen'ji'guomg aq mu puatmug wen gji'jigun pas'g na mo gisi gasigw. ²⁵ Etna na ula e'pit ugtusl mn'tu'l eiml-itl ugtinneg. Nutmatl Se'susal aq pegising ta'n eimlij aq smtug mesganatesingl uggwatg. ²⁶ Ula e'pit, mo Lesui'pewi'sgw. Etli ugs'tqamuis Poniae'gati. Na gutanji'j eteg Silia. E'pit etawaqtmuatl Se'susal getaqqatesgmuan mn'tu'l ugtusl. ²⁷ Gatu Se'sus asitematl, "Mo weltenug ugjit ni'n liaman 'ntmimajuinung aq apoqonmulinew gilew se'g tleialtuoq pa na wije'i aq ugsua'tutaq nn'jang wilual aq ignmuan 'nmu'jig."

²⁸ Na e'pit asitematl, "Saqamaw, teliaq teluen, pas'g we'gaw 'nmu'jig, lame'g p'tautigtug, malqotmi'tij ta'n mijua'ji'g piwgtmi'tij."

²⁹ Na Se'sus telimatl e'pilitl, "Geju'l gi'l getlams'tasin, ta'n nige' gis tlue. Nige' gisinmities. Na mn'tuaq gaqi gtaqqa'silitaq ugtusg ugtinneg."

³⁰ Na e'pit apaja'sit aq we'jiatl ugtusl elisinnitl 'npo'qonigtug. 'Lpa mn'tu gaqi gtaqqa'silitl ugtinneg.

³¹ Se'sus naqt'g gutanji'tl gigjiw Tail aq siawa'sit Saitonigtug aq maw na maqamigew teluisig, "Newgtisga'qal Gutanji'tl." ³² Alt mimajuinu'g pegisita'itl ji'nmul gepistaqanalitl aq waqqaj gis glusilitl. Na etawaqtmua'titl Se'susal iga'tun ugpitn na ji'nmul.

³³ Toqo Se'sus tmg wesua'latl sitatug, ejigla'latl ta'n pugwenniji mimajuinu'g eimu'tilij. Iga'toq ugtluignn ula ji'nmul ugs'tuaqaneg, elusgwat ugtluign, aq sama'tuaj na ji'nmul winnu. ³⁴ Se'sus soqwapa'sit wa'so'q, elgomigtuatl Nisgam, aq nespipetoqsit. Telimatl ula ji'nmul, "Eppata!" na telueg, "Pana'tu, aq nute'n!"

³⁵ Na smtug na ji'nm ugs'tuaqann pana'tigl aq winnu iltata's'g aq smtug weliewistoq. ³⁶ Se'sus 'ms't melgimaji, "Mut wen goqwei tlue'new!" Pas'g ta'n tel piam melgimaj me' na aji gsigaw agnutmu'tijig. ³⁷ 'Ms't ta'n te's'ijig nutmajig na sigta paqalaitijig. Teluejig, "Ta'n teli ula'tegej ta'n te's'g goqwei gis tla'tegej, we'gaw gisa'latl gepistaqanalitl nutmilil aq mo netaweligul gelusilitl."

Se'sus esmaji ne'w pituipnaqanijig mimajuinu'g

(Matiw 15.32-39)

8 Ta'suguna'gweg pugwelgig mimajuinu'g elnuta'itl Se'susal. Ta'n tujiw mo geggunmi'tigup ta'n goqwei malqottaq, Se'sus wigumaji unaqapemg aq telimaji, ² "Ewlite'lm'gig ula mimajuinu'g muta ne'gaw nesuguna'q wijitgweiwijig aq nige' mo piamianug goqwei ta'n malqottaq. ³ Toqosip ula enmigimg'snig aq mo mijipjewe'mi'gw, na toqo tujiw 'lpa pugwelgig oqonitpaqia'titaq ta'n tujiw enmita'tij. Pugwelgig amaseg weita'jig negmow."

⁴ Na unaqapemg pipanima'titl, "Tal gis we'jituresnu paqtaqamigtug te's'g mijipjewe ta'n tl smatesnu wegla mimajuinu'g."

⁵ Se'sus pipanimaji, "Ta's'gl pipnaqanu'tl geggunmoqol?" Teli asitema'titl, "Lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl."

⁶ Toqo Se'sus telimaji mimajuinu'g, "Pita'gw maqamigeg." Se'sus wesua'toq lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl aq miwatmuatl Nisgaml. Na tujiw sewisgino'toqol pipnaqanu'tl aq ignmuaji unaqapemg se'si ignmuetunew mimajuinu'g. Na unaqapemg tela'taqatiliji. ⁷ Na unaqapemg gegguna'tisni ta'siliji nme'ji'jig. Se'sus wesua'laji nme'ji'jig aq miwatmuatl Nisgaml aq telimaji unaqapemg se'si ignmuetunew ula nme'ji'jig. ⁸ 'Ms't wej g'satalultijig. Etna na'te'l na'tami ne'w pituipntnaqanijig mimajuinu'g. ⁹ Na tujiw unaqapemg ta'n wej piamiaqal wajua'tu'titl lluigneg te's'gl lippenignn. Na tujiw Se'sus ejigligimaji mimaajuinu'g. ¹⁰ Smtug tepita'jig ugtuluaq maw unaqapemg aq elaqtaqatijig aq oqwa'jig na gutan, teluisig, "Talmanutta."

Palasiaq pipanima'titl musga'tagunew paqalaiwaqan wejiaq Nisgamewigtug
(Matiw 16.1-4)

¹¹ Etna na'te'l alt Palasiaq peita'ji aq poqji gi'gajasu-ala'titl Se'susal, getu gistesgua'titl. Na pipanima'titl, "Ge' nat goqwei Nisgamewei musga'tuin. Na tujiw 'gtlams'tultesnen Nisgamewigtug ugji." ¹² Na tujiw Se'sus ma'muniw wejjelamit aq teluet, "Goqwei gilew mimajuinuutioq wej pualioq tla'tegen ta'n goqwei Nisgamewei? Telimuloq, moqwa! Ma musga'tuluoq gilew mimajuinuutioq ta'n goqwei Nisgamewei. Na!"

¹³ Smtug Se'sus aq unaqapemg naqala'tiji aq apat tepita'jig ugtuluaq aq poqji asoqomita'jig qospemg.

Ugtapita'taqanmuoq Palasiaq aq Elot
(Matiw 16.5-12)

¹⁴ Na unaqapemg awan'ta'sulti'tij jugwa'tunew pipnaqan, pas'g newgte' geggunmi'tis ugtuluaq. ¹⁵ Se'sus gegnua'tuaji, "Ango'tmug, aq uli angweiasultigw ugjit na ugtapita'taqanmuoq Palasiaq aq Elot." (Se'sus etl gnu'a'tuaji ta'n tel gina'mua'tilij Palasiaq aq Elot.)

¹⁶ Na poqji mil agnutma'tijig, "Wet tluet muta mo ginu pipnaqann geggunmug."

¹⁷ Se'sus geitoq ta'n goqwei wesgutmi'tij. Geitoq mo nestua'tigul negm wesgumapni ta'n goqwei Palasiaq aq Elot gegina'mua'ti'tij. Na tujiw pipanimaji, ¹⁸ "Gilew 'gpugugultioq pas'g mo getu nmitaqatiwoq aq 'gs'tu-aqanultioq pas'g mo getu nutmu'tiwoq. Mo nestmu'tiwoq muta mo migwite'tmutiwoq ta'n gis tliaq. ¹⁹ Ta'n tujiw sewisgino'tuaneg na'ngl pipnaqanu'tl ugjit ula na'n pituipntnaqanijig mimajuinu'g, ta's'gsn lippenignn ta'n wejpiamiaqal wajua'tuoqs'pnn?" Teli asitema'titl, "Newgtisga'qal jel ta'pu te's'g'pnn."

²⁰ Se'sus pipanigesit, "Ta'n tujiw sewisgino'tuaneg lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl ugjit ne'w pituipntnaqanijig mimajuinu'g, ta's'gsn lippenignn ta'n wejpiamiaq

wajua'tuoqs'pnn?" Teli asitema'titl, "Lluigneg te's'g'pnn."

²¹ Na Se'sus ap pipanimaji, "Me' mo nestasultiwoq?"

Se'sus nepilat' nepapigwa'litl ji'nmul tle' na gutan Petse'ta

²² Peita'jig Petse'ta aq alt mimajuinu'g pegisula'titl nepapigwa'litl ji'nmul Se'suseg etawaqtmua'titl ugjit sama'lan. ²³ Se'sus wesua'latl ji'nmul ugipitn aq tewglisgenatl sitatug gutanji'j, tel gne'g elusgwatmuatl ji'nmul ugipugugul, Se'sus iga'toq ugipitn ji'nmul ugipugugw aq pipanimatl, "Nemitun goqwei?"

²⁴ Na ji'nw wapa'sit aq teluet, "Nemi'gig ji'nwug al gigto'qwita'jig, pas'g na teli angamgusultijig st'ge' mi-ti'sg."

²⁵ Se'sus ap iga'toqol ugipitn ula ji'nmul ugipugugul aq telimatl, "Unaqapa'si." Na tujiw ji'nw siaw wapa'sit aq me' pem ulapit aq 'ms't goqwei wel nemitog.

²⁶ Se'sus telimatl, "Mut apaja'siw ula gutanji'jig pas'g 'nmia giguag."

Ta'n goqwei Pie'l teluet ugjit Se'sus
(Matiw 16.13-20; Lu'g 9.18-21)

²⁷ Na Se'sus aq unaqapemg ejiglita'titeg aq pemi lta'jig igtigl gutanji'tl tle'l Sesalia Pilippaieg. Ge's pemi lta'titeg na pipanimaji, "Tlimigw ni'n, tal'ta'sultijig mimajuinu'g wenin ta ni'n."

²⁸ Na teli asitema'titl, "Alt teluejig, 'Gi'l na Sa'n Nut-sign'tuet.' Igtigig teluejig, 'Gi'l na Ilaija' gatu igtigig teluejig, 'Gi'l na iganigjitegewinu.' "

²⁹ Se'sus tel pipanimaji, "Gatu gilew, tal'ta'sultioq weni ta ni'n?" Pie'l asitematl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimappn ugjit ilgwenan ugtmimajuinung."

³⁰ Se'sus melgimaji, "Mut wen tlimanew ta'n weni ni'n."

Se'sus wesgutg ta'n tli ulmaje'tew ge's mu nepug
(Matiw 16.21-28; Lu'g 9.22-27)

³¹ Na Se'sus poqji gina'muaji unaqapemg, "Ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinualsiap. Amujpa na ma'muniw ulmaje'tes. Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'ti-jig tplutaqan aq natawo'ltijig ji'nwug ma menu-aqali'gw aq ilsumitaq ta'n tl ne'pa'itaq. Na toqo tujiw nesuguna'q apaji mimaju'as." ³² Se'sus melgima'sni ugjit uli ns'tmu'tinew. Na Pie'l sitatug Se'susal ela'latl aq majiaqa'latl. ³³ Se'sus gigtoqopugua'sit, angamaji unaqapemg, aq majiaqa'latl Pie'lal, "Jigla'si ni'neg Gjimn'tu. Teli angita'sin 'st'ge' ji'nw, mo teli angita'siwn ta'n Gjinisgam tel pual'sg!"

³⁴ Na tujiw Se'sus wigumaji mimajuinu'g maw unaqapemg, telimaji, "Ta'n wen getu wije'wit ni'n, amujpa na ma gis tla'tegegw ta'n teli gsatg, pas'g Gjinisgam ta'n tel puatg. Na tujiw gis majulgwalit ni'n. ³⁵ Na mimajuinu tela'teget ta'n teli gsatg Mn'tua'gig lietew. Gatu mimajuinu tela'teget ni'n ta'n tel pualg, 'msntew iapijewe mimajuaqan. ³⁶ Ge's ula ugs'tqamu eig,

pas'g na 'ms't goqwei gisi assutmu's'p ta'n telgi'g ugs'tqamu, na toqotesip e'nmu's'p iapjiwewei ugmi-majuaqanm wa'so'q. Goqwei gelu'lg ugja'jutes? 'Lpa pe'gaj mo goqwei! ³⁷ 'Lpa mo eigtnug ta'n mimajuinu gisi ignmuetew ugjit gis tli apaja'lan iapjiwewei ugmi-majuaqanm wa'so'q. ³⁸ Mut netaqite'lmiw ta'n tel gina'muen. Mut tlimaw lue'winu'g aq ta'nig mo geja'tigul Nisgaml, 'Mu ni'n teli gtlams'tasiw Se'sus.' Pa na tla'tegen na, ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, jiglapasualultesg ta'n tujiw apaja'sian nuji uggepmite'lgaqanm aq maw sape'ultijig ansale'wijig." **9** Se'sus siawewistoq, "Migwite'tmug ula! Eimu'tijig ula tet ta'nig ma 'npu'ti'gw glapis nemia'tij Gjinisgaml ta'n ilsutegelitl e'w'g ugm'l'gigno'tim."

Sa'se'wamugwa'siteg
(Matiw 17.1-13; Lu'g 9.28-36)

² Gisi asugom tesuguna'q, Se'sus maja'laji Pie'lal, Ji'mejal aq Sa'nal. Ela'laji pas'g negmow etli espapit gm'tn. Ge'sg elapulti'tij etl sa'se'wamugwasilitl Se'susal. ³ Utapsun ma'mun pitiata'tigl aq poqtaqi wapa'tigl. Mo eigtnug ugs'tqamug suspanign gis tl wapa'toqol st'ge' nige' weget je mu ewnejgewei. ⁴ Na toqo tujiw negla nesisijig unaqapemg nemia'tiji Ilaijaal aq Mowisal. Etl agnutma'ti'titl Se'susal. ⁵ Pie'l gelusit aq telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, na maw gelu'lg tet i'mnen. Ge' nesisgl anapjetegewe' 'ltutesnen, newgte' ugjit gi'l, newgte' ugjit Mowis, ap igtig ugjit Ilaija." ⁶ Pie'l aq igtig sigtata'sultijig aq mo geitu'ti'gw ta'n tluetis.

⁷ Jiniw alug neia's'g tetpaqiw ta'n gaqamulti'tij aq nutua'titl Nisgaml alugwigwtug teluelitl, "Etna na ula Se'sus newgti pistai 'ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm!" ⁸ Jaqal gigoqopetesultijig pas'g mo wenn nemia'tigul pas'g Se'susal ta'n wijitgweiagwi'titl.

⁹ Ge's pem nisita'titeg gm'tnigtug Se'sus melgimaji, "Mut wen tlimanew ta'n goqwei gis nemituoq glapis, ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, gisi npman aq gisi apaji minunsian."

¹⁰ Jigs'tua'titl ta'n gis tlimaj pas'g negmow poqji apaji usgutmi'tij, "Goqwei ta na ula wesgutg, ula gisi npman aq gisi apaji minunsian?" ¹¹ Glapis pipanima'titl Se'susal, "Tal gis nujigina'mua'tijig wet tluiejig 'amujpa Ilaija tmg pegising?"

¹² Teli asitemaji, "'Lpa Ilaija tmg pegising aq 'ms't goqwei weji gisgaja'toq, gatu tal gis Gjinisgam ugtwi'gatign gis tl wi'gas'g, 'Na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn amujpa na ma'muniw ulmaje'tew aq ma'munuaqtasigw.' ¹³ Telimuloq, 'lpa Ilaija gis pegising aq mimajuinu'g tela'la'tipnn ta'n getu tla'la'tij pa na wi-jei Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ugjit negm."

Se'sus nepilatl 'lpa'tujl ta'n mn'tu wesgweiatl
(Matiw 17.14-21; Lu'g 9.37-43a)

¹⁴ Ge's Se'sus, Pie'l, Sa'n, aq Ji'mej weita'titeg gm'tnigtug aq nemia'titeg esgwia'tiliji unaqapemg aq pugwenniji mimajuinu'g. Alt nujigina'mua'tijig tplutaqan etl gi'gaja'suala'tiji Se'sus unaqapemg. ¹⁵ Ta'n teli

nqase'g mimajuinu'g nemia'titeg Se'susal na we'gwi ms'gi'gs paqalawaiqan. El'tugultijig aq wel'ta'suala'titl. ¹⁶ Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Goqwei ta gilew wej gi'gaita'ioq?"

¹⁷ Na te'si'tij mimajuinu'g newgte'jit ji'nm asita'puguet, "Nujigina'muet, 'ngwis pegisitulap muta mn'tu'l geggunatl ugtinneg, etna na ugjit mo gis ntawe'g. ¹⁸ Mn'tu te's pesu'gwatuaj 'lpa'tujl aq mesganatesimatl maqamigeg. Pisewiaq ugtun metewigjet-gl wipitl aq pem mejgiet. Na pipanimg'pnig unaqapemg 'gtaqqatesguanew na mn'tu'l pas'g mo gis tala'la'tigul."

¹⁹ Na Se'sus telimaji, "Tali pgitgalultoqs'p aq tali pgi-jia's ni'n glapis 'gtlams'tmu'tioq? Ge' jugwa'tui na lpa'tuj." ²⁰ Na tujiw pegisula'titl Se'suseg. Ta'n teli nqase'g mn'tu nemiateg Se'susal, smtug gisa'latl 'lpa'tujl wejipulgwelitl aq nisegetl maqamigeg lpa'tujl aq te't'pja'silitl aq waju'paqtseg ugtun pisew. ²¹ Se'sus pipanimatl ujjl, "Ta tujiw sa'q na tele'g?" Ji'nm teluet, "Gis ta'n tujiw mijua'ji'juiteg. ²² Gaqaisg mn'tu wejo'tg ne'pa'n ula ngwisl. We'gaw gisa'latl elja'lan pugtewig-tug aq we'gaw eligsmegetl samqwanigtug. Ewlite'lmieg aq apoqonmuieg, etug gis tla'tegetes na."

²³ Se'sus asitematl, "Goqwei wet tlu'a'n etug gis tla'tegetes na? Ta'n tujiw getlams'tmn ta'n pas'g goqwei gis tliatew ugjit gi'l."

²⁴ Smtug 'lpa'tuj ujjl gesigawwelitl, "Gjisaqamaw, getlams'tasi pas'g mo tepianug ta'n teli gtlams'tasi, apoqonmui me' ma'muni gtlams'tasin."

²⁵ Se'sus nemiaji mimajuinu' poqji gigjita'liji, na smtug melgimatl mn'tu'l, telimatl, "Na gi'l mn'tu ta'n gisa'lt ula 'lpa'tuj gepistaqanan aq mo 'ntawen. Mn'tu, telimul, 'gtaqqa'si na 'lpa'tuj aq mut apaja'siw nugu."

²⁶ Ula mn'tu sesgwet aq gisa'latl 'lpa'tujl wejipulgwelitl aq getaqqa'sitl. Na 'lpa'tuj teli angamgusit 'st'ge' 'npuinu. Na 'ms't wen teluet, "Nepgaq." ²⁷ Gatu Se'sus wesua'tuaj ugpiatn aq apoqonmuatl unaqa'silin aq 'lpa'tuj gaqama'sit.

²⁸ Ta'n tujiw Se'sus gis pisgwa'teg wen'ji'guom newgtugwa'luguti'titeg unaqapemg pipanima'titl, "Tal gis ni-nen mn'tu mo gisi gtaqqatesguaqat?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Pas'g a'sutman aq sune'win gisi gtaqqatesguaten na telamugsit mn'tu aq mo goqwei piluei."

Se'sus ap wesgutg unpuaqan
(Matiw 17.22,23; Lu'g 9.43b-45)

³⁰ Na naqt'g na'te'l aq siawita'jig Galali. Se'sus mo pu-atmugup wenn gji'tun ta'n eimu'tijig muta etl gina'muasng unaqapemg. ³¹ Telimaji, "Ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, iga'liten mimajuinu'g ug-pitnuaq ugjit ne'po'qsin. Na gisi nsugunaq apaji min-unsites."

³² Mo negmow nestua'tigul ta'n goqwei gegina'muaji pas'g jipasultijig pipanimanew.

Ta'n wen mawi espe'g
(Matiw 18.1-5; Lu'g 9.46-48)

³³ Peita'jig Gapelniam aq ta'n tujiw gis pisgwita'titeg wen'ji'guomg Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Goqwei ta na etl gi'gaita'ioqos wejgwita'gweg awgtigtug?"

³⁴ Pas'g na mo getu asitema'tigul muta wejgwita'titeg awgtigtug gi'gaita'pnig ta'n wen me' espe'g te'si'tij.

³⁵ Se'sus epa'sit aq wigumaji newgtisgegsiliji je ta'pu, telimaji, "Ta'n wen getu iganpuguij amujpa igalsit ugtejgewa'juin aq lugowata 'ms't wiguma." ³⁶ Na Se'sus nemisguatl mijua'ji'tl, ugplaqaneg tepa'latl aq gegulusgwa'latl. Na tujiw telimaji unaqapemg, ³⁷ "Na mimajuinu ta'n 'nwisunmg wele'watl mijua'ji'tl pa na wijei aq ni'n ta'n teli ule'wij, aq ta'n wen wele'wit ni'n mo pas'g ni'n wele'wigw pas'g maw na newgte'jit ta'n ni'n petgimip."

Ta'n wen mo getanugsiw gw na negm igalugsigw
(Lu'g 9.49,50)

³⁸ Sa'n telimatl, "Nujigina'muet, nemi'g'tt'p ji'nm mn'tu'g getaqqatesguaji mimajuinuigtug, 'gwisunm e'wm'sg, pas'g mo majulgwaluksi'gw ginu. Na telimg'tt'p, 'Naqa'si smtug muta mo majulgwaluksi'gw.'" ³⁹ Se'sus teli asitemaji, "Mut naqa'lanew, muta ta'n pas'g wen nepiteget gisna mn'tu'g getaqqatesguaji 'nwisunmg, negm ma 'nqasaiw gisi mil agnimigw.

⁴⁰ Ta'n wen mo getanugsiw gw na igalugsigw. ⁴¹ Migwite'tmug ula! Ta'n wen samqotl'sg samqwan muta tleiawin Se'suguliewigtug, amujpa na 'msntew ugtapangitueweim."

Mut pata'tegen
(Matiw 18.6-9; Lu'g 17.1,2)

⁴² "Pa na mimajuinu gisa'laj newgte'jilitl mijua'ji'tl, ta'nig getlams'tasilil, oplawtigmuaj, ap me' pajiji mtue'tew ugjit na mimajuinu. Me' glu'lgtesoq, na mijajuinu mesgi'g gun'tew gelpilmuj ugjitaqaneg aq paqatjiegemg 'gta'nug. ⁴³ Toqo pa na gisa'l'sg ula 'gpitn op'la'tegen, ugsua'tu tmse'n, me' glu'lgtes 'msn-mn iapjiwewei mimajuaqan pas'g newgte' 'gpitn, awna je mu gitg 'gpitn aq Mn'tua'gig lien ta'n pugtew ma 'nqa'suenug. ⁴⁴ Na'te'l iapjiw mimajites aq iapjiw amasgipnnetesg. ⁴⁵ Pa na 'ggat gisa'l'sg ejigla'sin Nisgamewigtug, ugsua'tu tmse'n muta me' glu'lgtes 'msnmn iapjiwewei mimajuaqan pas'g newgtigatan awna je mu tapuigatan Mn'tua'gig lien. ⁴⁶ Na'te'l iapjiw mimajites aq iapjiw amasgipnnetesg. ⁴⁷ Pa na 'gpugug gisa'l'sg jigla'sin Nisgamewigtug ugtaqa'tu. Me' glu'lgtes pisgwa'n Gjinisgam ugtelege'wa'gimg pas'g newgt taqqigwan je mu siaw gugunmn gitg 'gpugugul aq Mn'tua'gig lien. ⁴⁸ Na'te'l iapjiw mimajites aq iapjiw amasgipnnetesg.

⁴⁹ "Ta'n tujiw ugs'tqamu eig, amujpa na wen gijga'ji'j gitnmat aq welmaje'g.

⁵⁰ "Wigapu'g ta'n goqwei wel salawa'tas'g. Gatu mo iga'tun salawei mijipjeweigtug, ma wigapu'gtug. 'Gsal igtigig 'st'ge' ta'n Gjinisgam teli gsal'sg. Ignmu

Wejuli Nisgam ilgwenmulin, na tujiw, tle'n gi'l st'ge' na mijipjewe'i ta'n wel sala'watas'g glaman ul mawo'ltitoqs'p igtigig mimajuinu'g."

Se'sus gegina'muaji ugjit ji'nm mo nigtua'tinew ugte'piteml
(Matiw 19.1-12; Lu'g 16.18)

10 Na Se'sus naqt'g na'te'l, siawa'sit Jutia, aq siawi asoqoma'sit sipug teluisig Jol'tan. Ap igtigig pugwelgig mimajuinu'g peita'jig ta'n eimlij. Na negm egnutmuaji 'st'ge' ta'n i' tla'tegej.

² Alt Palasiaq peita'jig aq wet nu'gwala'titl ta'n tel pipanigesultijig, "Nujigina'muet, ge' tliminen, etug 'gt'tplutaqanminu ignmuaj ji'nmul nigtua'tinew ugte'piteml."

³ Se'sus teli asita'puguet aq pipanimaji, "Talamugusnn 'tplutaqann Mowiso'q gis ignmugsioqol?"

⁴ Teli asitema'titl, "Mowiso'q ignmuapnn ji'nmul ewi'gas'g wi'gatignigtug ugjit nigtua'tinew ugte'piteml aq jigla'silin."

⁵ Se'sus telimaji, "Mowiso'q ewi'g'g'p na ula telamu'g 'tplutaqan ugjit gilew muta metua'taqatioqop aq melge'gl 'ggamlamunual. ⁶ Mujga amgwezeweieg ugs'tqamu el'ta's'geg, na teluep, 'Gjinisgam eliapni ji'nmul aq e'pilitl.' ⁷ Etna na ugjit ji'nm naqalaji ujil aq uggitw' aq toqwa'tijig ugte'piteml. ⁸ Na wegla tapusijig negmow ngute'jitaq, mu nugu tapusi'gw pas'g 'ngute'jitew. ⁹ Ta'n weni Gjinisgam gisitgwala'ji, ma wen gis nigtua'lagwi."

¹⁰ Na ta'n tujiw apaji pisgwa'teg wen'ji'guomg, unaqapemg pipanima'titl Se'susal ta'n goqwei ugjit gelutmlitl. ¹¹ Telimaji, "Ta'n ji'nm puna'latl ugte'piteml aq malie'wi'tij igtigil e'pilitl, sespo'teget aq op'la'latl ugte'piteml. ¹² Pa na wijei, e'pit nigtua'ti'tij ugji'nmuml aq malie'wi'tij igtigil ji'nmul, na sespo'teget aq op'la'latl ugji'nmuml."

Se'sus ewlite'lmaji mijua'ji'jg
(Matiw 19.13-15; Lu'g 18.15-17)

¹³ Alt mimajuinu'g pegisita'tiji un'januaq Se'suseg ugjit negm sama'lan. Pas'g na unaqapemg maji-aqa'la'tiji negla mimajuinu'g. ¹⁴ Se'sus ge'jia' na smtug wegaig, aq telimaji unaqapemg, "Ignmu na mijua'ji'jg jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew muta na mimajuinu'g ta'n sangewitelmijig st'ge' wegla mijua'ji'jg Gjinisgam ugtelege'wa'gim tleiaultijig. ¹⁵ Migwite'tmug ula! Amujpa na ignmat Gjinisgam iganpuguin, pa wijei aq wegla mijua'ji'jg, muta ma Gjinisgam gisi ilgwenu-lug, glapis na tla'tegen." ¹⁶ Se'sus te's mijua'ji'tl wesua'latl, epa'latl ugplaqaneg aq gegulusgwa'latl. Ug-tugwejan ugpitn iga'toq aq a'sutmessewatl te's ingute'jilij.

Milesit ji'nm
(Matiw 19.16-30; Lu'g 18.18-30)

¹⁷ Mjit ap newgt Se'sus poqtamga'sit. Na tujiw ji'nm el'tugwi'gl, el nutgul'pa'sitl Se'susal aq pipanimatl,

"Welm'tun nujigina'muet, tala'tega's ni'n gisi msnmn iapjiwewei mimajuaqan."

¹⁸ Se'sus pipanimatl, "Goqwei ugjit telui'tin ni'n welm'tu? Mo wen welm'tug pas'g Gjinisgam newgte'jit. ¹⁹ Geju'l gi'l geitu'n 'tplutaqan: Mut ne'pa'tegew, aq mut sespo'tegew, mut gmutnew, mut egsuew, aq mut gmutnesuintuisgew, gepmite'lm gujj aq 'ggij."

²⁰ Na ji'nm teluet, "Nujigina'muet, weja'tegemgeg maljewe'juianeg ne'gaw majulgwatmn ta'n te's'gl 'tplutaqan."

²¹ Se'sus tetpaqi angamatl, ewlitematl, aq gesalatl ula ji'nmul. Na telimatl, "Mjit newgte' nat goqwei tla'tegen. Maja'si aq 'ntuisgetu ta'n te's'g goqwei gegunmn, na suliewei ignmu ewle'juinu'g aq milesuaqan guguntes wa'so'q. Gis tla'tegen na, jugu'etesg aq majulgwalites ni'n." ²² Ta'n tujiw ji'nm nutgeg ula, ewlape-wa'sit, ewlgwija's'g uggamlamun, aq ejigli ewlitoq muta we'gwi milesit.

²³ Se'sus gigto'qopa'sit unaqapemg aq telimaji, "Na tetuji mtue'g ugjit milesit mimajuinu pisgwa'n Gjinisgam ugtelege'wa'gimg."

²⁴ Na unaqapemg sigtatesgagwi'tij wegla ugglusuaqanml pas'g Se'sus siawewistoaq, "Nn'jantut mawimtue'g ta'n tel pisgwa'timg Gjinisgam ugtelege'wa'gimg negmow ta'n elita'sulti'tij milesuaqan ugjit pisgwa'tunew Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. ²⁵ Tetuji mtue'g milesit mimajuinu lien Gjinisgam ugtelege'wa'gimg pa na wije' aq nige' melgawlejti mo eigtnug, gis saputa'sin saqati ug-pugugw."

²⁶ Na tujiw unaqapemg ap me' aji paqalaitijig aq pipanimultiji, "Tal gisi ugs'tatew wen?"

²⁷ Se'sus tet paqi angamaji aq asitemaji, "Ula ma mimajuinu'g gis tlataqati'gw pas'g Gjinisgam 'ms't goqwei gis tla'teget."

²⁸ Na Pie'l gelusit, "Ninen gatu, 'ms't goqwei naqt-megupneg aq majulgwaluleg'p."

²⁹ Se'sus telimaji, "E'e, ap wije' telimuloq. Menaq wen pisuiw naqtmug wiguow gisna ugjignamg, uggwe'ji'g uggwitl, ujjl, un'jang, aq maw ugtiga'taqan ugjit ni'n aq ugjit na gelu'lg agnutmaqan. ³⁰ Negm 'msntew nige' ula ugs'tqamu me' aq gasgiptnnaqanigl ugjit te's newgte'jit ta'n naqt'g, wiguow, ugjignamg uggwe'ji'g, uggwitl, un'jang, ugtiga'taqan, maw gitnmaten aq amasgipnaten. Me' enmi'gnig 'msntew iapjiwewei mimajuaqan. ³¹ Maw pugwelgtaq, nige' amgwesewe'gig, na negmow ugtejgewe'taq, aq pugwelgig ta'n ugtejgewe't'pnig, na negla amgwesewe'taq."

Gis nige' si'st wesgutg Se'sus ta'n tli np'tew

(Matiw 20.17-19; Lu'g 18.31-34)

³² Na nige' pemi Ita'jig Selusalemg. Se'sus igana'sit aq unaqapemg ugtejg jipasultijig aq ta'nig mimajuinu'g majulgwalugwi'tiji wegwata'sultiliji. 'Mjit ap newgt Se'sus newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg sitatug ela'laji aq wesgutg ta'n te's'g goqwei tliatew ugjit negm. ³³ Se'sus telimaji, 'Jigs'tuigw! Telimuloq ta'n tliatew ugjit ni'n. Nige' el'ta'igw Selusalemg aq ni'n, na

ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, iga'tasites iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig tplutaqan. Et-na negla ilsumitaq ugjit ni'n 'npmn aq iga'liten ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ³⁴ Wegla maligimitaq, lusgomitaq, nipispaqante'taq, aq ne'pa'itaq aq gisi nsugunaq Gjinisgam apaji minua'litew."

Nat goqwei tla'tegelin Se'susal ugjit negmow Ji'mej aq

Sa'n

(Matiw 20.20-28)

³⁵ Na Ji'mej aq Sa'n, Sepeti uggwisg Se'suseg pegisingig. Teluejig, "Nujigina'muet, nat goqwei pe-watmuleg tla'tegen ugjit ninen."

³⁶ Se'sus pipanimaji, "Goqwei pualioq tla'tegen ugjit gilew."

³⁷ Se'susal teli asitema'titl, "Ta'n tujiw poqji ilsutegen ugtelege'wa'gimg ta'n me' espe'g aq igtigl, pualuleg maw pultinenu newgte'jit 'gtinaqanmg aq newgte'jit 'gpatatujmg."

³⁸ Se'sus telimaji, "Mu geituoq ta'n goqwei pipanigesioq. Gisi ugt samqwatoqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n ugt samqwa's. Gis tli ulmaje'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n tli ulmaje'tes? Gis saputita'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n 'gjisaputasites?"

³⁹ Teli asitema'titl, "E'e! gis tla'tegetesnen." Se'sus telimaji, "E'e, na tliatew, ugt samqwatoqs'p st'ge' amujpa ni'n gtu' samqwa's. 'Lpa tli ulmaje'toqs'p st'ge' amujpa ni'n tli ulmaje'tes, aq 'lpa saputita'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n ugji saputa'sites. ⁴⁰ Pas'g na mo ni'n telgita'siw 'mgnmulinew ta'n wen pitew 'ntinaqanmg gisna 'npatatujmg. Negm na Gjinisgam ignmuataq ugt'punual ta'n gisgattegl ugjit negmow."

⁴¹ Ta'n tujiw igtigig newgtisgegsijig unaqapemg nutma'titeg wegaiugtua'tiji Sa'nal aq Ji'mejal. ⁴² Gatu Se'sus wigumaji aq teluet, "Assumgwi'tiji g'pno'lewaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq gegguna'tiji, ap igtigig ilsumatiji mimajuinu'g ta'n tla'taqatilitaq aq gilew geituoq. ⁴³ Mut na tl pmita'new. Pa na nat wen newgte'jit te'sioq gtu' gugung ml'gigno'ti amujpa na negm elugowaji esgwia'tiliji, ⁴⁴ aq wen newgte'jit gtu' iganpuguij amujpa na gistejuit 'ms't ta'n te'siliji. ⁴⁵ Pa na wije' ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, mo weji pgsinuap ugjit lugougsin, weji pgsinap lugowan aq iga'tun 'ntmimajuaqanm ugjit ugs'tawian pugwelgig mimajuinu'g."

Se'sus nepilat nepapigwa'litl ji'nmul Paltimeas

(Matiw 20.29-34; Lu'g 18.35-43)

⁴⁶ Na tujiw peita'jig Jeligo. Ge's Se'sus pem jiglita'tij aq maw unaqapemg, pugwelgig mimajuinu'g mawia'tijig. Na nepapigwa't ji'nm teluisit Paltimeas, ujjl teluisilitl Timeus, pemgopit aq etl tawaqmat gmetug awgtigtug. ⁴⁷ Ta'n tujiw nutmateg ula Se'sus tleiwit Nasalet gis pegising, poqji sesgwet, "Se'sus! Ntelege'witeminen, Ta'piteg wetagutmn, ewlitemi!"

⁴⁸ Pugwelgig majiaqa'la'titl aq telima'titl, "Wan-taqa'si!" pas'g na me' aji gsigawet, "Ta'pit uggwis! Ge' ewlitemi!"

⁴⁹ Se'sus nenga'sit aq teluet, "Wigumug!" Na wiguma'titl nepapigwa'litl ji'nmul aq teluejig, "Ulgwija'si, unaqa'si, muta wigum'sg."

⁵⁰ Smtug menegetl ugpitu'gunml. Jiniw gaqame-tesing aq elietl Se'susal.

⁵¹ Se'sus pipanimatl, "Goqwei pualin tla'tegen ugjit gi'l?" Nepapigwa't teli asitematl, "Nujigina'muet, ap getu nemitegei!"

⁵² Se'sus telimatl, "Ta'n teli gtlams'tasin na weji gisi npisin nige', gis maja'sites." Smtug ula ji'nm gis nemiteget aq majulgwatal Se'susal awgtigtug.

Gepmite'lma'titl Se'susal ta'n tujiw pisgwa'nij Selusalemg

(Matiw 21.1-11; Lu'g 19.28-40; Sa'n 12.12-19)

11 Se'sus aq unaqapemg pemi lta'jig gigjiw Selusalem. Tmg el'ta'jig Pettani toqosip Petpaqe'. Ula gutanji'tl suel toqtqegn etegl nunmaqamigeg Olipet gm'tnigtug. Se'sus tapusiliji unaqapemg igan gnuat'ua'ji ta'n tla'tegelitaq, aq igangimajig. ² "La'tigw ula gutanji'j me' naqajijge'l. Ta'n tujiw iga'ioq na'te'l we'jiatoqs'p te'sipowji'j gelpilasit. 'Lpa menaq e'wa'sigw. Apgwa'latoqs'p aq apat gl'taqana'toqs'p. ³ Pa na wen pipanimugsioq, 'Goqwei wet tla'tegeioq na?' tlimatoqs'p, 'Gjisaqamaw pualat, smtug apaja'taltal gaqiewaj.' "

⁴ Na maja'tijig aq we'jia'titl te'sipowji'tl gmetug awgtigtug. Wej gl'pisilitl ga'qanigtug wen'ji'guom. Ge's etli apgwa'la'tij, ⁵ ta'nig gigjiw gaqamultijig pipanimgwi'tij, "Tal lugweioq ta u't etli apgwa'loq te'sipowji'j?"

⁶ Teli asitema'tiji st'ge' ta'n Se'sus telimapni. Na smtug ji'n mug iga'la'tiji. ⁷ Apat gl'taqana'titl te'sipowji'tl Se'suseg, ugpitu'gunmuaq ugpaqamg ge'gwistaqatua'titl wi'sisl aq smtug Se'sus tepa'sitl. ⁸ Na pugwelgig mimajuinu'g siplamgo'la'tiji ugpitu'gunmuaq awgtigtug, gatu igtigig miti'sigtug weji mn'te'mi'titl nipispaqan iga'taqanigtug aq siplamgo'tu'titl awgtigtug. ⁹ Na mimajuinu'g ta'n iganita'jig aq ta'n ugtejg wejgu'ita'jig na poqji sesgu'tijig,

"Allelulia Gjinisgam gepmite'lmatl ula newgte'jit wejgu'et ugwisnmg. Gjinisgam gepmite'lmatl ula newgte'jit wejgu'et ginu gtelege'witemitesnu st'ge' Ta'pito'q. Allelulia Gjinisgam ta'n mawi espe'g. Gjinisgam westaugsi'gw nige'."

¹¹ Se'sus iga't Selusalem aq pem liet 'gjia'sutuo'guom. Pisgwa't aq teli alapa'sit 'ms't tami. Na tujiw naqt'g aq apaja'sit Pettani maw newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg muta gis pem gaqiaq na'gweg.

Se'sus aq pi'gmenaqsi

(Matiw 21.18,19)

¹² Na igtig na'gweg pemi apaita'titeg, Pettani, Se'sus gewising. ¹³ Gneg nemiatl pi'gmenaqsi'l, waju'elitl nipi'g. Se'sus eliet ta'n tet gaqamilij aq aji angamatl ugjit gis we'jitun pi'gl me' i'ttn. Ta'n tujiw gigja'siteg pas'g nipi' we'jiaji, mo tami nemitugul gaqapitnugl pi'gl, muta mo tetaputestnug nigwen pi'gl. ¹⁴ Se'sus te-

limatl na pi'gmenaqsi'l. "Ma wen nugu pi'gl ugtatalug gi'leg!" Aq unaqapemg nutua'titl.

Se'sus eliet 'gjia'sutuo'guom

(Matiw 21.12-17; Lu'g 19.45-48; Sa'n 2.13-22)

¹⁵ Ta'n tujiw peita'titeg Selusalemg Se'sus pisgwa't tusati 'gjia'sutuo'guom. Poqji tuattesguaji 'ms't ta'n te'siliji etli pgwateligatiliji aq etli ntuisga'tiliji a'sutuo'guom aq aputasgejio'toqol ugpatautimual nut sa'se'wa'tu'tij suliewei aq ugmputimual ta'nig netuisgetu'tiji plesg. ¹⁶ Mo ignmuagul wenn pma'tilin ta'n pas'g goqwei 'gjia'sutuo'guomei iga'taqan. ¹⁷ Na tujiw tel gnu'tmua'ji mimajuinu'g, "Na'te'l ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, ta'n goqwei Gjinisgam teluep, 'Ni'n nignen na tluisitew ta'n i' tli a'sutma'timg ugjit 'ms't mimajuinu'g.' Pas'g gilew gawasga'tuoq gmutnes i' tligasulti'tij."

¹⁸ Na iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig tplutaqan nutmi'titeg aq na poqji gwilmi'tij ta'n tl ne'pa'taq Se'susal pas'g na jipala'titl muta pugwelgig mimajuinu'g wesam jigs'tua'titl ta'n tel gina'muelij.

¹⁹ Na wela'gwele'l iga'q Se'sus aq unaqapemg naqtm'i'tij na 'gjigan.

Pi'gmenaqsi'oq nepg'snaq

(Matiw 21.20-22)

²⁰ Ge'sg egsitpu'g pemi lta'tij awgtigtug nemia'titl pi'gmenaqsi'oq gaq gispasisnaq glapis ugjip'sgigtug.

²¹ Pie'l migwite'tg ta'n gis tliaqap ulagu, aq telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, ge' lapa'si, na pi'gmenaqsi'oq ta'n gelult'p ulagu, nepg'snaq."

²² Se'sus asitapuguet aq telimaji, "Migwite'tmug ula! Lita'sultigw Gjinisgam! ²³ Na tujiw gis tlimatoqs'p gm'tnji'j, 'Unaqa'si aq eljiaqalsi 'gta'nug.' Gatu mo megtamutiwoq, ggamlamunuaq, awna 'gtlams'tasultioq ta'n goqwei telueioq tliatew, aq na tla's'gt'tew ugjit gilew. ²⁴ Etna na ugjit wet tlimuloq, ta'n tujiw a'sutman aq etawaqtmang goqwei 'gtlams'tasi, na gis mesnmneg, aq 'ms't goqwei msntes. ²⁵ Ta'n te's a'sutman apigsigtu ta'n wen getan'sg glaman gujj wa'so'q apigsigtumultal 'gtlue'uti'l. ²⁶ Gatu mo apigsigtuawj igtigig pa na wijei Gujj wa'so'q ma apigsigtumulugul 'gtlue'uti'l."

Pipanima'titl Se'susal ta'n weja'toq ugtassusutim

(Matiw 21.23-27; Lu'g 20.1-8)

²⁷ Na tujiw apajita'jig Selusalemg. Aq pisgwita'jig 'gjia'sutuo'guomg. Ge's Se'sus ala'sit na iganpugultijig patlia'sg, nujigina'mua'tijig, aq me' natawo'ltijig ji'n mug peita'jig negmeg, ²⁸ aq pipanima'titl, "Tal gis tla'tegen weget aq wen ignmasg's ugtassusutim ugtla'tegen?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Nige' pipanimuloq pas'g newgte' glusuaqan, aq gisi ignmuioq ula glusuaqan. Na ni'n gis tlimultoqs'p ntassusutim ta'n tel gis tla'tegei. ³⁰ Ge' tlimigw, Wen Sa'nal petgimasnn ugjit sign'tuan mima-juinu'g? Gjinisgam gisna mimajuinu'g?"

³¹ Pas'g na negmow poqji sespagnutma'tiji, "Nige' taluetesnu? Na tli asitemug wejiaq Nisgamewigtug, tluetew, 'Goqwei ugjit mo getlams'tuawoqos Sa'n?'
³² Gatu awna ula mimajuinu'g gepmite'lma'titl Sa'nal. Ma gis tluweg wejiaq mimajuinuigtug," muta jipala'tiji mimajuinu'g. 'Ms't wen gtlamite'lmatipnaq Sa'no'q iganigjitegewinuaq. Iganpugultijig jipala'tiji mima-juinu'g. ³³ Na teli asitema'titl Se'susal, "Mo geitueg!" aq Se'sus telimaji, "Pa na wijei, ma tlimuluoq ta'n weja'tu-an ntassusutim ugjit ta'n tel gis tla'tegeian."

Se'sus a'tugowaji na ji'nm ta'n assutg iga'taqan
 (Matiw 21.33-46; Lu'g 20.9-19)

12 Na Se'sus poqji a'tugowaji, "Etna na ula ji'nm gle'pmenaqsig etli iga'taqalaji aq llutaqan gig-to'qolut toqo mulqatg elmalqei ugjit ta'n tl pepgijo'tu-tal gle'pl aq el'toq wen'ji'guomji'j ta'n tel gisi al gig-to'qwapitew. Na tujiw maqatuigetoq ugtiga'taqan aq wiguow naqt'g aq poqtamga'sit. ² Ta'n tujiw mena'taqutim'g gle'pl iga'q elgimatl ugtlugowinuml ugjit ignmugsin ta'n telgi'g tettuj na iga'taqanigtug wegla nuji iga'taqu'tijig. ³ Na nuji iga'taqu'tijig go-qqwa'la'titl na lugowinu'l tl matta'titl aq apat gima'titl. Mo goqwei pe'gaj pegisitug. ⁴ Na assusit igtigl lugowinu'l poqjigimatl, ta'n eimu'tijig nuji iga'taqu'tijig. Matna'titl aq taqama'titl un'jig, me' gesita'titl je mu amg-wesewe'l. ⁵ Na assusit elgimatl igtigl ugtlugowinuml aq ne'pa'titl aq ewlumua'tiji pugwenniji igtigi wijei tela'laji. Matta'tiji ta'sijig aq siaw ne'pa'tiji igtigi. ⁶ Na nige' pas'g newgte'jilitl esgwielitl ta'n apgotgimaten, assusit newgtunatl uggwisl. Na nugu ugtejgewei elgimatl uggwisl, ta'n eimu'tijig nuji iga'taqu'tijig. Teluet, 'Amuj na gepmitelma'tital ngwisl.' ⁷ Pas'g na nuji iga'taqu'tijig telimultijig, 'Ula na assusit uggwisl. Jugwita'gw aq ge' ne'pa'nej glaman ula iga'taqan ginuwe'tew.' ⁸ Na wesua'la'titl uggwisl aq ne'pa'titl aq tewajiaqtua'tij wa'qi sitatug iga'taqanigtug."

⁹ Se'sus pipanigesit, "Tala'tegetew nige, na ji'nm ta'n assutg iga'taqan? Jugu'etew aq ne'pa'taq wegla ji'nmug aq se'g eli mqtuigetoq ugtiga'taqan igtigi nuji iga'taqu'tijig. ¹⁰ Amuj gis egitmoq Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g?

'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo puatmi'tigup.

Etna na ula gun'tew

ta'n 'ms't goqwei mawn'g.

¹¹ Na Gjisaqamaw gisite'tg'p ta'n gis tliaq, na we'gwi ula's'g."

¹² Na Lesui'paq iganpugultijig wejo'tmi'tij gisi ug-sua'la'new Se'susal muta geitu'tij ta'n tel agnutmlitl, wesgumujig negmow. Pas'g jipala'tiji mimajuinu'g. Etna na ugjit naqala'titl aq ejiglita'jig.

Pipanima'titl ugjit apangitmnew g'pnno'lewei suliewei
 (Matiw 22.15-22; Lu'g 20.20-26)

¹³ Na tujiw Lesui'paq iganpugultijig elgima'tiji te'siliji Palasiaq aq te'siliji Elot unaqapemg ugjit Se'susal gis-tesguanew ta'n tl mil pipanimataq. ¹⁴ Na peita'liji aq

telueliji, "Nujigina'muet, geitueg gi'l maw tetapu'en ji'nmuin. Geju'leg gi'l mo wen wessimawt ta'n teli angamgusij awna ta'n telgwig uggamlamun. Gegi-na'muen teliaqeweigtug ta'n Gjinisgam tel puatg ugjit mimajuinu'g tla'taqatinew. Tliminen etug tetapu'eieg apangitmnen g'pnno'lewei suliewei. Amujpa apangit-megl gisna moqwa'?"

¹⁵ Pas'g Se'sus saputamaji ta'n getu tela'luj aq asitemaji, "Goqwei na gilew wet tla'taqatioq? Getu' gis te'sguioq? Ge' jugwa'tui na suliewei. Ge' angaptmug."

¹⁶ Na pegisitua'tij newgte' aq pipanimaji, "Wen ugsis-gw aq ugwisunm wegla?" Teli asitema'titl, "G'pnno'l."

¹⁷ Na Se'sus teluet, "Na apangitmug g'pnno'l ta'n go-qwei, g'pnno'lewei, aq apangitmug Gjinisgam ta'n go-qwei Nisgamewei." 'Ms't paqalaiagwi'titl.

Pipanigesultijig ta'n tel minunsitew ta'n tujiw gisi np'g
 (Matiw 22.23-33; Lu'g 20.27-40)

¹⁸ Na tujiw alt Satusiaq peita'liji Se'suseg. Etna na negmow teluejig, "Ta'n tujiw mimajuinu gisi np'g ma' minunsigw." ¹⁹ Telima'titl, "Nujigina'muet, Mowiso'q gis wi'g'g'pneg tplutaqan ugjit ginu, 'Ta'n tujiw ji'nm nepg aq naqalatl ugte'piteml toqo mo mijua'ji'j gegguna'tig-wi na ji'nma ugjignaml amujpa malie'wi'titl na sigu'sg-wal glaman gisi gugunataq mijua'ji'j ugjit na nepg'pnaq ji'nmaq.' ²⁰ Jijuaqato'q etna na ula llaigneg te'sipnig wijigatultijig ji'nmug. Mujga gisiguit malie'wit, mo pegitawsigwaq, nepgaq, aq mo mijua'ji'j gis gu-guna'tigwi. ²¹ Toqo ap igtig malie'wititl na sigu'sgwal aq mu mijua'ji'j gis guguna'tigwi nutaiw nepg. Ap wi-jei teliaq si'stewe'l ugjignamual. ²² Maw esgwia'tijig glapis llaigneg te'sijig wijigatultijig malie'wi'titl na e'pil-itl. Gaqi npu'tijig aq mo mijua'ji'j gegguna'tigwi. Na ugtejgewei na e'pit nepg. ²³ Ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'laj npuinu'g maw ula ji'nmug aq e'pit aq mima-jultitaq wa'so'q wen etug ugte'pitemal? 'Ms't llaigneg te'sijig malie'ulti'tipnn."

²⁴ Se'sus asitemaji, "Pa na pe'gaj mo tetapua'tiwoq aq mo geituoq ta'n goqwei ugjit! Mo geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign aq Gjinisgam ugm'l'gigno'tim. ²⁵ Ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'laj ta'nig nepu'tilipni tlo'ltitaq 'st'ge' ansale'wijig wa'so'q. Ji'nmug aq e'pijig ma malie'ulti'gw. ²⁶ Pa na pipanigesi's'p ta'nig nepu'tipni minua'lujig, amuj na egitmoq Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g ta'n Mowiso'q gis wi'g'g'p ugjit na nip-ispagan etlamglegl aq mo taloqtenugul. Na na'te'l ewi'gas'g ta'n Gjinisgam telimateg Mowiso'q, 'Ni'n na Gjinisgam ugjit Aplam, ni'n na Gjinisgam ugjit Isaq, ap ni'n Gjinisgam ugjit Je'gop.' ²⁷ Na ula telueg, Negm na Gjinisgam ugjit ta'nig mimajultijig. Na telueg, ta'nig getlams'tasultipnig aq nepu'titgi'g, apaji mimajultijig wa'so'q. 'Lpa gilew ma'muniw oplia'tioq."

Na mawi ms'gi'g tplutaqan
 (Matiw 22.34-40; Lu'g 10.25-28)

²⁸ Na na'te'l eig's nujigina'muet tplutaqan, nutg's ta'n goqwei wesgutmlit'ij. Nemiasnn Se'susal ignmuateg

Satusiaq gelu'lg glusuaqan aq smtug eliet negmeg aq pipanimatl, "Tegen tplutaqan mawi espe'g te's'g?"

²⁹ Se'sus asitematl, "Etna na ula mawi espe'g. Nutmu'tigw Isle'lewioq, Gjisaqamaw Gnismaminu pas'g negm Gjnisgam. ³⁰ Te's gamlamin amujpa gesalt Gnismaminu Gjisaqamaw ta'n telgi'g ggamlamun, ta'n telgi'g 'gjijaqamij, ta'n telgi'g 'gtangita'suaqanm, aq ta'n telgi'g 'gml'gigno'tim. ³¹ Na ula tapuwei ta'n mawi espe'g tplutaqan, etna na ula, amujpa gesaljig gigmaq st'ge' ta'n gi'l teli gsalsin. Mo eigtnug ap piluei 'tplutaqan teli espe'g st'ge' wegla tapu'gl."

³² Na nujigina'muet 'tplutaqan telimatl Se'susal, "Wel tetapuwestun, nujigina'muet. Teliq ta'n teluen, pas'g Gjisaqamaw negm na Gjnisgam. Mo piluei igtig eimug pas'g negm. ³³ Amujpa na mimajuinu te's gamlamij gesalatl Nisgaml ta'n telgi'g uggamlamun aq ta'n telgi'g ugtangita'suaqanm aq ta'n telgi'g ugml'gigno'tim aq amujpa gesalaji wigumaq 'st'ge' negm ta'n teli gsal-sij. Gelu'sit wi'sis ela'l'j aq nu'gwa'lanew patgulmesigaqanigtug ugjit ignmugsin Gjnisgam aq ta'n te's'gl goqwe'l ignmatimgewei ugjit Gjnisgam, pas'g me' glultes 'gsalug."

³⁴ Se'sus pegene'watl ta'n teli ns'tuwestulij ta'n tujiw teli asita'puguelij aq telimatl, "Geget gisgaje'in ugjit Gjnisgam ilgwenmin." Na toqo tujiw mo wen nugu tewjitagw pipaniman nugu Se'susal.

Pipanigesin ugjit na ji'nm ta'n Gjnisgam megnapnn ilgwenataq ugtmimajuinung

(Matiw 22.41-46; Lu'g 20.41-44)

³⁵ Ge's Se'sus etl gina'muej 'gjia'sutuo'guomg na etl pipanigesit, "Tal gis nujigina'mua'tijig 'tplutaqan gis teluejig,

'Na newte'jilitl, ta'n Gjnisgam megnapnn ilgwenanew ugtmimajuinung, wetagutmlitl Ta'piteg?"

³⁶ Na Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pito'q ta'n tluelin, 'Gnismaminu telimatl 'Ntnisgamum, Pa'si tet ntaqanmg, glapis gisi iga'laqaj ta'nig getan'sgig, 'gpitng.'

³⁷ Ta'pit na negm telui'tapnn, "Ntnisgamum, 'tal gisi ugtaquttew Ta'piteg?"

Se'sus gegnua'tuaji mimajuinu'g ula nujigina'mua'tijig 'tplutaqan

(Matiw 23.1-36; Lu'g 20.45-47)

Na pugwelgig mimajuinu'g nutua'titl Se'susal aq wels'tua'titl. ³⁸ Ge's etli wesgumuj telimaji, "Angweiuq wegla nujigina'mua'tijig 'tplutaqan! Al'ta'jig i' tli ntuisga'ti'tij, tel gnesultijig me' na mimajuinu'g nmia'titaq aq gepmite'lma'titaq. ³⁹ Gisgatnmu'jig mujgajewe'l mutputi'l ugjit negmow aq mujgajewe'l ugt'punual pestie'ulti'tij. ⁴⁰ Wegla pepsitelma'tiji sigu'sgwaq aq we-sua'tua'tiji pugwelgl ta'n goqwe'l sigu'sgwaq geggunmi'titl. Na tujiw pegiji a'sutma'tijig ugjit nmugsinew aq uli angamgusultinew. Ulmajo'ltitaq ta'n tujiw ilsumaj."

Sigu'sgwaq ta'n tel pegisitoq ignmatimgewei

(Lu'g 21.1-4)

⁴¹ Se'sus pemgopit 'gjia'sutuo'guomg ta'n tepaw i' te-pege'tij suliewei. Na pugwelgig milesultijig mimajuinu'g pugwelg suliewei tepo'tu'tij. ⁴² Na ewle'jit sigu'sgwaq pegising aq tepegetl tapu'gl suliewe'ji'tl pas'g tel tepawgti newgte' sent. ⁴³ Na Se'sus wigumaji unaqapemg aq mawa'laji aq telimaji, "Telimuloq ula ewle'jit sigu'sgwaq me' pugwelg gis tepeget je mu 'ms't ala igtigig. ⁴⁴ Muta ala igtigig gisi iga'tu'titl aq me' piamie'tij milesuaqan. Negmow milesultijig, pas'g negm ewle'jit. Gaqtepegeteg ta'n te's'g goqweieg ta'n negm ugji mimajisoq."

Se'sus wesgutg ta'n tel suisga'tas'gt'tew 'gjia'sutuo'guomg

(Matiw 24.1,2; Lu'g 21.5,6)

13 Ge's Se'sus pem jigla'sij 'gjia'sutuo'guomg newgte'jilitl unaqapeml teluelitl, "Nujigina'muet, ge' lapa'si! Ge' teli uli angamgugl wegla gun'tal aq tetuji gelu'lg wen'ji'guoml."

² Se'sus asita'puguet, "Nemituoqol wegla mesgi'gl wen'ji'guoml. Je ma newgte' gun'tew esgwianug ugt'pung muta 'ms't ta'n te's'gl gaq nista's'gt'tal."

Gitnmo'qon aq ulmajo'qon

(Matiw 24.3-14; Lu'g 21.7-19)

³ Tel gne'g Se'sus pemgopit gm'tnji'j teluisilitl Olipet, tetpaqiw 'gjia'sutuo'guomg. Na Pie'l, Ji'mej, Sa'n, aq Antle' ge's newgtamsiliteg peita'jig Se'suseg, ⁴ aq pipanima'titl, "Ge' tliminen ta'n tujiw na tliatew aq tliminen na gnugwaqan musga'tuin giasgiwewei iga'q ugjit wegla ta'n goqwe'l tliatal."

⁵ Se'sus poqji tlimaji, "Ango'tmug, mut wen lue'wa'lugsinew. ⁶ Muta pugwelgtaq mimajuinu'g nwisunmg, wejgwita'taq. Tluetaq, 'Ni'n na ula ji'nm, ta'n Gjnisgam megnapnn ilgwenataq ugtmimajuinung, aq pugwennitaq mimajuinu'g ma'mun lue'wa'la'tiji. ⁷ Mut sespete'tmnew ta'n tujiw nutmoq matntimgl tepaw gisna amaseg. Amujpa na teliaq pas'g na mo tl'ta'sultinew getu gaqiaq ugs'tqamu. ⁸ Etna na tujiw newgte' 'gjigan matntultitaq igtig 'gjigan. Aq newgte' elege'wagi matntultitaq ap igtig elege'wagi aq 'ms't tami matntultitaq. Ugs'tqamu el maja's'gt'tew 'ms't tami aq iga'tew pestmo'qon. Ta'n tujiw wegla tli-aq, na tujiw gilew 'gji'tutoqs'p geget gespaqami'g.

⁹ "Amujpa gilew angweiasultioq muta ugsua'lugsitoqs'p aq ilsumugsitoqs'p ta'n i' tli ilsumuj. Tl mattoqsitoqs'p a'sutuo'guoml. Na toqo tujiw tli ilsumugsitoqs'p nuji iganpugultijig aq elege'wijig muta majulgwalioq ni'n glaman gis tlimatoqs'p negmow gelu'lg agnutmaqan. ¹⁰ Amujpa na gelu'lg glusuaqan amgwesewei gegnua'tujig ta'n tel mil agnutmu'tijig mimajuinu'g, ta'n telgi'g ugs'tqamug. ¹¹ Ta'n tujiw ugsua'lugsioq, aq pija'lugsioq, aq ilsumugsioq, mut igan sespe-ta'sultinew ugjit ta'n tlua'titoqs'p. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Gjnisgam ignmugsitoqs'p na tujiw ta'n tlua'tito-

qs'p. Ma gilew e'wmuoq 'gglusuaqanmual. Wejuli Nisgam, 'gtinnewaq eig, tl ewistutew ugjit gilew. ¹² Mima-juinu gisa'latal wijigumatl ne'po'qsilin. Aq ujjuaq wijei tla'lataq un'januaq, un'januaq masgelma'titaq un-gi'guaq aq gisa'lataq ne'po'qsilin. ¹³ 'Ms't wen masgelmugsitoqs'p muta ni'neg tleiaultioq. Ta'n tegen mima-juinu gisipugutg glapis ugtejgewei. Na negm Gjinisgam ugs'tawiatal."

**Nmitutoqs'p tliatew ta'n iganigjitegewinuaq
Tanielo'q teluepnaq**

(Matiw 24.15-28; Lu'g 21.20-24)

¹⁴ "Nmitutoqs'p metu angamgusit gaqamit ta'n mo teltenug 'lpa pe'gaj i'mn. (Ta'n wen egitg 'ns'tasij ta'n goqwei telueg.) Na toqo tujiw ta'n wenig eimu'tijig Jutia amujpa elsumultijig soqoqamigeg. ¹⁵ Pa na wen wiguaq gujmug eig's, toqo na tliaq, mut pisgwa'iwij lamguomg nemisgmn nat goqwei. ¹⁶ Pa na mima-juinu eig's iga'taqanigtug, mut apsgwa'siwij wiguaq, aq tua'tuij utapsun. Amujpa na smtug nangamisgoqia. ¹⁷ Mawi mtue'tew na na'gwegl ugjit e'pijig ta'nig getu un'janultijig (wenig mijua'ji'jue'gatijig) aq ugjit e'pijig ta'nig apje'ji'jultiliji mijua'ji'jg gegguna'tiji ta'n tl pma'lataq. ¹⁸ Gjinisgam tawaqtmug ugjit mo tlian miawipug. ¹⁹ Mawi mtue'tew negla na'gwegl me' ap aji mtue'tal ta'n menaq ugs'tqamu teli gji'tas'gtnug's ap ma nugu tlianug. ²⁰ Gatu Gjisaqamaw gisita'sit toqwaqji'ja'tun negla na'gwegl je mu 'ngute'jiwisoq westa'taq. Etna na ugjit ta'nig gisi mgnaji mima-juinu'g, wet tla'teges na.

²¹ "Pa na wen telimugsioqs'p, 'Ula tet eig Nuji-ugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan Nisgam ugtmimajuinung!' gisna, 'Ala eig!' Mut 'gtlams'tmu'tinew! ²² Ne'ita'taq nujiagsupugua'taqatijig tluetaq, 'Ni'n na ula ji'nm ta'n Gjinisgam megnapnn ilgwenataq ugtmimajuinung,' aq nujiagsupugua'taqatijig iganigjitegewinu'g. Ugnugwaqanmual aq paqalawaqann gis tla'taqatijig getu gistesgua'tiji Gjinisgam ugtmimajuinung. ²³ Angweiasultigw! Gis igan tlimuloqop."

**Na na'gwegl Se'sus na ji'nm ta'n Gjinisgam
petgimapnn apaja'sitew**

(Matiw 24.29-31; Lu'g 21.25-28)

²⁴ "Ta'n tujiw metue'gl na'gwegl gaqiaq, na na'gu'set 'mgatawa'sitew aq tepgun'set ma piam wasoqwegw. ²⁵ Gjinisgam pepuetestutew 'ms't goqwei musigisg'tug aq gloqowe'g ma wijei tl pmita'gwig. ²⁶ Na tujiw ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, alugwigutug jugu' neia'sites. Ntmlgigno'tim aq ntgepmite'lgaqanm guguntes aq paqtasites. ²⁷ 'Pgotgima's 'ntansale'witemg ta'n telgi'g ugs'tqamu aq mawo'lataq ta'n Gjinisgam gisi mgenaji ugtmimajuinung, ta'n telgi'g ugs'tqamu."

Gjigina'masi ula pi'gmenaqsi

(Matiw 24.32-35; Lu'g 21.29-33)

²⁸ "Ignmu gina'mulin ula pi'gmenaqsi. Ta'n tujiw nipispaqan nigwegl aq menajejgl poqji nipi'juaq, na gji'jituq geget nippg. ²⁹ Pa na wijei ta'n tujiw nemituoq wegla goqwe'l tliaq. Na tujiw gji'tutoqs'p tepaw eig aq ugs'tqamu gaqian. ³⁰ Migwite'tmu'tigw ula! Mima-juinu'g ta'nig nige' mimajultijig ma nepu'ti'gw glapis ula 'ms't gaq tliaq. ³¹ Wa'so'q aq ugs'tqamu gaqiatew gatu ni'n 'nglusuaqanml 'lpa iapjiw ma gaqianugl."

Mo wen geitug ta'n tujiw tliatew

(Matiw 24.36-44)

³² "Gatu mo wen geitug na na'gwegl gisna ajiet ta'n tliatew, je mu ansale'wijig wa'so'q, je mu ni'n Gjinisgam uggwisl, pas'g nuji geitoq. ³³ Ango'tmug aq jigo'tmug muta mo geituoq ta'n tujiw tliatew. ³⁴ Pa na wijei aq ji'nm ta'n ejigla'sit wiguaq aq iga'laji ugtlugowinung iganpugultinew, ala wen newgte'jit ugtlgowaqan elugwatg, aq telimatl ga'qan nujo'tg, 'Siaw wapi!' ³⁵ Pa na wijei telimuloq, 'Gisgajo'ltigw aq ango'tmug muta mo geituoq ta'n tujiw Gjisaqamaw 'pgisintew etug jel wela'gewe'le'l, gisna aqatpa'q gisna ge's wejgwapniaq gisna wejgu segewa't na'gu'set. ³⁶ Gatu jiniw pgisintew, mut we'jugsinew nep'tioq!' ³⁷ Ta'n goqwei telimuloq 'ms't telimgig, 'Siaw lugutigw aq ango'tmug.'"

**Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig
'tplutaqan gisita'sultijig ne'pa'new Se'susal**

(Matiw 26.1-5; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)

14 Etna na tapugunaqt'tew pestie'umg ugjit Siawa'timgewei ta'n e'wmi'tij pipnaqan mo api-ta'tas'gtnug. Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan gwilm'tij ta'n tl gimiw ugsua'lataq Se'susal aq ta'n tl ne'pa'taq. ² Telimultijig, "Ma gis tla'taqati'gw pestie'umg, ta'n tujiw pugwelgig mima-juinu'g tet 'gjigan eigig. Jijuaqa 'ms'gi'gt'tew goqwei pegwatu'tij."

Se'sus un'jig elguta'tuj amjaqto'suti Simon wiguaq

(Matiw 26.6-13; Sa'n 12.1-8) x [Simon maliguitut leplsiewinu'j muta melgignaq 'gsnugowaqan gegung's teluisig, "lepsi." Na pilsiet mima-juinu aq mima-juinu sugul'gat pas'g gisi npisit.]

³ Se'sus Simon wiguaq eig's Pettanieg. Simon tel maliguitut, "Leplsiewinu'j," pas'g gisi npisit. Ge's Se'sus etlatalg, e'pit pisgwa'latl gun'teweie'l pu'taiji'tl waju'pelitl ta'n mawi mgo'tig amjaqto'suti. Wejitas'g poqtaqiaq nalt. Na panta'latl pu'taiji'tl aq guta'tuaj amjaqto'suti Se'susal un'jig. ⁴ Alt mima-juinu'g wegaiultijig aq telimultijig, "Goqwei weji e'wmaj aq goqwei wet tl pisuo'tg gelu'lg amjaqto'suti? ⁵ Gisi ntuisgetas'gt'soq ugjit panaemg tepawgti newgtipunqegewei suliewei ganie'wisooq aq suliewei ignmuanes ewle'juinu'g!" Majiaqta'titl ma'muniw na e'pilitl.

⁶ Gatu Se'sus teluet, "Punajimug na e'pit! Goqwei weji ulgowaqana'loq? Maw gelu'lg ta'n tela'tegej ugjit ni'n. ⁷ Iapjiw ewle'jultijig mima-juinu'g wijitgweiugsitoqs'p

aq ta'n pa tujiw gisi apoqonmuatoqs'p. Gatu ma ni'n iapjiw gis wijitgweiu. ⁸ Ula e'pit tela'teget ta'n tel we'gwisipgwatoq. Gis guta'toq amjaqto'suti nun'jig gisgaja'tuij ta'n tli utquta'liten ugjit me' enmina'gweg. ⁹ Nige' migwite'tmug ula! Ta'n tet tami gelu'lg agnut-maqan etl wi'tas'g ta'n telgi'g ugs'tqamu, na e'pit ta'n gis tla'teget ugjit ni'n, migwite'lmaten ugjit negm."

Suta netuisgetoqol Se'susal

(Matiw 26.14-16; Lu'g 22.3-6)

¹⁰ Na smtug Suta, newgte'jit wegla newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg elieji iganpugultijig patlia'sg aq telimaji, "Ni'n apoqonmultoqs'p ta'n teli ugsua'loq Se'sus." ¹¹ Wel'ta'suala'titl ta'n tel nutua'tij teluelij aq tepluma'titl ignmuanew suliewei. Toqo poqji angapteg ta'n tli ugsua'latal Se'susal.

Na Se'sus mawatalultijig unaqapemg

(Matiw 26.17-25; Lu'g 22.7-14,21-23; Sa'n 13.21-30)

¹² Na amgwesewei na'gweg pestie'watmi'tij ta'n e'wmi'tij mo apita'tas'gtug pipnaqan, ula na na'gweg jijgluewji'lg ne'po'jig ugjit na pestie'umg. Se'sus unaqapemg pipanima'titl, "Tami pualieg 'lta'nen aq gisgaja'tunen ta'n tli uloqotalultitesnu?"

¹³ Na Se'sus tapusiliji poqjigimaji aq telimaji ta'n tla'tegelitaq. "La'tigw gutang aq ji'nm pemapilat mesgilitl samqwano'qol waju'pelitl, ultesgugsitoqs'p. ¹⁴ Majulgwatoqs'p na wen'ji'guom aq pisgwa'j. Tlimatoqs'p assusit na wen'ji'guomg, 'Nujgina'muet teluet, Tami tet gisgatteg ta'n nnaqapemg aq ni'n tli uloqotalultitesnen Siawa'timgewei?" ¹⁵ Musga'tugsitoqs'p ge'gwe'g ta'n mesgi'g newgtse'g weli gisgaja'tas'g. Na'te'l gisgaja'tutoqs'p ta'n tli uloqotalultitesnu."

¹⁶ Na unaqapemg maja'tiliji, ela'tiliji gutang aq 'ms't goqwei we'jitu'tilij ta'n Se'sus telimapni aq gisgaja'tu'tilij Siawa'timgewei wela'gewei.

¹⁷ Na wela'gw Se'sus pegising aq unaqapemg. ¹⁸ Ge's p'tautigtug etlatalulti'tij, Se'sus teluet, "Ni'n telimuloq, newgte'jit te'sioq ta'n mawatalultieg gegnugwalitew ni'n."

¹⁹ Toqo unaqapemg mo welgwijultiligwi aq poqji pipanimgwi'titl ala wen ap igtig, "Etug ni'n?"

²⁰ Se'sus asita'puguet, "Etna na newgte'jit te'sioq, newgtisgegsioq je ta'pu, ta'n mawatalultieg aq getapegwija'toq ugpipnaqanm wijei eptaqan. ²¹ Ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, amujpa na 'np'tes st'ge' nige' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng na tliatew, gatu mawi mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n getu 'ntuisgalitew ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn. Me' etug gelu'lgtesoq ugjit na ji'nm pa mu ugs'tqamuigusnn."

Na Gjisaqamaw ugwela'gewe'm

(Matiw 26.26-30; Lu'g 22.14-20; 1 Golintewa'q 11.23-25)

²² Ge's etlatalulti'tij Se'sus wesua'toq pipnaqan, a'sutmat aq miwatmuatl Nisgaml. Sewisgina'toq pipnaqan aq ignmuaji unaqapemg. Teluet, "Ula na na'qi. Ugsua'tug aq malqotmug."

²³ Wesua'latl gupji'tl aq miwatmuatl Nisgaml. Elasnmuaji aq 'ms't wijei wet samqwo'ltiliji. ²⁴ Se'sus teluet, "Ula na nmal'tem. Ta'n tl gaqigunia's ugjit pugwelgig, musga'tutew ta'n Gjinisgam teli tplumapni mima'juinu'g, na tliatew. ²⁵ Ni'n telimuloq, 'lpa ap nugu ma samqwaw ula moqopa'q, glapis na na'gweg samqwa's na pilei moqopa'q ta'n Gjinisgam etli elege'witewit."

²⁶ Na tujiw a'sutmewintu'tijig. Tewita'jig aq el'ta'jig gm'tnigtug teluisig Olipet.

Se'sus igan gnuatuatl Pie'lal ta'n tluelital mo nenagun

(Matiw 26.31-35; Lu'g 22.31-34; Sa'n 13.36-38)

²⁷ Ge's pemita'tij, Se'sus telimaji, "'Ms't gilew ugsu-multitoqs'p aq 'nqalitoqs'p. Geitu na tliatew muta gis tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, 'Gjinisgam ne'pa'tal newgte'jilitl ta'n jijgluewji'g nuji angwe'waji aq jijgluewji'g se's'tesguaten.'" ²⁸ Ta'n tujiw Gjinisgam gis minua'lij ni'n, igan lia's Galali."

²⁹ Pie'l asita'puguet, "Ma ni'n puna'lu lia esgwia'tijig puna'lsigig."

³⁰ Se'sus telimatl Pie'lal, "Migwite'te'n ula! Na ge's mu napew ta'pu getu'gw, gisgatatpa'q, gi's gi'l si'st tluetes mo nenuiwn ni'n."

³¹ Pie'l asita'puguet aq naji ml'gapuguet, "Mo eigtnug tluen ni'n mu nenu'lu je lia 'npman maw gi'l."

Na 'ms't unaqapemg wijei telua'tiliji.

Se'sus etli a'sutmat Getsemani

(Matiw 26.36-46; Lu'g 22.39-46)

³² Na peita'jig na'te'l telui'tmi'tij Getsemani aq Se'sus telimaji unaqapemg, "Pita'gw tet gijga ta'n teli pgiji a'sutmai." ³³ Na tujiw wijewaji Pie'lal, Ji'mejal, aq Sa'nal. Na poqji ewlgwijing aq welmajigwetutg. ³⁴ Telimaji, "'Lpa teli ewlgwija'si 'lpa telo'tm geget gaqsuisga'si. Na ula tet i'mu'tigw aq ango'tmug."

³⁵ Me' naqajijge'le'l eliet aq mesganaqalsit maqamigeg. A'sutmat etug jel ma 'gji saputa'sigw wegla 'lmajo'qon. ³⁶ Na eli a'sutmatl, "Nu', Tata't! 'Ms't goqwe'l mo metue'gtugl ugjit gi'l. Pipanimul jigla'tuin ulmajo'qon. Gatu mut tla'tegew ni'n ta'n tel puatm, pas'g gi'l ta'n tel puatmn."

³⁷ Ta'n tujiw apaja'sij we'jiaji nesisiliji unaqapemg nep'tiliji aq telimatl Simon Pie'lal, "Simon me' nepan? Mo gisi ala'piwn newgte' ajiet?" ³⁸ Se'sus telimaji, "Angaptmu'tigw aq a'sutma'tigw glaman ma 'l nisia'tiwoq elue'utigtug. Getu' tla'taqatioq pas'g mo gis tla'taqatiwoq muta wesami gtugsultioq."

³⁹ Mjit ap newgt Se'sus naji a'sutmat teluetl wijel glusuaqan. ⁴⁰ Ta'n tujiw apaja'sit unaqapemg we'jiaji nep'tiliji. Na tetuji gtugsultijig je mu ugpugual gis pantenmi'tigul. Ta'n tujiw tugwia'tiliji mo geitu'ti'gw ta'n llima'tisnn. Se'sus ap naji a'sutmat.

⁴¹ Ta'n tujiw ap si'stewei apaja'siteg na telimaji, "Tepi-aq ta'n teli atlasmultioq. Na ajiet iga'q aq ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, iga'limg lue'winu'g ugpitnuaq. ⁴² Mn'jita'gw aq maita'nej! Na ji'nm ta'n gisi ntuisgalit pegising!"

Na wesua'la'titl Se'susal

(Matiw 26.47-56; Lu'g 22.47-53; Sa'n 18.3-12)

⁴³ Me' Se'sus etlewistoq ta'n tujiw Sutaal, newgte'jilitl unaqapeml, pegisinnitl. Pugwenniji mimajuinu'g pe-ma'tu'tilitl espo'qwas'gl aq petgute'gne'l pejuwije'wa'ti-tl Sutaal. Iganpugultijig patlia'sg nujigina'mua'tijig patlia'sg, aq natawo'ltijig ji'n mug petgima'tiji. ⁴⁴ Suta igan gnu'a'tuapni mimajuinu'g gnugwaqan. "Ta'n tegan ji'nm wesaaqanm'g, etna na negm pualoq. Ugsua'lug aq jigla'lug melgigleuig."

⁴⁵ Ta'n teli nqase'g Suta pegising elietl Se'susal aq teluet, "Nujigina'muet," aq wesa'qanmatl. ⁴⁶ Smtug wesua'la'titl Se'susal aq melgigle'wa'titl. ⁴⁷ Na newgte'jit te'sijig gaqamultijig na gettaqa'toq espo'qwas'g aq taqamatl espe'g patlia's ugtlugowinuml mente'muaj ugs'tuaqan. ⁴⁸ Na Se'sus gelusit aq telimaji, "Amujpa na gilew te'sisgegsioq wejgwita'ioq ta'n espo'qwas'gl aq petgute'gne'l ta'n teli ugsua'lioq ni'n 'st'ge' na ni'n na nuji opla'teget. ⁴⁹ Te'sigisg'g ni'n wijitgweiuloqop. Pas'g ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, amujpa na teliaq."

⁵⁰ Toqo 'ms't unaqapemg naqalgwi'titl aq wesumultiliji.

⁵¹ Etna na newgte'jit maljewe'j ji'nm ta'n tel gnesij pas'g poqtaqasgegl wape'gl aligal. Majulgwalasnn Se'susal aq negla getu gisaps'gna'titl. ⁵² Pas'g na wesumugwalitl enmisse'glitl, naqtmlitl aligal ugtejg.

Se'sus pegisulut iganpugultiliji

(Matiw 26.57-68; Lu'g 22.54,55,63-71; Sa'n 18.13,14,19-24)

⁵³ Toqo Se'susal ela'la'titl na espe'g patlia's wiguaq. Na'te'l ta'nig iganpugultijig patlia'sg, natawo'ltijig ji'n mug, aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan etl mawia'tijig. ⁵⁴ Pie'l gneg ugtejg pem majulgwalat' aq pisgwa't ugtiga'taqang ta'n espe'litl patlia'sl wen'ji'guoml gig-to'qwgawegl. ⁵⁵ Iganpugultijig patlia'sg aq 'ms't illsutaqatijig getu we'jitua'tisnn ta'n goqwei ugtangutew Se'susal. 'Lpa mo goqwei we'jitua'ti'gw ta'n tli illsutmuataq aq ta'n tl ne'pa'taq. ⁵⁶ Pugwelgig pisui agnima'titl aq egsuaqanima'titl Se'susal. Pas'g mo wijei tel agnutmu'ti'gw.

⁵⁷ Na tujiw ta'sijig ji'n mug gaqamita'jig aq egsuaqanima'titl Se'susal. ⁵⁸ "Nutaqatt'p teluep, 'Suisgo'tutes ula 'gja'sutuo'guom ta'n ji'n mug gisitu'tij aq gisi nsuguna'q ltutes newgte' ta'n mu ji'n mug gisitu'ti'gw.'" ⁵⁹ Je mu negmow mo wijei tel agnutma'ti'gw.

⁶⁰ Na espe'g patlia's gaqama'sit ta'n te'siliji eimu'tiliji aq mil pipanimatl Se'susal, "Gis taluetes nige', ta'n tel pisuisu't'mulq?"

⁶¹ Gatu Se'sus mo me'tegw aq 'lpa mo gelusigw. Espe'g patlia's ap mil pipanimatl, "Gi'l na Nuji-ugstawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinung, sape'wit Gjinisgam uggwisl?"

⁶² Se'sus teli asitematl, "E'e ni'n na. 'Ms't gilew nmia-toqs'p, ni'n na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, ugt'pites ugtinaqanmg Gjinisgam ta'n mawignat aq nmitoqs'p alugwigtwg wejgu nisa'si wa'so'q wejiei."

⁶³ Na espe'g patlia's tel'ta'sit Se'susal alm'getmlitl Nis-gaml. Mo wels'tmug aq smtug sewisgino'toqol utap-sun. Teluet, "Gis tepiaq we'jitueg. Mu nugu wen pu-atasigw. ⁶⁴ Nutuoq ta'n tel lue'wigl ugglusuaqanml. Tal'te'lmoq?" Smtug ilsuma'titl ugjit ne'po'qsilin.

⁶⁵ Ta'sijig eimu'tijig poqji lusgoma'titl Se'susal aq gep'joqpinmua'titl ugpugugul aq taqama'titl. Telua'tijig, "Ugji tetapuata ta'n wen gisi tqam'sg?" Sma'gnis paqtne'ita'titl aq matna'titl.

Pie'l petgwasitl Se'susal

(Matiw 26.69-75; Lu'g 22.56-62; Sa'n 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pie'l me' eig iga'taqanigtug ta'n wen'ji'guoml gig-to'qwgawegl ta'n tujiw na espe'g patlia's ugnugtoqte-jgwejml newgte'jilitl pemielitl. ⁶⁷ Ta'n tujiw etli u'siliteg tetpaqi angamatl aq teluet, "Gi'l elg wijitgweia't'p Se'sus ta'n Nasalet tleiawit."

⁶⁸ Pas'g Pie'l petgwasit aq teli asita'puguet, "'Lpa mo geju'lu ta'n goqwei wesgutmn.'" Na tujiw tewiet aq gaqamit gigjiw ga'qana'tas'g. Na tujiw napew getu'g.

⁶⁹ Na nugtoqtejgwej nemiatl na'te'l aq poqji minu tli-maji wije'l glusuaqan weget gaqamultiliji, "Negm na ala." ⁷⁰ Pie'l ap petgwasit.

Na tel gne'g ula gaqamultijig ap Pie'lal elsutmua'titl, "Gi'l ma gisi megtamun muta gi'l na negla te'sioq newgte'jin muta gi'l tleiawin Galali."

⁷¹ Na tujiw Pie'l teluet, "Ugtapulij Gjinisgam egsuen! Mo nenuaq na ji'nm ta'n wesgumoq."

⁷² Na smtug ap tapuewei napew getu'g. Na Pie'l migwite'tg ta'n Se'susal telimt'pnn, "Ge's mu napew ta'pu getu'g, gi's gi'l si'st tluetes 'mo nenuiwn.'" Ta'n tujiw angite'tgeg, na atgitemit.

Pilot mil pipanimatl Se'susal

(Matiw 27.1,2,11-14; Lu'g 23.1-5; Sa'n 18.28-38)

15 Ge'sg egsitpu'g iganpugultijig patlia'sg mawa'laji esgwia'tiliji iganpugultiliji illsutmi'tij ta'n tla'lataq Se'susal. Smtug gelpila'titl ejigla'la'titl aq ignmua'titl Pilotal. ² Pilot pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?" Se'sus asitematl, "Gi'l na teliaq teluen."

³ Iganpugultijig patlia'sg elsutmua'titl Se'susal pugwelgl ta'n goqwe'l, pas'g Se'sus mo goqwei teluegw.

⁴ Pilot ap mil pipanimatl, "Mo getu asita'pugueun? Nutman ta'n te's'gl goqwe'l gisi elsutmulgl."

⁵ Se'sus mu nugu goqwei teluegw. Na Pilot sigta paqalaig.

Se'sus illsutasit ne'po'qsin

(Matiw 27.15-26; Lu'g 23.13-25; Sa'n 18.39—19.16)

⁶ Te's pestie'umg Siawa'timgewei Pilot iga'latl newgte'jilitl laplusang pisilitl ta'n tegan mimajuinu'g gluma'titl. ⁷ Na tujiw newgte'jit ji'nm, telusit Palapas, laplusang pisit, maw igtig wijitgweiwasnig. Negmow maw lugutipnig ta'n tel matna'tij iganpugultiliji aq ne'pa'tisni mimajuinu'g. ⁸ Ta'n tujiw pugwelgig mawita'jig aq poqji pipanima'titl Pilotal ugjit tela'tegelin ta'n i' tla'tegelij. ⁹ Pilot pipanimaji, "Pualioq iga'lan

Lesui'paq ugtelege'witemual ugjit gilew?" ¹⁰ Pilot weli gji'toq iganpugultijig patlia'sg Se'susal ugpinuaq iga'tua'tipnn muta gi's sa'q wisgua'la'titl.

¹¹ Pas'g na iganpugultijig patlia'sg munsaiwa'tiji mimajuinu'g ugjit pipanigesultinew Pilotal iga'lan Pala-pasal ugjit negmow. ¹² Pilot ap gelulaji mimajuinu'g, "Gatu tal pualioq tala'lan newgte'jit telui'toq, 'Lesui'paq ugtelege'witemual?"

¹³ Na apaji sesgu'tijig, "Gujjiewto'q!"

¹⁴ Pilot pipanimaji, "Gatu goqweieg ta opla'toqos-neg?" Me' naji gsigawa'tijig, "Gujjiewto'q!"

¹⁵ Pilot getu tetapua'laji mimajuinu'g. Na iga'latl Pala-pasal ugjit negmow. Iga'latl Se'susal sma'gnisg ugpinuaq ugjit mattoqsilin aq gujjiewto'qsilin.

Sma'gnisg maligitelma'titl Se'susal

(Matiw 27.27-31; Sa'n 19.2,3)

¹⁶ Sma'gnisg ela'la'titl Se'susal iga'taqanigtug, ta'n g'pno'lewei wen'ji'guom gigto'qwapaqteg. Na esg-wia'tijig sma'gnisg wigumaji aq mawita'jig.

¹⁷ Sma'gnisg Se'susal nasa'tua'titl megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl. Goqominaqsiei el'tu'tij piptug-waqig aq nasa'tua'titl un'jig. ¹⁸ Na poqji gaqametesultijig aq matgwetua'titl. Telima'titl, "Wel'ta'si ta'n tel nemu'l Lesui'paq ugtelege'witemual!" ¹⁹ Taqama'titl un'jig gmu'j, elusguma'titl, nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'titl. ²⁰ Na ta'n tujiw maligima'titeg menatua'titl megwi ewne'litl pitu'gunn, apaji nasa'tua'titl utapsunn. Na tujiw ela'la'titl ta'n tl gujjiewta'taq.

Se'sus gujjiewigtug nasapaqtotg

(Matiw 27.32-44; Lu'g 23.26-43; Sa'n 19.17-27)

²¹ Ge's pemita'tij asugua'titl ji'nmul, teluisilitl Simon, tleiwilitl Sailin. Uggwisg na Alegantel aq Megwatpat. Pem lielitl 'gjjigang. Gi'gaja'la'titl pma'pinmilin Se'susal uggujjiewe'm. ²² Se'susal pegisula'titl ta'n teluisig Golgota na telueg, "Teli angamgug 'st'ge' waqan'tewatpat." ²³ Se'susal getu ignmua'tipnn moqopa'q wiaqa'tas'g 'mpisun teluisig mul, mu tli ulmaje'n, gatu Se'sus mo esamqawagup. ²⁴ Na tujiw sma'gnisg gujjiewigtug nasta'titl. Toqo wesua'tua'titl utapsun te's i' newgte' elaqatijig nmitunew ta'n wen ingutei ugtete'tew. Etna na tel nasgwa'tatultisnig. ²⁵ Panaemg pesgunateg ajiet egsitpu'g ta'n tujiw gujjiewta'titeg. ²⁶ Ula na gnugwaqan ta'n tel pisuimuj nasa'tua'tij ug-gujjiewe'm, ewi'gas'g, "Lesui'paq ugtelege'witemual." ²⁷ Tapusijig gmutnesg gujjiewto'jig maw Se'susal, newgte'jit inaqaneg aq igtig patatujg. ²⁸ Na teliaq ta'n Gjinisgam uqtwi'gatign tel wi'gas'g'p, "Mawa'lut maw gmutnesg."

²⁹ Na mimajuinu'g pemita'jig pepuegetitl un'jiwal aq maligima'titl Se'susal. "Na! Gi'l getu seioqte'mu's'p 'gjia'sutuo'guom aq gisi apaji 'ltutes nesuguna'q. ³⁰ Ge' nisa'si nige' na gujjiewigtug. Ugs'tawi'si gi'l."

³¹ Pa na wije'i iganpugultijig patlia'sg aq nujigi-na'mua'tijig 'tplutaqan maligima'titl Se'susal, telimulti-jig. "Gisi ugs'tawiaji igtigig, pas'g negm mo gisi ugs'tawi'sigw. ³² Ge' angamanej, Isle'lewaq

ugtelege'witemual, Nujiugs'tawi'wet. Nisa'si gujjiewigtug nige'. Na tujiw 'gtlams'tultesnen." Na ula tapusijig, gujjiewto't'pnig maw Se'susal, elg maligima'titl aq ewnasima'titl.

Se'sus ta'n teli np'gs

(Matiw 27.45-56; Lu'g 23.44-49; Sa'n 19.28-30)

³³ Ta'n tujiw mewlia'gweg iga'q ta'n telgi'g ugs'tqamu oqonitpaqamugwa's'g nesisgl ajietl. ³⁴ Na tujiw Se'sus sesgwet aq teluet, "Eloi, Eloi lama sabachthani?" Na telueg, "Ntnisgamum, 'ntnisgamum, tal gis puna'lin ni'n?"

³⁵ Te'sijig mimajuinu'g eimu'tijig nutua'titeg teluejig, "Ge' jigs'tug, wigumatl Ilaijaal." ³⁶ Newgte'jit ta'n 'spanj gisi gwija'toq moqopa'qigtug aq gis iga'toq pita'q gmu'jigtug elasga'tuaj Se'susal ugtung. Teluet, "Pe'l angamanej Ilaija jugu'en aq nisa'lan gujjiewigtug."

³⁷ Na Se'sus gesigawwet aq nepgaq.

³⁸ Etna na ula gesgug atla'wegn tmsaqign 'gjia'su-tuo'guomg gaqapitg. Na telgi'g's asugom te'sisga'q leppie aq nesisga'q leppie tel pita'q. Nasgwa'toq ta'n eteg 'gjisape'uti. Ta'n tujiw Se'sus nepgeg weji ppoji su-isingina's'g g'p'taq glapis epune'g. ³⁹ Na igantug gujjiewigtug sma'gnis iganpugutuaji gaqamit, nemiateg Se'susal ta'n tujiw gesigaw sesgweliteg aq nepliteg. Teluet, "Ula ji'nm teliaq Gjinisgam uggwisaq."

⁴⁰ Eimu'tijig pugwelgig e'pijig, ta'n gneg wetama'titl Se'susal nepliteg. Wijitgweiwa'tiji Salom, Mal Matle'n, aq Mali ta'n uggwisg, na maw maljewe'juit Ji'mej aq Josi. ⁴¹ Majulgwala'tisnn Se'susal ge'sg eimliteg Galali aq apoqonmua'tipnn. Pugwelgig igtigig eimu'tijig ta'nig el wije'wa'tisnn Selusalemg.

Utqotala'titl Se'susal

(Matiw 27.57-61; Lu'g 23.50-56; Sa'n 19.38-42)

⁴² Etna na na'gweg ta'n ilajugtmi'tij atlasmutigisg'g. Pemi ula'gewe'le'l ta'n So'sep Alimatiaewaj pegising.

⁴³ Maw gtlamite'Imut ula iganpuguit. Ne'gaw esg-malatl na na'gweg ta'n tujiw Nisgaml 'pgisinnital aq ugtmimajuinumg ilgwenataq. So'sep melgita'sit, elietl Pilotal naji glutmuatl Se'susal wa'qi. ⁴⁴ Pilot paqalaig ta'n tujiw nutg Se'susal gisi npilin. Na wigumatl sma'gnis'l iganpuguilitl aq pipanimatl, "Na teli nqa'si 'np'gaq Se'suso'q?" ⁴⁵ Ta'n tujiw nutg iganpuguilitl ta'n teluelij, Pilot telimatl So'sepal, "Gisi ugsua'tuates wa'qi." ⁴⁶ So'sep pegwatelg wape'g atla'wegn. Nisa'tuaj wa'qi aq atla'wegnigtug te'tepjepilat. Pisgwapilat el-malqe'g ta'n gisitu'tip gun'tewigtug aq na'te'l els-ma'latl. El'te't'pja'toq mesgi'g gun'tew gep'joqwa'tmn ta'n weji pisgwa'lut'p. ⁴⁷ Tapusijig e'pijig eli angama'titl ta'n Se'susal elisilij. Mal Matle'n aq Mali ta'n uggwisg Josial aq Ji'mejal.

Se'sus minunsit

(Matiw 28.1-8; Lu'g 24.1-12; Sa'n 20.1-10)

16 Ta'n tujiw gi's galgwaset, na atlasmutigisgug gaqiaq, Mal Matle'n, Salom, aq Mali na Ji'mej aq Josi uggwijaq pegwatelmi'tij weljema'gewei, ta'n

guto'tuataq Se'susal wa'qig. ² Ge'sg egsitpu'g aqantie'umg, na'gu'set pemsegewa'j, el'ta'jig ta'n Se'sus etli utquta'lut'p. ³ Ge's pemita'tij telimultijig, "Wen te't'pja'tutew na gun'tew ugjit ginu weji pisg-wa'timg ta'n etli utquta'lut'p?" ⁴ Na mawi ms'gi'g gun'tew. Na ta'n tujiw nepsapati'tij nemitu'tij gun'tewe'g gis jigla'tas'gs'pneg. ⁵ Pem pisgwa'tijig ta'n etli utquta'lut'p. Nemiatitl na'te'l maljewe'j ji'nm epilitl inaqaneg. Nasg'gl wape'gl aligal aq maw we'gwata'sul-tijig.

⁶ Telimaji, "Mut we'gwata'sultinew. Al gwiluoq Se'sus, Nasaletgewa'j, ta'n gujjiewto't'pnaq. Mo tet eimug gis minunsitaq! Angaptmug! Ula tet elising'pnaq. ⁷ 'Lta'gw gnuatug unaqapemg maw Pie'l, Se'sus igan lietew Galali. Na'te'l tl nmiatoqs'p 'st'ge' ta'n telimugsioqop."

⁸ Na tewita'jig aq ejigltugultijig ta'n etli utquta'lut'p muta tel jipaqita'jig aq we'gwata'sultijig. Mo wenn telima'tigul goqwei muta tel jipasultijig.

Se'sus neia'sitl Mal Matle'n

(Matiw 28.9,10; Sa'n 20.11-18)

⁹ Ge'sg egsitpu'g aqantie'umg Se'sus minunsiteg, tmg neia'sitl Mal Matle'n, ta'n llaigneg te'siliji mn'tu'g tewaqtessguapni. ¹⁰ Mal Matle'n eliet ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tijig ta'n etl ewlgwijultijig aq etltemulti-jig. Telimaji negm nemiapnn Se'susal. ¹¹ Ta'n tujiw nutua'titeg telueliteg Se'sus mimajit aq negm nemiapnn, mu getlams'tua'tigul.

Se'sus neialsit tapusiliji unaqapemg

(Lu'g 24.13-35)

¹² Tel gne'g ge's pemla'tilij gutang, tapusiliji unaqapemg Se'sus ap piltu neialsit aq mo nenagwi'tigul.

Amgwesewei nemia'titeg pas'g tel gne'g sapama'titl. ¹³ Ula apaja'tijig aq telima'tiji igtigig, pas'g na igtigig mo getlams'tmi'ti'gw.

Se'sus neialsit wegla newgtisgegsiliji je newgt

(Matiw 28.16-20; Lu'g 24.36-49; Sa'n 20.19-23; Paqalawaiqaqann 1.6-8)

¹⁴ Glapis ugtejgewei Se'sus neialsit wegla newgtis-gegsiliji jel newgt unaqapemg ge's etlatalulti'tij. Maji-aqa'laji muta mu getlams'tmu'ti'gw aq melgasultijig. Mu getu jigs'tmu'ti'gw ta'nig nemia'tipnn mimajilitl. ¹⁵ Telimaji, "'Lta'gw ta'n telgi'g ugs'tqamu, ta'n te'sit mi-majuinu'g se'sa'tug gelu'lg agnutmaqan. ¹⁶ Ta'n wen getlams'tg aq sign'tasij. Gjinisgam ugs'tawiatal. Ta'n wen mu getlams'tmug, ulmaji ilsutasitew. ¹⁷ Ta'nig getlams'tmu'tijig tla'taqatitaq wegla melgignaqaq paqalawaiqaqann: wegla 'gtaqqatesguataq mn'tu'g 'nwisunm aq piltui'sultitaq. ¹⁸ Pa na gis unaqa'la'tij 'mtesgmu gisna samqwoltijig ta'n goqwei ne'pa'gutaq, ma tala'lug-wi'ti'gw. Iga'tuataq ugpitnual gesnugu'tiliji na ilita'taq."

Se'sus ela'lut wa'so'q

(Lu'g 24.50-53; Paqalawaiqaqann 1.9-11)

¹⁹ Ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'sus gis glulateg, wa'so'q ela'lut. Pemgopa'sit ugtinaqaneg Gjinisgaml. ²⁰ Na unaqapemg maita'liji aq gina'mua'tijig 'ms't tami. Gjisaqamaw Se'sus maw lugutijig, neia'tuanew ta'n tel gina'mua'ti'tij teliaqewei ta'n teli ignmuaj ml'gigno'ti gis tla'taqatijig mesgi'gl ta'n goqwe'l.

Lu'g

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Lu'g ewi'gmuapnn ula wi'gatign Tiaplusal. Telimatl ta'n Se'sus pegising'p ugs'tqamug ugs'tawian lue'winu'g. Lu'g pewalatl gji'tun Nisgam gesalaji milapegsultiliji mimajuinu'. Ta's'gl a'tugwaqann pugwelgig mimajuinu'g geitu'tij ewi'gas'gl ula wi'gatignigtug. Ta's'gl na Samaliaewa'j ta'n welm'toq (10.25-37), Jijgluewj ta'n gesga't (15.1-7) aq Na ji'nm ta'n apjiw gesalatl uggwisl.

Lu'g telimapnn Tiaplusal ta'n Se'sus wesgutg ugtlgowaqan ugs'tqamug, (4.18-19; 7.22-23). Se'sus gesalaji mimajuinu' ta'n igtigi mo gesalgwi'tigwi. Gesalaji ewle'jultiliji mimajuinu'. Se'sus telmaji mimajuinu' na a'tugwaqan ta'n Nisgam gesalatl Lasalasal. Lasalasal ewle'jit aq gesnugwat, (16.19-31). Se'sus telimaji unaqapemg, 'Ntuissetu ta'n te's'g goqwei geggunmug aq ignmamug na suliewei ta'ni ewle'jultijig,' (12.23). Na apoqnmuaji ewle'jultilij, gesnugu'tiliji aq ta'ni mo apoqnmasultili'gw. Lu'g pewalatl Tiaplusal gji'tulin Se'sus na mujgajewei mimajuinu'.

Lu'g telimatl Tiaplusal na Wejuli Nisgam apjiw ne'gaw apoqnmuatl Se'susal aq ne'gaw ilgwenatl. Telimatl na Se'sus gaqaisg a'sutmat. A'sutmap ta'n gis sign'tuteg (3.21) ge's gmnaq megnagweg unaqapemg (6.12) aq ta'n tujiw gaqapijengeg gujjieweigtug (23.34,46). Se'sus telimapni mimajuinu' nesisgl a'tugwaqann ta'n wesgutg a'sutmaqan (11.1-9; 18.1-8 aq 18.9-14).

Lu'g ap igtig wi'gatign ewi'g'g'p. Na igtig wi'gatign teluisig, Ta'n I' Tla'taqatipnig Apustale'wijig.

Ta'n qoqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Lu'g ewi'gmuatl Tiaplusal (1.1-4)

Ta'n Sa'n Nutsign'tuet aq Se'sus teli ugs'tqamuipnig (1.5-2.52)

Na agnutmaqan ta'n Sa'n Nutsign'tuet pestung'p (3.1-20)

Ta'n Se'sus sign'tuteg aq ta'n wet nu'gwalut (3.21-4.13)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq gegnu'tmuapni mimajuinu' Galiliewa'gig (4.14-9.50)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq teluep ta'n tujiw wejiep Galiliewa'gig glapis Selusalemg (9.51-19.27)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq teluep ge's etl mittugweteg Selusalemg (19.28-22.46)

Se'sus wesua'lut'p, isutasip ugjit npmn aq gujjiewto'sip (22.47-23.56)

Se'sus minunsiteg, al neia'sip mimajuinueg aq wenaqalsit'p wa'so'q (24.1-53)

Ta'n goqwei Lu'g telimatl Tiopilusal

1 Nitap Tiopilus, pugwelgig mimajuinu'g we-jo'tmi'tip wi'gmnew agnutmaqan ta'n goqwe'l gis tliaqapnn tepaw ta'n eimu'tieg. ² Ewi'gmi'tipnn ta'n goqwe'l igtigi telimugsieg'pnn. Negla nemitu'tilipnn ta'n goqwe'l teliaqapnn weja'tegemgeg Sa'n Nutsign'tuet ugs'tqamuip glapis nige' aq telimugsieg'p ula gelu'lg agnutmaqan. ³ Saqamaw, gis sangew gina'masiapnn wegla ta'n goqwe'l teliaqapnn weja'tegemgeg na tujiw glapis nige'. Tel'te'tm gi'l getu' gji'tun glaman pemgopi aq ewi'gmul ula agnutmaqan. ⁴ Ula wet tla'tegei glaman 'gji'tutes giasgiwowe wei wegla ta'n goqwe'l gegnu'tmugsipnn.

Ansale'wit telimatl Saglaiaal uggwisuin

⁵ Na ge's Elot elege'witewip Jutiaewa'gig, na tujiw Saglaia na patlia'suit. Wetapegsit na patlia'saq ta'n

teluisipnaq Apaija. Ugte'piteml teluisilitl El'sapet. Ula e'pit wetapegsit A'lano'q. ⁶ Gitg apjiw tela'tegejig ta'n Gisiteget tel puatg. Getlamiejig aq apjiw getlams'tmi'tij Nisgamewei tplutaqan. ⁷ Mo mijua'ji'g gegguna'tigupni muta El'sapet mo gisi un'janigup. Nige' gitg wel gisiguijig.

⁸ Newtejgeg na'gweg ge's Apaijaewa'jg elugowa'titl Gjinisgaml a'sutuo'guomg, na tujiw Saglaia nigani a'sutmat. ⁹ Na patlia's ta'n nigani a'sutmat ignmut nu'gwa'tun weljema'gewei patgulmesigaqanigtug. Glaman Saglaia megnut aq eliet gjia'sutuo'guomg ta'n Gisitegelitl emtoqwala'titl, ugjit weljema'gewei nu'gwa'tun. ¹⁰ Na gujmug mimajuinu'g etli a'sutma'tijig ge's Saglaia etl nu'gwa'toq weljema'gewei.

¹¹ Na Gisiteget ugtansale'witewil neia'silitl aq gaqamilitl inaqaneg patgulmesigaqanigtug ta'n nu'gwa'tas'g weljema'gewei. ¹² Ta'n tujiw Saglaia nemi-aj sespeta'sit aq jipasit. ¹³ Gatu na ansale'wilitl telimtl, "Saglaia, mut jipasiw. Gjinisgam gis nutmasg gta'sut-

maqanm. Gte'pitem, El'sapet, gugunatal lpa'tujl aq tl wi'tatoqs'p Sa'n. ¹⁴ Na tujiw ul'ta'sites aq no'q ulgwi-jintes. Pugwelgig mimajuinu'g ul'ta'sultitaq ta'n tujiw ugs'tqamuilitew. ¹⁵ Gisiteget gepmite'lmatal. Ma esamqwgaw moqopa'q gisna pugtewijg. Weja'tegemg ugs'tqamuitew gugunatal Wejuli Nisgaml. ¹⁶ Gisa'lata pugwenniji mimajuinu' Lesui'pe'gatig lita'sualanew Gisitegelitl na Gjinisgaml ta'n emtoqwala'titl. ¹⁷ Lietew aq pestuntew ge's mu Gjisaqamawl poqji pestunmlitl. Msntew na ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q aq ml'gignatew st'ge' na niganigjitegewinuaq teluisipnaq Ilaija. Gisa'lata mimajuinu'g apaji gsalata un'janua. Gisa'lata na mimajuinu'g ta'n mo getlams'tua'tigul Gisitegelitl gtlams'tuanew aq tla'taqatinew ta'n gigwajiaq. Gisa'lata mimajuinu' gisgajo'ltinew ugjit ta'n tujiw Gjisaqamaw pgsing."

¹⁸ Saglaia telimatl ansale'wilil, "Tali gji'tu ms't ula tlian. Gisigui aq nte'pitem na gisigui'sgw."

¹⁹ Ansale'wit telimatl, "Teluisi Gapliel. Ni'n na Gjinisgam uglugowinuml aq petgimit ugjit tlimulin ula gelu'lg agnutmaqan. ²⁰ Mo getlams'tmun ula ta'n gis tlimul. Na ma gisi glusiwn glapis na na'gweg iga'q ta'n ms't gaqiatew st'ge' teli tplumulap."

²¹ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig gujmug etli esg-mala'titl Saglaiaal. Angita'sultijig tal gis teli pgitgatg na gjia'sutuo'guomg. ²² Ta'n tujiw tewiej mo gis glulagwi. Na mimajuinu'g geja'titl na gis nmitulipnn nat goqwei gjia'sutuo'guomg. Saglaia amujpa ugpitnn e'w'gl ugjit gnua'tuan, muta mo gis ewistugw. ²³ Ta'n tujiw ugtlugowaqan gaqiaq a'sutuo'guomg Saglaia enmiet wiguaq.

²⁴ Na tel'gne'geg ugte'piteml tele'litl. Mo naqtmiligw wiguow na'nijig tepgun'seliji. ²⁵ El'sapet teluet, "Gisiteget gisi apoqonmuut aq wel'te'limit. Na ejigla'tuit ntaq'qonmeg."

Ansale'wit telimatl Malial, "Un'janites"

²⁶ Asugom tepgun'sejig El'sapet gis tele'g'p, na tujiw Gjinisgam elgimatl ansale'wilil teluisilitl Gapliel na gjigan teluisig Nasalet, ta'n eteg Galaliewa'gi. ²⁷ Na agnutmaqan pegisitoq ugjit e'pite'sl teluisilitl Mali. Mali gisi tplumtijig malie'winew ji'nmul teluisilitl So'sep. Na ji'nm wetagutg na elege'witaq teluisipnaq Ta'pit. ²⁸ Na tujiw neia'sit ansale'wit aq telimatl Malial, "E'pite's, telimul gelu'lg agnutmaqan muta Gisiteget wijitgweiasg aq maw gepmite'tasin."

²⁹ Mali sespeta'sit ta'n ansale'wilil gis tlimtl muta mu nestmug na agnutmaqan. ³⁰ Na ansale'wit telimatl, "Mali, mut jipasiw muta Gjinisgam gepmite'lm'sg. ³¹ Tle'tes aq ugs'tqamua'lates mijua'ji'j. Tl wi'tates Se'sus. ³² Gepme'tew aq tl wi'taten na Gjinisgam uggwisl. Gjinisgam na Gisiteget ignmuatal elege'witewilin st'ge' Ta'pito'q ta'n negm wetapegsit. ³³ Iapjiw nigan-pugutuata ta'ni wetapegsultiliji Je'gopo'q. Iapjiw elege'witewitew aq ugtelege'wa'gim iapjiwtetew."

³⁴ Mali pipanimatl ansale'wilil, "Tal gis ula tliatew, menaq tepqatmu?"

³⁵ Ansale'wit telimatl, "Wejuli Nisgam nisa'sitew gi'leg. Na mawi espe'g Gjinisgam ugml'gigno'tim guguntes aq gisa'lulten tle'n. Na mijua'ji'j sape'witew aq tl wi'taten Gjinisgam uggwisl. ³⁶ Teluemg'p na go'gumaw, El'sapet, ma gis gugunagwi mijua'ji'j. Gatu telimul, na asugom te'sijig tepgun'sejig gi's tele'g aq gugunatal lpa'tujl, je tlia tel gisiguij. ³⁷ Muta mo eigtnug goqwei ta'n Gjinisgam mo gis tla'tegegw."

³⁸ Mali teluet, "Ni'n na Gisiteget elugowg. Tliaj ni'neg ta'n gis tluen."

Na tujiw ansale'wilil naqatl.

Mali emittugwalatl wo'gumal, El'sapetal

³⁹ Na tel'gne'ge'l Mali ilajit aq smtug eliet na gjigan ta'n etl milqamigeg Jutiaewa'gi. ⁴⁰ Pisgwa't Saglaia aq El'sapet wiguow aq gelulatl El'sapetal. ⁴¹ Na El'sapet tel nutuaj Malial, na mijua'ji'j jiniw maja'silitl ugtlaminug. Na tujiw Wejuli Nisgam pija'sit El'sapeteg. ⁴² El'sapet gesigawwet, "Gjinisgam me' wel'te'lm'sg je mu igtigig e'pijig aq pajiji ul'te'lmutew na mijua'ji'j ta'n gugunates. ⁴³ No'q gelu'lg ta'n teliaq Gjisaqamaw uggwitl peji mittugwalit. ⁴⁴ Nqasaiw nutu'laneg, nn'jan maja'sip ntlaminug muta wel'ta'sit. ⁴⁵ No'q wel'ta'sin muta getlams'tmn ta'n goqwei Gisiteget teplum'sg'p na tliatew."

Mali emtoqwalatl Nisgaml

⁴⁶ Mali teluet, "Ngamlamun welgwig aq me'gite'lm'g Gisiteget, ⁴⁷ Pajiji ul'ta'si muta Gjinisgam na Nuji-ugs'tawi'wet ta'n gisi ugs'tawi't. ⁴⁸ Angite'limit aq ewle'jit ni'n na uglugowinu'sguml. Nige' weja'tegemg ms't wen tl wi'titew pajiji ul'te'lmute'p. ⁴⁹ Na Gisiteget gisi ignmuit nat goqwei pajiji glu'lg. Lpa na sape'wit. ⁵⁰ Ewlite'lmaji ta'ni gepmite'lm'gwi'titl. Ula tla'tegetew ugjit mimajuinu'g aq un'janua iapjiw. ⁵¹ Mesgi'gl ta'n goqwe'l gis tla'tegelitl. Gisa'laji ta'n espite'lsultiliji ugs-multinew aq gisa'laji naqa'tnew ta'n getu' tla'taqatili'tij. ⁵² Mena'lapni elege'wiliji ta'n melgigno'ltiliji umutgiwal aq wele'wapni ewle'juinu'g. ⁵³ Esmapni gewisultiliji gelu'lg mijipjewe. Gatu enmigimapni milesuinu' aq mo goqwei ignmuagupni. ⁵⁴ Ta'n goqwei teli tplumapni gn'gi'guagi'g na tela'tegep. Apoqonmuapni uglugowinumg na Lesui'pa. ⁵⁵ Migwite'tg ta'n gelulapni gn'gi'gunaqi'g. Na ewlite'lmapi Aplamal aq Aplamal un'janua iapjiw."

⁵⁶ Na Mali emittugwalatl El'sapetal na'tami nesisijig tepgun'sejig aq na tujiw apajinmiet.

Sa'n Nutsign'tuet ugs'tqamuit

⁵⁷ Na pesgunateg te'sisgegsijig tepgun'sejig gisi iga'jig El'sapet ugs'tqamua'latl uggwisl. ⁵⁸ Mawi ul'ta'sit. Ta'n tujiw witapesgwa aq wo'guma nutma'tilij Gisiteget teli ula'latl El'sapetal na mawi ul'ta'sultiliji.

⁵⁹ Ta'n tujiw mijua'ji'j aqan'tie'uti tewje'geg, mima-juinu'g peita'jig ugjit lugwalanew. Getu' tl wi'ta'titl Saglaia, st'ge' ujji. ⁶⁰ Gatu uggwitl teluelitl, "Moqwa', tluisitew Sa'n."

⁶¹ Na telima'titl, "Mo geggunawjig ta'n talagumjig wi-jei geggunmi'tij ula wisun." ⁶² Na tujiw ugpitnual weji glula'titl ujl aq pipanima'titl ta'n getu' tl wi'taj uggwisl.

⁶³ Saglaia pipanigesit wi'gatign aq ewi'g'g, "Tluisitew Sa'n." Mimajuinu'g sigti paqalauitijig. ⁶⁴ Na smtug Saglaia gis glusit, aq poqji gepmite'Imatl Gjinisgaml. ⁶⁵ Na mimajuinu'g ta'n wigultijig gigjiw Saglaia wiguow jipasultijig. Me' tel'gne'g ms't wen ta'n wigit na milqamigeg Jutiaewa'gi siaw agnutma'tijig ula ta'n goqwei gis tliaq. ⁶⁶ Ta'n te'sit wen nutg ula agnutmaqan angite'lma'titl, "Wenitew u't mijua'ji'j gisigwej?" muta geitu'tij Gisiteget apoqonmuatl.

Saglaia ugtagnutmaqanm

⁶⁷ Na Wejuli Nisgam nisa'sit Saglaiaeg na Sa'n Nut-sign'tuet ujl. Na tujiw Saglaia teluet glusuaqann ta'n wejiaqal Nisgameg,

⁶⁸ "Me'gite'lmanej Gisiteget na Gjinisgam ugjit Lesui'paq. Pegising'p ugjit apoqonmuanew ugmimajuinung aq ugs'tawianew. ⁶⁹ Petgitmugsi'gw Nuji-ugs'tawi'welitl ta'n melgigna'litl. Ula Westaulg wetapegsit Ta'pitem, na Gjinisgam uglugowinuml. ⁷⁰ Gi's nige' sa'q Gjinisgam gisa'lapni niganigjitegewinugi' tluenew ula. ⁷¹ Teplumugsi'gup weji ugs'tawugsinenu ta'nig getanugsi'gwig. Teplumugsi'gup angweiugsi-nenu glaman ta'nig masgelmugsi'gwig ma jile'ugsigg-wig. ⁷² Teluep ewlite'lmata gn'gi'gunaqi'g aq apjiw migwite'ttew ta'n goqwei teplumsip. ⁷³ Tla'tegetew wegla goqwe'l teplumapnn Aplamal, ta'n wetapegsul-ti'gw. ⁷⁴ Teplumsip weji ugs'tawugsinenu ta'nig masgelmugsi'gwig aq igalugsinenu glaman lugutitesnu ugjit negm aq ma jipasultiggg. ⁷⁵ Ugs'tawugsitesnu glaman sape'ultitesnu aq tetapua'taqatitesnu ta'n teli pgitawsulti'gw. ⁷⁶ Ngwis, tl wi'tulten niganigjitegewinu ugjit espe'g Gjinisgam. Ta'n tujiw Gjisaqamaw pginis-tew, nigana'sites ilajugtmuates ta'n goqwe'l ugjit negm. ⁷⁷ Tlimates ugmimajuinung na ugs'tawiaten ta'n tujiw ugpata'taqanmual apigsigtmuj. ⁷⁸ Gjinisgam ta'n emtoqwalugg na gesaluet aq ewlite'lmugsi'gw. Na na'gweg iga'tutew ta'n ugs'tawugsitesnu. ⁷⁹ Ugs'tawia-ta na mimajuinu' ta'n pata'tegewinu' aq ta'n pemi npu'tijig. Ilgwenugsitesnu mimajultinenu wana-taqo'ti'gtug."

⁸⁰ Na lpa'tuj, Sa'n, pemigwet, pemi ntawe'g aq melgi gtlams'tuatl Nisgaml. Ta'n tujiw gisigwet na eliet us-gowa'sin paqtaqamigtug glapis poqji pestunmuaji Lesui'pa.

Se'sus ugs'tqamuit

(Matiw 1.18-25)

2 Na teliaqap ge's Agustus elege'witewip Lo'mewa'gi tewatgitg tplutaqan ta'n telgi'g Lo'mewa'gi. Pewalaji ms't mimajuinu'g pis-gui'gusultinew ta'n wetagutmu'ti'tij. ² Ula na amgwe-sewieg mimajuinu'g pisgui'gusulti'tij ge's Gwilinius g'pno'lewiteg Siliae'gatig. ³ Na tujiw ms't wen eliet aq pisgui'gusit na gjigan ta'n wetagutg.

⁴ Na So'sep weji maja'sit gjigan teluisig Nasalet Galaliewa'gig. Eliet na utan teluisig Petliem Jutiae-wa'gig. Petliem na utan ta'n Ta'pito'q na elege'witaq etli ugs'tqamui. So'sep wet liet na'te'l muta wetapegsit Ta'pitem. ⁵ Naji pisgui'gusijig ugte'piteml, Malial ta'n gi's getu' un'janilitl. ⁶ Na teliaq ge's eimi'tij Petliemg, tetaputesg Mali un'janin. ⁷ Amgwe-sewe'l uggwisl ugs'tqamua'latl aq ewnisgwegal'latl atla'wegnigtug. Elisma'latl msigu ta'n wi'sisg esma'titen. Mali tela'teget muta mo we'jitu'tigupni getgunimgewei.

Ansale'wit gegnua'tuaji nujo'taqatij na gelu'lg agnutmaqan

⁸ Na wije'i wela'gweg gigjiw Petliemg m'gegtug eimu'tijig ji'n mug ta'n nujiangweiwa'tiji jijgluewji. ⁹ Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl aq pitiata's'g ta'n ji'n mug eimu'ti'tij. Gesateg wejiaq wa'so'q. Ji'n mug ma'muni jipaqi'ta'jig. ¹⁰ Ansale'wit telimaji, "Mut jipaqi-ta'new. Weji pginis ugjit tlimulinew gelu'lg agnutmaqan. Ula agnutmaqan gisa'lata ms't mimajuinu'g ugs'tqamug ul'ta'sultinew. ¹¹ Ula wela'gw na Gjisaqamaw ta'n teluisit Nujiugs'tawi'wet ugs'tqamui. Eig na gjigan ta'n Ta'pito'q wetagutg'p. ¹² Telimuloq ta'n tl nenuatoqs'p. Na mijua'ji'j nmiatoqs'p ewnisgwegal'tasit atla'wegnigtug aq elising msiguigtug."

¹³ Jiniw pugwelgig ansale'wijig ne'ita'jig ta'n igtig ansale'wilil eimilitl. Etl gtapegia'tijig ta'n tel gep-mite'lma'tij Gjinisgaml. Teluejig,

¹⁴ "Miwa'lanej Gjinisgam ta'n mawi espe'g wa'so'q. Wantaqo'ti i'tt'j ugs'tqamug ugjit mimajuinu'g ta'n wel'te'lmaji."

¹⁵ Ta'n tujiw ansale'wijig apaita'titeg wa'so'q, na nu-jiangweiwa'tiji jijgluewji telimultijig, "Ge' lta'nej Petliemg aq nat nmitunej ta'n goqwei gis tliaq aq ta'n goqwei Gisiteget gis gnuatugsi'gw."

¹⁶ Na smtug el'ta'jig aq nemia'tiji Malial, So'sepal aq na mijua'ji'jl ta'n elisinnitl msiguigtug. ¹⁷ Angama'titl mijua'ji'jl aq telima'tiji Malial aq igtigi ta'n ansale'wilil telimgwi'tipnn ugjit na mijua'ji'jl. ¹⁸ Igtig mimajuinu'g paqalauitijig ta'n tujiw nutua'ti'tij ta'n goqwei ji'nmu ta'n angweigwi'tiji jijgluewjig gis agnutmi'tij. ¹⁹ Mali migwite'tgl ms't ta'n goqwe'l nutmapnn aq melgi angite'tgl. ²⁰ Na ji'n mug ta'n angweiwa'tiji jijgluewji enmi gtapegia'tijig aq emtoqwala'titl Gjinisgaml ugjit ta'n te's'g gis nutmi'tij aq ta'n goqwei gis nemitu'tij. Lpa na teliaqap st'ge' ta'n ansale'wit teluep.

Se'sus tel wisungewut

²¹ Ta'n tujiw ugumuljin te'suguna'q iga'q ugjit na lpa'tuj elugwa'-tasin, tel wisungewatoqs'p Se'sus st'ge' ta'n ansale'wit tel wisungewapnn ge's mu Mali tele'gweg.

Mali aq So'sep ela'la'titl Se'susal gjia'sutuo'guomg

²² Na na'gweg ta'n waqama'lugsijig tetaputesg, na tujiw Mali aq So'sep ela'tijig gjia'sutuo'guomg tla'tege-new ta'n goqwei Mowisewei tplutaqan telueg. Ela'la'titl

mijua'ji'jl gjia'sutuo'guomg Selusalemg ugjit neia'tu-
anew Gisitegelitl. ²³ Ula na tel wi'gas'g Gisitegetewei
tplutaqan, "Ta'n amgwesewei na e'pit un'janit aq na
Ipa'tujuit na tujiw ula Ipa'tuj apaji ignmuatl Gisitegelitl
ugjit lugowan." ²⁴ Na wejgwa'la'tiji tapusiliji plesg aq
ignmua'titl Gjinisgaml. Ula elg tel wi'gas'g Gisiteget
ugt'plutaqanm, "Jugwa'l tapusijig plesg gisna tapusi-
jig sisipg ta'n telgilgig aq ignmu Gisiteget."

²⁵ Na ji'nm ta'n teluisit Simion wigit Selusalemg.
Gelu'sit aq emtoqwalatl Nisgaml. Etlis esgmalatl Nuji-
ugs'tawi'welitl pgininnin Lesui'pe'gatig. Wejuli Nisgam
gis nisa'sit negmeg. ²⁶ Wejuli Nisgam gis tlimatl, "Ma
npmun glapis nmiates Nujiugs'tawi'welitl ta'n Gisiteget
petgimatal ugs'tqamug." ²⁷ Simion ilgwentl Wejuli Nis-
gaml pisgwa'n na gjia'sutuo'guomg. Na tujiw Mali aq
So'sep pisgwa'la'titl Se'susal na'te'l ugjit tla'tegenew
ta'n telteg tplutaqan. ²⁸ Simion wesua'latl na mijua'ji'jl
aq miwatmuatl Gjinisgaml. Teluet,

²⁹ "Gisiteget, ni'n na gtlugowinum.

Etawei gisa'tun ta'n teli tplumi't'p.

Geggunm wantaqo'ti ngamlamun

aq nige' gisgaje'i mittugwalulin wa'so'q.

³⁰ Gis nmi'g Nujiugs'tawi'wet.

³¹ Petgimt ugs'tqamug

ugjit ms't mimajuinu'g nmian.

³² Negm na pa wijei aq waseteg.

Musga'tuata mimajuinu'

ta'n mu Lesui'peultiligwi

ta'n goqwei pewatmn.

Gepmite'lmata gmimajuinung na Lesui'paq."

³³ So'sep aq Mali paqalaigig ta'n Simion tel us-
gumapnn Se'susal. ³⁴ Simion a'sutmessewaji aq te-
limatl Malial, "Ula mijua'ji'j gisa'lata pugwenniji mima-
juinu'g Lesui'pe'gatig gtlams'tuanew. Na tujiw ugs'taw-
iata gatu pugwelgig ma gtlams'tua'tigul. Wegla ma
ugs'tawiaqwi. Negm na agnutmewinu ta'n gis wejiet
wa'so'q aq ta'sijig mimajuinu'g ma uli usguma'tigul.

³⁵ Neia'tu'titaq ta'n goqwei telgwija's'gl uggamla-
munuaq. Ulmajita'suaqan gisa'lultew ulmaje'n pa wijei
aq wa'qan ta'n gi'g gisi gsigultew."

³⁶ Na eig niganigjitegewinu'sgw teluisit Anna gjia'su-
tuo'guomg. Ujil teluisilitl Panuel. Na ujil wetapegsilitl
A'sloq. Na Tepqatg'p pas'g llaigneg te'sipunqeg. Gi's
sa'q ugji'nmuma nepmlipna. ³⁷ Na sigu'sgw ugumuljin
te'sisgegipunqeg je ne'w. Te's na'gweg tego'tg gjia'su-
tuo'guomg. Tepgig aq na'gweg emtoqwalatl Nisgaml.
Ne'gaw a'sutmat aq sune'wit. ³⁸ Na tujiw pegising ta'n
mijua'ji'jl eimlitl aq miwatmuatl Nisgaml. Wesgumatl
na mijua'ji'jl aq gelulaji na mimajuinu'g ta'n esgma'tiliji
ugjit Gjinisgam ugs'tawianew mimajuinu' tleiawultiliji
Selusalemg.

So'sep enma'laji Malial aq Se'susal

³⁹ Ta'n tujiw gaqa'tu'tij ta'n telueg Gisiteget ugt'plu-
taqanm, na tujiw apaita'jig Galaliewa'gig. Ula gjigan
teluisit Nasaletg ta'n wigultijig. ⁴⁰ Na mijua'ji'j
pemigwet. Melgignat aq natawe'g. Gjinisgam
wel'te'imatl.

Se'sus Ipa'tujuiteg tego'tg gjia'sutuo'guomg

⁴¹ Te'sipunqeg Se'sus ungi'gu ela'tliji Selusalemg ugjit
Siawa'timgewei Pestie'umg. ⁴² Ta'n tujiw Se'sus met-
lasipuna't je ta'pu ap ela'tijig Selusalemg ugjit
Pestie'umg st'ge' ta'n tela'tegejig te's newtipunqeg aq
Se'sus nespnut. ⁴³ Eimu'tijig na'te'l glapis gaqiaq
pestie'umg. Na tujiw ungi'gu apajinma'tijig gatu Se'sus
sawqatg Selusalemg. Ungi'gu mo gegigugwi.

⁴⁴ Tel'ta'sijig Se'sus pem wijewaji wo'gumawa gisna
witapua. Newtigisg'g pema'tijig aq na tujiw gwilua'titl.

⁴⁵ Mo we'jia'tigul tami. Na smtug apaja'tijig Selusalemg
aq gwilua'titl na'te'l. ⁴⁶ Na gi's gisi nesuguna'q we'jia'titl
gjia'sutuo'guomg. Na pemgopit maw nujigina'mua'tili-
ji. Etl jigs'tuaji aq mil pipanimaji. ⁴⁷ Ms't ta'n te'sijig nu-
tua'titl paqalailitijig ta'n teli ns'tuewistulij aq ta'n go-
qwei telimgwi'titl. ⁴⁸ Ta'n tujiw ungi'gu nemigwi'titl na
paqalailiji. Uggwitl telimtl, "Gwi's, goqwei wet tla'tegen
u't? Gujj aq ni'n sespete'lmuleg'p aq peggwi al gwilu-
leg'p."

⁴⁹ Se'sus telimaji, "Goqwei ta weji gwiluiog? Mo
geituoqs'p amujpa tela'tegei ta'n nujj tel pualij?" ⁵⁰ Un-
gi'gu mu nestua'gugwi ta'n goqwei Se'sus gis tluet.

⁵¹ Na tujiw Se'sus apaji wijewaji Nasaletg aq ne'gaw
mu elistuagwi ungi'gu. Mali mu ne'gaw awan'ta'sigw
ta'n te's'g goqwei gis tliaq aq gaqaisg angite'g.

⁵² Se'sus pem pitoqwiet aq me' pemi ns'tue'g. Teta-
pua'latl Gjinisgam aq mimajuinu' ta'n gegigwi'titl.

Sa'n Nutsign'tuet pestung gigjiw na sipu teluisig Jol'tan (Matiw 3.1-12; Malg 1.1-8; Sa'n 1.19-28)

3 Taipilius gisi elege'witewip Lo'mewa'gig met-
lasipunqeg je na'n, na tujiw Pons Pilot g'p'pno'le-
wit Jutiaewa'gig, Elot niganpuguit Galaliewa'gig, Pilip
ta'n wijigmatl Elotal niganpuguit Ituliaewa'gig aq Tla-
jonitiseewa'gig aq Lisanas niganpuguit Apilenewa'gig.

² Na tujiw Annas aq Gaiapas espe'gig patlia'sg. Na
Gjinisgam telimatl Sa'n Nutsign'tuelitl na agnutmaqan
ta'n pewalatl pestunmlin. Sa'n na Saglaia uggwisl, aq
weskowa'sit paqtaqamigtug. ³ Sa'n pitawa'sit aq pap-
ga'sit na sipu ta'n teluisit Jol'tan. Pestung, "Gawasgi-
ta'sultigw, jiglita'gw lue'utigtug aq sign'tasultigw, na
tujiw Gjinisgam apigsigmugsitoqs'p gtlue'utiwal." ⁴ Na
niganigjitegewinuaq teluisipnaq Aiseia wesgumapnn
Sa'nal ta'n gis wi'g'g'pnn ula,

"Nat wen gesigawewistog paqtaqamigtug.

Teluet, 'Gisiteget wejgu'et.

Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw ugjit negm.

Gisgaja'tug gelu'lg awti ta'n lien.

Ltug tegpaqteg awti ugjit negm.

⁵ Ta'n te's'gl walqwamige'gl amujpa na wajua'tmgl.

Ta'n te's'gl soqoqamige'gl amujpa na gesaqqamige'gl.

Na waqjutaqtegl awti'l amujpa na siwnoqqwa'tas'gl.

Na winjigl awtijl amujpa na ilugwa'tas'gl

aq pitgma'tas'gl.

⁶ Na tujiw ms't mimajuinu'g nmia'tital

na Nujiugs'tawi'welitl ta'n Gjinisgam petgimatal."

⁷ Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig Sa'neg ugjit sign'tasultinew. Sa'n telimaji, "Gjinisgam wegaig aq getu' ilsumugsioq. Gilew pa na wijei aq mtesgmug. Pe-walioq sign'tulinew muta tel'ta'sultioq na Gjinisgam ma ilsumugsioq pa na sign'tasultioqos. ⁸ Tlo'ltigw aq tla'taqatigw ta'n goqwei neia'tuanew igtigig gawasgi-ta'sultioq aq ejiglita'ioq lue'utigtug. Tluetoqs'p we-tapegsultioq Aplameg gatu telimuloq, Gjinisgam gis ugsua'toqol wegla gun'tal aq gisa'total mimajuinu-alanew ta'n wetapegsultiliji Aplameg. ⁹ Gilew pa wijei aq miti's ta'n mo wel minigw aq Gjinisgam gisgaje'g ilsumugsinew nige'. Iga'taqewinu gisgaje'g tmta'n miti'sl ta'n mu wel mininugul gigjiw gjip'sgigtug aq nu'gwa'lan. Gjinisgam ilsumatal te'silitl mimajuinu'l ta'n pata'tegelitl st'ge' na iga'taqewinu getu' tla'laji miti'sg."

¹⁰ Mimajuinu'g pipanima'titl, "Gatu nige' ta-la'taqatitesnen?"

¹¹ Sa'n telimaji, "Ta'n wen geggunaji tapusiliji atla'ig amujpa ignmuatal newte'jilitl na ji'nmul ta'n mo geggunagul atla'il. Ta'n wen mijipjewe'mit amujpa ta'sg smuetutew na mimajuinu'l ta'n mo geggunmiligul mijipjewe'."

¹² Ta'sijig nujintutma'tijig g'pnno'lewei suliewei pei-ta'jig ugjit sign'tasultinew aq pipanima'titl Sa'nal, "Nujigina'muet, tala'taqatitesnen?"

¹³ Telimaji, "Mut piami ugsua'tunew ta'n telteg tplutaqan."

¹⁴ Ta'sijig sma'gnisg pipanima'titl, "Gatu ninen ta-la'taqatitesnen?"

Sa'n telimaji, "Mut pisiuimanew igtigig aq mut gi'gaji ugsua'tuaw wen ugsulieweim."

¹⁵ Mimajuinu'g poqji ul'ta'sultijig muta tel'ta'sultijig Sa'nal etugjel negm na Nujiugs'tawi'wet. ¹⁶ Na tujiw Sa'n telimaji, "Sign'tuloq samqwanigtug gatu wejgu'et negm ta'n me' espe'g aq ni'n. Mu tepawtiw je we'gaw apgwa'tuan umugsnapil. Ta'n tujiw sign'tugsitoqs'p na e'wtew pugtew aq ignmugsitesnu Wejuli Nisgaml.

¹⁷ Wejgu'et, na ilsumata ms't mimajuinu' aq nigtua'lata ta'n tetapua'taqatiliji aq ta'n pata'taqatiliji. Ta'ni gelu'sultiliji la'lata wa'so'q st'ge' iga'taqewinu tepgiso'toqol glumgl aq pisqo'toqol uglaqalansmg. Ta'ni mu gelu'sultligwi pija'lata na pugtew ta'n mo naqa'suenug st'ge' iga'taqewinu mawo'toqol siguaqs'te'ggn aq nu'gwa'toqol."

¹⁸ Sa'n mil gnua'tuaji mimajuinu' ge's pestung na gelu'lg agnutmaqan. ¹⁹ Na telimatl niganpuguilil ta'n teluisilitl Elot pata'tegen ta'n tujiw malie'wiliji Elotiasal muta ula e'pit gisi tepqat'p Elot ugjignaml. Sa'n ewi'tmuatl Elotal igtig lue'uti'l gisa'tulitl. ²⁰ Gatu Elot me' ma'muniw pata'teget ta'n tujiw pija'laten Sa'nal laplusang.

Se'sus sign'tut

(Matiw 3.13-17; Malg 1.9-11)

²¹ Ta'n tujiw ms't mimajuinu'g ta'n jigs'tua'tipnn Sa'nal gi's sign'tujig, Se'sus pegising aq sign'tuaten. Ge's Se'sus etl a'sutmat na'te'l, wa'so'q pana'sg. ²² We-

juli Nisgam el nisiet Se'susal un'jig. Na teliangamgusit st'ge' ples. Nat wen weji glusit wa'so'q. Teluet, "Gi'l na ngwis. Mawi gsalg aq mawi ul'te'Imul."

Se'sus wetapegsit Ataal

(Matiw 1.1-17)

²³ Se'sus na'tami nesisgegipuna'p na tujiw poqji pestung. Mimajuinu'g tel'ta'sultijig negm na So'sep ugwis, aq So'sep na I'lai ugwis. ²⁴ I'lai na Mattat ugwis, Mattat na Li'pai ugwis, Li'pai na Melji ugwis, Melji na Jannai ugwis, Jannai na igtig So'sep ugwis. ²⁵ Ula So'sep na Mattatias ugwis, Mattatias na E'mos ugwis, E'mos na Ne'um ugwis, Ne'um na Esli ugwis, Esli na Na'ggai ugwis. ²⁶ Na'ggai na Ma't ugwis, Ma't na igtig Mattatias ugwis. Ula Mattatias na Semein ugwis, Semein na Jo'seg ugwis, Jo'seg na Jo'ta ugwis. ²⁷ Jo'ta na Joalan ugwis, Joalan na Lesa ugwis, Lesa na Selupapel ugwis, Selupapel na Sialtiel ugwis, Sialtiel na Ne'li ugwis. ²⁸ Ne'li na igtig Melji ugwis, ula Melji na Ati ugwis, Ati na Gosam ugwis, Gosam na Elmatam ugwis, Elmatam na El ugwis. ²⁹ El na Ja'sua ugwis, Ja'sua na Eliesel ugwis, Eliesel na Jolim ugwis, Jolim na igtig Mattat ugwis, ula Mattat na Li'pai ugwis. ³⁰ Li'pai na Simion ugwis, Simion na Juta ugwis, Juta na igtig So'sep ugwis, ula So'sep na Jonam ugwis, Jonam na Ilaigim ugwis. ³¹ Eliagim na Meleia ugwis, Meleia na Menna ugwis, Menna na Mattata ugwis, Mattata na Ne'tan ugwis, Ne'tan na Ta'pit ugwis. ³² Ta'pit na Jessi ugwis, Jessi na Opet ugwis, Opet na Poas ugwis, Poas na Salaman ugwis, Salaman na Ne'son ugwis. ³³ Ne'son na Aminata'p ugwis, Aminata'p na Atmin ugwis, Atmin na Alni ugwis, Alni na Eslon ugwis, Eslon na Peles ugwis, Peles na Juta ugwis. ³⁴ Juta na Je'gop ugwis, Je'gop na Isaq ugwis, Isaq na Aplam ugwis, Aplam na Tela ugwis, Tela na Neiol ugwis. ³⁵ Neiol na Selug ugwis, Selug na Lagew ugwis, Lagew na Peleg ugwis, Peleg na Ipel ugwis, Ipel na Sela ugwis. ³⁶ Sela na Gainan ugwis, Gainan na Alpasat ugwis, Alpasat na Sem ugwis, Sem na Noa ugwis, Noa na Lameg ugwis. ³⁷ Lameg na Metusela ugwis, Metusela na Inaq ugwis, Inaq na Jalet ugwis, Jalet na Maiale'l ugwis, Maiale'l na igtig Gainan ugwis. ³⁸ Gainan na I'nos ugwis, I'nos na Set ugwis, Set na Ata ugwis, Ata na Gjinisgam ugwis muta Gjinisgam gisiapnn.

Gjimm'tu wet nu'gwalatl Se'susal pata'tegelin

(Matiw 4.1-11; Malg 1.12,13)

4 Se'sus weji apaja'sit Jol'tanewei sipu. Wejuli Nisgaml eimlitl Se'suseg. Na ela'latl Se'susal paqtaqamigtug. ² Na'te'l wet nu'gwalatl Gjimm'tu'l glapis ne'wisgegiguna'q. Ne'gaw mo goqwei malqotmug aq no'q gewising ta'n tujiw ne'wisgegiguna'q gaqiaq.

³ Gjimm'tu'l telimtl, "Pa na gi'l na Gjinisgam ugwisin na gisa'tu ula gun'tew pipnaqanin."

⁴ Se'sus telimatl, "Moqwa', ma tela'tegew muta Nisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Mimajuinu ma iapijw gisi ugji mimajigw mijipjeweigtug.' "

⁵ Na tujiw Gjmn'tu so'qwa'latl Se'susal gm'tnigtug aq jaqal musga'tuatl ms't elege'witewa'gi'l ugs'tqamug.

⁶ Gjmn'tu telimatl, "Ignmultes ms't ta'n te's'g ml'gig-no'ti aq ta'n te's'g milesuaqan ula nemitun. Ms't ta'n te's'g goqwei gaqi ignmuimg aq ignmua's ta'n wen pewalg. ⁷ Ms't ula gi'lewe'tew ta'n tujiw jugu'en emtoqwalin aq nutgul'pa'sua'lin."

⁸ Se'sus telimatl, "Ma tela'tegew muta Nisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Emtoqwalates Gisiteget na Gjnisgam ta'n gepmite'lm't aq pas'g negm lugow.' "

⁹ Na tujiw Gjmn'tu ela'latl Se'susal Selusalemg aq tepa'latl ta'n etl mawi esp'teg gjia'sutuo'guomg. Telimatl, "Pa na gi'l na Gjnisgam uggwisin, nisaqalsi.

¹⁰ Muta Nisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Gjnisgam tlimata ugtansale'witemg angweiulinew.' ¹¹ Elg telueg, 'Msnultaq aq unaqal'lultaq ugpitnuaq glaman jel ma jile'nugul ggwatl gun'tewigtug.' "

¹² Se'sus telimatl, "Nisgamewei wi'gatign telueg, 'Mut ugt nu'gwalaw Gisiteget na Gjnisgam ta'n emtoqwalt.' "

¹³ Ta'n tujiw Gjmn'tu we'gisipgwatoq na tujiw pun ugt nu'gwalatl Se'susal aq pe'l punaje'watl ta'suguna'q.

Se'sus eliet Galaliewa'gig

(Matiw 4.12-17; Malg 1.14,15)

¹⁴ Se'sus apaja'sit Galaliewa'gig. Geggung ml'gigno'ti ta'n wejiaq Wejuli Nisgamewigtug. Pugwelgig mima-juinu'g geitu'tij Se'sus eig na'te'l muta mimajuinu'g wesguma'titl. ¹⁵ Etl pestung na a'sutuo'guoml na'te'l aq ms't wen gepmite'lmatl.

Mimajuinu'g tleiwultijig Nasaletg wegaiugtua'titl Se'susal

(Matiw 13.53-58; Malg 6.1-6)

¹⁶ Na tujiw Se'sus eliet Nasaletg ta'n etl neps'tg-wa'tasip. Atlasmutigis'g eliet a'sutuo'guomg ta'n gis sipeliw tla'teget. Gaqama'sit ugjit gitmn Nisgamewei wi'gatign. ¹⁷ Elasnmut na wi'gatign ta'n Aiseiao'q gis wi'g'g'p. Se'sus apgwa'toq ula wi'gatign glapis we'jitoq ta'n tegen getu' gitg. Egitg ula,

¹⁸ "Gisi ignmuimg na Wejuli Nisgam.

Megnmit aq elgimit gnu'a'tuan na gelu'lg agnutmaqan ugjit ewle'jultijig.

Elg petgimit ugjit gnu'a'tuan wegla ta'n pisultijig iga'lanew

aq wegla ta'n nepapigwo'ltijig nmitaqatinew.

Petgimit ugjit iga'lanew ta'nig emegweiujig.

¹⁹ Petgimit ugjit tliman mimajuinu'g

iga'q na na'gweg

ta'n Gisiteget tli ugs'tawiata mimajuinu'.

²⁰ Se'sus ilt'a'toq na wi'gatign aq apaji ignmuatl na ji'nmul ta'n ango'tmlitl aq epa'sit. Ms't mimajuinu'g a'sutuo'guomg angama'titl. ²¹ Na tujiw telimaji, "Wegla glusuaqann ta'n ewi'gas'g Gjnisgam ugtwi'gatign na gis tliaqal gisgug ge's pem gitmuloq."

²² Na mimajuinu'g wels'tua'titl aq paqalailultijig ta'n telewistulij. Pipanimtultijig, "Ula na So'sep uggwisl?"

²³ Telimaji, "Geju'loq nasplutuatoqs'p ta'n goqwei nat wen gis teluep aq tlimitoqs'p ula, 'Pa na

mal'pale'witewi's'p aq pilue'g gisi npilj, nige' npilsi,' gis-na tlimitoqs'p ula, 'Wije tla'tega ula tet gm'tginaq ta'n tel nutmaieg'p gis tla'teget'p Gapelniang.' "

²⁴ Se'sus siawewistoq, "Telimuloq na niganigjitegewinu'g mo menuegem'gig umutgiwaq. ²⁵ Jigs'tuigw. Ta'n tujiw Ilai-

jao'q mimajiteg, na tujiw pugwelg'pnig sigu'sgwaq eimu'tipnig Lesui'pe'gatig. Na tujiw mo gigpesanugup

nesipunqeg je aqataig aq na tujiw mesgi'g'p pestmo'qon gm'tginaq. ²⁶ Gatu Ilaijao'q mo elgimam'g'p

ugjit apoqonmuan je newte'jilitl sigu'sgwal tleiwilitl Lesui'pewa'gig gatu awna elgimut'p ugjit apoqon-

muan igtigl sigu'sgwal tleiwilitl na gjigan Salepat ta'n eteg Saitonewa'gig. ²⁷ Ta'n tujiw Ilaisao'q na ni-

ganigjitegewinu'g mimajiteg, pugwelgig mimajuinu'g geggunmi'tip na 'gsnugowaqan tleuisig leplsi

Lesui'pe'gatig. Lpa mo wen gisi npilam'g'p gm'tginaq, gatu awna na ji'nml teluisit Nemn na nepilut'p. Negm tleiwip Siliae'gatig."

²⁸ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig a'sutuo'guomg we-gaiultijig ta'n tujiw ula nutmi'tij. ²⁹ Na ms't gaqamita'jig aq tewa'la'titl Se'susal na a'sutuo'guomg. Ela'la'titl ta'n

etl paqse'g gigjiw na gjigang. Getu' paqage'titl. ³⁰ Gatu Se'sus naqalaji aq smtug ejigla'sit na gjigan.

Ji'nml pitu'gwi'tl mn'tu'l

(Malg 1.21-28)

³¹ Se'sus eliet na gjigan Gapelniang ta'n eteg Galaliewa'gig. Na'te'l etl pestung atlasmutigis'g.

³² Ms't paqalailultijig ta'n tel gina'muej muta geitoq ta'n goqwei wesgutg aq geggung ml'gigno'ti. ³³ Eig a'su-

tu'guomg ji'nml ta'n mn'tu'l pitu'gwi'tl. Sesgwalatl Se'susal. ³⁴ "Se'sus gi'l tleiwian Nasaletg, taluegeieg?

Weji pginu's'p ugjit seioqwa'linen? Nenu'l ta'n wenin. Gi'l na sape'wit ta'n Gjnisgaml petgimtl."

³⁵ Se'sus mn'tu'l telimatl, "Wantaqa'si, aq getaqa'si na ji'nmuigtug." Ge's mn'tu naqalatl na ji'nml na gisa'latl nisielin nigantug Se'suseg gatu mo jile'wagul.

³⁶ Na mimajuinu'g paqalailultijig aq teluejig, "Me' gatu melgi glusuaqanmit. Geggung ml'gigno'ti aq assusuti

ugjit mn'tu'g tewita'ji." ³⁷ Ula agnutmaqan ta'n Se'sus gis tla'teget se'sa's'g ms't tami gigjiw Gapelniang.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

(Matiw 8.14-17; Malg 1.29-34)

³⁸ Se'sus naqt'g a'sutuo'guom aq pisgwa't Simon wiguaq. Simon ugjugwiji'jl gesnugwalitl muta mesnml-

itl epsimgewei. Na agnutmua'titl Se'susal ugjit apoqonmuan na e'pilitl. ³⁹ Se'sus eliet gigjiw ta'n elisinnij

aq gisa'toq na epsimgewei jigla'sitn na e'pit. Smtug menja'sit aq poqji lugowaji.

⁴⁰ Galqwasiej, pugwelgig mimajuinu'g pejo'la'tiji Se'suseg witapua aq wo'guma ta'n milipna'tiliji.

Sama'laji aq ms't gisi npisultijig. ⁴¹ We'gaw Se'sus mn'tu' ejiglgimaji mimajuineweg. Ge's tewatgimaji mi-

majuinu' ugtinnewaq sesgu'tijig, "Gi'l na Gjinisgam ug-wisil."

Na mn'tu'g geja'titl Se'susal na Nujiugs'tawi'welitl. Se'sus melgimaji, "Mut glusultinew."

Se'sus al pestung pugwelgig a'sutuo'guoml (Malg 1.35-39)

⁴² Ta'n tujiw wejgwapniaq, Se'sus naqt'g na utan aq eliet ta'n mo mimajuinu'g wigulti'gw. Ta'sijig mima-juinu'g poqji gwilua'titl aq ta'n tujiw we'ja'titeg na pipanima'titl mu naqtmlin umutgiwaq. ⁴³ Gatu telimaji, "Amujpa pestunmaqig mimajuinu'g tleiwaltijig igtigl gjigann aq utann. Gjinisgam weji petgimit ugjit tliman na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mima-juinu'."

⁴⁴ Na tujiw Se'sus eliet aq al pestungl igtigl a'sutuo'guoml Jutiaewa'gig.

Nesisijig usgewinu'g majulgwala'titl Se'susal (Matiw 4.18-22; Malg 1.16-20)

5 Newtejgeg na'gweg Se'sus eig tajigtug na qospem teluisig Genesalet. Ge's gaqamij na'te'l pugwelgig mimajuinu'g etl mawita'jig Se'suseg muta getu' jigs'tua'titl tlimanew Gjinisgam ugtwi'gatign.

² Se'sus nemitoqol tapu'gl gajigajgl na'taqamtegl. Na usgewinu'g gis gepta'sijig ugtuluow aq waqama'la'tiji ugta'pimua. ³ Se'sus tepa'sit Simon ugtul aq pipanimatl ugjit gijga mlawigsmegen. Na pemgopit na'te'l aq weji pestunmuaji na mimajuinu' ta'n eimu'tiliji na tajigtug.

⁴ Ta'n tujiw gaqewistoq telimatl Simonal, "Me' gijga mnawi gsma'tu gtul etl tmig glaman gi'l aq gitapaq gisi a'pia'titoqs'p."

⁵ Simon telimatl, "Saqamaw, gi'l na assusit, gis attignita'ieg newtitpa'q aq mo goqwei ne'pa'tueg, gatu tla'taqatitesnen ta'n teluen."

⁶ Ta'n tujiw egwija'la'titl ugta'pimual na mesna'tiji pugwenniji nme'ji. Te'suta'tiji nme'ji na suel pewja'silitl ugta'pimual. ⁷ Wiguma'tiji witapewa ta'n teppultiliji ugtulual ugjit apoqonmugsinew. Peita'liji aq apoqonmua'tiji. Na petgimatmi'titl gitg ugtulual glapis suel getapugwegl. ⁸ Ta'n tujiw Simon Pie'l gis nmitoq ta'n gis tliaq eliet Se'suseg aq el nutgul'pa'sit aq telimatl, "Saqamaw, pewalul jigla'sin ni'neg muta pa-ta'tegewinui."

⁹ Simon aq witapa ta'n eimu'tiliji ugtulg paqalauitijig ta'n tel ma'muni pe'tla'tiji tel pugwenniji nme'ji. ¹⁰ Simon witapa ta'n teppiliji ugtulual elg paqalauagwi'tiji. Na Ji'mej aq Sa'n, Sepeti ugwwisg. Se'sus telimatl Simonal, "Mut jipasiw, muta nige' weja'tegemg jugwo'lates mimajuinu'g Nisgamewigtug."

¹¹ Na tujiw Simon aq witapa na'taqama'tu'titl ugtulual. Naqtmi'tij ms't goqwei na'te'l aq majulgwala'titl Se'susal.

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n geggunmlitl 'gsnugowaqan teluisig lepsi (Matiw 8.1-4; Malg 1.40-45)

¹² Newtejgeg na'gweg ge's Se'sus eig gjigan weltesguatl ji'nmul ta'n geggunmlitl 'gsnugowaqan teluisig lepsi. Ta'n tujiw ula ji'nml nemiatl Se'susal el nutgul'pa'silitl aq etawaqtmuatl, "Gjisaqamaw, gisi npilites pa na tli ul'te'tmn."

¹³ Se'sus sipisga'sit aq sama'latl. Telimatl, "Getu tla'tegei. Nige' gisi npilul!" Na smtug gisi npiluj na ji'nml. ¹⁴ Telimatl, "Mut wen tlimaw, gatu nat nmiates patlia's aq angamulij. Ta'n tujiw geitoq gisi npisin na ignmuates ta'n goqwei Mowiso'q teluepnaq nat wen ta'n amujpa gisi ignmuatl patlia'sl. Na tujiw mima-juinu'g gji'tutaq ta'n teli ila'sin nige'."

¹⁵ Gatu na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tla'teget me' ma'muni peggwa's'g, aq pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg. Getu' jigs'tua'titl aq pewala'titl gisi npisultinew gsnugowaqann. ¹⁶ Gatu Se'sus eliet ta'n etl wantaqteg naji a'sutmat.

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n mu gis maja'siligul (Matiw 9.1-8; Malg 2.1-12)

¹⁷ Newtejgeg na'gweg Se'sus etl gina'muet wen'ji'guomg ta'n etl mawita'jig pugwelgig nigan-pugultijig. Ta'sijig Palasiaq aq ta'sijig nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan eimu'tijig na'te'l. Weita'jig pugwelgl utann Galaliewa'gig aq Jutiaewa'gig, aq na gjigan teluisig Selusalemg. Na Gisiteget gisi ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti ugjit gisi npilan gsnugowinu'. ¹⁸ Na ta'sijig ji'nmlug peita'pila'titl witapal na'te'l. Witapal elisinnitl a'su'ngitug muta mu gisi maja'siligul. ¹⁹ Na me'si pisgwapila'titl ta'n Se'sus eig muta wesam pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig na'te'l. Gujmug wetteg lgsusaaqan. Na weji so'qwapila'titl g'p'taq wen'ji'guom. Na'te'l anguna'tas'gl gun'tal. Meno'tu'titl tepiaqal gun'tal ta'n tel nispila'tital ji'nml. Wet nispila'titl na witapual ta'n gaqamilij Se'susal. ²⁰ Melgi gtlams'tmi'tij Se'sus gisi npilatal witapual. Se'sus geitoq ta'n tel'ta'sultiliji wegla ji'nmlug. Telimatl ji'nml ta'n mu maja'siligul, "Nitap, gtlue'uti'l apigsigtmulan."

²¹ Na tujiw Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan poqji maw agnutma'tijig. Teluejig, "Wen ta u't ji'nml ta'n tel'te'lsit negm na Gjinisgam? Mo eimug mima-juinu ta'n gisi apigsigt'gl lue'uti'l, pas'g newte'jit, na negm Gjinisgam."

²² Se'sus geja'iji ta'n goqwei etli angite'tmi'tij aq pipanimaji, "Tal gis teli angita'sultioq? ²³ Tegen me' nqamase'tew ni'n tla'tegen, apigsigtmaqal ula ji'nml ugtlue'uti'l gisna gisa'lg mn'ja'sin aq pmien? ²⁴ Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' musga'tultoqs'p geggunm ml'gigno'ti ugs'tqamug ugjit apigsigtmuan lue'uti'l." Telimatl ji'nml ta'n mu gisi maja'siligul, "Telimul, mn'ja'si, mgne'n gta'su'nm aq nige' gisi nmiates."

²⁵ Ge's mimajuinu'g etli angama'tij na ji'nml wenaqas'it, wesua'toq na ugta'su'nm aq enmi emtoqwalatl Gjinisgam. ²⁶ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig

gaqi paqalawaji aq emtoqwala'titl Gjinisgaml. Jipaqi-ta'jig aq teluejig, "Na mesgi'g paqalawaqan gis nmi-tu'g gisgug!"

Se'sus pipanimatl Li'paial majulgwalin
(Matiw 9.9-13; Malg 2.13-17)

²⁷ Na tujiw Se'sus tewiet aq nemiatl ji'nmul ta'n teluisilitl Li'pai. Ula ji'nm na nujintutmewinu suliewei aq pemgopit ta'n etl lugwej g'pnno'lewei. Se'sus telimatl, "Majulgwali." ²⁸ Na Li'pai wenaqa'sit, naqt'g ms't goqwei aq majulgwalatl Se'susal.

²⁹ Tel'gne'geg Li'pai iga'toq mesgi'g pestie'umg wiguaq ugjit Se'susal. Li'pai wigumaji pugwenniji nujintutma'tiliji suliewei aq igtigi mimajuinu' mawatalultinew maw negmow. ³⁰ Na ta'sijig Palasiaq aq ta'sijig nujigina'mua'tijig tplutaqan mo weli usguma'tigul Se'susal. Pipanima'tiji Se'susal aq unaqapemg, "Goqwei weji mawatalultioq nujintutma'tijig suliewei aq igtigig lue'winu'g?"

³¹ Se'sus telimaji, "Na mimajuinu'g ta'n tajigo'ltijig mo menuege'tigul mal'pale'wilitl, gatu pas'g negla ta'n gesnugu'tijig. ³² Mo weji pginu ugjit pipaniman mimajuinu'g ta'n getlamia'tijig majulgwalinew. Awna weji pginu ugjit pipaniman elue'winu'g gawasgita'sultinew aq jiglita'new lue'utigtug."

Wen sune'wit
(Matiw 9.14-17; Malg 2.18-22)

³³ Alt mimajuinu'g telima'titl Se'susal, "Sa'n unaqapemg sipeliw sune'wultiliji aq a'sutma'tliji, aq Palasiaq unaqapemua wijeji tela'taqatiliji gatu gnaqapemg mijjultijig te'sigisg'g."

³⁴ Se'sus telimaji, "Etug tel'ta'sioq na mimajuinu'g wigumujig ta'n wesgowa's'g malie'wimg ma sune'wul-ti'gw. Ge's wijitgweiwa'titl witapual ta'n getu' malie'witl getletug na mijjultijig. ³⁵ Gatu na na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw ji'nm malie'wij ejigla'luj. Etna na na'gwegl ta'n tujiw witapa sune'wultilita."

³⁶ Se'sus elg telimaji ula a'tugwaaqanji'j, "Mo wen menina'tug mussew pilei aligewigtug ugjit si'smn sa'qawei aligew. Pa na tla'tege's'p na suisgina'tutew pilei aligew aq na mussew ma wijeji tlamugtnug st'ge' sa'qawei aligew. ³⁷ Mo wen elguta'tug pilei moqopa'q sa'qawe'l m'gegne'l mun'ti'l. Pa na tla'tege's'p na pilei moqopa'q pasgugt'tal na sa'qawe'l mun'ti'l. Na moqopa'q tuijuitew aq na mun'ti'l ma tali ugtapsuninugl. ³⁸ Awna pilei moqopa'q amujpa elguto'tun pile'l mun'ti'l. ³⁹ Mo wen pewatmug pilei moqopa'q ta'n tujiw gi's samqwaj sa'qawei moqopa'q. Tluetew, 'Sa'qawei moqopa'q me' gne'g wigapu'g."

Se'sus assutg atlasmutigisg'g
(Matiw 12.1-8; Malg 2.23-28)

6 Na atlasmutigisg'g Se'sus aq unaqapemg pem saputita'jig ta'n glumgl etl nigwegl. Alt unaqapemg tematpo'tu'tilitl na glumgl. Pemaqs'te'mi'titl ugpitnuaq aq malqotmi'titl. ² Ta'sijig Palasiaq nemia'tiji aq telima'tiji, "Gis geituoq mo teltenug mgnmnew

glumgl atlasmutigisg'g. Goqwei wet tla'taqatioq ta'n tplutaqanminu telueg ma gis tla'taqatiwoq atlasmutigisg'g?"

³ Se'sus telimaji, "Gis egitmoq ta'n Ta'pito'q aq unaqapemg tela'taqatipnig ta'n gewisulti'titeg. ⁴ Ta'pito'q pisgwa'p a'sutuo'guomg aq wesua'toqopnn pipnaqann ta'n gisi ignmut'p Gjinisgam. Na telgitas'g ginuwei tplutaqanigtug pas'g patlia'sg gis malqotmi'tij ala pipnaqan. Malqotg'p aq ignmuapni witapa elg malqotmew."

⁵ Elt telimaji, "Ni'n na mimajuinualsiap aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq atlasmutigisg'g muta assutm."

Ta'n goqwei tela'taqati'gw atlasmutigisg'g
(Matiw 12.9-14; Malg 3.1-6)

⁶ Na igtig atlasmutigisg'g Se'sus pisgwa't a'sutuo'guomg aq etl gina'muet. Na'te'l eig na ji'nm ta'n inaqanei ugpitn malig. ⁷ Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq gwilmi'tij ta'n gisi ilsutma'titl Se'susal. Pa na Se'sus nepilat wenna atlasmutigisg'g na tujiw pisui ilsuma'tital Se'susal. ⁸ Se'sus geitua'ji ugtangita'suaqanmual aq telimatl na ji'nmul ta'n ugpitn malig, "Qama'si aq jugu'a gmetug ni'neg." Na ji'nm tela'teget ta'n telimuj. ⁹ Na tujiw Se'sus pipanimaji nujigina'mua'tiliji Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq, "Nige' pipanimuloq, na tplutaqanminu telimugsi'gw apoqonmuan mimajuinu gisna emegweian atlasmutigisg'g? Telueg ugs'tawian ji'nm gisna ne'pa'n?" ¹⁰ Se'sus gigo'tqopa'sit aq ms't angamaji. Telimatl na ji'nmul ta'n ugpitn malig, "Sipisga'tu gpitn." Na ji'nm tela'teget aq smtug ugpitn ila'sg.

¹¹ Palasiaq aq tplutaqanei nujigina'mua'tijig wegaiultijig aq wesgutmi'tij ta'n tla'la'tis Se'susal.

Se'sus megnaji apostale'wiliji
(Matiw 10.1-4; Malg 3.13-19)

¹² Newte' wela'gw Se'sus eliet soqoqamigeg naji a'sutmat. Na'te'l wesgowa'sit newtitpa'q etawaqtmuatl Gjinisgaml apoqonmuan aq ilgwenan. ¹³ Ta'n tujiw gisapniaq, Se'sus wigumaji unaqapemg. Na megnaji newtisgegsiliji je ta'pu ta'n tel wi'taji Apostale'wiji. ¹⁴ Megnatl Simonal, ta'n tel wisungewatl Pie'l, aq Pie'l ugjignaml teluisilitl Antle'. Elt megnaji Ji'mejal, Sa'nal, Pilipal, Paltolomiwal, ¹⁵ Matiwal, Tumaal aq Ji'mejal, na Alpius uggwisl, Simonal ta'n me'gite'tg umutgi. ¹⁶ Megnaji Sutaal na igtig Ji'mejal uggwisl aq Suta Isgalial, ta'n ntuisgalgatal Se'sus.

Se'sus egina'muaji mimajuinu'
(Matiw 4.23-25)

¹⁷ Se'sus aq apostale'wiji apat nisita'jig soqoqamigeg aq naqita'jig tetpaqamigeg. Pugwenniji unaqapemg aq pugwelgim mimajuinu'g peita'jig na'te'l muta getu' jigs'tua'titl. Na tleiwultijig Jutiaewa'gig, na gjigan Selusalem aq tapu'gl gjigann, Tail aq Saiton ta'n etegl apaqtugewei sitm. Alt mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig pewala'titl npilgunew. ¹⁸ Alt ta'n mn'tu'g wes-

gweiagwi'tiji nepilujig. ¹⁹ Pugwelgig mimajuinu'g we-jo'tmi'tij gis sama'lanew Se'susal muta ml'gigno'ti weji-aq negmeg nepilugsinew.

Ul'ta'suaqan aq ewlgwija'suaqan
(Matiw 5.1-12)

²⁰ Se'sus angamaji unaqapemg aq telimaji, "Gilew ta'n elita'sualoq Gjinisgam ugjit ms't goqwei ulgwi-jultigw muta Gjinisgam ilgwenugsioq aq ignmugsioq e'wmanew ta'n goqwei geggung. ²¹ Gilew ta'n getu' tetapua'loq Gjinisgam je mu ta'n pas'g goqwei, ulgwi-jultigw, muta Gjinisgam tetapua'lugsioqs'p. Gilew ta'n welmaita'sultioq nige' ulgwi-jultigw, muta ul'ta'sultioqs'p aq usgewo'ltioqs'p.

²² "Gilew ta'n getlams'tmuioq na ta'sijig mimajuinu'g alua'lugsioq, penoqite'lmugsioq, masgelmugsioq aq egsuaqanimugsioq muta majulgwalioq ni'n na mima-juinuasiap. ²³ Ulgwi-jultigw muta wije' tela'lgwi'tisni niganigjitegewinugi' st'ge' na mimajuinu'g ta'n masgelmugsioq. Pewaluloq ulgwi-jultinew aq amalgaltinew ta'n tujiw tela'lugsioq muta Gjinisgam ignmugsioqs'p pugwelgl ta'n goqwe'l geggungl wa'so'q.

²⁴ "Gatu no'q mtue'tew ugjit gilew ta'n milesultioq muta gi's gugunmoq na naqamajej mimajuaqan. ²⁵ No'q mtue'tew ugjit gilew ta'n mo goqwei nuta'mawoq muta guisultioqs'p me' enmiaq. No'q mtue'tew ugjit gilew ta'n wesgewo'ltioq ewlgwi-jultioqs'p aq gaqiemtmutoqs'p.

²⁶ "No'q mtue'tew ugjit gilew ta'n tujiw ms't mima-juinu'g weli usgumugsioq muta ujjuaqi'ga wije' weli usgumgwi'tisni nujiagsua'tijig niganigjitegewinugi'g."

Gsalug ta'nig getanugsioqig
(Matiw 5.38-48; 7.12a)

²⁷ "Gatu telimuloq gilew ta'n jigs'tuioq, gsalug ta'nig getanugsioqig aq ula'lug ta'nig masgelmugsioq. ²⁸ Pipanimug Gjinisgam ugjit ule'wan ta'nig anmimugsioqig aq a'sutmessewug ta'nig emegweiugsioq. ²⁹ Pa na wen paqtne'ite'sg's ignmu etuiw paqtne'itulin. Pa na wen wesua'tasg'snn ggotml, etl ignmu ugsua'tulin gtatla'iml. ³⁰ Pa na wen nat goqwei pipanimasg's na ignmu aq pa na wen goqwei gi'lewei ugsua'tultew, mut ugjo'tmu apaji ugsua'tun. ³¹ Tla'tega ugjit igtigig st'ge' ta'n tel puatmn tla'taqatinew ugjit gi'l.

³² "Pa na pas'g gsalj mimajuinu'g ta'n gesal'sgig, mut tl'ta'siw na Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig, muta we'gaw pata'tegewinu'g gesala'tiji ta'n gesal'gwi'tiji.

³³ Pa na pas'g tetapua'l'j ta'n tetapua'l'sgig, mut tl'ta'siw Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig mima-juinu'g. We'gaw pata'tegewinu'g tela'taqati'tij wije' aq gi'l. ³⁴ Pa na pas'g mqataj ta'n wen elita'sin apaji msnmoq ta'n goqwei mqata't'p, mut tl'ta'siw Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig mimajuinu'g. We'gaw pata'tegewinu'g emgata'tiji igtigi pata'tegewinu' ugjit apaji msnmnew wije' te's'g. ³⁵ Gatu gsal ta'nig getan'sgig aq tetapu ule'ul. Mqatuiga aq mut goqwei apajite'tmu. No'q ms'gi'gt'tew apangituewei apaji msnmoq, aq tl wi'tugsioqs'p espe'g Gjinisgam un'jang,

muta Gjinisgam me' welm'toq ugjit ta'n wenn mo mi-watmligw ta'n goqwei gelu'lg aq ta'n wen newtite'lsit. ³⁶ Ewlite'lga st'ge' ta'n gujuuow teli ewlite'lgej."

Gjinisgam tela'l'sg st'ge' tela'l'jig igtigig
(Matiw 7.1-5)

³⁷ "Mut ilsumaw igtigig aq Gjinisgam ma ilsumulug. Mut alua'l igtigig aq Gjinisgam ma alua'lulug. Apigsigtu igtigig aq Gjinisgam apigsigtultew. ³⁸ Ignmu igtigig ta'n goqwei nuta'tij aq Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei nuta'man. Gjinisgam ta'n no'q ulm'tutew ignmultew ta'n te's'g goqwei gisi ignmuetu'n aq je me'. Gjinisgam ignmultal st'ge' ta'n goqwe'l tel ignmat'pnig igtigig."

³⁹ Se'sus telimaji ula a'tugwaqan'ji'j, "Nepapigwa't ma gisi ala'lagul igtigl nepapigwa'litl. Pa na wejo'tg's ala'lan gitg nepapigwa'jig pijjataq na'tami elmalqe'g. ⁴⁰ Ta'n wen gegina'masit ma gepmite'lmamug je mu na nujigina'muelitl gatu ta'n tujiw gaqi gina'masij wije' tli gji'teget st'ge' na nujigina'muelitl.

⁴¹ "Ta'n wen ilsumat'lt igtigl na wije' aq ji'nm getu' tualqa'laj siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal upgugugw ge's gmu'j piteg upgugugw. Wigue'g sespete'tg na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal upgugugw gatu mu wesgutmug na gmu'j ta'n piteg upgugugw. ⁴² Ge's na gmu'j me' piteg upgugugw, mu tetapu tlimatl witapal, 'Nitap, ge' apoqonmultes tualqa'tun na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg gpugugw.' Na mimajuinu ta'n ula tela'teget na wesgijiangamgusit. Tmg amujpa tualqa'toq gmu'j ta'n piteg upgugugw glaman ulapitew aq gis tualqa'tutew siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal upgugugw."

Tla'tegetes ta'n goqwei telgwig ggamlamun
(Matiw 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ "Na gelu'sit miti's wel minitew, gatu na miti's ta'n mo gelu'sigw ma ul minigw. ⁴⁴ Te's miti's weji gji'jut ta'n goqwe'l minigl. Ma ugja'tun wen'ju'su'n goqomi-naqsigtug, gisna ma ugja'tun nipmann ginigweji-juaqsigtug. ⁴⁵ Na ta'n wen gelu'sit tela'teget ta'n goqwei gelu'lg muta ula unggamlamun telgwig. Ta'n wen mo gelu'sigw tela'teget ta'n goqwei mo gelu'lgtnug muta ula na unggamlamun wije' telgwig. Te's mima-juinu wesgutg ta'n goqwei unggamlamung telgwig."

Tapusijig ta'n ewi'gajig
(Matiw 7.24-27)

⁴⁶ "Goqwei wet tl wi'tin Gjisaqamaw, gatu mo tela'tegewn ta'n goqwei gis tlimulap? ⁴⁷ Ta'n te'sit wen wejgu'et ni'neg aq tela'teget ta'n goqwei gis tluei, na tlimultes st'ge' ta'n wenij. ⁴⁸ Na st'ge' ji'nm ta'n el'toqop wiguow. Tmg tel mulqej temig elmalqei aq mesqana'toq epqanataqan. Na laqqap eteg gun'tewigtug. Ta'n tujiw sipu mespo'qeg na wen'ji'guom mo maja's'gtnugup muta welita's'g. ⁴⁹ Gatu na mimajuinu ta'n nutmuitl ntglusuaqanml aq mo tela'tegegw ta'n telimig, negm st'ge' na ji'nm ta'n el'toqop wiguow t'pgwanigtug toqo mo epqanitugup tami. Ta'n tujiw sipu

mespo'qeg na wen'ji'guom gegtugjalugweg aq gaq susisga'lugweg."

Se'sus nepilat! sma'gnis uglugowinum!

(Matiw 8.5-13)

7 Ta'n tujiw Se'sus gaq tlimaji na mimajuinu'g ta'n goqwei tel puatg na pisgwa'j na gjigan ta'n teluisig Gapelniam. ² Na'te'l wigit Lo'mewa'juit, na niganpuguit sma'gnis. Geggunatl lugowinu'l ta'n gesite'lmatl. Ula lugowinu pajiji gsnugwat aq pemi np'g. ³ Ta'n tujiw sma'gnis nutg Se'susal eimlitl na gjigan, elgimaji ta'siliji Lesui'pewe'g gisigu mawagnut-mewinu' Se'suseg, ugjit pipaniman jugu'elin aq npilan uglugowinum. ⁴ Na Lesui'paq el'ta'jig Se'suseg aq etawaqtma'titl apoqonmuguslin sma'gnisl. Telima'titl, "Ula sma'gnis te'p'g ugjit apoqonmuan ⁵ Muta gesalaji Lesui'pa aq gisitoqop a'sutuo'guom ugjit ninen."

⁶ Se'sus wije'waji gatu ta'n tujiw mo amasegtnug sma'gnis wiguow weltesgua'tiji igtigi ta'n sma'gnis elgimaji Se'suseg. Wegla telimaji, "Saqamaw, na sma'gnis teluet, Mut Igowaqana'lsiw. Mu tetujiw glu'siw ugjit gi'l mittugwen nigna. ⁷ We'gaw mo tepawtiw jugu'en gi'leg. Pas'g tlua na glusuaqan aq ntlugowinum ila'sitew. ⁸ Na ta'sijig sma'gnisg assumijig aq ta'sijig sma'gnisg assumgig. Ta'n tujiw newte'jit telimg, 'Lial' na eliet. Igtig telimg, 'Jugu'a!' na jugu'etew. Telimg lugowinu, 'Ula tla'tega!' na tla'tegetew."

⁹ Se'sus paqalaig ta'n tujiw nutg ula. Gigto'qop-ugua'sit aq telimaji ta'ni majulgwalgwi'titl, "Telimuloq, lpa Lesui'pe'gatig menaq wen mo gejjiaq ta'n tel ml'gi gtlams'tasit st'ge' ula sma'gnis."

¹⁰ Ta'n tujiw na nutagnutmewinu'g apaita'jig sma'gnis wiguow nemia'titl sma'gnis lugowinu'l gisi ila'silitl.

Se'sus wenaqa'latl sigu'sgw uggwisl

¹¹ Na tel'gne'geg Se'sus eliet gjigan teluisig Nein. Unaqapemg aq pugwelgig mimajuinu'g wije'wa'titl. ¹² Ta'n tujiw Se'sus iga'j ga'qana'tas'g ula gjigan, na mimajuinu'g pemapila'titl npuinu'l naji utqtamg. Ula npuinu na sigu'sgw newtipistat! uggwisl. Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiauwiltijig na utan wijitgweiwa'titl ula sigu'sgwal. ¹³ Ta'n tujiw Gjisaqamaw nemiaj sigu'sgwal ewlite'lmatl aq telimatl, "Mut gaqiemtmu."
¹⁴ Na tujiw Se'sus eliet pemapilaqanei aq sama'toq. Pema'taqatijig naqita'jig. Se'sus teluet, "Maljewe'j ji'nm, telimul pmgopa'si." ¹⁵ Na ji'nm wenaqqopa'sit aq poqtewo'gwet. Se'sus apaji ignmuatl uggwitl.

¹⁶ Ms't wen jipaqita'jig aq smtug emtoqwala'titl Gjinsigam. Telimultijig, "No'q gepme'g niganigjitegewinu gisi neia'sit ginueg!" aq "Gjinisgam pegising ugs'tawian ugmimajuinumg."

¹⁷ Ula agnutmaqan se'sa's'g ta'n telgi'g Jutiaewa'gig aq igtigi umutgiwal.

Sa'n Nutsign'tuet elgimaji unaqapemg Se'suseg

(Matiw 11.2-19)

¹⁸ Sa'n unaqapemg telimji wegla ta'n goqwei Se'susal tela'tegelipnn. Na tujiw Sa'n tapusiliji unaqapemg wigumaji. ¹⁹ Elgimaji Gjisaqamaweg ugjit pipaniman, "Gi'l na negm ta'n Sa'n teluet wejgu'ep wa'so'q? Pa na gi'l mu na negm, na esgmalatesnen ap igtig."

²⁰ Ta'n tujiw pegisingig Se'suseg na telima'titl, "Sa'n Nutsign'tuet petgimugsieg pipanimulin, 'Gi'l na negm ta'n telteg pginis gisna nat wen piluei esgmalatesnen?"

²¹ Ge's emittugwala'titl Se'susal na nepilaji pugwenni-ji mimajuinu'g. Alt gesnugu'tipnig, alt mesnmi'tipn milamu'gl gsnugowaqann aq alt nepapigwo'ltipnig. Se'sus ejigla'tuaji mn'tu'g ta'n pitu'gwiliji mimajuinu'g. ²² Na tujiw Se'sus telimaji Sa'n unaqapemg, "Apajita'gw aq tlimug Sa'n ta'n goqwei nemituoqol aq ta'n goqwei gis nutmoq. Nepapigwo'ltipnig nige' gis nmitaqatijig, wegla ta'n asgajo'ltipnig nige' gis ul pmita'jig, wegla ta'n geggunmi'tip 'gsnugowaqan teluisig leplsi gisi npilujig, wegla ta'n gepistaqana'tipnig nige' wel nutmu'tijig, npuinu'g nige' minua'lujig aq na ewle'juinu'g nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan. ²³ Tetuji ulgwijintew ta'n wen mo megtuigw."

²⁴ Ta'n tujiw Sa'n unaqapemg gis apaita'tij Sa'neg, Se'sus gelulaji mimajuinu'. Wegsumatl Sa'nal aq teluet, "Ta'n tujiw el'ta'ioqop Sa'neg paqtaqamigtug, goqwei getu' nmituoqos na'te'l? Mo getu' nmiwoqop menaqanat ji'nm st'ge' msigu'l asua's'g'pnn ugju'snigtug? ²⁵ Goqwei nat nmituoqos na'te'l? Getu' nmioqos ji'nm ta'n gegnesit mego'tigl aligal. Wegla mimajuinu'g ta'n wel'gnesultijig aq milesultijig wigultijig elege'wituo'guoml. ²⁶ Tlimigw ta'n goqwei esgmatmoqos nmitunew na'te'l? Getu' nmioqos ni-ganigjitegewinu. Telimuloq nemioqop ji'nm me' espe'g jel mu niganigjitegewinu. ²⁷ Sa'n na negm ta'n Gjinsigam nigani usgumapnn. Tel wi'gas'g Gjinsigam ugtwi'gatign, 'Ge' jigs'tui.

Ningangima's ntagnutmewinum ugjit gisgaja'tun ta'n lietes."

²⁸ Se'sus siawewistoaq, "Telimuloq, Menaq wen tetuji gepme'g ugs'tqamu eig st'ge' Sa'n. Gatu ta'n wen me' ewle'jit ta'n Gjinsigam etli ilgwenaji mimajuinu'g me' gepme'g aq negm."

²⁹ Ta'n tujiw mimajuinu'g maw nujintutma'tijig nutua'titl ta'n goqwei Se'susal gis tluelitl wel'te'lma'titl Gjinsigam aq teluejig Gjinsigam tetapua'tegelitl. Wegla mimajuinu'g gis ignmua'tipn Sa'nal sign'tu-aneu. ³⁰ Gatu na Palasiaq aq nutagnutmewinu'g mo getlams'tasultigupnig ta'n Gjinsigam tel puatg ugjit negmow, muta mo ignmua'tigupnn Sa'nal sign'tagunew.

³¹ Se'sus siaw gluaji, "Wenig talo'ltijig st'ge' mimajuinu'g gisgug? Telimuloq telo'ltijig mimajuinu'g gisgug. ³² Telo'ltijig st'ge' mijua'ji'jg ta'n pemgopultili'tij gujmug magasan. Ta'sijig gesigaw tlima'tiji igtigi,

'Etl'te'tmuleg'pnn malie'wimgewe'l gtapegiaqann gatu mo amalgaltiwogop.

Etlintueg'pnn utqutamgewe'l gtapegiaqann gatu mo atgitemultiwoqop.'

³³ Sa'n Nutsign'tuet pegising'p, sune'wip aq mo esamqwagup moqopa'q gatu gilew telueioq, 'Mn'tu pitu'gwitl na ji'nmul.' ³⁴ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pegisineg na mijjiap aq esamqwap na tujiw telueioq, 'Ge' angamug u't ji'nm. Pusgi ugsamatalg aq negm na gtigewinu. Witapa na nujintutma'tiliji suliewei aq lue'winu.' ³⁵ Gatu na mimajuinu'g ta'n getlams'tmi'tij Gjinisgam ugtns'tuo'qonm na musga'tu'ti'tij ta'n goqwei Gjinisgam gis tla'tegep na teliaqewei."

Se'sus emittugwalatl Palasial ta'n telusilitl Simon

³⁶ Newte'jit Palasi pipanimatl Se'susal tgwatalnew. Toqo Se'sus eliet wiguaq aq epa'sit ugjit mijjin. ³⁷ Eig pata'tegewinu'sgw na gjigan ta'n Se'susal eimlitl. Ta'n tujiw nutg na Se'sus etlatalg Palasi wiguaq, na'te'l enma'latl gun'teweie'l pu'tai'l ta'n wejitasit alapastl. Waju'pelitl amjaqto'suti. ³⁸ Pisgwa't aq gaqamit gigjiw Se'susal uggwatl. Etltemit aq ugsaqpigunn saqapa'toqol Se'susal uggwatl. Usapunn e'w'gl ta'n tel niwa'tuaj uggwatl. Wesgaqaltmuatl uggwatl aq guta'tuatl weljema'gewei. ³⁹ Ta'n tujiw Palasi ta'n wigumapnn Se'susal wiguaq nemitoq ula na telimsij, "Pa na ula ji'nm na niganigjitegewinuwis na gji'jital ula e'pilitl ta'n sama'ltl na pata'tegewinu'sgw."

⁴⁰ Na tujiw Se'sus telimatl, "Simon nat goqwei getu' tlimul."

Simon teluet, "Nujigina'muet goqwei getu' tlimi?"

⁴¹ Se'sus teluet, "Eig'pnig tapusijig ji'n mug ta'n tetua'tipnn nujimqatuigelitl suliewei. Newte'jit tettuatl na'n gasgiptnnaqana'igl aq igtig na'nisgega'igl. ⁴² Ta'n tujiw tapusijig mo gisi apangitua'tigweg na tujiw nujimqatuiget gitg apigsigtuaji. Tegen ji'nm me' gsalatal na nujimqatuigelitl?"

⁴³ Simon telimatl, "Amuj na ji'nm ta'n me' ma'muni tettupann."

Se'sus teluet, "Teliaq teluen." ⁴⁴ Na tujiw Se'sus elapa'sitl e'pilitl aq telimatl Simonal, "Angam ta'n goqwei ula e'pit gis tla'tegep. Ta'n tujiw pisgwa'ianeg giguaq mo ignmiiwt'p samqwan ta'n tli gsispa'tutes ngatl. Gatu ula e'pit gesispa'tuipnn ngatl, e'w'g'pnn ugsaqpigunn. Gispasmuipnn ngatl, e'w'g'pnn usapunn. ⁴⁵ Mo wesgaqalmiwt'p gatu ula e'pit menaq puni gsalgaltmuigul ngatl weja'tegemg ta'n pisgwa'iap. ⁴⁶ Mo ignmiiwt'p mimei ugjit nun'ji gatu ula e'pit guta'tuit weljema'gewei ngatl. ⁴⁷ Nige' telimul. Na teliaq ms't ugpa'ta'taanml gaqi apigsigta's'gl muta mawi gsalit. Ta'n getu wen apsi apigsigtut apsi gsaluetew."

⁴⁸ Se'sus telimatl e'pilitl, "Gpata'taanml apigsigta's'gl."

⁴⁹ Igtigig mimajuinu'g ta'n pemgopultijig na'te'l telimultijig, "Wen ta u't ta'n apigsigt'gl pata'taqann?"

⁵⁰ Gatu Se'sus telimatl e'pilitl, "Westawugin muta getlams'tasin. Nige' wantaqo'ti eteg ggamlamun."

Na e'pijig ta'n wije'wa'titl Se'susal

8 Na tel gne'geg Se'sus mittugwatgl gjigann aq utann. Na pestung na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Unaqapemg ta'n newtisgegsiliji je ta'pu wije'wa'titl. ² Ta'sijig e'pijig elt wije'wa'titl Se'susal. Na gisi npilut'pnig milamu'gl gsnugowaqann aq mn'tu'g ejigla'tupnig ugtinnewaq. Newte'jit na Mal Matle'n ta'n Se'sus ejigla'tuapni llaigneg te'siliji mn'tu'g negmeg. ³ Igtig na Joana ta'n tepqatgig Gusaal. Na Gusa elugowatl Elotal aq niganpugua'laji sma'gnisg. Igtig e'pit na Susa'na aq pugwelgig igtigig e'pijig. E'wmi'tij ugsulieweimual aq ugtaligamual apoqonmuanew Se'susal aq unaqapemg.

Na a'tugwaqan ta'n iga'taqewinu eljio'toqol sginminn

(Matiw 13.1-9; Malg 4.1-9)

⁴ Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiwultijig pugwelgig utann el'ta'jig Se'suseg. Ta'n tujiw ma'muniw pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig Se'suseg na telimaji a'tugwaqan,

⁵ "Newtejgeg na'gweg ji'nm naji se'sijio'toqol sginminn. Ge's etl se'sijio'toqol sginminn, ta's'gl eljo'ltigl tajigawti'jigtug. Mimajuinu'g pastesgmi'titl aq sisipg malqotmi'titl. ⁶ Ta's'gl eljo'ltigl gun'tewaqaqamigeg. Ta'n tujiw sginminn poqjigwegl, gispatewa'tigl muta maqamigew gispateg. ⁷ Ta's'gl sginminn eljo'ltigl ginigwejjuaqsigtug. Na ginigwejjuaqsi'g wel nigwejjig aq wissuignemgwi'titl glumgl. Na gisa'tu'titl glumgl ewligwegl. ⁸ Ta's'gl sginminn eljo'ltigl gelu'lg maqamigew aq wel nigwegl na'te'l. Na wel minijgl. Newt gasgiptnnaqan sginminn wejiaqal alt glumgl."

Na tujiw telimaji, "Ango'tmug. Jigs'tmutigw ta'n goqwei gis telimuloq."

Ta'n goqwei Se'sus getu' gina'muet ta'n tujiw e'w'gl gina'masutiewe'l a'tugwaqan

(Matiw 13.10-17; Malg 4.10-12)

⁹ Unaqapemg pipanima'titl ta'n goqwei getu' gina'muet ta'n tujiw e'w'g'p na a'tugwaqan. ¹⁰ Se'sus telimaji, "Gjinisgam gisi ignmugsioq ns'tmu'tinew ta'n goqwei mo geitas'gtugup aq pugwelgig mo nestmi'ti'gw ta'n ilgwenanew mimajuinu'. Pas'g gis nutmi'tip a'tugwaqan. Na jigs'tuipnig gatu mo nestmu'ti'gw na ta'n goqwei gis tluiei."

Se'sus gegnua'tuaji unaqapemg na a'tugwaqan ta'n iga'taqewinu eljio'toqol sginminn

(Matiw 13.18-23; Malg 4.13-20)

¹¹ "A'tugwaqan ula na telueg. Na sginminn pa na wije'jei aq Gjinisgam ugtwi'gatign. ¹² Ta'n tujiw sginminn eljo'ltig'pnn tajigawti'jigtug na pa na wije'jei aq mimajuinu'g ta'n nutmua'tij Nisgaml ugglusuaqanml aq smtug Gjimm'tu gisa'laji awan'ta'sultinew na gelu'lgil glusuaqann. Negla mimajuinu'g ma gtlams'tasulti'gw aq Nisgaml ma gisi ugs'tawigwi'tigul. ¹³ Ta'n tujiw sginminn eljo'ltig'pnn gun'tewaqaqamigeg na pa na wije'jei aq

mimajuinu'g ta'n wel'ta'suatmi'tij ta'n gase'g nutmi'tij gatu mo tetapu majulgwatmi'ti'gw. Poqji gtlams'tasultijig gatu ta'n tujiw nat goqwei amsala's'g ejigli unaqita'jig. Na tujiw puni gtlams'tasulti'tij na gelu'lg agnutmaqan. ¹⁴ Ta'n tujiw sginminn eljo'ltig'pnn ginigweji-juaqsigtug na pa na wije' aq wegla mimajuinu'g ta'n nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan gatu wesam sespete'tmi'tij milesuaqan, giso'qon aq ta'n te's'g goqwei gisa'lgwi'tiji ulgwijultinew. Na awan'ta'suala'titl Gjinisgaml aq mo goqwei tela'taqati'gw ugjit negm. ¹⁵ Ta'n tujiw sginminn eljo'ltig'pnn gelu'lg maqamigew na pa na wije' aq mimajuinu'g ta'n nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan aq weli gsua'tu'tij. Welgwijultijig uggamlamunual je mu atigna'sultijig aq siaw tla'taqatijig ta'n Gjinisgam tel puatg. Ta'n goqwei tela'taqati'tij pa na wije' aq glumgl ta'n teli ul minigl."

Gtlams'tuaqan na gepme'g

(Malg 4.21-25)

¹⁶ "Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan aq oqonis-gwa'tug lataqsunigtug gisna iga'tug lame'g npo'qonigtug. Awna gegupa'toq patawutigtug glaman mimajuinu'g nmitaqaqatitaq ta'n tujiw pisgwita'tij.

¹⁷ "Ta'n goqwei mimugwa'tas'g na neia'tas'gt'tew aq ta'n goqwei anguna'tas'g na pa na wijga'tas'gt'tew.

¹⁸ "Na to'q ango'te'n ta'n tel jigs'tmn na gelu'lg glusuaqan. Ta'n wen geggung Nisgamewei gtlams'tuaqan me' ignmuaten aq ta'n wen mo geggungmug gtlams'tuaqan gatu tl'ta'sij geggung na tujiw jigla'tuaten na apje'jg gtlams'tuaqan geggung."

Se'sus uggwitl aq ugjignamg

(Matiw 12.46-50; Malg 3.31-35)

¹⁹ Se'sus uggwitl aq ugjignamg peita'jig negmeg gatu mo gis gigjita'gwig muta wesam pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig na'te'l. ²⁰ Nat wen telimatl, "Ggij aq gjignamg eimu'tijig gujmug. Getu' glul'sgig."

²¹ Se'sus telimaji mimajuinu', "Ms't ta'nig nutmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq mo elistmi'ti'gw na negmow st'ge' ngij aq njignamg."

Se'sus naqa'toq mtugunotg

(Matiw 8.23-27; Malg 4.35-41)

²² Newtejgeg na'gweg Se'sus telimaji unaqapemg, "Ge' asoqomita'nej qospemg." Tepita'jig ugtuluuq aq pusijig. ²³ Ge's pemaqtaqati'tij Se'sus nepat. Na tel gne'geg mtugunotg iga'q. Ma'muniw ugju's'g aq tgu'g tepjo'ltijig. Ugtuluow poqji ugjupaqtoqweg. Ms't eimu'tijig nsano'qonigtug. ²⁴ Unaqapemg el'ta'jig Se'suseg aq tugwa'la'titl. Telima'titl, "Saqamaw, gi'l na assusit, apoqnmuien ge's mu samqwanigtug nepu'tiweg."

Se'sus menja'sit aq ilsutg ugju'sn aq tgu'g ugjit wantaqa's'gtn. Ugju'sn naqa's'g aq tgu'g wantaqa'jig. Na tujiw qospem weli ewipg. ²⁵ Na tujiw pipanimaji unaqapemg, "Tali gtlams'tasultioq?"

Na toqo tujiw paqalaiultijig aq jipaqa'jig. Telimulti-jig. "Wen ta u't ji'nm tetuji piam melgimaji ugju'sn aq samqwan."

Ji'nm nepilut ta'n mn'tu'l wesgweiagwitl

(Matiw 8.28-34; Malg 5.1-20)

²⁶ Na siawaqtaqatijig aq oqwa'jig Gelasiewa'gi ta'n eteg tegpaqiw qame'g Galaliewa'gig. ²⁷ Na Se'sus na'taqampugua'sij weltesguatl ji'nmul tleiwilitl gjigan Gelasa. Ula ji'nm wesgweiagwi'titl mn'tu'g. Gi's sa'q mo goqwei nasgmug. Mo wiguaq wesgewa'sigw gatu awna wesgowa'sit utqutaqane'gatig. ²⁸ Ta'n tujiw nemiatl Se'susal eliet aq nutgul'pa'sit ta'n gaqamilij. Sesgwalat, "Se'sus, gi'l na espe'g Gjinisgam uggwisl. Goqwei getu' tla'lin? Etamul, mut ugtapuliw." ²⁹ Ula teluet muta Se'sus gis telimaji mn'tu'g tualqa'sinew na ji'nmeg. Me' gatu gaqaisg mn'tu'g assumatipnn. Na tujiw mimajuinu'g gelpila'tipnn aq pija'la'tipnn laplusang gatu ula ji'nm temeg'pnn ta'n gelpiteg'pnn uggwatl aq ugpitnn, aq wesmugwap paqtaqamigtug. Nige' wigit utqutaqane'gatig.

³⁰ Se'sus pipanimatl, "Taluisin?"

Negm teluet, "Ni'n teluisi Pugwelgig." Ula teluet muta pugwenniji mn'tu'g pitu'gwi'titl. ³¹ Mn'tu'g etawaqtmua'titl Se'susal, ugjit mu lgimugsinew na ma'muniw temig elmalqe'g.

³² Gigjiw na'te'l eimu'tijig pugwelgig gulgwi'sg ta'n etl jigniga'tijig soqoqamigeg. Mn'tu'g etawaqtmua'titl Se'susal ugjit lgimugsinew gulgwi'sg ugtinneg. Na ignmuaji tla'taqatinew. ³³ Smtug mn'tu'g ejiglita'jig na ji'nmul aq el'ta'jig gulgwi'sg ugtinneg. Na ms't gulgwi'sg pem'tugu'ltijig pemse'g aq nitjo'ltijig samqwanigtug. Ms't getmenetgi'g samqwanigtug.

³⁴ Ta'n tujiw ji'nmug ta'n angweiwa'tipni gulgwi'sgi'g nemitu'tij ta'n gis tliaq smtug maita'jig aq se'sa'tu'tij agnutmaqan gjigan aq ms't ta'n tami el'ta'tij. ³⁵ Mimajuinu'g naji angaptmi'tij ta'n goqwei gis tliaq. Ta'n tujiw peita'tij Se'suseg nemia'titl na ji'nmul ta'n mn'tu'g wesgweiat'pnig. Ula ji'nm pemgopit gigjiw Se'suseg. Gegnesit aq tetapu angita'sit. Na mimajuinu'g jipaqa'jig. ³⁶ Na ji'nmug ta'n nuje'wa'tipni gulgwi'sgi'g telima'tiji esgwia'tiliji ta'n ji'nm teli npisip. ³⁷ Na tujiw mimajuinu'g tleiwultijig Gelasiewa'gig pipanima'titl Se'susal ugjit jigla'silin muta jipaqa'jig. Na tujiw Se'sus aq unaqapemg tepita'jig ugtuluuq aq poqji pusijig. ³⁸ Na ji'nm ta'n gisi npilut'p etawaqtmuatl Se'susal, "Ignmui wije'ulin."

Gatu Se'sus telimatl, ³⁹ "Apaja'si giguaq aq tlim gigmaq ta'n Gjinisgam gis tla'ls'g."

Na ji'nm getloqo eliet ta'n telgi'g gjigan aq telimaji pugwenniji mimajuinu' ta'n Se'susal gis tla'lt'pnn.

Se'sus nepilat' e'pilitl aq minua'latl e'pite'sl

(Matiw 9.18-26; Malg 5.21-43)

⁴⁰ Ta'n tujiw Se'sus apaja'sit qame'g qospemg pugwelgig mimajuinu'g wel'ta'suala'titl nmianew muta etl esgmala'tipnn. ⁴¹ Na tujiw ji'nm teluisit Jailus pegising Se'suseg. Niganpuguit a'sutuo'guomg ta'n eteg na'te'l.

Smtug nutgul'paqjetesing ta'n Se'susal gaqamilij aq etawaqmuatl lielin wiguaq. ⁴² Wipsgunatl ugtusl ta'n metlasipuna'litl je ta'pu pemi nplitl.

Ge's Se'sus pemiej pugwelgig mimajuinu'g gigjiw wi-je'wa'titl. ⁴³ Na e'pit na'te'l wijewaji. Metlasipunqeg je ta'pu pusgi mal'tewiet aq gaqotg ugsulieweim mal'pale'wiliji gatu lpa mo wenn gisi npiligugul. ⁴⁴ Na etepnatl Se'susal aq sama'tuatl ugpisan pitu'gunn. Smtug naqa'sg ta'n tel mal'tewiep. ⁴⁵ Se'sus pipanimapni, "Wen gi's sama'lit?"

Ms't wen petgwasit aq Pie'l telimatl, "Saqamaw, gi'l na assusit, pugwelgig mimajuinu'g gigjipugutasgig. Etug nat wen pet samtesgasg."

⁴⁶ Gatu Se'sus teluet, "Geji'g nat wen sama'lip muta ml'gigno'tim tewiaqap ni'neg." ⁴⁷ Na e'pit geitoq ma gisigasigw ta'n tel gisi npisip. Na tujiw poqji neng'tesing. Eliet Se'suseg aq nutgul'pa'sit. Telimatl Se'susal aq igtigi tal gi's wet sama'lin aq smtug gisi npisit. ⁴⁸ Se'sus telimatl, "Tu's ta'n teli gtlams'tmn na weji npisin. Nige' lietes wantaqo'ti'gtug."

⁴⁹ Ge's Se'sus etlewistoq na pegising ji'nm na'te'l. Wejiet Jailus wiguaq. Telimatl Jailusal, "Gtusaq nepgaq. Mut lgowaqana'law nujigina'muet."

⁵⁰ Gatu Se'sus nutg aq telimatl Jailusal, "Mut jipasiw. Pas'g gtlams'tasi aq gtus ila'sitew."

⁵¹ Ta'n tujiw Se'sus pegising Jailus wiguaq mo wenn ignmuagul pishwa'lin pas'g Pie'lal, Sa'nal, Ji'mejal aq mijua'ji'j ungi'gug. ⁵² Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Jailusal wiguaq atgitemultijig aq mesgo'tijig ugjit mijua'ji'j. Se'sus telimaji, "Mut gaqiemtmutinew, na mijua'ji'j mo nepmug pas'g nepat."

⁵³ Na ms't wesgewe'wa'titl muta geja'titl mijua'ji'j nepmlita. ⁵⁴ Se'sus wesua'latl mijua'ji'j ugipitng aq telimatl, "Mijua'ji'j, mn'ja'si." ⁵⁵ Na mijua'ji'j apaji mima-ju'et aq smtug menja'sit. Se'sus igtigi telimaji nat goqwei smug. ⁵⁶ Ungi'gug sigti paqalailiji gatu Se'sus telimaji, "Mut tlimanew wenn ta'n gis tliaq."

Se'sus poqjigimaji unaqapemg

(Matiw 10.5-15; Malg 6.7-13)

9 Se'sus mawa'laji newtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg aq ignmuaji ml'gigno'ti ugjit tuaqtes-guanew mn'tu'g aq gisi npitmnew milamu'gl gsnu-gowaqann. ² Na gisgaja'laji ugjit npilanew gesnugu'tiliji, al pestunmnew aq tlimgwi'tinew mimajuinu' na Gjinisgam apugjig ilgwenata mimajuinu'. ³ Telimaji, "Lpa ta'n tel mili al'ta'ioq, mut goqwei nespnmnew. Mo ap-tun, mo salitewimgewei mun'ti, mo mijipjewe gisna suliewei, je mu piamiet atla'i. ⁴ Ta'n etl pisgwigimug-sioq utang, siaw i'mug wijei wen'ji'guomg glapis ta'n tujiw naqtmog na utan. ⁵ Te's tami pisgwita'ioq utanji'j aq mimajuinu'g mo pewalugsiwoq i'mu'tinew nqat-mug na utan aq puaqtestug ggatual. Tla'taqatigw ugjit musga'tuanew na Gjinisgam mu wel'te'Imagwi."

⁶ Na unaqapemg naqtm'i'tij ta'n Se'sus eig aq el'ta'jig pugwelgl utann. Al pestunmi'tij na gelu'lg agnut-maqan aq nepila'tiji mimajuinu' ms't tami.

Elot mo nenuaqusnn ta'n wenin Se'susal

(Matiw 14.1-12; Malg 6.14-29)

⁷ Ta'n tujiw Elot ta'n niganpugutg Galaliewa'gig nutg ta'n goqwei Se'susal gis tla'tegelpnn mo geitug ta'n tli angita'sitew, muta alt mimajuinu'g teluejig, "Sa'n Nut-sign'tuet apaji minunsit." ⁸ Ta'sijig mimajuinu'g teluejig Ilaija apaji neia'sit aq igtigig teluejig gisiguaq niganigjitegewinuaq ta'n gi's sa'q mimajipnaq apaji mimaju'et. ⁹ Elot teluet, "Gisa'lg'pnaq Sa'n Nutsign'tueto'q temgwetoqsin gatu wen ta u't ji'nm ta'n mimajuinu'g agnimgwi'titl?" Na weja'tegemg wejo'tg nmian Se'susal.

Se'sus esmaji na'n pituipnnaqan te'sisgegsiliji ji'nmug

(Matiw 14.13-21; Malg 6.30-44; Sa'n 6.1-14)

¹⁰ Na apostale'wijig apaita'jig Se'suseg aq telima'titl ta'n goqwe'l gis tla'taqatipnn. Na tujiw Se'sus ela'laji pas'g negmowa na gjigan ta'n teluisig Petse'ta. ¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutma'titl Se'susal i'mlin Petse'taeg, pugwelgig majulgwala'titl na'te'l. Se'sus wel'ta'sit nmi-anew aq telimaji ta'n Gjinisgam apugjig ilgwenata mimajuinu'. Nepilaji ta'ni gesnugu'tiliji.

¹² Ta'n tujiw poqji galqwasiet, unaqapemg telimg-wi'titl, "Jiglgim mimajuinu'g glaman gisi lta'taq utann aq nuji iga'taqutijig tepaw. Na'te'l msntaq mijipjewe aq ta'n i' tli gt'gunultim. Eimu'ti'gw ta'n etl taqawat-teg."

¹³ Gatu Se'sus telimaji, "Ignmug nat goqwei malqotmnew."

Telima'titl, "Pas'g na'nagl pipnaqann geggunmegl aq tapusijig nme'jig. Pewalieg lta'nen magasang ugjit pg-watelminen mijipjewe ugjit ta'n te'sijig." ¹⁴ (Eimu'tijig na'te'l panaemg na'n pituipnnaqan te'sisgegsijig ji'nmug.)

Se'sus telimaji unaqapemg, "Gisa'lug mimajuinu'g pmgopita'new te's na'nisgegsijig."

¹⁵ Unaqapemg gisa'lgwi'tiji mimajuinu'g pmgopi-ta'new maqamigeg te's na'nisgegsijig. ¹⁶ Na tujiw Se'sus wesua'toqol na'nagl pipnaqann aq tapusiliji nme'ji aq elapa'sit wa'so'q. Miwatmuatl Nisgaml ugjit ula mijipjewe. Nasgwa'toqol aq ignmuaji unaqapemg ugjit ms't wen msnmnew. ¹⁷ Ms't ta'n te'sijig g'satalulti-jig. Na tujiw unaqapemg megnmi'titl mijipjewe ta'n pi-amiaq aq newtisa'qal jel ta'pu ligpenignn wajua'tu'titl.

Pie'l teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet

(Matiw 16.13-19; Malg 8.27-29)

¹⁸ Newtejgeg na'gweg ge's Se'sus newti a'sutmateg, unaqapemg peita'lili. Na tujiw Se'sus pipanimaji, "Tal'ta'sultijig mimajuinu'g wenin ta ni'n?"

¹⁹ Telima'titl, "Alt mimajuinu'g teluejig gi'l na Sa'n Nutsign'tuet aq igtigig mimajuinu'g teluejig gi'l na Ilai-ja aq ap igtigig teluejig gi'l na newte'jitaq niganigjitegewinuaq ta'n gi's sa'q nepg'pnaq gatu nige' apaji mimaju'et."

²⁰ Se'sus pipanimaji, "Tal'ta'sultioq weni ta ni'n?"

Pie'l telimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet aq wejien Gjin-
isgameg."

Se'sus wesgutg ta'n tli np'tew

(Matiw 16.20-28; Malg 8.30—9.1)

²¹ Se'sus melgimaji ugjit mu wenn tlimanew. ²² Elt teluet, "Ni'n na mimajuinualsiap aq amujpa ma'muni ulmajeia's. Niganpugultijig a'sutuo'guomg, niganpugultijig patlia'sg aq elg nujigina'mua'tijig tplutaqan masgelmitaq. Gisa'litaq ne'po'qsin aq gisi nesuguna'q apaji minunsites."

²³ Telimaji ms't ta'n te'siliji, "Ta'n getu wen getu' wi-
je'wij amujpa awan'ta'sualsit aq tla'teget ta'n Gjinis-
gaml tel puatmlitl. Amujpa gisgaje'g ulmaje'n
te'sigisg'g. Na tujiw gisi majulgwalitew. ²⁴ Na mima-
juinu ta'n getu' ugs'tawi'sit na ma gugunmug iapji-
wewei mimajuaqan wa'so'q, gatu na mimajuinu
tela'teget ta'n goqwei pewatm je tlia ne'po't muta ma-
julgwalit na ugs'tawia's. ²⁵ Tali ugtapsunig na ji'nm
te'sg goqwei assutg ta'n telgi'g ugs'tqamu gatu mo
gugunmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q?. ²⁶ Ta'n
wen netaqite'lmit aq netaqite'tg ta'n goqwei tel gi-
na'muei na ta'n tujiw apaja'sia's tlimates nuji na ala mi-
majuinu mu na ninenewei nnaqapeminen, muta ni'n
na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw apaja'sia's maw sape'ul-
tijig ansale'wijig na tujiw gepmite'lmimg aq emtoqwal-
img st'ge' nuji gepmite'lmug aq emtoqwalut nige'.

²⁷ Migwite'tmug ula. Eimu'tioq ta'sioq ula tet ta'n ma
npu'tiwoq glapis nemitu'tioq ta'n Gjinisgam ilgwenaji
mimajuinu'g."

Ta'n tujiw Se'sus ugsisgw paqtasa'sit

(Matiw 17.1-8; Malg 9.2-8)

²⁸ Na pesgunateg te'sisga'qal na'gwegl gis iga'qal,
Se'sus so'qwiet gm'tng naji a'sutmat. Ela'laji Pie'lal,
Sa'nal aq Ji'mejal. ²⁹ Ge's etli a'sutmaj ugsisgw paqta-
ta'sg aq utapsunn gesi wapa'tigl aq paqtata'tigl. ³⁰ Na
tapusijig ji'nmug neia'tijig aq etl glula'titl Se'susal.
Wegla na Mowiso'q aq Ilaijao'q. ³¹ Utapsunual gesigaw
wapa'tigl aq paqtata'tigl aq ugsisgw paqtata's'gl. Na
etl agnutmua'titl Se'susal. Wesgutmi'tij ta'n tl ne'pa'ten
Se'sus Selusalemg. ³² Ge's ula teliaq, Pie'l aq witapa gis
gepsgia'tijig. Na jiniw tugwia'tijig aq nemia'titl Se'susal
paqtata'silitl aq tapusiliji ji'nmug gaqamiliji negmeg.
³³ Mowis aq Ilaija pemi nqala'tij Se'suseg, Pie'l telimatl,
"Saqamaw, gi'l na assusit, na mawi glu'lg tet eimu'tieg.
Ge' nesisgl anapjetegewe'l ltutesnen, newte' ugjit gi'l,
newte' ugjit Mowis aq igtig ugjit Ilaija." (Na Pie'l mu
nestmug ta'n goqwei wesgutg.)

³⁴ Ge's Pie'l etlewistog na alug neia's'g aq tetpaqiw
naqa's'g ta'n gaqamultijig. Na tujiw unaqapemg
we'gwata'sultilij. ³⁵ Nat wen metewistog alugwigug.
Teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm."

³⁶ Ta'n tujiw gaqewistog na pas'g Se'sus aq un-
aqapemg eimu'tijig na'te'l. Toqo nisita'jig gatu weli
pgije'g we'gaw unaqapemg telimji wenn ta'n goqwei
gis nmitu'tip gm'tnigtug.

Se'sus nepilatl lpa'tujl ta'n pitu'gwitl mn'tu

(Matiw 17.14-18; Malg 9.14-27)

³⁷ Na igtig na'gweg Se'sus aq unaqapemg nisita'jig,
aq na pugwelgig mimajuinu'g naji ultesgua'titl
Se'susal. ³⁸ Na ji'nm ta'n eig na'te'l sesgwalatl Se'susal,
"Nujigina'muet etawaqtmul ge' angam wipsgung ng-
wis. ³⁹ Lpa jiniw mn'tu'l pesu'gwatatl aq smtug lpa'tuj
gesigaw sesgwet. Na mn'tu gisa'latl ugjipulgwelin aq
ugtun pisewiaq. Siawi asgaiwatl aq lpa mo getu' puna-
je'wagugul. ⁴⁰ Etawaqtmagapnig gnaqapemg jigla'tu-
inew mn'tu gatu mo gis tla'taqati'gw!"

⁴¹ Se'sus teluet, "Gilew ta'n mimajultioq gisgug mo
getlams'tmu'tiwoq aq mo tetapua'taqatiwoq. Me' gatu
tali pgitgalultoqs'p? Tali pgiji gina'multoqs'p glapis get-
lams'tmu'tioq?" Na tujiw telimatl ji'nmul, "Jugwa'l gg-
wis ula tet."

⁴² Ge's wejgwa'laj lpa'tujl na mn'tu mesganegetl
maqamigeg aq smtug poqji ugjipulgwelitl. Smtug
Se'sus ejigla'tuatl mn'tu'l ugtinneg. Na ila'silitl lpa'tujl
aq apaja'lut ujjeg. ⁴³ Ms't mimajuinu'g sigti paqalaiulti-
jig muta nemitu'tij ta'n telgi'g Gjinisgamewei ml'gig-
no'ti.

Se'sus wesgutg ta'n tel ne'pa'ten

(Matiw 17.22,23; Malg 9.30-32)

Na mimajuinu'g me' paqalaiultijig ugjit ta'n Se'sus gis
tla'tegep, na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, ⁴⁴ "Mut
awan'ta'sinew ula ta'n goqwei telimuloq. Ni'n na mi-
majuinualsiap aq Gjinisgam ignmuata mimajuinu'g na
ml'gigno'ti ugjit tla'lin ta'n tel puatmi'tij." ⁴⁵ Un-
aqapemg mo nestua'tigul Se'susal ta'n gisi usgutmlij.
Mimugwa'tas'g ugjit mo nestmi'ti'gw. Jipaqita'jig pi-
paniman ta'n gis teluelij.

Se'sus unaqapemg getu' gji'tu'tilij ta'n wen me' espe'g te'si'tij

(Matiw 18.1-5; Malg 9.33-37)

⁴⁶ Se'sus unaqapemg gi'gaita'liji. Getu' gji'tu'tilij ta'n
wen me' espe'g te'si'tij. ⁴⁷ Se'sus gejiaji ta'n goqwei an-
gite'tmi'tij. Na tujiw wesua'latl mijua'ji'jl, aq gaqa-
ma'latl gmetug negmeg. ⁴⁸ Telimaji unaqapemg, "Ta'n
getu wen weligsua'latl ula mijua'ji'jl muta gisi ign-
maq'p ml'gigno'ti ugjit tla'tegen na uligsua'litew. Ta'n
getu wen weli msnit na elg uligsua'latal ta'n wen pet-
gimit. Ta'n wen tel'te'lsit mo me'gite'lmam'g na negm
mawi gepme'g."

Ta'n wen mo getanugsiw gw na apoqonmugsiw gw

(Malg 9.38-40)

⁴⁹ Sa'n telimatl Se'susal, "Saqamaw, gi'l na assusit, ne-
mi'g'tt'p ji'nm ta'n ejigla'lapni mn'tu'g aq teluet e'w'g
ml'gigno'tim ta'n gis ignmat'p. Telimg'tt'p naqa'sin mu-
ta mo wijitgweiugsiweg."

⁵⁰ Se'sus telimatl, "Mut naqa'lan, Ta'n getu wen mo
getanugsiw gw na apoqonmugsi'gw."

**Na mimajuinu'g Samaliaewei utang
mo pewala'tigul Se'susal mittugwalgunew**

⁵¹ Ge's na na'gwegl poqji iga'qt'tew ta'n Se'sus lietew wa'so'q, na gisita'sit lien Selusalemg. ⁵² Nigangimaji agnutmewinu' Samaliaewei utan. Na'te'l ms't goqwei getu' gisgaja'tu'titaq ugjit Se'sus aq unaqapemg gt'gunultinew. ⁵³ Gatu mimajuinu'g mo pewala'tigul Se'susal pisgwa'lin na utan muta gis gejia'titl na gisita'silitl lielin Selusalemg. ⁵⁴ Na tujiw tapusiliji unaqapemg teluisiliji Ji'mej aq Sa'n ula nutmi'tilij pipanimgwi'titl Se'sus, "Gjisaqamaw, pewalieq pipaniman nat wen nisgitmn pugtew ta'n wa'so'q tleiawig aq ne'pa'nen ta'n te'sijig eimu'tijig ula utan?"

⁵⁵ Se'sus gigto'qopugua'sit aq majiaqa'laji. ⁵⁶ Na tujiw Se'sus aq unaqapemg se'g utan siawita'jig.

Alt mimajuinu'g teluejig gtu' majulgwalan Se'susal
(Matiw 10.5-15; Malg 6.7-13)

⁵⁷ Ge's Se'sus aq unaqapemg pemita'tij awtigtug na ji'nm telimatl Se'susal, "Gisgaje'i wije'ulin ta'n getu tami elien."

⁵⁸ Se'sus telimatl, "Wowgwis geggung elmalqei ta'n loqosma'sitew aq sisipji'jg geggunmi'titl ugtwisse'mual ta'n tli atlasmultitaq gatu mo geggunmu ta'n tli atlasmites je tlia ni'n na mimajuinualsiap."

⁵⁹ Se'sus igtigl ji'nmul telimatl, "Majulgwali ni'n."

Na telimtl, "Saqamaw Getu' naji utqutalg nujaq ta'n tujiw gisi np'g'pnaq. Na tujiw gisgaje'tes wije'ulin."

⁶⁰ Se'sus telimatl, "Ignmu ta'n wen ma majulgwalgw utqutalan ta'n nepmlitl, gatu gi'l lia aq naji pestunen ta'n Gjinisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'g."

⁶¹ Ap igtig teluet, "Saqamaw, majulgwalultes gatu tmg ignmui lien aq tliman nigmaq, 'Naqaluloq ugjit lugowan Gjinisgam.'"

⁶² Se'sus telimatl, "Ta'n wen getu' majulgwali aq getu' apjinmiet wiguaq na mo tepawtigw ugjit pestunmn ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' muta negm na pa wije aq na ji'nm ta'n elgesawet aq iapsgulapit."

**Se'sus megnaji llaigneg te'sisgegsiliji
je ta'pu mimajuinu'**

10 Na tel gne'geg Gjisaqamaw megnaji llaigneg te'sisgegsiliji je ta'pu mimajuinu'g ugjit toqwanqapultinew. Te's toqo lugwejiq i' tapusiliji. Getu' nigangimaji ugjit la'tinew utan gisna na'tami se'g ta'n getu' naji mittugwej. ² Ge's mu elgimaji, na telimaji, "Pugwelgig mimajuinu'g ta'n getu' majulgwala'titl Nisgaml, gatu mu piam pugwelu'g mimajuinu'g ugjit tlimanew ta'n tel majulgwala'titl Nisgaml. A'sutma'tigw aq pipanimug Gisiteget ugs'tqamug lgimanew pugwenniji ugjit tlimanew na gelu'lg agnutmaqan glapis majulgwalan Nisgaml. ³ Lta'qw ta'n getu' naji mittugwei. Gilew pa wije aq jijgluwejji'jg gatu nige' elgimuloq ta'n eimu'tijig mimajuinu'g pa wije aq paqtesmug. ⁴ Mut nespnanew gpo'jmuaq, mijipjewe mun'ti gisna piamiejig mg'sng. Mut naqita'new maw agnutma'tinew

wen ultesguatoqs'p awtigtug. ⁵ Ta'n tujiw pisgwita'ioq ta'n wen wiguaq, tmg tluwegw. 'Pipanimg Gjinisgam ignmugsinew wantaqo'ti ggamlamunuaq.' ⁶ Pa na mimajuinu ta'n gesatg wantaqo'ti wigij na'te'l Gjinisgam ignmuatal ta'n goqwei pipanigesultioq gatu pa na mimajuinu ta'n mo gesatmug wantaqo'ti wigij na'te'l mut pipanimaw Gjinisgam ignmuan wantaqo'ti. ⁷ Siaw i'mug na wije wen'ji'guomg aq malqotmug ta'n goqwei esmugsioq. Mut i'mnew igtigi se'g wen'ji'guoml. Mijijgw ta'n goqwei esmuj muta na ji'nm ta'n pestung mu netaqe'gw ugjit mijjin ta'n goqwei esmuj. ⁸ Ta'n tujiw pisgwa'tioq utan aq wen pipanimugsioq gisi i'mnew wiguaq, malqotmug ta'n goqwei esmugsioq. ⁹ Npilug gesnugu'tijig ta'n eimu'tijig na'te'l aq mimajuinu'g tlimug, 'Nige' Gjinisgam poqji ilgwenugsioq.' ¹⁰ Ta'n tujiw pisgwa'tioq utan aq mo wen pewalugsioq mittugwalanew, la'tigw awtigtug aq tlimug, ¹¹ 'Pewaqtetemeg mjegei ta'n nasteg nmugsninaq. Ula tela'tegeieg muta getu' musga'tuleg Gjinisgam mo gesatmug ta'n tela'taqatioq. Gatu migwite'tmug ula, Gjinisgam getu' ilgwenugsioq nige' gatu mo ignmugsioq tla'tegen.' " ¹² Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Telimuloq, ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu'g, me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiauwtilipni na gjigan ta'n teluisig Satm je mu na mimajuinu'g tleiauwtilijig ala utan."

**Se'sus wesgumaji mimajuinu'
tleiauwtiliji Golasin aq Petse'ta**
(Matiw 11.20-24)

¹³ "No'q mtue'tew ugjit wegla mimajuinu'g ta'n tleiauwtilijig na utann ta'n teluisigl Golasin aq Petse'ta muta gis nmitu'tipnn pugwelgl paqalaiuti'l ta'n gis tla'tas'g'pnn gatu siaw pata'taqatijig. Na mimajuinugi'g tleiauwtilipnig na utann teluisigl Tail aq Saiton na lue'ultipnig. Pa na nmitu'tisnn wije'l paqalaiuti'l, na smtug sa'se'wita'sulti'tisoq aq pun pata'taqati'tisoq. Gi's nige' sa'q nasgmi'tisoq maqtawamu'gl aligal aq amal'sulti'tisoq wisgipg ugjit musga'tunew mesgo'ltipnig ta'n tel pata'taqatipnig. ¹⁴ Ta'n tujiw Gjinisgam naji ilsumaj ms't mimajuinu ugs'tqamu, me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiauwtilipni na gjigann Tail aq Saiton je mu na mimajuinu'g tleiauwtilijig na gjigann Golasin aq Petse'ta. ¹⁵ Na mimajuinu'g tleiauwtilijig na gjigan Gapelniam pewatmi'tij me' espite'lsultijig st'ge' ansale'wiliji wa'so'q gatu awna la'lata ta'n npuinu' eimu'tiliji."

¹⁶ Se'sus telimaji na mimajuinu' ta'n gis mgnapni, "Ta'n getu wen jigs'tugsioq na jigs'tuites. Ta'n wen alua'lugsioq na alua'litew. Ta'n getu wen alua'lit, alua'latl ta'n wen petgimip."

**Na llaigneg te'sisgegsijig
je ta'pu mimajuinu'g apaita'jig Se'suseg**

¹⁷ Ula llaigneg te'sisgegsijig je ta'pu mimajuinu'g gis tela'taqatipnig ta'n goqwei Se'sus pewatg aq apaita'jig Se'suseg. Ma'muniw ul'ta'sultijig aq telima'titl, "Gjisaqamaw, we'gaw mn'tu'g tela'taqatipnig ta'n go-

qwei telimg'tt'pnig muta gis ignmueg'p ml'gigno'ti ugjit gis tla'taqatitesnen."

¹⁸ Se'sus telimaji, "Nemi'g'p Gjimm'tu nisiet wa'so'q pa wijei aq wasoqotesg. ¹⁹ Jigs'tuigw. Ignmuloqop ml'gigno'ti ugjit wissuignemanew Gjimm'tu st'ge' gisi ewta-puguitatoqs'p mtesgmug aq juji'g teluisultijig sqolpi-ang. Mo eigtnug ta'n goqwei jile'ugsitoqs'p. ²⁰ Pas'g mut ul'ta'sultinew ta'n tujiw mn'tu'g tela'taqatipnig st'ge' tel pualanew, awna ul'ta'sultigw muta gtwisun-mual gis ewi'gas'gl Gjinnisgam ugtwi'gatign ta'n eteg wa'so'q."

Se'sus no'q welgwijig (Matiw 11.25-27; 13.16,17)

²¹ Na tujiw Wejuli Nisgam gisa'latl Se'susal no'q ul-gwijinin. Se'sus teli a'sutmat, "Gi'l na nuji aq na as-sutmn wa'so'q aq ugs'tqamu. Miwatmul muta ta'nig mo geggunmi'ti'gw gina'masuti musga'tajig ula teliaqewei gatu wijei mo musga'tuawjig ta'nig nest-mi'tij pugwelgl goqwe'l. Teliaq, gi'l na nuji aq welm'tun ta'n tujiw tela'tegen ta'n tel puatmn."

²² Se'sus telimaji mimajuinu', "Nujj ta'n eig wa'so'q gisi ignmuj ms't goqwei. Ni'n na Gjinnisgam uggwisl aq mo wen nenuigw st'ge' nuji. Mo wen tel nenuagul nuji st'ge' ni'n ta'n tel nenaq. Na mimajuinu'g ta'n mus-ga'taqig na gis nenua'titl ta'n wenit Gjinnisgam."

²³ Na tujiw Se'sus gigo'qopuguit aq pas'g un-aqapemg telimaji, "Na mimajuinu'g ulgwijultitaq ta'n tujiw nemitu'tij aq nestmi'tij ta'n goqwei gis nmituoq aq gisi ns'tmoq. ²⁴ Telimuloq, pugwelg'pnig ni-ganigjitegewinugi'g aq pugwelg'pnig elege'witgi'g getu' nmitu'tipnigl ta'n goqwe'l gis nemituoqol gatu mo gis nmitu'tigupnigl. Getu' nutmi'tipnigl ta'n go-qwe'l gis nutmoqol gatu mo gis nutmi'tigul."

A'tugwaqan na Samaliaewa'j ta'n ewlite'Imatl igtig ji'nmul

²⁵ Na nutagnutmewinu pegising muta getu' we'gwa-muatl Se'susal. Pipanimatl, "Nujgina'muet, tali msntes iapjiwewei mimajuaqan?" ²⁶ Se'sus pipanimatl, "Tal wi'gas'g Gjinnisgam ugtwi'gatign? Tali ns'tasin?" ²⁷ Na ji'nim telimatl, "Tel wi'gas'g, 'Pajiji gsal Gisiteget na Gjinnisgam ta'n emtoqwalugg. Amujpa me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tujiw tela'tegen ta'n pas'g goqwei amujpa e'we'n ms't gml'gigno'tim musga'tu me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tujiw angite'tmn ta'n pas'g go-qwei amujpa me' gepmite'Im't je mu gepmite'Imawjig mimajuinu'g. Amujpa tli gsal igtig st'ge' ta'n teli gsalsin.'" ²⁸ Se'sus teluet, "Teliaq ta'n teluen. Pa na tla'tegen, guguntes iapjiwewei mimajuaqan."

²⁹ Gatu na ji'nim pewalatl ms't wenn tl'ta'silin negm geitoq ta'n goqwei wesgutg. Glaman pipanimatl Se'susal, "Gjinnisgam pewalit wenn gsalan?"

³⁰ Se'sus telimatl, "Newtejgeg na'gweg ji'nim tleiwit Selusalemg pem liet Jeligoq. Ge's pemiej ji'nimug matna'titl aq gemutma'titl ms't goqwei geggunmilij. Wes-multijig aq naqala'titl aqati npilitl. ³¹ Na gis tliaq, patlia's pemiet ula wijei awti. Pas'g angamatl aq

siawa'sit awtigtug. ³² Tel'gne'g igtig ji'nim pemiet. Negm na nujiapoqonmuet a'sutuo'guom pemiet. Angamatl ula ji'nimul aq asoqoma'sit awti aq siawa'sit. ³³ Ap igtig ji'nim ta'n tleiwit Samalia pemiet. Tel nmiaj ji'nimul ewlite'Imatl aq elietl. ³⁴ Elguta'toq gijga'ji' mo-qopa'q ugla'qanml Mima'tuatl aq ajiigopilmuatl. Tapa'latl ugtue'mg aq ela'latl na wen'ji'guomg ta'n i' tli gt'gunultimg. Angweiwatl na'te'l. ³⁵ Na igtig na'gweg, ignmuatl assusilitl ula wen'ji'guom ugtapangitueweim. Telimatl, 'Etamul angweiwatn ula ji'nim aq ta'n tujiw apaja'sian apangitultes ta'n telgi'g tettul.'" "

³⁶ Na tujiw Se'sus pipanimatl nujgina'muelitl tplu-taqan, "Tal'ta'sin? Nesisijig ji'nimug nemia'titl ji'nimul ta'n gmutnesg matna'tipnn awtigtug. Tegen me' gesalatl na ji'nimul?" ³⁷ Na ji'nim ta'n nujgina'matg tplu-taqan teluet, "Ta'n wen wele'wapnn na ji'nimul." Se'sus telimatl, "Lia aq wijei tla'tega st'ge' negm."

Se'sus emittugwalaji Maltaal aq Malial

³⁸ Ge's Se'sus aq unaqapemg pemita'jig peita'jig utan ta'n wigilitl na e'pilitl teluisilitl Malta. Ula e'pit pipanimatl Se'susal pigwa'n wiguaq. ³⁹ Malta uggwe'ji'tl teluisilitl Mali. Mali pemgopa'sit gigjiw Gjisaqamawl uggwatg ge's pemgopilitl wiguaq aq jigs'tuatl ta'n tel gina'muelij. ⁴⁰ Malta elugwet pugwelg lgowaqan ta'n geggung aq sespete'g. Eliet Se'suseg aq pipanimatl, "Gjisaqamaw, tel'tasin na gelu'lg ta'n tujiw ngwe'ji' mo apoqonmuigw? Pas'g ni'n elugwei. Tlim, apoqonmuji!"

⁴¹ Gjisaqamaw telimatl, "Malta, wesam sespete'tmnn pugwelgl ta'n goqwe'l. ⁴² Gatu pas'g newte' ta'n go-qwei menugetun. Mali getu' tetapua'tegen ta'n tujiw jigs'tuin. Mo pewalaq nat wen naqa'lan."

Se'sus egina'muaji unaqapemg a'sutma'tinew (Matiw 6.9-13; 7.7-11)

11 Newtejgeg na'gweg Se'sus etli a'sutmap na'ta-mi. Ta'n tujiw gisi a'sutmateg, unaqapeml telimatl, "Gjisaqamaw, gnu'tmueg ta'n teli a'sutmamg st'ge' ta'n Sa'n Nutsign'tuet tel gina'muapni un-aqapemg."

² Se'sus telimaji unaqapemg, "Ta'n tujiw a'sutma'tioq tluweg:

"'Nujjinen, ta'n wa'so'q eim, gepmite'Imuleg sape'wig gtwisunm. Pipanimuleg ilgwenan mimajuinu'g glaman majulgwalultaq. ³ Etamuleg ignmuinen te'sigisg'g ta'n goqwei nuta'ma'tieg. ⁴ Apigsigtuinen ntlue'utinal, st'ge' apigsigtaqatt ms't wen ta'n tel pa-ta'lugsieg. Mut ignmuinen lta'nen winjigigtug.'" "

⁵ Na tujiw Se'sus telimapni unaqapemg, "Nantawa's'g'p nat wen gilew elies gitapaq aqtatpa'q aq pipanigesiss, 'Nitap, ge' mquatui nesisgl pipnaqann. ⁶ Igtig nitap peji mittugwalit aq mo goqwei geggunmu ta'n sma's.' ⁷ Etugjel na gitap ta'n me' lamguomg meteweng, 'Punaje'wi. Ntga'qanm gis apt'sqa's'g. Ni-nen aq nn'janinaq gis nep'tieg, aq ma gisi mn'ja'siw ugjit goqwei ignmulin.' ⁸ Telimuloq na ji'nim ma mn'ja'sigw aq ma ignmulug na pipnaqann je tlia ta'n tel gitapewioq, gatu amujpa mn'ja'sitew aq ignmultew

ms't goqwei gelutmn muta mo netaqe'wn ta'n tel siaw pipanigesin.

⁹“Glaman wet tlimuloq, Pipanigesultigw aq ignmugsitoqs'p. Gwilmug, aq we'jittoqs'p. Mtete'gatigw, aq Gjinisgam pana'tutew na ga'qan ugjit gilew. ¹⁰ Ta'n getu wen pipanigesit na msntew. Ta'n getu wen gwilu-asit na we'jittew, aq na ga'qan pana'tuaten ugjit negm ta'n metete'get. ¹¹ Nat wen ta'n te'sioq un'januit ma ignmuagul uggwisl mtesgmul pipanigesij nme'jl. ¹² Ma ignmuagul mesgilg go'qweji'j ta'n tujiw pewatmlij wa'w. ¹³ Geituoq ta'n tli ula'latoqs'p gn'januaq aq ignmatoqs'p gelu'lgil goqwe'l je tlia tel lue'ultioq. Na elg wijej gujju ta'n eig wa'so'q me' ignmuatal Wejuli Nisgaml ta'n wen pipanigesilitl.”

Se'sus aq Gjimm'tu

(Matiw 12.22-30; Malg 3.20-27)

¹⁴ Na'te'l eig na ji'nm ta'n mu gis glusigw muta mn'tu'l pitu'gwitl. Se'sus tuaqtesguatl mn'tu'l ta'n mo gis glusiligul aq na ji'nm poqtewo'gwet. Mimajuinu'g ta'n eimu'tijig paqalauultijig. ¹⁵ Gatu ta'sijig teluejig, “Na Gjimm'tu ignmuaj Se'susal ml'gigno'ti ugjit tuaqtes-guanew igtigig mn'tu'g.”

¹⁶ Igtigig wejo'tmi'tij gistesguanew, na glaman pipan-ima'titl tla'tegelin igtig paqalauwaqan ta'n musga'tutew Gjnisgam no'q wel'te'lmatl. ¹⁷ Se'sus geitua'ji ugtangi-ta'suaqanmual aq telimaji, “Ta'n tegen mimajuinu'g getu' nasgwita'jig aq matntultijig ma gisi pgitawsul-ti'gw. Nantawa's'g wi'gmaq nasgwa'tijig aq matntultijig na tel'gne'g ms't goqwe'l ta'n negmewe'l siaw seioqwi-etaq. ¹⁸ Na glaman mn'tu'g nasgwiejig tali pgijietaq Gjimm'tu ugtelege'wa'gim? Gilew telueioq ni'n gis ignmuj Gjimm'tu ugml'gigno'tim. ¹⁹ Telueioq ejigtesuaqig mn'tu'g muta Gjimm'tu gisi ignmuj ml'gigno'ti ugjit jigltesguan. Tami weja'toq na ml'gigno'ti gnaqape-muaq e'wmi'tij ugjit jigltesguanew mn'tu'g?. Ta'n go-qwei gnaqapemuaq gis tla'taqatipnig musga'tas'g oplite'lmioq. ²⁰ Awna e'wm ml'gigno'ti ta'n wejiaq Nisgamewigtug ugjit tuaqtesguan mn'tu'g. Na ula mus-ga'tas'g Gjnisgam ilgwenugsioq.

²¹ “Ta'n tujiw melgignat ji'nm geggunl tepiaqal ug-pugumaqanml ugjit geligetog wiguaq na ms't goqwei welmasgute'gl. ²² Gatu ta'n tujiw igtig ta'n me' ml'gig-naj matnaj na tujiw wissuignematal. Ugsua'tuatal ms't ugpugumaqanml ala ji'nmul elita'suatgl. Na me' mel-gignat ji'nm jigla'total ms't goqwei aq nasgwa'tatulti-taq maw witapaq.

²³ “Ta'n getu wen mo gesatmug ta'n tela'tegei, na matnit. Ta'n getu wen mo apoqonmuigw mawa'lanew mimajuinu'g lpa se'so'laji mimajuinu'.”

Mn'tu aq llaigneg te'siliji witapa pishwita'jig ji'nmul ugtinneg

(Matiw 12.43-45)

²⁴ “Na mn'tu winsmuit aq ta'n tujiw tewatqa'sij mima-juinu'l ugtinneg, na saputa'sit glapis pegising ta'n mo goqwei nigwenug. Na gwilg ta'n ap usgowa'sitew, gatu mu we'jitug. Na telimsit, 'Etug apaja'sia's ta'n wejieiap.'

²⁵ Glaman na apsgwa'sit aq nemitog ta'n gis eig'p na waqame'g aq welo'tas'g. ²⁶ Na tujiw maja'sit aq nemis-guaji llaigneg te'siliji mn'tu'g me' winjultiliji aq negm. Ms't pishwita'jig aq wigultijig na'te'l. Nige' na mima-juinu ta'n pitu'gwiji wegla mn'tu'g me' gitnme'wit aq amgwe'weieg ta'n tujiw pas'g newte'jilitl mn'tu'l pitu'gwite'g.”

Mimajuinu ta'n tela'teget ta'n goqwei ewi'gas'g Nisgamewei wi'gatign na ul- gwjintew

²⁷ Ge's Se'sus etlewistog na e'pit ta'n eig na'te'l aq nutg ta'n goqwei Se'susal gi's teluelipnn, telimatl, “Ggij amujpa welgwijng muta negm na ggij aq gisi neps'tg-wa'll'sg'p.”

²⁸ Gatu Se'sus telimatl, “Teliaq na. Gatu wel'ta'sultijig na mimajuinu'g ta'n nutmi'tij Gjnisgam ugtwi'gatign aq tela'taqatijig ta'n goqwei ewi'gas'g na'te'l.”

Mimajuinu'g pewala'titl Se'susal tla'tegen paqalai- waqan

(Matiw 12.38-42)

²⁹ Ge's pugwelgig mimajuinu'g mawita'jig Se'suseg na telimaji, “Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' na no'q pata'taqatijig. Pewalijig tla'tegen paqalauwaqan ugjit gisi gji'tunew Gjnisgam na petgimip. Telimuloq ma newte' tla'tega's, pas'g lliatew na wijej aq ta'n tela'lut'p Jonao'q. ³⁰ Gjnisgam e'w'g'p ta'n goqwei tela'lut'p Jonao'q ugjit musga'tuanew na mimajuinugi' tleiwaultilipni Ninapa na pewalapni pun pa-ta'taqatinew. Ni'n na mimajuinualsiap aq Gjnisgam e'wte'w ta'n goqwei tla'liten ugjit musga'tuanew mima-juinu'g ta'n mimajultijig nige' pewalaji pun pa-ta'taqatinew. ³¹ Na na'gweg ta'n tujiw Nisgam ilsumata ms't mimajuinu'g, na elege'wi'sgwaq tleiwit Tp'te'snug qama'sitew aq ilsutmuata na mimajuinu'g ta'n wigultiliji gisgug. Wejiepnaq me' gnegg ugjit jigs'tuan Salamano'q. Telimuloq, Salamano'q ne'tata'sipnaq gatu na mimajuinu'g ta'n mimajultijig gisgug gis nutmi'tip ns'tuo'qon ta'n je me' espe'g aq Salamanewei ns'tuo'qon. ³² Na na'gweg ta'n tujiw Nis-gam ilsumata ms't mimajuinu', na mimajuinugi' tleiwaultilipni Ninapa qamultitaq aq ilsutmuata na mimajuinu' ta'n mimajultiliji gisgug. Ninapaewa'jig gawasgita'sultipnig aq pun pata'taqatipnig ta'n tujiw nutua'titeg Jonaal pestunmliteg. Telimuloq na mima-juinu'g ta'n mimajultijig gisgug gis nutmi'tipnn agnut-maqann ta'n me' espe'gl aq ta'n goqwei Jonao'q pes-tung'p.”

Nemitaqatieg muta geggunmeg npuguginal

(Matiw 5.15; 6.22,23)

³³ “Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan toqo tujiw mimugwa'tuoq gisna ango'tmn lataqsunigtug. Awna pawatutigtug tepa'toq glaman ms't wen ulate'lmatew ta'n tujiw pishwa'j. ³⁴ Gis nmitaqatioqs'p muta ug-pugugultioq aq gpuguguginal pa na wijej aq waso-

qwegl. Ta'n gpugugual tajigo'ltigl na wel nmitaqatioq aq weli ns'tasultioq. Gatu pa na gpugugual mo taji-go'ltinugl na mo welapultiwoq tla'taqatinew ta'n pas'g goqwei. ³⁵ Pa na npapigwo'ltioq na mo goqwei nmitu-toqs'p. Pa na elt mo ns'tasultiwoq na mawi mtue'g ugjit gilew. Ango'tmug tetapu ns'tmnew glaman ma tla'taqatiwoq ta'n goqwei mo gelu'lgtnug. ³⁶ Pa na gis geggunmoq ns'tuo'qon na tujiw natawo'ltioq aq ila-jo'ltioq ugjit mimajuaqan ugs'tqamug aq wa'so'q st'ge' wel nmituq ms't ta'n eteg gigjiw waseteg."

**Palasiewa'j paqalaig ta'n tujiw Se'susal
mu gesispa'tuligul ugpitnn**
(Matiw 23.1-36; Malg 12.38-40)

³⁷ Ta'n tujiw Se'sus gaqewo'gwet, na Palasi pipani-matl mawatalutnew. Se'sus eliet aq mawatalultijig Palasi wiguaq. ³⁸ Na Palasi paqalaig ta'n tujiw nemiaj Se'susal mu gesispa'tuligul ugpitnn ge's mu mijjiligw. ³⁹ Na tujiw Gjisaqamaw telimatl, "Gilew ta'n teluisultioq Palasiaq gesispa'loqig gapji'jg aq eptaqaan gatu ggamlamunuaq me' angite'tmoq nat goqwe'l winjigl aq me' pisoqqowiegsultioq. ⁴⁰ Ewnasita'ioq. Gisiteget gisitoqop ula ms't ta'n nemituq aq elt gisitoqop ggamlamunuaq. ⁴¹ Ignmug ewle'juinu'g nat goqwei, amuj ewlite'lmoq aq esmoq ta'n iga'tuoqop eptaqanig-tug, aq na tujiw gji'tutoqs'p Gjinisgam waqama'tutew ms't goqwe'l gilewewe'l.

⁴² "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n Palasiaq. Na ma-wo'loq weljema'gewe'g nipi'g ta'n teluisultijig mint, lu aq igtigig pa na wijei aq nepitegemgwe'g. Te's newtis-gegsijig nipi'g ganie'ultioq na newte'jit ignmuoq Gjini-gam, gatu mo tetapua'lawaq mimajuinu'g aq mo gesalawaq Gjinisgam. Amuj wegla tla'taqatigw aq siaw ignmuoq Gjinisgam goqwe'l st'ge' gis ignmuoqopnn.

⁴³ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n Palasiaq. Gesat-moq pmgopultinew mujgajewe'l mutputi'l a'su-tuo'guomg aq pewaloq mimajuinu'g gep-mite'lmugsinew magasang. ⁴⁴ Tetuji mtue'tew muta gilew pa wijei aq npuinue'gati ta'n mo gaqaminugul npuinue'l gun'tal. Mimajuinu'g pemita'jig npuin-ue'gati gatu mo geitu'ti'gw gegupuguinew ta'n npuinu elising."

⁴⁵ Na nutagnutmewinu telimatl, "Nujigina'muet, ta'n tujiw ula teluen elg emegwei'wieg."

⁴⁶ Se'sus telimatl, "Tetuji mtue'tew ugjit gilew na nu-tagnutmewinu'g. Gisa'loq mimajuinu'g lugwatmnew metue'gl gatu gilew mo eigtnug wen apoqonmuanew.

⁴⁷ Tetuji mtue'tew ugjit gilew. El'tuoqol gelu'lgil npuin-ue'l gun'tal aq gaqama'toqol ta'n elisultijig ni-ganigjitegewinugi'g ta'n gujjuaqi'g ne'pa'tipni. ⁴⁸ Na ula ta'n tela'taqatioq musga'tas'g wel'te'tmoq ta'n gu-jjuaqi'g gis tla'taqatipnig, muta nige' gaqama'toqol npuinue'l gun'tal ta'n niganigjitegewinugi'g elisultijig.

⁴⁹ Etna Nisgamewei ns'tuo'qon teluet, 'Lgima's ni-ganigjitegewinu'g aq ntapostale'witemg ugjit agnut-muanew ntmimajuinumg. Alt ne'pa'ten aq alt emeg-wei'waten.' ⁵⁰ Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' ul-maji ilsumuten ugjit ta'n tel ne'pa'tisni negla ni-

ganigjitegewinugi'g te'sitgi'g weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg. ⁵¹ Wesgumgig ms't niganigjitegewinugi'g ta'n ne'pa'tisni weja'tegemg E'pelo'q glapis Saglaiao'q ta'n etl ne'po'qs'pnaq miawe'g na gjia'sutuo'guomg aq ta'n eteg patgulmesigaqan. Teliq ta'n telimuloq. Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' gisa'laten ulma-jo'ltinew.

⁵² "Tetuji mtue'tew ugjit gilew na nutagnutmewinu'g. Geggunmoq na apt'sqi'gn ta'n pana'toq na ga'qan ta'n ns'tuo'qon eteg. Gatu mo pisgwita'woq aq mo ign-muawoq wen piluei pisgwa'n."

⁵³ Ta'n tujiw Se'sus naqa'sij na'te'l, wegla Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan wijewa'titl aq pipanima'titl pugwelgl goqwe'l aq pisuima'titl. ⁵⁴ Wejo'tmi'tij gisaps-gnanew aq gisa'lan oplewistulitl.

Se'sus wesgumaji wesgijiangamgusultilij
(Matiw 10.26,27)

12 Ge's ta'sijig pituipntnaqanijig mimajuinu'g mawita'tijig ugjit jigs'tuanew Se'susal, lpa tetuji mawpugua'tijig na we'gaw pas'g matnultit'itl uggwat-ual. Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Ango'tmug aq mut e'wmu'tinew na Palasiewei apita'taqan. Lpa mut jigs'tuanew ta'n Palasiaq tel gina'matmi'tij muta wesgijiangamgusultijig. ² Ta'n te's'g goqwei mimug-wa'tas'g neia's'gt'tew aq ta'n te's'g gim agnutas'g na gji'tas'gt'tew. ³ Na glaman, ta'n goqwei telueioqop oqonitpa'qigtug gji'tas'gt'tew miaw na'gweg. Ta'n go-qwei gim lueioqop apt'sqa's'gl wen'ji'guoml na paq-taqawa'tew g'p'taq wen'ji'guomg."

Jipalug Gjinisgam
(Matiw 10.28-31)

⁴ "Nitaptut, telimuloq, mut jipalanew ta'n wen gis ne'po'ltew gatu na tujiw mo goqwei ma gis pia-ma'lugsioq. ⁵ Telimuloq na ta'n wen jipalaoq. Na jipalug Gjinisgam, muta gi's ne'po'ltew jel gi's lgimultew Mn'tua'gig. Telimuloq, no'q jipalug negm.

⁶ "Geituoq na'nijig sisipji'jg netuisgelmujig ugjit pas'g tapu'gl maqtawe'gl suliewe'l, gatu Gjinisgam ma awan'ta'sualagul je newte'jilitl. ⁷ Gjinisgam geitog ta'n te's'gl gusapunual gun'jiwaq, na glaman mut jipa-sultinew ta'n goqwei tliatew. Me' me'gite'lmugsioq je mu pugwelgig sisipji'j."

Getu' majulgwalt Se'sus gisna moqwa'
(Matiw 10.32,33; 12.32; 10.19,20)

⁸ "Telimuloq, ni'n na mimajuinualsiap aq tlima's Gjini-gam ugtansale'witemg negm na nnaqapem ta'n mu jipasigw tliman igtigi na getlams'tuit aq majulgwalt. ⁹ Gatu ta'n wen alua'lit aq telimaji igtigi ta'n mu na nnaqapem, na tlima's Gjinisgam ugtansale'witemg na negm mu na nnaqapem.

¹⁰ "Ta'n wen pisui agnimit ni'n ta'n mimajuinualsiap na gisi apigsigtuatn, gatu ta'n wen penoqite'lmatl Wejuli Nisgaml ma apigsigtuam'g.

¹¹ "Ta'n tujiw la'lugusioq a'sutuo'guomg ugjit il-sumugsinew, gisna nigantug g'p'pno'lewaq gisna ta'nig

niganpugultijig, mut sespete'tmnew ta'n tluetoqs'p.
¹² Na Wejuli Nisgam gnu'tmugsitoqs'p ta'n tluetoqs'p na tujiw."

Na milesit ji'nm ta'n mo nataweiuq

¹³ Na ji'nm ta'n gaqamit maw igtigi telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, ge' tlim nsis ugjit nasgwa'tatinen na ta'n goqwei nujjinenaq naqtmugsieg'p."

¹⁴ Se'sus telimatl, "Ji'nm, mo wen ignmuigup na nuji ilsutegemg gisna assutegemg ugjit gis nasgwa'tun ta'n goqwei gujuowaq naqtmugsioqop." ¹⁵ Na tujiw Se'sus telimaji ms't wen, "Angweiasultigw aq mut pu-atmnew ta'n goqwei igtig mimajuinu assutg, muta ta'n goqwe'l assutmultioq ma gisa'lugsiwoq siaw mima-jultinew."

¹⁶ Se'sus telimaji ula a'tugwaqan, "Jijuaqa to'q, eig'p na milesit ji'nm ta'n assutgl iga'taqann. Na'te'l weligwegl glumgl aq wel minijgl. ¹⁷ Na tujiw etli angita'sit, 'Mo tepianugul nlaqalansml ugjit ta'n te's'gt'tal glumgl. Tala'tega's nige' ugjit ula?' ¹⁸ Na telimsit, 'Amuj seiote'tes nlaqalansml aq me' mesgi'gl ltutes. Na me' mesgi'gl laqlansl gis lo'tutes ms't glumgl aq elg ta'n te's'gl goqwe'l assutman.' ¹⁹ Ta'n tujiw gis tela'teget na telimsit, 'Me' gatu ni'n natawe'i. Gaq tepe-si ta'n te's'g goqwei ugjit pugwelipunqeg. Nige' ule'tes, ulataltes aq no'q ulawsites gise'tes.' ²⁰ Gatu Gjinisgam telimatl, 'Mo natawe'wn. Ulo'nug np'tes, aq wen ulapettew wegla ta'n goqwe'l gis masgo'tu't'pnn?"

²¹ "Ula na tliatew ugjit ta'n pas'g wen masgo'taj milesuaqan ugs'tqamug gatu Gjinisgam geitoq ula mima-juinu'l mo milesiligul wa'so'q."

Lita'sualanej Gjinisgam

(Matiw 6.25-34)

²² Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Na ula telimuloq, mut sespete'tmnew ugjit mijipjewe' gisna aligal ta'n wetmite'tmoq. ²³ Gjinisgam me' piamite'tgl gt-mimajuaqanmual je mu mijipjewe' gisna aligal. ²⁴ Ge' angamug ga'qaqujg muta mo iga'taqu'ti'gw gisna mo mena'taqu'ti'gw. Mo menuegetu'tigul laqlansl muta Gjinisgam esmaji. Gjinisgam me' piamite'lmugsioq je mu sisipg. ²⁵ Ma aji piami pgitawsultiwoq, je tlia tel sespeta'sultioq. ²⁶ Mu gis tla'taqatiwoq ula ta'n goqwei teli apje'jg, na mo tepawtinug ugjit sespete'tmnew igtig goqwe'l. ²⁷ Angite'tmug ta'n teligwegl wasuegl nipugtug. Mo elugutinugul aq mo elita'sultinugul aligal. Telimuloq, na milesitaq elege'witaq ta'n teluisitaq Salaman mo geggungupnn tetuji glu'lg' aligal ta'n weli angamgug'pnn st'ge' wegla wasuegl ta'n nigwegl nipugtug. ²⁸ Gjinisgam na gisa'toqopnn msigu'l uligwew, gatu sapo'nug etugjel nu'gwa'tuten ugjit epsmn nat goqwei. Pa na sespeta'sultioq na mo piami gt-lams'tmu'tioq Gjinisgam ignmugsitoqs'p aligal ta'n menuegetuoqol.

²⁹ "Mut sespete'tmnew ta'n goqwei malqottoqs'p gisna ta'n goqwei samqwoltitoqs'p. ³⁰ (Gaqa'isg mima-juinu'g tleiwaltijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu pas'g iapji gwilm'tij ula ta'n goqwe'l. Gujjuinu ta'n wa'so'q eig,

gejugsioq ta'n goqwei menuegetuoq.) ³¹ Tmg ignmug Gjinisgam ilgwenugsinew glapis gisa'lugsioq teta-pua'taqatinew st'ge' negm. Na tujiw ignmugsitoqs'p ms't ta'n goqwe'l menuegetuoqol."

Wa'so'qewei milesuaqan

(Matiw 6.19-21)

³² "Nn'jantut, mut jipasultinew, muta gujuow ta'n wa'so'q eig uli ignmugsitoqs'p e'wmnew ms't goqwei assutg. ³³ Ntuisgetug ta'n goqwe'l geggunmoqol aq ignmug suliewei ewle'juinu'g. Na tujiw guguntoqs'p milesuaqan ta'n wa'so'q ulo'tas'gt'tew. Ta'n tujiw ula tla'taqatitoqs'p ignmugsitoqs'p milesuaqan tleiwawig wa'so'q ta'n ma gaqapegsinug. Ma gmutnesg gisaps-gnmi'tigul aq milesuaqane'l aligal gaplanji'jg ma gis suistmi'ti'gw. ³⁴ Tli angita'sultitoqs'p ta'n etegl gtmile-suaqanmual."

Gisgajo'ltigw ugjit ta'n pas'g goqwei

³⁵ "Gisgajo'ltigw ugjit ta'n pas'g goqwei. Gnesultigw aq maw wasoqonmaqan wasoqwej. ³⁶ Gisgajo'ltigw st'ge' na lugowinu'g ta'n esgmala'titl assusilitl ta'n wejilil malie'uti. Ta'n tujiw pegisinnij aq metete'gelitl smtug pana'tua'titl ga'qan. ³⁷ Lugowinu'g ta'n gisgajo'ltijig na no'q ul'ta'sultitaq ta'n tujiw assusilitl pegisinnij. Telimuloq, na laqpisutia'sitew aq tlimata pmgopita'new. Na tujiw smata. ³⁸ No'q ul'ta'sultitaq muta tel gisgajo'lti'tij ta'n tujiw assusilitl pegisinnij, je tlia aqtatpa'q gisna me' gisgattpa'q. ³⁹ Geituoq na assusit geji-asnn ta'n tujiw gmutnesl wejgu'elil, ma ignmuagul psgwa'lin wiguaq. ⁴⁰ Na iapji gisgajo'ltigw, muta ni'n ta'n mimajuinu'alsiap aq etugjel pgisintes ta'n tujiw mo etlite'Imiwoq."

Tegen mimajuinu na tel'te'lm't natawe'g aq gis ul'ta'sua'lates

(Matiw 24.45-51)

⁴¹ Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw, agnutmaqan weji agnutmueg ugjit pas'g ninen gisna ugjit ms't wen?"

⁴² Gjisaqamaw telimatl, "Telimul ta'n tegen lugowinu na natawe'g aq gi'l gis lita'sualates. Negm na iga'laten assusitew na wen'ji'guom aq ignmuata igtigi lugowinu wuluow ta'n tujiw telteg mijjultinew. ⁴³ Ula lugowinu no'q ul'ta'sitew ta'n tujiw assusilitl pgisinnij muta geitoq ugflugowaqan tetapua'toqop. ⁴⁴ Na miamuj telimuloq, na assusit ignmuatal ugflugowinuml nigan-pugutmlin ta'n telgi'g assutg. ⁴⁵ Gatu pa na awna na lugowinu tlimsij, 'Na assusit ma pe'l apaja'sigw,' na poqji matnaj igtigi lugowinu' aq lugowinu'sgwa. Toqo etlatalg aq gt'giej. ⁴⁶ Na assusit apaja'sitew ta'n tujiw ula lugowinu'l mu etlite'Imagugul aq mu esgmalagugul. Na ulmaji ilsumatal aq tla'latal ta'n tela'luj ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw.

⁴⁷ "Na lugowinu ta'n geitoq goqwei ugtassusiteml pe-waltl tla'tegen gatu mo ilajugtmug gisna mo tela'tegegw, na ulmaji ilsumaten aq wisqapaqtaten. ⁴⁸ Gatu na lugowinu ta'n mo geitug goqwei ugtas-

susiteml pewalatl toqo emegwo'tegej, na ulmaji ilsumaten gatu ma tl ma'muni gsapaqta'm't. Ta'n wen pugwelg ignmuj na telteg negm pugwela'tegen, aq ta'n wen me' aji pugwelg ignmuj na telteg negm me' aji pugwela'tegen."

Mimajuinu'g mo wel'te'Imaltulti'gw ta'n wenitl Se'susal
(Matiw 10.34-36)

⁴⁹ "Pegisinap ugs'tqamug ugjit musga'tuan mima-juinu'g ta'n Gjinisgam tli ilsumata. Na tujiw tetuji ulmajo'ltitaq st'ge' ta'n tujiw nu'gwo'ltitaq. Na gsattes ta'n tujiw ula gis tliaq. ⁵⁰ Amujpajiji ugji ugje'win aq ulmaji-ta'sites glapis gis tliaq. ⁵¹ Tel'ta'sioq weji pginisap ugjit neia'tun wantaqo'ti ugs'tqamug? Moqwa', mima-juinu'g ma wijei tl'te'lmi'gw. Mo wel'te'ltulti'gw ta'n weni ni'n. ⁵² Nige' weja'tegemg, alt wi'gmaq niguo'lat-en. Na na'nijig wijig'tultijig nasgwita'taq, nesisijig ma wel'te'lma'tigwi tapusiliji aq na tapusiliji mo wel'te'lmgwi'tigwi nesisijig. ⁵³ Na ji'nm etoqwalata ug-gwisg aq negla ji'nmji'g etoqwala'tital ujjual. Na e'pit piltui angita'sitew aq ugtusg aq negla e'pite'sg piltui-ta'sultitaq aq mo wel'te'lmgwi uggwijual aq ugtlu'suesgmual."

Amujpa geituoq ta'n Gjinisgam tel pualugsioq tla'taqatinew
(Matiw 16.2,3)

⁵⁴ Se'sus siaw glulaji mimajuinu'. Telimaji, "Ta'n tujiw nemioq alug weita'jig tg'snug, smtug telueioq gigpesatew aq na tliatew. ⁵⁵ Ta'n tujiw tp'te'snug wett'g tlue-toqs'p p'tetew. Giwnaqa tliatew. ⁵⁶ Wesgijiangamgusultioq. Niganigji'tuoq ta'n tli gisg'gt'tew muta angapmoq maqamigew aq musigisg gatu tal gis mo geituoq ta'n Gjinisgam tel puatg gisgug gisna goqwei ugjit mo nemituoq ta'n gis tliaqap ginueg."

Ugjo'tmug ul'te'ltultinew ta'nig getanugsioq
(Matiw 5.25,26)

⁵⁷ "Tal gi's mo nenmuoq ta'n goqwei tetaputeg tla'taqatigoq? ⁵⁸ Nantawa'sg ji'nm getu' elsutmasg's nat goqwei aq getu' la'l'sg's tplutaqanigtug. Ugjo'te'n gi's tetapua'lan aq gigwaja'tu na ta'n goqwei ge's mu ela'lulug ilsumugsin, muta na ilsuteget tlimata nujiug-sua'taqatiliji jigla'lul. Na tujiw pija'lultaq laplusang. ⁵⁹ Telimuloq, amujpa siawqattes laplusang glapis gaqi apangitmn ms't gtettuaqanml."

Pun pata'tega aq gi'l siaw mimajites

13 Na tujiw ta'sijig mimajuinu'g eimu'tijig Se'suseg aq agnutmua'titl ta'n Pilot gi's ne'pa'pni Galaliewa'gi ge's etli a'sutma'ti'titeg aq etli ign-mua'ti'titeg ignmatimgewe'l Nisgam. ² Se'sus telimaji, "Ta'n wegla Galaliewa'gig tel ne'po't'pnig na mo musga'tuagwi negmow me' pata'tegewinu'g je mu igtigig Galaliewaq. ³ A' na moqwa' mo telianug, Telimuloq, pa na mu gawasgita'sutiwoq aq mu ejiglita'woq lue'utig-tug na elt tli npu'titoqs'p. ⁴ Newtisgegsipnig je ugu-

muljin etl sigto'qutipnig Sailoamg ta'n tujiw nisaaqeg espiganig. Tel'ta'sultioq wegla mimajuinu'g me' pata'tegewinu'g jel mu esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Selusalemg? ⁵ A' na moqwa' mo telianug. Telimuloq, pa na mu gawasgita'sutiwoq aq mu ejigilita'woq lue'utig-tug na elt npu'titoqs'p."

Na a'tugwaqan na minijgei miti's

⁶ Na tujiw Se'sus telimaji ula a'tugwaqan, "Jijuaqa to'q, ji'nm gegguna'tl minijgei miti'sl etligwelitl iga'taqanigtug. Eliet ula miti'sl ugjit mgnmn minijgl gatu mo we'jitugl. ⁷ Glaman telimatl uglugowinuml, 'Gis nige' nesipunqeg ta'n eliei aq gwilmann minijgl gatu mo we'jituann. Tmta na miti's muta mu wel awtigw iga'taqanigtug.' ⁸ Na iga'taqanej telimatl, 'Saqa-maw, siawigwey glapis ap igtig newtipunqeg. Gigto'qwi mulqala's aq iga'tua's epgenign. ⁹ Nantawa'sg minij wejgwpunqeg na glu'lg'tew, gatu pa na mu minigw, na tujiw ni'n tmta'tes.' "

Se'sus nepilat e'pilitl atlasmutigisg'g

¹⁰ Newtejgeg atlasmutigisg'g Se'sus etl gina'muet a'sutuo'guomg. ¹¹ Eig na'te'l na e'pit ta'n waquuijig gis nige' metlasipunqeg je ugumuljin. Mo gisi pegoqop-ugua'sigw muta mn'tu'l gisa'ltl gsnugwan. ¹² Ta'n tujiw Se'sus nemiaj, telimatl, "E'pit, 'gsnugowaqan puna'lulij." ¹³ Ugpitnn ge'gwa'toqol e'pit ugtlmaqaneq aq smtug pegoqopugua'silitl. Na tujiw e'pit emto-qwalatl Gjinisgaml.

¹⁴ Na niganpuguit a'sutuo'guom no'q wegaig ta'n Se'sus teli npilalij e'pilitl atlasmutigisg'g. Telimaji mimajuinu' ta'n eimu'tiliji, "Te's aqan'tie'uti, asugom te'sgl na'gwegl ugjit elugwemg. Naji npisultigw na tujiw, gatu mu atlasmutigisg'g."

¹⁵ Gjisaqamaw teluet, "Na wesgijiangamgusultioq. Ms't ta'n te'sioq gegguna'tl wen'jitia'mul gisna te'sipowji'tl na apgwa'latal aq nat smqwo'tlatal te's atlasmutigisg'g. ¹⁶ Na ula e'pit wetapegsit Aplameg aq na Gjimm'tu'l gis pitu'gwipnn metlasipunqeg je ugu-muljin. No'q gelu'lg ugjit na gisi npisin ula atlasmutigisg'g." ¹⁷ Ta'n goqwei Se'sus teluet, gisa'laji ta'ni getanji ntaqtelsultinew gatu igtigig wel'ta'sultijig Se'sus gis tla'tegej gelu'lg ta'n goqwe'l.

A'tugwaqan na mawi apje'g mustate' sginmin
(Matiw 13.31,32; Malg 4.30-32)

¹⁸ Se'sus teluet, "Getu telimuloq goqwei teliaq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ugs'tqamug eteg goqwei wijei aq ta'n teliaq Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. ¹⁹ Na wijei aq mawi apje'g mustate' sginmin ta'n ji'nm iga'taqug. Ula apje'g sginmin nigweg glapis miti'suig. Na tujiw sisipg el'tu'titl ugtwisse'ml na miti'sigtug."

A'tugwaqan na apita'taqan
(Matiw 13.33)

²⁰ Se'sus telimaji, "Ugs'tqamug eteg alt goqwei wijei aq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ²¹ Na pa na wi-

jei aq apita'taqan ta'n e'pit wiaqa'toqol pugwelgl wapejgl ta'n etegl mun'tigtug. Toqo tujiw ms't gaqi apitaq."

Ta'n wen pisgwa'tew Gjinisgam Ugtelege'wa'gim
(Matiw 7.13,14,21-23)

²² Ge's Se'sus pem liet Selusalemg, el saputa'sit utann aq utanji'l aq egina'muaji mimajuinu'. ²³ Nat wen pipanimatl, "Gjisaqamaw, pas'g tegle'ji'jg mimajuinu'g ugs'tawiaten?"

²⁴ Se'sus telimaji ms't mimajuinu', "Tla'taqatigw ugjit pisgwita'new na jijigwej ga'qan. Telimuloq, pugwelgig mimajuinu'g wejo'tmi'tij gisi pisgwita'new gatu ma gisi pisgwita'gwig. ²⁵ Na assusit lietes aq g'p'soqwa'tutew ga'qan wiguaq gatu gilew qamultitoqs'p gujmug aq mtete'gatitoqs'p. Na tujiw tluetos'p, 'Saqamaw pana'tuinen na ga'qan.' Na tlimugsitoqs'p, 'Mo geju'luoq ta'n weita'ioq.' ²⁶ Tlimatoqs'p, 'Toqwatalulti'gup aq tel gina'mue't'p na ntugutanminaq.' ²⁷ Na tluetew, 'Mo geju'luoq ta'n weita'ioq. Gilew na nujipata'taqatioq. Jiglita'gw ni'neg!' ²⁸ Gaqiemtmutoqs'p aq gipituaq segapitasultitoqs'p ta'n tujiw nmitoqs'p Aplam, Isaq, Je'gop aq ms't niganigjitegewinu'g wije'wa'titl Gjinisgam ta'n ilgwenji mimajuinu'g. gatu gilew ma ignmugsiwoq pisgwita'new wa'so'q. ²⁹ Mimajuinu'g ugjita'taq ugjipenug aq tg'snug, aq elg ugjita'taq oqwatnug aq tp'te'snug. Na nat pisgwita'taq Gjinisgam wiguaq aq pmgopita'taq ulatalultinew ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ³⁰ Telimuloq, ta'nig mu gepmo'lti'gw ugs'tqamug na me' gepma'laten na'te'l aq ta'nig espitel'sultijig nige' ma tl gepmo'lti'gw na'te'l."

Se'sus mawi gsalaji mimajuinu' tleiwultiliji Selusalemg
(Matiw 23.37-39)

³¹ Na tujiw ta'sijig Palasiaq peita'jig Se'suseg aq telima'titl, "Amujpa ejigla'sin tet aq liates na'tami se'g muta Elot getu' ne'pe'sg."

³² Se'sus telimaji, "A' na negm elue'wa'teget pa na wi-jei aq paqtesm. Pewaluloq Ita'new aq tliman na ejiglt'esgaqig mn'tu'g aq elg nepilgig mimajuinu'g gisgug aq sapo'nug. Na igtig sapo'nug gaqa'tutes ntlugowaqanm. ³³ Amujpa siaw lugwei gisgug, sapo'nug aq igtigi sapo'nug. Mo gelu'lgtnug tl ne'po'qsin niganigjitegewinu'g na'tami se'g, pas'g Selusalemg.

³⁴ "Gilew ta'n tleiwultioq Selusalemg ne'po'qopnig niganigjitegewinugi'g aq gun'tewtoqig nujignua'taqatipnig ta'n Gjinisgam petgitmugsioqopnig. Sipeliw getu' ge'gulusgwa'luloqop aq telimuloq ta'n Gjinisgam mawi gsalugsioq aq getu' ugs'tawugsitoqs'p. Getu' mawa'luloq st'ge' goqoli'gwej tel mawa'laj un'janua gatu mo pewaliwoqop tla'tegen. ³⁵ Telimuloq, Gjinisgam jigla'sitew gjia'sutuo'guomg. Ma ap nmiwoq glapis tluetos'p, 'Megite'Imut ta'n pegising muta elgimut tlimugsinenu ta'n Gisiteget tel puatg.'"

Se'sus nepilat' ji'nmul ta'n uggwat' aq ugpitnn moqpegl

14 Newtejgeg atlasmutigisg'g Se'sus natatalg ta'n wigilitl niganpuguilitl na Palasi'l. Ta'sijig mimajuinu'g etli angama'titl. ² Jiniw na ji'nmul ta'n uggwat' aq ugpitnn moqpegl pegising Se'suseg. ³ Na tujiw Se'sus pipanimaji na nutagnutmewinu' aq Palasiaq, "Tal'te'tmoq tplutaqanminu telueg nat wen gisi npitegen atlasmutigisg'g gisna moqwa' mu tela'tegewn."

⁴ Gatu mo goqwei telue'gw, glaman Se'sus nepilat' na ji'nmul aq ignmuatl 'nmiem. ⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Nantawa's'g atlasmutigisg'g aq ggwis gisna gtue'm egwijies nqano'patigtug, smtug tualqa'loq je tlia atlasmutigisg'g?"

⁶ Ap mo goqwei telue'gw muta geitoq ta'n goqwei ewi'gas'g tplutaqanigtug.

A'tugwaqan ta'n mimajuinu megn ta'n maw mujgajewei pmgopitew

⁷ Se'sus nemiaj alt mimajuinu'g megnmi'titl ta'n maw mujgajewei pmgopita'tita, na tujiw telimaji a'tugwaqan, ⁸ "Ta'n tujiw nat wen pipanimasg wijitgweiwin na malie'waqan pestie'umg, mut pa'siw ta'n mujgajewei mutputi eteg. Etugjel nat wen me' espe'g je mu gi'l pgisintew aq gtu' pa'siss na'te'l. ⁹ Na mimajuinu ta'n pipanimasg'p wijitgweiwin na malie'waqan, jugu'etew gi'leg aq tlimultew, 'Ula mimajuinu ignmu pa'sin ta'n gi'l pemgopin.' Na ntaqa'sites aq amujpa pa'sites mutputi ta'n me' gmetug eteg. ¹⁰ Awna ta'n tujiw wigumulg ugjit wijitgweiwin na malie'waqan pestie'umg, pisgwa' aq pa'si mutputi'gtug ta'n me' gnegg wetteg weja'tegemg wegla ta'nig gis malie'wijig wet pi'tij. Na tujiw assusit tlimultew, 'Jugu'a, nitap, aq gigjepa'si.' Na gepmite'Imultew aq igtigig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l gjijitaq tla'tegen. ¹¹ Na mimajuinu espitel'sij na gisa'laten mo tetuji espeiug aq na mimajuinu mo espitel'sigw na gisa'laten me' me'gite'tasitew."

¹² Na tujiw Se'sus telimat' niganpuguilitl, "Ta'n tujiw iga'tun mijjuaqan mut wigumaw gitapaq, wijig'tioq, go'gumaq gisna milesuinu'g, muta wigumultaq natatalultinew wiguaq aq na tli asita'lultaq. ¹³ Ta'n tujiw iga'tun mijjuaqan, pipanim ewle'juinu'g, sawiptna'tijig, asgajo'ltijig, aq nepapigwo'ltijig. ¹⁴ Pa na tla'tegen, na negmow ma gisi wigumulug natatalultinew wiguaq st'ge' gi'l ta'n gis tla'l'j gatu me' me'gite'tasites aq Gjinisgam gepmite'Imultew ta'n tujiw gelu'sultijig mimajuinu'g minua'laj."

A'tugwaqan na mesgi'g mijjuaqan
(Matiw 22.1-10)

¹⁵ Na ji'nmul ta'n pemgopij na patawutigtug aq etli jigs'tg ta'n goqwei Se'susal teluelitl, telimat' Se'susal, "Ulgwijultitaq na mimajuinu'g ta'n pmgopultitaq patawutigtug Gjinisgam wiguaq ta'n ilgwenaji mimajuinu' wa'so'q."

¹⁶ Se'sus telimatl, "Newtejgeg na'gweg ji'nm getu' iga'toq mesgi'g mijjuwaan aq pugwenniji mimajuinu' wigumaji. ¹⁷ Ta'n tujiw ms't goqwei gisgatteg, elgimatl lugowinu'l gnuatuan ta'n wigumapni ugjit jugwi-ta'new. Nat tlimaji, 'Ms't goqwei gisgatteg. Jugwita'gw.' ¹⁸ Ms't teluejig, 'Ma gis liew.' Newte'jit teluet, 'Iga'taan gisi pggwatelm aq amujpa naji angaptm nige'. Mesge'i, ma gis liew gi'leg.' ¹⁹ Igtig teluet, 'Gisi pggwatelaqapni na'nunemigsijig wen'jitia'mug aq pem liei ugje'wan ta'n tel glu'sulti'tij lgowaanigtug. Mesge'i, ma gis liew gi'leg.' ²⁰ Ap igtig teluet, 'Na tel gis malie'wi na ugjit ma gis liew gi'leg. Mesge'i.' ²¹ Lugowinu apajinmiet aq agnutmuatl assusilitl. Na assusit no'q wegaig aq telimatl lugowinu'l, 'Tetaqa'si aq wigum mimajuinu'g ms't gjigan aq jugwo'l ewle'juinu'g, nepapigwo'ltijig, sawipt-na'tijig aq asgajo'ltijig.' ²² Na tujiw lugowinu ula tela'teget aq telimatl assusilitl, 'Gi's tla'tegei ta'n telimitt'p saqamaw, gatu me' gisi pugweli'tisoq.' ²³ Na assusit telimatl, 'Tu'etes na gjigan aq jugwo'l negla mimajuinu'g ultesguates awtigtug gisna awtijigtug glaman nat wen pmgopitew te'sg mutputi'gtug nigenen. ²⁴ Telimuloq, ms't wegla mimajuinu'g ta'n amgwe-sewei wigumut'pnig ma msnmi'ti'gw goqwei.' "

**Amujpa awan'ta'sit ta'n goqwei pewatmn
ta'n tujiw majulgwalt Se'sus**

(Matiw 10.37,38)

²⁵ Pugwelgig mimajuinu'g pem wije'wa'titl Se'susal, na tujiw naqa'sit aq telimaji, ²⁶ "Ta'n wen wejgu'et ni'neg, ma gisi nnaqapemuigw glapis me' gesalij ni'n je mu ujil gisna uggwitl, ugte'piteml gisna un'jang, gisna wijig'tijig, aq je we'gaw negm. ²⁷ Ta'n wen mo getu' majulgwaltigw je tlia ulmaje'tew st'ge' ta'n tli ulmaje'tes na negm ma gis nnaqapemuigw.

²⁸ "Ge' newte'jioq getu' iga'ioq wen'ji'guom, tmg ugjo'ttew gis mawgitmn ta'n tl tepawtitew. ²⁹ Nantawa'sg poqji'gass ge's mu geitug ta'n tlawtitew, ma gis gaqianug pas'g gisitutew epganaqataan. Ta'n wen nemitoq goqwei ula ji'nmul gis tla'tegelitl na maligimatal. ³⁰ Tluetaq, 'Ula ji'nm poqji'gap gatu mo gis gaqa'tugup ugtlugowaqanm.' ³¹ Nantawa'sg elege'wit matntimg eliet, aq ggeggunaji newtisa'q pitu-iptnnaan te'sisgegsiliji sma'gnisg gatu ultesguata, igtigl elege'wilitl maw tapuisga'q pituipnnaan te'sisgegsiliji sma'gnisg. Tmg angite'tg me' tepignan ugjit wissuignemanew. ³² Pa na mo tepignaguss amujpa lgi-matal nuttugwi'mlitl ugjit nmian igtigl elege'wilitl ge's gnegg amaseg eimlitl. Na nuttugwi'g pipanimatew igtigl elege'wilitl ta'n goqwei puatmlitew ugjit mu nugu matnugun." ³³ Na tujiw Se'sus tel gaqewo'gwet, "Ma wen gilew gisi nnaqapemuigw glapis gisita'sij puna'tun ms't goqwei ta'n assutg."

Salawei

(Matiw 5.13; Malg 9.50)

³⁴ "Wigapu'g ta'n goqwei wel salawa'tas'g. Na salaweie'i gun'tew gelu'lg, gatu ta'n tujiw mo salawei wetaputenug, na tujiw gun'tew ma nugu gelu'lgtnug.

³⁵ Mo gelu'lgtnug ugjit iga'tun maqamigeg gisna mo gelu'lgtnug eimun ugjit eppenign. Amujpa ejigla'tas'g. Jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq."

A'tugwaan na jiggluewj ta'n gesga't

(Matiw 18.12-14)

15 Newtejgeg na'gweg, pugwelgig nujintutma'tijig suliewei aq pata'tegewinu'g mawita'jig ugjit jigs'tuanew Se'susal. ² Na Palasiaq aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan mu weli usguma'tigul Se'susal. Telimultijig, "Ula ji'nm nilaje'waji lue'winu' aq je we'gaw mawatalultijig." ³ Toqo Se'sus agnutmuaji na a'tugwaan. Teluet,

⁴ "Na ji'nm geggunasni gasgiptnnaaniliji jiggluewji. Newte'jit gesga't. Pa na gtue'm gesga'ss, tla'tegetes st'ge' ula ji'nm. Na naqalaji pesgunateg te'sisgegsiliji je pesgunateg m'gegtug aq naji gwiluatl glapis we'jiaj. ⁵ Ta'n tujiw we'jiaj wel'ta'sit. Na ugtlmaqaneg tepa'latl, ⁶ aq apaja'latl. Na wigumaji wi'gma aq witapa aq telimaji, 'We'ji'g na ntue'm ta'n gesga'p. Ul'ta'sultinej.' Tel'te'tm gilew wije' tla'taqatioqs'p. ⁷ Telimuloq, ta'nig wa'so'q eimu'tijig me' aji ul'ta'sultitaq ta'n tujiw lue'winu'l gawasgita'silitl aq pun pata'tegelitl je mu pesgunateg te'sisgegsijig je pesgunateg mimajuinu'g ta'n mu tel'te'tmi'ti'gw ugjit amujpa gawasgita'sultinew aq jiglita'new lue'utigtug."

A'tugwaan na suliewei ta'n gesga'q

⁸ "Nantawa's'g na e'pit geggung'snn newtisa'qal suliewe'l toqosip newte' entoqos. Na wasoqonmaan wasoqwa'toq aq pewa'q wiguow. Na melgi gwiluasi ms't tami glapis we'jitoq. ⁹ Ta'n tujiw we'jitoq, smtug wigumaji wi'gma aq witapesgwa aq telimaji, 'Mawi ul'ta'sultinej muta we'jitu na suliewei ta'n gesga'q.' ¹⁰ Telimuloq na mesgi'g ul'ta'suaqan eteg wa'so'q muta Gjinsgam ugtansale'witemg wel'ta'sultiliji ta'n tujiw lue'winu' gawasgita'sit aq pun pata'teget."

A'tugwaan na ji'nmji'j ta'n gaq ewnaso'tg ug-sulieweim

¹¹ Se'sus agnutmuaji, "Na ji'nm tapusiliji uggwisg geggunaji. ¹² Na maw maljewe'j telimatl ujil, 'Tata't, pewalul ignmuin ta'n goqwei tel'ta'sin ignmuin ta'n tujiw gi'l npmn.' Na ji'nm wel'te'tg'ss aq nasgwa'tuaji uggwisg ta'n telgi'g assutg. ¹³ Na tel gne'ge'l maljewe'j ilpilg ta'n goqwei assutg aq maja'sit. Se'g eliet. Na'te'l etl gaqi ewnaso'tg ugsulieweim. ¹⁴ Ta'n tujiw mo suliewei geggunmug na pestmo'qonig na'te'l. Na mu geggunmug ta'n goqwei malqottew. ¹⁵ Amujpa elugowatl igtigl ji'nmul aq elgimtl angweiwan gulgwi'sg. ¹⁶ Tetuji guising je we'gaw malqotg'ss gulgwi'sg wiluow, muta mo wenn esmagul. ¹⁷ Na glapis nestu'et aq telimsit, 'Me' nujj uglugowinumg welatalultijig. Ula tet eim aq geget pestmai. ¹⁸ Nige' maja'sia's aq nmia's. Nuju tlima's: Gisi pata'luloq gi'l aq Gjinsgam. ¹⁹ Gisi ntaqo'qona'lul. Mu tepi glu'siw ugjit uggwisite'lmin aq

weja'tegemg nige' tla'li st'ge' tela'l'jig gtlugowinum.'
²⁰ Na maja'sit aq poqjinmiet ujjeg.

"Ge's wejgu'et awtigtug na me' eig weli amaseg ta'n tujiw ujjl nemitl. Na ji'nm me' ewlamatl aq el'tugwi'g uggwiseg. Naji a'suguatl aq wesgaqalmatl. ²¹ Na mal-jewe'j telimatl ujjl, 'Tata't, gisi pata'luloq gi'l aq Gjinisgam. Mu tepi glu'siw ugjit uggwisite'lmin.' ²² Gatu ji'nm wigumaji uglugowinumg aq telimaji, 'Ge' nmisgmug gelu'lg aligew aq apoqonmug nasa'toq. Naso-qwa'taqan ignmug aq pile'g mg'sng. ²³ Nmisgug wen'jitia'm'ji'j aq wissugwalug. Pestie'ultinej nige'.' ²⁴ Tel'ta'siap ngwis nepg gatu nige' geji'g me' mimajit. Tel'ta'siap gesga't gatu nige' ula eig.' Na tujiw pestie'ul-tijig.

²⁵ "Na igtigl uggwisl ta'n maw gisiguiltil etl lugwelitl iga'taqanigtug. Na peminmiej nutgl gtapegiaqann aq nemiaji mimajuinu' amalgaltiliji. ²⁶ Na lugowinu'l wigumatl aq pipanimatl, 'Taliaq ta u't?' ²⁷ Lugowinu telimatl, 'Gjignam pegising aq gujj ela'lugsieg'p ne'pa'nen maw glu'sit wen'jitia'm'ji'j.' ²⁸ Na ula ji'nm wegaig aq mu pisgwa'gw ta'n wesgowita'lij. Na ujjl tewielitl. Na munsai-watl uggwisl pisgwa'lin. ²⁹ Gatu asitematl ujjl, 'Te'sipun-qeg melgi lugowul st'ge' gtlugowinum aq ne'gaw menaq elistulu. Menaq ignmuiwn je te'pl'ji'j ugjit ta'n tel mawatalultiteg nitapaq. ³⁰ Gatu ggwis gaqi ewna-so'tg'p ugsulieweim maw winsultiliji e'piliji. Tal gis ta'n tujiw apsgwa'sit pestie'wa'loq. Goqwei weji ne'po'q ta'n maw glu'sit wen'jitia'm'ji'j ugjit negm?' ³¹ Na ujjl telimtl, 'Gwi's, geju'l iapjiw eimn ta'n eim aq ta'n te's'g goqwei geggunm na gi'lewei. ³² Gatu amujpa wel'ta'sulti'gw aq pestie'ulti'gw, muta tel'ta'si'gup gjignam nepg gatu nige' me' mimajit. Tel'ta'si'gup gesga't gatu nige' eig ula tet.' "

Lugowinu ta'n mu apoqonmuagul ugtassusiteml

16 Se'sus telimaji unaqapemg, "Na eig'p milesit ji'nm ta'n geggunapnn nigan lugwelitl. Na milesit ji'nm telimut na nigan lugwelitl ewnaso'tualij ugsulieweim. ² Na wigumatl aq telimatl, 'Taliaq ta u't ta'n goqwei nutmai ugjit gi'l? Pewalul wi'gmn ms't ta'n teli e'wmu't'p ntsulieweim muta ma gis siaw lugwewiwn nugu.' ³ Ula nigan lugowinu telimsit, 'Na assusit getu' ilgitmuit. Tala'tega's nige'? Mo tepignaw ugjit mulqatmn elmalqe'l aq netaqei' ugjit altawen ta'n goqwei pewatm. ⁴ Geitu ta'n tla'tega's glaman ta'n tujiw ntlugowaqanm gaqiaq, nitapaq ignmuitaq i'mn wiguaq aq smitaq.' ⁵ Na tujiw wigumaji ms't mima-juinu'g ta'n tettua'titl assusilitl. Pipanimatl newte'jilitl, 'Talgi'g tettaj gttassusiteminu?' ⁶ Telimtl, 'Tettaq gas-giptnnaqaniji malige'wg ta'n wajuijig olipei mimei.' Na nigan lugowinu telimatl, 'Ula gtettuaqanm, nige' sa'se'wa'tu aq wi'ge'n pas'g tettuen na'nisgegsijig malige'wg.' ⁷ Igtigl pipanimatl, 'Talgi'g tettuen?' Telimut, 'Tettuei pituiptnnaqana'igl mun'ti'l glumgl.' Na nigan lugowinu telimatl, 'Ula gtettuaqanm, nige' sa'se'wa'tu aq wi'ge'n ugumuljin gasgiptnnaqann mun'ti'l.' ⁸ Ta'n tujiw assusit ula nutgeg, wel'ta'sualatl na nigan lugowinu'l muta teli ntawe'litl. Na mimajuinu'g ta'n mo get-

lams'tasulti'tigul Nisgaml me' natawo'ltijig je mu ta'nig majulgwala'titl."

⁹ Se'sus siaewistoq, "Telimuloq, e'wmug gtmile-suaqanmual apoqonmuan igtigig glaman gugunatoqs'p gitapuaq aq ta'n tujiw gtmilesuaqanmual gaqiaq na iapjiw gugunatoqs'p gitapuaq ta'n wel'ta'sultitaq mittugwalanew. ¹⁰ Ta'n wen gi'gwajiet ugjit apje'jgl goqwe'l gi'gwajietew ugjit mesgi'gl goqwe'l. Ta'n wen waquiguit ugjit apje'jgl goqwe'l na waquiguitew ugjit mesgi'gl goqwe'l. ¹¹ Pa na mu gisi ulo'tmun mile-suaqan ugs'tqamug ma gisi ulo'tmun milesuaqan ta'n wejiaq Nisgameg. ¹² Pa na mu gisi ulo'tmun ta'n goqwei nat wen pipanimasg ango'tmn, mo wen ignmulug gi'lewei ta'n wejiaq wa'so'q.

¹³ "Ma gis lugowawjig tapusijig assusijig newtsiniw. Na me' tetapua'lates newte'jit je mu igtig. Na me' gsalates newte'jit je mu igtig. Amujpa ignmat Gjini-gam assumulin aq ma ignmuawt suliewei assumulin."

Ta's'gl goqwe'l Se'sus egina'muet (Matiw 11.12,13; 5.31,32; Malg 10.11,12)

¹⁴ Ta'n tujiw Palasiaq nutmi'tij ta'n Se'susal teluet na maligima'titl muta gesatmi'tij suliewei. ¹⁵ Se'sus telimaji, "Wejo'tmoq musga'tuanew mimajuinu'g ta'n tel nana'ta' mimajultioq, gatu Gjini-gam giasgiw gejugsioq ta'n telqamigsultioq aq ta'n tegwitgl ggamlamunual. Ta'n gis goqwei mimajuinu'g angite'tmi'tij no'q espe'g na Gjini-gam tel'te'tg mo talawtinug ugjit goqwei.

¹⁶ "Ta'n goqwe'l Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipnn na mimajuinu'g majulgwatmi'tipnn glapis Sa'n Nutsign'tuet poqji pestung'p. Weja'tegemg na'tami mimajuinu'g wesgutmi'tij na gelu'lg agnut-maqan ta'n Gjini-gam ilgwenaji mimajuinu'. Nige' ms't wen getu' gi'gaji pisgwa't na'te'l. ¹⁷ Me' nqamase'gt's ugjit ugs'tqamu aq wegla ta'n goqwe'l musigisg'tug gs'gas'gtn je na apje'ji'jgl goqwe'l ta'n ewi'gas'gl Nisgamewei tplutaqanigtug mo e'wa's'gtnugupnn.

¹⁸ "Na ji'nm ta'n puna'latl ugte'piteml aq igtigl malie'wijig, na sespo'teget. Na ji'nm ta'n malie'witl na e'pilitl ta'n puna'tasiltil na negm sespo'teget."

Lasalas aq milesit ji'nm

¹⁹ Se'sus agnutg, "Eig'p milesit ji'nm ta'n nasg'g'pnn mego'tigl aligal aq welawsip te'sigisg'g. ²⁰ Na eig's ewle'juinu ta'n gesnugwat muta ta'n telgi'g wa'qi wej-giaq. Teluisit Lasalas. Na jijuaqa ela'lut gmetug mile-suinu'l wiguaq. ²¹ Mawatalultitaq maw 'nmu'jig ta'n milesuinu'l esmaji. We'gaw 'nmu'jig musgwatmua'titl ta'n wejgiaq.

²² "Na ewle'juinu nepg aq ansale'wijig ela'la'titl wa'so'q aq epa'la'titl gigjiw Aplameg. Na milesuinu elg nepg aq utqatalut. ²³ Elgimut ta'n npuinu'g eimu'tijig. Ge's welmaje'g, wenaqapa'sit aq nemiatl Aplamal gnegg eimlitl aq maw Lasalasal. ²⁴ Sesgwalatl, 'Aplam, gi'l na nuji. Ewli'Imi aq lgim Lasalas ni'neg. Pewalg jugwa'tuin samqwan glaman ntun ul newattew muta no'q etli ulmaje'i tet ta'n etlamgleg.'

²⁵ "Aplam telimatl, 'Gwi's ma gisi ignmulueg. Migwite'te'n ge's mimajineg pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lgil mesnu't'pnn, gatu Lasalas mesng'pnn ewle'jgl ta'n goqwe'l. Nige' welawsit tet ge's gi'l etli ul-maje'n na'te'l. ²⁶ Eteg mesgi'g elmalqei eto-qwalugsi'gw. Ta'n wen getu' asoqoma'sit tet glapis gi'leg, ma gis liegw aq elg ta'n wen getu' asoqoma'sit gi'leg weja'tegemg ta'n gaqami ma gis liegw.' ²⁷ Na milesuinu telimatl, 'Aplam gi'l na nujj. Etawaqtmul aq lgim Lasalas nujj wiguaq. ²⁸ Na'nijig wijigmgig eimu'ti-jig na'te'l. Lgim gnua'tuanew ta'n eim glaman ma lta'gw tet ta'n etl ulmaje'i."

²⁹ "Aplam telimatl, 'Ma gis tla'tegeweg. Gjignamg gis gitmi'tij ta'n goqwei Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis wi'gmi'tip. Gjignamg gis jigs'tmi'tij ta'n goqwei gis wi'gas'g.' ³⁰ Na milesuinu teluet, 'Aplam, wetapegsi gi'leg. Mo tepianug. Nantawa's'g nat wen weji apaja'sis npuaqanigtug aq lietew negmoweg na tujiw gawasgi-ta'sultisnig aq ejiglita'snig lue'utigug.' ³¹ Aplam telimatl, 'Ge's mu jigs'tua'ti'gw ta'n goqwei Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis wi'gmi'tip na ma jigs'tua'tigul wenn je tlia nmia'tij apajipelij.'"

Pata'taqann

(Matiw 18.6,7,21,22; Malg 9.42)

17 Se'sus telimaji unaqapemg, "Wegla ta'n goqwe'l gisa'laji mimajuinu'g pata'taqatinew apjiw i'gt'tal, gatu no'q mtue'tew ugjit na mimajuinu ta'n gisa'laji igtigi pata'taqatinew. ² Me' glu'lg'tsoq ugjit ula mimajuinu gl'pilan ugjitaqaneg na mulinewei gi'taqanei aq ejiglpega'lut gta'nug, jel mu gisa'lan na mimajuinu'l ta'n poqji gtlams'tasilitl pata'tegelin. ³ Ango'tmug ta'n goqwei getu tla'taqatitoqs'p.

"Pa na na gitap pata'tegej tlim gis pata'teget. Pa na pun tla'tegess na apigsigtu. ⁴ Nantawa's'g nat wen opal'sg aq wije goqwei na llaigneg tela'l'sg na wije na'gweg. Te's pegising gi'leg aq teluet, 'Mesgei' ta'n tel tla'tegei,' na amuj apigsigtuates."

Gtlams'tuaqan

⁵ Apostale'wijig telima'titl Gjisaqamawl, "Gtlams'tuaqanminen gisa'tu me' ml'gignan."

⁶ Gjisaqamaw telimaji, "Ta'n tujiw gtlams'tuaqan-muow telgi'g st'ge' mustate' sginmin, mo eigtnug goqwei ta'n wesami mtue'g. Nantawa's'g telimoq miti's, 'Mna'qigwalsi aq igalsi gta'nug.' na miti's jigs'tugsitoqs'p aq tla'tegetew."

Ta'n goqwei lugowinu amujpa tetapu tla'teget

⁷ "Nantawa's'g newte'jioq geggunmuoqos lugowinu ta'n etl'gesewet gisna angweiwaj jijgluewjig. Ta'n tujiw wejiej iga'taqanigtug, etugjel telimatl, 'Smtug pisgwa' aq mijjin.' ⁸ Awna tlimates, 'Ntwela'geweim gisgaja'tu tmg. Toqosip laqpisutia'si aq lugowi, ge's etli uloqotal. Ta'n tujiw gaqatalan, na gis mijjites.' ⁹ Mo miwatmuawt na lugowinu ugjit ta'n goqwei pas'g ugtlugowaqan.

¹⁰ Lpa wije gilew ta'n gisa'tuoq gtlugowaqanmuow

pas'g tluwegw, 'Mo te'pmueg miwa'lugsin, pas'g gis tla'taqatieg ta'n telteg tla'taqatinen. Ninen pas'g lugowinu'g aq pas'g gisa'tueg ntlugowaqanminen.'"

Se'sus nepilaji newtisgegsiliji ji'n mug

¹¹ Ge's Se'sus eliej Selusalemg saputa'sit miawe'g Samaliae'gati aq Galaliewa'gi. ¹² Ge's pem pisgwa'j utan newtisgegsiliji ji'n mug weltesguaji. Wegla ji'n mug geggunmi'tij 'gsnugowaqan teluisig lepsi. Gnegge'l gaqamultijig. ¹³ Na sesgwala'titl, "Se'sus, gi'l na assusit, ewlite'lminen!"

¹⁴ Se'sus angamaji aq telimaji, "Lta'gw patlia'seg angamugsitoqs'p."

Ge's el'ta'jig patlia'sewigtug nepilujig. ¹⁵ Newte'jit ta'n tujiw geitoq gisi npisit, apaja'sit Se'suseg aq gesigaw miwatmuatl Gjinisgam. ¹⁶ Nutgulpioqolomgwa'sit Se'suseg aq miwatmuatl. Ula ji'n m tlelawit Samaliae'gati. ¹⁷ Se'sus teluet, "Newtisgegsipnig ta'n gisi npilut'pnig, gatu talitatgi'g igtigig pesgunateg te'sijig? ¹⁸ Tal gi's pas'g newte'jit apaja'sit ugjit miwatmuan Gjinisgam aq ula ji'n m se'g tlelawit?" ¹⁹ Na tujiw telimatl, "Qama'sites aq 'nmiates. Gtlams'tuaqan gisi npil'sg."

Gjinisgam ugtelege'wa'gim iga'qt'tew ugs'tqamug

(Matiw 24.23-28,37-41)

²⁰ Ta'sijig Palasiaq pipanima'titl Se'susal, "Ta'nug Gjinisgam ilgwenata mimajuinu' ugs'tqamug?" Telimaji, "Mo wen nemitoq ta'n tujiw Gjinisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' muta ta'n goqwei Gjinisgam gisa'toq tlian na ma wenn gis nmituligul. ²¹ Ma wen tluwegw, 'Angaptmug ula iga'q!' gisna 'Ala eteg!' muta ta'n goqwei Gjinisgam tla'tegetew na usgowa's'gt'tew na gisi ilgwenaji mimajuinu' gileweg."

²² Na tujiw telimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinu-alsiap aq wejgu'aqal na'gwegl ta'n gsattoqs'p mima-jultinew ta'n tujiw gis apaja'si aq assutm ms't goqwei ugs'tqamug, gatu ma usgowa's'gt'nug st'ge' pewatmoq. ²³ Iga'qt'tal na na'gwegl ta'n mimajuinu'g tlimugsitoqs'p, 'Jugwa'tigw! Angamug negm! Ula tet eig!' gisna 'Ala tet eig!' Mut majulgwalg. ²⁴ Wasoqotesg pitiata's'g musigisg, weja'tegemg ugjipenug glapis tg'snug. Na ta'n tujiw apaja'sia's ugs'tqamug, tl jaqali pgsintes pa wije aq wasoqotesg muta ni'n na mimajuinualsiap. ²⁵ Gatu tmg amuj ulmaje'tes aq na pugwelgig mimajuinu'g ta'n nige' wigultijig ma menu-aqaligw. ²⁶ Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaja'sia's mimajuinu'g tla'taqatitaq aq tlo'ltitaq st'ge' na mimajuinugi'g mimajultipnig ta'n tujiw Noao'q mima-jiteg. ²⁷ Ms't mimajuinu'g siawatalultipnig. Ta'sijig malie'ultipnig na wije na'gweg ta'n tujiw Noao'q tepa'siteg ugtuluaq. Na tujiw gespaqami'g'p aq ms't wen nepg'pnaq samqwanigtug. ²⁸ Ta'n tujiw apaja'sia's mimajuinu'g tla'taqatitaq aq tlo'ltitaq st'ge' na mimajuinugi'g mimajultipnig ta'n tujiw La'to'q mimajiteg. Wije tel siaw mimajultipnig. Mijjultipnig, pegwateliga'tipnig, netuisga'tipnig, iga'taqu'tipnig aq ewi'ga'tipnig. ²⁹ Ta'n tujiw La't naqt'geg Satmg, Gjinis-

gam gisa'toqop pugtew aq supliei ugji nisian musigisg'tug aq ms't wenig nepu'tipnig Satmg. ³⁰ Na st'ge' ta'n teliaqap na wije lliatew ta'n tujiw ni'n na mi-majuinualsiap ap pgisintes.

³¹ "Na mimajuinu ta'n i'ttew gujmug wiguaq na ma pisgwa'gw wiguaq ugjit tuo'tun utapsun. Na wije'tew ugjit na mimajuinu ta'n iga'taqanigtug i'ttew, na ma apaja'sigw wiguaq. ³² Migwite'lmug La't ugte'piteml. ³³ Ta'n wen wejo'tg ugs'tawi'sin na np'tew, gatu ta'n wen gisgaje'g ugjit ntun ms't goqwei je we'gaw ugmimajuqaanm na ugs'tatew. ³⁴ Telimuloq, tapusijig mimajuinu'g npataq wije npo'qonigtug, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten. ³⁵ Tapusijig e'pjiig tl nugwa'gittutaq glumgl, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten. [³⁶ Tapusijig ji'n mug i'ttaq iga'taqanigtug, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten.]"

³⁷ Na apostale'wiji pipanima'titl, "Gjisaqamaw tami tet wegla lliatal?"

Telimaji, "Ta'n eig wi'sis nepg, ga'qaqujg mawia'titaq na'te'l."

A'tugwaqan na sigu'sgw aq nuji ilsuteget

18 Na tujiw Se'sus telimaji a'tugwaqan unaqapemg muta pewalaji ne'gaw a'sutma'tinew aq mu musguajita'sultinew. ² Teluet, "Nuji ilsuteget eig'p gjigang. Mo jipalagul Gjinsigam aq mo wen gepmite'Imagul. ³ Elg eig sigu'sgw ula wije gjigan ta'n pusgi naji nmiatl na nuji ilsutegetitl aq etawaqmatl. Telimatl, 'Apoqonmui wissuigneman ta'n wen getanit.' ⁴ Lpa wel sa'q ula nuji ilsuteget mo getu apoqonmuagul glapis giaspi tlimsit, 'Tlia to'q mo gepmite'Imaqig mimajuinu'g aq mo jipalaq Gjinsigam, ⁵ amuj apoqonmaq ula sigu'sgw. Me' gatu gitnme'wit aq ma punajimigw glapis gaqatejimitew.'"

⁶ Na tujiw Gjisaqamaw teluet, "Ge' jigs'tug ta'n goqwei nuji ilsuteget teluej je tlia mo tetapua'tegegup. ⁷ Gjinsigam tetapua'lata ugmimajuinumg ta'n gisi mg-napni. Smtug apoqonmuata muta etawaqmagwi'titl apoqonmuanew tepgig aq na'gweg. ⁸ Telimuloq, ilsutegetew ugjit negmow aq smtug tla'tegetew. Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaja'sia's ugs'tqamug etug mimajuinu'g me' lita'sualitaq."

A'tugwaqan na tapusijig ji'n mug ta'n a'sutmajig

⁹ Se'sus a'tugwaqan telimaji ta'siliji mimajuinu' ta'n espite'lsultiliji. Tel'te'tmi'tij na igtigi mu tel glu'sulti'gw st'ge' negmow aq penoqite'lma'tiji. ¹⁰ Teluet, "Tapusijig ji'n mug naji a'sutmajig gjia'sutuo'guomg. Newte'jit na Palasi aq igtig na nujintutmat suliewei. ¹¹ Na Palasiewa'j newtapuguit aq a'sutmat. Teluet, 'Gjinsigam miwatmul mo telqamigsiw st'ge' igtigig. Mo na gmutnes, mo nata' egsuew, mo sespo'tegew. Miwatmul mu tele'w st'ge' nujintutmat ta'n eig ugtejg. ¹² Te's aqan'tie'uti tapuguna'q teli pgiji sune'wi aq ignmul newta'ig ta'n te's metlasa'igl ganie'wi.' ¹³ Gatu na nujintutmat gaqamit ugtejg a'sutuo'guomg. Tetuji ms'ge'g ta'n tel gis pata'tegej aq ugpugun matte'g. Naqatgel-

sit aq a'sutmat. Teluet, 'Gjinsigam, ewlite'lmi. Ni'n gisi pata'tegei.' " ¹⁴ Se'sus teluet, "Telimuloq, ta'n tujiw wegla ji'n mug gi's maja'titeg, Gjinsigam wel'te'lmatl na nujintutmalitl gatu mu wel'te'Imagul na niganpuguilitl muta espite'lsilitl. Gjinsigam mu gepmite'Imagul ta'n wenn newtite'lsilitl gatu gepmite'Imatl ta'n wenn mu espite'lsiligul."

Se'sus gesalaji mijua'ji'g

(Matiw 19.13-15; Malg 10.13-16)

¹⁵ Te'sijig mimajuinu'g pegisula'tiji un'janua Se'suseg muta pewala'titl gegupa'tunn ugpitnn un'jiwaq aq a'sutmessewan. Ta'n tujiw Se'sus unaqapemg nemi-tu'tilij ta'n goqwei teliaq na majiaqa'la'tiji mimajuinu'. ¹⁶ Gatu Se'sus wigumaji mijua'ji'g aq teluet, "Ignmug mijua'ji'g jugwita'new ni'n neg. Mut wetqo'lanew, muta Gjinsigam ilgwenaji mimajuinu' ta'n getlams'tasultiliji ni'n neg st'ge' wegla mijua'ji'g. ¹⁷ Migwite'tmug ula. Ta'n wen mo getlams'tasigul Nisgaml st'ge' wegla mijua'ji'g ma gis pisgwa'gw ta'n Gjinsigam etli ilgwenaji mimajuinu'."

Na milesit ji'n mug ta'n getu' msng iapjiwewei mimajuaqan

(Matiw 19.16-30; Malg 10.17-31)

¹⁸ Na niganpuguit Lesui'p pipanimatl Se'susal, "Nujigina'muet gi'l na gelu'sin. Tala'tega's ugjit msnmn iapjiwewei mimajuaqan?"

¹⁹ Se'sus pipanimatl, "Tal gi's teluen ni'n na gelu'si? Mo wen gelu'sigw pas'g Gjinsigam. ²⁰ Geitu'n Nisgamewe'l tplutaqann: 'Mut sespo'tegew, mut ne'pa'tegew, mut gmutnew, mut pisui agniman igtigig aq gepmite'Im guji aq ggij.'"

²¹ Na ji'n mug teluet, "Weja'tegemgeg maljewe'juianeg, na majulgwatman ta'n te's'gl tplutaqann."

²² Ta'n tujiw Se'sus nutgeg na teluet, "Na newte' goqwei amujpa tla'tegetes. Ntuisgetu ta'n te's'g goqwei geggunmn aq na suliewei ignmu ewle'juinu'g. Na tujiw jugu'ates aq majulgwalites aq milesuaqan guguntes wa'so'q." ²³ Ta'n tujiw na ji'n mug nutgeg ula, na no'q ewlgwijing muta no'q milesit.

²⁴ Se'sus nemiatl ewlgwijilitl aq teluet, "Na tetuji mtue'g ugjit milesit mimajuinu pisgwa'n ta'n Gjinsigam etli ilgwenaji mimajuinu'. ²⁵ Me' metue'g ugjit milesuinu ignmuan Gjinsigam ilgwentl, je mu melgwlejit tel saputa'siss sapalqe'g saqati'gtug."

²⁶ Na mimajuinu'g ta'n nutua'titl Se'susal pipanima'titl, "Wen gisi ugs'tawiaten?"

²⁷ Se'sus teluet, "Ta'n goqwei mimajuinu mu gis tla'tegegw, naqamase'g ugjit Gjinsigam tla'tegen."

²⁸ Na tujiw Pie'l teluet, "Telimul, gis naqtmeg'pnn nignal ugjit wije'ulin."

²⁹ Se'sus telimaji, "Teliaq na, gatu telimuloq na ta'n wenn naqalatl ugte'piteml gisna wiguow, wijig'tiliji, ungi'gug, gisna un'jang, ugjit lugowan Gjinsigam aq tli-man igtigi ta'n Gjinsigam getu' ilgwenaji, ³⁰ me' ms'gi'gt'tew ta'n goqwei msng nige' aq msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q."

Se'sus telimaji unaqapemg ta'n tli np'tew

(Matiw 20.17-19; Malg 10.32-34)

³¹ Se'sus gmetug elalaji unaqapemg aq telimaji, "Jigs'tuigw! Ni'n na mimajuinualsiap aq niganigjitegewinugi'g nigan w'gmi'tipnn Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n goqwe'l mimajuinu'g tla'litaq. Selusalemg el'ta'igw aq ms't goqwe'l gis w'gmi'tipnn na tliatal na'te'l. ³² Na ignmuitaq ta'nig mo Lesui'peul'ti'gw. Na maligmitaq, emegwei'witaq aq elusgomitaq. ³³ Nipispaqante'itaq aq ne'pa'itaq. Utqotalitaq gatu nesuguna'q iga'qt'tew na tujiw minunsia's."

³⁴ Unaqapemg mo nestmi'ti'gw wegla goqwe'l. Mo nestmi'ti'gw ta'n goqwe'l wesgutgl glaman mo geitu'ti'gw ta'n Se'sus getu' tlimaji.

Se'sus nepilatli nepapigwa'liti' j'i'nmul

(Matiw 20.29-34; Malg 10.46-52)

³⁵ Ge's Se'sus pem pisgwa'j na utanji'j teluisig Jeligo, na ji'nm pemgopit gigjiw awtigtug. Nepapigwa't aq etl'tawaqmat. ³⁶ Nutuaji mimajuinu'g pemita'liji awtigtug aq pipanigesit, "Taliaq?"

³⁷ Telimut, "Se'sus, na ji'nm tleiwit Nasaletg pemiet."

³⁸ Sesgwet, "Se'sus. geitu wetapegsin Ta'piteg, ewlite'lmi."

³⁹ Na mimajuinu'g ta'n niganita'jig majiaqa'la'titl aq telima'titl wantaqien, gatu me' aji gsigawwet, "Geitu wetapegsin Ta'piteg, ewlite'lmi."

⁴⁰ Se'sus naqa'sit aq pipanimaji alt mimajuinu'g jugwa'lanew na nepapigwa'liti'. Ta'n tujiw na ji'nmul gigja'silij, Se'sus pipanimatli, ⁴¹ "Goqwei pewalin tla'tegen ugjit gi'l."

Telimatli Se'susal, "Saqamaw getu nmitegei ap."

⁴² Se'sus telimatli, "Nmitega, muta teli gtlams'tasin na weji npisin."

⁴³ Smtug gisi nmiteget aq majulgwalatli Se'susal aq miwatmuatli Gjinisgamli. Ta'n tujiw mimajuinu'g nemitu'tij ta'n gis tliaq, ms't miwatmua'titl Gjinisgamli.

Apje'jit ji'nm getu' nmiatli Se'susal

19 Se'sus pegising Jeligo aq pem saputa'sit. ² Na nujintutmat suliewei teluisit Saggi'us wigiti na'te'l. Milesit muta assumaji igtigi nujintutma'tilij. ³ Naji nmiatli Se'susal muta getu' gji'jiatli ta'n wenn. Me' pugwelgig mimajuinu'g wije'watli Se'susal. Saggi'us mu gis nmiagul muta mu tepianug ta'n tel pitoqsij. ⁴ Nigan'tugwi'g awtigtug aq toqjugusuet miti'sigtug ta'n tel wi'tut sigmol. ⁵ Se'sus pegising na'te'l aq toqjupa'sit miti'sigtug. Telimatli Saggi'usal, "Tetaqi nisa'si muta getu' liei giguaq gisgug."

⁶ Saggi'us tetaqi nisa'sit aq Se'susal enma'latli wiguaq. Wel'ta'sualatli ta'n Se'susal tel mittugwalj. ⁷ Ta'sijig mimajuinu'g ta'n pem wije'wa'titl Se'susal mu weli usguma'tigul. Telimultijig, "Se'sus wije'watli pata'tegewinu'g aq we'gaw pisgwa't pata'tegewinu wiguaq."

⁸ Tel'gne'ge'l Saggi'us gaqama'sit aq telimatli Gjisaaqamawli, "Gjisaaqamaw, jigs'tui, na aqataig ta'n assutm

ignmua's ewle'juinu'g. Pa na ta'n wen wesamintut-maqapnig na apaji ignmua's ne'wa'igl ugjit te's newta'ig ta'n wesamintutmaqap." ⁹ Se'sus telimatli, "Gisgug gi'l aq gigmaq westawultioq." Telimaji esgwia'tilij ta'n eimu'tilij na'te'l, "Geitu ula ji'nm wetapegsit Aplameg. ¹⁰ Ni'n na mimajuinualsiap aq weji pgsinap ugs'tqamug ugjit gwiluan pata'tegewinu'g glaman ugs'tawia's."

A'tugwaqan na wisaw suliewei

(Matiw 25.14-30)

¹¹ Ge's na mimajuinu'g jigs'tua'titl Se'susal na tel'te'tmi'tij Gjinisgam smtug ilgwenaji ms't mimajuinu'g Lesui'pe'gati muta Se'susal gigjiw eimlitli Selusalemg. Na tujiw Se'sus telimaji a'tugwaqan. ¹² Teluet, "Eig'p na niganpuguit ta'n pemiet gnegg. Na'te'l tli elege'wa'lat-en je mu apaja'sigw wiguaq. ¹³ Ge's mu naqtmugw wiguow wigumaji na newtisgegsilij ugugowinumg, aq te's newte'jilitli ignmuatli wisaw suliewei. Telimaji, 'E'wmug ula suliewei ugjit ganie'winen igtig suliewei ge's mo eimu tet.' Na tujiw ejigla'sit. ¹⁴ Na mimajuinu'g ta'n tleiwultijig umutgi masgelma'titl aq elgima'tiji nutagnutmewinu'g ta'n eliej ugjit tluenew, 'Mo pewalaqatt ula ji'nm ugjit ilgwenugsinen.'

¹⁵ "Gatu elege'wa'lut aq apaja'sit umutgig. Wigumaji ugugowinumg ta'n suliewei ignmuapni muta getu' gji'toqop ta'n telgi'g gis ganie'ultipnig. ¹⁶ Na amgwe-sewei teluet, 'Saqamaw, gisi ganie'wian newtisga'qal suliewei' ugjit na newte' ta'n ignmui't'p.' ¹⁷ Elege'wit teluet, 'Wel lugwen. Gelu'sin lugowinu muta teta-pua'tege't'p ugjit apje'jgawei lugowaqan aq nige' iga'lul niganpuguassutmn newtisga'qal gji'gann.' ¹⁸ Na ta'puewei lugowinu teluet, 'Saqamaw, gisi ganie'wian na'ngl suliewei' ugjit na newte' ta'n ignmui't'p.'

¹⁹ Elege'wit talimapnn, 'Gi'l assusites na'ngl gji'gann.'

²⁰ "Igtig lugowinu telimatli elege'wilitli, 'Saqamaw, ula na gsulieweim. Ne'gaw mimgwa'tuap mesue'igtug.

²¹ Jipalul muta melge'g ggamlamun. Wesua'tun ta'n goqwei mo ganie'wiwt'p aq mawo'tun ta'n goqwei mo iga'taqatmugt'p.' ²² Elege'wit telimatli, 'Mo gelu'siwn lugowinu. E'wmultes gglusuaqanml ugjit tli ilsumulin. Geitu'n melge'g ntgamlamun muta wesua'tu ta'n goqwei mo ganie'wiwap aq elg mawo'tu ta'n goqwei mo iga'taqt'p. ²³ Goqwei ugjit ntsulieweim mo iga'tuiws'p sulieweio'guomg glaman apji mawo'tutes ntsulieweim aq je me'?" ²⁴ Na telimaji ta'silij ta'n alpugultilij, 'Ugsua'tug na suliewei ta'n ula ji'nm gegung aq ignmug negm ta'n geggungl newtisga'qal suliewei'.

²⁵ Telima'titli, 'Saqamaw, ula ji'nm gi's gegungl newtisga'qal suliewei'.

²⁶ Elege'wit telimaji, 'Telimuloq, ta'n wen getu' tetapua'toq ta'n goqwei gina'muei na ignmuaten ns'tmn me' igtig, gatu ta'n wen mo getu' ns'tmug ta'n egina'muei na ta'n goqwei gegung ugsua'tuaten. ²⁷ Nige' wegla ta'n getanijig aq mo pewaligwig elege'witewin, jugwa'lug ni'neg aq sigto'q.'

"

Se'sus pisgwi'pulu'et Selusalemg
(Matiw 21.1-11; Malg 11.1-11; Sa'n 12.12-19)

²⁸ Ula Se'sus gis tluet aq siawa'sit Selusalemg. Pug-welgig mimajuinu'g majulgwala'titl. ²⁹ Pem tepawa'sij na tapu'gl utanji'jl teluisigl Petpage' aq Pettani ta'n etegl na gm'tn teluisit Olipet. Tapusiliji unaqapemg wigumaji. ³⁰ Telimaji, "La'tigw na utanji'j nigantug. Ta'n tujiw pisgwa'tioq nmiatoqs'p te'sipowji'j ta'n gelpilasit. Mnaq wen ali'pulu'egul. Apgwa'lug aq jugwa'lug tet. ³¹ Pa na wen pipanimugisog, 'Goqwei weji apgwa'loq?' na tlimug, 'Gjisaqamaw pewalatl.'" ³² Na tapusijig ela'tijig utanji'jg aq na te'sipowji'j eig gelpisit st'ge' ta'n Se'sus telimapani. ³³ Ge's etli apgwa'la'tij, na ta'n wenig ugtue'mual pipanimgwi'tiji, "Goqwei weji apgwa'loq ntu'e'minen?" ³⁴ Apostale'wiji'g telima'tiji, "Gjisaqamaw pewalatl.'" ³⁵ Ela'la'titl te'sipowji'tl Se'suseg. Ge'gwa'tua'titl utap-sunual na te'sipowji'tl ugpaqamg aq apoqonmua'titl Se'susal tepa'silin. ³⁶ Ge's pemi'puluej, mimajuinu'g siplamgo'la'tiji ugpitu'gunmua awtigtug ta'n eliej na te'sipowji'j. ³⁷ Ta'n tujiw pem nisi'pulu'et na gm'tn Olipet ta'n tepaw Selusalemg, na pugwenniji unaqapemg majul-gwalgwi'titl. Welgwijultijig aq gepmite'lma'titl Gjinis-gaml ugjit ms't paqalauti'l gis nemitu'ti'tipnn. Gesi-gaw tlima'titl Se'susal, ³⁸ "Gisiteget pajiji gepmite'lmatl. Gi'l na elege'wit ta'n petgimappn ugs'tqamug. Geitueg wantaqo'ti eteg wa'so'q aq emtoqwalg'tt Gjinisgam nige'." ³⁹ Alt Palasiaq ta'n eimu'tijig na'te'l, telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, tlim gnaqapemg mu tluenew ta'n goqwei teluejig." ⁴⁰ Se'sus telimaji, "Telimuloq, pa na punewo'gutijig, na gun'tal sesgu'tital."

Se'sus atgitemit ta'n tujiw angapt'g Selusalemg

⁴¹ Ta'n tujiw gigjiw eig Selusalemg na angapt'g aq at-gitemit. ⁴² Teluet, "Gilew tleiwultioq ula gjigan pa na gisi gji'tuoq ta'n tel gisi ignmugsioq wantaqo'ti ggamlamunuaq gatu mu nestasultiwoq ta'n goqwei menu'ega'tioq. ⁴³ Na wejgu'aqal na'gwegl na mimajuinu'g ta'n getanugsioqig gigto'qotesgmu'titaq ula gjigan. Ma ignmua'tigwi ta'n wen tuita'new. Jugwa'tutal mat-ntimgewe'l aq poqji gisgajo'ltitaq matntultinew. ⁴⁴ Su-iste'taq na gjigan, gtmegete'tal gigual aq ne'po'qsitoqs'p. Gjigang ma i'ttnug gun'tew ta'n ma maja'tas'gt-nug, muta ma geitu'tiwoqop ta'n tujiw Gjinisgam pegising'p ugjit ugs'tawugsinew."

Se'sus eliet na gjia'sutuo'guomg
(Matiw 21.12-17; Malg 11.15-19; Sa'n 2.13-22)

⁴⁵ Na tujiw pisgwa't gjigang aq pisgwa't gjia'su-tuo'guomg. Poqji tuaqtesguaji ntuisge'winu'. ⁴⁶ Telimaji, "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n Gjinisgam teluep, 'Nignen na tluisitew gjia'sutuo'guom, gatu e'wmuoq ugjit gmutnesg wiguow.'"

⁴⁷ Na Se'sus etl gina'muet gjia'sutuo'guomg te'sigisg'g, gatu na niganpugultijig patlia'sg, nujigi-na'mua'tijig tplutaqan aq igtigig niganpugultijig getu' ne'pa'titl. ⁴⁸ Gatu mo geitu'ti'gw ta'n gis tla'taqatijig muta pugwelgig mimajuinu'g wijitgweiwa'titl aq jigs'tua'titl ta'n etl gina'muet.

Se'sus pipanimut ta'n weja'toq ugml'gigno'tim
(Matiw 21.23-27; Malg 11.27-33)

20 Newtejgeg na'gweg ge's Se'sus etl pestungeg gjia'sutuo'guomg aq etl gina'muet na gelu'lg ag-nutmaqan, na niganpugultijig patlia'sg, nujigi-na'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq igtigig nigan-pugultijig peita'lji. ² Telima'titl, "Ge' tliminen, tal gis tla'tegen weget? Wen ignmasg assusuti ugjit tla'tegen wegla ta'n goqwe'l?" ³ Se'sus telimaji, "Elg pipanimuloq nat goqwei. Tlim-igw, ⁴ Wen petgimasnn Sa'nal ugjit sign'tuan mima-juinu', Gjinisgam gisna mimajuinu'g?" ⁵ Wesgutmi'tij ta'n goqwei Se'susal pipanimji aq gi'gaita'jig. Alt teluejig, "Pa na tlu'igw na Gjinisgam petgim'tpnn, na tujiw tluetew, 'Goqwei ugjit mo get-lams'tuawoqoss Sa'n?' ⁶ Pa na tlu'igw mimajuinu'g petgimappn, na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig lpa gun'tewtoqsitesnu muta getlams'tasultijig Sa'nal na niganigjitegewinu'." ⁷ Na glaman telima'titl Se'susal, "Mo gejiaqatt ta'n wen petgimappn Sa'nal." ⁸ Na tujiw Se'sus telimaji, "Elg ni'n ma tlimuluoq ta'n weja'tu ntml'gigno'tim ugjit gis tla'tegen wegla ta'n go-qwe'l."

Gina'muaqanei a'tugwaqan
na lugowinu'g elugwejig aloqomane'gatig
(Matiw 21.33-46; Malg 12.1-12)

⁹ Na tujiw Se'sus agnutmuaji mimajuinu' ula a'tug-waqan, "Na ji'nm ugtiga'taqang iga'taqaliji aloqo-manaqsi'g Na tujiw ugtiga'taqanm emgatuaji ta'siliji nuji iga'taqatiliji ugjit apangituewei aq eliet na'tami se'g pegije'g. ¹⁰ Ta'n tujiw mena'taqutimig iga'q na alo-qomann, na elgimatl lugowinu'l ugjit mgnmnn ta'n goqwei wejgu'aqamij. Na iga'taqewinu'g awna mat-ta'titl ula lugowinu'l. Mo goqwei ignmua'tigul aq eji'glgima'titl. ¹¹ Na ap assusit elgimatl igtiglugowinu'l aq ap na nuji iga'taqu'tijig elg matta'titl. No'q gesita'ti-tl, eji'glgima'titl aq mo goqwei ignmua'tigul. ¹² Na si'stewei lugowinu' elgimut. Na nuji iga'taqu'tijig emeg-wei'wa'titl aq eji'gltesgua'titl iga'taqanigtug. ¹³ Na as-susit teluet, 'Tala'tega's nige'? Etug elgimg ngwis ta'n mawi gsite'lm'g, amuj gepmite'lmata negla.' ¹⁴ Ta'n tu-jiw nuji iga'taqu'tijig nemitua'titl uggwisl telimultijig, 'Ula na assusit uggwisl. Ge' ne'pa'nej aq ula iga'taqan na ginuwe'tew.' ¹⁵ Glaman eji'gltesgua'titl iga'taqanig-tug aq ne'pa'titl."

Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Etug nige' na as-susit tala'lata nuji iga'taqu'tiliji. ¹⁶ Telimuloq, jugu'etew aq ne'pa'ta nuji iga'taqu'tiliji. Na igtigi mqatuata na maqamigew."

Na mimajuinu'g ta'n etl jigs'tuaji mo weli ns'tmi'ti'gw ula aq teluejig, "Moqwa', mo eigtnug tlian."

¹⁷ Se'sus angamaji aq pipanimaji, "Ge' tlimigw. Tali ns'tmoq ula ta'n ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng? 'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo pewatmi'tip na me' gepme'tas'g je mu esgwiaqal aq mawn'g ms't gun'tew wen'ji'guomigtug.'

¹⁸ Pa na wen nisiej ula gun'tewigtug, na sigtesintew aq pa na wen pasto'gwej na gun'tew, lpa sigto'qwetew."

Wen tettuaji suliewei na g'pno'lewa'jg

(Matiw 22.15-22; Malg 12.13-17)

¹⁹ Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq niganpugultijig patlia'sg wejo'tmi'tij ugsua'lan Se'susal muta mo gesatmi'ti'gw ula a'tugwaaqan. Tel'ta'sultijig wesgumg-wi'titl ta'n tujiw etlewistulij gatu pe'l jipala'tiji mimajuinu'g. ²⁰ Na esgmatmi'tij tetaputes'tn ugjit assumanew Se'susal. Ta'siliji ji'nmu ignmua'tiji suliewei ugjit egsua'tinew aq gistesguanew Se'susal ge's mil pipanima'tij. Etug gisa'latl Se'susal opla'tegen aq na tujiw nujigina'mua'tijig aq gjipatlia'sg la'latew Lo'mewei niganpuguit ugjit ilsuman. ²¹ Wegla ji'nmu telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, geitueg ta'n teluen aq goqwei gegina'muen na tetapu'en. Geju'leg mo aji gsitel'mawt newte'jit mimajuinu je mu igtig. Tetapu gina'muen ta'n Gjinisgam tel pualaji ugjit mimajuinu' gji'tunew. ²² Giasgiw tliminen ta'n tplutaqanminu telueg. Amujpa apangitmnenu suliewei na Lo'mewei elege'wit gisna moqwa'?"

²³ Gatu Se'sus gejjaji ta'n tel lugutilij aq telimaji, ²⁴ "Ge' neia'tuigw ta's'g suliewei. Wen ugsisgw aq ugwisunm nastegl na'te'l?"

Telima'titl, "Elege'witewei."

²⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Na to'q, apangitmug g'pno'l ta'n goqwei g'pno'lewei aq ignmug Gjinisgam ta'n goqwei Nisgamewei."

²⁶ Ge's Se'sus gelulaji na esgwia'tiliji mimajuinu', lpa mo gisapsgngwi'tigul. Awna paqalaiutiliji ta'n teluej. Mu goqwei pipanima'tigul nugu.

Na mimajuinugi'g ta'n nepmu'tipnig na gis minunsitaq

(Matiw 22.23-33; Malg 12.18-27)

²⁷ Ta'sijig Satusiaq el'ta'jig Se'suseg. Na tel'ta'sultijig ma nugu npuinu'g minunsulti'gw glaman pipanima'titl, ²⁸ "Nujigina'muet, Mowiso'q ewi'gmugsieg'p tplutaqanminu. Newte' telueg, 'Pa na ji'nm nepg's ta'n tepqatg toqo mo un'janigw, na ugjignaml amujpa malie'witaq na sigu'sgwal glaman gisi gugunata mijua'ji'g ugjit na ji'nmaq nepg'pnaq.' ²⁹ Jijuaqa na lluigneg te'sijig wijig'tultijig ji'nmu. Na mujga gisiguitaq malie'wipnaq. Nutaiw nepgaq ge's mu ugte'piteml gisi tle'ligul. ³⁰ Na tujiw ta'puewa'j malie'wi'titl sigu'sgwal, nutaiw nepg's gu mu gisi un'jan i'gw. ³¹ Na tujiw si'stewa'j malie'wilitl sigu'sgwal gatu nepg's ge's mu un'janigw. Lpa wijei te'sijig tela'teget aq ms't nepu'tijig ge's mu mijua'ji'g gegguna'tigwi. ³² Toqo na na sigu'sgw nepg. ³³ Ta'n tujiw Gjinisgam minua'laj

npuinu'g, wen na ugte'pitemital muta lluigneg te'sipnaq gis malie'ulti'tipnn wijei e'pilitl?"

³⁴ Se'sus telimaji Satusiaq, "Na ji'nmu aq e'pijig ugs'tqamug siaw malie'ultitaq glapis ugtejgewei na'gweg. ³⁵ Gatu na mimajuinu'g ta'n Nisgam ilsumji glu'sultinew na minua'lutaq aq apaji mimajultitaq wa'so'q. Na ma malie'ulti'gw ta'n tujiw minu mimajulti'tij. ³⁶ Wegla mimajuinu'g tlo'ltitaq pa wijei aq ansale'wijig aq ma gisi npu'ti'gw. Negmow na Gjinisgam un'jang muta Gjinisgam gisa'lguta minua'lanew aq apaji mimajultinew. ³⁷ Mowiso'q giasgiw neia'toqop na ta'n nepu'tijig minua'laten. Ta'n tujiw na miti'sji'j etlamgleteg paqtaqamigtug Mowiso'q teli usgumatl Gisitegelitl aq teluep, 'Aplamo'q, Isaqo'q aq Je'gopo'q me' emtoqwala'titl Gjinisgam wa'so'q.' ³⁸ Mimajuinu'g ta'n mimajultijig emtoqwala'titl Gjinisgam, mu na npuinu'g. Gjinisgam gisa'laji ms't mimajuinu' me' mimajultinew je tlia gis nepu'tlisni."

³⁹ Alt nujigina'mua'tijig tplutaqan telima'titl, "Nujigina'muet wele'wistun!" ⁴⁰ Weja'tegemg na tujiw mo wen nugu pipanimagul igtig goqwe'l.

Wen ta Nujiugs'tawi'wet

(Matiw 22.41-46; Malg 12.35-37)

⁴¹ Se'sus telimaji, "Tal gis alt mimajuinu'g teluejig na Nujiugs'tawi'wet wetapegsit Ta'piteg? ⁴² Na ewi'gas'g ta'n goqwei Ta'pito'q teluet na gtapegiaqanei wi'gatignigtug. Na'te'l eteg ula,

'Na Gisiteget telimatl Wa'so'qewe'l Gjisaqamawl ta'n emtoqwalgl, Pa'si tet ntinaqanmg ⁴³ glapis gisi wissuignemgig ta'nig getan'sgig aq gisa'l'gig gepmite'lmulinew.'

⁴⁴ Tal gis Gjisaqamaw wetapegsit Ta'piteg muta Ta'pito'q tel wi'tapnn Wa'so'qewe'l Gjisaqamaw."

Mut tlo'ltinew st'ge' wesgijiangamgusultijig

(Matiw 23.1-36; Malg 12.38-40)

⁴⁵ Ge's ta'n te'siliji etl jigs'ta'titl, na Se'sus telimaji unaqapemg, ⁴⁶ "Ango'tmug, mut tlo'ltinew st'ge' nujigina'mua'tijig tplutaqan. Gesatmi'tij nasgmi'titew mego'tigl aligal aq wesami gsatmi'tij gepmite'lmuj magasang. Megnmi'titl na mujgajewe'l mutputi'l a'sutuo'guomg aq wijei te's tami pestie'umg.

⁴⁷ Gesputua'tiji sigu'sgwa aq wesua'tua'tiji pugwelgl ta'n goqwe'l sigu'sgwa gugunmli'titl. Na pegiji a'sutma'tijig muta pewala'tiji mimajuinu' nmugsinew. Me' ma'muni mtue'tew ta'n tujiw Gjinisgam ilsumaj muta me' ma'muni ugtapulaten je mu esgwia'tijig."

Sigu'sgw ms't suliewei ignmuatl Nisgaml

(Malg 12.41-44)

21 Ge's Se'sus alapij nemiaji milesuinu' tepege'tili'tij suliewei metiaqatestaqanigtug. ² Elg nemiatl ewle'jilitl sigu'sgwal tepegelitl tapu'gl apje'ji'jgl suliewe'l. ³ Teluet, "Telimuloq, ula ewle'jit sigu'sgw me' mesgi'g gi's tepegej je mu igtigig. ⁴ Milesuinu'g tepege'tij ta'n goqwei piamiaq gatu ula sigu'sgw tepeget ms't suliewei je tlia ewle'jit."

**Se'sus wesgutg na gjia'sutuo'guom
ta'n tel suisga's'gt'tew**
(Matiw 24.1,2; Malg 13.1,2)

⁵ Ta'sijig mimajuinu'g teli usgutmi'tij ta'n weli angamgug na gjia'sutuo'guom, na mego'tigl gun'tal nesegna's'gl na gjia'sutuo'guomg aq ta'n gelu'lgl go-qwe'l mimajuinu'g ignmua'tipnn Nisgaml. ⁶ Se'sus telimaji, "Na na'gweg wejgu'aq ms't gun'tal nemituoq jigla'tas'gt'tal ula tet. Te's gun'tew ta'n nesegna's'gl na gjia'sutuo'guomg nisa'lugta's'gt'tew."

Gitnmo'qon aq ulmajo'qon
(Matiw 24.3-14; Malg 13.3-13)

⁷ Pipanima'titl Se'susal, "Nujigina'muet ta'nug wegla ta'n goqwe'l tliatal? Tali gji'tutesnen ta'n tujiw gtu' tli-aq?"

⁸ Telimaji, "Ango'tmug. Mut lue'wa'lugsinew ta'n go-qwe'l nutmaq. Pugwelgig peita'taq aq tluetaq, 'Ni'n na negm!' aq 'Na na'gweg iga'q!' Mut majulgwalanew.

⁹ Mut jipasultinew ta'n tujiw nutmaioq ugjit matntimgl aq mimajuinu'g assumatiji aq tuaqtesgua'tiji g'pno'lewa'jg. Wegla amujpa tmg tliatal, gatu na ugtejgewe'l na'gwegl ma smtug tlianugl."

¹⁰ Se'sus siawewo'qwet, "Newt nemigsijig mimajuinu'g matna'titaq igtigi mimajuinu. Milapegsultijig mimajuinu'g getana'titaq igtigi mimajuinu' tleiwaultiliji igtig umutgiwow. ¹¹ Maqamigew maja's'gt'tew ms't tami. Na pestmo'qonn aq gsnugowaqann i'tt'tal ms't tami. Musigisg'tug ugjiatal mesgi'gl metue'gl ta'n jipala'tita pugwenniji mimajuinu'. ¹² Ge's mu wegla telianugl, na ugsua'lugsitoqs'p aq emegweiugsitoqs'p. Isumugsitoqs'p a'sutuo'guomg aq pija'lugsitoqs'p lapusang. Amujpa neia'tugsitoqs'p nigantug elege'wijig aq g'pno'lewa'jg muta getlams'tuioq ni'n. ¹³ Ta'n tujiw ula tliatew gis tlimatoqs'p na gelu'lg agnutmaqan ta'n wejiaq Nisgameg. ¹⁴ Mut sespete'tmnew ta'n tli apoqonmasultitoqs'p ge's igalsultitoqs'p aq agnutmatoqs'p wegla mimajuinu'g. ¹⁵ Ignmultoqs'p gelu'lgl glusuaqann aq ns'tuo'qon glaman ta'nig getan'sgig ma gisi apsgwa'guguegw gisna ma we'gwamulug ta'n telueioq. ¹⁶ Gn'gi'guaq, wijig'tultioq, go'gumaq gisna gitapuaq gisa'lugsitoqs'p ugsua'lugsinew aq ta'sioq ne'po'qsitoqs'p. ¹⁷ Pugwelgig mimajuinu'g masgelmugsitoqs'p muta getlams'tuioq. ¹⁸ Angweiltoqs'p we'gaw anqo'tas'gt'tal te's'gl usapunn gun'jiwaq. ¹⁹ Mut punita'tinew aq siaw ml'gigna'tigw, na tujiw ugs'ta'titoqs'p."

Se'sus wesgutg Selusalemg ta'n tel suisga'tas'gt'tew
(Matiw 24.15-21; Malg 13.14-19)

²⁰ "Ta'n tujiw nmitoqs'p pugwelgig sma'gnisg gigo'qopugutmi'tij Selusalemg, gji'tutoqs'p gjigan apugjig suisga'tas'gt'tew. ²¹ Na tujiw ta'nig eimu'tijig Jutiaewa'gig amujpa Isumultitaq gm'tnigtug. Ta'nig eimu'tijig gjigang amujpa jiglsultitaq. Ta'nig eimu'tijig gujmug gjigang mut pisgwita'new. ²² Etna negla na'gwegl ta'n tujiw Gjinisgam ugtapulata pugwenniji

mimajuinu'. Tliatew muta Gjinisgam ugtwi'gatign telueg. ²³ Ta'n tujiw wegla na'gwegl iga'qt'tew no'q mtue'tew ugjit e'pjiig ta'n getu' un'janultijig aq e'pjiig ta'n ape'ji'jultiliji mijua'ji'jg gegguna'tiji. Pugwelgt'tew ulmajo'qon ugs'tqamu muta Gjinisgam uggwaiugtuata mimajuinu' tleiwaultiliji ula gjigan. ²⁴ Ta'sijig ne'pa'taq ge's etl matnuj. Pugwelgig ugsuo'laten aq se'g lgimat-en ta'n eimu'tijig gaqaisg mimajuinu'g tleiwaultijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu. Mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw niganpugutmi'titaq Selusalemg glapis ta'n tujiw ugml'gigno'timuow apajigsua'tuj."

Ta'n tujiw mimajuinualsiap apaja'sitew
(Matiw 24.29-31; Malg 13.24-27)

²⁵ "Nmitoqs'p wigue'gl tliatal na'gu'setigtug, tepgun'setigtug aq gloqowejigtug. Ugs'tqamug gaqaisg mimajuinu'g tleiwaultijig pilue'l umutgiwal ewlita'sultitaq aq we'gwata'sultitaq. Ma gji'tu'ti'gw ta'n apoqonmuanew. Na jipaqita'taq ta'n tujiw nutua'tita gta'nugewei tgu'g ta'n ma'muni maqatgultijig. ²⁶ Mimajuinu'g wigwia'titaq aq we'gwata'sultitaq ge's esgmatmi'tij ta'n goqwei wejgu'aq ugs'tqamug. Na na'gu'set ma liegw ta'n etl segewa'j. Na wije'i tla'taqati-taq na tepgun'set aq gloqowejig. ²⁷ Na tujiw ni'n ta'n mimajuinualsiap neia'sia's alugwigwug. No'q mawigna's aq no'q gepmite'lmites. ²⁸ Ta'n tujiw wegla tliaqal qamultigw aq musigisg'tug lapultigw muta Gjinisgam apugjig ugs'tawultew."

Gina'masuti ta'n minijgewei miti's
(Matiw 24.32-35; Malg 13.28-31)

²⁹ Na tujiw Se'sus a'tugwaqan telimaji, "Angite'lmug na miti's ta'n teluisit pi'gmenaqsia aq igtigig miti'sg. ³⁰ Ta'n tujiw nemioq na nipi'g poqji ne'ita'jig na geituoq nippg pem tepawiaq. ³¹ Lpa na wije'i ta'n tujiw nmitotoqs'p wegla tliatal, gji'tutoqs'p Gjinisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' ugs'tqamu.

³² "Migwite'tmug ms't wegla ta'n wesgutmann na tliatal gesgmnaq mu nepu'ti'gw mimajuinu'g ta'n nige' mimajultijig. ³³ Ta'n goqwe'l etegl musigisg'tug na gaqiatat aq elg ugs'tqamu gaqiatew gatu nt-glusuaqanml iapjiw teliaqal."

Amujpa angweiasultigw

³⁴ "Angweiasultigw. Mut pas'g t'le'tmug mijjultimg aq mut sespete'tmnew ta'n tlo'ltitoqs'p muta na na'gweg ta'n pgisintes ap jaqali iga'qt'tew aq gilew ma gisgajo'litiwoq ultesguinew. ³⁵ Ms't mimajuinu'g paqalailtitaq ugs'tqamug muta ula na'gweg tli jaqala's'gt'tew pa wije'i aq loqte'gn jaqal goqqwa'latl wi'sisl. ³⁶ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw apaja'sia's apji gisgajo'ltigw aq a'sutma'tigw ugjit gugunmnew ml'gigno'ti aq saputita'toqs'p ta'n metue'gl getu' tliaqal."

³⁷ Te'sigisg'g Se'sus gegina'muaji mimajuinu' gjia'sutuo'guomg. Te's wela'gw eliet gm'tnn ta'n tel wi'tut Olipet aq getgunit na'te'l. ³⁸ Pugwelgig mimajuinu'g

peita'jig gjia'sutuo'guomg te's egsitpu'g ugjit jigs'tu-
anew.

Gim agnutma'tijig ta'n tla'lata Se'susal
(Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Sa'n 11.45-53)

22 Na pem tepawa's'gl na'gwegl ta'n tujiw
Lesui'paq malqotmi'tij pipnaqan ta'n mo api-
ta'tas'gtnug. Ula pestie'umg tel wi'tas'g na
Siawa'timgewei Pestie'umg. ² Na tujiw niganpugultijig
patlia'sg aq na nujigina'mua'tijig tplutaqan pewala'titl
Se'susal ne'po'qsilin. Na gwilmi'tij ta'n tl gim ne'pa'taq
muta jipaquite'lma'tiji na mimajuinu'g.

Suta wel'te'tg ntuisgalan Se'susal
(Matiw 26.14-16; Malg 14.10,11)

³ Na tujiw Gjimm'tu wesgweiatl Suta Isgaliotal. Suta
na Se'sus unaqapeml. ⁴ Eliet ugjit maw agnutma'tinew
niganpugultiliji patlia'sg aq ta'nig gjia'sutuo'guom an-
go'tmi'tij. Wesgutmi'tij ta'n Suta gis tla'tegetew ta'n tl
ntuisgalatal Se'susal ugsua'lugsilin. ⁵ Me' gatu
wel'ta'suala'titl Sutaal aq tepluma'titl apangituanew.
⁶ Wel'te'tg aq poqji angite'tg ta'n tl ntuisgalatal
Se'susal ugjit gimi ugsua'lugsilital aq ma wen gji'tug.

Siawa'timgewei Pestie'umg gisgaja'tas'g
(Matiw 26.17-25; Malg 14.12-21; Sa'n 13.21-30)

⁷ Na na'gweg iga'q ta'n ms't mimajuinu'g malqot-
mi'titaq pipnaqan ta'n mu apita'tas'gtnug. Na tujiw
wesgowa's'g na Siawa'timgewei Pestie'umg ta'n tujiw
ne'pa'tij jijgluewji'g. ⁸ Se'sus telimaji Pie'lal aq Sa'nal,
"La'tigw aq gisgaja'tug Siawa'timgewei mijjuaqan ugjit
ginu."

⁹ Pipanima'titl, "Tami tet pewalieg gisgaja'tunen?"

¹⁰ Telimaji, "Ge's pem pisgwa'tioq gjigang na ji'nm ul-
tesguatoqs'p. Pemapilatl samqwano'q lamaqan ugtl-
maqaneg. Majulgwalug aq pisgwa'tigw na
wen'ji'guomg ta'n tel pisgwa'j. ¹¹ Tlimug na ji'nm ta'n
etli assusit wen'ji'guom, 'Nujigina'muet petgimugsieg
ugjit pipanimulinen, tami eteg ta'n negm aq un-
aqapemg tlatalultitaq na Siawa'timgewei Mijjuaqan?'
¹² Na musga'tugsitoqs'p mesgi'g i' tlatalutimig
ge'gwe'g. Na'te'l tli ilajugtatoqs'p wela'gewei."

¹³ Na apostale'wijing maja'tijig aq getloqo ms't goqwei
eteg st'ge' ta'n telimut'pnig. Na tujiw gisgaja'tu'tij
Siawa'timgewei wela'gewei.

Se'sus maw unaqapemg mawatalultijig
(Matiw 26.26-30; Malg 14.22-26; 1 Golintewa'q 11.23-25)

¹⁴ Ta'n tujiw ms't gisgatteg, Se'sus eliet aq epa'sit
ugt'pung maw apostale'wijing. ¹⁵ Na telimaji, "Mawi pu-
atmap mawatalultitesnu Siawa'timgewei wela'gewei
ge's mu welmaje'w. ¹⁶ Telimuloq, ma nugu ap malqot-
mu igtig Siawa'timgewei wela'gewei maw gilew glapis
Gjinisgam ilgwenata ms't mimajuinu'. Na tujiw giasgiw
gji'tutoqs'p ta'n goqwei teplutg tliatew."

¹⁷ Na wesua'latl nqani'psmunn aq miwatmuatl Nis-
gaml. Telimaji unaqapemg, "Ugsua'lug ula aq ta'n
te'sioq wet samqwoltigw. ¹⁸ Telimuloq, ma nugu

samqwaw moqopa'q glapis Gjinisgam pgsintew ugjit
ilgwenanew ms't mimajuinu'."

¹⁹ Pipnaqan wesua'toq aq miwatmuatl Gjinisgaml. Na
tujiw nasgwa'toq aq ignmuaji unaqapemg. Teluet, "Ula
na ntinin ta'n ignmuloq. Ula siaw tla'taqatigw ta'n go-
qwei musga'tuloq aq te's migwite'lmigw." ²⁰ G'satalulti-
jig Se'sus ap wesgumaji na nqani'psmunn. Teluet, "Ula
nqanipsmun neia'toq Gjinisgam ignmugsioq pilei
teplumtimgewei. Pqoji tliatew ta'n tujiw nmal'tem
guta's'gt'tew aq npma's gujjieweigtug ugjit apigsigt-
mulin gtlue'utiwal.

²¹ "Gatu ge' jigs'tigw, nat wen ntuisgalitew maw pul-
tieg patawutigtug. ²² Ni'n na mimajuinualsiap aq
npma's st'ge' ta'n Gjinisgam tel gisite'tg'p gatu mawi
mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n tel gisite'tg ntuisgalin."
²³ Na apostale'wijing pipanimultijig ta'n wenitew
tla'tegetew.

Tegen apostale'wit me' gepmite'lmugsin je mu igtigi

²⁴ Tel'gne'geg apostale'wijing gi'gaita'jig ta'n tegen me'
gepmite'lmugsiss je mu igtigi. ²⁵ Se'sus nestuimaji,
"Elege'wijing geggunmi'tij ml'gigno'ti aq assumatiji na
mimajuinu' ta'n mu Lesui'peultiligwi. Ugs'tqamug ni-
ganpugultijig tel wi'tujig, 'mimajuinu'g witapua.'

²⁶ Gatu gilew mu tlo'ltiwoq st'ge' negmow. Awna ta'n
wen gilew pewalsit me' gepme'g je mu igtigi na amuj-
pa elugowaji esgwia'tiliji. Ta'n wen gilew pewalsit ni-
ganpuguin amujpa tel lugwet st'ge' na lugowinu ta'n
getu' apoqonmuaji igtigi. ²⁷ Wen me' espe'g, ta'n wen
epa'sit mijjin gisna ta'n wen mijjijewei pejo'toq?
Tel'ta'sioq ta'n wen epa'sit mijjin me' gepme'g je mu
ta'n wen mijjijewei pejo'toq. Gatu weji pgsinap ugjit
lugowinuin.

²⁸ "Gilew gis wijitgweiwioq ta'n te's'g metue'gl. ²⁹ Wijei
tli ignmultoqs'p assusultinew st'ge' nuji gis ignmuip
assusin. ³⁰ Mawpultitoqs'p ntp'tawutimig wa'so'q, Elg
pmgopultitoqs'p elege'witewe'l mutputi'l aq assumato-
qs'p Lesui'paq ta'n wetapegsultijig Je'gopo'q uggwisg
na newtisgegsiliji je ta'pu piltu nemigsultiliji."

Gjimm'tu getu' nigtuo'laji Se'sus unaqapemg
(Matiw 26.31-35; Malg 14.27-31; Sa'n 13.36-38)

³¹ Se'sus telimatl Pie'lal, "Simon, jigs'tui. Na Gjimm'tu
etawet ugtnu'gwalugsinew ta'n te'sioq. Getu' nig-
tuo'lugsioq, lpa wijei ta'n nuji iga'taqug tel
tepgiso'toqol glumgl aq siguaqs'te'ggn. ³² Gatu
a'sutmessewulap ugjit siawi gtlams'tasin ni'neg. Ta'n
tujiw apaji lita'sualites, pewalul apoqonmuan gitapaq
siawi gtlams'tasultinew ni'neg."

³³ Pie'l telimatl, "Gjisaqamaw, gisgaje'i wijeu'lin laplu-
sang aq mawi npmn maw gi'l."

³⁴ Gatu Se'sus telimatl, "Pie'l, telimul, gisgug gesgm-
naq napew getu'g, gi'l si'st petgwasites."

Amuj nespnmug gpo'jmuaq, mijipjewe'i mun'ti aq tlawo'q

³⁵ Na tujiw Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Ta'n tujiw elgimuloqop na telimuloqop mo nespnanew gpo'jmuaq, mijipjewe'i mun'ti gisna piamiejig mg'sng, mo goqwei nuta'mawoqop?"

Telima'titl, "Moqwa', lpa mo goqwei nuta'maweg'p."

³⁶ Se'sus teluet, "Gatu nige', ta'n wen geggungl ugpo'jm gisna mijipjewe'i mun'ti nespntal. Ta'n wen mo tlawo'qomigw amujpa netuisgelatl uggotml ugjit pgwateluan. ³⁷ Telimuloq, Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, 'Mimajuinu'g tle'watal st'ge' lue'winu.' Ula amujpa tliatew.

Ta'n goqwei tla'litaq gis ewi'gas'g'p

Gjinisgam ugtwi'gatignigtug aq nige' pem tliaq."

³⁸ Unaqapemg telima'titl, "Gjisaqamaw geggung'tjig tapusijig tlawo'q."

Se'sus telimaji, "Tepiejig negla."

Se'sus a'sutmat na gm'tn teluisit Olipet

(Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Sa'n 11.45-53)

³⁹ Na tujiw Se'sus naqt'g gjigan aq eliet na gm'tn tel wi'tut Olipet st'ge' gaqaisg sipeliw tla'teget. Unaqapemg wijeiuji. ⁴⁰ Ta'n tujiw na'te'l peita'jig, telimaji, "A'sutma'tigw ugjit Mn'tu mu gisa'lugsiwog pata'taqatinew."

⁴¹ Naqalaji unaqapemg aq eliet naqajijge'le'l. Na'te'l nutgul'pa'sit aq a'sutmat. ⁴² "Gisiteget gi'l na nujj, mu ignmuiwn ulmaje'n. Gatu mut tla'tegew ta'n tel puatm, awna tla'tega ta'n tel puatmn." ⁴³ Ansale'wit wejiet wa'so'q aq apoqonmuatl ugjit ml'gigna'lin. ⁴⁴ Se'sus no'q ulmajita'sij me' aji a'sutmat glapis mal'tewitgniet. Tegniet maw mal'tew aq nitjaquntesgl maqamigeg.

⁴⁵ Ta'n tujiw gaqi a'sutmat apaja'sit ta'n unaqapemg eimu'tiliji. Nep'tiliji, muta tetuji ulmajita'sultiliji. ⁴⁶ Na telimaji, "Goqwei ugjit wet nep'tioq? Mn'jita'qw aq me' a'sutma'tigw ugjit mu pata'taqatinew."

Se'sus wesua'lut

(Matiw 26.47-56; Malg 14.43-50; Sa'n 18.3-11)

⁴⁷ Me' etlewistoq ta'n tujiw pugwenniji mimajuinu' peita'liji. Suta na Se'sus unaqapeml ilgwenaji. Na eliet Se'suseg ugjit usgaqalman. ⁴⁸ Se'sus telimatl, "Ni'n na mimajuinualsiap. Getu' ugsaqanmin ugjit musga'lanew wegla mimajuinu'g ni'n na negm ta'n netuisgalit?"

⁴⁹ Ta'siliji Se'sus unaqapemg gigjiw eimu'tiliji. Nemitu'tij ta'n getu' tliaq, pipanima'titl, "Gjisaqamaw, pewalieg matnanew aq e'wmanew tlawo'q?" ⁵⁰ Na newte'jit taqamatl espe'g patlia's uglugowinuml aq mente'muatl inaqanei ugs'tuaqan.

⁵¹ Se'sus telimaji, "Punintultigw!" Na tujiw ugs'tuaqan apat nasa'tuaj aq smtug gisi npitmuaj.

⁵² Se'sus gelulaji na niganpugultiliji patlia'sg, a'su-tuo'guomewei sma'gnisg aq igtigi niganpugultiliji muta peita'liji ugsua'lan. Na telimaji, "Nespnmoqol pugu-

maqann aq espo'qwas'gig. Tal gis peji ugsua'lioq st'ge' ni'n na gmutnes? ⁵³ Te'sigisg'g wijitgweiuloqop gjia'su-tuo'guomg gatu mo wesua'liwoqop na'te'l. Gatu nige' gisi ignmugsioq ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew ta'n teli gsatmoq."

Pie'l petgwasilitl Se'susal

(Matiw 26.57,58,69-75; Malg 14.53,54,66-72; Sa'n 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Na wesua'la'titl Se'susal aq ela'la'titl espe'g patlia's wiguaq. Pie'l ugtejge'l majulgwajaji. ⁵⁵ Nat wen pugtew gisitoqos iga'taqang na gigjiw espe'g patlia's wiguaq. Pie'l eliet na'te'l ta'n mimajuinu'g gigto'qopugultijig pugtewigtug. ⁵⁶ Ge's pemgopij gigjiw na pugtew na maljewe'j lugowinu'sgw nemiatl Pie'lal aq migwamatl. Na telimaji igtigi, "Ula ji'nm wijitgweiwapnn Se'susal."

⁵⁷ Pie'l petgwasit aq teluet, "E'pit, mo nenuaq negm!"

⁵⁸ Tel'gne'geg igtig elg migwite'lmatl aq telimatl, "Gi'l na majulgwalt ala ji'nm."

Pie'l teluet, "Ji'nm, ni'n mu na unaqapeml!"

⁵⁹ Ap tel'gne'ge'l igtig melgi tluet, "Na teliaq, ula ji'nm wijitgweiwapnn Se'susal muta negm na Galaliewa'j."

⁶⁰ Gatu Pie'l teluet, "Ji'nm, mo geitu ta'n goqwei wesgutmn!"

Na jiniw ge's etlewo'gwet, napew getu'g. ⁶¹ Gjisaqamaw gigto'qopugua'sit aq angamatl Pie'lal. Na tujiw Pie'l migwite'tg ta'n gi's teluelipnn muta telimut'pnn, "Ge's mu napew getu'g egsitpu'g, si'st tluetes mo nenuiwn." ⁶² Pie'l nige' tewiet aq gesimt'g muta no'q mesge'g.

Se'sus emegweiut

(Matiw 26.67,68; Malg 14.65)

⁶³ Na ji'nmug ta'n gegguna'titl Se'susal penoqite'lma'titl aq matta'titl. ⁶⁴ Oqonisgwepilmua'titl ug-pugugul aq pipanima'titl, "Wen taqam'sg's? Tliminen." ⁶⁵ Aq siaw penoqite'lma'titl aq siawi almima'titl.

Se'sus pigswa'lut gjipatia'sl wiguaq ugjit ilsuman

(Matiw 26.59-66; Malg 14.55-64; Sa'n 18.19-24)

⁶⁶ Ta'n tujiw gisapniaq, na niganpugultijig, niganpugultijig patlia'sg aq nujjigina'mua'tijig tplutaqan mawita'jig aq Se'susal pegisula'titl ta'n etl mawia'tijig. ⁶⁷ Pipanima'titl, "Ge' tliminen, gi'l na giasgiw Nuji-ugs'tawi'wet?"

Se'sus teluet, "Pa na tlimuloq ma gtlams'tuiwoq.

⁶⁸ Lpa goqwei pipanimultoqs'p, ma goqwei tlimiwoq.

⁶⁹ Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' weja'tegemg pm-gopites Gjinisgam ta'n mawignat ugtinaqanmg."

⁷⁰ Na pugwelgig pipanima'titl, "Na to'q, gi'l na Gjinisgam Uggwisl?"

Telimaji, "Ms't gilew telueioq ni'n na negm."

⁷¹ Na tujiw teluejig, "Mo nugu tal wegaqqwig pilue'g el wi'tmasultijig getu' nutmueg ta'n igtigig teluejig muta gis nutaqatt ta'n teluet."

Se'sus ela'lut Piloteg

(Matiw 27.1,2,11-14; Malg 15.1-5; Sa'n 18.28-38)

23 Na tujiw ms't maita'jig aq Se'susal ela'la'titl ugjit qamin nigantug Lo'mewa'j g'pnno'lewit teluisit Pilot, ² Na poqji elsutmua'titl aq teluejig, "Nutaqatt'p ula ji'nm opl gina'muapni mimajuinu' tleiwultiliji nm'tginen. Na telimapni, 'Mut ignmuanew suliewei na elege'wit.' Teluet negm na Lo'mewei elege'wit ta'n teluisit Nujiugs'tawi'wet."

³ Pilot pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?"

Se'sus telimatl, "Na teliaq teluen."

⁴ Na tujiw Pilot telimaji niganpugultiliji patlia'sg aq mimajuinu'g ta'n eimu'tiliji na'te'l, "Mo geitu goqwei amsalteg ula ji'nm. Ma gisi ilsumaq."

⁵ Gatu patlia'sg aq mimajuinu'g ma'munsaiwa'titl Pilotal, "Ilsu Se'sus ta'n goqwei gegina'muaj mima-juinu' aq ta'n gisa'laji matntultinew. Poqji gina'muep Galaliewa'gig aq gigto'qwa'sip ta'n telgi'g Jutiaewa'gig aq nige' pegising tet ugjit gina'muen."

Se'sus petgimut Eloteg

⁶ Ta'n tujiw Pilot nutuaj ta'n goqwei telueliji, pipanimaji, "Ula ji'nm na Galaliewa'ju'it?" ⁷ Ta'n tujiw geitoq Se'sus tleiwit ta'n Elot etl niganpuguij, na elgimatl Se'susal Eloteg, muta Elot etl mittugwet Selusalemg. ⁸ Elot no'q wel'ta'sit ta'n tujiw nemiaj Se'susal. Nutg'p ta'n tela'tegelinpn aq getu' nmiapnn Se'susal gi's sa'q. Getu' nmiatl npilan nat wenn gisna tla'tegelin paqalawaqan. ⁹ Glaman Elot pipanimatl pugwelgl ta'n goqwe'l gatu Se'sus mo goqwei teluegw. ¹⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq ta'ni nujigina'mua'tijig tplutaqan gaqamultijig aq gesigawi elsutmua'titl Se'susal. ¹¹ Elot aq ugsma'gnismg naso'tula'titl Se'susal elege'wamug aligew, penoqite'lma'titl aq emegwei'wa'titl. Na tujiw Elot apatgimatl Piloteg. ¹² Pilot aq Elot masgeltipnig gatu nige' gisaqanmajig witapewijig.

Se'sus ilsumut ne'po'qsin

(Matiw 27.15-26; Malg 15.6-15; Sa'n 18.39—19.16)

¹³ Pilot wigumaji niganpugultiliji patlia'sg, igtigi niganpugultiliji aq igtigi mimajuinu. ¹⁴ Telimaji, "Pegisituioq ula ji'nm aq telueioq opl gina'muaji mimajuinu'. Gigji pipanim'p ge's gaqamultioq tet aq mo eigtnug goqwei ta'n opla'teget aq mo telianug ta'n goqwei elsutmua'titl. ¹⁵ Elot mo geitug goqwei opla'tegelin muta apatgimapnn nineneg. Mo goqwei eigtnug ta'n amsalteg we'gaw ugjit ne'po'qsin. ¹⁶ Gatu gisa'la's wisqapaqtoqsin aq na tujiw iga'la's." [¹⁷ Te's Siawa'timgewei na'gweg Pilot apjiw pipanimut ugjit iga'lan newte'jilitl.]

¹⁸ Gatu ms't sesgu'tijig, "Ne'po'q ula ji'nm! Laplusang tualqa'l Palapas!" ¹⁹ Palapas weji pija'lut laplusang muta pegwatoqop matnaqqewaqaq gjigang aq ilsutmut'p muta ne'pa'lapnn mimajuinu'l.

²⁰ Pilot getu' iga'latl Se'susal glaman gelulaji mima-juinu ap. ²¹ Awna asitepugua'titl, "Amujpa gujjiewto't! Gujjiewta'nej!"

²² Pilot gelulaji mimajuinu' si'stewei ap. Pipanimaji, "Tali opla'tegep? Mo geitu ta'n goqwei opla'toqop. Mo te'pmug npuaqan. Gisa'la's wisqapaqtoqsin aq iga'la's."

²³ Gatu mimajuinu'g siaw ml'gi sesgu'tijig, "Amujpa gujjiewto't!" Na tujiw mesnmi'tij ta'n tel puatmi'tij. ²⁴ Pilot ignmuaji ta'n goqwei pipanigesultiliji, na ilsumatl Se'susal ne'po'qsin. ²⁵ Na tujiw iga'latl na ji'nmul ta'n pija'lut'p muta gisa'toqop matnaqqewaqaq aq ne'pa'taqan. Na ilsumatl Se'susal ugjit gujjiewto'qslin st'ge' ta'n mimajuinu'g tel puatmi'tij.

Se'sus pema'lut ge'gutnug ta'n ne'po'qsin

(Matiw 27.32-44; Malg 15.21-32; Sa'n 19.17-27)

²⁶ Ge's sma'gnisg ejigla'la'titl Se'susal gjigang, na a'sugua'titl ji'nmul ta'n wejgu'elitl. Ula ji'nm teluisit Simon aq tleiwit Sailin. Na sma'gnisg goqwa'la'titl aq gisa'la'titl pemapilmlitl gujjiewei ugtejg Se'susal.

²⁷ Pugwelgig mimajuinu'g pemulgwala'titl Se'susal. Eimu'tijig e'pjiig pemulgwala'tij aq nesp'temultijig. Wel maita'sultijig ugjit Se'susal. ²⁸ Se'sus naqa'sit aq telimaji, "E'pijig, tleiwultioq Selusalemg, mut atgitemultinew ugjit ni'n. Atgitemultigw ugjit gilew aq gn'januaq.

²⁹ Wejgu'aqal na'gwegl ta'n tujiw mimajuinu'g tluetaq, 'Tetuji ulo'ltijig e'pijig ta'nig menaq un'janulti'gw, gisna menaq angweiwa'tigwi mijua'ji'jg gisna menaq wet sma'tigwi ugpugunuaq.'

³⁰ Na tujiw mimajuinu'g tluetaq, 'Pajiji gitnm'titesnu. Uliatew gm'tng nisa'lugwia'tij ta'n eimu'ti'gw aq soqoqamigeql oqonitgwetoqsi'gw.'

³¹ Pa na mimajuinu'g tla'li'tij ni'n ta'n mo goqwei opla'tu, tala'lultaq gilew ta'n opla'taqatioq?"

Se'sus etli gujjiewto't

³² Tapusijig ji'nmug, na gitg gmutnesg, pem gl'taqana'tiji ugjit ne'po'qsin maw Se'susal. ³³ Ta'n tujiw peita'tij ge'gutnug tel wi'tmi'tij, "Waqan'tewatpat," na etl gujjiewto't Se'sus maw tapusijig gmutnesg, newte'jit ugtinaqanmg aq igtig ugpatatujmg. ³⁴ Se'sus teluet, "Gisiteget, gi'l na nujj, apigsigtug wegla mima-juinu'g muta mo geitu'ti'gw ta'n tela'taqati'tij."

Na sma'gnisg elegetua'titl Se'susal utapsun toqo pas'g tepultijig. ³⁵ Na mimajuinu'g angaptmi'tij ms't ta'n teliaq ge's Lesui'paq niganpugultijig maligima'titl Se'susal. Teluejig, "Gisi ugs'tawiapni igtigi. Pa na negmewiss na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgaml megnpnn, ugs'tawi'sij."

³⁶ Sma'gnisg na elg penoqite'lma'titl Se'susal. Ela'tua'tij anawtigewei moqopa'q aq pewala'titl samqwalin. ³⁷ Telima'titl, "Ugs'tawi'si, pa na elege'witewi's'p ugjit Lesui'paq."

³⁸ Na g'p'taq ta'n Se'sus gaqapijing ewi'gas'gl wegla glusuaqann, "Lesui'paq ugtelege'witemual."

³⁹ Newte'jit na gmutnesg ta'n gmetug gaqapijig anmimatl Se'susal. Telimatl, "Pa na gi'l na Nuji-ugs'tawi'wet, ugs'tawi'si aq maw ninen?"

⁴⁰ Gatu na igtig gmutnes mo gesatmug ta'n gis tluelitl, aq telimatl, "Mu jipalawt Gjinisgam. Wijei tel-sumulg'p st'ge' negm. ⁴¹ Tetapusutasi'gw, muta mesn-mu'g ta'n tel te'pmu'g, gatu negm mo goqwei opla'tugup." ⁴² Na tujiw telimatl Se'susal, "Se'sus, migwite'lmites, ta'n tujiw pginis gtelege'wa'gimg."

⁴³ Se'sus telimatl, "Teplumul, gisgug wijitgweiwites wa'so'q."

Se'sus nepg

(Matiw 27.45-56; Malg 15.33-41; Sa'n 19.28-30)

⁴⁴ Na panaemg mewlia'gweg, oqonitpaqiaq ta'n tel-gi'g umutgiwaq glapis si'st ajiej. ⁴⁵ Ge's soqqwat, na mesgi'g elaqpilaqan tmsaqign ta'n gaqapitg gjia'su-tuo'guomg pasgina's'g g'p'taq glapis epune'g. ⁴⁶ Se'sus gesigawwet aq teluet, "Gisiteget gi'l na nuji, njijaqamij iga'll'g gpitng." Ula na gis bluej, na nepg.

⁴⁷ Ta'n tujiw niganpuguit sma'gnis nemitog ta'n gis tliaq, gepmite'lmatl Gjinisgam. Teluet, "Getloqo na getlamiesnaq ji'nmaq."

⁴⁸ Pugwelgig mimajuinu'g mawiepnig gatu nige' apajinmita'jig ta'n tujiw gis nemitu'tij ta'n goqwei gis tliaq. Ugpungunual pem matte'mi'titl muta ulmajita'sultijig.

⁴⁹ Gatu Se'sus witapa aq witapesgwa ta'n peji wi-je'wa'tipnn weja'tegemg Galaliewa'gig, gmetug gaqamultijig. Esgmatmi'tij nmituanew ta'n goqwei tliatew.

Se'sus utqatalut

(Matiw 27.57-61; Malg 15.42-47; Sa'n 19.38-42)

⁵⁰ Na eig na'te'l ji'nm ta'n teluisit So'sep. Tleiawit Lesui'pewei utan teluisig Alimatia. Gelu'sit aq ms't wenn gepmite'lmatl. Na niganpugutuaji ta'silijij Lesui'pa. ⁵¹ Mo wel'te'tmug'p ta'n telsutmi'tip ugjit Se'susal gujjiewto'qslin. Pewalatl Gjinisgam pgininnin aq ilgwenanew ms't mimajuinu'g ugs'tqamug. ⁵² Eliet Piloteg aq pipanigesit gis utqatalan Se'susal.

⁵³ Nisa'latl Se'susal gujjiewigtug aq oqonisgwa'latl at-la'wegnigtug. Iga'latl elmalqeigtug ta'n gun'tew pitu' mulqata's'g'p. Na utqutaqan me' mnaq e'wa's'gtug.

⁵⁴ Na na'gweg ta'n ilajugtmi'tij atlasmutigisg'g gaqiaq aq atlasmutigisg'g poqtamgiaq.

⁵⁵ Na e'prijig ta'n peji wije'wa'tipnn Se'susal we-ja'tegemg Galaliewa'gig wije'wa'titl So'sepal utqutaqane'gatig aq angama'titl ge's Se'susal utqatalut. ⁵⁶ Na tujiw enmita'jig aq gisgaja'tu'titl welje-ma'gewe'l aq welima'qal mime'l ugjit mima'lanew Se'susal. Atlasmultijig atlasmutigisgug st'ge' ta'n ewi'gas'g Nisgamewe'i tplutaqan.

Se'sus minua'lut

(Matiw 28.1-10; Malg 16.1-8; Sa'n 20.1-10)

24 Aqan'tie'umg no'q gesi egsitpu'g e'prijig el'ta'jig npuinue'gatig. Nespnmi'titl weljema'gewe'l ta'n gisgaja'tu'tipnn. ² Nemitu'tij na gun'tew ejigl te't'pja'tas'g na ta'n elmalqei gep'joqwa's'g'p. ³ Glaman

pisgwita'jig gatu mo we'jia'tigul Se'susal. ⁴ Mo geitu'ti'gw ta'n gis tliaq. Na jiniw tapusijig ji'nmug gesi wape'gna'qig gaqamijig gmetug negmoweg. ⁵ Me' gatu na e'prijig gesigaw jipaqita'jig aq nutgulpita'jig. Na ji'nmug telimgwi'tiji, "Goqwei ugjit utqutaqane'gatig al gwiluoq negm ta'n mimajit?" ⁶ Mo eimug tet. Gis min-unsit. Migwite'tmug ta'n telimugsioqop ge's me' eimu'tioqop Galaliewa'gig. ⁷ Teluep, 'Ni'n na mimajuin-ualsiap aq amujpa ignmueta'sia's ugjit pata'tegewinu'g gujjiewte'ite'n gatu minunsites si'stewe'i na'gweg.'" ⁸ Na tujiw e'prijig migwite'tmua'titl ugglusuaqanml.

⁹ Apaita'jig gjigang aq telima'tiji na newtisgegsilijij je newt apostale'wilijij aq igtigi Se'sus unaqapemg.

¹⁰ Negla e'prijig na Mal Matle'n, Joana, Mali ta'n ugguwisl teluisilil Ji'mej. Negmow aq igtigij e'prijig telima'tiji ms't apostale'wilijij ta'n goqwe'l gi's nemitu'tipnn.

¹¹ Gatu apostale'wiji tel'ta'sultijig e'pilijij papewistulijij aq mo getlams'tua'tigwi. ¹² Na tujiw Pie'l maja'sit aq eliet na npuinue'gatig. Golomgwa'sit aq pisgwapa'sit gatu mo wenn nemiagul. Pas'g nemitog utqutamgewe'l aligal. Paqalaig, enmiet wiguaq aq an-gite'tg ta'n gis tliaq.

Tapusilijij Se'sus unaqapemg enma'tijig

(Malg 16.12,13)

¹³ Na wijei na'gweg tapusilijij Se'sus unaqapemg elat'ilijij na utan'ijij teluisig Eme'us. Eteg na'tami newtis-ga'qal je newt gilam'tl weja'tegemg Selusalemg. ¹⁴ Na etli agnutmajig ta'n goqwe'l gis tliaqal Selusalemg. ¹⁵ Ge's pem agnutma'tij, na Se'sus etepnaji aq na tujiw pem wije'waji. ¹⁶ Na nemia'titl pas'g mu nenua'tigul. ¹⁷ Se'sus pipanimaji, "Goqwei wesgutmoq ge's pe-ma'tioq?"

Na tapusijig naqapugua'tijig aq no'q ewlapewijig.

¹⁸ Na newte'jit teluisit Gliopas telimatl, "Etug gi'l pas'g emittugwe'winu Selusalemg aq mu eimu't'p ta'n wegla gis tliaqal na enmigaspiqal na'gwegl?"

¹⁹ Se'sus pipanimaji, "U'ta taliaq?"

Telima'titl, "Wesgutmeg ta'n goqwe'l gis tliaqal ugjit na Se'suso'q, Nasaletg tleiawipnaq. Ula ji'nmaq na niganigijtegewinuaq. Melgignaqaq ugglusuaqanml aq mesgi'gl lugowaqann elugwatg'pnn. Tetapua'lapnn Gjinisgam. Pugwennijij mimajuinu'g wel'te'tmua'tipnn.

²⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq nuji ilsutaqatijig ugjit Lesui'paq ilsuma'tipnn ugjit ne'po'qsilin aq na tujiw gu-jjiewto't'pnaq. ²¹ Na elita'sualg'tt'p negm na newte'jisoq ta'n gisi ugs'tawiata Lesui'paq. Na nige' gisi nsuguna'q ula gis tliaq. ²² Alt e'prijig, ta'nig get-lams'tua'titl Se'susal, paqalaiugsieg'pnig. Na gisapni-aq, el'ta'pnig ta'n elisnnipnn, ²³ gatu mo tami we'jia'tigupnn. Na apaja'tipnig ta'n eimu'tieg aq te-limugsieg'pnig, 'Ta'n elisinnaq nemi'g'tt'pnig ansale'wi-jig ta'n telimugsiegig Se'sus mimajit.' ²⁴ Na ta'silijij Se'sus unaqapemg el'ta'lipni na'te'l. Tel nmitu'tip st'ge' ta'n e'prijig teluepnig. Telteg gatu mo wen nemiagupnn Se'susal."

²⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Ewle'jioq aq mo get-lams'tmuoq ta'n gis tliaq. Na tel gesguggl ggama-

munual, mu gisi ns'tmu'tiwoq ta'n niganigjitegewinu-gi'g gis tluetipnig. ²⁶ Getloqo Nujiugs'tawi'wet amujpa ma'muni ulmaje'g aq na tujiw pisgwa't wa'so'q ta'n etl gepmite'lmuj." ²⁷ Na tujiw Se'sus gegnua'tuaji ta'n goqwe'l ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatigng ugjit ta'n tela'luj. Gegnua'tuaji ms't goqwe'l ta'n Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipnn ugjit ta'n tela'luj.

²⁸ Na glapis pem tepawita'tijig na utanjij' ta'n tapusijig pem la'tijig, na tel'te'lma'titl Se'susal siawa'silin.

²⁹ Toqo munsaiwa'titl naqa'silin. Telima'titl, "Wijitgweininen aq tli gt'guni tet. Geget wela'gw aq poqji oqonitpaqiaq." Na glaman siaw wije'waji aq pisgwa't wiguaq.

³⁰ Ta'n tujiw na wela'gewei gisgatteg, pemgopita'jig aq Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml. Temina'toq pipnaqan aq ignmuaji. ³¹ Na tujiw nenua'titl, gatu smtug Se'susal etli gs'ga'silitaq. ³² Telimtijig, "A' na migwite'te'n ta'n pema'tieg'p awtigtug teli ulgwi-jinu'gup. Etl gelulugsi'gup aq gegnua'tugsi'gup Gjinisgam ugtwi'gatign."

³³ Na smtug apsgwa'tijig Selusalemg naji agnutmua'tiji newtisgegsiliji je newt Se'sus unaqapemg aq igtigi mimajuinu' ta'ni etl mawia'tiliji maw Se'sus unaqapemg. ³⁴ Ta'n tujiw pisgwa'tij, telimujig, "Gjisaqamaw gis minunsit. Simon gi's nemiatl."

³⁵ Na tapusijig agnutmi'tij ta'n goqwei teliaqap awtigtug aq ta'n tel nenua'tipnn Se'susal ge's temina'tuliteg pipnaqan.

Se'sus neia'sit ta'n apostale'wiliji eimu'tiliji

(Matiw 28.16-20; Malg 16.14-18; Sa'n 20.19-23; Paqalaiwaqann 1.6-8)

³⁶ Ge's wegla etl agnutmi'tij, jiniw Se'sus neia'sit aq gaqamit maw negmow. Telimaji, "Gjinisgam gis ignmugsiog wantaqo'ti ggamlamunuaq."

³⁷ No'q paqalaiultijig aq jipaqita'jig muta tel'ta'sultijig sg'te'gmujl nemia'titl. ³⁸ Pipanimaji, "Goqwei ugjit welmajita'sultioq? Goqwei ugjit weji megtmoq? ³⁹ Angaptmug npitnn aq ngatl aq nmitutoqs'p ni'n na. Sama'ligw

aq gji'toqs'p muta sg'te'gmuj mo wa'qigw gisna waqan'tewigw st'ge' ni'n."

⁴⁰ Ge's ula etl tlimaji, neia'tuaji ugpitnn aq uggwatl.

⁴¹ Paqalaiultijig aq elt wel'ta'sultijig gatu me' megtmi'tij na glaman Se'sus pipanimaji, "Geggunmoq goqwei mijjuaqan tet?" ⁴² Ignmua'titl mussew nme'juei ta'n gissil-itl. ⁴³ Malqotg ge's etli angama'tij.

⁴⁴ Na tujiw telimaji, "Ge's wijitgweiuloqop, na gis nigan tlimuloqop wegla ta'n gis tliaq. Mowiso'q, niganigjitegewinugi'g aq negmow ta'n gis wi'gmi'tip na gtapegiaqanei wi'gatign gis wi'gmi'tipnn wegla ta'n tela'limg'p ni'n aq ms't giasgiw wet tliaq."

⁴⁵ Na tujiw gisa'laji gisi ns'tmnew ta'n goqwe'l ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatigng. ⁴⁶ Na telimaji, "Ula na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, 'Na Nuji-tawi'wet amujpa ulmaje'tew aq np'tew. Na utqatalutew aq ugji minunsitew nesuguna'q iga'qt'tew.

⁴⁷ Ignmuata unaqapemg assusuti ugjit 'lta'new ta'n tel-gi'g ugs'tqamug aq tlimanew ms't mimajuinu' na gelu'lg agnutmaqan. Ula agnutmaqan na Gjinisgam tli apigsigtuata mimajuinu' ta'n gawasgita'sultiliji aq jiglitat'iliji lue'utigtug. Tmg ula agnutmaqan amujpa agnutma'tas'g Selusalemg.' ⁴⁸ Gilew gi's nemituoqopnn ta'n tliaqapnn. ⁴⁹ Telimuloq elgitmultoqs'p na Wejuli Nisgam ta'n nujj teplumugsiogop ignmugsinew. Gatu amujpa pe'l esgma'tioq ula gjigang glapis ignmultoqs'p ula ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q."

Se'sus wenaqa'lut wa'so'q

(Malg 16.19,20; Paqalaiwaqann 1.9-11)

⁵⁰ Na tujiw naqtmu'tijig na gjigang, Se'sus ela'laji unaqapemg tepaw Pettani. Na'te'l wenaqa'toqol ugpitnn aq a'sutmessewaji unaqapemg. ⁵¹ Ge's etli a'sutmessewaji ejigla'lut aq wenaqa'lut wa'so'q. ⁵² Na unaqapemg apaita'jig Selusalemg. Me' gatu tetuji ulgwijultijig. ⁵³ Giwnaqa wesgwita'jig gjia'sutuo'guomg. Miwa'la'titl Gjinisgaml aq emtoqwala'titl ugjit ms't goqwei gis tliaq. Na ms't.

Sa'n

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na gelu'lg agnutmaqan ta'n Sa'n gis wi'gig'p ugjit Nujiugs'tawi'wet ta'n teluisit Westaulg. Ewi'gig'p ugtejg ula wi'gatign, "Ula gelu'lg agnutmaqan ewi'gas'g glaman mimajuinu ta'n nutg gisna egitg gisi gtlams'tuatal Westaulgl ta'n Gjinisgam Gisiteget uggwisl. Na tujiw guguntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q."

Gatu wen ta na Nujiugs'tawi'wet ta'n telui'tut "Westaulg"? Sa'n telimugsi'gw, Westaulg telui'tut na Gjiglusuaqan ta'n apji mimajit. Na negm gisitoqop ms't goqwei aq gisa'latl ms't wen mimajilin. Mimajuinualsip aq siawqatg ula ugs'tqamug ta'sipunqeg. Sa'n Sapatis wesgumatl Westaulgl, "Ula na Gjinisgam ugjiigluewji'jml ta'n ejigla'toqol mimajuinu'g ugtlue'utiwal." Pilip ta'n tujiw weltesguateg Westaulgl telimatl Natanielal, "Negm na newgte'jilitl ta'n Mowis aq iganigjitegewinu'g wesguma'tipnn." Nataniel teluet, "Negm na Gjinisgam Gisiteget uggwisl na Lesui'paq ugtelege'witemual."

Na tujiw Sa'n telimugsi'gw na mesgi'gl lugowaqann aq paqalawaiqann ta'n Westaulg elugwatg'pnn. Na tel musga'tugsi'gw 'gjitimei na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgaml petgimtl. Tleiawit na 'Nnu'g ta'n teluisultijig Lesui'paq. Wo'gumaq na Jutaewaq.

Ula wi'gatignigtug ewi'gas'g ta'n Se'sus na Westaulg teluep aq gis tla'teget mimajuinuigtug. Gisi gji'tutoqsp negm ta'n wenij pas'g jigs'tmn gisna egitmn ula wi'gatign.

Etna na Samaliaewi'sgwal ta'n Westaulg ignmuatl samqwan ta'n mimajulugutal. Elt na e'pit ta'n wesua'lut etl sespo'teget. Elt ewi'gas'g ugjit Westaulg witapal Lasalas. Neph'pnaq gatu Westaulg minua'lapnn. Elg na unagapeml Tuma ta'n megt'g na Westaulg apaji minunsit.

Me' pugwelg agnutg Sa'n ugjit Se'susal na Westaulgl je mu ala igtigig. Wesgutg ta'n Gjinisgam pualatl tla'tegen. Agnutmugsi'gw na Westaulg na newgte'jit ta'n gis la'lultesnu wa'so'q aq teliaq telimugsi'gw aq gis sespete'lmatesnu. Iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gisi ignmugsitesnu.

Sa'n telimugsi'gw pugwelgig mimajuinu'g poqji gtlams'tua'titl Westaulgl na Nujiugs'tawi'wet aq pem majulgwala'titl gatu alt getana'titl. Ewi'gas'g ta'n goqwe'l gis tliaq ta'n tujiw Westaulg aq unagapemg mawatalultijig Siawa'timgewei Wela'gewe'l, ta'n getu ajipjuluaqi, ta'n goqwe'l telimaji, aq ta'n a'sutmessewaji gesgmnaq wesua'lut.

Sa'n ewi'giget ta'n ilsumut aq gujjiewto'tg aq utqatalut. Gatu jiniw minunsit aq unagapemg maw e'pijig nemia'titl.

Sa'n telimugsi'gw na wej wi'giget ula wi'gatign glaman gisi gtlams'tasulti'gw Se'susewigitug aq gisi ugs'tawiatesnu.

Gatu tal tliaqt'tew? Westaulg asita'puguet ta'n tujiw telimatl Nigotimasal, Sa'n 3.16:
 "Gjinisgam na tetuji gsalaji mimajuinu'g, petgimapnn newgtunatl uggwisl nplin ugjit ugtlue'utiwal glaman ms't wen getlams'tuatal ma mn'tua'gig liegw gatu awna iapjiwewei mimajuaqan guguntew wa'so'q."

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug
 Westaulg ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan (1.1-18)
 Sa'n Sapatis ta'n etl pestung (1.19-34)
 Westaulg megnapni newgtisgegsiliji je ta'pu unagapemg (1.35-51)
 Na llaigneg te's'gl paqalawaiqan ta'n Westaulg elugwatgl (2.1-12.50)
 Ugtejgewe'l na'gwegl Westaulg siawqatg awiw Selusalemg. Wesua'lut, ilsumut, aq ne'po'tg (13.1-19.42)
 Westaulg ta'n tel minunsit (20.1-10)
 Westaulg ap musgalsit ta'n unagapemg eimu'tijig (20.11-25)

Westaulg ta'n telui'tut na Glusuaqan x [Westaulg elg telui'tut na Waseteg muta pas'g negm gisa'lataq mijajuinu'g gisi ns'tmi'tij teliaqewei ugjit Gjinsigam.]

1 Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtugweg, negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan gis eig'p, na Westaulg. Toqqwatg'pnig Gjinsigam aq negm Gjinsigamewit. Na. ² Mujga mawi amgweseweieg, Westaulg ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan, toqqwatg'pnig Gjinsigam. ³ Gisitoqop 'ms't goqwei negm. Mo na goqwei gisita's'gtunisoq mo negm gisitugs'pn. ⁴ Etna na negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan, gisa'toqop 'ms't goqwei mimajigtn aq gisi ignmuataq mijajuinu'g iapjiwewei mijajuaqan. Negmow ta'n gisi msnmi'tij ula iapjiwewei mijajuaqan guguntaq Gjinsigam Ugt-wasetegm ilgwengutaq pa na wije aq waseteg oqonitpa'qigtug. ⁵ Ula Waseteg siaw elaseg oqonitpa'qigtug aq na oqonitpa'q ma gisi nqa'suatug gatu gis siaw wasetetew. ⁶ Na ta'n tujiw tetaputesg iga'q, Gjinsigam petgimappn ugtagnutmewinum na ji'nm telusit Sa'n. ⁷ Pegising ugjit tliman mijajuinu'g ugjit na waseteg, glaman 'ms't wen nuttaq na agnutmaqan aq 'gtlams'ttaq. ⁸ Mu na negm na ula waseteg, negm pas'g pegising tliman mijajuinu'g ugjit na waseteg. ⁹ Westaulg na ula teliaqewei waseteg ta'n wejiaq wa'so'q aq elaseg mijajuinu'g ula ugs'tqamug. Ilgwenaji mijajuinu'g glaman weji gji'tutaq teliaqewei ugjit Gjinsigam.

¹⁰ We'gaw negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan gisitoqop ugs'tqamu, na ugs'tqamugewa mo na nenua'ti'gw ta'n tujiw pegisinniteg. ¹¹ Je tlia ugmaqamigemg elieteg aq ugtmijajuinumg, na Lesui'paq, mo menuege'tigupnn. ¹² Gatu na ta'n wenig menuege'titl aq getlams'tua'titl ignmuaji ugjit Gjinsigam un'janin. ¹³ Ta'nig getlams'tasulti'tij minui ugs'tqamultijig, mu 'st'ge' ginu ta'n teli ugs'tqamulti'gw gn'gi'guinaq. Ta'n tel minui ugs'tqamultijig mo ji'nmul ta'n ujjult'pn gatu Gjinsigam negm ujjl. Gjinsigam gisa'laji un'janin. ¹⁴ Etna na negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan mijajuinu'g aq eig'p ula ugs'tqamu ta'n wigulti'gw ta'sipunqeg. Apjiw uleiugsi'gw aq teliaqewei telimugsi'gw ugjit Nisgam. Ta'sieg nemitueg'p uggepmite'lgaqanm aq ta'n paqtateg. Ula gepmitelgaqanm mesng'p muta pas'g negm na Weg-wisit Nisgam newgte'jilitl un'jann.

¹⁵ Na Sa'n na wesgumatl. Gesigawwet, "Etna na ula negm ta'n wesgumg'p ta'n tujiw telueianeg, 'Ugtejg ni'neg 'pgisintew ji'nm. Me' espe'g aq ni'n muta igan i'g'p gesgmnaq ni'n ugs'tqamuiwaneg. Aq nige' neial-sit. Se'sus na.'" Na teluet Sa'n ugjit Se'sus. ¹⁶ Na 'ms't welapetmu'g ta'n pugwelgl goqwe'l ignmugsi'gw gelu'lg aq tetuji pugwelgt'tal muta maw muni gsalugsi'gw Se'sus. Ma gis maw gitmun aq ma gaqianugl. ¹⁷ Gjinsigam ignmugsi'gup mijajuinu'g na 'tplutaqan wet sapu tl lugwet Mowiso'q aq amujpa gaq jigs'tmugul gisna ugtap'titesnu. Gatu ignmugsi'gw ugt'gsaltuaqanm aq apigsigtugsi'gw wet sapu tl lugwet Se'sugulial aq gegina'mugsi'gw teliaqewei.

¹⁸ Menaq wen nemiagul Nisgam gatu newgte'jilitl un'jann na uggwisl nemitl. Negm Nisgamewit aq e'taqatijig ujjl aq telimugsi'gup ugjit negm.

Sa'n Nutsign'tuet ugtagnutmaqanm

(Matiw 3.1-12; Malg 1.1-8; Lu'g 3.1-18)

¹⁹ Na tujiw na Lesui'paq iganpugultijig ta'nig eimu'tijig Selusalemg elgima'tiji patlia'sg aq alt ta'nig apoqon-mua'tiji 'gjia'sutuo'guomg na Sa'neg, ugjit pipanimanew, "Wenin ta gi'l? Tali ugsualsin Nuji-ugs'tawi'wetewin, ta'n Gjinsigam petgimatal ugjit il-gwenan ugmimajuinumg?" ²⁰ Sa'n na meg't'g aq angam tlimaji, "Moqwa', mu na ni'n Nuji-ugs'tawi'wetewiw." ²¹ Pipanima'titl, "Gatu gi'l wenin? Gi'l ta iganigjitegewinu Ilaija?"

Asitemaji, "Moqwa' mu na ni'n."

Pipanima'titl, "Gi'l ta iganigjitegewinu ta'n Mowiso'q wesgutg'p?"

Asitemaji, "Moqwa'."

²² Telima'titl, "Tlimieg ta'n wenin. Amujpa na apa-ja'tueg glusuaqan ugjit ta'n wenig petgimugsieg'pnig. Gatu gi'l taltelsin?"

²³ Sa'n na teli asitemaji, "Teli ugsualsi ni'n na ta'n wen gesigawewistoq paqtaqamigtug.

'Gjisaqamaw wejgu'et. 'Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw'!

Etna na ula ta'n iganigjitegewinuo'q Aiseiao'q teluepnaq."

²⁴ Na tujiw negmow ta'nig elgimut'pnig Palasiaq ²⁵ pipanima'titl, "Gatu gi'l mo Nujiugs'tawi'wetewiwn gisna Ilaija gisna iganigjitegewinu ta'n Mowiso'q wesgutg'p, goqwei wet sign'tuen?" ²⁶ Sa'n asitemaji, "Samqwan e'wm ta'n tel sign'tuei. Gatu mawpugua'tioq na newgte'jit ta'n gilew mo nenuawoq. ²⁷ Nige' toqosip poqji gji'jioq. Negm no'q espe'g aq ni'n. Mo tepawgtiw je we'gaw oqolomgwaqwa'sin aq apgwa'tuan umugsnapi'l." ²⁸ Na ula 'ms't teliaqap na gutan Pettani ta'n eteg qame'g na sipu Jol'tan, ugjipenug. Sa'n etl sign'tuet na'te'l.

Gjinsigam ugjiigluewji'jml

²⁹ Na wapgeg Sa'n nemiatl Se'susal wejgu'elitl neg-meg aq teluet, "Ge' lapita'gw, ula na Gjinsigam ugji-jgluewji'jml ta'n ejigla'toqol mijajuinu'g ugtlue'utiwal.

³⁰ Etna na ula negm wesgumg'p ta'n tujiw telueianeg, 'ji'nm ugji pgisintew, me' espe'g aq ni'n muta igan i'g'p gesgmnaq ni'n ugs'tqamuiwaneg.' ³¹ Mo gejaqap ta'n wenitew. Gatu pegisinap ugjit nut sign'tuan samqwanigtug glaman 'ms't Lesui'paq gisi gji'jiataq."

³² Na tujiw Sa'n telimaji, "Nemi'g'p Wejuli Nisgam nisa'sit pa wije aq ples wejiet wa'so'q aq eig Se'suseg Westaulgeg. ³³ Gesgmnaq telianugweg mu nenuaqap gatu Gjinsigam ta'n petgimip ugjit sign'tuan samqwanigtug telimip, 'Gi'l nmiates Wejuli Nisgam nisa'sitew aq i'ttew na ji'nmul. Etna na negm ta'n sign'tuetew e'watal Wejuli Nisgaml.'" ³⁴ Sa'n siaw tluet,

"Ni'n nemituap tlian aq nige' telimuloq na negm na Gjinisgam uggwisl."

Amgweseweieg na unaqapemg ta'n majulgwala'titl Se'susal

³⁵ Na wapgeg Sa'n ap eig'p na'te'l na sipug Jol'tan ugjipenug maw tapusiliji unaqapemg. ³⁶ Ta'n tujiw nemiateg Se'susal pemielij, teluet, "Ula na Gjinisgam ugji-jgluewji'jml."

³⁷ Tapusiliji unaqapemg nuta'ti'titeg teluet ula aq wi-je'wa'titl Se'susal. ³⁸ Se'sus gawasg'pugua'sit aq nemiapi pem majulgwalji aq pipanimaji, "Goqwei puatmoq?" Teli asitema'titl, "Tami wigin, Lapai?" (Na glusuaqan Lapai telueg, "Nujigina'muet.") ³⁹ Asitemaji, "Wije'wi aq nat nmitug." (Na'tami ne'w ajiet gis mewlia'gweg.) Na wije'wa'titl aq nemitu'titl ta'n wigilij aq siaw wijitgwei-wa'titl esgwiaq na'gweg. ⁴⁰ Newgte'jit na ula ji'n mug teluisit Antle', Simon Pie'l wijigatijig. ⁴¹ Smtug Antle' gwiluatl wijigumatl Simon Pie'lal aq telimatl, "Gisi weltesgaqat na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam megnatl ilgwenan ugtmimajuinung." ⁴² Na tujiw pegisulatl Simonal Se'suseg. Se'sus angamatl aq teluet, "Gi'l na Simon, Sa'n gujj, tlitulten 'Sipas'." (Na ula wisun pa wije'i aq Pie'l, telueg, "gun'tew.")

Na Se'sus wigumaji Pilipal aq Natanielal

⁴³ Na wapg Se'sus gisita'sit lien Galaliewa'gig. Weltesguatl na Pilipal aq telimatl, "Jugu'a, wije'wi." (⁴⁴ Na Pilip tleiwit na gutan Petse'ta ta'n Antle' aq Pie'l tleiwijig.)

⁴⁵ Na tujiw Pilip gwiluatl Natanielal aq telimatl, "We'jig'tt'p na Nujiugs'tawi'wet ta'n Mowis ewi'gig'p na wi'gatign 'tplutaqanei aq na ta'nig iganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tip. Negm na Se'sus, So'sepal ujjl, Nasaletge- wa'j." ⁴⁶ Nataniel na teli asita'puguet, "Nat wen etug ugjietew Nasaletg ta'n gelu'sit?"

Pilip asitematl, "Wije'wi aq naji angam." Na tujiw wije'watl Pilipal.

⁴⁷ Ta'n tujiw Se'sus nemiateg Natanielal wejgu'elitl negmeg, na ula teluet ugjit negm, "Ula wejgu'et tetapu'et Isle'lewa'j ta'n sangewite'lmuet. Getmite'tg 'ms't goqwei. Gegnu pmiet ji'nm."

⁴⁸ Nataniel na pipanimatl, "Tal gisi nenuin?"

Se'sus asitematl, "Nemu'lap ta'n tujiw eimneg pi'gmenaqsigtug gesgmaq Pilip wigumulugweg."

⁴⁹ Nataniel asitematl, "Nujigina'muet, gi'l na Gjinisgam uggwisl, na Isle'laq ugtelege'witemual."

⁵⁰ Se'sus teluet, "Etugjel weji gtlams'tmn muta pas'g gis tlimul nemu'lap ta'n tujiw eimneg na pi'gmenaqsigtug? Teliag na telimul, me' 'ms'gi'gt'tew ta'n goqwei nemitun je mu ula." ⁵¹ Na tujiw telimaji, "Telimuloq, nmittoqs'p wa'so'q pana's'g aq Gjinisgam ug-tansale'witemg toqjitaliji aq wejgu nisita'liji ni'neg ta'n mimajuinualsiap. Teliag na telimuloq."

Na malie'uti gutanji'j teluisig Gena

2 Na gis tapuguna'gweg, malie'uti wesgowa's'g gutanji'j teluisig, Gena, Galaliewa'gig aq Se'sus

uggwitl eimlitl. ² Aq Se'sus maw unaqapemg wigumut'pnig na malie'uti. ³ Na ta'n tujiw moqopa'q gaq samqwolti'tij, na toqotesip Se'sus uggwitl telimtl, "Ga'qanma'titeg na moqopa'q."

⁴ Se'sus na teli asitematl, "Giju', me' menaq tetaputestnug ugjit mesgi'gl goqwe'l tla'tegen gatu mut sespete'tmu."

⁵ Mali telimaji na lugowinu'g, "Tla'taqatigw ta'n Se'sus telimugsioq!" ⁶ Na na'te'l epultijig asugom te'si-jig samqwano'q gun'teweie'g. Te's newgte'jit samqwano'q tel pisoqol aqataig malige'w. Wegla samqwano'q e'wmi'tij ta'n tel gisapa'tu'titl ugpi'nual mijjulti'tij aq gesispa'laji aq ta'n pas'g goqwei ta'n tel-teg Lesui'pewei 'tplutaqan. ⁷ Na tujiw Se'sus telimaji lugowinu'g, "Ugjupego'lug negla samqwano'q samqwan." Na tujiw tetpepego'la'tiji. ⁸ Na toqo tujiw Se'sus telimaji, "Nige' 'nqana'mug samqwan aq la'tug na ji'nm ta'n iganpuguit malie'waqan." Toqo negmow ela'tua'tij. ⁹ Na iganpuguit wett'g ula samqwan ta'n gis gawasga'tas'g moqopa'qigtug. Mo geitug's ta'n ula moqopa'q wejiaq (pas'g na lugowinu'g ta'n gisi nqanig-mi'tij na samqwan, na negmow geitu'tij). Na tujiw iganpuguit wigumatl na ji'nmul ta'n atel gis malie'witl. ¹⁰ Telimatl, "Tmg 'ms't wen gis lugoug mujgajewei moqopa'q toqo ta'n tujiw ul samqwolti'tij lugoug anawgtig moqopa'q. Gatu geggunmn gi'l mujgajewei moqopa'q glapis ugtejgewei." ¹¹ Se'sus gaqa lugwatg amgwesewei ta'n mawi ms'gi'g 'lgowaqan na gutan Gena, Galaliewa'gig. Na na'te'l musga'toq ugml'gig-no'tim aq unaqapemg getlams'tua'titl.

¹² Na malie'waqan gaqiaq, Se'sus aq uggwitl, ugjinamg, aq unaqapemg el'ta'jig Gapelniamg aq eimu'tijig na'te'l ta'suguna'q.

Se'sus eliet Gjia'sutuo'guomg

(Matiw 21.12,13; Malg 11.15-17; Lu'g 19.45,46)

¹³ Na tujiw Se'sus eliet Selusalemg muta pem gig-ja's'g Lesui'paq ugpestiewtimuow teluisig, "Siawa'timgewei." ¹⁴ Na'te'l 'gjia'sutuo'guomg nemiapi ji'nmug etli ntuisgelatiji wen'jitia'mug, jijgluewji'jg, aq plesg, aq maw nut sa'se'wa'taqatijig suliewei, pemgop-ultijig ugpaatimuaq. ¹⁵ Se'sus na pugumaqan el'toq apapiei aq eajigtesguaji 'ms't wi'sisg 'gjia'sutuo'guomg, gitg jijgluewji'jg aq wen'jitia'mug. Aputasgate'gl ugpaatimual aq ugsulieweimual se'sa'tegl. ¹⁶ Aq telimaji ji'nmug etli ntuisga'tiliji plesg, "Tuo'lug negla. Mut nujj wiguow tli e'wmuanew 'st'ge' etli ntuisga'timg." ¹⁷ Na tujiw unaqapemg migwite'tmi'tij ta'n sa'q tel wi'gas'g'pneg Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ntnisgamum gesatmul giguow aq ta'n tela'taqati'tij giguoaq mawi asgawijig. Tetuji uggwai pa wije'i aq sisuei."

¹⁸ Na Se'sus ula gis tla'tegej na Lesui'paq iganpugulti-jig pipanima'titl Se'susal, "Wen gi'l ignmasg iganpuguin? Goqwei mesgi'g gis tla'tegen ta'n gis musga'tuitesnen telteg ugjit gis tla'tegen na?"

¹⁹ Se'sus na teli asitemaji, "Gis gaqsuisga'tuoq ula a'sutuo'guom, nesuguna'q gisi apajitutes." ²⁰ Telima'titl, "Ne'wisgegipunqeg'pnn jel asugom we'gaw gaq

gisitu'titeg ula a'sutuo'guom na gi'l tl'te'tmn gisi apajitutes ula a'sutuo'guomg nesuguna'q?" Aq sigti paqalailtjijig.

²¹ Gatu na ula a'sutuo'guomg ta'n Se'sus wesgutg'p na negm wa'qi. ²² Ta'n tujiw nepliteg aq apaji minunsiteg, unaqapemg migwite'tmi'tij ula na teluelis aq getlams'tmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq Se'sus ugglusuaqanml.

Se'sus gaqi gji'tuaji mimajuinu'g ugtangita'suaqanmual

²³ Na ge's eigeg Selusalemg Siawa'timgewei pestie'umg, wesgo'tmi'tip aqantie'uti, pugwelg'pnig getlams'tua'titl ta'n tujiw nemitua'titeg ta'n goqwe'l Se'susal gis tla'tegelij. ²⁴ Gatu Se'sus mo ignmuagwi as-sumgun muta weli gji'jiaji 'ms't mimajuinu'g. ²⁵ 'Lpa mo puatas'gnug wen tlimgun ugjit mimajuinu'g muta gis gaqi gji'tuaji mimajuinu'g ugtangita'suaqanmual.

Se'sus aq Nigotimus

3 Etna na ula ji'nm teluisit Nigotimus. Negm newgte'jit wegla ta'n iganpugutuaji Lesui'paq na, teluisultijig Palasiaq. ² Newgtejgeg wela'gweg elietl Se'suseg aq telimatl, "Lapai, nujigina'muet, 'ms't wen geitoq Gjinisgam petgim'sg ugjit gina'muen. Mo wen gis tla'tegegw mesgi'gl 'lgowaqan ta'n gi'l gis tla'tege't'p glapis Gjinisgam i'mlij ugtinneg."

³ Se'sus asita'puguet, "Ge' jigs'tui. Ma wen gisi il-gwengun Nisgaml glapis minui ugs'tqamuij. Teliq na telimul."

⁴ Nigotimus teluet, "Tal gis minui ugs'tqamuitew mimajuinu, ta'n tujiw gisigwet? 'Lpa mo eigtnug gisi apaji pija'sin uggitl usgupn aq apaji ugs'tqamuin."

⁵ Se'sus apaji asitematl, "Mo eimug wen gis lien Gjinisgam ugtelege'wa'gimg glapis ugs'tqamuit samqwanigtug aq Wejuli Nisgamewigtug. ⁶ Mima-juinu'g weji ugs'tqamultijig ungi'guaq. Weja'tug na'te'l mimajuaqan ula ugs'tqamugewei. Pa na wijej ta'n tujiw weji ugs'tqamultijig Wejuli Nisgamewigtug. Weja'tug na'te'l iapjiwewei mimajuaqan. ⁷ Mut paqalaw ta'n telimul, 'Ta'n te'sit wen amujpa minui ugs'tqamuit.'"

⁸ Nutmn ugju'sn aq ma gis tluewn ta'n wejiaq gisna ta'n liatew. Mo geitun ugju'sn ta'n tujiw gawasg'tni-atew. Pa na wijej mo geitug ta'n wen minui ugs'tqamuitew Wejuli Nisgamewigtug. Teliq ta'n telimul."

⁹ Nigotimus pipanigesit, "Tal gis tliaq na?"

¹⁰ Se'sus asitematl, "Paqalawin gi'l mo geitu'n ula, toqo gi'l nujigina'muen Lesui'paq. ¹¹ Geitu ta'n goqwei wesgutm aq telimul ta'n goqwei nemituap gatu mo getlams'tuiwn. ¹² Ta'n tujiw telimulaneg ta'n teliq ugs'tqamug aq mo getlams'tuiwn, tal gisi gtlams'tu-ites ta'n tujiw tlimulan ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l?"

¹³ 'Lpa menaq wen eliegw wa'so'q pas'g ni'n na newgte'jit ta'n Gjinisgam petgimip. Ni'n na negm wet nisa'siap wa'so'q aq ta'n mimajuinualsiap. Teliq na telimul."

¹⁴ Ta'n tujiw Isle'laq eimu'ti'titeg paqtaqamigtug, mo wels'tua'tigul Nisgaml. Gjinisgam elgimaji 'mtesgmug aq Isle'laq paqa'lugwi'tiji. Mowiso'q gi'gamgo'nightug wenaqa'lapnaq gisitaqane'l 'mtesgmaq aq ta'n pas'g wen angamatl gisi 'npisitew. Pa na wijej ni'n ta'n mima-juinualsiap ula ugs'tqamug amujpa na unaqa'liten.

¹⁵ Glaman 'ms't wen ta'n getlams'tuit 'msntew iapji-wewei mimajuaqan. ¹⁶ Gjinisgam na tetuji gsalaji mimajuinu'g, petgimapnn newgtunatl uggit nplin uggit ugtlue'utiwal glaman ms't wen getlams'tuatl ma mn'tua'gig liegw gatu awna iapjiwewei mimajuaqan guguntew wa'so'q. ¹⁷ Gjinisgam wej petgimapnn uggit mimajuinuitug uggit ugs'tawian mimajuinu'g aq wa'so'q la'lan mo uggit ilsuman aq ugtapulan.

¹⁸ 'Ms't wen ta'n getlams'tuit ni'n, Gjinisgam uggit, mu negm ilsutasigw. Gatu ta'n wen mo getlams'tuigw gis negm ilsutasit na muta mo getlams'tuigw ni'n, na Gjinisgam newgtunatl uggit. ¹⁹ Ni'n Se'sus, na waseteg, wa'so'q wet nisa'siap ugs'tqamug, gatu mimajuinu'g me' gesatmi'tij oqonitpa'q je mu waseteg muta pata'taqatijig. Etna na uggit ilsumujig na. ²⁰ Ta'n pas'g wen siaw pata'tegej masgelt'g waseteg aq ma liegw wasetegigtug muta mo puatmug ta'n tel tla'tegej musga'sgtn. ²¹ Gatu ta'n wen gigwaji tela'tegej, ta'n Nisgaml tel puatmlig aq jigs'tuatl, eliet wasetegigtug glaman na waseteg musga'tutew ta'n tel jigs'tuatl Nisgaml.

Se'sus me' espe'g aq Sa'n Nutsign'tuet

²² Na ula gis tliaq, Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig Juti-ae'wa'gig. Pe' na'te'l siawqatmu'tijig ta'suguna'q aq sign'tuaji mimajuinu'g. ²³ Na Sa'n elg sign'tuet na'te'l Aenong, mo piam amasenug Selem. Etl sign'tuet na'te'l muta gaq tepiaqas samqwan. Na mimajuinu'g el'ta'jig Sa'neg aq etl sign'tuaji. (²⁴ Sa'n me' menaq laplusang pija'lam'g'p.)

²⁵ Na alt Sa'n unaqapemg poqji gi'gaja'suala'titl newgte'jilitl Lesui'pal iganpuguilitl uggit ta'n mima-juinu'g tl waqamo'ltitaq Nisgamewigtug. ²⁶ Na el'ta'jig Sa'neg aq telima'titl, "Nujigina'muet, migwite'lm't na ji'nm ta'n wijitgweiasg'p qame'g Jol'tan, ta'n wes-gumt'p? Etna na negm etl sign'tuet nige', aq 'ms't mimajuinu'g el'ta'lijji."

²⁷ Sa'n asita'puguet, "Ma wen goqwei gis gugunmug glapis Gjinisgam ignmuaj. Mimajuinu mo goqwei gis assutg glapis Gjinisgam ignmuaj. ²⁸ 'Ms't tel nutuioq ta'n telueiap, 'Mu na ni'n na Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ilgwenan ugtmimajuinumg,' pas'g na ni'n igangimugsi uggit negm. ²⁹ Pa na wijej aq ula. Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig malie'uti, gatu pas'g na ji'nm ta'n getu malie'wit na 'msnatal na e'pilitl. Wita-paq welgwijultijig. Na witapal ta'n ango'tmlig 'ms't go-qwei uggit na ji'nm ta'n getu malie'wit, esg'maltl aq jigistaqana'litl. Mawi ulgwijilitl ta'n tujiw nutua'litl na ji'nm, getu malie'wit, wejgu'et. Se'sus na pa wijej aq na ji'nm malie'wit aq ni'n na witapal. Etna na uggit mawi ulgwijin maw negm. ³⁰ Amujpa na negm me' pmi espe'tew je mu ni'n."

Negm ta'n wejiet wa'so'q

³¹ Negm ta'n wejiet wa'so'q me' espe'g je mu 'ms't wen. Ta'n wen ugs'tqamug tleiawit pas'g wesgutg ta'n goqwei ugs'tqamugewei. Na newgte'jit ta'n wejiet wa'so'q me' espe'g je mu ta'n pas'g wen. ³² Etna na negm wesgutg ta'n te's'g goqwei nemitooq ap nutg'p, pas'g mo wen jigs'tuagul. ³³ Gatu ta'n wen jigs'tuatl Se'susal ugglusuaqanml, musga'toq ta'n teli gtlams'tasitl Gjinisgaml ugglusuaqanml teliaqewe'l. ³⁴ Na Ewjilitl Nisgaml ta'n Gjinisgam petgimappn, wesgutgl Gjinisgam ugglusuaqanml aq Gjinisgam ignmuatl Wejuli Nisgaml aq iapjiw gugunatal. ³⁵ Gjinisgam tetuji gsalatl ugghwisl aq 'ms't goqwei iga'tuaj ugghwis. ³⁶ Ta'n wen jigs'tuatl Ewjilitl Nisgaml msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gatu ta'n wen elistuatl Ewjilitl Nisgaml na ma msnmug iapjiwewei mima-juaqan wa'so'q gatu awna Gjinisgam ilsumatal aq ug-tapulatal iapjiw.

Se'sus aq na Samaliaewi'sgw

4 Na Palasiaq nutma'tijig me' pugwelgig el'ta'liji Se'suseg je mu Sa'neg ugjit sign'tugsinew aq ma-julgwalanew. (² Pas'g Se'sus negm mo sign'tuagupnig gatu unaqapemg sign'tua'tiji.) ³ Na ta'n tujiw Se'sus geitoq, naqt'g Jutiaewa'gig aq pemi apaja'sit Galaliewa'gig maw unaqapemg. ⁴ Amujpa wet sapu-ta'sit Samaliaewa'gig ta'n tel liej na'te'l.

⁵ Na pegising na gutanji'j teluisig, Saigal, Samaliaewa'gig. Mo piami amasenug na iga'taqan ta'n Je'gop ignmuapnn ugghwisl So'sepaq. ⁶ Na Je'gop ugt-nqano'patim na'te'l eteg. Na Se'sus weji gispnet ta'n tel pegiji pmiej ta'n wejiet. Na gigjiw epa'sit nqano'pati. Na'tami mewlia'gwet. ⁷ Etna na ula Smaliaewi'sgw pegising, naji nqana'pet. Se'sus na etawaqtmat, "Tatuji ulm'tun, ge' samqo'tliji'ji." (⁸ Unaqapemg gis el'ta'pni gutang apgwatelmanew mijipjewe'i.)

⁹ Na ula Samaliaewi'sgw paqalaig. Asitematl, "Gi'l na Lesui'pewin aq ni'n Samaliaewi'sgw. Tal gis glutmuin ni'n samqwan?" (Lesui'paq penoqite'lma'tiji Samaliaewa'q aq mo e'wa'tigul wije'l eptaqang ta'n Samaliaewa'q e'wa'tiji.)

¹⁰ Na Se'sus asitematl, "Pa na gji'tun ta'n goqwei Gjinisgam ignmultew aq ta'n weni ni'n pipanimul samqwan, na gi'l pipanimin aq ignmuligapnn samqwan ta'n iapjiw mimajulultew."

¹¹ Na e'pit teluet, "Saqamaw, je mu gi'l lataqsun aq na 'nqano'pati temig. Tami ugja'lates lataqsun ugjit ula samqwan ta'n iapjiw mimaju'lite'w? ¹² Ninen nujjinaeq Je'gopal sa'q ignmugsieg'p ula 'nqano'pati. Negm aq un'jang aq ugtue'mg i' tl samqo'tlipni na'te'l. Mu ta gi'l tel'ta'siwn me' espe'n je mu Je'gopal?"

¹³ Se'sus na teli asitematl, "Ms't wen esamqwat ula samqwan ap 'gtu samqwater. ¹⁴ Gatu ta'n wen esamqwat ta'n ni'n ignmua's ap ma nugu 'gtu' samqawgw. Ula samqwan ta'n ni'n ignmua's tqapo'q

igt'tew. Ignmagutew samqwan ta'n iapjiw mimajulultew."

¹⁵ Ula e'pit etamatl, "Saqamaw, ge' ignmui ula samqwan glaman ma nugu 'gtu' samqwan gisna ma nugu ula tet jugu'ew aq ugja'tu samqwan."

¹⁶ Se'sus telimatl, "Ge' wigum gji'nnum aq apaja'si ula tet."

¹⁷ E'pit teluet, "Pas'g na ni'n mo nji'nnumiw."

Se'sus nestuatl aq telimatl, "Teliaoq na teluen ta'n tujiw telueneg mo gji'nnumiwn. ¹⁸ Gis na'n tepqatmn aq ula ji'nim ta'n toqwatmoq nige' mu na menaqqajewe'i 'gji'nnum. Na maw tliaq ta'n teluen."

¹⁹ Na e'pit asitapuguet, "Saqamaw, amuj na gi'l iganigjitegewinuin. ²⁰ Nujjinaqi'g Samaliaewa'q tli emtoqwala'tipnn Nisgaml ula gm'tnigtug, gatu tal gis gilew Lesui'peultioq telueioq ala Selusalemg na maw-gi'g aq na'te'l etli emtoqwalanes Gjinisgam?"

²¹ Se'sus asitematl, "Saqama'sgw, tetaputest'tew iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g mu ula gm'tnigtug gisna Selusalemg tli emtoqwala'tital Gisitegelitl. ²² Gilew, Samaliaewa'q, mo gejiawoq ta'n wen emtoqwalooq. Ninen Lesui'peweieg geji'g't ta'n wen emtoqwalg't muta nujiugs'tawi'wet wejiet na Lesui'pewigtug. ²³ Gatu na'gweg iga'qt'tew aq getletug gis nige' iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g emtoqwala'titl Wegwisilitl Nisgaml teliaqeweigtug. Na Wejuli Nisgam ta'n ugtinnewa'q eig ilgwenmuaji aq ignmuaji na ml'gigno'ti, na tla'taqatinew. Etna na negmow Wegwisit Nisgam pua'laji emtoqwalgunew. ²⁴ Pas'g na Wejuli Nisgam gis musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli emtoqwala'titl Gjinisgaml teliaqeweigtug, muta negm wejiet Nisgamewigtug. Gjinisgam ta'n ignmuaji mimajuinu'g ugji'jaqami-juaq. Na Wejuli Nisgam ilgwenugs'gw aq ignmugs'gw na ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinenu."

²⁵ Na e'pit telimatl, "Geitu Gjinisgam petgimatal na Nujiugs'tawi'welitl ugjit ilgwenan ugtmimajuinung. 'Pgising tlimugsitesnu 'ms't goqwei."

²⁶ Se'sus asitematl, "Ni'n na Nujiugs'tawi'wet ta'n etl agnutmul." ²⁷ Assma na tujiw Se'sus unaqapemg apaita'niji. Na we'gwi ms'gi'g's ta'n tel paqalailti'tij ta'n tujiw nemia'titeg etli agnutmajig Samaliaewi'sgwal. Pas'g na mo wen telimagul e'pilitl, "Goqwei puatmn?" gisna mo pipanima'tigul Se'susal, "Goqwei na weji agnut-maioq?"

²⁸ Na e'pit naqalatl ugsamqwano'qoml aq apaja'sit umutgig aq telimaji mimajuinu'g na'te'l, ²⁹ "Jugwita'gw aq nat nmug ji'nim ta'n gis tlimit 'ms't goqwei ta'n tela'tegeiap. Etug jel na ula Nujiugs'tawi'wet." ³⁰ Na tujiw mimajuinu'g naqtm'i'tij gutan aq el'ta'jig Se'suseg.

³¹ Ta'n teli nqase'g na e'pit naqalateg, unaqapemg munsaiwa'titl Se'susal, "Nujigina'muet, nat goqwei malqottes."

³² Gatu Se'sus asita'puguet, "Ni'n geggunm mijipjewe'i ta'n gilew mo geituoq."

³³ Na unaqapemg poqji mawagnutma'tijig, "Etug nat wen 'pgisituatug mijipjewe'i."

³⁴ Na tujiw Se'sus telimaji, "Ni'n jigs'taq nuji aq tela'tegen ta'n nuji tel petgimip aq gaqa'tun na ugtlgo-

waqan ta'n ignmuip tla'tegen. Etna na ula ta'n ulapettes pa wije aq gelu'lg mijipjewe." x [Se'sus wesgumaji ta'nig gisgajo'ltijig ugjit 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug.]

³⁵ "Gilew tluetioq 'mjit ne'wiji tepgunsejig na mena'taqutten. Gatu telimuloq, uli angaptmug iga'taqan muta gaq gisigwet aq nige' gisi mena'taqutten. Wesgumgig ta'nig gis gisgajo'ltijig ugjit 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug. ³⁶ Na mimajuinu'g ta'n mena'taqu'tijig aq na ula poqtatultijig aq mawo'tu'tij ta'n goqwei gisigweg apangitugsultitaq. Pa na wije mimajuinu'g ta'nig mawo'la'titaq igtigig ugjit 'msnmnew na iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q na apangitugsultitaq aq na tujiw ulgwiultitaq. Na tujiw newgte'jit ta'n iga'taqug aq na igtig ta'n mena'taqug, gitg ulgwi-jintaq. ³⁷ Na ula ta'n i' tluenpign na teliaq, 'Newgte'jit iga'taqug aq ap igtig mena'taqug.' ³⁸ Elgimuloq mena'taqu'tinew iga'taqan ta'n mena'q etl lugutiwoq. Igtigig etl lugutipnig na'te'l aq welapetmu'tioq ula ugtlgowaqanmuoq. Na gatu ta'n tujiw mimajuinu'g 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug, na tujiw ulgwiultitaq maw ginua."

³⁹ Na ta'n tujiw na e'pit apaja'sit umutgig pugwelgig na gutan getlams'tua'titl Se'susal muta gis tluet, "Telimip 'ms't goqwei ta'n tela'tega'p." ⁴⁰ Na toqo tujiw Samaliaewa'q naqtmi'tij gutan aq peita'jig Se'suseg. Munsaiwa'titl i'mlin, aq Se'sus eig'p na'te'l tapuguna'q.

⁴¹ Me' pugwelgig getlams'tua'titl ugjit ta'n goqwei teluelij. ⁴² Telima'titl na e'pilil, "Nige' getlams'tmu'tieg. Mu na pas'g ta'n gi'l gis tluen gatu ninen elt gis nu-taqatt aq geitueg na negm Nujiugs'tawi'wet ugjit ta'n te'sijig mimajuinu'g."

Se'sus nepilatl iganpuguilil ugguwisl

⁴³ Tapuguna'gweg Se'sus naqt'g na'te'l aq eliet Galaliewa'gig. ⁴⁴ Se'sus gis tluet, "Iganigjitegewinu ma gepmite'lgwi'tigul ugtmimajuinung." Mo menugegmg'g umutgig. ⁴⁵ Ta'n tujiw iga'teg Galaliewa'gig na mimajuinu'g mawi ul'ta'suala'titl muta negmow gis eimu'tipnig Selusalemg ugjit pestie'uti Siawa'timgewei aq nemia'tipnna ta'n tel mila'toqopnn mesgi'gl 'lgowaqan ta'n tel pita'q pestie'uti.

⁴⁶ Ge's eigeg Galaliewa'gig, 'mjit newgt apaja'sit na gutan teluisig Gena. Na'te'l etl sa'se'wa'toqop samqwan moqopa'qigtug. Galaliewa'gig eig g'pno'lewei iganpuguit, ta'n ugguwisl gesnugwa'litl. Wesgowa'sijig na gutan teluisig Gapelniamg. ⁴⁷ Ta'n tujiw nutmateg Se'susal gis wejelipnna Jutiaewa'gig glapis Galaliewa'gig, eliet negmeg. Pipanimatl ugjit lien Gapelniamg aq 'npitmuan ugguwisl ta'n pemi nplil. ⁴⁸ Se'sus telimaji mimajuinu'g, "Ma wen gilew te'sioq 'gtlams'tmun glapis nemitun mesgi'gl 'lgowaqan tela'tegeian aq paqalauti'."

⁴⁹ Iganpuguit etawaqtmuatl, "Saqamaw wije'wi gesgmnaq nn'jan nepug."

⁵⁰ Se'sus telimatl, "'Ggwis siaw mimajitew. Gisinmities nige'." Na ji'nm getlams'tuatl Se'susal aq maja'sit.

⁵¹ Na peminmieteg, ugtlugowinung as'g'jig aq telimjig ula agnutmaqan, "'Gt'pa'tu'jm siaw mimajitew."

⁵² Pipanimaji, "Tale'g's ta'n tujiw 'ngwis ila'siteg?" Telima'titl, "Ulaga gis mewlia'gweg ta'n tujiw na ep-simgewei ejigla's'geg." ⁵³ Na tujiw na ji'nm migwite'g. Etna na wije ajiet ta'n tujiw Se'susal telimteg, "'Ggwis siaw mimajitew." Etna na ugjit negm aq 'ms't wi'gma'q getlams'tmu'tijig.

⁵⁴ Etna na ula tapuewei mesgi'gl 'lgowaqan ta'n Se'sus tela'tegepna ta'n tujiw naqt'geg Jutiaewa'gig aq elieteg Galaliewa'gig.

Na ji'nmul ta'n Se'sus nepilatl Petse'taeg

5 Wegla gis tliaq Lesui'pewei pestie'uti pem iga'q aq Se'sus eliet Selusalemg. ² Etna na 'ggigang, na ga'qana'tas'g teluisig, "Ta'n etl guguna'tij jigguluewig." Gigjiw ula ga'qana'tas'g eteg's temig samqwan walgo-paqteg. Na'ngl tusati'l gigto'qotegl. Lesui'paq ugtli'su-timuaq telui'tmi'tis Petse'ta. ³ Na pugweliepnig mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig alismia'tijig tusatigtug. Nepa-pigwo'ltijig, ta'nig mo gisi al'ta'gwig aq ta'nig mo gisi majita'gwig, etli esgmatmi'tip ugjit na samqwan maja's'gtn. ⁴ Jijuaqa Gjinisgam ugtansale'witel i' nisa'sil-itl samqwanigtug aq se'sapaqte'g samqwan. Na tmg gesnugwat mimajuinu gisi gwija'sij samqwanigtug ta'n tujiw na samqwan gis se'sapaqte'g gisi npisit ta'n telipnej. ⁵ Etna na ula ji'nm na'te'l ta'n gesnugwateg nesis-gegipunqeg jel ugumuljin. ⁶ Se'sus nemiati na'te'l elisinnitl, aq gejiatl ta'n etli pgiji gsnugwalij. Na tujiw pipanimatl, "Getu ila'sin?"

⁷ Na gesnugwat ji'nm asitematl, "Saqamaw, mo wen geggunaq tet ta'n gwija'litew samqwanigtug ta'n tujiw gis se'sapaqte'g. Gatu ta'n tujiw wejo'tm gis gwija'sin, nat wen piluei tmg gis gwija'sit."

⁸ Se'sus telimatl, "Unaqa'si, 'mgne'n 'gpismutim aq pmia." ⁹ Na smtug ji'nm gisi npisit. Wesua'toq ugpismutim aq poqji ala'sit. Ula na'gweg na teliaq na atlas-mutigisg'g. ¹⁰ Etna na ugjit Lesui'paq iganpugultijig telima'titl na ji'nmul ta'n gisi nplipnna, "Ula na atlas-mutigisg'g. Mo teltenug ugjit gi'l pema'tun 'gpismutim. Etl suisga'tun 'gt'tplutaqanminal ta'n tujiw pema'tun."

¹¹ Asitemaji, "Na ji'nm ta'n gisi npilip telimip, 'Mgne'n 'gpismutim aq pmia."

¹² Pipanima'titl, "Wen ta u't ji'nm ta'n telim'sg'p, 'Mgne'n 'gpismutim aq pmia'?"

¹³ Gatu na ji'nm ta'n gisi npilut'p mu gejiagul ta'n wenilij muta Se'sus etli gs'ga'sis ta'n etl mawie'tij.

¹⁴ Weli pgije'geg na wije na'gweg Se'sus we'jiatl 'gja'sutuo'guomg aq teluet, "Ge' angapte'n, gisi npisieg. Pun pata'tega gisna me' mesgi'g nat goqwei tliatew gi'leg."

¹⁵ Na tujiw na ji'nm naqalatl aq telimaji Lesui'paq iganpugultijig, etna na Se'sus ta'n gisi npilip. ¹⁶ Etna na ula ugjit poqji gitnme'wa'titl Se'sugulial muta nepilapnna ji'nmul atlasmutigisg'geg. ¹⁷ Gatu Se'sus telimaji, "Apjiw Nuji elugwet tlia atlasmutigisg'g aq amujpa ni'n elugwei."

¹⁸ Ula ta'n goqwei teluep gisa'laji Lesui'paq igan-pugultijig wejo'tmi'tijig ta'n tel gisi pgwatu'tij, ne'pa'new. Mo na pas'g ta'n tel suisga'toq atlasmutigis-gugewei 'tplutaqan gatu elt teluet negm Nisgaml ujt'pnn. Ta'n tel tlueteg na musga'tuaji ta'n teli ugsual-sit negm 'st'ge' e'taguatl tegpaqtesguatl Nisgaml.

Nisgamewigtug wejiaq uggwisl ugml'gigno'tim

¹⁹ Etna na ugjit Se'suguli telimaji na mimajuinu'g, "Telimuloq, ma gisi nguti tla'tegew goqwei. Pas'g tela'tegei ta'n tel nemi'g Nujj tela'teget. Ta'n goqwei Nujj tela'teget ni'n na uggwisl wijej tela'tegei, ²⁰ Muta Nujj gesalit aq musga'tuij ta'n goqwei tel mila'tegej. Musga'tuitew me' mesgi'gl goqwe'l je mu wegla gis tla'tegei, aq 'ms't paqalailutitoqs'p. ²¹ Etna na Gjinisgam Nujj ta'n gisi unaqalataq ta'nig nepu'tijig aq ignmuataq mimajuaqan. Na wijej ni'n ignmua's iapjiwewei mimajuaqan ta'n tegepig pewalgig. ²² Mo Nujj wenn ilsumagul. Gaqi ignmuip ni'n uggwisl ugml'gigno'tim ugjit ilsutegen. ²³ Glaman 'ms't wen gepmitelmitew ni'n na uggwisl ta'n tel gepmitelma'tij Nujj. Ta'n wenig mo gepmitelma'gw ma gis gepmitelma'tigul Nujj ta'n petgimip. Teliq na telimuloq.

²⁴ "Ta'n wen jigs'tmuitl 'ntglusuaqanml aq getlams'tuatl Nisgaml ta'n petgimip, geggung iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Ma ilsutmuam'gl ugtlue'uti'l aq ma mn'tua'gig 'lgimam'g gatu gis geggung iapjiwewei mimajuaqan. Na teliaq telimuloq. ²⁵ Na na'gweg iga'qt'tew aq gis nige' iga'q ta'n tujiw 'ms't wenig gis nepu'tijig na nutuitaq ni'n na Gjinisgam uggwisl aq ta'nig nutuijig aq jigs'tuijig iapjiw mimajultitaq. ²⁶ Nujj na Wegwisit Nisgam ta'n gisa'toq 'ms't goqwei mimajigtn gis gisa'lataq mimajuinu'g iapjiw mimajultinew, pa na wijej ignmuip ni'n uggwisl wijej gis tla'tegen, gisa'lan mimajuinu'g apjiw mimajultinew. ²⁷ Ignmuip ni'n na uggwisl ml'gigno'ti gisi ilsuman mimajuinu'g muta ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinu'alsiap. Teliq ta'n telimuloq." ²⁸ Telimaji, "Mut ula paqalailusnew muta na'gweg wejgu'aq ta'nig nepu'tipnig nutuitaq. ²⁹ Ugji mn'jita'taq utqutaqane'gateg. Ta'nig wela'taqatipnig unaqita'taq aq apjiw mimajultitaq wa'so'q. Ta'nig opla'taqatipnig unaqita'taq aq 'lgimaten mn'tua'gig. Na teliaq telimuloq."

Ta'n wenig wesguma'titl Se'susal

³⁰ "Pas'g ilsutm ta'n goqwei Gjinisgam telimij. Tetapu ilsutegei muta mo wejo'tm tela'tegen ni'n ta'n tel puatm gatu pas'g ta'n wen petgimip tel puatg. Ma goqwei gisi nguti tla'tegew."

³¹ Se'sus siawewistoaq, "Ma tli ugsua'tuoq ta'n tujiw wesgumsian ta'n weni aq ta'n gis tla'tegei. ³² Gatu nat wen igtig piluei eig ta'n wesgumit, etna na Nujj aq geitu ta'n negm teluet ugjit ni'n na teliaq. ³³ Gilew elgimoqopnig mimajuinu'g ta'n Sa'n Nutsign'tuet eig ugjit jigs'tuanew ta'n etl pestung. Negm teli usgumip teliaqeweigtug. ³⁴ Mo taluega'q ji'nm usgumin gatu migwimuloq ta'n teli usgumip Sa'n glaman 'gtlams'tu-

itoqs'p aq ugs'ta'titoqs'p. Ta'n teli usgumip pa wijej aq wasoqonmaqan ta'n wasoqweg aq paqteteg'p aq wel'te'tmu'tioqop ugjit gijga'jig jigs'tuanew. ³⁶ Gatu me' mesgi'g ta'n tel musga's'g ta'n weni je mu ta'n Sa'n Nutsign'tuet teli usgumip. Na mesgi'gl 'lgowaqann ta'n tela'tuanl, nujj ignmuipnn ugjit tla'tegen. Etna na wegla musga's'gl ta'n weni aq tel nemituoqol aq musga'tig'pnn ta'n Nujj tel petgimip. ³⁷ Nujj ta'n petgimip elt negm wesgumip. Menaq nutuawoq aq menaq nemituawoq ugsisgw. ³⁸ Mo geggunmuawoqol ugglusuaqanml 'ggamlamunuaq muta mo getu jigs'tuiwoq aq mo 'gtlams'tuiwoq ni'n ta'n petgimimg'p. ³⁹ Gegina'masultioq Gjinisgam ugtwi'gategn muta tel'ta'sultioq na'te'l wejittoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Gegnua'tugsioqopnn ugjit ni'n. ⁴⁰ Gatu me' menaq gisita'sultiwoq jugwita'new ni'neg glaman gisi ignmultoqs'p iapjiwewei mimajuaqan.

⁴¹ "Mo algwilmu gepmitelgaqan mimajuinuigtug. ⁴² Gatu geju'loq. Geitu gilew mo gesalawoq Gjinisgam 'ggamlamunuaq. ⁴³ Gjinisgam nujj ugwisunmg weji pginap gatu gilew mo wel'te'lmiwoq. Gatu awna wen piluei 'pginis negm ugwisunmg, mo negm Gjinisgam petgimigul, na ul'telmatoqs'p. ⁴⁴ Gesatmoq gepmitel'ltultioq gatu mo tali el'te'tmuoq Gjinisgam gepmitel'mugsinew. Getl ta mo gisi gtlams'tmu'tiwoq. ⁴⁵ Mut t'l'ta'sultinew ni'n elsutmultoqs'p nujjeg. Etna na Mowis 'lsutmugsitoqs'p. Negm ta'n ugt'plutaqanml elita'suatmoqop ugjit la'lugsinew wa'so'q. ⁴⁶ Gatu 'gtlams'tmoqosn ta'n Mowiso'q tel wi'gig'pnn, na tujiw 'gtlams'tuigoqpn ni'n muta negm wesgumip ta'n tujiw ewi'gigeg. ⁴⁷ Gatu mo getlams'tmuawoqop Mowiso'q ta'n goqwei gis wi'gig'p, getl ta mo getlams'tmu'tiwoq 'ntglusuaqanml."

Se'sus essmaji na'n pituipntnaqanijig ji'nmug maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'jg

(Matiw 14.13-21; Malg 6.30-44; Lu'g 9.10-17) x [Se'sus maw unaqapemg apa'ita'jig Galaliewa'gig.]

6 Na pugjitew iga'q na Siawa'timgewei Pestie'uti. Se'sus maw unaqapemg pusijig aq asoqomitajig na qospem teluisig Galali. (Elt telui'tmi'tij Taipilias.) Pugwelg'pnig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal. Nemitua'tipnig mesgi'g lugowaqan tela'tegelij ta'n teli npilapnig gesnugu'tijig. Na Se'sus maw unaqapemg oqwa'jig aq soqwita'jig gm'tnigtug aq epita'jig. ⁵ Tel gne'geg Se'sus nisapa'sit gm'tnigtug. Elapit aq nemiaji pugwenniji mimajuinu'g pemi sgoqita'jig. Algwilua'titl. Gigto'qopugua'sit aq pipanimatl Pilipal, "Pilip, tami tet gisi ugjattesnu mijipjewe ta'n tl smatesnu ula mimajuinu'g?" (⁶ Se'sus getu gji'jiatl ta'n Pilipal tluelital. Gis geitoq ta'n tla'tegei.)

⁷ Na Pilip asitematl, "Ta'n goqwei wen ne'pa'toq ugu-muljin te'sijig tepgunsejig, ma tepianug ugjit gijga gis sman na te'sijig mimajuinu'g."

⁸ Gatu ap igtig unaqapeml Antle', Simon Pie'l wijigumatl teluet, ⁹ "Ula eig lpa'tuj ta'n geggungl na'nngl pipnaqanu'tl, wejitas'g pallieweigtug, aq tapusiliji

nme'ji'jg. Gatu mo eigtnug tepian gis smanenu na te'sijig mimajuinu'g."

¹⁰ Se'sus telimaji, "Tlimug na mimajuinu'g pita'tij ta'n etli msiguig." (Na tujiw mimajuinu'g epita'jig.) Eimu'tijig na'tami na'n pituipnanaqanijig ji'n mug aq maw e'pijig aq mijua'ji'jg. ¹¹ Toqo Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml aq tepiaji mimajuinu'g ta'n pemgopultijig. Na wije tela'laji nme'ji'jg aq 'ms't wen tepiaq ta'n telatalg. Na. ¹² Ta'n tujiw g'satalulti'titeg telimaji unaqapemg, "Mgnmug ta'n goqwei esgwiaq glaman ma goqwei 'gs'gaqtnug." ¹³ Ta'n tujiw gaqi mgnmi'titeg wajua'tu'titl newgtisga'qal jel ta'pu lipenignn ta'n wej piamiaqal na'n gl pipnaqanu'tl ta'n weji esgutmi'titl mimajuinu'g.

¹⁴ Na mimajuinu'g nemitu'titeg ta'n tel mesgi'g Se'sus gis tla'teget, teluejig, "Na ula ji'nm na iganigjitegewinu ta'n esgmalulg'p. Getleweigtug teluepnig ugjit 'pgisin ugs'tqamug ta'n esgmalulg'p." ¹⁵ Se'sus gejiaji jugwita'lineu aq 'gtu gi'gaji elege'walanew. Gatu mo ignmuagwi awna naqalaji aq siawi nguti sgoqiet.

Se'sus wesgiji pmiet samqwanigtug

(Matiw 14.22-33; Malg 6.45-52)

¹⁶ Na ta'n tujiw poqji piluamugwiaq na unaqapemg nisita'jig qospemg. ¹⁷ Tepita'jig ugtuluuq aq pusijig. Poqji apaji asoqomisugultijig na qospem. Pesu'gwatmu'tijig na gutan Gapelniam. Na tel gne'ge'l, wel oqonitpaqiaq aq Se'sus menaq pegisinugweg. ¹⁸ Na jiniw ugju'sn poqji melgignewa's'g aq poqji mqaqtwig. ¹⁹ Ta'n tujiw na unaqapemg elisugultijig na'tami nesisgl gisna neggul loqtn, na jiniw nemia'titl Se'susal wesgit pmielitl samqwanigtug. Siaw pem gigja'silitl ugtuluuq. 'Ms't sigteta'sultijig. ²⁰ Se'sus telimaji, "Mut jipaqita'new! Ni'n na pas'g." ²¹ Na tujiw wel'te'tmi'tij tepa'lanew ugtuluuq. Ta'n tujiw teppit ugtuluuq smtug iga'jig ta'n getu 'lta'pnig aq oqwa'jig.

Na mimajuinu'g gwilua'titl Se'susal

²² Na wapg, na mimajuinu'g, ta'n siawqatmu'tijig ta'n Se'sus etl smapnig, migwite'tmi'tij pas'g newgte' unaqapemg ugtuluow eteg'p. Geitu'tij Se'sus mo wije'wa'qupni unaqapemg ugtuluuq, gatu unaqapemg poqjisugultipnig aq mo negm teppigup. Na tujiw pemimnita'jig. ²³ Na igtigig mimajuinu'g weita'jig gutan Taipilias ugtuluuq. Oqwa'jig gigjiw na'te'l, ta'n Gjisaaqamaw etl miwatmuapnn Nisgaml ugjit na mijipjewe aq mimajuinu'g etlatalultipnig. ²⁴ Toqo ta'n tujiw mimajuinu'g nemitu'tij mo Se'susal eimligul aq unaqapemg asoqomisugultipnig, tepita'jig ugtuluuq aq pusijig. Asoqomisugultijig glapis Gapelniam, ugjit gwiluanew.

Mijipjewe gisa'lultew siaw mimajin ula ugs'tqamug aq pa na wije Se'sus gisa'lultew mimajin Nisgamewigtug x [Se'sus wesgutg ta'n 'np'tew gujjieweigtug aq gaqigunietew ugjit 'gtlue'utiwal gatu mimajuinu'g mo gisi ns'tmi'ti'gw. Elg wesgutg ta'n gmnieultitesnu.]

²⁵ Ta'n tujiw we'jia'titeg Se'sus na'te'l, pipanima'titl, "Nujigina'muet, ta'n pegisinu's'p?"

²⁶ Se'sus asitemaji, "Telimuloq. Na algwiluioqop mo ugjit ta'n teli gtlams'tuioq gisna ta'n tel nemituoqop mesgi'gl ta'n goqwe'l tela'tegeiap gatu ta'n essmuloqop aq g'satalultioq. ²⁷ Telimuloq, mut pas'g lugutinew ta'n goqwei gaqiatew 'st'ge' mijipjewe gatu awna sespete'tmug aq gwilmug iapjiwewe mimajuaqan ta'n gisi ignmultoqs'p ni'n na newgte'jit ta'n mimajuinu'alsiap. Gjinisgam, gujjiu megnip aq ignmuip ml'gigno'ti na tla'tegen. Teliq na telimuloq."

²⁸ Na tujiw pipanima'titl, "Tala'taqatitesnen ugjit lugwatmu'tinen na 'lgowaqan ta'n Gjinisgam pualugsieg?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Etna na ula ta'n Gjinisgam tel puatg tla'taqatinew, Pewalugsioq 'gtlams'tuineu ni'n ta'n petgimip." ³⁰ Na teli asitema'titl, "Amujpa na tela'tegen me' mesgi'g paqalaiti pewalieq 'gtlams'tmu'tinen gi'l na newgte'jin ta'n petgimulg ugjit ugs'tawian Gjinisgam ugtmimajuinumg. Goqwei elugwatmn?" ³¹ Gujji-naqi'g malqotmi'tip na mijipjewe teluisig manna paqtaqamigtug ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, 'Mowiso'q ignmuapni pipnaqan, wa'so'q wejiaq.' "

³² Se'sus teluet, "Telimuloq, na pipnaqan ta'n Mowiso'q ignmuapni wa'so'q wejiaqap gatu mo na 'gjitmei wa'so'qewe pipnaqan. Etna na Gjinisgam nuji nige' ignmugsitoqs'p na 'gjitmei wa'so'qewe pipnaqan.

³³ Na 'gji'tmei wa'so'qewe pipnaqan ta'n Gjinisgam ignmugsioq, na negm ta'n weji nisa'sit wa'so'q ugjit ignmugsineu mimajuinu'g iapjiwewe mimajuaqan. Na teliq telimuloq."

³⁴ Etama'titl, "Saqaqamaw te'sigisg'g ignmuieg ula pipnaqan."

³⁵ Se'sus na teli asitemaji, "Ni'n na newgte'ji ta'n gisa'lultoqs'p siaw mimajultineu Nisgamewigtug pa wije aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultineu ula ugs'tqamu. Ta'n wen wejgu'et ni'neg ma guisinug. Ta'n wen getlams'tuit ma 'gtu samqawawgw. ³⁶ Gatu gis telimuloqop ta'n weni aq gis nemioq aq me' wije mo teli gtlams'tmu'tiwoq. ³⁷ Ta'n te'silitl wen Nuji ignmuil jugwita'taq ni'neg. Ma jiglapasualaqig ta'n pas'g wenig jugu'elin ni'neg. Iapjiw i'ttew ta'n eim. ³⁸ Weji nisa'siap wa'so'q mo ugjit lugwatmn ni'n ta'n tel puatm gatu ta'n tel puatg Gjinisgam ta'n petgimip. ³⁹ Etna na ula Nisgam ta'n petgimip pualit tla'tegen, ma e'nagig ta'n wenig gisi ignmuipnig je mu newgte'jit gatu awna unaqa'la's aq ignmua's iapjiwewe mimajuaqan wa'so'q, ugtejewe na'gweg. ⁴⁰ Nuji tel puatg ta'n wenig telita'sualijig ni'n ugguwisl aq getlams'tuijig, iapjiw mimajultitaq wa'so'q. Unaqa'la's aq ignmua's iapjiwewe mimajuaqan wa'so'q ugtejewe na'gweg. Etna na ula ta'n Nuji tel puatg."

⁴¹ Na tujiw Lesui'paq poqji nunmaquiltijig ugjit Se'susal muta teluelitl, "Ni'n na newgte'jit ta'n wet nisa'siap wa'so'q. Gisa'lultoqs'p siaw mimajultinew Nisgamewigtug, pa wijei aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamug." ⁴² Telimultijig, "Mu ta ula ji'nm Se'sus, So'sep ugwisl? Amuj na! E'e! Nenuggig ujil aq uggitl. Tal gis nige' tluet weji nisa'sip wa'so'q?"

⁴³ Se'sus na asitemaji, "Pun nunmaquiltigw gilew te'sioq. ⁴⁴ Ma wen gis jugu'egw ni'neg glapis Nujj ta'n petgimip jugwa'gitmuij aq unaqa'la's ugtejgewei na'gweg. Iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ignmua's. ⁴⁵ Na iganigitegewinugi'g ewi'gmi'tipneg, "Ms't mimajuinu'g Gjinisgam gina'muataq.' 'Ms't wen ta'n nutuaj Nujjil aq jigs'tuaj na jugu'etew ni'neg. ⁴⁶ Je tlia mima-juinu nutuaj Nisgam, menaq wen nemiagol pas'g ni'n ta'n Nisgamewigtug wejia'p. Pas'g ni'n nemi'g'p. ⁴⁷ Telimuloq ta'n wen getlams'tuit 'msntew iapjiwewei mimajuaqan. ⁴⁸ Ni'n na newgte'jit ta'n gisa'lultes siaw mimajultinew wa'so'q pa wijei aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamug. ⁴⁹ Gujjuaqi'g malqotmi'tip manna, eimu'tipnig paqtaqamigtug aq nepu'tipnig. ⁵⁰ Gatu na wa'so'qewei pipnaqan gisa'lataq ta'n wenig malqotmi'tij ma 'npu'ti'gw. ⁵¹ Ni'n na wa'so'qewei pipnaqan, wet nisa'siap wa'so'q. Ta'n wenig malqotmi'tij ula pipnaqan iapjiw mimajultitaq, aq ula pipnaqan ta'n ignmutesg na na'qi. Iga'tutes glaman 'ms't mimajuinu'g gisi mimajultitaq. Na teliaq telimuloq."

⁵² Na ula ta'n Se'sus gis tluet gisa'laji ugguaiultinew aq gi'gaita'new. Pipanimultijig, "Tal gis ula ji'nm gisi ignmugsitesnu wa'qi malqotmnenu?"

⁵³ Se'sus telimaji, "Ni'n ta'n mimajuinualsiap. Mo malqotmuiwoq na'qi aq samqwoltwoq nmal'tem, ma iapjiwewei mimajuaqan gugunmuoq. ⁵⁴ Ta'n wen malqotg na'qi aq samqwaj nmal'tem iapjiwewei mimajuaqan geggung, aq ta'n tujiw gespaqami'g iga'q na apaji unaqa'la's utqutaqane'gati aq iapjiw mimajitew wa'so'q ta'n eim. ⁵⁵ Ni'n na'qi na 'gjitmei mijipjewe aq na nmal'tem 'gjitmei ta'n esamqwoltioq. ⁵⁶ Ta'n wen malqotg na'qi aq esamqwaj nmal'tem ni'neg eig aq ni'n eim negmeg, ⁵⁷ Gjinisgam Nujj ta'n iapji mimajit, petgimip. Ignmuip iapjiwewei mimajuaqan aq pa na wijei ta'n malqotg na'qi ignmua's iapjiwewei mimajuaqan. ⁵⁸ Etna na ula pipnaqan ta'n wejiaqap wa'so'q. Gujjuaqi'g pipnaqan malqotmi'tip aq gaqi npu'tipnig. Gatu awna ta'n wen 'gjitmei wa'so'qewei pipnaqan malqotg iapjiw mimajitew. Ma npu'ti'gw pa wijei aq ta'n gujjuaqi'g teli npu'tipnig. Teliaq na telimuloq."

⁵⁹ Se'sus ula teluap ta'n tujiw egina'muateg a'su-tuo'guomg na 'gjigan Gapelniam.

Na glusuaqan ta'n ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan

⁶⁰ Na pugwenniji unaqapemg nutmi'tip ula, telueliji, "Ula gina'masuti wesami mtue'g. Wen ta'n gis jigs'ttew?"

⁶¹ Gesgmnaq telimam'g Se'sus gejjaji unaqapemg nunmaquiltijig ugjit ula. Na tujiw pipanimaji, "Na ula gisa'lugsioq 'gtu punia'tinew? ⁶² Tal'ta'sultigoq nige' ta'n tujiw nemioq ni'n ta'n mimajuinualsiap apaja'sin wa'so'q ta'n wejia'p. ⁶³ Mimajuinu ma gisa'tug iapjiw mimajin. Pas'g Wejuli Nisgam gisa'lultew iapjiw mimajin. Ta'nig pas'g newgti ugs'tqamulti'tij ma gisi msnmi'tigw iapjiwewei mimajuaqan. 'Gtlams'tasultioq na glusuaqann ta'n wesgutmuloqopnn, gisa'luloq 'msnmnew na Wejuli Nisgam aq iapjiwewei mimajuaqan.

⁶⁴ Gatu alt gilew mo getlams'tuiwoq." (Se'sus geitoqop mawi amgweeweieg ta'nig ma 'gtlams'tagugwig aq ta'n wen 'ntuisgalgatal.) ⁶⁵ Na tujiw angua'toq, "Etna na ugjit wet tlimuloqop. Ma wen gis jugu'egw ni'neg glapis Nujj na iga'tuaj uggamlamung." Na.

⁶⁶ Ta'n tel tlimapni na pugwenniji ta'nig majulgwala'tipnn, gawasgita'jig aq ma nugu wijewat'igul.

⁶⁷ Etna na ugjit Se'sus pipanimaji newgtisgegsiliji jel ta'pu unaqapemg, "Gatu gilew getu maita'ioq?"

⁶⁸ Simon Pie'l asitematl, "Gjisaqamaw, tami 'lta'tes-nen? Gi'l geggunmn na agnutmaqan ta'n ignmugsites-nen iapjiwewei mimajuaqan. ⁶⁹ Aq nige' getlams'tasultieq aq geitueg gi'l na newgti sape'win wejien Gjinisgamewigtug."

⁷⁰ Se'sus na telimaji, "Megnuloqop newgtisgegsioq je ta'pu aq newgte'jit gilew mn'tuit." ⁷¹ Na wesgumatl Sutaal, Simon Isgaliot, ugwisl. Newgte'jilitl unaqapemg ta'n newgtisgegsiliji je ta'pu ta'n 'ntuisgalgatal.

Se'sus ugjignamg mo getlams'tua'tigul

7 Weli pgije'geg Se'suguli al mittugwet Galaliewa'gig. Mo getu liegw Jutiaewa'gig muta Lesui'paq iganpugultijig getu ne'pa'tipnn. ² Na pemi iga'q Lesui'pewei pestie'uti ta'n teluisig, "Gaq mena'taqutimig." ³ Na Se'sus ugjignamg pipanimaji, "Mo liewn Jutiaewa'gig ugjit na pestie'uti glaman gnaqapemg nmitultaq lugowaqan ta'n lugwattes? ⁴ Mo wen mimgwa'tug ta'n goqwei tela'tegej ta'n tujiw putatg nenugsin. TI'ta'sin teli ms'gin na musga'tu ugs'tqamug." (⁵ Je we'gaw ugjignamg mo getlams'tagupnig.)

⁶ Na Se'sus telimaji, "Menaq tetaputestnug ugjit ni'n lien. Gatu gilew gisi 'lta'toqs'p ta'n pa tujiw. ⁷ Mimajuinu'g ta'n mo getlams'tui'gw mo masgelmugsioq gatu ni'n masgelmijig muta apji tlimigig ta'n teli opla'taqati'tij. ⁸ Gilew 'lta'gw na pestie'uti. Mo ni'n eliew nige' muta menaq tetaputestnug iga'q ugjit ni'n lien." ⁹ Na telimapni ula aq siawqatg'p Galaliewa'gig.

Se'sus pestung na Lesui'pewei pestie'uti ta'n teluisig, "Gaq Mena'taqutmi'tij"

¹⁰ Ta'n tujiw ugjignamg el'ta'titeg pestie'umg, na tujiw elg Se'sus eliet. Mo wijewagwi mimajuinu'g gatu awna gim liet. ¹¹ Etna na ugjit Lesui'paq iganpugultijig algwilua'titl, pestie'utigtug. Pipanigesultijig, "Tami eig? Gis wen nemiapnn?"

¹² Ta'n pugwelgig mimajuinu'g etl mawita'jig na'te'l gimewistu'tiji. Alt teluejig, "Maw ulm'toq na ji'nm." Aq

igtigig teluejig, "Moqwa', apji elue'wa'laji mimajuinu'g."¹³ Pas'g mo wen tetujita'ugw usguman mimajuinug-tug muta jipala'tiji ta'ni Lesui'paq iganpugultijig.

¹⁴ Na gis suel aqataig gaqiaq pestie'uti ta'n tujiw Se'sus eliet 'gjjia'sutuo'guomg aq poqji gnu'tmuaji na mimajuinu'g. ¹⁵ Na Lesui'paq iganpugultijig paqalailti-jig aq teluejig, "Tal gis ula ji'nm telgi'g geitoq ta'n tujiw mu geggunmug gina'masuti?"

¹⁶ Se'sus asitemaji, "Ta'n goqwei gegina'man mo 'nt-glusuaqanml, gatu wejiaq Nisgamewigtug ta'n pet-gimip. ¹⁷ Ta'n wen wel'te'tg tla'tegen ta'n goqwei Gjinis-gam tel puatg, 'gji'tutew ta'n goqwei gegina'matm we-jiaq Nisgamewigtug gisna pas'g tl gina'mueian 'ntml'gigno'timg. ¹⁸ Gisi gji'jit ta'n wen puatg gepmitel-mugsin ta'n etl ewo'qwet muta pas'g wesgumsit aq wesgutg ta'n etli angita'sit. Aq gisi gji'jit mimajuinu ta'n getu gepmitelmatl igtig ta'n petgimtl ta'n etl ewo'qwet. Pas'g wesgumatl ta'n wen petgimtl aq wesgutg ta'n negm puatmlj. Gis sangewitelmatogs'p, mo egsuegw. ¹⁹ Mowiso'q ignmugsioqop 'tplutaqan gatu mo wen te'sioq gaqi majulgwatmugup. Gatu gilew mo gis gaq majulgwatmu'titoqs'p Mowis ugt'tplutaqanm, goqwei wej gwilmuioq amsalteg ta'n tel suisga'tu ni'n. Goqwei weji 'gtu ne'pa'ioq ugjit wegla?"

²⁰ Na mimajuinu'g asitema'titl, "Elue'wien ta gi'l. Wen ta gi'l getu ne'pe'sg?"

²¹ Se'sus na teli asitemaji, "Paqalailwaqan elugwa'p at-lasmutigisg'gigtug. Nepilg'p ji'nm aq 'ms't paqalail-tioq. ²² Gatu lugwatasultitaq 'ggwisuaq ta'n tujiw aqantie'uti gis tetuje'g je tlia atlasmutigisg'g, muta Mowiso'q na telimugsioqop. (Gesgmnaq Mowis ugs'tqamuigweg gujjuaqi'g i' tla'taqatipni'g.) ²³ Lpa'tuj elugwasij atlasmutigisg'g glaman Mowiso'q ugt'tplu-taqanm ma suisga'tas'gtnug. Gatu goqwei weji ugg-waiugtuioq ni'n muta gaq nepilg'p ji'nm atlas-mutigisg'gigtug? ²⁴ Menaqqajewei angite'tmug ta'n go-qwei gis tliaq aq na tujiw gis gigwaji ilsutaqatioq. Nmittoqs'p tela'tegei ta'n goqwei tetapu'aaq."

Pipanimtultijig ugjit Se'sugulial na newgte'jilitl ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ugs'tawian ugtmimajuinung

²⁵ Alt mimajuinu'g ta'n wigultijig Selusalemg teluejig, "Mu na ula ji'nm ta'n wejo'tmi'tij ne'pa'new. ²⁶ Ge' anga-mug. Etlewistoq mimajuinugtug aq mo wen goqwei gis tlimagw. Etug jel iganpugultijig gejjia'titl negm menaq na Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam pet-gimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinung. ²⁷ Gatu ta'n tujiw negm 'pgising ma wen 'gji'jiagul ta'n wejeliij aq 'ms't geji'gw ta'n ula ji'nm wejiej."

²⁸ Na Se'sus gegina'muet 'gjjia'sutuo'guomg aq gesi-gawwet, "Tel'ta'sultioq menaqqajewei nenuioq aq gejjioq ta'n wejiei. E'e nenuioq aq ap ta'n etli neps'tg-wa'tasiap. Gatu ni'n pas'g na nutagnutmewinu ugjit ta'n wen mo gejjawoq aq negm na teliaqewei. ²⁹ Gatu ni'n geji'g muta ni'n wejiei negmeg aq negm pet-gimip."

³⁰ Na tujiw wejo'tmi'tij ugsua'lanew pas'g mo gis ta-la'la'tigupnn muta me' menaq tetaputestnugup.

³¹ Gatu pugwelgig ta'n etl mawie'tij na getlams'tua'titl aq teluejig, "Na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimaj ugjit ugs'tawian ugtmimajuinung, ma aji 'ms'gi'gtnugul 'lgowaqann gis tla'tegetal aq ula ji'nm ta'n gis tla'tegej. Amuj na ula ji'nm."

Sma'gnisg elgima'tiji ugjit ugsua'lanew Se'susal

³² Na Palasiaq nutmajig mimajuinu'g gim mawagnut-ma'tijig wegla ugjit negm. Etna na ugjit negmow aq iganpugultijig patlia'sg elgima'tipnig alt sma'gnisg ugjit ugsua'lanew Se'susal. ³³ Ta'n tujiw peita'titeg, Se'sus etl tlimaji mimajuinu'g, "Wijitgweiultoqs'p me' gjjga'ji'g, na tujiw 'nqalultoqs'p aq lia's ta'n wen pet-gimip. ³⁴ Gwiluitoqs'p gatu ma we'ji'woq muta ta'n i'ttes ma gilew gisi 'Ita'woq."

³⁵ Na Lesui'paq iganpugultijig telimultijig, "Tami ta getu liet ta'n ma ginu we'jia'gw? Lietew Gli'gewaq ugji-ganmuaq ta'n Lesui'paq wigulti'tij aq gina'muataq aq we'gaw ta'nig mo Lesui'peulti'gw? ³⁶ Teluet, 'Gwiluitoqs'p gatu ma we'ji'woq aq ma gisi 'Ita'woq ta'n eliei.' Goqwei etug getu tlimugsig'gw?"

Na samqwan ta'n ignmugsitesnu iapjiwewei mima-juaqan

³⁷ Ugtejgewei na'gweg na pestie'uti na mawi espe'g. Na na'gweg Se'sus gaqama'sit aq gesigawewistoq, "Ta'n wen getu samqwat, jugu'ej ni'neg aq ni'n ign-mua's ta'n tl samqwatew. ³⁸ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ugjit ni'n, 'Ta'n wen getlams'tasit ni'neg geggung iapjiwewei mimajuaqan aq gis tlimaji igtigig ta'n tl samqwataq glaman guguntaq iapjiwewei mima-juaqan. Pa na wijeij aq tqapo'q ta'n ma niwianug gatu sipuji'jl wet neia's'gl.' " ³⁹ Se'sus wesgumapnn na Wejuli Nisgam, ta'nig getlams'tasultijig 'msnataq. Etna na tu-jiw na Wejuli Nisgam menaq mesna'tigusnn muta Se'suguli menaq wenagiegus ugjit apaji gep-mite'lmugsin wa'so'q.

Nasgwia'tiji mimajuinu'g ugjit ta'n wenit Se'sus

⁴⁰ Alt eimu'tijig mimajuinu'g nutua'titl teluelitl aq teluejig, "Ula ji'nm na menaqqajewei iganigjitegewinu ta'n 'pgisintew gesgmnaq Nujiugs'tawi'wet!"

⁴¹ Gatu igtigig teluejig, "Negm na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan mima-juinu'g!" Gatu ala igtigig teluejig, "Gatu na Nuji-ugs'tawi'wet ma negm ugjiegw Galaliewa'gig. ⁴² Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, 'Nujiugs'tawi'wet ugtaquttew Ta'piteg aq ugs'tqamuitew Petliemg ta'n Ta'pit wigip.' " Na toqo mo wijeij tel'te'tmi'tij ta'n wenit Se'sus. ⁴³ Na tujiw na mimajuinu'g nasgwia'tijig ugjit negma. ⁴⁴ Alt getu ugsua'la'titl pas'g mo wen gis ta-la'lagul.

Na Lesui'paq iganpugultijig mo getlams'tasultigupnig

⁴⁵ Na sma'gnisg apaita'jig iganpugultijig patlia'sg ta'n eimu'tijig. Pipanimgwi'tiji, "Goqwei ugjit mo wejgwa'la-woqos?"

⁴⁶ Na sma'gnisg asitema'tiji, "Menaq wen telewistug 'st'ge' ula ji'nm."

⁴⁷ Na Palasiaq pipanima'tijig, "Gis lue'wa'lugsioq elt gilew? ⁴⁸ Mu wen ta'nig iganpugultijig gisna Palasiaq getlams'tasulti'gw Westaulgewilin. ⁴⁹ Gatu wegla mimajuinu'g ta'n mo geitua'tigul Mowisal ugt'tplutaqanm ulmaji ilsumaten."

⁵⁰ Nigotimus, ta'n gis elieteg Se'suseg aq nat nmitteg, newgte'jit negmow te'si'tij Palasiaq. Na telimaji, ⁵¹ "Ta'n telteg 'gt'tplutaqanminu, ma gisi ilsumam'g ji'nm, gesgmnaq gis nutmuam'g ta'n gis tla'tegej."

⁵² Negmow gigoqopita'jig aq na teli asitema'titl, "A' na gi'l elg wejie's'p Galaliewa'gig? Gwile'n aq gigji angapte'n ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Gji'tutes ma iganigjitegewinu ugjie'g Galaliewa'gig na."

Na e'pit mesnut ta'n etl sespo'teget

⁵³ [Na tujiw 'ms't wen enmiet wiguaq.

8 Gatu Se'sus eliet na gm'tn teluisig Olipet. ² Na wapniaq Se'sus apsgwa'sit 'gjia'sutuo'guomg. Na pugwelgig mimajuinu'g mawita'jig gigjiw ta'n eimlij aq negm epa'sit aq poqji gina'muaji. ³ Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq Palasiaq pegisula'titl e'pilitl ta'n mesna'tipnn ta'n etli sespo'tegelitl aq miawe'g gaqama'la'titl glaman 'ms't wen nmiatal. ⁴ Telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, ula e'pit mesng't assma tl sespo'tegen. ⁵ 'Gt'tplutaqanminaq Mowis telimugsi'gup na telamugsit e'pit amujpa gun'tewto'q glapis 'np'g. Nige', taluen?" ⁶ Na wet tluiejig ugjit gistesguanew, glaman gisi Isutmua'tital. Gatu na Se'sus waqjupa'sit aq ewi'giget t'pgwanigtug, ugtluign e'w'g.

⁷ Ge's gaqamulti'tij na'te'l etl mil pipanigesultijig, tegpaqpa'sit aq teliman, "Ta'n wen gilew te'sioq me' menaq pata'tegegw na gisi tqamatal na amgwesewei gun'tew." ⁸ Na tujiw ap waqjupa'sit ap ewi'giget t'pgwanigtug. ⁹ Ta'n tujiw nutmi'titeg ula, ingute'jijig jiglitajig ta'n gisiguultijig tmg. Se'sus pas'g esgwiet aq maw na e'pit ta'n gaqamit. ¹⁰ Tegpaqpa'sit aq telimatl, "E'pit, tami eimu'tijig ta'nig getu 'Isutmasg'pnig. Je mu newgte'jit ta'n 'Isutmultew?"

¹¹ Na teli asitematl, "Saquamaw mo wen eimug." Se'sus asitematl, "Aq mo ni'n elsutmulu. Gisinmietet nige'. Gatu mut piam pata'tegew!"]

Se'sus na waseteg ugjit mimajuinu'g aq musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tel gegnu pmitataq

¹² Ta'n tujiw Se'sus ap gelulateg mimajuinu'g, telimaji, "Ni'n na waseteg ugjit mimajuinu'g ula ugs'tqamug. Gisi ignmuataq iapjiwewei mimajuaqan. Ta'n wen majulgwalit ma oqonitpa'qigtug pmiegw gatu awna gunguntew na waseteg ugmimajuaqanmg aq 'gjitutew ta'n gegnu mimajit."

¹³ Na Palasiaq telima'titl, "Nige' pas'g etl ginualsin aq etli egsuen. Ta'n goqwei etl tluen mo tali ugtapsuninug."

¹⁴ Se'sus asitemaji, "Moqwa', je tlia tl ginualsian, ta'n goqwei teluei na teliaq, muta geitu ta'n wejia'p aq ta'n eliei. Mo gilew geituoq ta'n wejia'p aq ta'n eliei. ¹⁵ Teli ilsutaqatioq ta'n tel nemituoq. Mo wen ni'n ilsumaq. ¹⁶ Gatu ilsutaqan, tetapu ilsutega's. Ntilsutaqanm tetapu'atew muta mu newgtugwa'lugow. Nujj ta'n petgimip wijitgweiwit. ¹⁷ Ewi'gas'g 'gt'tplutaqanmuaq, ta'n tujiw tapusijig gis nemi'tij nat goqwei tliaq aq nuji ilsuteget ingutiw mil pipanimaji ugjit na aq wijei teluetij na tujiw geitu'g teliaq teluejig. ¹⁸ Etlewistu ta'n weni aq nuji ta'n petgimip elt etlewistog ugjit ni'n."

¹⁹ Pipanima'titl, "Tami eig gujj?" Se'sus asitemaji, "Gilew mo nenuwoq aq mo nenuwoq Nujj. Gatu nenuwoq nenuwoq elg Nujj."

²⁰ Se'sus na 'ms't teluetl ge's etl gina'muej 'gjia'sutuo'guomg ta'n i' tepege'tij suliewei. Mo wen gisi ugsua'lagul muta menaq tetaputestnug iga'q.

Ma gisi 'lta'woq ta'n ni'n eliei

²¹ Se'sus ap telimaji, "Jigla'sites aq gwiluitoqs'p ma gisi 'lta'woq ta'n eliei. 'Nputititoqs'p aq 'gtlue'utiwal ma apigsigtmugsiwoq."

²² Na tujiw Lesui'paq iganpugultijig pipanimtultijig, "Etug getu ne'pa'sit? Etna na ugjit wet tluet ma gisi 'lta'gw ta'n negm eliej."

²³ Se'sus na telimaji, "Ni'n tlelawi wa'so'q gatu gilew tleiaultioq ula ugs'tqamug gatu ni'n mo tet tlelawiw.

²⁴ Etna na ugjit wet tlimuloq gilew 'npu'titoqs'p aq 'gtlue'utiwal ma apigsigtmugsiwoq glapis 'gtlams'tasultioq ni'n na newgte'ji ta'n Gjinisgam petgimip. Mu 'gtlams'tasultiwoq na tujiw gilew 'nputititoqs'p 'gtlue'utiwaq ma apigsigtuam'gig."

²⁵ Pipanima'titl, "Wenin ta gi'l?" Se'sus asitemaji, "Ni'n na ta'n wen gis tlimuloq mujga mawi amgwesewei.

²⁶ Gisi ilsutmultoqs'p pugwelg ta'n goqweigtug aq elg gisi pugwe'l gina'multoqs'p, gatu ma tla'tegew muta pas'g teluei ta'n goqwei telimimg'p ta'n wen petgimip aq negm teliaq teluej."

²⁷ Mo geja'tigul tli usgumalin ujjl. ²⁸ Glaman Se'sus telimaji, "Ta'n tujiw ni'n ta'n mimajuinualsiap unaqali-oq gujjieweigtug, na tujiw 'gjittoqs'p ni'n na newgte'ji ta'n Nisgam petgimip. Mo etli tlimuluoq ni'n ta'n tel'ta'si gatu pas'g wesgutm ta'n goqwei Nujj gis gina'muij. ²⁹ Aq ta'n wen petgimip wijitgweiwit aq menaq naqaligw ugjit ngutugwa'lugwen muta apjiw teta'tegei ta'n goqwei tetapua'l'j."

³⁰ Pugwelgig ta'n nutua'titl Se'susal etl tluelitl wegla goqwe'l, getlams'tua'titl.

Assumsultijig mimajuinu'g aq gisteju'g

³¹ Na tujiw Se'sus telimaji Lesui'paq ta'nig getlams'tua'titl, "Pa na jigs'tmuioq ta'n tel gina'muei na gilew menaqqajewei nnaqapemg. ³² Gjitutoqs'p

teliaqewei ugjit Gjinisgam aq na teliaqewei gisa'lugsi-toqs'p mu nugu gistejuultinew."

³³ Teli asitema'titl, "Ninen wetagutmu'tieg Aplameg aq mo wen uggistejumultiweg. Goqwei wesgutmn ta'n tujiw teluen, 'Mu nugu gistejuultinew?'"

³⁴ Se'sus telimaji, "Telimuloq, ta'n te'sit wen pata'teget na assumgwi'tij lue'uti, pa wije aq gisteju.

³⁵ Gisteju pas'g elugwet ugjit assusit mo ugtaligam ta'n pas'g goqwei ugtassusilitl gatu assusit uggwisl ugtaligam aq assutmlj 'ms't goqwei. ³⁶ Ni'n Gjinisgam uggwisl jigla'luloq ta'n teli assumugsioq lue'uti. Na tujiw menaqqajewei assumultitoqs'p. ³⁷ Geju'loq Aplameg wetagu'tmu'tioq, gatu alt te'sioq getu ne'pa'ioq, muta mo wel'te'tmuiwoq ta'n tel gina'muei. ³⁸ Wesgutmap ta'n goqwei Nujj musga'tuip gatu gilew tela'taqatioq ta'n gujjuoq telimugsioq. Na teliaq telimuloq."

³⁹ Na teli asitema'titl, "Nujjinen na Aplam." Se'sus asitemaji, "Aplam un'janultioqosn tla'taqatigoq na wije 'lgowaqann ta'n negm tela'tegepnigl. ⁴⁰ Gatu we-jo'tmoq gis ne'pa'ineq aq pas'g ta'n goqwei tela'tega'p. Na telimuloqop teliaqewei ta'n nutmap Nisgamewigtug. Aplamoq mo na tela'tegegupneg. ⁴¹ Tela'taqatioq ta'n gujjuoq tela'tegep." Teli asitema'titl, "Pas'g newg-tungt nujjinen, Gjinisgam negm."

⁴² Se'sus na teli asitemaji, "Gjinisgam menaqqajewei gujjiewig'sn, 'gsaligoqpn muta ni'n wejiei Nisgamewigtug aq nige' tet eim. Petgimip mo wet jugu'ewap ugjit ni'n gatu negm petgimip. ⁴³ Goqwei ugjit mo nest-mu'tiwoq ta'n goqwei wesgutm? Etna na ugjit gisite'tmuoq mo jigs'tmuinew 'ntglusuaqanml. ⁴⁴ Mn'tu na gujjuoq. Ta'n goqwei gujjuoq tela'tegej na gilew tla'taqatitoqs'p. Na mawi amgweseweieg nut ne'pa'tegep aq menaq eimug teliaqewegtug, muta mo teliaqewei ugtinneg eigtnug. Ta'n tujiw egsuej, tela'teget ta'n tele'g, muta negm nujiagsuet aq negmow na ujjual ta'nig nata' egsua'tijig. 'Ms't egsuo'qon wejiaq negmeg. ⁴⁵ Gatu ni'n telimuloq teliaqewei, etna na ugjit mo getlams'tuiwn." ⁴⁶ Se'sus siawewistoq, "Wen eig ta'n gisi musga'tuitew gis ni'n pata'tegei? Pa na mo gis tla'tegewn, goqwei ugjit mo 'gtlams'tuiwoq? Lpa pas'g teliaqewei telimuloq. ⁴⁷ Ta'n wen tleiawit Nisgamewigtug, jigs'tuatl Nisgaml ugglusuaqanml. Gatu gilew mo jigs'tmu'tiwoq muta mo tleiaultiwoq Nisgamewigtug, etna na ugjit."

Se'sus me' espe'g aq Aplamoq

⁴⁸ Na Lesui'paq iganpugultijig na teli asita'pugua'titl Se'susal, "Gigwajiatieg ta'n tujiw telueieg gi'l na Samaliaewa'j aq mn'tu pitu'gwin. Amuj na Samaliaewa'juin aq mn'tu pitu'gwin."

⁴⁹ Se'sus asitemaji, "Mo mn'tu pitu'gwigw ni'neg. Ni'n gepmite'lm'g nujj, gatu gilew mo gepmite'Imiwoq.

⁵⁰ Mo algwilmu gepmitelgaqan ugjit ni'newe'n gatu Gjinisgam pualit gepmitelmugsin aq negm tetapu il-suteget. ⁵¹ Telimuloq ta'n wen jigs'tmuj 'ntagnut-maqanml, ma' 'nmpug iapjiw. Na teliaq telimuloq."

⁵² Na telima'titl, "Nige' geju'leg 'gjitm mn'tu pitu'gwin 'gtinneg. Aplamo'q nepg'pnaq aq iganigjitegewinugi'g

nepu'tipnig. Gatu gi'l tluen, 'Ta'n wen jigs'tmuj 'ntagnutmaqanml ma' 'nmpug iapjiw.' ⁵³ Gi'l tel'ta'sin me' espe'n je mu nujjinenaq Aplamo'q ta'n nepg'pnaq aq me' espe'n je mu iganigjitegewinugi'g ta'n elt nepu'tipnig? Tal'ta'sin ta gi'l wenin?"

⁵⁴ Na tujiw Se'sus asitemaji, "Pa na gepmite'lsian 'ntgepmitelgaqanml 'lpa ma tepawgtinug. Gatu na newgte'jit ta'n gepmitelmit na negm Nujj. Na mawi ingute't ta'n gilew telui'toq Gnisgamemuq. ⁵⁵ Gilew menaq tami tl nenuawoq gatu ni'n nenaq. Pa na jijaqa tluen ni'n ma nenuaq negm na tli nta egsua's pa wije aq gilew. Gatu ni'n nenaq aq ni'n jigs'tmagal ugglusuaqanml. ⁵⁶ Gujjuoq Aplamo'q welgwijing'p pas'g tel'ta'siteg nmituital 'ntna'gwegm. Geitoqopneg wejgu'ei aq wel'ta'sipnaq."

⁵⁷ Na Lesui'paq iganpugultijig telima'titl, "Gi'l je menaq na'nisgegipuna'wn aq gis nenuit Aplamo'q?"

⁵⁸ Se'sus asitemaji, "Telimuloq, teliaqewei. Gesgmnaq Aplamo'q ugs'tqamuigweg gis i'map."

⁵⁹ Na tujiw megnmi'titl gun'tal ugjit gun'tewta'new aq ne'pa'new. Gatu Se'sus mimgwasit aq naqt'g 'gjia'su-tuo'guomg.

Se'sus nepilat' na ji'nmul ta'n teli ugs'tqamuilipnn nepapigwa'litl

⁹ Ge's Se'sus pemiej, nemiatl ji'nmul ta'n teli ugs'tqamuip nepapigwa'p. ² Unaqapemg pipan-imjig, "Nujgina'muet, wen ugtlue'uti gisa'laj ugjit negm tli ugs'tqamuin nepapigwa't. Negm gisna un-gi'gug ugtlue'utiwoq?"

³ Se'sus asitemaji, "Ugtlue'uti'l gisna ungi'gug ugtlue'utiwal mo gisa'la'tigupnn nepapigwa'lin. Weji npapigwa't glaman Gjinisgam ugml'gigno'tim gis musga'tuaten negmeg. ⁴ Ge's waseteg, amujpa siaw tla'taqati'gw Nisgamewei 'lgowaqan Gjinisgam ta'n petgimip. Oqonitpa'q wejgu'aq aq ma wen gis lugweg. ⁵ Ge's ugs'tqamug eim, gisa'laqig mimajuinu'g 'ns'tmi'tij teliaqewei ugjit Gjinisgam. Etna na ugjit telui'timg na Waseteg."

⁶ Ta'n tujiw gis tluej ula, Se'sus elusgatamit maqamigeg aq sisgu el'toq uglusgatignm e'w'g. Na tujiw amiputuaj ji'nmul upgugugul. ⁷ Telimatl, "Naji gsispa'tu 'gpugugul na tetp'peg samqwan teluisig Sailoam." (Ula glusuaqan Sailoam ta'n teli'sulti'tij pa wije aq "petgimtl".) Na tujiw na ji'nm eliet naji gsispa'toq upgugugul. Apaja'ij, na wejgwi nemiteget.

⁸ Wi'gmaq aq na mimajuinu'g ta'nig nemia'tipnn tl tawaqtmalipnn, pipanigesultijig, "Mu na ula ji'nm ta'n i'pmpogip aq i' tawaqtmapp?"

⁹ Alt teluejig, "Negm na." Gatu igtigig teluejig, "Moqwa', mu na negm. Pas'g wije telapewijig." Na tujiw na ji'nm teluet, "Ni'n na ji'nm."

¹⁰ Pipanima'titl, "Tal gis nemitegen?"

¹¹ Asitemaji, "Na ji'nm teluisit Se'sus eltoqop sisgu aq ama'tuip 'npugugul aq telimip, 'Lia samqwanigtug teluisig Sailoam aq 'gsispa'tu 'gpugugul. Elia'p aji gsispa'tuan 'npugugul aq ta'n teli nqase'g gesispa'tuaneg 'npugugul, weji ulapianeg.'"

¹² Pipanigesultijig, "Tami eig?" Teli asitemaji, "Mo geitu."

Palasiaq mil pipanima'titl ta'n teli npisip

¹³ Na tujiw ela'la'titl na ji'nmul ta'n i' nepapigwa'lipnn ta'n Palasiaq eimu'titij. ¹⁴ Na na'gweg ta'n Se'sus el'toqop sisgu aq pana'tuapnn ji'nmul ugpugugul at-lasmutigisg'g'p. ¹⁵ Na Palasiaq pipanima'titl na ji'nmul ta'n tel gis nemitegelij. Telimaji, "Iga'toqop sisgu 'npugug aq ni'n gesispa'tuap 'npugugul aq nige' nemitegei."

¹⁶ Alt Palasiaq teluejig, "Na ji'nm ta'n gis tla'teget na, mu gisi ugjieq Nisgamewigtug muta mo negm jigs'tmug at-lasmutigisg'gewei 'tplutaqan." Gatu awna igtigig teluejig, "Tal gis na ji'nm ta'n elue'winuij gis tla'tutal paqalaiwaqan pa wije aq ulaal?" Etna na ugjit alt niguita'jig.

¹⁷ Na Palasiaq 'mjit newgt pipanima'titl na ji'nmul, "Gi'l teluen negm 'gpugugul pana'tas'g'pnn, gatu gi'l tal'ta'sin negm wen?" Na teli asitemaji, "Negm na iganjigitegewinu."

¹⁸ Na Lesui'paq iganpugultijig me' mu getu 'gt-lams'tua'tigul ugjit negm 'npapigwa'lin aq nige' gis nemitegen glapis natgima'tiji na ji'nm ungi'gug, ¹⁹ aq pipanima'tiji, "Ula na gilew 'ggwisuow? Teli ugs'tqamuis nepapigwa'n? Gatu nige' tal gis nemiteget."

²⁰ Ungi'gug na teli asita'puguejig, "Geji'g't negm 'ng-wisinen aq geitueg teli ugs'tqamuij nepapigwa't, ²¹ gatu mo gejaqat ta'n tel gis nemitegej gisna mo gejaqat ta'n wen gis pana'tuatl ugpugugul. Pipanimug. Gis tepipuna't, gisi asitemugsitoqs'p negm." ²² Ungi'gug ula teluejig muta jipala'tiji Lesui'paq. Muta Lesui'paq iganpugultijig gis wel'te'tmi'tip tuattesguaten a'sutuo'guomg ta'n wen teluet Se'sus na Nuji-ugs'tawi'wet. Gjinsgam petgimappn ugjit ilgwenan ugtmimajuinung. ²³ Etna na ugjit ungi'gug teluepnig, "Negm gis tepipuna't, pipanimug."

²⁴ Na ta'puewei na iganpugultijig ap natgima'titl na ji'nmul ta'n ugs'tqamuilipnn nepapigwa'p aq telima'titl. "Gepmite'lm Gjinsgam ta'n teli npisin. Mut gepmite'lm Se'sus. Gejig't lue'winuin."

²⁵ Na ji'nm asitemaji, "Mu tali gji'jiaq lue'winuin gisna mu. Newgte' ta'n goqwei geitu nepapigwa'iap aq nige' nemitegei."

²⁶ Pipanima'titl, "Gatu tala'lusg's? Tal gisi npitamas'g'sn 'gpugugul."

²⁷ Na teli asita'puguet, "Gi's gis tlimuloq aq mo gilew jigs'tmutiwoqop. Goqwei weji 'gtu nutmoqop ap? Etug gilew getu unaqapemultioq?"

²⁸ Anmima'titl aq teluejig, "Gi'l eta negm unaqapeml, gatu ninen na Mowiso'q unaqapemg. ²⁹ Gejig't Gjinsgam gelulapnn Mowisal gatu ugjit na ji'nm, Se'sus, mo tali gji'jiaqat negm ta'n wenij."

³⁰ Na ji'nm asitemaji, "We'gwi wigue'g gisi npilajig nepapigwo'ltijig mimajuinu'g gatu mo gejiawoq ta'n wenij. We'gwi paqalawioq. ³¹ Gejig't Gjinsgam mu jigs'tuagwig lue'winu'g gatu jigs'tuajig mimajuinu'g ta'n gepmitelm'jig aq tela'taqatijig ta'n negm tel puatg.

³² Ta'n tujiw ugs'tqamu gisita's'geg glapis nige' menaq nutmam't wen gisa'lan na mimajuinu'l, ugs'tqamuilipnn nepapigwa'litl, nemitegelin. ³³ Mo ula ji'nm ugjieq Nisgamewigtug ma gis tla'tegegw."

³⁴ Sesgwala'titl aq miluita'titl, aq telima'titl, "We'gaw gisi ugs'tqamuites, elue'winui't'p aq ali gtu gina'mueg ta ninen?" Toqo tewege'titl we'gaw a'sutuo'guomg.

Ta'nig mo getlams'tmi'ti'gw Gjinsgam ugglusuaqanm pa wije aq nepapigwo'lti'tij

³⁵ Se'sus nutmateg ta'n tel tuege'tij, gwiluatl aq ta'n tujiw we'jiateg, teluet, "Gi'l getlams'tasin ta ji'nm ta'n Gjinsgam petgimappn?"

³⁶ Ji'nm asitematl, "Tlimi ta'n wenij saqamaw, glaman gisi gtlams'tasites."

³⁷ Se'sus telimatl, "Gis nemi't'p gi'l aq na ni'n ta'n etl agnutmaigw."

³⁸ Na ji'nm teluet, "Gjisaqamaw, getlams'tm." Aq nutgul'pa'sit Se'sugulieg.

³⁹ Se'sus teluet, "Weji pginisap ula ugs'tqamug ugjit ignmuan ns'tuo'ti Nisgamewei ta'nig mo nestasulti'gw pa wije aq gisa'lan nepapigwo'ltijig nmitaqaqinew, aq musga'tuan ta'nig tel'ta'sultijig nestasultijig ta'n goqwe'l Nisgamewei mo nestasulti'gw aq mo goqwei nemitu'tiwgw pa wije aq nepapigwo'ltijig."

⁴⁰ Alt Palasiaq ta'nig eimu'tipnig nutua'tipnn teluejig ula aq pipanima'titl, "Etl tluen ninen na nepapigwo'ltieg?"

⁴¹ Se'sus asitemaji, "Pa na mo ns'tasultiwoq ta'n goqwe'l Nisgamewe'l ma wen gisi ilsumugsuwoq. Gatu telueioq gisi ns'tasultioq ta'n goqwei Nisgamewei gatu mo getlams'tuiwoq na tujiw ilsumugsuwoq ta'n tel pata'taqatioq."

Na a'tugwaqan ta'n jijgluewjig nuji angweiwaji

10 Se'sus teluet, "Telimuloq, na mimajuinu'g ta'n mo e'wmug ga'qana'tas'g gatu asisapegit na 'llu-taqan ugjit gim pisgwa'n ta'n jijgluewjig eimu'tilij, negm na gmutnes. ² Na ji'nm ta'n weji pisgwa'j ga'qana'tas'g na negm nuji angwe'waji jijgluewjig.

³ Nujisgaqanet pana'tuaj na ga'qana'tas'g ugjit negm. Na jijgluewjig nutua'titl ta'n tujiw wigumaj aq ugji-jgluewjmg el'ta'jig negmeg. Majulgwala'titl, ewi'tmuaj ugji-jgluewjmg ugwisunmuaq aq tewo'lajig. ⁴ Igana'sit aq ugji-jgluewjmg majulgwaljig muta nestua'titl. ⁵ Ma majulgwala'tigul wen pilue'l gatu awna ugsmug-tua'tital muta mu nestua'tigul. Teliq na telimuloq."

⁶ Se'sus mimajuinu'g telimaji ula a'tugwaqan, gatu mo nestua'tigul ta'n goqwei etl tlimgwi'tij.

Se'sus na negm ta'n nuji angwe'waji jijgluewjig aq wele'waji

⁷ Se'sus ap teluet, "Telimuloq, ni'n pa wije aq na ga'qana'tas'g ugjit na jijgluewjig ta'n i' tli angweiatiji wela'gw. ⁸ Igtigig igan peita'pnig gesgmnaq ni'n. Negmow gmutnesg gatu na jijgluewjig mo jigs'tua'tigup-

ni." x [Na mimajuinu ta'n getu pisgwa't wa'so'q, amujpa weji pisgwa't ni'neg.]

⁹ "Ni'n pa wije aq na ga'qana'tas'g aq na mimajuinu'g pa wije aq jijgluewjig. Ta'n wen getu pisgwa't wa'so'q amujpa weji pisgwa't ni'neg. Na ugs'tatew, pisgwa'tew aq tu'etew aq ul smaten. Pa na wije aq jijgluewjig asu-ta'jig ga'qana'tas'g aq uls'maten. pa na wije ni'n na ga'qana'tas'g ugjit mimajuinu'g wa'so'q aq weli angweiaqig aq ugs'tawia's. ¹⁰ Gmutnes pegising ugjit gmutnen, ne'pa'tegen aq seioqwa'tegen. Ni'n weji pgsinap glaman gisi msnmu'titoqs'p iapjiwewe mimajuaqan aq ula mimajuaqan mujgajewe wajui guguntoqs'p. Na teliaq telimuloq.

¹¹ "Ni'n na menaqqajewe nuji angweiaqig jijgluewjig. Gelu'sit nuji angwe'waji jijgluewjig ul'te'tutew iga'tun ugmimajuaqanm ugjit ugjijgluewjmg. Etna na ula ta'n ni'n wel'te'tm tla'tegen. ¹² 'Lgowinuj ugs mugwatew ta'n tujiw nemiaj paqtesml wejgu'elij aq nqalataq jijgluewjig muta mo negmeweg aq negm angweiwaji jijgluewjig ugjit pas'g apangitugsin. Etna na ugjit weji ugs mugwat. Na tujiw paqtesm wenaqietuajig aq se'stesgua'jig jijgluewjig. ¹³ 'Lgowinuj ugs mugwatew muta pas'g negm 'lgowinuj aq mo tali el'te'lmagwig jijgluewjig. ¹⁴ Ni'n na mujgajewe nuji angweiaqig jijgluewjig. Ta'n tel nenuij Nujj, aq ni'n ta'n tel nenaq na wije nenaqig ntijgluojmg. Negmow nenuijig, aq ni'n wel'te'tm iga'tun ntmimajuaqanm ugjit negmow. ¹⁶ Ap eimu'tijig jijgluewjig ta'n ni'newe'g gatu mu eimu'ti'gw ula tet. Amujpa ni'n jugwo'la's. Negmow jigs'tuitaq. 'Ms't maw mawo'la's aq ni'n nuji angweiwasi.

¹⁷ "Nujj gesalit muta wel'te'tm iga'tun ntmimajuaqanm ugjit negmow glaman ntmimajuaqanm gisi apaji msntes. ¹⁸ Mo wen gisi ugsua'tuigw ntmimajuaqanm glapis ni'n tli ul'te'tman. Iga'tutes ntmimajuaqanm muta ni'n 'lpa na tel puatm. Geggunm ml'gig-no'ti ugjit iga'tun aq geggunm ml'gigno'ti ugjit ugsua'tun. Nujj gisi ignmuip ml'gigno'ti ugjit na ula gis tla'tegen. Maw gigwajiaq telimuloq."

¹⁹ Ta'n tujiw wegla gis tlueteg na Lesui'paq ap niguita'jig ugjit ugglusuaqanml. ²⁰ Pugwelgig teluejig, "Negm mn'tu'l geggunat! Elue'wiet! Goqwei wet jigs'tuoq?"

²¹ Gatu igtigig teluejig, "Ji'nm mn'tu'l ugtinneg pisilij ma gis tlewistu 'st'ge' ula! Ma mn'tu gisa'laqul nepapigwa'litl ji'nmul nemitegelin." Mo wije teli angita'sulti-jig. Etna na ugjit niguita'jig.

Ta'n tujiw Se'susal mo menuege'tigul 'gjia'sutuo'guomg Selusalemg

²² Na miawipug Se'sus eig'p Selusalemg ugjit na pestie'umg 'gjia'sutuo'guomei Selusalemg. Ula pestie'umg migwite'tmi'tij ta'n tujiw ujjuaqi'g ili tepgisa'tu'tipnig 'gjia'sutuo'guomg ugjit Gjinisgam. ²³ Newgt na'gweg ala'sit 'gjia'sutuo'guomg, na'te'l Salamano'q ugtusatimg. ²⁴ Na Lesui'paq mawita'titl ta'n eimlij aq maw gigoqopugutua'titl. Teluejig, "Tali pgi-je'tew we'gaw elugwalieg? Telimieg ta'n wenin. Pa na gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgim'sg ugjit

ilgwenan ugmimajuinung, na menaqqajewe tlimieg!"

²⁵ Se'sus asitemaji, "Gis tlimuloqop gatu mo getlams'tuiwoqop. Ta'n goqwei tela'tegei Nujj ugwisunmg musga'sgt'tal ta'n weni. ²⁶ Gatu gilew ma 'gtlams'tmu'tiwoq muta gilew mo ntijgluewjmg. ²⁷ 'Ntjijgluewjmg nutuijig aq nenaqig aq negmow majulgwali-taq. ²⁸ Ignmaqig iapjiwewe mimajuaqan aq ma 'lta'gwig mn'tua'gig. Ma wen gisi ugsua'tuigwig. ²⁹ Muta Nujj gisi ignmuipnig aq negm me' espe'g je mu ta'n pas'g wen. Ma wen gisi ugsua'tuigwig muta nujj ugpitng epulitlijig. ³⁰ Ni'n aq Nujj newgte'jieg."

³¹ Mjit newgt na Lesui'paq megnmi'titl gun'tal ugjit gun'teugta'new. ³² Na tujiw Se'sus telimaji, "Gis tela'tega'pnn pugwelgl 'lgowaqann 'gsisgwaq ta'n Nujj ignmuip tla'tegen. Goqwei weji 'gtu gun'teugte'ioq ugjit ula ta'n tela'tega'pn?"

³³ Na Lesui'paq asitema'titl, "Mo getu gun'tewto'lueg ta'n tel tla'tege't'p gelu'lg 'lgowaqan gatu ugjit ta'n teli egsuaqanimt Gjinisgam aq anmima'mt aq mo gepmite'lmawt. Gi'l na pas'g ji'nm gatu teli ugsualsin 'st'ge' Nisgamewin."

³⁴ Se'sus asitemaji, "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n Gjinisgam teluet, 'Nisgameultioq.' ³⁵ Geitu'g ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg na teliaq iapjiwewe. Gjinisgam telui'tapni, 'nisgameultijig' na mimajuinu' ta'n ignmuapni ugtagnutmaqanm. ³⁶ Gatu ugjit ni'n, Nujj megnip aq petgimip ula ugs'tqamug. Tal gis gilew tluetioq egsuaqanimt Gjinisgam muta ni'n telueiap ni'n na Gjinisgam uggwisl? ³⁷ Mut 'gtlams'tu-inew, mo tla'tegewan nujj ugtlgowaqann. ³⁸ Gatu tla'tegeian, je tlia mo 'gtlams'tuiwoq, 'gtlams'tmugoq ntlgowaqann glaman 'gji'tutoq nujj ni'neg eig aq ni'n eim negmeg. Na tujiw me' uli gji'tugoq."

³⁹ 'Mjit newgt wejo'tmi'tij ugsua'lanew. Pas'g mo gis tla'taqati'gw muta ejigla'sit aq naqalaji.

⁴⁰ Na tujiw Se'sus ap apaji asoqoma'sit na sipu teluisig Jol'tan, ta'n Sapatis i' tl sign'tuep aq siawqatg na'te'l. ⁴¹ Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig negmeg, telimultijig, "Sa'n mo tela'tegegupnn mesgi'gl 'lgowaqann, gatu ta'n te's'g goqwei teluep ugjit ula ji'nm na teliaq." ⁴² Aq pugwelgig mimajuinu'g na'te'l getlams'tua'titl.

Lasalas nepg

11 Etna na ula ji'nm teluisit Lasalas, gesnugwat. Wigit na gutanji'j teluisig Pettani. Mali aq umisl Malta na Lasalas wijigatijig. Mawgatmu'tijig. (² Me' en-miaq na ula Mali guta'tuateg amjaqto'suti Se'susal ug-gwatg aq ga'smuatl uggwatl usapun e'w'g. Etna na ugjignaml Lasalas ta'n gesnugwalitl.) ³ Na wijig'tijig e'pijig elgitmua'tij Se'susal ula agnutmaqan, "Gjisaqamaw, na gitap ta'n gesalt mawi gsnugwat."

⁴ Ta'n tujiw Se'sus nutgeg ula agnutmaqan na teluet, "Ta'n teli gsnugwaj wet tliaqap ugjit Gjinisgam uggepmitelgaqanm. Musga'sgt'n glaman Gjinisgam uggwisl 'gjigepmitelmaten. Etna na ugjit mo Lasalas etl gaqiegw na'te'l."

⁵ Na Se'sus gesalaji Maltaal, uggwe'ji'tl aq Lasalasal.

⁶ Gatu ta'n tujiw mesngeg agnutmaqan Lasalas 'gsnugwan, me' siawqatg ta'n eig tapuguna'q. ⁷ Na tujiw unaqapemg telimaji, "Apaita'nej Jutiaewa'gig."

⁸ Unaqapemg asitema'titl, "Nujigina'muet, gejigew Lesui'paq iganpugultijig getu gun'teugtesg'pnig aq ap nige' gisita'sin apaja'sin na'te'l?"

⁹ Se'sus telimaji, "Te's na'gweg newgtisga'q jel ta'pu ajiel' etegl ta'n waseteg. Pa na ji'nm ala'sij miaw na'gweg ma ali pjitaqamagw muta waseteg. ¹⁰ Gatu ta'n tujiw ala'sij tepgig 'pjitaqamatew muta oqonitpa'q. Mo gis nemitegeg. Amujpa ala'si aq elugwatm 'ntlugowaqanm ge's gis tla'tega's." ¹¹ Ula na Se'sus telimaji. Toqo ap angu tluet, "Gitapinu Lasalas nepat gatu ni'n lia's aq tugwa'la's."

¹² Unaqapemg asitema'titl, "Amuj pem ila'sit, na tli uli npaj."

¹³ Getloqo Se'sus wesgutg'p ugjit Lasalas 'nprn gatu negmow tel'ta'sultijig pas'g 'npanin. ¹⁴ Etna na ugjit menaqajewei telimaji, "Lasalas nepgaq. ¹⁵ Ugjit gilew wel'ta'si mo eimu ta'n tujiw nepgeg glaman 'gtlams'tmuitoqs'p ta'n tujiw nemituoq ta'n tliatew. Gatu nige' 'lta'nej negmeg."

¹⁶ Na Tuma (ta'n telui'tut, 'Tqope'j), telimaji ap igtigig unaqapemg "Wije'wanej nujigina'muet glaman mawi 'npu'titesnu maw negm." Na tujiw naqtm'i'tij.

Se'sus na negm ta'n apaji unaqo'lata mimajuinu'g aq mimajuaqan ignmuataq

¹⁷ Ta'n tujiw Se'sus pegisingeg Pettani telima'titl, Gis ne'wguna'q Lasalas gis utqatalugsin. ¹⁸ Weja'tegemg Selusalemg glapis Pettani maw suel tapu'gl loqtnn.

¹⁹ Aq pugwelgig Lesui'paq gis peita'pnig ugjit nat nmi-anew Maltaal aq Malial. Getu' apgnua'lanew ta'n teli nplij ugjignamual.

²⁰ Ta'n tujiw Malta nutgeg Se'susal wejgu'el'itl, tewiet aq naji a'suguatl, gatu Mali siawqatg wiguaq. ²¹ Malta telimatl Se'susal, "Gjisaqamaw, I'mu's'p 'njignamaq mo 'nprmuisoq. ²² Gatu geitu, je tlia nige', Gjnisgam ignmultew ta'n goqwei pipanimj."

²³ Se'sus telimatl, "Gjignam apaji unaqa'sitew utqutaqane'gati aq apaji minunsitew. Geitu'n?"

²⁴ Malta teli asitematl, "Geitu minunsitew ugtejgewei na'gweg ta'n tujiw Gjnisgam apaji minua'laj mimajuinu'g."

²⁵ Se'sus telimatl, "Ni'n na ta'n gisi apaji unaqo'la's mimajuinu'g aq ignmua's iapjiwewei mimajuaqan. Ta'n wen getlams'tasit ni'neg, mimajitew je tlia np'g. ²⁶ Ta'n wen mimajit aq getlams'tasij ni'neg, ugtejgewei na'gweg iga'q aq apaja'sian, ma 'npug. Ula getlams'tasin?"

²⁷ Teli asitematl, "Gjisaqamaw, teliaq teluen. Getlams'tasi gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjnisgam petgimappn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg, Gjnisgam ugguwisl ta'n wen sa'q esgmalg't."

Se'sus eliet Lasalas utqutaqanmg aq atgitemit

²⁸ Ta'n tujiw Malta gis tlueteg ula na apaja'sit aq apsgwa'sit wiguaq aq gim wigumatl uggwe'ji'tl Malial. Gimewistoq aq telimatl, "Nujigina'muet pegising aq getu nmi'sg." ²⁹ Ta'n tujiw Mali nutgeg ula, smtug tewiet aq naji a'suguatl Se'susal. (³⁰ Se'sus menaq iga'qus na gutanji'j gatu me' eig'p ta'n Maltaal etli ultesguapnn.) ³¹ Na Lesui'paq ta'n eimu'ti'tij na wen'ji'guomg maw Mali etli apgnua'la'titl Malial. Ta'n tujiw nemia'titeg wenaqa'silitl aq jaqal tu'el'itl na majulgwala'titl. Tel'ta'sultijig elielitl utqutaqanmg naji gsi-gawtemilitl.

³² Mali pegising ta'n Se'susal eimlij. Nemij na el nutgul'pa'sua'latl aq na teluet, "Gjisaqamaw i'mu's'p ula tet mu 'njignamaq 'nprmuisoq!"

³³ Se'sus nemiatl etli gsigawtemilitl aq na Lesui'paq ta'n pejuwije'wa'titl gesigawtemultijig. Na tujiw ewlgwija's'g uggamlamun aq ewlite'lmaji. ³⁴ Pipanimaji, "Tami tet etli utqutaloqos?" Na teli asitema'titl, "Gjisaqamaw jugu'a aq nat nmitu ugtutqutaqanmg."

³⁵ Na tujiw Se'sus ugsaggipgunml guta'tigul. ³⁶ Etna na ugjit Lesui'paq teluejig, "Nemituoq ta'n tetuji gsalaj."

³⁷ Gatu alt teluejig, "Gisa'lapnn nepapigwa'litl ji'nmul nemitegelin. Goqwei ugjit mo gisa'laqusnn Lasalasal mu 'nplin?"

Lasalas apaji mimajua'lut

³⁸ Ula telueliteg, Se'sus me' piam ewlgwija's'g uggamlamun. Eliet ugtutqutaqanmg ta'n gun'tew sapaq'g, 'npuinu lame'g elising. Mesgi'g gun'tew gep'joqteg ta'n weji pisgwita'mg. ³⁹ Se'sus melgimaji, "Jigla'tug na gun'tew!" Malta ta'n ugjignaml neplipna, teli asitematl, "Gjisaqamaw gis ne'wiguna'q gisi utqatalut. Gis poqji sugul'gat aq wejima't."

⁴⁰ Se'sus telimatl, "Migwite'te'n na ula telimulap! Nmitutes Gjnisgam ugml'gigno'tim, 'gtlams'tmn." ⁴¹ Na tujiw ejigl te't'pja'tu'tij gun'tew. Se'sus wenaqapa'sit aq teluet, "Nuj miwatmul ta'n tel jigs'tuin. ⁴² Geitu apjiw jigs'tuin gatu wet bluei ugjit na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig, glaman 'gtlams'tmu'titaq gi'l petgimip."

⁴³ Ta'n tujiw ula gis tlueteg, gesigaw wigumatl, "Lasalas 'gtaqqa'si!" ⁴⁴ Na ji'nm ta'n nepg'p getaqqa'sit. Te'tepjepilasit ta'n telgi'g wape'g atla'weggn. Ugpitnn aq uggwatl tepgisi ajjigopitegl atla'wegnigtug aq atla'weggn ajjigopiteg ugsisgug. Se'sus telimaji, "Apgwa'lug aq iga'lug."

Lesui'paq iganpugultijig gisita'sultijig ne'pa'new Se'susal (Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2)

⁴⁵ Pugwelgig Lesui'paq ta'n peji mittugwala'titl Malial ugjit apgnua'lanew nemitu'tij ta'n Se'sus tela'teget aq getlams'tua'titl. ⁴⁶ Gatu alt apaita'jig ta'n Palasiaq eimu'tilij aq telima'tiji ta'n Se'sus gis tla'tegej. ⁴⁷ Na tujiw Palasiaq aq iganpugultijig patlia'sg mawi ultesgatultijig. Pipanimultijig, "Tala'taqatitesnu? Ula ji'nm 'lpa

tela'tegetl pugwelgl paqalaiwaqann. ⁴⁸ Siawi ignmug tla'tegen ula paqalaiwaqann 'ms't wen 'gtlams'tuataq aq majulgwalataq. Na tujiw Lo'mewaq assusultijig peita'taq aq gaq seioqwattaq 'gja'sutuo'guomg aq seioqwa'lataq ta'n te'sijig 'gmimajuinuinu'naq."

⁴⁹ Newgte'jit negmow telusit Gaiapas, na espe'g patlia's na newgtipunqeg, teluet, "Elue'wia'tioq! Mo goqwei geituoq? ⁵⁰ Me' gelu'lg'tew ugjit ginu pas'g newgte'jit ji'nm 'np'g ugjit mimajuinu'g je mu 'ms't mimajuinu'g gaq seioqwa'toq." ⁵¹ Mo negm gisite'tmug'p ta'n tel bluej. Negm na espe'g patlia's na newgtipunqeg. Igan gnua'teget ta'n Se'sus tli np'tew ugjit Lesui'paq ⁵² Aq mo pas'g ugjit negmow gatu elg ugjit mawo'lan Gjinisgam ugtmimajuinuinu'g ta'n al se's'ga'tmu'tijig ula ugs'tqamug.

⁵³ Weja'tegemgeg na na'gweg na Lesui'paq assusultijig angite'tmi'tij ta'n tli ne'pa'new Se'susal. ⁵⁴ Se'sus puni ala'sit mimajuinuinu'g aq naqt'g Selusalemg. Mo ala'sigw Jutiaewa'gig gatu eliet na gutanji'j telusit Eplaim ta'n gigjiw eteg paqtaqamigtug. Aq na'te'l wijitgweiwaji unaqapemg.

⁵⁵ Tel gne'ji'j na Lesui'paq ugpestiewtimuog Siawa'timgewei pem gigja's'g aq pugwelgig mima'juinu'g weita'jig ta'n telgi'g Lesui'pewa'gig. El'ta'jig Selusalemg ugjit tla'taqatinew ta'n telteg 'tplutaqan. Amujpa waqama'sultitaq Nisgamewigtug, gesgmnaq na pestie'uti iga'qtnug. ⁵⁶ Getu' nemia'titl Se'susal aq ge's al mawita'tij 'gja'sutuo'guomg na pipanimultijig. "Tal'ta'sioq? Ma ta 'pgisinug ula pestie'umg?" ⁵⁷ Na iganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq tewaggitmi'tij na glusuaqan ugjit ta'n wen gejiatl ta'n Se'susal eimlij amujpa gegnua'teget glaman ugsua'lataq.

Mali ta'n guta'tuap amjaqto'suti Se'susal uggwatg
(Matiw 26.6-13; Malg 14.3-9)

12 Na asugomtesuguna'q gesgmnaq Siawa'timgewei iga'qtnug, Se'sus eliet Pettani, ta'n Lasalas wigip. Negm na ji'nm ta'n Se'sus apaji minua'lapnn. ² Mijjuaqan ignmua'tipnn ugjit negm na'te'l. Malta etli apoqonmuet p'ta'utigug aq Lasalas pemgopit p'ta'utigug maw Se'susal. ³ Na tujiw Mali pegisulat pu'taiji'tl waju'pelitl ta'n mawi mgo'tig amjaqto'suti. Wejitas'g poqtaqiaq nalt. Newgt 'ngatign te's'g pi-jiguta'tas'g pu'taiji'jigtug. Guta'tuaj amjaqto'suti Se'susal uggwatg aq ga'sumuatl usapun e'w'g. Na weljemaq amjaqto'suti se'so'qweg wen'ji'guomg. ⁴ Na tujiw newgte'jilitl Se'sus unaqapeml telusilitl Suta Isgalot, ta'n 'ntuisgalatal Se'susal, teluet, ⁵ "Goqwei ugjit ula amjaqto'suti mo netuisgetas'gtnugus. Tepawgtig na suliewei ta'n ne'pa'tun newgtipunqeg, aq na suliewei gisi ignmuanesoq na ewle'jultijig?" ⁶ Na ula wet tluet muta gmutnesuip. Ango'tg'p suliewei aq i' tli apoqonmasip. Mu gis tluet ta'n tali el'telmagupni ewle'juinu'g.

⁷ Gatu Se'sus teluet, "Punaje'w. Na wet tla'tegep ugjit gisgajugtmuin ta'n tli utqutaliten. ⁸ Apjiw gugunatoqs'p ewle'jultijig mimajuinu'g, gatu ni'n ma iapjiw i'mu ta'n eimoq. Na maw gigwajiaq telimuloq."

Na tujiw iganpugultijig patlia'sg gisita'sultijig ne'pa'new Lasalasal

⁹ Pugwelgig Lesui'paq nutmajig Se'susal i'mlin Pet-tani aq el'ta'jig na'te'l. El'ta'jig mu pas'g ugjit Se'susal gatu elt getu nmianew Lasalasal ta'n Se'sus apaji minua'lapnn. ¹⁰ Na tujiw iganpugultijig patlia'sg gisita'sultijig elt ne'pa'new Lasalasal. ¹¹ Muta pugwelgig Lesui'paq puna'la'tiji iganpugua'tliji awna getlams'tua'titl Se'susal ugjit ta'n goqwei teliaqap Lasalasal.

Mimajuinu'g a'sugua'titl Se'susal wejgu pisgwa'lij Selusalemg
(Matiw 21.1-11; Malg 11.1-11; Lu'g 19.28-40)

¹² Na wapg pugwelgig ta'n peita'pnig ugjit na Siawa'timgewei Pestie'uti nutma'tij Se'susal jugu'elin Selusalemg. ¹³ Na tujiw weji tmsmi'titl 'psetgun temasgo'tu'titl miti'sigtug telusit palm aq tewita'jig naji a'suguanew Se'susal. Sesgu'tijig,

"Miwatmuanej Gjinisgam aq emtoqwalanej. Gjinisgam gepmitelmaj ta'n wen wejgu'elitl ugwisunmg.

Gjinisgam gepmitelmaj Isle'laq ugtelege'witemual!"

¹⁴ Se'sus pem wejgu teppitl te'sipowji'tl ta'n wej'ia'tipnn, ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign,

¹⁵ "Mimajuinutut! Saianewaql

Mut jipalanew! Angaptmug!

Ta'n wen 'gtelege'witemultitoqs'p

wejgu'et wanta'qo'tigtug.

Wejgu teppitl te'sipowji'tl."

¹⁶ Unaqapemg mo nestmu'tigupnig na tujiw. Gatu ta'n tujiw Se'sus gisi unagieteg aq elieteg wa'so'q na tujiw migwite'tmi'tij ta'n telueg'p Gjinisgam ugtwi'gatign ugjit ula. Aq migwite'tmi'tij ta'n wet tla'taqati'tij ugjit negm.

¹⁷ Na mimajuinu'g, ta'n wijitgweiwatipnn Se'susal ta'n wigumateg Lasalasal ugtutqutaqanmg aq apaji mima'jua'lapnn siaw teluepnig ta'n goqwei gis nemitu'tij.

¹⁸ Etna na ugjit mimajuinu'g a'sugua'titl muta nutma'tipnig ta'n gis lugwatg'pnn mesgi'gl 'lgowaqann.

¹⁹ Na tujiw Palasiaq telimultijig, "Angaptmug, nentu'gweg! Mo un'ji el'ta'gw! 'Ms't ta'n te'sijig elue'wia'tijig aq majulgwala'titl." Na wegla teluepnig.

Na ta'sijig Gli'gewa'q gwilua'titl Se'susal x [El'ta'jig Pilipeg. Negm tleiwit Petse'taeg ta'n gigjiw wigultijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw Pilip aq Antle' Gli'gewei ugwisunmual.]

²⁰ Etna na na'te'l alt Gli'gewa'q mawi 'lta'pnig Selusalemg ugjit na Siawa'timgewei pestie'uti ugjit emtoqwalanew Nisgaml. ²¹ El'ta'jig Pilipeg negm ta'n tleiwit na gutan Petse'ta Galaliewa'gig. Teluejig, "Saqamaw getu nemi'g'tt Se'sus."

²² El'ta'jig maw Pilip aq nat tlimatl Antle'al aq na tujiw el'ta'jig nat klima'titl Se'susal. ²³ Se'sus asitemaji, "Teta-putesg iga'q ugjit ni'n na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimip

aq mimajuinualsiap mawi gepmite'lmugsin. ²⁴ Teliq telimuloq, amujpa 'np'tes. Pa na wije aq gulumgwei 'sginmin na glapis iga'taqatmg maqamigeg aq 'np'g, pas'g newgte' 'sginmin. Gatu ta'n tujiw saqaliaq na tujiw nigweg aq minitew aq me' pugwelgt'tew. Pa wije aq ula 'sginmin amujpa ni'n 'np'tes. Na teliaq telimuloq."

Se'sus telimaji na Gli'gewa aq maw 'ms't wen

²⁵ "Na mimajuinu ta'n tela'toq ugmimajuaqanm ta'n tel puatg, na 'n'tutew, gatu awna na mimajuinu tela'toq ugmimajuaqanm ta'n Gjinisgam tel puatg, 'msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ²⁶ Getu wen 'gtu nnaqapemij, tlimug jugwita'tij aq majulgwali'tij ni'n glaman 'ntlugowinumg i'muttaq ta'n ni'n eim. Nujj gepmitelmataq ta'n wenig elugowijig. Teliq na telimuloq."

Se'sus wesgutg'p ta'n teli np'tew

²⁷ "Nige' 'ngamlamun ewlgwija's'g aq etug talua's? Etug tlueg, 'Nujj ugs'tawi, ta'n goqwei getu tliaq glaman ma tlianug ni'neg. Gatu etna na ugjit wet jugu'a'p ugjit saputa'sin ula ulmajo'qon. ²⁸ Glaman tlua's, 'Nujj, gisa'tu 'gwisunm gepmite'tas'gtn.'"

Na tujiw Gjinisgam metewistoaq wa'so'q teluet, "Gis gepmite'tmap aq ap gepmite'ttes."

²⁹ Na mimajuinu'g ta'n alpugua'tiji, nutua'titl aq teluejig, "Gaqtugwaqig." Igtigig teluejig, "Ansale'wit gelulatl."

³⁰ Gatu Se'sus telimaji, "Wet nutuoqop Nujj mo ugjit ni'n gatu ugjit gilew 'gtlams'tuineu. ³¹ Tetaputesg iga'q ugjit na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ilsutasultineu aq na iganpuguit ula ugs'tqamu, na mn'tu, pegwato'tg.

³² Ta'n tujiw unaqa'liten gujjieweigtug pugwelgtaq mimajuinu'g pejo'l'gig ni'neg." (³³ Wet tluet ula ugjit musga'tuanew ta'n tli amasgipnnaten ta'n tli np'tew.)

³⁴ Na mimajuinu'g asita'pugua'titl, "Gjinisgam ugtwi'gatign telimugsieg Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimappn ugjit ilgwenan ugmimajuinumg iapjiw mimajitew. Tal gis tluen na ji'nm ta'n mimajuinu'alsip amujpa unaqa'laten gujjieweigtug aq 'np'tew. Wen ta u't ji'nm ta'n mimajuinualsip? Tel'ta'sultieg negm na Nujiugs'tawi'wet."

³⁵ Se'sus asitemaji, "Amujpa na siawi 'Ita'gw ta'n pemi Ita'ioq ge's waseteg glaman mo oqonitpaqianug gesgma'q peita'woq ta'n el'ta'ioq. Ta'n wen pemiet oqonitpa'qigtug ma nmitug ta'n eliej. Ni'n na ta'n wen ignmuloq waseteg aq musga'tuloq ta'n 'Ita'goq Nisgamewigtug pas'g me' gijga'ji'j wasetew ugjit gilew.

³⁶ Glaman 'gtlams'tasultigw ni'neg ge's eim ta'n eimoq. Na tujiw gugunmuitoqs'p 'ntwasetegm 'gtinnewaq."

Lesui'paq mo getlams'tua'tigul

Na ta'n tujiw tlueteg ula, maja'sit aq mimgwas'gtuaji ali gasigtuaji. ³⁷ Je tlia gis lugwatg ta'n te's'gl mesgi'gl 'lgowaqan ugsisgwaq, mo getlams'tua'tigul. ³⁸ Glaman ta'n iganigjitegewinu Aiseiao'q gis tluet, na tliatew,

"Gjisaqamaw, wen ta'n getlams'tg 'gtagnutmaqanminen? Gjisaqamaw musga'tuaji mesgi'gl 'lgowaqan, gatu wen ta'n gisi gji'jiatl Gjisaqamawul ugml'gigno'tim?"

³⁹ Etna na ugjit mo wen gisi gtlams'tmug aq Aiseiao'q ap teluep,

⁴⁰ "Mo getu 'ns'tasulti'gw aq Gjinisgam gisa'laji melgatpa'tineu aq iltat'ua'ji ugtangita'suaqanmual glaman mo gisi ns'tasulti'gw.

Teluet, 'Mo getu 'Ita'gw ni'neg ugjit 'npilan.

Na gis tliaq muta mo getu 'gtlams'tuigw.'"

⁴¹ Aiseiao'q ula teluepnaq aq wesgumapnn muta nemituap Se'susal gepmite'lm'gwi'tital ta'n tujiw west-augsi'gweg. Wesgumapnn na ji'nmul ta'n Gjinisgam petgimatl ugjit ugs'tawian ugtmimajuinumg aq ta'n tel gepmitelmut.

⁴² We'gaw tlia pugwelgig Lesui'paq iganpugua'tiji getlams'tua'titl Se'susal, gatu mo wesgutmi'ti'gw mimajuinuigtug muta jipala'tiji Palasiaq ta'n teluepnig, "Tuege'tital wen 'gja'sutuo'guomg ta'n getlams'tg negmeg." ⁴³ Me' gesatmi'tip mimajuinu'g ul'te'lmugsinew je mu ul'te'lmugsinew Nisgamewigtug.

Se'sus ugglusuaqanml ilsumgutaq mimajuinu'g

⁴⁴ Na Se'sus gesigawewistoaq, "Ta'n wen getlams'tuit mo pas'g ni'n getlams'tuit gatu elt negm ta'n petgimip.

⁴⁵ Ta'n wen nemi't, elt nemiatl ta'n wen petgimip.

⁴⁶ Ni'n na ta'n ignmaqig waseteg mimajuinu'g. We'jgu'eiap ugs'tqamug pa wije aq waseteg ta'n wen getlams'tasit ma oqonitpa'qigtug i'mug. ⁴⁷ Ta'n wen nutmuj 'ntglusuaqanm aq mo jigs'tmug ma ilsumaq. Weji pgsinap ugjit ugs'tawian mimajuinu'g mo ilsuman.

⁴⁸ Ta'n wen mo menuaqalig ni'n aq mo wesua'tuig 'ntglusuaqanm eig newgte'jit ta'n ilsumatal. Na glusuaqan ta'n wesgutmap, ilsumgutaq ugtejgewei na'gweg. ⁴⁹ Ula tliatew muta wegla mo ni'n 'ntangita'suaqanm't'pn gatu Nujj ta'n petgimip telimip 'ms't goqwei ta'n telimuloq. ⁵⁰ Geitu ta'n goqwei telimip 'pgisitugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Ta'n goqwei telimuloqop na Nujj telimip ugjit tlimulinew. Na teliaq telimuloq. Geji'g ta'n wen Nujj jigs'tuatl na apji mima-jitew."

Se'sus gesispa'tuaji unaqapemg ugkwatual x [Etna na ta'n gisteju i' tla'teget. Nasoqtesgmegewe'g 'mg'sng al nasgua'tiji aq 'mjega'total ugkwatuaq.]

13 Na ugtejgewe't'p na'gweg glapis na pestie'uti Siawa'timgewei. Se'sus geitoq tetaputesg iga'q ugjit negm 'nqatmn ula ugs'tqamu aq lien ujjeg. Apjiw gesalajig ta'nig negmewe'g ula ugs'tqamug aq enmi gsalaji aq glapis ugtejgewei.

² Negm aq unaqapemg etl uloqotalultijig. Na tujiw mn'tu wet nu'gwalatl Sutaal, Simon Isgaliot uggwisl, ugjit 'ntuisgetun Se'susal. ³ Se'sus geitoq ujil ignmat'p ml'gigno'ti ugjit 'ms't goqwei assutmn. Geitoq Nisgamewigtug wejiet aq ap apaja'sitew Nisgamewigtug. ⁴ Se'sus weji unaqa'sit p'ta'utigtug. Mena'latl uggotmual aq gigtoqopilg gasigo'suti negm ugtassuign. ⁵ Na tujiw ta'sg samqwan guta'toq nuji ugsispasutio'qigtug aq poqji gsispa'tuajig unaqapemg uggwatu-aq aq ga'sumuaji e'w'g na gasigo'suti gigtoqopisij. ⁶ Iga't Simon Pie'leg ta'n telimtl, "Gjisaqamaw getu 'gsispa'tuin 'ngatl?" ⁷ Se'sus asitematl, "Mo geitu'n nige' ta'n etl tla'tegei gatu me' enmiaq ns'tasites."

⁸ Pie'l na teluet, "Ma ignmulu 'gsispa'tuin 'ngatl, nige' gisna ta'n pa tujiw!" Se'sus asitematl, "Mo 'gsispa'tulu-an 'ggatl ma nugu gis nnaqapemiun."

⁹ Simon Pie'l na teli asitematl, "Gjisaqamaw, mut pas'g 'gsispa'tuin 'ngatl. Elg 'gsispa'tui 'npitnn aq nun'ji."

¹⁰ Se'sus teluet, "Ta'n wen gis gisapalsit aq ala'sij, pas'g puatg uggatl 'gsispa'tugsin ugjit waqame'n. 'Ms't waqamo'ltioq pas'g newgte'jit." (¹¹ Na gis geitoqop ta'n wen 'ntuisgalgatal. Etna na ugjit na wet tluet, "Ms't waqamo'ltioq Nisgamewigtug pas'g newgte'jit.")

¹² Ta'n tujiw ugwtual gaqapa'tuateg, Se'sus apat nasa'latl pitoqsilitl uggotm aq apaja'sit ta'n epip p'ta'utigtug. Pipanimaji, "Nestmu'tioq ta'n gis tla'tegei ugjit gilew? ¹³ Telui'tioq nujigina'muet aq Gjisaqamaw, na tetapui'tioq aq tetapua'taqtioq muta ni'n na.

¹⁴ Gisapa'tuloqol 'ggatual ni'n ta'n Gjisaqamaw aq nujigina'muet gilew 'gsispa'tatultigoq 'ggatual aq mawi apoqonmatultigoq ta'n tel lugutioq. ¹⁵ Gis musga'tuloqop ta'n tla'tagatitoqs'p glaman gilew tla'tagattoqs'p ta'n ni'n tla'tega'p ugjit gilew. ¹⁶ Telimuloq, 'Lugowinu mu aji espeiugw je mu ugtassusiteml aq nutagnut-mewinu mu aji espeiugw je mu ta'n wen petgimtl.' Teliq na telimuloq. ¹⁷ Nige' geituoq ula teliqawe'l. Pa na tla'taqtioq Gjinisgam ul'telmugsitoqs'p.

¹⁸ "Mo 'ms't wesgumuluq, geji'gig ta'nig gisi mgngig. Gatu amujpa na tliatew ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, 'Newgte'jit ji'nm ta'n toqwataleg 'gtanitew.' ¹⁹ Nige' ula telimuloq gesgmnaq telianug glaman ta'n tujiw tliaq 'gtlams'ttoqs'p ni'n na newgte' ta'n apjiw eim. Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg eimap, nige' eim, aq apjiw i'ttes. ²⁰ Ta'n wen wel'ta'sualatl ta'n pas'g wen ni'n elgimg, elg wel'ta'sualit ni'n ta'n Gjinisgam petgimip. Aq ta'n wen wel'ta'sualit ni'n wel'ta'sualatl Nuji ta'n wen petgimip. Teliq na telimuloq."

Se'sus wesgumatl ta'n wen 'ntuisgalgatal

(Matiw 26.20-25; Malg 14.17-21; Lu'g 22.21-23)

²¹ Ta'n tujiw Se'sus gis tlueteg ula mawi ewlgwija's'g uggamlamun aq teluet, "Telimuloq teliqawe'i newgte'jit te'sioq 'ntuisgalitew."

²² Unaqapemg angamtultijig aq mo geja'tigul ta'n wen wesgumatl. ²³ Newgte'jilitl unaqapeml ta'n Se'sus

gesalatl pemgopilitl gigjiw Se'suseg. ²⁴ Simon Pie'l matgwtuatl aq telimatl, "Pipanim ta'n wen wesgumatl."

²⁵ Na tujiw na unaqapeml gigja'silitl Se'sus aq pipanimtl, "Wen ta na Gjisaqamaw?"

²⁶ Se'sus asita'puguet, "'Gtaqqapa'tua's na pipnaqan p'tewapuigtug aq ignmua's, na negmewitew." Na tujiw wesua'toq pipnaqanji'j wetgapa'toq aq ignmuaj Sutaal, Simon Isgaliot uggwisl. ²⁷ Ta'n teli nqase'g Suta wesua'toq pipnaqanji'j Gjimm'tu pija'sitl ugtinneg, Se'sus telimatl, "Tetaga'tega ta'n getu tla'tegen!" ²⁸ Gatu ta'n wenig p'ta'utigtug pemgopultijig mo nestua'tigul ta'n goqwei wesgutmilij muta ta'n tujiw na mimajuinu ignmugsit na wetgapa'tas'g pipnaqan. Na etl gepmitemlmut. ²⁹ Suta ango'tg'p na suliewei. Alt unaqapemg tel'ta'sultijig Se'sus telimatl ugjit nattelmlin ta'n goqwei nuta'ma'tij ugjit na pestie'umg, gisna ugjit ignmuan nat goqwei ewle'juinu'g.

³⁰ Na ta'n tujiw Suta wesua'toq na pipnaqan na smtug tewiet. Na nige' gis tepgig.

Na pilei 'tplutaqan

³¹ Na ta'n tujiw Suta maja'siteg, Se'sus na teluet, "Nige' Gjinisgam gepmitelmit ni'n na ji'nm ta'n petgimip aq Gjinisgam miwatmuaten aq emtoqwalaten ugjit ta'n te'sg goqwei teliq ni'neg. ³² Ta'n tujiw Gjinisgam miwatmuaten aq emtoqwalaten ugjit ta'n goqwei teliq ni'neg na tujiw gepmitelmugsites aq ula na tliatew apugjig. ³³ Nn'jantut, mawi gsaluloq. Wijitgweiultoqs'p pas'g gijga'jig. Gwiluitoqs'p gatu nige' telimuloq ta'n telimg'pnig igtigig, 'Ma gisi lta'woq ta'n eliei.' ³⁴ Pilei 'tplutaqan ignmuloq. "Gsaltultigw ta'n ni'n teli gsaluloq. Amujpa na gesaltultioq.' ³⁵ 'Ms't mimajuinu'g 'gjitta'q gilew nnaqapemg 'gsaltultioq."

Se'sus igani usgutg ta'n Pie'l tluetew mo nenuan Se'susal

(Matiw 26.31-35; Malg 14.27-31; Lu'g 22.31-34)

³⁶ Simon Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw tami elien?" Se'sus asitematl, "Ma gis majulgwaliwn nige' ta'n eliei. Gatu me' enmiaq majulgwaliwnes."

³⁷ Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw, goqwei ugjit ma gisi majulgwaliwn nige? Gisgaje'i 'n'pmn ugjit gi'l aq iga'tun 'ntmimajuqaqanm."

³⁸ Se'sus na teli asitematl, "Tel'ta'sin gisgaje'in 'n'pmn ugjit ni'n. Telimul teliqawe'i. Gesgmnaq napew getu'g gi'l si'st tluetes mo nenuiwn." Na.

Se'sus na negm ta'n la'lugsitesnu wa'so'q x [Se'sus wesgutg ta'n teli np'tew, na tujiw unaqapemg sespetelma'titl aq ewlgwijultiji.]

14 Se'sus telimaji, "Mut ignmatmnew 'ggamla-munual ewlgwija's'gtn. Lita'sualug Gjinisgam aq elg lita'sualig ni'n. ² Pugwelgl wen'ji'guoml etegl ta'n nuji wigij aq eliei nat gisgaja'tuloqol ugjit gilew. Mo gis tlimuliwoq ula mo tlianug. ³ Ta'n tujiw lia'n aq nat gisgaja'tuloqol ta'n i'mu'titoqs'p, apaja'sites aq la'lultoqs'p

ugjit i'mu'tinew ta'n eim. ⁴ Geituoq ta'n eliei aq ta'n tli 'lta'toqs'p."

⁵ Tuma telimatl, "Gjisaqamaw, mo geju'lueg ta'n elien. Tali gjitutesnen ta'n tli 'lta'tesnen?"

⁶ Se'sus asitematl, "Ni'n pas'g newgte'ji ta'n gis la'lul-toqs'p nujjeg aq ma wen piluei. Ni'n telimuloq teliaqewei aq gis lita'sualitoqs'p. Ni'n na ta'n ignmultoqs'p iapijwewei mimajuaqan. Ma wen gis liegw Nujjeg glapis ni'n la'l'g. ⁷ Nige' gilew gi's gis nenuioq. Gatu menaqqajewei nenuioqosn, nenuaqoqpnn elg nuji. Nige' weja'tegemg gejiog aq gis gis nemioq."

⁸ Pilip telimatl, "Gjisaqamaw musga'tuieg Gujj, na pas'g tel puatmeg."

⁹ Se'sus asitematl, "Pilip, menaq ta nenuiwn, je tlia gis teli pgiji wijitgweiuloq? Ta'n wen nemi'p, nemiapnn nuji. Goqwei wet tluen, 'Musga'tuin Gujj'? ¹⁰ Mo ta getlams'tmun, Pilip, ni'n eim Nujjeg, aq Nuji eig ntinneg? Na glusuaqann ta'n gisi usgutmulooqpnn mo wejianugupnn 'ntangita'suaqanm. Nuji ta'n eig ntinneg ugtlgowaqan elugwatg. ¹¹ 'Gtlams'tmu'tigw ni'n eim Nujjeg aq Nuji eig ntinneg. Gatu ma gisi gtlams'tmu'tiwoq ugjit ta'n gis tlimuloq na tujiw 'gtlams'tuigw muta mesgi'gl ta'n goqwe'l gis lugwatman. ¹² Ta'n wen getlams'tasit ni'neg, na 'lgowaqan tla'tegetal ta'n ni'n gis tla'tega'p. Tla'tegetal me' mesgi'gl 'lgowaqan muta ni'n eliei Nujjeg. Teliaq telimuloq. ¹³ Ta'n goqwei Nuji gelutmat, 'ntwisunmg e'wman, ni'n tla'tega's, glaman ni'n na uggwisl gepmitelma's Nuji. ¹⁴ Glutmuin ta'n pas'g goqwei 'ntwisunmg, na tla'tega's, na teliaq telimuloq."

Se'sus teplumaji petgitmuanew na Wejuli Nisgaml

¹⁵ "Pa na 'gsalioq jigs'tmuitoqs'p ta'n ni'n telimuloqol glaman mimajuinu'g emtoqwalataq Gjnisgam. ¹⁶ Pipanima's nuji aq negm ignmugsitoqs'p ap igtigl nuji apoqonmuelitl ta'n wijitgweiugsitoqs'p iapijw. Ma 'nqalugsiwoq. ¹⁷ Etna na negm Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsitoqs'p teliaqewei. Na mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasulti'gw ni'neg ma gisi menuege'tigul muta mo gwilua'tigul aq mo nenua'tigul gatu gilew nenu'luoq aq nige' Wejuli Nisgam maw mimajultioq aq ma 'pgije'nug 'gtinnewaq i'ttew.

¹⁸ "Ma 'nqaluloq newgtugwa'lugutioq pa wije aq mijua'ji'g ta'n mo ungi'gwig ta'n angweiagutaq. Apaja'sites gilew ta'n eimu'tioq. ¹⁹ Apugjige'l na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ma nugu nemi'gwig gatu gilew nmitoqs'p, muta me' apaji wijitgweiultoqs'p. Apaji minunsites. Elt apaji minua'lultoqs'p gilew. ²⁰ Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw minunsian, ugjigji'tutoqs'p na ni'n eim Nujjeg aq gilew eimu'tioq 'ntinneg aq ni'n eim 'gtinnewaq.

²¹ "Ta'n wen wesua'tuitl 'nt'tplutagnml aq jigs'tmuitl na negm ta'n gesalit. Nuji 'gsalatal ta'n wen gesalit, ni'n 'gsala's aq musgalsites negmeg."

²² Na tujiw Suta (mu Suta Isgaliot) teluet, "Gjisaqamaw, tal gis musgalsites pas'g ninen aq ma nmu'lu'g igtigig mimajuinu'g?"

²³ Se'sus asitematl, "Ta'n wen gesalit 'ntglusuaqanml, jigs'tmuitl, aq nuji 'gsalatal. Ni'n aq nuji lattesnen

ugtinneg aq wigitesnen. ²⁴ Ta'n wen mo jigs'tmuigul 'ntglusuaqanml, mo gesaligw. Na agnutmaqan ta'n telimuloqop mo wejianugup 'ntangita'suaqanm gatu wejiapqap Nujjewigtug ta'n petgimip.

²⁵ "Wegla wet tlimuloq ge's wijitgweiuloq. ²⁶ Gatu ta'n tujiw nqalultoqs'p Nuji petgimatal nuji apoqo'nmuelitl na Gjnisgam ugtottml na Wejuli Nisgaml 'ntwisunmg. Wejuli Nisgam gina'mugsitoqs'p 'ms't goqwei aq gisa'lugsitoqs'p migwite'tmnew ta'n te's'g goqwei gis tlimuloqop.

²⁷ "Naqtmuloq ignmatimgewei. Ignmultoqs'p wantaqo'ti 'gtangita'suaqanm aq 'ggamlamunuaq aq iapjiwtetew. Mo teli ignmuluoq ta'n mimajuinu'g teli ignmugsioq. Mut ignmatmnew 'ggamlamunuaq ewlgwija's'gtn gisna sespeta's'gtn aq mut jipasultinew. ²⁸ Nutuioqop telimuloq, "Nqaluloq gatu ap apaja'sites gilew ta'n eimu'tioq.' 'Gsalioq ul'ta'sultigoq ta'n tel liei Nujjeg muta negm me' espe'g aq ni'n. ²⁹ Nige' wet tlimuloq wegla gesgmnaq tlianug glaman ta'n tujiw tliaq 'gtlams'tuitoqs'p. ³⁰ Ma piam mamun glululuoq muta mn'tu ta'n iganpuguit ula ugs'tqamu wejgu'et. Gatu ma gis tala'ligw. Mo telgi'g ml'gigno'ti geggunmug 'st'ge' ni'n. ³¹ Tla'tega's ta'n pas'g goqwei Nuji tel puatg glaman na mimajuinu'g 'gjittaq ta'n tetuji gsalj Nujja. Jugwita'gw, maita'nej."

Se'sus na negm ta'n gisa'laji mimajuinu'g mimajultlin aq Nisgamewigtug ligutilin gatu amujpa siawqatmu'tijig negmeg

15 "Etna na ni'n Se'sus ta'n gisa'l'gig mimajuinu'g mimajultinew aq ligutinew Nisgamewigtug, pa wije aq gle'pmenaqs gisa'toqol nipispaqan nigwen. Nuji iga'taqug gigji angot'g gle'pmenaqs aq pa na wije nuji gigji angweiwaji ugtmimajuinumg. ² Nuji jigla'toqol ta'n goqwe'l mo gelu'lgtnugl ugmimajuaqanmuaq glaman ulataqatitaq ta'n tel mimajultijig Nisgamewigtug. Pa wije aq nuji iga'taqug temo'toqol nipispaqanji'j ta'n mo gle'pl el nigwenugl aq wegla ta'n wel minigl waqama'toqol glaman me' pugwelgt'tal gle'pl ta'n minigt'tal. Ni'n mimajuinu'g ignmaqig iapjiwewei mimajuaqan. Pa wije aq nuji iga'taqug waqamo'toqol nipispaqan, Nuji waqama'tuaj ugmimajuaqanmuaq aq nige' ligutinew Nisgamewigtug. ³ Pa wije aq nuji iga'taqug temo'toqol nipispaqanji'jl ta'n mo gle'pl el nigwenugl aq wegla ta'n wel minigl waqama'toqol glaman me' pugwelgt'tal gle'pl minigt'tal. Na agnutmaqan ta'n telimuloqop gis gisa'lugsioq waqamo'tinew Nisgamewigtug. ⁴ Na nipispaqan ta'n gis tmata's'g gle'pmenaqs ma gis nigwenug goqwei glapis siaw nasteg gle'pmenaqsigtug. Pa na wije gilew ma gis tla'taqatiwoq ta'n Gjnisgam tel puatg glapis siawqatmu'tioq ni'neg. Siaw mawgatmu'tigw ni'neg aq ni'n siaw wijitgweiultoqs'p.

⁵ "Ni'n na pa wije aq gle'pmenaqs aq gilew pa wije aq nipispaqan. Ta'n wen siawqatg ni'neg aq ni'n negmeg etna na negm ta'n pugwelgt'tal tla'tegetal ugjit ni'n. Pa na ni'n mo eimu 'gtinnewaq aq mo ni'n apoqonmuluoq ta'n goqwei tla'taqatioq ma tepawgtinug

Nisgamewigtug. ⁶ Ta'n wen mo siawqatmug ni'neg ejigla'lut, pa wije aq nipispaqan ta'n weji tmta'sg gle'pmenaqsigtug aq gaqi gispateg. Wegla nipispaqann mawo'tas'gl aq elo'tas'gl pugtewigtug ugjit nu'gwa'tas'gtn. ⁷ Siawqatmu'tioq ni'neg aq 'nt-glusuaqanml siaw jigs'tmuigw aq majulgwatmui na tujiw pipanigesultioq ta'n tel puatmoq aq 'msntoqs'p.

⁸ "Etna na ula Nujj gepmite'lmaten ta'n tujiw tela'taqatioq ta'n tel puatg aq pejo'loq igtigig Nisgamewigtug. Na tla'taqatitoqs'p tel musgalsultioq nnaqapemultinew. ⁹ Teli gsaluloq ta'n Nujj teli gsalij. Migwite'tmug ta'n teli gsaluloq aq na tl mimajultigw. ¹⁰ Jigs'tmuioq ta'n telimuloq, na tl siawqatmultoqs'p 'ntgsaltuaqanm aq siawi gsalultoqs'p. Pa na wije aq ni'n ta'n tel jigs'taq Nujj ta'n telimij aq na tl siawqatm ugt'gsaltuaqanm aq negm siawi gsalit.

¹¹ "Wet tlimuloq ula glaman ulgwijultitoqs'p ta'n ni'n teli ulgwijin. 'Ntwelgwijuaqanm ignmultoqs'p 'ggamlamunual glaman 'ggamlamunual pajiji ulgwitt'tal. ¹² Etna na ula ta'n telimuloq. 'Gsaltultigw ta'n ni'n teli gsaluloq.' ¹³ Ta'n mawi ms'gi'g ugsaltuaqan mimajuinu gis neia'tuataq witapaq na iga'tutew ugmimajuaqanm ugjit negmow. Ma gis piami gsalugsiwoq wen st'ge' ula. ¹⁴ Aq gilew na nitapaq, tla'taqatioq ta'n telimuloq. ¹⁵ Nige' gisgug mu nugu telui'tuluoq 'ntlugowinumg muta lugowinu mo geitug ta'n ugtassusiteml getu tla'tegelij. Gatu awna telui'tuloq nitapaq muta gaq tlimuloqol ta'n te's'g goqwei nutmap Nujjewigtug. ¹⁶ Mo gilew megniwoqop. Ni'n megnuloqop aq iga'luloqop ugjit munso'ltinew tla'taqatinew ta'n tel pualuloq aq gina'mug mimajuinu'g ugjit majulgwalinew. Na tujiw iapjiwewei mimajuaqan guguntaq aq iapjiw majulgwalitaq. Tla'taqatioq na Nujj ignmugsitoqs'p ta'n pas'g goqwei gelutmuoq 'nwisunmg. ¹⁷ Etna na ula ta'n melgimuloq, "Gsaltultigw!" "

Wegla mimajuinu'g ta'n mo tleiaulti'gw Nisgamewigtug masgelmugsitoqs'p

¹⁸ "Pa na mimajuinu'g ta'n mo tleiaulti'gw Nisgamewigtug masgelmugsioq, amujpa migwite'tmoq, tmg ni'n masgelmipnig. ¹⁹ Gatu ni'n weji mgnuloqop ula ugs'tqamu ta'n mimajuinu'g eimu'tijig aq mu nugu tleiaultiwoq. Etna na ugjit ula mimajuinu'g masgelmugsioq. Gatu tleiaultioq ula mimajuinuitug, na tujiw ula mimajuinu'g 'gsalugsitoqs'p ta'n teli gsala'tiji un'januaq. ²⁰ Migwite'tmug ta'n telimuloqop. Mo na gisteju me' espeiug aq ugtassusiteml. Ta'n teleiwipnig na wije gilew tleiusgitoqs'p. Amasgipnippnig ni'n aq elt gilew amasgipnugsitoqs'p. Jigs'tmu'i'tisnn 'nt-glusuaqanml, jigs'tugsitoqs'p elt gilew 'gglsuaqanmual. ²¹ Gilew tleiaultioq ni'neg, etna na ugjit tla'lugsitoqs'p ula ta'n te's'gl goqwe'l muta mo nenua'tigul nujji ta'n petgimip. ²² Ma ilsumam'gig ta'n tel pata'taqati'tij ta'n mo menuaqaligupnig mo jugu'ewasn aq gluluaqasn. Gatu nige' wejgu'eiap aq gelu'lg'pnig aq nige' geitu'tij ta'n tel pata'taqati'tij aq ma nugu gisi iga'tu'titl ugtlue'utiwal. ²³ Ta'n wen masgelmit masgel-

matl elt nujji. ²⁴ Weji pginis ugjit mesgi'g lugowaqan lugwatmn ta'n menaq wen pa tela'tegegw. Nemi'pnig ta'n gis tla'tegei pas'g mo jigs'tuigupni awna masgelmipnig aq maw Nujji. Etna na ugjit tli ilsumaten. ²⁵ Amujpa na wet tliaq glaman ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign tliatew, 'Mo goqwei geggum'i'ti'gw ta'n tel masgelmi'tij.' Pisuiw masgelmijig.

²⁶ "Nujjeg ugji petgima's Nuji apoqonmuet na Wejuli Nisgam. Ta'n tujiw 'pgising gina'mugsitoqs'p teliaqewei ugjit Gjinisgam aq usgumitew. ²⁷ Aq elt gilew usgumitew, muta wijitgweioq mawi amgwe-seweieg al gina'muaneg."

16 Se'sus siawewistoq, "Na ula gis tlimuloq glaman ma se's'toqutiwoq. ² Tuaqtesgugsitoqs'p ugtasutuo'guomuaq. Iga'qt'tew na'gweg ta'n tujiw wen ne'po'qsioq t'l'tasitew etl lugowatl Nisgam. ³ Na wegla tla'lugsitoqs'p muta mo nenua'tigul Nujji gisna ni'n. ⁴ Gatu ula gis igan gnua'tuloq glaman iga'q na'gweg ugjit negmow tla'taqatinew, wegla migwite'ttoqs'p ta'n telimuloqop."

Wejuli Nisgam ugtlugaqanm

"Amgwe-seweieg mo telimuloqopnn wegla muta me' pem siaw wijitgweiluloqop. ⁵ Gatu nige' gis tlimuloq muta eliei negmeg ta'n petgimip. Gatu mo wen te'sioq pipanimip, 'Tami elien?' ⁶ Muta nige' ta'n gis tlimuloq 'ggamlamunual ewlgwitgl. ⁷ Gatu telimuloq teliaqewei me' glu'igt'tew ugjit gilew na ni'n jigla'sia's. Gatu mo jigla'wan na nujiapoqonmuet ta'n teluisit na Wejuli Nisgam ma 'pgising gileweg. Gatu jigla'sia's na tujiw Wejuli Nisgam petgimultoqs'p ni'n. Tliaq na telimuloq. ⁸ Ta'n tujiw 'pgising negm musga'tuataq mimajuinu'g ugs'tqamug, ta'n tel lue'winuulti'tij, aq ta'n tel pata'tegewinuulti'tij. Musga'tuataq na Gjinisgam uggelu'lgm eteg ugjit apoqonmuan aq gisi jiglo'lataq ta'n tli ilsumaten. Musga'tuataq oplita'sultijig ugjit ta'n goqwei tetapu'aq aq ta'n Gjinisgam tli ilsutegetew. ⁹ Musga'tuataq ta'n tel lue'winuulti'tij muta mo getlams'tuigupnig. ¹⁰ Musga'tuataq ta'n tli oplita'sultijig ugjit ta'n goqwei tetapu'aq Nisgamewigtug muta eliei Nujjeg aq gilew ma nugu nemi'woq. ¹¹ Musga'tuataq ta'n tli oplita'sultijig ugjit Gjinisgam ugtilsutaqanm muta iganpuguit ula ugs'tqamu na mn'tu gis gisi ilsumut.

¹² "A' na me' pugwelg ta'n goqwei getu tlimuloq, gatu nige' ugsami ms'gi'gt'tew ugjit gilew gisipugutmnnew. ¹³ Gatu ta'n tujiw na Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsitoqs'p teliaqewei ugjit Gjinisgam 'pgising negm il-gwenugsitoqs'p teliaqewegtug. Ma usgutmuq ta'n goqwei gisite'tg pas'g usguttew ta'n goqwei gis nutg aq tlimugsitoqs'p ta'n goqwei tliatew. ¹⁴ Ugsua'tutew ta'n goqwei ni'nnewei aq musga'tugsitoqs'p aq ignmugsitoqs'p na tl gepmite'lmitew. Nutuij ta'n usgutma's na agnutmugsitoqs'p. ¹⁵ Ta'n te's'g goqwei nuji geggung ni'nnewei. Etna na ugjit wet tluwei Wejuli Nisgam ugsua'tutew ta'n goqwei ignmaq aq musga'tugsitoqs'p. Na."

Ewlgwijaqan aq welgwijaqan

¹⁶ "Apugjig jigla'sites aq ma gis nemi'woq, aq na tujiw apugjige'l ap nmitoqs'p."

¹⁷ Alt unaqapemg telimultijig, "Etl'i 'gtu talimugsi'gw? Telimugsi'gw, 'Apugjig ma nmi'woq aq na tujiw ap apugjige'l nmitoqs'p.' Elt teluet, 'Eliei nujjeg.'" ¹⁸ Etna na ugjit pipanimultijig, "Etl'i 'gtu talimugsi'gw ta'n tujiw teluet, 'Apugjige'l?' Mo geitug ginu ta'n goqwei wesgutg."

¹⁹ Se'sus gejaaji getu pipanima'titl, glaman telimaji, "Teluei, 'Apugjige'l ma nmi'woq aq na apugjige'l nmitoqs'p.' Etna na ula pipanimultioq? ²⁰ Atgitemultitoqs'p aq ewlgwijultitoqs'p. Gatu igtigig mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw ul'ta'sultitaq ta'n ni'n tla'liten. Ewlgwijultitoqs'p gatu ta'n teli atgitemultitoqs'p jensi sa'se'wa's'gt'tew aq pajiji ulgwijultitoqs'p. Teliq na telimuloq. ²¹ Ta'n tujiw e'pit getu un'janit geitoq na poqjipnej. Gatu ta'n tujiw un'jan gisi ugs'tqamuilij. Nige' welgwijing muta un'jan gisi ugs'tqamuilil. ²² Assma nige' wije ugjit gilew. Nige' ewlgwijultioq gatu ap nmultoqs'p, 'ggamlamunual pajiji ulgwitt'tal aq ma wen gis jigla'tugsiwoq ula ulgwijaqan.

²³ "Ta'n tujiw na na'gweg iga'q, gilew ma pipanimiwoq pas'g goqwei, muta nujj ignmugsi'gw ta'n pas'g goqwei glutmu'tioq nwisunmg. Teliq na telimuloq. ²⁴ Glapis nige' me' menaq goqwei pipanigesultiwoq 'nwisunmg. Glutmug 'nwisunmg aq 'msntoqs'p, glaman 'ggamlamunual tetuji ulgwitt'tal."

Se'sus telimaji, "Ni'n wissuignemg'p na iganpuguit ula ugs'tqamu"

²⁵ "A'tugwaqann e'wmapnn ta'n tel tlimuloq wegla. Gatu tetaputesg iga'q ta'n ma nugu e'wmuan a'tugwaqann. Menaqqajewei usgutmultoqs'p nujj. ²⁶ Ta'n tujiw na na'gweg iga'q, pipanimatoqs'p negm 'nwisunmg. Mo etl' thuew pipanimass negm ugjit gilew. ²⁷ Muta Nuju gesalugsioq muta gilew gesalioq aq getlams'tmoq wejia'p negmeg. ²⁸ Ni'n wejia'p Nujujwigtug, aq ugs'tqamug pegisinap; aq ap nige' naqt'tes ugs'tqamu aq eliei Nujujg."

²⁹ Na tujiw unaqapemg telima'titl, "A' na nige' menaqqajewei tlewistun aq mo e'wmun a'tugwaqan. ³⁰ Nige' gejituleg 'ms't goqwei geitu'n. Aq goqwei ugjit mil pipanimultesnen ugjit 'gji'tunen ta'n goqwei geitu'n. Wegla gisa'lugsieg'pnn 'gtlams'tulinen gi'l wejien Nisgamewigtug."

³¹ Se'sus asitemaji, "Nige' tel'ta'sultioq getlams'tuioq? ³² Na na'gweg iga'q aq nige' gis iga'q ta'n tujiw 'ms't gilew gaq se'sa'to'qutitoqs'p. 'Ms't wen apaja'sitew wiguaq aq ni'n 'ngutugwa'lugwa's. Gatu mo menaqqajewei newgtugwa'lugow muta Nujuj wijitgweiwit. ³³ Ula ugs'tqamug mimajuinu'g gitnm'titoqs'p gatu ml'gi-to'ltigw! Wissuignemg'p na iganpuguit ula ugs'tqamu. Na ula wet tlimuloq glaman i'mu'tioq ni'neg aq guguntoqs'p wanta'qo'ti 'ggamlamunuaq aq 'gtangita'suaqanmuaq."

Se'sus a'sutmessewajig unaqapemg

17 Ta'n tujiw Se'sus gaqewistoqeg, elapa'sit wa'so'q aq teluet, "Nu' (Tata't), na ajiet iga'q. Pipanimul gepmitelmi 'ggwis, glaman ni'n 'ggwis gis gepmitel-multes. ² Ignmui't'p assuman 'ms't mimajuinu'g glaman gisi ignmua's iapijeweimimajuaqan wa'so'q ta'nig ignmui't'pnig. ³ Negmow ta'n nenu'linew newgti tetapu'en Gjinisgam aq nenuinew ni'n Se'suguli ta'n petgimi't'p. Etna na ula ignmuates iapijeweimimajuaqan. ⁴ Mimajuinuigtug gepmite'lmutap ula ugs'tqamug, gaqa'tuapneg ula 'lgowaqan ta'n ignmuip tla'tegen. ⁵ Nu' (Tata't), nige' gepmitelmi aq ignmui wi-jitgweiuiln 'st'ge' ta'n tel gepmitelmi't'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtunugweg.

⁶ "Telimg'pnig ula mimajuinu'g ugjit gi'l. Tleiaultijig ula ugs'tqamu gatu ignmui't'pnig. Gi'lewe't'pnig aq gi'l ignmui't'pnig aq jigs'tmasg'pni 'ggulusuaqanm. ⁷ Aq nige' geitu'tij ta'n te's'g goqwei ignmui't'p wejiaq gi'leg. ⁸ Ignmaqapnig agnutmaqan ta'n ignmui't'p aq wesua'tu'tip. Gjitm geitu'tij na ula teliaq aq na wejia'p gi'leg, aq negmow getlams'tmi'tij gi'l petgimi't'p.

⁹ "A'sutmessewulgig ula mimajuinu'g ta'n ignmui't'pnig muta gileweg. Mu a'sutmessewajig igtigig ta'n mo getlams'tmi'ti'gw. ¹⁰ Ta'n te'sijig 'ntmimajuinung na gi'lewei aq ta'n te'sijig 'gmimajuinung na ni'newei. 'Ntgepmitelgaqanm weji musga's'g ula mimajuinuigtug. ¹¹ Nige' naqtm ula ugs'tqamu aq eliei gi'leg gatu negmow naqalgig ugs'tqamug. Nu' (Tata't), 'gjisape'win, angweiu aq iga'l. e'wmn 'gml'gigno'timg na wije ml'gigno'ti ta'n ignmui't'p. Glamant 'ms't siawi i'mu'titaq ni'neg aq ni'n i'm ugtinnewaq glaman 'ngute'jultitaq ta'n ginu teli 'ngute'ji'gw. ¹² Ta'n teli pgiji wijitgweiaqig iga'lg'pnig 'gml'gigno'timg. Na ml'gigno'ti ta'n ignmui't'p. Iga'lg'pnig aq mo wen te'si'tij gesga'gup, pas'g na ji'nm ta'n gis gissutasit lien mn'tua'gig. Na tliatew glaman ta'n goqwei gis wi'gas'g 'gtwi'gatigng tliatew. ¹³ Aq nige' eliei gi'leg. Telimg'pnig wegla ge's eimaneg ugs'tqamu glaman ulgwijultitaq pa wije aq ni'n. Ignmua's uggamlamunual pajiji ulgwitt'tal. ¹⁴ Ignmaqapnig nnaqapemg 'gtagnutmaqanm, aq masgelmujig ta'nig mo getlams'tmu'tligwi muta ni'n aq nnaqapemg piltu angita'sultieg aq negmow. ¹⁵ Nu', mo pipanimulu jigla'lan ugs'tqamug gatu awna pipanimul nnaqapemg ugs'tawian mn'tu ugml'gigno'timg. ¹⁶ Pa na wije aq ni'n mo tleiauw ugs'tqamu nige' elt negmow nnaqapemg mo tleiaultigw ula ugs'tqamug. ¹⁷ Ignmu sape'ultinew aq gmetug iga'l ugjit gi'l, ta'n tel gina'masulti'tij 'ggulusuaqanml. 'Gglusuaqanml teliaq teluegl. ¹⁸ Elgimgig mimajuinuigtug ula ugs'tqamug pa wije aq gi'l ta'n teli elgimi't'p mimajuinuigtug. ¹⁹ Gmetug igalsi ugjit gi'l glaman negmow ulapettaq glaman elt negmow menaqqajewei igalsultitaq ugjit gi'l.

²⁰ "A'sutmessewulgig nnaqapemg aq maw ugjit ta'nig 'gtlams'tuitaq muta negmow usgumitaq. ²¹ Nu' (Tata't), a'sutmessewulgig glaman 'ngute'jitaq. Etamul newgte'tli angita'sultinew aq wije uggamlamunual tl gwittetal

Nisgamewigtug pa wije aq gi'l nujj aq ni'n. Pa wije aq gi'l tet i'mn ni'neg aq ni'n gi'leg. Pa wije 'gtinnenaq i'mu'titaq glaman na mimajuinu'g ula ugs'tqamu 'gt-lams'tmultaq gi'l petgimi't'p. ²² Gepmitelm'gig ta'n gis gi'l tel gepmitelmin glaman gisi ngute'jitaq pa wije aq ni'n aq gi'l teli ngute'ji'gw. ²³ Ni'n ugtinnewaq eim aq gi'l eimn ntinneg. Na tujiw gis gisi ngute'jitaq glaman na mimajuinu'g ula ugs'tqamug 'gji'tutaq gi'l petgimi't'p aq gesaljig ta'n teli gsalin.

²⁴ "Nu' (Tata't), gi'l ignmuit'pnig aq pualgig negmow i'mu'tinew wa'so'q ta'n ni'n i'ttes. Na tujiw gis nmitu-itaq 'ntgepmitelgaqanm, ta'n ignmuit'p muta gesali't'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. ²⁵ Nu' (Tata't), ta'n maw getlamien aq tetapu'en, na mimajuinu'g ula ugs'tqamu mo nenu'lu'g gatu ni'n nenu'l aq wegla ta'n wijitgweiwijig geitu'tij gi'l petgimi't'p. ²⁶ Telimg'pnig ula mimajuinu'g ugjit gi'l aq me' siaw tla'tega's glaman 'gsala'titaq igtigig ta'n teli gsalin gi'l aq ni'n ugtinnewaq i'ttes. Na tliaj."

Se'sus wesua'lut

(Matiw 26.47-56; Malg 14.43-50; Lu'g 22.47-53)

18 Ta'n tujiw Se'sus gisi a'sutmateg, maja'sit maw unaqapemg aq asoqoma'it sipuji'j teluisig Gitlon. Na'te'l eteg iga'taqanji'j. Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig. ² Na Suta, ta'n netuisga'lapnn Se'susal, geitoq ta'n eteg, muta gaqaisg Se'sus i' tli ultesguaji unaqapemg. ³ Etna na ugjit Suta na'te'l eliet maw sma'gnisg aq nuji ugsua'taqatijig, na ta'nig iganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq ignmua'titl, ugjit wije'wanew. Ela'laji iga'taqanigtug. Pema'tu'titl wasoqwaluejgewe'l aq petasenma'tiji aq espo'qwas'gl aq petgute'gne'l. ⁴ Se'sus geitoqop 'ms't goqwei ta'n tliatew ugjit negm. Ijana'sit aq pipanimaji, "Wen ta gilew al gwiluoq?"

⁵ Asitema'titl, "Se'sus na Nasaletgewa'j." Telimaji, "Ni'n na." Suta ta'n netuisga'lapnn Se'susal, gaqamis maw igtigig. ⁶ Ta'n tujiw Se'sus telimateg, "Ni'n na." Es-etepuguita'jig aq smtug aputasg nisiatijig maqamigeg. ⁷ Tel gneg apaj qamita'jig ap Se'sus pipanimaji, "Wen ta gilew al gwiluoq?" Teli asitema'titl, "Se'sus na Nasaletgewa'j."

⁸ Se'sus teluet, "Gi's gis tlimuloq ni'n na. Ni'n al gwiluoq, mut ugsua'lanew ala igtigig." (⁹ Wet tluep ula glaman ta'n goqwei teluep gis tliatew, "Nujj je mu newgte'jit gesga'qap ta'n ignmuit'pnig.")

¹⁰ Simon Pie'l geggunatl espo'qwas'gl. Gettaqa'toq aq taqamatl espe'g patlia's uggistejuml, mente'muaj inaqane'i ugs'tuaqan. Na gisteju teluisit Malgus. ¹¹ Se'sus telimatl Pie'lal, "Apaji pija'l 'gtespo'qwas'gm ta'n tleiawig. Gi'l ta tel'ta'sin ma wet saputa'siw metue'gl ta'n Nujj tel'te'tg'p? Ni'n wel'te'tm na tla'tegen. Amujpa wet samqwai na cupji'j ta'n Nujj ignmuit."

Ela'la'titl Se'susal Annas ugsisgug

¹² Na sma'gnisg maw iganpuguit sma'gnis aq na Lesui'paq nuji ugsua'taqatijig, wesua'la'titl Se'susal gelpila'titl. ¹³ Toqo ela'la'titl tmg Annaseg muta Annas na ugji'l Gaiapas. Gaiapas iganpuguit patlia's ula

newgtipunqeg. ¹⁴ Etna na Gaiapas ta'n telimapni Lesui'paq, "Me' gelu'igt'tew newgte'jit ji'nm 'np'g ugjit 'ms't mimajuinu'g."

Pie'l megteg nenuan Se'susal

(Matiw 26.69,70; Malg 14.66-68; Lu'g 22.55-57)

¹⁵ Simon Pie'l aq ap igtig unaqapeml, ugpaqamuaq majulgwala'titl Se'susal. Na espe'g patlia's wel nenuapnn igtigl unaqapeml. Negm wije'watl Se'susal iga'taqanigtug ta'n espe'g patlia's wiguow gigtogopaqteg. ¹⁶ Pie'l gaqamit gujmug gigjiw ga'qana'tas'gigtug. Igtigl unaqapeml ta'n espe'g patlia's wel nenuatl, apat tu'et, gelulatl gistejui'sgwetl, ta'n nuji ango'tg ga'qana'tas'g, aq pisgwa'latl Pie'lal.

¹⁷ Na gistejui'sgwej pipanimatl Pie'lal, "Ma ta gi'l newgte'jin Se'sus unaqapeml?" Pie'l asitematl, "Moqwa' mu na ni'n."

¹⁸ Tege'g'p aq gisteju'g aq nuji ugsua'taqatijig gisitu'tip pugte'w aq al gigtogopugua'tijig etli ulp'susultijig. Pie'l eliet maw negmow aq apu'susit.

Espe'g patlia's mil pipanimatl Se'susal

(Matiw 26.59-66; Malg 14.55-64; Lu'g 22.66-71)

¹⁹ Na toqotesip na espe'g patlia's mil pipanimatl Se'susal ugjit unaqapemg aq ta'n tel gina'muej. ²⁰ Se'sus asitematl, "Apjiw etlewistuap mimajuinuigtug. Apjiw etl gina'muap a'sutuo'guomg aq 'gji'a'sutuo'guomg ta'n 'ms't Lesui'paq etli ultesgatulti'tij. Mo goqwei mimgwa'tuaqapni ta'n tel gina'maqig. ²¹ Goqwei nige' tel mil pipanimin? Pipanim na mimajuinu'g ta'n nutuipni. Pipanim negmow ta'n telimg'pnig. Amuj na geitu'tij ta'n telueiap."

²² Ta'n tujiw Se'sus gis tlueg ula, newgte'jit sma'gnis paqne'ita'tl aq teluet, "Mu na tel glulam'g na espe'g patlia's!"

²³ Se'sus asitematl, "Goqwei mo tetaputenug tlua'n, tlim 'ms't wen ula tet ta'n goqwe't'p. Gatu tetapu ewis-tuan, goqwei weji tqamin?"

²⁴ Na tujiw Annas elgimatl Se'susal, me' gelpisilitl, Gaiapaseg na espe'g patlia's.

Pie'l ap megteg nenuan Se'susal

(Matiw 26.71-75; Malg 14.69-72; Lu'g 22.58-62)

²⁵ Gatu na Pie'l me' gaqamit etli apu'susit. Igtigig telima'titl, "Amuj na gi'l newgte'jit Se'sus unaqapeml?" Gatu Pie'l meg't'g. Teluet, "Moqwa', mu na ni'n."

²⁶ Newgte'jit espe'g patlia's uggistejuml wo'qomal na ji'nm ta'n Pie'l mente'muap ugs'tuaqan, gelusit aq pipanimatl Pie'lal, "Mu ta nemu'lap maw negm iga'taqanigtug?"

²⁷ Pie'l ap teluet, "Moqwa'!" Na smtug napew getu'g.

Se'sus gaqamit Pilot ugsisgug

(Matiw 27.1,2,11-14; Malg 15.1-5; Lu'g 23.1-5)

²⁸ Gatu na tujiw mawi egsitpu'g Lesui'paq iganpugultijig ejigla'la'titl Se'susal Gaiapaseg wiguaq aq ela'la'titl Lo'mewei g'pno'l ugtelege'wituo'guomg. G'pno'l teluisit Pilot. Na Lesui'paq iganpugultijig mo pisgwi-

ta'gwig muta ta'n negmow telo'liti'tij, pa na pisgwi-ta'snig ta'n mo Lesui'peulti'gw, na tujiw ma waqamo'liti'gw aq ma gis mawatalulti'gw na Siawa'timgewei pestie'umg. ²⁹ Etna na ugjit Pilot naji ultesguaji gujmug aq pipanimaji, "Tali 'Isutmuoq ula ji'nm?"

³⁰ Asitema'titl, "Mo jugwa'laqatt'pn gi'leg mo opla'tegegusnn."

³¹ Pilot telimaji, "Gilew ugsua'lug aq ilsumug ta'n tel-teg 'gt'tplutaqanmuoq."

Lesui'paq iganpugultijig teluejig, "Gilew Lo'meultioq, mo ignmiiweg wen ne'pa'nen." (³² Ula wet tliaqap ugjit tlian ta'n Se'sus teluep ugjit ta'n tli np'tew.)

³³ Na Pilot apaji pisgwa't elege'wituo'guomg aq neg-meg wigumatl Se'susal aq pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?"

³⁴ Se'sus asitematl, "Gi'l pipanimin, gisna ala igtigig gis tlim'sgi'g ugjit ni'n?"

³⁵ Pilot na teli asitematl, "Tel'ta'sin ni'n na Lesui'p. 'Gt-mimajuinung aq negmow iganpugultijig upatlia'smuoq iga'l'sg'pni 'npitnn. Goqwei ta opla'tu's'p?"

³⁶ Se'sus teluet, "Ntelege'witewa'gim mo tet tleiawin-ug ugs'tqamug. 'Ntelege'witewa'gim tleiawignn ula ugs'tqamu nnaqapemg matnaqq'ti'tisoq. Na tujiw mo iga'linesoq Lesui'paq ugpitnuoq. A' na moqwa! Mo 'ntelege'witewa'gim tleiawinug ula ugs'tqamu."

³⁷ Pilot pipanimatl, "Mu na gi'l elege'wit?"

Se'sus asitematl, "E'e, na weji ugs'tqamuiap. Weji pgsinap ugjit 'pgisitun teliaqewei ula ugs'tqamug. Ta'n wen gesatg teliaqewei jigs'tuitew."

³⁸ Pilot pipanimatl, "Goqwei ta teliaqewei?"

Na tujiw Pilot apaja'sit gujmug ta'n Lesui'paq eimu'ti-jig aq telimaji, "Mo goqwei we'jituaq amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin. ³⁹ Siawa'timgewei pestie'uti iga'q, apjiw gettalqa'l'g newgte'jit ta'n pisit laplusang ugjit gilew ta'n i' tl pipanimioq ugjit tla'tegen. Pualioq iga'lan 'gtelege'witemuoq?"

⁴⁰ Apaji sesgwala'titl, "Moqwa', mu negm. Pualg't Palapas!" (Palapas na nuji gmutnet.)

Se'sus ilsumut ugjit ne'po'qsin

19 Na tujiw Pilot ignmuaji ugsma'gnismg jigla'lanew Se'susal aq te'sipowmaqanta'new.

² Na sma'gnisg goqominaqsiei piptugwaqig elisgnuat-mi'tij aq nasa'tua'titl un'jig. Megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl nasa'tua'titl. ³ Asuita'jig. Elmatgwetua'titl aq teluejig, "Pgitawsi Lesui'paq ugtelege'witemuoq!" El'ta'jig aq paqtne'ita'titl.

⁴ Mjit newgt Pilot apat tu'et aq telimaji Lesui'paq, "Angamug. Apat tuatultoqs'p ugjit gilew gisi gji'tunew mo ni'n gisi we'jituaq goqwei amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin." ⁵ Na tujiw Se'sus tewiet, nasg'g goqomi-naqsiei piptugwaqig aq megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl. Pilot telimaji, "Angamug, ula na ji'nm!"

⁶ Ta'n tujiw na iganpugultijig patlia'sg aq nujiug-sua'taqatijig nemia'titeg, sesgu'tijig, "Gujjiewto'q, gujjiewto'q!" Pilot telimaji, "Na gilew ugsua'lug aq gujjiew-

to'q. Mo we'jituaq goqwei amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin!"

⁷ Na Lesui'paq iganpugultijig asitema'titl, "Geggun-meg 'tplutaqan ta'n telueg, 'Amujpa nepg, muta teli ugsualsit Gjinisgam uggwisin.' "

⁸ Ta'n tujiw Pilot nutuateg, na teluejig, me' aji ji-paqa'sit. ⁹ Apaji pisgwa'latl Se'susal elege'wituo'guomg aq pipanimatl, "Tami tleiawin? Tami ta gi'l wejien?" Gatu mo Se'sus asitemagul. ¹⁰ Pilot ewlumuatl, "Mo getu geluliuwn? Migwite'te'n ni'n ml'gigno'ti geggunm gisi iga'lulin gisna gujjiewto'qsin!"

¹¹ Se'sus asitematl, "Gi'l ml'gigno'ti geggunmn ugjit ni'n muta pas'g gisi ignmulg'p Nisgamewigtug. Mo geggunmun ml'gigno'ti ugjit ni'n glapis Gjinisgam ign-masg. Gatu na ji'nm ta'n iga'lip 'gpitng, me' mesgi'g ta'n teli pata'tegej."

¹² Ta'n tujiw Pilot ula nutgeg wejo'tg we'jitun ta'n tli iga'latal. Me' tetaqite'tg'p gisi iga'lan. Gatu na Lesui'paq apat sesgu'tijig, "Gatu gi'l iga'laj na ji'nm, mo gi'l Sisal witapal! Ta'n wen teli ugsualsit elege'witewin, negm getanatl Sisalal!" x [Sisal iganpugutuaji Lo'mewaq. Negmow ugtelege'witemual.]

¹³ Ta'n tujiw Pilot nutgeg ula glusuaqann, ela'la'titl Se'susal gujmug aq epa'sit nuji ilsuteget ugt'pung. Gun'teweiei 'msaqtaq ta'n ugt'pung eteg. (Lesui'pewigtug teluisig, "Gapata.") ¹⁴ Nige' ugtejgewei na'gweg gesg mnaq Siawa'timgewei atlasmutigisgug iga'nug. Mawi espe'g ula atlasmutigisgug. Na suel mewlia'gweg. Pilot telimaji Lesui'paq, "Ula na 'gtelege'witemuoq!"

¹⁵ Apaji sesgu'tijig, "Ne'po'q! Ne'po'q! Gujjiewto'q!"

Pilot pipanimaji, "Pualioq ni'n iga'lan 'gtelege'witemuoq ugjit gujjiewto'qsin?"

Iganpugultijig patlia'sg asitema'titl, "Pas'g newgte'jit elege'wit geggung't, na Sisal!"

¹⁶ Na tujiw Pilot iga'latl Se'susal ugpitnuoq ugjit gujjiewto'qsin.

Se'sus gujjiewto't

(Matiw 27.32-44; Malg 15.21-32; Lu'g 23.26-43)

¹⁷ Glapis gisapsigna'titl. Na tujiw sma'gnisg nuje'wa'ti-tl Se'susal. Tewa'la'titl 'gjugang pema'tulij uggujiewe'm. El'ta'jig glapis peita'jig na'te'l ta'n pemnigeg maqamigew teluisig, "Teliangamgug st'ge' waqan'tewatpat." (Teluisig, "Golgota" Lesui'pewigtug.)

¹⁸ Etna na na'te'l gujjiewta'titl aq tapusiliji ji'nmug gujjiewta'tiji maw negm. Newgte'jit inaqaneg aq igtig patatujg aq negm Se'sus miawe'g. ¹⁹ Pilot ewi'gmu't'p gnugwaqan aq nasa'tut'p gujjiewigtug, "Se'sus Nasaletgewa'j, na Lesui'paq ugtelege'witemual." Etna na ula ta'n ewi'gmu't'p. ²⁰ Pugwelgig Lesui'paq egit-mi'tip ula muta na'te'l ta'n Se'sus etl gujjiewto't mo gnegtnugup 'gjugang. Gnugwaqan ewi'gas'g'p Lesui'pewigtug, Latinewigtug ta'n Lo'mewaq teli'sulti'tij aq Gli'gewigtug. ²¹ Na Lesui'peweiei iganpugultijig patlia'sg telima'titl Pilotal, "Mut wi'gmu, 'Lesui'paq ugtelege'witemual.' Gatu ewi'gmu't'p, 'Ula ji'nm teluet, Ni'n na Lesui'paq ugtelege'witemual.' "

²² Pilot asitemaji, "Ta'n goqwei gis wi'gm siawtej."

²³ Ta'n tujiw sma'gnisg gisi gujjiewta'titeg Se'susal wesua'tua'tij utapsunn aq ne'w nasgwa'tatultijig, te's pugwei ugjit te's sma'gnis. Pas'g newgte' pugwei esg-wiaq, na ugpitu'gunml pita'qal maqotl. Newgti mse'liti ta'n teli gnua'tasilij. ²⁴ Sma'gnisg telimultijig, "Tlia mu suisgina'tuaq, gatu laqatinej ugjit 'gji'jianenu ta'n wen 'msntew." Ula wet tliaqap ugjit tlian ta'n goqwei Gjinisgam ugtwi'gatigng gis wi'gas'g'p, "Tel nasgwa'tatultipni nutapsunn te's pugwei ugjit negmow aq elaqatipnig ugjit 'ntgotml ta'n newgtinse'g." Na ula sma'gnisg tela'taatiji.

²⁵ Gaqamultijig gigjiw Se'sus uggujiewe'm, uggwitl, aq uggwitl wijigatijig e'pilitl, aq Mali, Gliopas ugte'piteml, aq Mal Matle'n. ²⁶ Se'sus nemiati uggwitl aq na unaqapeml ta'n gesalatl, gaqamijig. Na tujiw telimat uggwitl, "Giju' nige' weja'tegemg, tli ugsua'l nnaqapem st'ge' 'ggwis."

²⁷ Aq matgwetuati unaqapeml aq telimatl, "Tli angweiw 'ngij 'st'ge' 'ggij." Weja'tegemg na ajiet ji'nm enma'latl wiguaq, wigilin.

Se'sus ta'n teli np'g'p

(Matiw 27.45-56; Malg 15.33-41; Lu'g 23.44-49)

²⁸ Se'sus geitoq 'ms't goqwei nige' gaqa'toq, teluet, "Getu samqwai." Glaman tliatew ta'n telueg'p Gjinisgam ugtwi'gatigng.

²⁹ Samqwano'q eteg'p waju'eliti wisqe'g moqopa'q. Wetgapa'tu'tij 'spanj moqopa'qigtug iga'tu'titl nipispaqanigtug wejiaq miti's teluisig isop aq elasga'tua'tij Se'sus ugtung. ³⁰ Ta'n tujiw Se'sus wett'geg na tujiw teluet, "Gaqa'tuaneg." Matgwa'toq un'ji aq iga'latl ugji-jaqamitl aq apaja'liti Nisgamewigtug. Na nepg.

Se'susal uggamlamun gigjiw sapalgaita'tl

³¹ Etna na na'gweg ta'n ilajugtmi'tij atlasmutigisgug, na igtig na'gweg mawi espe'g atlasmutigisgug, Lesui'paq mo puatmi'tigup 'npuinu'g gaqapijultilin gujjieweigtug na na'gweg. Etna na ugjit pipanima'titl Pilotal ignmuin ugsma'gnismg tmte'muanew na ji'nmug uggwatuat glaman jaqali np'taq aq na tujiw 'npuinu'g nisa'lugsinew. ³² Toqo Pilot elgimaji ugsma'gnismg. Na sma'gnisg el'ta'jig aq temte'mua'titl amgwesewei ji'nmul uggwatl aq maw igtig ji'nmul. gitg ta'nig gujjiewto't'pnig maw Se'susaq. ³³ Gatu ta'n tujiw iga'titeg Se'susal, nemia'titl gis neplitl aq mu temte'mua'tigul uggwatl. ³⁴ Gatu newgte'jit sma'gnis espo'qwas'g sapaqqata'tl Se'susal gigjiw uggamlamung ugtassuign aq na smtug mal'tew aq samqwan tewijuig. (³⁵ Ni'n nemituap ta'n tujiw gis tliaq aq giasgiwewei telimuloq glaman 'gtlams'tmultoqs'p. Geitu gigwaji agnutmuloq aq gis lita'sualitoqs'p.) ³⁶ Na ula wet tliaqap ugjit tlian ta'n goqwei gis wi'gas'g'p Gjinisgam ugtwi'gatigng: "Je ma newgte'gtn ugtwaqan'tem tmta's'gtug." ³⁷ Ap igtig telueg Gjinisgam ugtwi'gatigng: "Na mimajuinu'g angama'tital negm ta'n sapaqqato't'p."

Utqotala'titl Se'susal

(Matiw 27.57-61; Malg 15.42-47; Lu'g 23.50-56)

³⁸ Ta'n tujiw ula gaq tliaq, So'sep ta'n tleiwip na gutanji'j teluisig Alimatia, pipanimatl Pilotal, gisi ugsua'lan Se'susal. (So'sep getlams'tuatl Se'susal. Gatu mo al wije'wagupnn muta mo sangewite'Imagwi Lesui'paq iganpugultijig.) Na Pilot telimatl gisi ugsua'tuatew wa'qi aq So'sep eliet aq ejigla'tuaj. ³⁹ Nigo-timus na negm ta'n amgwesewei nat nmiapnn Se'susal newgtejgeg wela'gweg, wije'watl So'sepal. Enma'toqol, weljema'gewei, wiaqiaqal mul aq alos. Na'tami teligsug gasgipnnaqan 'ngatign. ⁴⁰ Na tapusijig ji'nmug wesua'la'tij Se'susal aq oqonisgwepilmua'tij atla'wegnigtug wejitas'g linen, maw weljema'gewei. Na Lesui'paq ula tela'taatijig ugjit gisgaja'lanew npuinu'l utqatalugsin. ⁴¹ Eteg na'te'l, ta'n Se'sus etl ne'po't iga'taqan. Na na'te'l eteg pilei utqutaqan ta'n menaq wen el sma'lam'g. Gun'tew sapalqe'g i' tli utqotala'tiji. ⁴² Etna na na'gweg gesgmnaq atlasmutigisgug iga'nug, aq na utqutaqan gigjeteg'p. Etna na ugjit elsmala'titl Se'susal na'te'l.

Na sigue'g utqutaqan

(Matiw 28.1-8; Malg 16.1-8; Lu'g 24.1-12)

20 Na toqo tujiw aqantie'umg egsitpu'g, ge's me' oqonitpa'q, Mal Matle'n eliet utqutaqanigtug aq nemitoq na gun'tew gis jigla'tas'g ta'n weji pisgweta'n. Pisgwapa'sit aq mo nemitug Se'sus wa'qi tami. ² El'tugwi'g ugjit we'jian Simon Pie'l aq ni'n. Telimugsieg, "Gisi ugsua'la'titl Gjisaqamawul utqutaqanigtug aq mu geji-aqig ta'n iga'la'titeg!" Na.

³ Na tujiw Simon aq ni'n Sa'n el'tugwi'meg utqutaqanigtug nat nmitunen tlian. ⁴ Igantegsaq Pie'l aq tmg iga'i. ⁵ Waqjua'si aq pisgwapa'si aq nemitu atla'wegnn gatu mo siaw pisgwa'w. ⁶ Ta'n tujiw Simon Pie'l iga'teg smtug siaw pisgwa't aq nemitoq atla'wegnn etegl. ⁷ Na atla'wegnn, ta'n ajiigopiteg'p Se'sus un'jig aq maw ugsisgug gigtoqopiteg'p gmetug ta'n igtig atla'wegnn etegl. ⁸ Na tujiw elt ni'n pisgwa'si aq nemitu aq getlams'tm unagien. (⁹ Glapis na tujiw mo nestasiweg Gjinisgam ugtwi'gatign tluen apaji mima-ju'etew.) ¹⁰ Na tujiw apajinmita'ieg.

Se'sus musgalsitl Mal Matle'nal

(Matiw 28.9,10; Malg 16.9-11)

¹¹ Gatu Mali eliet aq gaqama'sit gujmug utqutaqanigtug atgitemit. Me' etltemit oqolomgwa'sit aq pitapa'sit utqutaqanigtug. ¹² Na'te'l nemiaji tapusiliji ansale'wili-jig wape'gna'miliji, pemgopiliji ta'n Se'sus wa'qi eteg'p. Ansale'wijig astugopijig. Newgte'jit epit ta'n un'jig eteg'p aq igtig ta'n uggwatl eteg'pnn. ¹³ Pipanima'titl, "E'pit, goqwei weji atgitemin?"

Asitemaji, "Gis jigla'la'titl Gjisaqamawul aq mo geji-aqig ta'n la'la'tital!"

¹⁴ Ta'n tujiw gaq tlueteg ula, gawasgapugua'sit aq nemiati Se'susal gaqamilitl, gatu mo gejiagul negmewil-

in. ¹⁵ Se'sus pipanimatl, "Tu's, goqwei weji atgitemin? Wen ta gi'l algwilat?"

Mal Matle'n tel'ta'sit negm na nuji ango'tmlj iga'taqan. Na wet tlimatl, "Saqamaw, gatu gi'l gis jigla'l'j, tlimi ta'n iga'l't'p aq ni'n nemisgua's."

¹⁶ Se'sus ewi'tmuaj ugwisunm teluet, "Mali!"

Smtug gigto'qopugua'sit aq tetpaqi angamatl aq teluet Lesui'pewigtug, "Laponi!" telueg, "Nujigi-na'muet."

¹⁷ Se'sus telimatl, "Mut sama'liw! muta menaq apa-ja'siw Nujjewigtug. Gatu lia nnaqapemg aq tlim ugjit ni'n, 'Apaja'si Nujjeg aq gilew Gujuuow, Ntnisgamum aq Gnisgamemuoaq.' "

¹⁸ Na tujiw Mal Matle'n eliet aq telimaji Se'sus unaqapemg, "Gis nemi'g Gjisaqamaw." Na tujiw telimaji ta'n gis tlimt'pnn.

Se'sus neialsit unaqapemewigtug

(Matiw 28.16-20; Malg 16.14-18; Lu'g 24.36-49)

¹⁹ Aqantie'umg wela'gw unaqapemg mawtesgatulti-jig aq apt'sqa'mi'tipnn ga'qann muta jipala'tiji Lesui'paq iganpugultijig. Jiniw Se'sus gaqamit maw negmow. Teluet, "Wantaqo'ti i'tt'j 'ggamlamunuaq."

²⁰ Ta'n tujiw gis tlueteg ula, musga'tuaji ugpitnn aq ug-tassuign. Na tujiw unaqapemg welgwitgl uggamlamunual ta'n tel nemia'tij Gjisaqamawul. ²¹ Ap Se'sus telimaji, "Ignmuloq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Ta'n Nu-ji petgimip, ap ni'n elgimuloq." ²² Na ula teluep aq putuomaji aq telimaji, "Ignmuloq Wejuli Nisgam.

²³ Apigsigtmuoq mimajuinu'g ugtlue'utiwaq na apigsigtas'gtetal. Gatu mo apigsigtuawoq, na ma apigsigtas'gtnugul."

Se'sus aq Tuma

²⁴ Newgte'jit unaqapeml Tuma, (telui'tut na 'Tqope'j), mo eimu'gus ta'n tujiw Se'sus pegisingeg. ²⁵ Glaman igtigig unaqapemg telima'titl, "Nemi'gt't'p Gjisaqamaw!"

Tuma telimaji, "Mu nemituan ta'n eteg'pnn plegu'l ugpitng aq iga'tuan 'ntlaign ta'n plegu'l eteg'pnn aq 'npitn ugtassuign, ma 'gtlams'tmu."

²⁶ Aqantie'uti gis pmiaq, unaqapemg ap mawtesgatultijig aq Tuma wijtgweiwaji. Na ga'qann apt'sqqa's'gl. Gatu Se'sus jiniw gaqamit aq teluet, "Ignmuloq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq." ²⁷ Na tujiw telimatl Tumaal, "Tet iga'tu 'gtluign aq angaptmui 'npitnn. Jugwasga'tu 'gpitn aq iga'tu 'ntassuign. Pun megte'n aq 'gtlams'te'n!"

²⁸ Tuma telimatl, "Gjisaqamaw aq 'Ntnisgamum!"

²⁹ Se'sus telimatl, "Nige' getlams'tmn muta gis nemi'n. Gjinisgam gisa'lataq ulgwiultinew ta'nig getlams'tmu'tijig je we'gaw menaq nemi'gwig."

Etna na ula ugjit weji wi'gas'g ula wi'gatignigtug

³⁰ Se'sus pugwelgl 'Igowaqan mesgi'gl elugwatgl unaqapemg ugsisgaaq ta'n mo ewi'gas'gtnugul ula wi'gatignigtug. ³¹ Wegla ewi'gas'gl glaman 'gt-

lams'tmultoqs'p na Se'sus Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimappn ugjit ilgwenan ugmimajuinung, Gjinisgam uggwisl. Ta'n teli gtlams'tmoq ugwisunmg 'msntoqs'p iapijeweji mimajuaqan wa'so'q.

Se'sus neialsit elui'gneg te'siliji unaqapemg

21 Ta'n tujiw wegla gis tliaq Se'sus 'mjit newgt neialsit aq unaqapemg nemi'jig gigjiw na qospem teluisig Galali (Taipilias). Na tel neialsit. ² Na Simon Pie'l, Tuma (ta'n telui'tut, 'Tqope'j), Nataniel ta'n tleiwit na gutan Gena, Galaliewa'gig, Sepeti uggwisg, aq tapusijig igtigig Se'sus unaqapemg mawi ultesgat-ultieg'p ni'n aq 'nsis Ji'mej. ³ Simon Pie'l telimugsieg, "Naji usgei."

Telimg'tt, "Wije'ultesnen." El'ta'ieg aq tepita'ieg ugtuluow. Gatu ta'n tel pita'q wela'gw mo goqwei ne'pa'tueg. ⁴ Wejgwapniaq, Se'sus gaqamit gigjiw samqwanigtug. Nemi'g'tt ji'nm gaqamit jajigtug qospem gatu mo nenuaqatt ta'n wenij. ⁵ Sessg-walugsieg, "Nitaptut, Me' tali usg'tioq?"

Na teli asitemg't, "Lpa mo goqwei ne'pa'tueg."

⁶ Na tujiw teluet, "Iga'lug inaqaqaneg 'gta'pimuoq 'gtlu-aq aq pugwelgig 'msnatoqs'p." Na tela'taqatieg'p aq mo gis tepo'laqatt'p 'nta'piminen 'ntulnaq muta we-sam pugwelgig nme'ji'jg.

⁷ Na tujiw telimg Pie'l, "Gjisaqamawminu na!" Ta'n tujiw nutgeg na Gjisaqamawilin, Pie'l nasa'latl ugtatla'im (pitu' pija'latl ugpita'qawe'l), paqasi unaqiet aq na'taqama'q. ⁸ Na esgwieieg siawqatmu'tieg 'ntulnaq, aq na'taqama'l'g't waju'et 'nta'piminen. Mo amasenugup sitmug pas'g na'tami si'st gasgiptnnaqan leppie. ⁹ Ta'n tujiw gis na'taqamita'ieg, nemitueg nugsaqatal me' pugtewigl aq nme'jig etloqsijig aq pipnaqann. ¹⁰ Se'sus telimugsieg, "Jugwa'lug alt nme'jig ta'n gisi msnoqopnig."

¹¹ Simon Pie'l eliet samqwanigtug aq na'taqama'tejimatl a'pi'l sitmug. Egimaji nme'jig ta'n mesginniji aq newgt gasgiptnnaqan jel na'nisga'q jel si'st te'silitl aq je mo 'nta'piminen sewisgina'sigup. ¹² Se'sus teluet, "Jugwita'gw aq egsitpu'gwatalultinej." Aq mo wen ta'n te'sieg gisite'tmug pipaniman ta'n wenij, muta geji'g'tt'p negm na Gjisaqamawin. ¹³ Na tujiw Se'sus ela'mugsieg pipnaqan aq nme'ji'jg aq 'ms't mawatalultieg.

¹⁴ Na ula si'stewei Se'sus neialsit aq nemi'g'tt ta'n tujiw gisi npliteg aq minunsiteg.

Se'sus aq Pie'l agnutmajig

¹⁵ Ta'n tujiw gaq g'satalultieg, Se'sus pipanimatl Simon Pie'lal, "Simon, Sa'n uggwisl, me' 'gjitmi gsalin je mu ula negmow ta'n teli gsalj?"

Asitematl, "E'e, Gjisaqamaw. Geitu'n gesalul."

Se'sus telimatl, "Ango'tmui 'ntjijgluewji'jmg."

¹⁶ Tapuweji Se'sus pipanimatl, "Simon, Sa'n uggwisl, gesalin?"

Asitematl, "E'e Gjisaqamaw, amuj geitu'n gesalul."

Se'sus asitematl, "Ilgwenmui 'ntmimajuinumg pa wije aq ta'n wen gigji angweiwaji ugjiijgluewjmg." ¹⁷ Ap si'stewei Se'sus pipanimatl, "Simon Sa'n uggwisl, gesalin?" Pie'l ewlgwijing aq asgaiut'p ta'n tujiw ap Se'sus pipanimateg si'stewei, "Gesalin?" aq telimatl, "Gjisaqamaw geitu'n gi'l 'ms't goqwei. Geitu'n gi'l ta'n teli gsalul!" Se'sus telimatl, "Ango'tmui ntjijgluewjmg." ¹⁸ Ta'n tujiw maljewe'juineg gis tela'tege't'p ta'n teli gsatmu't'p aq elie't'p ta'n tel puatmn gatu ta'n tujiw gisigu'en lasgattes 'gpitnn aq nat wen piluei gl'pilmu-atal aq la'lultaq ta'n mo getu liewn. Teli aq telimuloq. (¹⁹ Se'sus na ula telimapnn ugjit gnua'tuan Pie'lal ta'n tli np'tew ugjit gepmitelman Nisgamal.) Na tujiw Se'sus telimatl, "Majulgwali ni'n."

Se'sus aq Sa'n

²⁰ Pie'l gigtoqopa'sit aq nemiatl 'gpaqamg igtigl gawasgulapa'sin unaqapeml ta'n Se'sus gesalatl, na negm ta'n elagwasipnn Se'susal ta'n etlatalultieg aq pi-

panimapnn, "Gjisaqamaw wen 'ntuisgalultew?" ²¹ Ta'n tujiw Pie'l nemi'teg pipanimatl Se'susal, "Gatu taliatew ugjit negm?"

²² Se'sus asitematl, "Jijuaqa pualg siawa'sin glapis apaja'sian. Mut sespete'tmu! Awna ango'te'n aq majulgwali ni'n!"

²³ Ula a'tugwaqan al se'sa'sg ta'nig majulgwala'titl Se'susal, na ula unaqapeml ma 'npligul. Gatu Se'sus mo teluegup ma negm npug. Teluep, "Pualg negm siawa'sin glapis apaja'sian, goqwei ali 'gtu 'gji'tun?"

²⁴ Ni'n na unaqapeml ta'n nemituap ta'n teliaq, aq ewi'gmapnn ula wi'gatignigtug. 'Ms't geitu'g ta'n tel wi'gmapnn, na teliaqap.

Ugtejgewe'l glusuaqann

²⁵ Se'sus pugwelg'pnn ta'n goqwe'l tela'teg'pn. Pa na 'ms't ewi'gas'gsn mo etlite'tmu 'ms't gis gugunas'gtn ula ugs'tqamu. Na 'ms't.

Paqalaiwaqann

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Pemapegsig ula wi'gatign ta'n goqwei Lu'g amgwesewei ewi'gas'g Tiopolus. (Na amgwesewei wi'gatign teluisig, Lu'g.) Lu'g getu gnua'latl Tiopolusal ta'n Westaulg unaqapemg se'sa'gnutmua'tiliji mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu. Weja'tegemg Jutiae'gati aq Samaliae'gati aq glapis ta'n telgi'g ugs'tqamu mimajuinu'g pogji gtlams'tua'titl Westaulgl.

Lu'g getu gegnualatl Tiopolusal na ta'nig melgi gtlams'tua'titl Westaulgl mo getana'tigul Lo'mewaq pas'g getu se'sa'tu'tij na gelu'lg glusuaqan Se'sus na negm Westaulg ta'n Gjinisgam Gisiteget petgimapnn ugjit iga'lanew mimajuinu'g ta'n lue'uti assumgwi'tigul. Pa na wije aq iganigjitegewinu'g igan tlua'tipnig.

Nigtua'tegl "Paqalaiwaqan" nesisgl:

1. Amgwesewei ta'n Lesui'paq pogji gtlams'tuanew Selusalemg gis Westaulg minunsip aq eliepnaq wa'so'q.
2. Toqo glusuaqan pem se'sa's'g me' gneg Lesui'pe'gati.
3. Na tujiw awiw Lesui'pe'gati aq na Mesgi'g 'Gta'n aq glapis Lo'mg.

Ta'n goqwei mawi ms'gi'g ula wi'gatignigtug

Ula wi'gatign ewi'gas'g ta'n Wejuli Nisgam wet nisa'sit wa'so'q aq poqji tl ilgwenaji mimajuinu'g ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl.

Ignmuaji mesgi'g ml'gigno'ti ugjit tla'taqatiliji ta'n Nisgam tel puatg. Siawi ilgwenaji aq melgigna'laji a'sut-mewinu'g.

Ewi'gas'g ta'n Westaulg unaqapemg pestunmatmi'tij Gelu'lg Agnutmaqan ugjit Westaulgl aq ta'n ne'po't'p ugjit gtlue'utinal aq ugtejegewei wenaqalsip wa'so'q. Musga's'g ula wi'gatignigtug na ml'gigno'ti ta'n a'sutme'winu'g ignmujig ugjit gegnu pmita'new aq ta'n teli apoqonmatultinew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gesgmnaq wenagiet wa'so'q Westaulg melgimaji unaqapemg aq teplutg ignmuanew ml'gigno'ti (1.1-14)

Ta'n wen megnut ugjit wesua'tun Suta ugt'pung (1.15-26)

Wejuli Nisgam wet nisa'sit wa'so'q aq unaqapemg pestunmua'tiji na mimajuinu'g Selusalemg (2.1-8.3)

Na gelu'lg aqnutmaqan pem se'sa's'g Jutiae'gati aq Samaliae'gati (8.4-12.25)

Amgwesewei ta'n Poligap maw Pnnal me' gneg ela'tijig ugjit pestunmuanew (13.1-14.28)

Na mawio'mi Selusalemg (15.1-35)

Na ta'puewei ta'n Poligap maw Silas ela'tijig ugjit pestunmanew (15.36-18.22)

Na si'stewei ta'n Poligap gneg eliet ugjit pestunmn aq ajipjulan mimajuinu'g (18.23-21.16)

Poligap wesua'lut Selusalemg aq ta'n goqwei tliaq negmeg na gjigan Sesalia aq maw glapis Lo'mg (21.17-28.31)

¹ Nige' ni'n Lu'g epa'si nitap, Tiopilus, aq ap ewi'gmul wi'gatign. Ta'n tujiw ewi'gmulaneg, telimulap ta'n Se'sus poqji lugwatgeg ugtlgowaqan aq 'ms't ta'n te's'g goqwei tela'tegep aq ta'n tel gina'muasni. Telimulap ta'n tel ne'po'teg aq ta'n tel minunsiteg aq wenagieteg wa'so'q. ² Gesgmnaq wenagieteg ne'wisgegiguna'qas al se'si nemu't. Na apostale'wiji ta'n Se'sus gisi mgnapni gaqaisg nemia'tipnn. Pugwelg'snn ta'n goqwe'l tela'tegep ugjit musga'tuan ta'n tel minunsit. Wesgutg'pnn ta'n goqwe'l tleawigl Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Igan gnua'tuapni ta'n tel pualapni tla'taqatinew aq Wejuli

Nisgam apoqonmuaji gisi ns'tmnew. ⁴ Ta'n tujiw mawo'lateg melgimaji, "Mut 'nqatmnew Selusalemg, gatu esgmalug Wejuli Nisgam ta'n Nujj teplumugsioqop. Migwite'tmoq ta'n telimuloqop ugjit negm. ⁵ Sa'n sign'tuapni e'w'g'p samqwan gatu ma 'pgije'nug, Gjinisgam sign'tugsitoqs'p e'watal Wejuli Nisgamal."

Se'sus wenagiet aq eliet wa'so'q

⁶ Ta'n tujiw apostale'wiji aq maw Se'sus weltesgatul-ti'titeg pipanima'titl Se'susal, "Gjisaqamaw, nige' apaji ignmuates ml'gigno'ti Lesui'paq?"

⁷ Se'sus telimaji, "Nujj gis gissutg'p na na'gweg ta'n tujiw na tliatew. Mu na teltenug gilew 'gji'tunew. ⁸ Gatu gilew ugjua'lugsitoqs'p Wejuli Nisgam aq ml'gigno'ti i'tt'tew 'gtinnewaq. Na tujiw mimajuinu'g tlimatoqs'p ta'n goqwei geituoq ugjit ni'n. Tlimatoqs'p mima-juinu'g ta'n eimu'tijig Selusalemg, Jutiaewa'gig, Samaliaewa'gig, aq ta'n telgi'g ugs'tqamug." ⁹ Na ula gis tluej, Se'sus poqji unagiet. Apostale'wijing tetpaqi angama'ti-tl. Ge's elapulti'tij eliet wa'so'q. Eli gs'ga'sitaq alugwig-tug.

¹⁰ Na ge's elapulti'tij musigisg'tug, telapa'sultijig tapusijig ji'n mug gaqamijig gmetug wape'gna'qig. ¹¹ Ula ji'n mug teluejig, "Gilew, ta'n tleiaultioq Galaliewa'gig, goqwei tet gaqamultioq aq elapultioq musigisg'tug? Ula Se'sus ta'n wenagiepnaq aq eliepnaq wa'so'q na negm tli apaja'sitew nige' ta'n tel nemioqop wenagiet." Na teluepnig ula ji'n mug.

Apostale'wijing apaita'jig Selusalemg

¹² Na toqo tujiw apostale'wijing nisita'jig gm'tnigtug teluisit Olipet aq apaita'jig Selusalemg. Mo piami amasenug, na'tami aqataig loqtn. ¹³ Na pisgwita'jig wen'ji'guomg aq toqjuita'jig ge'gwe'g ta'n siawqat-mu'tijig. Etna na ula mimajuinu'g eimu'tijig: Pie'l, Sa'n, Ji'mej, Antle', Pilip, Tuma, Paltolomiw, Matiw, aq Ji'mej na Alpius uggwisl, aq Simon ta'n tleiawit "na mima-juinu'g ta'n pajiji gsatmi'tij umutgig," aq Suta na wiji-gati'titl Ji'mejal. ¹⁴ Maw e'pijig eig'snig aq Mali, Se'sus uggwitl ap maw Se'sus ugjignamg. Te'sigisg'g 'ms't ta'n te'sijig mawalsultijig aq gaqaisg mawi a'sutma'tijig.

Ta'n wen ugt'pun wesua'tuaj Sutaal ta'n ne'pa'sipnaq

¹⁵ Newgtejgeg na'gweg etna na na'te'l pugwelgig mawita'pnig, na'tami gasgiptnnaqanijig jel tapuis-gegsijig. Etna na tujiw Pie'l gaqama'sit aq teluet, ¹⁶ "Nigmatut, amujpa na Gjinisgam ugtwi'gatign wet tliaq. Wejuli Nisgam e'wapnn Ta'pital ugjit ta'n tel glusipnaq aq iganigji'jiapna Suta'o'q. ¹⁷ Migwite'tmug! Suta'o'q mawo'ltieg'pnaq. Se'sus gisi mgnapnn i' maw lugutieg'pnaq. Gatu gisita'sipnaq ta'n tli ntuisgetutal Se'susal. Ela'lapni alt ji'n mug gegnua'tuapni ta'n tegen Se'susal, negla ji'n mug ta'n tli ugsua'lataq Se'susal." x [Na tujiw Suta gawasgita'sip aq apaja'toq suliewei patlia'sewigtug. Tewieteg etli espeteg eliet aq gestunepilsip. Gesipgetesing a'papi.]

¹⁸ (Suta pasgine'tesing aq uligsi'l getaqqaitesgl. Na tujiw pegwatelmi'tij maqamigew ta'n teli apangitus'p ta'n gisi ntuisgelateg Se'susal. ¹⁹ 'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g wigultijig Selusalemg gaq nutma'tijig. Ta'n teli'sultijig telui'tmi'tij na iga'taqan "A'qeltama." Na telueg, "Iga'taqan ta'n weji pgwatel's'g e'wmi'tij nepatua'gnei suliewei.")

²⁰ "Gis wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n teluisig "Gtapediaqann A'sutmaqane'l' asugomtesisga'q jel pesgunategewei ta'n pemapegsit tapuisga'q jel na'n aq elg gasgiptnnaqan jel pesgunategewei ta'n

pemapegsit ugumuljin: 'Na negm 'np'tew aq 'ms't goqwei negmewei naqt'tew' (nmitu 69.25). Ap na tel wi'gas'g, 'Na ta'n wen piluei wesua'tuaj ugt'pun ta'n negm i' tl lugwep' (nmitu 109.8).

²¹ "Etna na ugjit igtig ji'n m megnut ta'n apostale'wite-witew. Amujpa na ji'n m gis wijitgweiugsi'gw ta'n tujiw Sa'n sign'tuateg Se'susal aq ta'n tujiw Se'sus wijitgweiugsi'gweg ta'n tel mili al'ta'igweg aq glapis Se'sus wenagieteg wa'so'q. Ula ji'n m gnuat'etetew ta'n min-unsipnaq Se'sus."

²³ Telimultijig, "Gatu nige', tegenig 'mgnatesnu? Ula ji'n m teluisit So'sep Palsapas Justus gisna Mattaias?"

²⁴ Na tel tawaqtmua'titl Nisgam teluejig, "Gjisaqamaw, gi'l geitajig ta'n telgwitgl mimajuinu'g uggamla-munual. Musga'tuin ta'n tegen wegla tapusijig gisi mgnt. ²⁵ Negm wesua'tuateg Sutaal ugt'pung aq apostale'witewitew, muta Suta'o'q eliepnaq ta'n tleiawij."

²⁶ Elaqtijig aq elapugua'titl Mattaiasal. Maw negm nige' mawgimut newgtisgegsijig jel newgt apostale'wijing.

Na Wejuli Nisgaml pitu'gwi'titl ta'nig getlams'tasultijig

2 Na na'gweg teluisig Pentigast iga'q, 'ms't ta'n te'sijig getlams'tua'titl Se'susal na etl mawiejig. ² Jiniw nutmi'tij sespena'q wejiaq musigisg'tug. Pa na wijej aq melgignaq ugju'sn putueg. Na we'gwi ginta'q lamguomg ta'n epulti'tij aq maw gujm. ³ Na tujiw nemitu'titl teli angamgug 'st'ge' pugte'tl. Se'sita'qal 'ms't ta'n te'sijig aq sama'lugwi'titl. Wejuli Nisgaml na. ⁴ 'Ms't ta'n te'sijig pitu'gwi'titl Wejuli Nisgaml aq mestates-gagwi'titl. Poqji piltui'sultijig. Wejuli Nisgam gisa'laji na tli'sultinew.

⁵ Etna na na'te'l Lesui'paq eimu'tijig Selusalemg ta'n gepmitelma'titl Nisgaml. Weita'jig ta'n telgi'g ugs'tqamu. ⁶ Ta'n tujiw nutmi'titeg ula sespena'l, na pugwelgig mawita'jig. Na tujiw ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig tewita'jig. Na mimajuinu'g paqalaultijig, muta ingute'jit nutua'titl newgte'jilitl teli'silij ta'n negmow teli'sulti'tij. ⁷ Na 'ms't ta'n te'sijig sigti paqalaultijig aq telimultijig, "Wegla mimajuinu'g ta'n piltui'sultijig tleiaultijig Galaliewa'gig. ⁸ Tal gis tliaq teli'sultijig 'st'ge' ginu? ⁹ Ginu tleiaultig na maqamigal Paltia, Mitia, Mesopotamia, Jutia, Gappatosia, Pontus, E'sia, ¹⁰ Pligia, Pampilia, we'gaw Ijpt aq ta'n telgi'g Lipia, aq gigjiw Sailin. Alt tleiaultijig Lo'm, na mnigu teluisig Gelit, aq Alapia. ¹¹ Ginu na Lesui'peulti'gw aq ta'nig gawasgita'jig ugjit Lesui'peultinew, gatu 'ms't ginu nutuggwig negmow teli'sultijig ta'n ginu teli'sulti'gw. Wesgutmi'tij ta'n goqwe'l telgi'gl Gjinisgam gis tla'tegetl." ¹² Na paqalaultijig aq mo nestmi'ti'gw. Pipanimultijig, "Tal gis tliaq? Ula talueg?"

¹³ Pas'g igtigig maligima'tiji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal aq teluejig, "Ula mimajuinu'g getgia'tijig!"

Pie'l ugtagnutmaqanm ta'n tel gina'muep

¹⁴ Na tujiw Pie'l gaqama'sit maw igtigig newgtis-gegsijig jel newgt apostale'wijing. Toqo poqji gsigawet

ta'n tel glulaj pugwelgig mimajuinu'g, "Nigmatut, aq ta'n te'sioq eimu'tioq Selusalemg, jigs'tuig ni'n. Agnutmaqan geggunm ta'n getu tlimuloq. ¹⁵ Tel'ta'sultioq ninen getgia'tieg, pas'g na mo telianug. Mo ninen getgia'tiweg. Atejoqoq pesgunateg ajiet egsitpu'g. Ma wen gisi gtigiegw na tetuji egsitpu'g. ¹⁶ Gatu awna, etna na ula ta'n iganigjitegewinuaq Joelo'q wesgutg'pneq aq ewi'gig'pneq ¹⁷ ta'n Gjinisgam gis tluep. Telimapni,

'Etna na ula ni'n Gjinisgam tla'tega's enmigiaspiaqal na'gwegl.

Elgitmultoqs'p Wejuli Nisgam aq ilgwenata 'ms't 'ntmimajuinung. I'ttew 'gtinnewaq.

Ggwisuaq aq 'gtusuaq iganigjitaqatitaq. Maljewe'jg aq gisigu'g pugwelgl ta'n milaptaqatitaq Nisgamewe'l.

¹⁸ Na tliatew wegla na'gwegl, elgitmua's Wejuli Nisgam 'ntlugowinumg, gitg ji'n mug aq maw e'pjiq. Negmow iganigjitaqatitaq.

¹⁹ Tla'tega's paqalawaiqaqan musigisg'tug aq ugs'tqamug ugjit musga'tua's mimajuinu'g 'ntml'gigno'tim.

Na tujiw nmitoqs'p mal'tew, pugtew, aq ntlutew.

²⁰ Na na'gu'set 'mgatawa'sitew aq tepgun'set 'mgwe'tew st'ge' mal'tew. Etna na ula tliatal

ge'sg menaq mujgajewei na'gweg iga'nug ta'n Gjisaqamaw 'pgisintew.

²¹ Gatu 'ms't wen ta'n etamatl Nisgaml ugs'tan, na negm ugs'tatew.' Na.

²² "Nigmatut, ta'n tleialtuoq Isle'lewa'gig, jigs'tuigw! Amuj na geituoq Se'susal na Nasaletgewa'j gisi mgnapnn Gjinisgam ugjit tla'tegelipnn ta'n tel puatg. Gjinisgam na tel musga'tugsioqop ta'n pugwelgl goqwe'l tla'tegepnn paqalaiuti'l aq ta'n teli 'npitegej. ²³ Gjinisgam gis gisite'g'p ugjit Se'sus ignmugsinew. Negm gissutg'p aq geitoqop ge'sg menaq telianugweg. Gilew ne'po'qopnaq aq tela'taqatioq muta ignmuoqopnig ne'pa'new. ²⁴ Ta'n tujiw Se'sus gisi np'geg, Gjinisgam apaji minua'lapnn muta mu telgita'sigup utqutaqane'gatig tllaqann. ²⁵ Ta'pito'q teli agnimapnaq ugjit Se'susal, 'Ni'n geitu iapjiw ni'neg Gjinisgam eig. Geji'g ni'n 'ntinaqaneg eig aq apoqonmuitew. ²⁶ Etna na ugjit 'ngamlamun welgwig aq miwatmaq Gjinisgam. Ni'n ta'n tel mimajuinui elita'si ta'n teli tplumi't'p. ²⁷ Ma 'nqalagul ni'n 'njijaqamij utqutaqane'gatig aq ma ignmuawt ni'n na'qi tllaqann. ²⁸ Ne'gaw musga'tuip ni'n ula awgti ta'n elgwenig iapjiwewei mimajuaqan. Ta'n tel gigje'win welgwig 'ngamlamun.' Na teluep Ta'pito'q.

²⁹ "Nigmatut, amujpa na giasgiwewei gegnua'tuloq ugjit gujjinauq Ta'pito'q. Nepg'pnaq aq utqutalut'pnaq. Utqutaqanm eteg aq nemitu'g me' nige' gisgug.

³⁰ Ta'pito'q iganigjitegewinuaq aq geitoqopnig Nisgaml ta'n teli tplumt'pnn. Teplumapnn, 'Newgte'jit ta'n wetapegsitew gi'leg elege'witewitew 'st'ge' gi'l.' Amuj-

pa na na teliaq muta Gjinisgam teli tplumt'pnn.

³¹ Ta'pito'q iganigji'toqopnig ta'n Gjinisgam getu tla'tegetew aq wesgutg'p ugjit ta'n tli minunsilital na Nujiugs'tawi'welitl ta'n petgimatal ugjit ilgwenan ugtmimajuinung. Telueteg, 'Negm mo 'nqatmug utqutaqane'gati, aq mo wa'qi etl gaqalaqanugupnig.'

³² Gjinisgam minua'lapnn ula Se'sus gisi npliteg aq ninen 'ms't nemitueg'p ta'n gis tliaqap. ³³ Gjinisgam gisa'latl Se'susal mawi espe'lin wa'so'q aq pa'silin ugtinaqaneg. Se'sus ignmut'pnn Wejuli Nisgaml ta'n teli tplumt'pnn ujl aq nige' Se'sus ignmugsig'gul Wejuli Nisgaml. Etna na ula ta'n nige' nemugsioq aq nutuoq.

³⁴ Ta'pito'q nepg'pnaq aq utqutalut'pnaq. Pas'g ugji-jaqamitl wa'so'q eliepnaq mo wa'qiwal. Gatu agnimapnn Se'susal ta'n teluepnaq,

'Gjisaqamaw, na Wegwisit Nisgam, telimatl ni'n Gjisaqamaw:

Pa'si tet 'ntinaqanmg ta'n gepmitelmug.

³⁵ Glapis pegwatesg't ta'n getan'sg aq na tujiw gi'l iganpugutuates.' Na teluep Ta'pito'q.

³⁶ "Etna na ugjit nige' ni'n Pie'l telimuloq 'ms't ta'n te'sioq tleialtuoq Isle'lewa'gig. Gjinisgam apaji minua'latl Se'susal aq gisa'latl Gjisaqamawilin aq iganpugutuan ta'n te'silitl wen. Etna na ula tel pualuloq gji'tunew tlian, ula na wije' Se'sus ta'n gilew gujjiewto'qopnaq."

³⁷ Na mimajuinu'g nutmi'titeg na mesgata'sultijig aq welmaita'-sultijig. Telima'titl Pie'lal aq igtigig apostale'wiliji, "Tala'taqatitesnen nige?"

³⁸ Pie'l telimaji, "Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug. 'Gtlams'tasultigw Se'susewigw, aq Gjinisgam apigsigtugsitoqs'p 'gtlue'utiwal aq ignmugsitoqs'p Wejuli Nisgaml. Na tujiw sign'tasultigw Se'suguli ugwisunmg. ³⁹ Etna na ula Gjinisgam teli tplumugsioqop gilew aq gn'januaq aq maw ta'nig gneg eimu'tijig ugjit 'ms't ta'n te'siliji ta'n Gjisaqamaw Gnisgaminiu wigumaji ugjit negm."

⁴⁰ Pie'l ap angu tlimaji aq munsaiwaji, "Wa'so'q 'gtu 'lta'ioq, amujpa na ignmuoq Gjinisgam ugs'tawugsinew glaman ma 'lta'woq mn'tua'gig ta'n negla elue'ultijig mimajuinu'g 't'taq." ⁴¹ Pugwelgig negmow getlams'tmu'tijig gelu'lg agnutmaqan aq sign'tasultijig. Na na'gweg si'st pituipnnaqanijig mimajuinu'g angua'lutpni maw negmow. ⁴² Te'sigisg'g, 'ms't ta'nig getlams'tasultijig weltesgatultijig aq wej agnutmasultijig wegla apostale'wijig. Mawi emtoqwala'titl Nisgamal aq mawi a'sutma'tijig aq mawatalultijig Gjisaqamaw ugwela'gewe'm.

Ta'n telo'ltijig ta'nig getlams'tasultijig

⁴³ Gjinisgam ignmuaji apostale'wijig ml'gigno'ti ugjit lugwatmnew paqalaiuti'l aq gnugwaqann. Etna na ugjit 'ms't wen gtlamitelma'titl Nisgaml. ⁴⁴ 'Ms't ta'nig getlams'tmu'tijig gigjiatultijig aq tepi'sultijig ta'n goqwei geggunmi'tij. ⁴⁵ Ta'n tel nuta'ma'tij netuisgetu'titl ugmaqamigemual gisna nat goqwei ta'n ugtaligam aq ignmujig suliewei ta'n teli ugtmite'tmi'tij. ⁴⁶ Na te'sigisg'g weltesgatultijig 'gjia'sutuo'guomg aq

mawatalultijig alt wiguowaq. Miwatmua'tij Nisgaml ta'n telatalulti'tij aq uggamlamunual welgwigl. ⁴⁷ Ms't ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig miwatmua'titl Nisgamal. Esgwia'tijig wel'te'imatiji. Te'sigisg'g Gjisaqamaw angua'laji mimajuinu'g ta'n westa'tiji. Na pem pugwelieji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal.

Na ji'nm ta'n mo gisi ala'sigup

3 Newgtejgeg na'gweg Pie'l aq Sa'n ela'tijig 'gjia'sutuo'guomg assma si'st ajiet gis mewlia'gweg. Na tele'g Lesui'paq a'sutma'tijig. ² Gmetug na ga'qana'tas'g teluisig "Weliangamgug Ga'qana'tas'g" eig'p na ji'nm ta'n mo gisi ala'sigup weja'tegemgeg ugs'tqamuiteg. Te'sigisg'g elapilut aq epa'lut gmetug ula ga'qana'tas'g. Suliewei etawaqtmuaji mimajuinu'g ta'nig el'tal'iji 'gjia'sutuo'guomg. ³ Ta'n tujiw nemiateg Pie'lal aq Sa'nal pem pisgwa'tilij, etawaqtmuaji nat goqwei ignmugsin. ⁴ Tegpaqiw angama'titl ugsisgug aq Pie'l teluet, "Ge' angamin ninen!" ⁵ Toqo negm angamaji. Etlitelmaji nat goqwei ignmugsin. ⁶ Pie'l telimatl, "Lpa mo suliewei geggunmu pe'gaj! Gatu ignmultes ta'n goqwei geggunm. El sapu tl lugwei ugwisunmg Se'suguli tleiwit Nasaletg. Ugml'gigno'timg melgimul pmial!" ⁷ Na tujiw wesua'latl inaqaneg ugpitng aq apqonmuatl unaqa'silin. Smtug na ji'nm uggwatl aq ugtatga'lamg melgignewa'tiliji. ⁸ Na weji unaqa'siet aq gaqama'sit. Na smtug poqji ala'sit, pisgwa't 'gjia'sutuo'guomg maw negmow. Pemi ala'sit aq pemi unaqiet, miwatmuatl aq emtoqwalatl Nisgaml. ⁹ Pugwelgig mimajuinu'g migwama'tipnn pemielitl, pem miwatmuatl Nisgamal aq pemi emtoqwalatl. ¹⁰ Sapama'titeg na nuttawaqtmalipnn i' pmgopilipnn 'gjia'sutuo'guomg gmetug ga'qana'tas'g teluisig, "Weliangamgug." Na 'ms't ta'n te'sijig sigti paqalaiultijig ta'n tel gis ula'tiglugwatl.

Pie'l ugtagnutmaqan

¹¹ Ge's ula ji'nm gennaji Pie'lal aq Sa'nal 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g el'tugultijig na'te'l Salamano'q ugtusatimg. We'gaw gaq paqalaiultijig ta'n nemitu'tij. ¹² Pie'l nemiateg mimajuinu'g telimaji, "Nigmatut, Isle'leultioq, tal gis tel paqalaiultioq nige' ugjit ula, aq tal gis 'gsigawi angamieg? Etug tel'ta'sultioq ninen na gis tla'tegeieg e'wmeg ninen 'ntml'gigno'timinen gisna ta'n tel sape'wieg gisa'l'g'tt ula ji'nm pmien. ¹³ Gjnisgam Gisiteget ta'n Aplamo'q Isaqo'q aq Je'gopo'q emtoqwala'tipnn maw 'ms't gujjinaqi'g na Gjnisgam ignmuapnn 'ggigepmitelgaqanm uggwisl Se'susal ta'n ne'gaw i' lugowtl. Gilew ugpitnuaq iga'loqop ta'nig asusultijig aq gilew mo menuaqalawoqop Pilot ugsisgug. We'gaw Pilot gisita'siteg assumsilin. ¹⁴ Na negm sape'wit aq welm'toq pas'g gilew mo menuaqalawoqop awna gilew etamoqop Pilot ugjit iga'lan nut ne'pa'tegelitl. ¹⁵ Gilew ne'po'qopnaq na newgte'jit ta'n gis sa'q gisitoqop mimajuaqan, pas'g Gjnisgam weji unaqa'lapnn utqutaqane'gatig aq gis minua'latl. Getloqo ninen na tel nemitueg'p. ¹⁶ Etna na ml'gigno'ti

Se'sus ugwisunmg eig aq ula ml'gigno'ti gisa'lapnn ula ji'nm uggwatl melgignewa'tuapnn. Ta'n goqwei nemituoq aq geituoq gis tliaq ta'n teli gtlams'tasij Se'sus ugwisunmg. Getlams'tasiteg Se'susal gisa'lapnn ji'nmul ila'silitl.

¹⁷ "Nigmatut, geitu ta'n goqwei gilew aq iganpugultijig gis tla'la'tipnn Se'susal, wet tla'taqatipnig muta mo gejiawoqop ta'n wen Se'sus. ¹⁸ Gjnisgam sa'q telimapni iganigjitegewinugi'g aq negmow telima'tipni mimajuinu'g. Ulmaje'tew na ula Nujiugs'tawi'wet. Na tujiw Nisgam teli iga'toqs'p na tlian. ¹⁹ Na nige' gawasgita'sultigw aq jiglita'qw lue'utigtug. 'Lta'gw Nisgamewigtug aq siaw majulgwalug Gjnisgam glaman negm gasa'tugsitoqs'p 'gtlue'utiwal. ²⁰ Etna na tujiw Gjnisgam Gjisaqamaw apoqonmugsitesnu tla'taqatinenenu ta'n tel tetapua'latesnu. Gjnisgam gaqaisg minua'lugsitesnu ugml'gigno'timg aq ml'gignewa'lugsitesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq apatgimatal Se'susal na Nujiugs'tawi'wet ta'n gisi mgnutg ugjit gilew.

²¹ Amujpa siawqatg negm wa'so'q glapis tetaputesg iga'q ta'n tujiw 'ms't goqwei pilei gis minui'tas'g. Gjnisgam sa'q gegnua'tuapni sape'winu'g iganigjitegewinugi'g aq na telima'tipni mimajuinu'g. ²² Mowiso'q teluepnaq, 'Na Gjisaqamaw, Gnismamemoq petgitmugsitoqs'p iganigjitegewinu 'st'ge' ni'n, ugjietew ta'n gilew wettaqia'tioq. Amujpa na jigs'tuoq ta'n te's'g goqwei telimugsioq. ²³ Ta'n wen mu jigs'tuagul ta'n teluelij negla iganigjitegewinul tepgisa'laten Gjnisgam ugtmimajuinumg aq 'gsega'tew, iapjiw ulmaje'tew mn'tua'gig.' ²⁴ Weja'tegemgeg Samuel aq igtigig iganigjitegewinugi'g glapis nige, 'ms't ta'n te'sijig wesgutmi'tipnn wegla na'gwegl. ²⁵ Gjnisgam teplumugsioqopnn ta'n goqwe'l ewi'gas'g ugtwi'gatignigtug ta'n tujiw gelulateg negmewe'g iganigjitegewinugi'g ugjit gilew. Gjnisgam mawa'lugsioq ta'n teli tplumapni gujjinaqi'g. Telimapna, Aplamo'q, 'Gi'l ta'n wettaqien, ni'n ignmua's ulapetmnew ta'n te'sijig mimajuinu'g ugs'tqamug.' ²⁶ Na Gjnisgam megnapnn uglugowinuml Se'susal aq gilew tmg elgitmugsioqol. Gjnisgam wel'telmugsioq. Gisa'lugsioq 'ms't ta'n te'sioq gawasgita'sultinew aq jiglita'new 'gtlue'utiwal."

Pie'l aq Sa'n ela'lujig ta'nig iganpugultijig

4 Pie'l aq Sa'n me' etl agnutma'tijig mimajuinu'g ta'n tujiw patlia'sg, nuje'waji 'gjia'sutuo'guomei sma'gnisg, aq Satusiaq peita'jig. ² Pem siwa'l'ji aq taqala'l'ji muta ula tapusilijig apostale'wiliji etl gina'magwi'tiji mimajuinu'g aq telueliji, "Se'sus nepg'pnaq aq apaji mimaju'ep. Ula musga'tugsi'gw ta'n nepu'tijig apaji unagita'taq aq apaji mima'jua'titaq." Na tel gina'mueliji. ³ Na tujiw wesua'lujig Pie'lo'q aq Sa'no'q aq pija'lujig laplusang glapis ap igtig na'gweg, muta gis wel piluamugwiaq. ⁴ Gatu na pugwelgig ta'n nutmi'titeg ula gelu'lg agnutmaqan getlams'tmi'tij. Ta'nig getlams'tua'titl Se'susal nige' eimu'tijig na'tami na'n pituipntnaqanijig ji'nmug aq maw e'pjiig aq mijua'ji'jg.

⁵ Na wapg iganpugultijig Lesui'paq, natawo'ltijig ji'nmug, aq nujigina'mua'tijig ugt'tplutaqanmuow mawagnutma'tijig Selusalemg. ⁶ Weltesgatultijig maw espe'litl patlia'sl Annasl, Gaiapasal, Sa'nal, Alegsantelal, aq igtigig ta'n tleiaultijig espe'litl patlia'sl wigumaq ugjit ilsumanew. ⁷ Pie'l aq Sa'n getaqa'lujig laplusang aq ela'lujig ta'nig iganpugultijig. Pipanima'tiji, "Ta'n gis tla'tegeioq na, talamu'g ml'gigno'ti geggunmoq aq wen ugwisunm e'wmuoqs'p?"

⁸ Pie'l ilgwentl Wejuli Nisgaml asitemaji, "Saqamawtut, gilew ta'n iganpugutuq mimajuinu'g aq gilew ta'n natawo'ltioq. ⁹ Ge's piam mil pipanimieg gisgug ta'n tel goqwei gis tliaq ulagu ugjit ta'n tel ula'l'qat na ji'nm mo gis pmiegup aq ta'n tel gisi ila'sip. ¹⁰ Na nige' nat goqwei telimuloq 'ms't gilew aq 'ms't ta'n te'sijig 'ntmimajuinung Isle'laq. Ula ji'nm gaqamit ta'n nemioq 'lpa gaqi ila'sit. Na gis tliaq wet sapu tl lugweg ml'gigno'ti ta'n eig ugwisunmg Se'sus Nasaletgewa'j. Gujjiewto'qopnaq aq nepg'pnaq, gatu Gjinisgam wej minua'lapnn utqataqane'gatiq.

¹¹ "Etna na negm Se'sus ta'n gelu'lg wi'gatign wesgumj pa na wije'i aq gelu'lg gun'tew. Telueg, 'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo puatmi'tigup.

Etna na ula maw gelu'lg gun'tew gejjiaqewe'i aq 'ms't goqwei mawn'g.'

¹² Pas'g negm na Se'sus gisi ugs'tawiaji mimajuinu'g. Mo wen eimug ugs'tqamug ta'n gisi ugs'taultew, pas'g negm. Gjinisgam gisite'tg'p ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'sus na tli ugs'ta'titesnu."

¹³ Ta'n te'sijig iganpugultijig gaq paqalaiultijig ta'n tel melgita'lij Pie'lal aq Sa'nal. Gisi gji'jia'titeg maqatawe'gig ula ji'nmug aq mo gina'masuti geggunmi'tigw. Etna na tujiw migwite'tmi'titeg ta'n teli wijitgweiwa'tipnn Se'susal. ¹⁴ Na tujiw 'lpa mo gis talua'ti'gw muta nemia'titl ji'nmul gisi npisilitl gaqamilitl na'te'l maw Pie'l aq Sa'n. ¹⁵ Na tujiw telima'tiji, "Jigla'tigw ta'n i' tl mawaganutma'timg." Aq poqji il agnutma'tijig pas'g negmow. ¹⁶ Pipanimultijig, "Tala'latesnug wegla ji'nmug? 'Ms't ta'n te'sijig wigultijig Selusalemg geitu'tij paqalaiuti'l gis tla'tegetij wejiaq Gjinisgamewigtug aq ginu iganpugua'ti'gw mo gisi megtmu'tigw. ¹⁷ Pas'g mo puatmi'ti'gw ta'n gis tliaq piam se'sa'sgtn mimaajuinuigtug. Ge' gnuat'uanaj mut nugu usgutmui'tij Se'susal ugwisunm mimajuinuigtug."

¹⁸ Apaji wiguma'tiji Pie'lal aq Sa'nal aq telima'tiji, "Ta'n getu tliaq, mut wen wi'tmuanew gisna mut tal gina'muenew ula ji'nm teluisit Se'sus." ¹⁹ Pas'g Pie'l aq Sa'n asita'puguejig, "Gilew telimieg, ta'n goqwei Gjinisgam wel'te'tg awna gilew jigs'tuleg gisna Gjinisgam jigs'taqatt? ²⁰ Ma gis punajo'tmug ta'n goqwei ninen gis nemitueg aq ta'n tel nutmeg." ²¹ Iganpugua'tijig melgi gnuat'ua'tiji, na tujiw iga'la'tiji ugjit assumsinew. Mo goqwei we'jitu'ti'gw ta'n tli ugtapulataq. Ta'n te'sijig mimajuinu'g miwatmua'titl aq emtoqwala'titl Nisgaml ta'n goqwei gis tliaq. ²² Ula ji'nm ta'n gisi npilut'p me' aq ne'wisgegipuna't.

Pie'l maw igtigig a'sutma'tijig ugjit ulgwijimugsinew

²³ Ta'n teli nqase'g iga'luteg Pie'l aq Sa'n apaja'tijig ta'n wigumaq eimu'tilij aq telima'tiji ta'n telimgwi'tij iganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig ji'nmug. ²⁴ Nutmi'titeg smtug mawasultijig newgte' teli angita'sultijig aq eli a'sutma'titl Nisgaml na, "Gjisaqamaw, Gisiteget. Gis sa'q gisitoqop wa'so'q ugs'tqamu, 'gta'n, aq ta'n te's'g goqwei eig. ²⁵ Gjinisgam gi'l elsaputi glusint'p uglugowinumaq, nujjinaq, Ta'pito'q. Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pito'q ewi'gmlipnn,

'Tal gis mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw tel melgita'jig aq getana'titl Nisgaml?

Mo tali ula'lugwi'ti'gw ta'n teli igani ilsutaqati'tij aq gisite'tmi'tij na mimajuinu'g.

²⁶ Na elege'wijig ugs'tqamug gisgaja'sultijig ugjit matnaqqewaqaan.

Ilsutaqatijig mawtesgatultijig 'gtananew Nisgaml aq na ji'nmul ta'n petgimappn

ugjit ilgwenan aq ugs'tawian ugtmimajuinung.'

²⁷ 'Lpa we'gaw Elot aq Pons Pilot mawita'jig 'gjigang maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw, aq Lesui'paq na mimaajuinu'g ta'n teluisultijig Isle'laq. Ilsutaqatiji 'gtananew Se'susal na gi'l sape'wit 'gtlugowinum. Etna na negm Nujiugs'tawi'wet ta'n gi'l gisi mgnt'p ugjit ilgwenan aq ugs'tawian ugtmimajuinung. ²⁸ Na gis mawasulti'titeg tla'taqatinew 'ms't goqwei ta'n gis igan ilsutmu't'p na tlian. 'Gml'gigno'timg gis tliaq ta'n teli ul'te'tmu't'p.

²⁹ Gjisaqamaw, nemi't'pni negla ta'nig getu getanugsieg, nuta't'pnig ta'n telimugsieg'pnig aq ta'n getu tla'lugsieg. Etamuleg ignmuieg 'gtlugowinung ml'gito'ltinen ta'n tel pestunmu'tieg. ³⁰ Jugwasga'tu 'gpitn aq gisa'tuten paqalaiuti'l aq mili npitaqatinen 'lsaputas'gtn ugwisunmg sape'wit ugtlugowinum Se'sus. Na tliaj."

³¹ Ta'n tujiw gaqi a'sutma'titeg ta'n wesgowita'pnig mattes'p. 'Ms't ilgwengwi'titl Wejuli Nisgaml, aq poqji wesgutmi'tij Nisgaml ugtagnutmaqaanm, melgito'ltijig ta'n teli usgutmi'tij.

A'sutme'winu'g tepi'sultijig ta'n te's'g goqwei geggunmi'tij

³² Ta'nig getlams'tmu'tipnig Se'susal, newgte' teli angita'sultijig. Mo wen teluegw ta'n goqwei ugtaligam negmewei pas'g 'ms't tepi'sultijig ta'n te's'g goqwei geggunmi'tij. ³³ Wejuli Nisgam gisa'laji 'ntawewis-tu'tinew aq tlimanew mimajuinu'g ta'n tel nemitu'tip Gjisaqamawl Se'susal ta'n tel minunsiliteg. Gjinisgam gisa'laji welgwitgl uggamlamunual ignmuaji ulapetmnew 'ms't goqwei. ³⁴ Ta'nig assutmi'titl ugtiga'taqanual gisna wen'ji'guoml netuisgetu'titl aq pegisitu'tij suliewei. Aq ignmua'tij apostale'wiliji ugjit se'si ignmuetunew te's ingute'jit ta'n tel nuta'maj. Glaman mo wen eimu'gup je newgte'jit ta'n nuta'map.

³⁶ Na gis tliaq So'sep na Li'paiewa'j ta'n ugs'tqamuip Saipulus, apostale'wijig telui'ta'titl Pnnal, ('Nnuigtug Pn-

nal na tel glusuaqanig "ta'n wen nuji ulim'sg.")³⁷ Ula ji'nm gisi ntuisgetoq newgte' ugtiga'taqan aq pegisitoq suliewei aq ignmuaj apostale'wiliji ugjit se'si ignmuetunew.

Ananias aq ugte'piteml Sapilaal

5 Gatu ap igtig ji'nm teluisit Ananias, ugte'piteml teluisilitl Sapila, netuisgetu'tij ta'n goqwei negmow assutmi'tij.² Gmetug iga'toq ta's'g suliewei ugjit negm, aq ugte'piteml geitulij. Na tujiw ignmuaj'esgwiaq suliewei apostale'wiliji 'st'ge' na 'ms't ignmuaj.³ Pie'l pipanimatl, "Ananias, goqwei ugjit wet tliamj Gjimm'tu ilgwenmulin 'ggamlamun aq gisa'l'sg gi'l egs'pugua'lan Wejuli Nisgam ta'n tujiw gmetug iga'tun ta's'g na suliewei mesnmu't'p ugjit ta'n goqwe'l assutmu't'p?⁴ Ge's mo netuisgetuneg ta'n goqwei assutmn, gi'lewe't'p aq gisi 'ntuisgetuneg. Na suliewei gi'lewe't'p. Talgwitg's 'ggamlamun ugjit na tla'tegen? Mo egs'pugua'lawt ji'nm awna egs'pugua'l't Gjinsigam."⁵ Ta'n teli nqase'g Ananias nutgeg etli msaqani-et aq nepgaq. 'Ms't ta'n te'sijig nutmi'titeg, jipaqita'jig.⁶ Maljewe'jg ji'nmug eig'pnig, oqonisgwa'tua'tij wa'qi aq tewa'la'titl aq nutqutala'titl.

⁷ Panaemg nesisgl ajietl, ugte'piteml pisgwa'litl aq mo geitug ta'n goqwei gis tliaq.⁸ Pie'l pipanimatl, "Tlimi, ula na 'ms't suliewei gi'l aq 'gji'nmum mesnmooqop ta'n tujiw netuisgetuoq ta'n goqwei gilew assutmoqop?" Teli asitematl, "E'e 'lpa 'ms't waju'aq."

⁹ Pie'l telimatl, "Goqwei gi'l aq 'gji'nmum gisita'sioq iga'loq Wejuli Nisgam ugtnu'gwalanew? Ula ji'nmug ta'nig gisi utqutala'titl 'gji'nmuml eimu'tijig ga'qanigtug nige' aq negmow tewapilultaq gi'l."¹⁰ Smtug eli msaqanielitl Pie'l uggwatg aq neplitaq. Ula maljewe'jg ji'nmug pisgwa't'jig, nemia'titl e'pilitl neplitl. Na oqonisgwa'tua'tij wa'qi, tewapila'titl aq nutqutala'titl gmetug ugji'nmuml.¹¹ 'Ms't ta'n te'sijig nutmi'titeg a'sutme'winu'g aq maw igtigig ma'mun we'gwata'sultijig.

Pugwelgig mimajuinu'g mili npilujig

¹² Na apostale'wijig mili npitaqatijig mimajuinu'g aq tela'taqatijig paqalaiwaqan. 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig Se'suseg i' weltesgatultijig Salaman ugtusatimg.¹³ Ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo tetujitolti'gw ugjit wijitgweiwanew, gatu weli usguma'tiji.¹⁴ Aq pem pugweli'jig na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg. Pugwelgig ji'nmug aq maw e'pijig getlams'tasultijig aq wit toqwa'la'tiji.¹⁵ Na apostale'wijig mili npitaqatijig aq pugwelgl wejiaqal Nisgamewigtug tela'taqatijig paqalaiwaqan. Na glaman gesnugu'tiliji mimajuinu'g tewapila'tiji awgtigtug aq iga'la'tiji a'su'ngitug, glaman ta'n tujiw Pie'l pmiej je tlia pas'g pmi ugjijaqamiju'ej na, na gisi npisultitaq, na tel melgi gtlams'tasultijig.¹⁶ Na pugwelgig mimajuinu'g weita'jig gutanjij'g ta'n telgi'g Selusalemg. Petapila'tiji ugsnugowinu'g aq ela'la'tiji ta'nig mn'tu'g wesgweiagwi'tiji aq 'ms't gisi npila'tiji.

Iganpugultijig Lesui'paq gitnme'wa'tiji apostale'wiliji

¹⁷ Na espe'g patlia's aq 'ms't unaqapemg maw na Satusiaq, ma'muniw wisgua'la'tiji apostale'wiliji. Na gisita'sultijig na tala'lanew.¹⁸ Na wesua'la'tiji apostale'wiliji aq pijo'la'tiji laplusang.¹⁹ Gatu na wela'gw Gjinsigam ugtansale'witeml pegisinnitl aq panta'toq laplusanei ga'qana'tas'g. Tewa'laji apostale'wiliji aq telimaji,²⁰ "Lta'gw 'gjia'sutuo'guomg, pisgwa't'gw aq tlimug mimajuinu'g, 'Ta'n tujiw getlams'tasin Nisgamewigtug gawasga's'gt'tew ta'n tele'n. Na tujiw gegnu mima-jites.'" ²¹ Apostale'wijig jigs'tgig aq ta'n tujiw wejgwapniaq, pisgwa't'jig 'gjia'sutuo'guomg aq poqji gina'mua'tijig. Na espe'g patlia's aq unaqapemg wigumaji 'ms't Lesui'paq natawo'ltijig ji'nmug mawagnutma'tinew. Elgima'tiji ji'nmug laplusang ugjit ugjo'lanew apostale'wiliji.²² Ta'n tujiw ji'nmug iga'titeg, mo we'jia'tigwi apostale'wiliji laplusang. Smtug apaita'jig iganpugultiliji aq gegnu'atqatijig.²³ Teluejig, "Ta'n tujiw iga'ieg laplusang we'jitueg seggiapt'sga's'g aq ta'nig nujo'tmi'tij laplusang ango'tmi'tij ga'qana'tas'gl melgi pijo'qas'gl. Gatu ta'n tujiw pana'tue'g ga'qana'tas'gl mo tami we'jia'tigwi apostale'wiliji."²⁴ Ta'n tujiw nuje'waji 'gjia'sutuo'guomei sma'gnisg aq iganpugultijig patlia'sg nutmi'titeg paqalaiultijig ta'n imu'tigunig apostale'witgi'g.²⁵ Na tujiw ji'nmug pegising aq pisgwa't, telimaji, "Jigs'tuig! Wegla ji'nmug gilew pija'loqopnig laplusang eimu'tijig nige' 'gjia'sutuo'guomg. Etl gina'mua'tiji mimajuinu'g."²⁶ Na ji'nmug ta'n nuje'waji sma'gnisg aq ugsma'gnismg maita'jig aq apaja'la'tiji apostale'wiliji. Mo gi'gaji ugsua'la'tigwi muta am jipasultijig ugjit mimajuinu'g jiujaqa gun'teugte'gutaq.

²⁷ Pegisula'tiji apostale'wiliji ta'n iganpugultijig eimu'tij aq espe'g patlia's mil pipanimaji.²⁸ Na tujiw telimaji, "Ninen melgimuleg'p mo nugu al gina'mua'tinew ula ji'nmug teluisit Se'sus. Nemitun nige' ta'n gis tla'taqatioq. Gilew se'sa'tuoq ta'n tel gina'mua'tioq ta'n telgi'g Selusalemg, aq gilew pualieg ninen getu su'tmuieg ta'n tel ne'po't'pnaq."

²⁹ Pie'l aq igtigig apostale'wijig asitema'tiji, "Ma gis jigs'tuaqatijig ji'nmug. Amujpa na jigs'taqatt Gjinsigam."³⁰ Nujjinaqi'g emtoqwala'tipnn Gjinsigam Gisitegelitl. Nige' negm wenaqa'lapnn Se'susal gisi npliteg. Gilew na tel ne'po'qopnaq na gujjiewto'teg.³¹ Ula Se'susal epa'lapnn ugtinaqanmg Gjinsigam ta'n mawi espe'g Gjelege'witewilin aq Nujiugs'tawi'welin, glaman mimajuinu'g Isle'lewaq gis gawasgita'sultitaq aq gis jiglitat'eq elue'utigtug aq Gjinsigam apigsigtuataq ugtlue'utiwal.³² Ninen tel nemitueg'p ta'n teliaqap aq ta'n nige' telimuleg'p goqwe'l Gjinsigam gis tla'tegetl, aq Wejuli Nisgam gegnu'tmugsioq ta'n goqwei Nisgamewei. Ta'n wen Nisgam jigs'tuatl Gjinsigam petgimatl Wejuli Nisgam apoqomagun."

³³ Ta'n tujiw iganpugultijig nutmi'titeg tetuji ugguaiultijig, smtug gisita'sultijig apostale'wiliji ne'po'qsinew.³⁴ Pas'g na newgte'jit na Palasi teluisit Gamaliel nujigina'muet 'tplutaqan, aq espite'tasit,

gaqama'sit. Telimaji sma'gnisg ugjit tua'lanew apostale'wiliji. ³⁵ Na tujiw telimaji igtigig iganpugultiliji, "Wijigatultioq, Isle'leultioq, ango'tmug ta'n getu tla'loq wegla ji'n mug. ³⁶ Te'sipunqe'g Teutas neia'sip. Tel'ta'sit negm nat wen mesgilg. Na na'tami ne'w gasgiptnnaqaniji ji'n mug peji wije'wapni. Pas'g na ne'po'teg, ta'n te'siliji majulgwalt'pni gaq se'sa'toqotipnig. Etl gaqiaq na'te'l ta'n tel lugutipnig. ³⁷ Ap na Suta ta'n tleiawit Galali neia'sip ta'n tujiw al mawi'giget. Negm elt pugwenniji mimajuinu'g majulgwalt'pni. Negm elt ne'po't'pnaq aq ta'nig majulgwalt'pni gaq se'sa'toqotipnig. ³⁸ Pa na nige' wije' wegla ji'n mug, telimuloq mut tala'lanew! Punaje'wg! Pa na ula ji'n mug gisite'tmi'tij, ugs'ga's'gt'tew. ³⁹ Gatu ugjiaq Nisgamewigtug ma gis tla'taqa'woq. Weji'sultitoqs'p Gjinsgam etl matnoq!"

Na iganpugultijig jigs'tua'titl Gamaliel ta'n teluelij. ⁴⁰ Apat gima'tiji apostale'wiliji, telima'tiji sma'gnisg ugjit matta'new. Na tujiw melgima'tiji, "Mut nugu usgumanew Se'sus." Na tujiw iga'la'tiji. ⁴¹ Apostale'wijig naqtm'i'tij ta'n iganpugultijig eimi'tij. Welgwijultijig muta Gjinsgam tetapuitelmaji 'nta'qo'qona'lugsinew ugjit Se'susal. ⁴² Te'sigisg'g 'gjia'sutuo'guomg aq mima'juinu'g wiguaq siaw gina'mua'tiji aq siaw pestunmua'tiji gelu'lg agnutmaqan ugjit Nujiugs'tawi'welitl, na ji'nm ta'n Gjinsgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg.

Lluigneg te'sijig apoqonmua'tiji

6 Ta'sijig tepgun'set'pnig me' pem pugwelieteg unaqapemg. Gi'gaita'jig ta'pu nemigsijig Lesui'paq. Newgte' ugtli'sutiwow Lesui'peweiei gatu igtigig tapu'gl ugtli'sutiwal Lesui'peweiei aq Gli'gewei. Lesui'paq ta'nig Gli'gewisultijig teluejig, "Gli'gewi'sgwaq sigu'sgwaq mo mesnmi'tigw suliewei ta'nig te'sigisg'g ignmuetu'tij." ² Na tujiw newgtisgegsijig je ta'pu apostale'wijig wiguma'tiji ta'nig getlams'tasultiji. Telima'tiji, "Mo weltenug ugjit ninen liaptmenen ta'n tel pestunmatmeg Gjinsgam ugglusuaqanm ugjit nujo'tmnen suliewei ugjit sigu'sgwaq. ³ Glaman, wijigatultig'gw, 'mgngug lluigneg te'sijig ji'n mug te'sioq ta'n wen gilew gejqoq ilgwengwi'titl Wejuli Nisgaml aq ta'nig natawo'ltijig. Negmow ignmuatesnu 'lgowaqan nuje'wanew sigu'sgwaq. ⁴ Gatu ninen, gisi igsultitesnen 'ms't 'ntlgo'waqanminen a'sutmaqanigtug aq pestunmaqanigtug."

⁵ Na 'ms't ta'n te'sijig wel'ta'sultijig ta'n apostale'wiliji teluelij. Na megna'tiji: Stipen (E'gia'n) ta'n melgi gtlams'tasit aq ilwentl Wejuli Nisgaml, maw Pilip, Ploqolus, Niganal, Timon, Palmenas, aq Nigulas ta'n tleiawit Antioq, mo Lesui'pewigw, gatu majulgwatg Lesui'peweiei. ⁶ Na mimajuinu'g telima'tiji apostale'wiliji, "Etna na wegla gisi mgng'tjig." Na apostale'wijig a'sutmessewa'tiji aq ge'gwa'tua'tij ugpitnual te's ingute'jit. Na tel tepgisa'la'tiji ugjit ula lgowaqan.

⁷ Na te'sigisg'g pem pugwelie'jig ta'n tel nutmi'tij Gjinsgam ugglusuaqanm aq getlams'tmi'tij Selusalemg.

We'gaw maw pugwelgig patlia'sg getlams'tasultijig gelu'lg glusuaqan.

Stipen wesua'lut

⁸ Stipen melgi gtlams'tasit aq Gjinsgam e'watl. Ignmuaj ml'gigno'ti ugjit mesgi'gl tla'tegen aq mili npitegen mimajuinuigtug. ⁹ Na tujiw ta'sijig ji'n mug getana'titl. Naspultijig "Lipltine'waq" ta'nig gisteju'ltipnig gatu nige' assumsultijig. Negmow tleiaultijig Silisia, aq Alegantlia. Negmow aq maw igtigig Lesui'paq tleiaultijig, Silisia aq E'sia poqji gi'gaja'suala'titl Stipenal. ¹⁰ Gatu Wejuli Nisgam ignmuatl Stipenal ta'n teli ns'tuewistulij ta'n tujiw gelusij, na mo gis tali asitema'tigul. ¹¹ We'gaw na Lipltine'waq apangitua'tiji ta'siliji ji'n mug tluenew, "Ninen nutaqatt'p ta'n teli gtanaj Mowiso'q aq maw Nisgaml." ¹² Gisa'la'tiji mima'juinu'g maw natawo'ltijig ji'n mug aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan 'gtanane'w Stipenal. Peita'jig ta'n Stipen eig wesua'la'titl aq ela'la'titl ta'n iganpugultijig eimi'tij. ¹³ Pegisula'tiji ji'n mug ugjit ta'n tli egsuelitaq. Teluejig, "Ula ji'nm getantog ta'n teli usgutg ginu gepme'g 'gjia'sutuo'guom aq 'tplutaqann Mowise'w'e'l. ¹⁴ Ninen nutaqatt'p telu'eteg, 'Ula Se'sus Nasaletgewa'j seioqte'tew 'gjia'sutuo'guom aq gawasga'tutal ginu ta'n telo'lti'gw ta'n Mowiso'q tel gnu'tmuapni gujina'q'g.'" ¹⁵ 'Ms't ta'n te'sijig pemgopultijig iganpugultijig, gesi angama'titl Stipenal, teli angamgug ugsisgw 'st'ge' ansale'wit.

Stipen pestunmuaji

7 Na espe'g patlia's pipanimatl Stipenal, "Teliaq na ula ta'n teluejig?"

² Stipen teluet, "Nigmatut, jigs'tuig! Gjinsgam ta'n gepme'g neialsiteg gujiniu Aplam ge's eigeg na maqamigew Mesopotamia ge'sg menaq natgatmugweg 'gjigan Qallan. ³ Na telimapnn, "Nqal gigmaq aq gm'tgig aq lia na maqamigew ta'n ni'n musga'tultes.'" ⁴ A' na naqt'g na maqamigew teluisig Jaltia aq eliet natgatg gutan Qallan. Ta'n tujiw Aplamo'q ujil nepliteg Gjinsgam gisa'lapnn jigla'silin aq lielin ta'n nige' ginu eimu'g. ⁵ Gjinsgam na tujiw mo ignmuagup Aplamal je talgi'g assutmn. Mu ignmuamug'p je 'mtijin. Gatu Gjinsgam teplumapnn ignmuan aq na tujiw, assuttew negm aq ta'n wettaqia'tijig. Ta'n tujiw Gjinsgam teplumateg Aplamal aq ugte'piteml mo mijua'ji'jg geggunatigupni. ⁶ Etna na ula Gjinsgam telimapnn Aplamal, 'Gi'l aq 'gte'pitem ta'n wettaqieioq, wigultitaq na maqamigew ta'nig piluei iganpugultitaq ne'w gasgiptnnaqanipunqeg. Na'te'l gisteju'ltitaq aq emegwo'tasultitaq.'" ⁷ Gjinsgam teluep, 'Ugtapula's na mima'juinu'g ta'nig gistejue'galugsioq. Na tujiw apaja'la's ula maqamigew aq tet tli emtoqwalitaq.'" ⁸ Na tujiw Gjinsgam, telimapnn Aplamal, 'Ta'n te'sijig ji'n mug lugwata'sultinew ugjit gnugwaqan ta'n teplumg'pnig.'" Elugwalapnn ugglu'w Isaqal ugumuljinewei na'gweg gisi ugs'tqamuliteg. Isaq elugwalapnn ugglu'w Je'gopal aq

Je'gop elugwalapni newgtisgegsiliji je ta'pu uggwisg. Na 'Nnu'g ta'nig gujjinaqi'g.

⁹ "Gujjinaqi'g wisgua'la'tipnn ugjignamual So'sepal aq netuisgela'tipnn tl gistejuilin Ijptg. Gatu Gjinisgam ne'gaw wijitgweiwapnn, ¹⁰ aq saputa'lapnn 'nsano'qonigtug. Gjinisgam ne'gaw angweiwapnn we'gaw ta'n wen getu tala'laj. Ta'n tujiw So'sep neia'siteg Paloal, na elege'wilitl Ijptg. Gjinisgam gisa'lapnn So'sepal nestuewistunin. We'gaw Paloal nemi'gun ta'n teli ns'tuowoqwej aq me'gitelmatl. Paloal ignmatl So'sep iganpuguin ta'n telgi'g Ijptg aq maw wiguow. ¹¹ Etna na tujiw iga'q pestmo'qon ta'n telgi'g Ijptg aq Genan ta'n So'sep ujjl wigilitl. Pugwelgig mimajuinu'g welmajo'ltijig. Gujjinaqi'g mo we'jitu'ti'gw tami mijipjewe. ¹² Toqo ta'n tujiw Je'gop nutmateg gulung eig Ijptg gujjinaqi'g amgwesewei poqjigimaji. ¹³ Na ta'puewei peita'jig So'sep gegnualsit ta'n wenij newisgegsiliji ugsisg maw ugjignam. Na tujiw Palo nenuaji So'sepal wigumaq. ¹⁴ Na tujiw So'sep elgitmuaj glusuaqan ujjl Je'gopal telimatl, 'Tata't, gi'l aq 'ms't ta'n te'sijig gigmaq jugwita'gw Ijptg.' Etna na lluigneg te'sisgegsiliji je na'n. ¹⁵ Na tujiw Je'gop aq wi'gmaq el'ta'jig Ijptg. Eigig na'te'l aq na'te'l etli npu'titgi'g. ¹⁶ 'Npuinu'g ajolujig Segem, na'te'l etl utquta'lujig na maqamigew ta'n Aplamo'q pegwatelmuap E'mmol ug-gwisg.

¹⁷ "Ta'n tujiw tetaputesg gigjiw iga'q ta'n Gjinisgam genn'g'p ta'n teli tplumapnn Aplamal, na tujiw ta'n te'sijig mimajuinu'g gujjinaqi'g aq gugumijinaqi'g Ijptg me' aji pugweliejig. ¹⁸ Na ugtejgewei, piluei elege'wit ta'n mu nenuagul So'sepal, poqji iganpuguit Ijptg. ¹⁹ Elue'wa'laji ginu gujjinaqi'g aq ewle'waji gujjinaqi'g aq gugumijinaqi'g. Gi'gaja'laji 'nqalanew gopisunn gujmug glaman 'npu'titaq. ²⁰ Assma na tujiw Mowis ugs'tqamuit. Maw gelu'sit mijua'ji'. Nesiliji tepgunsejig teli pgiji iga'la'titl wiguaq. ²¹ Ta'n tujiw tewa'luteg wiguaq na Palo ugtusl wesua'lapnn aq gisigwenatl pa wije aq negm uggwisij. ²² Egnutmut 'ms't gelu'lg angita'suaqan aq 'ns'tuo'qon Ijptewei. Mesgi'g gina'masuti geggung. Melgignaqaq ugglusuaqanml aq ta'n tela'tegej. Gepmitelmut'p mimajuinuigtug.

²³ "Ta'n tujiw Mowis ne'wisgegipuna'teg, gisita'sit mitugwalan wigumaq Isle'laq. ²⁴ Negm nemiatl Ijptewa'jl ewle'watl newgte'jilitl Isle'lal. Mowis apoqonmuatl wi'gmal aq asita'latl Ijptewa'jl, ne'pa'tl. (²⁵ Tel'ta'sit negm, 'ugtmimajuinumg 'ns'tmu'titaq na Gjinisgam getu e'wapnn ta'n tli assumstulitaq gatu negmow mo nestmi'ti'gw.) ²⁶ Na wapg, nemiaji tapusiliji Isle'laq etli ntinijig. Wejo'tg negm wantaqa'lan. Telimaji, 'jigs'tuig ji'nmutut, gilew gitg Isle'lewioq, goqwei gilew weji ntioq.' ²⁷ Pas'g newgte'jit ta'n etl matnapnn igtigl gese-megetl Mowisal sitatug. Pipanimatl, 'Wen gi'l ignmasg ml'gigno'ti ilgweninen aq ilsuminen? ²⁸ Getu' ne'pe'in ap ni'n 'st'ge' ta'n tel ne'pe't'pnaq Ijptewa'jaq ulagu? ²⁹ Ta'n tujiw Mowis nutgeg, ejigl smuqwat aq poqt'gatg maqamigew teluisig Mitian. Na na'te'l etl malie'wip aq tapusilipni uggwisg.

³⁰ "Ne'wisgegipunqeg gis pntesgeg ansale'wilitl neia'silitl Mowis etlamglegl nipispaqan paq-taqamigtug, gigjiw gm'tn Sainai. ³¹ Mowis paqalaiaj ta'n goqwei nemitoq gigja'sit ula nipispaqan aq gig-japtegl. Awna nutuatl Nisgaml etl ewistunitl. ³² Gjinisgam telimatl, 'Ni'n na Gjinisgam ta'n gujjuaqi'g emtoqwala'tipnn, na Gjinisgam ta'n Aplamo'q, Isaqo'q, aq Je'gopo'q emtoqwala'tipnn.' Mowis neng'tesing jipaqasit aq mo tetujitagw lapa'sin. ³³ Gjinisgam telimtl, 'Mna'l gmugsng, muta na'te'l ta'n gaqamin gepme'g maqamigew. ³⁴ Ni'n nemi'gig ta'n teli ulmajo'lti'tij 'nt-mimajuinumg Ijpteg aq ni'n nutaqig metew petoqsul-tijig aq nige' wa'so'q wet nisa'si ugjit apoqonmuan. Nige' ni'n elgimul Ijptg.' Gjinisgam na ula telimapnn Mowisal.

³⁵ "Etna na ula Mowiso'q mo puatasigup ugtmimajuinumg Isle'laq. Pipanima'tipnn, 'Wen gi'l ignmasg's ilgweninen aq ilsuminen?' Na negm newgte'jit ta'n Gjinisgam petgimappn iganpuguilin aq ugs'tawi'welin. Na ansale'wilitl Mowis nemiappn nipispaqan etlamglegl apoqonmat'pnn na gis tla'tegen. ³⁶ Negm na Mowis tewa'lapni Ijptg. Milamu'gl paqalaiuti'l tela'tegepnn Ijptg na megwe'g 'gta'n aq ne'wisgegipunqeg eig'pnig paqtaqamigtug. ³⁷ Etna na negm Mowis ta'n telimapni mimajuinu'g Isle'laq, 'Gjinisgam petgitmugsitoqs'p iganigjitegewinu pa wije aq ni'n ta'n tel petgimip.' ³⁸ Na negm newgte'jit ta'n wijitgweiwapni mimajuinu'g Isle'laq, mawo'ltipnig paqtaqamigtug. Na tujiw gm'tnigtug teluisit Sainai, ansale'wilitl gelut'pn, aq ignmut'pnn Gjinisgam iapjiwewe'l ugtagnutmaqanml ugjit ignmugsinen.

³⁹ "Pas'g na ninen gujjinaqi'g mo getu jigs'tmu'tigup-nig awna mo menuege'tigupnn, aq gmetug eligs-mala'tipnn je me' siawqatmugusn Ijptg. ⁴⁰ Toqo telima'titl A'lanal, "Ltuin 'nnuoqta'w ta'n igana'latesnen, muta mo geitueg ta'n tela'tegetaq negla Mowiso'q ta'n tewa'lugsieg'p Ijptg.' ⁴¹ Etna na tujiw elia'titl 'nnuoq-ta'wl teligilitl 'st'ge' wen'jitia'muj ugjit gepmitelmanew. Ne'pa'tiji wi'sisg aq nu'gwo'la'tiji ugjit na 'nnuoqta'w. Pestie'ultijig aq emtoqwalanew ta'n goqwei negmow gisitu'tij. ⁴² Pas'g na Gjinisgam ejiglapasualapni aq emtoqwala'tiji gloqowejg musigisg'tug st'ge' ta'n iganigjitegewinu tel wi'gmi'tip wi'gatignigtug, 'Isle'leultioq! Mo ugjit ni'n gilew ne'po'qopnig aq nu'gwo'loqopnig wi'sisg ne'wisgegipunqeg paqtaqamigtug. ⁴³ Alapinmoqop aq nespnmooqop wiguom Moloq ta'n emtoqwaloqopnig 'st'ge' Gjinisgam aq gloqowej 'nnuoqta'w gnisgamum teluisit Lipan. Gilew elioqopnig wegla 'nnuoqta'wg ugjit emtoqwalanew.

Glaman nige' elgimuloq gneg sitatug Papilan.' Etna na ula iganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipnig."

⁴⁴ Stipen (E'gian) siaw tlimaji, "Gujjinaqi'g geggu-na'tipnn na wi'g ta'n emtoqwala'tipnn Nisgaml paq-taqamigtug na wiguom na Gjinisgam uggnugwaqanm ugjit wijitgweiagunew. Teliatipnn ta'n Gjinisgam mus-ga'tuapnn Mowisal tli'an 'st'ge' ta'n tel gnu'tmuapnn.

⁴⁵ Gaqaisipunqeg gujjinaqi'g ta'n gisia'tipnna wiguom Nisgamewei ignmua'tipnna un'januaq. Negmow nespna'tipnna ta'n tujiw wije'wa'titeg Ja'suaal. Wesua'tu'tipna maqamigew ta'n tujiw Gjinisgam getaqqatesguateg ala igtigimimajuinu'g. Gis sa'q siawpultiplig na'te'l glapis tetaputesg ta'n tujiw Ta'pit pegisingeg. ⁴⁶ Negm tetapua'lapnna Nisgamla aq pipanimapnna ignmugsin 'ltuan wi'g ugjit Gjinisgam ta'n Je'gop gis emtoqwalapnna. ⁴⁷ Gatu awna na uggwisl teluisilitl Salaman el'tuap na 'gja'sutuo'guom ugjit Nisgamla.

⁴⁸ "Pas'g na Gjinisgam ta'n mawi espe'g mo wigigw 'gja'sutuo'guom gisna ta'n pas'g goqwei ji'nm gisitog 'st'ge' ta'n iganigjitegewinu teluep,

⁴⁹ 'Gjinisgam teluet: Wa'so'q ni'n 'ntupun aq ugs'tqamu ta'n weji ilsutegei. Talamugtew nige' wen'ji'guom el'tuioq ugjit ni'n? Tami 'ntupun ugjit ni'n ta'n tli atlamites?

⁵⁰ Muta ni'n 'ms't weglu ta'n te's'gl gisitua'pna. Etna na ula Gjinisgam teluep."

⁵¹ Stipen siaw tlimaji, "Melgasultioq gilew! Pa na wije aq ta'nig Nisgamla mo pualatigul aq mo jigs'tmuoq uggusuaqanml. Gilew pa na wije aq gujjuaqi'g, me' ne'gaw mo jigs'tuawoq Wejuli Nisgam. ⁵² Je mu newgte'jit iganigjitegewinugi'g gujjinaqi'g mo gitnme'wawoqopnig aq welmaje'wawoqopni'g. Ne'pa'tipni Gjinisgam ugtagnutmewinu'g ta'n sa'q wesgutmi'tip ta'n tli jugu'elitel negla getlamielitel uglugowinuml. Aq nige' gilew iga'loqop ugjit ne'po'qsin. ⁵³ Gilew na mima'juinu'g ta'n mesnmoqopnna Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Ansale'wijig wijitgweiwa'tipnna Nisgamla ta'n nisa'tugsioqop pas'g gilew ne'gaw mo jigs'tmu'tiwoqop."

Stipen gun'tewto'teg

⁵⁴ Ta'nig iganpugultijig jigs'tua'titeg Stipenal, me' gatu asgaigwi'titel ta'n goqwei teluelij. Na smtug we'gwi uggwaiugtua'titel. ⁵⁵ Gatu Stipen ilgwentl Wejuli Nisgamla elapa'sit wa'so'q aq nemituaj Gjinisgam aq uggepmite'lgaqanm paqtata's'g aq Se'susal gaqamilitel ugtinaqanmg Nisgamla. ⁵⁶ Teluet, "Angaptmug, nemitu wa'so'q pana's'g aq Se'sus ta'n Gjinisgam petgimapnna gaqamilitel ugtinaqanmg."

⁵⁷ Sesgu'tijig aq gepsoqwa'tu'titel ugs'tuaqanual. Smtug el'tugultijig negmeg, ge's piam na newgte' tel'ta'sultipnig. ⁵⁸ Wesua'la'titel aq tewege'titel 'gjigan aq gun'tewta'titel. Ta'nig pisui egsua'tipnig naqtmua'tiji ugotmuaq ango'tmn maljewe'litel ji'nmul teluisilitl Sol. ⁵⁹ Negmow siaw gun'tewta'titel Stipenal. Negm elgomigtuatl Gjisaqamawul, "Gjisaqamaw Se'sus, ugsua'tui 'njijaqamij." ⁶⁰ Nutgul'pa'sit aq sesgwet, "Se'sus mut migwite'-tmuaw ula ugtlu'utiwal." Na gis tlueteg, nepgaq.

8 Sol wel'te'tg's ta'n tel ne'po'j Stipenal. Na ji'nmug ta'n Nisgamla emtoqwala'titel nutqutala'titel Stipenal mewima'titel aq atgitemugtua'titel.

Sol gitnme'waji ta'nig getlams'tasultijig

Na wije na'gweg ta'n getlams'tmu'tijig Se'suseg Selusalemg eigig poqji ma'muniw ulmajeiujig aq gitnme'ujig. 'Ms't ta'n te's'ijig getlams'tmu'tijig Se'suseg se'sita'jig ta'n telgi'g Jutia aq Samalia, pas'g mo apostale'wijig tami el'ta'gwig.

³ Na Sol, ta'n tel we'gwi gisi pgwatoq, wejo'tg ugtmenan ta'ni getlams'tua'titel Se'susal. Elietl te's wen'ji'guomla aq getaqqatejimaji ji'nmug aq maw e'pijig, ta'nig getlams'tasultijig aq pijo'laji laplusang.

Gelu'lg agnutmaqan pestunmatmi'tij Samalia

⁴ Ta'nig getlams'tasultijig se'sita'jig aq peggwita'jig, pestunmi'tij gelu'lg agnutmaqan ta'n tel milita'tij.

⁵ Pilip eliet 'gjigan teluisig Samalia aq na'te'l telimaji mima'juinu'g ugjit Nujiugs'tawi'welitel. ⁶ Na pugwelgig mima'juinu'g melgi jigs'tua'titel ta'n Pilipal teluelij. 'Ms't nutua'titeg aq nemia'titeg ta'n tel mili npitegelij aq ta'n tela'tegelij paqalaiuti'l wejiaq Nisgamewigtug.

⁷ Mn'tu'g gesigawwita'jig ta'n tujiw getaqqita'titeg mima'juinuigtug. Pugwelgig gesnugu'tijig aq ta'nig mo gis maita'gwig aq alt ta'n waqqaj al'ta'jig negla gaqi npisultijig. ⁸ Na tujiw mima'juinu'g ta'n tleiaultijig Samalia wel'ta'sultijig.

⁹ Na 'gjigan wigiti ula ji'nm teluisit Simon. Gis wel sa'q sigta paqalawaiji Samaliaewa'q ta'n tel mila'tegej puowinuti e'w'g. Telimapni mima'juinu'g, "Ni'n espei, mesgi'g ml'gigno'ti geggunm." ¹⁰ 'Ms't ta'n te's'ijig na 'gjigan weja'tegemg mawi espe'g glapis ta'n mawi ewle'jit gigji jigs'tua'titel. Teluejig nisgamitelma'titel Simonal. Ml'gigno'ti gugunmilin. ¹¹ Gis wel sa'q sigta paqalawaiji mima'juinu'g ta'n tel mila'tegej puowinuti e'w'g glaman negmow jigs'tua'titel. ¹² Gatu ta'n tujiw getlams'tmu'ti'titeg gelu'lg agnutmaqan ta'n Pilipal teluelij ugjit Gjinisgam ilgwenaji ugmima'juinumg aq Se'suguli negm na Nujiugs'tawi'wet, na tujiw mima'juinu'g sign'tujig, ji'nmug aq maw e'pijig. ¹³ Glapis Simon getlams'tasit, aq ta'n tujiw gis sign'tuteg gigje'watl Pilipal. Ta'n nemitoql telgi'gl tela'tegelitel aq ta'n tel mili npitegelij, me' gatu paqalaiatl. Na.

¹⁴ Na tujiw apostale'wijig Selusalemg nutma'titeg Samaliaewa'q getlams'tasultijig Gjinisgam ugglusuaqanm, na elgima'tiji Pie'lal aq Sa'nal na'te'l. ¹⁵ Ta'n tujiw iga'titeg a'sutmessewa'tiji ta'nig getlams'tasultijig glaman Wejuli Nisgamla 'msnataq. ¹⁶ Wejuli Nisgamla me' menaq nisa'sigweg Samaliaewa'q pas'g alt ta'nig gis getlams'tasultijig sign'tutupnig e'w'g Gjisaqamaw Se'sus ugwisunm. ¹⁷ Pie'lal aq Sa'n ge'gwa'tua'tij ugpitnual un'jig te's newgte'jilitl. Na tujiw 'ms't ta'n te's'ijig mesna'titel Wejuli Nisgamla.

¹⁸ Simon nemiatl Wejuli Nisgamla ignmut'pnig ta'n tujiw apostale'wijig ge'gwa'tua'tij ugpitnual un'jiwaq. Na tujiw Pie'lal aq Sa'nal getu apangituaji ¹⁹ aq telimaji, "Ignmui ni'n ml'gigno'ti glaman ta'n tujiw 'npitnna gegupa'taq wen un'jig 'msnataq Wejuli Nisgamla."

²⁰ Smtug Pie'l asitematl, "Gi'l aq 'gsulieweim mn'tua'gig la'titoqs'p, tl'ta'sin gi'l gisi pawateltes Gjinisgam ugtignmatimgewe'm e'wmn suliewei. ²¹ Mo gi'l telgita'siwn maw lugutinenu muta Gjinisgam nemi'sg winjig ggamlamun. ²² Gawasgita'si aq jigla'si ta'n winjig gisite'tmn aq lia etawaqtmu Gjisaqamaw apigsigtulin ula ta'n teli angite'tmn. ²³ Geju'l gi'l tetuji wisguen aq elue'uti assum'sg. Mu gis jigla'siwn pa wije'i aq laplusang pisin."

²⁴ Simon telimaji Pie'lal aq Sa'nal, "Tetuji ulm'tuoq ge'a'sutemessewi glaman ta'n goqwe'l gis tlueioqop ma tlianugl ni'neg."

²⁵ Na Pie'l aq Sa'n gegnuatua'tiji mimajuinu'g ta'n teli ul nenuatipnn Se'susal aq pestunmuaji gelu'lg agnutmaqan Nisgamewei. Na tujiw apaja'tijig Selusalemg. Ta'n tujiw pemi apsgwa'tititeg, nespi pestungig gelu'lg agnutmaqan pugwelgl gutanji'tl Samaliaewa'gig.

Pilip aq iganpugutuaji Itiopianewaq

²⁶ Na Gjinisgam ugtansale'witeml gelulatl Pilipal, "Ilaji aq lia 'tp'te'snug na awgti wejiaq Selusalem glapis Ge'sa." (Ula awgti mo nugu e'wa'sgtug.) ²⁷ Na smtug Pilip wenaqa'sit aq eliet. Na newgte'jit iganpugutuaji Itiopianewaq pemi nmiet. Na ula ji'nm mawi espe'g iganpuguit. Nujo'tg Gantesi ugsulieweim aq ugmile-suaqanm. Gantesi na Itiopian elege'wi'sgw. Na ula ji'nm assma wejiet Selusalem api emtoqwalatl Nisgam. ²⁸ Aq nige' pemi apaja'sit utepaqanigtug. Ge's pematelijmgwej, pem gitg Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n iganigjitegewinuaq Aiseiao'q gis wi'gig'p. ²⁹ Na Pilip, Wejuli Nisgam telimtl, "Siaw pmia gmetug utepaqan, gigjiw lia aq gigja'si." ³⁰ Pilip el'tugwi'g smtug aq nutu-atl etl gitmlig ugtwi'gatign ta'n iganigjitegewinuaq Aiseiao'q gis wi'gig'p. Na tujiw pipanimatl, "Nestasin ta'n goqwe'l etl gitmn?"

³¹ Na iganpuguit asita'puguet, "Tal gisi ns'tasites? Amujpa na nat wen gegnu'tmuit. Smtug tepa'si aq pa'si nutepaqan." ³² Na ta'n pem gitg'p Gjinisgam gelu'lg ugtwi'gatign etna na ula,

"Ula ji'nm eliamsit pa na wije'i aq jijgluewj ta'n tujiw wesua'luj getu ne'po'j.

Ula ji'nm mo goqwei teluegw

je mu newgte' glusuaqan pa na wije'i aq jijgluewji'j pa mo me'tegw ta'n tujiw pesgwesuj.

³³ Ma'muni 'ntaqo'qona'lus aq mo getlami ilsumamug's.

Mo wen gis taluegw ugjit un'jang muta nepg'pnaq aq mo geggunagupni'gw."

³⁴ Na iganpuguit pipanimatl Pilipal, "Tlimi, tegen ta wegla iganigjitegewinu wesumatl, Aiseiao'q gisna nat wen pilue'l?" ³⁵ Na Pilip poqji gnu'tmuatl na wije'i ta'n pem gitmlipnn aq me' igtigl musga'tuatl Gjinisgam ugtwi'gatigng. Telimatl gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'susal. ³⁶ Ge's pem nisatejimge'tij na awgti na iga'jig ta'n eteg samqwan. Na iganpuguit teluet, "Ula eteg samqwan. Goqwei nige' naqa'lite'w mo gis sign'tasin?" ³⁷ Pilip telimatl, "Gis sign'tasites 'gtlams'tmn ta'n telgi'g 'ggamlamun." Iganpuguit

asita'puguet, "Ni'n melgi gtlams'tm Se'suguli na Gjinisgam uggwisl."

³⁸ Iganpuguit melgimatl ugtlugowinuml, "Naqa'si tet!" Na gitg Pilip aq iganpuguit gepta'tijig aq nisa'tijig samqwanigtug. Na tujiw Pilip sign'tuatl iganpuguilatl.

³⁹ Ta'n tujiw apaji gtaalqa'siteg samqwanigtug, na tujiw Wejuli Nisgam gneg ejigla'latl Pilipal. Na iganpuguit mo nemiagwaq nugu, gatu negm siawa'sit aq no'q welgwitg uggamlamun. ⁴⁰ Jensi Pilip eig na gutan teluisig Asotus aq gaqpeggwa'sit gutanji'tl. Pestunmuaji mimajuinu'g gelu'lg agnutmaqan glapis iga'teg Sesaliaeg.

Sol poqji gtlams'tasitl Se'susal

(Paqalawaiqaqann 22.6-16; 26.12-18)

9 Me' negm Sol siaw tl lugwet ta'n tel gitnme'waji aq ewlumua'ji ne'pa'new ta'nig getlams'tasultijig Gjisaqamaw Se'suseg. Espe'litl patlia'sl elietl aq ² glutmuaj wi'gatign ta'n wenij negm aq ta'n tel lugwej ugjit iganpugultijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg 'gjigan Tamasgus. Wet tla'tegep glaman ta'n tujiw na'te'l iga'j, we'jiaj weni ta'n majulgwatmlit'ij ta'n Se'sus tel pmiep, na tujiw gisi ugsua'lataq aq apajo'lataq Selusalemg, ji'nmug aq maw e'pjjig.

³ Ta'n tujiw gigjiw iga'teg 'gjigan Tamasgus jiniw paqtasa'sg ta'n negm eig. ⁴ Ugtue'ml weji peteja'litl. Nutu-atl nat wenn telimtl, "Sol! Sol! Goqwei tel gitnme'win ni'n?"

⁵ Sol pipanimatl, "Wenin ta gi'l, Gjisaqamaw?" Na telimtl, "Ni'n na Se'sus ta'n gi'l getuant. ⁶ Gatu unaqa'si aq lia na 'gjigang. Na na'te'l tlimulten ta'n tla'tegetes."

⁷ Gatu na ji'nmug ta'n wije'wa'titl Solal naqa'tipnig aq mu telueti'gw goqwei. Nutua'titl ta'n wen metewistunitl pas'g mo nemia'tigul wenn. ⁸ Na Sol wenaqa'sit maqamigeg aq pana'toqol ugpugugul pas'g mo goqwei nemitug. El glisgna'titl Tamasgus. ⁹ Nesuguna'gweg pa mo goqwei nemitugus aq ne'gaw mo miji-gus, aq mo esamqwawgus pa goqwei.

¹⁰ Eig's na'te'l Tamasgus ji'nm teluisit Ananias negm Se'sus unaqapeml. Nisgaml gelult'pnn ta'n teli milaplgigwa't, "Ananias." Teli asitematl, "Ula eim, Gjisaqamaw."

¹¹ Gjisaqamaw telimatl, "Ilaji aq lia na awgti teluisig Tegpaqteg. Lia Suta wiguaq aq pipanigesi ula ji'nm teluisit Sol. Etli a'sutmat. ¹² Negm telaplgigwa'p. Tet nemiapnn ji'nmul teluisilitl Ananias pisgwa'litl aq ug-pitnn gegupa'tuatl un'jig glaman ap nmitegelita."

¹³ Ananias teli asitematl, "Gjisaqamaw, pugwelgig mimajuinu'g gis tlimijig ugjit na ji'nm, ta'n tel ma'muna'tegej aq ta'n gis tla'tegej ta'n teli gtanaj gtmimajuinung Selusalemg, ¹⁴ aq nige' pegising'p tet Tamasgus. Wi'gatign weja'toq iganpugultiliji patlia'sg ugsua'lan ta'n te'sit wen emtoqwal'sg."

¹⁵ Gjisaqamaw telimtl, "Lia, muta ni'n gisi mgng lugowin ni'n. Usgumitew ta'nig mo Lesui'peult'igw aq elege'wiliji aq maw mimajuinu'g Isle'lewaq. ¹⁶ Aq ni'n musga'tua's 'ms't goqwei ta'n tli ulmaje'tew ugjit ni'n!"

¹⁷ Na tujiw Ananias eliet. Pisgwa't na wen'ji'guomg ta'n Sol wesgowa'sit aq gegupa'toqol ugpitn un'jig, teluet, "Njignam Sol, Gjiniisgam petgimit. Negm Se'sus ta'n gi'l nemi't'p na awgtigtug ta'n tujiw wejgu'eneg ula tet. Petgimit ni'n glaman ap nmitegetes aq Wejuli Nisgaml ilgwenultew." ¹⁸ Na smtug ta'n goqwei elaqteg Sol ugpugugw, weji nisiaqal aq jiniw apat nemitteget. Gaqama'sit aq smtug sign'tut'p. ¹⁹ Ugml'gigno'tim apaja's'g, ta'n tujiw g'satalgeg.

Sol etl pestung Tamasgusg

Sol siawqatg pe' tasuguna'q Tamasgusg maw ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg. ²⁰ Na smtug poqji al pestung't ta'n te's'gl a'sutuo'guoml ugjit Se'susal. Teluet, "Se'sus na Gjiniisgam uggwisl."

²¹ 'Ms't ta'n te's'ijig nutua'titeg paqalaiultijig aq pipanigesultijig, "Mu na ula ji'nm ta'n Selusalemg eig'p, ne'pa'pni ta'nig emtoqwala'titl Se'susal? Weji pgising ula tet glaman gisi ugsua'lataq ta'nig getlams'tasultijig Se'susal aq apaja'lan iganpugultijig patlia'sg?"

²² Me' Sol naji ml'gignewa'tigl ugglusuaqanml ta'n tel pestunmuaji aq musga'tuaji Se'sus, na ji'nm ta'n Gjiniisgam petgimapnn, negm na Nujiugs'tawi'wet. Tel ml'gignewa'tigl ugglusuaqanml na Lesui'paq ta'n wigultijig Tamasgusg mo gis asitema'tigul.

²³ Gaqaisugunaq gis pemiaq, na Lesui'paq mawita'jig aq il agnutma'tijig ne'pa'new Solal. ²⁴ Pas'g na negm gegnua'tut ta'n getu tla'luj. Gun'teweiei gigto'qosegenas'g ula 'gjigan. Tepgig aq na'gweg esgmala'titl 'gjigane'i ga'qana'tas'g glaman gis ne'pa'taq. ²⁵ Newgtejgeg wela'gweg Sol ta'n majulgwajli, wesua'laji aq nispila'titl ligpenignigtug. Wet saputa'la'titl tuoputigtug gun'teweiei ula gigto'qosegenas'g.

Sol apaja'sit Selusalemg

²⁶ Na nige' Sol apaja'sit Selusalemg aq wejo'tg wijitgweiwan Se'sus unaqapemg. Pas'g na mo negmow getlams'tua'tigul ugjit Solal 'gtlams'tasilin aq jipaquitelma'titl. ²⁷ Na tujiw Pnnal pegising aq apoqonmuatl. Ela'latl ta'n apostale'wiliji eimu'tilij. Negm gegnua'tuaji ta'n Sol awgtigtug tel nemiapnn Gjisaqamawul Se'susal, aq na Gjisaqamaw gelulasnn Solal. Siaw tlimaji ta'n tel melgita't Sol ta'n tujiw pestungeg ugjit Se'susal Tamasgusg. ²⁸ Na tujiw Sol siaw wijitgweiwaji aq peggwa'sit ta'n telgi'g Selusalemg. Wijei tel melgita't ta'n tel pestunmuaji ugjit Se'susal. ²⁹ We'gaw sespagnutma'tijig glapis gi'gaita'jig ta'nig Gli'gewi'sultijig Lesui'paq. Pas'g na negmow wejo'tmi'tij ne'pa'new. ³⁰ Ta'n tujiw igtigig ta'nig getlams'tasultijig geitu'tij wi'je'wa'titl Solal na 'gjigan Sesalia aq ejiglgima'titl na 'gjigan Talsus.

³¹ Na tujiw ta'nig getlams'tua'titl Se'susal wantaqo'ti mesnmi'tij ta'n telgi'g Jutia, Galali, aq Samalia. Mu nugu jipasulti'gw. Elugutijig Nisgamewigug aq Wejuli Nisgam apoqonmuateg. Na tujiw poqji pugweliejig aq ta'n tela'taqati'tij musga'tua'tij ta'n tel gepmitelma'tij Nisgaml.

Pie'l nepiteget na gutann Laita aq Joppa

³² Etna na tujiw Pie'l ala'sit 'ms't tami aq newgt eliet naji mittugwalaji Gjiniisgam ugtmimajuinung wigultijig na gutan Laita. ³³ Na'te'l weltesguatl ji'nmul teluisilitl Anias. Mo gis maja'sigw. Un'poqonising ugumuljin te'sipunqeg. ³⁴ Pie'l telimatl, "Anias, Se'suguli gisa'l'sg ila'sin. Unaqa'si aq lugwaten gn'po'qon." Smtug Anias wenaqa'sit. ³⁵ 'Ms't ta'n te's'ijig mimajuinu'g wigultiliji gutanji'tl Laita aq Salon nemia'titl. Smtug gawasgita'jig, ejiglita'jig elue'utigtug, aq getlams'tua'titl Gjisaqamawul Se'susal.

³⁶ Na eig's Joppa e'pit teluisit Ta'pita, ta'n getlams'ta'sit. (Ugwisunm Gli'gewigtug na Tolgas na tel glusuaqanig "Lentug.") Ne'gaw ta'n teli pgitawsij welm'toq aq apoqonmuaji ewle'juinu'g. ³⁷ Gatu na tujiw gesnugwat aq siawi np'gaq. Na mimajuinu'g gesispa'la'titl npuinu'l aq elsma'la'titl ge'gwe'g. ³⁸ Joppa mo piama amasenug weja'tegemg Laita. Na unaqapemg eimu'tiliji Joppa nutma'tipnn Pie'lal i'mlin Litia, na poqjigimaji tapusiliji ji'nmug Pie'leg. Etawaqtmua'titl, "Tetaqa'si aq wije'win ninen, muta na e'pit teluisit Lentug nepg'pnaq." ³⁹ Na Pie'l ilajit aq wije'wapni. Ta'n tujiw iga'teg ela'lut ge'gwe'g. 'Ms't ta'n te's'ijig sigu'sgwaq gigto'qopugutua'titl nespetemultijig. Musga'tua'titl atla'ig, ugpita'qewe'mual aq uggotmuaq ta'n Lentug gisiapni ge's mimajiteg. ⁴⁰ Pie'l 'ms't tewaggi-maji. Nutgul'pa'sit aq a'sutmat. Na toqo tujiw gawasga'sit ta'n 'npuinu'l elisinnij aq teluet, "Ta'pita, unaqa'si." Smtug pana'toqol ugpugugul aq ta'n tujiw nemiateg Pie'lal pemgopa'sit. ⁴¹ Pie'l elisga'sit aq apoqonmuatl ta'n teli unaqa'silij. Na tujiw wigumaji sigu'sgwaq aq igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Neia'tuaji e'pil-itl mimajilitl. ⁴² Na se'sa's'g agnutmaqan ta'n telgi'g Joppaeg aq pugwelgig mimajuinu'g getlams'tua'titl Gjisaqamawul. ⁴³ Gaqaisugunaq Pie'l siawqatg Joppa, Simonal wiguaq ta'n nujo'tmlilij m'gegn wi'sisueie'l.

Pie'l aq Gonilius

10 Eig'snaq Sesalia na ji'nm teluisit Gonilius iganpugutuaji gasgiptnnaqanijig Lo'mewaqaq sma'gnisg. Negmow tleiaultijig ta'nig telui'tujig "Italie'waq sma'gnisg." ² Ula ji'nm gepmitelmatl aq emtoqwalatl Nisgaml aq maw wi'gma. Pugwelg'snn ta'n goqwe'l gis tla'tegetl ta'n teli apoqonmuasni Lesui'pewei ewle'jultiliji aq te's'igisg'g eli a'sutmuatl Nisgaml.

³ Na'tami si'st ajiateg newgtejgeg gis mewlia'gweg, telapulgigwa't. Teli ul nmiatl Gjiniisgam ugtansale'witeml wejgu'elitel aq telimtl, "Gonilius!"

⁴ Gonilius aptaplgigwetuatl ansale'wililitl. Nespi jipasit aq teluet, "Goqwei puatmn saqamaw?" Ansale'wit teli asitematl, "Gjiniisgam gis nutmasgal 'gta'sutmaqanml aq gis nemi'sg ta'n teli ula'luj ugtmimajuinung aq nige' migwitelm'sg. ⁵ Nige' elgimgig ta's'ijig ji'nmug Joppa ugjit wigumanew newgte'jilitl ji'nmul teluisilitl Simon Pie'l. ⁶ Siawqatg Simonal wiguaq wijei teluisilitl 'st'ge' negm, nujo'tmlitl wi'sisueie'l m'gegn. Gigjiw wig-

ilitl 'gta'nug." ⁷ Na ansale'wit ta'n etlewistu'tipnn ejigla'sit. Gonilius wigumaji tapusiliji uglugowinumg aq newgte'jilitl ugsma'gnism. Na sma'gnis wel lugowatl aq emtoqwalatl Nisgaml. ⁸ Telimaji ta'n gis tliaq aq smtug elgimaji Joppa.

⁹ Na igtig na'gweg na'tami mewlia'gweg ula ji'n mug gigjiw iga'jig Joppa. Gatu nige' na ula Pie'l so'qwiet wen'ji'guom naji a'sutmat. ¹⁰ Na tujiw poqji guising aq getu mijjit. Ge's mijipjewe etl gisgaja'tas'g na negm tetaplgigwa't. ¹¹ Nemitoq wa'so'q pana's'g aq nat goqwei wejgu nisa's'g. Teliangamgug 'st'ge' mesgilg naqsun aq me' pem nisa's'g ta'n negm eig. Naqsun uljaqat tetpaqanisa's'g newgul gejigiaqal. ¹² Gaqaisg milamugsijig wi'sisg, 'mtesgmug, taqtaloq 'scoljig aq jipji'g pisultisnig. ¹³ Gjinisgam nutuatl telimtl, "Unaqa'si, Pie'l. Ne'pa' aq malqom!"

¹⁴ Pas'g na Pie'l teluet, "Moqwa', Gjisaqamaw. Mo ni'n malqotmu na! Menaq ni'n goqwei malqotmu ta'n mo gelu'lgtnug malqota's'gtn ta'n telteg Lesui'pewei 'tplutaqan."

¹⁵ Gjinisgam siawewistoq, "Mut getgite'tmu ta'n goqwei ni'n Gjinisgam gis waqama'tu." ¹⁶ Si'st Nisgaml telimtl, na tujiw apaja's'geg wa'so'q.

¹⁷ Na Pie'l newgti angite'tg ta'n goqwei gis nemitoq, amuimegteg. Mo nestasigw Pie'l ta'n goqwei Gjinisgam getu tlimaj. Na tujiw na ji'n mug, petgimapni Gonilius, we'jia'titl ta'n Simon wigit aq nige' gaqamijig igantug ga'qana'tas'g. ¹⁸ Gesigawwejig aq pipanigesijig, "Eig's ji'n teluisit Simon Pie'l?"

¹⁹ Pie'l me' wejo'tg 'ns'tasin ta'n goqwei gis nemitoq ta'n tujiw Wejuli Nisgaml telimtl, "Ge' jigs'te'n, nesisijig ji'n mug al gwilasgig. ²⁰ Glaman ilaji aq nisa'si. Mut 'mtuite'tmu wije'wan muta ni'n petgimigig." ²¹ Na toqo tujiw Pie'l nisa'sit aq telimaji ji'n mug, "Ni'n na ji'n mug al gwiluoq, goqwei puatmn?"

²² Teli asitema'titl, "Iganpuguit Gonilius petgimugsieg. Negm na welm'toq ji'n mug ta'n emtoqwalatl Nisgaml aq gepmitelmut ta'n te'sijig Lesui'paq. Gjinisgam ugtansale'witeml telim'tpnn ugjit wigumulin wiguaq glaman gis nutu'ltew ta'n teluen." ²³ Pie'l pisgwegimaji ji'n mug aq getgunijig na'te'l wela'gw. Na igtig na'gweg menja'sit aq ilajit aq wije'waji. Ta'sijig ji'n mug ta'nig getlams'tasultijig na 'gjigan Joppa tle'g wije'wa'tiji. ²⁴ Aq igtig na'gweg iga'jig Sesalia, na'te'l Gonilius etli esgmalaji maw wo'gumaq, aq witapaq ta'nig wigumapni. ²⁵ Assma Pie'l getu pisgwa't ta'n tujiw Gonilius a'suguatl aq el nutgul'pa'sua'latl. ²⁶ Pas'g na Pie'l wenaqa'latl aq telimatl, "Gama'si, muta ni'n pas'g ji'n mug!" ²⁷ Pie'l siaw agnutmuatl Gonilius aq siaw pisgwa'tijig wen'ji'guomg. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g eig'snig. ²⁸ Pie'l telimaji, "Gilew weli gji'tuoq ta'n tel wi'gas'g Lesui'pewei 'tplutaqan. Mo teltenug Lesui'p wijitgweiwan ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gatu ni'n Gjinisgam musga'tuit, ta'n telaplgigwa'iap, mo teltenug ta'n pas'g mimajuinu penoqitelman. ²⁹ Glaman na ta'n tujiw natgimineg angam jugu'a aq mo am-salewistuap. Nige' pipanimul goqwei wej natgimi's'p?"

³⁰ Gonilius telimatl, "Assma na tele'g'p wije' 'st'ge' nige' gisi nsuguna'qeg. Etli a'sutmap nigna'q assma sist ajiep gis mewlia'gweg. Na ji'n mug jiniw neia'sit. Gesi wape'gl aq paqtategl utapsun. Gaqamit igantug ni'neg. ³¹ Aq teluet, 'Gonilius! Gjinisgam nutmasgl 'gta'sutmaqanml aq nemi'sg ta'n teli ula'l'j mimajuinu'g aq nige' migwitelm'sg. ³² 'Lgim nat wen Joppa ugjit wigumanew newgte'jilitl ji'n mug teluisilitl Simon Pie'l. Eig Simonal wiguaq. Wije' teluisilitl 'st'ge' negm ta'n nujo'tmlitl wi'sisueie'l m'gegn. Gigjiw wigilitl 'gta'nug.' ³³ Na smtug natgimulap aq gi'l tetuji ulm'tun jugu'en. Nige' 'ms't eimu'g aq Gjinisgam wijitgweiugsi'gw aq nige' getu nutuleg ta'n Gjinisgam gis tlim'sg tluen."

Pie'l etlewistoq

³⁴ Na tujiw Pie'l agnutmuaji, "Nige' ni'n geitu aq teliaq Gjinisgam 'ms't wen wije' tele'watl. ³⁵ Ta'n wen jipalatl Nisgaml aq tela'teget ta'n goqwei tetapu'aq na tetapua'latl Nisgaml ta'n getu tet tami wettaqien gisna ta'n tleiawin. ³⁶ Ula na wije' agnutmaqan Gjinisgam petgimupni Isle'laq gegnua'tuapni na gelu'lg agnutmaqan. Etna na Se'sus gisi ignmultew wantaqo'ti. Negm na Gjisaqamaw ta'n te'siliji mimajuinu'g, pas'g negm gisi ugs'tawiaji. ³⁷ Geituoq na Sapatiso'q tel pestung'pnaq ugjit gawasgita'new ugtlue'utiwal aq sign'tasultinew. Etna na tujiw mesgi'g'p ta'n teliaq ta'n telgi'g Jutiaewa'gig, weji pqotamgiaqap Galaliewa'gig. ³⁸ Geituoq Gjinisgam gisi mgnapnn Se'susal aq waja'lapnn Wejuli Nisgaml aq ml'gigno'ti. 'Ms't tami ala'sip aq wela'lapni mimajuinu'g aq nepilapni ta'nig mn'tu assumapni muta Gjinisgam tegwe'wapnn. ³⁹ 'Ms't ninen tel nemitueg'p ta'n te's'g goqwei tela'tegej Selusalemg aq esgwiaq Lesui'pewa'gig. Ne'pa'tipnaq gujjieweigtug. ⁴⁰ Pas'g na Gjinisgam apaji minua'lapnn gisi nsuguna'q aq gisa'lapnn al neia'silipnn. ⁴¹ Mu 'ms't mimajuinu'g nemia'tigupnn pas'g tel nemi'g'tt'p ninen ta'n Gjinisgam, gisi mgnugsieg'p. Mawatalultieg'p aq maw samqwoltieg'p ta'n tujiw Gjinisgam gis minua'lateg. ⁴² Melgimugsieg'p ugjit pestunmua'tinen aq gegnua'tua'tinen gelu'lg agnutmaqan mimajuinuigtug aq tliman igtigig, Se'susal na Gjinisgam gisi 'mgnapnn ugjit ilsuman mimajultijig aq nepu'tijig. ⁴³ 'Ms't ta'n te'sijig iganigjitegewinugi'g wesguma'tipnn, Se'susal teluepnig, 'Na 'ms't ta'n te'sit wen getlams'tasij negmeg, apigsigtuaten ugtlue'utiwal, wet sapu tl lugweg na ml'gigno'ti negm ugwisunmg.'"

Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mesna'titl Wejuli Nisgaml

⁴⁴ Me' Pie'l etlewistoq ta'n tujiw Wejuli Nisgaml nisa'silitl aq pisgwa'litl uggamlamunuaq aq ilgwengwi'titl 'ms't ta'n te'sijig etl jigs'tmi'tip gelu'lg agnutmaqan. ⁴⁵ Na Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig Se'susal weita'jig Joppa peji wije'wa'tipni maw Pie'lal, paqalaiultijig ta'n Gjinisgam teli ignmuaj Wejuli Nisgaml wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁴⁶ Nige' tel nutua'tiji piltui'sultiliji aq emtoqwalgwi'titl Nisgaml telue-

jig, "Gjinisgam na mawi espe'g." Pie'l gelusit, ⁴⁷ "Wegla mimajuinu'g gisi msna'titl Wejuli Nisgaml pa na wijei aq ginu. Gatu nige' mo wen gis naqa'lagwig sign'tasultinew samqwanigtug." ⁴⁸ Melgimaji, "Sign'tasultigw ugwisunm Se'suguli." Na tujiw pipan-imji gis wijitgweiwanew ta'suguna'q.

Pie'l gegnua'tuaji ta'nig getlams'tasultijig Se'susal Selusalemg ta'n gis tliaq Sesalia

11 Na apostale'wijig aq ta'n telgi'g Jutia nutma'tijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, elt mesnmi'tij glusuaqann Nisgamewei. ² Ta'n tujiw Pie'l elieteg Selusalemg ta'nig wel'telma'tiji elugwala'tiji ta'nig mo Lesui'peulti'gw, Pie'lal majiaqa'la'titl. Telima'titl, ³ "Gi'l eimu't'p wiguaq ta'nig wegla mo Lesui'peulti'gw aq mu elugwatasulti'gw aq we'gaw mawatalultioqopnig!" ⁴ Na tujiw Pie'l gaq gnu'tmuapni ta'n te's'g goqwei teliaqap.

⁵ Telimaji, "Gjigan Joppa, ni'n etli a'sutmap aq na telaplgigwa'iap. Nemitu ta'n goqwei wejgu nisa's'g wa'so'q teliangamgug 'st'ge' mesgilg naqsun. Uljaqa pem nispilsig newgul gejjigiaqal. Etl naqa's'g ni'n gmetug ta'n gaqami. ⁶ Na gigjaptm lame'g aq nemi'gig ne'wigata'tijig wi'sisg aq taqta'loq, 'mtesgmug 'scoljig aq jipji'g. ⁷ Na tujiw nutaq nat wen telimit, 'Unaqa'si, Pie'l. Ne'pa' aq malqom.' ⁸ Pas'g na ni'n teluep, 'Moqwa', Gjisaqamaw. Menaq ni'n malqotmu ta'n goqwei mo tepawgtinug malqota's'gtn ta'n telteg Lesui'pewei 'tplutaqan.' ⁹ Gjiginisgam ap mjit newgt wej glusit wa'so'q, 'Mut getgite'tmu ta'n goqwei ni'n Gjiginisgam gisi waqama'tu.' ¹⁰ Na glapis sist na teliaqap aq glapis ta'n telgi'g apaja's'geg wa'so'q. ¹¹ Assma na tujiw nesisijig ji'n mug petgimujig Sesalia, peita'jig na wen'ji'guom ta'n ni'n eimap. ¹² Wejuli Nisgam telimip, 'Lia wijew aq mut 'mtuite'tmu.' Na wegla asugomtesijig ta'nig getlams'tasultijig wijewipnig Sesalia aq 'ms't el'ta'ieg'p Gonilius wiguaq. ¹³ Telimugsieg'p ta'n tel nmiasnn ansale'wilitl gaqamilitl wiguaq telims'pnn, "Lgim nat wen Joppa aq wigumatal na ji'n mul teluisilitl Simon Pie'l. ¹⁴ Tlimultew gi'l aq ta'n te'sijig gigmaq ta'n tli ugs'ta'titaq.' ¹⁵ Ge's etlewistuaneg, Wejuli Nisgaml nisa'siliteg aq pisgwa'nniteg unggamlamunuaq aq il-gwengwi'titeg. ¹⁶ Na tujiw migwite'tmap ta'n Gjisaqamaw teluepnaq, 'Sapatis e'w'g samqwan, sign'tuaji mimajuinu'g ta'nig gawasgita'sultipnig aq jiglita'pnig elue'utigtug aq el'ta'pnig Nisgamewigtug. Gatu gilew Gjiginisgam sign'tugsitoqs'p e'watal Wejuli Nisgamal.' ¹⁷ Teliaq na Gjiginisgam ignmuapni wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw na wijei ignmatimgewei ta'n ginu ignmugsi'gup ta'n tujiw getlams'tasulti'gweg Gjisaqamaw Se'sus. Wenin ta ni'n, ugjo'tm naqa'lan Gjiginisgam!"

¹⁸ Ta'n tujiw nutmi'titeg na smtug naqa'tu'tij ta'n tel majiaqa'la'tij. Na tujiw miwatmua'titl, gepmitelma'titl, aq emtoqwala'titl Nisgaml. Teluejig, "Gjiginisgam elt ignmuapni wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw gawasgita'sultinew, jiglita'new lue'utigtug aq Ita'new Nisgamewigtug ugjit ugs'ta'tinew. Iapjiw mimajuaqan 'msnmnew."

Mimajuinu'g Antioq poqji gtlams'tua'titl Se'susal

¹⁹ Ta'n tujiw Stipen gis ne'po'teg, ta'nig getlams'tasultijig gitnme'wipnig aq se'setoqutipnig. Na alt el'ta'jig gneg Ponisiaewa'gi aq alt na mnigu Saipus ap igtigig na 'gjigan Antioq el'ta'jig aq telima'tiji gelu'lg agnutmaqan pas'g Lesui'paq. ²⁰ Gatu ta'sijig ta'nig getlams'tasultipnig weita'jig Saipus aq Sailin el'ta'jig Antioq. Ta'nig mo Lesui'peultiligwi telima'tiji gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjisaqamaw Se'sus. ²¹ Gjiginisgam ma'muni apoqonmagwi'titl aq pugwelgig mimajuinu'g getlams'tasultijig aq el gawasgita'ji Gjisaqamawul.

²² Gaqpeggwa's'g agnutmaqan ugjit wegla, we'gaw ta'nig getlams'tasultijig Selusalemg, aq negmow Pnnalal elgima'titl Antioq. ²³ Ta'n tujiw Pnnal iga'teg aq nemiateg ta'n Gjiginisgam teli ul'te'lmaji mimajuinu'g, wel'ta'sit aq munsaiwaji 'ms't ta'n te'sijig siaw majulgwalanew Gjisaqamawul aq siaw jigs'tua'tinew ta'n telgi'g unggamlamunual. ²⁴ Welm'toq ji'nm na Pnnal. Il-gwentl na Wejuli Nisgaml aq melgi gtlams'tg. Pem pugweliejig mimajuinu'g pejo'laji Gjisaqamawewigtug.

²⁵ Na toqo tujiw Pnnal eliet Talsus naji gwiluan Solal. ²⁶ Ta'n tujiw we'jiateg nespnatl Antioq. Newgtipunqeg na gitg tl mawtesgua'tiji mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultiliji aq agnutmua'tiji pugwenniji. Etna na'te'l Antioq ta'nig majulgwala'titl Gjisaqamawul getlams'tasultijig amgwes telui'tupnig, "A'sutmewinu'g".

²⁷ Assma na tujiw ta'sijig iganigjitegewinu'g weita'jig Selusalemg aq el'ta'jig Antioq. ²⁸ Na newgte'jit teluisit Aqapus wenaqa'sit. Wejuli Nisgam wet sapu tl lugwet negmeg igan gnu'a'tuaji ta'n tliatew. Na mesgi'g pestmo'qon getu jugu'aq ta'n telgi'g ugs'tqamu. (Na teliaqas ta'n tujiw Glatius iganpuguiteg.) ²⁹ Na unaqapemg gissutmi'tij na 'ms't wen ta'n te'si'tij elgitmua'tij suliewei te's ingute'jit ta'n telgi'g gisi pgwatoq. Lgitmua'tij suliewei ta'nig getlams'tasultiliji Jutiaewa'gig. ³⁰ Na tela'taqatipnig. Ignmua'tij suliewei Pnnalal aq Solal ugjit la'tuanew negla iganpugultiliji ta'nig getlams'tasultiliji eimu'tiliji Jutiaewa'gig.

Ta'nig getlams'tasultijig me' gitnme'ujig

12 Assma na tujiw elege'wit Elot poqji gitnme'waji ta'siliji ta'ni getlams'tasultiliji Se'sus. ² Elot telimatl ugsma'gnisml, "Ne'pa' Ji'mej." Na tujiw ne'pa'titl Ji'mejal espo'qwas'gigtug. Ji'mej na ugjignaml Sa'nal. ³ Ta'n tujiw nemiateg Lesui'paq tetapua'laji mawi ugsua'lugsilitl Pie'lal. (Na ula teliaqas ta'n tujiw tetaputesg iga'q ugjit pestie'uti ta'n e'wmi'tij mo apita'tas'gtnug pipnaqan.) ⁴ Ta'n tujiw gisi ugsua'luteg Pie'l aq pija'luteg laplusang, na tujiw iga'lut ta'nig nujo'tmi'tij laplusang, newgtisgegsijig jel asugom sma'gnisg i' ne'w nemigsijig i' sa'se'wita'jig. Elot gisutg ilsumugsilin mimajuinuigtug ta'n tujiw gaqiaq Siawa'timgewei. ⁵ Toqo Pie'l ne'gaw gennut laplusang gatu na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig ne'gaw melgi a'sutmessewa'titl Nisgamewigtug.

Pie'l getaqa'lut laplusang

⁶ Na wela'gweg ge'sg menaq Elot ilsumagweg Pie'lal mimajuinugtug, Pie'l me' nepat gelpilas'gl ugpitnn etuiw tapusiliji sma'gnisg pisgataqanapigtug. Etna ap igtigig sma'gnisg nujo'tmi'tij laplusanei ga'qana'tas'g. ⁷ Jiniw Gjinisgam ugtansale'witeml gaqamilitl na'te'l aq paqtata's'g laplusang. Na ansale'wit pepuegetl Pie'lal ugtlmaqaneg aq telimatl, "Tetaqa'si aq mn'ja'si!" Aq smtug pisgataqanapi'l menjaqal ugpitnn. ⁸ Na tujiw ansale'wit teluet, "Segitga'l ugtispisun aq gmugsng nasa'l." Pie'l smtug tela'teget aq ansale'wit telimtl, "Nasa'l 'ggotm aq wije'wi ni'n." ⁹ Pie'l tew majulgwalatl laplusang. Mo enmi gji'tug ta'n ansale'wilil telategelij tlian. Tel'ta'sit telaplgligwa't. ¹⁰ Na pemptesgua'tiji amg-wesewe'g sma'gnisg aq glapis tapuewe'g aq ugte-jgewe'g gasawo'qewei ga'qana'tas'g, el panta's'g 'gji-gang. Na ga'qana'tas'g panta's'g ugjit negmow 'ngutugwaiw aq na'te'l wet tua'tijig. Siawa'tijig awgtigtug aq jiniw ansale'wit naqalatl Pie'lal.

¹¹ Na tujiw Pie'l geitoq ta'n gis tliaq negmeg aq teluet, "Nige' geitu Gjisaqamaw petgimatl ugtansale'witeml ugjit apoqonmuin ta'n teli ugs'tawi'j, aq gis wet jigla'lit Elotal ugml'gigno'tim aq wet jigla'lit ta'n Lesui'paq tel puatmi'tij tla'taqati'tisoq."

¹² Ta'n tujiw geitoq ta'n gis tliaq, eliet Malial wiguaq. Mali ugguwisl teluisilitl, Sa'n Malg. Na pugwelgig mimajuinu'g gis mawita'pnig na'te'l aq etli a'sutma'tijig.

¹³ Pie'l metete'get gujmug ga'qanigtug aq nugtoqtejg-wej e'pite's teluisit, Lo'ta naji gji'jiat' ta'n wen metete'gelitl. ¹⁴ Gegnustuatl Pie'lal ta'n teli'silij. Tetuji ul'ta'sit na apat pisgutugwi'g je mo pana'tuawg ga'qan aq nat gnu'a'teget, Pie'l gaqamit gujmug. ¹⁵ Telima'titl, "Elue'wien gi'!" Pas'g na munsa't ugjit tlian. Na teli asitema'titl, "Etna na ugtansale'witeml."

¹⁶ Tel gne'g aq me' Pie'l siawi metete'get glapis pana'tua'tij ga'qan aq ta'n tujiw nemia'titeg, paqsipgi paqalaiultijig. ¹⁷ Ugpitnn etlegetl aq telimaji, "Wantaqita'gw." Na tujiw gegnu'a'tuaji ta'n Gjinisgam teli gtaqqa'lt'pnn laplusang aq telimaji, "Tlimatoqs'p Ji'mej aq esgwia'tijig ta'nig getlams'tasultijig." Na tujiw naqt'g na'te'l aq na'tami se'g eliet.

¹⁸ Na ta'n tujiw egsitpu'g iga'q, sma'gnisg ta'n nuje'wa'tipnn Pie'lal jensi mu tami eimligw, na tujiw jipaqita'jig. Teluejig, "Talasitugunaq Pie'lo'q?" ¹⁹ Elot tewaggitg glusuaqan ugjit gwilugsin, pas'g na mo we'jia'tigul tami. Na tujiw sma'gnisg ta'n nuje'wa'tipnn Pie'lal pipanimujig aq tewaggitg glusuaqan ugjit ne'po'qsineu.

Na tujiw Elot naqt'g Jutia aq eliet glapis Sesalia aq gji-ga'ji'j pe'l getu siawqatg.

Ta'n teli np'gs Elot

²⁰ Elot ma'muni ugguwaiugtuaji mimajuinu'g ta'n tle'g 'gji'gann Tail aq Saiton. Mawalsultijig nat nmianew Elotal. Tmg gisa'la'titl ji'nmul teluisilitl Plastus wit toqwa'lgunew. Negm, nujo'tg's elege'wituo'guom. Etna

na wet gis pisgwita'jig. Na tujiw gis glula'tital Elotal. El'ta'jig aq pipanima'titl ugjit wantaqo'ti muta negm umutgig wejo'tu'tij mijipjewe' ugtelege'wa'gimig.

²¹ Etna na Elot gisi mgnt gegnue'g na'gweg, ta'n tujiw nasa'toqol elege'witewe'l aligal aq epa'sit ugt'pung. Na tujiw gelulaji mimajuinu'g. ²² Na tel sesgu'tijig, "Mu na ji'n m etlewistoq, gatu newgte'jit gnisgaminu!" ²³ Smtug Gjinisgam ugtansale'witeml gisa'latl Elotal gesnugwal-itl muta ignmuaji mimajuinu'g emtoqwalgun ta'n tujiw pas'g telteg Gjinisgam gepmitelmugsin. Gesnugwap-naq aq wetigi'g ne'pa't'pniga.

²⁴ Na tujiw Gjinisgam ugglusuaqanm siawa's'g aq se'sa's'g. Pugwelgig mimajuinu'g nutmi'tij aq getlams'tasultijig Se'susal.

²⁵ Na Pnnal aq Sol ela'tu'tij na suliewei ta'n a'sut-mewinu'g Antioq elgitmua'tij ugjit na a'sutmewinu'g Selusalemg. Gisi ignmua'titeg na suliewei negla igan-pugultiliji naqtmi'tij Selusalemg pemi apaja'tijig Antioq. Nespna'titl Sa'n Malgal.

Pnnal aq Sol megnujig aq poqjigimujig

13 Ta'nig getlams'tasultijig Antioq, eig'snig ta'sijig, ta'nig teluejig ta'n Gjinisgam telimgwi'tij aq ta'nig gegina'mua'tijig ta'n Gjinisgam tel puatg. Etna na wegla: Pnnal, Simion telui'tut "An'tagwej," Lusius (tle' 'gji'gan Sailin), Manien (negm toqwigwe'jig Elot na g'pnnol, aq Sol). ² Ge's emtoqwala'tij Nisgaml aq suneultijig, Wejuli Nisgaml telimgwi'titl, "Tepgisa'l ugjit ni'n Pnnal aq Sol lugwatmnew 'lgowaqan ta'n tegen ni'n teli mgng'pnig."

³ Ap suneultijig aq a'sutma'tijig. Na tujiw ge'gwa'tua'tiji ugpitnual un'jiwaq aq poqjigima'tiji.

Ta'n gis tliaq Saiplus

⁴ Pnnal aq Sol, elgimuteg Wejuli Nisgaml ela'tijig gutan Selu'sia aq weji pqotaqtege'jig glapis na mnigu teluisig Saiplus. ⁵ Ta'n tujiw oqwa'titeg 'gji'gan Salamis, ela'tijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg aq pestunmatmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanm. Sa'n Malgal wije'wa'titl ugjit mawi apoqonmatultinew.

⁶ Siawi asoqomita'jig na mnigu glapis Papos. Etna na'te'l weltesgua'titl ula puowinal teluisilitl Pa'l Se'sus. Ula na Lesui'p etlilitsit iganigjitegewinuin. ⁷ Witapal iganpuguilil na mnigu. Teluisilitl G'pnnol Selgius Polus, nestuelitl ji'nmul. Na g'pnnol wigumaji Pnnalal aq Solal negmeg, muta getu nutg's Gjinisgam ugglusuaqanm. ⁸ Pas'g na negmow getangwi'titl puowinal Elimas. (Gli'gewigtug telui'tut, Elimas, Lesui'pewigtug na Pa'l Se'sus.) Negm wejo'tg jigla'lan g'pnnolal Sulgius Polus mo 'gtlams'tasilin. ⁹ Na tujiw Sol, na telui'tut Poligap, ilgwentl Wejuli Nisgaml angamatl tegpaqiw ugsisgug puowinal, ¹⁰ aq telimatl, "Gi'l na mn'tu ugguwisl. Getantun 'ms't goqwei ta'n gelu'lg aq ta'n tel gaqaisg milamu'gl winjigl tela'tegen. Wejo'tmn gawasga'tuan Gjinisgam ugteliaqeweim ta'n teli egsuen. ¹¹ Gjinisgam nige' gi'l elapasual'sg aq ma nmitegewn, glapis Gjinisgam tli ul'te'lm'sg ulapin." Sm-

tug Elimas mu gis nemitegeg nugu aq al gigto'qwa'sit. Wejo'tg nat wen we'jian ilgwengun gnamugsin ug-pitn. ¹² Ta'n tujiw gis nemitog ta'n gis tliaq, na tujiw g'pno'l getlams'tasitl Se'susal aq mesgi'g's ta'n tel paqalaig ta'n tel gina'muetij ugjit Gjisaqamawl.

Ta'n gis tliaq Antioq, Pisitia eteg

¹³ Poligap aq ta'ni wijitgwei'aji weji pqotaqtaqatijig 'g'gigan Papos aq oqwa'jig na gutan Pelga, Pampilia eteg. Etna na na'te'l Sa'n Malg naqalaji aq apaja'sit Selusalemg. ¹⁴ Gatu negmow weita'jig Pelga aq siawita'jig Antioq, Pisitia eteg. Na atlasmutigis'g el'ta'jig a'sutuo'guomg, pisgwita'jig aq epita'jig. ¹⁵ Ta'n tujiw na iganpugultijig ala a'sutuo'guom wet gitmi'titeg 'tplutaqann Mowisewe'l aq ta'n gis wi'gas'g iganigjitegewinugi'g na elgitmua'tij glusuaqan, "Wijigatultigw, pualuloq glulanew mimajuinu'g, gugunmoq Gjinsigam ugglusuaqanm ulgwi'jimanew negmow." ¹⁶ Poligap gaqamit. Ugpitn etlegej aq telimaji mima-juinu'g,

"Nisgamewei wantaqo'ti i'tt'j ggamlamunuaq. Nigmatut, Isle'lewultioq aq esgwia'tioq ta'nig emtoqwaloq Gjinsigam, nutuigw! ¹⁷ Na Gjinsigam ta'n Isle'lewaq emtoqwala'tipn, gisi mgnapni gujjinaqi'g aq gisa'lapni mimajuinu'g tetuji pugweliepnig ta'n tujiw Ijipteg eimu'titeg. Na tujiw Gjinsigam tewo'lapni Ijipteg. E'w'g'p ugml'gigno'tim. ¹⁸ Ne'wisgegipunqeg teli pgiji gisipugutu'aji paqtaqamigtug. ¹⁹ Gisa'lapni 'gtmene-new lluigneg te'sunemigsijig mimajuinu'g na maqamigew Genan, aq ignmuapni ugtmimajuinumg assutmnew na maqamigew. ²⁰ Ne'w gasgiptnaqa-nipunqeg je na'nisga'q, gis pmtesgug ta'n tujiw Gjinsigam gisi mgnateg. Na tujiw ignmuapni iganpugultijig ta'nig nuji ilsutaqatijig glapis tetaputesg iganigjitegewinu Samuel 'pgising. ²¹ Ta'n tujiw gluma'titeg elege'wilil Gjinsigam ignmuapni Solal, wettaqielitl na 'Nnu'g teluisultijig Penjaminewa. Sol ujjl na Gissal, wettaqiet Penjaminew. Negm ugtelege'witmi'tipn ne'wisgegipunqeg. ²² Gjinsigam mena'lapn Solal na tujiw Ta'pital elege'witewa'latl. Etna na ula Gjinsigam teluet ugjit negm, 'Ula Ta'pit, Jessi uggwisl, na telamugsit ji'nm, gesalg. Etna na negm tla'tegetew ni'n ta'n tel pualg tla'tegen.' ²³ Etna na ula Se'sus, wettaqiet Ta'pitem, Gjinsigam gisa'lapn nuji-ugs'tawi'welin ta'n te'sijig mimajuinu'g, Isle'laq, 'st'ge' ta'n teli tplumsip. ²⁴ Ge's mu Se'sus poqji lugwatmugweg ugtlgowaqan, pegisinugweg Sapatis. Pestunmuapni 'ms't mimajuinu'g Isle'laq, 'Gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigtug aq sign'tasultinew.' ²⁵ Ge'sg menaq, Sa'n gaqa'tugweg ugtlgowaqan, telimapi mimajuinu'g, 'Tal'ta'sultioq wenin ta ni'n? Mu na ni'n ta'n gilew esgmalog. Gatu ma 'pgije'nug 'pgisintew negm aq ni'n mo tepawgtiw umugsng mena'tuan.' Na.

²⁶ "Wijigatulti'gw ta'n Aplameg wettaqia'tioq, aq esgwia'tioq ta'n elt emtoqwaloq Gjinsigam. Ula na agnutmaqan, petgitmugsi'gw, ugjit ginu ta'n te'si'gw, ta'n Gjinsigam tli ugs'tawugsitesnu. ²⁷ Na mimajuinu'g wigultijig Selusalemg aq ta'nig iganpugutagwi'tiji, mo

gejia'tigupnn Se'susal, nujiugs'tawi'welin. Mo nestasultigw ugglusuaqanmual iganigjitegewinugi'g ta'n i' gitmi'titeg te's atlasmutigis'g. Gatu teliaqapneg ta'n tujiw ne'po'teg Se'susal ta'n iganigjitegewinugi'g igan tluelpnig. ²⁸ Aq we'gaw mo goqwei we'jitua'ti'gw ugjit lsuman ta'n tl ne'pa'new gatu pipanima'titl Pilotal ugjit Se'susal ne'po'qsilin. ²⁹ 'Ms't goqwei gis tla'taqati'titeg 'st'ge' ta'n tel wi'gas'g ugjit negm. Na tujiw weji nisa'lut gujjieweigtug aq etl utqatalut sapalqe'g gun'tew. ³⁰ 'Lpa nepg'pnaq pas'g na Gjinsigam apaji minua'lapn aq wenaqa'lapn. ³¹ Gaqaisugunaq nemu's'p ta'nig gis mawi al'ta'tipni weja'tegemg Galali glapis Selusalemg aq nige' negmow ta'n tel nemitu'tip, te-lima'tiji mimajuinu'g Isle'laq. ³² Nige' ninen pegisitleg gelu'lg agnutmaqan, ta'n Gjinsigam teplumapni Lesui'paq, na tla'tegetew. Nige' gis tla'tegetaq ugjit ninen ta'nig wettaqia'ti'gw aq maw gilew, ta'nig mo Lesui'peultiwoq. Na teliaqap ta'n tujiw Gjinsigam apaji minua'lapn na Se'susal, 'st'ge' gis wi'gas'g tapuewei 'gtapegiaqan Gjinsigam ugtwi'gatign, 'Gi'l na 'ngwis aq nige' gisgug gepmitelmul.

Weja'tegemg nige' ilgwentes 'ms't goqwei ni'newei.'

³⁴ Etna na ula Gjinsigam igan tluelp, ta'n tli unaqa'latal 'nplij je mu sugul'gan,

'Ignmultes ta'n goqwei gepme'g gelu'lg aq sape'wit ta'n Ta'pit teli tplumg'p ignmuaneu.'

³⁵ Getletug aq na'tami igtig ewi'gas'g ta'n teluet,

'Ma ignmuawt sape'wit uglugowinum sugul'gan.'

³⁶ Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n Gjinsigam tel pualapn. Ta'n tujiw nepgeg nutqatalutpnaq gmetug ujjuaqi'g aq sugul'qapnaq. ³⁷ Pas'g na newgte'jit ta'n Gjinsigam wenaqa'lapn, gisi npliteg mo negm sugul'gaqapnaq.

³⁸ Wijigatulti'gw, 'ms't ta'n te'sioq, telteg 'gji'tunew na gelu'lg agnutmaqan, ta'n teli usgutmulog gilew. Wet saputa's'g Se'susewigwug Gjinsigam apigsigtugsinenu 'gtlue'utinal, ta'n tujiw getlams'tasultigw Se'sugulieg. Telteg 'gji'tunew na Mowis ugt'plutaqanm mo gis jigla'lulugup lue'utigtug gatu ta'n wen getlams'tasit Se'suseg na gis jigla'lutew lue'utigtug. ⁴⁰ Ango'tmug, nige! Glaman ta'n teluepnig iganigjitegewinugi'g ma nugu tlianug gi'leg. ⁴¹ Teluepnig,

'Gilew ta'n maligmoq Gjinsigam!

Mo jigs'tmu'tiwoq gilew.

Getl ta na nepu'tioq aq mn'tua'gig lta'toqs'p.

Ma 'gtlams'tmu'tiwoq

ta'n goqwe'l gis tliaqal gilew gna'gwegmuaq

tli pa wen sangew gnua'tugsinew ma jigs'tmu'tiwoq.'

"

Na tel pestung'p Poligap.

⁴² Ge's Poligap aq Pnal pemi nqatmi'tij a'sutuo'guomg, na mimajuinu'g wiguma'tiji ugjit apaja'tinew igtig atlasmutigis'g. Telima'tiji, "Me' tlimites-nen ugjit negla ta'n goqwe'l." ⁴³ Ta'n tujiw mimajuinu'g naqtm'i'titeg ta'n i' tli ultesgatultipni, Poligap aq Pnal majulgwali pugwenniji Lesui'paq aq maw igtigig, ta'nig majulgwatmi'tij Lesui'peweiei. Na apostale'wijig wesguma'tiji aq welima'tiji ugjit negmow siaw tl mima-jultinew aq siaw lita'sin ta'n teli ulm'toq Gjinsigam.

⁴⁴ Na igtig atlasmutigisg'g suel 'ms't wen na gutanjij peita'jig ugjit nutmnew Gjinisgam ugglusuaqanml.

⁴⁵ Ta'n tujiw Lesui'paq iganpugultijig nemia'titeg pugwenniji mimajuinu'g, smtug wisgua'tijig, poqji gtana'ti-tl ta'n Poligapal teluelij aq emegwi panta'tu'titl ug-tunual. ⁴⁶ Pas'g na Poligap aq Pnnal me' na aji mel-gewistoqig, "Gilew na telgitasultioq tmg nutmnew Gjinisgam ugglusuaqanm. Gatu nige' gilew mo puat-muoq aq pegwatasultioq mo tepawgtiwoq ugjit iapjiw mimajuaqan. Na nige' ninen naqaluleg aq ela'tieg ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁴⁷ Gjinisgam telgimugsieg na tla'taqatinen. Teluet,

'Ni'n iga'tuloq ugjit wasetenmuan negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq musga'tuan mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu, ta'n tli ugs'taitaq.'" Na.

⁴⁸ Ta'n tujiw ta'nig mo Lesui'peulti'gw nutmi'titeg, wel'ta'sultijig, aq teluejig, "Gjinisgam ugglusuaqanml gelu'lg." Miwatmua'titl Nisgamml muta tel'te'tmlj, "Na ta'n te'sit wen 'gtlams'tasij Se'suseg guguntew iapji-wewei mimajuaqan." Ta'n te'sijig gisita'sultijig minui ugs'tqamultinew eligsugultijig Nisgamewigtug aq get-lams'tasultijig aq ta'n te'sijig pewatmi'tij iapjiwewei mi-majuaqan wa'so'q.

⁴⁹ Gjinisgam ugglusuaqanm se'sa's'g ta'n te's'gl uggutanji'jmuat Antioqe'gati. ⁵⁰ Pas'g na Lesui'paq iganpugultijig, gisa'laji gepmitelmujig ji'n mug na 'gji-gan aq saqama'sgwaq ta'n emtoqwala'titl Nisgamml 'gtananew Poligapal aq Pnnalal. Poqji gitnme'wa'tiji aq tewaqqatesgugijig uggutanmuaq. ⁵¹ Na apostale'wijig pewaqtetu'tij 'mjegei umugsnuaq na'te'l. Pa na wije'i aq 'gpitnn pewaqtestoq. Na igan gnuatua'tiji ta'n go-qwei tliatew, ugjit Antioqewajg ugmetue'gmuow. Na smtug siawa'tijig glapis Aigionium. ⁵² Ta'nig get-lams'tasultijig eigig Antioq welgwitgl uggamlamunual aq ilgwenujig Wejuli Nisgamml.

Ta'n gis tliaq Aigioniumg

14 Na wije'i teliaq 'gji-gan teluisig Aigionium. Poligap aq Pnnal ela'tijig Lesui'peweiei a'sutuo'guom aq pisgwa'tijig. Ta'n teli ulewistu'tij na pugwelgig Lesui'paq aq esgwia'tijig getlams'tasultijig Se'susal.

² Pas'g na Lesui'paq ta'nig mo getlams'tasulti'gw mes-gi'g ta'n pegwatu'tij sespena'q ta'nig mo Lesui'peul-ti'gw, gawasgijultijig 'gtananew Poligapal aq Pnnalal.

³ Na apostale'wijig, pegitgatg'pnig na'te'l. Melgita'jig ta'n telewistoqig ugjit Gjisaqamawul, musga'tuaji mi-majuinu'g ta'n teluejig na teliaq. Musga'toq ta'n teli ul'te'lma'j na mimajuinu'g. Etna na ugjit Gjinisgam weji ignmuasni Poligapal aq Pnnalal ml'gigno'ti aq pugwel-gl tla'tegen paqalaiuti'l aq ta'n tel mili npitege'tij. ⁴ Na mimajuinu'g 'gji-gang nasgwia'tijig, ta'sijig wel'te'lma'ti-ji Lesui'paq aq igtigig wel'te'lma'tiji apostale'wiliji.

⁵ Na tujiw Lesui'paq aq na mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw mawalsultijig ta'nig iganpugultijig aq gissutmi'tij emegweiwanew apostale'wiliji aq gun'teugta'new. ⁶ Ta'n tujiw apostale'wijig nutma'titeg ugjit ta'n getu tla'luj jaqalsumsijig. Smtug ela'tijig na

maqamigew Laigonia ta'n etegl gitg 'gji-gann Listla aq Tel'pi. ⁷ Na'te'l pestunmi'tij na gelu'lg agnutmaqan.

Ta'n gis tliaq Listla aq Tel'pi

⁸ Etna na ula ji'nm wigit Listla uggwatl maliggl. 'Lpa na teli ugs'tqamuiteg, pa na mo ne'gaw gisi ala'sigw. ⁹ Pempopis na'te'l, etl jigs'tuatl Poligapal. Poligap geitog getlams'tasilin aq gisi npisilital. Gesi angamatl, ¹⁰ aq gesigawewistoq ta'n telimaj, "Gama'si aq siwno-qpugua'sil!" Na ji'nm smtug wenaqiet aq poqji ala'sit. ¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'titeg ta'n Poligapal gis tla'tegej, na poqji sesgu'tijig ta'n negmow teli isulti'tij ugtli'sutiwow Laigonian, "Nisgamaq mimajuinualsijig aq wa'so'q wet nisa'tijig ugjit ginu." ¹² Pnnalal teluisungewa'titl, "Su's," aq Poligapal, negm na "Elmes" muta negm nutewistoqop. Su's na iganpuguit nisgam ugjit Gli'gewa aq Elmes nisgam ta'n nutewistoqop ugjit Su's. ¹³ Na a'sutuo'guom ugjit Su's eteg sitatug gutan. Na patlia's ta'n elugowatl Su'sal pegisulaji lat-to'laq aq wasuegl ga'qana'tas'gigtug. Negm aq pug-welgig mimajuinu'g getu ne'pa'tijig ula wi'sisg, getu musga'tua'tij apostale'wiliji ta'n tli emtoqwalataq.

¹⁴ Ta'n tujiw Pnnal aq Poligap nutma'titeg ta'n getu tla'taqatili mo wel'te'tmi'ti'gw. Smtug el'tugwi'gig megwaig ta'n mimajuinu'g eimi'tij, gesigawwejig, ¹⁵ "Goqwei na wet tla'taqatioq, ji'nmutut? Ninen pas'g ji'n mug, mimajuinuiieg st'ge' gilew! Weji pgsineg'p ugjit tlimulinen gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'sus aq jigla'lulinen wegla ta'n goqwe'l emtoqwatmoqol mo gelu'lgtnugl aq gisa'luleg emtoqwalanew giasgiwewei Gjinisgam. Etna na negm ta'n iapji mimajit, gisitoq wa'so'q aq ugs'tqamu, 'gta'n aq ta'n te's'g goqwei etegl na'te'l. ¹⁶ Gis nige' sa'q eliamapni 'ms't mimajuinu'g tla'taqatinew ta'n tel puatmi'tij. ¹⁷ Pas'g ne'gaw mus-galsit ta'n wenij negm ta'n goqwei gelu'lg tela'tegej. We'gaw ignmugsioq gigpesan wejiaq musigisg'tug glaman weligwegl 'gtiga'taqanmual. Ta'n tujiw teta-putesg iga'q, aq ignmugsioq mijipjewe'i aq gisa'lugsioq uggamlamunual ulgwijultinew." ¹⁸ We'gaw ta'n telewis-toqig apostale'wijig waqqaj gis naqa'la'tiji mima-juinu'g. Wegla getu tla'taqatipnig ne'pa'tinew wi'sisg musga'tua'tij apostale'wiliji ta'n tli emtoqwalataq.

¹⁹ Ta'sijig Lesui'paq weita'jig Antioq, na Pisitia eteg, aq Aigionium, negmow pegwala'tiji mimajuinu'g gun'teugta'new Poligapal aq na tujiw tewaqqatejima'ti-tl uggutanmuaq. Tel'ta'sultijig ne'pnitaq. ²⁰ Pas'g na ta'nig getlams'tasultijig gigoqopugutua'titl Poligapal negm wenaqa'sit aq apaji wije'wa'titl gutang. Na igtig na'gweg Poligap aq Pnnal ela'tijig gutan teluisig Tel'pi.

Apaja'tijig Antioq Silia eteg

²¹ Poligap aq Pnnal siaw gina'muatmi'tij na gelu'lg agnutmaqan ula gutan Telpi aq gisa'la'tiji pugwenniji mimajuinu'g majulgwalanew Se'susal. Ap nesutesg-megl 'gji-gang Listla, toqo Aigionium, aq Antioq, Pisitia eteg. ²² Melgignewa'la'tiji ta'nig getlams'tmu'tiliji aq welgwijima'tiji ugjit siawi gtlams'tuanew Se'susal. Na

tel gina'mua'tijig, "Lpa pugwelgl wet saputita'igul metue'gl gesgmnaq pisgwita'igw Gjinisgam ugtelege'wa'gimg wa'so'q." ²³ Te's gutan ta'sijig ta'n getlams'tmu'tijig, megna'tiji ta'nig iganpugutuataq. A'sutmessewa'tiji aq suneultijig, na tujiw Nisgaml ug-pitng iga'tua'tiji mimajuinu' ta'n gis elita'sitipnn.

²⁴ Ta'n tujiw gis saputita'titeg ta'n telgi'g Pisitia, pegisingig na maqamigew teluisig Pampilia. ²⁵ Gelu'lg agnutmaqan pestunmua'tiji na mimajuinu'g tleiaultijig na gutan Pelga. Na tujiw el'ta'jig glapis na gutan Atalia. ²⁶ Na'te'l pem tepa'tijig lapuguanigtug aq apajaq-taqatijig Antioq. Etna na'te'l ta'nig getlams'tmu'tijig iga'tua'tipnn Poligapal aq Pnnalal Nisgaml ug-pitng glaman gisa'tutaq ula 'lgowaqan glapis gaqa'tu'tij aq nige' gaqa'tu'titeg.

²⁷ Ta'n tujiw iga'titeg Antioq, mawita'jig mimajuinu'g ta'nig getlams'tmu'tijig aq telima'tiji ta'n Gjinisgam teli apoqonmuapni aq wet sapu tl lugwep negmowigtug glaman na nige' ta'nig mo Lesui'peulti'gw gis tli gt-lams'tasultitaq. ²⁸ Pegitgatmu'tijig na'te'l wijitgwei-wa'tiji ta'ni wegla getlams'tasultiliji.

Etl ultesgatultijig Selusalemg

15 Ta'sijig ji'n mug weita'jig Jutiaewa'gig glapis Antioq naji gina'mua'tiji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal. Teluejig, "Ma gilew ugs'ta'tiwoq glapis lug-watasultioq 'st'ge' ta'n telteg 'tplutaqan Mowisewei." ² Gatu Poligap aq Pnnal ma'mun gi'gaja'sualujig ula ji'n mug ugjit na. Ta'nig getlams'tua'titl Se'susal gissut-mi'tij Poligap, Pnnal, aq ta'sijig igtigig tleiaultijig Antioq, 'lta'new Selusalemg nat nmianew apostale'wiliji aq iganpugultiliji ugjit na.

Ta'n etl mawita'jig Selusalemg

³ Na elgimujig. Ge's pemi lta'titeg Ponisiaewa'gig aq Samaliaewa'gig, agnutma'tijig wijigoma'tiji ta'n tel gawasgita'tij Nisgamewigtug ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ula agnutmaqan pegisitu'tij mesgi'g ul'ta'suaqan ugjit ta'n te'sijig wijigoma'tiji. ⁴ Ta'n tujiw iga'titeg Selusalemg wel'ta'sultijig ta'n teli ultesgatulti'tij apostale'wijig, iganpugultijig aq esgwia'tijig ta'nig get-lams'tasultijig. Telima'tiji ta'n Gjinisgm wet sapu tl lug-wep negmow na Pnnaleg aq Poligapeg ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁵ Gatu ta'sijig Palasiaq ta'nig get-lams'tmu'tijig, gaqamita'jig aq teluejig, "Amujpa na ta'nig mo Lesui'peulti'gw elugwatasultijig aq telima'tiji jigs'tmug na 'tplutaqan Mowisewei."

⁶ Na apostale'wijig aq iganpugultijig mawagnutma'ti-jig ugjit na. ⁷ Pegit agnutma'titeg, na tujiw Pie'l gaqa-ma'sit aq teluet, "Wijigatulti'gw, gis nige' sa'q, gilew geituoq, Gjinisgam weji mgnip ni'n te'sioq ugjit gelu'lg agnutmaqan gina'muen ta'nig mo Lesui'peulti'gw, glaman negmow nuttaq aq 'gtlams'tasultitaq. ⁸ Aq Gjinisgam, ta'n gejjaji mimajuinu'g ta'n telgwijultilij uggamlamunuaq, musga'tuapni ta'n ul'te'tmnew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ignmuapni Wejuli Nisgaml pa na wije' aq ginu ta'n teli ignmugsi'gup. ⁹ Mo tal pil-

tua'lagupni ginu aq negmow, apigsigtmuapni ugtlue'utiwal muta getlams'tasultipnig. ¹⁰ 'Lpa 'gtu lug-waloq Gjinisgam? Pa na munsaiwaji wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew pugwelgl ta'n goqwe'l je mo ginu gujjinaqi'g gisotmi'tigupneg aq ginu mo gissotmug? ¹¹ Ginu weji ugs'ta'ti'gw ta'n teli gt-lams'tmu'g Se'suseg ta'n ewlite'lgaqan pema'lugsi'gw. Pa na wije' negmow na teli ugs'ta'tij." Na teluet Pie'l.

¹² Na tujiw tetuji jigteg ta'n tujiw Poligap aq Pnnal gegna'tuateg 'ms't goqwe'l tel mili npitege'tij aq paqalaultijig ta'n Gjinisgam tel mil lugwej e'waji ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ¹³ Ta'n tujiw gaqewistu'titeg Ji'mej gelusit, "Jigs'tuigw, wijigatulti'gw. ¹⁴ Simion nige' gis gnu'a'tugsioqos ta'n Gjinisgam amgwes musga'tuaj ugjit ul'te'tmnew negmow ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Weji ugsua'laji wegla ta'nig getlams'tasultijig ugjit neg-mewe'n. ¹⁵ Iganigjitegewinugi'g ugglusuaqanmual wi-jei telueg'p 'st'ge' nige' gis tliaq. Gjinisgam ugtwi'gatign, tel wi'gas'g. ¹⁶ Gjisaqamaw teluet,

'Ni'n apaja'sites aq tla'tega's ta'n goqwei teli tplumg'p Ta'pito'q. Gisa'la's ta'n Ta'pit wetapegsit, ilgwenan mimajuinu'g.

¹⁷ Toqo 'ms't ala igtigig mimajuinu'g gwiluataq Gjisaqamawul. 'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g ta'n wigumgig ugjit ni'newe'nnew.

¹⁸ Na teluet Gjisaqamaw ta'n ignmut'pnig gujjinaqi'g 'gji'tunew gis sa'q.' "

¹⁹ Ji'mej siawewistoq, "Ni'n telsutm mut piami 'lgo-waqana'lanew na mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peul-ti'gw, pem gawasgita'sultijig aq 'lta'jig Nisgamewigtug.

²⁰ Gatu awna wi'gmuaney wi'gatign tlimatesnu. 'Mut malqotmnew mijipjewe' ta'n gisi emtoqwa's'g ugjit 'nn-uoqta'wg. Angweiasultigw, aq mut malqotmnew wi'sis ta'n gis gestunepilut, pa na wije' mal'tew mut malqotmnew. Ta'nig tepqatmutijig mut sespo'taqatinew, aq pa na wije' ta'nig newgtug-wa'lugutijig.' ²¹ Muta Mowiso'q ugt'tplutaqanm gis nige' sa'q egi'tas'g a'sutuo'guomg te's atlasmutigis'g aq wegla glusuaqann pestunmi'tij te's gutan."

Na apostale'wijig aq iganpugultijig elgitmua'tij wi'gatign negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw

²² Na tujiw apostale'wijig aq iganpugultijig maw 'ms't ta'nig getlams'tmu'tijig gisita'sultijig mgnanew ta'siliji ji'n mug na'te'l aq poqjigima'tiji Antioq maw Poligapal aq Pnnalal. Megna'tiji Sutaal, telui'tut, "Palsapas" aq Sailas tapusiliji ji'n mug ta'n maw gepmitelmujig. Ula na wi'gatign ta'n elgitmua'tij:

²³ "Wijigatulti'gw, ninen apostale'wieg aq igan-pugultieg wel'ta'sualuleg gilew ta'nig mo Lesui'peul-tiwoq. Eimu'tioq 'gjigan Antioq, aq na maqamigal Silia aq Silisia. ²⁴ Gis nutmaieg alt ji'n mug te'sieg 'lta'pnig ta'n eimu'tioq aq gaqi ewnasimugsioq ta'n te's'g goqwei. 'Lpa mo ninen telimaqatt'pnig na tla'taqatinew. ²⁵ Etna na ugjit mawalsieg'p aq 'ms't wel'te'tmeg'p mgnanen alt ji'n mug. Weji ug-

sua'l'g'tjig ula ninen te'sieg ugjit 'lgitmulinen. Wi-je'wataq wegla tapusijig nigmena q Pnnal aq Poligap ta'n mawi gsalg'tjig. ²⁶ Iga'tu'tip negmow ugmimajuqaqanmuow ta'n tel lugowa'tip Gjisaqamawminu Se'suguli. ²⁷ Nige' elgimg'tjig Suta aq Sailas. Negmow tlimultaq na wijei ta'n gis wi'gmuleg. ²⁸ Wejuli Nisgam ilgwenugsieg ta'n telita'sultieg mo piam git-nm'tinew pas'g wegla ta'n telimulegl nige'. ²⁹ Mut malqotmnew mijipjewe ta'n gisi emtoqwa's'g ugjit 'nnooqta'wg, mut malqotmnew mal'tew, mut malqomanew wi'sis ta'n gis gestunepilut. Ta'nig tepqatmu'tioq mut sespo'taqatinew aq pa na wijei newgtugwa'lugutioq. 'Lpa na gis tla'taqatioq ula'taqatitoqs'p. Glapis nemitulti'gw. Na 'ms't."

³⁰ Ignmua'tij wi'gatign ula tapusiliji ji'n mug Sailasal aq Sutaal aq elgima'tiji Antioq. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l, mawita'jig ta'nig getlams'tmu'tijig aq ignmua'tij wi'gatign. ³¹ Ta'n tujiw ula mimajuinu'g gis gitmi'titeg ula wi'gatign, na we'gwi ul'ta'sultijig ta'n ula wi'gatign telueg aq welgwijimgwi'tij. ³² Suta aq Sailas, na natuwesiq ugjit Gjinisgam pegiji usguma'tiji weget ta'nig getlams'tmu'tijig, welgwijima'tiji aq mel-gignewa'la'tiji ta'n teli gtlams'tasulti'tij. ³³ Pegitgatmu'tijig na'te'l. Na tujiw ta'nig getlams'tmu'tijig enmigima'tiji wanta'qo'tigtug. Apaita'jig ta'nig petgima'tipni. 'Ms't wen welgwijing'p. [³⁴ Gatu Sailas gis-sumsit siawqatmn na'te'l.]

³⁵ Poligap aq Pnnal pegitgatig na'te'l Antioq. Negmow aq pugwelgig igtig gegnu'tmua'tiji aq pestunmatmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanm.

Poligap aq Pnnal nigtua'tijig

³⁶ Panaemg ta'sijig tepgunsejig, Poligap telimatl Pnnalal, "Ge' apaja'tinej aq naji mittugwalanej ta'nig getlams'tmu'tijig ta'n te's'gl gutanji'tl na'te'l ta'n pestunmu'g'p Gjinisgam ugglusuaqanm, aq gisi gji'jatesnu ta'n telo'ti'tij." ³⁷ Pnnal getu nespnasn Sa'n Malgal, maw negmow. ³⁸ Pas'g na Poligap tel'ta'sis mo wel-tenug nespnan, muta mo wijitgweiwagupni glapis gaqa'tu'titeg ugtlugowaqanuow. Awna apaja'sis aq naqalasn 'gjigan Pampilia. ³⁹ Mo wijei tel'te'tmi'ti'gw ugjit Malgal aq mo gisi pegwatesguagupni. Na tujiw nigtua'tijig. Pnnal nespnatl Malgal, ⁴⁰ gatu Poligap megnatl Sailasal. Ta'nig getlams'tasultijig telima'tiji, "Iga'luleg Gjinisgam upitng aq negm angweiugsitoqs'p." Na tujiw naqtm'i'tij na'te'l. Pnnal aq Malg elaqtegejig Saipulus, aq Poligap aq Sailas ⁴¹ wet saputa'tijig maqamigew teluisig Silia aq igtig Silisia. 'Mjit ap newgt ali apoqonmua'tiji ta'nig getlams'tmu'tijig.

Timoti wijewaji Poligapal aq Sailasal

16 Poligap siawa'sit Tel'pi, na tujiw Listla. Etna na ula ji'nm teluisit Timoti ta'n wigit na'te'l. Getlams'tasit maw uggit, negm Lesui'pewi'sgw, pas'g ujil na Gli'gewa'. ² Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig wigultijig Listla aq Aigionium weli usguma'titl Timotial. ³ Poligap getu nespnasn Timotial. Etna na ugjit elug-

walasn. Wet tla'teges na muta ta'n te'sijig Lesui'paq na'te'l geja'titl Timotial ujil Gli'gewa'. ⁴ Ge's pemi 'Ita'tij gutan, telima'tiji ta'nig getlams'tmu'tiliji ta'n goqwe'l iganpugultijig aq apostale'wiji Selusalemg gissutmi'tij ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew. Telima'tiji jigs'tmnew wegla 'tplutaqann. ⁵ Etna na ugjit wegla ta'nig getlams'tua'titl melgi gtlams'tasultijig aq pem pugweliejig te'sigis'g.

Ta'n telapulgigwa's Poligap, Tloas

⁶ Na tujiw pem siawita'jig na maqamigew miawe'g Pligia aq Galetia. Mo Wejuli Nisgam ignmuagusni la'tinew na maqamigew teluisig E'sia ugjit pestunmnew gelu'lg agnutmaqan na'te'l. ⁷ Toqo siawita'jig glapis na maqamigew teluisig Misia. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l getu 'Ita'snig na maqamigew teluisig Pitinia, pas'g na Se'sus ugjijaqamitl, na Wejuli Nisgam mo ignmuaqunpni 'Ita'lin. ⁸ Na siawi angamita'jig Misiaewa'gig aq enminisgamigeg glapis Tloas. ⁹ Na wela'gw Poligap telapulgigwa'it. Nemiatl ji'n mul, Masetonia tle'l, gaqamilitl aq etawaqtmalitl, "Jugu'a ula Masetoniaewa'gig aq apoqonmuieg!" ¹⁰ Ta'n teli nqase'g Poligap telapulgigwa'it, na smtug ilajultieg aq naqtmeg na gji-gan Tloas ugjit 'Ita'nen Masetoniaewa'gig. Na Gjinisgam telimugsieg ugjit 'Ita'nen gina'muan mimajuinu'g na'te'l na gelu'lg agnutmaqan.

Litia ta'n teli gtlams'tasij Pilippiieg

¹¹ Toqo weji ppoqtaqatig Tloas, aq wet siawaqtaqatig tetpaqiw mnigu teluisig Samotle's. Igtig na'gweg siawi asoqomaqtaqatig glapis Niapolis, aq na'te'l oqwa'ieg. ¹² Weja'tegemg na'te'l, el'ta'ieg na 'gji-gan teluisig Pilippi eteg na amgwesewei maqamigew Masetoniaewa'gig, pugwelgig Lo'mewaq wigultijig na'te'l. Eimu'tieg pe' ta'suguna'q na 'gjigan. ¹³ Na atlasmutigis'g tewita'ieg na 'gjigan aq el'ta'ieg gigjiw sitmug. Tel'ta'sultieg i'tt'tew ta'n i' tli a'sutma'tijig Lesui'paq. Na epita'ieg maqamigeg aq agnutma'tieg na e'pjiig ta'nig etl mawita'pnig na'te'l. ¹⁴ Na newgte'jit nutugsieg teluisis Litia, tleiwit na gutan Taiatila. Negm nuji ntuisgetoqol mego'tigl megwi ewne'gl amalegn. Ula e'pit emtoqwalatl Nisgamal, aq Gjisaqamaw pana'tua's ugtangita'suaqanm ugjit melgi jigs'tmn ta'n Poligapal teluelij. ¹⁵ Negm aq ta'n te'sijig mimajuinu'g eimu'tiliji wiguaq, 'ms't sign'tugsnig. Na tujiw wigumugsieg 'Ita'nen wiguaq aq i'mnen. Teluet, "Geituoq nige' ni'n getlams'tasi Gjisaqamaw Se'sus. Pualuloq jugwita'new nigna'q aq i'mu'tinew." Gisita'sultieg ugjit 'Ita'nen wiguaq.

Poligap aq Sailas etl pija'lujig laplusang na 'gjigan teluisig Pilippiieg

¹⁶ Newgte'jit na'gweg pemi Ita'ieg ta'n i' tli a'sutma'tieg, asugugsieg gistejui'sgwej geggunasn mn'tu'l, ta'n gisa'latl igani gji'tun goqwei ta'n tliatew. Ta'n teli ugsigej megete'g suliewei ugjit negla ugtassusitemg. ¹⁷ Alulgwalgugsieg ta'n tel militaieg ninen aq Poligap,

mimajuinu'g sesgwalaji, "Wegla ji'n mug elugowa'titl Gjinisgaml ta'n mawi espe'litl. Telimugsioq ta'n tli ugs'ta'titoqs'p." ¹⁸ Gaqaisugunaq tela'teget glapis Poligapal taqala'latl, gigto'qopugua'sit, aq telimatl na mn'tu'l, "Ugwisunm Se'suguli, ni'n telimul tualqa'sin na e'pite's." Smtug, na mn'tu gettaqa'sitl e'pite'sl.

¹⁹ Na wegla ugtassusitemg geitu'tij ntutaq ta'n telitu'tij suliewei goqqwa'la'tiji Poligapal aq Sailasal aq eltejima'tiji ta'n iganpugultijig eimi'tij ta'n i' tli usgowi-ta'tij mimajuinu'g. ²⁰ Pegisula'tiji wegla ta'n assusijig Lo'mewa'g eigig, telua'tijig. "Wegla ji'n mug Lesui'paq aq mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij 'ggutanminaq. ²¹ Gegnu'tmugsieg ta'n ginu 'tplutaqan telteg mu tla'taqatinnenu. Ginu na Lo'mewa'g aq ma gis majulgwatmuggul ta'n telimugs'gw." ²² Na pugwelgig mimajuinu'g witoqutijig aq poqji matna'tiji. Assusijig menina'tua'tiji utapsunual Poligapal aq Sailasal, melgima'tiji ugjit te'sipowmaqanta'new. ²³ Ta'n tujiw gis ma'muni ugsito'teg, na tujiw pijjiaqalujig laplusang, aq nuji ango'tg laplusang telimut, "Ml'gi appusqa'inen!" ²⁴ Na gis tlimuteg laplusane'j pijegeji mujga lame'g laplusang aq mesgi'gl gmu'tl pitasgatuaji uggwatual aq seggap-inmuaji.

²⁵ Na'tami gisgatatpa'q, Poligap aq Sailas metewi a'sutmajig aq etli gtapegiatmi'tiji Nisgamewei a'sutmewintoqig. Gatu na ula igtigig laplusang pisultijig etl jigs'tua'tiji. ²⁶ Na jiniw mesgi'g maja's'g ugs'tqamu aq pepuegej laplusang ta'n ge'guteg. Na smtug 'ms't ga'qann panteta'qal aq pisgataqanapi'l menjaqal uggwatuaq ta'n te'sijig pisultijig laplusang. ²⁷ Na nujo'tg laplusane'j tugwieteg, ta'n tujiw nemitoq ga'qann pantetegl tel'ta'sit ta'n te'sijig pisultipnig gaqsmultitig. Na smtug wesua'toq espo'qwas'g aq getu ne'pa'sit. ²⁸ Pas'g na Poligap sesgwet ta'n tel we'gwisigawwej, "Mut na tla'tegew. 'Ms't ula eimu'tieg!"

²⁹ Na laplusane'j wigumatl ji'n mul ta'n nujo'tmlj wasoqonmaqan aq pegisitlij laplusane'j pisgutugwi'g aq nespi neng'tesing aq el nutgul'pa'sua'laji Poligapal aq Sailasal uggwatuaq. ³⁰ Na tujiw tew wije'waji aq pipanijamaji, "Tala'tega's, saqamawtut, ta'n tli ugs'ta's?"

³¹ Telima'titl, "Gtlams'tasi Gjisaqamaw Se'sus aq ugs'tates, maw gigmaq." ³² Gegnu'tmua'tiji Gjinisgam ugglusuaqanml, negm aq 'ms't ta'n te'sijig wiguaq. ³³ Na wije' te's ajiet na wela'gw na laplusane'j wesua'laji Poligapal aq Sailasal waqama'tuaji ta'n tel jilta'silij. Toqo negm aq 'ms't wi'gma smtug sign'tasultijig. ³⁴ Na laplusane'j enma'laji wiguaq aq essmaji. Negm aq wi'gma welgwijultijig muta nige' getlams'tasultijig Nisgamewigtug.

³⁵ Na wapg Lo'mewa'g assusijig elgitmi'tij glusuaqan ugjit nujiugsua'tegejig teluejig, "Tua'lug negla ji'n mug!"

³⁶ Toqo na laplusane'j telimatl Poligapal, "Assusijig petgitmi'tij glusuaqan ugjit gi'l aq Sailas gis tua'titoqs'p aq sangew maja'tigw nige'."

³⁷ Pas'g na Poligap telimaji nuji ugsua'taqatijig, "Menaq ninen goqwei opla'tueg aq mo sewisga'tueg ugt'plutaqanmuow. We'gaw te'sipowmaqantoqsieg'p

mimajuinuigtug. Ninen, Lo'mewa'g, pa wije' aq gilew! We'gaw pija'lugsieg laplusang aq nige' pualugsieg jigla'tinen aq mo pualiweg goqwei me'ta'tmnen! A' na moqwa! Amujpa na negmow Lo'mewa'g assusijig wejgwa'tijig tet aq getaqa'lugsieg."

³⁸ Na nuji ugsua'tegejig gegnu'a'tegejig Lo'mewa'g assusijig. Ta'n tujiw geitu'titeg Poligap aq Sailas Lo'mewa'g pa wije' aq negmow na jipaqita'jig. ³⁹ Smtug ela'tijig aq telima'tiji ta'n teli ms'ge'tij. Na tujiw tewa'la'tiji laplusang aq etama'tiji, "Etug gilew teli ulm'tuoq jigla'tioq 'ngutanminaq." ⁴⁰ Poligap aq Sailas naqtm'i'tij laplusang aq ela'tijig Litia wiguaq. Na'te'l weltesgua'tiji ta'ni getlams'tasultiliji. Agnutma'tijig aq welima'tiji. Na smtug naqtm'i'tij na 'gjigan.

Ta'n goqwei teliaq na 'gjigan Tesseloniga

17 Na tujiw siawita'jig 'gjigan teluisig Ampipolis aq igtig teluisig Apollonia, aq peita'jig Tesseloniga. Na'te'l eteg's Lesui'pewei a'sutuo'guom. ² 'St'ge' ta'n i' tla'teget, Poligap naji tgo'tg. Ta'n teli pgitgatg, nesisgl atlamutigisgugl mimajuinu'g wesgumaji aq sespagnutma'tiji. Gjinisgam ugtwi'gatign e'w'g. ³ Gegnu'a'tuaji aq musga'tuaji amujpa na Nujiugs'tawi'wet teli ulmaje'g'p, nepg'p aq apaji minunsi'pnaq. Poligap telimaji, "Ula Se'sus, ta'n wesgumug, etna na negm Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam megnapn ilgwenan ugtmimajuinumg." ⁴ Alt jigs'tua'titl aq getlams'tmu'tijig ta'n goqwe'l Poligap teluet. Wit toqwa'la'tiji Poligapal aq Sailasal, maw pugwelg'snig Gli'gewaq ta'n emtoqwala'titl Nisgaml aq pugwelg'snig saqama'sgwaq.

⁵ Gatu na Lesui'paq wisgua'tijig aq amwa'la'tiji pugwenniji al'ta'winu'g. Na ta'n telgi'g 'gjigan mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q. Ma'muna'taqatijig. Gi'gaj pisgwita'jig Jasoneg, al gwilua'tiji Poligapal aq Sailasal ugjit la'lanew mimajuinuigtug. ⁶ Pas'g na ta'n tujiw mo we'jia'tigweg tewaqtejima'titl Jasonal maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Ela'la'tiji 'gjigan ta'n etli assusit'ij aq sesgu'tijig, "Wegla ji'n mug gisa'tu'tij mesgi'g sespena'q 'ms't tami! Nige' peita'jig ginu 'ggutanminu ⁷ aq Jason geggunapni wiguaq. Ta'n te'sijig sewisga'tu'titl 'tplutaqan g'pno'lewe'l. Getana'titl Lo'mewei Gjielege'wilil aq teluejig ap igtig elege'wit, me' espe'g teluisit Se'sus." ⁸ Na gis tlue'titeg mimajuinu'g me' naji sespo'ltijig maw iganpugultijig na 'gjigan aq me' sespena'q gisa'tu'tij. ⁹ Na assusijig telima'tiji Jasonal aq igtigig, "Amujpa na apangitmoq ta'n telgi'g glutmugsioq!" Apangitmi'tij aq na tujiw iga'la'tiji.

Ta'n goqwei teliaq Plia gutan na maqamigew Masetonia

¹⁰ Ta'n teli nqase'g gis wel oqonitpaqiaq, ta'nig getlams'tasultijig elgima'tiji Poligapal aq Sailasal Plia. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l ela'tijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg. ¹¹ Na mimajuinu'g na'te'l me' negmow naqamasi pana'tu'titl ugtangita'suaqanmual, je mu na mimajuinu'g tleiaultijig Tesseloniaeg. Jigs'tmu'tijig Gjinisgam ugtwi'gatign aq wels'tmi'tij. Te'sigis'g gegi-

na'masultijig na gelu'lg wi'gatign ugjit ta'n Poligap teluet getloqo tlian. ¹² Na ugjit pugwelgig getlams'tasultijig maw pugwelgig Gli'gewaqaq saqamawinu'g aq saqama'sgwaq. ¹³ Ta'n tujiw Lesui'paq tleialulti-jig Tessaloniaeg, nutma'titeg, Poligap me' pestunmuaj Nisgaml ugglusuaqanm mimajuinu'g Peliaewaqaq, el'ta'jig na'te'l aq mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q. ¹⁴ Smtug ta'nig getlams'tasultijig poqjigima'titl Poligapal maw igtigig ta'n tl tepita'taq lapuguanigtug. Gatu Sailas aq Timoti gitg siawqatgig Plia. ¹⁵ Na ji'n mug ta'nig Poligapal wije'wa'tipnn, el'ta'jig glapis Atens. Na tujiw apaita'jig Pelia. Poligap telimaji ugjit tlimanew Sailasal aq Timotial jugwa'tinew ta'n negm eig, ta'n teli nqase'g gis maja'ti'tij.

Poligap siawqatg na 'gjigan Atens

¹⁶ Ge's Poligap etli esgmalaji Sailasal aq Timotial, ewl-gwijing's ta'n tujiw nemiateg pugwelgig 'nnooqta'w g ta'n i' tli emtoqwatmi'tij nisgamaq na 'gjigan. ¹⁷ A'sutuo'guomg sespagnutma'tijig Lesui'paq aq maw esgwia'tijig ta'n emtoqwala'titl Nisgaml. Te'sigisg'g sespagnutma'tijig ta'n i' tli ntuisga'ti'tij mimajuinu'g asuita'jig. ¹⁸ Etna na ula Epigulianaq aq Stoigaq nujigina'mua'tijig asuagnutma'tijig Poligapal. Alt teluejig, "Wen ta ula mo goqwei nenmug ali ewgsitog? Goqwei getu tluet?"

Igtigig teluejig, "Ni'n ta'n teli angaptm wesgumaji se'g tle'g nisgamaq." Wet tluesnig muta Poligap al gina'muet ugjit Se'susal aq ta'n tel minunsipnaq. ¹⁹ Na Poligapal wiguma'titl ta'n negmow i' tli ultesgatulti'tij teluisig "Na Alio'paqas" ta'n mawagnutma'ti'tij aq telima'titl, "Gsatmugeg gisi gji'tueg ula gi'l ta'n tel piltu gina'muen aq ta'n goqwei wesgutmn. ²⁰ Amgwes nutmeg ula piltue'g aq 'gsatmugeg gisi gji'tueg ta'n goqwei wesgutmn." (²¹ Na mimajuinu'g Atenewaqaq aq esgwia'tijig wigultijig na'te'l 'gsatmi'tis mawita'new glaman gis tlimultitaq ta'n goqwei gis nutmi'tij aq getu nutmi'tij me' goqwei piluei.)

²² Poligap gaqama'sit ta'n etl mawagnutma'tipnig Alio'paqaseg aq teluet, "Mimajuinutut, Atenewaqaq, ni'n tel nemitu gilew ta'n telo'ltioq Alio'paqas. Gepmitelmoqig pugwelgig nisgamaq, ²³ muta wejgu'eianeg 'gjiganmuaj, angapmapnn ta'n te'sgl i' tli emtoqwaloq nisgamaq. Nemituap newgte'jit na ula ewi'gas'g, 'ugjit mo geitasigw nisgam.' Na newgte'jit ta'n emtoqwaloq gatu mo gejiawoq nige' telimuloq na ula Gjiginisgam. ²⁴ Etna na ula Gjiginisgam gisitoqop ugs'tqamu aq 'ms't goqwei ta'n eteg. Etna negm assutg wa'so'q aq ugs'tqamu, aq mu negm wigigw a'sutuo'guomg ta'n ji'n mug gisitoq. ²⁵ 'Ms't goqwei gisitoq we'gaw mimajuinu'g gisiapni aq ignmuapni gamlamuti aq ugji'jaqamijuaq. Tal gis mimajuinu ignmuatew Nisgamal ta'n goqwei tel nuta'maj? ²⁶ Newgte'jilitl ji'n mug eliapnn aq newgte'jilitl e'pilitl, na na'te'l wetapegsijig ta'n tel milapegsultijig mimajuinu'g. Ignmuapni i'mnew ta'n telgi'g ugs'tqamu. Ge's mu eliagweg gis gissutg'p giasgiwewei ta'n tet tami i'mnitaq. ²⁷ Na wet tla'teges glaman mimajuinu'g gwiluataq Nisgamal. Etug jel we'jiataq ge's

gwilua'tij pa na wije' aq nige' alapenewet ta'n tujiw gwilg goqwei. Mo Gjiginisgam gneg eimug, maw tepaw eig ta'n eimu'g. ²⁸ Muta negm gisa'lugsigw mimajultinenu, maita'nenu, aq nige' ta'n telo'lti'gw. 'St'ge' nige' nuji a'tugwa'tijig i' bluejig, 'Ninen elt negm un'jang.' ²⁹ Ginu nige' Gjiginisgam un'jang, mut wen ginu tl'ta'siwij Gjiginisgam 'st'ge' 'nnooqta'w wejitasit wisaw suliewei, aq suliewei, gisna gun'tew ji'n mug gisi ila'qate'g. ³⁰ Mo Gjiginisgam elapasualagupni na tujiw, muta mo goqwei geitu'ti'gup, gatu nige' telimaji, 'ms't mimajuinu'g 'ms't tami gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigtug. ³¹ 'Muta Gjiginisgam gis tepgisa'toq na na'gweg ta'n tujiw giasgiwewei ilsumataq 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g. Na tla'tegetew wet sapu tl lugwet ula ji'n mug Se'susal ta'n gisi mgnapnn. Ta'n tujiw wenaqa'lateg ula ji'n mug gisi npliteg, musga'tugsi'gw na tliatew."

³² Ta'n tujiw nutua'titeg Poligapal wesgumatl ji'n mug wenaqa'lut'pnaq gisi np'geg, ta'sijig negmow maligima'titl, gatu igtigig teluejig, "Getu nutu'leg etlewistun mjit newgt." ³³ Ta'n tujiw Poligap naqt'g ta'n i' tli ultesgatulti'tij, ³⁴ ta'sijig mimajuinu'g getlams'tasultijig Se'susal aq wit toqwa'la'titl Poligapal. Te'si'tij eig's Tionisius, negm na newgte'jit iganpugultijig na 'gjigan Atens aq e'pit teluisit Tamalis aq ta'sijig igtigig.

Ta'n goqwei teliaq Golint

18 Gis tliaq, Poligap naqt'g Atens aq siawa'sit na 'gjigan Golint. ² Na'te'l weltesguatl Lesui'pal teluisilitl Aguila, etli ugs'tqamuis maqamigew teluisig Pontus. Assma wejiet Italiewa'gig maw ugte'piteml teluisilitl Plisilla. Na g'pno'l teluisit Glatius tewatgitg glusuaqan ugjit ta'n te'sijig Lesui'paq jiglita'new Lo'mg. Poligap eliet nat nemiaji. ³ Siawqatg aq maw lugutijig, muta ugmimajuqaqanm teli gtantoq nuja'ji segi'gniggn, 'st'ge' negmow. ⁴ Na te's atlasmutigisg'g, sespagnutma'tijig mimajuinu'g a'sutuo'guomg. Wejo'tg gisa'lan Lesui'paq aq Gli'gewaqaq 'gtlams'tmnew Se'suseg.

⁵ Ta'n tujiw Sailas aq Timoti weja'ti'titeg Masetoniaewa'gig, Poligap pas'g na tel lugwet pestunmuaji mimajuinu'g gelu'lg agnutmaqaq. Gegnua'tuaji Lesui'paq na Se'sus negm nujiugs'tawi'wet. ⁶ Ta'n tujiw mo jigs'tagugeg aq awna me' emegwi anmima'titl, pepueget un'ji pewaqtestoqol ugpitnn, musga'tuaji, mo wel'te'tmug. Siaw tlimaji, "Gtu 'lta'ioq mn'tua'gig, na ejela'luloq ni'n. Gilew telalsultioq aq ma ni'n pgwatuluoq. Nige' weja'tegemg lia's negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw." ⁷ Na tujiw naqalaji aq eliet natgatg wi'g na ji'n mug teluisilitl, Taitius Justus. Negm mo na Lesui'p, gatu emtoqwalatl Nisgaml. Wi'g eteg gigjiw Lesui'pewei'e' a'sutuo'guom. ⁸ Na iganpuguit a'sutuo'guom teluisit Glispus, getlams'tasitl Gjisaqamawul aq maw wigma. Me' pugwelgig mimajuinu'g Golint nutmi'titeg Gjiginisgam ugglusuaqanm, 'gtlams'tmu'tijig aq sign'tutupnig.

⁹ Newgte'jig wela'gweg, Poligap telapligiwa't aq Gjisaqamawul telimtl, "Mut jipasiw, siawewistu aq mut punajo'tmu. ¹⁰ Muta ni'n wijitgweiul. Ma wen gis ta-

la'lulug, muta pugwelgig eigig 'ntmimajuinung na 'gji-gang." ¹¹ Na Poligap siawqatg na'te'l newgtipunqeg jel aqataig. Gegina'muaji mimajuinu'g Gjinisgam ugglusuaqanml.

¹² Ta'n tujiw na Lo'mewaq iganpugultijig iga'la'titl Galioal iganpuguilin Gli'gewa'gig, na tujiw Lesui'paq mawalsultijig, goqqwa'la'titl Poligapal, aq ela'la'titl ta'n wen i' tli ilsumuj. ¹³ Teluejig, "Ula ji'nim, wejo'tg gisa'lan mimajuinu'g emtoqwalanew Nisgamal 'st'ge' negm ta'n mo teltenug 'tplutaqanigtug. Pa na tli a'sutma'titij sewisga'tutaq 'tplutaqanminen."

¹⁴ Assma Poligap getu glusis ta'n tujiw Galio teli-mateg Lesui'paq, "Pa na nige' goqwei we'jituioq mo tetapuaqtnug gisna winjig, opla'tegen, gisna gis gmutnen na me' tli angamugtes ni'n naqa'si aq jigs'tuloq ta'n te'sioq Lesui'pewioq. ¹⁵ Gatu pas'g gilew gi'gaita'ioqol glusuaqann aq wisunn aq 'gt'plutaqanmuoq amujpa na gilew ilsutmoq. Ma ni'n ilsutmug ta'n goqwei teli gsnugoqonewe'l." ¹⁶ Na tewaqqatesguaji ta'n i' tli ilsumuj. ¹⁷ Ta'n te'sijig goqqwa'la'titl Sostenisal, iganpugutmlij na a'sutuo'guomg aq etl matta'titl igantug i' tli ilsutaqati'tij. Gatu na Galio mo tali elgo-waqana'lugug je pe'gaj.

Poligap apaja'sit Antioq

¹⁸ Na Poligap pegitqatg Golint maw ta'nig getlams'tasultijig. Na tujiw naqalaji aq el'ta'jig na gutan teluisig Senjlia maw Plisilla aq ugji'niuml Aquila. Etna na na'te'l pesgusmuj un'ji muta gis lui'tmasis. Tepita'jig lapuguanigtug elaqtaqatijig Siliaq. ¹⁹ Iga'jig 'gjigan Epesus. Etna ula tet Plisilla aq Aquila siawqatgig. Poligap eliet aq pisgwa't a'sutuo'guomg. Gelulaji Lesui'paq aq sespagnutma'tiji. ²⁰ Pipanima'titl gisi pgitgatmlin. Pas'g negm mo wel'te'tmug. ²¹ Awna telimaji ge's mo naqalagweg, "Gjinisgam tl'te'tg apaja'sitesg." Na tujiw naqalaji Epesusewaq aq maw wigumaq Plisillaal aq Aquilaal. Tepa'sit lapuguanigtug aq ejiglaqteget Epesuseg.

²² Ta'n tujiw Poligap iga'iteg 'gjigan Sesalia, na siawa'sit glapis Selusalemg. Naji gji'jiaji ta'n telo'tilij negla ta'nig getlams'tasultijig aq ulgwijimaji, welgwijimaji aq wel'ta'sualaji. Na tujiw eliet Antioq. ²³ Pegitqatg's na'te'l, aq ta'n tujiw naqt'geg siawa'is ta'n telgi'g Galetiaewa'gig aq Pligiaewa'gig. Melgignewa'tuaji ta'n teli gtlams'tasultilij.

Apollos eliet Epesus ta'n Plisilla aq Aquila wesgowa'tijig toqo Golint

²⁴ Etna na ula Lesui'p teluisit Apollos. Etli ugs'tqamuip na 'gjigan Alegsantlia. Na pegising Epesuseg. Nata' pestung aq weli gji'toq ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. ²⁵ Gegnu'tmus giasgiwewei ta'n Gjisaqamaw musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'tlilitaq. Nata' gina'muet ta'n goqwei wesgutg, mawi uli ns'tua'titl ta'n te's etlewistulij. Giasgiwewei wesgumatl ugjit Se'susal, gatu pas'g geitoqop ta'n Sa'n gegina'muapni mimajuinu'g ta'n tel

jiglita'taq lue'utigtug aq sign'tugsinew ugjit ula musga'tunew. ²⁶ Melgita't ta'n telewistoq a'sutuo'guomg. Plisilla aq Aquila nutua'titeg a'sutuo'guomg na enma'la'titl wiguaq. Sangew gegnua'tua'titl glaman 'gjitmi gji'tuoq ta'n Gjinisgam westawiaji mimajuinu'g aq ta'n tlo'tlilitaq. ²⁷ Na tujiw Apollos gisita'sit lien Gli'gewa'gig. Ta'nig getlams'tasultijig Epesuseg na teli apoqonmua'titl. Ewi'gmua'tiji ta'nig getlams'tasultijig na'te'l, Gli'gewa'gig. Munsaiwa'tiji ul'ta'sualanew aq jigs'tuanew. Ta'n tujiw iga'teg, mesgi'gs ta'n teli apoqonmuaji wegla ta'nig Gjinisgam wel'te'lma'pni aq getlams'tasultipnig Se'suseg. ²⁸ Ta'n tel melgewistoq, pegwatesguaji Lesui'paq mimajuinuigtug. E'w'g Gjinisgam ugtwi'gatign musga'tuaji na Se'sus na Nuji-ugs'tawi'wet.

Poligap eliet Epesuseg aq Gli'gewa'gig

19 Ge's Apollos eigeg Golint, Poligap siawa'sit E'siaewa'gig, glapis iga't na 'gjigan Epesus. Etna na na'te'l weltesguaji ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig. ² Pipanimaji, "Gis Wejuli Nisgam pisgwa't 'gtinnewaq aq poqji ilgwenugsioq ta'n 'gtlams'tasultioqop?" Na teli asitema'titl, "Je menaq ninen nutmaweg ta'n wen Wejuli Nisgam."

³ Poligap pipanimaji, "Goqwei wej sign'tasultioqos?" Teli asitema'titl, "Wej sign'tugsieg'p muta Sa'n gis teluep."

⁴ Poligap teluet, "Sa'n sign'tuapni mimajuinu'g ta'n gawasgita'sultilipni aq ejiglita'pni lue'utigtug aq telimapni Isle'laq, 'Amujpa na gilew getlams'tasultioq ta'n wen wejgu'et ugte'g ni'neg. Etna negm na Se'sus!"

⁵ Ta'n tujiw nutma'titeg na, smtug sign'tasultijig e'wmua'tij Gjisaqamaw Se'susal ugwisunm. ⁶ Poligap iga'toqol ugpitn un'jiwaq aq Wejuli Nisgam pisgwa'litl uggamlamunuaq aq ilgwengwi'titl. Poqji piltui'sultijig aq poqji usgutmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanml. ⁷ Na'te'l eimu'tijig na'tami newgtisgegsiliji je ta'pu ji'nimug.

⁸ Nesisijig tepgunsejig, Poligap eliet a'sutuo'guomg te'sigisg'g aq gegina'muaji mimajuinu'g aq sespagnutma'tiji. Wejo'tg gisa'lan 'gtlams'tasutilin ta'n goqwei teluet teliaq ugjit ignmuan Gjinisgam ilgwengunew. ⁹ Pas'g na ta'sijig negmow melgasultijig aq mo getu 'gtlams'tmu'ti'gw. Mimajuinuigtug wini usgutmi'tij ta'n Gjisaqamaw musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'tlilitaq. Na tujiw Poligap eljiegeji aq nespna'ji ta'nig getlams'tasultijig. Te'sigisg'g sespagnutmatiji ta'n i' tli agnutmamg Tailannuseg. ¹⁰ Na ne'gaw tapuipunqeg na telo'tijig. Ta'n te'sijig mimajuinu'g wigultijig ta'n telgi'g E'sia, gitg Lesui'paq aq esgwia'tijig, nutmi'titeg Gjinisgam ugglusuaqanml.

Na uggwisg Sgipa

¹¹ Gjinisgam ignmuatl Poligapal ml'gigno'ti ugjit tela'tegelin ta'n goqwei'laq paqalaiuti'l aq melgignaqaq aq ta'n teli npitegej. ¹² We'gaw musue'ji'tl aq laqpisuti'l ta'n goqwei'laq gisi e'w'gl wesua'toqol aq ela'tuaji ugsnu-

gowinu'g. Negmow weji npisultijig aq tewaqqatesguji mn'tu'g. ¹³ Ta'sijig Lesui'paq, ta'nig al'ta'jig aq tewaqqatesgua'tiji mn'tu'g wejo'tmi'tij e'wmnew Gjisaqamaw Se'sus ugwisunm ta'n tel tla'taqati'tij. Telima'tiji na mn'tu'g, "Ninen telimuleg, getaqqai! Ugwisunmg Se'sus, ta'n Poligap i' pestunmuap." ¹⁴ Etna na tla'taqatijig ula llaigneg te'siliji uggwisg Lesui'pewei espe'g patlia's teluisit Sgipa.

¹⁵ Pas'g na mn'tu telimaji, "Geji'g ni'n Se'sus aq nenaq Poligap pas'g na wenin ta gilew?"

¹⁶ Na ji'nm ta'n mn'tu'l wesgweiatl tetuji ma'mun matnaji 'ms't pegwata'jig. Ma'mun jilewjig aq utap-sunoq gaq pasgino'tuajig. Tewatsumultijig wiguaq emisqo'ltijig. ¹⁷ Na 'ms't Lesui'paq aq esgwia'tijig mimajuinu'g wigultijig Epesuseg nutma'titeg ugjit na. 'Ms't sigtata'sultijig aq me' mimajuinu'g naji gep-mite'tmua'tij Se'susal ugwisunm. ¹⁸ Pugwelgig ta'nig getlams'tmu'tijig mawita'jig, gegnua'tua'tiji aq musga'tua'tiji ta'n gis tla'taqati'tij. ¹⁹ Pugwelgig ta'n goqwei sa'q puowinuei i' tla'taqatipnig pegisitu'titl ugtwi'gatiagnual aq etl nu'gwa'tu'titl ugsisgual 'ms't ta'n te'sijig. Na maw gitmi'titl ta'n tel awgtigl ula wi'gatignn na telpettesgl na'nisga'q pituiptnaqana'igl. ²⁰ Ula ta'n te's'g goqwei gis tliaqap, gisa'laji mimajuinu'g Nisgaml 'gtlams'tuanew aq pem pugwelgig ta'n tel jigs'tmi'tij.

Epesusewaq sespeno'ltijig

²¹ Na wegla gis tliaq, Poligap gis gisita'siteg 'gtu maja'sin aq lien Masetoniaewa'gig aq Gli'gewa'gig aq siawa'sin glapis Selusalemg. Teluet, "Ta'n tujiw lia'n na'te'l, amujpa na ap nat nmitutes Lo'meg." ²² Na poqjigimaji tapusiliji apoqonmaji Timotial aq Elastasal, Masetoniaewa'gig. Pe'l gijga pegitgatg na'te'l E'sia.

²³ Etna na tujiw Epesusewaq mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij, ugjit ta'n goqwei tel gegina'mua'ti'tij ta'nig getlams'tasultijig. Etna na ula, Gjisaqamaw musga'tua'ji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'ltilitaq.

²⁴ Newgte'jit glaptan teluisit, "Temitlius" eliaji sulieweie'g nnuoqta'wg ugjit Gli'gewa'q ugnis-gamewi'sgumual Altemas. Na negmow ta'n telamu'g ugtlgowaqanmuow welitu'tij suliewei ta'n tel luguti'tij.

²⁵ 'Ms't wigumaji maw ala igtigig tel lugutijig 'st'ge' negm, aq telimaji, "Ji'nmutut, geituoq welitu'g suliewei ta'n tel luguti'gw. ²⁶ Gilew nemituoqop aq nutuoqop ula Poligap ta'n tel lugwej. Teluet, 'Wegla nisgamaq, ji'nm gisia'tiji mo nisgamaq 'lpa.' Na gisa'laji pugwenni-ji mimajuinu'g Epesuseg aq suel ta'n telgi'g E'sia mo emtoqwala'tigwi. ²⁷ 'Nsano'qon ugjit ginu ta'n tel luguti'gw aq winjigt'tew wisun mesnmu'g. Mu na pas'g na. Ap na pa 'nsno'qon Altemas ta'n teli espe'g seio-qwietew maw ugta'sutuoguum. Etna na ula nis-gamewi'sgw ta'n 'ms't wen emtoqwalatl E'siaewa'gig aq ta'n telgi'g ugs'tqamu."

²⁸ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutmi'titeg wegla glusuaqann, na poqji uggwaiultijig aq poqji sesgu'tijig, "Espe'g na Altemas Epesusewi'sgw!" ²⁹ Na tujiw mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q ta'n telgi'g 'gjigan. Na mima-

juinu'g wesua'teja'la'tiji Geiusal aq Alistalgusal, gitg Masetoniaewa'q, al wije'wa'tipnn Poligapal, aq pish-weteja'la'tiji ta'n i' tli agnutmamg. ³⁰ Ta'n tujiw Poligap nutgeg getu liesnig pas'g na ta'nig getlams'tasultijig mo ignmua'tigul lielin. ³¹ Na ta'sijig E'siaewa'q igan-pugultijig, Poligap witapaq, na negmow elgitmua'tij glusuaqan etawaqtmua'titl mo musgalsinin ta'n i' tli agnutmamg. ³² Pe' mimajuinu'g me' eig'pnig ta'n i' tli agnutmamg etlaqqisewa'tijig ala wen goqwei newgte' aq ala igtigig piluei, gatu suel 'ms't je mu geitu'ti'gw ta'n goqwei weji mawita'tij. ³³ Na Lesui'paq gisa'la'titl Alegsantelal lielin igantug. Alt mimajuinu'g gegnua'tua'titl ta'n goqwei gis tliaq. Na tujiw Alegsantel ugpitnn wenaqasga'toqol wejo'tg naqa'lan mimajuinu'g ugjit mo piam sespo'ltilin. Wejo'tg iga'toqsue-man Lesui'paq ugtmimajuinumg aq maw negm apoqonmalsin. ³⁴ Ta'n tujiw geja'titeg, Lesui'pewilin, na newgtsiniw sesgu'tijig wije'l glusuaqann glapis ta'pu ajiatl, "Espe'g na Altemas, Epesusewi'sgw!"

³⁵ Ta'n tujiw newgte'jit ji'nm iganpuguit na 'gjigan ugjit Lo'mewa'q, gis wantaqalateg, na teluet, "Ji'nmutut, Epesusewaq, 'ms't geituoq ginu ta'n tleiault'gw na ula 'gjigan Epesuseg nujo'tmu'g ula ugta'sutuoguum Altemas ta'n teli espe'g aq gepme'g gun'tew wet nisi-aqap wa'so'q. ³⁶ Ma wen gis megtmug wegla, glaman wantaqita'q ap puni ewnaso'ltigw. ³⁷ Gilew pegisulo-qopnig wegla ji'n mug tet aq mo goqwei gmutnat-mi'tigup a'sutuo'guomg aq menaq telue'gul goqwe'l winjigl ugjit ntnisgamewisgminu. ³⁸ Pa na Temetlius aq ugtlugowinumg gugunmi'tij ta'n tli ilsutmuataq ta'n pas'g wen, na eigl gegnue'gl na'gwegl ta'n nuji ilsutaqatijig eimi'tij. Na tujiw gisi ilsutmatultitaq. ³⁹ Pas'g me' ap goqwe'l pilue'l puatmoq, amujpa na tli ila'tas'gt'tew giasgiwewigtug, i' tli ultesgatulti'tij ta'nig mimajuinu'g tet i' tli agnutma'ti'tij. ⁴⁰ Gatu nige' 'nsano'qon jijuaqa ugjit ginu. Na Lo'mewa'q 'lsut-mugsi'gw ta'n teliaqap gisgug, ta'n goqwei tel gisa'lu'g sespena'q. Mo goqwei geggunmu'g ta'n wet tla'taqati'gw. 'Lpa ma gis talimaqqwigw." ⁴¹ Ta'n tujiw gaqewistoq na enmigimaji mimajuinu'g.

Poligap eliet Masetoniaewa'gig aq Gli'gewa'gig

20 Na ta'n tujiw sespena'q gaqiaq Poligap wigumaji ta'nig getlams'tasultiliji. Welgwijimaji ge's mo maja'sigweg. Na tujiw naqt'g aq eliet Masetoniaewa'gig. ² Petgwasit ta'n telgi'g na'te'l, aq welgwijimaji mimajuinu'g aq pestunmuaji. Na tujiw pegising Gli'gewa'gig. ³ Na'te'l eig'p nesisiliji tepgunselijig. Assma pem gisgaje'g'p ejiqlaqtegen Gli'gewa'gig aq elaqtegen Silia ta'n tujiw nutmateg Lesui'paq gisita'sultijig ne'pa'new gis puslij Poligapal. Na tujiw piltusumsit awna apaja'sit aq wet saputa'sit Masetoniaewa'gig na pmiggwata'q. ⁴ Wegla mimajuinu'g wije'wa'titl Poligapal ta'n pem saputa'siliteg Masetoniaewa'gig. Sopatl, na ujl Pailusal tle'l na gutan Pelia; Alistalgus aq Segun-tus, Tesseloniaewa'q; Geius, Tel'piewa'j; Timoti aq Tigigus aq Tlopmus, E'siaewa'q. ⁵ Negmow iganita'pnig na gutan teluisig Tloas elaqtaqatijig. Etli esgmalugsieg'p

na'te'l. ⁶Weji pqotaqtaqatieg Pilippaieg, ta'n tujiw gaqiaq pestie'umg ta'n e'wmi'tij pipnaqan mo apita'tas'gtnug. Ge's na'nuguna'qeg weltesgatultieg igtigig Tloaseg. Na na'te'l emu'tieg aqantie'uti.

Poligap ugtejgewei emittugwet Tloas

⁷Gesp'teg wela'gw mawalsultieg aq mawatalultieg aq ugji gumnie'ultieg. Na tujiw Poligap gelulaji mima'juinu'g aq ne'gaw siawewistoaq glapis aqtatpa'q muta negm 'nqalataq jugwapniaq. ⁸Etlil utesgatultieg'p ge'gwe'g aq pugwelgl lampl wasoqweg'pnn. ⁹Maljewe'j ji'nmi'j' teluisit Iutigus ge'gwigjepit tuoputigtug. Poligap etlewistoaq gatu na ula Iutigus poqji gtugsiet, me' pemittugsiet aq wet siawi npataq. Na tujiw wet nisiet sist eliganit. Na mimajuinu'g nistugultijig aq el'tugultijig ta'n elisinnij, aq ta'n tujiw gisi angama'titeg neplisna. Weji mgna'titl maqamigeg. ¹⁰Poligap eliet ge'gulusgwa'latl aq apgna'latl. Telimaji, "Mut sespete'tmnew goqwei! Apaji mimajit nige'." ¹¹Na tujiw apaji sqo'qita'ieg aq ap mijjultieg. Etl agnutma'tieg glapis wejgwapniaq. Na tujiw Poligap naqalaji. ¹²Negmow enma'la'titl maljewe'j ji'nmi'j'tl. Wel'ta'sultijig ta'n teli apaji mimaju'elij.

Poligap naqt'g Tloas aq eliet na gutan teluisig Mailitus

¹³Ninen iganita'ieg lapuguanigtug aq elaqtaqatieg glapis na 'gjigan teluisig E'ssos. Etna na na'te'l Poligap ugji tepa'sitew. Telimugsieg'p ugjit tla'taqatinen, muta negm getu pmiggwata'q. ¹⁴Ta'n tujiw weltesgatultieg E'ssos, na tujiw tepal'g't lapuguanigtug siawitaq-taqatieg na 'gjigan teluisig Mitilin. ¹⁵Na weji pqotaq-taqatieg na'te'l aq na igtig na'gweg wejgwita'ieg na mnigu teluisig Jios. Ap newgtigisgug pemiaq, ta'n tujiw pemtesgmeg na mnigu Samos aq igtig na'gweg oqwa'ieg Mailitus. ¹⁶Poligap gisita'sip siawtesgmn na 'gjigan Epesus. Mo getu 'pgitgatmug E'siaewa'gig. Tetaqe'g's ta'n teli 'gtu iga'j Selusalemg ugjit teptesgmn na na'gweg teluisig pestie'umg Pentigast.

Poligap ugtejgewei pestunmuaji iganpugultiliji Epe-suseg

¹⁷Poligap elgitg glusuaqan Epesuseg ugjit ula iganpugultiliji ta'nig getlams'tasultilipni. Telimaji jugwita'new ta'n eig. ¹⁸Ta'n tujiw peita'ioqteg telimaji, "Geituoq, ta'n tele'iap wijitgweiulo'q. Weja'tegemg na amgwesewei na'gweg iga'ianeg ula tet E'sia. ¹⁹Mo me'ge'wap, wet saputa'siap gaqaisg metue'gl, ni'neg wejgwita'qal, getu e'wijig Lesui'paq, muta ni'n elugowg'p Gjinisgam. Gaqaisg 'nsaqpigunn guta'tipnn ge's elugwatm 'ntlgowaqan. ²⁰Mo goqwei mimgwa'tuloqop ta'n apoqonmugsitoqs'p, geituoq. Pestunmuloqop aq gegna'tuloqop mimajuinuigtug ta'n etl mawita'ioq aq ta'n te'sioq giguowaq. ²¹Gegna'taqapnig aq majiaqalg'pnig Lesui'paq aq igtigig mimajuinu'g. Melgimg'pnig ugjit gawasgita'sultinew, jiglita'new lue'utig-tug, 'lta'new Nisgamewigtug aq 'gtlams'tasultinew Gjisaqamaw Se'sus. ²²Nige' jigs'taq Wejuli Nisgam aq

eliei Selusalemg. Mo geitu goqwei ta'n tla'sgt'tew na'te'l ugjit ni'n. ²³Pas'g geitu ta'n te'sg 'gjigan eliei, Wejuli Nisgam igan gna'tuit na mimajuinu'g pija'litaq laplusang aq gitnme'witaq. ²⁴Mo sespete'lsiw ni'n tlia 'npman gisna mimajian. Me' sespete'tm ta'n tel lugwei elugowg Gjisaqamaw Se'sus ignmuip tla'tegen, na lugowaqan gna'tuan gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ta'n teli ulm'toq ugjit mimajuinu'g.

²⁵"Gaqqegwa'siap 'ms't ta'n te'sioq pestunmuloqop ugjit ignmuanew Gjinisgam ilgwenugsinew, aq nige' mawi ms'gei ma nugu nemi'woq. ²⁶Nige' gisgug gias-giwewei gegna'tuloq. 'Lpa na te'sioq wen liej Mn'tua'gig. Ma ni'n tla'tegew, gilew talsultitoqs'p. ²⁷Mo goqwei mimgwa'tuloqop. Gaq gna'tuloqop ta'n Gjinisgam tel pualugsioq 'gji'tunew tla'taqatinew. ²⁸Angweiasultigw gilew, aq uli angweiug ta'nig getlams'tasultijig Se'susal ta'n Wejuli Nisgam iga'tasg 'gpitng angweiwane'w pa wije' aq ta'n wen jigje'waji jigluewji'jg. Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew ta'n teli angweiaj ugtmimajuinung. Gjinisgam uggwisl gaqigunielipnaq. Etna na ugjit nige' ta'nig getlams'tasultijig gisi ugtmimajuinumitaq. ²⁹Geitu ta'n tujiw 'nqaluloq, mimajuinu'g peita'taq ta'n ewnas gnu'tmugsitoqs'p. Elt gilew te'sioq 'gtlams'tmultoqs'p. Ma pua'lugsioq aq gisa'lugsitoqs'p se'sita'new pa wije' aq paqtesmug ne'pa'titaq alt jigluewji'jg aq igtigig se's'tesgua'titaq. ³⁰Ta'sijig mimajuinu'g gilew te'sioq qamita'taq aq egs'pugua'lataq. Negmow gisa'lataq alt ta'nig getlams'tasultiliji 'gtlams'tagunew aq majulgwalgunew. ³¹Ango'tmug aq angweiasultigw. Migwite'tmug tepgig aq na'gweg gegna'tuloqop 'ms't ta'n te'sioq nesipunqeg. Telimuloqop ta'n teli opla'taqatio'q aq siaw gegnu'tmuloqop ta'n tl tet-pua'taqatitoqs'p. Ma'mun gitnmaiap aq gaqaisg 'nsaqpigunn guta'tigl ugjit gilew.

³²"A' na nige' iga'luloq Gjinisgam ugpitng aq angweiusitoqs'p aq gis gegna'tuloqopnn ugglusuaqanml. Me' na 'gjitgoqs'p ta'n tla'taqatitoqs'p. Gjinisgam gisa'lugsitoqs'p ml'gi gtlams'tasultinew aq ignmugsitoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lg geggunmuaj ugjit ugtmimajuinung. ³³Mo ne'gaw wisgua'tmuqaq ta'n pas'g wen ugsulieweimuow gisna utapsunuow.

³⁴Geituoq wegla 'npitnn e'wman, tel lugwei ta'n teli gtantu ta'n tel nuta'ma'tieg 'ms't goqwei ni'n aq nigmaq. ³⁵Musga'tuloqop 'ms't goqwei ta'n teli attignita'igw ta'n tel luguti'gw ugjit apoqonmuanenu wegla ta'nig gesnugu'tijig aq menaqana'tijig. Migwite'tmeg na glusuaqann ta'n Gjisaqamaw Se'sus teluep, 'Me' mesgi'g ul'ta'suaqan ignmaj wen goqwei, je mu ignmulg.'" Na.

³⁶Ta'n tujiw Poligap gaqewistoaq 'ms't nutgulgipita'jig mawi a'sutma'tijig. ³⁷'Ms't atgitemultijig aq mesgoqtua'titl. Goqqwa'la'titl aq wesgaqanma'titl aq atie'ugtua'titl. ³⁸Wet tli ms'goqtua'titl ta'n teluelij, "Ma nugu ap nemi'woq." Na tujiw el wije'wa'titl lapuguanigtug.

Poligap eliet Selusalemg

21 Na tujiw atie'ultultieg aq tepita'ieg. Pusieg aq smtug angam tetpaqi asoqomaqtaqatieg. Peita'ieg na mnigu teluisig Gos. Na wapg peita'ieg na mnigu teluisig Lo'tes, glapis na'te'l siawita'ieg na gutan teluisig Patala. ² Etna na na'te'l sa'se'tepita'ieg lapuguan pem liaq Ponisiaewa'gig. Ta'n tujiw gis tepita'ieg na siawaqtaqatieg. ³ Tepaptmeg Saiplus aq siawaqtaqatieg 'tp'te'snugwe'le'l Saiplus aq siawita'ieg ugjipenuge'le'l. El'ta'ieg na maqamigew Silia aq el na'taqamita'ieg na 'gjigan Tail aq oqwa'ieg. Etna na na'te'l lapuguan etl siguo'tas'g. ⁴ Na'te'l weltesgaqatjig ta'sijig getlams'tasultijig aq mawgatmu'tieg'pnig aqantie'uti. Wejuli Nisgam igan gnua'tuaji ta'n goqwei tliatew ugjit Poligapal. Telima'titl, "Mut lielin Selusalem." ⁵ Ta'n tujiw gaq mittugwalg'tteg naqalg'tjig aq siawita'ieg. 'Ms't ta'n te'sijig ji'n mug maw ugte'pitemuaq aq un'januaq wije'ugsieg etl gaqtaqteg 'gjigan. 'Ms't nutgulpita'ieg sitmug aq a'sutma'tieg. ⁶ Etna na tujiw atie'ultatultieg aq naqalg'tjig. Apat tepita'ieg lapuguanigtug aq negmow apajinmita'jig.

⁷ Na tujiw pusieg aq siawita'ieg weji ppoqi siawaqtaqatieg Tail glapis Ptolemeis. Na'te'l naqita'ieg aq na'taqama'tieg. Weltesgaqatjig ta'nig getlams'tasultijig aq wijitgweiaqatjig newgtigisgug. ⁸ Na wapg, tepita'ieg aq elaqtaqatieg glapis iga'ieg na 'gjigan Sesalia. Na'te'l oqwa'ieg aq geptitaieg lapuguanigtug. El'ta'ieg Pilip wiguaq, aq wijitgweiaqat. Negm nuji al pestung ula Pilip. Negm na newgte'jit ta'n gisi mgnut'p Selusalemg maw asugomtesijig ji'n mug. ⁹ Ne'wijing ugtusg e'pite'sg ta'n pestunmatmi'tij Nisgam ugglusuaqanml. ¹⁰ Gis eimeg na'te'l gaqaisugunaq, ta'n tujiw iganjigitegewinu teluisit Aqapus pegising, wejiet Jutia. ¹¹ Pegising na wesua'tuatl Poligapal ugtispisun aq gelpilgl negm uggwatl aq ugipitnn aq teluet, "Ula na ta'n Wejuli Nisgam teluet, 'Ta'n wen assumatl wegla 'spisun, wije'i tl gl'pilaten Lesui'pewigtug Selusalemg aq iga'lataq ta'nig iganpugultijig igtigig mimajuinu'g.'" ¹² Na ta'n tujiw nutmaie'g, ninen aq igtigig mima-juinu'g etawaqtaqat Poligap mo liewn Selusalemg.

¹³ Pas'g na teli asitemugsieg, "Tala'taqatioq ta u't, na teli atgitemultioq sewisga'tuioq 'ngamlamun? Mu pas'g gisgaje'i gl'pilugin Selusalemg, we'gaw 'nmpn ugjit Gjisaqamaw Se'sus."

¹⁴ Mo gisa'l'g'tt gawasgita'sin. Ta'n wen telgwig uggamlamung na tela'teget. Smtug punajeiaqat aq telimg't, "Etamg't Gjinisgam, 'Apoqonmugsieg ul'te'tmulinen aq tla'taqatinen ta'n gi'l tel puatmn.'" ¹⁵ Pe'l eimeg na'te'l, ta'suguna'q, na tujiw ilajultieg aq naqtmeg Sesalia aq poqji 'lta'ieg Selusalemg. ¹⁶ Ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig Sesalia tle'g wije'ugsieg'pnig aq ela'lugsieg wiguaq ji'nm teluisit Mason. Saiplus tle' gis sa'q negm getlams'tasit.

Poligap emittugwalatl Ji'mejal

¹⁷ Na ta'n tujiw iga'ieg Selusalemg, ta'nig getlams'tasultijig wel'ta'sualugsieg ta'n teli ultesgaqaj. ¹⁸ Na igtig na'gweg, Poligap wije'ugsieg nat nemi'g'tt Ji'mej, aq 'ms't iganpugultijig aq ta'nig getlams'tasultijig eimu'tipnig. ¹⁹ Poligap wel'ta'sualaji tela'tatultijig 'ms't ta'n te'sijig. Gaqi agnutmuaji 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam gis tla'teget, ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw ta'n tel sapu tl lugwep negmeg. ²⁰ Ta'n tujiw gis nutua'titeg, miwatmua'titl Nisgam. Na tujiw telima'titl Poligapal, "Gis nige' pituipntnaqanijig aq pituipntnaqanijig aq je me' Lesui'paq ta'nig gisi getlams'tasultijig aq 'ms't melgugtmi'titl Lesui'pewei 'tplutaqan. ²¹ Gis nutmajig gi'l ta'n tel gina'muen 'ms't ta'n te'sijig Lesui'paq wigultijig pilue'l maqamigal, ugjit punajo'tmnew Mowisewe'l tplutaqan. Telimapni negmow mut lugwatasultinew 'lpa'tujg aq mut majulgwatmnew Lesui'paq ta'n telo'lti'tij. Geitu'n? ²² Amuj nige' gis nutma'tij 'pgisin. Tala'tegetes nige? ²³ Tla'tega nige' ta'n telimuleg. Ne'wijing ji'n mug eimu'tijig, ta'n gis lui'tmasultijig ugjit Nisgam. ²⁴ Wittuqwa'l aq ta'n telteg 'gt'plutaqanminu, na tla'tega ugjit lui'tmasin Nisgamewigtug. Apangite'n 'ms't ta'n te's'gl goqwe'l telawgtig. Glaman gisi psgutue'muaten un'jiwal ta'n teli elui'tmasultipnig. Ta'n tujiw na tela'tegen 'ms't wen 'gji'tutaq mo telianug ta'n teli agnimulg, gatu gi'l tel mimajin ta'n telteg Mowisewei. ²⁵ Pas'g na ula ta'nig mo Lesui'peulti'gw gi's gisi getlams'tasultipnig geitu'n gi's sa'q ta'n elgitmaqatt'p wi'gatign. Telimg't'pnig, 'Ninen gisita'sultieg ma gis malqotmuoq ta'n pas'g telamu'g mijipjewe'i gisi ignmuj 'nnoqta'w, gisna mal'tew, gisna wi'sis ta'n pas'g tegen gestunepila'sit. Amujpa na tepqatmu'tijig mut gis sespo'taqatinew pa na wije'i ta'nig newgtugwa'lugutijig.' Na."

²⁶ Na igtig na'gweg Poligap wije'waji ji'n mug 'gjia'sutuo'guomg. Na tujiw tela'taqatijig ta'n telgitas'g ugjit lui'tmasin Nisgamewigtug. Na tujiw pisgwa't 'gjia'sutuo'guomg aq gegnualsit ta'n te'sugunaqt'tew gaqiaq ta'n tel lui'tmasultipnig, wegla ne'wijing ji'n mug. Ta'n tujiw na na'gweg iga'q wi'sis nu'gwa'luginew ugjit Gjinisgam.

Poligap wet tua'lut a'sutuo'guomg

²⁷ Pem giaspiaq llaigneg te'suguna'q, ta'sijig Lesui'paq, tle'g E'siaewa'gig, nemia'titeg Poligapal 'gjia'sutuo'guomg. Na tujiw mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij aq goqqa'la'titl Poligapal. ²⁸ Sesgu'tijig, "Ji'nmutut, Isle'leultioq, apoqonmuin. Etna na ula ji'nm peggwa'sit aq egina'muaji 'ms't ta'n te'siliji 'gtanuginenu ginu ta'n Isle'leulti'gw aq Mowiso'q ugt'plutaqanm, aq ula 'gjia'sutuo'guom. Aq nige' we'gaw pegisulaji ta'siliji mo Lesui'peulti'gw ta'n tel sape'wig 'gjia'sutuo'guomg aq 'ntaqo'qonattaq." (²⁹ Wet tluepnig muta nemia'tipnn Tlopimusal tle'l Epesus maw Poligapal na 'gjigang aq tel'ta'sultipnig na Poligap pisgwa'lasnn 'gjia'sutuo'guomg.)

³⁰ Na smtug mesgi'g sespena'q se'sa's'g na 'gjigan. Mimajuinu'g mawtugultijig, goqqwa'la'titl Poligapal aq tewattejima'titl gjia'sutuo'guomg aq smtug ga'qann a'sutuo'guomg gepsoqwa'tu'titl. ³¹ Na mimajuinu'g we-jo'tmi'tij ne'pa'new Poligapal ta'n tujiw gegnuatuteg na iganpugutuaji Lo'mewaq sma'gnisg, Ta'n telgi'g Selusalemg sespena'q. Sma'gnisuo'guomg gigjiw eteg 'gjia'sutuo'guomg. ³² Na smtug iganpuguit wesua'laji wel pugwenniji sma'gnisg aq jaqali nisita'jig ta'n mimajuinu'g etl sespo'ltilij. Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'titeg iganpuguiltil maw sma'gnisg, na tujiw pun matta'titl Poligapal. ³³ Ta'n teli nqase'g iganpuguit iga'teg ta'n Poligap eig, wesua'latl. Telimaji sma'gnisg, "Gli'pilug pisgataqanapigtug!" Poligap wej gl'pisijig sma'gnisg. Na tujiw pipanigesit, "Wen ta u't ji'nm, aq tala'teges?" ³⁴ Na mimajuinu'g etlaq gise'wa'tijig ala wen goqwei newgte' ap ala igtig piluei. Tetuji piam sespo'ltiliji na iganpuguit mo gisi gji'tug giasgiwewei ta'n teliaq. Telimaji sma'gnisg, Poligap la'lug ta'n etl melgita'sg wen'ji'guom, ta'n sma'gnisg wigulti'tij. ³⁵ Pegisula'titl glapis 'Igsuaqanigtug. Na tujiw sma'gnisg poqtapila'titl muta mimajuinu'g wesami ewnasita'jig. ³⁶ Ms't ta'n te'sijig nattesgua'titl aq sesgu'tijig, "Ne'po't!"

Poligap igatoqsuemsit

³⁷ Ge'sg menaq ela'la'tigweg Poligapal wen'ji'guom ta'n sma'gnisg wigulti'tij, etl gelulatl iganpuguiltil Gli'gewigtug. Pipanimatl, "Etug gis tlimultes nat goqwei?"

Iganpuguit telimatl Poligapal, "Gli'gewi'sip?" "E'e," teluet Poligap. ³⁸ Iganpuguit siawewistoq. "A' na gi'l mu na ji'nm Ijiptewa'j mo piam sa'q gisa'toqop mesgi'g matntim getana'tipnn Lo'mewaq. Negm iganpugutuaji ne'w pituipnnaqaniliji sma'gnisg ta'n nut ne'pataqatiliji. Ela'lapni gneg paqtaqamigtug."

³⁹ Poligap asitematl, "Moqwa'. Ni'n na Lesui'pewi, etli ugs'tqamuiap na 'gjigan Talsus, Silisia eteg. Na'te'l tlelawi mesgi'g Lo'mewei 'gjigan. Ma gisi ignmuisw glulan mimajuinu'g?"

⁴⁰ Na iganpuguit ignmuatl glusilin. Poligap gaqama'sit, 'Igsuaqanigtug. Wenaqasga'toqol ugpitnn ugjit mimajuinu'g wantaqita'new. Ta'n tujiw wantaqita'titeg, Poligap Lesui'pewigtug gelulaji.

22 Telimaji, "Ji'nmutut, ta'n tetpo'ltieg aq ta'nig me' gisiguultijig je mu ni'n, jigs'tuig ta'n tli igal-sitesg." ² Ta'n tujiw nutua'titeg etlewistunitl Lesui'pewi ugtli'sutiwow, je me' ap naji wantaqita'jig. Aq Poligap siawewistoq,

³ "Ni'n Lesui'pewi, etli ugs'tqamuiap Talsus, Silisia eteg. Etl neps'tgwa'tasi ula Selusalemg Gamaliel gegina'muip. Melgi gina'muimg ugt'tplutaqanml gujinaqi'g, aq melgi majulgwalg'p Gjinisgam 'st'ge' nige' gilew. ⁴ Gitnmeiaqapnig mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultipnig ta'n Gjinisgam musga'tuaji ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'ltilitaq, we'gaw pegwataqapnig ne'po'qsineu. Ji'n mug aq e'prijig pegwataqapnig pi-jo'lugsineu laplusang. ⁵ Na espe'g patlia's aq 'ms't

iganpugultijig gis gnuatultaq na. Ni'n teliaq telimuloq. Ignmuipnig wi'gatiggn ugjit Lesui'paq tle'g Tamasgus. Assma pem liap na'te'l ugsua'lan mimajuinu'g aq apaja'lan Selusalemg pisgataqanapigtug, ta'n tli ug-tap'titaq."

Poligap telimaji ta'n Gjinisgam teluelipnn

(Paqalaiwaqann 9.1-19; 26.12-18)

⁶ "Na ge's pemia'neg aq pem gigjiw iga'ieg Tamasgus na'tami gis mewlia'gweg, na jiniw gesateg wasoqotesg wejiaq musigisg'tug glapis ni'neg. ⁷ Weji peteja'i 'ntue'mg aq nutaq nat wen telimit, 'Sol, Sol, goqwei tel gitnme'win ni'n?' ⁸ Pipanimg, 'Wenin ta gi'l, Gjisaqamaw?' Teli asitemit, 'Ni'n na Se'sus, Nasaletgewa'j ta'n gi'l ma'mun gitnme'win.' ⁹ Na ji'n mug wijitgweiwipnig nemitu'tij na wasoqotesg pas'g mo nutua'tigul ta'n wen etl glulit ni'n. ¹⁰ Ni'n pipanimg, 'Tala'tega's nige' ni'n Gjisaqamaw?' Negm telimit ni'n, 'Unaqa'si aq lia Tamasgus aq na'te'l tlimulten 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam tel pual'sg tla'tegen.' ¹¹ Nepapigwa'lig na wasoqotesg aq nigmaq wesua'lit 'npitn aq elglisgenit Tamasgus.

¹² "Na'te'l eig'p ji'nm teluisit Ananias, ta'n emtoqwalatl Nisgam. Melgi gtlams'tgl ginu ugt'tplutaqanminal aq ma'mun gepmitelmus 'ms't ta'n te'sijig Lesui'paq wigultijig Tamasgus. ¹³ Ni'neg pegising'p, gmetug gaqama'sit aq telimit, 'Gwis, Sol, apat nemitega.' Na smtug nemitegei aq angamg negm. ¹⁴ Ananias teluet, 'Gjinisgam ta'n gujinaqi'g emtoqwala'tipnn gisi mgn'sg gi'l 'gji'tun aq tla'tegen ta'n negm pual'sg, nmian getlamiet ugltugowinuml Se'susal, aq nutuan etl ewistulitl. ¹⁵ Gi'l peggwa'sites aq gnuategetes igtig ta'n goqwei nemitun aq nutmn ugjit Gjinisgam. ¹⁶ Aq nige' mut piami esgmaw! Unaqa'si, pipanim Gjinisgam ugs'ta'ulnin, aq 'gtlue'uti'l jigla's'gt'tal! Na tujiw sign'tasi.'"

Gjinisgam Poligapal elgimatl ta'nig mo Lesui'peulti'gw

¹⁷ "Na tujiw apaja'si Selusalemg, aq ge's etli a'sutmanieg 'gjia'sutuo'guomg na tujiw telaplgigwa'i. ¹⁸ Nemi'g Gjisaqamaw aq na telimit. 'Tetaqa'si aq 'nqate'n Selusalemg, muta mimajuinu'g ula tet mo pualulug. Ma 'gtlams'tulu'g ta'n telimj ugjit ni'n.' ¹⁹ Teli asitemg, 'Gjisaqamaw, weli gji'jijig eliapnn ugta'sutuo'guomuaq aq pegwataqapnig ugsua'lugsineu, mattoqsineu ta'nig getlams'tasultijig gi'leg. ²⁰ Ta'n tujiw nut gnuatuet, Stipen, ne'po'teg ni'n eimap na'te'l. Wel'te'tmaqapnig ta'n tel ne'po'j aq ango'tmaqapni ug-gotmuaq wegla nujine'pa'taqatijig.' ²¹ Gjisaqamaw telimit, 'Maja'si muta ni'n gneg sitatug elgimul wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw.'"

²² Na mimajuinu'g jigs'tua'titl Poligapal glapis poqji wesgumaji ta'nig mo Lesui'peulti'gw, tel'ta'sultijig Poligap etl pisui agnimatl Nisgam. Ap poqji sesgwa'utijig ta'n telaq wen ugsitun, "Jigla'lug, gisna ne'po't! Mo tepawgtigw mimajin." ²³ Me' naji gintoqsultijig aq me' pemi uggwaiultijig. Poqji menjiola'tiji ug-gotmuaq aq wenaqtesgmi'tij gun'tal, ugjit gun'tewta'new muta

tel'ta'sultijig etl pisui agnimatl Nisgaml. ²⁴ Na iganpuguit Lo'mewa'j telimaji ugsma'gnismg, "Pisgwa'lug Poligap ta'n sma'gnisg wigultijig. Mattoq ugjit 'gijigi'tu-
anew ta'n goqwei Lesui'paq, wet sesgu'tijig aq weji gtana'tij." ²⁵ Ta'n tujiw gis gl'pila'titeg, ugjit matta'new, Poligap pipanimatl sma'gnisg gaqamilitl na'te'l, "Telteg gilew 'gt'tplutaqanmuow matta'new Lo'mewa'j? Je me' menaq ilsumawoq, aq gisi gji'tuoq ta'n goqwei gisi opla'toq?"

²⁶ Ta'n tujiw sma'gnis nutgeg, elietl iganpuguiltil aq pipanimatl, "Tal lugwen ta u't? Ula ji'nm Lo'mewa'j!"

²⁷ Toqo na iganpuguit elietl Poligapal aq pipanimatl, "Tlimi, gi'l na Lo'mewa'j?"

Poligap teli asitematl, "E'e."

²⁸ Iganpugutuaji sma'gnisg teluet, "Ni'n ta'n tel gis Lo'mewi apangitmap mesgi'g suliewei."

Poligap teli asitematl, "Lpa ni'n teli ugs'tqamuiap!"

²⁹ Na smtug wegla sma'gnisg ta'n getu matta'tipnn essetita'jig negmeg. Na iganpuguit jipaqa'sit ta'n tujiw geitoq ula Poligapal Lo'mewatl aq gi's gis gl'pilatl pisgataqanapigtug.

Poligap igalsit iganpugultiliji ugsisgwaq

³⁰ Na smtug telimaji ugsma'gnismg ugjit Poligap mena'tugsin pisgataqanapigtug. Getu 'gji'toq giasgiwewei ta'n goqwei Lesui'paq elsutmua'titl Poligapal. Na igtig na'gweg telimaji iganpugultijig patlia'sg aq 'ms't iganpugultijig mawagnutma'tinew. Na tujiw ela'latl Poligapal ta'n eimu'ti'tij.

23 Poligap tetpaqi angamaji iganpugultiliji aq telimaji, "Nigmatut, 'ntangita'suaqanm gelu'lg Nisgamewigtug, ta'n teli pgitawsi, we'gaw nige' gisgug."

² Na espe'g patlia's, Ananias, telimaji ta'nig gmetug gaqamultipnig gigjiw Poligapeg. "Tqatmu'g ugtun!"

³ Poligap telimatl, "Lpa Gjinisgam lugwalultew gi'l, wesgiji angamgusin. Gi'l pemgopin na'te'l etli ilsumin ta'n telteg 'tplutaqan. To'q gatu gi'l sewisga'tun 'tplutaqan ta'n tujiw telimteg negmow, 'tqaminew ni'n."

⁴ Na ji'nmug gigje'w eimu'tijig Poligapeg telua'tijig, "Etl penoqwimt Gjinisgam espe'litl ugpatlia'sml."

⁵ Poligap teli asitemaji, "Nigmatut, mo gejaqap negm espe'g patlia's. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Lpa mo teltenug miliman ta'n ilgwenaji mimajuinu'g."

⁶ Ta'n tujiw Poligap nemiateg ta'siliji Satusiaq aq igtigig Palasiaq, gesigawewistoq, "Nigmatut, ni'n na Palasi, aq nngi'gug Palasiaq. Nige' ni'n etli ilsutasi, muta geitu Gjinisgam apaji unaqa'lataq ta'nig wegla nepu'tipnig aq sangew esgma'si ugjit negm tla'tegen."

⁷ Ta'n teli nqase'g gis tlueteg na, na Palasiaq aq Satusiaq, poqji gi'glultultijig, aq smtug nasgwiejig. (⁸ Muta Satusiaq teluejig mimajuinu'g ma apaji minunsulti'gw ta'nig gisi npu'ti'tij, mo eimu'ti'gw ugji'jaqami'g aq mo eimu'ti'gw ansale'wijig, gatu Palasiaq getlams'tmu'tijig wegla.) ⁹ Ap me' naji gsigawa'tijig. Na tujiw ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan, na Palasiaq, gaqamita'jig melgi gi'gattesgwa'tiji, "Mo goqwei we'jituaqat am-

salteg ula ji'nm. Etug jel Wejuli Nisgam gisna ansale'wilitl glulgutugun, etna na weji gji'toq."

¹⁰ Na ma'mun gi'gaita'jig. Ula iganpugutuaji sma'gnisg jipaqa'sit ugjit Poligapal gaqsuistoqsilin. Na smtug telimaji ugsma'gnismg, "Nisitaq na'te'l aq jila'lug Poligap aq la'lug wen'ji'guomg ta'n sma'gnisg wigultijig."

¹¹ Na igtig wela'gw, Gjisaqamaw gaqamilitl gmetug Poligapeg aq teluet, "Mut puniew! Gis Selusalemg mimajuinu'g gis tlimjig ta'n weni ni'n. Amujpa na wijei telta'tegen elt Lo'mg."

Lesui'paq getu ne'pa'titl Poligapal

¹² Na wapg alt Lesui'paq mawita'jig ugjit usgutmnew ta'n tla'taqatitaq. Elui'tmasultijig, mo mijjultinew gisna samqwoltinew glapis gis ne'po'j Poligapal. ¹³ Me' aq newisgegsipnig gissutmi'tij. ¹⁴ Na tujiw el'ta'titeg iganpugultiliji patlia'sg aq natawo'ltijig mimajuinu'g aq telima'tiji, "Ninen gis lui'tmasultieg, 'ms't ta'n te'sieg mo mijjultinew glapis gis ne'pe'g't Poligap. ¹⁵ Nige' gilew aq iganpugultioq, 'lgitmoq glusuaqan Lo'mewa'j iganpuguit aq pipanimug ugjit jugwa'lan Poligap, tlla'in 'st'ge' me' pugwelg giasgiwewei getu 'gji'tun ugjit negm. Gatu gisgajo'ltitesnen ne'pa'nen ge's mo pegisinug tet."

¹⁶ Pas'g na Poligap uggwe'ji'tl uggwisl gaqa nutg 'ms't goqwei ta'n getu tla'la'tij Poligapal. Pisgwa't wen'ji'guomg ta'n sma'gnisg wigulti'tij aq na telimatl Poligapal. ¹⁷ Na smtug Poligap wigumatl newgte'jilitl sma'gnisg aq telimatl, "La'l ula ji'nmji'j ta'n eig iganpugutuaji sma'gnisg. Nat goqwei getu tlimatl." ¹⁸ Na sma'gnisg ela'latl iganpuguiteg aq teluet, "Na Poligap pisit laplusang, wigumip aq pipanimip jugwa'lan ula maljewe'j ji'nm gi'leg, muta nat goqwei getu tlim'sg."

¹⁹ Na iganpuguit wesua'tuaj ugipitn, aq gijga gmetug ela'tijig pas'g negmow, aq pipanimatl, "Goqwei ta u't getu tlimi's'p?"

²⁰ Telimatl, "Na Lesui'paq assusultijig wel'te'tmi'tij pipanimulinew na sapo'nug ugsua'lanew Poligap aq la'lanew iganpugultiliji 'st'ge' na to'q iganpugultijig me' pugwelg giasgiwewei getu 'gji'tu'tij ugjit Poligapal.

²¹ Pas'g na mut jigs'tuaw, muta me' aq ne'wisgegsijig ji'nmug tli igalsultitaq aq esgmalataq Poligapal. 'Ms't gis lui'tmasultijig mo mijjultinew aq mo samqwoltinew glapis gis ne'pa'tij. Nige' gisgajo'ltijig na tla'taqatinew aq teli esgma'tijig ta'n tluetes."

²² Iganpuguit telimatl, "Mut wen tlimaw ta'n goqwei gis gnua'tuin ni'n." Na tujiw maljewe'tl ji'nmji'tl ejigligimatl.

Poligap elgimut g'pnno'l Piligseg

²³ Na tujiw iganpuguit wigumaji tapusiliji sma'gnisg aq telimaji, "Gisgajo'lug ta'pu gasgiptnnaqaniji sma'gnisg maw lluinweg te'sisgegsijig ji'nmug ta'n natawipulua'tijig, aq ta'pu gasgiptnnaqaniji ji'nmug ta'nig mujgajewe'g espo'qwas'gl natawo'tmi'titl. Gisgajo'ltigug ugjit 'lta'new Sesalia, ulo'nug pesgunateg ajiej.

²⁴ Gisgaja'tuatoqs'p ta'sijig te'sipowg ugjit Poligap ta'n tl pmi'puluwetew. Aq angweiwatoqs'p ta'n tel saputa'sij g'pno'l Piligseg." ²⁵ Na tujiw iganpuguit ewi'g'g wi'gatign, aq na telteg's,

²⁶ "Nige' ni'n, Glatius Lisias, ewi'gmul ta'n mawi espe'n g'pno'l Piligs, wel'ta'sualul. ²⁷ Na Lesui'paq goqqa'la'tipnn wegla ji'nmul aq getu ne'pa'tipnn. Nutmaiap negm Lo'mewa'j. Na elia'p aq 'ntsma'gnismg, apoqonmaqatt'p. ²⁸ Getu' gji'tuap ta'n goqwei weji esu'tmua'titl. Na ela'l'g'p ta'nig iganpugua'tiji Lesui'paq. ²⁹ Na tujiw gisi gji'tuaneg menaq pas'g goqwei tela'tegegw ugjit te'pmn ne'po'qsin gisna pi'ja'lugsin laplusang. Elsutmut'p aq tel pipanimut'p, ugjit Lesui'pewei 'tplutaqan. ³⁰ Ta'n tujiw gegnuat'imgeg na Lesui'paq gissutmi'tis ta'n tl ne'pa'taq na tujiw gisita'siap gi'l elgitmul. Telimg'pnig ta'nig el-sutmua'titl 'lta'new ta'n eimn, aq na'te'l tli l'sutmuanew. Nige' ilta'new ta'nig wi'gatign ugjit gi'l."

³¹ Na sma'gnisg tela'taqatipnig ta'n telimgig. Na wela'gweg, wesua'la'titl Poligapal aq ela'la'titl glapis na 'g'gigan teluisig Antipatlis. ³² Na igtig na'gweg sma'gnisg apaji pgwato'ltijig aq igtigig siawipulua'tijig wije'wa'titl Poligapal. ³³ Ela'la'titl Sesalia aq ignmua'titl wi'gatign g'pno'lal aq iga'la'titl Poligapal. ³⁴ Na g'pno'l egitg wi'gatign aq pipanimatl Poligapal, "Tami tleiwain?" Ta'n tujiw gisi gji'toq tleiwailitl na maqamigew teluisig Silisia, ³⁵ telimatl, "Jigs'tultes ta'n tujiw ta'nig elsutmasg'pnig peita'tij." Na tujiw tewatgitg glusuaqan Poligap gnnugsin Elotaq ugtelege'wituo'guomg.

Poligap pisui ilsutmut Lesui'paq

24 Gis na'nuguna'q espe'g patlia's Ananias eliet Sesaliaeg, maw ta'sijig natawo'ltijig ji'n mug nutagnutmewinu teluisit Teltullus. Nat nmia'titl G'pno'l Piligsal, ugjit ta'n tel pisui ilsutmua'tij Poligapal aq iganimsima'titl. ² Teltullus wigumut, aq poqji ilsutmuatl Poligapal aq teluet,

"Saqamaw G'pno'l, Piligs, mawi espe'n! Gis nige' sa'q wantaqteg muta ne'gaw weli angweiwieg. Pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lg' gisi ila'tun ugjit 'ntgelu'lgminen aq 'ngutanminen. ³ L'pa, wel'ta'suatmeg 'ms't goqwei ta'n pa tujiw, espitel'muleg aq miwatmuleg. ⁴ Mo getu piam 'lgowaqana'lulueg, gatu etawaqtmul, tli ulm'tun jigs'tuin gijga'ji'jg. ⁵ Ninen gejig't ula ji'n m 'nsano'qonit aq sespena'q gisa'toq ugjit Lesui'paq ta'n telgi'g ugs'tqamu, aq negm newgte'it iganpugultijig negla Nasaletgewa. ⁶ We'gaw wejo'tg 'ntaqo'qona'tun ninenewei 'g'gia'sutuo'guom. Etna na weji ugsua'l'g'tt'p. Ninen getu ilsumg'tt'p ta'n telteg 'nt'plutagnminen. ⁷ Pas'g na Lo'mewa'j iganpuguit Lisias pegising, aq mesgi'g matnaqqewaqaq gisa'toq glapis wesua'tugsieg'p. ⁸ Na tujiw Lisias tewatgitg'p glusuaqan ninen ta'n elsutmaqatg. Amujpa na wejgwita'ieg gi'leg. Pa na nige' gi'l pipanims'p ula ji'n m na gisi gji'tutes 'ms't ta'n te'sgl goqwei elsutmaqatg, na teliaq." ⁹ Na Lesui'paq witoqutijig ta'n tel pisui agnimuj aq teluejig ula na 'ms't goqwei teliaq.

Poligap igalsit g'pno'l Piligsal

¹⁰ Na g'pno'l upitn wenaqa'toq ugjit Poligapal glusilin. Na tujiw Poligap gelusit,

"Ni'n geju'l gi'l gis ne'gaw nuji ilsumjig ta'n te'sijig mimajuinu'g gaqaisipunqeg aq nige' wel'ta'si igalsi nige' gi'l 'gsisgug. ¹¹ G'pno'l Piligs, gi'l gisi gji'tutes, mo pi'am sa'q aqantie'uti jel aqataig iga'iap Selusalem naji emtoqwalg'p Gjinisgam. ¹² Lesui'paq mo we'jitugupnig tl gi'gaja'sin ta'n pas'g wen 'g'gia'sutuo'guomg aq mo we'jitugupnig gisa'tun sespena'q na'te'l na mimajuinu'g ugta'sutuo'guomuaq gisna ta'n pas'g tet tami se'g 'g'gigang. ¹³ Aq ma nige' gisi musga'tulug ta'n goqwei pisuisu'tmuit'ij tlian. ¹⁴ Gatu ni'n gis tlimultes ula, ni'n emtoqwalg Gjinisgam, ta'n ginu gujjinaqi'g emtoqwala'tipnn. Gatu Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g 'lta'lin negmeg aq ta'n tlo'ltilitaq aq ni'n na tela'tegei. Pas'g negmow teluejig mo teltenug. 'Ngute' ni'n getlams'tm 'ms't ta'n te's'g goqwei ewi'gas'g Mowisewei 'tplutaqan aq wi'gatign gis wi'gmi'tipnn iganigjitegewinugi'g. ¹⁵ Ni'n wije' elita'si Gjinisgam 'st'ge' negmow. Geitu Gjinisgam apaji unaqa'lataq gitg ta'nig getlamia'tijig aq ta'nig mo getlamia'ti'gw. ¹⁶ Etna na ugjit tela'tegei ta'n telgi'g pegwatu glu'gtn 'ntangita'suaqanm ta'n tel lugowg Gjinisgam aq mimajuinu'g.

¹⁷ "Nige' gaqaisipunqeg jigla'sin Selusalem. Gatu wet liap na'te'l la'tun suliewei ugjit 'ntmimajuinumg, aq wet liap 'g'gia'sutuo'guomg elt la'tuan ignmatimgewe'l ugjit Gjinisgam. ¹⁸ Etna na tujiw na tel lugwa'p ta'n tujiw we'ji'teg 'g'gia'sutuo'guomg. Na tujiw gaqa'tuaneg ta'n goqwei ewi'gas'g'p Mowisewei 'tplutaqan ugjit mimajuinu glu'sin Nisgamewigtug. Mo pugwelugupnig mimajuinu'g ta'n wijitgwe'wipnig ni'n aq mo gisa'tuap sespena'q. ¹⁹ Pas'g na ta'sijig Lesui'paq tleiaultijig E'siaewa'gig, eig'pnig. Negmow telteg jugwita'new gi'leg aq 'ltunew ta'n goqwei elsutmuit'ij, me' ta gatu gugunmi'tij nat goqwei ta'n teli gtani'tij. ²⁰ Gisna wegla ji'n mug eigig tlimuli'tij ta'n goqwei gisi opla'tu gisna me' goqwei gisi wejitu'tij, ta'n tujiw etli igalsianeg iganpugultijig ugsisgug. ²¹ Assma pas'g newgte' ta'n ilsutmuijig, sesgweiap ta'n tujiw gaqamianeg na'te'l. Gesigawweiap, 'lsumin nige' gisgug ta'n teli gtlams'tasi ta'nig nepu'tipnig apaji unagita'taq.'"

²² Piligs gis gaqi gji'toq ta'n Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g 'lta'lin negmeg aq ta'n tlo'ltilitaq. Na tujiw 'ms't goqwei naqa'toq. Telimaji, "Ta'n tujiw iganpugutuaji sma'gnisg Lisias 'pgising na tujiw gisita'sites ilsumulin." ²³ Tewatgitg glusuaqan ta'n iganpugutuatl Poligapal, "Siaw nuje'iw. Ignmu gijga assumsin aq ignmug witapaq jugwa'tuanew ta'n tel nuta'maj."

Poligap siaw nuje'atl sma'gnisg

²⁴ Ta'suguna'qeg Piligs pegisingig aq ugte'piteml teluisilitl Tlusilla negm Lesui'pewi'sgw. Natgimatl Poligapal aq jigs'tuatl. Etlewistulij ugjit ta'n teli gt-lams'tasilij Se'sugulial. ²⁵ Pas'g na Poligap siawewistog,

“Ta'n tli ulm'tutes, aq gis tla'tegen ta'n Gjinisgam tel puatg mu na ta'n gi'l tel puatmn, aq na na'gweg wejgu'aq enmigiaspiaq ta'n Gjinisgam ilsumaj mima-juinu'g.” Piligs jipaqa'sit aq teluet, “Jigla'si pe' nige'. Ap wigumultes ta'n tujiw gisgaje'ian.”²⁶ Etlita'sit Poligapal ignmagun ta's'g suliewei. Etna na ugjit gaqaisg wigumatl aq agnutmajig.

²⁷ Tapuipunqeg pemtesg'g Polgius Pestus, wesua'tu-aj ugt'pun Piligs, aq negm g'pno'lewit. Piligs pewatg'p ul'telmugsin Lesui'pewigtug. Na wet siaw naqalatl pisilitl Poligapal laplusang.

Poligap pipanigesit ugjit Lo'mewei Gjielege'wit ilsuman

25 Gisi nsuguna'qeg Pestus iga'teg na'te'l na maqamigew aq weji maja'sit Sesalia glapis Selusalemg. ² Etna na na'te'l iganpugultijig patlia'sg aq esgwia'tijig Lesui'paq iganpugultijig telima'titl Pestusal, ta'n goqwei elsutmua'tij Poligapal. Etawaqt-mua'titl Pestusal ³ ul'te'tmulin, jugwa'lugsilin Poligapal Selusalemg, gisi elsutmi'tij ne'pa'new ta'n tujiw pmil'ta'tij. ⁴ Pestus teli asitemaji, “Poligap siaw gugunut laplusang Sesalia, aq ni'n ma 'pgije'nug apa-ja'sites. ⁵ Ignmug ta'nig iganpugultijig wije'winew Sesalia aq 'Isutmua'tij na ji'nm ta'n goqwei tel'ta'sul-tioq gisi opla'toq.”

⁶ Pestus siawqatg's na'te'l glapis pa na na'tami metla-suguna'q. Na tujiw eliet Sesalia aq maw Lesui'paq iganpugultijig. Na igtig na'gweg pemgopa'sit ta'n i' tli ilsumuj, aq tewatgitg glusuaqan Poligapal pisg-wa'lugsilin. ⁷ Ta'n tujiw Poligap gisi pisgwa'luteg na Lesui'paq ta'n weita'pnig Selusalemg gigto'qop-ugutua'titl aq elsutmua'tij pugwelgl ta'n goqwe'l gisi opla'toqol. Pas'g mo goqwei gis neia'tu'ti'gw tlian. ⁸ Na tujiw Poligap igalsit, “Ni'n menaq goqwei opla'tu gisna 'gtantun 'tplutaqan Lesui'pewei gisna 'gjia'sutuo'guom gisna Lo'mewei 'gjielege'wit.”

⁹ Pestus pewatg's ul'te'l mugsin Lesui'pewigtug. Wej pipanimatl Poligapal, “Ul'te'tmug lien Selusalemg aq na'te'l ni'n tli ilsumulin?”

¹⁰ Poligap teli asitematl, “Nige' gaqami ta'n tli ilsumuj mimajuinu'g ugjit 'gjielege'wit aq tet telgitasi tli ilsumugsin. Menaq goqwei opla'tuaqig Lesui'paq aq gi'l weli gji'tun. ¹¹ 'Lpa sewisga'tua's 'tplutaqan aq tla'tega's nat goqwei toqo te'pmas ne'po'qsin na tujiw gis ne'pa'itoqs'p. Pas'g 'lpa mo telianug ta'n teli gtani'tij Lesui'paq iganpugultijig. Ni'n Lo'mewa'j aq mo wen gisi iga'ligw na'te'l. Ni'n pipanigesit 'lgimugsin 'gjielege'witewigtug ilsumin.”

¹² Na tujiw Pestus gis mawagnutma'ti'titeg natawo'ltiliji ugtmimajuinung. Teli asitematl, “Gis pipanigesin 'gjielege'wit ilsumulin aq 'gjielege'wit ilsumul-tew.”

Poligap gelulaji Aglipaal aq ugte'piteml Plinal

¹³ Na'tami ta'sijig tepgunsejig elege'wit Aglipa aq Pl-nis pegisingig Sesaliaeg naji mittugwala'titl Pestusal aq wel'ta'suala'titl. ¹⁴ Ta'n tujiw eimi'titeg ta'suguna'q

Pestus gegnua'tuatl elege'wilitl ta'n te's'g goqwei teliaqap ugjit Poligapal. Teluet, “Etna na ula ji'nm ta'n Piligs naqalapnn laplusang. ¹⁵ Ta'n tujiw elianeg Selusalemg, na Lesui'paq iganpugultijig aq natawo'lti-jig ji'nmug peita'jig aq telimijig ta'n goqwei elsut-mua'titl Poligapal, aq pipanimijig ni'n ilsuman ugjit ne'po'qsilin. ¹⁶ Pas'g na telimg'pnig, Lo'mewaq mo telo'lti'gw igan iga'lanew ta'n pas'g tegen ji'nm elsut-muj opla'tegen. Amujpa na tmg nemiaji ta'nig elsut-maji glaman gisi igalsitew ugsisguaq. ¹⁷ Ta'n teli nqase'g peita'titeg tet, na wapg, smtug epa'siap i' tli ilsumuj aq tewatgitmap glusuaqan ugjit na ji'nm pisg-wa'lugsin. ¹⁸ Na ta'nig getant'pni gaqamita'pnig pas'g mo geggunmi'tigup ta'n goqwei elsutmuataq gisi opla'tlin 'st'ge' ta'n tel'ta'siap. ¹⁹ Pas'g gijga gi'gai-ta'pnig ugjit ta'n negmow teli gtlams'tasulti'tij Nis-gamewigtug aq na newgte'jit ji'nm teluisit Se'sus ta'n nepg'pnaq, gatu Poligap teluet apaji minunsipnaq. ²⁰ Me' menaq gisita'siw ta'n tli gji'tutes giasgiwewei ta'n teliaq. Etna na ugjit pipanimg Poligap ul'te'tmn lien Selusalemg na'te'l tli ilsumugsin ta'n goqwei elsut-muj. ²¹ Pas'g Poligap pipanigesit gugunugsin tet, aq ignmuan negm 'gjielege'wit ilsumgun. Na tujiw tewatgitmap glusuaqan ugjit negm gugunugsin glapis gisi 'lgim 'gjielege'witeg.”

²² Na tujiw Aglipa telimatl Pestusal, “Gsatmug ni'n gis nutaq na ji'nm.” Pestus asitematl, “Amuj nutuates sapo'nug.”

²³ Na igtig na'gweg Aglipa aq Pelnis pegisingig, ma'-muna'taqatiliji ta'n tel pugwenniji mimajuinu'g gep-mite'lgwi'tij. Pisgwa'tijig ta'n i' tli ultesgatulti'tij maw iganpugultiliji sma'gnisg aq iganpugultijig ji'nmug tle'g na 'gjigan. Na tujiw Pestus tewatgitg na glusuaqan ugjit Poligapal pisgwa'lugsilin. ²⁴ Pestus poqji glusit, “Elege'wit Aglipa, aq ta'n te'sioq eimu'tioq tet, ula na ji'nm ta'n Lesui'paq getana'tipnn aq milimsima'tipnn tet aq Selusalemg. Sesgu'tipnig, 'Mo tepawgtigw nugu mimajin.’ ²⁵ Pas'g na ni'n mo we'jituaq goqwei ta'n gis tla'tegej we'gaw te'pmm ne'po'qsin. Negm gis pipanigesit 'lgimugsin 'gjielege'wit. Gisita'siap 'lgiman.

²⁶ Pas'g na mo goqwei geggunmu ugjit negm ta'n tl wi'gmua's Lo'mewei Gjielege'wit. Etna na ugjit pegisulg tet gilew 'gsisguaq. Pjiliw gi'l Elege'wit Aglipa, glaman munso'tmnej ta'n tel gwilmu'g, ta'n Poligap gis tla'teg'p glaman ni'n guguntes nat goqwei gis wi'g'tesg. ²⁷ Muta mo weltenug ugjit ni'n 'lgiman ji'nm aq mo gnua'tuan ta'n goqwei elsutmuj.”

Poligap igalsit Aglipaeg

26 Aglipa telimatl Poligapal, “Nige' gi'l gis glusites.” Poligap poqtewistoaq aq nespegetl ug-pitn. Poqji igalsit,

² “Elege'wit Aglipa, wela's'g goqwei ta'n tele'i gisgug na gisi igalsi gi'leg ugjit ta'n te's'g goqwei na Lesui'paq ntmimajuinung elsutmujiig. ³ 'Pjiliw, muta gi'l weli gji'tun ta'n Lesui'paq telo'lti'tij aq mil pipanigesultijig mo wije' teli gtlams'tasulti'gw. Nige' pipanimul ewlistui aq sangew jigs'tuin.

⁴“Ta'n te'sijig Lesui'paq geitu'tij ne'gaw ta'n tel neps'tgwa'tasiap maljewe'juianeg. Geitu'tij mujga amgwes ne'gaw etligwei ni'n nmutgig aq Selusalemg. ⁵ Gis nige' geitu'tij pa na ugjo'tmi'tij gis tluetaq, mujga amgwes ne'gaw etligwei ta'n telo'ti'tij Palasiaq, melgo-qtm'i'tij ta'n teli emtoqwala'tij Nisgaml. ⁶ Aq nige' gaqami tet ilsumugsin muta elita'si ta'n Gjinisgam teli tplumapni gujjinaqi'g. ⁷ Ula na wije'i teplum-timgewe'um Gjinisgam gisuapni 'ms't ta'n te'sijig newgtisgegsijig je ta'pu inguti nemigsijig Lesui'paq, ginu 'gmimajuinuminu. Elita'sultijig 'msnmnew ge's elugowala'titl Nisgaml tepgig aq na'gweg. Mawi espe'n Aglippa, nige' pisui elsutmu'ijig Lesui'paq muta elita'si Gjinisgam Gisiteget tla'tegetew ta'n teli tplumsip. ⁸ Goqwei gilew teli mtue'g 'gtlams'tasultinew Gjinisgam minua'lataq nepu'tiliji? ⁹ “Ni'n tel'ta'siap tla'tegen ta'n telgi'g pegwatu, tetuji gtang'p, Se'sus, Nasaletgewa'j. ¹⁰ Etna na tela'tega'p Selusalemg. Iganpugultijig patlia'sg ignmuipni ml'gig-no'ti, aq ni'n pugwelgig Gjinisgam ugtmimajuinung pijo'l'g'pnig laplusang. Ta'n tujiw gissmutedeg ne'po'qsinew, elt ni'n wel'te'tmap. ¹¹ Gaqaisg telimg'pnig ugjit mattoqsine'w ta'n te's'gl a'sutuo'guoml aq wejo'tmap gisa'lanew puna'tunew ta'n teli gt-lams'tmu'tij. Tetuji uggwauugtaqapnig, we'gaw eliapnn 'g'gigan se'g tle'g amasgipnn'g'pnig.”

Poligap wesgutg ta'n teli ugs'tap
(Paqalawaiqaqann 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Etna na ugjit wet lia'p Tamasgusg aq wi'gatign geggunmap weja'toq iganpugultijig patlia'sg ugjit na tla'tegen. ¹³ Mawi espe'n Aglippa, assma na mewlia'gweg'p, miawi awgtigtug, ta'n tujiw nemitu-aneg paqtasa'sg. Musigisg'tug wejiaq, me' naji gsateg je mu na'gu'set. Gigo'qwateg ni'neg aq negla ji'nmug pemitai'eg'pnig. ¹⁴ “Ms't ta'n te'sieg nisia'tieg maqamigeg. Nutaq nat wen metewistoq, telimit Lesui'pewigtug, 'Sol, Sol, goqwei weji amasgipnnin ni'n? Asgaiasin gi'l ta'n tujiw getanin. Gi'gatgamigsin pa wije'i aq etlatpetesg gun'ji gun'tewigtug. Je'gas as-gaiasit, ta'n tujiw mo tala'tegegw ta'n assuslilit tel pu-atmlij.' ¹⁵ Pipanigesi, 'Wenin ta gi'l, Gjisaqamaw?' aq Gjisaqamaw teluet, 'Ni'n na Se'sus, ta'n gi'l amasgipnet. ¹⁶ 'Lpa unaqa'si aq gama'si. Wet neia'siap ugjit gi'l 'mgnulin, ugjit 'ntlugowinu'imin. Amujpa na gi'l tli-mates igtig ta'n tel nemi'n nige' gisgug aq ta'n goqwe'l musga'tultes ta'n tujiw apaji neia'sian. ¹⁷ Mo pas'g elgimulu, maw angweilutes ta'n tujiw negla mimajuinu'g Lesui'paq 'gtan'sg, maw 'ms't esgwia'tijig. Ma gis tala'lulug negmow, muta 'lgimultes aq angweilutes. ¹⁸ Gisa'lates mimajuinu'g jigla'lan ta'n Gjimm'tu teli assumaj aq la'lan Nisgamewigug. Ta'n teli gtlams'tasi'tij ni'neg, apigsigtuaten ugtlue'utiwal. Pa na wije'i aq gisa'latesg nmitaqatinew ta'n teli npa-pigwo'ti'tij aq jigla'lan etli oqonitpa'qigtug aq la'lan ta'n etl waseteg. 'Msntaq ugt'punuo'q ta'n Gjinisgam gisi mgnmuaj ugtmimajuinung.' ”

Poligap telimaji ta'n telamu'g ugtlgowaqan

¹⁹ Poligap siawewistoq, “Na tujiw, Elege'wit Aglippa, mo elistmuap ta'n goqwei wejiaq wa'so'q ta'n tel apligwa'siap. ²⁰ Amgweseweieg Tamasgusg aq Selusalemg toqo ta'n telgi'g Jutia aq ta'n maw mo Lesui'peulti'gw na pestunmaqapnig. Amujpa na gawasgita'sultijig aq ejiglita'jig elue'utigtug aq el'ta'jig Nisgamewigug. Amujpa na tela'taqati'tij ta'n goqwe'l musga'tunew ejiglitatgig elue'utigtug. Na. ²¹ Etna na ugjit Lesui'paq goqqwa'lipnig ta'n tujiw eimaneg 'gjia'sutuo'guomg aq wejo'tmi'tip ne'pa'ine'w. ²² Ne'gaw Gjinisgam apoqonmuit tlia pa nige' gisgug. Nige' gaqami ula tet wije'i telimuloq 'ms't ta'n te's'g goqwei gis tliaq, 'ms't ta'n te'sioq, iganpugultioq aq esgwia'tioq. Pas'g teluei ta'n iganigjitegewinugi'g aq Mowiso'q teluepnaq tliatew, ²³ Amujpa na Nujiugs'tawi'wet welmaje'g aq 'nprmn. Amgwesewa'juitew apaji minun-sit tgutaqane'gatigtug. Gnuwa'tuataq Lesui'paq aq esgwia'tijig ta'n tli ugs'ta'titaq pa wije'i aq waseteg waso-qweg oqonitpa'qigtug.' ”

²⁴ Ge's Poligap etl igalsit ta'n gis tlu'ej, Pestus sesg-walatl, “Poligap gi'l elue'wien! Ta'n telgi'g gina'masuti, geggunmn elue'wa'll'sg?”

²⁵ Poligap asitematl, “Mo ni'n elue'wiew, mawi espe'n Aglippa; ni'n ta'n telimul teliaq aq mo elue'wiew ta'n tel ewistu. ²⁶ Elege'wit Aglippa! Gis glulultes gi'l, aq mo naqatgenmulu muta gi'l weli gji'tun ta'n goqwei wesgutm. Geju'l gis gi'l geitu'n 'ms't ta'n te's'gl muta ta'n tel gis tliaq mu mimgwa'tas'gtnug. ²⁷ Elege'wit Aglippa, getlams'tajig iganigjitegewinugi'g ta'n gis wi'gmi'tipneg? Geju'l 'gtlams'tmn.”

²⁸ Aglippa telimatl Poligapal, “Tel toqwaqji'g ta'n telewistun tel'ta'sin gis gawasga'litesg ugjit 'gt-lams'tasin Se'susewigug?”

²⁹ Poligap asita'puguet, “Nige' gisna aqantie'uti, je tlia metlasipunqeg nige' weja'tegemg, pas'g tla'tegen. Geitu'n Gjinisgam ni'n eli a'sutmai ugjit gi'l aq ta'n te'sioq esgwia'tioq etl jigs'tuioq nige' gisgug 'gt-lams'tasultitoqs'p Se'suseg st'ge' ni'n ta'n teli gt-lams'tasi pas'g mu ta'n pisgataqanapi'l nasgmnew.”

³⁰ Na tujiw elege'wit, na g'pnnol, Plnis aq igtigig we-nagita'jig. ³¹ Ta'n tujiw gis jiglita'titeg telimultijig, “Ula ji'nm menaq goqwei opla'tug ugjit ne'po'qsin, gisna pi-ja'lugsin laplusang.” ³² Aglippa telimatl Pestusal, “Ula ji'nm gisi iga'lanesog, mo glumagusn 'gjielege'wit ilsumgun.”

Poligap ela'lut Lo'm

27 Ta'n tujiw gissutmi'tij laqtaqatinen Italiewa'gig, iga'tua'titl Poligapal aq igtigig ta'n pisultipnig laplusang Julius uggitng nuje'wan. Negm newgte'jit ta'nig iganpugutuajig Lo'mewa'g sma'gnisg telui'tujig, “Lo'mewei Gjielege'wit ugsma'gnismg.” ² Na tepita'ieg, lapuguan wejiaq Antlamittium, gisgatteg maja's'gtn lian na maqamigew teluisig E'sia. Pusieg aq negina'qi-taieg 'g'gigann ta'n gigjiw etegl samqwanigtug. Alistal-

gus, Masetoniaewa', tle' na 'gjjigan Tessalonia, wijitg-weiugsieg'p. ³ Na igtig na'gweg, oqwa'ieg Saiton. Julius wele'watl Poligapal aq ignmuatl lielin nat nmian wita-paq, ugjit ignmugsin ta'n goqwei nuta'maj. ⁴ Tepita'ieg na wet siawita'ieg na'te'l, ugju'sn asugwetnma'tieg glaman eligtuapsultieg aq elaqtaqatieg a'quteg na mnigu teluisig Saipulus. ⁵ Siawaqtaqatieg aq pemtesgmeg na maqamigew teluisig Silisia aq Pampilia. Peita'ieg gutan teluisig Maila, Lisia eteg. Na tujiw oqwa'ieg aq geptitaieg. ⁶ Etna na'te'l igtig lapuguan wejiaq Alegsantlia. Gisgatteg pusin lien na maqamigew teluisig Itali. Iganpuguit sma'gnis aq ninen tepita'ieg aq pusieg.

⁷ Ta'suguna'q sangew alaqaqatieg aq maw muni gitnm'tieg glapis ta'n tujiw iga'ieg na gutan teluisig Snitus. Tetuji ml'gignewa's'g ugju'sn mo gis siawita'weg na'gweg ta'n getu 'lta'ieg'p. Toqo eligtuapsultieg aq elaqtaqatieg aguteg na mnigu teluisig Gelit, pemtesgmeg wesawei teluisig Salmoni. ⁸ Ne'gaw gigjetesgmeg aq gitnm'tieg peita'ieg na gutan teluisig, "Ta'n i' tli ango'tas'g ugtulual." Mo piami amasenug na gutan teluisig Lesia.

⁹ Pegitga'tmeg na'te'l, na tujiw wesami nsano'qonig siawita'nen muta gis nige' poqji tgwa'q aq gis gneg pemtesg'g ta'n teli alaqaqatimg, aq maw na pestie'umg ta'n tujiw migwite'tmn "Gjinisgam apigsigt-masgl 'gtlue'uti'l." Na Poligap gegnua'tuaji, ¹⁰ "Ji'nmutut, iganigji'tu ta'n el'ta'igw mawi 'nsano'qonig, ta'n te's'g goqwei tepteg gaqi n'tutesnug maw 'gtulnu aq maw mimajuinu'g 'npu'titaq." ¹¹ Gatu, iganpugutuaji sma'gnisg jigs'tuatl iganpuguiltil ta'n assutmlig ugtul teluelij, aq mo ta'n Poligapal teluelij. ¹² Na gutan ta'n teluisig "Ta'n tli ango'tas'g ugtulual" mo gesi gelu'lt-nug newgtipug i'mu'tinew. Pugwelgig ji'n mug wel'te'tmi'tij siawaqtaqatinenu wejo'tmi'tij iga'new Poenigs, gisi pgwatu'tij glaman i'ttaq na'te'l newgtipug. Na gutan Poenigs eteg na wijej mnigu Gelit. Ta'n i' ango'ta's'g ugtulual elasg'teg 'tg'snug aq oqwatnug.

Mesgi'g 'mtunoqt apaqtug

¹³ Uljaqa poqji ugju's'g 'tg'snug wett'g aq na ji'n mug tel'ta'sultijig gis tla'taqatijig ta'n teltu'taqatipnig. Gl'pisun wenaqa'tu'tij aq smtug tajigaqtaqatijig ta'n telgi'g pegwatu'tij gigjiw na mnigu Gelit. ¹⁴ Tel gne'g melgignaq ugju'sn telui'tmi'tij "Ewlamnsn" oqwat-nigjipeg wet ne'itesg na mnigu. ¹⁵ Ugju'sn gisa'toq 'ntulnen mu nugu gisgwenmug, els'g ugju'snigtug aq siaw liaptmeg siawa'lugsinen ugju'snigtug. ¹⁶ Gijga mesnmeg aguteg ta'n tujiw gis pmtesgmeg apje'ji'j mniguji'j teluisig Gawta. Etna na na'te'l, gitnm'tieg ta'n tel gisapsgnmeg 'ntulji'jinen ta'n pemsewtaqatueg'p. ¹⁷ We'gaw gisapsgnmeg aq gelpilmeg 'ntulnaq ta'n tujiw gis tepa'tue'g aq gelpilmi'tij ta'n telgi'g lapuguanmuow 'ntulnen. Negmow jipasultijig jijuaja niwetassultitaq gmetug na maqamigew teluisig Lipia. Na tujiw nisa'la'tiji ugsegi'gnmuag aq gelpila'tiji aq eliaqmt'ij 'ntulnen ugju'sn pma'lugunew. ¹⁸ Siawi gnewa's'g

ugju'sn we'gaw igtig na'gweg, poqji paqatjio'tueg ta'n goqwei tepteg 'ntulnaq. ¹⁹ Aq na igtig na'gweg paqatjio'l'g'tjig ta'sijig segi'gng, a'papi'g, aq gi'gam-go'ng. ²⁰ Gaqaisugunaq mu gis nemiaqat na'gu'set gis-na gloqowe'g aq na ugju'sn me' naji ma'mun putues, glapis ninen mu nugu elita'sultiweg ugs'ta'tinen.

²¹ Na ji'n mug mo mijjulti'gw gaqaisugunaq, Poligap gaqama'sit aq telimaji, "Ji'nmutut, jigs'tuigoqpn na aq mo weji pusigoqpn Gelit, glaman nige' mo te's'gt-nuisoq ta'n goqwei entu'g. ²² Pas'g nige', etawaqtmuloq ml'gito'ltigw. Mo eimu newgte'jit te'sioq ta'n 'ntutew ugmimajuqaqnm pas'g 'gtulnu gaqseioqtoqwetew. ²³ Geitu muta wela'gweg, Gjinisgam ta'n ni'n tleiawi aq emtoqwalg, ugtansale'witeml pegising'p ni'neg. ²⁴ Aq telimip, 'Mut jipaswi, Poligap, Amujpa na qamites ilsumulin Lo'mewei Gjele'ge'wit. Gjinisgam ta'n teli ulm'toq, ugjit gi'l, weji ugs'tawiaji mimajuinu'g, ta'n wijitgweiasgig lapuguanigtug." ²⁵ Glaman ji'nmutut, ml'gito'ltigw, muta ni'n elita'si Gjinisgam, geitu tli-atew 'st'ge' negm ta'n telimip. ²⁶ Pas'g ginu na'taqam-togu'titesnu na'tami mnigug."

²⁷ Gis ta'pu aqantie'uti, metugunaq, na wela'gw pemtoqu'tieg Mesgi'g 'Gta'h. Na'tami gisgatatpa'q, na ji'n mug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen pegnotmi'tij pm gigjetesgmnen maqamigew. ²⁸ Angaptmi'tij ta'n tel temig samqwan, e'wa'titl a'papij 'sgolu'sgw gelpiteg. Na tujiw gisi gji'tu'tij ta'n tel temig samqwan, newgt gas-giptnnaqan je tapuisga'q leppie. Tel gne'ji'j ap wijej tela'taqatijig aq gi's gisi gji'tu'tij pesgunateg te'sisga'q leppie tel temig. ²⁹ Jipaqtie'tmi'tij ugtuluow lian etl guntewig. Na tujiw nispilmi'titl newgul gl'pisun ugte'g aq a'sutma'tijig ugjit peitapnian. ³⁰ Na ji'n mug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen wejo'tmi'tij ugsmultinew. Nispilmi'tij apje'ji'j 'ntulji'jinen samqwanigtug 'st'ge' na to'q pmil'ta'new naji nispilmnew gl'pisun igantug lapuguan. ³¹ Pas'g na Poligap telimaji iganpuguiltil sma'gnis'g aq ugsma'gnismg, "Pa na negla ji'n mug mo siaw teppulti'gw, 'lpa mo gilew gisi ugs'ta'tiwoq."

³² Toqo sma'gnisg temsa'tiji a'papi'g wet gl'pitem apje'ji'j 'ntulji'jinen aq eliaqmt'ij.

³³ Pem gisapniaq, Poligap munsaiwaji 'ms't ta'n te'sil-iji gijga mijjultinew, "Gis nige' esgm'tioq metlasuguna'q jel ne'w aq ne'gaw mo goqwei malqotmuoq.

³⁴ Ewlistuigw gijga mijjultigw, puatmoq ta gatu siaw mimajultinew. Gatu je ma newgte' sapun gun'jiwaq ugsegaqtnug." ³⁵ Poligap, na gis tluetaq, wesua'toq pipnaqan, miwatmuatl Nisgamal ugsisgwaq, pasgino'toq pipnaqan, aq poqji mijjit. ³⁶ Welgwija'laji. Na tujiw 'ms't ta'n te'sijig poqji malqotmi'tij ta's'g mijipjewei.

³⁷ Ta'pu gasgiptnnaqan jel llaigneg te'sisgegsieg jel asugom tepultieg. ³⁸ Ta'n tujiw 'ms't wen gaq ul g'sa-talulti'titeg, na tujiw nenaqjijatu'tij 'ntulnen. Geptijio'tu'titl gulungl ugta'nug.

Sewisto'gweg 'ntulnen

³⁹ Ta'n tujiw gisapniaq, na ji'n mug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen, mo nenmi'ti'gw na sitm. Na tujiw nemitu'tij mnigu ta'n mo gun'tewinu, gissutmi'tij gisi pgwatu'tij

na'te'l tl niwetesultitaq 'ntulnen. ⁴⁰ Na tujiw pesipgwe-sa'tiji a'papi'g ta'n wej gl'pisijig gl'pisunigtug geta-pa'qal. Na wije apgwa'la'tiji a'papi'g ta'n ilgweng 'ntul-nen aq wenaqpila'titl segi'gn igantug, glaman 'ntulnen un'jig liatew ugju'snigtug ta'n tel na'taqama's'g. ⁴¹ Gatu 'ntulnen niwetesg. Igantug mo gis maja's'gtnug gatu na ugtejg gaqsuisto'qweg ta'n tel ml'gignewa'ti'tij 'tgu'g.

⁴² Na sma'gnisg gisita'sultijig ne'pa'new ta'nig gisi gtaqqola'tipni laplusang glaman je ma newgte'jit gis na'taqama'mu'ti'gw aq ma gisi ugsmulti'gw. ⁴³ Pas'g na iganpuguit sma'gnis mo puatmug Poligapal tala'lugsin-nen. Na tujiw naqa'laji ta'n getu tla'taqatipnig. Awna na telimaji 'ms't ji'n mug ta'nig natawamutiliji, paqasi unaqia'tinew tmg aq na'taqama'mu'tinew. ⁴⁴ Gatu esg-wia'tijig majulgwalanew genna'tiji pase'gig lasgo'plaq ta'n weji mn'to'qotijig ntulnaq. Etna na 'ms't ta'n te'sieg na'te'l gis tl na'taqamita'ieg.

Ta'n goqwei gis tliaq Malta

28 Ta'n tujiw gaq na'taqamita'ieg, na mimajuinu'g telimugsieg, "Ula mnigu teluisig Malta." ² Na mi-majuinu'g ta'n na'te'l tle'g weleiugsiegpnig. Assma po-qji gigpesaq aq poqji tge'g, na pugtew pasgesa'tu'tij ugjit ninen. ³ Na Poligap ali mgngl pugsugl aq gegu-pa'toqol pugtewigtug. Pisisnaq 'mtesgmaq lame'g aq getaqqi unaqiet muta wesam p'teg aq nastesingl Poli-gap ugpitn. ⁴ Ta'n tujiw na mimajuinu'g na'te'l tle'g ne-mia'titeg 'mtesgmul gaqapijinitl Poligap ugpitn telim-tultijig, "Amuj ula ji'n m nut ne'pateget. Etug aniamug-wet aq mo ignmuamut siaw mimajin tlia nige' gis-sumugt'g 'gta'n mo getapaqto'qwegw." ⁵ Pas'g na Poli-gap etl mntesmatl 'mtesgmul pugtewigtug aq 'lpa ma tala'lugugl. ⁶ Negmow esgmala'titl poqji moqpelin gis-na jiniw niselin aq 'nmpn. Pas'g na me' pegiji esgmajig aq mo nemitu'ti'gw goqwei wiguas'gtnug negm ugtin-neg, na tujiw gawasgita'sultijig aq teluejig, "Etna na ula newgte'jit nisgamaq."

⁷ Na ji'n m teluisit Puplius 'n nu saqamaw na mnigu. Assutgl iga'taqan aq nesuguna'q ne'gaw weleiugsieg aq ignmugsieg i'mnen wiguaq. ⁸ Na Puplius ujjl 'npo'qonisilitl gesnugwalitl epsimgeweia'silitl aq ug-plaqane'gelitl. Poligap eliet negmeg, a'sutmat aq ug-pitn ge'gwa'tuatl ugtugwejang aq gisi npilat. ⁹ Ta'n tu-jiw na gis tliaq, esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n ges-nugu'tijig, na mnigug, peita'jig aq gisi npilujig. ¹⁰ Neg-mow ignmugsieg pugwelgl ta'n goqwe'l. Ta'n tujiw po-qaqtaqatieg tepo'tugsieg ta'n tel nuta'maieg ta'n tel maita'ieg.

Naqtm'i'tij Malta aq siawita'jig glapis Lo'mg

¹¹ Nesisijig tepgunsejig teli pgitgatmu'tieg. Na tujiw tepita'ieg lapuguan weja'tegemg Alegsantlia teluisig, "Tqope'jg Nisgamaq." Lapuguan na'te'l newgtipug eteg'p na mnigug. Na se'g elaqtaqatieg. ¹² Glapis iga'ieg na 'gjigan teluisig Silagius, eteg na mnigu Sisili. Eimeg'p na'te'l nesuguna'q. ¹³ Weji pqotaqtaqatieg aq

iga'ieg na 'gjigan teluisig Lejjum, eteg Italie'gati. Na wapg ugju'sn poqji putueg wejiaq 'tp'tesnug. Tapugu-na'q peita'ieg na gutan teluisig Puteoli. Naqtmeg na'te'l lapuguan. ¹⁴ Weltesgaqatijig ta'nig getlams'tasul-tijig Se'suseg na'te'l. Pipanimugsieg'p siawqatmnen na'te'l aqantie'uti aq wet siawi 'lta'ieg Lo'mg. ¹⁵ Ta'nig getlams'tasultijig wigultijig Lo'mg nutma'tijig ugjit ni-nen aq naqtm'i'tij ugjit asugugsinen. Ta'sijig we'gaw weita'jig glapis na gutan teluisig "Nesisgl ta'n i' tl nep'timg" aq igtigig me' na'gweg, glapis ta'n tli ntuis-ga'ti'tij na gutan teluisig Appius. Ta'n tujiw Poligap ne-miateg, miwatmuatl Nisgaml aq welgwija'sit.

Peita'ieg na 'gjigan Lo'm

¹⁶ Ta'n tujiw iga'ieg Lo'mg Poligapal eliamatitl 'ngutamsilin aq newgte'jilitl sma'gnism l angweiagun glaman ma gisi ugsmugwagw.

¹⁷ Gisi nsuguna'q Poligap wigumaji iganpugultijig Lesui'paq ta'nig wigultiliji na'te'l ultesgatultinew. Ta'n tujiw gis mawita'titeg, Poligap telimaji, "Nigmatut, menaq ni'n goqwei tla'tegew 'gtanan 'gmimajuinumi-naq gisna ta'n telo'lti'tij wejiaq gujjinaqi'g. Awna pi-ja'lipni laplusang Selusalemg aq iga'lipnig ugpitnuaq Lo'mewaq. ¹⁸ Mil pipanimipnig aq getu iga'lipnig muta mo goqwei we'jituti'tigup ugjit te'pnm ne'po'qsin. ¹⁹ Pas'g na Lesui'paq mo wel'te'tmi'tigup, gi'gaji pipani-gesiap Lo'mewei Gjelege'wit ilsumin, we'gaw mo go-qwei geggunmuap ugjit tli ilsumitaq 'ntmimajuinumg. ²⁰ Etna na ugjit getu nmu'linew aq agnutma'tinenu. Wegla pispataqanapi'l wet nasgman ugjit Gjinisgam ta'n Isle'lewaq elita'suala'titl."

²¹ Telima'titl, "Menaq ninen mesnmueg ta'n pas'g telamu'g wi'gatign ugjian Jutia ugjit gi'l aq menaq na'te'l wen wejiegw ninen wijigatultijig ta'n pegisitoq agnutmaqan ugjit gi'l gisna win agnimugsin. ²² Gatu 'gsatmugeg gis nutu'leg gi'l ta'n tel'ta'sin muta geitueg ta'n te'sijig mimajuinu'g wesguma'tiji aq getana'tiji ta'nig tleiaultijig pa wije aq nige' gi'l."

²³ Na gegnue'g na'gweg iga'tu'tij ugjit Poligapal gis nutuanew aq me' pugwelie'jig peita'jig na na'gweg ta'n Poligap wesgowa'sij. Weja'tegemg egsitpu'g glapis wela'gw gegnua'tuaji aq telimaji gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Wejo'tg gisa'lan 'gt-lams'tmu'tinew Se'susal. Gegnua'tuaji ta'n ugt'tplu-taqanm Mowis tel wi'gas'g'p aq ta'n tel wi'gmi'tisneg iganigjitegewinugi'g na teliaq. ²⁴ Ta'sijig getlams'tmi'tij ta'n teluelij pas'g na igtigig mo getu 'gtlams'tmi'ti'gw. ²⁵ Ge's mo maita'ti'gw gi'gaita'jig negmow muta Poli-gap gisna teluet, "Tetapu ewo'qwes Wejuli Nisgam, wet sapu tl lugweteg iganigjitegewinuaq Aiseiao'q, ugjit gujjinaqi'g. ²⁶ Telimapnn,

Lia aq tlim ula mimajuinu'g, 'Gilew tetuji jigs'tmu'titoqs'p pas'g ma 'ns'tasultiwoq. Gaqaisg alapultitoqs'p pas'g ma nmitaqatiwoq. ²⁷ Ula mimajuinu'g metuatpa'tiji etna na ugjit gepistaqana'tutitl ugs'tuaqanual aq gepsoqwa'tu'titl ugpugugul.

Jijuaqa mo 'gpisoqwa'tu'ti'gw ugpugugual na nmi-taqattaq,
 aq pana'tuoq ugs'tuaqanual na nutmi'titaq
 aq ugtangita'suaqanmual 'ns'tasultitaq.
 Na tliaq jugwita'taq ni'neg aq 'npila's negmow.'"
 Na teluet Gjinisgam.

²⁸ Poligap anguewistoq, "Gilew telteg gji'tunew Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n elgimujig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Elt negmow gisi ugs'ta'titaq, 'lpa negmow jigsittaq."

²⁹ Ta'n tujiw Poligap gaqewistoq, Lesui'paq maita'jig aq ma'mun gi'gaita'jig, suel matntultijig. ³⁰ Tapuipunqeg Poligap teli pgitqatg na'te'l apangitg ta'n eig. Weltesguaji ta'n te'silitl wen pet nmitl. ³¹ Pestunmuaji ugjit Gjinisgam ugtelege'wa'gimg aq gegnua'tuaji ugjit Gjisaqamaw Se'suguli. Melgita't ta'n telewistoq aq mo wen naqa'lagul ta'n tel pestunmlj. Glapis ap nmu'ltes, Lu'g.

Lo'mewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Poligap ewi'gmuaji Lo'mewaq ugjit ilajugtmnew ta'n negm emittugwalaji. Gisite'tg lien aq maw lugutijig na a'sutmewinu'g na'te'l aq apoqonmuaji ta'n teli gtlams'tasultiliji Westaulgigtug. Ta'n tujiw lietew Espeine'gati negmow gisi apoqonmuatitl. Ewi'giget ula wi'gatignigtug ugjit gnuat'uanew ta'n Poligap teli gtlams'tuatl Se'susal na Westaulgl aq Gjinisgam Gisiteget na Wegwisit Nisgam. Ewi'giget ta'n goqwei Gisiteget pe-walugsi'gw tla'taqatinenu.

Gis wel'ta'sualaji na mimajuinu'g ta'n melgi gtlams'tmi'tij Lo'mg. Telimaji ta'n teli a'sutmessewaji aq ta'n goqwei mawgi'g ula wi'gatignigtug.

Gelu'lg glusuaqan musga'tugsi'gw ta'n Gjinisgam Gisiteget teli apajo'laj mimajuinu'g negmeg aq gisa'lanew tetapua'tinew aq tetapua'taqatinew.

Weji pqotamgiaq ta'n poqji gtlams'tasulti'gw Westaulgeg aq ta'n siawi gtlams'tasulti'gw nige' aq glapis.

Ms't mimajuinu'g, gitg Lesui'paq aq maw ms't igtigig mo tetapuitelma'tigul Nisgaml muta pata'tegewinu'g na ginu aq lue'uti assumugsi'gw. Mo wen gissmugwagw ta'n tli ildumugsitesnu. Gatu mimajuinu gis tetapuitel-matal Gisitegetitl ta'n melgi gtlams'tuatl aq majulgwalatl Westaulgl na Eujit Nisgam.

Gjinisgam ignmugsi'gw wantaqo'ti ggamlamuninaq muta sangewitelmuq. Na Wejuli Nisgam ta'n Westaulg pet-gitmugsi'gw na ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup. Geitug Nisgam unaqa'lugsitesnu aq ignmugsitesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

Na Lesui'paq mo menuege'tigul Westaulgl etna na ugjit na gelu'lg glusuaqan se'sa's'g ta'n telgi'g ugs'tqamu.

Ms't wen ta'n getlams'tuatl Westaulgul na Gisiteget wel'telmatl aq ignmuatl iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

Gatu Poligap tel'ta'sit negm na Lesui'paq mo apjiw menuege'tigul Westaulgl.

Toqo Poligap telimugsi'gw ta'n tl gegnu pmo'ltitesnu ugjit tetapua'lan Westaulg aq ta'n teli gsaltulti'gw muta teli gsalug Westaulg. Telteg apji gsaltulti'gw aq ms't goqwei tela'taqati'gw gsaltuaqanigtug aq apji ule'waqig igtigig.

Elt wesgutg ta'n telteg a'sutmewinu'g tlo'ltinew ta'n etl mawita'tij aq ugjit umutgig.

Ugtejgewei ewi'giget glusuaqan ugjit ta'nig maw lugutijig ugjit Nisgaml aq munso'tmuaji Lo'mewaq emto-qwalanew Nisgaml.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Wel'ta'sualaji Lo'mewaq aq telimaji ta'n weji wi'gmuaji na gelu'lg glusuaqan, Nisgam gelu'lg ugtagnut-maqanm (1.1-17)

Ms't wen gis pata'teget aq pemiet mn'tua'gig (1.18-3.20)

Ta'n Gjinisgam Gisiteget getu westawaji mimajuinu'g aq getu apajo'laji mimajuinu'g negmeg (3.21-4.25)

Gisi ignmugsitesnu piltu mimajultinenu, ginu ta'n majulgwalu'g (5.1-8.39)

Lesui'paq mo menuege'tigul wijigatijig Westaulgl gatu na'gweg iga'qt'tal ta'n tujiw gawa'sgita'jig aq mnuege'tital (9.1-11.36)

Ta'n telteg a'sutmewinu gegnu pmiet aq gepmitelmatl Nisgaml (12.1-15.13)

Ugtejgewei ta'n getu tlimaji Lo'mewaq aq glusuaqan ugjit witapaq (15.14-16.27)

¹ Na ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq, Lo'meul-tioq. Gjinisgam Gisiteget mawi gsitelmugsioq aq wigumugsioqop ugjit sape'ultinew. Ni'n elugowg Se'suguli. Megnimg'p Gjinisgam aq wigumip ugjit apostale'witewin aq tepgisa'lip ugjit pestunmulinew gelu'lg agnutmaqan.

² Ula gelu'lg agnutmaqan gis sa'q Gjinisgam teplumugsi'gup aq ugtiganigjitegewinugi'g igan tlimapni aq negmow ewi'gmi'tij Gjinisgam ugglu-

suaqanml wi'gatignigtug. ³ Ula gelu'lg agnutmaqan wesgutg'p ugghwisl na Gjisaqamawminu Se'sugulial. Se'suguli wetagutg'p elege'witoq Ta'pito'q. Na teli ugs'tqamuip aq na tel mimajuinualsip. ⁴ Negm elg Gjinisgam ugghwisl aq wije tel sape'wilil aq wije teli igna'lut 'st'ge' ujjl. Na Wejuli Nisgam na tel musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tujiw Se'sugulial gisi npliteg, Gjinisgam minua'lapnn. Etna na ugjit Se'suguli weji igan-pugutugsi'gw. ⁵ Se'suguli wel'te'lmit aq gisi mgnit. Ign-

muit na ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin glaman gisi ilgwena's mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu ugjit 'gtlams'tmu'tinew Se'suguliewigtug aq gaqaisg mil agnutmu'tijig mimajuinu'g jigs'tmu'tinew ugglusuaqanml. Wet tla'tega'p ugjit Se'suguli, na tujiw gepmitelmaten. ⁶ Aq maw nige' gilew ta'n eimu'tioq Lo'meg elt getu pestunmuloq. Gjinisgam mawa'lugsioq gilew ta'n wigumugsioqop ugjit tleiaultinew Se'sugulieg aq majulgwalanew maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig.

⁷ Etamgig Gjinisgam gujiniu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Na tliaj.

Poligap miwatmuatl Gjinisgaml

⁸ Amujpa na tmg miwatmaq Gnismaminu wet sapu tl lugwet Se'suguli ugwisunmg ugjit 'ms't ta'n te'sioq. Pugwelg mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu nutma'tijig ta'n teli gtlams'tasultioq. ⁹ Gjinisgam Gisiteget ta'n 'ms't goqwei geitoq gisi musga'tugsitoqs'p ta'n goqwei teluei na teliaq. Etna na Gjinisgam ni'n elugowg ta'n tel we'gwisipgwatu muta na tel gwig 'ngamlamun. Wet tla'tegei ta'n tel pestunm gelu'lg agnutmaqan ugjit ugwisl. Gjinisgam geitoq apji migwitelmuloq ta'n teli a'sutmai. ¹⁰ Pipanimg Gjinisgam ta'n te's a'sutmai pipanimg lien ugjit mittugwalulinew. Negm tli ul'te'tg.

¹¹ Sa'q getu mittugwaluloq glaman me' gisi ul gnuat'ul-toqs'p ta'n Gisiteget apoqonmugs'gw wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug. Na tujiw gisi ml'gignewa'lugsitoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq

¹² glaman ulgwijintultitesnu. Gilew ta'n teli gtlams'tasultioq apgnua'lloq aq ni'n ta'n teli gtlams'tasi apgnua'luloq. Pa na wije aq mawi apoqonmatulti'gw.

¹³ Nigmatut pualuloq 'gji'tunew ta'n tel gissumsi mittugwalulinew gilew ta'n eimu'tioq Lo'meg, apjiw nat goqwei naqa'lig mo gis lien. 'Gsatmug apoqonmuan mimajuinu'g ta'n eimu'tioq gis gawasgita'sultinew elue'utigtug aq majulgwalanew Se'sugulial pa wije aq ta'n tela'l'g'pnig igtigig mimajuinu'g. ¹⁴ Tettaqig Gjinisgamewigtug gnuat'uan gelu'lg agnutmaqan ta'n te'sit mimajuinu weltesgaq. Telgitasi gnuat'uan aq tliman ugjit Se'susal ta'n tel gaqais milapegsit mimajuinu gina'masuti gugung gisna mu gugunmug. ¹⁵ Etna na ugjit tetaqite'tm aq weji melgugtm ta'n getu pestunmuloq gelu'lg agnutmaqan maw gilew ta'n wigultioq Lo'meg.

ML'gigna'qal Gjinisgam ugglusuaqanml

¹⁶ Me'gite'tm na gelu'lg agnutmaqan. ML'gigno'ti eteg Gjinisgam ugglusuaqanm ta'n tli ugs'tawiataq mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig. Tmg etl pestunm'gig Lesui'paq na tujiw maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ¹⁷ Na gelu'lg glusuaqan musga'tugsi'gw ta'n Gjinisgam teli apaja'laj mimajuinu'g negmeg. Telueg, "Gisa'laji teta-pua'tinew aq gtlamia'tinew wet sapu tl lugwet ta'n teli gtlams'tasij negmeg." Weja'tegemgeg ta'n weji pqoji gtlams'tasiteg glapis ugtejgewei.

Mimajuinu'g pata'taqatijig

¹⁸ Gjinisgam musga'toq ta'n teli wegaiugt'g lue'uti. Musga'tugsi'gup ml'gigno'ti gegung ta'n tli ilsumataq mimajuinu'g ta'n teli opla'taqati'tij aq ta'n mo emtoqwala'tigul aq mo gepmitelma'tigul. Ta'n teli opla'taqati'tij gisa'la'tiji igtigig mimajuinu'g mo 'gji'jianew giasgiwewei Gjinisgaml. ¹⁹ Gis nenua'titl Gjinisgaml giasgiwewei aq ta'n tele'lij muta menaqqajewei musga'tuapni. Etna na ugjit ugtapulata ta'n teli opla'taqatitij. ²⁰ Weja'tegemgeg ta'n Gjinisgam Gisiteget gisitoqop ugs'tqamu mimajuinu'g menaqqajewei gisi ns'tmi'tij ugml'gigno'tim ta'n teli ms'gi'g aq iapjiwewe'tew. Mimajuinu'g mo gis nemiawgw gatu ta'n goqwei tela'teget musga'tugsi'gw ta'n tele'g negm. Gis nenua'titl ta'n tel Nisgamewilitl muta ta'n te's'g goqwei gisitoq gis nemitu'tij. Etna na ugjit ma nugu gis gugunmi'ti'gw goqwei ta'n gis tlua'tijig ta'n teli opla'taqati'tij. ²¹ Gejia'titl Gjinisgaml pas'g mo gepmitelma'tigul 'st'ge' ta'n tl gepmitelma'tis gisna je mu miwatmua'tigul. Gatu awna ewnasi angita'sultijig aq sigue'gul ugtangita'suaqanmual. Etna na ugjit mo nes-tasulti'gw aq pilse'gl. Oqonitpa'qigtug eimu'tijig. ²² Tel'ta'sultijig nestawo'ltijig gatu awna negmow elue'walsultijig. ²³ Emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg ta'n teli angamgusultiji 'st'ge' sisipji'g gisna wi'sisji'g gisna taqtaloq gisna mimajuinu ta'n 'np'tew. Gatu mo emtoqwala'tigul Gjinisgaml ta'n iapjiw mimajilitl.

²⁴ Muta mimajuinu'g teli ewnaso'ltijig Gjinisgam eliamapni tla'taqatinew winjigl ta'n ugglamunual telgwig aq 'lpa na ntaqo'qon ta'n negmow tela'taqati'tij ala wen ap igtig. ²⁵ Pun jigs'tua'titl Gjinisgaml aq mo piami gtlams'tua'tigul awna getlams'tmi'tij egsuo'qon. Na nige' emtoqwatmi'tij aq elugowa'tmi'tij ta'n goqwei Gjinisgam gisitoq je mu Gjinisgam Gisitegelitl. Etna na negm telteg emtoqwalugsin iapjiw. Na tliaj.

²⁶ Muta mimajuinu'g na tela'taqati'tij Gjinisgam eliamaji ntaqo'qonalsultinew. We'gaw e'pjiig mila'taqatiji mo e'wa'tigwi ji'n mug ta'n tel winsulti'tij. Piltu lugutijig awna wiji e'pilitl elietl. ²⁷ Pa na wije ji'n mug telo'ltijig. Ta'n tujiw getu winsij mo e'pilitl eliegl awna igtig ji'n mul elietl aq 'ntaqo'qon ta'n tel luguti'tij al wen ap igtig. Gjinisgam etli wetapulaji ta'n teli opla'taqati'tij. Ta'n tel luguti'tij 'msntaq ta'n tel te'p'mi'tij.

²⁸ Ula mimajuinu'g mo getu angite'tmi'ti'gw ta'n goqwei Nisgamewei, mo tepawgtinug ugjit negmow. Gjinisgam eliamaji ta'n tel winjigl ugtangita'suaqanmual aq tela'taqatijig ta'n teli gsatmi'tij ta'n mu tla'taqatiwi'tis. ²⁹ Gaqi ugjua'lsultijig ta'n tel gaqais milamu'gl winjigl aq elue'ultijig aq metuito'ltijig. Qalipusita'jig, wisguoltijig, ne'pa'taqatijig, matnaqq'tijig, gi'glultultijig ewnasima'titl mimajuinu'l naqsi maqanimatl aq gesegetl mimajuinu'l. Nata' mawi nta'ta'qal ugtunual aq alo'tu'titl glusuaqann. ³⁰ Nata' win agnutmu'tijig, aq milimultijig. Masgelma'titl Gjinisgaml, pepsitelma'titl, penoqitelma'tiji, me'go'ltijig, aq nata' ginite'lsultijig. Apji angite'tmi'tij ta'n winjig tla'taqati-

taq. Elistua'tiji ungi'guaq aq mo jigs'tua'tigwi. ³¹ Ewnaso'ltijig aq mo tela'taqati'gw ta'n teli tplumugsioq aq mo welm'tu'ti'gw aq mo ewlitelma'tigwi igtigig.

³² Geitua'tij Gjinisgaml ugt'tplutaqanm telueg na mimajuinu ta'n tel mimajij te'p'g 'n'pmn gatu me' siaw tla'taqatijig wije i aq me' naji mawmuna'taqatiji aq me' wel'te'tmua'tiji igtigig ta'n wije tla'taqatinew.

Gjinisgam ilsumaji wegla

2 Nitap etug gi'l teluen, "E'e weget elue'ultijig mimajuinu'g gis tlimjig." Pe' gijga esgmali. Gi'l pa na wije tetuji winjin. Ta'n tujiw teluen elue'ultijig aq negla ugtapulan, gi'l na ula wesgumsin muta gi'l pa na wije gis tla'tegen weget. ² Geitu'g Gjinisgam giasgiw il-suteget ta'n pas'g wen. Gisi ugtapulataq weget ta'n goqwei tela'taqati'tij. ³ Gatu gi'l t'la'sin Gjinisgam weget ilsumataq aq ugtapulataq ta'n tela'taqati'tij aq ma gi'l ugtapulnug ta'n tujiw gi'l elt wije tel lugwen. Amuj eta. 'Lpa gi'l wije ilsumultew. ⁴ Etug jel mo angite'tmun ta'n tetuji ulm'toq Gjinisgam aq ta'n teli pgiji esgmal'sg, gisna mo tali el'telmawt. Pegiji esgmal'sg aq pa na mo tala'lulug gi'l. Ignmasg glapis gis gisgaje'in gawasgita'sin aq jigla'sin 'gtlue'utigtug. Negm ta'n tetuji ulm'toq getu elgwen'sg ta'n tli ugs'ta'ultew.

⁵ Gatu gi'l mo jigs'tmun aq te'sigisg'g angua'tun ta'n teli ms'gi'gt'tew ugtapulaten muta gi'l mlg'sin aq mo tali 'gtu gawasga'siun 'gtlue'utigtug ta'n pegiji esgmal'sg. Gatu wejgu'aq na'gweg ta'n musga's'g ta'n Gjinisgam tli uggwaitew giasgiwewei aq ilsumataq mimajuinu'g aq ugtapulataq. Mo tali el'telma'tigul Gjinisgam. Ap maw aq 'msntes ta'n goqwei te'p'mn aq ma tali ewlitelmulug. ⁶ Gjinisgam 'ms't wen ignmuataw ta'n tel te'pmlij. ⁷ Iapjiwewei mimajuqaan ignmuatal weget ta'n giasgiwewei jigs'tmu'tiliji aq siaw tla'taqatiliji ta'n tel puatg Gjinisgam. Gwilmi'tij ta'n goqwei gelu'lg aq gepmite'lgaqan aq iapjiwewei mimajuqaan. Na telamu'g ignmuataq aq Gjinisgam gepmitelmataq. ⁸ Gatu awna ma'muni ulmaje'waten weget ta'n tegegn matnmi'tij aq getantu'tij Nisgam ugteliaqeweim aq el pmita'jig elue'utigtug pas'g ta'n negmow angite'lsultijig. Gjinisgam maw muni uggwaiugtuaji aq ilsumataq aq negmow 'ms't goqwei 'msntaq. ⁹ Na tujiw ugtapulataq aq ulmajo'ltitaq Lesui'paq aq maw igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ta'n siaw pata'taqatijig, 'ms't ta'n te'sijig. ¹⁰ Gatu ta'n te'silitl jigs'tatl Gjinisgam, ma wen piltua'lagul Lesui'pal gisna mo Lesui'pal, Gjinisgam ignmuataq tlo'ltinew 'st'ge' uggwisl. Gepmitelmataq aq ignmuataq wantaqo'ti i'tt'tew. ¹¹ Gjinisgam na 'ms't ta'n te'silitl wije tle'watal. Ma igtigl piam piltua'lagul.

¹² Gjinisgam ugtapulataq ta'nig pata'taqatiliji. Ta'n pas'g wen ugtapulataq. Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mo geggunmi'tigw 'tplutaqan Mowisewei. Ta'n tujiw pata'taqati'tij apji ugtapulataq. 'Lta'taq mn'tua'gig je tlia mo gugunmi'tigw Mowisewei 'tplutaqan. Lesui'paq geggunmi'tij 'tplutaqan. Ta'n tujiw wegla Lesui'paq pata'taqati'tij ilsumgwi'tij ugt'tplutaqanm. ¹³ Gjinisgam gisa'latl mimajuinu'l tetapu'elin ta'n jigsitg 'tplutaqan aq gaqi majulgwatg ta'n telueg, mo na mimajuinu

pas'g nutg 'tplutaqan. ¹⁴ Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mo geggunmi'tigw Mowiso'q ugt'tplutaqanm. Gatu ta'n pa tujiw tela'taqatijig ta'n 'tplutaqan telueg musga'tu'tij ta'n teli gji'tu'tij uggamlamunuaq. Ta'n tla'taqati'tij aq ta'n ma tla'taqati'gw musga'tu'tij je tlia mo geggunmi'tigw 'tplutaqan Mowisewei. ¹⁵ Ta'n telgamisgimimajuinu musga's'g ta'n goqwei uggamlamung eteg we'gaw maw 'tplutaqan Nisgamewei. Ugtangi-ta'suaqanm musga'toq na tlian muta ta'n tel'ta'sit pisuimsij aq jijuaqa igalsij. ¹⁶ Na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuloq telueg na tliatew. Na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ugji sapu tl lugwetew Se'sugulieg. Ilsuttew 'ms't ta'n te'sit mimajuinu'l ta'n teli angita'silij aq ma goqwei mimgwa'tas'g.

Ewi'gas'g Mowisewei 'tplutaqanigtug ta'n Lesui'paq telteg tlo'ltinew

¹⁷ Gatu gilew ta'n teluisultioq Lesui'paq aq elita'sul-tioq 'tplutaqanigtug aq me'gite'lsultioq ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsioq, ¹⁸ Geituoq ta'n Gjinisgam tel pualug-sioq tla'taqatinew aq wej gnu'tmasultioq 'tplutaqanigtug 'mgnmnew ta'n goqwei tetapu'aq. ¹⁹ Etli gt-lams'tasultioq gisi iganawti'gmanew nepapigo'ltijig aq wasoqonmuanew 'ms't ta'nig eimu'tijig oqonitpa'qigtug. ²⁰ Tel'ta'sultioq nujigina'muoq ta'nig ewnas-gamigsultijig aq na maljewe'jg. Geituoq gilew giasgiwewei 'tplutaqan aq wajui gji'tuoq gina'masuti teliaqewei. ²¹ Gilew gegina'muoq igtigig, awna gilew telteg gina'masultinew? Pestunmn ugjit mu gmutna'tinew awna gmutnen gi'l. ²² Gilew telueioq, "Mut sespo'taqatinew" to'q gatu gi'l sespo'tegen. Gilew telueioq "Mut pisgwita'new 'nnooqta'wg ugtasutuo'guoml" to'q gatu elien ugtasutuo'guomg ta'n 'nnooqta'wg epijig aq gemutnatmn ta'n goqwe'l a'sutuo'guome'l. ²³ Gilew me'gite'sultioq geggunmoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanml gatu awna gisa'loq mimajuinu'g mo gepmitelma'tigul Gjinisgam ta'n gilew suisga'tuoqol ugt'tplutaqanml. ²⁴ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Gilew Lesui'peultioq gisa'loq ta'nig mo Lesui'peultiwoq milutmua'tij Gjinisgam ta'n tel sewisga'tun ugt'tplutaqanml." Na. x [Gilew Lesui'paq tel'ta'sultioq ta'n elugwatasultioq musga's'g gilew na 'gjitmei na Gjinisgam ugtmimajuinung.]

²⁵ Gaqi majulgwatmu's'p 'tplutaqan Gjinisgam ul'tel-multew ta'n tel lugwatasin gatu pa na mo jigs'tmu's'p 'tplutaqan 'lpa mo tepawgtinug lugwatasin. ²⁶ Pa na ta'nig mo Lesui'peulti'gw jigs'tmi'tij Gjinisgam ugt'tplutaqanm Gjinisgam tli ul'telmatal pa wije aq ugtmimajuinung. ²⁷ Gilew Lesui'peultioq ilsumugsitoqs'p muta sewisga'tuoq Gjinisgam ugt'tplutaqanm we'gaw geggunmuoq aq gis mesgan wi'gas'g aq elugwatasultioq. Gatu negmow ta'nig mo Lesui'peultigw jigs'tmi'tij 'tplutaqan aq pe'gw mo lugwatasultigw. Lesui'peultioq tepawgtig pa na jigs'tmu'tioqos Gjinisgam ugt'tplutaqanm. Pa na mo jigs'tmu'tiwoq mo gilew piam gelu'sultiwoq aq igtigig. ²⁸ Mu na gilew 'gjitm Gjinisgam ugtmimajuinung muta pas'g wetaqanewasultioq Lesui'pewigtug aq elugwatasultioq. ²⁹ Ula ta'n 'gjitm

Gjinisgam ugtmimajuinung etna na negmow ta'n uggamlamunual tetapu'aqal Gjinisgamewigtug. Gjinisgam wel'telmaji ta'nig gawasgita'sultijig elue'utigtug aq gelu'lgil uggamlamunual aq waqame'gl ugtangita'suaqanmual. Gepmitelmatal ta'n wen gawasga'tlij ugmimajuaqanm tlia mo gilew gepmitelmawoq.

3 Nat wen gis pipanigesit, "Etug me' Lesui'paq wela pesultijig je mu igtig aq tepawgtig lugwalugsin. ² Getletug na! Mawi ulapetmi'tij. Amgwe-seweieg Gjinisgam Lesui'paq ignmuapni nujo'tmlinew gelu'lg agnutmaqan. ³ Na teliaq eimu'tijig Lesui'paq ta'n mo getlams'tasulti'gw aq mo tela'taqati'gw ta'n teli tplumsulti'pnig. Gatu tal'ta'sin negmow gisa'laji Gjinisgam mo tla'tegetew ta'n teli tplutg'p? ⁴ A' na moqwa'. Gjinisgam apjiw tetapu'et. Tla'tegetew ta'n teluet aq mo apsgwa'puguegw. Na. Gji'tutoqs'p Gjinisgam apjiw wesgutg teliaqewei muta negm na Gjinisgam, we'gaw ta'n te'sit mimajuinu egsuet. 'St'ge' ta'n telueg ugtwi'gatign,

Ta'n tujiw gi'l Gjinisgam gelusin
'ms't wen nmu'ltew gi'l teliaq teluen.

Apjiw igan lietes aq ma wen gistesgulug
ta'n pisui ilsutmultew."

⁵ We'gaw alt teluejig mimajuinu'g, "Gjinisgam opla'teget ta'n tujiw wetapulugsi'gw? Ta'n tujiw opla'taqati'gw mimajuinu'g na me' to'q ul nmitutaq ta'n Gjinisgam tel tetapua'teget? Etna na ugjit! Gatu negmow mo tetapua'ti'gw, oplite'tmi'tij. (Apjiw na glusuaqan eig ugjit negmow ta'n teluetij.)" ⁶ Wegla gi'gaja'suaqan mo tepawgtinugul muta Gjinisgam apjiw gigwaja'teget aq mo opla'tegegw aq 'lpa ilsumataq aq ugtapulataq mimajuinu'g ta'n opla'taqati'tij muta Gjinisgam getlamiet apjiw.

⁷ Alt teluejig mimajuinu'g, "Ta'n tujiw opla'taqati'gw gisa'lataq mimajuinu'g ul nmituataq Gjinisgam iluggepmite'lgaqanm aq me' ul nmituataq ta'n tetapu'elij. Na tujiw mo telgitasiw ni'n ilsutasin lue'winu ta'n teli opla'tegei?" ⁸ Pa na wije aq tluen, "Opla'taqatinej glaman nat goqwei gelu'lg ugjetew! Me' na gepmitelmatesnu Gjinisgam?" Negmow elue'ultijig aq mo tetapua'taqati'gw. Ta'sijig mimajuinu'g wije teluepnig na ni'n telueiap. Gatu mo telianug! Gjinisgam negmow ugtapulataq ta'n tel te'pmi'tij.

Mo eimug mimajuinu ta'n apjiw tetapua'toq

⁹ Nige' ninen Lesui'peultieg mo piam gelu'sultiweg je mu igtig ta'n mo Lesui'peulti'gw. 'Lpa na moqwa'! Gis musga'tu na Lesui'paq aq maw igtig 'ms't ta'n te'si'tij ilgwenmi'tij ta'n teli 'gtu opla'taqati'tij. ¹⁰ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Je mu newgte'jit mimajuinu
ta'n tetapu'et ta'n Gjinisgam tel nmiatl.

¹¹ 'Lpa mo eimug newgte'jit ta'n nestasij
aq mo getu 'gji'jia'tigul Gjinisgaml.

¹² Ta'n te'sijig mimajuinu'g
ejiglita'jig Gjinisgamewigtug
muta ta'n te'sijig mo tetapua'taqati'gw.
Mo eimug wen ta'n gis tla'tegetew

ta'n goqwei gelu'lg je mu newgte'jit.

¹³ Etlta'gal ugtunual aq anmimultijig.

Gaq suisga'tu'titl igtig ta'n tli ulgwi'julti'tisoq
aq gugunmi'tis wantaqo'ti.

Winnual e'wmi'titl ta'n mimajuinu asgaiwa'tij.

Elue'wigl glusuaqan e'wmi'titl ta'n teli egsua'ti'tij.

'Lpa glusuaqanigtug naqsi ne'po'ltaq mimajuinu'g
ta'n tel wejgaqamij pa wije

aq nige' 'mtesgm naqsi ne'pa'n.

¹⁴ Apji alm'getmu'tijig

aq ntaqo'qona'latiji mimajuinu'g.

Mil wi'ta'tiji aq asgaiwa'tiji mimajuinu'g.

¹⁵ Tl jaqalsuissultaq mimajuinu'g aq ne'po'taq.

¹⁶ Gaq suisga'tua'tij igtig ta'n telo'lti'tij

aq siaw gisa'lataq ulmajo'ltitaq.

¹⁷ Pas'g lugowaqana'la'tiji igtig

aq gisa'lanew welmajo'ltiliji.

Mo eigtnug apoqonmua'tigul igtig.

¹⁸ Mo jipala'tigul Gjinisgaml

aq mo gepmitelma'tigul." Na.

Na ta'n Gjinisgam gisa'laji mimajuinu'g tetapua'tiliji

¹⁹ Na nige' geitu'g 'ms't goqwei 'tplutaqanigtug ewi'gas'g ugjit ta'nig el mimajultijig aq ilsumujig 'tplutaqanigtug. Ewi'gas'g ugjit 'gji'tunew ta'n te'sijig mimajuinu'g ula ugs'tqamug ilsumujig Gjinisgamewigtug glaman ma wen gis taluegw ugjit igalsin muta mesaqan wi'gas'g. ²⁰ Mo eimug mimajuinu gis tetapu'en Gjinisgam ugsisgug ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan muta ma gis gaqi majulgwatmug giasgi-weweigtug. Ta'n 'tplutaqan tela'tegeg na ula, "Ignmaj mimajuinu'l 'gji'tulin negm gis pata'tegelin."

²¹ Mimajuinu'g mo gis gaqi majulgwatmi'tij 'tplutaqan Nisgamewei na to'q Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g ta'n teli apajo'laji negmeg aq ta'n gisa'laji tetapua'tiliji. Mo wejianugup ta'n gis gnnmi'tij 'tplutaqan. Na iganigjitegewinu'gi'g aq 'tplutaqann wesgutmi'tipnn. ²² Gjinisgam mimajuinu'g gisa'laji tetapua'tinew ugjit negm ta'n teli gtlams'tua'titl Se'sugulial. Gjinisgam na wet tla'teget ugjit ta'n te'sit wen getlams'tasij Se'suguliewigtug. Nige' mo istue'nug ugjit na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq aq ta'n pas'g wen.

²³ Ta'n te'sit mimajuinu gis pata'teget aq mo gegnu pmiegw ta'n tel puatg Gjinisgam, Gjinisgam ta'n pas'g negm gisi ugs'tawiataq. ²⁴ Gjinisgam wel'telmaji mimajuinu'g aq ignmuaji uggelu'lgm. Mo negmow

te'pmi'ti'gw aq ma gisi gtantu'ti'gw. Gjinisgam pisui ignmuaji. Gisa'laji tetapua'tinew ta'n teli gtlams'tua'titl Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug ugjit negmow. Gasa'tuapni ugtlue'utiwal ta'n tli ilsumgwi'tisoq aq

nige' gtlamia'tilinel. ²⁵ Gjinisgam Gisiteget uggwisl petgimapnn ugs'tqamug ugjit ne'po'qsilin aq gaqigunielipnn. Etna na ugjit mimajuinu'g ugtlue'utiwal weji apigsigta's'gl wet sapu tl lugwet ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suseg. Gjinisgam petgimapnn uggwisl ugjit

musga'tuan mimajuinu'g ta'n tl tetapua'snitaq ugjit negm. Gisna nige' sa'q Gjinisgam pegiji esgmap aq a'sisaptmua'pni mimajuinu'g ugtlue'utiwal. ²⁶ Gatu

nige' Gjinisgam mo eliaptmuagul ugtlue'utiwal awna musga'tuaji ta'n tli tetapua'tilita ugjit negm. Na weji musga'toq negm ta'n tel tetapu'ej aq 'ms't wen ta'n teli gtlams'tasilin Se'suseg gisa'latl tetapu'elin.

²⁷ Na toqo tujiw mo eigtnug ta'n mimajuinu ugji ginuetew Gjinisgamewigtug. Muta mimajuinu getlamiet Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasij, mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan. Etna na ugjit! ²⁸ Gatu nige' na tel nemitun mimajuinu getlamiet Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasij Se'sugulial, mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan. ²⁹ Gjinisgam na negm ta'n 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq emtoqwala'titl. Negm na Gisitegelitl ta'n emtoqwala'titl igtigig mimajuinu'g. Negmow wijei gis tli Ita'taq Gjinisgamewigtug. ³⁰ Pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget aq negm wijei tele'waji Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gisa'laji tetapua'titaq ta'nig getlams'tasultiliji Se'suguliewigtug. ³¹ Tal'ta'sin jigla'tug 'tplutaqan muta getlamia'ti'gw aq tetapua'ti'gw Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'sugulieg? A' na moqwa', mo teltenug! Amujpa siaw gugunmug 'tplutaqan. Nige' ginu ta'n getlams'tasulti'gw Se'sugulieg gis tla'taqatitesnu ta'n 'tplutaqan telueg muta Se'sus apoqonmugsi'gw. Melgipuguatu'g 'tplutaqan.

Aplamo'q ta'n teli gtlams'tasij

4 A' na nige' wesgumg Aplamo'q, nujjinenaq. Wetagutmu'tieg ninen Aplamo'q, Lesui'peultieg. Goqwei gis tlia'n ugjit negm? ² Pa na negm tetapu'es Gjinisgamewigtug ta'n tela'teges guguntew nat goqwei ta'n tl ginuetew. Gatu mo telianugup. Mo eigtnug wen gis ginnuegw Gjinisgam ugsisgug. ³ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Aplamo'q getlams'tasipnn Gjinisgam
aq Gjinisgaml wel'telm't'pnn getlamien
ta'n teli gtlams'tasipnn."

⁴ Mimajuinu elugwet aq apangituaten ta'n tel lugwej. Mo saliteiewigtug wejitung pa na negm ta'n tel ganie'wij. ⁵ Gatu na mimajuinu ta'n elita'sitl Gjinisgaml mu negm elita'sualsip ta'n tel lugwej gatu awna elita'sitl Gjinisgaml ta'n tela'tegelij. Gjinisgam ta'n gisi ul'telmatal pata'tegewinu'l aq gisa'latl tetapu'elin. Gisa'latl ula mimajuinu'l tetapu'elin ta'n teli gtlams'tasilij. ⁶ Etna na wegla Ta'pito'q wesgutg'pneg ta'n tujiw wesgumatl mimajuinu'l welgwijinnitl muta Gjinisgam teli ul'telmatl tetapu'en mo ugjit ta'n telamu'g ugtlgowaqanm. ⁷ Ta'pito'q teluet,

"Maw ulgwijing na mimajuinu
ta'n Gjinisgam gisi apigsigtuatl
ta'n teli opla'tegelitl.

Negla ugtlue'uti'l

'ms't gaqi gasa'tas'gl aq apigsigtas'gl.

⁸ Maw ulgwijing na mimajuinu ta'n Gjisaqamaw na nugu apaji angite'tmu'gul ugtlue'utiwal. Na teluet Ta'pito'q."

⁹ Ula ul'ta'suaqan Ta'pito'q wesgutg'p ugjit ta'nig teli gtlams'tmu'ti'gw mo pas'g ugjit Lesui'paq ta'nig majulgwatmi'tij Nisgamewe'l ugt'plutaqanm gatu maw ugjit igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Negmow elt gisi

ul'ta'sultitaq Gjinisgamewigtug. Ninen telueieg ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Aplamo'q getlams'tasipnn Gjinisgaml aq ta'n teli gtlams'tasipnn Gjinisgaml wel'telm't'pnn tetapu'en." ¹⁰ Ula teliaqap gesg mnaq Aplamo'q elugwasigweg. ¹¹ Aplamo'q ta'n Lesui'paq wetagutmu'tijig getlams'tuapnn Gjinisgaml. Me' pegije'g'p elugwasit. Negm aq ta'n tel lugwasip pas'g gegnugwaqan musga'toqol ta'n gisi gtlams'tasit-uatl Gjinisgaml aq gis wel'telm't'pnn. Tetapu'en gesgmnaq elugwa'tasigweg. Etna na ugjit negm pa na wijei aq ujuowal ta'nig getlams'tasultijig Se'susewigwtug aq wel'telm't'pnn Gjinisgaml tlia mo elugwasultigup-nig. ¹² Aplamo'q nujjinenaq Lesui'peultieg mu na pas'g ugjit ta'n tel lugwatasultieg awna ta'n wijei tel mima-jultieg aq ta'n wijei teli gtlams'tasultieg muta nujjinenaq Aplamo'q tel mimajipnaq ta'n teli gtlams'tasipnn Gjinisgaml ge's mo elugwatasigweg.

Aplam ta'n teli gtlams'tasij weji msng ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn

¹³ Gjinisgam teplumapnn Aplamal ula ugs'tqamu negmewe'tew aq maw ta'nig wetagutmu'titaq. Ta'n teli gtlams'tasij Nisgameg wel'telmut'p aq tetapuitelm't'pnn aq getlamitel'm't'pnn Gjinisgaml mu na ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan. ¹⁴ Pa na Gjinisgam ta'n goqwei teli tplumt'g's ignmus'p ta'n wen jigsitg 'tplutaqan na tujiw mimajuinu ta'n teli gtlams'tg mo tal glu'lgtnug aq Gjinisgam ta'n teli tplumapnn mo tali ugtapsuninug. Pas'g na mo telianug muta Gjinisgam apji tela'teget ta'n teli tplumsip. Na teliaq na. ¹⁵ Gjinisgam ignmuaji mimajuinu'g ugt'plutaqanm musga'tuaji ta'n tel pata'taqatijig. Pa na mo eigtnugus 'tplutaqan ma wen gisi suisga'tug. Ma wen gis gaqi majulgwatmugul ta'n te's'gl Gjinisgam ugt'plutaqanm. Amujpa Gjinisgam ugtapulatal.

¹⁶ Ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn Aplamo'q ugjit un'jang getletug 'msntesnu. Gjinisgam ignmugsi'gw muta getlams'tmu'g, pisuiw msnmu'g. Amujpa 'msntesnu 'ms't ta'n te'si'gw tli gtlams'tmu'g st'ge' Aplamo'q, majulgwatmn 'tplutaqan gisna mo majulgwatmun, tli gtlams'tasulti'gw Gjinisgam st'ge' Aplamo'q. Negm na gujjuinu aq ta'n te'si'gw Gjinisgam na teli ul'telmugsi'gw aq 'msntesnu ta'n teplumapnn Aplamal. ¹⁷ Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign Gjinisgam telimatl Aplamal, "Ni'n gisa'lulap gaqais mil agnutmu'titaq gun'jang ta'n telgi'g ugs'tqamug." Ta'n Gjinisgam teli tplutg na tla'tegetew. Aplam getlams'tuatl Gjinisgaml. Gjinisgam ta'ni nepu'tipni gisi apaji minua'laji aq igani usgutg goqwei ta'n tliatew tlia mo goqwei i'gtnug. ¹⁸ Aplam siawi gtlams'tuatl Gjinisgaml ta'n tliatew me' enmiaq ta'n tujiw mo eigtnug ta'n lita'sitew. Etna na ugjit mil agnutmu'titaq ujjual. 'St'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Mawi mgenates mil agnutmu'tijig ta'n wetagutmn. Na tl pugwelietoqs'p pa na wijei aq gloqoweig musigisg'tug. Ma gis mawanga'tun." ¹⁹ Aplam maw melgi gtlams'tasip gigjiw gasgiptnnaqanipuna't. Tel gaqiaq wa'qi aq wijei Sala tel gisigui'sgwaq aq mo eigtnug gisi

gugunan mijua'ji'tl. ²⁰ Gatu Aplam mo puna'tug ta'n teli gtlams'tasij aq mo megtuagupnn Gjinisgaml ta'n teli tplumj ugjit negm aq uggisigui'sgum guguna'titl mijua'ji'jl. Me' aji melgi gtlams'tasij aq gepmitelmapnn Gjinisgaml. Emtogwalatl aq miwatmuatl. ²¹ Gji'tm geitoq ta'n Gjinisgaml teluelipnn na tla'tegelital. ²² Etna na ugjit Aplam ta'n teli gtlams'tasij wel'telm't'pnn Gjinisgaml aq tetapu'en. ²³ Na glusuaqann, "wel'telm't'pnn Gjinisgaml tetapu'en," na weju wi'gas'g'pnn mo ugjit pas'g negm. ²⁴ Wej wi'gas'g'pnn maw ugjit ginu ta'n elt getu tetapua'tinenu ta'n getlams'tasulti'gw negmeg ta'n apaj minua'lapnn Gjisaqamawminu Se'sugulial ta'n tujiw gisi np'geg. ²⁵ Negm ignmut'p ne'po'qsin ugjit 'gtlue'utinal aq weji minunsipnaq glaman ginu tetapua'tinenu Gjinisgamewigtug.

Mo goqwei eigtnug ta'n gis nigtua'lugsitesnu ginu aq Gjinisgam

5 Nige' ginu tetapua'lugsig'gw Gjinisgamewigtug ta'n elita'sulti'gw negmeg. Etna na ugjit Nisgamewei wantaqo'ti geggunmu'g 'ggamlamuninaq. Westaulg na wet tla'teget ugjit ginu ta'n emtogwalug. Mestai assusit na negm. ² Etna na negm Se'suguli ta'n pegisulugsi'gup Gjinisgamewigtug aq negm Gjinisgam wel'telmugsi'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Nige' ta'n telpugulti'gw na wel'telmugsi'gw Gjinisgamewigtug. Wel'ta'sulti'gw aq elita'sulti'gw. Geitu'g me' enmiaq tlo'ltitesnu ta'n tel pualugsi'gw negm. Wijitgweiwatesnu Gjinisgam wa'so'q aq gepmitelmatesnu. ³ Wel'ta'-sulti'gw je tlia weltesgmu'g metue'gl aq pugwelgl ta'n goqwe'l wet nu'gwalugsi'gul muta geitu'g apoqonmugsi'gw sangewo'ltinenu ta'n tel gisipugutmu'g. ⁴ Na tujiw ta'n tel gisipugutmu'g Gjinisgam wel'telmugsi'gw. Etna na Gjinisgam ta'n gisa'lugsi'gup gisipugutmnenu ta'n goqwe'l mo gisipugutmuggupnn. Gisi apoqonmugsi'gup aq me' siawi apoqonmugsitesnu. Etna na ugjit gisipugutmu'g aq siaw lita'sulti'gw negmeg. ⁵ Ta'n teli elita'sulti'gw ma 'ms'go'ltigw 'mgena'tigw Gjinisgamewigtug. Ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq. Negm musga'tugsi'gw ta'n teli gsalugsi'gw Gjinisgam. Geitu'g muta Wejuli Nisgaml na ignmatimgewe'l ta'n Gjinisgam Gisiteget ignmugsi'gup 'ggamlamuninaq. Musga'tugsi'gw ta'n teli gsalugsi'gw. Etna na ugjit weji ul-gwijulti'gw.

⁶ Ta'n tujiw mo gisi apoqonmasultiweg Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu na elue'winu'g ta'n mo emto-qwawgup. Etna na tetaputesg na'gweg ta'n Gjinisgam gisi mgngeg. ⁷ Mawi mtue'g ugjit ta'n pas'g wen 'nprm ugjit igtig mimajuinu'l we'gaw tetapu'elitl. Etug jel nat wen tetujita'tew 'nprm ugjit tetapu'elitl mimajuinu'l. ⁸ Na tel musga'tugsi'gup Gjinisgam ta'n teli gsalugsi'gw. Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu ta'n tel pata'taqati'gweg na me' lue'utigtug eimu'ti'gweg. ⁹ Ta'n teli np'g'p aq gaqiguniep na nige' ginu tetapua'ti'gw ta'n Gjinisgam tel nemugsi'gw. Gji'tm na tliaq. Getletug me' enmiaq Se'suguli weji ugs'taugsitesnu ta'n Gjinisgam tli ugtapulugsigupnn mn'tua'gig. ¹⁰ Je tlia Gjinis-

gam i' gtanuggeg ugjit 'gtlue'utinal ta'n teli nplipnn uggwisl na weji apaja'lugsi'gw negmeg aq gesitel-mugsi'gw. Gjitm na tliaq aq me' nige' ginu ta'n apaja'lugsi'gup Gjinisgamewigtug 'gjitmi ugs'tawugsitesnu. Se'suguli gis minunsipnaq aq nige' iapji mimajitew. ¹¹ Gatu nige' mo pas'g na. Elt 'ggamlamunual welgwi-jingl aq wantaqo'ti etegl muta apigsigtmugsigupnn ta'n tel pata'taqati'gw aq mu nugu sigti jipasulti'gw. Se'suguli Gjisaqamawminu wet tla'tegep ugjit ginu aq apaja'lugsi'gw Gjinisgamewigtug aq Gjinisgam witapeugsitesnu.

Atao'q aq Se'suguli

¹² Na jinnmul ta'n Gjinisgam gisiapnn Ataal pata'tegelip. Na weji i'g lue'uti ugs'tqamug aq Ata weji np'g'pnaq ugjit ugtlue'uti. Nige' ta'n te'sit mimajuinu amujpa nepg muta 'ms't wen elt pata'teget. ¹³ Gis lue'uti eteg'p ula ugs'tqamu gesgma'q Nisgamewei 'tplutaqan tewaqqitas'gtugweg. Ta'n mo 'tplutaqan eigtnug mo Gjinisgam mesaqanwi'gmua'gupni ugtlue'utiwal. ¹⁴ Weja'tegemgeg Atao'q glapis Mowiso'q 'ms't mimajuinu'g nepu'tipnig muta pata'taqatipnig we'gaw ta'nig mo wije' tel pata'taqatigupnig 'st'ge' Atao'q ta'n tela'tegepnaq. Elistua'pna Gjinisgaml ta'n telimt'pnn. Ta'n newgte'jit jinnm Atao'q gis tla'teget nige' 'ms't wen elt pata'teget. Ta'n newgte'jit jinnm Se'suguli gis tla'teget 'ms't wen gis tetapu'etew Gjinisgamewigtug.

¹⁵ Gatu wegla tapusijig mo wije'g. Ta'n tel pata'teget newgte'jit jinnm Ata na ta'n te'sijig 'npu'titaq. Gatu ta'n wet tla'teget newgte'jit jinnm Se'suguli pugwenniji pajiji ulapetmuaji. Gjinisgam pugwenniji mimajuinu'g ignmuaji ta'n tli ugs'tawiataq. Ula wet tla'teget ugjit newgte'jit jinnm Se'suguli ta'n tetuji ul'telmaji.

¹⁶ Newgte'jit jinnm Ata ta'n tel pata'teget gisa'laji mima-juinu'g ilsumujig aq ugtap'titaq mn'tua'gig. Gatu ula newgte'jit jinnm Se'suguli ta'n gis tla'teget gisa'laji ta'n tel gaqais mil pata'taqatijig pisuiw apigsigtuanew aq tetapua'tinew Gjinisgamewigtug je tlia mo tel te'pmug.

¹⁷ Teliq ta'n tel pata'teget newgte'jit jinnm 'ms't mima-juinu'g weji 'npu'tijig. Amujpa na 'ms't wen nepg ugjit na newgte'jit jinnm. Pas'g na me' mawi ms'gi'g ta'n gis tela'teget newgte'jit jinnm Se'suguli. Ma'muniw ulapetmuaji aq pisuiw ignmuaji tetapua'tinew Gjinisgamewigtug aq apaji mimajultitaq wa'so'q.

¹⁸ Ta'n tel pata'teget newgte'jit 'ms't gis ilsumujig aq 'lgimataq mn'tua'gig. Elt pa na wije' ta'n tel getlamia'teget igtig newgte'jit gis smugt'tew ugtlue'utiwal aq 'ms't wen gis tetapuita'new Gjinisgamewigtug.

¹⁹ Newgte'jit jinnm ta'n tel list'g na pugwenniji wet nig-tuita'lipni Gjinisgamewigtug muta pata'tegewinu'g. Aq elt pa na wije' newgte'jit jinnm ta'n tel jigsitg na pugwenniji gtlamia'tinew Gjinisgamewigtug.

²⁰ 'Tplutaqan ignmugsi'gup ugjit gegnuatugsinenu ta'n teli opla'taqati'gw aq ta'n tel gaqais mili pata'taqati'gw. Gatu ta'n tel piam lue'uti eimu'g na Gjinisgam uggelu'lgm ta'n teli ulapetmugsi'gw me' ap aji ma'mun musga's'g ugjit apoqonmugsi'gw. ²¹ Ta'n tujiw

elue'uti ilgwenugsi'gup na tujiw etl pata'taqati'gup aq apugjig 'npmu'titesnu aq ilsumugsitesnu mn'tua'gig. Gatu nige' Gjinisgam teli ul'telmugsi'gw aq ignmugsi'gw uggelu'lgm glaman getlamia'tinenu. Gisa'lugsitesnu guguntesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Na wet tla'teget ta'n Westaulg gis tla'teg'p, Westaulg ta'n assumugsi'gw.

Gjinisgamewigtug el mimajulti'gw ta'n Se'suguli tel pualugsi'gw x ['Npuinu mo goqwei gis tla'tegegw. Ginu mawnugsi'gw Se'sus ta'n gisi np'g'pnaq gujjieweigtug. Nige' pa na wijei aq 'npuinu mu nugu elue'uti assumugsinenu gatu awna Gjinisgamewigtug el mimajulti'gw ta'n Se'suguli tel pualugsi'gw.]

6 Gatu taluetesnu nige'? Etug telteg siaw pata'taqati'gw glaman Gjinisgam uggelu'lgm me' apaji ma'mun musga's'g. ² A' na moqwa! Gjinisgam ejigla'lugsi'gup elue'utigtug aq pa na wijei aq nepmu'ti'gw maw Se'suguli gujjieweigtug. Glaman ma nugu gis tl siaw mimajulti'gw elue'utigtug. Nepu'ti'gup aq tepgisa'lugsi'gw lue'uti ta'n teli assumugsi'gup. Ma gis tl siaw mimajultigw wijei. ³ Amujpa na ula geituoq. Ta'n tujiw sign'tasulti'gweg na toqwa'lugsi'gup Se'sugulieg. Ginu ta'n tel sign'tasulti'gup pa na wijei aq teli npmu'ti'gw st'ge' negm ta'n teli np'g'pnaq. ⁴ Ta'n tel sign'tasulti'gup pa na wijei aq wit toqwa'lug ta'n teli np'g'p Se'suguli aq pa na wijei aq maw utqatalugsi'gup maw negm. Gis minunsiteg ujjil ugml'gigno'timg, ta'n maw gepme'litl. Pa na wijei ginu sign'tasulti'gw glaman gis tetapu mimajultitesnu, ujjil ugml'gigno'timg.

⁵ Aq ginu newgte'ji'gup maw Se'sugulieg aq newgte'ji'gup ta'n negm teli np'g'p pa na wijei ginu ngute'jitesnu maw negmeg aq wijei tli unaqa'lugsitesnu 'st'ge' negm ta'n tel minunsip. ⁶ Na nige' ula geitu'g ginu ta'n i' tlo'ti'gupneg pa na wijei aq gisi npmu'ti'gup maw Se'suguli gujjieweigtug glaman Gjinisgam gisi seioqwa'tutew ta'n i' tlo'ti'gupneg ta'n apji'gtu pata'taqati'gup glaman ma tli gnamug ta'n tel pata'taqati'gup aq ma nugu elue'uti assumugsigw. ⁷ Ta'n tujiw mimajuinu nepg mo nugu elue'uti assumgwi'tij. Ta'n tujiw nepmn ma nugu gi'l piam pata'tegewn. ⁸ Pa na nepmu'ti'gus maw Se'suguli getlams'tmu'g aq geitu'g maw mimajultitesnu maw negm. ⁹ Muta geitu'g Se'suguli gis minunsipnaq aq ma nugu 'npgmug. 'Npuaqan mo nugu geggunmug ml'gigno'ti assumgug. ¹⁰ Ta'n teli np'g'p Se'suguli iga'lugsi'gw ta'n amgwes elue'uti assumgwi'tip muta gaqi apangitg'pnigl ugjit 'gtlue'utinal. Ula teliaq iapjiwewetew. Pas'g newgt nepg'p ugjit gis tla'tegen aq nige' apaji minunsit aq iapjiw mimajitew aq ma nugu suisga'tm't ta'n tel toqwe'tij Gjinisgam. ¹¹ Pa na wijei tli angita'sulti'gw gilew gis nepu'tioq maw Se'suguli glaman ma nugu ignmuawoq lue'uti assumugsioq gatu awna nige' tel mimajultioq tetapua'lanew Gjinisgam. El mawa'lugsioq Se'suguli ta'n teli 'np'g'p. Na telteg tli an-

gita'sultinew. Se'suguli ignmugsioq ml'gigno'ti piltu mimajultioq.

¹² Mut nugu ignmatmnew elue'uti assumugsinew 'gtinnewaq aq mut jigs'tmnew ta'n teli gsatmoq gilew awna jigs'tug Gjinisgam. ¹³ Aq mut eliamsiw ta'n pas'g goqwe'l gi'leg pata'tegen gisna e'wugsin ugjit ta'n goqwe'l mo gelu'lgtnugl aq mut siaw pata'tegeiun. Gis eimu't'p elue'utigtug pa na wijei aq gisi npmu's'p gatu Gjinisgam apaja'l'sg'p negmeg aq ignmu piltu mimajin. Glaman liamsin negmeg ugjit tetapu e'wugsin gelu'lgigtug. ¹⁴ Mo teltenug ignmatmn elue'uti assumulin muta el mimajin Gjinisgamewigtug. Mo ta'n tel majulgwatmun 'tplutaqan gatu awna ta'n Gjinisgam teli ul'telm'sg.

Telteg tetapu mimajultinenu

¹⁵ Westawugsi'gw ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsi'gw. Etug tel'ta'sulti'gw siaw pata'taqatinenu muta mo majulgwatmugg 'tplutaqan ugjit ugs'ta'titesnu. Gatu mo telianug. Ma gis siaw pata'taqatiwgg. ¹⁶ Amuj ula geituoq. Ta'n tujiw eliamsultioq ta'n teli assumugsioq aq jigs'tuoq na gilew gisteju'l'tioq ta'nig iganpugutug-sioq. Pa na ignmatmn elue'uti assumulin gisa'ultew mn'tua'gig lien. Gatu awna ignmu Gjinisgam assumulin negm gisa'lultew tetapu'en ta'n negm tel nmisg. ¹⁷ Newgtejgeg assumugsioqop lue'uti gatu miwatmuanej Gjinisgam nige' jigs'tmuoqol teliaqewe'l ta'n Se'suguli tel gina'muep aq nige' ta'n tl gina'mugsioqop. Nige' gilew ta'n jigs'tmoqol ula teliaqewe'l weji-aq 'ggamlamunuaq. ¹⁸ Nige' Gjinisgam ejigla'lugsioq elue'utigtug ta'n teli assumugsioqop aq nige' gistejuultioq Gjinisgam ugjit. Etl lugutioq ugjit negm glaman gis tetapua'taqatitoqs'p. ¹⁹ (Ni'n etl wi'gm ta'n i' tlo'tijig mimajuinu'g. Pata'taqatijig te'sigisg'g.) Aq pa na wijei gilew i' gistejuultioqop ta'n tel gaqais milamu'g elue'uti aq winsuti. Gatu nige' amujpa gistejuultioq ta'n te's'g goqwei getlamiaq aq sape'wig aq gegnu pmita'ioq ta'n tel puatg Gjinisgam.

²⁰ Ta'n tujiw elue'uti assumugsioqop mo sespete'tmuoq ta'n tetapua'latoqs'p Gjinisgam aq ta'n goqwei tetapu'aq. ²¹ Goqwei nige' weja'tun ta'n tel pata'tege't'p ta'n goqwei nige' netaqoqtmn. A' na moqwa' gelu'lgtnug. Ta'n gi'l tla'tege't'p na mn'tua'gig pmlietes. ²² Gatu nige' mu nugu lue'uti assumugsioqop awna nige' Gjinisgam elugoug aq assumugsioq. Nige' ta'n gis tliaq wajua'tuoq 'gmimajuaqanmual aq gisa'l'sg ta'n tel gigji majulgwali negm aq tela'tegen ta'n tel puatg aq me' enmiaq guguntes iapjiwewei mimajuaqan. ²³ Na mimajuinu ta'n pata'teget 'msntew ta'n ganie'wij. Te'p'g lietew mn'tua'gig. Gatu mimajuinu ta'n getlams'tuatl Se'sugulial 'msntew iapjiwewei mimajuaqan ta'n Gjinisgam pisuiw ignmuatew.

Ta'n teliaq ugjit ta'nig tepqatgig x [Ta'n tujiw newgte'jit 'np'g igtig gisi il malie'win. Na musga'tugsi'gw ta'n iga'lugsi'gw ta'n tel majulgwatmu'g Mowisewei 'tplutaqan ugjit ugs'tan ta'n tujiw Se'sus nepgeg ugjit ginu.]

7 Wijigatulti'gw amuj nestasultioq ta'n getu tlimuloq muta 'ms't ta'n te'sioq geituoq 'tplutaqan. Mijajuinu amujpa tla'tegen ta'n telteg 'tplutaqanigtug ta'n teli pgitawsij. ² Gatu ta'n tujiw 'np'g mo nugu jigsitg ula muta 'npuinu mo goqwei gis tla'tegetew. Pa na wijei aq nige' telteg 'tplutaqanigtug e'pit tepqatg toqwe'gig ugji'nmuml aq mo teltenug sespo'tegenew. Gatu awna ugji'nmuml neplisnn na tujiw gisi il malie'witew. 'Tplutaqanigtug menaqqajewei assumisit. ³ Gatu toqwama'tij igtigl ji'nmul toqo me' ugji'nmuml mimajiliti negm tlu'i'taten 'tqonasu. Gatu ugji'nmuml neplisnn na tujiw gisi malie'wi'tij igtigl ji'nmul aq mo tqonasu muta menaqqajewei assumisit. Na telteg 'tplutaqanigtug. ⁴ Wijigatulti'gw pa na wijei aq ginu ta'n tleiaulti'gw Se'sugulieg. Iga'lugsi'gup ta'n tel majulgwatmn 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Ta'n Se'suguli weji np'geg aq minua'luteg, ginu ta'n getlams'tasulti'gw ap mawolugsi'gw negmeg. Pa na wijei aq maw nepmu's'p maw negm aq nige' ignmugsi'gw na ml'gigno'ti piltu mimajultitesnu. Ma nugu majulgwatmugg sa'qawe'l 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Tleiaulti'gw Se'sugulieg aq piltu mimajulti'gw aq e'wugsi'gw elugoug Gjinisgam. ⁵ Ta'n tujiw el mimajultigup ginu ta'n tel puatmugup elue'uti assumugsi'gup gaqinal. 'Tplutaqan geg-nua'tugsi'gw ta'n teli opla'taqati'gw aq ginu me' getu pata'taqati'gw aq siaw pata'taqatinenu. Apji eimu'ti'gup elue'utigtug. Gisa'lugsitesnu 'lta'nenu mn'tua'gig. ⁶ Na nige' ginu 'gjitm iga'lugsi'gw ta'n 'tplutaqan assumugsi'gup muta nepmu'ti'gup maw Se'sugulial. Amgwesewiegeg gennugsi'gup pa wijei aq pisul-ti'gweg laplusang. Gjinisgam elugoug mu nugu ta'n tel majulgwatmu'g Mowisewei 'tplutaqan ta'n me'saqan wi'gas'g ugjit ugs'tan gatu awna jigs'tu'g Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsi'gw aq ignmugsi'gw ml'gigno'ti na tl mimajultinenu.

'Tplutaqan aq elue'uti

⁷ Gatu taluetesnu nige'. Na 'tplutaqan mo gelu'lgtnug. A' na moqwa'. 'Tplutaqan gelu'lg. Gatu musga's'g ta'n tel pata'tegei. Muta mu ni'n 'gji'tugapnn pata'tegen ta'n tujiw puatm ta'n goqwei igtig mima-juinu'g assutg mo 'tplutaqan tluen, "Mut wisguow!" ⁸ Lue'uti gisa'lit tla'tegen ta'n tel gaqais milamu'gl wisguo'qonn. Ta'n tujiw 'tplutaqan telueg, "Mut wisguow!" Elue'uti gisa'lit tla'tegen. Mo 'gji'tugapnn pata'tegewinu mo 'tplutaqan i'gtnug. ⁹ Etna na ugjit tel ulo'tegeiapneg gesgmnaq gisi ns'tasiwaneg 'tplutaqan. Gatu ta'n tujiw 'tplutaqan geituaneg aq ta'n goqwei mo teltenug tla'tegew na tujiw getu tla'tegei. Na tujiw seioqwiei ugjit 'ntlue'uti'l. Na tujiw melgignewa's'g elue'uti aq getu pata'tegei. ¹⁰ Ta'n tel menaqqajewei majulgwatm 'tplutaqan na tel piam

seioqwiei ugjit 'ntlue'uti'l. 'Tplutaqan ta'n Gjinisgam ignmatoq ugjit ilgwenugsi'gw Gjinisgamewigtug geg-nua'tuitl ta'n teli opla'tegei aq na weji pata'tegei aq pem liei mn'tua'gig. ¹¹ Gistesguigl elue'uti'l. 'Tplutaqan e'w'g ugjit gisa'lin me' ma'muni pata'tegen. Sewisga'tuap 'tplutaqan aq elsutasiap tli gtpa's mn'tua'gig. Elue'uti na tela'tegeg.

¹² Na 'tplutaqann gelu'lg aq wejiaqal Gjinisgamewigtug aq telimugsi'gw ta'n Gjinisgam puatmugsi'gw tla'taqatinenu aq apoqonmugsitesnu. ¹³ Etug ta'n goqwei gelu'lg na 'tplutaqan pegisituit 'npuaqan. A' na moqwa'. Elue'uti na tela'tegeg. Ta'n teli e'w'g ta'n goqwei gelu'lg, elue'uti pegisituij 'npuaqan ugjit ni'n. 'Tplutaqan gis musga'tuaten ta'n goqwei gis tela'tegei elue'uti giasgiwewei. Ta'n 'tplutaqan telueg, "Mut pata'tegew!" na tujiw me' getu pata'tegei. Elue'uti me' naji ma'muni musgas'g aq me' ntaqo'qona'lugsi'gw.

Ta'pu nemi'gl ji'nm ta'n teli angita'sit

¹⁴ Geitu 'tplutaqan Gjinisgamewigtug wejiaq gatu ni'n pas'g mijajuinu. Elue'uti gistejue'galig aq assumig. ¹⁵ Mu nestasiw ta'n teleiawi muta mu gis tla'tegew ta'n goqwei getu tla'tegei gatu awna opla'tegei ta'n masgelm. ¹⁶ Getu' tetapua'tegei gatu me' siaw pata'tegei. Na ula musga's'g wel'te'tm na 'tplutaqan teta-pu'aq gatu mo gisi nguti tla'tegew. ¹⁷ Mu na esma ni'n getu opla'tegei gatu awna na elue'uti ta'n 'ntinneg eteg gisa'lit tla'tegen. ¹⁸ Geitu ni'n 'ntangita'suaqanm aq 'ngamlamun mu gisa'linug ula'tegen muta pas'g ni'n mijajuinu. We'gaw tlia getu ula'tegei mo gis geggunmu ml'gigno'ti na gis tla'tegew. ¹⁹ Mo gisi wela'tegew ta'n ni'n getu tla'tegei gatu awna opla'tegei ta'n mo getu tla'tegew. ²⁰ Pa na opla'tegei ta'n mo 'gtu tla'tegew. Na ula telueg mu ni'n ta'n tla'tegew awna na lue'uti 'ntinneg eig na gisa'lit tela'tegei.

²¹ Etna na ula ta'n gis tliaq ugjit ni'n. Ta'n getu ula'tegei na ml'gigno'ti ugjit tla'tegen mo geggunmu. Ta'n goqwei winjig apjiw neia's'g. ²² Ta'n telgi'g 'ngamlamun getu ula'tegei aq getu majulgwatm Gjinisgam ugt'tplutaqanml. ²³ Gatu nige' piltua's'g ugjit ni'n. Nat goqwei eteg 'ntinneg ta'n gisa'lit listmuan Gjinisgam ugt'tplutaqanml ta'n 'ntangita'suaqanm aq 'ngamlamun wel'te'tg. Elue'uti ta'n elugweg 'ntinneg wisuignemuit aq assumit pa wijei aq laplusang pisian. ²⁴ Na we'gwi ewle'juinui. Wen ta'n ugs'tawi'tew ni'n ta'n ilgwenj lue'uti muta ni'n pemlalsi mn'tua'gig? ²⁵ Miwatmaq Gjinisgam. Gjisaqamawminu na Se'suguli gisi ugs'tawi'tew. Negm gis jigla'litew ta'n teli assumig lue'uti. Geitu ni'n getu majulgwatm Gjinisgam ugt'tplutaqanm gatu awna mo gugunmu ml'gigno'ti ta'n ingutei tla'tega's. Na tetuji assumig lue'uti. Gatu Se'suguli gis jigla'lit.

**Na Wejuli Nisgam gisi ignmugsi'gw
na ml'gigno'ti ugjit gegnu pmien**

8 Ula teliaq ugjit ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug aq nige' mawa'laji negmeg. Gjinisgam ma apji ilsumagul ta'n wen gisi gtlams'tuatl Se'sugulial aq mawa'latl negmeg. ² Wejuli Nisgam ta'n teli ilgwenij ejigla'lit lue'uti ta'n teli assumip aq mn'tua'gig ela'lit. Wejuli Nisgam ta'n tel lugwet ignmugsi'gw na ml'gigno'ti ugjit piltu mimajultinenu aq ignmugsi'gw iapjiwewei mimajuaqan ginu ta'n mawo'lti'gw Se'sugulieg. ³ Ta'n 'tplutaqan ma gisi ugs'tawiagul muta mimajuinu mo gis gaqi majulgwatmug na Gjinisgam tela'tegep. Sewisga'toq ta'n elue'uti amgwesewieieg as-sumugsi'gup ta'n tujiw petgimateg uggwisl. Mimajuinualsilipnn st'ge' ginu ta'n pata'taqati'gw gatu mo pata'tegegw negm glaman wissuignettew elue'uti. Na wet tla'teget ta'n teli np'g'pnaq ugjit 'gtlue'utinal. ⁴ Gjinisgam petgimapnn uggwisl glaman ta'n Se'sus gaq majulgwatg Mowisewe'l 'tplutaqan ginu weji gtlamia'titesnu Gjinisgamewigtug. Nige' Gjinisgam tel nmugsi'gw 'st'ge' gaqi majulgwatmu'g ta'n telgi'g 'tplutaqan muta mawnugsi'gw Se'suseg. Ginu ta'n tla'taqati'gw ta'n tel puatg Wejuli Nisgam mo ginu ta'n tel puatmuggw. ⁵ Ta'nig el mimajultijig ta'n tel puatmi'tij, ugtangita'suaqanmual ilgwengwi'titl ta'n negmow tel puatmi'tij. Gatu ta'nig el mimajultijig ta'n Wejuli Nisgaml puatmlig ugtangita'suaqanmual ilgwengwi'titl Wejuli Nisgaml. ⁶ Pa na el mimajulti'gw ta'n tel puatm'ugsi'gw na nigtua'lugsitesnu Gjinisgamewigtug ugjit 'gtlue'utinal gatu ilgwenugsioq Wejuli Nisgam gisa'lugsi'gw 'gji'jianenu Gjinisgam aq wijitgweiwanenu. Ugjiatew mimajuaqan aq wantaqo'ti. Gjinisgam gisa'lugsioq iapjiw wijitgweiwanew aq gugunmnew wantaqo'ti 'ggamlamuninaq. ⁷ Ta'n tujiw mimajuinu'g el mimajultijig pas'g ta'n negmow tel puatmi'tij na getana'titl Gjinisgaml muta mo jigs'tmua'tigul Gjinisgaml ugt'plutaqanml aq 'lpa mo geggunmu'ti'gw na ml'gigno'ti gis tla'taqatinew. ⁸ Wegla ta'nig jigs'tmi'tij pas'g negmow ta'n tel puatmi'tij ma gis tetapua'la'tigul Gjinisgaml. ⁹ Gatu mo tel mimajiwn ta'n tel puatmn. Tel mimajin ta'n Wejuli Nisgam ilgwen'sg muta Gjinisgam ugji-jaqamitl na Wejuli Nisgam el mimajij 'gtinneg aq ignmasg na ml'gigno'ti tla'tegen. Ta'n wen mo geggunmuaqul Se'suguli ugji-jaqamitl na Wejuli Nisgaml mo negmeg tleiawigw. ¹⁰ Gatu Se'suguli 'gtinneg eig aq Wejuli Nisgam gisa'lultew siaw mimajites wa'so'q ta'n tel tetapu'en Gjinisgamewigtug. Na ula tliatew ugjit gi'l tlia nige' ga'qi np'tew ugjit lue'uti. ¹¹ Pa na Wejuli Nisgam 'gtinneg eig na tujiw Gjinisgam ta'n wenaqa'lapnn Se'sugulial nepliteg elt gisa'total gaqiwal ta'n np'tew apaji mimajin. Na Wejuli Nisgam 'gtinneg eig aq Gjinisgam wet tla'tegetew ugjit gi'l. ¹² Toqo nige', wijigatulti'gw, amujpa na tel mimajulti'gw ta'n Wejuli Nisgam tel pualugsi'gw mo ta'n ginu tel puatmuggw. ¹³ Gatu tl mimajultioq gilew ta'n tel puatmoq na gilew mn'tua'gig 'lta'toqs'p. Apji nigtui-

ta'toqs'p Gjinisgamewigtug. Gatu Wejuli Nisgam apoqonmultew ugjit pun pata'tegen gatu amujpa puatmn gi'l ilgwensin ugjit pun pata'tegen aq amujpa tla'tegen ta'n negm tel puatg. Na tujiw iapjiw wijitgweiwates Gjinisgam wa'so'q. ¹⁴ Ta'nig jigs'tua'titl Gjinisgam ugji-jaqamitl na Wejuli Nisgam negmow na Gjinisgam un'jang. ¹⁵ Muta Wejuli Nisgam mo gisa'lugsioq ap we'gwata'sultinew ugjit 'gtlue'utinal pa wijej aq gisteju'g gatu awna Wejuli Nisgam gisa'lugsioq Gjinisgam un'janitoqs'p aq na Wejuli Nisgam ugml'gigno'timig telui'tug Gjinisgam, "A'pa, Nu'." ¹⁶ Wejuli Nisgam gisa'lugsi'gw ta'n telgwi'tig 'ggamlamuninal 'gji'tunenu ginu na Gjinisgam un'jang. Na glaman gis tluetesnu, "Ginu na Gjinisgam un'jang." ¹⁷ Na nige' ginu negm un'jang. 'Msntesnu ta'n te'sg goqwei gelu'lg ignmuaji ugtmimajuinung. Guguntesnu maw Se'suguli ta'n goqwei Gjinisgam geggunmuap ugjit negm. Pa na ulmajo'lti'gw ta'n tel lugowug Se'suguli aq teli angite'tmu'g 'st'ge' Se'suguli ta'n negm teli ul'te'tg'p ta'n teli ulma-je'g, gepmitelmugsitesnu maw negm.

Me' enmiaq tel gepmitelmugsitesnu

¹⁸ Nige' geitu ta'n tujiw Gjinisgam musga'tugsitesnu uggepmitelgaqanm aq gepmitelmugsitesnu wa'so'q na tujiw ta'n teli ulmajo'lti'gw ula ugs'tqamug pa wijej aq mo goqwei. ¹⁹ Ta'n te'sg goqwei Gjinisgam gisitoqop esgmaq ugjit Gjinisgam un'jang neia'tasultilin. ²⁰ Ta'n goqwe'l Gjinisgam gisitoqopnn gelu'lg. Gatu Gjinisgam gisite'tg'p 'ms't goqwe'l seioqwiatal weja'tegemgeg ta'n lue'uti eteg ugs'tqamug. Gatu iga'qt'tew na'gweg ta'n mo nugu tliatew aq 'ms't goqwei esgmaq na na'gweg. ²¹ Na'gweg iga'qt'tal ta'n tujiw ta'n goqwei gisita's'g'p aq ta'n seioqwiatal ugjit lue'uti ma nugu seioqwianug aq 'ms't goqwei maw Gjinisgam un'jang gepmite'tasultitaq. ²² Muta ginu geitu'g glapis nige' ta'n te'sg goqwei gisita's'g'p epetoqsit ta'n tel gitnmat pa na wijej aq ta'n teli gsnu-gowaqan telgi'g e'pit ta'n tujiw poqjipnet. ²³ Gatu mo pas'g ta'n goqwei gisita's'g'p epetoqsit na ginu ta'n geggunug Wejuli Nisgam na amgwesewei ignmatimgewe'l ta'n Gjinisgam ignmugsi'gup elt epetoqsulti'gw ge's esgmalug. Tetago'lti'gw ugjit Gjinisgam ignmugsitesnu ta'n goqwe'l geggunmuaj ugjit un'jann. Gjinisgam minua'lugsitesnu gaqinal. Menaqqajewei iga'lugsitesnu ta'n teli assumugsi'gup elue'utigtug. ²⁴ Ta'n ginu elita'sulti'gup Gjinisgamewigtug etna na ugjit weji ugs'ta'ti'gup. Gatu nemitu'g ta'n goqwei esgma'tmu'g mo 'gjitm lita'suaqan muta gis eteg. Wen gis lita'sitew ta'n goqwei nemitog? A' na mo wen. ²⁵ Lita'sulti'gw ta'n goqwei mo nemitug na ginu sangew esgmattesnu. Geitu'g 'msntesnu ta'n Gjinisgam teplumugsi'gup. ²⁶ Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsi'gw muta menaqana'ti'gw Gjinisgamewigtug. Mu ginu geitug ta'n tli a'sutma'ti'gup giasgiwewei gatu Wejuli Nisgam etawaqtmuatl Gjinisgaml ugjit apoqonmugsinenu. Epetoqsit aq getmite'tg ta'n teli a'sutmesseugsi'gw. Na teli sespetelmugsi'gw. Mo eigtnugul glusuaqann ta'n gis tluetal. ²⁷ Gjinisgam ta'n

nmitua's mimajuinu'g uggamlamunuaq aq ugtangi-ta'suaqanmual saputaptmuaji. Geituaj ta'n teli angita'silij Wejuli Nisgaml. Etawaqmatl Gjinisgam ugjit ugtmimajuinung aq negm ta'n teli ul'te'tg.

²⁸ Geitu'g ta'n pas'g goqwei tlia'n ta'n tela'sg ginueg Gjinisgam maw lugowugsitesnu ugjit ulapetmnenue. Na tla'tegetew ugjit ginu ta'n gesalu'g aq wigumugsi'gup ta'n negm tel'te'tg'p. ²⁹ Wegla ta'nig Gjinisgam gisi mgnaji ta'nig getlams'tasultijig na gis tepgisa'laji glaman tlo'ltitaq pa wijei aq negm uggwisl. Glaman na uggwisl nige' amgwesewa'juilin ta'n tel pugwelgig wijigatultijig negmow ta'n mawa'la'titl muta getlams'tua'titl. Ugsisual na negm. ³⁰ Ta'nig Gjinisgam gis tepgisa'laji na wigumaji. Ta'nig wigumapni elt tetapua'laji aq ta'nig tetapua'lapni elt gepmitelmaji aq me' gepmitelmataq wa'so'q.

Gjinisgam teli musga'tugsi'gw ta'n teli gsalugsi'gw ta'n Se'suguli gis tla'tegep ugjit ginu

³¹ Nige' teli gji'tu'g ula 'ms't ta'n Gjinisgam gis tla'tegep ugjit ginu goqwei gis taluetesnu? Gjinisgam wel'telmugsi'gw. Wen ta'n gis wissuignemugsitesnu Gjinisgamewigtug. 'Lpa mo wen eimug ta'n gis tla'tegetew. ³² Mo nenaqijatuagupnn ta'n teli ulmaje'lipnn uggwisl gatu iga'lapnn ugjit ne'po'qsilipnn ugjit 'ms't ginu. Teliq iga'lapnn uggwisl ta'n maw gepmitelmapnn. 'Lpa 'ms't goqwei ignmugsitesnu. ³³ Wen gisi pisuiw ilsutmuataq Gjinisgam gisi mgnaji mimajuinu'g? A' na mo wen gis tla'teget muta Gjinisgam teluep mo amsalteg goqwei eigtnug ugtinnewaq, tetapua'taqatinew ugjit negm. ³⁴ Wen eig ta'n gisi ilsumataq 'lta'new mn'tua'gig. Mo wen eimug ta'n gis tla'teget. Etna na Se'suguli ta'n weji 'np'g'p aq wesua'toqop ugt'punual aq minua'lut'p aq nige' ugtinaqanmg epilitl Gjinisgam. Negm etawaqmatl Gjinisgam ugjit ginu. ³⁵ Wen nige' ta'n gis nigtua'lugsitesnu ta'n teli gsalugsi'gw Se'suguli tlia ulmajeiugsi'gw, tlia gitnme'ugsi'gw, amasgipnugsi'gw, guisulti'gw, gisna ewle'ju'lti'gw, gisna 'nsano'qon eimu'ti'gw, gisna tlia ne'po'qsi'gw? Mo eigtnug goqwei gisi nigtua'lugsitesnu ta'n teli gsalugsi'gw Se'suguli. ³⁶ Gatu ula ugs'tqamug gitnmo'qon weltesgmu'g ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,
"Ugjit nige' gi'l Gjinisgam
apjiw i'mu'tieg nsano'gonigtug
ta'n tel pita'q na'gweg.
Pa wijei aq jijgluewji'g
ta'n tl ne'pa'ten
pa na wijei ginu teleiugsi'gw."
Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatign.

³⁷ Gatu ta'n pas'g goqwei gis tliaq 'gtinnenaq tetuji wissuignetmu'g muta Se'suguli apoqonmugsi'gw, negm ta'n mawi gsalugsi'gw. ³⁸ Muta weli gji'tu'g mo eigtnug ta'n tl nigtua'lugsitesnu ta'n teli gsalugsi'gw Gjinisgam. Pa na nepu'ti'gus gisna mimajulti'gw. Tlia ansale'wijig ma gis tla'taqati'gw, tlia mn'tu'g ma gis tla'taqati'gw, tlia ta'n nige' teliq gisna ta'n tliatew me' enmiaq. Ma gis nigtua'lugsis'gw ta'n teli gsalugsi'gw

Gjinisgam. ³⁹ Mo eigtnug goqwei musigis'gug, gisna ugs'tqamug epune'g ta'n goqwei gisita'sg ta'n gis nigtua'lugsitesnu ta'n Gjinisgam teli gsalugsi'gw. Gjinisgam ug'gsaltuaqanm musga'tugsi'gup ta'n Se'suguli Gjisaqamawminu teli np'g'p ugjit ginu.

Mesge'g'p Poligap ugjit Lesui'paq muta mo geitu'ti'gw ta'n tetapua'tinew Gjinisgamewigtug

⁹ Ta'n goqwei teluei na teliq. Gjinisgam geitoq. Ni'n tleiawi Se'sugulieg aq mo ni'n egsoow. Ni'n 'ntangita'suaqanm ilgwenit Wejuli Nisgamewigtug aq maw telimip ni'n etl tluet gigwajiaqewei. ² Mawi ms'gi'g ta'n teli ms'gei aq gaq suisga'sg 'ngamlamun ugjit ntmimajuinung na Lesui'paq. ³ 'Gsatmug gisi apoqonmaq ntmimajuinung ugjit negmow ugs'ta'tinew. We'gaw ugjit negmow wel'te'tm igalsin ugjit ilsutmn ne'pa'n. Pas'g na ma gis tlianug muta pas'g negm Se'sus ta'n weji np'g'p ugjit ugs'tawianew mimajuinu'g. ⁴ Negmow na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq na Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n gisi mgnapni. Negm gisitelmajig ugjit un'janitelmnnew aq wittoqwa'tmnew aq nemitu'tip uggepmitelgaqanm ta'n teli espe'litl. Teplumapni ta'n tli ula'lataq aq ignmuapni 'tplutaqann Nisgamewe'l. Musga'tuapni aq nige' geitu'tij ta'n tli emtoqwalataq Gjinisgam Gisiteget teliqeweigtug aq iapjiwewei teplumtimgewei mesnmi'tij. ⁵ Wettaqia'tijig Aplameg Isaqeg aq Je'gopeg. Se'suguli ta'n mimajuinu'alsip tleiawit negmow. Negm Se'suguli mestai assusit aq Gjinisgam Gisiteget pua'laji 'ms't mimajuinu'g gepmitelma'tis iapjiw. Na tliaj.

Ta'nig maw gimaten maw Aplam ta'n teli gtlams'tuatl Gjinisgam

⁶ Mo tluew ta'n Gjinisgam teli tplotg'p menaq telianugup. Ta'n Gjinisgam teli tplotmapni Lesui'paq giasgiwewei teliqap muta mimajuinu'g ta'n Gjinisgam gisi mgnapni aq mawa'lapni mu na pas'g Lesui'paq gatu elt me' pugweliejig igtig ta'n angua'lapni. ⁷ Mu 'ms't ta'nig wetagutmu'tijig Aplamo'q Gjinisgam un'jang. Gjinisgam telimapnn Aplamal, "Pas'g ta'nig wettaqia'tijig Isaqeg tl maw gimaten maw gi'lewei."
⁸ Na telueg, "Mo 'ms't ta'n te'sijig mijua'ji'g ta'nig ugs'tqamultijig Aplameg Gjinisgam un'jang." Gatu awna na mijua'ji'g ugs'tqamuilitl ta'n Gjinisgam teli tplotmapni Aplamal aq Salaal tl maw gimaten maw negmow. ⁹ Gjinisgam na teli tplotmapnn Aplamal ula glusuaqann, "Tetaputesg na'gweg iga'q, apaja'sites aq Sala uggwisl gugunatal." Na teluet Gjinisgam.
¹⁰ Aq mu pas'g na ula. Ta'n tujiw Isaq pemigweteg malie'wit. Ugte'piteml teluisilitl Lepegga. Tel gne'geg tele'g. ¹¹ Ta'n tujiw assma getu gugunaji 'tqope'jg Gjinisgam na telimatl, "Amgwesewa'j lugowatal wijigumatl." Gjinisgam na telimatl gesgma'q ugs'tqamui'tigweg, gesgma'q ela'taqatigweg winjig gisna gelu'lg. Na tel'telmatl 'mgnan maljewe'tl 'tqope'jl. Musga'tugsi'gw Gjinisgam gis tla'tegep ta'n telsumsit, mu

na ta'n mijua'ji'jg gis tla'tegetij. ¹³ St'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,

"Je'gop gesalg'p gatu Isaqij'j mo tetuji gsalaqap."

¹⁴ Eimu'tijig mimajuinu'g teluejig, "Gjinisgam mo tetapua'tegegw ta'n tela'tegej." Me'si we'jitua'tij am-salteg Gjinisgam. Gatu mo telianug ta'n teluetij. 'Lpa pe'gaj mo amsalapuguegw. ¹⁵ Gjinisgam telimatl Mow-
isal, "Ewlielmates ta'n pas'g wen getu ewlielmg aq ule'wates ta'n wen ni'n getu uleiw." ¹⁶ Gjinisgam mi-
majuinu'g ewlielmaji mo na ta'n mimajuinu tel puatg gisna ta'n tela'tegej gatu awna Gjinisgam ta'n teli ewlielmatl. ¹⁷ Gelu'lg wi'gatign telueg ugjit Palo ta'n etli elege'witewit Ijiptg, "Gjinisgam teluet, 'Etna na weji iga'lul ugjit elege'witewin ugjit nige'. E'wul aq gisa'laji mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu 'gji'tunin ni'n aq ta'n telgi'g 'ntml'gigno'tim.'" ¹⁸ Gjinisgam ewlielmatl ta'n pas'g wen getu ewlielmatl. aq igtigig ignmuaji metua'taqatij. Gjinisgam musga'tuaj ta'n teli we-gaiugtuatl Paloal muta mo jigs'tagugul aq mo ewliel-
magul Gjinisgam ugtmimajuinumg.

Gjinisgam ewlielmaji ta'nig jigs'ta'titl x [Gjinisgam musga'tuaj mimajuinu'g ta'n teli ilsumaji muta mo jigs'tagugul gatu elg ewlielmatl ta'nig jigs'tatitl aq getlams'ta'titl.]

¹⁹ Newgte'jit gilew pipanimitew, "Pa na ula teliaqas goqwei ugjit Gjinisgam ilsutmuataq ugjit na? Ignmuaji negmow pa na tela'taqatij. Wen ta'n wissuignematl Gjinisgam? 'Lpa mo wen." ²⁰ Gatu wenin ta gi'l Gjinis-
gam asitem't. Gisitaqane wowji'j mo pipnimulug ta'n wen gisi'at, "Goqwei wet tli'in na?" A' na moqwa'. Mo tla'tegegw. ²¹ Mimajuinu ta'n gisajai gisita'qane wowji'j negm gis tli'at' ta'n tel puatg. Mego'tiliji eliaji aq anawgtiliji eliaji. Wijei sisgu e'w'g.

²² Etna na ula ta'n Gjinisgam tel lugwet. Getu' mus-
ga'toq ugm'gigno'tim aq ta'n wegaiugt'gl elue'uti'l aq ta'n ilsumataq mimajuinu'g. Gis sa'q ta'nig opla'taqati-
jig te'pmi'tij ugtapulaneu gatu Gjinisgam pegiji esg-
malaji gawasgita'sultinew elue'utigtug. Gatu mo gawasgita'sultigw. Etna na ugjit ugtapulaji. Seio-
qwia'titaq ugltue'utiwaq. ²³ Glaman 'gji'jaten uggep-
mite'lgaqanm ta'n teli ms'gi'g ugjit ginu ta'n ewliel-
mugsi'gw. Ginu ta'nig Gjinisgam gis gisgajugtugsi'gw ta'n tli ugs'ta'titesnu aq negm witoqwa'lugsitesnu aq gepitelmugsitesnu. ²⁴ Ginu na mimajuinu'g ta'n Gjinis-
gam wigumugsi'gup. Eimu'tieg Lesui'peultieg aq maw gaqais milapegsultioq mimajuinu'g. ²⁵ Ta'n Gjinisgam teluep aq ta'n iganigjitegewinuo'q Oseiao'q tel wi'gig'p, "Na Mimajuinu'g ta'n mo ni'newe'g na tlui'tan 'ntmimajuinumg. Aq ta'nig gaqais milapegsultijig mimajuinu'g ta'n mo gesalaqig etna na negla gesalgig. ²⁶ Na'te'l na tliatew ta'n telimut'pnig, 'Mu na ni'n 'ntmimajuinumg' etna na negla na mimajuinu'g tlui'taten: Gjinisgam un'jang. 'Gjinisgam ta'n apji mimajit tlui'taq: Nn'jang.' "

²⁷ Aiseiao'q igan gnua'tut'p ugjit Lesui'paq. Teluep, "Je tlia Lesui'paq tel pugweli'tij st'ge' t'pgwan gigjiw sit-
mug pas'g tegle'ji'jg ta'n ugs'ta'titaq. ²⁸ Gjinisgam jaqali ilsumataq ta'n te'siliji mimajuinu'g ula ugs'tqa-
mug aq ta'n teluep na tla'tegetew. Na." ²⁹ Gis nige' sa'q Aiseiao'q teluepnaq, "Pa na Gjinisgam Gisiteget ta'n mestai assutg mo ewlielmugsi'gus ginu Lesui'peul-
ti'gw 'lpa na gaq ne'po'qsi'gup ta'n te'si'gw. Pa na wijei aq giasgiwewei ta'n tela'toqop gjigann teluisigl Satm aq Gamola. Pas'g ewlielmugsi'gw aq tegle'ji'gw esg-
wiewi'gw."

Lesui'paq mo menuegeti'gw na

³⁰ Ula nige' ta'n teluei, "Ta'n tel gaqais milapegsultijig mimajuinu'g mo wejo'tmi'ti'gw gigwajia'tinew Gjinis-
gamewigtug gatu Gjinisgam gisa'laji gigwajia'tinew ta'n teli gtlams'tasulti'tij negmeg. ³¹ Gatu awna Lesui'paq ta'n gisi mgnapni wejo'tmi'tij gis gigwa-
jia'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqann gatu mo gissotmi'ti'gw." ³² Nat wen pipani-
gesit, "Goqwei ugjit mu gis tla'taqati'gw?" Mo gis tla'taqati'gw muta melgotmi'tij negmow ta'n gis tla'taqatijig gatu mo Gjinisgam elita'sulti'tigul. Pa na wijei aq etoqwatesultijig aq pejitaqama'tijig. Na telueg mo geitu'ti'gw ta'n tla'taqatitaq. ³³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Iga'tu Sioneg pejitaqanamgewei gun'tew aq pejitaqama'titaq aq nisita'titaq. Gatu ta'n wen Gjinisgam jigs'tuatl na negm ma 'pjitaqamagw aq ma ewla'laq ta'n wen jigs'tuit." Na teluep Gjinisgam Gisiteget.

10 Wijigatulti'gw etawaqتماق Gjinisgam ta'n tel-
gi'g 'ngamlamun ugjit ta'n te'sijig 'ntmima-
juinumg ugs'ta'tinew. Na tujiw 'ngamlamun ul-
gwi'tt'ew. ² Etl tlimuloq ta'n goqwei geitu ugjit neg-
mow. Getu' ma'mun tetapua'la'titl Gjinisgam gatu mo teli ns'tasulti'gw ta'n tla'taqatitaq. ³ Mo negmow gisi 'ns'tmi'tigw ta'n Gjinisgam gisa'laji mimajuinu'g gigwa-
jia'tinew negmewigtug. Wejo'tmi'tij gisa'tunew gigwa-
jia'tinew negmow ta'n getu tla'taqati'tij. Mo getu jigs'tua'tigul Gjinisgam ta'n getu tla'tegelij ugjit gisa'lanew mimajuinu'g tetapua'tinew aq gigwa-
jia'tinew. ⁴ Gatu Se'suguli gis gaqi majulgwatmoqop-
neg 'tplutaqan ugjit ginu, glaman 'ms't wen ta'n get-
lams'tasilitl na tetapu'etew Gjinisgamewigtug.

Ta'n wen Gjinisgam elita'sitl na negm ugs'tatew

⁵ Etna na ula ta'n Mowiso'q gis wi'gig'pnn ugjit ta'n tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwat-
mi'tij 'tplutaqan. Ewi'g'g'pnn, "Na mimajuinu ta'n wajui majulgwatg 'tplutaqan ta'n telueg ugjit tetapu'en Gjin-
isgamewigtug iapjiw mimajitew." Na getloqo na! Gatu mo wen eimug ta'n gis tla'tegegw. ⁶ Etna na ula Gjinis-
gam ugtwi'gatign telueg ugjit mimajuinu'l tetapu'elitl Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasilij. Telueg, "Mut

tluew 'ggamlamung. Wen gis unagiatew wa'so'q nmis-guatal Westaulgl aq etamatl 'Jugu'a. Nisa'si.' aq gis nisa'latal ugjit ugs'taugsinenu." ⁷ Aq mut tluew we'gaw ula, "Wen ta'n nige' gis nisa'sitew epune'g ta'nig nepu'tipnig eimu'tijig gisi gtaqqa'latal Westaulgl aq gis minua'latal." x [Mo wen gis tla'tegegw muta Se'suguli gis pegising'p ula ugs'tqamug nepg'pnaq aq apaji min-unsipnaq aq nige' ugjijaqamitl eimlitl ta'n eimu'ti'gw.]

⁸ Etna na ula ugjit Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ugjit mimajuinu'l tetapu'elitl Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasilij Se'suseg. Etl pestunmatmeg Gjinisgam ugtagnutmaqanm ugjit lita'sin Se'susewigtug. Gis nutmn ula agnutmaqan. Gis tlues teliaq aq gisi gtlams'tasites 'ggamlamung. Na wije' ta'n ninen pestunmatmeg ugjit 'gtlams'tasin Se'susewigtug. ⁹ Pa na etl glusin aq gigwaji tluen mimajuinuigtug, "Getlams'taq Se'sus na Westaulg ta'n mesta' assusit." aq 'gtlams'tasin 'ggamlamung Gjinisgam weji unaqa'lapnn ta'n teli np'g'p na gi'l weji ugs'tates. ¹⁰ 'Ggamlamung weji gtlams'tasin aq Gjinisgam gisa'lultew tetapu'en. Ta'n tujiw etl glusin mimajuinuigtug aq tlimjig ta'n teli gtlams'tasij Gjinisgamewigtug na weji ugs'tates. ¹¹ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgam ma 'ntage'ug. Gjinisgam mu amsalimgugul, ma ewla'lagul." Na! ¹² Ta'n pas'g wen gisi ugs'tatew. Gjinisgam ma wen piam piltua'lagul Lesui'p gisna mo Lesui'pewigw. Pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget ta'n mawi espe'g. Pajiji ule'watal ta'n tegan mimajuinu'l etawaqtmatl apoqonmagun. ¹³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam Gisiteget ugtwi'gatign, "Ta'n pas'g wen etawaqtmuatl Gjisaqamaw Se'susal Gjinisgam ugs'tawiatal."

¹⁴ Gatu tal gis tawaqtmuatl Gjinisgam ta'n tujiw mo 'gtlams'tasigul? Tal gisi gtlams'tasitew ta'n menaq nutmug na gelu'lg agnutmaqan? Tal gis nuttew gelu'lg agnutmaqan, menaq wen al pestunmatmug gelu'lg glusuaqan? ¹⁵ Tal gis pestunmuatwew ta'n tujiw menaq elgi'mam'gig nuji pestung? Ta'n tel wi'gas'g gelu'lg wi'gatign, "Pegisitugsieg gelu'lg agnutmaqan aq nige' we'gaw ul'ta'sultieg. Welm'tu'tijig negmow aq el-gimujig Gjinisgamewigtug." ¹⁶ Gatu mo ms't wen jigs'tmug gelu'lg agnutmaqan. Aiseiao'q 'lpa na negm teluep, "Gjisaqamaw pas'g tegle'ji'g ta'n mesnmi'ti'gw gelu'lg agnutmaqan uggamlamunuaq." ¹⁷ Amujpa nat wen elt pestunmatg aq wesgumatl Se'sugulial aq na tujiw mimajuinu nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan. Amujpa na tmg nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan ge'sg menaq getlams'tmi'tigw.

¹⁸ Gatu ni'n Poligap pipaniges, "Etug Lesui'paq mo gis nutmua'tij Gjinisgam ugglusuaqanml?" Getletug gis nutmi'tij ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Na gelu'lg glusuaqan enmi usgutas'g 'ms't tami. Se'sa's'gl Gjinisgam ugglusuaqanml ta'n telgi'g ugs'tqamu. Aq ta'n tel gaqais milapegsultijig mimajuinu'g nutma'tijig."

¹⁹ Ap pipaniges, "Etug Lesui'paq mo gisi ns'tmu'tigw gelu'lg agnutmaqan?" Amuj nestmi'tij aq Mowis ewi'g'g'p ta'n Gjinisgam telimji Lesui'paq, "Gisa'lultoqs'p gilew Lesui'pewioq wisgua'latoqs'p aq uggwaialatoqs'p ta'n ewnaso'ltijig mimajuinu'g."

²⁰ Tel gne'geg Aiseiao'q melgita'sit aq telimaji ugtmimajuinumg na Lesui'paq, ta'n Gjinisgam telimji, "Mimajuinu'g ta'nig mu gwilugupnig na we'ji'jig. Ta'nig mu al pipanigesultigupnig ugjit ni'n, neia'si ta'n eimu'tijig."

²¹ Gatu ugjit Lesui'paq Gjinisgam wesgumapni teluet, "Te'sigisg'g siaw pipanimgig Lesui'paq jugwita'new ni'neg. Gatu siaw melg'sultijig aq mo getu 'lta'gwig." Na teluet Gjinisgam.

Gjinisgam ewlitelmaji Lesui'paq

11 Pipaniges, "Etug Gjinisgam mo menuege'gup-nig ugtmimajuinumg?" A' na moqwa'. Na menuegeji. Pewalaji aq menuegeji. We'gaw ni'n na Isle'lewi. Wetagutm Aplameg aq wetagutm ta'nig pitu' uji'jl na Penjamina. ² Gjinisgam mo ejigla'lagusni ugtmimajuinumg ta'nig amgwesewei gisi mgnapni. Geitu'n ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ta'n ewi'gas'g ugjit Ilaijao'q. Etawaqtmuatl Gjinisgam ugtapulan Lesui'paq. ³ Telimatl Gjinisgam, "Gjisaqamaw, ni'n pas'g newgte'ji ta'n esgwiei aq getu ne'pa'lijig. Ne'po'tipni'g iganigjitegewinugi'g aq gaq su-iste'mi'titeg patgulmesigaqaneg aq gisa'lapni mima-juinu'g mo emtoqwalulin gi'l." ⁴ Gatu Gjinisgam na teli asitematl, "Ni'n lluigneg pituipnaqanijig mimajuinu'g geggungig ta'n mo eli a'sutma'ti'gw Pe'lal." Na alt tel'ta'sultipnig Pe'lal nisgamewilitl gatu mu na. ⁵ Pa na wije' aq nige' me' ta'sieg eimu'tieg Lesui'peultieg ta'n Gjinisgam gisi mgnapni aq ewlitelmaji. ⁶ Gjinisgam mawi ewlitelmaji. Etna na ugjit negm gisi mgnaji. Mo te'pmitij gatu Gjinisgam ewlitelmaji. Mu na ta'n go-qwei gis tla'taqati'tis gisna ta'n gisi gtantun gatu awna ta'n Gjinisgam gisi mgnaji mimajuinu'g. Muta Gjinisgam ugtewlite'lgaqan mo wejianug lugowaqanigtug.

⁷ Ta'n goqwei gwilmi'tip Lesui'paq mo we'jitu'ti'gw. Getu' tetapua'tinew Gjinisgamewigtug gatu mo gis tla'taqati'gw. Etna na negmow tegle'ji'g mimajuinu'g ta'n wigumgwi'titl Gjinisgam. Etna negmow we'jitu'tij. Esgwiejig poqji gepistaqana'tijig aq mo Gjinisgam nu-tua'tigul ta'n tujiw wigumgwi'titl. ⁸ Ta'n Gjinisgam wi'gatign telueg, "Gjinisgam ignmuaji tlo'ltinew ta'n tel puatmi'tij. Mo getu nutmu'ti'gw aq mo getu nemi-taqati'gw. Aq me' nige' gisgug mo gis tetapu angita'sulti'gw ta'n goqwe'l Nisgamewe'l." ⁹ Aq Ta'pito'q teluet,

"Eli a'sutmai
aq etamg Gjinisgam gise'wan
aq gis gejjigiqewtesgaq
ta'n tujiw pestie'ulti'tij.
Pewalgig nisiattaq aq ugtap'titaq.

¹⁰ Eli a'sutmai,
uljaqa ugpugugual 'pqoji 'n'tutaq
aq ma gis nemitaqati'gw
aq gis ulmajo'ltitaq
ta'n teli opla'taqati'tij."
Na teli a'sutmap Ta'pito'q.

¹¹ Nin, Poligap telimuloq, Na Lesui'paq mo menuegeti'gw ta'n tel'te'tmlj Gjinisgaml gatu me' en-miaq menuege'titaq. Pata'taqatipnig ta'n mo menuege'tigul Se'susal pa na wije aq pejitaqama'tijig. Gatu nige' ta'n gis tliaq ta'n tel gaqais milapegsultijig mimajuinu'g westa'tijig. Na wej gisa'lataq Lesui'paq tl wisgua'tijig aq me' en-miaq puattaq. ¹² Na Lesui'paq ta'n mo menuege'tigul Se'susal igtigig mimajuinu'g gisi msnmi'tij ta'n goqwe'l gelu'lg. Ta'n tegle'ji'g Lesui'paq getlams'tasultijig pugwelgig ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g gisi gtlams'tasultijig Se'suseg. Me' gatu pajiji gelu'lg ta'n tujiw Lesui'paq gawasgita'sultitaq aq 'ms't mimajuinu'g 'gtlams'tasulti-taq.

**Ta'nig mo Lesui'peulti'gw pa na wije aq 'psetgunji'tl
weja'toq segewigwet olipiemnaqsi
aq nasa'toq iga'taqasit olipiemnaqsi'g**

¹³ Nige' gelululoq gilew ta'n tel milapegsultioq mima-juinuultioq mo Lesui'peultiwoq. Apostale'witewi ugjit gilew. Miwatmaq Gjinisgam ta'n telamu'g lugowaqan gisi ignmuj etl lugwei aq maw me'gite'tm 'ntlu-gowaqanm. Me' espe'g ula 'lgowaqan ilgwengig igtigig Gjinisgamewigtug. ¹⁴ Etug 'ntmimajuinumg gisa'la's wisgua'titaq ta'n igtigig getlams'tmu'tijig gelu'lg agnutmaqan aq na weji ugs'tawianew. ¹⁵ Ta'n tujiw Lesui'paq ejiglapasuala'titeg ta'n Gjinisgam gisite'tg, igtigig mimajuinu'g Gjinisgam gisa'laji witapetultinew. Ta'n tujiw Lesui'paq apaji ugsua'laten tetuji ul'ta'sulti-taq aq pa na wije aq apaji mimaju'atitaq Gjinis-gamewigtug.

¹⁶ Ta'n tujiw gaq pisco'tas'gl gulumgl toqwa'q na mawi amgwesewei pipnaqan mimajuinu el'toq gulungewe'l wapejgl. Ta'n tujiw gi'teg, amgwesewei pugwe'ji'g pipnaqan Gjinisgaml ignmuaj. Pa na wije aq gaqi ignmuaj aq esgwiaq mijipjewe' wejitoq gulumgl gepme'gl. Aq pa na wije miti's ugjip'sgl Gjinisgam ignmug mawi ignmug ta'n goqwei wejigweg na ugjip'sgl. ¹⁷ Lesui'paq pa na wije aq 'psetgunji'tl iga'taqasit oli-piemnaqsi aq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq pa na wije aq 'psetgunji'tl weja'toq segewigwet olipiemnaqsi. Pa na psetgunji'tl gnisgwastu temsajig iga'taqasit oli-piemnaqsi toqosip na pilue'l segewigwet weja'toq 'pset-gunji'j gnisgwastu nasa'toq iga'taqasit olipiemnaqsi smtug siawigwet aq weligwet. Gilew nige' ulapetmnew gelu'lg mimajuqaqan ta'n Gjinisgam ignmuapnn Lesui'paq. Teli tplumapnn Aplamal aq maw un'jang.

¹⁸ Glaman mut penoqitelmug Lesui'paq muta nige' mo getlams'tua'tigul Se'susal aq tepgisita'jig Gjinis-gamewigtug. Negmow pa na wije aq olipiemnaqsi 'psetgunji'tl temsa's'gl. Gatu mut me'ge'w gi'l. 'Psetgun mo apoqonmagul ugjip'sg gatu awna ugjip'sg apoqon-

muatl 'psetgun aq ml'gignewa'latl. Aq gi'l pa na wije aq 'psetgunji'j.

¹⁹ Newgte'jit te'sioq etug tluetew, "Gatu Lesui'paq ejiglo'tujig glaman ni'n mawa'liten." ²⁰ Getletug na. Lesui'paq ta'n mo teli gtlams'tasultigupnn nigtua'lujig Gjinisgamewigtug aq gilew ta'n teli gtlams'tmu'tioq iga'taigl. Gatu mut me'ge'w ta'n goqwei gis tliaq 'gtin-neg. Amujpa siawi gtlams'tmu'tioq. Ango'tmug aq uli angweiasultigw. ²¹ Mo Gjinisgam ewlitemagupni Lesui'paq ta'nig mo getlams'tua'tigupn aq tepgisita'jig Gjinisgamewigtug. Negmow tleiaultijig aq gilew mo tleiaultiwoq. Aq gi'l tel'ta'sin ewlitemulden mo siawi gtlams'tasiun? A' na moqwa'! Mo gis tlianug! ²² Ge' angita'sin ta'n tetuji ulm'toq Gjinisgam aq ta'n mo ewlitemagul ta'n wen mo getlams'tua'tigul. Gjinisgam weta-pulatl ta'n wen mo jigs'tug gelu'lg agnutmaqan gatu awna wele'w'sg gi'l ta'n jigs'tat. Gjinisgam siaw jigs'tat aq tla'tegetes ta'n tel puatg negm siaw uleiultew. Gatu mu tla'tegegn aq maw tma'lultew aq jigla'lultew.

²³ Lesui'paq ma siaw listua'tigul Gjinisgaml gatu awna 'gtlams'tasultitaq na tujiw Gjinisgam apajo'latan ta'n eimu'tilipnig. Gjinisgam tepiaq telignaj gisi apajo'lataq. ²⁴ Pa na wije aq 'psetgunji'j gnisgwastu segewigwet olipiemnaqsi ta'n temasgittasit aq nige' siaw nassig-weg. Gisi iga'taqasit olipiemnaqsi pa na wije gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq angua'tugsioq maw Se'sugulial. Gatu me' apaji naqamaje't'tew 'psetgunji'j ta'n wejiaq iga'tasit olipiemnaqsi apat naso'tmg na wije miti'sig-tug ta'n weji mn'jo'tigul. Pa na wije aq Gjinisgam ugt-mimajuinumg na Lesui'paq gisi apajo'laji negmeg. Gjinisgam mawa'lugsioq gilew ta'n teli gtlams'tmu'tioq aq gisi apaji mawa'lataq ugtmimajuinumg, 'gt-lams'tmu'tinew.

Gjinisgam 'ms't ewlitemaji

²⁵ Wijigatulti'gw pewaluloq 'gji'tunew ula teliaqewei atejoqol geitas'g. Pa na nige' geitu'gus mo teli ugsual-sultigw 'st'ge' natawo'ltigw. Ula teliaqewei telimuloq, "Na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq melgatpa'tijig gatu ma listua'tigul Gjinisgaml iapjiw. Pas'g etli mtua'taqatiji glapis ula gaqais milapegsultijig mimajuinu'g ta'n 'gt-lams'tasultitaq mawo'lanew. Nigtuita'jig aq ta'nig jigs'tua'titl Gjinisgaml el'ta'jig negmeg." ²⁶ Etna na ta'n teli ugs'ta'titaq Lesui'paq. Etna na ula ta'n teluep Gjinisgam ugtwi'gatignigtug,

"Nujiugs'tawi'wet ugjietew
na 'gjigan Saion.

'Ms't goqwei gaq jigla'tutew elue'uti
ta'n wetapegsultijig Je'gopeg.

²⁷ Etna na ula ta'n goqwei teli tpluma's
ta'n tujiw jiglo'tuaq ugtlue'utiwal."

²⁸ Na Lesui'paq mo jigs'tmu'ti'gw gelu'lg agnut-maqan. Etna na na'te'l weji pqotamgiaq elue'uti ta'n getana'titl Gjinisgaml. Etna na ula ulapetmugsioq ugjit pas'g gilew mo Lesui'peultiwoq. Gatu Gjinisgam gi's gisi mgnaji negmow Lesui'paq witapeultinew ugjit pitu' nmijgamijuagi'g. Na na'te'l wet nenuaji. ²⁹ Gjinis-gam na mo apsgwite'tmugl. Mo getanagwi ta'n

tegenig gisi mgnapni aq ta'n goqwei ignmaj mo apaji ugsua'tug. ³⁰ Amgweseweieg gilew ta'n mo Lesui'peul-tiwoq mo jigs'tawoqop Gjinisgam pa na wije aq Lesui'paq tel listmu'tijig gatu nige' jigs'tmoq Gjinisgam aq ewlitemugsioq. ³¹ Nige' Lesui'paq mo jigs'tua'tigul Gjinisgam. Pa na wije aq Gjinisgam teli ewlitemugsioq na elt ewlitemuataq Lesui'paq ta'n jigs'tuanew. Nige' gisi ewlitemujig. ³² Gjinisgam ewlitemuataq 'ms't mimajuinu'g ta'n jigs'tuanew je tlia nige' ma gisi apoqonmalsulti'gw pun pata'taqatigw aq pa wije aq laplusang pisultijig.

Miwatmuanej aq emtoqwalanej Gjinisgam

³³ Pajiji gelu'lg ta'n Nisgam ewlitemugsi'gw.

Tetuji ms'gi'g ugtangita'suaqanm.

Aq me' ne'tata'sit negm aq ginu.

Ma wen gisi gji'jiagul ta'n tel'te'tmlj Nisgam.

Aq ma wen gis panwijgatmugul ugtawgti' ta'n elielij.

'Lpa ma wen gisi ns'tuagul Nisgam ta'n tel lugwelitl.

³⁴ Nisgam ugtwi'gatign telueg,

"Wen gejiatl

Gjisaqamawul ugtangita'suaqanml.

Wen ta'n teli ns'tu'et

tlimatal ta'n tla'tegelital?

³⁵ Wen ta'n gisi ignmuatl

ta'n goqwei apat apangituaten?

³⁶ 'Ms't goqwei gisitoqop Gjinisgam.

'Ms't goqwei mawn'g

aq musga's'g ugml'gigno'tim.

Aq mestai assutg ugs'tqamug aq wa'so'q.

Iapjiw gepmitelanej

aq emtoqwalanej Nisgam." Na tliaj.

Ta'n tla'tutes nige' ta'n elugoug Gjinisgam

12 Wijigatulti'gw Gjinisgam Gisiteget tetuji gaqaisg ewlitemugsi'gw. Etna na ugjit etawaqtmuloq la'lsultinew Gjinisgamewigtug. Iga'tu 'gmimajuaqanm ugjit pas'g tla'tegen ta'n tel puatg negm mu gi'l ta'n tel puatmn. Lugowan pas'g Gjinisgam aq na tetapua'lan. Sape'wi ta'n tel majulgwaj. Ula na giwnaqajewei ta'n teli emtoqwaluj Gjinisgam Gisiteget 'ggamlamung. ² Mut siaw tl gamigsiw st'ge' wegla mimajuinu'g ta'n mo getlams'tmu'tijig gatu awna piltu gamigsin. Ignmu Gjinisgam 'ggamlamun gawasga'tultew ugjit glu'lgtn aq waqame'gtn ta'n teli angita'sin. Na tujiw gisi gji'tun negm ta'n tel pual'sg tla'tegen ta'n goqwei gelu'lg aq ta'n negm tetapua'l'j aq ta'n gigwajiaq.

³ Geituoq Gjinisgam ignmuj apostale'witewin ugjit gilew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Etna na ugjit 'ms't ta'n te'sioq wet tlimuloq ta'n telo'ltigoq. Mut ugsami es-pite'lsiw ta'n tele'n aq mut me'ge'wn. Gatu awna menaqajewei angita'sin ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n Gjinisgam ignmasg'p. Amujpa ilsumsin ta'n Gjinisgam pual'sg tla'tegen aq e'wmn na ml'gigno'ti ignmasg.

⁴ Ta'n tel milig ga'qi 'ms't goqwei piltu lugweg. ⁵ Pa na wije aq nige' te'sunemigsi'gw mimajuinu'g. 'Ms't tleialti'gw Se'suguliewigtug. Mawa'lugsi'gw pas'g

newgte'ji'gw aq apoqonmatulti'gw ta'n tel luguti'gw. Pa na wije aq ga'qi ta'n tel lugweg, ta'n tel mawa'lugsi'gw na mawnutulti'gw. ⁶ Gjinisgam ta'n teli ul'telmugsi'gw ignmugsi'gul piltuamu'gl ml'gigno'ti'l. 'Ms't wen piltu lugwet. Amujpa e'wmu'g na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmugsi'gup. Pa na Gjinisgam ign-masg's ml'gigno'ti ta'n tel pestunmatmn Gjinisgam ug-tagnutmaqanm amujpa pestunmn ta'n tel melgi gt-lams'tasin. ⁷ Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n teli apoqonmajig igtig ta'n getlams'tasultijig amujpa na e'wmn na ml'gigno'ti aq apoqonmatmn ta'n telgi'g pegwatan. Pa na Gjinisgam ignmasgl ml'gigno'ti ta'n tel nata' gina'muen, amujpa na gigwaji gegina'muen igtig. ⁸ Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n teli ulimj aq ajipjulj igtig amujpa e'wmn na ml'gigno'ti ugjit apoqonmuan igtig aq ajipjuljig. Pa na Gjinis-gam ignmasg's ml'gigno'ti gisi atgnewa'tmn, amujpa natawe'n ta'n teli atgnewa'tmn. Pa na Gjinisgam ign-masg's ml'gigno'ti igani assusin, amujpa sangew elug-watmn 'ms't goqweigtug. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ugjit wele'waji igtig, amujpa wel'te'tegen ta'n teli uleiaj.

⁹ Mut pas'g wesgiji angamgusultinew teli gsalan igtig awna 'gsalug ta'n we'gwi sipgwatun. Masgelt-mu ta'n goqwei winjig gatu ml'gnmug ta'n goqwei gelu'lg. Gugune'n ta'n goqwei gelu'lg 'ggamlamung. ¹⁰ Mawi gsaltultigw ta'nig getlams'tasultijig muta wiji-gatultioq Se'suguliewigtug. Uleiatultigw aq apji gep-mite'ltultigw. ¹¹ Te'sigisg'g nespi ulgwijine'n Gjinisgam lugowan ta'n telgi'g 'ggamlamun aq ta'n telgi'g peg-watun. Mut male'w gatu awna attigna'si. ¹² Ta'n teli lita'sin Se'susewigw ulgwijine'n. Ta'n tujiw metue'gl welgmn sangewe'n aq gisipugute'n aq apji migwitelm Gjinisgam aq a'sutma. ¹³ Ta'n tujiw ta'nig getlams'tasul-tijig se'g tle'g peita'tij mawi apoqonmu aq ignmu i'mn giguaq. Ta'n tujiw mimajuinu ta'n getlams'tasit goqwei nuta'maj atgnewa'tmn ta'n gelu'lg agnutmaqan tli usguttew.

¹⁴ Etam Gjinisgam ugjit ule'wan weget ta'n amas-gipnn'sg aq smtug ule'ug. E'e etam Gjinisgam ugjit ule'wan aq mo pipanimawt ilsutmuan ulmaje'n. Mut winapugua'tinew, smtug ulapugua'ti'gw, awna ulewis-tu'ti'gw. ¹⁵ Mawi ulgwijultigw maw igtig ta'n welgwi-jultijig. Mesgo'qtu weget ta'n mesgo'ltijig. Wit toqwa'l'jig aq mawi atgitemultioq ta'n tegegen atgite-multijig. ¹⁶ Pa na 'ms't wen ule'w. Mut me'ge'w. Apji ulite'te'n lugwatmn ta'n pas'g tegegen lugowaqan we'gaw igtig mo getu lugwatmi'tij. Mut me'ge'wn aq mut espite'lsiwn. Mut tl'ta'siw 'ms't goqwei geitu'n.

¹⁷ Nat wen opla'l'sg, mut asita'law, awna gelu'lg glusuaqan ignmug. Ta'n we'gwisipgwatun gisi ula'tun glaman 'ms't wen gisi gji'jultew ta'n tel gigwajien. ¹⁸ Wantaqien ta'n tel mimajin ta'n telgi'g pegwatan. ¹⁹ Nitaptut, mut asita'law ta'n wen tel pata'l'sg gatu aw-na ignmu 'ms't goqwei Gjinisgam ugpitng. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Gjinisgam teluet, 'Ni'n 'ms't goqwei nujo'ltes aq 'ms't goqwei apat apan-gittes.'" ²⁰ Aq elt ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,

"Ta'n mimajuinu poqwaitenm'sg ta'n tujiw guising, sm, gisna 'gtu samqwaj, ignmu samqwan. Ula na tla'tegen gisa'lates 'ntaqo'qona'l'g ta'n getan'sg'p." ²¹ Mut ignmatmu elue'uti wissuignemulin awna lue'uti gi'l wisuignete'n ta'n teli ula'tegen.

G'pnoo'l geggung ml'gigno'ti wejiaq Gjinisgamewigtug

13 'Ms't wen amujpa jigsitgl g'pnoo'lewei 'tplutaqan aq iganpugultijig. Muta ma wen eimug ta'n gisi tplutegetew mu Gjinisgam ignmaj. Na saputa'sgt'tew ula ugs'tqamu mimajuinu geggung ml'gigno'ti ta'n tli tplutegetew. ² Ta'n wen gi'l gi'gattesguaj iganpugultijig pa wije'i aq gi'gattesguaj ta'n Gjinisgam gisigo'laji. Ta'n pas'g wen na tla'teget negm pegwatasit ilsumugsin aq ta'n goqwei mesng te'p'g. ³ Ta'nig tetapua'taqatijig mo jipala'tigwi iganpugultiliji pas'g ula ta'n opla'taqatiji na jipala'tiji. Na ugjit majulgwate'n 'tplutaqan ta'n telueg aq na tujiw ma jipalawjig. Tetapua'tega aq ugji gepmitelmugsin. ⁴ Gjinisgam gisigo'laji assusultiliji lugowultinew ugjit gilew ggelu'lgmuow. Pa na opla'tege's'p jipalug negmow muta geggunmi'tij ml'gigno'ti 'gji'tmei aq gi'l te'p'tes ta'n teli ugtapululug. Gjinisgam gisigo'laji assusultiliji ugtapulan weget ta'n opla'taqatiji. Gisa'la'tiji mimajuinu'g welmajo'ltijig na te'p'mi'tij ta'n tel ma'muna'taqati'tij. ⁵ Etna na ula ugjit amujpa majulgwatmn ta'n teluejig assusultijig muta mo puatmun ugtapulugsin aq geitu'n telteg tla'tegen ta'n telimulg. Gjinisgam na teli ul'te'tg. ⁶ Etna na ula ugjit g'pnoo'l apangitmn suliewei. Gjinisgam gisigo'laji iganpugultijig aq amujpa elugwatmi'tij ugtlugowaqanmuoq. ⁷ Apangite'n ta'n telgi'g tettuen. Apangitu ta'n telgi'g tettajig g'pnoo'lewaq ugjit 'gmaqamigeg gisna ta'n pas'g goqwei aq ta'n telgi'g tettuen apangite'n. Aq me' goqwei piamiaq na gi'lewei. Aq gepmitelm ta'n wen gepmitelmuggig.

Ta'n tle'waq ap igtig

⁸ Mut wen tettuew. Apangite'n te's'g ta'n tettuen aq elt amujpa 'gsalug igtigig mimajuinu'g. Ta'n wen gesalaji igtigig tela'teget ta'n telueg 'tplutaqan. ⁹ Gjinisgam ugt'tplutaqanm telueg, "Mut sespo'tegew, mut ne'pa'tegew, mut gmutnew, mut wisgu'alan igtig mimajuinu, aq mut qalipusitew." Ula aq maw ta'n te's'gl 'tplutaqann na mawi 'lta'qal newgte' 'tplutaqan ta'n telueg, "Ingute'jioq amujpa na gesaljig igtigig 'st'ge' nige' gi'l ta'n teli gsalsin." Na. ¹⁰ Ta'n wen gesalt ma opla'lawt. Etna na ugjit ta'n wen gesalaji igtigig, tela'teget ta'n telueg 'tplutaqan.

¹¹ Amujpa na ula tela'tegen muta na na'gweg ta'n Gjinisgam ugs'taugsitesnu nige' me' aji tepawiaq je mu ta'n poqji gtlams'tuggeg Se'sus. ¹² Pa na wije'i aq tepgig geget gaqiaq aq na'gweg tepaw iga'q. Amujpa tugwia'ti'gw! Ango'tmug! Pun tla'taqatinej lugowaqann ta'n tleiawigl etl oqonitpaqiaq aq winjigl ta'n mimajuinu'g i' tli opla'taqatijig tepgig. Ilajultigw ugjit gegnu mimajultinenu. ¹³ Ge' nige' gigwaji pmita'nej 'st'ge'

nige' ta'nig etl waseteg wesgowita'tij. Jigla'tunej ta'n i' tli nqana'ma'ti'gup aq ta'n i' tli sespenoqsulti'gup. Winjigl mu tla'taqatinej, mu lue'ultinej, ta'n i' tli matntul'ti'gup, ta'n i' tli wisgualtulti'gup aq qalipusita'ti'gup mu tla'taqatinej. ¹⁴ Na wije'i aq sma'gnis nasa'toq pugu-maqan igalsin matnaqqemgeweigtug lita'si Se'suguliewigtug aq e'wmn na ml'gigno'ti ignmasg. Ignmu Gjinisgam ilgwenulin aq iga'lulin. Pun tleie'n ta'n i' tleiu't'p aq mut igani angite'tmu ta'n tli gise'tes winjigigtug.

Mut nisa'law igtig ta'n getlams'tg ta'n tel gamigsigw aq mut ewla'law

14 Ul'ta'sual ta'n pas'g wen ta'n getlams'tasuatl Se'sugulial Gjisaqamaw aq getu' witoqwa'lug-sioq. We'gaw tlia negm pas'g gijga nestasit ta'n teli gtlams'tg. Mut gi'gaja'sualaw ta'n goqwei teliaq aq mu telianug muta piltu angita'sit je mu gi'l. ² Newgte'jit mimajuinu ta'n teli gtlams'tg malqottew ta'n pas'g goqwei, na telgwig ugglamun. Gatu igtig ta'n teli gtlams'tg pas'g malqottew ta'n goqwei saqaliaq maqamigew, muta na telgwig negm ugglamun. ³ Mimajuinu ta'n pas'g goqwei malqotg mo teltenug getgite'tmuan aq penoqitelman ta'n wen mo 'ms't goqwei malqotg. Ta'n wen pas'g malqotg mijipjewe'i wejigweg maqamigeg, mo teltenug ilsuman igtig ta'n pas'g goqwei malqotg muta Gjinisgam gitg wel'ta'sualaji. ⁴ Mo teltenug gi'l ali elsutmuan nat wen piluei uglugowinuml. Ta'n wen nuje'watl ula lugowinu'l na Gjinisgam. Etna na negm gisi ilsumatal mimajuinu'l ta'n tla'tegelital mu gi'l. Tluetew ta'n tla'tegelital na glu'igt'tew muta negm Gjinisgam apoqonmuatal ugjit gelu'lg lugowaqan gisa'tun. Ginu na Gjinisgam uglugowinu'g. Etna na negm ta'n ilsumugsitesnu mo wen igtig.

⁵ Eimu'tijig mimajuinu'g emtoqwala'titl Gjinisgaml gegnue'gl na'gwegl. Tel'ta'sultijig mawi espe'gl je mu esgwiaqal na'gwegl. Ap igtigig mimajuinu'g 'lpa tel'ta'sultijig ta'n te's'gl na'gwegl Nisgamewe'l. Te's mimajuinu amujpa geitoq ta'n goqwei ugjit wet tla'tegej na. ⁶ Ta'n wen mimajuinu emtoqwalatl Gjinisgaml gegnue'gl na'gwegl tela'teget ugjit Gjinisgaml. Mimajuinu ta'n pas'g goqwei malqottew tetapua'lan Gjinisgaml muta miwatmuatl Gjinisgaml ula mijipjewe'i. Elt na mimajuinu ta'n mo wius malqotmug na tela'teget ugjit tetapua'lan Gjinisgaml aq elt negm miwatmuatl Gjinisgaml ula mijipjewe'i. ⁷ Mo ginu gisite'tmug ta'n tujiw ugs'tqamulti'gup aq ma ginu assutmug ta'n tujiw 'npu'titesnu. Pas'g negm Gjinisgam geitoq aq miwatmug Gjinisgam gepmitelmatesnu. ⁸ Gjinisgam ignmugsig'gw siaw mimajultinenu. Gjinisgam siaw lugowatesnu. Ta'n tujiw 'npu'ti'gw me' siaw majulgwatesnu Gjinisgam. Ta'n tel'te'tg Gjinisgam siaw mimajultitesnu gisna 'npu'titesnu me' ginu na Gjinisgam un'jang. ⁹ Se'suguli weji np'g'pnaq aq apaji minunsipnaq ugjit iganpugutuataq aq ilgwenataq ta'n te'genig gisi gtlams'tua'titl Gjinisgaml. Weget nepu'tiliji gisna mimajultiliji. ¹⁰ Mo teltenug gilew ta'n te'sioq ilsumanew

negm ta'n teli gtlams'tasij wijigmt aq mo teltenug igtigig penoqitelmanew ta'n wen teli gtlams'tasij. 'Lpa 'ms't ta'n te'si'gw gaqamultitesnu Gjinisgam ugsisgw aq ilsumugsitesnu. ¹¹ Muta tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'-gatigng,
 "Gjisaqamaw teluet,
 Ni'n ta'n apjiw mimaji
 teli tplumuloq 'ms't ta'n te'sioq
 jugu' nutgulpita'toqs'p ni'neg
 aq 'ms't wen tluetew mimajuinuigtug,
 'Gi'l na Gjinisgam.'"

¹² Ginu ta'n te'si'gw amujpa 'l paqapugua'titesnu Gjinisgamewigtug.

Mut gisa'law igtig ta'n getlams'tg lue'utigug 'Ipaqien

¹³ Etna na ugjit naqamasultinej ta'n teli ilsumulti'gw. Gatu awna gisita'sultinej mu wijig'tioq ali pjitaqamawis elue'utigug el nisien. Ma goqwei tla'tegewn ta'n tli asgaiwa's wijig'tioq aq ta'n 'Ipaqia'tinew lue'utigug.

¹⁴ Gjitm geitu ni'n aq Gjisaqamaw Se'suguli apoqonmuit ula 'gji'tun. Gjinisgam gisite'tg 'ms't mijipjewe gis malqotmn. Teliq na gis malqotmoq ta'n pas'g mijipjewe. Pa na mimajuinu tla'ta'sij nat goqwei mo teltenug malqotmn, ugjit negm, mo teltenug. ¹⁵ Pa na wijig'tioq gesi asgaij ta'n goqwei malqotmn piltuamu'g mijipjewe, pa na malqotmn musgalsin mo nugu piami gsalaw wijig'tioq. Mo tetapu'aqtnug Gjinisgamewigtug ta'n goqwei etltmn. Mut malqotmu na telamu'g mijipjewe pa na igtig mimajuinu gisi ma'mun suisga'llt ta'n teli gtlams'tg. Mo tepawgtinug. Se'suguli weji np'g'pnaq elt ugjit negm. ¹⁶ Mut goqwei tla'tu ta'n igtig tli asgaiwates. Awna ta'n goqwei gelu'lg tla'tega glaman ma wen gis wini agnimulug. ¹⁷ Ta'n goqwei gis malqottesnu gisna ta'n goqwei ma gis malqotmu'g tlia ta'n goqwei gis samqwoltitesnu gisna ta'n goqwei ma gis samqwolti'gw mu na ula wesgutmugg ta'n tujiw wesgumug Gjinisgam ilgwenmugsi'gul 'gmimajuaqanminal. Gatu wesgutmu'g tla'tegen ta'n Gjinisgam tel puatg, ta'n goqwei teliaqewei aq wantaqo'ti 'ggamlamuninal, ta'n Wejuli Nisgam ignmugsi'gw aq ul'ta'suaqan. ¹⁸ Ta'n wen Se'sugulial na tel lugowaj, Gjinisgam tetapua'llj aq mimajuinu'g wel'te'tmi'tij ta'n goqwei gis tla'tegej.

¹⁹ Amujpa sangewo'ltigw aq wejo'tmug el mimajultinenu wantaqo'ti'gtug. Apjiw wejo'tmug gisi mawi apoqonmatultinenu ta'n teli gtlams'tmu'ti'gw aq melgignewa'ltulti'gw. ²⁰ Mut gaq suisga'tuaw Gjinisgam ugtlugowaqan ugjit ta'n telamu'g mijipjewe getu malqotmn. Ta'n getu tlamu'g mijipjewe gis malqotmn. Pa na gisa'laj piluei mimajuinu opla'tegen mo tetapua'tegewn malqotmn na telamu'g mijipjewe. ²¹ Ula na ta'n goqwei tetapu'aq tela'tegen. Mut wius malqotmug gisna mut samqwaw moqopa'q aq mut goqwei piluei tla'tegew ta'n gisa'lates wijig'tioq el nisietew lue'utigug aq pata'tegew gisna gisa'lan mnaqanan ta'n teli gtlams'tg. ²² Siaw gugune'n ta'n teli gtlams'tmn ugjit malqotmn ta'n pas'g mijipjewe na 'nguti 'gji'tu pas'g gi'l aq Gjinisgam. Etug ta'n goqwei

getu tla'tegen gelu'lg aq telteg gatu 'gji'jit igtig asgiasg, mut tla'tegew muta na tela'tegen pata'tegen. Welgwijing na mimajuinu ta'n mo asgaiatl igtig. ²³ Gatu tel'ta'sij ula mijipjewe mo tetaputenug Gjinisgamewigtug gatu malqotg mu tetapua'tegew aq Gjinisgam tlimatal pata'tegen muta tel'ta'sit mo teltenug tla'tegen na. Mut tla'tegew ta'n goqwei tel'ta'sin mo tetaputenug muta tla'tegen pata'tegen.

Tla'tega ta'n apoqonmuatesg igtigig

¹⁵ Ginu ta'n ml'gi gtlams'tmu'ti'gw aq weli ns'tmu'ti'gw amujpa na apoqonmuggig weget ta'n menaqana'tijig siawi gtlams'tmu'tinew ta'n tujiw gitnm'ti'tij. Mut pas'g tla'taqatinenu ta'n ginu tetapualsultinenu. ² Ingute'jioq amujpa tetapua'lug igtig ta'n getlams'tasit. Tla'tega ta'n goqwei gelu'lg ugjit ulapetmnew Gjinisgamewigtug aq gisa'lates ulgwijintew glaman ml'gi gtlams'tasitew. ³ We'gaw Se'suguli mo wet tetapualsigup awna ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ta'n mimajuinu'g majiaqa'llsg aq almin'sg etna na ni'n etl majiaqa'lit aq etli almimit." Etna na ula Se'suguli telimapnn ujjual. ⁴ 'Ms't goqwei ta'n sa'q tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign ewi'gas'g ugjit gina'muginenu glaman 'gjitm gisi gji'tutesnu Gjinisgam ugs'ta'titesnu. Ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug gisa'lugsi'gw gisipugu'tmnenu ta'n tel gitnm'ti'gw glaman ajipjulugsi'gw aq gugunmnenu wantaqo'ti 'ggamlamuninal. ⁵ Etna na negm Gjinisgam ta'n gisa'lugsi'gw gisipugutmnenu ta'n tel gitnm'ti'gw aq gugunmnenu wantaqo'ti 'ggamlamuninal. Etamg Gjinisgam gisa'luginew wije teli angita'sultinew ugjit tetapua'lljig igtigig glaman ta'n te'sioq apoqonmujig ta'n teli gtlams'tmu'tioq. Na tel majulgwaloq Se'suguli ta'n gis tla'teget. ⁶ Na tujiw 'ms't ta'n te'sioq mawita'ioq aq mawi emtoqwaloq Wegwisit Nisgam Gjisaqamawminu Se'suguli ujjl.

Gelu'lg agnutmaqan ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw

⁷ Etna na ugjit ul'ta'sualu'g igtigig pa wije aq nige' Se'suguli ta'n teli ul'ta'sualoq glaman mimajuinu'g emtoqwala'titl Gjinisgam. ⁸ Telimuloq Se'suguli lugowinu'alsip ugjit Lesui'paq. Musga's'g na Gjinisgam tela'teget ta'n teli tplutg ugjit tlian ta'n teli tplumapni Lesui'paq umijgamijuaqi'g tlian. ⁹ Aq maw lugowinuwip glaman ta'n mo Lesui'peulti'gw elt negmow emtoqwalataq Gjinisgam ta'n teli ewlitelmuaji. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,
 "Miwatmul gi'l Gjinisgam
 aq tlima's ta'nig mo Lesui'peulti'gw,
 'gi'l na Gjinisgam.'
 Nespi 'gtapegia's aq nespi miwatmul
 aq emtoqwala's ugjit gi'l."
 Na Se'sus telimapnn ujjl.
¹⁰ Na'tami ap telueg,
 "Gilew te'sioq gaqais milapegsultioq mimajuinu'g
 mawi ul'ta'sualug maw ugtmimajuinug
 ta'n gisi mgnapni."

¹¹ Na'tami ewi'gas'g,
 "Gilew ta'n gaqais milapegsultioq
 miwatmug Gjinisgam aq emtoqwalug.
 Ta'n te'sioq mimajultioq
 ml'gi emtoqwalug Gjinisgam."
¹² Ap Aiseiao'q wesgumapnn Jessial na Ta'pito'q ujjual.
 Teluep,
 "'Pgisintew ta'n wetapegsit Jessio'q.
 'Pgisintew aq ta'n tujiw gisigwet
 assuman gaqais milapegsultiliji mimajuinu'g.
 Negmow 'gtlams'tuataq aq lita'sualataq
 ugjit ugs'ta'tinew aq 'gji'tu'titaq tla'tegelital.'" Na!
¹³ Ni'n na Poligap, etamg Gjinisgam ugjit gilew. Na
 negm ta'n gisa'lugsioqop lita'sualanew negm. Etamg
 ugjit gisa'lugsinew 'ggamlamunual ulgwitt'tal aq wan-
 taqo'ti i'tt'tew ta'n teli gtlams'tuoq glaman Wejuli Nis-
 gam ugml'gigno'timg gisa'lugsitoqs'p ajipjulugsitoqs'p
 aq siaw lita'sualanew Gjinisgam. Na tliaj.

**Poligap gegnua'tuaji
 ta'n goqwei ugjit wet tl ginigweg ugtwi'gatign**

¹⁴ Wijigatulti'gw geitu ni'n maw ulm'tu'tioq aq mawi
 ulaiatultioq aq geituoq assma ta'n tla'taqatitoqs'p aq
 tepiaq gina'masuti geggunmu'tioq gis gegnuimanew
 ala wen ap igtig. Getloqo na! ¹⁵ Gatu ge's ula wi'gatign
 etl wi'gm migwimuloqol gegnue'gl glusuaqann. Gjinis-
 gam ignmuit ugjit tlewistun aq ml'gita'sin aq mo go-
 qwei etegigjenmu aq mo goqwei mimgwa'tuluq.
¹⁶ Getu' migwimuloq ni'n na Se'suguli uglugowinuml.
 Pestunmaqig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gjinisgam ugtl-
 gowaqanm elugwei tel pestunm gelu'lg ugtagnut-
 maqanm] glaman ta'n gaqais milapegsultijig mima-
 juinu'g 'ns'tmu'titaq aq 'gtlams'tmu'titaq. Na tujiw
 tetapua'lataq Gjinisgam aq ugsua'lataq. Wejuli Nisgam
 tepgisa'laji ugjit Gjinisgam aq gisa'laji tel waqamo'lti-
 linew aq tla'taqatilinew ta'n tel puatg Gjinisgam. ¹⁷ Ni'n
 tleiwai Se'suguli ugtinneg. Me'gite'tmaqal ta'n goqwe'l
 Gjinisgam gisa'toqol ta'n tel lugowg. Mo getu usgut-
 muan ta'n goqwei ni'n gis tla'tega'n. ¹⁸ Gatu nige' mel-
 gita'si aq wesgutman ta'n Se'suguli gis tla'teget.
 Gisa'lip ugjit ilgwenan ta'nig mo Lesui'peulti'gw 'gt-
 lams'tuanew Gjinisgaml aq jigs'tuanew ta'n gis
 tla'tegei aq ta'n getu tluai. ¹⁹ Ignmuit ml'gigno'ti
 tla'tegen gnugwaqann aq paqalaiwaqan ta'n teli
 ms'gi'g. Wejuli Nisgam apoqonmuip ta'n tel gneg we-
 jiei Selusalemg glapis Ililiame'gati. 'Ms't tami gis tli gaq
 pestunmatm gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli.
²⁰ Apjiw getu al pestunmatm gelu'lg agnutmaqan ta'n
 mimajuinu'g menaq nutmi'ti'gw glaman aji ns'tuimaji
 mimajuinu'g ma gis tluweg, "Pas'g siawa'tun ta'n igtig
 we'gwa'sij." ²¹ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,
 "Negmow ta'nig menaq telimam'gig.
 Negmow nmia'tital Gjisaqamawul.
 Ta'nig menaq nutmi'ti'gw, ns'tmu'titaq." Na.

Poligap angite'tg ugjit aji mittugwalan Lo'mewaq

²² Gesigawi angita'si ugjit pm lien mittugwaluloq
 pas'g nat goqwei etegigjennig mo gis liew. ²³ Gatu
 nige' gaqa'tuangl 'ntlugowaqanml ula maqamigal.
 Ge's te'sipunqeg getu jugu'a ugjit mittugwalulinew
²⁴ uliatew nige' tliaq ta'n getu tla'tegei. 'Gsatmug gis
 nemu'loq ta'n tujiw pm lian Espeine'gati. 'Gsatmug gis
 naqa'sian ta'n eimu'tioq. Tel gne'g gis apoqonmuito-
 qs'p ta'n tl lia'n Espeine'gati ta'n tujiw mittugwaluloq
 aq siawqatman te's tepgunsejig. ²⁵ Gatu nige' getu liei
 Seluselemg naji apoqonmaqig Nisgam ugmima-
 juinumg na'te'l. ²⁶ Ta'nig getlams'tasultijig Masetoniae-
 waq aq Gli'gewaq pa na negmow gisita'sultijig ugjit
 apoqonmuanew ewle'jultijig ta'nig getlams'tasultijig
 na'te'l. Mawo'taqan pmian ugjit sitatug iga'tu'tij ug-
 sulieweimuow. ²⁷ Etna na negmow gisita'sultijig ugjit
 apoqonmuanew ewle'jultijig. Mo wen piluei telimg-
 wi'tigwi. Telteg ugjit weget ewle'juinu'g Seluselemg
 apaji msnmnew aq atgnewa'tujig ta'n goqwei igtigig
 ganie'ulti'tij muta weget Lesui'paq gisi atgnewa'tmi'tip
 Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n gaqais milapegsulti-
 jig mimajuinu'g. Tal gigji'j apaji msnmnew mawo'taqan
 ta'n wejgu'aqamulti'tij? ²⁸ Ta'n tujiw gisi pgsitian ula
 apaja'tuan ta'n te's'g suliewei gis mawo'toq aq ign-
 maqig iganpugultijig, na tujiw naqtman Seluselemg
 pm lia'n Espeine'gati aq 'nqa'sites aq naji mittugwalul-
 toqs'p ta'sijig tepgunsejig. ²⁹ Geitu ta'n tujiw pem liei
 aq naji mittugwaluloq pgsituloqs'p gelu'lg agnut-
 maqan ta'n Se'suguli ignmuitew ugjit ulapetmnew.
³⁰ Wijigatulti'gw ta'n teli gtlams'tuloq Gjisaqamaw
 Se'suguli, Wejuli Nisgam gisa'lugs'gw mawi gsaltulti-
 nenu ugjit ml'gi lugutinenu. Etawaqtmuloq melgi
 a'sutmessewioq aq Gjinisgam tawaqtmug ugjit ni'n.
³¹ Glaman ula ta'n Jutiaewa'gig eimu'tijig ta'n mo get-
 lams'tua'tigul Se'sugulial ma jile'wi'gw. Tawaqtmug
 ugjit Gjinisgam ugtmimajuinumg eimu'tilijig Seluse-
 lemg ul'ta'sultlitaq ta'n jugwa'tuan mawo'taqan ugjit
 negmow. ³² Gjinisgam pa na tli ul'te'tg 'pgisintes. Pajiji
 ulgwitt'tew 'ngamlamun ta'n tujiw gis mittugwaluloq.
 A'sutmessewioq glaman iga'ian tli atlasmites aq tli
 ul'ta'sites. ³³ Etamg Gjinisgam ta'n ignmugs'gw wan-
 taqo'ti 'ggamlamuninal ugjit wijitgweiugsinew. Na tliaj.

**Poligap wel'ta'sualaji witapaq
 Na e'pit teluisit Pi'pi jugwa'tutew ula wi'gatign**

16 Getu' tlimuloq 'ggwe'ji'jiniu teluisit Pi'pi wije teli
 gtlams'tasit 'st'ge' ginu aq gisi lita'sualatesnu.
 Gaqais mil lugwet ugjit Gjinisgaml aq apoqonmuaji
 ta'nig getlams'tasultijig na 'gjigan teluisig Senjlia.
² Ul'ta'sualug ta'n teli ultesguoq muta tleiwit Gjinis-
 gamewigtug aq uleiug. Na telteg tla'taqatinew. Apo-
 qonmatimg puatg smtug apoqonmug muta pugwen-
 niji gisi apoqonmuaji aq maw ni'n gisi apoqonmuit.
³ Me' na gatu wi'tites Plisilla aq Aguila ta'n Se'sugulial
 wije tel lugowa'titl 'st'ge' ni'n. Wit lugutieg Se'sug-
 uliewigtug. Ta'n telgi'g pegwatoqig apoqonmujiig

we'gaw ugmimajuaqanmual 'nsano'qon na eteg!
⁴ 'Nsano'qon ugjit negmow ne'po'qsineu ugjit pas'g ni'n ta'n tel lugowi'tij. Me'gitelm'gig. Miwatmaqig mu pas'g ni'n gatu elt ta'n te'sijig ta'nig getlams'tasultijig ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g. ⁵ Me' wi'tites ta'nig i' tli ultesgatulti'tij wiguaq ta'nig getlams'tasultijig. Me' wi'tites nitap Epenetus ta'n gesalg. Mawi amg-wesewa'j E'siaewa'gig ta'n getlams'tuatl Se'sugulial. ⁶ Wi'tites me' Malieg ta'n tetuji attigna'sit ugjit gilew. ⁷ Elt wi'tites Antlonigus aq Juniasteg. Ninen Lesui'peultieg aq maw pisultieg'p laplusang. Negmow geja'tipnn Gjinisgaml gesgmnaq ni'n. Apostale'wijig wel nenua'tiji.

⁸ Wi'tites elg Ampliatus maw gelu'si't nitap ta'n gesalg. Me'gitelm'g Gjisaqamawigtug. ⁹ Me' wi'tites Ulpanus ta'n Se'sugulial wijei tel lugowatl 'st'ge' ginu aq maw wi'tites Stesi maw gelu'sit nitap. ¹⁰ Wi'tites na ji'nim Apelles. 'Lpa na tetuji ul musga's'g ta'n tel gepmitelmaj Se'sugulial. Pugwelgl ta'n goqwei gisipugutg ugjit Se'sugulial. Negla wi'tites ta'nig tleiaultijig na ji'nim Alistopulus wi'gma. ¹¹ Wi'tites Elotian. Ninen na Lesui'pewieg. Aq wi'tites weget ta'nig getlams'tasultijig na ji'nim Nalsisus wi'gma.

¹² Wi'tites na e'prijig Tlipena aq Tliposa. Gjisaqamawul elugowa'titl aq maw nitapesgw Plisis ta'n gesalg Gjinisgamewigtug. Pugwelg ta'n goqwei gisa'toq ugjit Gjinisgaml. ¹³ Wi'tites na ji'nim Megwatpat negm pegiji lugowatl Gjinisgaml maw wi'tites uggwitl ta'n teli apoqonmuit pa wijei aq ni'n na uggwisl. ¹⁴ Wi'tites na ji'nimug Asinglitis, Pligan, Elman, Patlig aq Elmas aq maw ta'n te'sijig ta'nig getlams'tua'titl Gjinisgaml ta'n maw ultesgatultijig. ¹⁵ Wi'tites Piloloqos aq Julian maw na ji'nim Nilius aq uggwe'ji'tl aq Olympus aq maw 'ms't Gjinisgam ugtmimajuinung maw ultesgatultijig.

¹⁶ Wesgaqaltultigw wijigmtultioq. Ta'n te'sijig getlams'tua'titl Se'sugulial, te's mawio'mi getu wi'tugsioq.

Ugtejgawei ta'n Poligap gegnua'tuaji Lo'mewaq

¹⁷ Wijigatulti'gw, etawaqtmuloq ugjit uli angweia-sultineu muta eimu'tijig ta'nig egsugina'mua'tijig. Gisa'lugsitoqs'p nigtua'lugsitoqs'p aq gisa'lataq mimajuinu'g pun ml'gi gtlams'tasultineu. Getana'titl ta'n tel gina'mu'g. Sitapugutug! Mut wijitgweiwaw aq mut ma-

julgwaw. ¹⁸ Ta'nig na telo'ttijig mo elugowa'tigul Gjisaqamawminu Se'sugulial. Pas'g negmow elugow-sultijig aq getu tetapualsultijig. Gelu'lgI glusuaqann ignmugsioqol aq welimugsioq gisa'la'tiji mimajuinu'g jigs'tmu'tiliji. Etna na na'te'l etl gise'wa'tiji aq naqsi lue'wa'lujig. ¹⁹ 'Ms't wen geji'sg ta'n tel ma'mun majul-gwatmn gelu'lg agnutmaqan. Etna na ugjit weji ul'ta'sualul ta'n teli uli jigs'tmn. Pualul 'ntawe'n ta'n goqwei gelu'lg gatu mut ne'tate'tmnew ta'n goqwei mo gelu'lgtnug. ²⁰ Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti 'ggamlamuninaq apugjig seioqwa'tutew Gjimn'tu ugml'gigno'tim aq gisa'lugsitoqs'p gilew wissuigne-muanew mn'tu'l.

Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli me' siaw uleugsineu.

²¹ Timoti ta'n maw lugutieg pewatg wi'tugsin aq maw na ji'nimug Lusius aq Jason aq Sosipatal. Wijei tel Lesui'peultieg.

²² Ni'n Tlitiu etl wi'gm ta'n Poligap telimit. Elt ni'n wel'ta'sualuloq muta wijei teli gtlams'tmu'ti'gw.

²³ Geius ta'n wiguaq wesgowa'si puatg wi'tugsin, ta'nig getlams'tasultijig maw ultesgatultijig wiguaq. Elastas ta'n nujo'tg suliewei 'gjjigang aq Goltan wijig-mug Gjinisgamewigtug puatmi'tij wi'tugsineu.

²⁴ Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsineu aq ignmugsineu ta'n goqwe'l gelu'lgI aq 'gtinnewa'q i'mn.

Ugtejg Poligap a'sutmessewaji

²⁵ Ge' emtoqwalanej aq miwatmuanej Gjinisgam. Tepiaq telignaj ugjit gisa'lugsitoqs'p gisipugutmnnew ta'n teli gtlams'tmu'tioq na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. Etna na ula teliaqewei gis nige' sa'q a'quteq gatu atejoqoq nige' musga's'g aq ni'n etl pestunm.

²⁶ Nige' toqosip ula teliaqewei waju musga's'g ta'n tel wi'gmi'tip iganigjitegewinugi'g. Gisa'la'tiji pugwenniji mimajuinu'g 'gji'tunew teliaqewei. Gjinisgam ta'n ma gisi 'nmpmug munsai tlimugsi'gw ugjit 'gji'tunenu ta'n tel milapegsultijig mimajuinu'g glaman ta'n te'sit wen gisi gtlams'ttew Gjinisgaml aq jigsittew.

²⁷ Nige' aq apjiw emtoqwalagup aq miwatmuagup Gjinisgam newgte'jit ta'n 'ms't goqwei geitoq. Etna na negm Se'suguli ignmugsi'gw ml'gigno'ti na tla'taqati-nenu. Na tliaj! Glapis nemu'lan, Poligap.

1 Golintewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na amgwesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuapni Golintewaq. Ewi'gmuaji ugjit tlimanew ta'n telteg tla'taqatijig, negmow ta'n teli gtlams'tasultijig Westaulgewigtug.

Nat goqwei gis tliaq Golintg ta'n mo gelu'lgtnug aq Poligap getu naqa'latl ta'n wen pata'tegelij.

Etna na Poligap ta'n poqji tl pestung'p na'te'l aq pugwelgig getlams'tua'titl Westaulgl ta'n tujiw nutmi'tij na Gelu'lg Glusuaqan. Etna na gtlams'tmewinn'g ta'n tleiwijig na a'sutuo'guomei mawio'mi na'te'l.

Na gjigan Golint na mawi ms'gi'g gutan Aggaiae'gati. Aggaia na newgte' Lo'me'gati. Nige' gisgug tleiwig na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig Gli'ge'gati. Me' gatu pugwelgl lugowaqann elugwatmi'tij na'te'l. Na mima-juinu'g me'go'ltijig muta Gli'gewa'gatu wesamatijig ta'n sespo'taqatijig aq pugwenniji nisgamitelmatiji pugwelgl 'nnooqta'wg.

Asgaiaji Poligap muta nigtua'la'tiji ta'n teli gtlams'tasultijig Se'susewigtug. Nigtua'lut'pnig muta mo majul-gwala'tigul na wije'i ganpuguiltil. Getu' tlimaji ta'n telteg tla'taqatinew. Gis pipanima'titl ugjit gelu'lg gisna mo gelu'lgtnug malie'win. Tel'ta'sultijig etug telteg ngutugwa'lugwen ji'nmi'j gisna e'pite's.

Elt pipanima'titl gis tla'taqatijig ta'n goqwei Se'sus mo wesgut mug aq telimaji ta'n telteg tlo'ltinew Nisgam ugt-mimajuinung ta'n tujiw mawita'jig ugjit emtoqwalanew Gisitegelitl.

Wesgutg na ml'gigno'ti'l ta'n Gistegelitl ignmaji mimajuinu'g ugjit tla'taqatinew ta'n tel puatmlj ugjit apoqn-muanew igtigi. Wesgumatl Westaulgl ta'n tel minunsit aq ta'n ginu elt minunsultitesnu. Musga'tugsi'gw ta'n gelu'lg agnutmaqan telueg ugjit weglal.

Ta'n pemapegsig newgtisga'q jel si'st wesgutg na mawi espe'g te's'g ml'gigno'ti ta'n Gisiteget ignmugsi'gw na gsaltuaqan. Amujpa gesalgig igtig aq wele'waji.

Ula na mawgi'g te's'g aq Gisiteget ignmugsi'gw ms't ta'n te'si'gw na ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poqtamgiaq wi'gatign ta'n Poligap etamatl Nisgam ugjit Golintewaq (1.1-9)

A'sutme'winu'g gi'gaita'jig aq nigtuita'jig muta majulgwala'tiji pugwelg iganpugultiliji (1.10-4.21)

Poligap telimaji, "Mut sespo'taqatinew. Amujpa ji'nm siawqatmn ugte'piteml aq e'pit amujpa siawqatmn ugji'nnuml" (5.1-7.40)

Ta'n tlo'ltitaq na mimajuinu'g ta'n emtoqala'titl Gisitegelitl (8.1-11.1)

Ta'n telteg tlo'ltinew Nisgam ugtmimajuinung ta'n tujiw mawa'laji ugjit emtoqwalanew Nisgam (11.2-14.40)

Se'sus ta'n tel minunsit aq ginu ta'n minua'lugsitesnu (15.1-58)

Penowo'tu'tij suliewei ugjit apoqonmuanew ta'nig getlams'tasultijig Selusalemg (16.1-4)

Ta'n gisite'tg'p Poligap tla'tegen (16.5-9)

Ugtejgewe'l glusuaqann (16.10-24)

¹ Ni'n, Poligap, epa'si aq ewi'gmuloq Golinteultioq, ta'n getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ni'n aq Sostenis wel'ta'sualuleg.

Se'suguli wigumip muta Gjinisgam gisite'tg'p ugjit apostale'witewin. Gjinisgam Gisitegegt wigumugsioqop ugjit sape'ultinew ta'n tel mimajultioq, nige' tleiaultioq Se'sugulieg. Na weji mgnugsioqop aq maw igtigig mimajuinu'g 'ms't tami ta'nig elita'suala'titl Gjisaqamawminu Se'sugulial aq emtoqwala'titl maw ginu.

³ Etawaqtmaqig Gjinisgam gujju'nu aq Gjisaqamaw Se'suguli ta'n ilgwenugsioq, ul'telmugsinew aq ignmugsinew wanta'qo'ti 'ggamlamunuaq.

**Ta'n goqwe'l gisi ignmugsi'gul
muta tleiault'gw Se'sugulieg**

⁴ Apji miwatmaq 'Ntnisgamum ugjit gilew, ta'n teli ul'telmugsioqop aq ignmugsioqop uggelu'lgm muta tleiaultioq Se'sugulieg. ⁵ Gisi angua'tugsioq uggelu'lgm ta'n telgi'g 'gmimajuaqannual. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug gis gina'mugsioq ta'n tl

lugowatoqs'p aq ta'n tl gegnu mimajultitoqs'p. Gisi apoqonmugsioq ta'n telewistu'tioq ugjit negm aq gis gisa'lugsioq 'ns'tmnew ugteliaqeweim. ⁶ Ta'n telimuloqop Se'suguli gis tla'tegetew ugjit gilew na nige' na gis tliaq. Gugunmoq 'ggamlamunual aq na tel mimajultioq. ⁷ Gis gaqi msnmoqol ta'n tel milamu'gl Gjinisgam ugtignmatimgewe'ml, ta'n teli esgm'tioq ugjit Gjisaqamaw Se'suguli apaji pgisintew. Mo goqwei eigtnug ta'n menaq gisi msnmoqol. ⁸ Gjinisgam gugunugsitoqs'p ugpitng glapis ugtejgewei. Na na'gweg ta'n tujiw Gjisaqamawminu Se'suguli 'pgisintew. Na tujiw mo amsalteg we'jitugsiwoq. Geggunmugsioq muta tleialtuoq negmeg. ⁹ Gjinisgam gis lita'sualatoqs'p muta weji wigumugsioqop ugjit wigumatultinew uggwisl Se'sugulial. Negm na Gjisaqamawminu aq tela'taqati'gw ta'n tel puatg mo ginu ta'n tel puatmug-gw.

Mo gelu'lgtnug ugjit niguita'new ta'nig getlams'tasultijig

¹⁰ Wijigatulti'gw, Gjisaqamaw Se'suguli ugwisunmg etawaqtmuloq, ul'te'tmug ta'n te'sioq ta'n telueioq glaman ma niguita'woq. Ul'te'tmug aq pas'g newgte' tilita'sultigw aq newgte' puatmug tla'taqatinew ta'n tel lugowoq Se'suguli. ¹¹ Wijigatulti'gw alt Glo'iewei wiguaq 'ms't goqwei telimipnig. Mo wel'te'ltultiwoq aq gi'gaita'ioq. ¹² Ge' na tel iga'tuap. Alt telueioqop alt piluei. Newgte'jit teluet, "Majulgwalg Poligap," igtig, "Majulgwalg Apollos," igtig, "Majulgwalg Pie'l," ap igtig, "Ni'n majulgwalg Se'suguli." 'Ms't gaq niguita'ioq. Mo weltenug na tela'taqatioq. ¹³ Elue'wia'tioq ta gilew. Ma gis nigtua'lawaq Se'suguli. Mo ni'n Poligap weji npmuap gujjieweigtug ugjit gilew. Mo weji sign'tasultiwoqop ni'n 'ntwisunmg. A' na moqwa'!

¹⁴ Etna na Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu aq weji sign'tasulti'gw Se'sus ugwisunmg. Miwatmaq Gjinisgam pas'g tapusioq gilew te'sioq sign'taqapnig, na ji'nmug Glispus aq Geius. ¹⁵ Mo wen gis tluep, na gilew weji sign'tasultioq 'nwisunmg. (¹⁶ A' na nige' migwite'tm maw sign'taqapnig Stepanas aq wi'gma, pas'g mo migwite'tmug wen piluei sign'tuan.)

¹⁷ Se'suguli petgimip mo ugjit sign'tuan wen gatu petgimip ugjit tlimulinew na gelu'lg agnutmaqan. Mo espi'siwap glaman gisi ns'ttoqs'p ta'n Se'suguli teli np'g'p gujjieweigtug. Na tujiw tepawgtig ugjit gilew.

Se'suguli geggunmuaj Gjinisgam ugml'gigno'tim aq ugnst'uo'tim

¹⁸ Geitu ta'n tujiw telimuj ula agnutmaqan ugjit Se'sus ta'n weji np'g'p gujjieweigtug ugjit ginu, ta'nig mo getlams'tasulti'gw teli nsngoqs'tmi'tij. Gatu awna ginu ta'nig westa'ti'gw nestmu'g ta'n tel gina'muj na Gjinisgam ugml'gigno'tim. Weji musga's'g ula gelu'lg agnutmaqan na Gjinisgam ugml'gigno'tim ugjit ugs'tawianew mimajuinu'g. ¹⁹ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,

"Musga'tua's mimajuinu'g

mo tali ugtapsuninug ta'n goqwei wesgutmi'tij. Negmow ta'n tel'ta'sulti'tij ugs'tautaq ta'n getu tli ntawo'lti'tij. Mo tali ugtapsuninug."

²⁰ Nige' eimu'tijig ula natawo'ltijig mimajuinu'g, aq nujigina'mua'tijig, aq natawewistu'tiji ula ugs'tqamug. Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g ula ugs'tqamugewei 'ns'tuo'ti ma gisi ugs'tawiaqwi wenig.

²¹ Mimajuinu'g ma gis nenua'tigul Gjinisgam ta'n negmow teli angita'sulti'tij. Na tel'te'tg'p Gjinisgam. Mo 'gji'jia'tigul ta'n negmow teli ns'tuo'lti'tij. Awna Gjinisgam gisite'tg'p ugs'tawian ta'nig getlams'tasultijig na gelu'lg agnutmaqan ninen pestunmatmeg ta'n igtigig telui'tmi'tij 'gsnugo'qonei. ²² Na Lesui'paq getu nemitu'tij paqalawaiqaq aq mesgi'gl ta'n goqwe'l weji-aqal Gjinisgamewigtug, na tujiw 'gtlams'tasultitaq. Na Gli'gewa'g gwilmi'tij 'ns'tuo'ti aq ta'n tujiw we'jitu'tij, na tujiw 'gtlams'tasultitaq. Pas'g mo telianug. ²³ Gatu ugjit ninen, ta'n tujiw pestunmatmeg Se'suguli weji np'g'p gujjieweigtug ugjit ugs'tawian negmow, na Lesui'paq mo wel'te'tmi'ti'gw ula agnutmaqan aq masgeltmi'tij aq na Gli'gewa'g teluejig, "Teli nsngo'qonei." ²⁴ Gatu ta'nig Gjinisgam gis wigmapni, gitg Lesui'paq aq Gli'gewa'g na 'gtlams'tuanew ula agnutmaqan ugjit Se'sugulial na Nujiugs'tawi'wet. Wegla geggumu'tijig Gjinisgam ugml'gigno'tim ugjit ugs'tagunew aq ugnst'uo'tim. ²⁵ Ta'n goqwei Gjinisgam tela'tegep, na mimajuinu'g teli nsngowite'tmi'tij, na me' nestue'g je mu goqwei ta'n mimajuinu'g gis tla'taqatijig. Ta'n goqwei Gjinisgam tela'tegep, na mimajuinu'g tel'ta'sijig menaqanaq, na me' melgignaq je mu ta'n pas'g goqwei mimajuinu'g gis tla'taqatijig.

²⁶ Nige', nigmatut, migwite'tmug ta'n wenultioqop ta'n tujiw Gjinisgam wigumugsio'g. Mu pugweluoqop ta'n natawo'ltioqop gisna ta'n ml'gigno'ti geggunmoqop gisna saqamawultioqop, gisna ta'n mimajuinu'g tel nemitu'tij. ²⁷ Gjinisgam geitoq ta'n tela'teget ta'n tujiw megng'p ta'n goqwei mimajuinu'g tel'ta'sultijig nsngo'qonei glaman ntaqo'qona'lataq natawo'ltijig, aq megng'p ta'n goqwei mimajuinu'g tel'ta'sultijig menaqanaq glaman ntaqo'qona'lataq melgigna'tiliji.

²⁸ Megnapni ta'n ula mimajuinu'g penoqite'tmi'tij aq masgeltmi'tij. Tel'ta'sultijig aq teli ugsua'la'tiji pa wije aq mo goqwei. Na wet tla'teget glaman gis seioqwa'tutew ta'n mimajuinu'g espite'tmi'tij. ²⁹ Na ula telueg, 'lpa ma newgte'jigw mimajuinu gisi ginite'lsigw Gjinisgamewigtug. ³⁰ Gatu Gjinisgam gis mawa'lugs'gw Se'sugulieg aq Gjinisgam gisa'lugs'gw 'ns'tmu'tinenu ta'n goqwe'l Nisgamewe'l wet sapu tl lugwet Se'sugulial. Negm na Se'sus ta'n teta-pua'lugs'gw Gjinisgamewigtug. Gisa'lugs'gw ugjit Gjinisgam ugmimajuinuinew, aq ejigla'lugs'gup elue'utigtug. ³¹ Glaman ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng teliaq, "Ta'n wen getu ginuej, amujpa ginuet ta'n Gjisaqamaw gis tla'tegep."

**Ula na agnutmaqan ugjit Se'suguli
ta'n teli np'g'p gujjieweigtug**

2 Ta'n tujiw pegisinineg, nigmatut, pestunmuloqop Gjinisgam ugteliaqeweim ta'n nige' sa'q mo geitas'gtnugup gatu nige' musga'tugsi'gw. Mo e'wmuapnn metue'g glusuaqann aq espe'g gina'masuti gatu ta'n teli ns'tmu'tioq. ² Gisita'siap pas'g usgutmulinew Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug ta'n teli pgiji wijitgweiuloq. ³ Ta'n tujiw pegisinineg, menaqanaiap, jipasiap, aq nespi neng'tesinap. ⁴ Mo espi'siwap ta'n tujiw pestunmulo'q gatu Wejuli Nisgam na Nujiapoqonmuet wet sapu tl lugwet ni'neg, aq maw ugml'gigno'tim. Musga'tuloqop ula agnutmaqan weji-aq Gjinisgamewigtug. ⁵ Etna na ula ugjit iga'tuoq ta'n teli gtlams'tasultioq Gjinisgam ugml'gigno'timg je mu mimajuinuweui ns'tuo'ti.

Gjinisgam ugtns'tuo'tim

⁶ Nestuewo'qwa'p ta'nig gis Gjinisgamewigtug gisigu'tijig. Mu na n's'tuo'ti ta'n tleiawig ula ugs'tqamug, gisna 'ns'tuo'ti ta'n tleiawig ta'nig iganpugultijig ula ugs'tqamu ta'n pemi n'tu'tij ugml'gigno'timuow. ⁷ Wesgutmu'g Gjinisgam ugtns'tuo'tim ta'n mimgwa'tas'g'p aq mo geitas'gtnugup mimajuinugtug. Gjinisgam gi's gisi mgng'p aq gisite'tg'p ugjit gepmitelmugsinenu gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. ⁸ Na iganpugultijig ula ugs'tqamug mo geitua'tigup Gjinisgam ugtns'tuo'tim. Gji'tu'tisn, mo gujjiewtawi'tisoq Gjisaqamawul ta'n mestai assusit aq maw gepmite'tasilitl wa'so'q. ⁹ Gatu ta'n tel wi'gas'g, "Ta'n goqwe'l Gjinisgam gisa'toqop ugjit ta'nig gesala'titl, menaq mimajuinu nemitu'ti'gw gisna menaq nutmi'ti'gw aq menaq uggamlamung iga'nug." ¹⁰ Gatu nige' ginu geitu'g ta'n goqwei mimgwa'tas'g'p muta Gjinisgam petgimapnn Wejuli Nisgam na nmuelitl gnuatugsinenu. Wejuli Nisgam panwijgat'p 'ms't goqwe'l Nisgamewe'l ta'n mo geitas'gtnugupnn aq elasa'toq, musga'tugsinenu aq gi's gisi musga'tugsi'gw. ¹¹ Mo wen gisi gji'tuaq ta'n wen pilue'l tel'ta'silij gisna ta'n tele'lij pas'g na mimajuinu. Aq mo wen gisi gji'tuaq Gjinisgam ta'n tel'ta'silij pas'g Gjinisgam ugjijaqamijl na Wejuli Nisgam. ¹² 'Ms't wen geggunatl ugjijaqamitl gatu mo negm nestmug ta'n goqwe'l Nisgamewe'l. Gatu awna ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug Gjinisgam ignmugsi'gw Wejuli Nisgam. Na tujiw 'gjitutesnu 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam gisi ignmugsi'gup. ¹³ Glaman ninen wesgutme'gl ta'n Wejuli Nisgam wej gina'-masultieg, mo ta'n goqwe'l wej gina'masultiweg mimajuinugtug. Wegla gegnuat'atqat'g Gjinisgam ugteliaqeweim ta'nig gegguna'titl Wejuli Nisgam ugtinnewaq. ¹⁴ Gatu mimajuinu'g ta'nig mo gegguna'tigul Wejuli Nisgam ugtinnewaq, ma gisi msnmit'igul ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nis-

gamewigtug aq ta'n goqwe'l Wejuli Nisgam egi-na'matl. 'Lpa ma gisi ns'tasigw, gesi ngowite'tgl aq mo wetapsuninug ugjit negm. Muta mo Wejuli Nisgam ugtinneg eimligul ugjit gina'magul. ¹⁵ Na mimajuinu ta'n geggunatl Wejuli Nisgam ugtinneg gisi ilsuttew 'ms't goqwe'l ta'n tel gelu'lg' aq ta'n teli ugtapsunigl. Gatu ta'n wen mo geggunagul Wejuli Nisgam ma gisi ns'tasigul ula mimajuinu'l. ¹⁶ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Lpa ma wen menaq geituagul ugtangita'suaqanm Gjinisgam ta'n mestai assusit. Menaq wen gis tlimatal ta'n tla'tegelital." Gatu awna ginu ta'nig getlams'tasulti'gw geggunu'g Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsi'gw Se'suguli ugtangita'suaqanm.

Gjinisgam uglugowinumg

3 Nigmatut, ma gis tl glululoq 'st'ge' ta'n tel glulieg ta'nig gigji majulgwala'titl Wejuli Nisgam. Amujpa na tel glululoq 'st'ge' mimajuinu'g ta'n menaq gawasga'lugwi'tigul lue'utigtug aq menaq mesna'tigul Wejuli Nisgam. Tel glululoq 'st'ge' mijua'ji'g muta tel pmita'ioq 'st'ge' atel poqji gtlams'tmu'tioq. ² Amujpa na tmg gopisunji'g mlagejg ignmujig, gesgmnaq gisgajeiug mijipjeweui smugsin. Pa na gilew wijeui, amujpa sangew gegina'muloq gesgmnaq gisgajo'l'tiwoq goqwei metue'g gisi ns'tmu'tinew. Aq we'gaw nige' menaq gisgajo'l'tiwoq. ³ Ta'n tujiw wisgualtultioq aq gi'gaita'ioq, wijeui telo'l'tioq pa wijeui aq ta'nig mo majulgwala'tigul Gjisaqamawl. Musgalsultioq na me' mijua'ji'juultioq aq me' mnaq ignmuawoq Wejuli Nisgam ilgwenugsinew. ⁴ Siaw wisgualtultioq ta'n telueioq, "Ni'n majulgwalg Poligap," aq igtig, "Ni'n majulgwalg Apollos." Wijeui telo'l'tioq pa na wijeui aq ta'nig mo majulgwala'tigul Gjinisgam. Musgalsultioq teli apje'g ta'n tel lugutioq Gjinisgamewigtug. ⁵ 'Lpa na ninen Poligap aq Apollos mo wenig? Ninen pas'g Gjinisgam ugtlgowinumg, ta'n ilgwenuleg'p ugjit 'gtlams'tmu'tinew Gjinisgamewigtug. Ala wen ap igtig elugwatmeg 'ntlgowaqaninen, ta'n Gjisaqamaw ignmugsieg'p. ⁶ Apollos aq ni'n pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanml aq gilew nutmoqol. Maw lugutieg Gjinisgam. Na pa na wijeui aq nuji iga'taqu'tijig. Newgte'jit iga'taqu'g 'sginminn aq igtig samqwana'teget gatu Gjinisgam gisa'toqop nigwen. ⁷ Ta'n pas'g wen gis iga'taqu'tew aq ta'n pas'g wen gis samqwana'tegetew gatu pas'g Gjinisgam gisa'tutew nigwen. ⁸ 'Ms't wen geggung ta'n tl lugwetew. Newgte'jit iga'taqu'g aq igtig samqwana'teget. Gjinisgam apangituatal ingute'jilitl ta'n telamu'g 'lgowaqan gisa'toq. ⁹ Ninen pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanml. Gjinisgam gisa'toq nigwen 'ggamlamunuaq. Gilew pa wijeui aq Gjinisgam ugtiga'taqanml. Elt gilew pa wijeui aq Nisgameweui wen'ji'guom.

**Ta'n wen getlams'tasit amujpa ango'tg
ta'n teli iga'tg epganaqataqanigtug**

¹⁰ Ntlgowaqan elugwatmap e'wmap ta'n goqwe'l Gjinisgam ignmuipnn. Pestunmatmuloqop Se'suguli pa wije'i aq mujgajewei nuji'teget iga'toq gelu'lg epganaqataqan ugjit wen'ji'guom gatu ap igtig mima-juinu ewi'gatg. Ingute'jit amujpa na ango'tg ta'n teli iga'tg. ¹¹ Pas'g newgte' epganaqataqan eteg ugjit mima-juinu ewi'gatg Gjinisgamewigtug. Gjinisgam gi's gisa'lapnn Se'sugulial 'ngute'tilin ugjit epganaqataqan Gjinisgamewigtug. Ma pilue'i i'gtng epganaqataqan pas'g Se'suguli. ¹² Ms't wen ta'n getlams'tasit ewi'gatg ula epganaqataqan. Wegla ta'nig sangew tla'taqatijig ta'n Gjinisgam tel puatg, gelu'lg 'lgowaqan elugwatmi'tij. Maw gelu'lg aq tepawgtig pa wije'i aq wisaw suliewei aq muj gajewei' gun'tal. Gatu igtigl mo piam gelu'lgtnugl ugtlgowaqanmual pa wije'i aq gmu'j ta'n etl'gaq, 'msigu, gisna siguaqs'te'gn. Ta'n tel gelu'lg ugtlgowaqan nmituaten na na'gweg Se'suguli 'pgising aq 'gtnu'gwatas'gt'tew pugtewigtug. Ta'n mimajuinu gis tl lugwej, na pugtew musga'tutew ta'n tel gelu'lg ugtlgowaqan. ¹⁴ Lpa na ta'n goqwei mimajuinu gis tla'teget, gisipuguig pugtewigtug, na negm 'msntew ugtapanigtueweim. ¹⁵ Gatu mimajuinu ta'n goqwei gisi iga'tg gaqamleg, na tujiw 'n'tutew ugtapanigtueweim. Gatu negm ugs'tawiatew, pa wije'i aq gis smugt'g pugtew.

**Gilew pa wije'i aq Gjinisgam ugta'sutuoguoml
aq Wejuli Nisgam eig 'gtinnewaq**

¹⁶ Gilew ta'nig getlams'tasultioq mawnutultioq pa wije'i aq 'gja'sutuo'guom ugjit Gjinisgam aq Wejuli Nisgam eig 'gtinnewaq aq ta'n eimu'tioq. ¹⁷ Ta'n pas'g wen seioqwa'toq Gjinisgam 'gja'sutuo'guom Gjinisgam seioqwa'lataq. Na tla'tegetew muta Gjinisgam 'gja'sutuo'guom sape'wig. Etna na gilew ta'n wesgumuloq.

¹⁸ Pun lue'walsultigw! Ta'n wen te'sioq tl'ta'sij nestue'g ula ta'n ugs'tqamu tel pmiaq amujpa na gnu'tmasij glaman ugji gji'tutew ta'n teli apje'g gisi gji'toq. Pa na wije'i aq mo goqwei Gjinisgamewigtug. Na tujiw gisi pqoji ns'tue'tew Gjinisgamewigtug. ¹⁹ Gatu ta'n goqwei mimajuinu'g teli ugsua'tu'tij 'ns'tue'gtn, 'lpa 'nsngo'qonewei Gjinisgamewigtug. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ta'n tujiw tetaputesg iga'q, Gjinisgam naqa'lataq natawo'ltiliji ta'n getu gistesgua'tiji mimajuinu'g ugjit 'msnmnew ta'n goqwei puatmi'tij." Na lliatew. ²⁰ Ap igtig tel wi'gas'g, "Gjisaqamaw geitoq ta'n teli angita'sultilij natawo'ltiliji aq mo tepawgtinug Gjinisgamewigtug." ²¹ Mut ginnualanew mimajuinu gisna ta'n mimajuinu gis tla'tegetew. 'Lpa Se'suguliewigtug 'ms't goqwei gilewewei. ²² Gjinisgam ignmugsioqopnig Poligap, Apollos, aq Pie'l ugjit apoqonmugsinew. Ta'n goqwe'l etegl ugs'tqamug ignmugsioqopnn e'wmanew ta'n goqwei nige' aq ta'n goqwei jugu'etew. Ula 'ms't gilewewei toqo wije'tioq Se'suguliewigtug aq ta'n tujiw

'npu'tioq 'lta'toqs'p negmeg. ²³ Etna na ugjit gilew tleiaultioq Se'suguliewigtug, aq Se'suguli tleiawit Gjinisgamewigtug.

Ta'n tel pmita'tij Se'suguli ugtapostale'witemg

⁴ Tl'telmigeg ninen na Gjinisgam uglugowinumg. Iga'lugsieg'p gina'muanen ta'n goqwei mo geitas'gtngugup teliaqewei ugjit Gjinisgam aq ugteliaqeweim. ² Amujpa na lugowinu giasgiwewei tla'teget ta'n assusilitl telimj. ³ Mo tal sespete'tmu ta'n teli ilsumioq gisna ta'n mimajuinu'g tel'telmi'tij. Je mo ni'n ilsumsiw. ⁴ Ntangita'suaqanm mo asgaiwinug gatu ula ma musga'tuinug tetapua'tegen. Gjisaqamaw negm pas'g gisi ilsumitew tetapua'tegen gisna mu. ⁵ Glaman mut wen ilsumanew glapis tetaputesg iga'q. Amujpa esgm'tioq glapis Gjisaqamaw 'pgising. Musga'tuataq 'ms't wenig ta'n telgwigl uggamlamunual aq ugtwasetegm musga'tutew ta'n goqwei mimgwa'tas'g. Na tujiw Gjinisgam gepmitelmatal gisna ugtapulatal ingute'tilitl ta'n tel te'pmlij.

⁶ Nitaptut, wesgumsieg Apollos aq ni'n ta'n tel pma'tieg ugjit musga'tulinew mo teltenug ugjit ginlua'lan newgte'it aq igtig ugtapa'lan. Glaman ugji ginamasultioqs'p ta'n telueg, "Majulgwatmug gigwajiaqewe'l 'tplutaqann." Mut piamitelmanew newgte'jit mimajuinu aq masgelmanew igtig. ⁷ Mo geju'luoq goqwei ta'n weji me'go'ltioq. Goqwei ta' geggunmoq ta'n mo ignmugsioq? Goqwei weji ginnua'tioq pa wije'i aq ugjiaq gileweg? Gjinisgam ignmugsioq 'ms't goqwei ta'n geggunmoq.

Poligap maligitelmaji Golintewaq

⁸ Tel'telsultioq gis 'ms't goqwei geggunmu'tioq ta'n tel mimajultioq Gjinisgamewigtug aq mo nuta'ma'tiwoq! Gis milesultioq? Gis elege'witeultioq Gjinisgamewigtug gatu mo ninen. Pas'g mo telianug. 'Gsatmugeg 'gjitm elege'witeultioqos glaman mawi elege'witeulti'gup. ⁹ Teli angamgug Gjinisgam mawi ugtejg iga'lugsieg apostale'witeultieg. Pa wije'i aq mimajuinu'g gisi ilsumuj ne'po'qsinew mimajuinuigtug, ntaqo'qona'lugsieg aq ansale'witewigtug aq mima-juinuigtug. ¹⁰ Mimajuinu'g teli ugsua'lugsieg'pnig 'st'ge' elue'wia'tieg ta'n tel majulgwalg't Se'suguli gatu gilew nestuo'ltioq Se'suguliewigtug. Menaqana'tieg gatu gilew melgigna'tioq. Penoqitelmugsieg gatu gilew gepmitelmugsioq. ¹¹ Glapis nige', nuta'maieg'p mijipjewe'i, samqwan aq aligew. Mattoqsieg'p aq ewle'ugsieg'p aq mo wiguoultiweg'p. ¹² Melgi lugutieg'p getantue'g 'ntmimajuaqanminen. Ta'n tujiw anmugsieg, na tujiw a'sutmessewg'tjig, ta'n tujiw gitnme'ugsieg, na tujiw gaqamutmeg. ¹³ Ta'n tujiw pisuimugsieg na tujiw weli usgumg'tjig. Penoqite'tasultieg glapis nige' gisgug. Teli ugsua'lugsieg pa wije'i aq mjegei.

¹⁴ Na tel wi'gmuloq mo ugjit ntaqo'qona'lulinew. Wet tla'tegei ugjit igan gnuatulinew pa wije'i aq nn'janultioq ta'n mawi gsaluloq. Amujpa ila'tug ta'n goqwei mo

tetaputenug ugjit mo opli ns'tmu'tinew. ¹⁵ Je tlia gungunoq newgtisga'q pituipnnaqanijig nujigina'mua'tijig ta'n tel mimajultioq Se'suguliewigtug pas'g ni'n pa wijei aq gujjuoq, ta'n teli gtlams'tasultioq. Ta'n tel mimajultioq Se'suguliewigtug ni'n pa wijei aq gujjuoq muta tmg ni'n pegisituloqop gelu'lg agnutmaqan. ¹⁶ Etna na ugjit munsailuloq majulgwatmnew ta'n tela'tegei. ¹⁷ Etna na ugjit elgitmuloq Timoti. Negm na 'ngwis Gjisaqamawigtug. Mawi gsalg aq gis lita'suala's. Na negm migwimugsitoqs'p ta'n tele'i ta'n tel majulgwatman pilei mimajuaqan Se'suguliewigtug aq ta'n tel gina'm'gig ta'nig getlams'tasultijig 'ms't tami.

¹⁸ Alt te'sioq nige' me'go'ltioq aq ewsite'tmu'tioq. Tel'ta'sultioq ma gis lieu aq mittugwaluluoq. ¹⁹ Gatu Gjinisgam tli ul'te'tg, lia's aq nat nmu'ltoqs'p. Na tujiw ni'n 'gjitutes ta ula ta'nig me'go'ltijig aq ewsite'tmu'tijig gis tla'taqatitaq, aq mo pas'g ta'n goqwei gis tlue'tij gatu ta'n tel ml'gi gtlams'tasultitij. Gjitutes Se'suguli ugml'gigno'tim wet sapu tl lugwet ugtinnewaq teliaqeweigtug. ²⁰ Mo negmow tetapu mimajulti'gw. Mo tali ugtapsuninug ta'n tel ewo'guti'gw. Gatu gegnu mimajulti'gw Gjinisgam ugml'gigno'timg. ²¹ Tal pualioq tala'tegen? Geju'loq mo pualioq jugu'en ta'n eimu'tioq, aq ugtapulinew gatu awna sangewe'ultoqs'p aq uleiultoqs'p.

Sespo'teget eig ta'nig getlams'tasultijig eimu'ti'tij

5 'Ms't wenig wesgutmi'tij ta'n goqwei gis tliaq. Sespo'teget eig ta'n eimu'tioq. Telimimg'p, "Ji'nm etli tqonasijig ujil ugte'piteml." Tetuji winjig, ta'nig mo getlams'tasulti'gw ma tla'taqati'gw. ² Goqwei weji me'go'ltioq? Gatu awna 'ntaqo'ltigoq aq ulmaita'sultigoq. Ta'n tujiw weltesgatultioq ugsua'laqoqpnn ula ji'nm ta'n gis tla'teget aq tua'laqoqpnn ta'n eimu'tioq. ³ Je tlia gneg i'man 'njijaqamij eig ta'n eimoq. Se'sus ugwisunmg, gi's gisi ilsumg ula ji'nm ta'n winjig gis tla'teget. Pa wijei aq wijitgweiuloqosn. ⁴ Ta'n teli ultesgatultioq, ni'n wijitgweiuloq 'njijaqamijugitug. Gjisaqamawminu Se'suguli ugml'gigno'tim wijitgweiugsioq. ⁵ Jigla'lug ula ji'nm ta'n getlams'tasultioq eimu'tioq aq iga'tug Gjimm'tu ugjit ulmaje'wan aq gitnme'wan glaman nmitutew ta'n teli opla'tegej aq gawasgita'sin. Na tujiw ugjijaqamijil ugs'tawiatat na na'gweg ta'n Gjisaqamaw 'pgising.

⁶ Mo tetaputenug ugjit gilew me'go'ltinew. Geituoq ta'n i' tlua'ti'tij, "Ta's'gji'j apita'taqan gisa'tutew pipnaqan apitan." Amujpa na ejigla'tuoq lue'uti 'gmimajuaqanmuowg. Pem pugweliaq pa wijei aq apita'taqan ta'n gisa'toq pipnaqan apitaqtn. ⁷ Glaman nige' jigla'lug na ji'nm ta'n gis pata'teget ta'n i' tli ultesgatultioq glaman ma lue'uti gugunmuoq Gjinisgamewigtug. x [Siawa'timgewei pestie'uti Lesui'paq migwite'tmi'tij ta'n tujiw Ijiptg eimu'ti'titeg Gjinisgam ugtansale'witeml mo ne'pa'tmuagupni amgwesewei un'januaq muta jigs'tmi'tij ta'n Gjinisgam telimaji. Te's wiguaq ne'pa'latl jiggluewjl aq iga'tu'tij umal'tem g'p'taq na ga'qan aq weji westa'tijig. Elt e'wmi'tij na pipnaqan ta'n mo etenug apita'taqan. Nige' e'wmi'tij

na wijei telamu'g pipnaqan ta'n mo etenug apita'taqan ugjit migwitelmnew Gjinisgam tela'tegep ugjit negmow.]

'Lpa na wijei aq jijgluewjig ne'po't'pnig ugjit Siawa'timgewei nige' Se'suguli ne'po't'pnaq ugjit ginu aq ma ne'pa'tmu'tigw awna ugs'taugsinenu. Gjinisgam ejigla'lugsi'gw 'gtlue'utiwal. ⁸ Migwite'tmnej Se'suguli ta'n ne'po't'pnaq ugjit ginu aq tel gegnu mimajulti'gw. Ejigla'tu'g elue'uti aq ta'n pas'g goqwei mo tetaputenug Gjinisgamewigtug. Gji'tmi'te'tmug ta'n tel majulgwalu'g Se'suguli. Mut pas'g tli angamgusiw 'st'ge' majulgwali'gatu teliaqeweigtug majulgwali'g.

⁹ Ta'n tujiw ewi'gmulo'q, telimuloqop mut wijitgweiwane'w mimajuinu'g ta'nig wineiatultijig. ¹⁰ Ta'n teli pgi'je'g eimu'tioq ula ugs'tqamug mo gisi smugtuawjig na telamugsultijig mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasultit'gw. Gatu wesgumgig ugjit mo wijitgweiwane'w ta'nig teluisultijig wijigmuggig ta'nig getlams'tasultijig gatu me' nige' wesgo'taqatijig gisna mo gisapesulti'gw, gisna emtoqwala'tiji 'hnuoqta'wg, winewo'gutijig, egsu agnutmu'tijig, al mil agnutmu'tijig gisna 'gtigiewinug gisna nata' gmu'tna'tiji gisna nata' opla'taqatijig. Mut wijitgweiane'w na telamugsultijig mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig. Je mu 'pmgopa'siw aq 'tgwatannew.

¹² Mu na ni'n 'ntlgowaqan ilsuman ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Gjinisgam na ilsumataq. Amujpa gilew ilsumoq ta'n mawgatmu'tioq gilew ta'n te'sioq. Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign, "Jigla'lug na lue'winu gilew ta'n eimu'tioq."

Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n tla'taqati'tis ta'n tujiw opla'luj

6 Ta'n tujiw nat wen ta'n getlams'tasit opla'l'sg, ela'tun ilsumugsinew ta'nig mo getlams'tasultit'gw. Mo teltenug, awna la'tugooq Gjinisgam ugtmimajuinung ugjit ilsumugsinew. ² Nigmatut, mo geituoqos Gjinisgam ugtmimajuinung ilsutaqatitaq 'ms't mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasulti'gw Gjinisgamewigtug we'gaw nuji ilsutaqatijig. Gatu 'gtu ilsumoq mimajuinu'g tal gis mo gisi ilsutmuoq goqwei teli apje'ji'jg 'st'ge' wen opla'l'sg. ³ Mo geituoqos ginu ilsumatesnu ansale'wijig, ta'n mawi espo'ltijig? Tal gis mo ilsutmuoqol ta'n goqwe'l teliaqal ula ugs'tqamug? ⁴ Pa na gi'l tl'ta'sin igtig ta'n getlams'tg gisi opla'l'sg, etug la'tuates negmow ta'nig mo getlams'tasulti'gw ugjit ilsutmugsin? Mo weltenug na tla'taqatinew. ⁵ Mu ta gilew mo geituoq 'ntaqo'qon? Mu ta je mu newgte'jit ta'n te'sioq nestue'g ta'n gisi ilsumataq ta'nig gi'gaja'tijig? Amuj eta! ⁶ Gatu awna newgte'jit ta'n getlams'tg ela'latl igtig ta'n getlams'tasilitl ugjit ilsumugsin ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. 'Lpa 'ntaqo'qon pegisitu'tij ugjit ta'nig getlams'tasultiliji.

⁷ Ta'n tel la'l'j igtig ta'n getlams'tg ilsumugsin, pegwatesgugsioq ta'n tel mimajultioq Gjinisgamewigtug. Goqwei ugjit ma wen ignmuawt opla'lulin? Mo tepawgtinug 'lgowaqana'lsin. Me' glu'lg'tew ugjit wen gemutmugsioq je mu pegwatesgugsioq. ⁸ Awna, gilew opla'ltultioq aq gemutmtultioq, we'gaw igtigig ta'nig

getlams'tasultijig. 'Lpa ntaqo'qon pegisitu'tij ugjit ta'nig getlams'tasultijig. ⁹ Amujpa gis geituoq elue'winu'g ma 'msnmi'tigw iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Mut lue'walsultinew. Na mimajuinu'g ta'nig wesgo'taqatijig gisna emtoqwala'tiji 'nnooqta'wg, sespo'taqatijig, gisna ji'n mug aq wiji ji'n mug sespeiat-ultijig aq pa na wije i wiji e'pijig, ma 'msnmi'ti'gw iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ¹⁰ Ta'nig nata' gmutna'tiji, gisna ta'nig mo gisapesulti'gw 'ms't goqwe'l, gisna 'gtigiewinu'jg, al mil agnutmu'tijig gisna 'tplutaqan sewisga'tu'titl, na negmow ma msnmi'ti'gw iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ¹¹ Alt gilew wije telo'ltioqop, gatu nige' gilew 'gtlue'utiwal apigsigtas'gl. Gmetug iga'lugsioqop ugjit Gjinisgam. Gjisaqamaw Se'suguli aq Wejuli Nisgam gi's gisa'lugsioqop gtlamia'tinew aq tetapua'tinew Gjinisgamewigtug.

E'wmug ga'qiwal ugjit emtoqwalanew Gjinisgam

¹² Ta'n pas'g wen tluetew, "Ignmuimg'p gis tla'tegen ta'n pas'g goqwei muta mo Se'suguli telimip moqwa'." Teliq gatu! Pas'g mo 'ms't goqwei gelu'lgtnug ugjit gi'l. Gis tlua's, ignmuimg'p gis tla'tegen ta'n pas'g goqwei, gatu ma ignmatmu ta'n pas'g goqwei assumin. ¹³ Ap nat wen piluei tluetew, "Mijipjewe i ugjit malqotmn aq 'gtlaminu ugjit ugsua'tun mijipjewe, pas'g na mo teltenug ugsamatalultinew." Amuj eta! Pas'g na Gjinisgam gitg jigla'total. Ta'nig tepqatmu'tijig amujpa na mo sespo'taqati'gw aq pa na wije ta'nig newgtugwa'lugutij. Amujpa na mo tla'taqati'gw! Ga'qinal mo wejitas'gtugup ugjit na, gatu ugjit lugowanew Gjisaqamaw aq negm getu ango'tmugsi'gw ga'qinal. ¹⁴ Gjinisgam minua'lapnn Gjisaqamawl nepliteg aq maw negm minua'lugsitesnu ga'qinal ugml'gigno'tim e'wtew. ¹⁵ Geituoq na ga'qiwal tleiawigl Se'suguli wa'qi. Etug ugsua'tun ga'qi ta'n tleiawig Se'suguliewigtug aq iga'tun na e'pit ta'n mo 'gte'pitemin. A' na moqwa', ma gis tla'tegewn! ¹⁶ Amuj geituoq ta'n wen toqwa'tu'titl wa'qiwal e'pilitl ta'n mo ugte'piteml, na negmow newgte' wa'qiwow je tlia mo ugte'pitem. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Na tapusijig ngute't'tew wa'qiwow." ¹⁷ Gatu ta'n wen toqwalsi'tij Gjisaqamaw na newgte'jilitl ugjijaqamijual. ¹⁸ Etna na ugjit wet tlimuloq smugtmu usgo'taqan. Ta'n pas'g tegen lue'uti na mimajuinu pata'toq, mo asgo'tmug wa'qi, gatu na mimajuinu ta'n sespo'tegej gisna maljewe'j ta'n wije tla'tegej, asgo'tg negm wa'qi. ¹⁹ Mo geitugs'p na Wejuli Nisgam ta'n Gjinisgam ignmasg'pnn eig ga'qieg, pa wije aq 'gja'sutuo'guomg. Mo gi'l assumisiwun gatu awna Gjinisgam assumesg. ²⁰ Mesgi'g apangitg'p ta'n teli pawatelas. Nige' tleiawin negmeg. Glaman e'we'n ga'qi ugjit gepmitelman aq emtoqwalan Gjinisgam.

Pipanigesultijig ugjit malie'uti

7 Gatu nige', ula ta'n goqwe'l ewi'gmugsioqop me' gelu'lg ugjit mimajuinu'g mo malie'wultinew.

² Gatu wesam pugwelgig sespo'-taqatijig aq newgtugwa'lugutijig wije tla'taqatijig etna na ugjit ta'n te'sit ji'n mugugunasnn ugte'piteml aq ta'n te'sit e'pit gugunasnn ugji'n muml. ³ Amujpa na ji'n mug tetapua'latl ugte'piteml aq amujpa na e'pit tetapua'latl ugji'n muml. Gitg amujpa na waja'tu'tij ta'n goqwei menuetij. Amujpa na ji'n mug aq e'pit weli tgonasijig. Amujpa na gitg tetapualtijig. ⁴ Na e'pit mo assutmug wa'qi gatu ugji'n muml, aq pa na wije ji'n mug mo assutmug wa'qi gatu ugte'piteml. ⁵ Mut gitg wetqo'ltat'new glapis gitg ul'te'tmoq ugjit gijga'ji'j nigtua'tinew glaman me' gisi a'sutmatoqs'p. Na tujiw apaji tgwa'tigw glaman ma Gjimm'tu gisa'lugsioqop pata'tegenew aq usgo'taqatinew. Na.

⁶ Mo na teluew, "Amujpa malie'ultioq," gatu telimuloq, "Gis malie'ultitoqs'p 'gsatmoq." ⁷ Tel'ta'si me' glu'lg'tew 'ms't wen mo malie'wigw, pa na wije aq ni'n. Gatu Gjinisgam ignmugsi'gup piltu angita'sultinenu, alt malie'ultinew, aq alt mo malie'ultinew.

⁸ Nige' telimgig ugjit ta'nig mo tepqatmu'ti'gw aq ugjit sigu'sgwaq aq siguap, "Me' gelu'lg'tew ugjit gi'lew siawi ngutugwa'lugutinew, pa wije aq ni'n."

⁹ Gatu mo giseiasiwana malie'wit. Me' glu'lg'tew malie'win je mu tel nu'gwa'n.

¹⁰ Gatu gilew ta'nig tepqatmu'tioq, Gjisaqamaw telimugsioq, mu ni'n, mo teltenug tepqatg e'pit puna'lan ugji'n muml, gisna ji'n mug puna'lan ugte'piteml. ¹¹ Gatu 'nqalaj amujpa na siawi ngutugwa'lugwet aq mo il malie'wigw gisna amujpa apaji tgwa'tijig ugji'n muml. Aq mo teltenug ugjit tepqatg ji'n mug puna'lan ugte'piteml aq mo teltenug wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'tinew ugte'piteml.

¹² Igtigig telimgig, mo Gjinisgam, "Pa na ji'n mug getlams'tg, gugunaj ugte'piteml ta'n mo getlams'tmligul, aq ul'te'tmlig siawi tgwa'manew ugji'n muml mo teltenug nigtua'tinew ugte'piteml gisna wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'tinew. ¹³ E'pit ta'n getlams'tg tepqatmi'tij ugji'n muml ta'n mo getlams'tasiligul, aq negm ul'te'tmlig siawi tgwa'manew, mo teltenug nigtua'tinew ugji'n muml aq mo teltenug wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'lan." ¹⁴ Na ji'n mug ta'n mo getlams'tasigul Se'sugulial ugji ul'telmut Gjinisgamewigtug muta ugte'piteml getlams'tasilitl aq na e'pit ta'n mo getlams'tasigul Gjinisgam ul'telmut muta ugji'n muml getlams'tasilitl. Ta'n tujiw newgte'jit getlams'tuaj Gjinisgam, Gjinisgam gitg weltenmaji aq un'januaq ul'tematen Gjinisgam. Pa na ungi'gwaq gitg mo 'gtlams'tasiligusni, mo un'januaq 'gji'jiawi'tisoq Gjijisgam. ¹⁵ Gatu ta'n wen mo getlams'tasigul Gjinisgam gtu' nigtuaj, na nigtuaj. Mo teltenug munsaiwan siawqatmlin. Ma gi'l 'lsutmum'g. Gjinisgam meg-nugsi'gw aq pualugsi'gw sangewo'ltinenu. ¹⁶ Gi'l e'pit sangewitgwa'magw 'gji'n muml ta'n mo getlams'tasigw. Etug jel gis la'lates Se'suguliewigtug. Wije gi'l ji'n mug sangewitgwa'magw 'gte'pitem ta'n mo getlams'tasigw. Etug jel gis la'lates Se'suguliewigtug.

El mimaji ta'n Gjinisgam tel pual'sg

¹⁷ Gjinisgam gisi ignmugsi'gup 'gtlgowaqaninal, siaw tl lugwa ta'n tel lugwet'p ta'n tujiw Gjinisgam wigum'sg'p. Etna na 'tplutaqan tel gina'muei 'ms't tami ta'nig getlams'tmu'tijig eimu'tijig. ¹⁸ Pa na ji'nm elugwa'tasit ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan, na tujiw getlams'tasitl Gjinisgam mu ugjo'tmujig jigla'tun ta'n teli elugwa'tasiteg. Mu sespete'tmujig. Gatu ji'nm ta'n mo elugwasiug, gesgmnaq getlams'tasij Gjinisgam mo teltenug lugwatasin. ¹⁹ Pa na wen elugwa'tasit gisna mo elugwa'tasigw mo tali ugtapsuninug. Gatu tetapua'latoqs'p Gjinisgam ta'n tujiw majulgwatmoq Gjinisgam ugt'plutaqanml. Na mawi ugtapsunig. ²⁰ Suel 'ms't wen siaw tl lugwej na ta'n tel lugwet ta'n tujiw Gjinisgam wigumteg. ²¹ Gistejuineg ta'n tujiw Gjinisgam wigum'sgeg? Mut sespete'tmu. Gatu ta'n tujiw ignmulg assumsin ugsua'tu. ²² Gistejul ta'n Gjsaqaw wigumatl, wije tel gistejuilitl pas'g Gjinisgam negm iga'latl elue'utigtug aq nige' negm Gjinisgam ugmimajuinuml ta'n assumsilil. 'Lpa wije assumsilil mimajuinu'l ta'n Se'suguli wigumatl. Wije teli assumsilil gatu amujpa jigs'tatl Se'suguli pa wije aq tl gistejuilin. ²³ Gjinisgam mesgi'g'p ta'n teli apangitg ta'n teli pgwawtelm'sg'p. Gmetug igalsi aq wej gnu pmia ugjit Gjinisgam. Ignmu negm ilgwenin aq tla'tega ta'n tel puatg mo ta'n mimajuinu tel pual'sg muta Gjinisgamewigtug tleiwain. ²⁴ Wijigatulti'gw, suel 'ms't wen siaw tl lugwej na ta'n tl lugwep ta'n tujiw Gjinisgam wigumteg. Munsa ta'n tel wijitgweiaj Gjinisgam.

Ugjit ta'nig mo tepqatmu'ti'gw aq sigu'sgwaq

²⁵ Nige' ewi'gmuiogop ugjit ta'nig mu tepqatmu'ti'gw. Mo 'tplutaqan geggunmug ta'n wejiaq Gjsaqamawigtug. Gatu Gjinisgam teli ul'telmip ugjit ignmuin 'ns'tuo'ti ta'n gis lita'sultitoqs'p. Nige' telimuloq ta'n tel'ta'si.

²⁶ Pugwelg nsano'qon weltesgmu'g. Etna na ugjit me'glu'igtew ginu ta'nig getlams'tasulti'gw, siaw tle'n ta'n telo'ti'gw. ²⁷ Gatu ji'nm gugunaj ugte'pitem gisna e'pit gugunaj ugji'nmuiml, mut nigtua'law, gatu mu tepqatmun, na mut malie'wiw. ²⁸ Pa na malie'win, mo pata'tegegn, aq pa na e'pite's malie'wij mu pata'tegegw. Ta'nig tepqatmu'tijig te'sigisg'g ultesgatal gitnmo'qonn, 'gsatmugapnn mu ultesgmuoqosnn wegla gitnmo'qonn.

²⁹ Wijigatulti'gw, ma 'pgije'nug ta'n tel lugowug Gjsaqamaw. Je tlia malie'win gisna mu, siaw ml'gi lugowug Gjsaqamaw ta'n tel we'gwi gisi pgwatun. ³⁰ Ul'gwijn, ulmaita'sin, gisna suliewei gugunmn, mo tale'nug, gatu siaw ml'glugog Gjsaqamaw aq mut ignmatmnew ta'n goqwei ugs'tqamugewei assumugsinew. ³¹ Mut sespete'tmn ta'n goqwei ugs'tqamugewei aq mut ignmatmn ta'n goqwei ugs'tqamugewei assumugsin. Nige' ta'n tel pmiaq ugs'tqamu ma pgijipuginug.

³² 'Gsatmug mo sespeta'sultinew. Ji'nm ta'n mo tepqatmug, gis gaqi iga'tutew ugtlgowaqan ta'n tel lugowaj Gjsaqamawul, muta pas'g wejo'tg tetapua'lan Gjsaqamaw. ³³ Gatu ji'nm ta'n tepqatg, sespete'tg ta'n goqwei ugs'tqamugewei muta amujpa na wiguow ango'tg aq getu tetapua'latl ugte'piteml aq maw Gjinisgaml. ³⁴ Etuiw eliugntut. E'pit ta'n tepqatg mo gis tleiw st'ge' e'pite's. E'pite's gis gaqi iga'tutew ugtlgowaqan ta'n tel lugowaj Gjsaqamawul, muta iga'toqol wa'qi, ugtangita'suaqanm, aq ugji'jaqamitl ugjit lugowan Gjinisgaml. Gatu na e'pit ta'n tepqatg pugwelg ta'n goqwei sespete'tg muta amujpa ango'tg wiguow aq getu tetapua'latl ugji'nmuiml aq tetapua'laji un'jang maw Gjinisgaml.

³⁵ Ula telimuloq muta getu apoqonmuloq. Mo getu wetqo'luluoq. Awna pewaluloq tla'taqatinew ta'n goqwei tetaputeg aq gelu'lg aq wajui ignmalsultinew ugjit lugowan 'Gisaqamaw aq mo goqwei etegig-jenuginew.

³⁶ Gatu ji'nmji'j aq e'pite's toqwiala'ti'tij aq getu malie'wijig, tl'ta'si'tij mo gisi nqama'si'gw aq tepiaq tetuje'tij, na tujiw malie'wi'tis. Na tetaputeg mo pata'tegegw. ³⁷ Gatu ta'n tujiw mimajuinu gisita'sij mo malie'wiwn, aq gisi nqama'sij, aq gisita'sij ugtangita'suaqanm mo malie'win. Na tujiw ul lugwetew mo malie'wigw. ³⁸ Na mimajuinu ta'n malie'wit wel lugwet gatu na mimajuinu ta'n mo malie'wigw me' aji ul lugwet ugjit Gjinisgam.

Tepqatg mimajuinu

³⁹ E'pit aq ji'nm ta'n tepqatgig mo assumsi'gw ta'n teli pigitawsi'tij. Gatu ta'n wen tmg nepg, na igtig gisi il malie'witew, puatg. Gatu amujpa na malie'wi'titl ta'n wen getlams'tasilitl Gjinisgaml. ⁴⁰ Tel'ta'si me' ul'gwijintew mo malie'wigw aq siawi ngutugwa'lugwej. Etna na ula tel'ta'si aq 'ntinneg eig Gjinisgam ugji'jaqamitl na Wejuli Nisgaml. Etlite'tm gisi ignmuloq ta'n Gjinisgam tel puatg ta'n tujiw ula telimuloq.

Etug gisi malqotmugeg wius ta'n gisi ignmu'tpnig 'nnooqta'wg

8 Nige' ta'n goqwe'l ewi'gmuiogop ta'n getu 'gji'tuoq tetaputen, "Gisi malqottesnu wius ta'n gi's gisi ignmut 'nnooqta'wg?" 'Ms't wen tel'ta'sit pas'g teliaq geitoq. Migwite'tmnej ula! Ta'n goqwei geitu'n gisa'lultew mawi 'gtu ms'gin. Gatu awna 'gsaltuaqan gisa'lultew melgignewa'lan Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n teli gtlams'tasultijig. ² Na mimajuinu ta'n tel'ta'sit 'ms't goqwei geitoq, gatu mu 'gsaltuaqan gugunmuaqw, mo 'ms't goqwei geitug ta'n goqwei 'gji'tus. ³ 'Lpa Gjinisgam gejiatl ta'n wen 'gjitmi 'gsalatl.

⁴ Gatu nige' getu 'gji'tuoq tetaputen gisi malqotmnew wius ta'n gis la'tuaj ugjit gi's gisi ignmut 'nnooqta'wg. Geitu'g 'nnooqta'w na mo Gjinisgam. Pas'g eig newgte'it Gjinisgam aq mo piluei eimug. ⁵ Je tlia alt mimajuinu'g tel'ta'sulti'tij me' pugwelgig nisgamaq wa'so'q aq ugs'tqamug eimu'tijig aq emtoqwala'tiji,

wegla ta'n mo Nisgamaq. ⁶ Gatu geitu'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget. Negm na Wegwisit Nisgam, na gujju. 'Ms't goqwei gisitoqop aq gisugsi'gup negmewe'n. Newgte'jit ta'n mestai assuteget na Gjisaqamawminu Se'suguli. Ta'n te's'g goqwei gisitoqop aq ta'n ignmugsi'gw piltu mimajultinenu aq iapjiwewei mimajuaqan.

⁷ Pas'g mo 'ms't wen ta'n getlams'tg geitug ula teliaqewei. Alt mimajuinu'g i' tli emtoqwala'tipni 'nnooqta'wg. We'gaw nige' gisgug ta'n tujiw malqotmi'tij mijipjewe'i ta'n gi's gisi la'tuaj 'nnooqta'w, ta'n i' nisgamitelma'tipnn, me' wije'i tel'te'tmi'tij negmewe'n. Tel'ta'sultijig op'la'taqatiji ta'n tujiw malqotmi'tij aq sespetelmi'tij. Telte'tmi'tij mo glu'lgtnug malqotmi'tij muta ta'n teli 'gtlams'tasulti'tij menaqana'tas'gt'tew.

⁸ Gatu je tlia malqotmu'g mijipjewe'i gisna mo malqotmug ma piam gigja'lugsigw Gjnisgamewigtug. Ma goqwei 'ntug Gjnisgamewigtug mo malqotmug aq ma goqwei ganie'wigw malqotmu'g.

⁹ Gatu ango'tmug ta'n teli assumultioq glaman ma gisa'lawaq ta'n menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tasultijig op'la'taqatinew. ¹⁰ Pa na mimajuinu ta'n menaqanaq ta'n teli gtlams'tasij, nemi'sg gi'l ta'n 'ns'tuo'ti geggunmn, etlatan 'nnooqta'w ugta'sutuo'guom, na tujiw gisa'latesg malqottew mijipjewe'i ta'n gi's gisi la'tuaj 'nnooqta'wg. Je tlia t'la'sij etli op'la'teget.

¹¹ 'Gtns'tuo'tim gisa'latal wijig'tioq, na newte'jilit Gjnisgam un'jann aq me' aji menaqanan ta'n teli getlams'tasij aq seioqwiatal awna gi'l apoqonmat. Se'suguli elt weji np'g'pnaq ugjit negm. ¹² Ula tla'tegen, etli op'la't' wijig'tioq, aq asgo'tmat ta'n menaqanaq ta'n teli gtlams'tasij, na tli op'la'tes Se'suguli. ¹³ Gatu ni'n ta'n tel malqotm wius gisa'loq wijig'tieg pata'tegelin, ma malqotmu wius ap ta'n teli pgitawsi glaman ma gisa'laq wijig'tieg elpaqien lue'utigtug.

Ta'n telteg ugjit apostale'wit tla'tegen aq 'msnmn

⁹ Ni'n assumsi. Apostale'witewi. Gis nemi'g Gjisaqamawminu Se'sus. Ta'n tel pestunmatmap, elugwa'p ugjit Gjisaqamaw aq gilew getlams'tasultioqop. ² Je tlia mo igtigig tli ugsua'li'tigw, amuj gilew teli ugsua'lioq apostale'witewin, muta Gjisaqamawigtug ela'luloqop. Ta'n tel gegnu pmita'ioq Gjisaqamawigtug musga'tuoq ni'n apostale'witewi.

³ Ta'n tujiw mimajuinu'g mil pipanimitij, etna na ula tli asitema's. ⁴ Ni'n aq Pnnal telteg ugjit 'msnmn mijipjewe'i aq ta'n goqwei esamqwaieg ugjit ta'n tel lugweieg. ⁵ Ninen telteg ugjit gis tla'tegenen 'st'ge' igtigig apostale'wijig, aq Gjisaqamawminu ugjignamg, maw Pie'l. Wije'wa'tiji ugte'pitemuaq aq gilew angweiwoqopnig. Pa na wije'i Pnnal aq ni'n geggung'tp'nig 'nte'piteminaq gis wije'wa'tesnen aq gilew angweiwatoqs'p. ⁶ Gatu pas'g tapusieg ta'n mo angweiwinen, Pnnal aq ni'n. Amujpa elugweieg 'gtantunen 'ntmimajuaqanminen? A' na moqwa! Telteg angweiwieg. ⁷ Gis nutmaioq sma'gnis ta'n apangitg wilu aq utapsun, gisna nuji iga'taqug ta'n mo malqotmug ta'n goqwei

gisigweng, gisna nuji angweiwaji te'pljig ta'n mo e'wagwi mlagejg ta'n wejiejig te'pljig? A' na moqwa!

⁸ Mo pas'g e'wmuan ta'n goqwe'l teliaqal te'sigisg'g, gatu elt Gjnisgam ugt'tplutaqan wije'i telueg. ⁹ Gis ewi'gas'g Mowisewe'l 'tplutaqan, "Mut glpinmuow wen'jitia'm ta'n tujiw etl nugtesg'g gulungl." Etug Gjnisgam pas'g sespetelmatl wen'jitia'mul? ¹⁰ Moqwa! Awna wet tlimugsi'gup ugjit ninen ulapetmnen. 'Lpa ula ewi'gas'g ugjit 'ms't ginu. Na ji'nm ta'n el gesewet aq na ji'nm ta'n mena'taqug, ugtlgowaqanmuow elugwatmi'tij ugjit 'msnmnew ta's'g ta'n goqwei gisigweng. ¹¹ Ignmuleg'p Gjnisgam ugglusuaqanml pa wije'i aq ji'nm iga'taqug sginminn. Pa wije'i aq negm 'msnmnew ta's'g ta'n goqwei gisigweng, mo wesamianug ugjit pipanimulinen mijipjewe'i aq aligew. Telteg ugjit ninen ignmulinen ta'n goqwei nuta'maieg. ¹² Ignmuoqopnig igtigig ta'n pestunmugsi'gup aq na telteg. Gatu mu tel'ta'siwoq me' mesgi'g ninen te'pmeq?

Telteg, gatu mo pipanimulueg'p apoqonmuinen, awna 'ms't goqwei gisipugutmeg'p. Na tujiw ma' iga'tueg goqwei ta'n gisa'latal wen mo ugsua'tilin Se'suguli ugglusuaqanml, etna na ugjit. ¹³ Weli gji'tuoq Gjnisgam telimapni etli lugutiliji gjia'sutuo'guomg ugsua'tunew mijipjewe'i ta'n tel nuta'ma'tij ta'n pegisitas'g ugjit negm Gjnisgam. Aq ta'nig etl lugutijig patgulmesigaqan Nisgamewei na ta's'g 'msnmanew mijipjewe'i ta'n pegisitas'g aq ignmut Gjisaqamaw. ¹⁴ Pa na wije'i Gjisaqamaw telimugsi'gup ta'nig al pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan ginu ta'nig getlams'tasulti'gw amujpa angweiugig.

¹⁵ Menaq pipanimuluoq je tlia newgte' suliewei aq mo wejui ignmuluoq ugjit p'qoji glutmulinew. Tmg pestmaq gesgmnaq pipanimuluoq ignmuiwoq goqwei ta'n tel pestunmuloq. Ma wen gis naqa'ligw ta'n teli ulgwitg 'ngamlamun ta'n tel pisuiw pestunm. ¹⁶ Mo teltenug ugjit ni'n ginnuen ta'n tel pestunmuloq gelu'lg agnutmaqan muta amujpa na tela'tegei. Mo pestunmuan Gjnisgam ugtagnutmaqanm, Gjnisgam ugta'pultew muta petgimip na tla'tegen. ¹⁷ Pa na ula 'lgo'waqan etl lugwei muta getu tla'tegei, apangitugsin. Pa na mo getu pestunm Gjnisgam gelu'lg agnutmaqan, me' wije'i amujpa tela'tegei. Gjnisgam petgimip na tla'tegen. ¹⁸ Gatu talamu'g ntapangitueweim? Etna na ula maw ulgwijing 'ngamlamung ta'n tujiw pisuiw pestunmatm gelu'lg agnutmaqan. Telteg ta'n tel lugwei pestunmatm gelu'lg agnutmaqan ugjit apangituin gatu mo goqwei gelutmuluoq.

¹⁹ Ni'n assumsi, mo wen assumigw, gatu gistejuinuwiaq ugjit 'ms't wen glaman gis la'la's me' pugwelgig Gjnisgamewigtug. ²⁰ Ta'n tujiw wijitgweiaq Lesui'paq, tele'i pa wije'i aq negmow, glaman negmow gis la'la's Gjnisgamewigtug. Tlia ni'n mo jigs'tmu Mowis ugt'tplutaqanm, tel mimaji aq majulgwatman, ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig majulgwatmi'tij, glaman la'la's Gjnisgamewigtug. ²¹ Pa na wije'i, ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw, tele'i pa wije'i aq negmow ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'pewei'e'i 'tplutaqan glaman gis la'la's Gjnisgamewigtug. Gatu ni'n Gjnis-

gam jigs'taq. Amujpa apji tela'tegei ta'n telteg ta'n wen getlams'tuatl Se'sugulial tla'tegen. ²² Ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig menaqaanaq ta'n teli gtlams'tasultijig na tel pmia'p ugjit mo asgaiwan wen glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug. Ta'n getu wen wijitgweiaq we-jo'tmap tetapua'lan glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug.

²³ Ula 'ms't goqwei tela'tegei, glaman igtigig majulgwattaq gelu'lg agnutmaqaan aq ugs'ta'titaq glaman elt ni'n 'msntes ta'n goqwe'l wejiaqal Gjinisgamewigtug.

Ta'nig igatno'ltultiji aq ta'nig nuji matnaqq'tijig

²⁴ Weli gji'tuoq pugwelgig igatno'ltultiji, gatu pas'g newgte'jit ta'n igatne'wetew 'msntew na apangituewei. Na tl gegnu pmia aq ml'gi lugwa ugjit Gjinisgam glaman ignmultew ugtapangitueweim. ²⁵ Wet tla'teget ula ugjit 'msnmn apangituewei ta'n ma 'pgiipuguinug, gatu ginu wet tla'taqati'gw ugjit 'msnmnenu ta'n iapjiwewei apangituewei. ²⁶ Na telgwig 'ngamlamun, Gjinisgam ta'n tel pualij, na tela'tegei. Etna na ugjit 'ms't goqwei iga'tu ta'n tel gisi pgwatun ugjit 'msnmn iapjiwewei apangituewei. Pa na wije aq wen ta'n tegpaqa'tugwig glaman gisi igan iga'tew. Etna na ugjit mo pisuo'tmu 'ntml'gigno'tim pa wije aq nuji matnaqqet ta'n mo pisui elapegiegw. ²⁷ Melgignewalsi ta'n teli gtlams'tasi aq ilgwensi. Pa na wije aq wen melgignewa'toqop wa'qi ugjit ta'n tl igatne'wetew gisna tl matnaqqetew. Jipaqite'tm mo menuaqtasin aq mo pu-atasan. Pa na wije aq wen nuji igatne'wet ta'n mena'lut. Jipatm tliminew mo menuaqtasiw, gis gisa'l'g igtigig menuaqtasinew lugowanew Gjisaqamaw.

Angweiuq mo goqwei piamite'tmnew je mu Gjinisgam

10 Wijigatulti'gw, pualuloq migwite'tmnew ta'n teliaqap ugjit gujjinaqi'g ta'n majulgwala'tipnn Mowisal. Gjinisgam ilgwenapni, elgitmuapnig alugul igana'silin, aq negm pana'tuapni samqwan ugjit pmita'new na megwe'g 'gta'n. Na teli ugs'ta'tipni. ² Na gis tluetes, ta'n tela'taqatipnig, "Ms't etl sign'tasultipnig alugwigug aq 'gta'nigtug muta majulgwala'tipnn Mowisal." ³ Malqotmi'tip na pipnaqan ta'n Gjinisgam nisgitmuapni wa'so'q. ⁴ Aq 'ms't samqwoltipnig na samqwan ta'n Se'suguli gisa'toq ugjian guntewigtug na mesgi'g gm'tnigtug. Se'suguli wijitgweiwapni aq melgignewa'lapni ta'n tujiw eimu'tiliteg paq-taqamigtug. Iga'laji ma' maja'lam't pa wije aq mesgi'g gun'tew. ⁵ Gatu je tlia ula teliaqap suel 'ms't mo tetapua'la'tigupnn Gjinisgam aq etli npu'tipnig paq-taqamigtug.

⁶ Ula 'ms't goqwe'l wet tliaqap igan gnuatugsinenu mo 'gtu tla'taqatinenu ta'n goqwe'l winjig ta'n negmow tela'taqatipnig. ⁷ Gisna me' goqwei piamite'tmnew je mu Gjinisgam gisna emtoqwalanew 'nnoqta'wg pa wije aq negmow tela'taqatipnig. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Na mimajuinu'g pestie'ultipnig aq amalgalultipnig, aq naqana'ma'tip-

nig aq sespo'taqatipnig." ⁸ Ango'tmug, aq mut us-go'taqatinew pa wije aq negmow tela'taqatipnig muta Gjinisgam wetapulapni. Newgt na'gweg tapuisga'q je sist pituipnanaqaniji nepu'tipni. ⁹ Ango'tmug aq mut ugtu'gwalanew Gjisaqamaw ta'n alt tela'taqatipni aq paqa'lugwitipnig 'mtesgmug aq nepu'tipnig. ¹⁰ Ango'tmug aq mut al nunmagultinew Gjinisgam ta'n alt tela'taqatipnig, aq Gjinisgam elgimapnn ug-tansale'witeml ugjit ne'pa'n.

¹¹ Ula 'ms't goqwe'l wet tliaqap igan gnuatuan igtigig aq ewi'gas'g'pnn wi'gatignigtug, ugjit gnuatugsinenu mo tla'taqatinenu. Ewi'gas'g'pnn ugjit ginu ta'n mimajulti'gw enmigiaspiaqal na'gwegl.

¹² Ta'n wen tel'ta'sit gaqamit, ango'j mo nisien. Tl'ta'sultioq, "Ma ni'n tleiw st'ge' negmow." Ango'tmug! Elt gilew gis nisia'titoqs'p lue'utigtug. ¹³ Ta'n te's wet nu'gwalugsioq ugjit opla'taqatinew na wije mima-juinu'g i' tl wet nu'gwalujig. Gatu Gjinisgam teli tplumugsi'gup mo ignmugsiwoq ugsam wet nu'gwalugsinew ta'n goqwei ma gisipugutmuoq aq na tela'teget. Ta'n te's wet nu'gwaluoq ignmultew ml'gig-no'ti gisipugutmnnew aq musga'tultew ta'n tl jigla'sites.

¹⁴ Nigmatut, mo goqwei me' piamite'tmnew je mu Gjinisgam. Mut gigjita'new ta'n etli emtoqwala'tij 'nnuoqta'wg. Na tujiw ma ugtu'gwalulm'g ugjit wit toqwa'lanew aq emtoqwalan 'nnuoqta'wg. ¹⁵ Nes-tuo'ltioq, menaqa angite'tmug ta'n goqwei etl tlimuloq. ¹⁶ Ta'n tujiw gmnieulti'gw miwatmug Wegwisit Nisgam ta'n Se'suguli wa'qi iga'toqop gujjieweigtug aq umal'tem ta'n gaqiguniaqapneg. Tepi'sulti'gw ta'n tujiw wet samqwoltig na gupji'jigtug musga'tug 'ms't welapetmu'g ta'n Se'sus gaqiguniepnaq gujjieweigtug. Ta'n tujiw malqotmug pipnaqan musga's'g 'ms't welapetmu'g ta'n Se'suguli wa'qi iga'toqop gujjieweigtug. ¹⁷ Na pipnaqan temsa's'g pugwelgl pipnaqsignu'tl. Ginu ta'n tel pugwelu'g malqotmu'g newgte' pipnaqan. Ula musga'tug tleiaulti'gw newgte' wa'qi Se'suguli.

¹⁸ Angitelmug Lesui'paq. 'Ms't malqotmi'tij mijipjewe ta'n ela'tu'tij newgte' Gjinisgam ugpatgulmesigaqanm. Mawi emtoqwala'titl Gjinisgam. Ula ta'n tela'taqatijig musga'tu'tij newgte'ji'jig mimajuinu'g. ¹⁹ Taluei nige'? Etl tluei ta'nig emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg aq ela'tu'tij mijipjewe ugjit 'nnuoqta'wg pa wije aq mimajultilij aq nisgamewultilij, aq ta'n tela'tua'tij na 'nnuoqta'wg ul'telmuguta? A' na moqwa! ²⁰ Etl tlimuloq ta'n goqwei ela'tua'tij ugjit nu'gwa'tas'gtn 'nnuoqta'w ugpatgulmesigaqanm, etna na ula ignmujig mn'tu'g, mo Gjinisgam. Aq 'lpa mo pualuloq mawo'ltinew mn'tu'g. ²¹ Ma gis wet samqwoltiwog Gjinisgam uggupji'jm aq elg mn'tu'g uggupji'jmual. Ma gis mawatalultiwog Gjinisgam ugpatautim aq maw mn'tu'g ugpatautimuaq.

²² Pua'lug Gjisaqamaw uggwaiugtugsinenu? Tel'ta'sultioq me' melgigna'ti'gw aq negm? A' na moqwa! Glaman ma 'lta'new 'nnuoqta'wg 'gta'sutuo'guomi.

Apjiw gepmitelmanej Gjinisgam

²³ Alt teluejig, "Ignmugsi'gw gis tla'taqatinenu ta'n pas'g goqwei, Se'suguli mo telimugsi'gw moqwa'." E'e, na teliaq, pas'g na mo 'ms't goqwei gelu'lgtnug ugjit gilew. 'Ms't goqwei gis tla'taqatitesnu gatu mo 'ms't goqwei apoqonmugsigw, aq mo melgignewa'lawgig igtigig. ²⁴ Mu pas'g angitelsultinew gatu ugjo'tmug angitelmanew elt igtigig aq ta'n goqwei gelu'lg ugjit negmow.

²⁵ Tetaputeg ugjit gi'l 'pgwatelman aq malqotmn wius ta'n tli ntuisgetas'g. Mo tepawgtinug pipanigesin ugjit wius gi's gisi la'tas'gtn 'nnooqta'w. Mut tl'ta'siw etli opla'tegen. ²⁶ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Ugs'tqamu aq ta'n te's'g goqwei Gjinisgam ugtaligam." Na.

²⁷ Pa na wen ta'n mo getlams'tasigw pipanim'sg mawatalultinew aq gisita'sin lien, malqote'n ta'n goqwei ignmulg. Mut pipanigesiw ugjit na mijipjewe gi's gisi la'tas'gtn ugjit 'nnooqta'w glaman ma tl'ta'siwn etli opla'tegen. ²⁸ Gatu awna nat wen tlim'sg, "Ula mijipjewe gi's gisi la'tas'g 'nnooqta'wg." Na tujiw mut malqotmu na mijipjewe. Mo ugjit gi'l gatu awna ugjit negm ta'n tlim'sg glaman ma tl'ta'sigw etli opla'tegen. ²⁹ Mo na tla'tega ugjit gi'l ta'n teli angite'tmn gatu awna ugjit ala igtig mimajuinu ta'n teli angite'tg. Nat wen gis pipanigesit, "Assumsi, goqwei ugjit ma' gisi malqotmu wius ugjit negm pas'g ta'n tl'ta'sit etli opla'tegei? ³⁰ Miwatmaq Gjinisgam ugjit nilu. Goqwei ugjit tluetew etli opla'tegei muta gis malqotm na mijipjewe ta'n gi's gisi miwatmaq Gjinisgam?"

³¹ Gatu ni'n Poligap teluei, "Ta'n getu tl mila'tegen, tla'tega ugjit gepmitelman Gjinisgam, je tlia ta'n goqwei malqotmn aq ta'n goqwei samqwan." ³² Ango'tmug ta'n tel mimajultioq glaman ma wen etegigjenawoq ta'n teli gtlams'tasij Se'susal, Lesui'paq, gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw je tlia ta'nig getlams'tasultijig Se'susal. Ma wen gisa'lawoq opla'tegen. ³³ Pas'g tla'tega ta'n ni'n tela'tegei. Wejo'tm tetapua'lan 'ms't wen ta'n tel mila'tegei. Mo angite'tmu 'ntgelu'lgm gatu awna uggelu'lgmuow glaman ugs'ta'titaq.

11 Majulgwali ni'n ta'n tel majulgwalg Se'suguli.

Tepqatmu'tijig Lesui'pewisgwaq a'gusuno'tipnig x [Na na'gwegl tepqatmu'tijig Lesui'pewisgwaq a'gusuno'tipnig mimajuinuigtug, pas'g winsit e'pit mo a'gusuna'mug'p. Pa na wije' aq nige' gisgug nasgmn nasoqwa'taqan ta'n tujiw malie'win.]

² Wel lugutioq muta apji migwitelmioq aq melgi majulgwatmoq ta'n tel gina'muloq. ³ Gatu pualuloq 'ns'tmu'tinew Se'suguli iganpugutuatl ta'n te'siliji ji'nmul, na ji'nim iganpugutuatl ugte'piteml aq Gjinisgam iganpugutuatl Se'sugulial. ⁴ Na ji'nim ta'n a'sutmaj gisna gegnua'tuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm mimajuinuigtug aq a'gusuna'g na 'ntaqo'qona'latl Se'sugulial. ⁵ Gatu na e'pit ta'n a'sutmaj gisna gegnua'tuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm mimajuinuigtug aq mo

a'gusuna'mug na mo gepmitelmaquq ugji'nmul. Amujpa e'pit nat goqwei ge'gwisipi un'ji mimajuinuigtug. Mu tla'tegegw ma gepmitelmaquq ugji'nmul. Mo piam piltue'nug negm aq na e'pit wetapep aq na tujiw un'ji pesgutua's'g. Na ta'n tujiw a'gusuna'q gegnualsit tepqatmn aq musga'toq ugji'nmul gepmitelmanew. ⁶ Pa na e'pit mo a'gusuna'mug, na tmsa's'gt's usapun. Na 'ntaqo'qon ugjit e'pit pesgutue'mn un'ji gisna tmsmn usapun etna na ugjit a'gusuna's. ⁷ Mo teltenug ugjit ji'nim a'gusuna'mn ta'n tujiw a'sutmaj muta Gjinisgam tmg ji'nmul eliapnn aq ignmuapnn ugji'jaqamitl pa wije' aq negm aq na ji'nim gepmitelmatl Nisgamal. Gatu na e'pit elt gepmitelmatl ugji'nmul. ⁸ Gjinisgam mo weji gisiagupnn amgwesewei ji'nmul e'pitewigtug gatu e'pit weji gisita'sip ji'nmuigtug. ⁹ Ata, amgwesewei ji'nim mo weji gisita'sigup ugjit I'pa gatu awna I'pa weji gisita'sip ugjit apoqonmuan Ataal. ¹⁰ Telteg e'pit a'gusuna'mn ugjit musga'tun gepmitelmatl ugji'nmul. Na tujiw ansale'wijig ul'ta'sultitaq. ¹¹ Je tlia gis tlimuloq Gjinisgam gisite'tg'p e'pit aq ji'nim meneaqaqaltinew. ¹² Amgwesewei e'pit weji gisita'sip ji'nmuigtug, weja'tegemgeg na na'gweg 'ms't ji'nimug weji ugs'tqamultipnig e'pitewigtug. Gitg ji'nimug aq e'pji'g weji gisitasultipnig Gjinisgamewigtug aq maw 'ms't goqwei.

¹³ Telteg gisna mo teltenug ugjit e'pit eli a'sutmaj Gjinisgaml mimajuinuigtug aq mu a'gusuna'mn. Gilew ilsutmug. ¹⁴ Pugwelgig mimajuinu'g tel'ta'sultijig, "Mo teltenug ji'nim pita'qtn usapun aq mo weli angamgugtnug." ¹⁵ Gatu tel'ta'sultijig aq teluejig, "Weli angamgug e'pit pita'q usapun aq me'gite'tg. E'pit weji ignmutup pita'qtn usapun gisa'l'j weli angamgusit." ¹⁶ Ta'n wen getu gi'gaita'jig ugjit na ula, pas'g gis tlia's ninen aq igtigig ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgaml, tel'ta'sultieg telteg na tlo'tinen.

Gjisaqamaw ugwela'gewe'm

(Matiw 26.26-29; Malg 14.22-25; Lu'g 22.14-20)

¹⁷ Ula igtig ewi'gmuloq ta'n mo tetapua'taqatiwoq. Ta'n tujiw weltesgatultioq a'sutuo'guomei mawio'mi, mo apoqonmatultiwoq gatu awna asgaitultioq. ¹⁸ Amgwesewei, gegnua'tuimgeg niguita'ioqop ta'n tujiw weltesgatultioq. Alt ta'n telimipnig, getlams'tasi. (¹⁹ Amuj na tel'ta'sultioq amujpa gi'gaita'ioq aq niguita'ioq glaman ta'nig gilew apji tetapua'tijig nenugsultitaq. Pas'g mo gelu'lgtnug Gjinisgamewigtug.) ²⁰ Ta'n tujiw mawtesgatultioq ugjit malqotmnew Gjisaqamaw ugwela'gewe'm mo tela'taqatiwoq ta'n tla'taqatigoq. Etli opla'taqatioq, ²¹ muta ta'n tujiw mijjultioq, 'ms't wen malqotg wilu aq mo tepiawo'g wen. Mo angitelmawoq ta'nig ewle'jultiji. Alt gewisultijig aq igtigig wesamatalultijig aq poqia'tijig. ²² Geggunmoqol giguowal ta'n tlatalultigoq aq tl p'teweiema'tigoq? Ma gepmitelmawoqig ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgaml aq 'ntaqo'qona'lanew ewle'juinu'g. Goqwei pualioq ni'n tlimulinew ugjit ula? Pualioq ginitelmulinew? A' na moqwa'! Mo ginitelmuloq!

²³ Weji msnmap Gjisaqamawigtug ta'n tel gegina'muloq. Etna na ula. Na Gjisaqamaw Se'sus na wela'gw ta'n netuisgo'teg, wesua'toq pipnaqan. ²⁴ Miwatmuatl Gjini-gaml aq sewisgina'toq na pipnaqan. Teluet, "Ula na na'qi, ta'n ignmuloq. Ugsua'tug aq malqotmug. Siaw tla'taqatigw ugjit migwitelminew." ²⁵ Ta'n tujiw gaqi uloqotalulti'titeg wijei tela'teget, wesua'latl gupji'tl aq teluet, "Ula na 'nqani'psmun ta'n Gjini-gaml ignmug-sioq. Pilei gis agnutmamgewei gisituaji ugtmima-juinumg, aq ni'n gisa'tutes tlian ta'n tujiw gaqigunian. Ta'n tujiw samqwoltioq tla'taqatigw ugjit migwitelminew."

Nige' ni'n Poligap telimuloq

²⁶ Ta'n te's malqotmoq ula pipnaqan aq wet samq-woltioq ula 'nqani'psmun il musga'tuoq Gjisaqamaw ta'n teli np'g'pnaq ugjit gilew. Ula tla'taqatigw glapis apaja'sij. ²⁷ Pa na wen malqotg Gjisaqamawul ug-wela'gewe'm ula pipnaqan aq ugt samqwaj ula 'nqani'psmun aq mo angitelmagul Se'sugulial ugjit gepmitelman ta'n nepg'pnaq aq gaqiguniepnaq, il-sumut ugjit tl pata'tegen. ²⁸ Amujpa na 'ms't wen pan-wijgatg ugtangita'suaqanm aq pipanimatl Gjini-gaml ugjit apigsigtugsin aq negm amujpa na apigsigtuatl witapal. Na tujiw gisi malqotg na pipnaqan aq ugt samqwaj na 'nqani'psmun. ²⁹ Gatu malqotg na pip-naqan aq wet samqwaj 'nqani'psmun Gjisaqamawewei aq mo tepawgtigw muta mo angite'tmuagw Se'sugulial wa'qi aq mo angite'lsigw ta'n tel pata'tegewinuit. Na tla'teget pegwatasin Gjini-gaml ilsumulin. ³⁰ Etna na ugjit pugweloq gesnugu'tioq aq menaqana'tioq aq alt nepu'tipnig. ³¹ Pa na apji panwijgalsulti'gw tmg 'gtan-gita'suaqanminaq aq paqapugua'ti'gw gesgmnaq mawatalulti'gw Gjini-gaml ugwela'gewe'm, na tujiw Gjini-gaml ma ugtapulugsi'gw. ³² Nige' te'sigisg'w Gjisaqamaw ilsumugsi'gw aq ugtapulugsi'gw glaman ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq ma mn'tua'gig wi-je'waqqwig elue'winu'g.

³³ Nigmatut, ta'n tujiw mawita'ioq ugjit malqotmnew Gjisaqamaw ugwela'gewe'm, esgmaltultigw ugjit 'ms't wenig peita'taq gesgmnaq 'pqoji mijjultinew. ³⁴ Aq wen guising, tlatalj wiguaq, glaman ma Gjini-gaml ilsumu-lug ta'n tujiw ultesgatultioq. Aq ugjit ula igtig, ilsuttes ta'n tujiw lia'n.

MI'gigno'ti'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgaml ugtignmatimgewe'ml

12 Nige' 'njignamtut ta'n ewi'gmuiog ugjit ula ign-matimgewe'l Wejuli Nisgam ignmugsigupnn. Pualuloq wajui ns'tasultinew. ² Weli gji'tuoq gesgmnaq getlams'tmu'tiwoq oplapti'gmugsioqopni emto-qwalanew 'nnuoqta'wg ta'n mo mimajulti'gw aq mo gis glusulti'gw. ³ Pualuloq gilew ta'n getlams'tmu'tioq 'gji'tunew, "Ta'n pas'g wen Wejuli Nisgaml ilgwentl tluetew, 'Se'sus na negm Gjisaqamaw.' Ta'n wen teluet, 'Se'sus mo Gjini-gaml' mo negm ilgwengugul Wejuli Nisgaml."

⁴ Gjini-gaml ignmugsi'gw ml'gigno'ti ugjit piltuamu'gl lugowaqan lugutinenu gatu 'ms't weita'qal newgte'jit Wejuli Nisgam. ⁵ Gaqais milamu'g ta'n tl gis lugowates-nu Gjisaqamaw gatu pas'g newgte'jit Gjini-gaml Gjisaqamaw ta'n elugowug. ⁶ Geggunmu'gl gaqais mil-amu'gl ignmatimgewe'l e'wmanenu ugjit Gjini-gaml. Pas'g na newgte'jit Gjini-gaml ignmugsi'gul ula ignma-timgewe'l aq na ml'gigno'ti ugjit lugowatesnu. ⁷ Wejuli Nisgam eig ta'n te'si'gw 'gtinneaq. Gis nmituten ta'n etl lugwet 'gtinneaq ugjit ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig ulapetmnew. ⁸ Wejuli Nisgam ignmuaj newgte'jilitl na ml'gigno'ti ugjit gnua'tegen ta'n goqwei me' gelu'lg tla'taqatinenu, aq igtig na ml'gigno'ti ugjit nata' gi-na'muet ta'n goqwe'l Nisgamewe'l. Piltuamu'gl ignma-timgewe'l wejiaqal na newgte'jit Wejuli Nisgam. ⁹ We-juli Nisgam ignmuaj newgte'jilitl na ml'gigno'ti ugjit melgi gtlams'tasilin, ap igtig ignmuaj na ml'gigno'ti gugunmlin ugjit nuji npitegelin. ¹⁰ Na Wejuli Nisgam ignmuaj igtig na ml'gigno'ti gis tla'tegelin paqalai-waqan ta'n wejiaqal Gjini-gamewigtug. Ignmuaj igtig na ml'gigno'ti gisi usgutmn Gjini-gaml ugtagnut-maqanm. Ignmuaj ap igtig na ml'gigno'ti ugjit 'gji'tilin na ignmatimgewe'l ugtignmatimgewe'l ugtagnut-gisna moqwa'. Ignmuaj igtig na ml'gigno'ti ugjit tl piltui'silin. Ignmuatl ap igtig na ml'gigno'ti ugjit gisi ns'tualin ta'n tel piltui'sij aq gisi gnua'tuataq igtig. ¹¹ Etna na ula newgte'jit Wejuli Nisgam ta'n ula 'ms't goqwei tela'teget. Ignmuaj pilue'l ignmatimgewe'l ta'n te'siliji ta'n negm teli ul'te'tg.

Pugwelgl pugwe'l etegl ga'qinal, pas'g newgte' gaqinu

¹² Pugwe'gl pugwe'l na etegl ga'qinal pas'g newgte' ga'qinu. Pa na wijei, ginu Gjini-gaml ugtmimajuinumg pugwelu'g, gatu tleiaulti'gw newgte'jit Se'suguli. ¹³ Pa na wijei 'ms't ta'n te'sulti'gw, Lesui'paq, gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw, gisteju'g, gisna ta'nig assumstijig, 'ms't sign'tugsi'gup na newgte'jit Wejuli Nisgam. 'Ms't tleiaulti'gw Se'suguli wa'qi. 'Ms't ignmugsi'gup na wijei newgte'jit Wejuli Nisgam ta'n eig 'gtinneaq aq gisa'lugsi'gw el mimajultinenu Gjini-gamewigtug. Pa wijei aq ignmugsi'gw mijipjewe'i aq samqwan ugjit 'gji-jaqamijinaq.

¹⁴ Pugwelgl pugwe'l etegl ga'qinal, mo pas'g newgte'tnug. ¹⁵ Pa na nige' 'ggatnug gis tlueg, "Mo tleiauiw ga'qi nige' muta mo ni'n 'gpitn." Ma gisi 'nqa'tug mu tleiauiw ga'qinal. ¹⁶ Pa na nige' 'gs'tu-aqanug gis tlueg, "Mo tleiauiw ga'qi muta mo ni'n 'gpugug." Ma gisi 'nqa'tug mu tleiauiw ga'qinal. ¹⁷ Pa na ga'qinal pas'g 'gpugugwig, tal gis nuttew? Aq pa na pas'g 'gs'tuaqanig tal gisi gsips'gt'tew goqwei? ¹⁸ Gatu mu Gjini-gaml telimugsigup na. Ta'n tujiw eli-ugsi'gweg, pugwelgl pugwe'l iga'tugsigupnn ga'qinal ta'n negm tel puatg'pnn. ¹⁹ Pa na ga'qinal pas'g 'ngute'j etna na wiguamugt's. Ma tetaputestnugul. ²⁰ Gatu nige' Gjini-gaml eliugsi'gweg pugwelgl pugwe'l iga'tugsigupnn ga'qinal. Gatu pas'g newgte' ga'qinu.

²¹ Ma 'gpugugwinu gis tlimagul 'gpitninu, "Mo menu-aqannu" aq gun'jinu ma gis tlimagul 'ggatinal, "Mo

menuaqannu." ²² Gatu awna alt pugwe'l tli angamgugt'tal menaqanan pas'g ma gis siawawg-sultigw mo gugunmug. ²³ Alt pugwe'l weli angamgugt'tal aq gepmite'tmu'gul gatu Gjinisgam na tel gisitugsigupnn ga'qinal ugjit maw gepmite'tmnenu ula pugwe'l ta'n mo tetuji gepmite'tmuggl. Mo tel-tenug al mesqo'ltinenu. Etna na ugjit weji angune'mu'gl ga'qinal na tel gepmite'tmu'gl. ²⁵ Glaman ma' gisi nigtua'tun ga'qi. Gatu alt pugwe'l piltu lugwegl gatu 'ms't maw lugutigl. Pa na newgtej asgaiasg, 'ms't asgotg ga'qi. Pa na newgtej gepmite'tmg 'ms't gepmite'te'n.

²⁷ Pa na wije 'ms't ta'n te'sioq ta'nig getlams'tasultioq mawnutultioq newgte' wa'qi Se'suguli gatu 'ms't wen ignmut ml'gigno'ti ugjit piltuamu'g ugtlgowaqan ta'n elugwatg aq amujpa gepmiteltulti'gw. ²⁸ Gjinisgam amgwezewe iga'lapni apostale'wiliji. Tapuwe iga'lapni ta'nig ugtagnutmaqanm pestunmuatiji mima-juinu'g. Si'stewe iga'lapni ta'nig nujigina'mua'tiliji. Na tujiw iga'lapni ta'nig ml'gigno'ti geggunmi'tip gis tla'taqatinew paqalauti'l wejiaq Gjinisgamewigtug. Na tujiw ta'nig geggunmi'tij ignmatimgewe gisi npitaqatinew, ta'nig apoqonmua'tiji igtigig, aq ta'nig igtigig gisa'la'titaq maw lugutinew, aq ta'nig piltui'sultijig. ²⁹ Mo 'ms't ignmujig ml'gigno'ti ugjit apostale'witewultinew. Mo 'ms't ignmujig ml'gigno'ti ugjit pestunmnew Gjinisgam ugtagnutmaqanm, mo 'ms't ignmujig na ml'gigno'ti ugjit nujigina'mua'tinew. Mo 'ms't geggunmi'tigw ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew paqalaiwaqan ta'n wejiaqal Gjinisgamewigtug. ³⁰ Gisna mo 'ms't ignmujig ml'gigno'ti ugjit nuji npitaqatiji, gisna piltui'sultijig, gisna gegnua'taqatijig ta'n teli'sulti'tij. ³¹ Iga'tug 'ggamlamung ugjit 'msnmnew ignmatimgewe'l ta'n maw gelu'lg. Gatu nige' gegnua'tultoqs'p ta'n me' pajiji gelu'lg.

Gjinisgam ugsaltuaqanm

13 Pa na 'nta piltui'sian, aq gis tli'sian ta'n ansale'wijig gis tli'sulti'tij, gatu mu 'gsalaq igtigig pas'g tli ugsua'litaq pa wije aq tl sespeian nige' tl toqsian. Gisna jijuej 'mtetaq, aq ma' jigs'tuigw. ² Pa na Gjinisgam ignmujig pestunmatmuan ugglusuaqanm, aq igani gji'tuan ta'n tliatew, aq gaqi gji'tuan 'ms't goqwei gatu mu 'gsalawg igtigig, tali ugtapsunitew? Pa na tetuji melgi gtlams'tasi je we'gaw gis gelu'lg gm'tn aq telimg maja'sin aq na teliaq, ma' tepawgtiw goqwei, mu 'gsaltuaqan gugunmuan. ³ Gatu ga'qi ignmuetuan ta'n te'sg goqwei geggunm ugjit ewle'juinu'g aq ignmalsian nu'gwa'lugsin gatu mu 'gsalaq igtigig na ma tali ula'linug.

⁴ Na mimajuinu ta'n gesalaji igtigig, maw sangewe'g, aq welm'toq. Mo qalipusitagw, mo wisguegw, mo nata'ginnuegw aq mo me'ge'iuq. ⁵ Na mimajuinu ta'n gesalaji igtigig mo emegwe'wagul wen. Mo ne'paqt-mug, mo munsagw ugjit negm tliaq tluen. Mo naqsi luawg, mo naqsi asgaiwam'g, aq mo enmite'tmug ta'n wen opla'l'j. ⁶ Mo wel'ta'sigw ta'n tujiw igtig mimajuinu opla'tegej gatu awna wel'ta'sit ta'n tujiw teliaqewei

tela'tegetij ta'n telueg Nisgamewei wi'gatign. ⁷ Pa na 'gsalj wen, gisipuguttas ta'n pas'g goqwei. Apjiw 'gtlams'tasituates negmeg, apjiw lita'sualates ula'tegen, apji iga'lates.

⁸ 'Gsaltuaqan iapjiwewe'tew. Ta'n goqwe'l igan gnuatugsigupnn, tliatal, ta'n mimajuinu'g piltui'sultijig 'ns'tuaten, ugs'tqamugewe'l 'ns'tuo'ti gaqiatew. ⁹ Gjinisgam ignmugsi'gup ns'tuo'ti aq pestunmatmuan ugglusuaqanml aq igani gji'tuan ta'n tliatew. Pas'g mo wajui ignmugsiggup negm 'ns'tuo'tim. ¹⁰ Ta'n tujiw Gjisaqamaw ta'n 'ms't goqwei geitoq apaja'sij, ta'n teli ns'tmu'ti'gw, na gaqiatew. Na tujiw wajui ignmugsitesnu negm ugtns'tuo'tim.

¹¹ Ta'n tujiw mijua'ji'juianeg telewistuap aq teli angita'siap, aq telgwijia'p 'st'ge' mijua'ji'j. Ta'n tujiw gisigweianeg, puna'tuap ta'n tel mijua'ji'jueiap. ¹² Na teli apje'ji'jgl ta'n teli gji'julq Gjinisgam ta'n ma' gis nmiaqat. Gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw nmiatesnu aq nenuatesnu. Nige' na mawi apje'jg ta'n tel nenuq, gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw wajui nenuatesnu pa wije aq Gjinisgam ta'n tel nenuqsi'gw.

¹³ Ula nesisgl ta'n esgwiaqal, 'gtlams'tuaqan, lita'suaqan, aq 'gsaltuaqan. Gatu na mawi ms'gi'g te's'g, na 'gsaltuaqan.

Me' gegnua'tuloq ugjit na ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug

14 Munsugtmug 'gsalanew igtigig. Iga'tug 'ggamlamung ugjit 'msnmnew ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug. Me' aq igtigil puatmug ignmuan na ml'gigno'ti ugjit gisi pestunmuan Gjinisgam ugtagnutmaqanm. ² Na mimajuinu ta'n piltui'sit, ma gis glulagwi mimajuinu'g. Pas'g gelulatl Gjinisgam muta ma wen 'ns'tuagul. Weja'toq Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim gisi piltui'sin. Ta'n goqwei wesgutg na mimgwa'tas'g. ³ Gatu na mimajuinu ta'n pestunmatmuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm, gelulaji mima-juinu'g, apoqonmuaji aq welgwijimaji aq apgnua'laji. ⁴ Na mimajuinu ta'n piltui'sit pas'g melgignewalsit ta'n teli gtlams'tasit. Gatu na mimajuinu ta'n wesgutmuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm melgignewa'laji 'ms't ta'ni getlams'tmu'tiji.

⁵ 'Gsatmug 'ms't gis piltui'sultioq gatu me' aji gsatmug gisi pestunmatmoq Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Muta na mimajuinu ta'n wesgutmuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm me' mesgi'g 'lgowaqan elugwet je mu ta'n wen piltui'sit, glapis nat wen i'g ta'n gis tlimaj mimajuinu'g ta'n gis tluet. Na tujiw 'ms't ta'nig getlams'tmu'tlijig gisi apoqonmua'ten. ⁶ Glaman, nigmatut, jiujaqa lia'n ta'n eimutioq aq piltui'sian ma 'ns'tuiwoq, tali apoqonmugsitoqs'p? 'Lpa ma tali apoqonmugsitwoq glapis 'pgisituloq ta'n goqwei Gjinisgam gis musga'tuip gisna ta'n goqwei geituan, gisna igan gnuatuloq ta'n tliatew gisna gina'muloq Gjinisgam ugglusuaqanm.

⁷ Ta'n tujiw wen tapia'ji'jte'gej, aq mo tetapute'mug, tali gjitutes ta'n goqwei etlte'tg? Mo gisi gjitutes. ⁸ Ta'n tujiw matnaqqewaqaqan iga'q aq na ji'nm pipugwaqaqan

putuatg aq mo tetapu putuatmug, ma wen gisgaje'iug ugjit lien matnaqqewaqaanigtug. ⁹ Pa na wije'i tal gisi ns'tultew wen ta'n goqwei wesgutmn ta'n tujiw piltui'sin pa mo wen gegnuatuagw ta'n goqwei wesgutmn. Ma 'ns'tulug aq ma tali ugtapsuninug.

¹⁰ Gaqais mili'sultijig mimajuinu'g aq 'ms't wen nest'g ta'n teli'sij. ¹¹ Gatu mu 'ns'tmuan ta'n negm teli'sij. Ma tli ugsua'lawt pa wije'i aq gigmaq aq negm wije'i tli ugsua'litew. ¹² Getaqite'tmoq 'msnmnew ignmatimgewe'l wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug. Me' glu'igt'tew glutmoq aq e'wmanew na ignmatimgewe'l ta'n apoqonmuataq igtigig ta'nig getlams'tmu'tijig.

¹³ Glaman na mimajuinu ta'n piltui'sit amujpa a'sutmat 'msnmn na ml'gigno'ti ugjit gis gnuat'uan ta'n gis tluet. ¹⁴ Ta'n tujiw piltui'sian ta'n teli a'sutmai, 'nji-jaqamij a'sutmat, gatu mo e'wmug 'ntangita'suaqanm. ¹⁵ Tala'tega's nige'? Gitg tla'tega's. Piltui'sites ta'n tujiw a'sutmaian, aq elg a'sutmai e'wman glusuaqann ta'n 'ms't wen 'ns'ttal na tujiw 'ns'tuiten. Piltuintutes ta'n tujiw 'gtapegieian, aq elg 'gtapegieian ta'n 'ns'tuiten. ¹⁶ Ta'n tujiw mawita'ioq aq miwatmaj Gjinisgam aq piltui'sin, igtigig tal gis tluetaq, "Na tliatew?" Mu 'ns'tlug ta'n goqwei wesgutmn. ¹⁷ Wel miwatmaq Gjinisgam, gatu na ala igtigig ma' gisi apoqonmuam'gig.

¹⁸ Miwatmaq Gjinisgam me' piam piltui'sian je mu gilew. ¹⁹ Gatu ta'n tujiw eim ta'nig getlams'tmu'tijig ultesgatulti'tij ugjit emtoqwalanew Gjinisgam, tmg na'ngl glusuaqann tlua's ta'n 'ns'tuiten glaman gisi gina'mua's igtigig je mu newgtisga'q pituipntnaqanigl glusuaqann ta'n piltui'si.

²⁰ Wijigatulti'gw, mut mijua'ji'juitew, gatu ugjit ta'n goqwei winjig tleie'n pa wije'i aq gopisun, ta'n mo winjig geitug. Tli angita'si pa wije'i aq mimajuinu ta'n nestue'g. ²¹ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign na Gjinisgam teluet,

"Uggi glusites ula mimajuinu'g igtigig ta'n piltui'sultijig aq se'g weita'jig gatu je we'gaw 'ntmimajuinung ma' jigs'tuigw."

Na teluet Gjinisgam.

²² Ta'n tujiw piltui'sin etl musga'tun Gjinisgam ugml'gigno'tim ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw mo ugjit musga'tuan ta'nig getlams'tmu'tijig. Ta'n tujiw pestunmatmn Gjinisgam ugtagnutmaqanm etl musga'tajig ta'nig getlams'tmu'tijig Gjinisgam ugml'gigno'tim, mo ugjit ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw.

²³ Ta'n tujiw a'sutmewinu'g mawita'tij 'ms't wenig poqji piltui'sultijig, aq mimajuinu'g ta'n mo nestasulti'gw ta'n tel piltui'sing gisna ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw pisgwita'tij aq nutugsioq tluetaq, "Elue'wia'tioq."

²⁴ Gatu 'ms't usgutmoq Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n tujiw nat wen ta'n mo getlams'tasiug gisna mimaajuinu ta'n mo nestasigw pisgwa'j na tujiw Gjinisgam ugtagnutmaqanm musga'tuatew ta'n tel lue'winuij aq ula glusuaqan asgaiagutal ugtangita'suaqanm. ²⁵ Na tujiw 'pqoji nmi'sitew ta'n menaqqajewei tele'g. Nut-

gul'pa'sitew aq emtoqwalatal Gjinisgam. Tluetew, "Teliaq Gjinisgam eig ta'n eimoq."

Ta'n tujiw weltesgatulti'gig, Gjinisgam mo pualagwi ewnasita'new

²⁶ Glaman, nigmatut, tala'taqatitoqs'p ta'n tujiw ultesgatultioq ugjit emtoqwalanew Gjinisgam? 'Ms't wen geggung ml'gigno'ti ta'n tl gisi apoqonmuataq ta'nig getlams'tmu'tijig. Alt 'gtapegiattaq, igtig pestuntew, igtig tlimataq agnutmaqan ta'n Gjinisgam ignmapnn, igtig piltui'sitew, aq ap igtig gegnuatuataq mimajuinu ta'n goqwei wesgutg. Ta'n goqwei teliaq wet tliaq ugjit ml'gignewa'tuan ta'n teli gtlams'tasulti'tij Gjinisgam ugtmimajuinung. ²⁷ Pa na mimajuinu'g eimu'tijig ta'n piltui'sultijig, pas'g tapusijig gisna nesisijig ignmua's tli'sultinew. Amujpa na ingute'jit etlewistoq aq na tujiw nat wen amujpa gegnuatuaji ta'n goqwei wesgutmi'tij. ²⁸ Gatu mo mimajuinu eimug ta'n gis gnuat'uaq, na ula mimajuinu ta'n piltui'sit mu tli'siwis ta'n etl mawita'tij gatu gisi ngutewistuta Gjinisgam. ²⁹ Ignmuanej tli'sultinew tapusijig gisna nesisijig ta'n Gjinisgam ignmuapni ugglusuaqanml aq iganigji'tuanew ta'n tliatew, gatu igtigig amujpa menaqqajewei angite'tmi'tij ta'n tlian ta'n goqwei wesgutmi'tij. ³⁰ Gatu nat wen ta'n etli ultesgatultioq 'msng agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n wen etlewistoq, 'nqa'sij, aq ignmua's ala igtigl tl ewistulin. ³¹ 'Ms't ta'n te'sioq gisi usguttop Gjinisgam ugtagnutmaqanm, ingute'jit, glaman 'ms't gisi gnutmasultitoqs'p aq ulgwijimtultitoqs'p. ³² Migwite'tmug, na mimajuinu ta'n geggung Gjinisgam ugtagnutmaqanm geggung ml'gigno'ti gisi nqalsin aq esgman glapis ap negm gisi ewistun. ³³ Gjinisgam pualugsi'gw sangewo'ltinenu ta'n teli ultesgatulti'gw, mo pualugsigw ewnasita'nenu. x [Ala na'gwegl ji'nmug pemgopultijig igantug aq e'pijig aq un'jang maw pemgopultijig ugte'g. I' tla'taqatipnig agnutma'-tinew aq mo jigs'tmi'tij.]

³⁴ Na e'pijig wantaqo'lti'tis ta'n tujiw weltesgatulti'tij a'sutuo'guomg. Mo ignmuam'gig mawagnutma'tinew ta'n tujiw nat wen pestung. Amujpa jigs'tmi'tij. Na telueg Lesui'peweiei 'tplutaqan. ³⁵ Pa na 'gtu 'gji'tu'tij goqwei pipanima'tis ugji'nmumuaq wiguaq. Mo teltenug ugjit e'pijig mawagnutma'tiji ta'n tujiw mimaajuinu'g etli emtoqwala'tij Gjinisgam. ³⁶ Mo wel'te'tmuoq. Tel'ta'sultioq pas'g gilew Golintewaq geituoq Gjinisgam ta'n tel puatg tlian. Gatu mo telianug. ³⁷ Pa na mimajuinu tli ugsualsij Gjinisgam ugtagnutmewinumal gisna gisi msnmaj ignmatimgewe'i wejiaq Wejuli Nisgam uli gji'tus ta'n goqwei gis ewi'gmuloq na Gjinisgam ugt'tplutaqanm. ³⁸ Gatu mo jigs'tmug ula wi'gatign, mut jigs'tuanew.

³⁹ Glaman, nigmatut, iga'tug 'ggamlamung ugjit usgutmnew Gjinisgam ugtagnutmaqanm gatu mut wetqo'lanew wen piltui'sin. ⁴⁰ Amujpa 'ms't goqwei tetapua'tuoq aq gigwaji tla'taqatioq.

Se'sus ta'n tel minunsij

15 Nigmatut, nige' getu migwimuloq ugjit na gelu'lg agnutmaqan ta'n tel pestunmuloqop. Wesua'tuoqop ta'n tel nutmoqop aq me' nige' melgi gtlams'tasultioq. ² Etna na ula gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuloqop aq ta'n westaugtioqop. Siaw ml'gi gtlams'tasultioq aq gnn'moq 'ggamlamunuaq. Pa na mo gennmuoq 'ggamlamunuaq, mo tali ugtapsuninu ta'n teli gtlams'tasultioqop.

³ Ignmuloqop ta'n goqwei maw gelu'lg mesnmap. Etna na ula agnutmaqan. Na Se'suguli nepg'pnaq ugjit 'gltue'utinal ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. ⁴ Utqotalut'p aq nesuguna'qeg wenagiep aq minunsip ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. ⁵ Neialsip aq Pie'l nemiapnn aq na tujiw igtigig unaqapemg nemiap'pnaq. ⁶ Na tujiw neialsip aq me' aq na'n gasgiptnnaqanijig unaqapemg newgtsiniw 'ms't nemiap'pnaq. Suel 'ms't me' mimajultijig nige' gisgug, gatu alt nepu'tipnig. ⁷ Na tujiw musgalsip aq Ji'mej nemiap'pnaq aq na tujiw 'ms't ta'n te'sijig apostale'wiji.

⁸ Ugtejgewei neialsip aq ni'n nemi'g'p. Mo wen tel'ta'sigup Se'suguli neialsitew aq ni'n nemi'g'p aq gawasga'siap aq getlams'tasiap. Ili ugs'tqamuip Gjinisgamewigtug. ⁹ Ni'n mawi ugtejgewa'jui ta'n te'sijig apostale'wiji je mu te'pmu tlui'tugsin apostale'wit muta amasgipnng'pni Gjinisgam ugtmimajuinung. ¹⁰ Gjinisgam teli ul'telmip, apoqonmuip tele'n ni'n ta'n tele'i. Tetuji ul'telmip, me' melgi lugwa'p je mu ta'n igtigig apostale'wiji. Mu ta'n ni'n gis tla'tegewap gatu Gjinisgam ta'n teli ul'telmip, aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugwet ni'neg. ¹¹ Glaman, na ula ta'n pestunmatmeg aq getlams'tmoq, ugjiaq ni'neg gisna ugjiaq igtigig, 'ms't na wije tel pestunmatmeg. Na.

Ta'n tl minunsultitesnu

¹² Gatu ge' tlimigw. Getlams'tmu'tioq ta'n goqwei pestunmatmeg, Se'suguli gisi np'geg aq minunsit. Goqwei alt wet tlueioq ta'n nepu'tipni ma' apaji minunsulti'gw? ¹³ Gatu pa na tliaq ta'n goqwei tlueioq, na mo Se'suguli minunsigup. ¹⁴ Pa na Se'suguli mo minunsigw ta'n tujiw gisi np'geg, na tujiw mo geggumueg ta'n tl pestunmatmegeg aq gilew mo geggumuoq ta'n goqwei 'gtlams'ttoqs'p. ¹⁵ Je me' aq na. Tel musga'lugsieg'p ugjit tli egso agnimanen Gjinisgam, muta wesgumg'tt'p ugjit negm unaqa'lan Se'sugulial gisi npliteg. Gatu pa na tliaq ta'nig nepu'tipnig ma apaji minunsulti'tigw, na tujiw mo wenaqa'lagupnn Se'sugulial. ¹⁶ Pa na ta'nig nepu'tipnig mo apaji minunsulti'gw, mo Se'suguli minunsigw. ¹⁷ Pa na Se'suguli mo minunsigus, na tujiw ta'n teli gtlams'tmu'tioq mo tali ula'lugswoq aq gilew me' elue'utigtug eimu'tioq. ¹⁸ Aq ta'nig getlams'tasultipni'g Se'sugulial ta'n nepu'tipnig mn'tua'gig el'ta'pni. Na'te'l etl gaqiaq. Pas'g na mo telianug. ¹⁹ Pa na ta'n tel lita'sulti'gw Se'sugulieg pas'g gelu'lg ugjit ula mimajuaqan aq mo nugu, na tujiw

te'pmug me' ewlite'lgaqan je mo ta'n pas'g wen piluei ula ugs'tqamug.

²⁰ Gatu Se'suguli gisi 'np'geg aq minunsip aq ula na teliaq. Etna na ugjit weji musga'tugsi'gw ta'n nepu'tipnig wije tli apaji minunsultitaq. ²¹ Mimajuinu'g nepu'tipni ugjit ta'n tela'tegep newgte'jip ji'nm Ata aq mimajuinu'g gisi apaji minunsultitaq ugjit ta'n tela'tegep igtig ji'nm Se'suguli. ²² Ta'n te'sijig mimaajuinu'g 'npu'titaq muta wet agutmu'tijig Atao'q, pa na wije ta'n te'sijig mimajuinu'g apaji minunsultitaq tleiaultijig Se'sugulieg. ²³ Gatu ta'n te'sit wen minunsitew ta'n tujiw tetaputesg iga'q. Se'suguli amgwesewa'juip. Minunsit aq na tujiw ta'nig tleiaultijig negmeg minunsultitaq ta'n tujiw apaji pging. ²⁴ Na tujiw gaqietew ugs'tqamu. Se'suguli wissuignemataq mn'tu'g, igani assusultijig, aq ta'nig geggum'ij ml'gigno'ti. Gjinisgam ujli iga'tuatew ugpitng 'ms't goqwei. ²⁵ Amujpa Se'suguli igani assusit glapis Gjinisgam wissuignemaj 'ms't ta'n te'sijig ta'n getana'titl. ²⁶ Ugtejgewei ta'n goqwei getanugsi'gup ta'n Se'suguli jiglatte, na 'npuaqan. Na tujiw 'ms't goqwei wissuigno'tg. ²⁷ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gjinisgam wissuignatg'p 'ms't goqwei aq iga'tuap Se'sugulial ug-pitng." Weli gji'tuoq, na glusuaqann "'ms't goqwei" mo mawi igalsigup Gjinisgam ta'n iga'tuapnn 'ms't goqwei Se'sus ugpitng. ²⁸ Gatu ta'n tujiw 'ms't goqwei gaqi iga'tuteg Se'suguli ugpitng, aq negm igani assusit, na tujiw negm na Gjinisgam uggwisl, igalsilital Gjinisgam ugpitng ta'n 'ms't goqwei gaqi iga'tuap negm ugpitng. Na tujiw Gjinisgam mesta assusitew 'ms't tami.

²⁹ Gatu ta'nig nepu'tipnig mo apaji unagita'ti'gw, goqwei ugjit sign'tuaten ula mimajuinu'g ugjit ta'nig gis nepu'tipnig? Goqwei wet tla'taqatioq glapis 'gtlams'tmoq ta'nig nepu'tipnig apaji minunsultitaq? ³⁰ Aq ninen, goqwei ugjit iga'tutesnen 'ntmimajuaqanminen te'sigisg'g? ³¹ Wijigatulti'gw te'sigisg'g weltesgm 'npuaqan. Me'gitelmuloq ta'n tel gegnu pmita'ioq Se'suguliewigtug, na Gjisaqamawminu. Etna na ugjit wet tlimuloq. ³² Tali ugtapsunig gis matnijig Epesusewaq pa wije aq, elue'ultijig wi'sisg ugjit pas'g ta'n goqwei 'msntes ula ugs'tqamug? Mo teli ula'liug. Pa na mo nugu apaji minunsultigw na tujiw tla'taqatinej ta'n i' tluepnig, "Jugwita'gw, mijultinej, aq samqwoltinej aq giso'ltinej muta sapo'nug 'npu'titesnu." Pas'g na mo telianug.

³³ Mut lue'wa'lugsultinew. Pa na gitapaq na negmow ta'nig opla'taqatijig na 'pqot tla'tegetes 'st'ge' negmow aq seioqwalsin. ³⁴ 'Ns'tua aq pun lue'wia aq pun patat'ega. Alt gilew mo nenuawoq Gjinisgam je tlia tlui'tusultioq Gjinisgam ugtmimajuinung.

Pilue'gt'tal gaqinal ta'n tujiw minunsulti'gw

³⁵ Nat wen pipanigesij, "Tal gis minunsultitaq ta'nig nepu'tipnig? Talamugt'tal wa'qiwal?" ³⁶ Elue'wien ta gi'li! Pa na mo nestmun ta'n tel pipanigesin. Ta'n tujiw iga'taqun 'sginmin maqamigeg, ma 'sgalianug glapis sugul'gaq. ³⁷ Aq ta'n goqwei iga'taqutmn maqamigeg pas'g 'sginmin. Etug 'sginmin glumgwei gisna ap igtig

'sginmin ta'n pugjige'l 'pqojigwetew. Mo iga'taqutmun ta'n goqwei gis gisigweg. Na 'sginmin ta'n iga'taqutmn, 'lpa piltui angamgug ta'n tujiw gisigweg. ³⁸ Gjinisgam ignmatg 'sginmin 'pqoji sgalian aq nigweg tlamugt'tew ta'n negm tel puatg. El'toq te's 'sginmin sgalian aq nigwen ta'n telamu'gl iga'taqut'pnn. Igataqutmn piesgmn, piesgmn nigwetew.

³⁹ Eimu'tijig mimajuinu'g, wi'sisg, jipji'jg, aq nme'ji'jg. Mimajuinu'g wa'qiwal mo wije'nugul aq wi'sisg, gisna ala igtigig.

⁴⁰ Negmow ta'nig tleiaultijig wa'so'q wa'qiwal me' pilue'l aq ginu. Negmow wa'so'q me' weli angamgusultijig je mu negmow ta'nig tleiaultijig ula ugs'tqamug.

⁴¹ Na na'gu'set welaset, aq tepgun'set piltuaset, aq gloqowejg me' aji piltuasultijig aq alt gloqowejg me' nutgasultijig je mu igtigig.

⁴² Etna na ula wije'tew ta'n tujiw nepu'tijig apaji minunsulti'tij me' pilue'l ga'qinal gugunmi'titaq. Ta'n tujiw 'npuinu utqutaluj sugul'gatew, gatu ta'n tujiw minunsij iapjiwewei mimajuaqan guguntew. ⁴³ Ta'n tujiw 'npuinu utqutaluj, ma nugu gepmitelmam'g gatu ta'n tujiw minunsij na tujiw apji gepmitelmaten. Gaqinal menaqanaqal aq 'nputitesnu, gatu ta'n tujiw apaji minunsulti'gw ml'gignattesnu aq apjiw mimajultitesnu.

⁴⁴ Ta'n tujiw utqutaluj ugs'tqamugewei wa'qi gatu ta'n tujiw minunsij wa'so'qewe'tew wa'qi. Gjinisgam gisitoq ugs'tqamugewei ga'qinal aq maw wa'so'qewei ga'qinal gisitatal. ⁴⁵ Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gjinisgam eliapnn Ataal, amgwesewei ji'nmul, aq ignmuapnn mimajilin," gatu ugtejgewei Ata, na Se'suguli. Negm ignmugsitesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

⁴⁶ Amgwesewei, geggunmu'gl ugs'tqamugewei ga'qinal, gatu pugjige'l Gjinisgam ignmugsitesnu wa'so'qewe'l ga'qinal. ⁴⁷ Amgwesewei Ata wejitasip t'pgwan aq tleiawit ugs'tqamug, gatu tapuewei Ata na Se'suguli na wejiep wa'so'q, ⁴⁸ Ta'nig tleiaultijig ugs'tqamu wije telita'sultijig pa wije aq ta'n wen t'pgwanigtug wejiep. Ta'nig tleiaultijig wa'so'q wije telita'sultijig pa wije aq ta'n wen wejiep wa'so'q. ⁴⁹ 'Ms't ta'n te'si'gw wije telita'sulti'gw pa wije aq Ata, gatu newgte' na'gweg wije tlitasultitesnug pa wije aq Se'suguli.

⁵⁰ Ula telimuloq, nigmatut, na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ma gisi pisgwita'gwig Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Ta'nig geggunmi'titl ugs'tqamugewei wa'qiwal ma gisi msnmi'ti'gw ta'n goqwei iapjiwewei glapis 'msnmi'titaq wa'so'qewei wa'qiwal muta ugs'tqamugewei wa'qiwal 'np'tal aq ma iapjiw mimajulti'gw.

⁵¹ Getu' gnu'a'tuloq ta'n goqwei a'guteg. Ma 'ms't gaqi 'npu'tigw, gatu awna jiniw ignmugsitesnu pile'l ga'qinal. ⁵² Tli nqa'si tliatew pa wije aq ta'n 'gpugug teli psigwates. Na tliatew ta'n tujiw Gjinisgam ugtejgewei ugpipugwaqanm nutmoq. Na tujiw ta'nig nepu'tijig unagita'taq aq iapjiw mimajultitaq. Toqo ginu ignmugsitesnu pile'l ga'qinal ta'n iapjiw mimajultitesnu. ⁵³ Nige' geggunmu'gl ugs'tqamugewei ga'qinal, ta'n 'np'tal. Amujpa ignmugsitesnu wa'so'qewe'l ga'qinal glaman ma 'npu'tigw. Na tujiw iapjiw mimajultitesnu.

⁵⁴ Ta'n tujiw ula tliatew, ignmugsi'gw wa'so'qewe'l ga'qinal glaman ma' 'npu'tigw gatu iapjiw mimajultitesnu. Na tujiw ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng na tliatew,

“'Npuaqan wissuignulten.

'Npuaqan ma nugu i'gtug.

⁵⁵ 'Npuaqan, ma nugu wissuignemiweg.

'Npuaqan, mo etenug 'gml'gigno'tim

ta'n tli asgaiwitesnen?”

⁵⁶ Lue'uti ta'n pegisitoq 'npuaqan gaqiatew aq na 'tplutaqan ta'n musga'tugsi'gw 'gtlue'utinal ma nugu ilsumugsigw. ⁵⁷ Ge' miwatmuanej Gjinisgam ta'n ignmugsi'gup wissuignemotmnenu 'npuaqan wet sapu tl lugwet Gjisaqamaw Se'suguli.

⁵⁸ Glaman wijigatulti'gw, ta'n mawi gsaluloq, ml'g'pugultigw. Mut goqwei ignmatmnew maja'lugsinew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq mut ignmuanew wen lue'wa'lugsinew. Iapjiw siaw lugwatmug Gjinisgam ugtlgowaqan muta geitu'g ta'n goqwei tela'tuoq Se'suguliewigtug apjiw tepawgtig.

Pem mawo'tu'tij suliewei ugjit gitapenaq ta'nig getlams'tasultijig

16 Pualuloq tla'taqatinew pa wije aq ta'n te'lim'p'ng igtigig ta'nig getlams'tasultijig Galeti-
aewa'gig. Pem mawo'tu'tij suliewei ugjit apoqon-
muanew ta'nig getlams'tasultijig Seluselemg. ² Te's
aqantie'umg 'ms't ta'n te'sioq ta'n telgi'g suliewei gis
ne'pa'tuoq aqantie'uti amujpa na ta's'g iga'tuoq gme-
tug. Na tla'taqatioq, glaman ta'n tujiw 'pgisinan ma al
mawa'tuoq suliewei. ³ Na tujiw apgotgimas ji'n mug
ta'n gilew gisi mgnoqopnig ugjit la'tunew ula 'gtign-
matimgewe'mual Seluselemg aq ignmua's wi'gatign
ugjit gnu'a'tugsinew ula ignmatimgewei. ⁴ Nemituan
tepawgtig ugjit ni'n lien, na tujiw wije'witaq.

Ta'n goqwei Poligap gisite'tg

⁵ Pugjitew jugu'a's aq naji mittugwalultoqs'p gatu
tmg amujpa wet saputa'sia's Masetoniaewa'gig aq na
tujiw 'pgisintes ta'n eimu'tioq. ⁶ Etug jel siawqattes ta'n
eimoq glapis gesig gaqiaq. Na tujiw gisi apoqonmuito-
qs'p ta'n tl siawa'sites ta'n tet tami lia's. ⁷ Mo pas'g getu
nemu'luoq gijga'ji'j. Me' getu 'pgitgatm ta'n eimoq,
Gjisaqamaw tli ul'te'tg.

⁸ Gatu siawqattes Epesuseg glapis pestie'uti teluisig
Pentigast iga'q. ⁹ Assma nige' pugwelg lugowaqan
ugjit Gjinisgam eteg ta'n maw tepawgtig ugjit lug-
wattes, je tlia i'mu'ti'tij pugwelgig ta'nig getantu'tij
Gjinisgam ugtlgowaqan.

¹⁰ Ta'n tujiw Timoti 'pgising ta'n eimutioq, mut
awan'ta'sultinew ugjit ul'ta'sualanew muta negm elu-
gowatl Se'sugulial pa wije aq ni'n. ¹¹ Mut wen ign-
muanew pepsitelman gatu apat gitmug welgwiing aq
apoqonmug ta'n tl siawa'sitew glapis 'pgising ta'n eim.
Esgmalg apaja'sin aq maw igtigig ta'nig wijig'tijig
ta'nig getlams'tasultijig.

¹² Gatu nige' ugjit wijigmug Apollos. Munsaiqaq ugjit mittugwalugsinew aq maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig gatu mo wel'te'tmug'p ugjit lien nige'. Gatu lietew ta'n gase'g gisi pgwatoq.

Ugtejgewe'l glusuaqan

¹³ Ango'tmug aq ml'g'pugultigw. Ml'gito'ltigw, aq ml'gi gtlams'tasultioq. ¹⁴ Ta'n pas'g goqwei tela'tuoq, tla'tug muta gesaloqig igtigig.

¹⁵ Gejioqig, Stipen (E'gian), aq wi'gma, amgwesewa'juultipnig ta'n getlams'tasultijig Gli'gewa'gig. Igal-sultipnig ugjit lugowanew Gjinisgam ugtmimajuinung. Wijigatulti'gw, etawaqtmuloq ¹⁶ ugjit majulgwalanew na mimajuinu'g ta'n ilgwenugsioq pa wije aq negmow, Stipen aq wi'gma maw 'ms't wen ta'n maw lugutijig.

¹⁷ Welgwijin muta Stipan, Poltunatus aq Aqqaigs weita'pnig ta'n eimoq. Gilew mo eimu'tiwoq ta'n eim ta'n tli apoqonmuitoqs'p gatu negmow apoqonmui'pnig.

¹⁸ Aq welgwija'lipni pa wije aq ta'n tel welgwija'lugsioqopnig. Na mimajuinu'g ta'n telo'ltijig 'st'ge' negmow te'pmi'tij gepmitelmugsinew.

¹⁹ 'Ms't ta'n te'sijig ta'n getlams'tasultijig E'siaewa'gig, me' wi'tugsioqopnig. Aguila aq Plisilla elgitmugsioqol ugt'gsaltuaqanmuow aq maw igtigig Gjinisgam ugtmimajuinung ta'nig mawi ultesgatultijig wiguowaq.

²⁰ 'Ms't ta'n te'sijig ta'nig getlams'tasultijig pipanimipnig ugjit wi'tan. Ultesgug 'ms't wen aq tla'tagatigw ugjit musga'tunew ta'n teli gsaltultioq.

²¹ Pa na npitnigtug ula ewi'gm, "Ni'n Poligap wel'ta'sualuloq."

²² Ta'n wen mo gesalagul Gjisaqamawul, Gjinisgam ugtapulatal. Etawaqtmul Gjisaqamawminu, Se'suguli apugjig apaji pgisinn.

²³ Etamg Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew.

²⁴ Elgitmuloq ntg'saltuaqanm muta 'ms't tleiaultioq Se'suguliewigtug. Glapis ap nemu'loq, Poligap.

2 Golintewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na ta'puewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaaji na mimajuinu'g Golintewaq. Telimaji goqwei ugjit me' mnaq emittugwalanew.

Teplutg na tla'tegen aq negmow getu gji'gtu'tij goqwei ugjit ma gis tla'tegegw ta'n teplumaji. Poligap migwimaji ta'n gegnu'tmuaji tla'taqatinew aq getu gji'toq jigs'tmuanew. Telimaji apigsigtuanew igtigig ta'nig gis jiglita'jig lue'utigtug aq apoqonmuanew mu nugu tla'taqatinew. Poligap migwimuaji ta'n Gjinisgam Gisiteget wele'waji aq telteg negmow welewa'tiji igtigig. Pjiliw ta'nig nutma'tijig Selusalemg aq maw Jutiaewa'gig ta'n Se'sus na Westaulg tleiwit.

Poligap etl lugowatl Gisitegelitl aq telimaji mimajuinu'g na pilei gisagnutmamgewe'l. Poligap je tlia gitnmat aq welmaje'g wejo'tg gisa'lan mimajuinu'g majulgwalanew Gisitegelitl.

Getu' tlimugsi'gw ta'n goqwei Gisiteget gis tla'teget ugjit ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup.

Ta'n qoqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap miwatmuatl Gisitegelitl (1.1-11)

Ta'n goqwei Poligap elugwatg ugjit ulapetmnew na Golintewaq (1.12-7.16)

Amujpa gmetug iga'tug ta's'g suliewei ugjit apoqonmuanew Nisgam ugtmimajuinumg ta'n ewle'jultiliji (8.1-9.15)

Nisgam megnatl Poligapal ugjit apostale'witewilitl (10.1-12.21)

Ugtejgewe'l glusuaqann ugjit witapaq (13.1-13)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si, aq ap ewi'gmuloq, ta'n getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug, na 'gjigan Golint, aq maw 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg, Gli'gewa'gig. Ni'n aq Timoti, 'gjignaminu Se'suguliewigtug, wel'ta'sualuleg. Ni'n na Se'suguli ug-tapostale'witemul, muta Gjinisgam Gisiteget tel'te'tg'p.

² Etamgig, Gjinisgam gujjuinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ulelugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgmuow, aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

Poligap miwatmuatl Gjinisgaml

³ Ge' miwatmuanej Gjinisgam, ta'n Gjisaqamaw Se'suguli ujjl. Negm na gujjuinu, aq mawi ewlitelmaji mimajuinu'g, apoqonmuaji aq apgnua'laji. ⁴ Apjiw apgnua'lugsi'gw aq melgignewa'lugsi'gw ta'n tujiw gitnm'ti'gw. Na tujiw wije' gis tli apgnua'latesnu igtigig, ta'nig mil gitnm'ti'tij. Apgnualgig pa wije' aq Gjinisgam ta'n teli apgnua'lugsi'gup, aq teli ewlitelmugsi'gup.

⁵ Ginu tel piam gitnm'ti'gw, ta'n Se'suguli tel gitnmap, gatu elt mawi apgnua'lugsitesnu, aq ulgwija'lugsitesnu. ⁶ Ninen maw gitnm'tieg'p ta'n tujiw pegisitulo'q gelu'lg agnutmaqan, ta'n gisi ugs'ta'titoqs'p, na gilew weji apoqonmugsioq. Ta'n tujiw Gjinisgam apgnua'lugsieg, na wije' gilew tli apgnua'lugsitoqs'p aq apoqonmugsitoqs'p. Ignmugsitoqs'p na ml'gigno'ti ugjit gisipugutmnew, na wije' gitnmo'qon ta'n ninen

gisipugutmeg'p. Etna na ula ugjit Gjinisgam ignmugsi'gw gitnm'tinenu glaman apgnualatesnu igtigig.

⁷ Elita'sual'g't Gjinisgam apgnua'lugsinew aq apoqonmugsinew aq geitueg na tla'tegetew ugjit gilew. Geitueg ta'n tel gitnm'tioq ta'n ninen tel gitnm'tieg'p elt gilew tli apgnua'lugsitoqs'p ta'n ninen teli apgnua'lugsieg'p aq apoqonmugsieg'p.

⁸ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq getu migwimuloq ta'n tel gitnm'tieg'p E'siaewa'gig eimu'tie'g. Pajiji ma'mun gitnm'tieg'p aq amasgipnugsieg'p. Tel ta'sieg'p ma saputawsultiweg. ⁹ Tel'ta'sieg'p 'lpa 'npu'titesnen. Mo eigtnugup tami ta'n tli apoqonmasultitesnen. Na ula wet tliaq glaman ma' lita'sualsultiweg gatu awna lita'sualatesnen Gjinisgam, ta'n gisi un-aqo'laji nepu'tilipni. ¹⁰ Enmi amasgipnugsieg'p, glapis suel ne'po'qsieg, gatu Gjinisgam westaugsi'p. Wije' siaw tla'tegetew. Westaugsi'p te'sigis'g aq geitueg siawi ugs'taugsitesnen. ¹¹ Pipanimuleg siawi apoqonmuinen, ta'n teli a'sutmessewieg. Na tujiw pugwelgig mimajuinu'g miwatmua'tital Nisgamal ta'n teli asitemugsioqol ugta'sutmaqanmual ugjit saputa'luginen. Na wet tl miwatmua'tital Gjinisgaml.

Ta'n goqwei Poligap telsemsip, mo gis tla'tegegup

¹² Mawi ul'ta'sultieg gis tluenen, tetapua'taqatieg'p mimajuinuigtug aq me' piam ugjit gilew ta'n te'sioq.

Gjinisgam gejugsiieg mo wesgiji angamgusultiweg. Eli-ta'sualg't ilgwenugsinen mu ninen ta'n teli angita'sultiweg. Negm Gjinisgam teli ul'telmugsieg'p ignmugsinen ml'gigno'ti ta'n tli tetapua'taqatinen aq ntangita'suaqanminen telimugsieg na tlian. ¹³ Ewi'gmuleg pas'g ta'n goqwei gis gittoqs'p, aq gisi ns'tasultitoqs'p aq mo goqwei mimgwa'tulueg'p. Mo tetuji ul nenuwoq pas'g pualuleg ugsua'tun ta'n tel wi'gmuloq. Eli-ta'si ugjit wajui ns'tmu'tinew, ¹⁴ ta'n goqwei nige' pas'g gijga nestasultioq. Ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'sus uguna'gwegm iga'qt'tew, gilew gisi ul'ta'sultitoqs'p ta'n ninen teli pgsitule'g gelu'lg agnutmaqan glaman ugs'ta'titoqs'p aq ninen ul'ta'sultitesnen ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹⁵ Tetuji gji'tuap ula. Etna na ugjit gisita'siap 'nqa'sin aq nat nmu'linew gesgmnaq siawa'siw Masetoniaewa'gig. Gisita'siap mittugwalulinew ta'n tujiw pm lia'n na'te'l aq ap ta'n tujiw pmi apaja'sian. Na tujiw apogonmatimg ugsua'tultoqs'p ta'n tli lia's Jutiaewa'gig. Na tujiw tgwangatetew ta'n tli ulapettoqs'p. ¹⁷ Gatu mo gis juju'ewap. Etna na ugjit pipanimtultioq ta'n goqwei weji sa'se'wita'siap? Etug jel tel'ta'sultioq menaq ta menaqajewei gisita'siw? Gisna tele'i pa wijei aq ugs'tqamugewa'j ta'n nujinm'ji'muet. Ta'n pas'g goqwei wel'te'tg gatu ma tla'tegeg. ¹⁸ A' na moqwa'. Gjinisgam na teliaqewei aq ni'n na Gjinisgam ugtapostale'witemul. Teliaq teluei. Ma egs'pugua'luluoq. Teliaq ta'n gis tlimuloq. ¹⁹ Se'suguli, Gjinisgam uggwisl, wesgumg'tt'pnig Sailas, Timoti, aq ni'n. Ma negm ewnasimuluoq. Ta'n tujiw teluej e'e. Apjiw tla'tegetew menaqajewei ta'n teluej. Negm na maw gi'gwajiet.

²⁰ Etna na negm Se'sus tela'teget 'ms't ta'n Gjinisgam teli tplumugsi'gup. Ta'n te's'g goqwei glutmug Gjinisgam, amujpa na wet sapu tli lugwet Se'suguli ugwisunmg. Amujpa gtlams'tmug Gjinisgam na tla'tegetew ugjit ginu. Na tujiw gis tluetesnu, "Na tliatew." Na tla'taqati'gw Gjinisgam gepmitelmatesnu. ²¹ Etna na negm Gjinisgam ta'n siaw gisa'lugsi'gup gisipugutmnenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Etna na Gjinisgam ta'n gisi mgnugsi'gup ugjit lugowanenu.

²² Gegnugwalugsi'gup ugjit negmewe'n, ta'n tujiw ignmugsi'gweg Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq glaman 'gjittesnu ginu na Gjinisgam un'jang aq 'msntesnug ta'n te's'g goqwei teplumugsi'gup. Ta'n tujiw Wejuli Nisgam mesnug smtug 'ggamlamun sa'se'wigwija'tul-tew aq na tujiw Gjinisgam gtu' tetapua'lates, aq ignmugsinenu ml'gigno'ti gis tla'taqatinenu.

²³ Gjinisgam ugwisunmg etl luei teliaq telimuloq. Geitoq ta'n telgwig 'ngamlamun. Mo getu ewlgwija'luluoq ta'n tli majiaqa'lultoqs'p. Etna na ugjit gisita'siap mo pe' lien Golint. ²⁴ Mo wejo'tmug assumulinen ta'n teli gtlams'tmu'tioq gatu awna maw luguti'gw glaman 'ms't ulgwijultitoqs'p. Melg'pugutmoq ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug.

2 Gisita'siap ugjit ula. Ma liew nugu aq gisa'luloq ewlgwijultinew. ² Muta gisa'luloq ewlgwijultinew, wen i'ttew ta'n ni'n welgwija'lit? Gilew pas'g gis tla'taqatitoqs'p aq ma gis tla'taqatiwoq ni'n ewlgwi-

ja'luloq. ³ Etna na ugjit weji wi'gmuloqop na wi'gatign. Mo getu liewa's ugjit ewlgwija'lulinew gilew na mima-juinu'g ta'n ulgwija'ligoq. Tel'ta'si ta'n tujiw ni'n ulgwijinan na gilew elt ulgwijultitoqs'p. ⁴ Metuite'tmap wi'gmulinew. Suel gaq suisga's'g 'ngamlamun aq pugwelg'pnn 'nsaqpigunn nisiaqal. Mo getu ewlgwija'luluoqop gatu amujpa neia'tuloqop ta'n tetuji gsaluloq aq ta'n tetuji asgawig ta'n goqwei teliaq ugjit gilew.

Apigsigtug ta'n wen gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej

⁵ Etna na ula ugjit weji wi'gmuloqop ugjit na mima-juinu ta'n tel pata'tegep. Gisa'toqop gitnmo'qon aq ewlgwija'lip, me' ma'muni ewlgwija'lugsioqop gilew je mu ni'n. ⁶ Mawi ultesgatultioq aq gis tla'taqatioq ta'n telimuloq aq negm gi's gisi ugtapet. Na nige' tepiaq. ⁷ Gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej, aq na nige' 'ms't ta'n te'sioq apigsigtug aq ulgwija'lug. Mut ignmuanew siawi ewlgwijin glapis mo nugu gisipugutmug aq glapis mu nugu 'gtlams'tasigw. ⁸ Gatu nige' etawaqtmuloq apaja'lug mawi ultesgatultioq aq gnua'tug ta'n tetuji gsaloo. ⁹ Weji wi'gmuloqop na wi'gatign ugjit 'gji'tunew jigs'tuinew ta'n telimuloq. Na nige' telimuloq, "Apigsigtug!" ¹⁰ Ta'n tujiw wen apigsigtuoq elt ni'n apigsigtaq, aq ta'n tujiw ni'n apigsigtaqap, wet tla'tegei Se'sus ugwisunmg ugjit ggelu'lgmuow. ¹¹ Ta'n tujiw wen gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej, apigsigtug, glaman ma Gjimm'tu gis lue'wa'lugsigw aq ma' gistesgugsigw. Weli gji'tu'g ta'n telsigej negm. Na.

Poligap sespetelmatl Taitusal

¹² A' na nige', ta'n tujiw elianeg na 'gjigan Tloas, ugjit naji pestunmn na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli, gisi ma'muni al pestunmugapnn muta Gjisaqamaw pana'tuapni uggamlamunual ugjit na mimajuinu'g jigs'tmu'tinew. ¹³ Gatu wesam ma'mun sespeta'siap muta mo gis wejiaqap na'te'l Taitus, 'njignam. Na tujiw telimg'pnig negmow ta'nig getlams'tasultijig, "Ap nmu'ltoqs'p," aq siawa'siap Masetoniaewa'gig.

E'wmug na ml'gigno'ti ta'n Westaulg ignmugsi'gw x [Gisi wissuigno'taqatitesnu lue'uti, e'wmug na ml'gigno'ti ta'n Westaulg ignmugsi'gw. Apjiw gis tluetaq ta'n tujiw weljema'gewei nasgmn aq pa na wijei gis tluetaq wen ta'n majulgwalatl Westaulgl.]

¹⁴ Majulgwalog Se'suguli ta'n teli apjiw il-gwenugsi'gw, gisi wissuigno'taqatitesnu lue'uti. Nige' gis nmitutew 'ms't wen ta'n tel gawasga'lugsi'gweg aq ta'n tel mimajulti'gw Gjinisgamewigtug te'sigis'g. E'wugsi'gw ugjit usgumanenu Se'suguli glaman na agnutmaqan ugjit se'sa's'gt'tew 'ms't tami pa wijei aq weljema'gewei. Miwatmaqat Gjinisgam ugjit ula. ¹⁵ Ta'n tujiw Se'suguli eig 'gtinnenaq tetapua'lug Gjinisgam pa wijei aq weljema'gewei muta Gjinisgam nemiatl Se'susal eimlij 'gtinnenaq. 'Ms't ta'nig westa'tijig aq ta'nig mo westa'ti'gw geitu'tij Se'suguli eig 'gtinnenaq

muta pa wije aq weljema'gewei nasgmn. ¹⁶ Ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo wels'tmi'ti'gw ta'n tujiw wesgut-meg mn'tua'gig aq wa'so'q. Etna na pa wije aq ta'n go-qwei jijemaq ugjit negmow. Mo wesua'tu'tigw aq mn'tua'gig siawi 'lta'taq. Gatu awna ta'nig westaultijig, wels'tmi'tij ugjit negmow, pa wije aq weljema'gewe'l. Ugsua'tu'tij aq 'lta'taq wa'so'q. Wen tepawgtit ta'n lug-wattew ula 'lgowaqan? ¹⁷ Pas'g negmow ta'nig gigwajia'tijig Gjinisgamewigtug. Mo ninen telo'litiweg pa wije aq pugwelgig igtigig ta'n teli ugsua'tu'tij Gjinisgam ugglusuaqanml ta'n goqwei mawi anawgtig. Mo gesite'tmi'ti'gw. Pas'g teli ugsua'tu'tij pa wije aq go-qwei pas'g gisi ntuisgetunew ugjit suliewei. Gatu ninen gigwajia'gewei pestunmatmeg. Ninen na Se'suguli ugtlugowinumg aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg nineneg. Gjinisgam petgimugsieg'p aq nemugsieg. Na teli usgutmeg gigwajia'gewei aq gis lita'sualitesnen.

Nisgam pilei gis agnutmamgewei ta'n wet lugowug

3 Mut tli ugsua'tunew 'st'ge' ap tl ginualsultinen. Mo ninen wije telo'litiweg pa wije aq igtigig ta'nig nuji pestunmu'tijig. Pegisitu'tipnn wi'gatignn ugjit musga'tugsinew ta'n wenulti'tij, ap puattaq wi'gatignn wejiaqal gileweg musga'tuanew ta'n wel'te'tmoqol. ² Gatu ninen mo menuegewegl wi'gatignn ugjit musga'tugsinew ta'n wenultieg. Ta'n goqwei gis gina'muleg'p gis nmitas'gt'tew gilew ta'n tel pmita'ioq. Ta'n te'sijig gisi gji'tutaq aq gisi ns'tasultitaq ta'n tel pmita'ioq. Na pas'g telamu'g wi'gatign nuta'maieg. Apjiw migwitelmultesnen 'ngamlamuninaq aq ma awan'ta'sualulueg. ³ Ninen pestunmuleg'p na gelu'lg agnutmaqan aq getlams'tasultioqop Se'suguliewigtug. Musga'tuoqop ta'n tel mimajultioq na Se'suguli eig 'ggamlamunuaq. Gjinisgam ta'n apji mimajit iga'tug-sioqop 'ggamlamunuaq wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug. Iga'tugsioqop gelu'lg agnutmaqan 'ggamlamunuaq glaman ma awan'ta'sultiwoq pa wije aq wi'gas'g wi'gatignigtug, gisna gun'tewigtug. Gnn'mug 'ggamlamunuaq aq ma awan'ta'sultiwoq. ⁴ Se'suguli 'ntinnenaq eig, etna na ugjit wet blueieg ula. Elita'sual'g't Gjinisgam aq geitueg na tla'tegetew, wet sapu tl lugwet Se'suguliewigtug. ⁵ Mo tel'ta'sultiweg ninen gisi nguti tla'taqatitesnen ula 'lgowaqan. 'Lpa mo goqwei tepawgtinug gis tla'taqatieg Gjinisgamewigtug. Etna negm na Gjinisgam ignmugsieg ml'gigno'ti gis tla'taqatinen aq siaw munso'ltinen. ⁶ Etna na negm, ta'n ignmugsieg'p na ml'gigno'ti, aq apoqonmugsieg'p ta'n tel tlimg'j igtigig ta'n goqwei gisite'tg'p, na pilei mawagnutmamgewei ugjit na gelu'lg agnutmaqan, ta'n gisi ugs'tawian mimajuinu'g. Mo telimaqatjig, "Amujpa jigs'tmoq ta'n te's'g goqwei 'tplutaqan Lesui'peweiei." Ma gis waju majulgwatmuoqol, na ugjit 'pgisulaten mn'tua'gig. Gatu awna teli'limg'tjig, "'Gtlams'tmug na gelu'lg agnutmaqan aq ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew," muta ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q, siaw munso'ltinen. Etna na negm, ta'n ignmugsieg'p na ml'gigno'ti, aq apoqonmugsieg'p. ⁷ Gjinisgam ugml'gigno'tim

musga's'g aq paqtata's'g ta'n tujiw ignmuateg Mowisal na 'tplutaqan ewi'gas'g gun'tewigtug. We'gaw Mowis ugsisgw paqtata's'g. Na paqtateg pem jigla's'g'p gatu Isle'laq mo gis siawi angama'tigupnn. ⁸ Ta'n tujiw 'tplutaqan ignmuateg, Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g'p. Gatu ta'n tujiw mimajuinu'g ignmua'titl Wejuli Nisgaml ilgwengunew aq jigs'tmi'tij gelu'lg agnutmaqan, na tujiw Gjinisgam ugml'gigno'tim me' ma'muni musga's'g ta'n tel gegnu pmita'tij pa wije aq paqtateg ugtmimajuaqanmual. ¹⁰ Je tlia Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g ta'n tujiw 'tplutaqan ignmuateg, mo pegiji paqtatenugup. Mu nige' tel musga's'gtnug, mo nemitas'gtnug muta na gelu'lg agnutmaqan me' gepme'g aq me' paqtata's'g je mu 'tplutaqaneg aq iapjiwewe'tew me' aji paqtata's'g.

¹² Geitueg ula tlian. Etna na ugjit melgito'ltieg ta'n tel pestunmu'tieg aq mo goqwei mimgwa'tueg. ¹³ Mo ninen wije telo'litiweg pa wije aq Mowiso'q ta'n angune'g'p ugsis atla'wegnigtug ta'n tujiw gaq agnutmuateg mimajuinu'g Gjinisgaml ugglusuaqanml, muta Isle'laq mo gis siawi angaptmua'tigup ugsisg. Paqtateg uljaqa pem jigla's'g'p gatu wesam paqtateg'p. ¹⁴ Mo pas'g Mowis ugsis anguna'stnugup gatu maw ugtmimajuinumg ta'n teli ns'tmu'ti'tij. Aq je me' nige' gisgug, mo gisi ns'tasulti'gw ta'n tujiw egitmi'tij ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Pa wije aq mo nemitu'ti'gw ta'n goqwei anguna's'g glapis nat wen panega'toq. Mo gisi ns'tasulti'gw glapis ta'n tujiw lita'suala'tij Se'sugulial. Ignmugsitesnu 'ns'tasultinenu ta'n goqwei Nisgamewei. ¹⁵ Je me' nige' gisgug ta'n tujiw egitmi'tij Mowis ugt'tplutaqanml me' wije mo gisi ns'tasulti'gw. ¹⁶ Ta'n tujiw ta'n pas'g wen gawasga'sit aq elita'sualaj Gjisaqamawul na tujiw gisi ns'tasitew. Pa wije aq ma nmitun ta'n goqwei anguna's'g glapis nat wen pana'toq. ¹⁷ Gjisaqamaw na Wejuli Nisgam ignmugsig'gw mimajuaqan. Ta'n tujiw eig 'gtinnenaq iga'lugsig'gw ta'n teli ugjo'tmug gisi ugs'tawi'sultinew ta'n tel gugunmug Lesui'peweiei 'tplutaqan muta ma gis waju gugunmuggl. Gesgutoqutigup lue'utigtug gatu Wejuli Nisgam ejigla'lugsig'gw ta'n tujiw getlams'tasulti'gweg Se'suguliewigtug. ¹⁸ Ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug, gis siaw nmitutesnu Gjinisgam uggepmitel'gaaqanm aq ugml'gigno'tim. Ta'n tel mimajulti'gw, pem tlo'liti'gw st'ge' Se'sus aq igtigig nmitu'titew, ma gisiga'tun. Etna na ula Wejuli Nisgam etl lugwet 'gtinnenaq, gisa'lugsig'gw me' gis tlo'ltitesnu st'ge', aq ugml'gigno'tim aq uggepmitel'gaaqanm me' musga's'gt'tew 'gmimajuaqanminaq.

Gjinisgam nat goqwei mawi mgo'tig ignugsig'gw

4 Gjinisgam, ta'n teli ewlitelmugsig'gw, ignmugsieg'p ula ugtlgowaqan, aq mo punia'tiweg'p gatu awna munso'ltieg'p. ² Mo winjigtug ta'n teli angita'sultieg aq ejigla'tueg'p 'ms't goqwei mo teta-putenug aq ta'n mo weli angamugtnug tla'taqatinen. Mo wejo'tmug gistesguanen mimajuinu'g 'gt-

lams'tmu'tinew ta'n ninen teli gtlams'tmu'tieg Gjinisgamewigtug. Mo getu lue'wa'laqatjig. Mo gawas-ga'tueg Gjinisgam gelu'lg agnutmaqan. Menaqqajewei gegnu'a'taqatipnig teliaqewei. Ta'n tel mimajultieg aq ta'n tel tlueieg menaqqajewei teliaqewei. Nisgam geitoq aq ta'n pas'g wen gis tluetew teliaq aq Gjinisgam apji nmugsieg. ³ Na gelu'lg agnutmaqan sangew menaqqajewei pestunmatmeg aq mo goqwei mimgwa'tas'gtnug, gatu ta'nig mo getu 'gtlams'tasulti'gw, na mimgwa'tas'g ugjit negmow, aq siawi Ita'taq mn'tua'gig.

⁴ Mo getlams'tmi'ti'gw etna na ugjit na mn'tu gis gisa'lapni mo 'ns'tasultinew aq mo ugsua'tunew na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'sugulial ta'n tel gepmitel-maj ta'n negm Nisgamewilitl. Negmow pa wijei aq nepapigwo'ltijig. Mo goqwei gis nemitu'ti'gw muta oqonitpa'qigtug eimu'tijig. ⁵ Ta'n tel pestunmu'tieg mo wesgumsultiweg gatu awna wesgumg't Se'suguli. Negm na mawi espe'g iganpuguit. Amujpa na jigs'tug aq tela'taqati'gw ta'n negm tel puatg. Ninen elu-gowug't ugjit negm. ⁶ Etna na Gjinisgam ta'n teluelp mujga amgwesewei, "Waseteg elateg oqonitpa'qigtug." Pa wijei Gjinisgam gisa'lugsi'gup 'ns'tmu'tinenu gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli 'ggamlamuninaq. Gisa'lugsi'gw 'gji'tuanenu negm uggepmite'lgaqanm aq ta'n teli ul'telmugsi'gw pa na wijei aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug. Wegla nemituggul Se'suguliewigtug.

⁷ Gjinisgam ignmugsi'gup 'ns'tmuanenu wa'so'qewei gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli je tlia mo wen tepawgtigw. Etna na ugjit Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g ta'n tel gegnu pmita'igw. Aq 'ms't wen gis nmittew Gjinisgam negm tela'tugsi'gup wet sapu tl lugwet ginueg. Je we'gaw mo tepawgtulti'gw mo ginu tela'taqatigup. Ginu pana wijei aq nat goqwei mawi mgo'tig wasuego'qigtug. ⁸ Gaqaisg gitnm'ti'gw, pas'g mo pegwatoqsi'gw. Jijuaqa goqwei teliaq, mo geitug ta'n tla'taqati'gup, gatu Gjinisgam apoqonmugsi'gw, ugjit 'gji'tunenu ta'n tla'taqatitesnu gatu mo punia'tigw. ⁹ Amasgipnugsi'gw, poqtatesgugsi'gw aq gwilugsi'gw gatu Gjinisgam mo eliamugsigw. Teli angamgug ta'nig getanugsi'gwig gisi wissuignemugsi-nenu, gatu Gjinisgam saputa'lugsitesnu. ¹⁰ Apjiw 'nsano'qonigtug eimu'tieg, mo geitueg etugjel ne'po'qsitesnen 'st'ge' Se'sus ta'n teli eig'p 'nsano'qonigtug. Glaman gis nmittaq Se'suguli ta'n apji mimajit, 'ntinnenaq eig, aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg 'ntinnenaq, ta'n tel siawawgsultiieg. ¹¹ Apjiw nsano'qonigtug mimajultieg muta elugowg't Se'suguli. Na tujiw gis nmittaq Se'suguli, ta'n apji mimajit, 'ntinnenaq eig. Nmitutaq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg 'ntinnenaq ta'n tel siawawgsultiieg, ninen ta'n apugjig 'npu'titesnen. ¹² Ninen iga'tueg 'ntmimajuaqanminen. Etug jel ne'po'qsitesnen ta'n tel pestunmu'tieg. Apjiw 'nsano'qonigtug eimu'tieg gatu gilew iapjiwewei mimajuaqan nige' geggunmoq. Ula wet tli-aq ugjit gilew ulapetmnew.

¹³ Getlams'tasultieg pa wijei aq ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign tel wi'gas'g, "Getlams'tasiap etna na ugjit wesgutm." Na teliaq aq elt wesgutmeg wejiaq ta'n teli getlams'tasultieg. ¹⁴ Geitueg Gjinisgam ta'n apaji min-ua'lapnn Gjisaqamaw Se'sugulial, elt apaji min-ua'lugsitesnen maw Se'susal ninen ta'n tleiaultieg Se'suguli aq la'lugsitesnen negmeg maw gilew. ¹⁵ Gjinisgam na wet tla'teget glaman 'gtlams'tmu'tinew. Ta'n me' tel piam pugweloq getlams'tasultioq Se'suguliewigtug, na tl piam pugwel'toqs'p ta'n miwatmuatoqs'p Gjinisgam ugjit ta'n teli ule'ugsi'gw, aq na me' gepmitelmaten.

El mimajulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw

¹⁶ Mo punia'tigw je tlia gaqinal pem menaqaana'tigil aq apugjig 'npu'titesnu. Gatu 'gtangita'suaqanminal melgignewa'luggig Gjinisgamewigtug te'sigis'g aq maw 'gjijaqamijinaq. Etna na ugjit mo punia'tigw. ¹⁷ Nige', ta'n ma'mun gitnm'ti'gw, gisa'lugsitesnu me' gepmitelmugsitesnu wa'so'q, glaman ula gitnmo'qon tli angamgugt'tal pa wijei aq mo goqwei. ¹⁸ Mo angite'tmug ta'n goqwei teliaq 'gtinnenaq ta'n tel gitnm'ti'gw, gatu awna angite'tmug ulo'ti ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l ta'n menaq nemituggul. Ula gitnmo'qon, apugjig gaqiatew, gatu na ulo'ti ta'n wejgu'aq, iapjiwewe'tew.

⁵ Geitu'g ta'n tujiw 'npu'ti'gw pa wijei aq gignal seioqta's'g. Ga'qinal tli ngattesnu. Na tujiw 'msntesnu pile'l ga'qinal wa'so'q ta'n iapjiwewe'tal, ta'n Gjinisgam gisitugsigupnn, mo mimajuinu'g, pa wijei aq gignal ta'n iapjiwewe'tal. ² Wesam tetaqaluma'ti'gw, ta'n tetuji puatmu'g, msntesnu ga'qinal wa'so'qewe'l je mu gisi esgma'tmug gisi msnmnen. ³ Tl nasa'tutesnu pa wijei aq pile'l aligal. Ma pas'g 'gjijaqamijultigw gatu guguntesnu wa'so'qewe'l ga'qinal. ⁴ Gitnm'ti'gw aq jijaqa siwia'ti'gw ta'n tujiw ugs'tqamugewe'l ga'qinal geggunmu'g. Mo na tetuji 'gtu 'npu'tigw aq ma gugunmug ugs'tqamugewe'l ga'qinal gatu awna wesam tetaqaluma'ti'gw ta'n tel puatmu'gul wa'so'qewe'l ga'qinal. Na tujiw ugs'tqamugewei mimajuaqan gaqiatew aq iapjiwewei mimajuaqan 'pji pqotamgiatew. ⁵ Etna na Gjinisgam ta'n ilajulugsi'gup ugjit 'msnmnenu iapjiwewei mimajuaqan. Ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml ugjit musga'tugsinenu ta'n teli tplumugsi'gup tliatew.

⁶ Etna na ugjit apji welgwijulti'gw aq mo sespete'tmuggw. Geitu'g ta'n teli pgije'g, geggunmu'g ula ugs'tqamugewe'l gaqinal, ma gisi 'lta'gw Gjisaqamaw wiguaq aq ma gisi wijitgweiwawgw Se'sus. ⁷ Tel mimajulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug mo ta'n tel nemitu'g. ⁸ Etna na ugjit welgwijulti'gw aq mo sespete'tmuggw. Getu' 'nqatmugul ga'qinal ugs'tqamugewe'l aq 'lta'tesnu ta'n Gjisaqamaw eig aq apji wijitgweiwatesnu. ⁹ Je tlia i'mu'ti'gw ula ugs'tqamu gisna na'te'l wa'so'q wejo'tmug tetapua'lanenu ta'n tel we'gwi gisi pgwatug. ¹⁰ Amujpa na 'ms't ta'n te'si'gw 'lta'tesnu Se'sugulieg ugjit ilsumugsinenu. 'Ms't wen

ta'n goqwei gis tla'teget, gelu'lg gisna winjig ta'n teli pgitawsij ula ugs'tqamu, 'msntew ta'n goqwei te'p'g.

**Gjinisgam teli ugsua'lugsig'gw witapag
muta Se'suguli eig 'gtinnaq**

¹¹ Gepmitelm'g't aq emtoqwalg't Gjisaqamaw. Etna na ugjit munso'ltieg gisa'lanan mimajuinu'g 'gtlams'tu-
anew Se'sugulial. Gjinisgam wajui gji'jugsieg elt gilew
wije tli gji'jianew. ¹² Mo ginualsultiweg gatu awna
ewi'gmuloq ugjit ignmulinen glusuaqann ugjit ta'nig
ginlua'latijig mimajuinu'g ta'n tel musgalsulti'tij gatu
mo ta'n telgwijia'ti'tij uggamlamunuaq. Na tujiw gisi
assitematoqs'p ugjit ninen. ¹³ Mimajuinu'g tel'ta'sultijig
elue'wia'tieg ta'n wet tla'taqatieg ugjit Gjinisgam. Etug-
jel na teliaq. Gatu geitueg'p 'ns'tuo'ltinen ta'n tujiw
pestunmatmule'g Se'suguli, getmite'tmeg'p aq wet
tla'taqatieg'p ugjit gilew. ¹⁴ Ta'n teli gsalugsig'gw Se'sug-
uli na ninen gisa'lugsieg munso'ltinen ta'n tel pestun-
mu'tieg. Geitueg Se'suguli weji np'g'p ugjit 'ms't mima-
juinu'g. Negm gt'puninu wesua'tugsigupneg.
Gaqapetg'pneg ugjit ginu ta'n teli ulmaje'g'p na wije
Gjinisgam tel nemugsi'gw pa wije aq ginu 'ms't wije
mawi 'npu'tigusnn. ¹⁵ Weji np'g'pnaq ugjit 'ms't mima-
juinu'g glaman ta'nig mimajultijig aq getlams'tasultijig
ma nugu tla'taqati'gw ta'n goqwei tel puatmi'tij gatu
awna tela'taqatitaq ta'n tel puatg, na negm ta'n nepg'p
ugjit negmow aq apaji minua'lut'p.

¹⁶ Mu nugu wen ilsumawg ta'n tel nmu'g. Newgt
tel'telmugg'p na Se'suguli pas'g mimajuinuit pa wije
aq ginu. Mu nugu wije tel'ta'sulti'gw. ¹⁷ Ta'n tujiw wen
getlams'tasij Se'sugulial Gjinisgam pilei ang-
ta'suaqanm ignmuaj. Puna'toq ta'n i' tle'g'p aq piltu
mimajit. Se'susal toqo wije'tijig. ¹⁸ Ula 'ms't Gjinisgam
gis tla'toq, getanug'p gatu nige' negmeg apaji tg-
wa'lugsig'gup. Gawasga'lugsig'gup witapeultinenu wet
sapu tl lugwet Se'suguliewigtug. Ignmugsi'gup ugtlgo-
waqan ugjit gnuatuanenu igtigig elt maw
witapeultinew Gjinisgam. ¹⁹ Ula na 'gtagnutmaqan-
minu ugjit Gjinisgam, na negm apaji tgwa'la'pni ugtmi-
majuinumg ta'n getlams'tasultijig negmeg, wet sapu tl
lugwet Se'suguliewigtug. Gjinisgam mo nugu
migwite'tmuagupnig ugtlue'utiwal ugjit ugtapulan.
Ignmugsi'gup ula agnutmaqan ugjit tlmanenu igtigig,
"Gjinisgam pual'sg witapewinew."

²⁰ Etna na ugjit ninen na Se'suguli ugtagnut-
mewinumg. Gjinisgam e'wugsieg ugjit glulinen pa wi-
jei aq Se'suguli tl tawaqtmugsioq. Pa wije aq tl mun-
saiugsioq. Getanoqop gatu etawaqtmuleg, ignmug
gawasga'luginew aq apaji tgwa'luginew negmeg.
²¹ Se'suguli mo pata'tegegup gatu Gjinisgam gaqi
iga'tuapnn 'ms't 'gtlue'utinal glaman ginu ta'n 'gt-
lams'tasulti'gw aq eimu'ti'gw negmeg gisi iga'tugsites-
nu Se'suguli uggetlamiaqewe'm. Na nige' get-
lamia'ti'gw Gjinisgamewigtug.

6 Etawaqtmuleg ta'n goqwei weji msnmoq Gjinis-
gamewigtug, mut liaptas'gtn gatu ignmatmug
lugwen ta'n telo'tioq. Munsailuleg mut pisuo'tmnew

gatu lugwej 'gmimajuaqanmuaq. ² Jigs'tmu'tigw ta'n
Gjinisgam teluet,

"Ta'n tujiw wel'telmuloqop mimajuinu'g
aq nutu'l oqop, na tujiw apoqonmuloqop.
Etna na na'gweg ugjit ugs'ta'tinew."

Na teluep Gjinisgam.

Na nige' nin Poligap telimuloq, jigs'tmu'tigw. Ula na
ajiet ugjit ignmuanew Gjinisgam ul'telmugsinew. Gis-
gug na na'gweg ugjit ugs'ta'tinew.

³ Tel gegnu pmita'ieg glaman ma wen gisa'laqatt mo
menuegen Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm.

Glaman ma wen we'jitugsiweg goqwei amsalteg ta'n
tel lugutieg. ⁴ Gatu ta'n tel mil lugutieg, musga'tueg ni-
nen na Gjinisgam ugtlugowinumg. Gisipugutmeg, ta'n
tujiw gitnme'ugsieg. Ta'n teli amasgipnugsieg aq ta'n
mo nemitueg'p ta'n tl jiglita'tesnen 'nsano'qonigtug,
me' gisipugutmeg. ⁵ Mattoqsieg'p, aq lapusang pi-
jo'lugsieg'p, maw ugt'gsieg'pnig, aq attignita'ieg'p ta'n
tel lugowg't Se'suguli, 'lpa gaqia'tieg aq gaqaisg mo
nep'tiweg, aq mo mijjultiweg. ⁶ Musgalsultieg ninen na
Gjinisgam ugtlugowinumg ta'n tel gegnu pmita'ieg.

Mo winjigtug ta'n teli angita'sultieg pas'g gelu'lg
'ntangita'suaqanminal aq waqame'gl. Ta'n teli
ns'tmu'tieg Gjinisgam ugtagnutmaqanm na wejo'tmeg
tla'taqatinen. Na tel sangewo'ltieg aq nemitueg'p ta'n
teli ule'waqatjig igtigig. Wejuli Nisgam ilgwenmugsieg
ntangita'suaqanminal gesalg'tjig ta'nig getlams'tasulti-
jig Se'sugulial. Gesalg't maw 'ms't wen Gjinisgamewig-
tug tlia we'gaw ta'nig mo gesalugsiweg. ⁷ Musgalsul-
tieg ta'n tel gina'matmeg teliaqewei aq Gjinisgam
ugml'gigno'tim apoqonmugsieg ta'n tel mil lugutieg.
Se'suguli tetapua'lugsieg Gjinisgamewigtug. Etna na
ugjit Wejuli Nisgam ignmugsieg ta'n goqwe'l
igalugsitesnen aq ta'n tl mn'tu wissuignematesnen.

⁸ Alt gepmitelmugsieg, aq alt 'ntaqq'qona'lugsieg, mil
agnimugsieg, aq alt ginualugsieg. Teli ugsua'lugsieg
pa wije aq nuji egsua'tijig, gatu awna ninen pas'g
telueieg teliaqewei. ⁹ Alt mo nenugsiweg gatu alt wel
nenugsieg. 'Nsano'qonigtug eimu'tieg'p, getu
ne'po'qsieg'p gatu geituoq me' mimajultieg.

Jile'ugsieg'p gatu mo ignmuam't'pni ne'po'qsinen. ¹⁰ Ji-
juaqa ewlgwijultieg'p 'ngamlamuninaq gatu wije teli
ulgwijultieg Gjinisgamewigtug. Ewle'jultieg gatu pug-
welgig mimajuinu'g gisa''g'tjig ugs'ta'tinew, na ula pa
wije aq milesultinew Gjinisgamewigtug. Mo goqwei
assutmueg gatu awna ms't goqwei geggunmeg
Se'suguliewigtug.

¹¹ Nigmatut, Golintewaq, mo mimgwa'tulueg'p go-
qwei. Telimuloq ta'n telgwitg 'ngamlamun. Na tetuji
gsaluloq. ¹² Mo ninen puni gsalulueg'p gatu gilew puni
gsalieg'p. Pa na goqwei i'g ta'n gissaneg wetme'ug-
sioq, getu gnuatuleg mo goqwei eigtnug ta'n ninen
wetme'ugsieg. ¹³ Tel gluloq pa wije aq nn'janioq
glaman mut gugunmnew goqwei 'ggamlamunuaq
ugjit ninen. Muta ninen mu geggunmulueg goqwei
'ngamlamuninaq. Asite'tmuieg ntg'saltuaqanminen!

Angweiuq ta'nig mo getlams'tasulti'gw Nisgamal

¹⁴ Mut 'tgwatiwi'tij ta'nig mo getlams'tasulti'gw Nisgamal aq mut toqo lugwenew muta mo wije teli getlams'tasultiwoq. Jigs'tmug Gjinisgam ugt'plutaqanm pas'g mo negmow jigs'tmi'tigup. Piltu angita'sultijig pa wije aq tepgig aq na'gweg. ¹⁵ Wittoqwa'lug Se'suguli. Negm aq mn'tu ma gisi ul'te'tmi'ti'gw. Ta'n wen getlams'tasit ma gisi toqqwatmug ta'n wen mo getlams'tasigw. Ta'nig getlams'tasultijig geggunmi'tij ta'n goqwe'l Nisgamewe'l gatu ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo geggunmi'ti'gw. Mo goqwei wije geggunmi'ti'gw. ¹⁶ 'Nnuoqta'wg mo tleiaulti'gw Gjinisgam 'gjia'sutuo'guomg. Ginu pa na wije aq Gjinisgam 'gjia'sutuo'guom muta Gjinisgam ta'n iapjiw mimajit eig 'gtinnenaq. Pa wije aq Gjinisgam teluep, "Maw mimajultitesnu aq mawi al'ta'tesnu.

Ni'n na Gnismamuow aq gilew na 'ntmimajuinuultitoqs'p."

¹⁷ Aq Gjisaqamaw teluet, "Amujpa na puna'loqig aq nigtuita'ioq ta'nig mo getlams'tasulti'gw.

Mut tla'taqatinew ta'n goqwei ntaqo'qona'litew aq ul'telmultoqs'p aq ugsua'lultoqs'p.

¹⁸ Aq ni'n gujuowitoqs'p aq gilew 'ngwisultitoqs'p aq ntusultitoqs'p."

Na ula teluet Gjisaqamaw ta'n iganpugutg 'ms't goqwei.

7 Nigmatut ta'n mawi gsaluloq, Gjinisgam 'ms't wegla teplumugsigupnn. Jigla'tinej ta'n te's'g goqwei mo tetaputenug gaqinaq aq 'gjiaqamijinaq, ta'n mo weli angamgugtnug Gjinisgamewigtug. Ge' musga'tuanej Gjinisgam ta'n tel gepmitelmug igalsultinej ugjit pas'g negm. Ugjo'tmnej te'sigisg'g me' pm sape'ultinenu.

Wegla tla'taqatioqol gisa'litesnen welgwijultieg

² Ap ulitelmieg, iga'lieg 'ggamlamunuaq. Ap angitelmieg. Menaq wen amsala'laqat. Menaq wen gisa'laqatt opla'tegen. Menaq wen pepsitelmaqat.

³ Mo wet tluew ula ugjit 'l'sutmulinew muta gis tliaq ta'n gis tlueiap. Gilew tetuji gsitelmuleg aq apjiw angitelmuleg je tlia mimajultieg gisna 'npu'tieg mawqatmu'titesnu Se'suguliewigtug. ⁴ Muta ni'n weli gji'juloq etna na ugjit weji ginitelmuloq. Ta'n tel gitnmaiap gisa'lioqop ulgwijin ta'n tel nutmai ugjit gilew. Etna na ugjit pajiji ulgwijin.

⁵ Tlia we'gaw ta'n tujiw iga'ie'g Masetoniaewa'gig, mo gisi atlasmultiweg'p aq mo gis pun sespetelmaqat'pnig. 'Ms't tami gitnme'ugsieg'p aq gi'gaita'pnig aq jipasultieg'p ugjit ta'nig getlams'tasultijig. Mo wantaqo'ti geggunmug'p 'ngamlamuninaq. ⁶ Gatu Gjinisgam ta'n apgnua'laji ta'nig ewlgwijultiliji, apgnua'lugsieg'p ta'n tujiw Taitus pegisingeg. ⁷ Mo pas'g negm ta'n teli pgising gatu ta'n goqwei telimugsieg'p ta'n teli apgnua'loqop. Telimugsieg'p ta'n tetuji 'gtu nmioq, ta'n teli ms'go'l'tioq ta'n apji gisga-

jo'l'tioq ugjit igalinew. Etna na ugjit nige' me' pajiji ulgwijin.

⁸ Je tlia na 'ntwi'gatign gisa'lugsioq ewlgwijultinew mo mesgeiw ta'n tel wi'gmap. Mesgeta'siap muta geituap ta'n tli asgaiugsitoqs'p gijga'ji'. ⁹ Gatu nige' welgwijin mo ta'n tel gisa'luloq ewlgwijultinew gatu awna ta'n teli ewlgwijultioq gisa'lugsinew gawasgita'sultinew. Ta'n teli ewlgwijultioq Gjinisgam e'w'g'p glaman ma ugji ugtap'tiwoq. ¹⁰ Gjinisgam e'w'g' ewlgwija'suaqan ugjit 'gtlue'utiwal 'gmimajuaqanminaq ugjit apoqonmugsinenu gawasgita'sultinenu, jiglit'a'nenu elue'utigtug aq me' gigji majulgwalanenu Se'suguli. Etna na ugjit mo mesgita'sultigw ta'n tel tla'tegej. Gatu awna na mimajuinu ta'n mo getlams'tasigw ta'n teli ewlgwijing mo gisa'lagul gawasga'silin elue'utigtug gatu gisa'latal siaw lielin mn'tua'gig. ¹¹ Gjinisgam e'w'g'p ta'n teli ewlgwijultioq ugjit 'gtlue'utiwal ta'n tli ulapettoqs'p ugjit ulapetmnew. Mo nugu tl'ta'sultiwoq ejela'tuoq. Gatu awna sespete'tmoqop aq getaqite'tmoqop ta'n tl jigla'tuoq ula lue'uti ta'n ewi'gmuloqop. Jipaqita'ioqop ta'n gis tliaq aq ma'mun pualioqop lien aq apoqonmulinew. Gatu gilew smtug elugwatmoqop ta'n goqwei mo weltenugup aq gisa'luoqop ugtapen na mimajuinu ta'n pata'tegep. Tla'taqatioqop 'ms't goqwei ugjit gis teta-pua'taqatinew.

¹² Tel wi'gmap glaman Gjinisgam musga'tugsitoqs'p ta'n tetuji sespetelmieg'p. Etna na ugjit wet tla'tega'p mu ugjit pas'g apoqonmuan na mimajuinu ta'n pata'tegep gisna ta'n wenn pata'tegelpnn. ¹³ Etna na ugjit welgwija'lugsieg'p me' aji ulgwijultieg'p ta'n nemi'g'tteg Taitus welgwijing, muta gilew welgwija'loqop aq gisa'loqop mo nugu sespeta'sin. ¹⁴ Ginualuloqop negmeg ta'n teli gtlams'tasultioq aq mo 'ntaqoqona'liwoqop. Apjiw teliaqewei telimuleg'p aq pa na wije ta'n telimg'tt'p Taitus ugjit gilew musga'tuoqop tlian. ¹⁵ Ta'n tujiw migwite'tg ta'n gilew tel gisgajo'l'tioqop jigs'tmu'tinew aq gis geta'gite'tmoqop gis teta-pua'lanew aq jipasultioqop mo gis tla'taqatinew ta'n tel pualugsioqop. Na tujiw me' aji gsalugsioq. ¹⁶ Tetuji ulgwijin ap 'mjit newgt gisi wajui lita'sualultoqs'p!

Gilew ta'nig getlams'tmu'tioq tli apoqonmua'tigoq igtigig

8 Wijigatulti'gw pewaluleg 'gji'tunew ta'n Gjinisgam teli ul'telmapni ta'ni getlams'tasultiliji Masetoniaewa'gig. Ignmuapni ta'n tli apoqonmuaten igtigig ta'nig getlams'tasultijig ta'n tel nuta'ma'tij. ² Wel'te'tmi'tip ma'muni apoqonmua'tinew aq tla'taqatipnig muta na tetuji ulgwijultipnig. Je tlia tel ma'mun gitnm'ti'tij aq we'gaw teli ewle'jultipnig. ³ Giasgiw gegnua'tuloq, ignmua'tipni ta'n tel gisi pgwatu'tij aq je me' muta negmow ma'mun getu apoqonmua'tipnig. Wejiaq'p uggamlamunaq ta'n teli apoqonmua'tij. ⁴ Negmow Masetoniaewa'q etawaqtmugsieg'p aq munso'l'tipnig ugjit gisi wittoqutultinew aq mawi apoqonmatultinew Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiaewa'gig. ⁵ Me' ma'muna'taqatipnig je mu ta'n tel'ta'sultieg'p. Tmg

igalsultipnig ugjit Gjinisgaml aq na tujiw ignmugsieg'p suliewei ugjit ignmuanen Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiaewa'gig. ⁶ Na tujiw ninen munsaiaraqat Taitus ta'n poqji tl lugwatg'p ula lugowaqan, siawa'tun aq apoqonmugsinew gaqa'tunew ula 'lgowaqan, ta'n apoqonmuoqopnig Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiaewa'gig. ⁷ Pugwe'gl ta'n goqwe'l Nisgamewe'l geggunmoqol. Melgi gtlams'tasultioq. Pugwelgig geggunmoqig nuji pestunmu'tijig, mesgi'g gina'masuti geggunmoq. Getaqite'tmoqop ta'n tli apoqonmua'tioq aq ninen ta'n tel me'gitelmuleg. Pualuleg elt uli apoqonmuanew Gjinisgam ugtmimajuinumg aq me' un'jig 'lta'new ta'n teli apoqonmuoq.

⁸ Mo getu ilsumuluoq. Gatu getu musga'tuloq ta'n igtigig tel getaqite'tmi'tij apoqonmua'tinew. Gilew gis musga'tutoqs'p ta'n teli gsaloq igtigig Gjinisgam ugtmimajuinumg, aq mu pas'g glusuaqann. ⁹ Geituoq ta'n Gjisaqamaw Se'suguli teli ul'telmugsi'gw. Wet naqasip ta'n tel milesip wa'so'q aq ewle'jualsip ugjit ginu glaman gisa'lugsitesnu milesultinenu ta'n negm teli ewle'juip.

¹⁰ Na ni'n teli angite'tm me' glu'lgte'w gaqa'tuoq ta'n goqwei poqji tl lugwatmoqop newgtipunqeg gis pmi-aq. Gilew mawi amgwezewaju'l'tioqop ta'n gisite'tmoq aq poqji tla'taqatioqop. ¹¹ Na tla'taqatigw aq gaqa'tug na 'lgowaqan. Getaqite'tmoq gis gaqa'tunew pa wijei aq ta'n tel gisite'tmoqop gisi poqji tl lugwatmnew aq e'wmug ta'n goqwei geggunmoq. ¹² Getaqite'tmoq gisi apoqonmua'tinew aq ignmuanew suliewei. Ta'n goqwei geggunmoq, Gjinisgam ul'te'tmugsitoqs'p, 'gsulieweimuow ugsua'tugsitoqs'p aq mu ta'n goqwei mu geggunmoq.

¹³ Wejo'tm apoqonmuan igtigig glaman 'ms't tepiatew geggung, mo ugjit gilew gitnm'tinew, gisna ugjit negmow malo'ltinew, aq ma goqwei lugwatmi'tigw.

¹⁴ Gatu nige' gilew pugwenmoq je mu ta'n tel nuta'maioq. Telteg ugjit gilew apoqonmuanew ta'nig nuta'ma'tijig. Na tujiw ta'n tujiw nuta'maioq aq negmow pugwenmi'tij ap negmow wijei gis tli apoqonmugsitoqs'p. Glaman 'ms't wen tepiatew geggung aq ma wen ma'mun gitnmawgw. ¹⁵ Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Na mimajuinu ta'n pugwelg mawo'toqop mo geggunmugup wesam pugwelg aq na mimajuinu ta'n tegle'ji'j mawo'toqop mo geggunmugup wesami tgle'jg."

Taitus aq witapaq

¹⁶ Miwatmaqat Gjinisgam ugjit gisa'lan Taitusal getaqite'tmn gisi apoqonmugsinew pa wijei aq ninen. ¹⁷ Mo pas'g wel'te'tmug'p ta'n goqwei pipanimg'tt'p, gatu tel getaqite'tg'p gisi apoqonmugsinew. Gisite'tg'p lien ta'n eimoq. Wejiaq negm unggamlamung. ¹⁸ Maw negm, ap igtig elgimg't 'gjignaminu. Mawi gepmitelmut ta'nig getlams'tasultiliji 'ms't tami, ugjit ugtlgo-waqan ta'n pestunmatg gelu'lg agnutmaqan. ¹⁹ Aq mo pas'g na weji mgnut'p aq iga'lut'p ta'nig getlams'tasultiliji ugjit wijeu'gsinen ta'n tel mili al'ta'ieg aq ta'n tel la'tueg ula suliewei Jutiaewa'gig. Wet tla'taqatieg'p

ugjit gepmitelmanen Gjinisgam aq musga'tunen getu apoqonmaqatjig ta'nig nuta'ma'tijig.

²⁰ Menaqqajewei ango'ttesnen na suliewei ta'n ignmuitesnen glaman ma wen amsalteg we'jitugsiweg.

²¹ Gjinisgam geitoq getu ula'taqatieg, gatu pualg't 'ms't wen 'gji'tun. Etna na ugjit ula wet tla'taqatieg.

²² Maw negmow elgimg't ap igtig 'gjignaminu, gaqaisg wet nu'gwalg't, apjiw getaqite'tg'p gisi apoqonmuen. Aq me' nige' ma'mun lita'sualugsioq me' aji getaqite'tg'p gisi apoqonmuen. ²³ Gatu ugjit Taitus, negm na nitap ta'n toqo lugweieg'p ugjit apoqonmulinen. Gatu ugjit na igtigig 'gjignaminaq ta'nig wi-je'wa'titl negmow weji mgnut'pnig ta'nig getlams'tasultiliji aq gepmitelma'titl Se'sugulial. ²⁴ Musga'tug ta'n teli gsaloq igtigig Gjinisgam ugtmimajuinumg glaman ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig 'gji'tutaq ta'n tel tetapua'tieg'p ta'n tel ginualuleg. Tle'w negmow ta'n ni'n tle'wigoq.

Apoqonmug ta'nig getlams'tasultijig

⁹ Mu nugu wi'gmuligoq ugjit ula apoqonmatimg ta'n elgitmug ugjit Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiaewa'gig. ² Geju'loq wel'te'tmoq ugjit apoqonmuanew aq el ginitelmuloqop Masetoniaewa'gig. Telueiap, "Aqqaiaewa'gig ta'nig getlams'tasultijig, gisgajo'l'tipnig apoqonmuanew gis tujiw newgtipunqeg." Pugwelgig gisa'lut'pni apoqonmua'tinew ta'n gilew tel getaqite'tmoqop gisi apoqonmua'tinew. ³ Nige' elgimgig 'gjignaminaq glaman menaqqajewei gisgajo'l'titoqs'p aq 'gsulieweimuow ta'n ignmuoqig gaqi mawo'tas'gt'tew pa wijei aq ta'n telimg'pnig. Na tujiw ma 'ntaqo'qona'liwoq ta'n tel ginualuloqop. ⁴ Pa na wijei gilew ta'n tujiw Masetoniaewa'gig peji wije'wi'tij aq mo gilew gisgajo'l'tiwoq aq gis tl ma'mun ginualuloqop 'ntaqo'qona'litesnen ma'muni ntaqoqonalsultitoqs'p. ⁵ Glaman gisita'siap ugjit pipaniman ula 'gjignaminaq ugjit igani ilta'new ta'n eimu'tioq. Apoqonmugsitoqs'p ta'n tel gisgaja'tuoq 'gtignmatimgewe'muow ta'n teli tplumsultioqop. Na tujiw gisgatt'tew ta'n tujiw 'pgisinnan. Musgattoqs'p getu apoqonmuoqopnig aq mo wen munsaiugsioqop.

⁶ Ula migwite'tmug! Na mimajuinu ta'n iga'taqug ta's'g sginminn, pas'g tegle'ji't'tew ta'n tel mena'taqug. Na mimajuinu ta'n pugweli iga'taqug, pugwelgt'tew ta'n tel mena'taqug. ⁷ 'Ms't wen gisita'sis ta'n telgi'g getu ignmuetoq. Mut munsaiwanew wen ignmuetu'n me' aq ta'n tel puatg. Muta ta'nig wel'ta'sultijig gisi apoqonmua'tinew tetapua'la'titl Gjinisgaml. ⁸ Gjinisgam gisi ignmugsitoqs'p me' aq ta'n goqwei nuta'maioq. Glaman apjiw guguntoqs'p ta'n goqwei nuta'maioq aq me' esgwiaq ugjit wen piluei gisi ignmuanew aq gaqaisg ula'taqatinew. ⁹ Gjinisgam ugtwi'gatign gasgiptnaqan jel newgtisga'q je ta'pu siawapegs'g pesgunateg Gtapegiaqan (112.9) telueg, "Se'si ignmuetoqopnn aq negm weli apoqonmuapni ewle'juinu'g aq iapjiw migwite'tmuataq ta'n teli ule'wapni aq apjiw gepmitelmaten Gjinisgamewigtug."

¹⁰ Gjinisgam na negm gisitoqopnn 'sginminn aq gisa'toqopnn nigwen glapis gisigweg glaman mima-juinu'g gis mena'taqugtaq aq mijipjeweig guguntaq. Negm ignmugsitoqs'p ta'n te's'g goqwei tel nuta'ma'tioq. Angua'tugsitoqs'p glaman igtigig gis ma'muni apoqonmuatoqs'p. ¹¹ Apjiw Gjinisgam ignmugsitoqs'p tepiaq, glaman apjiw gisi ma'muni apoqonmuatoqs'p igtigig. Ta'n tujiw la'taqaj 'gtignma'timgewe'mual, negmow ta'nig nuta'ma'tijig miwatmua'tital aq emtoqwala'tital Gjinisgam. ¹² Ta'n tujiw apoqonmuoqig igtigig na ula teliaq, ta'nig nuta'ma'tijig apoqonmujig aq maw gisa'tuoq pugwelgig pajiji miwatmuanew Gjinisgam. ¹³ Ta'nig apoqonmuoqig ul'ta'sultitaq. Mu pas'g ta'n teli ignmuoqig negmow aq igtigig 'gtignmatimgewe'mual gatu miwatmua'tital Gjinisgam ta'n teli apoqonmua'tioq Se'suguliewigtug, aq menaqqajeweig ta'n tel jigs'tmu'tioq. ¹⁴ Na tujiw a'sutmesseugsitoqs'p ta'n tel gesitelmugsioq muta Gjinisgam pajiji ul'telmugsioqop aq musga'tugsioqop ugjit na tla'taqatinew. ¹⁵ Ge' miwatmuanej Gjinisgam ugjit uggwisl iga'lapnn ugjit nplin aq ugs'taugsinenu! Pajiji ulapetmu'g! Mo eigtnugul glusuaqann ta'n tli usguten.

Poligap igatg ugtlgowaqan

10 Ni'n, Poligap, etawaqtmuloq mut 'pgwatuinew mlg'sin ta'n tujiw 'pgisinin. Alt te'sioq teluejig, "Poligap melgesit ta'n tel wigmugsioq, ta'n tujiw gneg eig." Gatu ta'n tujiw 'pgising ula tet waqqaj glulugsinew aq jipasitew tla'tegen ta'n tel wi'gigep. Se'suguli sangewe'g aq wele'waji 'ms't weni. Etna na ugjit pipanimuloq jigs'tuioq. ² Pa na wijeig aq negm tla'teges, tel tawaqtmuloq mut 'pgwatuinew mlg'sin ta'n tujiw 'pgisinin muta geitu gis mlg'sintes aq mu naqatgenmagwi ugjit ta'nig teluepnig pas'g telo'ltieg ta'n ugs'tqamugewa'j mimajuinu'g telo'lti'tij aq we-jo'tmeg tetapua'lanan mimajuinu'g. ³ Na teliaq ninen pas'g mimajuinu'g gatu getantueg lue'uti, mn'tu'g aq ta'nig getana'titl Se'sugulial. Gatu mo ninen 'ntml'gigno'timinen elita'siweg. ⁴ Ta'n tujiw matnaqq'tieg mo e'wmueg tapi gisna espo'qwas'gl, gisna ta'n pas'g goqwei ta'n ugs'tqamugeweig gatu ta'n goqwei Nisgameweig. Geggunmeg ugml'gigno'tim, ugjit wisuignemanen mn'tu aq ugml'gigno'tim. Ta'n tujiw mimajuinu'g gi'gaita'tij aq getana'tij Se'susal, gegnua'taqatjig teliaqeweig aq musga'taqajig ta'n teli oplia'ti'tij. Na tujiw seiowa'taqatjig ta'n teli gi'gaita'tij. ⁵ Alt mimajuinu'g mo getu gji'jia'tigul Gjinisgam gisna tel'ta'sultijig tepiaq tel glu'sulti'tij aq mo menuege'tigul Se'susal. Ninen musga'taqatjig ta'n teli oplia'ti'tij. Eginamaqatjig mimajuinu'g amujpa na gaqi iga'tu'tij ugtangita'suaqanmual aq uggamlamunual Se'suguliewigtug, aq tla'taqatinew negm ta'n tel puatg, mo negmow ta'n tel puatmi'tij aq ne'gaw melgimg'tijig. ⁶ Ta'n tujiw igaian na'te'l ugjigji'tes ta'nig jigs'tuijig. Gisgaje'tes ugtapulan ta'nig siawi opla'taqatjig. ⁷ Mut pas'g wesgiji angaptnew goqwei. Eimu'tijig mimajuinu'g ta'n te'sioq aq teluisultijig apostale'wijig.

Migwimultigoq ta'n teli ugsualsultijig 'st'ge' apostale'wijig elt ninen Se'suguli ugtapostale'witemg. ⁸ Jijuaqa teli ugsua'lioq 'st'ge' me' tl ginnuan, ta'n tel wi'gmuloq ugjit ta'n tela'taqatioq ta'n teli iganpugutuleg. Wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n teli iganpugutuleg. Ula telimuloq ugjit apoqonmulinew, aq gisa'linew me' melgi gtlams'tasultinew, mo ugjit asgaiulinew. Tla'tega's ta'n tel wi'gmuleg. ⁹ Gatu mo wejo'tmu jipaqa'lulinew ta'n tel wi'gigei'. ¹⁰ Alt gilew te'sioq tlue-taq Poligap ugtwi'gatiggn gesite'wegl, pas'g na tel ginnet. Gatu ta'n tujiw eig ta'n eimu'ti'gw nmiatoqs'p ta'n tel menaqanaj. Mu natawe'wistug, aq ugglusuaqanml mo tepawgtinugul ta'n pas'g goqwei. ¹¹ Gatu wegla mimajuinu'g 'gji'tu'tis, ta'n goqwei ewi'gm 'ntwi'gatigng, ta'n tujiw mo eimu ta'n tujiw lia'n, tla'tega's.

¹² Mo ni'n teli ugsualsiw 'st'ge' negmow aq mo we-jo'tmu wijeig tli espite'lsin 'st'ge' negmow. Al ginualsultijig. Angamtultijig ta'n telo'lti'tij aq teli ugsualsultijig wijeig tlo'ltinew gisna me' gelu'sultinew je mu igtigig. Gatu mo nestuo'lti'gw. ¹³ Gjinisgam ignmugsieg'p ugtlgowaqan lugwatmnen ugjit mimajuinu'g gina'muanen, telimugsieg'p ta'n tl lugwattesnen. Elgimugsieg'p ugjit pestunmulinen. Mo elistuaqatt'p Gjinisgam ta'n tujiw peita'ie'g aq pestunmule'g na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. Gatu ugjit ni'n, pas'g ginualtes ta'n tel lugwei lugowaqan ta'n Gjinisgam ignmuip. ¹⁵ Mo ginluatmueg na 'lgowaqan ta'n igtigig gisa'tu'tip gatu awna ta'n Gjinisgam ignmugsieg'p lugwatmnen. Elita'sultieg me' pm gigtg ta'n teli gtlams'tasultioq glaman gis siaw lugwattesnen Gjinisgam ugtlgowaqan ta'n iga'lugsieg'p aq se'sa'sgt'tew. Apjiw negm Gjinisgam ta'n tel puatg. ¹⁶ Na tujiw gisi lta'tesnen piluei se'g ugjit pestunmuanen mimajuinu'g na gelu'lg agnutmaqan ta'n menaq wen etl pestunmug glaman ma ginluatmueg na 'lgowaqan ta'n piluei mimajuinu'g gisa'tu'tij.

¹⁷ Gatu Gjinisgam na telueg ugtwi'gatigng, "Ta'n wen getu ginluet amujpa ginluatg ta'n Gjinisgam Gjisaqamawl gis tla'tegelij." ¹⁸ Ta'n tujiw wen ginualsij aq ta'n teli ul lugwet mo tepawgtinug. Gatu ta'n tujiw Gjisaqamaw musga'tuaj mimajuinu'g ta'n tel gepmitelmaj na tujiw tepawgtig.

Poligap aq ta'nig nujiugsugina'mua'tijig

11 Tali ulm'tu'tioq, me' gijga'ji'j, gisipugutuiq je tlia gijga ewnasewistuan. ² Sespeltemuloq pa wijeig aq Gjinisgam ta'n tel sespetelmugsioq. Sespeltemuloq ta'n teli gsalatoqs'p pas'g Se'suguli. Pa wijeig aq e'pite's, ta'n menaq ji'nmul nenuagul, aq esgmalatl pas'g na ji'nmul ta'n malie'witaq. ³ Sespeltemuloq. Na mn'tu tel lue'wa'lapnn I'paal ta'n teli ntawita'ij. Pa na wijeig getu lue'wa'lugsioq ta'n teli angitelmoq Se'suguli. Gisa'lugsitoqs'p jiglapasualan ta'n tel gigjo'ltioqop Se'suguli aq ta'n tel wajui gtlams'tasultioq ta'n telgi'g 'ggamlamunual. ⁴ Wegla nujiugsugina'mua'tijig naqsi gisgugsioqig aq 'gtlams'tuatoqs'p ta'n pas'g goqwei telimugsioqig. Je tlia piltu pestunmua'ti'tij ugjit Se'susal

ta'n goqwei mo telianug. Getlams'tmoqop piluei agnutmaqan aq piluei mesnoqop mo na Wejuli Nis-gamt'p. Musga'tugsioqopnig piluei ta'n tli ugs'ta'titoqs'p aq gis lue'wa'lugsioqopnig. Naqsi jigs'tuoqopnig.

⁵ Mu tel'telmaqig ula ta'n piमितelmij aq telui'toqig apostale'wijig, me' espo'ltinew je mu ni'n aq me' 'gji'tunew. ⁶ Tl ta'sioq mo natawe'wistu gatu geitu ta'n wesgutm. Menaqa gegnuatuloq aq apjiw musga'tuloq ta'n tel mila'tegei.

⁷ Mo ta'limuloqop ta'n tujiw pestunmuloq Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm. Ejnalsiap ugjit ulapetmnew. Etug opla'tegeiap aq gisa'luloqop pepitelminew ta'n tujiw mu ta'limuloqop ta'n tel pestunmuloq Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm? ⁸ Igtigimimajuinu'g apangituipnig ta'n tujiw etl lugweianeg gilew ta'n eimu'tioq. Gis ltuetoqs'p etl gmutmgig igtigig ugjit ta'n teli apoqonmuloq. ⁹ Ta'n teli pgiji wijitgweiuoloqop mo wetme'nuloqop ugjit apoqonmatimg ta'n tujiw nuta'maianeg suliewei. Ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig, weita'pnig Masetoniaewa'gig? Pegisituap ta'n te's'g goqwei nuta'mai. Menaqa weteme'nuloq ugjit apoqonmatimg aq ma tla'tegew. ¹⁰ Ma wen ta'n telgi'g Gli'gewa'gig 'nqa'ligw tla'tegen ta'n goqwei ginlua'tmap. Ma ta'limu ta'n tel pestunmatm gelu'lg agnutmaqan. Se'suguli 'ntinneg eig. Negm na teliaqewei, glaman ni'n teliaqewei teluei. ¹¹ Goqwei na wet luei? Etug jel tel'ta'sioq ta'n goqwei wet luei mo gesaluloq gatu geitoq Gjinisgam gesaluloq.

¹² Siaw tla'tega's ta'n goqwei pem tla'tegeiap glaman ap igtigig ta'n telui'toqig apostale'wijig, ma gugunmi'tigw ta'n tl ginluattaq, aq ma tluat'igw wijei tel lugutijig pa wijei aq ni'n. ¹³ Ula mimajuinu'g mo menaqqajewei apostale'witewulti'gw. Negmow nujeg-sugina'mua'tijig. Getl ta Gjinisgam 'lpa mo petgimagupni. Gis lue'wa'lugsioq. Wesgiji angamgusultijig. ¹⁴ Getl ta na we'gaw Gjimm'tu gis sa'se'walsitew ugjit teli angamgusin 'st'ge' Gjinisgam ugtansale'witew. ¹⁵ Na tujiw mut paqalauitnew ta'n tujiw mn'tu uglugowinujmg sa'se'walsulti'tij ugjit tli angamgusultinew 'st'ge' Gjinisgam ugluqowinumg ta'n tetapua'tilij. Ugtejgewei na'gweg tli ugtap'titaq ta'n tel te'pmi'tij.

Poligap ta'n teli ulmaje'g'p

¹⁶ Mjit newgt etawaqtmuloq mut tli ugsua'linew 'st'ge' elue'wiei ta'n teli ewnasewistu gatu tli ugsua'lioq aq jigs'tuig na tujiw gijga gis ginite'lsites. ¹⁷ Ta'n goqwei nige' etl luei, mo Gjisaqamaw telimigup ugjit tl ginnuen ugjit etlewistu pa wijei aq wen elue'wiet ta'n tel ginnuei. ¹⁸ Nujiugsugina'mua'tijig ginnua'tijig ta'n tel telsulti'tij aq ta'n goqwei gis tla'taqati'tij. Etna na ugjit elt ni'n ginua's. ¹⁹ Teli ugsualsultioq 'st'ge' 'ntawo'ltinew gatu naqsi jigs'tuoqig elue'wia'tijig. ²⁰ Mo tal'te'tmuoq ta'n tujiw nujiugsugina'mua'tijig ilsumugsioq, wesua'tugsioq 'gsulieweimuow, gistesgugsioq, penoqitelmugsioq, igalsultipnig iganpugultinew. Pesisgwetoqsioq ta'n tujiw mo ul'te'tmuawoq ta'n goqwei teluejig. Gisna gisa'la'tiji igtigig paqtne'toqsinew.

²¹ Wesam sangewo'ltieg'p ugjit tla'taqatinen. Pa na 'ntaqo'qon ta'n tel sangewo'ltieg'p. Gatu ta'n goqwei gis ginluatmi'tij ni'n elt gis ginualtes.

Nige' ap telewistu pa wijei aq elue'wiet. ²² Ginlua'tipnig Lesui'peultinew, ni'n na gatu Lesui'pewi. Teluejig Isle'leultinew, ni'n elt na gatu Isle'lewi. Aplameg wettaqia'tijig, ni'n elt wettaqiei. ²³ Ginlua'utipnig ta'n tel lugowa'tipnn Se'sugulial, gatu me' ni'n ma'mun lugo'gt je mu negmow. Elt tlewistu pa wijei aq elue'wiei. Me' gaqaisg laplusang pisi, me' gaqaisg matte'img. Tesipoqqaqante'img, gaqaisg 'npuaqan welgm. ²⁴ Gis na'n Lesui'paq te'sipoqqaqante'jig nesisga'q jel pesgunateg. ²⁵ Si'st Lo'mewaq te'sipoqqaqante'pnig aq newgt gun'tewte'img'p, si'st teppiap ta'n tujiw 'ntulnen seioqto'gweg, aq newgt tepgig aq na'gweg samqwanigtug egwijinap. ²⁶ Ta'n tel mili ala'si gaqaisg weltesgman 'nsano'gonn, sipu'l gesigawitgl, pugweltpnig eimu'tijig gmutnesg, 'ntmimajuinumg getanipnig, aq maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Weltesgmap 'nsano'qon 'gjigang, paqtaqamigtug, 'gta'nug aq 'nsano'qonig ugjit ni'n ta'nig teli angamgusultijig 'st'ge' getlams'tmi'tij gatu mo jigs'tmi'ti'gw awna negmow getanipnig. ²⁷ Gaqaisg wesam lugwei aq gitnmaiap aq mo nepaw tepgig ugjit ta'n tel sespetelmuloq ta'nig getlams'ta'sultioq. Gaqaisg gewisin aq getu samqwai aq gaqaisg mo mijjiw, glaman gis siaw lugwattes 'ntlugowaqan. Gaqaisg neng'tesinap muta teli tge'g'p aq mo tepianug aligal geggunm ugjit ta'n tli ul p'sites aq mo geggunmuap ta'n nigneniwap. ²⁸ Aq je me' ula te'sigis'g apjiw sespetelm'gig na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig, aq gitnme'wijig. ²⁹ Ta'n tujiw wen menaqa'na' ta'n teli gtlams'tasij, ni'n elt wijei telgwijin. Ewlietelm'g aq apoqonmaq. Ta'n tujiw wen lue'utigtug 'lpaqiej. 'Ngamlamun suel gaq suisga's'g aq mesgata'sualg na mimajuinu.

³⁰ Pa na ta'n tujiw ginnueian 'gji ginua's ugjit ta'n goqwei musga'toq ta'n tel menaqa'na' ta'n teli amasgipn-nipnig aq ta'n tel malignimg'p. ³¹ Gjinisgam, na Gjisaqamaw Se'suguli ujjl. Emtoqwala'g't aq miwatmaqat iapjiw. Na geitoq mo etli egsuew. ³² Ta'n tujiw eimaneg na 'gjigang Tamasgus. Na jinnm ta'n g'pno'lewit ugjit elege'wit Alitas, iga'lapni ugsma'gnismg ugjit esgmalinew ga'qana'tas'gigtug. Getu' ugsua'lipnig aq getu pija'lipnig laplusang. Elutas'gl na 'gjigan gun'teweiei gigtoqosegenas'g. ³³ Gatu tuoputi eteg'p gigtoqosegenas'g. Wet nispilipnig ligpenignigtug aq wesmugwaiap.

Poligap ta'n telaplgi'gwa'p aq ta'n goqwei musga'tut'p

12 Wegla wet tlimuloq ugjit ni'n muta ta'n goqwei igtigig tela'taqatiji, gisa'lijig tla'tegen. Mo gesatmu ginuatmn ta'n goqwei teliaqap ugjit ni'n, muta mo gilew apoqonmugsioq. Gatu nige' usgutmultoqs'p ta'n telaplgi'gwa'iap aq ta'n goqwe'l Gjinisgam musga'tuipnn. ² Geji'g newgte'jit jinnm ta'n getlams'tasitl Gjinisgam. Etna na ni'n. Metlasipunqei'g jel ne'w wenaqa'lim'p aq ela'lim'p wa'so'q. (Mo gis tluew menaqqajewei tlia'n gisna pas'g tli aplgi'gwa'sin, pas'g

Gjinisgam geitoq.)³ Ap teluei, geitu wa'so'q ela'lim'p (gatu mo gis tluew menaqqajewei tlia'n gisna pas'g tlaplgigwa'n, pas'g Gjinisgam geitoq.)⁴ Aq na'te'l nutmapnn ta'n goqwe'l mo glusuaqann eigtnugul ta'n tli usgutten, ta'n goqwe'l mo teltenug ugjit mimajuinu usgutmnaw.⁵ Na ula me' tepawgtig ugjit gis gin-nua'tmn gatu ma tla'tegew. Pas'g ginnua's ta'n tel gitn-me'wimg'p ta'n teli amasgipnnpnig aq ta'n tel malig-mimg'p, aq ta'n teli espe'g Gjinisgam aq e'wit ugjit uggepmite'lgaqanm, je tlia mo tepawgtiw.⁶ Gatu 'lpa 'gtu ginueian, ma lue'wiew muta tl tlimultoqs'p teliaqewei. Gatu ma ginnuow ula muta mo wen pualaq me' espitelmin je mu ta'n goqwei nemi'j tela'tegei aq nutuij teluei.

⁷ Ignmuimg'p ta'n goqwei asgo'tmuig na'qi glaman ma me'gite'lsiw ugjit pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lgil Gjinisgam musga'tuipnn. Etna na Gjinisgam eliamapnn Gjimm'tu'l asgawin. Wegla elugwegl 'ntin-neg aq apjiw asgawig glaman ma' gis ma'mun me'gite'lsiw.⁸ Si'st a'sutmaiap aq etamg'p Gjisaqamaw ugjit jigla'tuin ta'n goqwei asgawig.⁹ Na teli asitemip, "Moqwa! 'Ntgelu'lgm ignmultes ugjit gisipugutmn ta'n goqwei asgaisg. Ta'n tel piam menaqaana'ti'tij 'ntmi-majuinung na me' ma'mun musga's'g 'ntml'gigno'tim ugjit apoqonmuan." Na telueg Gjinisgam. Glaman ni'n Poligap tetuji ulgwig 'ngamlamun, ugjit ta'n tel menaqaana'i glaman Se'suguli ugml'gigno'tim ugji sapu tlugwetew ni'neg.¹⁰ Welgwig 'ngamlamun ugjit ta'n goqwei asgawig na'qi, aq ta'n mimajuinu'g peno-qitelmipnig. Amasgipnnpnig, gitnmaiap aq gaqaisg nuta'maiap ugjit Se'suguli. Ta'n tujiw menaqaanaianeg aq ml'gigno'ti mo geggunmuaneg na tujiw mel-gigna'iap muta negm apoqonmuip.

Poligap sespetelmajig Golintewaq

¹¹ Tele'i pa wije'i aq elue'wiew ta'n tel ginite'lsi. Gatu gilew gisa'liog tla'tegen. Telteg tl wi'gig'tigoq aq igaligoq ni'n aq mo gisa'ligoq usgumsin ta'n tel wi'gigei'. Ala mimajuinu'g ta'n telui'toqig apostale'wijiig mo goqwei geggunmi'tigup ta'n goqwei ni'n mo geg-gunmu je tlia mo tepawgtiwan goqwei.¹² Ta'n tujiw eimaneg na'te'l menaqqajewei musga'tuloqop ta'n teli apostale'witewi aq Gjinisgam elgimip gilew ta'n eimu'tioq. Pugwelg'pnn sangew tela'tega'n aq mo si-wiewap. Paqalaiwaqan aq ta'n goqwe'l wejiaqal Gjinis-gamewigtug aq mesgi'gl 'lgowaqann elugwatmap.¹³ Pas'g ta'n goqwei mo tela'tegewap ugjit gilew. Ta'n tujiw wijitgweiageg mo pipanimuluoqop ugjit ign-muinew mijipjewe'i aq ta'n i'ttes, ta'n igtigig ta'nig get-lams'tasultijig tela'taqatipnig. Tetuji ulm'tu'tioq ge' apigsigtuig ta'n teli opla'luloq, ta'n tel mo ignmuluoq apoqonmuinew?

¹⁴ Na gis nige' si'stewei ta'n gisgaje'i naji mittugwalu-linew aq ma glutmuluoq goqwei. Mo getuapemuluoq gilew pas'g pualuloq ulapetminew. Muta mo puatmuluoq ta'n goqwei geggunmoq gatu awna gilew pualuloq. Mo teltenug mijua'ji'jg 'pgwatelmuanew un-gi'guaq wiluow gatu telteg ungi'guaq ugjit mijua'ji'jg

'pgwatelmuanew.¹⁵ Gaqoltes ta'n goqwei geggunm ugjit apoqonmulinew aq maw ignmalsites ugjit 'ggelu'lgmuow Gjinisgamewigtug. Je tlia ni'n ta'n tetuji gsaluloq gilew tlia mo piami gsaliwoq.

¹⁶ Alt teluejig, "Teliaq mo gesga'tuiweg'p goqwei. Gatu natawe'g'p aq gistesgugsieg'p ta'n teli egs'pugua'lugsieg. Amuj 'gja'tuigegpn na'tami suliewei."¹⁷ Pipanimuloq, gatu tal gis? Gatu alt ji'n mug elgimipnig, wesua'tugsioqos 'gsulieweimuow? A' na moqwa! Mo telianug!¹⁸ Etamg'p Taitus lien aq ni'n el-gimg'p igtig 'gjignaminu ta'n getlams'tasit maw negm. Getu' tlimioq Taitus wesua'tugsioqos 'gsulieweimuow? A' na moqwa! Geituoq, ni'n aq negm gitg wije'i Wejuli Nisgam geggung't, aq apjiw wije'i tel gegnu pma'tieg.

¹⁹ Etug jel tel'ta'sultioq ne'gaw wejo'tmeg igalsinen gilewewigtug. Moqwa', mo telianug! Nemugsieg Gjinisgam. Teluwistueg ta'n Se'suguli tl pualugsigeg tlewistunen aq 'ms't goqwei ta'n tela'tegeieg, nigmatut, wet tla'tegeieg ugjit apoqonmulinew.²⁰ Jipasi ta'n tujiw iga'ian na'te'l 'gji'jultoqs'p piltu gamigsultinew je mu ni'n ta'n teli gsatmu aq gilew 'gji'jitoqs'p piltu gamigsin je mu ni'n ta'n teli gsatmu'tigoq. Jipasi we'julinew alt te'sioq gi'gaita'ioq, qalipusita'tioq, naqsi luo'ltioq, ne'paqtmu'tioq, asgaitultioq ta'n teli usgumtultioq, pisui agnimtultioq, me'go'ltioq aq gisa'tuoq mesgi'g sespena'q wejiaq ta'n tel mawo'ltioq.²¹ Jipasi ta'n tujiw lia'n Gjinisgam gisa'litew 'ntaqitelmulinew. Atgitemug-tua's ugjit pugwelgig ta'n pata'taqatijig aq mo mes-go'ltigupni aq mu gawasgita'gupni ta'n tel pa-ta'taqati'tij aq ta'n teli el'ta'jig ta'n naqana'maqan. Wesgowa's'g ta'n teli winsu angita'sultijig, aq ta'n tel sespo'taqatijig aq newgtugwa'lugutijig wije'i tel luguti-jig. Mo pualuloq na wije'i tlo'ltinew ta'n tujiw lia'n.

Ugtejgewe'l glusuaqann ta'n Poligap telimapni

13 Ula na nige' si'stewei'tew ta'n eliei naji mittug-waluloq. Ta'n tujiw wen elsutmuaj igtig, amujpa na tapu'sliji gisna nesisiliji geggunaji, ta'n nemia'tipnn opla'tegelij, pa wije'i aq ta'n telteg Gjinisgam ugtwi'gatign.² Ewlu'maqapnig ta'nig pata'taqatipnig aq maw igtigig ewlu'maqapnig ta'n tujiw tapuweieg elianeg aq ap ewlu'muloq gesgmnaq eliew. Ta'n tujiw ap lia'n wen ta'n gis pata'teget ma gisumugtmug ta'n tli ugtapula's.³ Pualioq ni'n musga'tulinew ta'n tel lug-wej Se'sus 'ntinneg aq ni'n menaqqajewei musga'tulto-qs'p ta'n tel lugwej Se'suguli wet saputewistoq ni'neg. Mo negm menaqaanagw ta'n tujiw wetapulugsioq gatu awna musga'tugsitoqs'p ugml'gigno'tim.⁴ Mimajuinu-alsip glaman tepiaq tetuji menaqaanap, we'gaw gis gu-jjiewto'qsin, na tujiw wenaqa'lapnn Gjinisgam ugml'gigno'timg aq nige' iapjiw mimajit. Ginu ta'n eimu'ti'gw ugtinneg sangewo'lti'gw aq gisipugutmu'g ta'n tujiw igtigig getanugsig'gw. Mimajuinu'g teli ug-sua'lugsig'gw menaqaana'tinenu. Gatu nige' maw mima-julti'gw Se'suguli aq melgigna'ti'gw pa wije'i aq negm. Gugunmu'g Gjinisgam ugml'gigno'tim. Ninen e'wm-nen ugjit gilew 'ggelu'lgmuow.

⁵ Angite'tmug ta'n telo'ltoiq aq 'gji'tug 'gjitm majul-gwalanew Se'suguli, gisna pas'g wej tla'taqatioq pas'g nmugsinew. Telgwigl 'ggamlamunual. Se'suguli ta 'gtinnuaq eig aq me' ignmat ilgwenulin? Majulgwalooq gisna mo majulgwalawoq? ⁶ Elita'sualuloq gisi ul'te'ttoqs'p majulgwalanen Se'suguli. Mo pas'g teli angamusultiweg Gjinisgam ugtmimajuinuminen, gatu ninen gisipugutmeg'p ta'n teli gtlams'tasieg aq menaqqajewei tleiwieg Gjisaqamawigtug. ⁷ Etamg't Gjinisgam ugjit gilew ma' opla'taqatiwoq glaman tla'taqatitoqs'p ap ta'n goqwei tetaputeg. Mo ugjit musga'tunen ta'n tel gegnu gegina'mua'tieg. Gatu awna pualuleg tetapua'taqatinew Gjinisgamewigtug glaman gis musgal-sultitoqs'p ta'n tel gegnu pmita'ioq je tlia ninen masgelmugsieg aq mo teli angamusultiweg tepawgtulinen. ⁸ Ma goqwei gis tla'taqatiweg ugjit 'gtantunen teliaqewei gatu amujpa pas'g elugutieg ugjit teliaqewei. Ta'n tujiw tl mimajultioq teliaqewegtug mo goqwei gis tla'taqatiweg gatu mo tl mimajultiwoq, amujpa na igattesnen teliaqewei aq gnua'tultoqs'p giasgiwewei ta'n tujiw opla'taqatioq. ⁹ Wel'ta'sultieg ta'n tujiw menaqana'tieg aq masgelmugsieg ta'n tujiw

gilew menaqqajewei melgigna'tioq ta'n teli gtlams'tasultioq. Elita'sultieg aq a'sutma'tieg ugjit un'jig 'lta'new ta'n maw lugutnew Gjinisgamewigtug glaman te'sigisg'g me' gigji majulgwalatoqs'p Se'suguli. ¹⁰ Etna na ugjit weju wi'gmuloq nige' glaman ma majiaqto'luoq aq ugtapululoq ta'n tujiw lia'n. Getu' e'wm Gjinisgam ugml'gigno'tim ta'n ignmuip mo ugjit ugtapulinew gatu awna ugjit ml'gignewa'lulinew.

¹¹ Nige' wijigatulti'gw, atie'ultuloq. Ulgwijultigw. Gini-taugw ugjit tlo'ltnew pa wije' aq Se'suguli. Jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq, wantaqamigsultigw, aq uleiatultigw. Etamg Gjinisgam, ta'n ignmuetoq gtu' g'saltuaqanm aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq wijitgweiugsinew.

¹² Ul'ta'sualtultigw aq ulgwijimtultigw. 'Ms't ta'nig getlams'tmu'tijig ula tet, puatmi'tij wi'tugsinew.

¹³ Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm 'ms't ta'n te'sioq. Etamg Gjinisgam ugjit gtu' g'saltuaqanm ignmugsinew aq Wejuli Nisgam mawa'lugsinew ta'n teli gtlams'tmu'tioq. Glapis ap nemu'loq. Poligap.

Galetiaewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ta'n goqwei Poligap getu tlimugsi'gw ula wi'gatignigtug ta'n ewi'gmuaji ugjit Galetiaewaq.

Poligap gis wi'gig'p ula wi'gatign ugjit a'sutmewinu'g Galetiae'gati. Ula maqamigew tleiawig na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig, E'siaji'j. (Nige' gisgug teluisig, Aputapegiejit). Getu' tlimaji na mimajuinu'g na'te'l Gjinisgam Gisiteget gisi mgnapnn ugjit apostalewitewin ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

Na agnutmaqan ta'n pestung'p na wije gelu'lg agnutmaqan ta'n Westaulg maw unagapemg pestunmi'tij. Mu igtig gelu'lg agnutmaqan eigtnug. Na wet tlimaji muta alt mimajuinu'g telua'tijig Poligap mu gjitmei apostalewitewigw aq ta'n goqwei pestung mo wejianug Nisgamewigtug. Gatu egsua'tijig.

Poligap wet tl mimajit ula glusuaqann: Westaulg gis gujjiewto'teg aq pa na wije aq ni'n maw gujjiewte'img'sn aq nige' wej mimaji ugjit Nisgam. Glaman ma nugu tla'tegetew na nin ta'n tel puatm (nmitu 2.19b-20).

Ta'n tujiw na gelu'lg agnutmaqan pem se'sa's'g ta'n telgi'g ugs'tqamu na mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw getu gji'tu'tij amujpa na majulgwatmnew na Lesui'pewe'l tplutaqann ugjit ugs'tan gisna mu.

Na pipanima'titl Poligapal muta alt Lesui'paq getu gi'gaja'la'tiji jigs'tmnew na Lesui'pewe'l tplutaqnn. Gatu ula mo teltenug.

Poligap telimaji, "Moqwa, muta pas'g gisi ugs'tawi'n ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug."

Telimaji, "Je we'gaw Aplam jigs'tuapnn Gjinisgam aq getlams'tuapnn aq Gjinisgam na weji tplumapnn pugwel-gl goqwe'l."

Ewi'gig'p ula wi'gatign ugjit gina'muan mimajuinu'g mo teltenug gi'gaja'lan ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew Lesui'peweie'l tplutaqnn muta pas'g ugs'tan ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gjinisgam Gisiteget megnapnn Poligapal ugjit apostalewitewin. Poligap telimaji pas'g newgte' gelu'lg agnutmaqan (1.1-10)

Na agnutmaqan ta'n Poligap pestung mo wejianug mimajuinuigtug gatu awna Nisgamewigtug (1.11-24)

Poligap igalsit ugtagnutmaqanm (2.1-21)

Pas'g ugs'tawi'n ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug (3.1-4.31)

Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew aq maw Gjinisgam ugt'gsaltuaqanm (5.1-6.10)

Ango'tmug ta'n tel mimajultioq ula ugs'tqamug (6.11-18)

1 Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq ula wi'gatign ugjit gilew Galetiaewaq ta'nig getlams'tasultioq. Megnimg'p Se'suguli aq Wegwisit Nisgam na Gisiteget. Apaji unaqal'apnn Se'sugulial ta'n tujiw nepliteg. Na negmow gisi mgnipnig aq elgimipnig ugjit apostalewitewin. Mo mimajuinu'g megnigupnig aq mo mimajuinu'g elgimigupnig. ² Ta'nig getlams'tasultijig eimu'tijig ula tet, puatmi'tij migwitelmanew.

³ Etamgig Gjinisgam gujjiu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

⁴ Se'suguli igalsipnaq ugjit 'gtlue'utinal ugjit jigla'lugsinenu ta'n goqwe'l mo glu'lgtnugl ula ugs'tqamug. Jigs'tuapnn Gjinisgam gujjiu ta'n gisite'tmlj aq wet tla'tegep na. ⁵ Iapjiw emtoqwalanej Gjinisgam Gisiteget aq miwatmuanej! Na tliaj.

Getu' gnuatuloq pas'g newgte' Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm

⁶ Sigt paqalawioq ta'n teli nqa'si jiglita'ioq Gjinisgamewigtug, Gjinisgam ta'n wigumugsioqop! Negm gis wigumugsioq wet sapu tl lugwet Se'sugulial, na Se'suguli ta'n teli gsalugsioq aq ewlitelmugsioq. Gjinisgam wigumugsioqop aq megnugsioqop ugjit gugunmnew iapjiwewei mimajuaqan, gatu gilew gisita'sultioqop piluei agnutmaqan majulgwatmnew. ⁷ Mo naji gtme't'p gelu'lg agnutmaqan aq na teliaq. Gatu telimuloq muta eimu'tijig alt mimajuinu'g ta'n asgaiugsioq ta'n teli gtlams'tasultioq wejo'tmi'tij gawasga'tunew gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. ⁸ Gatu je tlia ninen gisna ansale'wit ugjiej wa'so'q 'gtu pestunmuleg piluei gelu'lg agnutmaqan ta'n mo wije aq ninen pestunmuleg'p, Gjinisgam gelu'lg ugtagnut-

maqanm, na Gjinisgam Gisiteget ugtapulaj. Mn'tua'gig lietew! Na! ⁹ Ninen gis telueieg'p aq ap nige' teluei pa na wen pestunmatmugsioq piluei gelu'lg agnutmaqan, je mu na Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm ta'n gilew gisi gtlams'tmoq, na negm Gjinisgam ugtapulaj, mn'tua'gig lietew.

¹⁰ Mo ni'n wejo'tmu tetapua'lulinew aq uli usgumulinew. A' na moqwa! Gatu wejo'tm tetapua'lan Gjinisgam Gisiteget aq apostale'witewi ugjit Westaulg. Gatu me' ugjo'tman tetapua'lan mimajuinu'g na mo gis lugowaq Se'suguli, na.

Nige' telimuloq ta'n teli apostale'witewi

¹¹ Nigmatut, ge' gnuatuloq na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuloqop mo wejianugup mimajuinugtug.

¹² Mo mimajuinu'g telimigupnig aq mo gegina'muigupnig. Gatu awna Se'suguli, na negm musgal-sip aq na gegnuatuip.

¹³ Nigmatut, gis nutmaioqop ta'n i' tle'iap ta'n tujiw gigji majulgwatmaneg Lesui'paq ta'n telo'ltijig. I' amasgipnulg'pnig ta'nig getlams'tasultijig Se'suguli aq mo ewlitemaqapni. Wejo'tmap ta'n tel we'gusipgwatu seioqwa'la'n. ¹⁴ Me' gneg eimap ta'n tel majulgwatmap Lesui'paq ta'n teli gtlams'tasultitij je mo igtigig ta'n teppo'ltieg'pnig. Me' gigji majulgwatmap ta'n nujinaqi'g gis telo'ltipnig aq majulgwatmap ugt'tplutaqanml ta'n tel we'gusipgwatu.

¹⁵ Gatu Gjinisgam ta'n teli ul'telmip, megenip gesgma-naq ugs'tqamuiwaneg ugjit lugowan. ¹⁶ Gisita'siteg musga'tuipnng ugguwisl aq gisa'lip 'gji'jian Se'suguli glaman gelu'lg agnutmaqan gisi pestunmuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw ugjit negm. Gatu mo eliewap mimajuinugtug ugjit negmow gnuatunew na gelu'lg agnutmaqan. ¹⁷ Mo eliewap Selusalemg ugjit nat nmi-an ta'nig apostale'witeultipnig gesgma-naq ni'n. Gatu awna smtug siawa'siap na maqamigew teluisig Alapia, aq na tujiw apaja'siap Tamasgusg. ¹⁸ Nesipunqe'ieg gis pmiaq, elianeg Selusalemg nat nmi'g'p na Pie'l ugjit agnutmanen. Wijitgweiaqap ta'pu aqantie'uti. ¹⁹ Gatu mo nemiaqapni igtigig apostale'wijig pas'g na Ji'mej, na Gjisaqamaw Se'sus ugjignaml.

²⁰ Ta'n goqwei ewi'gm teliaq. Gjinisgam geitoq mo etli egsuew.

²¹ Na tujiw elia'p na maqamigal teluisigl Silia aq Silisia. ²² Na mimajuinu'g Jutiaewa'gig ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug mo nenuigupnig na tujiw. ²³ Pas'g geitu'tip ta'n goqwei igtigig telimgwi'tij, "Na ji'nm ta'n i' tli amasgipnngugi'gup, nige' pestunmatg gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli, negm na ta'n wejo'tg'p seioqwa'tun." ²⁴ Na tujiw emtoqwala'tipnng Gjinisgam aq miwatmua'tipnng ugjit ta'n tel gawasga'siap Gjinisgamewigtug aq nige' wet sapu tl lugwet ni'neg.

Poligap weltesguaji igtigig apostale'wijig

2 Metlasipunqeg jel ne'w gis pmiaq, apaja'siap Selusalemg maw Pnnal aq Taitus wijeiugsieg'p.

² Wej liap na'te'l muta Gjinisgam telimip lien. Na ta'n tujiw iga'ie'g, newgtugwa'lugutipnig weltesgaqatteg iganpugultijig. Gegnuataqapnig na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmaqapnig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, glaman 'gjitta'g ta'n goqwei pestunmatm. Mo puatmuap 'ntlgowaqan ta'n gis lugwatmap aq ta'n elugwatm ma tali ugtapsuninug aq seioqwiawew. ³ Nitap Taitus mo gi'gaja'lagup ugjit elugwa'tasin tlia Gli'gewa'jujig, ⁴ je tlia alt ji'nmug ta'nig wijitgweiusieg'p puala'tipnng lugwatasilin. Mo gejaqatjig egsua'tipnig ta'n tujiw teluejig wijei teli gtlams'tasultitij 'st'ge' ninen. Na wegla pisgwita'pnig ugjit 'gji'tunew ta'n tel lugutieg aq me' majulgwatmnen Lesui'pewei' t'plutaqan. Gatu Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu aq nige' mo nugu elita'sua'tmug ta'n tel majulgwatmugg Lesui'pewei' t'plutaqan ugjit ugs'ta'ultinenu. Nutmapnig na ula aq getu gi'gaja'lugsieg'p ugjit majulgwatmnen. ⁵ Mo ignmuaqatt'pnig assumugsinen je ta'n teli pgiji psigwate'n na. Wet tla'taqatieg'p ugjit gilew muta mo puatmug'p na gelu'lg agnutmaqan sa'se'wa'tas'gtn glaman giasgiwewei 'gji'tuoq teliaqewei. Na tujiw gelu'lg agnutmaqan menaqqajewei siaw pestunmugsitoqs'p.

⁶ Gatu na ji'nmug Pie'l, Ji'mej, aq Sa'n, ta'nig mimajuinu'g teli ugsua'la'tipnig iganpugultinew, mo telimigupnig ugjit angua'tun goqwei ta'n tel pestunm. Na teluei muta mo tale'nug ta'n wenoltipnig. Mo Gjinisgam ilsumagul mimajuinu'l ta'n ginu tel nmu'g. Etna na ugjit. ⁷ Gatu awna nemitu'tip ta'n Gjinisgam teli ignmuip 'ntlgowaqan ugjit pestunman na gelu'lg agnutmaqan ta'nig mo Lesui'peulti'gw pa wijei aq ta'n teli ignmuapnng Pie'lal ugtlgowaqan ugjit pestunmnn Lesui'pewigtug. ⁸ Gjinisgam ignmuapnng Pie'lal na ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin aq pestunmuan Lesui'pewigtug aq pa na wijei ignmuip ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin aq pestunmuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁹ Ji'mej, Pie'l, aq Sa'n, ta'nig mimajuinu'g teli ugsua'la'tipnig iganpugultinew, nemitu'titeg ta'n Gjinisgam teli e'wip. Na tujiw geitu'tip Gjinisgam ignmugsieg'p 'ntlgowaqaninen. Na tujiw 'ms't wel'te'tmeg maw lugutinen. Pnnal aq ni'n lugwenen ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq negmow Lesui'pewigtug. ¹⁰ Pas'g pimpanimugsieg'p ugjit apoqonmuanen ta'nig nuta'ma'tijig. Na ula wijei attigna'siap ugjit tla'tegen.

Me' enmiaq Pie'l emittugwalapni ta'nig getlams'tmu'tijig na 'gjigan Antioq aq Poligap wetapulatl Pie'lal

¹¹ Ta'n tujiw Pie'l amgwesewei Antioq emittugwalapni ta'nig getlams'tasultijig, mawatalulti'tipnig Lesui'paq aq maw igtigig ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'pewei' t'plutaqan aq mo wel'te'tmi'ti'gw lugwatasultinew. 'Ms't mawatalultijig. Gatu ta'n tujiw alt ji'nmug, na Lesui'paq ta'n Ji'mej gis petgimapani, peita'titeg, na esseta'sip aq mo getu mawatalultigupni ta'nig mo Lesui'peulti'gw muta jipalapni ta'n tluetaq, wegla ta'nig Ji'mej petgimapani. ¹³ Na glapis igtigig Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig mena'toltijig aq wi-

je'wa'titl Pie'lal aq niguita'tiji ta'nig mo Lesui'peulti'gw. We'gaw glapis gisa'la'titl Pnnalal wittoqwa'lgwi'titl.

¹⁴ Ta'n tujiw nemituaneg mo telolti'gw pa wije aq ta'n teli gtlams'tasultijig gelu'lg agnutmaqan, aq mo majulgwatmi'ti'gw teliaqeweigtug, ni'n wetapul'p Pie'l mi-majuinigtug muta etli opla'teget. Ta'n etl mawtesgat-ulti'tij ni'n telimg'p, "Gi'l na Lesui'pewin. Gatu gis sa'q mo majulgwatmun Lesui'peweiei 'tplutaqan. Tal gis gtu' munsaijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew? Mo na teltenug. Gi'l na Lesui'pewin. Gatu gis sa'q tleiwawin 'st'ge' igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Tal gis gtu' munsaijig tleiaultinew 'st'ge' Lesui'paq? Mo na teltenug."

**Na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq
aq 'ms't mimajuinu'g mo Lesui'peulti'gw
weji ugs'ta'tijig ta'n teli gtlams'tmi'tij Se'suguliewigtug**

¹⁵ Na teliaq, weji ugs'tqamultiegup Lesui'pewigtug. Mo tleiwawieg ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'paq ugt'tplutaqanmuow.

¹⁶ Gatu geitueg mimajuinu pas'g gis tetapu'etew Gjinisgamewigtug, ta'n teli gtlams'tasij Se'suguliewigtug. Geitueg mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan muta ma gis majulgwatmug giasgiwewei. Ninen Lesui'peultieg elt getlams'tasultieg Se'suguliewigtug glaman alt ninen tetapuita'tesnen Gjinisgamewigtug. Elsapu tl lugweg ta'n teli gtlams'tasultieg Se'suguliewigtug, aq mu ta'n tela'taqatieg ta'n telteg 'tplutaqan. Muta mimajuinu mo gis tetapu'egw Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan.

¹⁷ Ninen gisi gtlams'tasultieg Se'suguliewigtug aq lita'sultieg ugjit gtlamia'tinen Gjinisgamewigtug. Goqwei gis tliaq pa na pata'taqatieg ninen ta'n getlams'tasultieg Se'suguliewigtug. Etug Se'sus gisa'lugsieg tla'taqatinen? A' na moqwa'. Mo telianug.

¹⁸ Ta'n tujiw tlua'n 'tplutaqan ta'n majulgwatm mo tepawgtinug aq puna'tu gatu na tujiw il majulgwatm na musga'tu ta'n teli oplia'p ta'n tujiw puna'tuaneg.

¹⁹ Mo gis gugunmu giasgiwewei 'tplutaqan. Amujpa na Gjinisgam ugtapulitew nepm. Amuj pa na nepm. Gatu Se'suguli gis gujjiewto'teg aq ta'n tujiw getlams'tasiap pa wije aq ni'n maw gujjiewgte'img'sn aq nige' wej mimaji ugjit Gjinisgam. ²⁰ Glaman ma nugu tla'tegew ta'n ni'n tel puatm gatu awna ta'n Gjinisgam tel puatg, muta Se'suguli eig 'ntinneg. Aq nige' ta'n tel mimaji ula ugs'tqamu, pas'g elita'sualg Gjinisgam uggwisl ta'n gesalit. Negm ta'n iga'toqop ugmimajuaqanm ugjit ugs'tawi'n. ²¹ Mu ni'n menuege'iaq Gjinisgam aq ta'n teli ulitelmuit. Ma ni'n tleiw pa wije aq na ta'nig ugsua'tu'tij Gjinisgaml ta'n tla'tegelitl ulitelmugsinenu pa wije aq mo tali ugtapsuninug. Ma ni'n apaji lita'siw ta'n tel majulgwatm 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Muta mimajuinu gisi ugji ugs'taj ta'n tel gu'gung Lesui'paq ugt'tplutaqanmuow na tujiw Se'suguli pisuiw ugji 'nputugunaq aq na mo telianug.

Majulgwatmn 'tplutaqan gisna 'gtlams'taj x [Gisi ugs'tates ta'n majulgwatmn 'tplutaqan gisna ta'n teli gtlams'taj? Amuj ta'n teli gtlams'tasin Se'suguliewigtug muta mo gis majulgwatmun Gjinisgam ugt'tplutaqanml giasgiwewei.]

3 Gis lue'wa'lugsioq gilew Galetiaewaq. Wen puntalugsioqos? Eimu'tioqop aq nutmoqop ta'n tel pestunmaneg ta'n tel gujjiewgto'j Se'suguli na Westaulg. ² Ge' tlimig ula pas'g newgte' ta'n goqwei. Weji msnmoqos Wejuli Nisgam ta'n tel tla'taqatioq ta'n telteg 'tplutaqan? A' na moqwa'! Wejuli Nisgam pisgwap 'ggamlamunuaq gis nutmoq Se'suguli aq elita'sualoqop ugss'ta'ugsinew. ³ Etna na Wejuli Nisgam ta'n ignmugsioq na ml'gigno'ti piltu mimajultinew. Gatu me' tal'ta'sultioq tepi ml'gigna'tioq gaqa'tuanew ta'n Wejuli Nisgam poqji tl lugwet 'gmimajuaqanmuaq, gis lue'wa'lugsioq ta gilew! Ma gis tla'taqatiwoq 'ngutugwa'lugutitoqs'p. ⁴ Gis maw muni amasgipnugsioq ugjit ta'n teli gtlams'tasultioq gelu'lg agnutmaqan. Na nige' gaq jiglo'tutoqs'p na! 'Lpa mo gisi gtlams'taw! ⁵ Ta'n tujiw Gjinisgam ignmugsioq Wejuli Nisgaml aq tela'tegepnn paqalaiwaqan ta'n gilew eimu'tioq, wet tla'tegesnn wegla muta gilew wejo'tmoqop tla'taqatinew ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan? A' na ijgi moqwa'! Wet tla'tegepnn muta gilew jigs'tmnew na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli aq elita'sualoqop ugjit ugs'taugsinew.

⁶ Pa na wije telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn ugjit Aplamal, "Getlams'ta'sipn ta'n Gjinisgam telimt'pnn. Etna na ugjit Gjinisgam weli ugsua'lapnn Aplamal tetapu'elin." ⁷ Ugji gina'masultigw! Na mimajuinu'g ta'n getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug aq na tel pmita'jig 'lpa na negmow pa wije aq Aplameg je me' aq ta'nig wetagutmu'tijig. Gjinisgam na tel nmiaji ta'nig getlams'tasultiliji 'gji'tmei Aplam un'jang. ⁸ Gjinisgam gisi'ta'sip, "Ta'n tujiw tetaputesg iga'q ta'nig mo Lesui'peulti'gw ugs'tawiatag aq tetapua'tijig Gjinisgamewigtug, 'gtlams'tasultitij Se'suguliewigtug." Gis sa'q Gjinisgam ula telimapnn Aplamal aq gis wi'gas'g ugtwi'gatignigtug. Gjinisgam teluet, "Ugs'tawia's ta'n te'sit mimajuinu ta'n getlams'tasit 'st'ge' gi'l." ⁹ Aplam getlams'tuapnn Gjinisgaml aq teluelij Aplam tetapu'en aq na teliaq. 'Ms't ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug na tetapua'tijig pa wije aq Aplamo'q ta'n getlams'tasip Gjinisgamewigtug.

¹⁰ Ta'nig elita'suatmi'tij majulgwatmnew Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit ugs'taultinew, niguita'jig Gjinisgamewigtug aq Gjinisgam ugtapulataq. Mn'tua'gig 'lta'taq muta mo wen gisi majulgwatmug giasgiwewei. Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Ta'n wen mo apji majulgwatmug 'ms't goqwei ewi'gas'g Lesui'peweiei 'tplutaqanigtug Gjinisgam ugtapulataq." ¹¹ Nige' weli gji'tuoq, ma Gjinisgam ugsua'lagul tetapu'elin ta'n majulgwatmlij 'tplutaqan, muta mo wen gisi majulgwatmug giasgiwewei. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Ta'n wen Gjinisgam teluet tetapu'elin ta'n teli gtlams'tmlij, iapjiw mimajili-

tal." ¹² Ta'n tel majulgwatmn 'tplutaqan ugjit tetapu'en Gjinisgamewigtug, mo wejianug ta'n teli gtlams'tasin. Tel wi'gas'g 'tplutaqanigtug, "Mimajuinu ta'n mo elistmug Gjinisgam ugt'tplutaqanml je mu newgte' negm tetapu'et Gjinisgamewigtug."

¹³ Se'suguli iga'lugsi'gupn ta'n tli ugtapulugsi'gup muta ma gis wajui gugunmug Lesui'peweiei 'tplutaqan. Negm wetapulut'p ugjit ginu. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug, "Ta'n wen gujjiewgto'tg, na gisi ilsumut ulmaje'n." ¹⁴ Se'suguli gisi np'g'pnaq glaman elt ta'nig mo Lesui'peulti'gw gisi ugs'taultitaq ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug. Ninen Lesui'peul-tieg aq igtigimimajuinu'g, 'ms't ginu ta'nig getlams'tasulti'gw, gisi msnatesnu Wejuli Nisgam. Na teli tplumugsi'gup Gjinisgam Gisiteget pa wije aq ta'n teli tplumapnn Aplamal.

Lita'sultioq 'tplutaqan ugs'tan gisna ta'n Gjinisgam Gisiteget teli tplumugsioqop

¹⁵ Wijigatulti'gw, na tel pmiaq te'sigis'g. Ta'n tujiw mimajuinu'g teplumulti'tij aq mesaqan wi'gas'g wi'gatignigtug aq ugwisunmual ewi'gmi'tij na tujiw newgte'jit ma gisi sa'se'wa'tug. ¹⁶ Gjinisgam pugwelgl goqwe'l teplumapnn Aplamal aq ta'n wetagutg. 'Lpa tla'tegetal. Mu teluenugup na teplumapni 'ms't un'jang ta'n wetagutmu'tijig Aplameg muta mo wesgumagupni 'ms't Lesui'paq. Gatu pas'g newgte'tlitl un'jann, ta'n wetagutmlitl na Se'sugulial. ¹⁷ Ula na getu tluei, Gjinisgam Gisiteget teplumapnn Aplamal ugjit ugs'tawian ta'n te'sijig teli gtlams'tmu'ti'tij. Na ta'n goqwei Gjinisgam gisi tputg ma gisi sa'se'wa'tas'gtng. Ne'w gasgiptnnaqanipunge'g jel nesisga'q Gjinisgam ignmuapni Isle'laq 'tplutaqan, gatu ula 'tplutaqan ma gis suisga'tug aq ma gis sa'se'wa'tug na gis agnutmamgewei ta'n Gjinisgam gisi tplumapnn Aplamal. ¹⁸ Ma gisi msnmuoq ta'n goqwe'l Gjinisgam teplumugsioqop ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan. Wegla 'ms't wejiaqal ta'n Gjinisgam teli tplumugsioq. Mesnmoqol pa wije aq Aplamo'q ta'n teli msng'p ta'n Gjinisgam teli tplumapnn muta getlams'tuapnn Gjinisgam aq pa na wije ginu getlams'tasulti'gw aq mesmu'g.

¹⁹ Gatu goqwei Gjinisgam Lesui'paq weji ignmuasni 'tplutaqan? Weji ignmuapni ugjit neia'tuanew ta'n teli opla'taqati'tij mimajuinu'g. Na 'tplutaqan iga'tas'g'p ugjit e'was'gtn glapis Se'suguli newgte'jit ta'n Aplameg wetagutg pegisingeg. Etna na Aplamal ta'n Gjinisgam 'ms't goqwei teplumapnn. Gjinisgam ignmuapnn ugt'tplutaqanm Mowisal e'wmuaj ansale'wiliji aq Mowis ignmuapnig mimajuinu'g. Negm nutagnut-mewinu na. ²⁰ Gatu ta'n tujiw Gjinisgam teplumateg Aplamal ugsisgwa'lapnn aq mo e'wagupnig nutagnut-mewinu'g, ansale'wiliji, gisna Mowisal, gisna ta'n pas'g wenn.

Goqwei weji ignmuasni 'tplutaqan

²¹ Etug Gjinisgam ugt'tplutaqanm aq ta'n teli tplumapni getantigl? A' na ijgi moqwa! Pa na gisi ugs'ta'tigusnn ta'n tel majulgwatmu'g 'tplutaqan na tujiw mimajuinu'g tetapua'ti'tisoq ta'n tel majulgwatmi'tij na 'tplutaqan, pas'g mo telianug. ²² Pas'g tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n 'ms't mimajuinu'g eimu'tijig elue'utigtug aq ma gis jiglita'gwig. Gjinisgam teplumugsi'gup jigla'tugsinenu lue'utigtug ta'n tujiw getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug.

²³ Na 'tplutaqan angweiugsieg'p ninen na Lesui'peul-tieg aq assumugsieg'p glapis Nujiugs'tawi'wet pegising, glapis Gjinisgam musga'tugsi'gw ninen maw 'ms't wen gisi ugs'ta'titesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw.

²⁴ Lesui'peweiei 'tplutaqan assumugsieg'p aq gegina'mugsieg'p glapis Se'suguli pegisingeg. Na tujiw Se'suguli gisa'lugsieg tetapua'tinen Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasultieg negmeg. ²⁵ Gatu nige' tetaputesg iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug aq 'tplutaqan mo nugu assumugsiweg.

²⁶ Na nige' 'ms't gilew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguli, na gilew Gjinisgam un'jang. ²⁷ Ta'n tujiw 'gtlams'tmu'tioq Se'suguli, sign'tugsioq aq toqwa'lugsioq Se'suguliewigtug. Ignmugsioqop na ml'gigno'ti ugjit tlo'ltinew 'st'ge' Se'suguli. ²⁸ Nige' Gjinisgam mo piltu nemugsigw, Lesui'paq gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ta'nig gisteju'g gisna ta'nig assumultijig, jil'mug gisna e'pijig. Ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug gisa'lugsi'gw wije teli espo'ltinenu. ²⁹ Pa na gilew tleiaultioq Se'sugulieg, na gilew wetagutmu'tioq Aplameg aq 'msntoqs'p ta'n goqwei Gjinisgam teli tplumugsioqop.

4 Gatu migwite'tmug, ta'n tujiw mimajuinu teplutg'p ignmuaneu mesgi'g milesuaqan unjanl, aq negm pas'g mijua'ji', 'ms't goqwei ta'n ungi'gul ignmualij ugtaligam pas'g mo assutmug glapis gisigwej. ² Amujpa na jigs'tuajig ta'nig angweiajig aq igtigimango'tmua'tij ta'n goqwei ugtaligam glapis tepipuna'j ta'n ungi'gul teluelipnn. ³ Etna na ula wije teliaqap ugjit ginu gesgmaq getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Ula ta'n goqwe'l ugs'tqamugewe'l assumugsig'p pa wije aq gisteju ta'n assumuj. ⁴ Gatu ta'n tujiw tetaputesg iga'qeg Gjinisgam petgimapnn ugwisl. Weji ugs'tqamuilipnn e'pitewigtug aq Lesui'pewilipnn. Majulgwatmlig giasgiwewei Lesui'peweiei 'tplutaqan. ⁵ Na wet tla'tegep Se'sus, glaman ta'n tujiw nepgeg ugjit mimajuinu'g ugs'tan, iga'lataq ta'nig assumgwi'tigul 'tplutaqan, glaman Gjinisgam gisa'laji negmow un'jang.

⁶ Elt gilew na Gjinisgam un'jang. Etna na ugjit petgimapnn Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq glaman nige' gisa'lugsi'gw tlu'itanenu Gjinisgam, "Tata't" gisna "Nu'." ⁷ Etna na ugjit nige' geituoq mo nugu gisteju'ultioq gatu awna Gjinisgam un'jang. Muta nige' un'janultioq, Gjinisgam ignmugsitoqs'p 'ms't goqwei ta'n geggunmuloq ugjit un'jang. Na tel'te'tg'p Gjinisgam.

Poligap sespetelmaji Galetiaewaq

⁸ Nigmatut, gilew ta'nig mo Lesui'peultiwoq, gesgma-naq nenuawoq Gjinisgam na gisteju'ltioqop ugjit ta'nig telui'toqopnig nisgamaq je mu mimajultigupnig aq mo nisgameultigupnig. ⁹ Gatu nige' el'ta'ioqop Gjinisgamewigtug, gisna ni'n tluog Gjinisgam gisa'lugsioqop lta'new negmeg. Tal gis tliaq getu apajita'ioq aq apaji gisteju'ultioq ta'n goqe'l mo Gjinisgam, menaqanaq aq mo tepawgtinug ugjit ugs'tawugsinew? ¹⁰ Wejo'tmoq tetapua'lanew Gjinisgam ta'n tela'taqatioq gisna ta'n mo tela'taqatiwoq, gegnue'gl na'gwegl aq pestie'umgl ta'n gisi mgnmoqol, tepgunsejig, gisna newgtipunqegl. ¹¹ Sespetelmuloq aq jipasi muta etlite'tm etug ma goqwei ugja'tuoq ta'n tel melgi lugweiap ugjit gilew.

¹² Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, etawaqtmuloq tloftinew 'st'ge' ni'n muta wejo'tmap tle'n 'st'ge' gilew. Mo amsala'liwoqop ¹³ ta'n tujiw elianeg amgwe-sewieg. Pestunmuloqop gelu'lg agnutmaqan Nisgamewei je tlia we'gaw gesnugwaiap. ¹⁴ Mo ejiglipniwoqop gisna penoqitelmiwoqop we'gaw asgaiugsioq ta'n tel gesnugwaiap. Gatu awna wesua'lioqop aq angweiwoqop pa wije aq ni'n na Gjinisgam ug-tansale'wittemig. Wel'ta'sualioqop ni'n pa wije aq ta'n teli ul'ta'-sualagoq Se'suguli. ¹⁵ Tetuji ulgwijulti'gup ta'n tujiw mawo'lti'gweg. Ula gis tlua's ugjit gilew, tel jigtu apoqonmuioqop, ignmuigoqop ta'n pas'g goqwei je tlia inaqane'l 'gpu'gugugl. ¹⁶ Gatu etug nige' teli ug-sua'lioq pa wije aq ta'n wen getanugsioq, muta teliaqewei telimuloqop.

¹⁷ Ula egsugina'mua'tijig weleiugsioq, gatu mo wet tla'taqati'gw ugjit 'ggelu'lgmuow. Pas'g wejo'tmi'tij nig-tua'lugsinenu glaman me' enmiaq gilew lita'sualatoqs'p aq witoqwa'latoqs'p. ¹⁸ Gelu'lg ta'n tujiw mima-juinu'g weleiugsioq 'lpa tla'taqati'tij ugjit 'ggelu'lgmuow aq ugjit Gjinisgam. Tla'taqati'tis ta'n tujiw i'man ta'n eimoq aq ta'n tujiw mo i'muan.

¹⁹ Nun'jantut, ta'n mawi gsaluloq, teli asgaiwioq pa wije aq e'pit ta'n gesnugwaj getu un'jannij. Esgmaluloq glapis na na'gweg iga'q ta'n tujiw ignmuoq Se'suguli il-gwennugsinew. ²⁰ Etna na ugjit 'gsatmug i'man ta'n eimoq glaman gis agnutma'ti'gup. Na tujiw 'gji'tu ta'n gis tlimuligoq, gatu mo geitu ta'n tlimuligoq ugjit 'ggelu'lgmuow aq ma'mun sespetelmuloq.

Eigal aq Sala

²¹ Gilew ta'nig getu majulgwatmoq 'tplutaqan ugjit ugs'tan, amuj nestmoq ta'n Mowiso'q gis wi'gig'pneg. ²² Gis wi'gig'p, "Na Aplam toqona'pnig ugguwisg. Gistejui'sgw, teluisit Eigal, newgte'jilitl geggunmuapnn ugguwisl aq ugte'piteml teluisilitl Sala geggunmuapnn igtigl." ²³ Gistejui'sgw maljewe'juip ta'n tujiw ugguwisl Ismial ugs'tqamuiliteg. Teli ugs'tqamuilipnn pa wije aq esgwia'tijig mijua'ji'jg. Gatu ugte'piteml Sala maw gisigui'sguip aq mo gis gugunagupnig mijua'ji'jg, gatu Gjinisgam teplumt'pnn ugjit gugunan 'lpa'tujl aq na

tujiw ugguwisl Isaqal ugs'tqamuilipnn. ²⁴ Na ula ta'n teliaqap ugjit wegla tapusijig e'pijig aq un'januaq musga'tugsi'gul ta'pu nemi'gl ta'n Gjinisgam tela'teget ugjit mimajuinu'g. Ignmuapni Lesui'paq na 'tplutaqann ta'n eimu'tipnig na gm'tng ta'n teluisig Sainai. Teplumapni ta'n wen jigsitg 'ms't goqwei ewi'gas'g 'tplutaqanigtug tetapu'et Gjinisgam ugsisgug. ²⁵ Gatu ugjit ta'nig wejo'tmi'tij tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqan, wije tela'teget ta'n tela'teget ugjit Eigal aq ugguwisl. Gjinisgam 'tplutaqan ignmuapni Lesui'paq na gm'tnigtug teluisit Sainai ta'n epit Alapiae'gati. Negmow ta'nig majulgwatmi'tij pa wije aq Eigal aq ugguwisl, gisteju'ultioq aq assumgwi'tij ula Lesui'peweie' 'tplutaqan. We'gaw na Lesui'paq ta'n emtoqwala'titl Gjinisgam. Selusalemg ta'n telteget 'tplutaqan, gisteju'ultijig ta'n tel majulgwatmi'tij ula 'tplutaqan. ²⁶ Gatu ugjit ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug, wije tela'teget ta'n tela'teget ugjit Salaal aq ugguwisl. Ginu tleiaulti'gw na 'gji'an Selusalem ta'n Gjinisgam etli elege'witewit. Mo ginu gisteju'ultigw. Ginu Sala un'jang. ²⁷ Na ula wesgutg'p Aiseiao'q ta'n tujiw igan gnuat'eteget, "E'pittut ta'n menaq un'janiwn nige' gi'l gisi ul'ta'sites.

Gisi sigti ulgwijintes

nige' ne'gaw mo un'janiwun.

Muta ignmultes me' pugwennan

ta'nig wetagutmu'tijig je mu e'pit

ta'n pugwenniji geggunaji nige'." Eta na a.

²⁸ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, nige' gilew Gjinisgam un'jang ta'n teli tplumapnn Aplamal, na tela'teget, pa wije aq ta'n teli tplumapnn ugjit gugunan ugguwisl aq na tujiw Isaqal ugs'tqamuit. ²⁹ Gatu nige' ginu, ta'n ugs'tqamulti'gup na Wejuli Nisgamewigtug, gitnme'ugsi'gw ta'nig pualugsi'gw gu'gunmnenu Lesui'peweie' 'tplutaqan. Pa na wije aq Isaqal ta'n Gjinisgam teli tplumapnn Aplamal gitnme'iut'p gistejui'sgw ugguwisl Ismial. ³⁰ Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn,

"Gjinisgam telimapnn Aplamal ugjit 'pgotgiman ug-gistejui'sguml aq ugguwisl. Muta gistejui'sgw ugguwisl ma gisi msnmligw ta'n goqwe'l assutgl Aplamal, pas'g ugte'piteml ugguwisl gisi assutmlital."

³¹ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, ggijinu mo gistejui'sgewigup. Na Lesui'peweie' 'tplutaqan mo assumugsigw. Etna na ginu ta'nig getlams'tasulti'gw aq 'msntesnu ta'n goqwe'l gelu'lg ta'n Gjinisgam teplumapnn Aplamal. Negmow ta'nig wejo'tmi'tij majulgwatmnew 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgam ma 'msnmi'tigul.

Elugwa'tasin

5 Assumsulti'gup. Se'suguli iga'lugsi'gup ugjit mo majulgwatmnenu Lesui'peweie' 'tplutaqan ugjit ugs'ta'tinenu. Gatu awna ml'g'pugultigw ta'n teli iga'lugsioqop Se'suguliewigtug. Mut apaji glpisultinew ta'n tel majulgwatmoqop Lesui'peweie' 'tplutaqan.

²Jigs'tuig, ta'n teluei, lita'sultioq ta'n tel lugwatasultioq aq ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgamewigtug, na tujiw Se'suguli ma tali ugtapsunig ugjit gilew. ³Ap 'mjit newgt teluei, "Ta'n pas'g wen wejo'tg tetapua'lan Gjinisgaml ta'n tel lugwatasij amujpa na gaqi majulgwatg 'ms't goqwei ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan." ⁴Se'suguli mo tali ugtapsunig ugjit gilew me' lita'sultioq ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgamewigtug. Ejiglita'ioq ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsioq. ⁵Gatu ninen, elita'sualg't Gjinisgam ugjit gisa'lugsinen tetapua'tinen. Giasgiwewei geitueg na tla'tegetew. Aq ula esmalg't Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim ugji sapu tl lugwen ta'n teli gtlams'tmeg. Tetaqite'tmeg na tliatew. ⁶Ta'n ginu tleiaulti'gw Se'suguliewigtug mo tal sespete'tmugw lugwatasulti'gw gisna mu. Gatu ta'n goqwei tepawgtig na ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq gis nmitas'gt'tew ta'n teli gsalug igtigig.

⁷Tetuji ul lugutioqop! Pa wijei aq wen ta'n nuji igatne'wet. Pas'g igtig igantesgasg aq gisa'sg ge'gwa'sin. Aq nige' apatnugsioq ta'n tel majulgwatmoq teliaqewei. Sigi paqalawioq ta'n teli ignmuoq igtigig 'nqa'lugsinew ta'n teli gtlams'tasultioq. ⁸Gjinisgam ta'n wigumugsioqop mo elgimagupni negla nujiugsugina'mua'tiliji. ⁹Ta'n i' tlu'e'tij, "Ta'n tujiw pipnaqan el'tun pas'g ta's'g apita'taqan wesua'toq ugjit gisitun pipnaqan apitaqtn." Aq pa na wijei i'g ta'n eimoq mimajuinu ta'n gaqi msiataq igtigig. ¹⁰Gatu gilew mo pa na wijei aq negmow. Gilew na Gjinisgam un'jang. Etna na ugjit elita'sualuloq tla'taqatinew ta'n telimuloqop aq mu ta'n igtigig telimugsioq. Geitu Gjinisgam ugta'pulatal na mimajuinu ta'n getu wenig ta'n ewnasa'lugsioq aq gitnme'ugsioq.

¹¹Wijigatulti'gw, alt mimajuinu'g teluejig ni'n Poligap al pestunmatm, "Amujpa na mimajuinu'g elugwalujig aq majulgwatmi'tij na Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit gisi tetapua'tinew Gjinisgamewigtug." Gatu mo telianug. Pa na tliaq ma nugu gitnme'wimg aq ma ulmaita'siw muta ula agnutmaqan mo wen asgaigug. Gatu awna me' gitnme'wimg aq welmaita'si aq ula musga's'g ta'n tel pestunm teliaqewei ugjit ugs'taultinew. Pas'g gisi ugs'ta'titoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug ta'n tel gujjiewg-to't'pnaq ugjit ginu. ¹²Gsatmug wegla nujigina'mua'tijig ta'nig pualugsioq lugwasultinew aq wetme'ugsioq, niguita'new ta'n eimu'tioq aq punajeiugsinew.

¹³Wijigatulti'gw, ignmugsioqop assumugsinew. Gatu mut e'wmanew ugjit tla'taqatinew ta'n getu goqwei puatmoq aq ignmatmnew gaqiwal ilgwenugsinew. Gatu awna tli gsalultigw ta'n Gjinisgam teli gsalugsioq aq mawi apoqonmatultigw. ¹⁴'Ms't ta'n Lesui'peweiei 'tplutaqann gaqa wi'gas'gl na ula newgte' 'tplutaqan, "'Gsal igtigig ta'n teli gsalsin." ¹⁵'Gsaltultigoq na! Gatu awna apji ne'tamtultioq aq apji gi'gaita'ioq. Ango'tmug glaman ma gaq seioqwa'lsultiwoq ta'n teli gtlams'tasultioq.

Gisi ignmuatesnu Wejuli Nisgam ilgwenugsigw gisna gis tla'taqatitesnu ta'n tel puatmug

¹⁶Na ula telimuloq, "Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew aq mut tla'taqatinew ta'n tel puatmoq ta'n goqwe'l ma tetapua'lagul Gjinisgaml." ¹⁷Ulaal ta'n ginu getu tla'taqati'gw Wejuli Nisgam mo pualugsigw tla'taqatinenu. Ta'n Wejuli Nisgam pualugsigw tla'taqatinenu mo getu tla'taqati'gw. Ula tapusijig apji matntiji ugjit gisi ilgwenugsinenu. Etna na ula telueg, "Ma gisi assumsiwun." ¹⁸Ignmaj Wejuli Nisgam ilgwenulin na tujiw ma Lesui'peweiei 'tplutaqan assumulug.

¹⁹Gatu awna ta'n tujiw mimajuinu'g tli angite'tmi'tij winjig na neia's'gt'tew ugginnewaq. El musga's'g winsuaqanigtug, aq wini angita'suaqan. ²⁰Emtoqwala'tiji 'nnooqta'wg, aq puowinuti, aq wit toqwa'la'titl ta'n mn'tu tel lugwej. Mimajuinu'g masgeltultijig, aq matntultijig, qalipusita'tijig, wegaiugtatultijig, aq apji wejo'tmi'tij 'msnmnew 'ms't goqwei. Nigtuita'jig aq piluei se'g mawalsultijig aq majulgwatmi'tij ta'n goqwei mo teliaqewei. ²¹Mimajuinu'g alt wisgualtultijig, getgia'tijig, naqana'ma'tijig, aq me' pilue'l tela'taqatijig. Ap nige' igan gnua'tuloq, ta'n wenig tela'taqatijig wegla ma pisgwita'gwig Gjinisgam ugtelege'wa'gimg wa'so'q.

²²Gatu awna ta'n tujiw Wejuli Nisgam ilgwenugsioq 'gmimajuaqanmual, gisa'lugsitoqs'p 'gsalanew igtigig, ulgwijultitoqs'p aq wantaqo'ti gugunmnew 'ggamlamunuaq. Gisa'lugsitoqs'p sangewo'ltinew aq wantaqamigsultinew aq 'ms't wen ule'wanew aq mimajuinu'g gis lita'sualultaq. ²³Gisa'lugsitoqs'p sange'wo'ltinew ta'n tele'ioq igtigig mimajuinu'g aq gisi ilgwenultinew. Na tla'taqatioq mo suisga'tuoaq 'tplutaqan. ²⁴Wegla ta'nig tleiaultijig Se'suguliewigtug iga'tu'tipnn winjiggl ta'n i' tlo'lti'titeg Se'sus uggujjiewe'mg. ²⁵Na Wejuli Nisgam ignmugsig'gup iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Amujpa na ignmug ilgwenmugsinenu 'gmimajuaqanminal. ²⁶Mut me'goltinew, mut gisa'lanew wen uggwain, aq mut qalipusitalanew wen.

Apoqonmatultigw

6 Wijigatulti'gw nmioq ta'n wen getlams'tasit op'la'tegej, gilew ta'nig ignmuoq Wejuli Nisgam ilgwenugsinew ta'n tel mimajultiog, apoqonmug. Amujpa sangew apoqonmuoq ugjit tetapua'tegen. Gatu angitelsin aq migwite'te'n etug jel ap gi'l op'la'tegetes. ²Apoqonmatultigw ta'n tujiw gitnm'tioq aq na tujiw gjitm jigs'tmuatoqs'p Se'suguli ugt'plutaqanm. ³Wen tla'ta'sij wesam glu'sij aq ma gisi op'la'tegegw. Na etl lue'walsit. ⁴'Ms't wen ilsuj ta'n tele'g te'sigis'g. Gisi ula'tegej, ul'ta'sitew aq ma sespete'tmug ta'n igtig telat'egelij. Gjinisgam nmitultew ta'n tel mila'tegen aq geitoq ta'n wet tla'tegen aq ilsumultew. ⁵Amujpa na 'ms't wen pema'toqol ta's'gl uggitnmo'qonml.

⁶ Na mimajuinu'g ta'n gina'mujig Gjinisgam ugglusuaqanml apoqonmua'tis nujigina'muelitl aq 'tpia'tis ta'n te's'g goqwei gelu'lg geggunmi'tij.

⁷ Mut tl lue'walsiw, ma wen gis lue'wa'lagul Gjinisgaml. Negm geitoq ta'n tele'n aq ignmultew ta'n tel te'p'mn. Pa na wije'i aq mimajuinu pas'g mna'taqattew ta'n goqwei gisi iga'taqug. ⁸ Tla'tegej wen ta'n tel puatg aq pas'g newgtitelsit na Gjinisgam ugtapulatal aq mn'tua'gig 'lgimatal. Tla'tegej ta'n Wejuli Nisgam tel puatg na negm 'msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ⁹ Glaman mut punia'tinew ta'n teli ula'taqatioq gatug awna munso'ltigw. Mo punia'tigw, na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw 'msntesnug 'gtapangituewe'minu. ¹⁰ Etna na ugjit ta'n tel gisi pgwatu'ti'gw ula'lanej 'ms't wen, 'pjiliw ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug aq tleiaultijig Gjinisgamewigtug.

Poligap telimaji, "Ango'tmug!"

¹¹ Nemituoq ta'n telgilgig gnugwatign e'w'gig ta'n ni'n tel wi'gmuloq. ¹² Wegla ta'nig puatmi'tij uli angamgusultinew mimajuinuigtug aq getu ginnua'tijig, na negmow wejo'tmi'tip gisi munsaiugsinew lugwatasultinew. Na wet tla'taqatijig glaman ma amasgipn-

nam'jig ugjit Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug.

¹³ Je tlia ta'nig elugwatasultipnig mo majulgwatmi'tigupn Lesui'peweiei 'tplutaqan pualugsioq lugwatasultinew glaman gis ginnuattaq ta'n tel majulgwaloqopnig. ¹⁴ Gatug ni'n, pas'g ginnua's ta'n teli np'g'pnaq Gjisaqamawminu Se'suguli gujjieweigtug. Ta'n goqwe'l ula ugs'tqamug mo assuminugul aq nige' mo tel mimajiw ta'n i' tl mimajiap. Pa na wije'i aq 'npman gujjieweigtug maw Se'suguli. ¹⁵ Lugwatasin gisna moqwa' mo tali ugtapsuninug Gjinisgamewigtug. Gatug ta'n tel gawasgita'sin aq ta'n tel piltu mima-jin na mawi ugtapsunig. ¹⁶ Etamg Gjinisgam ewliteman aq ignmuan wantaqo'ti uggamlamunuaq ugjit ta'nig tel mimajulti'tij ta'n tel gina'muap ula wi'gatignigtug maw negmow 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugt-mimajuinumg.

¹⁷ Ugtejgewei, mut nugu wen ignmuiwij gitnme'wan muta gis nmittoqs'p na'qi ta'n tel matteimg'p ta'nig getana'titl Se'sugulial. Musga's'g ta'n tel gistejui ugjit negm.

¹⁸ Wijigatulti'gw etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm. Na tliaj! Glapis ap nmulltoqs'p, Poligap.

Epesusewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Epesus na mawgi'g 'gjigan na maqamigew teluisig, E'siaji'. Epesus 'tg'snug E'siaji' aq gi'gjiw eteg gta'nug. Nige' gisgug E'siaji' teluisig, Aputapegiejit.

Pugwelg mimajuinu'g na'te'l emtoqwala'tijig ta'n goqwe'l Gjinisgam Gisiteget gisitoqopnn je mu negm. Eteg na'te'l na mawi ms'gi'g a'sutuo'guom ugjit Altemis (elt teluisit, Taiana) ta'n pugwelg mimajuinu'g nisgamitel-ma'titl.

Gatu Poligap getu tlimaji mimajuinu'g Epesuseg pas'g newgte'it Gjinisgam Gisiteget, newgte'it Nujiugs'tawi'wet na Westaulg aq newte'jit ta'n Nujiapoqonmuet na Wejuli Nisgam.

Telimaji, "Nige' gepmitelmanej aq emtogwalanej Gjinisgam Gisiteget. Negm na Wegwisit Nisgam. Newgte'jilitl un'jann na Westaulg ta'n ilgwenugsi'gw. Telui'tut Ewjit Nisgam. Gisiteget gis wel'telmugsi'gw aq petgit-mugsi'gw na Wejuli Nisgam. Wejuli Nisgam ignmugsi'gup ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q. Na teli ule'ugsi'gw muta Westaulg ugtinneg eimu'ti'gw. Etna na ugjit."

Telimugsi'gw pas'g newgte'jilitl ta'n gisi ugs'tawianew mimajuinu'g. Negm na Westaulg ta'n gaqiguniepnaq gu-jjieweigtug ugjit jigla'tuanew mimajuinu'g ugtlue'utiwal, negmow ta'n teli gtlams'tua'titl. Nepg'pnaq gatu Gisiteget gis minua'lapnn aq nige' pemgopilitl ugtinaqanmg wa'so'q ta'n mesta assutegelitl nige' aq maw iapjiw.

Westaulg nuji lugwatmoq wantaqo'ti ugjit na Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ejigla'toqop na ta'n goqwei niguita'pnig, na tplutaqn. Nige' Westaulg wije tel nemugsi'gw muta gis pegising aq gisi np'g'pnaq ugjit ms't ta'n te'silij ta'n elita'silitl negmeg. Negmow na Gjinisgam ugtmimajuinumg aq Wejuli Nisgam eig ugtinnewaq. Nisgam gisite'tg na tla'tegen mawi amgweseweieg.

Etna na newge'jit ta'n elugo'ug, na Westaulg ta'n mesta assusit. Westawugsi'gw ginu ta'n teli gtlams'tasulti'gw negmeg aq sign'tugsi'gw ugwisunmg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Epesusewaq (1.1-2)

Westaulg gisa'lugsi'gw gisi ns'tmnenu ta'n goqwe'l Gjinisgamewe'l aq ignmugsi'gw Wejuli Nisgam (1.3-3.21)

Newgte' ta'n uli gtlams'tasulti'gw. Pilei mimajuaqan geggunmu'g ta'n mawnugsi'gw Westaulgeg (4.1-6.20) Ugtejgewe'l gina'masuti'l (6.21-24)

1 Nigmatut, ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq ta'n getlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq tleiaultioq na 'gjigan Epesuseg. Ewi'gm ula wi'gatign ugjit gilew ta'n melgi gtlams'tasultioq aq gegnu mimajultioq te'sigis'g. Ni'n na Se'suguli ugtapostale'witeml, ta'n Gjinisgam Gisiteget gisi mgnit.

² Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli etamgig ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Na tliaj.

Ta'n goqwe'l gelu'lg Gjinisgam teli tplumugsi'gw

³ Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam, na Gjisaqamawminu Se'suguli ujjl. Gjinisgam wel'telmugsi'gup aq ignmugsi'gup sape'uti'l wejiaqal wa'so'q. Na teli uleiugsi'gw muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugjit. ⁴ Gesgmnaq ugs'tqamu el'tas'tnugweg

Gjinisgam gisi igani mgnugsi'gup ugjit negmewe'n muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw. Megenugsi'gup aq tepgisa'lugsi'gup ugjit Negmewe'n aq ugjit gegnu pmi-ta'nenu aq je ma goqwei amsalteg eigtnug ta'n tel nemugsi'gw.

Na teli gsalugsi'gup. ⁵ Gjinisgam igani mgnugsi'gup ugjit gisigwenusinenu. 'Lpa nige' ginu na un'jang, aq pegisulugsi'gw negmeg, wet sapu tl lugwet ta'n Se'suguli gis tla'teget. Getloqo Gjinisgam megnugsi'gw aq nige' ginu na un'jang muta teli ul'te'tg aq na tel pu-atg. ⁶ Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam! Mo tel te'pmug ta'n teli ul'telmugsi'gw pas'g Gjinisgam ta'n tetuji glu'sit aq mawi espe'g gis tla'teget. Wel'telmugsi'gw muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw. Se'susal ta'n Gjinisgam mawi gsalatl uggwisl. ⁷ Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw aq ta'n teli np'g'p aq gaqiguniepnaq. Ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup aq 'gtlue'uti-

nal apigsigtas'gl. Mo tel te'pmug ta'n teli ul'tel-mugsi'gw pas'g Gjinisgam gis tla'teget. Muta tetuji gelu'sit aq mawi ms'gi'g ta'n teli ulapetmugsi'gw. ⁸ Na teliaq Gjinisgam tetuji ul'telmugsi'gw, aq tetuji uleiugsi'gw mo gis gitmug. Negm ta'n mawi ntawe'g aq 'ms't goqwei gaqi gji'toq na gis tla'teget ugjit ginu. ⁹ Musga'tugsi'gup ta'n goqwei gisite'tg'p muta getu tla'tegep. Musga'tugsi'gw na ta'n goqwei mimg-wa'tas'g, ta'n negm gis gisite'tg'p ugjit gaq tla'tegen, wet sapu tl lugwet Se'sugulial. ¹⁰ Gjinisgam na tel'te'tg aq gaqa'tutew ta'n tujiw tetaputesg iga'q aq 'ms't goqwei Se'suguli iganpuguttew. 'Ms't goqwei wa'so'q aq ugs'tqamug mawa'tutew aq Se'sus iganpuguttew.

¹¹ Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugjit Gjinisgam gisi mgnugsi'gup ugjit negmewe'n. Na negm Gjinisgam ta'n mestai assuteget igani mgnugsi'gup ugjit negmewe'n muta gisi ilsutg'p. 'Lpa gisi mgnugsi'gw muta gisite'tg'p na tla'tegen aq na tel puatg. Teliaq Gjinisgam gujjuu igani mgnugsi'gup ¹² glaman emtoqwalatesnu aq miwatmuatesnu ta'n tel gegnu pmita'igw. Miwatmug Gjinisgam ta'n gepme'g aq gesasit aq ta'n wejiet wasoqweg muta na tetuji ul'telmugsi'gw. Ninen Lesui'peultieg na amgwesewa'juultieg'p ta'n elita'sultieg Se'sugulieg, aq emtoqwalg'tt'p.

¹³ Maw nige' gilew elita'sultioq Se'suseg aq emtoqwalog. Ta'n tujiw amgwes nutmoqeg teliaqewei agnutmaqan getlams'tasultioq. E'e getlams'tasultioq na gelu'lg glusuaqan pegisitugsioqog gilew ta'n tli ugs'ta'titoqs'p. 'Gtlams'tasultioqeg Se'suguliewigtug Gjinisgam ignmugsioq na Wejuli Nisgaml i'mlin 'gtinnewa. Negm na Nuji apoqonmuelitl ta'n Gjinisgam ignmugsioq ugjit musga'tugsioq gilew na Gjinisgam un'jang. Na tel gnugwalugsioqog negmewe'n. Etna na ula Wejuli Nisgaml ta'n Gjinisgam teli tplumugsi'gup. ¹⁴ Nige' 'lpa geitu'g ignmugsitesnu wa'so'q ta'n teli tplumapni ugtmimajuinung muta nige' gisi ignmugsi'gw Wejuli Nisgaml i'mlij 'gtinnenaq. Wejuli Nisgam ta'n Nujiapoqonmuet ignmugsi'gw ml'gigno'ti. Etna na ugjit geitu'g Gjinisgam gisi apaji pgwatelugsi'gw aq apaja'lugsitesnu negmeg wa'so'q. Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam ta'n maw gepme'g. Na tliaj.

Poligap a'sutmessewaji

¹⁵ Weja'tegemgeg nutmaianeg gilew getlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq ta'n teli gsaloq ta'n te'siliji Gjinisgam ugtmimajuinung, ¹⁶ me' menaq pun miwattuaq Gjinisgam ugjit gilew. Migwitelmuloq ta'n te's a'sutmai. ¹⁷ Etamg Gjinisgam, Gjisaqamawminu Se'suguli ujil ta'n maw gepme'litl, ignmulinew na ml'gigno'ti ugjit 'ns'tmu'tinew ta'n goqwe'l negmewe'l. Etamg ignmulinew na Wejuli Nisgaml ta'n gisa'lultew 'ns'tmn aq musga'tultew Gjinisgaml ta'n tele'n, glaman ulnenuates. Na tliaj! ¹⁸ Etamg Gjinisgam ugjit gilew ugtangita'suaqanmual pana'tunew glaman me' na 'ns'tasultitoqs'p ta'n goqwei Nisgamewei aq nmitutoqs'p ugtwasetegm. Na tujiw ugji'tu'toqs'p ta'n goqwei weji wigumugsioq, aq ugji'tutoqs'p ta'n goqwe'l Gjinis-

gam ugtmimajuinung 'msnmi'titaaq. Na tetuji pugwelgl aq pajiji gelu'lg aq gepme'gl. ¹⁹ Na tujiw ugji'tutoqs'p ugml'gigno'tim ta'n pajiji ms'gi'g. Ignmugsi'gw ula ml'gigno'ti apoqonmugsinenu ginu ta'n getlams'tasultig'w. Ula ml'gigno'ti ta'n ignmugsi'gw aq nige' geggunmu'g na wije' aq na mawigna'q ml'gigno'ti ²⁰ e'w'g'p ta'n tujiw wenaqa'lateg Se'sugulial gisi npliteg. Wenaqa'lapnn aq pemgopalapna ugtinaqanmg wa'so'q ta'n teli iganpuguilil. ²¹ Se'suguli pajiji gneg espe'g aq ta'n pas'g tegen elege'wilil aq saqamawul, aq assusilil aq ta'n pas'g wenn ml'gigno'ti geggunmilij. Me' ml'gigno'ti eteg ugwisunmg je mu ta'n pas'g wen ugwisunml, mu pas'g ula ugs'tqamu gatu maw ap igtig jugu'aq. ²² Gjinisgam 'ms't goqwei iga'tuap Se'suguli ugpitng aq ignmuapnn igani assum-silin ta'n te'sijig getlams'tasultiji na a'sutmewinu'g. ²³ Se'suguli ugtinnewa'q eig aq negmow pa wije' aq wa'qi ula ugs'tqamug. E'waji wegla mimajuinu'g ta'n ms't tela'teget ugs'tqamug, Negm gaqa'toq 'ms't goqwei aq 'ms't tami eig. Na tliaj.

Gjinisgam gisa'lugsi'gw piltu mimajultinenu

2 Na sa'q ta'n tel listuoqog Gjinisgam, nepu'tioqog elue'utigtug. Gis pemi lta'ioq mn'tua'gig pas'g mo geitu'tiwoqog. ² Etna na tujiw majulgwatmoqog ta'n goqwe'l mo glu'lgtnugul ugs'tqamugewe'l. Jigs'tuoqog ta'n wen iganpugutuaji mn'tu'g ta'n mo nemiam'gig na Gjimm'tu. Etna na negm ta'n ilgwennaji na mimajuinu'g ta'n elistua'titl Gjinisgaml. Na! ³ Gesgmnaq getlams'tasultig'p, 'lpa 'ms't ginu wije' telo'lti'gup 'st'ge' negmow. Gis tetapualsultig'p ta'n teli angita'sultig'p. Teta'taqati'gup ta'n gaqianal aq 'gtangita'suaqanminal tel pualugsi'gup 'st'ge' ta'n pas'g wen ugs'tqamuip. Telteg ulmajo'ltitesnu ta'n tujiw Gjinisgam ilsumataq aq ugtapulataq mimajuinu'g ta'n tel pata'taqati'tij.

⁴ Gatu Gjinisgam tetuji ewlitelmugsi'gw aq mawi gsalugsi'gw na piltu mimajua'lugsi'gw muta eimu'ti'gw Se'suguliewigtug. Na tela'tegep ge's nepu'tigweg 'gtlue'utinaq aq ta'n tel listmu'tigweg. Gatu negm ta'n tetuji ul'telmugsi'gweg na weji ugs'taugsi'gup aq piltu mimajua'lugsi'gw. Na tetuji ms'gi'g ugtewlitelgaqanm mo nenga'tmug aq pajiji melgigna'q ugsaltuaqanm ma gaqianug. ⁶ Gjinisgam wenaqa'lugsi'gup ta'n nepu'ti'gup elue'utigtug aq gisi ignmugsi'gup 'gt'punual wa'so'q maw Se'sugulial. Pa na wije' aq nige' gis eimu'ti'gw na'te'l aq etli iganpugu'g maw negm. ⁷ Wet tla'teg'p ugjit apjiw musga'toq ta'n pajiji ul'telmugsi'gw ta'n mo tel te'pmug, gatu mawi ms'gi'g. Weji gsalugsi'gw aq weleiugsi'gw muta Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw. ⁸ Gjinisgam teli ul'telmugsi'gup ta'n mo tel te'pmug. Ta'n tujiw getlams'tasultig'weg weji ugs'ta'ti'gup. Mo na ginu ta'n tela'taqatig'g gatu na Gjinisgam ta'n tela'teg'p. Etna na negm ugtignmatimgewe'm ta'n pisuiw 'msnmi'ti'gw. ⁹ 'Lpa mo eigtnug goqwei ta'n ugji ginnua'titesnu. Muta ma gisi ugs'ta'wi'gw je tlia attignita'igw. ¹⁰ Etna na Gjinisgam ta'n westawugsi'gw. Muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugjit Gjinisgam piltu mimajuaqan

ignmugsi'gw aq na ml'gigno'ti ugjit gelu'lg lugowaqan lugwatmnenu. Gis sa'q gisgajugt'g'p ugjit ginu tla'taqatinenu.

Mawa'lugsi'gw Se'suguliewigtug

¹¹ Na teliaq gatu migwite'tmug ta'n gi's sa'q tleiaultioqop. Lesui'paq telui'tugsioq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq, "Mo elugwatasultiwoq." Negmow Lesui'paq teluisultijig, "Elugwatasultieg" (telueg, ta'n tel lugwatmi'titl wa'qiwal). Migwite'tmug gis sa'q mo gilew Gjinisgam ugtmimajuinung. ¹² Etna na tujiw gilew niguita'ioqop Se'suguliewigtug. Sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug. Mo tleiaultioqop, Lesui'pewigtug, Lesui'paq ta'nig Gjinisgam gisi mgnapni. Mo tali gepmite'tmuoq goqwei ta'n Gjinisgam teli tplumapni ugtmimajuinung. Ula ugs'tqamug eimu'tioq, 'Ipa mo eigtug ta'n lita'sultiwoq aq mo gejiawoq Gjinisgam. ¹³ E'e 'Ipa tetuji sitatug eimu'tioqop, gatu nige' gilew mawa'lugsioq Se'suguli. Ta'n gis ne'po't'pnaq aq gaqiguniepnaq na tel gigja'lugsioq Gjinisgamewigtug. ¹⁴ Se'suguli na nuji lugwatmoq wantaqo'ti ugjit ninen Lesui'peultieg aq ugjit esgwia'tioq aq mu nugu getantultigw. Ta'n teli np'g'pnaq gujjieweigtug nige' Gjinisgam wije tel nemiaji 'ms't mimajuinu'g, gitg Lesui'paq aq maw igtigig. Gis sa'q niguita'pnig muta pas'g Lesui'paq geggunmi'tij Gjinisgam ugt'tplutaqanml aq mu igtigig. Gatu nige' Gjinisgam wije tel nemugsi'gw aq ta'n pas'g wen ta'n jigs'tuatl Se'susal gis lietew Gjinisgamewigtug muta Se'sus gisi np'g'pnaq ugjit 'ms't wen ta'n elita'sit negmeg. ¹⁵ Se'sus iganap-ti'gmugsi'gup wa'so'q. Nige' mo ta'n tel gaqi majulgwatmi'ti'gw Lesui'peweie'l 'tplutaqann gatu awna ta'n elita'sulti'gw Se'suguliewigtug, ta'n wet tla'teget. Nige' Lesui'paq aq esgwia'tijig gisa'lujig gitg Gjinisgam un'jang. Mo ta'n wetapegsin Lesui'pewigtug gisna esgwia'tijig gatu ta'n majulgwalt Se'suguli ta'n Gjisaqamawewit. Na weji lugwatmoq wantaqo'ti aq nige' wiji-gatulti'gw. ¹⁶ Teli np'g'p gujjieweigtug glaman gis la'lugsitesnu 'ms't Gjinisgamewigtug aq ginu gitg Gjinisgam un'jang. Mu nugu masgeltultigw muta nige' wiji-gatulti'gw ta'n Se'sus gis tla'teget. ¹⁷ Etna na ugjit Se'suguli weji pginging'p aq pestunmuapni gelu'lg agnutmaqan. Teluep, "Pegisinnaneg ugjit ignmulgig wantaqo'ti 'ms't ta'n te'sijig." Ignmugsi'gw wantaqo'ti gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq aq sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug, aq ignmulgig wantaqo'ti Lesui'peultijig ta'n gigjiw eimu'tipnig negmeg. ¹⁸ Wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n teli np'gs, iganap-ti'gmugsi'gup wa'so'q. Ta'n te'si'gw Lesui'paq aq ta'n mo Lesui'peulti'gw, nige' gitg gisi ilta'igw Gjinisgamewigtug negm ta'n gujjinaq. Gisi ilta'igw Gjinisgamewigtug, muta Wejuli Nisgam apoqonmugsi'gw.

¹⁹ Na nige' gilew, ta'n mo Lesui'peultiwoq, mo nugu se'g tleiaultioq. Mu nugu! Nige' tleiaultioq Gjinisgam ugtmimajuinung. Nige' Gjinisgam un'jang, pa wije aq mesmu'tioq 'gtwi'gatignn ta'n tleiaultioq. Na tliaq.

Gjinisgam etlitoq wi'g

²⁰ Gjinisgam etlitoq a'sutuo'guom ta'n siawqatg. Iganigjitegewinugi'g aq apostale'wijig ta'n igan gnu'a'taqatipnig Se'sugulial pa wije aq gelu'lg ep-ganaqataqan gisiga'tutij. Negmow ta'n getlams'tasultijig pa na wije aq ta'n goqwei wesgiji ilta'ig ep-ganaqataqan. Se'suguli, pa wije aq na mawi espe'g gun'tew ta'n 'ms't goqwei mawn'g. ²¹ Se'sus mawa'laji ta'n getlams'tasultijig muta eimu'tijig ugtinneg aq angua'laji. Pem pugweliejig ta'nig getlams'tasultijig aq Se'sus mawa'laji. Negmow tela'taqatijig ta'n tel puatg Gjinisgam mu negmow ta'n tel puatmi'ti'gw. ²² Ta'n tel mawa'lugsi'gw, na gilew elt angua'lugsioq aq maw 'ms't esgwia'tijig ta'nig getlams'tasultijig aq Gjinisgam 'gtinnenaq eig wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug.

Poligap elugowaji ta'nig mo Lesui'peulti'gw

3 Na nige' gis tliaq Lesui'paq aq igtigig mawnugsi'gw Se'suguliewigtug. Etna na ugjit ni'n Poligap a'sutmesseuloq ugjit gilew ta'nig mo Lesui'peultiwoq. Pija'lim'p laplusang, ta'n tel lugo'g Gjinisgam, ta'n tel pestunm na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. Pestunmaianeg ugjit ulapetmnew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ² Amuj nutmaioq ta'n teli ul'telmugsi'gw Gjinisgam. Ignmuip na ml'gigno'ti ugjit lugwatmn ula lugowaqan aq telimuloq na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam wel'telmugsi'gw. ³ Gjinisgam musga'tuit ta'n goqwei sa'q a'guteg aq gissutas'g. (Ignmuip ni'n 'gji'tun aq gis wi'gmuloq ta's'gl glusuaqann ugjit na. ⁴ Pa na nige' gitmoq ta'n goqwei gis wi'gmuloq gisna nutmoq gisi gji'tutoqs'p ta'n ni'n teli ns'tasi, ta'n goqwei gis sa'q a'guteg ugjit Se'suguli.) ⁵ Gis nige' sa'q mimajuinu'g mo telimamugupnig ula ta'n a'guteg. Gatu nige' wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgameg. Gjinisgam gis musga'tuaji sape'ultiliji apostale'wiliji aq iganigjitegewinu'g. ⁶ Etna na ula ta'n sa'q gis a'guteg, na gelu'lg glusuaqan ignmut'pnig elt ta'nig mu Lesui'peulti'gw ta'nig gaqaisg milapegsultijig mima-juinu'g. Na nige' negmow, maw Lesui'paq, 'msnmu'titaq ta'n goqwe'l gelu'lg Nisgamewe'l. Nige' wije tleiaultijig na Gjinisgam un'jang aq Se'suguli elt ugs'tawiatag ta'n Gjinisgam teli tplumapni.

⁷ Gjinisgam na teli ul'telmip, ignmuip 'gji'tun ta'n goqwei sa'q a'guteg aq ignmuip na ml'gigno'ti ugjit al pestunman gelu'lg agnutmaqan. Gjinisgam na tel lugwatmoq ugm'l'gigno'timg. ⁸ Je tlia ni'n na mawi ejinei ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinung, mesgi'g ignmuip. Gjinisgam wel'te'tmuip ugjit la'tuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw ula gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli aq tlimanew ta'n goqwe'l tela'teget ugjit ginu tetuji gelu'lg, ma gis wajui ns'tmug. 'Lpa ma gaqianug, mawi ms'gi'g aq maw pugwelg, mo eimug ta'n wen ugs'tqamug gisi ngattal gisna maw gittal. ⁹ Gjinisgam Gisiteget, na newgte'jit ta'n 'ms't goqwei gisite'tg'p, ignmuip ml'gigno'ti ugjit gisa'lanew mimajuinu'g

'gji'tunew ta'n goqwei sa'q a'guteq. Glapis nige' we-ja'tegemg mo telimamugupnig ula ta'n sa'q a'guteq Gjinisgamewigtug. ¹⁰ Glaman nige' nuji ilsutaqatijig aq iganpugua'tijig wa'so'q 'gji'tutaq Gjinisgam Gisiteget ugtns'tuo'tim ta'n pajiji ms'gi'g. Mawa'laji 'ms't ta'nig getlams'tasultijig. Lesui'paq aq maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw mawnutultijig. ¹¹ Gjinisgam na wet tla'tegep ta'n iapijw igan gisite'tg. Tela'teget wet sapu tl lugwet Se'suguli na Gjisaqamawminu. ¹² Ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug mawita'igw maw Se'sus aq mu nugu netaqo'lti'gw. Ta'n pa tujiw gisi agnutma'titesnu Gjinisgam a'sutmaqanigtug aq geitu'g apoqonmugsitesnu. ¹³ Etna na ugjit etawaqtmuloq, mut punia'tinew muta ni'n welmaje'i ugjit gilew. Ula wet tliaq ugjit ulapettoqs'p muta me' enmiaq gepmitelmugsitoqs'p.

Ta'n tetuji gsalugsi'gw Se'suguli

¹⁴ Na teliaq nige' Se'sus gis mawa'lugsi'gw gitg Lesui'paq aq esgwia'tijig mimajuinu'g aq Gjinisgam eig 'gtinnenaq. Etna na ugjit nige' el nutgul'pa'si Gjinisgam gujjinu, aq a'sutmesseuloq Epesusewaq. ¹⁵ Etna na Gjinisgam ta'n gisiaji gaqais milapegsultijig mimajuinu'g aq negm ujuuwaq. ¹⁶ Ni'n etamg Gjinisgam, ta'n mawi gelu'sit aq ta'n tetuji mawignat, ignmugsinew ml'gigno'ti 'gtangita'suaqanmuaq, aq 'gtinnewaq glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n Gjinisgam tel puatg. Etna na Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsitoqs'p gegnu angita'sultinew aq ignmugsitoqs'p ml'gigno'ti tetapua'taqatinew. Na tliaj. ¹⁷ Etamg Gjinisgam ugjit Se'suguli apjiw i'ttew 'ggamlamunuaq aq siawqattew 'gtangita'suaqanmual muta teli gtlams'tasultioq. A'sutmai ugjit gilew 'gsalanew Gjinisgam aq igtigig mimajuinu'g. Na tujiw gisi ml'gipugutuatoqs'p pa wije aq weli ugjip'sgit melgnat' l'stoqon ma guisianug, gisna pa wije aq wen'ji'guom weli epganaqa'tas'g, ma majisgianug. ¹⁸ A'sutmesseuloq glaman gilew, maw 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg, guguntoqs'p ml'gigno'ti ugjit gisi ns'tasultinew ta'n Se'suguli pajiji gsalugsioq, na tetuji sge'g aq tetuji pittaq. Teli ns'tasultitoqs'p ta'n teli gsalugsioq tetuji esp'teg aq tetuji temig. Na tliaj. ¹⁹ Getletug etamg 'ns'tasultinew ta'n Se'suguli tetuji gsalugsioq, tlia ma gis wajui ns'tasultiwog. Amujpa na weli gji'tuoq Se'suguli ugsaltuaqanm. Ta'n tel piami gji'tuoq na me' tl piam lita'sultitoqs'p Gjinisgam glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n Gjinisgam tel pualugsi'gw.

²⁰ Nige' gepmitelmanej negm na Gjinisgam ta'n me' ma'muna'tegetew je mu ta'n goqwei ginu gis glutmug gisna gisi angite'tmug. Gjinisgam na wet lugwatmoq ugml'gigno'timg 'gtinnenaq. Na tliaj! ²¹ Se'suguli apji gepmitelmatl Gjinisgam aq maw nige' ginu ta'n getlams'tasulti'gw gepmitelmanej, nige' weja'tegemg aq iapijw! Na tliaj!

Newgte' ta'n teli gtlams'tasulti'gw

⁴ Ni'n nige' laplusang pisi muta elugo'g Gjisaqamaw. Nige' munsainuloq gegnu pmita'new, el mimajultinew ta'n telgitasultioq ugjit gepmitelmanew Gjinisgam. Tel'te'tg'p aq teli iga'tugsioqop na tl mima-jultioq, ta'n tujiw wigumugsioqeg 'lta'new ugtelege'wa'gimg. Etna na ugjit munsainuloq tel mimajulti'gw 'st'ge' tleiaultioq ugtelege'wa'gimg. ² Mut mege'iwn, awna sangewe'ie'n. Mut tal'te'tmu ta'n getu wen tla'l'sg, gisipuguttes. 'Gsiteltultigw Gjinisgamewigtug aq musga'tug ta'n teli gsaltultioq ta'n tujiw apoqonmatultioq. ³ Wejuli Nisgam mawnugsioq 'ngute'jineq wantaqo'tigtug aq ignmugsioq ml'gigno'ti ugjit wantaqamigsultinew. Winpasultigw 'gsaltultinew, aq wantaqamigsultinew glaman siaw mawnutultitoqs'p. ⁴ Gjinisgam mawa'lugsi'gw 'ngute'jinenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Newgte' tl mawo'lti'gw newgte' Se'sus wa'qi, aq pas'g newgte'it Wejuli Nisgam. Pa na wije aq nige' newgte' elita'sultioq Se'suguli ta'n Gjinisgam wigumugsioqop tla'taqatinew. ⁵ Pas'g newgte'it Gjisaqamawminu, pas'g newgte'it ta'n teli gtlams'tasulti'gw na Se'suguli, aq pas'g newgte' sign'tatimgewe'm. ⁶ Pas'g newgte'it Gjinisgam. Negm na ujjual ugjit te'sijig mimajuinu'g. Mestai assusit. Ugtlgowaqan wet sapu tl lugwet 'ms't ta'n te'si'gw ta'n getlams'tasulti'gw, aq 'ms't ta'n te'si'gw 'gtinnenaq eig.

⁷ I' newgte'ji'gw gis gisi ignmugsigup mujgajewe'l ignmatimgewe'l. Na teli ul'telmugsigup Se'suguli!

⁸ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueq,

“Ta'n tujiw wenagieteg wa'so'q,

pugwenniji ta'nig getanji wissuignemapni

aq pugwenniji iga'lapni

ta'nig nepu'titgi'g

aq pejo'lapni aq wije'wa'tipnn.

Na tujiw ignmuapni

ignmatimgewe'l mimajuinu'g.”

⁹ Na nige' talueq ula ta'n tujiw telueq, “wenagieteg”?

Telueq, Mujga amgwes, wet nisa'siteg wa'so'q aq

pegisingeg ugs'tqamug. We'gaw etli np'g'p aq

utqatalut'p. ¹⁰ Ula negm ta'n wet nisa'sip, etna na

negm ta'n soqwiepnaq, wet saputa'sit ta'n telgi'g

musigisg glapis wa'so'q. Na tujiw 'ms't tami eig, ta'n

telgi'g wa'so'q aq ugs'tqamug. ¹¹ Etna na negm gelu'lg

ignmatimgewe'l ignmuapni mimajuinu'g. Na telueq

ignmuapni piltuamu'gl ml'gigno'ti'l. Ta'siliji ignmuaji

ml'gigno'ti ugjit apostale'witeultinew. Igtigig ignmuaji

ml'gigno'ti ugjit al pestunmu'tinew. Igtigig ignmuaji

ml'gigno'ti ugjit nuje'wanew ta'nig getlams'tmu'tijig.

Igtigig ignmuaji ml'gigno'ti ugjit nujigina'mua'tinew.

¹² Na wet tla'tegep gisgajo'lan Gjinisgam ugtmima-

juinumg ugjit mawi apoqonmatultinew aq ugjit mel-

gignewa'lanew ta'nig getlams'tasultijig aq jugo'lanew

igtigig Se'suseg. ¹³ Na tujiw ginu 'ms't 'ngute'jitesnu

ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq ta'n teli gji'julq Gjinisgam

uggwisl. Ginu gisipuguita'tesnu aq ignmuatesnu

Se'suguli ilgwenugsinenu 'ms't goqweigtug glapis

tlo'ltitesnu 'st'ge' negm. ¹⁴ Glaman ma nugu tlo'lti'gw

'st'ge' mijua'ji'jg ta'nig apji gawasgita'sultijig. Ma nugu jigs'tuagw ta'n mimajuinu tel piltu gina'muej je tlia tetuji ntawi egsuet, tl'ta'sulti'gw teliaq teluej. Ma jigs'tuagw glaman ma elue'wa'lugsi'gw. ¹⁵ Gatu awna amujpa eliguti'gw Gjinisgamewigtug te'sigisg'g aq me' pm tlo'lti'gw 'st'ge' Se'suguli ta'n iganpugutugsi'gw glaman ginu 'gji'tmei tlo'ltitesnu 'st'ge' negm. Na gis wet tla'taqatitesnu ta'n teli gsaltulti'gw aq ta'n gegnu pmita'igw na telua'ti'gw teliaqeweigtug. ¹⁶ Wi'je aq ga'qi ta'n tel milig, 'ms't goqwei piltu lugweg aq 'lpa tle'. Te's angwisgan weli astu'teg aq ga'qi maw lugweg aq nigweg. 'Ms't goqwei wel wije'wiji. 'Ms't goqwei weli astu'aq aq maw lugweg aq nigweg. Pa na wijeji ginu ta'n getlams'tasulti'gw na wijeji aq Se'suguli wa'qi ula ugs'tqamu. Negm iganpuguit aq mawnugsi'gw. Il-gwenugsi'gw tla'taqatinenu ta'n tel puatg. 'Ms't ta'n te'si'gw ta'n teli gsaltulti'gw aq maw luguti'gw me' pm ml'gigna'latesnu 'gji'jaqamijinu aq pm pugwelietesnu. Na.

Piltu mimajulti'gw ta'n Se'suguli ignmugsi'gw

¹⁷ Etna na ugjit ni'n munsailuloq, Gjinisgam ugwisunmg, aq ml'gi tlimuloq, "Mut tl mimajultinew 'st'ge' ta'nig menaq westa'ti'gw. Mo tepawgtinugul negmow ugtangita'suaqanmual aq ma Gjinisgam wesimawgwi."

¹⁸ Ugtangita'suaqanm etegl etli oqonitpa'qigtug aq winjigl. Melgesultijig aq metua'taqatijig, mo tleiaulti'gw Gjinisgamewigtug. Negmow mo gegnu pmita'gwi'gw ta'n Gjinisgam tel puatg. ¹⁹ Mo tali el'te'tmi'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n mo tetaputenug. Ignmasultijig negmow ta'n tel puatmi'tij. Mu naqita'gwi ta'n goqwe'l tela'taqati'tij winjigl, ewnaso'ltijig, maliamtultijig aq sespeiatultijig.

²⁰ Mut tlo'ltigw 'st'ge' negmow! Se'suguli gegina'muapni mimajuinu'g gegnu pmita'new. ²¹ Getletug nutmaioqop ugjit Se'sus. Ta'n tel majulgwaloq tel gnu'tmulg'p na teliaqewe'i ta'n Se'sus egina'muep. ²² Jigla'si ta'n i' tleiu't'p aq ta'n i' tl mimaji't'p. Ta'n gis sa'q i' tleiu't'p winjigt'pnn. Ta'n goqwei tela'teget'pn mo glu'lgtnug aq uljaqa pemalsin. ²³ Ignmu Gjinisgam pilue'gtn 'gtangita'suaqanm aq 'ggamlamun. Amujpa piltu angita'sin. ²⁴ Ignmu Gjinisgam piluei awigtij 'gtangita'suaqanml. Ignmasg pilei mimajuaqan 'st'ge' negmewei. Musga's'g ta'n tel gegnu pmien aq ta'n tel sape'win. Amujpa tetapua'l't Gjinisgam.

²⁵ Mut nugu egs'pugua'tultinew. Amujpa na 'ms't wen telimatl teliaqewe'i muta 'ms't wijeji tleiaulti'gw Se'suguli ugtinneg. ²⁶ Ta'n tujiw uggwain, mut ignmatmu uggwaiuti la'lulin elue'utigtug, gatu awna puni ggwain aq apigsigtatulti'gw gesgmnaq na'gu'set gis galqwasiegw. ²⁷ Mut ignmuaw mn'tu gisgulin. ²⁸ Na mimajuinu ta'n i' gmutnep, amujpa naqa'sij ta'n tel gmutnej aq poqji tl lugwej aq 'gtantuj giasgiwewei ugmimajuaqanm ugjit negm aq glaman gisi pgwatutew apoqonmuan ewle'jultiliji. ²⁹ Ta'n telewistun mut e'wmu glusuaqann asgaiwan piluei. E'we'n pas'g apoqonmatimgewe'l glusuaqann, na telamu'gl unaqqa'lan aq welgwi'j'jig aq ignmuan ta'n tel nuta'j. Na gi'l ta'n

telewistun ula'lates negla ta'nig nutasgig. ³⁰ Aq mut gisa'law ewlgwijiin wejuli Nisgam ta'n we'jiet Gjinisgameg ta'n tel mimajin muta negm na Gjinisgam nuji ilgwenewet ta'n ignmasg glaman 'gjitmi 'gji'tun gi'l na Gjinisgam un'jann aq wej gnugwasin. Na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam iga'lugsitesnu lue'uti aq wa'so'q i'mu'titesnu. ³¹ Jigla'tu 'ms't 'pqqo'qite'taqan aq taqalgwijaqan. Mut gtu' asgo'tegew, aq mut uggwaiw. Punialisewa, mut ewlimaw mimajuinu aq mut gi'gatgamigsiw ta'n pa tujiw. ³² Gatu awna ulm'tu aq nuge'gtej 'ggamlamun ala wen ap igtig. Apigsigtatulti'gw, 'st'ge' Gjinisgam apigsigtugsioq muta tleiaultioq Se'suguliewigtug.

El mimajin ta'n Gjinisgam tel pua'l'sg etl waseteg

5 Na nige' gilew Gjinisgam un'jang, amujpa na we'jo'tmoq tlo'ltinew 'st'ge' negm. ² Gilew 'gmimajuaqanmual amujpa na ilgwenmoqol 'gsaltuaqanigtug, 'st'ge' nige' Se'suguli ta'n teli gsalugsi'gw aq weji np'g'pnaq ugjit ginu. Ujil tetapua'latl ta'n tujiw iga'toqeg ugmimajuaqanm ugjit ginu. Pa na wijeji aq na teli iga'toq mujgajewe'l ignmatimgewe'l patgulmesigaqanigtug.

³ Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinung. Mut winsultinew, mut penoqoltinew, aq mut 'ms't goqwei gaqi gtu tepo'tmnew. Aq maw mut tla'taqatinew ta'n pas'g goqwe'l gisa'laqoq igtigig tl'ta'sultinew gilew wegla tla'taqatigoq. Gatu awna gegnu pmita'igw ugjit Gjinisgam aq sape'ultigw ta'n telteg tla'taqatitoqs'p. ⁴ Mo weltenug gilew wintulgatultinew, ewnasewistu'tinew gisna winewistu'tinew. Awna telteg gilew migwimtultinew Gjinisgam uggelu'lgm aq miwatmuanew. ⁵ Amujpa gegnua'tuloq na mo eimug mimajuinu tleiawigw Gjinisgam ugtelege'wa'gimg ta'n na tela'teget. Ta'n wen tel win mimajij, penoqweig, aq 'ms't goqwei getu gaq tepo'tg, emtoqwatg ta'n goqwei ugs'tqamugewei, je mu Gjinisgaml. Ma tleiawigw Gjinisgam ugtelege'wa'gimg.

⁶ Mut ignmuaw wen lue'wa'lulin ta'n ewnasewistoq. Gjinisgam ugtapulataq ta'nig elistua'titl ta'n tela'taqati'tij. Ta'n teli ntawi egs'pugua'l'sg, mut 'gtlams'tuaw! ⁷ 'Lpa mut wit tlgowaqanasiw na telamugsultijig mimajuinu'g aq mut wit toqwa'law. ⁸ Na gilew pata'taqatioqop aq pa na wijeji aq eimu'tioqop oqonitpa'qigtug gatu nige' tleiaultioq Gjinisgamewigtug aq eimu'tioq ugwasetegmg. Amujpa na tel mimajultioq 'st'ge' na mimajuinu'g tleiaultijig Gjinisgamewigtug aq eimu'tijig ugwasetegmg. ⁹ Gjinisgam ugwasetegm ugtinnenaq eteg. Ugwasetegm gisa'l'sg tla'tegen ta'n goqwe'l gelu'lg, tetapu'aq, aq gigwajiaq. Na tujiw igtigig mimajuinu'g n'multaq ta'n tel mimajin te'sigisg'g pa na wijeji aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug. ¹⁰ Ugjo'te'n gnu'tmasin ta'n tel tetapua'luj Gjisaqamaw. ¹¹ 'Lpa mut 'lgowaqanasiw ta'n goqwei mo tali ugtapsuninugul ta'n mimajuinu'g tela'taqatijig ta'n tleiawigl oqonitpa'qigtug. Mut wit toqwa'lanew awna musga'tug ta'n goqwe'l tela'taqatijig winjiggl na. (¹² 'Lpa na 'ntaqo'qon we'gaw wesgutmn ta'n goqwei

gim tla'taqati'tij.)¹³ Ta'n tujiw 'ms't goqwei gaq tua'tas'g wasetegigtug, na tujiw ta'n giasgiwewei telo'liti'tij neia's'gt'tew.¹⁴ 'Ms't goqwei gaq neia's'gt'tew giasgiwewei Gjinisgam ugwasetegmg. Etna na ugjit wet bluejig,

“Tugwia gi'l ta'n nepan,
apaji mimaji gi'l ta'n nepmn,
aq na tujiw Se'suguli ugwasetegm lasenmultew
aq ignmultew pilei mimajuaqan.”

¹⁵ Na glaman gigjo'te'n ta'n tel mimajin. Mut tl mima-
jiw 'st'ge' ta'n wen mo nestue'iug awna tle'ie'n 'st'ge'
mimajuinu ta'n nestue'g muta Gjinisgam geji't.¹⁶ Apji
ula'tega ta'n tel we'gusipgwatun glaman 'gji'jultaq ta'n
teli gtlams'tasin muta tetuji elue'ultijig mimajuinu'g
nige' na'gwegl.¹⁷ Mut tl lue'walsiw, pas'g smtug
ugjo'te'n gisi gji'tun ta'n Gjinisgam tel pual'sg
tla'tegen.

¹⁸ Mut musguajueiw esamqwaw moqopa'q aq mut
'gtigiew, muta gaq suisga'tultew 'gmimajuaqanm, gatu
awna ignmu Wejuli Nisgam ta'n 'gtinneg eig ilgwen-
nulin.¹⁹ Ta'n tujiw glultultioq usgutmug ta'n goqwei
Nisgamewei. Apjiw miwatmug Gjinisgam 'ggamla-
munuaq. 'Gtapegiatmug a'sutmaqane'l 'gtapegiaqan
wejiaqal Gjinisgam ugtwi'gatigng. Emtoqwalug aq mi-
watmug Se'sus 'gtapegiaqanigtug. Aq tli'ntu'tigw ta'n
Wejuli Nisgam ignmugsioq 'gjijaqamijuaq.²⁰ Apjiw mi-
watmug Gjinisgam gujjiu ugjit ta'n te's'g goqwei
Se'suguli ugwisunmg, muta negm ta'n igan-
pugutugsi'gw.

Ji'n mug aq ugte'pitemuaq

²¹ Gepmiteltultigw 'st'ge' ta'n tel gepmitelmoq
Se'suguli.

²² E'pittut gepmitelmug ingute'jin amujpa na gep-
mitelm't 'gji'nmum 'st'ge' ta'n tel gepmitelm't Se'sug-
uli.²³ Muta ji'nm iganpugutuatl ugte'piteml pa na wije
Se'suguli iganpugutuaji ugtmimajuinumg. Se'suguli
gisi ugs'tawiapni 'ms't ta'n te'siliji ta'ni getlams'tasultili-
ji. Negmow pa wije aq negm wa'qi ula ugs'tqamug.
²⁴ Ta'nig getlams'tasultijig gepmitelma'titl Se'sugulial
pa na wije e'pite'ultioq ingute'jin amujpa gepmitelm't
'gji'nmum ta'n tel mila'tegen.

²⁵ Ji'nmutut ingute'jin amujpa 'gsalu 'gte'pitem aq
ule'w pa na wije aq Se'suguli teli gsalaj aq ule'waj ugt-
mimajuinumg aq weji np'g'pnaq ugjit negmow.

²⁶ Se'suguli wet tla'teget ugjit gisa'lanew ugtmima-
juinumg sape'ultinew. Ugglusuaqanml gisi waqama'tu-
aji uggamlamunuaq. Ejigla'toqol ugtlue'utiwal pa na
wije aq gesispa'tuaji samqwanigtug.²⁷ Na wet
tla'teget ugjit iga'tuanew ugtmimajuinumg ugjit
negm. Gepmite'tasultijig aq mo goqwei we'jitugsinew
amsalteg ugtinnewaqaq glaman ugjit negm uli angam-
gusultinew, sape'ultinew aq mo goqwei we'jitugsinew
amsalteg ugtinnewaqaq. Na.²⁸ Ji'nmutut, ingute'jin, am-
ujpa na gesalt 'gte'pitem aq weleiat pa wije aq gi'l ta'n
teli gsalin ga'qi. Ji'nm ta'n weleiatl ugte'piteml weleia-
sit negm. (²⁹ 'Lpa mimajuinu mo eliaptmug wa'qi awna
mimajuinu wel smsit, aq ango'tg. Elt pa na wije

Se'suguli teli angweiwaj ugtmimajuinumg.³⁰ Na weli
gji'tu'g muta ginu na ugtmimajuinumg aq tleiaultigw
wa'qi.)³¹ Etna na ula telueg gelu'lg wi'gatign. “Ji'nm
naqalaji ujji aq uggwitl aq toqwa'tijig ugte'piteml. Na
tujiw ula tapusijig nige' newgte'jig.”³² Na ula mesgi'g
teliaqewei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Gatu
ni'n teluei ula glusuaqann maw wesgumajig Se'suguli
aq ta'nig getlams'tasultijig.³³ Gatu getloqo wesgu-
mugsioq ji'n mug aq e'pjiig. Ji'nmutut ingute'jin amujpa
na weleiat 'gte'pitem 'st'ge' gi'l ta'n tel weleiasin. Aq
Epittut, ingute'jin, amujpa na gepmitelm't 'gji'nmuma.

Gegnua'tuaji mijua'ji'jg aq ungi'guaq

6 Mijua'ji'jtut telteg gilew ul jigs'tug gn'gi'gug, mu-
ta getlams'tasultioq Se'suseg. Na telteg giasgi-
wewei tla'taqatinew.² Gjinisgam ugt'tplutaqanm
telueg, “Gepmitelm gujj aq 'ggij.³ Glaman 'ms't goqwei
ula's'gt'tew ta'n tele'n gi'l, aq me' 'pgitawsites ugs'tqa-
mug.” Etna na ula Gjinisgam teplum'sg.

⁴ Aq gilew gn'gi'gueultioq, mut ewnasimanew gn'jan-
uaq gisna gisa'lanew uggwainew. Awna tl neps'tgwal
Nisgamewei gina'masuti'gtug glaman jigs'tuatl Gjinis-
gaml.

Gegnua'tuaji lugowinu'g igani assusit

⁵ Lugowinu'tut, nige' tl lugowoq Se'suguli aq gep-
mitelmoq. Na tujiw gepmitelmug ta'nig assumugsioq.
Jigs'tug aq tla'taqatigw ta'n telimugsioq.⁶ Mut pas'g
tla'taqatinew ta'n tujiw assusit nmugsultinew. Mo na
uli angamgusultitoqs'p na, gatu awna ul lugutigw ta'n
Gjinisgam tel pualugsioq, muta gisteju'g ugjit Se'sug-
uli.⁷ Lugowinu'tut ul lugwatmug 'lgowaqan aq nespi
ulgwijultigw, muta wet tl lugowoq Gjinisgam, mo pas'g
ugjit 'gtassusitemuaq.⁸ Migwite'tmug Gjisaqamaw
apangituataq ta'n te'siliji mimajuinu'g tlia gisteju'ul-
tioq, lugowinu'ju'ultioq, gisna assumultioq. Apangi-
tugsitoqs'p ta'n tel gelu'lg 'gtlgowaqanual gisa'tuoqop.

⁹ Igani assusultioq, puni ewle'iug uglugowinu'jmg
awna ule'iug. Migwite'tmug gilew maw 'glugowinu'jmg
aq 'ggistejumuaq tleiaultioq wije assusit wa'so'q.
Negm 'ms't wen wije tele'watl. Ta'n te'silitl ilsumatal
ta'n tel te'pmlj.

E'we'n na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmasg ugjit liga'sites ta'n tujiw mn'tu matn'sg

¹⁰ Na nige' ugtejgewei ta'n weji wi'gmuloq. Etna na
ula. 'Gml'gigno'timuoq amujpa na wejiaq Gjisaqamaw-
igtug. Mawignaqaq ugm'l'gigno'tim 'gtinnewaqaq eig, gilew
ta'n getlams'tuoq, gatu amujpa ignmu ugm'l'gig-
no'timg wet sapu tl lugwet gi'leg.¹¹ Ta'n tujiw sma'gnis
ilajij matnaqqewaqaq amujpa nasa'toqol
sma'gnisewel aligal, glaman ma wissuignemam't.
Gjinisgam ignmasg ml'gigno'ti ta'n wissuignemates
mn'tu. Amujpa apji gisgajugtuatal ta'n wen getantl.
E'we'n ula ml'gigno'ti wissuignem't mn'tu ta'n tujiw
wejo'tg gistesgulin aq gisa'lultew pata'tegen.¹² Muta
ma ginu matnalgwig mimajuinu'g gatu awna matnug

ta'n wen mo nemiawgw Gjimm'tu aq ug-tansale'witemg, gaqaisg nemegiejig. Negmow geg-gunmi'tij ml'gigno'ti ula ugs'tqamu aq maw musigisg weji wissuignemugsi'gw. ¹³ Nige' smtug ugsua'tu Gjinsgam ugliga'sutim aq e'wm na ml'gigno'ti ignmasg'p. Ta'n tujiw metue'g na'gweg iga'q, na tujiw gisipugututes aq mo wissuignemugsin ta'n tujiw mn'tu ugtapsu'gwa'tugsin, aq wejo'tg gistesgulin. Ta'n tujiw matnaqqewaqaq gaqiaq ma wissuignemugsin.

¹⁴ Ta'n tujiw sma'gnis ilajit matnaqqen ta'n tli psug-atew, seg'pisit ugtispisun. Gji'tu Gjinsgam ugteliaqeweim aq e'wmn ugjit apoqonmasg. Na sma'gnis elt nasa'toq gasawo'q ugpugunei. Elt gi'l gisi igalsites ta'n pas'g goqwei mn'tu tli psu'gwa'tuates ta'n apji majulgwatmun Gjinsgam uggi'gwajiaqewe'm.

¹⁵ Sma'gnis nasgaaq sma'gnisewei umugsng. Apji gis-gaje'ien ugjit tlimanew igtigig na gelu'lg agnutmaqaq ugjit na wantaqo'ti ta'n Gjinsgam ignmugsi'gw 'ggam-lamuninaq. Mo gis tla'tegewn na, pa na wije' aq sma'gnisg ta'n mo umugsng nasguawgw. ¹⁶ Sma'gnis wesua'toq ugliga'sutim. Gi'l apji ml'gi gtlams'tasin aq mut megtmun glaman gisi gtuapsites ta'n tujiw mn'tu wet nu'gwal'sg. Pa na wije' aq pemanglejig 'tqa'mug eltaqam'sgig, gatu ta'n siaw ml'gi gtlams'tasin uli angweiultew. ¹⁷ Sma'gnis nasa'toq ugta'gusn gasawo'gwei napawgjiji'tewei ugjit un'ji. Amuj migwite'te'n te'sigisg'g, "Gjinsgam gisi ugs'taw'sg". Na teli igalsin 'gtangita'suaqaq. Sma'gnis wesua'toq espo'qas'g. Wejuli Nisgam ignmasg'p. Gjinsgam ugglusuaqaq. E'wm pa na wije' aq espo'qas'g glaman gisi

wissuignemates mn'tu. ¹⁸ Tla'tega 'ms't goqwei a'sut-maqanigtug. Pipanim Gjinsgam apoqonmulin. Ta'n getu tliaq a'sutma ta'n Wejuli Nisgam elgwen'sg. Etna na ugjit apji gisgaje'ien aq mut siwiew. Apji a'sutmessew 'ms't Gjinsgam ugtmimajuinumg. ¹⁹ Elt a'sutmessewites ugjit ni'n glaman Gjinsgam ign-muitew gelu'lg glusuaqaq ta'n tujiw gisgaje'ian glusin, aq ta'n tujiw glusia'n ml'gita'tes aq gnua'tua's ta'n go-qwei Gjinsgam agnutmaqaq ta'n menaq geitas'gtug. ²⁰ Etna na ula ugjit Gjinsgam ugglusuaqaq ni'n i' al-gimimg'p, we'gaw nige' lapusang pisi. A'sutmessewigw glaman ml'gita'tes ta'n tel glusi 'st'ge' ta'n telgitasi.

Nige' pem gaqawi'g'g ugtwi'gatiq

²¹ Tigigus, ginu 'gjignaminu Gjinsgamewigtug, melgi lugowatl Gjisaqamawul. Agnutmugsitoqs'p ugjit ni'n glaman gilew 'gji'tutoqs'p ta'n ni'n telei. ²² Etna na ugjit elgim negm tlimulinew 'ms't ta'n te'sieg ta'n telol'tieq glaman ulgwitt'tal 'ggamlamunual.

²³ Gjinsgam gujji'nu aq Gjisaqamaw Se'suguli etamgig ignmugsinew wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Etamgig ignmugsinew na ml'gigno'ti ugjit 'gsalanew ta'n te'sijig a'sutmewinu'g. Etamgig ignmugsinew ta'n teli lita'sualatoqs'p Gjinsgam aq Se'suguli. Na tliaj! ²⁴ Etamg Gjinsgam ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sijig ta'n 'gji'tmi 'gsala'titl Gjisaqamawminu Se'suguli. Neg-mow ta'n apji gsala'tital. Na tliaj! Glapis ap nemulloq Poligap.

Pilippiewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Na gjigan Pilippi eteg ogwatnug maqamigew teluisig Masetoniaewa'gig. (Nige' gisgug teluisig, Gli'gewa'gig. Eteg na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig Iulop.)

Poligap gis pestunmuapni na mimajuinu'g na'te'l aq eimu'tijig ta'nig getlams'tasultijig Westaulgeg.

Nige' Poligap wet pija'lut laplusang ugjit ta'n tel pestunmn. Getu' miwa'laji a'sutme'winu'g apoqonmatimg ta'n teli a'sutmessewa'titl aq ta'n teli ignmua'titl suliewei. Elita'sit pugjig assumsin glaman siaw pestunmn na gelu'lg glusuaqan ta'n pas'g tami. Gatu weli gji'toq etug ne'pa'iten.

Telimaji a'sutme'winu'g, "Ml'gito'ltigw. Nisgam wel'telmugsioq aq ignmugsioq tli gtlams'tasultinenu Westaulgewigtug. Westaulg welmaje'g'p aq Poligap welmaje'g aq etug Pilippiewaq elg ulmajo'ltitaq gatu ulta'sultinej muta gelu'lg glusuaqan siawapegs'g."

Eteg metue'gl na mawio'mi Pilippiieg muta ta'sijig teluejig, "Amujpa jigs'tmnew Mowis ugt'tplutaqnml aq lugwatasultijig ugjit ugs'ta'tinew." Gatu mo telianug. Westaulg gis gaqa'toq ms't goqwei ugjit ugs'ta'tinew.

Poligap wel'ta'sit ta'n Pilippiewaq gis tla'taqatijig ugjit negm. Teluet, "Wej gnu'tmasi ugjit tetapua'lugsin ugjit ta'n goqwei geggunm. Mu weji glusiw ugjit ewle'juaqan muta gisi gnu'tmasiap ta'n tel milei 'Inuite'tmn."

Migwimaji, "Amujpa uli agnutma'tioq aq ul lugutioq aq sespeteltultioq."

Amujpa tlo'lti'gw st'ge' Westaulg.

Gesgmnaq ugs'tqamu gisita'sgtugweg Se'suguli na Westaulg gis eig'p aq wijei Nisgamewit 'st'ge' ujjl aq wijei teli espe'gig. Gatu mo gennmug ta'n goqwe'l negmewe'l. Awna Westaulg teli ul'te'tg naqteg ugt'pung wa'so'q ta'n mawi espe'g aq ms't sitatug iga'toqopneg. Lugowinu'juip ugjit ujjl aq mimajuinu'alsip. Tel neps'tgwa'sip aq jji'nmuip ula ugs'tqamug.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Mawi ul'ta'sultijig Poligap aq Pilippiewaq (1.1-11)

Gepmitelm Nisgam ta'n tel mimajin (1.12-30)

Westaulg musga'tugsi'gw ta'n tlo'ltitesnu. Mut tla'tasultigw me' gelu'sulti'gw aq igtigig (2.1-18)

Wesgumaji Timotial aq Epaplotaitusal. Etug elgimaji Pilippiieg (2.19-30)

Mimajuinu'g gigwajia'titaq Gjiginigamewigtug ta'n teli gtlams'tasultijig Westaulgewigtug (3.1-4.9)

Poligap miwa'laji Pilippiewaq ta'n goqwei petgitma'tipnn (4.10-20)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.21-23)

Poligap ugtwi'gatiqn ewi'gmuaq ta'nig getlams'tasultijig Pilippiieg

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Gjiginisgam ugtmimajuinung, ta'n wigultioq na 'gjigan Pilippi. Ewi'gm ula wi'gatign ugjit 'ms't gilew ta'n getlams'tasultioq Se'suguliewigtug maw 'gpatlia'smuoq aq ta'nig ilgwennugsioq aq ta'nig apoqonmua'tiji. Ni'n aq Timoti ta'n elugo'lg't Se'suguli wel'ta'sualneg aq elgitmuleg ula wi'gatign. ² Etamg't Gjiginisgam Gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

Ni'n Poligap a'sutmesseuloq gilew Pilippiewaq

³ Ta'n te's migwitelmuloq miwatmaq Gjiginisgam Gisiteget ta'n elugo'ug ugjit 'ms't ta'n te'sioq. ⁴ Aq ta'n te's a'sutmesseuloq welgwig 'ngamlamun. ⁵ Miwatmaq Gjiginisgam ta'n teli uli apoqonmuioqop 'ntlgo-waqan, ta'n tel lugweiap pestunmn Gjiginisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm. Maw luguti'gup ula ugjit gelu'lg agnutmaqan, mujga amgwes poqji gtlams'tasultioq glapis nige'. Etna na ugjit welgwijin ta'n teli a'sutmesseuloq. ⁶ Gjitm geitu Gjiginisgam ta'n pog tl lugwatg gelu'lg lugowaqan 'gtinnewaq siaw tla'teget glapis gaqa'tuoq. Gaqa'tutew ugtlgowaqan 'gtinnewaq ta'n tujiw Se'suguli apaja'sitew. Etna na ugjit welgwijin ta'n teli a'sutmesseuloq. ⁷ Na telteg ugjit ni'n na tl migwitelmulinew muta apji mawi gsitelmuloq. Na tel-

gwig 'ngamlamun ugjit gilew. Gjinisgam wel'telmit aq ignmuit na ml'gigno'ti ugjit musga'tuan Gjinisgam ugtagnutmaqanm teliaq aq telimgig igtigig mimajuinu'g ugjit Se'suguli. Na tela'tegei nige' ta'n tel pisi laplusang, aq elt tela'tegeiap ta'n tujiw assumisianeg, aq maw gilew maw ugtmu'gup, 'ms't ta'n te'si'gw. ⁸ Telimuloq teliaqewei, ta'n tel ma'muni gsaluloq, wejiaq Se'suguli uggamlamung. Gjinisgam geitoq na teliaq.

⁹ Ni'n teli a'sutmesseuloq me' pmi gsaltultinew. Etawaqmai ugjit me' ma'muni gji'jianew Gjinisgam ugnst'uo'tim aq ne'tata'suaqanm glaman me' pmi gsaltultitoqs'p aq je me' gigwajiageweigtug. ¹⁰ A'sutmesseuloq apjiw uli ns'tmnew giasgiwewei ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n goqwei mo weltenug. A'sutmesseuloq glaman gisi mgntoqs'p ta'n goqwei mujgajewei, aq ma opliapti'gmat igtig ta'n tel pmien. Na tujiw ma amsalteg we'jitugsiwoq ta'n tujiw Se'suguli 'pgising. ¹¹ A'sutmesseuloq ugjit apjiw ula'taqatinew aq gegnu pmita'new. Se'suguli na negm ta'n gisi ignmugsioq na ml'gigno'ti tla'taqatinenu. Na tujiw mimaajuinu'g gepmitelmataq aq miwatmuataq Gjinisgam. Na tliaj.

Gepmitelm Gjinisgam ta'n tel mimajin

¹² Nigmatut, pualuloq 'gji'tunew ta'n goqwei teliaqap ugjit ni'n pegwatas'g ma'mun se'sa's'g na gelu'lg agnutmaqan. ¹³ Ta'n gis tliaq ta'n te'sit sma'gnis aq 'ms't etl lugutijig elege'witewo'guomg aq wen tepaw wigultijig geitu'tij ni'n laplusang pisi ta'n tel lugo'g Se'suguli. ¹⁴ Je tlia laplusang pisian, ni'n siaw pestunmatm aq me' siawa'tu gelu'lg agnutmaqan. Pegwataqig ta'nig pestunmu'tijig ma'muni lita'sultinew Gjisaqama'wul. Mu jipasulti'gw aq me' pem ml'gito'ltijig te'sigis'g ta'n tel pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan. Na.

¹⁵ Getletug eimu'tijig ta'nig pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli muta wisgua'lijig ta'n Gjinisgam teli e'wij ni'n aq gelu'lg wisun getu l'ta'sulti'tij. Gatu igtigig eimu'tijig ta'nig wel'telmijig aq siaw pestunmatmi'tij, ¹⁶ ta'n teli gsala'tij Gjinisgam aq maw ni'n. Na tela'taqatiji muta geitu'tij na wej pisi laplusang muta Gjinisgam ignmuip ni'n na 'lgowaqan musga'tuan na gelu'lg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug. Geitu'ti'tij na wet tl pestunmu'tijig. ¹⁷ Gatu negmow ta'nig wisgua'lijig aq gelu'lg wisun getu l'tasulti'tij, pestunmua'titl Se'suguli muta igan getu l'ta'jig. Weji pestunmu'tijig tel'ta'sultijig negmow ta'n teli ula'taqati'tij gisa'litaq me' gitnme'wi na ge's laplusang pisi.

¹⁸ Gatu mo na tale'nug. Ni'n siaw ulgwijin ugjit na, muta 'ms't tami Gjinisgam ugglusuaqanm ugjit Se'suguli siaw pestunmatmi'tij ta'n tel we'gusipgwatu'tij. Mo tale'nug ta'n goqwei ugjit pestunmatmi'tij, tetuji ulgwijin ugjit na. Aq siawi ulgwijintes ¹⁹ muta ni'n geitu 'gtaqqasites laplusang ta'n teli a'sutmessewioq aq ta'n teli apoqonmuj na Wejuli Nisgam. ²⁰ Gnnin ta'n goqwei eteg 'ngamlamun aq na tel melgugtm aq melgi puatm. Etna na ula. Mo getu ntaqo'qonalsiw ta'n tel lugo'g Gjinisgam. Na telgwig 'ngamlamun. Apjiw gisgaje'tes ml'gita'n 'pjiliw nige', aq mo me'se glusin ugjit

Se'suguli. Apjiw getu gepmitelmates Se'suguli ta'n 'ms't goqwei tela'tegei aq ta'n teli angita'si aq ta'n tel mimaji aq tlia pa ne'pa'img. ²¹ Ni'n ta'n tel mimaji na me' piam lugowa's Se'suguli, gatu ne'pa'img me' naji wijitgweiwa's Se'suguli wa'so'q. ²² Pa na siaw mimajin me' pugwelgig mimajuinu'g gis la'la's Gjinisgamewigtug. Mo gisita'siw ta'n getu tla'tegei. ²³ Lpa etuiw weji-ugtnug. Mo geitu ta'n tami liei. Na we'gwi 'gtu jigla'si ugs'tqamug aq getu wijitgweiaq Se'suguli. Me' ma'mun glu'igt'tew ugjit ni'n. ²⁴ Gatu me' piam glu'igt'tew ugjit gilew siaw mimajin, me' gis siawi apoqonmultoqs'p. Na maw tliaq. ²⁵ Ni'n tel'te'tm na, aq geitu siawqattes ula ugs'tqamug. Wijitgweiltoqs'p ugjit ulapettoqs'p 'ms't ta'n te'sioq. Ajitmg apoqonmultoqs'p ta'n igan tli lta'toqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq aq ta'n teli ulgwijultioq. ²⁶ Glaman ap ta'n tujiw wijitgweiuoloq pajiji ulgwijultitoqs'p Gjinisgamewigtug muta negm westawip aq mo wet ne'pa'im'tt'p. Miwatmuatoqs'p aq gepmitelmatoqs'p Se'suguli na Westaulg.

²⁷ Ta'n getu tliaj gegnu pmita'gw ugjit gepmitelmug Se'suguli aq gelu'lg agnutmaqan. Na tla'taqati'gw glaman 'pgisinan ap nemulloq gisna mu 'pgisinuan, nutma's ta'n tel melg'pugu'tmoq. Melgugtmug newgte' ta'n teli angita'sultioq aq gilew mawugtug ta'n tel matnoq mn'tu glaman mimajuinu'g ml'gi gtlams'tmu'titaq gelu'lg agnutmaqan. ²⁸ Mut jipalanew ta'n wen getanugsioq. Apji ml'gito'ltigw. Ula musga'tuoq negmow wissuignamaten aq gilew mat-ta'toqs'p muta negm Gjinisgam apoqonmugsioq ta'n teli wissuignemoq. ²⁹ Gjinisgam wel'telmugsioq aq ignmugsioq tli gtlams'tasultinew Se'suguliewigtug aq elt ignmugsioq ulmajo'ltinew ugjit negm glaman gelu'lg agnutmaqan me' la'tutoqs'p un'jig aq glaman mimaajuinu'g ml'gi gtlams'tasultitaq gelu'lg agnutmaqan. ³⁰ Gis nutmaioq siaw matnoq mn'tu 'st'ge' ta'n tel nemioqop gis i' matneg'p ta'n tujiw wijitgweiuoloq. Na teliaq gatu nige' elt gilew matnoq. Na toqo mawugtug na mn'tu.

Mut pas'g gi'l 'ngutelsiw awna sespeltem igtigig

2 Getloqoq na gatu giwnaqajewei Se'suguli eig 'gtinnewaq aq pegwalugsioq mlgitoltinew aq gegnu mimajultinew muta getlams'tasultioq negmeg. Apgnua'lugsioq ta'n teli gsalugsioq, ignmugsioqop Wejuli Nisgam wijitgweiuoloq. Mawnultioq muta negm eig 'gtinnewaq. Ewlieltultioq aq mawi gsiteltultioq. ² Etna na ugjit munsainnoq telo'ltioq pa wije aq Se'suguli. Ulaal newgti angita'sultigw na teli gsalug igtigig. Sespelultigw pa wije aq Se'suguli teli gsalugsioq. Ul'te'tmug aq mawi ul lugutigw muta getu tla'taqatioq ta'n Gjinisgam tel puatg. Na tujiw pajiji ulgwijintew 'ngamlamun aq gtapegietew 'njijaqamij. ³ Etna na ugjit munsainnoq tele'ioq pa wije aq Se'suguli aq mut pas'g gi'l lugoqsiw. Mut lugwatmu goqwei pas'g nmugsin glaman gisi ugji unaqqinuetesg. Mut espitelsiw ta'n tele'aj igtigig aq mut t'la'siw gi'l me' gelu'sin je mu esgwia'tijig. ⁴ Etna na ugjit munsainnoq mut pas'g gi'l 'ngutelsiw aq angweiasiw gatu elt

sespeteltultigw aq mawi apoqonmatultigw. ⁵ Na wije teli angita'sultioq ta'n Se'suguli teli angita'sip. Tleie'n aq tla'tega ta'n Se'suguli gis tla'tegep. ⁶ Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtugweg:

Se'suguli gis eig'p
aq wije Nisgamewit 'st'ge' ujjl
aq wije teli espe'gig.
Gatu mo gennmug ta'n goqwe'l negmewe'l.

⁷ Gatu awna negm Se'sus
teli ul'te'tg'p naqt'g ugt'pung wa'so'q
ta'n mawi espe'g aq 'ms't sitatug iga'toqopneg
aq lugowinualsip ugjit ujjl
aq mimajuinualsip.

Tel neps'tgwa'sit aq ji'nmuut ula ugs'tqamug.

⁸ Naqt'g ugt'pung wa'so'q
ta'n mawi espe'g,

aq gaq jigs'tuapnn ujjl
we'gaw ta'n teli np'g'p
aq ne'po'teg gujjieweigtug.

⁹ Etna na ugjit Gjinisgam weji unaqa'lapnn
ta'n mawi espe'g wa'so'q
aq ap ignmuaj ugt'pung ta'n mawi espe'g
aq wisun ta'n maw gepme'g
je mu ta'n pas'g wen ugwisunmg.

¹⁰ Etna na ugjit

'ms't wen el nutgul'pa'sital
aq emtoqwalatal Se'susal.
'Ms't wen ta'n eimu'tijig
wa'so'q aq ugs'tqamug,
aq ta'nig gis nepu'tipnig
aq ta'n mn'tu'l majulgwala'tipnn,
'ms't wen amujpa gepmitelmatal
Se'sugulial na Westaulg.

¹¹ Aq 'ms't wen tluetew mimajuinuigtug,
"Se'suguli, gi'l na Gjisaqamawin
aq mestai assutegen."

Ula gepmitelma'tital Gisitegelitl, Se'sus ujjl. Na.

**Amujpa gegnu pmita'ioq glaman alata'sultioq
ta'n eimu'ti'tij pa wije aq gloqowejg
wasoqoltijig musigisgetug**

¹² Nigmatut, ta'n mawi gsaluloq, apjiw jigs'tuioqop
ni'n ta'n tujiw wijitgwe'no'q aq me' naji glu'igt'tew
ma'mun jigs'tuioq ta'n tujiw mu wijitgweiuloq. Na
teliaq aq amujpa na weli ango'tmoq ta'n i' tlimuloqop.
Westaugioqop Gjinisgam, toqo attignita'igw glaman
ula musga's'g ta'n tel mimajultioq te'sigisgug. Mut
awan'ta'sultinew menaqana'tioq, me' apji lita'sultigw
Gjinisgamewigtug aq me' ul lugowug negm glaman
gepmitemugsitoqs'p. ¹³ Gjinisgam etl lugwet 'gtin-
newaq aq gisa'lugsioq ugjit jigs'tmnew aq ul'te'tmnew
ta'n negm tel puatg aq gisa'lugsioq gis tla'taqatioq.

¹⁴ Ta'n tel gaqaisg mila'taqatioq mut musgu'ta'tinew
gisna gi'gaita'new, ¹⁵ glaman waqame'gl 'ggamla-
munual, aq ma opla'taqatiwoq aq ma amsalteg we'ji-
tugsiwoq. Gilew na Gjinisgam un'jang, ta'n gigwa-
jia'tioq. Eimu'tioq ugs'tqamug ta'n mimajuinu'g mo
gelu'sulti'gw aq i' opla'taqatijig aq mawi gtantaqatijig

aq mawi waquigultijig. Gatu gilew amujpa gegnu pmi-
ta'ioq glaman alata'sultioq ta'n eimu'ti'tij negmow pa
wije aq gloqowejg wasoqoltijig musigisgetug tepgig.
¹⁶ Amujpa telimjig na gelu'lg agnutmaqan ta'n gisi
ugs'tawi'gutaq. Pa na tela'taqatioqos na weji me'gitel-
muloq ta'n tujiw Se'suguli 'pgising. Musga's'gt'tew ta'n
tel we'gusipgwatu 'ntlgowaqan mo pisuiw attigna'si-
wap.

¹⁷ Apoqonmuloqop ta'n teli gtlams'tasultioq Gjinis-
gamewigtug aq nige' gilew iga'tuoq 'gmimajuaqan-
mual elugowoq Gjinisgam. Ula ta'n tela'taqatioq pa na
wije aq nat goqwei pegisituq aq iga'tuoq patgulme-
sigaqanigtug ugjit ignmanew Gjinisgam. Pa na nige'
ne'pa'imgs. Pa na wije aq angua's'g ta'n goqwei
gelu'lg ugjit ta'n gi's gisi ignmoq Gjinisgam aq me'
glu'igt'tew. Pa na tliatew wel'ta'si aq puatmuloq gilew
ul'ta'sultinew. ¹⁸ Pa na wije amujpa na gilew wel'ta'sul-
tioq aq pegwatuioq ul'ta'sin aq mawi ul'ta'sultitesnu.
Na.

Timoti aq Epaplotaitus

¹⁹ Gjisaqamaw Se'sus tli ul'te'tg ma 'pgije'nug getu
'lgima's Timoti ta'n eimu'tioq. Na tujiw gisi ulgwijintes
ta'n tujiw nutmaian ta'n gilew telo'ltioq. ²⁰ Negm na
pas'g newgte'jit ta'n wije telgwijin 'st'ge' ni'n aq 'gjitm
sespetelmugsioq gilew. ²¹ 'Ms't wen igtig pas'g newgti-
telsit aq sespetelsit. Mo tali el'telmaqul ta'n gis tl lu-
gowatal Se'sugulial. ²² Gilew geituoq Timoti ta'n i' tl
lugwep aq ugtlugowaqan tepawgtig. 'St'ge' mijua'ji'j
tel wit tlugweti'tij ujjl na negm wit lugwe'ieg'p ni'n ugjit
na gelu'lg agnutmaqan, glaman me' pugwelietaq
ta'nig getlams'tasultijig aq je me'. ²³ Getu' 'lgimg ta'n
eimu'tioq ta'n teli nqase'g gis tla'tegeian. Ta'n tujiw gisi
gji'tuan ta'n goqwei tla's'gt'tew ugjit ni'n smtug 'lgi-
ma's. ²⁴ Aq elt ni'n getu liei ta'n eimu'tioq ta'n teli
nqase'g gis lia's, Gjisaqamaw, negm tli ul'te'tg.

²⁵ Ta'n tujiw gisita'sianeg, na tujiw gisite'tm 'lgiman
na ji'nm teluisit Epaplotaitus gilew ta'n eimu'tioq.
Negm na 'gjignaminu Gjinisgamewigtug muta wije
teli gtlams'tg Se'suguliewigtug. Gis toqo lugweieg'p aq
tapusieg'p matng'tt'p mn'tu ugjit Gjinisgam. Mo gis
jugwita'woq glaman elgimoqop ugjit apoqonmuin,
'gt'punuow wesua'tugsioq. ²⁶ Na we'gwi 'gtu nemug-
sioq 'ms't ta'n te'sioq, ma'muni asgaiaj ta'n tujiw nut-
ma'tioqop ta'n teli gsnugwap. ²⁷ Getletug tetuji ma'mu-
ni gsnugwaj aq maw suel nepg'p, pas'g Gjinisgam
ewlitelmatl aq mo pas'g negm gatu elt ni'n ewlitelmip
aq pe'gw ta'n telgi'g'p ulmaita'suaqan. ²⁸ Ap me' nige'
aji munsai ta'n teli 'lgimg gilew ta'n eimu'tioq, glaman
nige' ap ul'ta'sultitoqs'p ta'n tujiw ap nemioq negm, aq
ni'n ta'n teli ulmaita'si gaq jigla's'g. ²⁹ Wel'ta'sualg't
Epaplotaitus muta maw wije teli gtlams'tasit Gjisaqa-
mawigtug 'st'ge' ginu aq ul'ta'sultigw. Gepmitelmug na
telamugsultijig mimajuinu'g. ³⁰ Muta iga'toqop ugmi-
majuqaqanm aq suel nepg'p ta'n tel lugowaj ugjit
Se'suguli. Na 'ms't tela'tegep glaman negm apoqon-
muitew ta'n tujiw gilew mo gis apoqonmuiwoq.

Mimajuinu'g gigwajia'titaq Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasultijig Se'suguliewigtug

3 Gesgmnaq gaqa wi'gigew, 'njignamtut, telimuloq, ul'ta'sultigw ta'n Gjisaqamaw gis tla'teget ugjit gilew. Mo 'lgowaqana'linug minu tluen ta'n goqwei gis wi'gmuloqop, muta na tujiw angua'tu ugjit gilew ta'n teli apoqonmuloq. ² Ango'tmug negla ta'nig winjiggl tela'taqati'titl. Angweiug wegla ta'nig telua'tijji aq gegina'mua'tijig amujpa na ji'n mug lugwatasultijig ugjit ugs'ta'tinew. Ango'tmug muta gawasga'tu'tij gelu'lg agnutmaqan Nisgamewei aq opl gina'mua'tijig. Munsai'wa'tijji majulgwatmnew 'tplutaqan Lesui'peweiei ugjit ugs'ta'tinew. Pas'g gisi ugs'ta'tinew ta'n tel jiglitag'igw elue'utigtug. Lugwaluj wa'qi gatu mu uggamlamunual aq ugtangita'suaqanmual. ³ Mo na negmow gatu awna na ninen ta'n gis giasgiwewei mesnmeg ta'n wen tel lugwaluj. Wejuli Nisgam 'gtinneg eig aq apoqonmugsioq naqa'sin ta'n tel pata'taqatioq. Apoqonmugsi'gw ta'n tli emtoqwalug Gjinisgam aq wel'ta'sulti'gw muta tleiaulti'gw Se'susewigtug. Mo ginu elita'sultigw ta'n goqwe'l gis tla'taqatitesnu ugjit ugs'ta'tinenu. Mo elita'sultigw ta'n pestie'umi'ti'gw gis na ta'n tmsnmnenu gaqinal, ugjit ugs'ta'tinenu. Gatu elita'sulti'gw ta'n Se'suguli gis tla'teget ugjit ginu. ⁴ Pa na wen geggung's ml'gigno'ti ugjit gisi ugs'tawi'siten. Etna na ni'n. Gatu igtigig gisi ugs'ta'ti'tij ta'n telo'lti'tij. Etli angite'tm ni'n gis tla'tega's. ⁵ Ni'n na Lesui'pewa'jui. Poqtaqiei 'Nnui. Elugwatasiap ugumuljinewei na'gweg gisi ugs'tqamuianeg. Gn'gi'gug gitg Lesui'paq. Wet-taqieie'g na 'Nnu'g wetapegsultijig giasgiwewe'gig Penjaminewaq sa'qawe'gig. Penjamin na newgte'jit na newgtisgegsijig je ta'pu uggwisg Isle'loq. We'gaw tleiawiap Palasiaq ta'nig tel gina'mua'tijji mimajuinu'g ugjit gigji jigs'tmi'tij 'ms't Lesui'peweiei 'tplutaqann aq ta'n telo'lti'tij, aq na 'ms't tela'tega'p. ⁶ Tel ml'gite'tmap ma'munjew aq ma'muni amasgipnig ta'nig getlams'tasultijig. Ta'n goqwei telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan majulgwatma'p giasgiweweigtug aq glapis ugtejgewei. Mo amsalteg weji'tuwi'tigw ni'neg 'tplutaqanigtug. ⁷ Pas'g na ta'n te's'g goqwei wesgutm ta'n newgt tel'ta'siap tepawgtig'p, nige' gaq jiglo'tuangl 'ms't glaman gis lita'sites pas'g Se'suguli. ⁸ Na teliaq aq 'ms't goqwei mo tepawgtinug ta'n teli angaptmu. Ta'n goqwei pajiji gelu'lg, etna na ula 'gji'jiaj Se'suguli aq toqwa'tun negm. Je tlia mo wen te'pmug ta'n teli gji'jiaj. Negm na Gjisaqamaw ta'n ilgwennit. Ni'n iga'tu sitatug 'ms't goqwei aq tel gitm pa na wije aq mo goqwei glaman ni'n tleiawites Se'suguli. Na me' tepawgtig. ⁹ Aq ni'n ngute'jitesnen negm na Se'sus toqwe'ieg. Mu nugu elita'siw ta'n tel getlamiei ni'n ta'n gis tepiaq tetuji gelu'si muta jigsitm Lesui'peweiei 'tplutaqan gatu awna nige' ta'n teli gtlams'tasi Se'suguli na nige' getlamiei ta'n Gjinisgam tel nemi'j. Negm gisa'lugsi'gw gtlamia'tinenu, ginu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguli ugjit ugs'ta'tinenu. ¹⁰ Iga'tu sitatug 'ms't goqwei aq tel gitm mo tepawgtinug. Pas'g newgte' ni'n we'jitu ta'n tepawgtig. Etna na ula 'gjitmi 'gji'jian

Se'suguli aq weji gji'tun ta'n tel mawignaq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg ni'neg aq gawasga'tuit. Na ml'gigno'ti ta'n Se'suguli geggung ta'n apaji minunsip ta'n tujiw gisi np'geg. Te'sigisg'g 'gtu iga'tutes ta'n ni'n tel puatm glaman lugo'g't ta'n Westaulg tel puatg ugjit apoqonmuan igtigig, pa na wije aq negm tela'tegep, je tlia tetuji gitnman aq tli n'pmn st'ge' negm. Sitatug iga'toq ugmimajuaqanm 'n'pmn ugjit ginu. ¹¹ Na elita'si Gjinisgam aq geitu ta'n tujiw 'np'tes minua'litew aq wije'witew.

Iganita'nej ugjit msnmnenu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q

¹² Mu ni'n teli ugsualsiw gis ula gaqategeianeg aq gis sape'wi. Gatu awna wejo'tm siawi igana'si ugjit gisapsngmn mimajuaqan wa'so'q, muta gis Se'suguli pegwalitaq aq eli gtuapsin negmeg. ¹³ Wijigatulti'gw, mo tel'ta'siw gis ula gaqategeianeg. Newgte' ta'n tela'tegei etna na ula. Awan'ta'si ta'n goqwei ugtejg ni'nneg eig aq munsai ta'n tel wejgu sipgwatun gisapsngmn ta'n goqwei wejgu'aq, iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ¹⁴ Pa na wije aq nuji igatne'wet siawi angapteg ta'n eliej aq tegpaqa'sit glaman gisi ugtete'getew. Pa na wije ni'n siawi angamg Gjinisgam ta'n igana'si glaman 'msnmn iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gjinisgam wigumip ugjit 'msnmn wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n gis tla'tegelitl.

¹⁵ Telteg 'ms't ta'n te'si'gw na wije tla'taqatinenu, 'ms't ta'n te'si'gw gigwaji majulgwalug Se'suguli. Gatu eimu'tijig ta'sioq ta'nig piltuita'sultijig. Gjinisgam na negm ta'n menaqa gnuat'ataq ta'n tla'taqatinew. ¹⁶ Ta'n getu tliaj siawi igani 'lta'nej Gjinisgamewigtug. Siaw majulgwatmnej ta'n telgitas'g, na wije gina'masuti ta'n tel majulgwatmu'g glapis nige'. Na.

¹⁷ Wijigatultioq, gilew ta'nig getlams'tasultioq, siaw majulgwali ni'n ta'n goqwei gis tla'tegei. Ta'n goqwei gis tla'taqatieg musga'tueg giwnaqajewei ta'n tla'taqatigoq, glaman tla'taqatigw. Jigs'tug negmow ta'nig majulgwalugsieg ta'n tel tetapua'taqatieg'p aq wije gegnu pmita'jig. ¹⁸ Gis gaqaisg telimuloq ap nige' minu tluie etl nesp'temi na pugwelgig eimu'tijig negla ta'n teli opl mimajultijig gisa'la'tipni igtigi masgelmnew Se'sugulial. Musga'tujig ta'n teli gtana'titl Se'sugulial aq we'gaw ta'n teli nplin gujjieweigtug. ¹⁹ Negmow enmigiaspiaq 'lta'taq mn'tua'gig, muta mu ignmua'tigul Gjinisgam ilgwengwi'tigul gatu awna ilgwengwi'tij wa'qiwal aq ta'n goqwei puatmi'tij. Me'goltijig ta'n goqwe'l tela'taqati'tij. Gatu awna ntaqoqonalsultijig. Pas'g newgte' angite'tmi'tij ta'n goqwei tleiawig ula ugs'tqamug. ²⁰ Gatu ginu tleiaulti'gw wa'so'q aq tetaqo'lti'gus ta'n teli esgm'ti'gw ugjit nuji ugs'tawi'wet Gjisaqamaw Se'suguli ugjen wa'so'q. ²¹ Negm sa'se'wa'tutew ta'n el mnaqana'ti'gw ga'qinaq ta'n tli n'pmu'titaq aq negm gisa'tutal pa wije aq negm wa'qi ta'n tel gepme'g aq ma 'npug gatu awna apji mimajitew. Negm gis tla'tegetew muta pajiji melgignat aq e'w'g ugml'gigno'tim na tla'tegen. Gisi pgsitew 'ms't goqwei ta'n negm igani assusit. Na.

Nige' ugtejgewei gegina'muloq

4 Wijigatulti'gw ta'nig getlams'tasultioq na tetuji gsannoq aq maw musuannoq. Gisa'lioq ni'n wel-gwija'si aq maw me'gitelmuloq. Na nige' wijigatulti'gw, telteg na tlpuguetanew ta'n tel majulgwaloq Gjisaqamaw. Etna na ugjit ewi'gmuloq ula wi'gatign.

² Gilew e'prijig, Iuotia aq Sintia, etawaqtmuloq wel'te'tmoq ul agnutmanew. Na telteg ugjit ta'nig getlams'tasultijig tla'taqatinew. Tali ulm'tuoq ugjo'tmug na tla'tegeiug muta toqo lugwei'gw. ³ Aq elt gi'l ta'n apjiw elita'si pua'lul apoqonmuan wegla e'prijig. Attignita'ieg'p ta'n tel wit lugu'tieg aq ta'n tel se'sa'tu'tieg gelu'lg agnutmaqan, maw na ji'nm teluisit Glement, aq igtigig nitapaq ta'n maw lugutieg'pnig. Na mima-juinu'g ta'n ugwisunmual ewi'gas'gl ula wi'gatign iapjiw mimajultitaq wa'so'q.

⁴ Pa na puannoq gilew apjiw ulgwijultinew ta'n tel majulgwaloq Gjisaqamaw. Ap 'mjit newgt telimuloq, "Ul'ta'sultigw!"

⁵ Musga'tug ta'n tel sangewo'ltioq ugjit 'ms't ta'n te'sijig, muta ma 'pgije'nug Gjisaqamaw 'pgisintew.

⁶ Mut sespete'tmnew ta'n pas'g goqwei. Ta'n getu tliaj teli a'sutman Gjinisgam, tam ta'n tel nuta'man. Ta'n te's eltawaqtmuan apjiw miwatmat. ⁷ Na wantaqo'ti ta'n Gjinisgam ignmugsioq na tli angweiugsitoqs'p 'ggamlamunuaq aq maw 'gtangita'suaqanmuaq glaman ma sespeta'sultiwoq. Na teliaq muta gilew tel mawo'ltioq Se'suguliewigtug. Gjinisgam ignmugsi'gw wantaqo'ti 'ggamlamunuaq, gatu mo wen gisi ns'tasigw ta'n gis tliaq.

⁸ Wijigatulti'gw nige' pem giaspiaq. Ugjua'tug 'gtangita'suaqanmual weget ta'n ula'lugsitoqs'p aq tetapua'latoqs'p aq tepawgtigl ta'n goqwe'l mimajuinu'g gepmitelmatl. Angita'sultigw ta'n goqwe'l tetapuaqal, gepme'gl, getlamiaqal, sape'wigl aq Gjinisgam tetapua'l, weli angamgugl aq weli agnutmasultioq. Ulaal tepawgtigl gnn'mug 'ggamlamunuaq. ⁹ Jigs'tmug ta'n goqwei gis gnu'tmuloq aq tla'taqatigw ta'n goqwei ni'n tela'tegei. Musga'tuloqop ta'n tlo'ltitoqs'p ta'n tel glusi aq ta'n teli ula'tegei. Aq Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti, wijitgweiugsitoqs'p.

Wela'lioq ta'n te'sioq ta'n te's'g goqwei gisi ignmuioq

¹⁰ Na mawi ms'gi'g 'ngamlamun ta'n weli apoqonmuioq 'mjit newgt. Na mawi ul'ta'si aq miwatmaq Gjinsgam Gisiteget. Geju'loq apjiw nat goqwei getu jug-

wa'gitmuioq. Pas'g mo gis tla'taqatiwoqop glapis nige'. Muta mo eimugup ta'n wen jugwa'tuitew. ¹¹ Mo na nige' wet tluew muta telgwijin 'st'ge' mu tali el'telmiwoq. Muta wej gnu'tmasi ugjit tetapua'lugsin ugjit ta'n goqwei geggunm. Mu weji glusiw ugjit ewle'juaqan muta gis gnu'tmasiap ta'n tel milei 'Inuite'tmn. ¹² Geitu ni'n ta'n wen tele'g ta'n tujiw nuta'maj aq geitu ta'n tujiw tepiaq aq je me' ap piamiaq. Ula na gis gnu'tmasi ugjit tetapua'lugsin ta'n goqwei geggunm. Ta'n pas'g tami aq ta'n pas'g tujiw 'ngamlamun welgwig tlia pa na mo gewisinu gisna gewisin gisna wesami mgenm gisna wesami tgle'j. ¹³ Geggunm ml'gigno'ti ugjit as'gmn ta'n pas'g goqwei, muta Se'suguli ignmuip ni'n na ml'gigno'ti.

¹⁴ Pas'g maw ul'ta'siap ugjit gilew ta'n teli apoqonmuioqop ni'n ta'n tujiw metue'g eimaneg. ¹⁵ Gilew Pilippiewaq weli gji'tuoq amgweseweieg ta'n tujiw naqtmang Masetoniaewa'gig. Pas'g gilew apoqonmuioqop ni'n ta'n tujiw etl pestunmaqeg mimajuinu'g gelu'lg agnutmaqan. Gilew newgte'jioq ta'n apoqonmuioqop sulieweigtug. ¹⁶ Me' aq newgt apoqonmuioqop nuta'maianeg ta'n tujiw eimaneg na 'gjigan Tessa-lonia, wejgwa'gitmuioqop suliewei ni'n. ¹⁷ Mu na pas'g puatmuan apjiw ignmuinew goqwei gatu wel'ta'sualuloq muta geitu Gjinisgam apat apangitugsitoqs'p aq je me'. ¹⁸ Nige' Epaplotaitus pegisituipnn 'ms't goqwe'l ta'n ignmuioqop. 'Lpa 'ms't goqwei nige' geggunm ta'n tel nuta'maiap. Mesgi'g mesnm ap je me' piamei. Mo na pas'g ni'n suliewei gisi ignmuioqop. Gjinisgam tel nemitoq pa na wije' aq na 'ms't gaqi ignmuioqop-neg ta'n te's'geg suliewe'geg. Maw tetapua'loq aq maw ul'ta'sit negm. ¹⁹ Wet sapu tl lugwet Se'sugulieg, 'Ntnisgamum ignmugsitoqs'p ta'n goqwe'l tel mil nuta'maioqol muta negm ta'n te's'gl goqwe'l gaqi assutgl. ²⁰ Nige' iapjiw gepmitelmane'j Gnismaminu, Gujjuinu, ta'n tel miwatmug aq ta'n teli emtoqwalug. Na maw tliaj iapjiw. Na tliaj.

Ugtejgewei' glusuaqann

²¹ Pualuloq wi'tinew igtigig ta'nig tleiaultijig Se'suguliewigtug. Ta'nig getlams'tasultijig wijitgweiwijig puatmi'tij negmow wi'tugsinew. ²² Ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg 'pjiliw ta'nig tleiaultijig elegewitewo'guomg puatmi'tij wi'tugsinew.

²³ Etamg Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew unggelu'lgm, 'ms't ta'n te'sioq. Glapis ap nemulloq, Poligap.

Golosiewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Na gjigan Golosi eteg na mesgi'g maqamigew teluisig E'siaji'j (Nige' gisgug teluisig, Aputapegiejit.) Me' ugjipenug eteg Golosi aq Epesus ta'n eteg gta'nug tg'snug na maqamigew.

Mu na Poligap ta'n amgwesewei gegina'muagupnig ugjit Gisiteget gatu getu apoqonmuaji ta'n teli gtlams'tasultiliji Westaulgeg. Gis nutmat nuji egsugina'mua'tijig eigig Golosieg. Teluejig, "Amujpa emtogwaloq ansalewilijig aq amujpa majulgwatmoq igtigl tplutaqan ugjit ugs'tawi'n. Mo gis malqotmuoq gegnue'g mijip-jewei aq ma gisi ugtu'tmun aq ji'n mug amujpa elugwatasultijig." Gatu ta'n teluejig mo telianug aq Poligap getu tlimaji gigwajiaqewei ugjit Gjinisgam Gisitegelitl aq na gelu'lg agnutmaqan.

Pas'g negm na Westaulg ta'n gisi ugs'tausinenu. Etna na negm ta'n teli np'gpnag gujjieweigtug aq minunsip. Nige' pemgopit Gjinisgam ugtinaqanmg wa'so'q aq mestai assuteget. Etna na negm ta'n gis gisa'lugsi'tesnu 'msnmnenu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

Westaulg 'ms't goqwei gisitoqop. Ugml'gigno'timg ms't goqwei weji gisita'sg. 'Ms't goqwei wa'so'q aq maw ugs'tqamug ta'n ujjl Gjinisgaml Gisitegelitl gisite'tmlj.

Mimajuinu'g niguita'jig Gjinisgamewigtug ugjit ugtlue'utiwal. Gatu Gisiteget wel'te'tg apajo'lan negmeg wet sapu tl lugwet ta'n uggwisl gis tla'tegelij. Amujpa siawi gtlams'tasulti'gw Westaulgigtug aq jigs'tug pas'g negm. Na ji'nm teluisit Tigigus 'pgisitew ula wi'gatign Golosiewaq maw na gisteju Onesimus ta'n Poligap ewi'gmuapnn Pilimanal ugjit ulapetmnew Onesimusal.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Golosiewaq (1.1-2)

Miwatmuatl Gisitegelitl aq a'sutmessewaji na Golasiewaq (1.3-8)

Westaulg ta'n wenit aq ta'n apaja'lugsi'gw Gjinisgamewigtug (1.9-2.19)

Westaulg ignmugsi'gw pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew (2.20-4.6)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.7-18)

¹ Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Golosieultioq. Gilew na Gjinisgam Gisiteget ugtmimajuinumg ta'n melgi gtlams'tasultioq aq wettaqane'wasultioq Se'suguliewigtug. Etamg Gjinisgam gujjinu ul'tel-mugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Ni'n apostale'witewi ugjit Se'suguli, na teli ulte'tg Gjinisgam. Elgitmuleg ula wi'gatign maw 'gjignaminu Timoti.

Miwatmaqat Gjinisgam

³ Apji miwatmaqat Gjinisgam Gisiteget, ta'n gaqais a'sutmesseuleg. Negm na Se'suguli Gjisaqamawminu ujjl. ⁴ Miwatmaqat muta nutmaieg'p ta'n tel melgi gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq ta'n teli gsaloq ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg. Na tliaj. ⁵ Na gelulg agnutmaqan pestunmugsio'q. Gis nutmaioqop ula teliaqewei agnutmaqan ta'n la'lugsitoqs'p wa'so'q. Teli gtlams'tasultioq aq teli gsaloq muta elita'sultioq aq geituoq 'msntoqs'p ta'n goqwe'l Gjinisgam geggumugsioqol wa'so'q. ⁶ Na gelu'lg agnutmaqan pem se'sa'sg ta'n telgi'g ugs'tqamu. Gisa'laji mimajuinu'g

'gtlams'tasultinew aq gawasgita'sultinew lue'utigtug aq gegnu mimajultinew 'st'ge' gilew ta'n tela'lugsioqop mujga amgwes ta'n nutmaio'q. Teliaqewegtug gisi gji'jioqop Gjinisgam ta'n teli ul'telmugsioq. ⁷ Gis gina'mugsioq na ji'nm Epapalas ugjit Gjinisgaml. Epapalas maw me'gitelm'gt nitapinen ta'n elugowatl Gjinisgaml maw ninen. Melgi lugowatl Gjinisgaml ugjit gilew 'ggelu'lgmuow aq gis lita'sua'latoqs'p. ⁸ Gis tlimugsieg ta'n Wejuli Nisgam gisa'lugsioqop tetuji gsaloq ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug.

⁹ Etna na ugjit gaqaisg a'sutmesseuleg mujga amgwes na na'gweg nutmaie'g. Gjinisgam etamg't gisa'lultew giasgiwewei 'gji'tutes ta'n negm pual'sg tla'tegen. Etamg't ugjit Wejuli Nisgam gisa'lultew mawi ntawe'tes aq gelu'lg angita'suaqan guguntes. Etna na ula gisa'lultew 'gji'tutes ta'n tel pualugsioq tla'taqatitoqs'p. ¹⁰ A'sutmesseuleg glaman gis tle'tes ta'n Gjinisgam tel pua'l'sg aq apji tla'tegetes ta'n tl tetapua'lates Gjinisgam. A'sutmesseuleg glaman mili ula'tegen ta'n tel mimajin. Glaman me' pmi gji'jates Gjinisgam aq me' ul nenuates. Na tliaj. ¹¹ Gjinisgam etamg't e'wteu ugml'gigno'tim ta'n tetuji ms'gi'g ugjit ggamlamun aq

gtangita'suaqanm me' ml'gignewa'sgt'tew. Etamgt glaman apji ulgwijintes ta'n getu tliaq, ta'n pas'g goqwei menaqa gispuguttesg aq ma musguajuewn.

¹² Miwatmuates Gjinisgam Gujjinu ta'n teli ulgwijin, gisgatlugwatmasg ugjit 'msnmnew ta'n goqwe'l ignmuataq ugtmimajuinung ta'n eimu'tilijig etl waseteg. ¹³ Gjinisgam ejigla'lugsi'gup etli oqonitpa'q ta'n mn'tu i' tli elgwenugsi'gup aq pegisulugsi'gup ta'n etl waseteg. Gjinisgam uggwisl nige' ilgwenugsi'gw. Uggwisl na mawi gsalatl. ¹⁴ Gjinisgam na apigsigtmugsi'gul 'gtlue'utinal ta'n Se'sus gaqiguniep gujjiweigtug ugjit ginu. Na teli iga'lugsi'gw ta'n teli ugtaputigupnn.

Ta'n wenit Se'sus aq ugtlgowaqan

¹⁵ Se'suguli ta'n tel mimajuinualsip musga'tugsi'gw ta'n tel lugwelij ujil aq ta'n tele'lij Gjinisgam ta'n menaq wen nemiagul. Se'sus na Gjinisgam newgtunatl uggwisl. Mestai assusit ula ugs'tqamu aq maw wa'so'q ta'n telgi'g muta 'ms't goqwei gisitoqop. ¹⁶ Ugml'gigno'timg 'ms't goqwei na weji gisita's'g, 'ms't goqwei wa'so'q aq ugs'tqamug ta'n Gjinisgam ujil gis'tlip. 'Ms't goqwei ta'n nemitmgl aq 'ms't goqwei ta'n mo nemi't'm't, Gjinisgam ujil 'ms't goqwei gisite'tg. Se'sus gisiaji gaqais nemigsultiliji ansale'wiliji, ta'nig iganpugultiliji aq maw igtigig. 'Ms't goqwei gisitoq Se'sus, tli e'wtew, ugjit gepmitelmugsin. ¹⁷ Se'suguli eig'p gesgmnaq ta'n pas'g goqwei gisita's'gtugweg. Ugml'gigno'timg 'ms't goqwei mawn'g, ta'n telgi'g wa'so'q aq maw ugs'tqamug. ¹⁸ Negm iganpuguit weget ta'nig getlams'tasultijig. Mawnugsi'gw Se'suseg. Gisa'laji ta'nig getlams'tasultijig siaw mimajultinew aq 'ms't goqwei nujo'tg. Negm na mawi amgwesewa'jt'p ta'n nepg aq apaji minunsip glaman 'ms't goqwei iganpugutg. ¹⁹ Se'sus musga'tugsi'gw ujil ta'n tel lugwelij aq ta'n tele'lij, muta negm wije Nisgamewitewit 'st'ge' ujil. Na gisite'tg Gjinisgam tlian. ²⁰ Mimajuinu'g aq ta'n telgi'g ugs'tqamu niguita'jig Gjinisgamewigtug ugjit ugtlue'utiwal. Gjinisgam wel'te'tg'p ugjit apajo'lan mimajuinu'g negmeg. Wet sapu tl lugweg uggwisg ta'n teli nplipnn gujjiweigtug aq gaqiguniepnaq ugjit ginu. Nige' geggunmug wantaqo'ti 'ggamlamuninaq. Gjinisgam apajo'laji sapu tl lugweg Se'suseg, 'ms't goqwei ugs'tqamug aq maw wa'so'q. Iga'lugsi'gw ta'n teli gtapu'tigupnn.

²¹ Na gneg sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug aq getanoqop gesgmnaq poqji gtlams'tasultiwoq Gjinisgam. Winjiggl ta'n goqwe'l tela'taqatioqop aq winjig ta'n teli angita'sultioq gesgmnaq Gjinisgam geja'tigweg. ²² Gatu nige' Gjinisgam uggwisl mimajuinualsilipnn aq neplipnn ugjit ginu. Gjinisgam apajo'lugsioq aq nige' gisa'lugsioq witapeultinew. Na wet tla'teget glaman gis la'lugsitoqs'p ta'n eig. Gisa'lugsioq sape'ultitoqs'p aq waqamoltitoqs'p. Ma lue'uti gugunmuoq aq ma goqwei amsaltenug i'tt'tew 'gtinnewaq. ²³ Amujpa na siaw majulgwatmn ta'n teli gtlams'tasin. Ml'gipugui ta'n gaqamin aq ma gis maja'unmut. Mo eliamsiun gatu siawi gtlams'tmn gelu'lg agnutmaqan ta'n nutmu't'p. Geitun Gjinisgam ugs'taultew. Etna na ula

gelu'lg agnutmaqan ta'n pem se'sa'gnutas'g ta'n telgi'g ugs'tqamu aq ni'n Poligap 'ntlgowaqan nut se'sa'tu gelu'lg agnutmaqan.

Poligap ugtlgowaqan

²⁴ Ta'nig getlams'tua'titl Se'sugulial, amujpa na wej gisi pugu'tmi'tij ta'n te's'g ulmajo'qon weltesgmi'tij. Pa na wije aq Se'suguli ta'n teli ulmaje'g'p. Wel'ta'siap ta'n teli ulmaje'i ugjit gilew. Siaw ulmaje'i ta'n Se'suguli gisi mgenip ugjit ta'nig majulgwalgwi'titl. Negmow na Se'suguli wa'qi ula ugs'tqamu. ²⁵ Gjinisgam ni'n iga'lip ugjit apoqonmuan ta'nig getlams'tasultijig. Wet tla'tegei ugjit 'ggelu'lgmuow. Gaq gnuatuloq ta'n te's'g goqwei geitu, Gjinisgam ugglusuaqanml, aq mo goqwei esgwa'tu. ²⁶ Ta'n goqwei sa'q a'guteg na ula gelu'lg agnutmaqan, nige' atejoqoq musga's'g ugjit Gjinisgam ugtmimajuinung. Ta'n goqwei gujjinaqi'g menaq geitas'gtugug nige' musga's'g. ²⁷ Gjinisgam na tel'te'tg ugjit ugtmimajuinung 'gji'tunew ta'n goqwei sa'q mimgwatas'g. Etna na ula: Ta'nig mo Lesui'peulti'gw elt maw muni ul'telmaten Gjinisgamewigtug, Se'suguli 'gtinnewa'q eig aq Gjinisgam gepmitelmultew ta'n negm gis gepmitelmugsit. Maw mesgi'g aq mujgajewei paqalaiwaqan. ²⁸ Na toqo tujiw 'ms't wen telimg't ugjit Se'sugulial. Gigwaji gegnuat'atqat ta'n goqwei telteg 'gji'tunew, ta'n goqwei gelu'lg tla'tegen aq ta'n goqwei mo glu'lgtnug. 'Ms't wen gegina'maqat ugjit 'gji'jianew Gjinisgam. Na wet tla'taqatieg glaman gisa'latesnen 'gtlams'tasultinew Se'suguliewigtug. Na tujiw ugjo'tmi'titaq tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg muta tleiaultijig Se'suguliewigtug. ²⁹ Etna na ugjit weji attigna'si ta'n telgi'g pegwatu. Se'suguli ugml'gigno'tim ta'n tetuji ms'gi'g eteg 'ntinnaq. Etna na ula ml'gigno'ti e'wman aq etna na ula ta'n elugweg ni'nneg. Ula ta'n Se'suguli ignmuip. Etna na ugjit na tel lugwei.

2 Ge' gnuat'ulap ta'n tetuji attigna'si ugjit gilew aq ta'nig Leiotisiaewa'q aq wenig ta'n menaq nemi'gwig. ² Wet tla'tegei glaman me' pmi gsalultitoqs'p aq mawalsultitoqs'p. Na tujiw 'ggamlamunual welgwija'tas'gl aq me' melgi gtlams'tasultioq. Wet tla'tegei glaman menaqqajewei 'ns'tasultitoqs'p aq 'gjitmi gji'tutoqs'p ta'n goqwei gis a'guteg aq 'gji'jiatoqs'p Se'suguli ta'n mimgwa'tuapnig gujjuaqi'g gatu nige' musga'tugsi'gw. ³ Etna na Se'sus ta'n 'ms't goqwei geitoq ta'n te's'g goqwei Nisgamewei aq gaqi gji'toq 'ns'tuo'qon Nisgamewei aq gis gina'mugsitesnu aq gisa'lultew 'ns'tmn na maw gelu'lg agnutmaqan.

⁴ Na ula wet tlimuloq glaman ma wen gis lue'wannuoq gisna gistesguloq. Mut ignmuaw ewnasi gina'mulin ta'n getu tli ntawe'g wen aq mut jigs'tuawt. ⁵ Mo na'te'l eimu gatu apjiw angitelmuloq. Getletug na, aq elt we'gu ul'ta'si 'gji'tuloq ta'n tel maw ul lugutioq aq maw melgipugultioq ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug.

Ignmu Se'suguli ilgwenmulin ta'n tel mimajin

⁶ Getlams'tasi't'p Se'suguliewigtug glaman nige' ignmu ilgwenmulin muta ugtinneg eimn. El mimaji ta'n negm tel tetapua'l'j. ⁷ Glaman nige' siaw melgi gt-lams'tasi aq siaw mimajin ta'n tel gina'mulg'p ugjit Se'suguli amgweseweieg. Ta'n tel mimajin Gjinisgamewigtug, na ma'muniw lita'si Se'suguliewigtug aq siaw tla'tega ta'n telim'sg. Melgo'te'n ta'n teli gt-lams'tmn aq apjiw miwatmu Gjinisgam na gujjinu.

⁸ Uli ango'te'n aq mut wen ignmuaw lue'wa'lulin aq gisa'lulin ugjit majulgwalan negm ta'n tel gina'masg. Egsu gina'mulin pas'g negm ta'n teli angita'sij gisna ta'n igtigig mimajuinu'g tel gina'mugupnig. Mo tepawgtinug jigs'tuj muta mo wejianug Se'suguliewigtug gatu awna wejiaq pas'g mimajuinuigtug aq mn'tu ta'n tel gina'muaj. Getanat'l Se'sugulial ta'n west-augsi'gup. ⁹ Uli angweiasultigw aq mut wen lue'wa'lulin muta Se'suguli ta'n tel mimajuinualsip musga'toq Gjinisgaml ta'n tel lugwelij aq ta'n tele'l'ij muta Se'sus wijeji Nisgamewitewit 'st'ge' ujjl. ¹⁰ Aq mut wen lue'wa'lulin muta Se'suguli gis ignmasg giwnaqajawei ta'n el mimajin Gjinisgamewigtug. Eimn Se'suguli ugtinneg. Negm ta'n 'ms't goqwei mestai asuteget we'gaw iganpugutliji aq 'ms't a'sisguaji, nuji t'plutaqatiliji wa'so'q, ugs'tqamug, aq maw mn'tua'gig.

¹¹ Gi'l elt mawn'sg Se'suguli aq gisa'l'sg pileiawin mimajuinuin aq nige' gi'l na Gjinisgam un'jan. Mut nugu tle'un ta'n i' tleiut'p. Nige' pileiawin mimajuinuin. Etna na Se'suguli ejigla'l'sg ta'n i' tl pata'tege't'p, mu na mimajuinu. Winjigt'p ta'n i' tli angita'sit'p aq i' tli asumesg'p lue'uti, gatu Se'suguli gaq jigla'toq aq ignmasg pilei angita'suaqan aq pileiawin mimajuinuin Gjinisgamewigtug. ¹² Ta'n tujiw sign'tulgeg, ula pa na wijeji aq Se'suguli ta'n teli np'g'p aq utqatalut'p utqutaqane'gati aq ta'n tel minunsip. Sign'tulgeg musga'tun gawasga'tuit'p ta'n goqwe'l winjiggl aq nige' pileiawin mimajuinuin. Na wet tliaq ta'n teli gt-lams'tmn Gjinisgam ugml'gigno'tim aq getlams'tasin Gjinisgam ta'n apaji minua'lapnn Se'sugulial. ¹³ Mu Lesui'pewiwt'p aq mu geggunmuawoqopn 't'plutaqan ta'n ignmuapnn Mowisal aq tele'ut'p ta'n teli gsatmn. Ta'n i' tl mimaji't'p elue'utigtug pa na wijeji aq 'npmn. Gatu nige' gi'l apigsigtmasg'p 'gtlue'uti'l aq gisa'l'sg piltu mimajin Gjinisgamewigtug maw Se'sugulial.

¹⁴ Gatu nige', gaq jigla'toqol 'ms't goqwe'l ta'n mesaqan wi'gas'gl ugjit 'gtlue'utinal. Nasta's'gl gujjieweigtug ta'n Se'suguli weji np'g'pnaq aq 'ms't goqwe'l gasa'toqol. ¹⁵ Gjinisgam wissuignemapni mn'tu'l aq uglugowinu'jmg ta'n iganpugutua'tiji mimajuinu'g. Wissuignemapni ta'n Se'sus teli np'g'pnaq gujjieweigtug aq ta'n teli apaji minunsipnaq. Musga'tuapni mimajuinu'g ugml'gigno'timg aq mn'tu na'te'l etli g'spu'tut.

¹⁶ Etna na ula ugjit mut ignmuaw wen ilsumulin ta'n goqwei malqottes, gisna wen tlimulin tegan na'gwegl me' sape'wigl aq amujpa na majulgwatmn, gisna pestie'umgl, gisna tepgunsejig, gisna atlasmutigis-

gugl. ¹⁷ Ula ta'n goqwe'l wesgutman pas'g maqatawe't'pn glapis Se'suguli pegisingeg. Gatu nige' pegising'p aq negm majulgwali na ugs'taultew. ¹⁸ Mut jigs'tuaw mimajuinu'g ta'n teluejig, "Tlaplgigwa'iap, gis nemi'gig ansale'wijig aq amujpa emtoqwaluggig." Na negmow tel'ta'sultijig penoqitelsultijig Gjinisgamewigtug muta emtoqwala'tiji ansale'wiliji gatu pas'g wesgiji angamgusultijig aq penoqitelmugsioq. Menaqqajewei ula mimajuinu'g me'goltijig aq mawi metuitoltijig ta'n teli angita'sulti'tij aq ta'n telapl'gigolti'tij. Tlue'tij gi'l gesga'n muta mo emtoqwalawggig ansale'wijig maw Gjinisgam. Mut jigs'tuaw aq mut ignmu lue'wannui'tij. ¹⁹ Pas'g mo teliaqeweigtug gegina'mua'tigwi ugjit Se'suguli. Etna na Se'suguli ta'n iganpugutuaji ta'ni getlams'tmu'tiliji. Gisa'laji maw lugutnew aq Gjinisgam ta'n tel puatg tla'taqatiliji. Pa na wijeji aq mimajuinu wa'qi ta'n tel lugweg. Ugt'p aq ugtangwi-ta'suaqanm 'ms't maw lugwegl aq gisa'toq ugtangwisga's'g aq ugtnuang maw lugwegl aq ta'n te's'g tel milig wa'qi 'ms't goqwei tetapu lugweg aq mawigweg. Pa na wijeji Se'sus gisa'laji a'sutmewinu'g maw lugutnew aq mawigu'tinew.

Se'suguli ignmugsitesnu pilei mimajuaqan

²⁰ Pa na toqweioq Se'suguli ta'n teli np'g'p, mut majulgwatmu gina'masuti'l ugs'tqamugewe'l ta'n wejiaq mimajuinu'g ugtangita'suaqanmu aq mn'tu'g ta'n iganpugutmi'tij ula ugs'tqamug ugjit glu'lgtn Gjinisgamewigtug. Ma gisannugul ugs'tan. Ta'n tujiw mimajuinu gisi np'g' ma nugu gisi ilsumam'g ula ugs'tqamu. Pa na toqweioq Se'suguli ta'n teli np'g'p, goqwei weji siawi 'gtu majulgwatmn ula 't'plutaqann ta'n wegla gis wi'tmuloqol ugjit ugs'tan? ²¹ Etegl 't'plutaqann telim'sg ta'n goqwei gis malqottes piltuamu'g mijipjeweji aq ta'n goqwei mu gis malgo'tmun aq jiujaqa telim'sg mu sama'tun aq mu ugt'tmun. ²² Ula 't'plutaqann pas'g mimajuinuwe'l, muta Gjinisgam gisitoqop mijipjeweji ugjit malgo'tmnenu. ²³ Ula ugs'tqamugewe'l 't'plutaqann weli angamgugl aq wel glusigl. Pas'g mo glu'lgtnugul Gjinisgamewigtug emtoqwala'tiji ansale'wiliji aq eliaptmn wa'qiwal. Tel'ta'sultijig penoqitelsultijig Gjinisgamewigtug gatu pas'g wesgiji angamgusultijig ta'n tel nilaje'g. Na telamu'gl 't'plutaqann melgignaqaq ugjit ga'qianal, gatu ma tal piam ula'lugsi'gw Gjinisgamewigtug. Ma gis gawasgannug ta'n tel wini angita'sin awna gisa'lultew me'ge'tes.

Pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew

3 Gjinisgam gisa'lugsioq 'msnmnew pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew pa na wijeji aq Se'suguli ta'n tel minunsip. Glaman siaw ml'go'tmug ta'n goqwe'l tleiawigl wa'so'q ta'n Se'suguli eig. Pempopit Gjinisgaml ugtinaqanmg. ² Teli angita'sultigw aq melgo'tmug ta'n goqwe'l tleiawigl wa'so'qewe'l aq mo ta'n goqwe'l ugs'tqamugewe'l. ³ Pa na wijeji aq mimajuinu ta'n nepg, gis puna'tuoq ta'n i' tlo'tioqop. Nige' eimu'tioq Se'suguli ugtinneg aq 'gmimajuaqanmuow

eteg Gjinisgamewig tug. Ma mimajuinu'g gis nemi-tu'ti'gw ula 'gjitmei mimajuaqan ta'n iapijwewe'tew muta ma gis nemitm'g mimajuinu'g ugpuguguaq. ⁴ Se'suguli gisa'lugsioq 'msnmnew iapijwewei mimajuaqan. Ta'n tujiw ap neia'sij, na tujiw elt gilew ne'ita'toqs'p maw Se'suguli aq gepmitelmaten aq maw gilew gepmitelmugsitoqs'p.

Gjinisgam gisa'llsg pileiawin mimajuinuin x [Mimajuinu ta'n gis nepg ma gisi op'la'tegegw, puna'toq ta'n teli op'la'tegej. Nige' Gjinisgam gisa'llsg pileiawin mimajuinuin.]

⁵ Amujpa puna'tun ta'n goqwe'l i' tla'tege't'p winjig. Amujpa na 'ggamlamun waqama'tun aq ta'n i' tli angita'si't'p. Etna na ula wesgutman: Ta'nig sespo'taqatijig, aq maw maljewe'jg ta'n wijei tel lugutijig, e'pijig sespeiatultijig aq wiji e'pilit' elietl aq wijei ji'n mug tel lugutijig aq ta'n pas'g goqwei tela'taqatijig winjig ta'n goqwe'l mu tla'tegeg. Apji 'gtu tla'taqatijig winsuaqan aq ta'n goqwe'l winjig lue'uti'l. Me'ga'sultijig. (Ma'mun piamite'tmi'tij goqwei je mu Gjinisgam.) Amujpa na wegla 'ms't gaq jiglo'tun. ⁶ Muta mimajuinu'g ula tela'taqatijig Gjinisgam uggwaiugtuataq. Ta'nig mo jigs'tagwi'tigul wetapulataq. ⁷ Elt gilew i' tlo'tioqop ta'n tujiw Gjinisgam ma jigs'tawoq.

⁸ Nige' amujpa elt weget ejiglo'tun: uggwaiuti'l, taqalita'sutil, pisuiw ugsi'getmn aq almimtingewe'l. Pa na mo goqwei winjig ugji'tuanuis 'gtung. Mut ewlimaw mimajuinu aq mut wisgowa'tuew aq mut wintungew. ⁹ Mut mimajuinu egs'pugualaw muta gis ejigla'tui't'p ta'n i' tleiu't'p. ¹⁰ Muta gis nige' waqame'n, piltu gamigsin. Gjinisgam gisa'llsg'p pileiawin mimajuinuin aq gisa'llsg me' t' gamigsin 'st'ge' negm glaman pugjig 'gjitmi gji'jates Gjinisgam. ¹¹ Ta'n tel nemugsi'gw negm, 'ms't wen wijei gaqamij. Etna na ugjit mo istue'nug Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Nige' 'ms't wijei ugjit Gjinisgam. 'Nnu'g aq igtigig ta'n se'g tle'g mimajuinu'g ta'n piltui'sultijig, gisteju'g gisna ta'nig assumsultijig. Mo tale'nug ugjit Se'suguli. Etna na negm ta'n mawi espe'g. 'Ms't tami eig aq ta'n te'silijji mimajuinu'g nuje'waji.

¹² Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg. Gisi mgnug-sioq aq sitatug iga'lugsioqop ugjit negm aq gesalug-sioq. Etna na ugjit amujpa ewlilteltultioq, weleiatultioq, wel glultultioq, ejigla'tuoqol penoqitelsimgewe'l, sangewoltioq aq weji gisi pugu'tmog. ¹³ Gamatatultigw aq apigsigtatultioq, ul mawo'ltigw aq uli apoqonmatultigw. Natuen op'la'llsg, lia aq apigsigtu. Pa na wijei aq Se'suguli ta'n teli apigsigtasg, na piluei mimajuinu tli apigsigtu gi'l. ¹⁴ Ula na mawi espe'g te's'g, "Gsaltultigw." Amujpa na 'ms't goqwei tla'taqatioq ta'n teli gsaltultioq 'ggamlamunuaq. ¹⁵ Siaw ignmu Se'suguli tli assusin 'ggamlamun aq 'gtangita'suaqanm. Na tujiw wantaqo'ti i'tt'tew 'ggamlamung. Gjinisgam gisi ignmugsioqop na ml'gigno'ti ugjit wantaqo'ti i'ttn ta'n tel mawoltioq. Aq apji miwa'lug Gjinisgam ta'n teli ula'lugsioq. ¹⁶ Siaw angite'tmug Se'suguli ugtagnutmaqanm, glaman uli gji'tutoqs'p aq gnmug 'ggamla-

munuaq. Gnuat'atultigw aq gegina'matultigw Gjinisgam ugglusuaqanml. 'Gtapegiatmug a'sutmaqane'l 'gtapegiaqann, wejiaqal Gjinisgam ugtwi'gatiqn. Emtoqwalug aq miwatmug Se'sus 'gtapegiaqanigtug aq tlintu'tigw ta'n Wejuli Nisgam ignmugsioq 'gjijaqami-juaq. ¹⁷ Ta'n pas goqwei tela'tegen gisna teluen tla'tega Gjisaqamaw Se'sus ugwisunmg aq apji miwatmu Gjinisgam gujjiu ugjit ta'n goqwei Se'suguli gis tla'teget ugjit gi'l.

Ul mawo'ltigw muta pilei mimajuaqan geggunmoq

¹⁸ E'pittu ingute'jin gepmitelm 'gji'nmmum. Ula telteg tla'tegen muta getlams'tasin Gjisaqamawigtug.

¹⁹ Ji'nmutut, ingute'jin 'gsal 'gte'pitem aq mut ewla'law.

²⁰ Mijua'ji'jtut, ta'nig getlams'tasultioq Gjisaqamawigtug telgitasultioq siaw jigs'tuanew gn'gi'gug. Ula teta-pua'llt Gjinisgam.

²¹ Gilew ta'n un'janultioq, mut taqalipnaw gun'januaq aq gisa'lanew uggwaiultinew glaman ma musgualawog.

²² Gisteju'g, jigs'tug ta'nig assumugsioq. Mut pas'g ula'taqatinew pas'g ta'n tujiw angamugsioq glaman ul'telmulten, gatu apji tla'tega. 'Ggamlamung 'gjiaj muta ula tel gepmitelm't Gjinisgam. ²³ Ta'n pas'g goqwei tela'tegen, tla'tega ta'n telgi'g 'ggamlamun, pa na wijei aq tl lugo'j Gjisaqamaw aq mo mimajuinu.

²⁴ Migwite'te'n Gjisaqamaw apangitultew aq 'msntes ta'n goqwei gis sa'q geggunas'g ugjit ugtmimajuinumg. Gjitm na assusit ta'n elugo't. ²⁵ Aq ta'nig siawi op'la'taqatiji ta'n getu wen, na negm elt apangituaten ta'n goqwei i' op'la'toq muta Gjinisgam 'ms't wen wijei tela'latl. Isumatal ta'n tel te'pmlj.

4 Gilew ta'nig assusultioq uleiug 'glugowinumg. Na telteg tla'taqatinew. Migwite'te'n elt geggun as-susit wa'so'q.

Ta'n telteg tla'tegen

² Apji munsu ta'n teli a'sutman. Ta'n tujiw mesnm ta'n teli a'sutmat'p miwatmu Gjinisgam. ³ Aq maw ninen a'sutmessewinen, glaman Gjinisgam pana'tugsitesnen ga'qan ta'n tli pestunmatesnen gelu'lg agnutmaqan. Na tujiw gis blueieg ta'n goqwei mo geitas'gtugweg ugjit Se'suguli. Etna na ugjit ni'n wet pisi lapusang nige'. ⁴ A'sutmessewi glaman uli ns'tuiten na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmatm. Amujpa tla'tegei glaman wel gnu'tmaqig mimajuinu'g na gelu'lg glusuaqan aq ns'tuitaq.

⁵ Ango'tmug tli pmita'gw ns'tuo'qonigtug glaman ta'nig mo getlams'tasulti'gw 'gji'jultaq ta'n teli gt-lams'tasin ta'n tel piltu gamigsin aq gis tlimjig ugjit Se'suguli ta'n pa tujiw aq ta'n getu tami i'mn aq ma goqwei etegigjennug. ⁶ Apji wantaqamigsin. Mut gi'ga-ja'sualaw igtigig awna ule'w aq ul glul glaman ne'pa'te'n ta'n tel gisi asite'mates. Ta'n tujiw gigji jigs'te'n ta'n teluej weji gji'tun ta'n asitemates.

Ugtejgewei glusuaqann

⁷ Na ji'nm Tigigus gaqi agnutmugsitoqs'p ugjit ni'n. Negm na 'gjignaminu Gjinisgamewigtug ta'n gesalu'g. Siawi apoqonmuit aq maw lugweieg Gjisaqamaw ugtl-gowaqanm. ⁸ Etna na ugjit elgimg ugjit gilew apgnua'lugsinew aq tlimulinew 'ms't ta'n te'sieg ta'n telo'ltieg. ⁹ Aq maw elgimg na ji'nm Onesimus, 'gjignaminu Gjinisgamewigtug aq ta'n gesalg. Gis lita'sualatoqs'p, 'gjignaminu, tleiwit ta'n tleiaultioq. Negmow tlimugsitoqs'p 'ms't goqwei ta'n teliaqap ula tet.

¹⁰ Na ji'nm Alistalgus, ta'n maw pisieg laplusang getu wi'tugsioq aq maw Malg ta'n woqomal Pnnalal, aq gis gilew gegnua'tuloqop ugjit Malg ultesguatoqs'p ta'n tujiw liej ta'n eimoq. ¹¹ Elt Ja'sua telui'tut Justus, elt getu wi'tugsioq. Wegla nesisijig Lesui'paq getlams'tua'titl Se'susal. Maw lugutieg ugjit gisa'lan mi-majuinu'g majulgwalataq Gjinisgaml aq ignmua'titl il-gwengunew. Mo wen igtig Lesui'paq maw lugutiweg'p. Gatu negmow mesgi'g ta'n teli apoqonmui'tij.

¹² Elt getu wi'tugsioq Epapalas, tleiwit ta'n eimu'tioq aq elugowatl Se'sugulial. Apji a'sutmesseugsioq ta'n tel we'gusipgwatoq. Etamatl Gjinisgaml ugjit

gisa'lugsinew ml'g'pugu'tinew aq melgignewa'lugsioq. Mo apji apsgwita'sultinew aq mu punia'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq aq siawi gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug ta'n telgi'g 'ggamlamunuaq. Etamatl Gjinisgaml ugjit gilew giasgiwewei jigs'tuatoqs'p Gjinisgam. ¹³ Ni'n gis tlimultoqs'p ta'n teli attigna'sit. Tetuji sespetelmugsioq gilew aq maw ta'nig tleiaultijig na 'gjigann Leiotisia aq Ailapolis. ¹⁴ Lu'g, 'gmal-pale'witeminu, ta'n maw gesitelm'g aq Temas getu wi'tugsioq.

¹⁵ Puatmuleg wi'titesnen ta'nig getlams'tasultijig Leiotisiaeg, aq maw na e'pit teluisit Nimpa getu wi'titesnen aq maw ta'nig getlams'tasultijig ta'n i' tli ultesgaultijig wiguaq. ¹⁶ Ta'n tujiw gis gitmoq ula wi'gatign amujpa na elgitmuoq Leiotisiaewa'jg ta'nig getlams'tasultijig aq pa na wijeji gitmuatoqs'p wi'gatign ta'n ni'n elgitmaqapnig. ¹⁷ Aq tlimug na ji'nm Algipus, "Siaw lugote'n na 'lgowaqan ta'n Gjisaqamaw ignmulg'p ta'n tel lugo't Gjinisgam glapis gaqa'tutes."

¹⁸ Pa na ni'n 'npitn gis wi'gm ula: "Ni'n, Poligap, wel'ta'sualuloq." Mut awan'ta'sualinew ta'n tel glpisi aq pisgataqanapigtug. Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew. Glapis ap nemu'lan. Poligap.

1 Tessaloniaewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Na gjigan Tessalonia eteg oqwatnug Masetoniae'gati. Nige' gisgug Masetoniae'gati teluisig Gli'ge'gati. Na g'pno'l ugt'pun eteg Tessaloniaeg.

Etna na negm Poligap ta'n amgwes pestunmuapni Tessaloniaewaq Nisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm. Pugwel-gig getlams'tasultijig aq Poligap gegina'muaji. Na tujiw alt poqji gtana'titl Poligapal aq getu ne'po'tg gatu Poligap wesmugwat glapis gjigan Atens. Tel'gne'g petgimatl Timotial weji gji'tuanew ta'n telo'tijig a'sutme'winu'g. Ta'n tujiw apaja'silij telimtl Poligap maw gelu'lg glusuaqan, na melg'pugutmu'tij ta'n teli gtlams'tua'titl Westaulgl aq nige' gelu'lg glusuaqan se'sa'sg ms't tami awiw Tessaloniaeg.

Alt mimajuinu'g na'te'l sespetelma'tiji wogomaq ta'n gisi npu'tipnig gesgmnaq Westaulg apaja'sigw. Igtig tel'ta'sultijig Westaulg apugjig apaja'sitew glaman puna'tu'tij ta'n teli gtana'tiji ugmimajuinumual.

Toqo Poligap wejo'tg gnuat'uanew ta'n gjitmig tliatew ta'n tujiw Westaulg apaja'sij.

Elt telimaj ta'n gegnu pmita'new nige' aq glapis.

Me' gatu gelu'lg'tew migwite'te'n ugtejgewe'l ta'n telimaj.

5.16 Apji ulgwijultigw Nisgamewigtug.

5.17 Apji a'sutma'tigw.

5.18 Apji miwate'n Nisgam ta'n getu goqwei tla's'g.

Etna na ula Gjnisgam Gisteget pewa'll'sg tla'tegen ta'n tel mimajin.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Tessaloniaewaq (1.1-3)

Ta'n teli gtlams'tua'titl Westaulgl igtigig gis nemitu'tilij ta'n tel mimajultijig na Tessaloniaewaq (1.4-3.13)

Ta'n tel mimajin ugjit tetapua'lan Gjnisgam gisiteget (4.1-12)

Ta'n goqwei tliatew ugjit a'sutme'winu'g ta'n Westaulg apaja'sij (4.13-5.11)

Ugtejgewe'l ta'n gegnualaji aq a'sutmessewaji (5.12-28)

1 Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Tessaloniaeul-tioq, ta'n getlams'tasultioq aq tleiaultioq Wegwisit Nisgam aq Gjisaqamawminu Se'sugulieg. Ni'n maw Sailas aq Timoti wel'ta'sualuleg. Etamg't Gjnisgam Gisiteget ul'telmulinew aq ignmulinew wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

Ta'n tel mimajultioq aq ta'n teli gtlams'tasultioq Tessaloniaewaq

² Apji miwatmaqat Gjnisgam Gisiteget ugjit ta'n te'sioq aq apji wi'tuleg nta'sutmaqanminaq. ³ Ta'n tel melgi gtlams'tasultioq aq ta'n teli gsaloq gisa'lugsioq attignita'ioq aq ta'n tel lita'sultioq Gjisaqamaw Se'suguli gisa'lugsioq munso'ltinew. Migwite'tmeg etna na ugjit miwatmaqat Gjnisgam Gujjinu, ugjit ta'n te'sioq. ⁴ Nigmatut, ninen geitueg Gisiteget gesalugsioq aq gisi mgnugsioq ugjit negmewe'n. ⁵ Ta'n tujiw ninen pegisitule'g gelu'lg agnutmaqan ugjit gilew mo pas'g pestunmulueg'p gatu musga'tuleg'p mesgi'g ml'gig-no'ti wejiaq Wejuli Nisgamewigtug. Gisa'lugsioq 'gtlams'tasultinew teliaqewei. Geituoq ta'n tujiw wijitg-

weiwule'g tel mimajultieg'p ninen ugjit gilew ulapetm-new. ⁶ Ninen ta'n tel majulgwalg't Gjisaqamaw, na wijei gilew tl majulgwaloq. Wel'ta'suatmoqop Gjnisgam ugglusuaqanml je tlia tetuji ulmaita'sultioq aq Wejuli Nisgam welgwija'lugsioq. ⁷ Gilew musga'tuoqopnig ta'n tel mimajultioq 'ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig, Masetoniaewaq aq Gli'gewaq. ⁸ Ula Gjisaqamaw ugtagnutmaqanm tewatgitmoqop mo ugjit pas'g Masetoniaewaq aq Gli'gewaq gatu 'ms't tami se'sa's'g ula gelu'lg agnutmaqan aq nutmapnig ta'n gilew tel melgi gtlams'tasultioq Gjnisgamewigtug. Na nige' mo nugu eigtnug ta'n goqwei gis tluetesnen. ⁹ Ms't mimajuinu'g wesgutmi'tij ta'n teli ultesguieg ta'n tujiw emittugwaluloq aq ta'n tel jiglita'ioqop ta'n tel nisgamitelmoqopnig negla 'nnooqta'wg aq nige' emtoqwaloq Gjnisgam. Elugowoq giasgiwewei Gjnisgam ta'n iapji mimajit. ¹⁰ Aq nige' esgmaloq uggwisl, Se'suguli, ugji nisa'silin wa'so'q. Ne'po'qsiliteg, apaji unaqa'lapnn, aq westaugsi'gw ta'n Gjnisgam tli ugtapulugsi'gupnn.

Ta'n tel lugweiap Tessaloniaewa'gig

2 Wijigatulti'gw, gilew geituoq, mo pisuita'weg'p naji nmittugwanne'g. ² Gis geituoq ta'n tel we'gwimugsieg'p aq ta'n teli ewlimugsieg'p na 'gjjigan ta'n teluisig Pilippi, gesgmnaq peita'we'g g'mutgig Tessalonia, ta'n wigultioq. Gatu Gnismgaminu ignmugsieg'p ml'gito'ltinen aq tlimulinen gelu'lg agnutmaqan wejiaq negmeg, muta ma'mun gitnme'iugsieg. ³ Telewis-tu'tieg ugjit gilew ginualulinen mo ugjit ewnasimulinen gisna mo wejo'tmug'p gistesguanen ta'n pas'g wen, gisna mo ugjit suliewei ganie'ultinen. ⁴ Awna ninen apji gelusultieg ta'n Gjinisgam tel pualugsieg, muta wel'telmugsieg aq iga'tugsieg gelu'lg agnutmaqan. Mo wejo'tmug'p tetapua'lanan mimajuinu'g pas'g tetapua'lanan Gjinisgam. Negm geitugsiegl ta'n telgwigl 'ngamlamuninal. ⁵ Aq gilew weli gji'tuoq mo wejo'tmug'p gisa'lulinen 'gtlams'tmnew ta'n tel ginluaneg. Mo ta ginlualnueg'p ta'n tujiw pestunmule'g aq munsainne'g ugjit 'gtlams'tmu'tinew. Mo ginlualnueg'p aq mo weji mo pestunmu'tiweg'p ugjit sulieweie galulinen. Gjinisgam geituoq ta'n telgwigl 'ngamlamuninaq. ⁶ Mo wejo'tmug'p ta'n pas'g wen gepmitelmugsinen, mo gilew gisna igtigig. ⁷ Pa na tl puatmeg gisi ugjo'tmug'p pnn ignmuinen muta ninen Se'suguli ugtapostale'witemg. Gatu ninen sangew wesua'luleg'p ta'n tujiw wijitgwe'ule'g gilew, Tessaloniaewa. Tetuji sangewo'ltieg'p pa wijeie aq nige' e'pit ta'n teli angweiwaj apje'jijultiliji un'jang. ⁸ Muta tetuji gsaneg'p gilew, gisgajo'ltieg'p tlimulinen, mu na pas'g gelu'lg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug, gatu elg iga'tuegl 'ntmimajuaqanminal. Na tetuji me'gitelmuleg. ⁹ Nigmatut, amuj migwite'tmoq ta'n tel lugutieg'p aq nespi gitnma'tieg. Tepgig aq na'gweg elugutieg'p ugjit mo ajgna'lan wen gilew te'sioq ta'n tel pestunmatmeg Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm.

¹⁰ Gilew tel nemieg'p aq maw Gjinisgam ta'n tel pmalsultieg'p ugjit gilew ta'n getlams'tasultioq. Tetapua'l'g'tt'p Gjinisgam, mo amsalteg we'jiti'weg'p, aq gegnu pmita'ieg'p. ¹¹ Geituoq gilew sangew geluneg'p weleieuleg'p pa wijeie aq nige' ujjil ta'n tel sangew glulaj un'jang. ¹² Welgwijimuleg'p, apgna'luleg'p, munsainneg'p, aq telimuleg'p, "Tetapua'lug Gjinisgam ta'n tel mimajultioq. Negm wigumugsioqop wijitgweiwaneu ugtelege'wa'gimg. Na tujiw gepmitelmugsitoqs'p."

¹³ Ta'n tujiw pegisitule'g Gjinisgam ugtagnutmaqanm gilew nutmoqop, aq nangami ugsua'tuoqop. Geituoq mu pas'g j'nm ugtagnutmaqanm, awna Gjinisgam ugtagnutmaqanm, aq na maw tliaq. Etna na ugjit miwatmaqat ta'n tujiw Gjinisgam ugglusuaqanm wesua'tuo'q aq elugweg 'ggamlamunual aq 'gtinnewaq, gilew ta'n te'sioq ta'nig getlams'tasultioq. ¹⁴ Nigmatut, gitnm'tioqop pa wijeie aq ta'nig getlams'tasultijig Se'suguli Jutiaewa'gig. 'Gtmimajuinung gitnmeiugsioqopnig pa wijeie aq nige' Lesui'paq ta'n gitnme'wa'tipni negmow ta'nig getlams'tasultiliji. ¹⁵ Gi's na nige' sa'q Lesui'paq ne'pa'tipni iganigjitegewinu'gi'g. Igtigig

Lesui'paq ne'pa'tipnn Gjisaqamaw Se'susal aq nige' ninen gitnmeiugsiegnig. Mo tetapua'la'tigul Gjinisgam aq getana'tiji mimajuinu'g. ¹⁶ We'gaw wejo'tmi'tij 'nqa'lugsinen ugjit mo pestunmuanen ta'nig mo Lesui'peulti'gw na gelu'lg agnutmaqan pgsituaten ta'n tli ugs'ta'titaq. Mo pualugsioq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq ugs'ta'tinew. Etna na ugjit wejo'tmi'tij 'nqa'lugsinen ta'n tel pestunmu'tieg. Pa na apjiw pa'ta'taqatijig gatu nige' wesamita'jig aq Gjinisgam we'gaiugtuaji aq ulmaji ilsumataq.

Wejo'tm 'mjit ap newgt mittugwalan

¹⁷ Nitaptut, mawi gsatmug gis lia'n ta'n eimu'tioq. Pe' gijga'jij' nigtua'ti'gw, pas'g mu ta'n teli angitelmuleg. Mu na'te'l' gisi eimueg aq maw musuaneg gilew. Wejo'tmeg ta'n telgi'g pegwatueg gis nmu'linen ap. ¹⁸ Ninen maw puatmeg'p apaita'neg gilew ta'n eimu'tioq. Gatu ni'n Poligap wejo'tmap apaja'sin me' ap newgt. Gatu Gjimm'tu gisa'lugsieg'p mo gisi Ita'nen. ¹⁹ Pa na pas'g gilew, ta'n ginitelmuleg aq mo wen piluei, aq weji ul'ta'sultieg aq me'gitelmuleg Gjisaqamaw Se'suguli ta'n tujiw 'pgising. Gjinisgam elita'sualgt wijitgwe'ulinen wa'so'q ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'suguli 'pgising. ²⁰ Getletug! Pa na pas'g gilew ginitelmuleg aq mo wen piluei ginitelmaq aq na gilew weji ul'ta'sultieg.

3 Ta'n tujiw mo nugu gisgajia'tiweg, na gisita'sultieg newgtugwa'lugutieg Atenseg, ² aq elgimg't Timoti gilew ta'n eimu'tioq. Negm pa wijeie aq 'njig-naminen, ta'n maw lugutieg ugjit Gjinisgam. Pestung gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli maw ninen. Elgimg't ugjit ml'gignewa'lugsinew gilew aq apoqonmulinew ta'n teli gtlams'tasultioq. ³ Glaman gilew te'sioq ma wen jigla'sigw Gjinisgamewigtug ugjit ta'n tel gitnmeiugsioq. Geituoq Gjinisgam telimugsi'gup gitnm'titesnu. ⁴ Muta ge's wijitgweieule'g igan gna'u'tuleg'p ta'n tl gitnmeiugsitesnu aq nige' weli gji'tuoq gis tla'lugsi'gw. ⁵ Mo nugu gisgajiew. Etna na ugjit elgimg Timoti naji gji'tuan gilew me' wijeie tl gegnu pmita'new ta'n tli gtlams'tasultioq. Menaq ta etug mn'tu gistesgugsioq aq 'ms't ta'n te's'g 'ntlgowaqaninen pisuiwisoq aq mo tepawgtinuisoq.

⁶ Nige' Timoti apaji pgising. Wejiet gilew ta'n eimu'tioq aq pegisitoq gelu'lg agnutmaqan ugjit gilew ta'n teli gtlams'tasultioq. Telimugsieg gilew apji weli angitelmieg aq getu nemieg pa wijeie aq ninen ta'n teli 'gtu nemu'leg. ⁷ Glaman ta'n tel gitnm'tieg aq ta'n teli ulmajo'ltieg nige' maw welgwija'lieg, wijigatulti'gw, ta'n tel siawi gtlams'tasultioq. ⁸ Na nige' me' tepawgtig mimajultinen, melg'puguetaioq ta'n tel mimajultioq Gjisaqamawigtug. ⁹ Nige' miwatmaqat Gjinisgam ugjit gilew. Ta'n tujiw eli a'sutma'tieg Gnismgaminu, wej miwatmaqat negm ta'n teli ulgwigl 'ngamlamuninal ugjit gilew. ¹⁰ Tepgig aq na'gweg melgi tawaqtmaqat ta'n telgi'g 'ngamlamuninal, ignmugsinen gis nmu'linen aq gisi apoqonmulinen ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹¹ Etawaqtmaqat Gjinisgam gujjinu, aq Gjisaqamawminu Se'suguli apaja'lugsinen ta'n eimu'tioq.

¹² Etawaqtmaqat Gjisaqamaw gisa'lugsinew siawi

gsaltultinew 'ms't ta'n te'sioq aq maw 'ms't mima-juinu'g. Tl ligutigw me' glapis tli gsaltultioq ta'n ninen tel ma'muni gsaluleg. ¹³ Na tla'taqatioq, Gjinisgam, gujjinu, ml'gignewa'lugsitoqs'p 'ggamlamunual, aq ma goqwei amsalteg eigtnug 'gtinnewaḡ. Sape'ultitoqs'p ta'n Gjinisgam nemugsioq ta'n tujiw Gjisaqamawminu Se'sus 'pgising maw 'ms't ta'n te'sijig tleiaultijig negmeg. Na tliatew.

Ta'n tel mimajin, tetapua'l't Gjinisgam Gisiteget

4 Nigmatut, 'mjit ap nige' newgt, gilew wej gnu'tmasultioq ta'n ninen telo'ltieg ta'n telgitasultioq tl mimajultinew glaman tetapua'latoqs'p Gjinisgam. Na teliaq ta'n tel mimajultioq. Etawaqtmuleg aq munsainneg, Se'sus ugwisunmg, me' ma'mun tla'taqatinew. ² Ninen Se'suguli ugtapostale'witemg, geituoq ta'n tl gnu'tmuleg'p negm ugglusuaqant'pn. ³ Etna na ula telimuleg'p, "Gjinisgam tel pualugsioq sape'ultinew aq tl mimajultinew ta'n telgitasultioq." Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg. Amujpa na mo winsuaqan tela'taqatioq. Pualugsioq tepqatmu'tijig mo sespo'taqatinew je mo angite'tmnew wen sespo'tegen, aq pa na wije' newgtugwa'lugutiji. ⁴ Ta'n te'sioq ingute'jin gepmite'tm ga'qi aq ilgwensi. Mut sespo'tegew aq mut tqonasiw. Pas'g newgte't gi'gma'j wijitgwe'iw. ⁵ Mut ignmatmu winsuaqan assumulin, mut tleiw 'st'ge' ta'n wen mo gejiagul Gjinisgam. ⁶ Mo teltenug wen opla'lan igtigl gisna sespo'tmuan ugte'piteml gisna ugji'nmuml. Gis telimuleg'p aq melgimuleg'p, Gjinisgam ugtapulataq ta'nig tel lugutiliji. ⁷ Gjinisgam wigumugsi'gw ugjit sape'ultinenu mo ugjit winsuaqan tla'taqatinenu. ⁸ Pas'g na ta'n wen mo jigs'tmug ta'n tel gina'muleg mo ninen menuaqaliweg'p pas'g Gjinisgam ta'n ignmasg'pnn Wejuli Nisgama. ⁹ Gatu nige' mo teltenug migwimulinew muta gis geituoq ta'n tli gsalatoqs'p ta'nig wegla getlams'tmu'tijig. Gis Gjinisgam gegnu'tmugsioq ta'n teli gsaltultioq. ¹⁰ Muta gis nige' gesaloq ta'nig getlams'tasultijig eimutijig Masetoniaewa'gig. Melgi tawaqtmuloq, nigmatut, ugjit me' gneg 'lta'new ta'n teli gsalo'q igtigig. ¹¹ Ml'go'tmug ta'n tl sangewo'ltitoqs'p ta'n tel mimajultioq. Lugwatmug gilew 'gtlgowaqanmuow ta'n telgitasultioq aq 'gtantug gilew 'gmimajuaqanmuaq 'st'ge' gis ta'n telimuloq. ¹² Glaman ma wen lita'siwn ta'n tel nuta'man. Glaman ta'nig mo getlams'tasultigw gepmitelmultaq ta'n tele'n.

Ta'n tujiw Gjisaqamaw jugu'ej

¹³ Nige' nigmatut, getu gnu'a'tuloq giasgiwewei ugjit wegla ta'nig getlams'tua'tipnn Se'susal gatu nige' nepu'titgi'g, glaman ma tli ulmaita'sultiwoq 'st'ge' ta'nig mo elita'sulti'tigul Se'susal. ¹⁴ Ginu getlams'tasultigw na Se'sus nepg'pnaq aq apaji minunsi'pnaq. Getlams'tasultigw Gjinisgam 'lpa apaji pgisulatal Se'susal aq maw ta'nig getlams'tmu'tipni'g gatu nige' nepu'titgi'g.

¹⁵ Etna na ula Gjisaqamaw Se'sus tel gina'muep, na nige' ninen telimuloq, "Ginu ta'nig me' mimajulti'gw na na'gweg ta'n Se'sus 'pgising, 'lpa ma ginu igantesguagwig ta'n negla ne'pu'tipni'g." ¹⁶ Na tliatew, Gjisaqamaw Gjinisgam tuaqqittew na glusuaqan aq 'gjiansale'wit ugsigawetew aq Gjinisgam ugpipugwaqanm nutmuatoqs'p. Gjisaqamaw Se'sus ugji nisa'sitew wa'so'q! Na tujiw wegla getlams'tasultipni'g Se'susal gatu ne'pu'tipni'g, na negmow tmg apaji minunsultitaq. ¹⁷ Toqo ginu, Se'sus ugtmimajuinumg, me' mimajulti'gw na na'gweg, maw negmow un-aqa'lugsitesnu alugwigug, ugjit asuguanenu Se'sus musigisg'tug. Na iapjiw wijitgweiwatesnu Se'sus. Na tliatew. ¹⁸ Migwite'tmug ta'n goqwei gis tlimuleg aq na tli ulgwijimultigw.

Gisgajo'ltigw ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'sus jugu'ej

5 Gis geituoq gatu ap migwimuloq ta'n tel wi'gmulog na ta'n tli pgiji esgmalatesnu we'gaw Gjisaqamaw jugu'ej aq etug taliatew wegaw 'pgising. Gatu ap migwimuloq taliatew we'gaw 'pgising. ² Na weli gji'tuoq na na'gweg Gjisaqamaw 'pgising, na jiniw pgisintew, pa wije' aq gmutnes wela'gw al gimiej. ³ Ta'n tujiw mimajuinu'g tlu'e'tij, "Tetuji jigteg aq mo nsano'qon eigtnug." Pa na jiniw gitnmo'qon iga'qt'tew. Pesgaqamigtetew aq pata'tegewinu'g smtug tepgiso'laten. Ma wen eimug ta'n gissumugwatg, pa wije' aq nige' poqjipnet e'pit getu un'janij. ⁴ Gatu nige', nigmatut, mo etli oqonitpa'q eimu'tiwoq, ma paqalau'ltiwoq na na'gweg ta'n tujiw Gjisaqamaw 'pgising, 'st'ge' gmutnes ta'n tl wisgutesgultew aq paqalau'ltitoqs'p. ⁵ Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg aq geituoq ta'n tel pmiaq pa wije' aq wasetegigtug i'mu'tioq aq mo oqonitpa'qigtug. ⁶ Glaman angweiasultigw aq gisgajo'ltigw. Mut tlo'ltinew 'st'ge' igtigig ta'nig mo gisgajo'lti'gw ugjit Se'sus 'pgising aq 'st'ge' na mimajuinu'g ta'n apji nep'tijig aq mo gisgajo'lti'gw. ⁷ Etna na wela'gw mimajuinu'g nep'tijig, aq etna na tujiw mimajuinu'g poqji nqana'ma'tiji aq siawi nqana'ma'tiji. ⁸ Ginu tleiaulti'gw na'gweg aq telteg ilgwensultinenu aq pa'qo'ltinenu. Ginu ta'n teli getlams'tmu'ti'gw aq teli gsaltulti'gw, angweiugsitesnu pa wije' aq sma'gnis wesgit nasgmi'titl gasawo'qwe'l utap-sunual. Ta'n teli elita'sulti'gw ta'n teli ugs'ta'titesnu angweiugsitesnu pa wije' aq sma'gnis ugtagusunual gasawo'qwe'l. Amujpa siawi gtlams'tmu'g aq gesaltulti'gw. Ula angweiugsitesnu ta'n tujiw mn'tu gitnmeiugsi'gw. ⁹ Gjinisgam weji mgnugsi'gup ugjit ugs'tausinenu Se'suguliewigtug, mo ugjit mn'tua'gig 'lgimugsinenu. ¹⁰ Se'suguli nepg'pnaq ugjit ginu glaman wijitgweiwatesnu wa'so'q tlia me' mimajulti'gw gisna gisi 'npu'ti'gw ta'n tujiw enmiaq jugu'ej. ¹¹ Etna na ula ugjit ulgwijimultigw, aq mawi apoqonmatultigw te'sigisg'g aq ml'gimultigw ta'n teli getlams'tasultioq 'st'ge' nige' ta'n tel lugutioq.

Ugtejgewe'l ta'n telimuloq tla'taqatinew

¹² Ninen etawaqtmuleg, nigmatut, gepmitelmanew ta'nig elugowa'titl Se'sugulial ta'n eimu'tioq. Negm gisi mgnapni ugjit ilgwenugsinew, aq gnu'tmugsinew, aq tlimugsinew ta'n tujiw goqwei opla'tuoq aq ulgwi-jimugsinew ula'taqatioq. ¹³ Ma'mun uleiug aq 'gsalug, gepmitelmug ta'n telamu'g ugtlgowaqanuow elugwat-mi'tij aq wantaqamigsultigw.

¹⁴ Wijigatulti'gw, ninen munsainnoq, gnuatug negla ta'n mo tal luguti'gw, amujpa na elugutijig. Ulgwijimug ta'nig musguajualtijig, apoqonmug ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tasulti'tij. Sangeweiug 'ms't wen. ¹⁵ Mut asgaiatultigw awna apji ula'ltultigw aq ugjo'tmug ula'lan ala wen ap igtig aq 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g.

¹⁶ Apji ulgwiultigw Gjiniſgamewigtug. ¹⁷ Apji a'sut-ma'tigw. ¹⁸ Aq apji miwate'n Gjiniſgam ta'n getu tla's'g goqwei. Etna na ula Gjiniſgam tel pual'sg tla'tegen ta'n tel mimajin Se'suguliewigtug.

¹⁹ Mut naqa'law Wejuli Nisgam ta'n tel lugwej 'gmi-majuaqanm. Mut tali ugsua'tu. ²⁰ Jigs'tmug ta'n goqwei

Wejuli Nisgam gegnua'tugsioq ugjit gilew gji'tunew ta'n tujiw wet saputewistoq ta'n pas'g wen. ²¹ 'Ms't go-qwei ugjigji'tug glu'lgtn gisna mo glu'lgtnug, ta'n go-qwei gelu'lg gugune'n 'ggamlamunuaq. ²² Aq jiglita'gw ta'n tel milamu'g elue'uti.

²³ Etamg Gjiniſgam ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti gisa'luginenu sape'ultinenu. Etamg jigla'luginenu elue'utigtug glaman ma amsalteg i'gtnug 'gjijaqami-juaq aq 'gtangita'suaqanmuaq, aq maw 'gtinnewaƙ glapis 'pgising Gjisaqamaw Se'suguli. ²⁴ Gjiniſgam etamg ta'n wigumugsioq aq megnugsioq, na tla'tegetew, muta negm gis lita'sualatoqs'p. Tla'tegen ta'n teli tplumugsioqop.

²⁵ Wijigatulti'gw, a'sutmessewin 'ngute' ninen.

²⁶ Me' na gatu wi'titesnen ta'nig getlams'tasultijig.

²⁷ Munsainnoq, Gjiniſgam ugwisunmg gi'tmnew ula wi'gatign ta'n te'sioq getlams'tasultioq.

²⁸ Etamg Gjisaqamaw Se'suguli, ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm aq wijitgweiugsinew. Glapis ap nemu'loq, Poligap.

2 Tessaloniaewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula wi'gatignigtug Poligap telimaji ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl na gjigan Tessaloniaeg ta'n miwatmuatl Gjinisgam Gisitegelitl ugjit negmow. Miwa'latl Gisitegelitl muta ta'n teli gtlams'tasultijig me' siawi ms'gi'gt'tew aq maw ta'n teli gsalanew Gjinisgaml aq maw igtigig.

Me' gatu gitnma'tijig na Tessaloniaewaq gatu Poligap telimaji mu Nisgam ugtapulagwi pas'g weje'wapnn ta'n teli gtlams'tasultijig. Na tujiw gis nemugsi'gw tepawgtig muta je tlia gitnma'tipneg aq welmajoltipneg. Me' nige' munso'ltijig aq melgugtmu'tijig ta'n teli gtlams'tasultijig.

Na natuen te'sijig a'sutmewinu'g teluep, "Geggunm wi'gatign ta'n Poligap ewi'gig'p. Teluep Westaulg gis apaja'sit." Gatu ula ji'nm egsuet.

Poligap gegnua'tuaji, "Ula mo tlianug aq amujpa ango'tmug na telamugsultijig mimajuinu'g ta'n getu ewnas gina'mua'tiji, Mut ewnas gina'muluij wen."

Westaulg Gjisaqamaw ma apaja'sigw glapis na newgte'jit ta'n maw elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget musga'sitew aq nenuaten.

Elt Poligap telimaji, 'Mut wijitgweiwanew a'sutmewinu'g na ta'n maloltinew aq mo getu gtantu'ti'gw ugmimajuqaqmuow. Mut wetmitelmanew ta'n wen ma jigs'tmug ula agnutmaqan elgitmuleg wi'gatignigtug.

Ugtejgewe'l ewi'gas'g ta'n Poligap a'sutmessewaji, 'Etamg't Gjisaqamaw ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti ggamlamuninaq, apjiw ignmulinew wantaqoti ta'n pa tujiw aq ta'n getu tet tami i'mu'tioq. Etamg't Gjisaqamaw apjiw wijitgweiugstoqs'p ms't ta'n te'sioq' (3.16).

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Tessaloniaewaq (1.1-2)

Westaulg ta'n tujiw apaja'sitew tetapu ilsumataq ta'nig welmajeiugstioq (1.3-12)

Gatu me' mnaq Gjisaqamaw apaja'sigw (2.1-12)

Amujpa siawi gtlams'tasultigw Westaulgigtug (2.13-17)

Siawi a'sutmessewin aq siaw lugowa Gjinisgam Gisteget (3.1-15)

Poligap a'sutmessewaji Tessaloniaewaq (3.16-18)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ap ewi'gmuloq ta'nig getlams'tasultioq na gjigan teluisig Tessalonia. Tleiaultioq Gjinisgam gujjinueg aq Gjisaqamaw Se'suguli. Wel'ta'sualuleg maw Sailas aq Timoti.

² Etamg't Gjinisgam, gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'lu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

Se'suguli jugu'ej ilsumataq ta'nig welmajeiugstioq

³ Nigmatut, ta'nig getlams'tasultioq, apji miwatmaqat Gjinisgam ugjit gilew. Telteg ugjit ninen na tla'taqatinen, muta gilew me' pem melgi gtlams'tasultioq, aq me' pem ma'mun se'sa's'g ta'n teli gsaloqig igtigig. ⁴ Etna na ugjit ninen ginlualuleg 'ms't tami ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug eimu'tijig. Telimg'tjig ta'n tel gitnm'tioq ta'n mo getlams'tasultigw, aq ta'n teli welmajoltioq, munso'ltioq aq melgotmoq ta'n teli gtlams'tasultioq. Na wej ginitelmuleg.

⁵ Wet siaw munso'ltioq je tlia nige' welmajo'ltioq, aq Gjinisgam Gisiteget ta'n tetapu'et ta'n teli ilsutegej, tluetew gilew tepawgtultinew ugjit pisgwita'new ugtelege'wa'gimg. ⁶ Gatu negmow ta'nig welmajeiugstioq, Gjinisgam gisa'lataq ulmajoltinew. Na Gjinisgam tetapu'et ta'n teli ilsutegej aq ignmuataq ta'n goqwei te'pmitij aq ugtapulataq. ⁷ Gatu ugjit gilew ta'n nige' welmajo'ltioq pa wije' aq ninen, ignmugstoqs'p atlas-multinew maw ninen ta'n nige' tel gitn'mtioq. Na tla'tegetew ta'n tujiw Se'suguli ugji neia'sitew wa'so'q maw ugml'gigno'tim aq ugtansale'witeng. ⁸ Ugtapulataq negla ta'nig mo getu gji'jia'tigul Gjinisgaml aq ta'nig mo getu jigs'tmi'ti'gw gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjisaqamaw Se'suguli. 'Lgimataq mn'tua'gig. ⁹ Na tujiw msntaq ta'n teli opla'taqati'tij. Iapjiw ugtapulataq, iapjiw niguita'taq Gjinisgamewigtug, aq ma apoqonmuagwig. ¹⁰ Ta'n tujiw Se'sus 'pgising, na na'gweg ta'n te'sijig ugtmimajuinung gepmitelmaqutaq aq emtoqwalgutaq. 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig aq gilew

maw wit toqwa'latoqs'p muta getlams'tmoqop gelu'lg agnutmaqan telimule'g.

¹¹ Etna na ugjit apjiw a'sutmeseuleg. Etamg't Gnis-gaminu gisa'lugsinew tepawgtultinew na mimajuqaan ta'n gis wigumugsioq tl mimajultinew. Etamg't wajui ignmugsinew ta'n tel puatmoq ugjit ula'taqatinew aq menaqa gisa'tunew 'gtlgowaqanuow ta'n teli gtlams'tasultioq. ¹² Na tela'taqatioq, na Se'suguli gepmitelmatoqs'p aq negm gepmitelmugsitoqs'p. Wet tla'taqatioq ta'n Gnisgaminu aq Gjisaqamawminu Se'suguli teli ul'telmugsioq.

Elue'winu newgte't nujipata'teget

2 Nigmatut etawaqtmuloq, mut jipaqita'new aq mut sespeta'sultinew ugjit ta'n tli apaja'sitew Gjisaqamawminu Se'suguli aq ta'n tujiw mawa'lugsi'gw negmeg. Mut alimgana'tinew muta mimajuinu'g teluejig na'gweg gis iga'q aq Se'sus apaji pgising'p. Etug teluejig Wejuli Nisgaml gis tlimjig gisna natuen igtig gisna etug jel tel'ta'sultijig ninen telueieg ta'n tujiw igan gnua'taqatieg gisna gis pestunmatmn gisna tel'ta'sultijig gis wi'gmeg wi'gatignigtug. Pas na mo telianug.

³ Mut ignmuaw ta'n pas wen tl lue'wa'lulij ta'n teli angita'sultioq. Na na'gweg ta'n Se'sus apaja'sitew ma iga'qtnug glapis pugwelgig mimajuinu'g ppoji jiglita'tij Gjinisgamewigtug. Na tujiw mawi elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget, musga'sitew aq nenuaten. Na ula mawi elue'wit ji'nm 'gtantutew 'ms't goqwei ta'n mima-juinu'g emtoqwatmi'tij aq ta'n te's'g goqwei teli ugsua'tu'tij Nisgamewei. Igalisiteg iganpuguin. We'gaw pisgwa'tew Gjinisgaml ugta'sutuo'guomg aq pa'sitew Gjinisgaml ugt'pung aq tluetew, "Gjinisgamewi." Migwitelmuloq ta'n i' tlimulo'q ge's wijitgweiuloq. Geituoq ula elue'wiet ji'nm ma gisi musga'sigw muta Wejuli Nisgam mo ignmuaqul musgalsilin. 'Lpa gis nige' mn'tu'l ugtinnewaq eimliti aq sapu tl lugweliti ta'nig mo getlams'tasulti'gw, gatu awna Wejuli Nisgam gis eig ta'n eimu'ti'gw aq ma ignmuaqul wissuignemugsinenu ta'nig getlams'tasulti'gw. Geituoq, gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw Wejuli Nisgam jigla'laten ugs'tqamug. Na tujiw na elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget, musga'sitew aq nenuaten. Gatu Se'sus ta'n mestai assusit neia'sitew aq ta'n tel jugu'ej jigla'tuatew ula ji'nmul ugml'gigno'tim aq 'nqa'si ne'pa'tal. Ta'n tujiw ula ji'nm 'pgisintew, gugunmuatetew Gjimm'tu'l ugml'gigno'tim. Tla'tegetal paqalaiwaqann aq lue'wa'lataq mimajuinu'g ta'n tel mila'tegej aq ta'n teli npilaj. Negm mawi elue'wit ji'nm mil lue'wa'lataq ta'nig mo getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Mn'tua'gig 'lta'taq muta mo wel'te'tmi'ti'gw na teliaqewei ugjit Westaulg ta'n ugs'tawiasoq. Etna na ugjit Gjinisgam ignmuatal mn'tu'l ugjit elue'wa'lugwi'tijig mimajuinu'g aq sapu tl lugwelin negmowigtug. Glaman getlams'tmi'tij ta'n goqwei mo telianug. 'Lgimatal mn'tua'gig ta'n tel te'pmlij, maw ta'nig mo getlams'tmi'ti'gw na teliaqewei aq pata'taqati'tij muta getu siaw tla'taqatipnig. Geituoq aq migwimuloq. Na

tujiw Westaulg ta'n mestai assusit Gjisaqamaw neia'sitew aq ta'n tel jugu'ej jigla'tuatew ula ji'nmul ugml'gigno'tim aq nqa'si ne'pa'tal.

Siawi gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug

¹³ Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, apjiw miwatmaqat Gjinisgam ugjit gilew muta Gjinisgam ta'n ilgwenugsi'gw mawi gsalugsioq. Megenugsioq ugjit amgwesewa'ju'ultinew ugjit ugs'ta'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq teliaqewei. Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim gisa'lugsioq Gjinisgam ugtmimajuinu'ultinew. ¹⁴ Gjinisgam wigumugsioq gilew wet saputita'ioq gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuleg'p. Wigumugsioq ugjit msnmnew ta'n goqwei ugtaligamug wa'so'qewei gepmitelgaqan ta'n tlelawig Gjisaqamawminu Se'suguli. ¹⁵ Glaman nige' nigmatut, ml'go'tmug aq siaw majulgwatmug na teliaqewei ta'n ninen gis gnu'tmuleg'p ta'n tujiw pestunmule'g aq ta'n gis ewi'gmuleg'p.

¹⁶ Etamgig Gjisaqamawminu Se'suguli aq Gjinisgam gujjuinu ta'n gesalugsi'gw apgnua'lugsinew, ulgwi-ja'lugsinew, apoqonmugsinew, aq ml'gignewa'lugsinew ugjit tla'taqatinew aq tluat'inew ta'n te's'g goqwei gelu'lg. Gjinisgam gesalugsi'gw aq wel'telmugsi'gw. Apgnua'lugsig'gw aq ignmugsi'gw ulita'sualanenu ta'n teli ul'telmugsi'gw.

A'sutmesewin

3 Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, siawi a'sutmesewin glaman Gjisaqamaw ugtagnutmaqanm siawa'sgt'tew aq jaqal se'sa'sgt'tew aq gepmite'tmaten 'st'ge' ta'n teliaqap gilew ta'n te'sioq. ² A'sutma'tigw glaman Gjinisgam angweiugsitesnen aq ugs'tawugsitesnen ta'n elue'ultijig mimajuinu'g aq ta'nig geggunmi'tij winjiggl uggamlamunual, na negmow ta'n getu amasgipnugsi'gw. Muta mu te'sigw wen getlams'tasulti'gw na gelu'lg agnutmaqan.

³ Gatu Gjisaqamaw getlams'tasulti'gw aq gis lita'sultitesnu. Geitu'g negm melgignewa'lugsitoqs'p aq apjiw angweiugsitoqs'p glaman ma mn'tu wissuignemugsioq. ⁴ Gis lita'sualultesnen Gjisaqamawigtug ugjit gilew tla'taqatinew aq siaw tla'taqatitoqs'p ta'n telimuleg. 'Ms't ginu getlams'tasulti'gw Gjisaqamawigtug. Etna na ugjit elita'suaneg aq geitueg tela'taqatioqop aq siaw tla'taqatitoqs'p ta'n telimule'g.

⁵ Ninen etamg't Gjisaqamaw siaw ilgwenmugsinew ta'n telgwigl 'ggamlamunual glaman me' 'gji'tuatoqs'p Gjinisgam ugsaltuaqanm aq wije telamu'g 'gsaltuaqan guguntoqs'p ugjit igtigig mimajuinu'g. Etamg me' 'gji'tuatoqs'p ta'n Se'suguli gisipugutg'p aq wije gilew gisipuguttoqs'p.

Amujpa 'ms't wen elugwet

⁶ Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, na Se'suguli ta'n assumugsi'gw telimip ugjit tlimulinew, "Mut wijitgweiwanew ta'nig getlams'tasultijig gat maloltijig ta'n tel mimajulti'tij, aq mo majulgwatmi'ti'gw ta'n te-

limg't'pnig aq mo getu 'gtantu'ti'gw ugmimajuaqanmuow." ⁷ Gilew weli gji'tuoq ugjit tla'taqatinew 'st'ge' ninen ta'n tela'taqatieg'p. Mo ninen maloltiweg'p ta'n tujiw wijitgweiule'g. ⁸ Mo ignmuaqatt'p wen angweiugsinen glapis apangitaqaj, awna ninen getantueg'p 'ntmimajuaqanminen. El lugutieg'p aq atignita'ieg'p tepgig aq na'gweg glaman mo wen gesga'tuaqat gilew te'sioq. ⁹ Na telteg ugjit gilew angweiwinen, gatu na wet tla'taqatieg'p ninen ugjit musga'tulinew majulgwalinew ta'n tla'taqatitoqs'p. ¹⁰ Ta'n tujiw wijitgweiule'g i' tlimuleg'p, "Ta'n wen mo getu lugwegw, mo telgitasigw mijjin."

¹¹ Wet tlueieg ula muta gis nutmaieg eimu'tijig mimajuinu'g gilew te'sioq ta'n maloltijig ta'n tel mimajulti'tij. Mo tal luguti'gw, apji nasgowita'jig igtigig mimajuinu'g ta'n tel lugutilij. ¹² Gjisaqamaw Se'suguli ugwisunmg telimugsieg'p ugjit ula tlimulinew. Etna na ugjit melgimg'tjig wegla mimajuinu'g aq gegnua'taqatjig, "Amujpa na gegnu mimajultioq aq getantuog 'gmimajuaqanmuow."

¹³ Gatu gilew, nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, mut siwia'tinew ta'n teli ula'taqatioq. ¹⁴ Etug jel natuen gilew te'sioq ma jigs'tmug ula agnutmaqan ta'n elgitmuleg ula wi'gatignigtug. Ta'n tujiw weltesgatultioq, gnua'tug ta'n goqwei etli opla'toq aq mut wetmitel-manew glaman 'gji'tutew gisi opla'tegej. ¹⁵ Mut tle'waw 'st'ge' ta'n wen getan'sg aq masgelm'sg awna tl gnua'tu gsaltuaqanigtug 'st'ge' gitap.

Ugtejgewe'l glusuaqann telimuloqol ula wi'gatignigtug

¹⁶ Etamg't Gjisaqamaw ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti ggamlamuninaq apjiw ignmulinew wantaqo'ti ta'n pa tujiw aq ta'n getu tet tami i'mu'tioq. Etamg't Gjisaqamaw apjiw wijitgweiugsitoqs'p, ms't ta'n te'sioq.

¹⁷ 'Lpa na ni'n npignigtug ewi'gm ula, "Wel'ta'suan-noq ni'n Poligap." Etna na apjiw tel gnugwatm ta'n te's'g 'ntwi'gatign, aq na tel wi'gm.

¹⁸ Etamg't Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm. Glapis ap nemulloq, Poligap.

1 Timoti

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na amgwesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuatl Timotial. Timoti na maljewe'j ji'nm ta'n tlelawit E'sia-ji'je'gati. (Nige' gisgug teluisig Aputapegiejit.) Uggwitl na Lesui'pewi'sgwal aq ujil Gli'gewa'jl.

Maw lugwejug Poligap aq apoqonmuatl ta'n tel lugowatl Gisitegelitl ta'n se'sa'tun gelu'lg glusuaqan.

Poligap ewi'tatl Timotial na'ngl wi'gatignn ta'n ewi'gig'pnn.

Etl wi'gmuatl Timotial gatu goqwei wesgutg tel gelu'lg ugjit ms't a'sutme'winu'g. Ewi'gas'g ula wi'gatignigtug ta'n telteg mgnanew iganpugultijig ta'n igtigig a'sutme'winu'g. Etl ta'n telteg mgnanew ta'nig getu apoqon-mua'tiji Gjinisgam ugtmimajuinung aq maw ewi'gas'g ta'n tli uli apangituaten.

Timoti amujpa gegnua'tuaji a'sutmessewanew igtigig aq migwite'tmi'tij pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget aq pas'g newgte'jit ta'n toqwa'laji Gisitegelitl aq mimajuinu'g. Na ji'nm Se'suguli ta'n teluisit 'Nnuigtug Westaulg gisi tgwa'laji (2.5).

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'suatl Timotial (1.1-2)

Ta'n goqwe'l Timoti amujpa gegina'muaji a'sutme'winu'g (1.3-3.13)

Ta'n goqwei sa'q a'guteg gatu nige' Gisiteget musga'tuaji ugtmimajuinung (3.14-4.5)

Poligap telimatl Timotial, 'Ta'n goqwe'l ewi'gmul se'sa'tu aq gegnua'tu ta'n tli ul lugowates.' (4.6-6.21)

1 Ni'n, Poligap, epa'si aq ewi'gmul Timoti. Ni'n apostale'witewi ugjit Se'suguli muta Gjinisgam ta'n westawugsi'gw, aq Se'suguli ta'n elita'sulti'gw megenipnig aq elgimipnig.

² Teli gsalul pa wije'i aq 'ngwis Gjinisgamewigtug muta ta'n tel gina'muei na gi'l getlams'tasin. Etamgig Gjinisgam gujjuinu aq Se'suguli, Gjisaqamawminu, ul'telmu-linew, ewlitelmu-linew, aq ignmulinew uggelu'lgmuow, aq wantaqo'ti 'ggamlamung.

Poligap telimatl Timotial, "Angweiuq nujiugsugina'mua'tijig"

³ Gesgmnaq eliewaneg Masetoniaewa'gig pipanimu-lap siawqatmn na 'gjjigan Epesus. Alt mimajuinu'g na'te'l al piltu gina'mua'tijig, je mu Nisgamewei glusuaqan, aq gi'l amujpa na telimjig, "Naqita'gw."

⁴ Tlim, "Mut piamite'tmnew ugjit gina'masin a'tug-waqan aq sa'qawe'gi'g gujjinaqi'g ugwisunmual." Etna na ula weji gi'gaita'jig, mimajuinu'g. Mo apoqon-maqwi'tigw ugjit 'gtlams'tasultinew Gjinisgamewigtug.

⁵ Pualgig uggamlamunual glu'lgtn ta'n teli gsaltultinew aq ugtangita'suaqanmual waqame'gtn, aq ta'n teli gt-lams'tasultijig Gjinisgamewigtug ml'gi'gna'tn, mo pas'g wesgiji angamgusultinew. Etna na ugjit wet gnua'tl. ⁶ Na telteg ula giasgiwewei tl gina'mua'tinew pas'g alt mo tela'taqati'gw. Mo tali ugtapsuninug ta'n goqwei wesgutmi'tij. ⁷ Getu' gina'matmi'tij Nis-gamewei 'tplutaqan gatu we'gaw mo nestasulti'gw ta'n

telue'tij aq ta'n goqwei etlewistu'tijig pa wije'i aq 'gji'tu'tij ta'n goqwei wesgutmi'tij.

⁸ Geitu'g na 'tplutaqan gelu'lg, 'lpa tli e'wa's'g ta'n Gjinisgam tel puatg. ⁹ Amujpa migwite'tmoq na 'tplutaqann wejitas'g'pnn, mu ugjit welm'tu'tijig mima-juinu'g, gatu ugjit ta'nig sewisga'tu'titl 'tplutaqan aq elistmu'tijig, ta'nig mo jigs'tua'tigul gisna mo emto-qwala'tigul Gjinisgam, nuji pata'taqatijig, ta'nig ne'pa'tegewinu'g. ¹⁰ 'Tlutaqann wejitas'gl ugjit ta'nig al sespo'taqatijig aq ta'nig newgtugwa'lugutiji wije'i tela'taqatijig, ji'nmug aq wiji ji'nmug sespeiatultijig aq pa na wije'i wiji e'pilitl. Wejitas'g ugjit ta'nig nuji gmut-nala'tiji mimajuinu'g, ta'nig nujiugsua'tijig, pisului'tma-sultijig, gisna tela'taqatijig ta'n mo teltenug teliaqewei gina'masuti. 'Tlutaqann wejitas'g'pnn ugjit negmow. ¹¹ Na giasgiwewei gina'masuti wejitas'g ula gelu'lg agnutmaqan. Ignmuimg'p ugjit tliman mimajuinu'g. Na ula gelu'lg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n gepme'g aq sape'wit.

Poligap miwatmuatl Westaulgl ta'n weleiatl

¹² Miwatmaq Se'suguli Gjisaqamawminu, ilsumiteg tepawgti aq iga'lip ni'n lugowan negm. Miwatmaq ta'n gisi ignmuip ml'gigno'ti ugjit 'ntlgowaqan. ¹³ Je tlia wini usgumgeg, amasgipnnulgeg milimgeg aq Gjinisgam ugtmimajuinung amasgipnn'g'pnnig. Mo geituap ta'n tela'tegei muta me' menaq getlams'tmuap. Etna na ugjit Gjinisgam ewlitelmip. ¹⁴ Aq Gjisaqamawminu paji-

ji ul'te'tmuip, ignmuip ta'n teli gtlams'tm aq 'gsalan ugtmimajuinung muta nige' tlelawi Se'suguli. Getlo-qoq na. ¹⁵ "Se'suguli pegising'p ugs'tqamu ugjit ugs'tawian lue'winu'g." Na teliaq na! Aq 'ms't wen 'gtlams'tmuati'tisoq aq ul'ta'sulti'tis. Ni'n na mawi mtuinuiap lue'winui. ¹⁶ Gatu Gjinisgam ewlitelmip glaman Se'suguli gisue'witew aq musga'tua's 'ms't wen ta'n teli pgiji esgmalip ni'n na mawi mtuinuiap lue'winui aq westawip. Me' na igtigig ta'n enmiaq 'gtlams'tasulti'tij 'gjitta'q elt negmow gisi msntaq iapjiwewei mima-juaqan. ¹⁷ Apji miwatmuanej, emtoqwa'lanej, aq gepmitelanej Gjinisgam. Negm iapjiwewei elege'wit ta'n ma gis nemiam'g aq ma 'npug. Pas negm na Gjinisgam. Na tliaj.

¹⁸ Gwi's Timoti, iganigjitegewinu'g igani usgum'sg'pnig ugjit gi'l. Nige' ula ewi'gmul ta'n tla'tegetes. Migwite'te'n aq e'we'n ula glusuaqann ta'n teli igalsin ta'n tel matnj mn'tu. ¹⁹ Apji waqame'gt'j 'gtangita'suaqanm. Apji ml'gita'ien ta'n teli gtlams'tasin. Gat geitu'n goqwei mo tetaputenug, mut tla'tegeiw. Alt mimajuinu'g geitu'tipnig goqwei mo tetaputenug gatu me' siaw tela'taqatijig, aq na tujiw entu'tipnig ta'n teli gtlams'tasulti'tijig. ²⁰ Aimnius aq Alegasantel na tela'tegepnig. Negmow elsumg'pnig Gjimmn'tu ugml'gigno'tim ugjit aniapsu'tlugsinew, glaman gnua'tmasitaq puni usgumanew Gjinisgam winjigigtug.

Ta'nig getlams'tasulti'tij tli emtoqwala'tis Gjinisgaml ta'n tujiw mawita'tij

2 Mawi amgwesewei, tlim 'ms't ta'nig getlams'tasulti'tijig, "Munsainnloq apjiw a'sutmesseulg 'ms't ta'n te'sijig. Tamug Gjinisgam ewlitelman, miwatmug ta'n goqwei gis tla'tegej aq me' pem tla'teget. ² A'sutma'tigw ugjit elege'wijig aq igtigig ta'nig iganpugultijig glaman wantaqtetew ta'n tel mimajulti'gw, aq ma i'gtnug sespena'q, el mimajultitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg aq gepmitelmanenu." ³ Ula gelu'lg aq tetapua'lug Gjinisgam, nujiugs'tawi'wet. ⁴ Pualaji 'ms't mimajuinu'g ugs'ta'tinew aq 'ns'tasultinew ugteliaqeweim. ⁵ Pas'g newgte'jit Gjinisgam aq pas newgte'jit ta'n toqwa'laji Gjinisgaml aq mimajuinu'g, na ji'nim Se'suguli. ⁶ Negm igalsit glaman mimajuinu'g gisi iga'lataq ta'n tli ugtaputi'tisoq ugjit ugtlue'utiwal. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Se'suguli nepgeg, Gjinisgam na tel musga'tuapni mimajuinu'g getu ugs'tawiaji 'ms't ta'n te'sijig. ⁷ Etna na ula ugjit ni'n elgimimg'p ugjit gina'muan aq apostale'witewin ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ugjit tliman ula agnutmaqan ta'n tli gtlams'tasultitaq na teliaqewei. Mo egsuo'qon eigtnug. Teliq teluei.

Amujpa mimajuinu'g ta'nig getlams'tasulti'tij gegnu pmita'jig

⁸ Mo teltenug ji'nimug uggwailtineu gisna gi'gai-ta'new. Pualgig 'ms't tami waqame'gt'j uggamla-munual. Pualgig a'sutma'tinew, unaqanmnew ug-

pignual Gjinisgamewigtug. Ji'nimug ta'n Gjinisgaml tetapua'la'titl. ⁹ Pualgig e'pijig wijei a'sutma'tinew. Amujpa welm'tu'tijig aq amujpa ilpilsulti'tijig. Mo wesgutmu ta'n tel lugwatmi'tij usapunual, gisna ta'n tel nasgmi'tij waiopsgul, gisna mego'tig ta'n tel pilsulti'tij, ¹⁰ gatu awna ta'n tel lugwatmi'tij gelu'lg lu-gowaqann. Na telteg e'pijig ta'n getlams'tasulti'tijig na tla'taqatinew.

Ta'n telteg e'pijig tlo'ltinew ta'n tujiw tego'tmu'ti'tij x [Na na'gwegl ta'n tujiw Lesui'paq mawalaji ji'nimug igan pemgopultijig gatu e'pijig maw un'jang ugtejg pemgopultijig.]

¹¹ Ta'n tujiw a'sutuo'guomei mawio'mi eimu'ti'tij, telteg e'pijig jigs'tmu'tinew aq mo gimewo'guti'gw ta'n tel gina'masij. ¹² Mo wel'te'tmuaqig e'pijig gina'mua'tinew aq iganpugutuanew ji'nimug. Amujpa i'mu'tijig wantaqo'ti'gtug. ¹³ Muta tmg na ji'nim Ata elu't'p aq na tujiw na e'pit I'pa. ¹⁴ Mo ji'nim Ata getlams'tua'gupnn mn'tu'l, awna e'pit I'pa getlams'tuapnn aq sewisga'tu-ap Gjinisgaml ugt'tplutaqanm. ¹⁵ Glaman e'pit 'gsnug-waj aq gitnme'waj ta'n tujiw un'janij gatu sapu-ta'ugsitew. Gitg ji'nimug aq e'pijig ugs'tawiaq ta'n tujiw getlams'tasulti'tij Gjinisgamewigtug aq gegnu pmita'tij 'gsaltuaqanigtug aq wantaqo'ti'gtug.

Ta'n telteg iganpugultijig Gjinisgam ugtmimajuinung tlo'lti'tis

3 Na ta'n pas'g wen getu iganpuguij ta'nig getlams'tasulti'tijig, getu patlia'suij, gelu'lg 'lgowaqan getu ugsua'toq. Na teliaq na! ² Amujpa negm ta'n iganpuguij ta'nig getlams'tasulti'tijig, mo we'jituam'g am-salteg ta'n tel mimajij. Amujpa pas'g newgtunatl e'pil-itl, pa'qe'g, nata'we'asit, gepmitelmut, wele'watl ta'n wen wiguaq pegisinnij aq nata' gina'muet. ³ Mo teltenug 'gtigiewinu'juigw. Mo teltenug lugwe-waqana'tegegw gisna nata' matnaqqegw gatu awna amujpa na sangewe'g aq welm'toq. Mo weltenug suliewei assumgug. ⁴ Amujpa gissotg wiguow aq un'jang. Amujpa jigs'tua'titl aq gepmitelma'titl. ⁵ Gatu mimajuinu mu gis geitug ta'n tloits wiguow, ma gisi angweiwagwi Gjinisgam ugtmimajuinung. ⁶ Atel poqji gtlams'tasij, ma gisi angweiwagwi Gjinisgam ugtmimajuinung muta 'pqoji me'ge'tew aq ilsumaten 'st'ge' mn'tu tela'lut'p. ⁷ Amujpa gepmitelmut ta'nig mo getlams'tasulti'gw glaman ma gisi ntaqo'qona'la'tigul aq ma mn'tu gistesguagul ugjit 'lpaqielin lue'utigtug.

Ta'n telteg patlia'g unaqapemg na apoqonmua'tijig Gjinisgam ugtmimajuinung tlo'lti'tis

⁸ Na negmow ta'nig getu apoqonmua'tijig Gjinisgam ugtmimajuinung amujpa wijei gegnu pmita'jig, gepmitelmujig aq gis lita'sualujig. Mo teltenug 'gtigiewinu'ju'ulti'gw aq mo suliewei assumgwi'ti'gw. ⁹ Amujpa gaq lita'sulti'tijig Gjinisgam ugtagnutmaqanm, aq na tel mimajulti'tijig aq na tel gina'mua'tijig. Ta'n goqwei mo tetaputenug mo tela'taqati'gw. ¹⁰ Amujpa na

tmg wet lugwalujig aq ta'n tujiw gigwajite'tmugsulti'tij aq saputita'tij na tujiw gisi apoqonmua'ti'tis. ¹¹ E'pijig ta'nig getu apoqonmua'tijig Gjinisgam ugtmimajuinung amujpa na wije gegnu pmita'jig aq mu natataqtnugul ugtunual. Amujpa pa'qo'ltijig aq gis lita'sualujig 'ms't goqweigtug. ¹² Na ji'nm ta'n getu apoqonmuaji ugtmimajuinung amujpa pas'g newgtunatl e'pilitl. Aq e'pit getu apoqonmuaji ugtmimajuinung amujpa pas'g newgtunatl ugji'nmuml. Ingute'jit amujpa na natawe'wajig un'jang aq wiguow. ¹³ Ta'nig wel lugutijig ne'pa'tu'tij negmow gelu'lg ta'n telpugulti'tij mawi gepmitelmujig aq mo netaqo'lti'gw ta'n telewistu'tij ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug. Na.

Gis tla'taqatitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg

¹⁴ Na ta'n tel wi'gm ula wi'gatign ugjit gi'l, angite'tmlien nat nmulin ma 'pgije'nug. ¹⁵ Gatu mo smtug liewan ula wi'gatign gnuatultew ta'n Gjinisgam ugtmimajuinung telteg tlo'ltinew. Ingute'ji'gw ginu Gjinisgam un'jang aq na telteg gegnu pmita'nenu muta Gjinisgam ta'n apji mimajit wijitgweiugsi'gw aq 'gtinenaq eig pa na wije aq ugta'sutuo'guom. Ilgwen-nugsi'gw ugteliaqeweim aq ginu melgugtmug aq se'sa'tu'tigw. ¹⁶ Maw tliaq ta'n goqwei getlams'tasulti'gw maw gelu'lg aq ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo gisi ns'tmi'tigw, "Se'suguli mimajuinualsip aq ugs'tqamu pegisingeg. Wejuli Nisgam musga'tuapni mimajuinu'g, mo we'jituamugup goqwei amsalteg. Ansale'wijig nemia'tipnn. Ta'n tujiw nepgeg, Gjinisgam wenaqa'lapnn wa'so'q aq musga'tuapni na Se'susal uggwisl ta'n teluelipn. Wesgutg'p ta'n telgi'g ugs'tqamu ta'n tel milapegsulti'g mimajuinu'g. 'Ms't tami getlams'tua'titl aq gepmitelma'titl." Na maw tliaq.

Nujiugsugina'mua'tijig

⁴ Na Wejuli Nisgam giasgiwewe teluet alt mimajuinu'g jiglita'taq ta'n teli gtlams'tasulti'tij enmi-aqal na'gwegl. Jigs'tua'titaq ta'nig mn'tu e'waji ugjit nuji egsgu gina'mua'tinew aq majulgwatmua'titew ta'n tel piltu gina'mua'ti'tij. ² Na wet tliaq ula nujiugsugina'mua'tijig, negmow wesgiji angamgusulti'g. Tetuji gaqaisg pata'taqatijig, mo nugu 'lpa tal s'tmi'ti'gw. ³ Ula nujiugsugina'mua'tijig teluejig, "Mo gis malie'wiwn, aq mo teltenug malqotmn alt mijipjewe." Gatu Gjinisgam gisitoqopnn ula mijipjewe ugjit malqota's'gtn ta'nig getlams'tasulti'g aq geitu'tij teliaqewe, gisi a'sutma'ti'tij aq miwatmua'tij Gjinisgam. ⁴ Ta'n te's'g mijipjewe gisitoq gelu'lg aq mo teltenug tlue-nenu mo glu'lgtnug. Gisi malqottesnu ta'n tujiw Gjinisgam miwatmug. ⁵ Muta Gjinisgam ugglusuaqanm aq a'sutmaqan gisa'toq na glu'lgtn.

Ta'n goqwei ewi'gmul se'sa'tu aq gegnua'tu ta'n tli ul lugowates Se'suguli

⁶ Ta'n tujiw 'ms't wegla tlimj ta'nig getlams'tmu'tijig, ta'n goqwe'l ewi'gmul, na ul lugowates Se'suguli. Mel-gignewalsites ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n tel majulgwatmat Gjinisgam ugglusuaqanm. Musga'taji mima-juinu'g ta'n teli gtlams'tasin ta'n tel gegnu pmien. ⁷ Se'g i'ie'n ta'n goqwe'l winjiggl aq 'gsnugo'qonewe'l a'tugwaqan muta mo tepawgtinugul agnutmn. Mel-gignewalsi aq siaw gnu'tmasi Nisgamewei mima-juaqan. ⁸ Gelu'lg ewe'gigalsin aq melgignewa'tun gaqi, gatu melgignewalsin ta'n teli gtlams'tasin Gjinisgam ignmugsi'gw mimajuqaan gitg nige' aq iapjiw. ⁹ Na teliaq na aq tepawgtig 'ms't wen 'gtlams'tmn. ¹⁰ Etna na ugjit attignita'igw aq gitnm'ti'gw muta elita'sulti'gw Gjinisgam ta'n iapjiw mimajit. Nuji ugs'taw-iaji 'ms't mimajuinu'g, 'pjiliw negmow ta'nig getlams'tasulti'g. ¹¹ Ula al gnuat'u aq gnu'tmu. ¹² Mut wen nutgitelmu-luij muta maljewe'juin. Gatu nemuli'tij ta'nig getlams'tmu'tijig ta'n telewistun, tel gegnu pmien, teli gsalj, teli gtlams'tmn, aq ta'n tel gelu'lg 'gtangita'suaqanm glaman wije tla'taqattaq. ¹³ Glapis 'pgisinan, gite'n aq gnuat'u Gjinisgam ugtwi'gatiqn mima-juinuigtug. Pestune'n aq gina'mua Gjinisgam ugglusuaqanm. ¹⁴ Mut tliaptmu na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmasg'p, ugtignmatimgewe'm ta'n geggunmn 'gtin-neg. Gjinisgam ignmasg'p ta'n tujiw telimapni iganigjitegewinu'g na negm gisi mgn'sg'p aq igan-pugulti'g iga'tu'titeg ugpi'tnual gun'jig. ¹⁵ Ula al siaw tla'tega te'sigis'g, aq ignmate'n ilgwenulnin, glaman 'ms't wen nmitultew ta'n tel piam ul lugwen te'sigis'g. ¹⁶ Ango'te'n ta'n tel mimajin aq ta'n tel gina'muen. Ulaal siaw tla'tega, muta tla'tegen na westawi'sites aq ta'nig nutasgig.

Uleiug igtig ta'nig getlams'tasulti'g

⁵ Mut majiaqtaw gisigu gatu gepmitelm ta'n tel glul'j pa wije aq gujj. Ul glul'j ta'nig ta'n tetpo'ltioq pa wije aq 'gjignamg. ² Gisigui'sgw tleiw pa wije aq 'ggij aq e'pijig ta'n tetpo'ltioq aq maljewe'jg pa wije aq 'ggwe'ji'jg. Gepmitelm e'pijig aq e'pite'sg. Mut winitelmaw. Jigla'si ta'n goqwe'l mo weli angamgugt-nugul. ³ Ta'nig getlams'tasulti'g amujpa angweiwa'tiji na sigu'sgwaq ta'n mo gegguna'tigul wen apoqonmaqutaq. ⁴ Gatu sigu'sgw ta'n geggunaji un'januaq gisna uji'jg, amujpa na negmow angweiwaneq aq ule'waneq ungi'gwaq gisna umijgamitl, aq ugumitl. Amujpa na angweiwa'tij pa na wije aq nige' ta'n teli angweiwatipnig aq apat apangitmu'ti'tij. Na tla'taqati'tij, tetapua'latal Nisgamal. ⁵ Gatu ula sigu'sgw ta'n mo wen geggunagul angweiagun, elita'sitl Gjinisgamal aq siawi a'sutmat aq etamatl ugjit apoqonmaqun tepgig aq na'gweg. ⁶ Gatu igtig ta'n tela'teget al

sespo'teget, ala'sit alta'q ugtun, algwilg ta'n tl gise'tew. Tela'teget ta'n teli gsatg. Gis nepg pas'g menaq gewiegw. ⁷ Tlim ala ta'nig getlams'tasultijig amujpa angweiwa'tiji sigu'sgwaq na wo'qomaq glaman 'gji'tu-taq aq tla'taqattaq ta'n goqwei tetaputeg. ⁸ Ta'n pas'g wen mo angweiwawg wo'qomaq aq pjiliw ta'nig wi'g tle' musga'tugsi'gw ejigla'sit ta'n teli gtlams'tasij. Ma'muniw opla'teget je mu ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. Na.

⁹ Pa na sigu'sgw getu wit toqwalaj gisigu sigu'sgw aq ta'n tel luguti'tij ugjit apjiw ango'tasin ta'nig getlams'tasultiliji amujpa na asugom te'sisgegipuna't aq je me'. Amujpa newgt tepqatg aq mo toqona'si'gw piluei ji'nmul. ¹⁰ Geju't ta'n teli nta' ula'teget aq wel gisigwenapni un'jang. Amujpa wele'waji ta'n weni wiguaq peita'liji. Wel'te'tg apoqonmuen aq ta'n pas'g goqwei lugwatmn. Apoqonmuaji ta'nig gitnm'tijig. Gaqais wela'tegep.

¹¹ Gatu mu amwa'lanew maljewe'jg sigu'sgwaq muta etug jel jiglapasuattaq ta'n teli tplumsultipnig Se'suguli ugjit tleiaultijig pas'g negm aq na tujiw il malie'ultitaq. ¹² Etna na tujiw oplattaq muta sewisga'tutaq amgwesewei ta'n teli tplumsultipnig. ¹³ Maljewe'jg sigu'sgwaq pm malo'ltitaq aq we'gaw ugtunual alta'qal aq ugsisqonual nasa'tu'titl ta'n mu tleawinug. Wesgutmi'tij ta'n goqwei mo teltenug usgutmnew. ¹⁴ Tel'te'tm me' glu'igt'tew ugjit maljewe'jg sigu'sgwaq il malie'ultinew un'janultinew, aq ango'tmnew wiguowal. Glaman ma wen gis talueg ugjit sigu'sgwaq aq maw ginu. ¹⁵ Eimu'tijig alt sigu'sgwaq pem jiglita'pnig ta'n teli gtlams'tasulti'tij aq majulgwala'titl Gjimm'tu'l. ¹⁶ Gatu na mimajuinu ta'n getlams'tasit i'mlij sigu'sgwaq ta'n wo'gumaq amujpa na angweiwaji aq mo ignmagwi igtigi angweiwaneu. Glaman negmow gisi angweiwatitaq na sigu'sgwaq ta'n newgtugwa'luguti-jig.

Iganpugultijig a'sutuo'guomg ¹⁷ Na iganpugultijig ta'nig getlams'tasultiliji ta'n ul lugutijig, 'pjiliw na negmow ta'nig melgi lugutijig, gitg pestunmu'tijig aq eginamua'tijig, tgwangatej ta'n teli apangitua'tij. ¹⁸ Gjinisgam ugtwi'gatiqn gis wi'gas'g, "Mut glpinmuow ugtun wen'jitia'm ta'n tujiw iltesg'g gulungl glapis gaqa mni-taq. Gatu awna ignmu malqotmn ta'n getutg," aq ap se'g ewi'gas'g. "Ta'nig etl lugutijig te'pmi'tij ugtapan-gitueweimuow." Na. ¹⁹ Pa na wen 'lsutmuaj iganpuguil-itl, mut jigs'tuanew glapis 'pgisulaj tapusiliji gisna nesisiliji ta'ni nemia'tipnn. ²⁰ Ta'n wen gis pata'teget maji-aqa'lut mimajuinuigtug glaman igtigig ma opla'taqati'gw.

²¹ Telimul, jigs'te'n ta'n telimul aq na gegnu'tmu. Gjinisgam, Se'suguli, aq sape'wijig ansale'wijig nemis-gig. Jigs'te'n ta'n gis telimul aq mut piamitelmau wen newgte'jit aq mut 'gtanaw igtig ta'n tel mila'tegen. ²² Mut getage'n wen 'mgnan aq iga'tun 'gpitnn un'jig ugjit iganpugua'sin Gjinisgam ugtmimajuinung. Mut wijitgweiwaw ta'n wen opla'teget glaman ma 'lsutmulm'gl ugtlue'uti'l. Jigla'si ta'n goqwe'l mo weli angamugtnug.

²³ Muta apji gsnugwasg 'gtlaminu mut pas'g samqwan samqwan gatu ugsua'tu ta's'ji'j moqopa'q ugjit apoqonmulin.

²⁴ Alt mimajuinu'g nmiates opla'taqatijig aq geitu'n Gjinisgam ilsumataq gatu igtigig mimgwa'tu'titl ugtlue'utiwal aq glapis we'jituaten. Na tujiw ilsumaten.

²⁵ Pa na wije'i ta'n goqwei gelu'lg mimajuinu'g tela'taqati'tij nmiaten aq ta'n goqwei gelu'lg mo nemitas'gtng na we'jitas'gt'tew glapis.

6 Ta'nig gisteju'g amujpa gepmitelma'tiji ta'nig as-sumgwi'tijig. Amujpa tela'taqatiji glaman ma wen miluma'tigul Gjinisgam aq ta'n tel gina'mua'tieg. ² Ta'nig gisteju'g amujpa na mo pepsitelma'tigwi ta'nig assumgwi'tijig muta wijigatulti'tijig Gjinisgamewigtug. Gatu awna me' ml'gi lugowa'tij muta ta'nig welapetmi'tij ugtlgowaqanmuow, getlams'tasultijig aq gesala'tijig.

Egsugina'muaqan aq teliaqewei milesuaqan

³ Amujpa ula al gegina'matmn aq pestunmatmn. Eimu'tijig mimajuinu'g al piltu gina'mua'tijig aq mo wel'te'tmu'ti'gw teliaqewei. Gjisaqamawminu Se'suguli tel gina'mugsi'gup ta'n tel gegnu pmita'igw Gjinisgamewigtug, aq ta'n tel gina'mua'ti'gw. ⁴ Na me'gitel-sultijig aq mo goqwei geitu'ti'gw. 'Ms't goqwei mil pipanigesultijig aq apji gtu' gi'gaita'jig aq gisa'tu'tij sespena'q. Na wejiaq wisguo'qon, qalipusitaqan, gi'ga-ja'suaqan, miluitutultijig gisa'la'tiji tel'ta'sultniji 'ms't wen wini usgumgwi'tijig aq getangwi'tijig, ⁵ aq siaw gi'gaita'jig. Ugtangita'suaqanmual winjiggl, aq mu nugu teliaqewei majulgwatmi'ti'gw. Ugjit negmow na gelu'lg agnutmaqan al pestunmatmi'tij ugjit 'ltunew suliewei aq ugji milesultinew.

⁶ Pa na emtoqwaloqos Gjinisgam aq ulo'ltitoqs'p ta'n telo'ltioq, na tujiw tetuji ula's'gt'tew, ta'n telo'ltioq. Gjitm milesultioq Gjinisgamewigtug. ⁷ Mo goqwei pegisitu't'p ugs'tqamu pegisinneg, aq mo goqwei enma'tun. ⁸ Na tujiw gugunmug mijipjewe'i aq aligew, na tepiatew ugjit ginu. ⁹ Ta'nig mimajuinu'g getu milesultijig, pugjig 'pqoji opla'taqattaq ugjit 'msnmnew suliewei. Etepenolsultitaq ta'n teli ewnaso'lti'tis aq ta'n tel lue'wia'ti'tij. Asgiasultitaq aq 'pgwatasultitaq mn'tua'gig 'lta'new. ¹⁰ Pa na wen piamite'g's suliewei gisa'lugutew ta'n tel milamu'g lue'uti el nisien. Alt mimajuinu'g Gjinisgam eji'glita'pnig muta wesami gsatmi'tip suliewei. Sewisga'tu'titl uggamlamunual aq pegisitasultijig ta'n tel mesgata'sulti'tij.

Siaw lugwa ta'n tel we'gusipgwatun ta'n teli gtlams'tasin ugjit Gisitegetewigtug

¹¹ Gi'l Timoti iga'lulg'p ugjit lugowan Gjinisgam. Jigla'si ulaal ta'n goqwe'l mo glu'igtngul. Gatu lugwa ugjit ta'n goqwei tetapu'aq aq gelu'lg. Gegnu'tmasi lita'sin negmeg, 'gsal igtigig, aq sangewe'ie'n, aq mut siwiew. ¹² Siaw lugwa ta'n tel we'gusipgwatun ugjit ta'n teli gtlams'tasin Gjinisgamewigtug. Etna na Gjinisgam ta'n weji wigum'sg'p ugjit gugune'n na iapjiwewei mi-

majuaqan. Etna na ula teli tplumsi't'p ta'n telueineg ta'n teli gtlams'tasin mimajuinigtug. ¹³ Ula telimul Gjinisgamewigtug aq amujpa tla'tegen. Getmite'te'n! aq migwite'te'n Gjinisgam ta'n mimajuaqan 'ms't goqwei ignmuetoq, etli angam'sg aq maw Se'suguli. Etna na Se'sus ta'n Pons Pilot ugsisgug teliaq teluep. ¹⁴ Amujpa na tela'tegen 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam telim'sg'p glaman ma wen goqwei we'jitulug amsalteg. Na tla'tega glapis na na'gweg Gjisaqamawminu Se'suguli 'pgising. ¹⁵ Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Gjinisgam petgimaj Se'sugulial aq musga'silital. Gjinisgam ta'n petgimatal sape'wit aq pas'g negm mestai il-suteget. Gisa'lugsi'gw ulgwijultinenu. Negm elege'wit ta'n iganpugutuaji elege'wiliji aq igani assusit ta'n iganpugutuaji assusultijig. ¹⁶ Pas'g negm iapjiwewei mimajuaqan gisi ignmugsi'gw. Pajiji waseteg ta'n paqtata's'g aq ta'n mo wen gis liegw. Menaq wen nemiagul aq ma wen nemiagul. Gepmitelmanej Gjinisgam ta'n geggung iapjiwewei ml'gigno'ti. Na tliaj!

¹⁷ Tlim ta'nig milesultijig, "Mut me'go'ltinew aq mut lita'sultinew ugsulieweimuow ta'n gaqiatew, gatu awna lita'sultigw Gjinisgam. Etna na negm Gjinisgam ta'n weleiugsi'gw aq 'ms't goqwe'l ignmugsi'gw ulapetm-nenu." ¹⁸ Tlim milesuinu'g, "Amujpa na siaw, ula'taqatiaoq, aq mut npaqtmu'tinew. Na tla'taqatiaoq piluei apoqonmua'ti'tis, na tujiw giwnaqajewei milesultitoqs'p." ¹⁹ Gnuatu, "Siaw gitmug Gjinisgam ugtwi'gatiqn, majulgwatmug, aq tla'taqatigw Gjinisgam ta'n tel puatg. Na tujiw guguntoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lg' wa'so'q." ²⁰ Timoti ango'te'n 'gtlgowaqan ta'n Gjinisgam ignmasg'p. Se'g i'ie'n mimajuinu'g ta'n getu gi'gaita'jig ugjit ta'n pas goqwei. Jigla'si gesingowe'gl gi'gaja'suaqan ta'n wenig ginnua'tijig ta'n teli ns'tuo'lti'tij. Ta'n tela'taqati'tij, musga'sultijig mo goqwei geitu'ti'gw. ²¹ Eimu'tijig ta'n tela'taqatijig ula aq ejigli-ta'pnig ta'n teli gtlams'tmi'tip. Ugtns'tuo'timuow gisa'lugwi'tij mo nenuanew Gjinisgaml.

Timoti, etamg Gjinisgam ugjit ul'telmulin. Glapis ap nemu'lan. Poligap.

2 Timoti

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Geitoq pugjig np'tew aq getu migwimatl Timotial ta'n teli gsalatl aq ta'n teli a'sutmessewatl. Getu' ajipjulatl ge's me' eig ula ugs'tqamug glaman siaw ml'gi lugowatal Gjinisgaml Gisitegelitl. Getu' gisa'latl Timotial ml'gi gtlams'tasin aq gisipugu'tmn ta'n goqwei tliatew.

Ewi'taji Timoti uggitwl aq ugumitl ta'n elt melgi gtlams'tasiliji aq melgipugu'tmliji.

Migwimatl Timotial siaw e'wmn na ml'gigno'ti ta'n Gisiteget ignmuapnn ta'n tujiw Poligap iga'toqopn uggitnn Timoti un'jig.

Alt telua'tijig majulgwala'titl Westaulgl gatu mn'tu gis gisa'laji jigs'tuanew ta'n tel puatg. Pa na wije aq loqte'gnigtug nasto'guti'tij.

Poligap telimatl Timotial, "Jigla'si ta'n te's'gl goqwe'l ignmasgl winjiggl angita'suaqann ta'n maljewe'jg geggunmi'titl."

Pewatg Timoti gina'muaji na gelu'lg agnutmaqan je tlia mimajuinu'g mo getu jigs'tmi'tij aq telimatl, "Amujpa ango'tmn ta'nig egsu gina'mua'tijig."

Poligap geitoq pugjig np'tew gatu msntew ugtapangitueweim ugjit ugtlgowaqan ta'n gaqa'toq aq ta'n tel mimajit ta'n teli gtlams'tuatl Gjinisgaml aq ta'n telgita'sin.

Migwimatl Timotial, 'Mo tela'taqatigw ginu ta'n tel puatmug gatu tla'taqati'gw ta'n Gjinisgam Gisiteget tel pualugsi'gw. Na tujiw iapjiw mimajultitesnu wa'so'q maw negm.

Gis siawpugu'tmug je tlia gitnm'ti'gw mawi ilsutaqatitesnu maw negm.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualatl Timotial (1.1-2)

Mut ntaqite'tmu ta'n tel tlimj igtigig ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamaw Gisiteget (1.3-18)

Ul'te'te'n gitnman ugjit Westaulg pa wije aq nige' wel gina'muj sma'gnis (2.1-26)

Ugtejgewe'l na'gwegl ta'n tlotjig mimajuinu'g (3.1-9)

Siawi gtlams'tm ta'n goqwei gis gina'masin (3.10-4.8)

Ta'n goqwe'l Poligap pewalatl Timotial tla'tegen (4.9-18)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.19-22)

1 Ni'n Poligap pemgopa'si aq ap ewi'gmul Timoti. Mawi gsalul pa wije aq 'ngwisuin. Gjinisgam Gisiteget megenip apostale'witewin ugjit Se'suguli. El-gimip ugjit mimajuinu'g tliman, "Iapjiwewe mima-juaqan geggunmu'g ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguli." Na teli tplumugsi'gup Gjinisgam gujjinu aq Se'suguli Gjisaqamawminu. Etamgig tli ul'telmulinew, ewlitemulinew, aq ignmulinew uggelu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamung.

Ni'n Poligap miwatmaq Gjinisgam ugjit Timoti

3 Miwatmaq Gjinisgam ta'n tel lugo'g aq teli emtoqwalg pa wije aq nujjinaqi'g aq pas'g getu tetapua'l'g ta'n tel mimaji. Miwatmaq ta'n teli angitelmul ta'n te's a'sutmai, tepgig aq na'gweg. **4** Na we'gwi 'gtu nmu'l, etna na ugjit ulgwijintes nemulnan. Migwite'tm ta'n teli ewlgwijinu'tp ta'n tujiw maja'sianeg. **5** Migwite'tm ta'n teli gtlams'tasin pa wije aq gugumij Lois aq ggij

Iunis. Geitu me' wije teli gtlams'tasin 'st'ge' negmow. **6** Etna na ugjit migwimul siawegetu na ignmatimgewe ta'n Gjinisgam ignmasg'p ta'n tujiw iga'tuaneg npitnn gun'jig. **7** Gjinisgam weji ignmugsigupnn Wejuli Nisgam, glaman ma jipasulti'gw mimajuinu'g. Awna Wejuli Nisgam ignmugsi'gw ml'gigno'ti aq gisa'lugsi'gw 'gsalanenu igtigig aq gisa'lugsi'gw ilgwensultinenu glaman gegnu pmita'nenu.

8 Mut ntaqite'tmu ta'n tel tlimj igtigig ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamawminu, aq mut 'ntaqite'tmu tliman igtigig ni'n gitap je tlia nige' pisian lapusang. Nige' pisi ugjit ta'n teli gtlams'tasi Se'suguli. Gisga-je'ie'n tli ulmaje'n 'st'ge' ni'n ugjit Gjisaqamawminu. Ml'gignewa'lultew ta'n teli ulmaje'n. **9** Negm megenugsi'gup ugjit assumugsinenu aq ugs'tawugsinenu. Megnugsi'gup mu na ta'n goqwei gis tla'taqati'gup gatu awna ta'n teli ul'telmugsi'gup. Wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n weji np'g'pnaq ugjit gilew. Gisita'sip na tla'tegen gesgmnaq ugs'tqamu el'tas'gt-

nugweg. ¹⁰ Gatu nige' gis musga'tugsi'gup ta'n gisite'tg'p. Petgimateg Se'suguli, Nujiugs'tawi'welitl, ugjit 'nplin. Gatu ta'n tujiw Se'suguli nepg'p na tujiw minunsip, musga'tugsi'gw mo na'te'l etl gaqianug. Na pegisitugsi'gup gelu'lg agnutmaqan. Musga'tugsi'gw gisi msntesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ta'n mo eigtnug wen gisi npmn. Gelu'lg glusuaqan na.

¹¹ Gjinsigam gisi iga'lip ugjit apostale'witewin aq nujigina'muen, ugjit tliman igtigig gelu'lg agnutmaqan.

¹² Etna na ugjit me' etli gitnmai ula laplusang. Mu 'ntaqite'tmu muta geji'g Se'suguli ta'n elita'siap. Geitu 'lpa ango'ttew ta'n goqwei ignmaqap aq na 'lgowaqan ta'n ignmuip glapis na na'gweg ta'n tujiw apaja'sij.

¹³ Gugune'n 'gtangita'suaqanmg teliaqewei ta'n gegina'mulap aq majulgwate'n aq 'gtlams'tasi Se'suguliewigtug aq siawi gsal Gjinsigam aq ugtmimajuinung. ¹⁴ Gjinsigam ignmasg'p ugteliaqeweim ugjit tliman igtigig. Ango'te'n ugjit mo wen gawasga'tun. Wejuli Nisgam ta'n 'gtinneg eig, apoqonmultew ta'n teli ango'tmn.

¹⁵ Geitu'n 'ms't ta'nig getlams'tmu'tijig weita'pnig E'siaewa'gig naqalipnig, maw ji'nmg teluisijig Paijelus aq Elmongen. ¹⁶ Gjisaqamaw etamg ewlitelman na ji'nm Onesipolus aq wiguow. Gaqaisg welgwija'lip aq mo netaqitelmigw tlia laplusang pisi. ¹⁷ Ta'n gase'g pegisingeg Lo'mg na menaqqajewei poqji gwiluip glapis we'ji'teg. ¹⁸ Weli gji'tun ta'n teli uli apoqonmuip ta'n tujiw eimaneg na 'gjigan Epesus. Gjisaqamaw etamg pajiji ewlitelman na na'gweg ta'n Se'suguli apaja'sij.

Glu'si sma'gnisuin ugjit Se'suguli

2 Gwi's Timoti, ignmu Gjinsigam ta'n teli ul'tel-mulin, ml'gignewa'lunin muta tleiawin Se'sugulieg. ² Ta'n nutmu't'p wesgutman mimajuinugtug. Amujpa egina'majig igtigig. Ula teliaqewe'l gina'mu mimajuinu'g ta'n gis lita'sua'llijig aq negmow gis siaw gina'muattew.

³ Ul'te'te'n gitnman ugjit Se'suguli pa wijei aq nige' wel gina'muj sma'gnis. ⁴ Ji'nm ta'n sma'gnisewit getu ula'latl iganpuguilitl aq mo igtig lugowaqan elugwatumug. Pa wijei telteg gi'l gegnu pmien aq Gjinsigam tetapua'lan. ⁵ Na mimajuinu getu igatne'wet ma gisi ne'pa'tug ta'n pas'g goqwei glapis majulgwatg 'tplutaqann. Pa na wijei gi'l amujpa majulgwatmn Gjinsigam ugt'tplutaqanm, pualj Gjinsigam apangitulin. ⁶ Nuji iga'taqug ta'n attigna'sit ta'n tel lugwej, na tmg wesua'toq ta'n goqwei gisigweng. Pa wijei gi'l atigna'sin ta'n tel lugwen ugjit Gjinsigam aq ul apangitultew. ⁷ Angite'te'n ta'n goqwei gis wi'gmap. Gjisaqamaw gisa'lultew ns'tasin 'ms't goqwei.

⁸ Apji migwite'te'n Se'suguli. Etna na negm wesgumg ta'n tujiw al pestunm. Ta'pitemg wetagutg. Ta'n tujiw nepgeg Gjinsigam wenaqa'lapnn. ⁹ Al pestunmatmap gelu'lg agnutmaqan, etna na weji pisi laplusang. Pisgataqanapigtug gelpilimg'p pa wijei aq ta'n wen sewisga'toq 'tplutaqan. Gatu Gjinsigam ugglusuaqanml ma gisi glpinmuam'g pisgataqanapigtug. ¹⁰ Wet gisi

pugu'tmap 'ms't goqwei ugjit Gjinsigam ugtmimajuinung ta'nig gisi mgnapni glaman elt 'gtlams'tasulti-taq Se'suguli. Se'sus ugs'ta'titaq aq ignmuataq iapjiwewei uggepmitelgaqanm maw Negm. ¹¹ Migwite'te'n ula,

“Se'suguli gisi np'g'p aq apaji minunsip.

Tli 'npu'ti'gw 'st'ge' negm,

na telueg mo tla'taqatigw ginu ta'n tel puatmu'g gatu tla'taqati'gw

ta'n Gjinsigam tel pualugsi'gw.

Na tujiw iapjiw mimajultitesnu maw negm.

Na teliaq na!

¹² Gis siawpugu'tmu'g je tlia gitn'ti'gw,

mawi ilsutaqatitesnu maw negm.

Ta'n tujiw tluen, ‘Mo tali ugtmitelmawg Se'suguli.’

Negm elt wijei tluetew, ‘Mo tali ugtmitelmulu.’

¹³ Ta'n tujiw tli'ta'sin Westaulg mo sespetelmugsigw,

siawi gsalugsitesnu muta ma gis tluweg mu tlianug

aq mu negmeg tleiaultigw. Na teliaq na!

Je tlia gi'l ma tla'tegewin ta'n teplu't'p

me' negm ne'gaw getlamiet.

Tla'tegetew ta'n goqwei gisi tplumugsi'gw

aq ignmugsitesnu ta'n tel'te'tg.”

Lugowinu ta'n Gjinsigam wel'te'tg

¹⁴ Wegla migwim 'gtmimajuinung aq melgim Gjinsigam ugwisunung ugjit ango'tmnew aq mut gi'gai-ta'new ta'n goqwei mo tepawgtinug. Na telamu'gl gi'gaja'suaqann mo glu'lgtnugul pas'g sewisga'tuajig ta'n teli gtlams'tasulti'tij, ula mimajuinu'g ta'n jigs'tua'tiji. ¹⁵ Tla'tega 'gtlgowaqanm ta'n tel we'gu gisi pgwatun glaman Gjinsigam ul'telmultew, pa wijei aq lugowinuj ta'n mo netaqite'tmug ugtlgowaqan. Al tetapu gina'mu Gjinsigam ugteliaqeweim. ¹⁶ Mut gina'matmu ta'n goqwei mo Nisgamewei ta'n mo tali ugtapsuninu aq mut ewnas agnutmu, muta pas'g me' gneg ejigla'l'jig mimajuinu'g Gjinsigamewigtug ¹⁷ aq gis nig-tuo'lataq ta'nig getlams'tasultijig. Asgawataq pugwen-niji mimajuinu'g. Se'sa's'gt'tew pa wijei aq nige' goqwei mesitegeg. Ula tapusijig ji'nmg Aimnius aq Pailitus na tel gina'muepnig. ¹⁸ Negmow puna'tu'tij ta'n teli getlams'ta'sipnig aq pestunma'tmi'tip ula egsuo'qon. Teluepnig, “Gis Se'suguli apaja'sip aq enmo'lapni ugtmimajuinung wa'so'q, aq ma nugu tet 'pgisinug.” Mo telianug gatu menaqa'la'tiji alt ta'n teli gtlams'tmu'tiliji. ¹⁹ Gatu Gjinsigam teliaqewei ugglusuaqanml na pa wijei aq mesgi'g gun'tew ta'n ma gis maja'tas'gtnug, me' eteg. Etna na ula ugglusuaqanml teluegl, “Gjinsigam geja'ji ta'nig wenig negmewe'g” aq “Na mimajuinu ta'n teluet, ni'n tleiawi Gjinsigam wi'gmaq, mu tla'tegewis ta'n goqwei mo tetaputenug.”

²⁰ Ta'nig welo'ltijig gegguna'tiji gaqais milamugsijig eptaqann. Ta'nig mego'tijig eptaqann pas'g e'wa'tiji ta'n tujiw wen peji mittugwelij aq igtigig ta'nig anawgtijig te'sigis'g. ²¹ Ta'n wen ejigla'sit winjigigtug pa wijei aq mego'tijig eptaqann, Gjinsigam iga'lapnn ugjit mujgajewei ugtlgowaqan lugwatmugsin. Gmetug igalsip ugjit Gjisaqamaw. Apji gisgaje'g e'wugsin ugjit

gaqais milamu'g gelu'lg lugowaqan. ²² Jigla'si ta'n te's'gl goqwe'l ignmasgl winjiggl angita'suaqan ta'n maljewe'jg geggunmi'titl. Gatu awna gigjo'te'n ta'n goqwe'l gisa'lultew getu ula'tegen, siawi gtlams'tasi, siawi gsalug igtigig, aq siaw sangewe'ie'n aq mut gi'gaja'sualaw. Tla'tega wegla maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig aq melgugtmi'tij ta'n teli a'sutma'titl Gjinisgaml aq waqame'gl uggamlamunual. ²³ Mut iga'tu 'gsisgon ta'n mo tleiwainug aq mut mgwasalsiw ewnase'gl gi'gaja'suaqan muta uggwaiugtatultitaq. ²⁴ Na mimajuinu ta'n elugowatl Gjinisgaml mo teltenug gi'gaja'sin. Amujpa na 'ms't wen wele'watl aq nata' gina'muet aq sangewe'g. ²⁵ Tlia mimajuinu 'gtanj, amujpa na sangew egina'mu aq sangewe'n. Etug jel Gjinisgam ignmuataq ugjit gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigug aq 'gji'tutaq ugteliaqeweim. Na tujiw apigsigtuataq. ²⁶ Na tujiw apaji ns'tuataq aq gis smugtuataq mn'tu'l ta'n mesn'pni aq gisa'l'pni jigs'tuanew ta'n tel puatmlj, pa wije aq loqte'gnigtug nas-to'gu'ti'tij.

Ugtejgewe'l na'gwegl

3 Migwite'te'n ula! Enmigaspiqaqal na'gwegl tetuji mtue'gt'tew ugjit ta'nig getlams'tmu'tijig. ² Mimajuinu'g na na'gwegl angitelsultitaq, 'gsalsultitaq, aq ugsulieweimuow me' me'gite'ttaq. Me'go'ltitaq, aq 'nta ginuattaq, anmima'tital Gjinisgaml, maligitelmultaq muta getlams'tasin Gjinisgam, listua'titaq ungi'guaq, aq ma miwatmi'tigw ta'n pas goqwei, aq 'lpa ma gelu'sulti'gw aq ma tali ugtapsunulti'gw. ³ Melgapa'titaq, metua'taqatitaq, nta eggsua'titaq, sespena'q apjiw gisa'tutaq, winsuaqan tla'taqatitaq, maw ugtuataq ta'n pas wen, maligitenma'titaq ta'ni getu ula'taqatijig. ⁴ Netuisgala'titaq witapewaq, naqsi luo'ltitaq, me'go'ltitaq, aq tla'taqatitaq ta'n goqwei gesatmi'tij gesgmnaq emtoqwala'tigw Gjinisgaml. ⁵ Tego'tmu'titaq ugjit pas'g nmugsultinew gatu ma jigs'tmi'ti'gw ta'n goqwei nutmi'tij. Mu puala'tigul Gjinisgaml gawasga'lugsinew. Mut wijitgweiwanew na telamugsultijig mimajuinu'g. ⁶ Alt nujiugsugina'mua'tijig wit toqwa'la'titl natuen wen'ji'guomg glaman gisi pisgwita'taq, glapis gisa'lata ala mimajuinu'g 'gtlams'tuanew 'pjiliw e'piliji ta'n menaqanaq ta'n teli gtlams'tasultitij. Ugtlue'utiwal asgaiagwi'titl glaman wejo'tmi'tij ta'n pas'g goqwei. Pas'g mo goqwei tetapua'lugwi'ti'gw. ⁷ Ula e'pjiig apji 'gtu gina'masultijig gatu mo gisi gji'tua'tigw Gjinisgaml ugteliaqeweim. ⁸ Gi's na nige' sa'q Jannes aq Jamples getana'tipnn Mowisal aq pa na wije ula eggsu gina'mua'tijig getantu'tij teliaqeweim. Winjiggl ugtangita'suaqanmual. Ejiglapasuatmi'tip ta'n teli gtlams'tasultipnig. ⁹ Gatu ma gneg 'lta'gwig, muta 'ms't wen nmiataq mo nes-tuolti'gw pa wije aq ta'n teliaqap ugjit Jannes aq Jamples. Mo gneg ela'tigupni.

Ula ta'n ugtejgewe'i gegnua'tulan wegla

¹⁰ Gatu gi'l majulgwatmu't'p ta'n tel gina'mueiap, aq ta'n teleiap. Weli gji'tun ta'n teli ul mimajiap ugjit Gjinisgam te'sigisg'g, nemitui't'p ta'n teli gtlams'tmap, ta'n tel sangeweiap, ta'n teli gsalg igtigig aq Gjinisgam, aq ta'n tel gisipugu'tmap. ¹¹ Ta'n tel gitnmaiap aq ta'n teli amasgipnning'p. 'Ms't goqwe'l geitu'n ta'n teliaqap ni'neg ta'n eimap na gutann teluisigl Antioq, Igoniumg, aq Listlaeg. Maw gitnme'wipnig mimajuinu'g gatu gisipugu'tmap. Gjisagamaw apoqonmuip aq westawi'p ula 'ms't goqwe'l. ¹² 'Lpa 'ms't ta'nig getu gegnu mimajultijig Se'suguliewigtug gitnme'waten. ¹³ Gatu opla'taqatijig mimajuinu'g aq nujiugsugina'mua'tijig pem ma'muniw opla'taqatijig. Pem me'gita'tijig, elue'wa'la'tiji igtigig aq negmow maw lue'wal-sultijig. ¹⁴ Gatu gi'l amujpa siawi gtlams'tmn ta'n goqwei gis gnu'tmasin. Geitu'nn teliaqal muta gis lita'sua'latesg ta'nig gnu'tmasg'pni. ¹⁵ Migwite'te'n, mujga amgwes mijua'ji'juineg egina'mul'p Gjinisgam ugtwi'gatiqn. Etna na ula egina'masg Gjinisgam ugs'ta'ultew ta'n teli gtlams'tasin Se'suguliewigtug. ¹⁶ Wejuli Nisgam ilgwenapni mimajuinu'g ta'n ewi'gmi'tip Gjinisgam ugtwi'gatiqn aq pualugsi'gup e'wmanew ta'n tel gina'matmu'g teliaqeweim. Na tujiw gis neia'tuatesnu mimajuinu'g ta'n teli opla'taqati'tij glaman gis tetapua'taqatitaq aq gis gnu'a'tuatesnu ta'n tl gegnu mimajultitaq. ¹⁷ Glaman mimajuinu ta'n elugowatl Gjinisgaml 'ntawoltinew, apji gisgaje'tew tla'tegen ta'n tel milamu'g gelu'lg 'lgowaqan.

4 Pestunmate'n gelu'lg agnutmaqan. Telimul Gjinisgamewigtug aq Se'suguliewigtug. Migwite'te'n ta'n tujiw 'pgising ilsumataq mimajuinu'g mimajultiliji aq nepu'tiliji, aq iganpuguitew. Na tujiw 'ms't wen 'gji'jialat elege'witewilitl. ² Winpajugte'n ta'n tel tlimj gtu' nutmi'tij gisna mo gtu' nutmi'ti'gw. Ta'n tujiw opla'taqati'tij gisna opl gina'matmi'tij telimjig ta'n teli opla'taqati'tij aq ulgwi'jim ugjit tetapua'taqatinew. Sangeweie'n ta'n tel gina'muen Gjinisgam ugglusuaqanml. ³ Na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw mimajuinu'g ma jigs'tmi'ti'gw teliaqeweim ta'n tujiw egina'muj, gatu awna majulgwattaq ta'n goqwei tetapua'lugwi'tij aq 'mgnataq nujigina'mua'tiliji ta'n telimgwi'tij ta'n goqwei getu nutmi'tij. ⁴ Jiglita'taq ta'n tel jigs'tmi'tip Gjinisgam ugglusuaqanml aq ugteliaqeweim aq piam tmg jini'mug ugglusuaqanml jigs'tmuataq, ta'n goqwei mo telianug Gjinisgamewigtug. ⁵ Gatu gi'l amujpa il-gwensin ta'n goqwei getu tliaq. Gisipugutm ta'n tel gitnman. Lugwate'n 'lgowaqan ta'n telteg nuji pestunmuet gelu'lg agnutmaqan. La'l igtigig Se'suguliewigtug, aq apoqonmu ta'nig getlams'tmu'tijig. Waju lugwate'n Gjinisgam ugglusuaqanml.

⁶ Gatu ajiet iga'q aq pem tepawiaq ugjit ni'n ne'po'qsin, aq 'nqatmn ula mimajuaqan ugs'tqamu. ⁷ Giwnaqa tela'tega'p ta'n tel we'gu gisi pgwatu ta'n Gjinisgam tel pua'lip aq giasgiweweim tela'tega'p 'ntlgo-waqan aq gaqa'tuapneg. Tel mimaji ta'n teli gtlams'tasi aq ta'n telgitasi Gjinisgamewigtug. ⁸ Gjisaga-

maw gmetug masgwa'tuip 'ntapangitueweim. Ta'n tujiw wa'so'q 'pgisinin elegewitewatgw ('Inuatpatgw) ignmuitew Gjisaqamaw nuji tetapu ilsuteget muta tela'tegei ta'n Gjinisgam tel puatg. Mu pas ni'n 'msna's gatu ta'n te'sijig ta'nig esgm'tijig aq tetaqi lui'tma'tiji apaja'silin 'msna'titaq. Na.

Ta'n goqwei pualut tla'tegelin

⁹ Gi'l Timoti, pualul jugu'etes ta'n teli nqase'g gis jugu'en. ¹⁰ Temas jipatg'p ne'po'qsin aq naqalipnaq aq eliepnaq na 'gjigang Tessalonia. Glesens eliepnaq Galetiaewa'gig aq Taitus eliepnaq Talmetiaewa'gig. ¹¹ Pas'g Lug nige' wijitgweiwit. Nmisgu Malg aq jugwa'lates ta'n tujiw jugu'en, glaman gisi apoqonmuitew ta'n tel lugwei 'ntlgowaqan. ¹² Tigigus elgimg'pnaq na 'gjigan Epesus. ¹³ Ta'n tujiw jugu'en jugwa'tuites 'ngotm ta'n naqalg'pnaq Galsus wiguaq, na gutan teluisig Tloas aq jugwa'tutes wi'gatignn. Mut awan'ta'siw wegla wejitas'gl ta'n maw gelu'lg aq mujgajewei m'gegn.

¹⁴ Alegsantel, apawgji'jitewei nujo'tg glaptane'wiet, ma'muniw opla'lip. Gjisaqamaw ugtapulatal ta'n tel

te'pmlij. ¹⁵ Aq gi'l angweiw negm. Ma'muni gtantoqop ta'n te's'g goqwei telueiap.

¹⁶ Mo wen apoqonmuigup amgwesewe'ieg igal-sianeg ta'n i' tli ilsutaqati'tij. 'Ms't naqalipnig. Etamg Gjinisgam apigsigtuan. ¹⁷ Gatu Gjisaqamaw wijitgweiwit aq ignmuip ml'gigno'ti glaman gisipugu'tmap aq waju'aq agnutmaqapni 'ms't ta'n te'sijig mo Lesui'peul-ti'gw. Westawimg'p aq mo pijiaqalimg'p ta'n pittalu'g eimu'ti'tij. ¹⁸ Aq Gjisaqamaw ugs'tawi'tew, jigla'litew ta'n getuaniji aq la'litew wa'so'q ugtelege'-wa'gimg. Negm emtoqwa'lanej iapjiwewei. Na tliaj.

Pem gaqawi'g'g 'ntwi'gatign

¹⁹ Me' na gatu wi'tites Plisilla aq A'quila aq maw Onesipolusewijig. ²⁰ Na ji'nm Elastas eig'p na 'gjigan teluisig Golint aq naqalg'p na ji'nm Tlopimus na gutan Mailit's muta gesnugwap. ²¹ Jugu'etes gisi pgwatun gesgmnaq pejipugtnug. Na mimajuinu'g Iupulus, Putens, Lainus, aq Gla'tia telimipnig, "Me' tale'n?" aq elt igtigig ta'nig getlams'tasultijig puatmi'tij wi'tugsinew.

²² Gjinisgam etamg wijitgweiulin aq ul'telmulin. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

Taitus

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula wi'gatign Poligap ewi'gmuatl Taitusal. Negm mo Lesui'p gatu mawi gtlams'tg Se'suseg. Maw lugutijig Poligap aq apoqonmuatl ta'n tel lugowatl Nisgam. Poligap etli nqalatl na mnigu teluisig Gelit ugjit ilgwenaji ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl aq apoqonmuaji gegnu pmita'new Nisgamewigtug.

Amgwesewei Poligap getu tlimatl Taitusal ugjit Nisgam ugmimajuinumg na'te'l. Amujpa megenug ta'nig iganpugua'tijig a'sutme'winu'g. Amujpa gegnu pmita'jig aq mo malolti'gw gisna opla'taqati'gw.

Ta'puewei telimatl Taitusal ta'n telteg gina'muanew gisigu'g, aq gisigui'sgwaq (gisigui'sgwaq amujpa siaw gina'mua'tijig me' maljewe'jg e'pijig aq e'pite'sg). Telimatl ta'n telteg gina'muanew na maljewe'jg ji'n mug aq maw gisteju'g. Ugtejgewei tlimatl ta'n telteg Nisgam ugtmimajuinumg tlo'ltinew. Amujpa wantaqamigsultinew aq wele'wanew igtigig. Mut gi'gaita'new, mut masgelmuanew aq mut gisa'lanew Nisgam ugmimajuinumg nigtui-ta'new.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'suatl Taitusal (1.1-4)

Amujpa megengig mimajuinu'g ugjit iganpugultinew a'sutme'winu'g. Ula iganpugultijig amujpa gegnu pmita'jig (1.5-16)

Ta'n teloltijig Nisgam ugta'sutme'winu'g (2.1-15)

Nisgam ugtmimajuinumg amujpa gegnu pmita'jig (3.1-11)

Ugtejgewe'l glusuaqann (3.12-14)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmul ula wi'gatign ugjit gi'l Taitus. Ni'n na Gjnisgam uglugowinuml aq Se'suguli ugtapostale'witeml. Megnimg'p aq wejg-wigimim'p apoqonmuan Gjnisgam ugtmimajuinumg ta'n gisi mgnaji glaman me' teli gtlams'tasulti'tij. Megnimg'p ilgwenan aq giasgiw gegina'muan waju'aq Gjnisgam ugteliaqeweim, aq sape'ultinew ta'n tel mimajulti'tij. ² Ta'n goqwei getlams'tasulti'gw wet-taqane'was'g ta'n goqwei Gjnisgam teplumugsi'gup ignmuin, ula iapjiwewei mimajuaqan. Gjnisgam ta'n mo egsuegw teplumugsi'gup ula mimajuaqan gesgma-naq ugs'tqamu el'tas'tnugweg. Geitu'g tla'tegetew ta'n teli tplumugsi'gup. ³ Ta'n tujiw tetaputesg na'gweg gisi iga'qeg ula giasgiwewei musga'tuaji mimajuinu'g gelu'lg ugtagnutmaqanmg ta'n gis pestunmaqapnig. Ni'n iga'tuim'p ugjit pestunmatmn muta Gjnisgam ta'n westaugsi'gw wet tlimip na tla'tegen.

⁴ Taitus gi'l na maw gigwaji 'ngwis Gjnisgamewigtug muta wijei teli gtlams'tasi'gw. Etamgig Gjnisgam gujjinu, aq Se'suguli, na Nujiugs'tawi'wet ul'telmulin aq ignmulin uggelu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamung.

Poligap telimatl Taitusal tl lugwelin mnigug Gelit

⁵ Ni'n naqalul'p mnigug teluisig Gelit, 'ms't goqwei iljogwa'tutes ta'n te's'g goqwei tel nut'ag aq 'mgnates ta'nig iganpugultitaq a'sutme'winu'g te's gutanjij'.

Migwite'te'n ta'n tel gnu'tmulap. ⁶ Ta'n wen getu iganpuguit ta'nig getlams'tasultiliji amujpa na mo we'jituam't amsalteg. Amujpa na newgte'jilitl ugte'piteml. Un'jang amujpa getlams'tasultiliji Se'susewigtug aq mo winjig wisun geggunmi'ti'gw ugjit ewnasoltinew aq listmu'tinew. ⁷ Ta'n wen iganpugutuaji ta'nig getlams'tasultiliji nujo'tg Gjnisgam ugtlugowaqan. Etna na ugjit amujpa na mo we'jituam'g amsalteg negmeg. Amujpa na mo metua'tegegw aq mo jaqaliqqwaig gisna mo getgiegw gisna mo jaqali matnaqqegw, aq mo pisoqqewe'egsigw. ⁸ Amujpa na wele'waji ta'nig getlams'tasultiliji ta'n pa tujiw aq ignmuaj getgunimgewei aq wel smaji. Apji ula'teget aq welm'toq ta'n tele'g. 'Ms't wen wele'watl apjiliw ta'nig getlams'tasultiliji. Amujpa na nestue'g, getlam pmiet, aq sape'wit. Mo winjigtug ugtangita'suaqanm awna menaqa angita'sit. Amujpa na mo ignmatmun ta'n pas'g goqwei ugs'tqamu assumulin aq ilgwenin. ⁹ Amujpa na melgotg na giasgiwewei glusuaqan ta'n gis lita'sites aq ta'n wijei tel gina'mua'ti'gw. Na tla'tegej na gisi ulgwiijimataq igtigig aq giasgiw gina'muataq ta'nig getantu'tij. Gisi musga'tuataq ta'n goqwei opla'tu'tij glaman 'pqoji ns'tmu'titaq.

¹⁰ Muta pugwelgig eimu'tijig Gelitewaq, apjiliw Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig gatu elistmu'tijig aq pews'tmu'tijig. Na matamie'tij, 'ptigisei ta'n goqwei wesgutmi'tij aq gisgua'tiji igtigi ta'n goqwei mo tali ug-

tapsuninug Gjinisgamewigtug. ¹¹ Amujpa na naqa'laji ta'n telewistu'ti'tij, muta ajna'la'tiji alt mimajuinu'g aq maw wigumaq ta'n teli opl gina'mua'ti'tij. Mo teltenug na tl gina'mua'tinew. 'Lpa na ntaqo'qon muta pas negmow getu suliewei e'gatmi'tij. ¹² Gelitewa'j 'lpa negmiganigjitegewinu'gig newgte'jit, teluet, "Mawi nta egsua'tijig Gelitewa'q, aq 'nsano'qonultijig pa wije' aq wi'sisg. Malo'ltijig aq pas'g getu ugjua'tu'titl umustiw-al." ¹³ Na teliaq. Etna na ugjit smtug naqto'jig aq mo wesimam'tjig glaman sa'sewgwijultitaq aq apaita'taq teliaqeweigtug aq siaw gnnultitaq. Na tujiw me' melgi gtlams'tasultitaq, ¹⁴ aq ma piam majulgwatmi'tigul Lesui'peweie'l atugwaqann aq 'tplutaqan. Gisitu'tipn mimajuinu'g ta'n mo puatmitigup teliaqewei. Na tujiw ml'gi gtlamsitasultitaq. ¹⁵ Na mimajuinu, ta'n gelu'lg ugtangita'suaqanm, 'ms't goqwei nmituaten gelu'lg. Gatu mimajuinu, winjig ugtangita'suaqanm, 'ms't goqwei nmituaten winjig aq nuttew winjig muta mo getlams'tasiug aq ilgwenit winjigigtug. ¹⁶ Negmow ta'n winjig ugtangita'suaqanmual teluejig, "Nenaqat Gjinisgam," pas'g musga's'g ta'n telo'lti'tis egsua'tijig. Gi'gatgamigsultijig aq mo jigs'tmu'ti'gw aq mo tepawgtulti'gw goqwei gelu'lg gisa'tunew.

Giasgiw gina'muata

2 Gatu awna gi'l amujpa na gegina'muen ta'n telgitas'g Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm, ugjit ta'nig getlams'tasultijig. Amujpa na gegnu pmita'jig aq amujpa na tel gina'muen. ² Tlimug gisigu ji'nmug pa'qo'ltinew aq mut ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew aq ilgwensultinew. Tlim ns'tuo'ltinew aq 'gji'tmite'tmnew, ml'go'tmnew ta'n teli gtlams'tasultitij aq ta'n teli gsalanew igtigi aq maw gisipugutmnew. ³ Pa na wije' tlim gisigui'sgwaq sangewo'ltinew ta'n tel mimajulti'tis aq sape'ultinew ta'n telgitasulti'tis. Mo teltenug alagnimanew wenn, gisna 'nqana'ma'tinew. Amujpa na gegina'mua'tijig ta'n goqwei gelu'lg. ⁴ Na tujiw gis gina'mua'titaq maljewe'jg epilijig 'gsalanew ugji'nmumuaq aq un'januaq. ⁵ Gis gina'mua'titaq 'ns'tuo'ltinew aq mo ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew gatu awna ilgwensultinew aq na tl sape'ultitaq. Gis gina'mua'titaq pegatnma'tnitaq, welm'tu'titaq aq gepmitelmataq ugji'nmumuaq. Na tujiw ma wen milutmug Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Amujpa na nemulg aq musgalsin ugjit gelu'lg lugowaqan gisa'tun. ⁶ Pa na wije' ulimug maljewe'jg ji'nmug mo ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew aq ilgwensultinew aq tla'taqatinew ta'n telteg Gjinisgam ugtagnutmaqanm. ⁷ Amujpa na gi'l gelu'lg 'gtlgowaqanm elugwatmn ta'n tl majulgwalultaq. Getmite'te'n ta'n tel gina'muen aq ml'go'te'n ta'n tel gegnu pmalsin. Na tel glusi aq na tel gina'mu.

⁸ E'we'n giasgiwewei glusuaqann glaman ma wen we'jitulug amsalteg aq ta'nig getan'sgig 'ntaqo'ltitaq. Ma gugunmi'ti'gw goqwei winjig tluenew ugjit gi'l.

⁹ Ulimug gisteju'g jigs'tuanew ta'nig assumgwi'tiji aq tetapua'lanew 'ms't ta'n te's'g goqwei. Mo teltenug

apaji usguma'tinew ¹⁰ gisna gmutmanew. Awna telteg musga'tuanew apji ulm'tu'tinew aq gis lita'sualaten. Na tla'taqati'tij gisa'tutaq Gjinisgam ugglusuaqanm gepmite'tmuaten ta'n tel mila'taqati'tij, na Gjinisgam ta'n westa'ugsi'gw.

¹¹ Gjinisgam neia'tuaji ta'n teli ul'telmapni mima-juinu'g, ta'n tujiw Se'suguli nepgeg aq apaji minunsiteg glaman mimajuinu'g gisi ugs'ta'titaq. ¹² Gjinisgam pualugsi'gw ignmug ilgwennguginenu aq amujpa puna'tu'g 'ms't goqwei ta'n ejigla'lugsi'gw Gjinisgamewigtug. Mo puannug piamitelsin ula ugs'tqamu. Pualugsi'gw menaqqajewei sangewo'ltinenu, teta-pua'tinenu aq sape'ultinenu ta'n tel mimajulti'gw ula ugs'tqamug ¹³ ge's esgma'tmu'g Gjinisgam mujgajewe'g ugnagwegm. Na gelu'lg na'gweg Gjinisgam ta'n emtoqwalu'g neia'sitew maw uggepmitelgaqanm aq maw Se'suguli ta'n westa'ugsi'gw. ¹⁴ Se'suguli igalsip, ugjit jigla'luginenu ta'n te's'gl goqwe'l winjiggl. Igalsip ugjit waqamo'ltinenu aq gisa'lugsi'gw gepmo'ltinenu ugtmimajuinumg, ta'n tleiaultijig pas'g negmeg, aq apji 'gtu ula'taqatinenu.

¹⁵ Gnu'tmu wegla aq e'we'n 'gtassusutim ta'n telgi'g geggunmn nespi ulgwijimjig ta'nig wen nutasgig. Amujpa na wegla gegnu'tmajig 'gtmimajuinumg aq munsaiw ugjit tla'taqatinew. Ta'n tujiw wen opla'tegej amujpa na gegnua'tat ta'n tla'tegetew. Telteg gis tla'tegen muta Gjinisgam ugtassusutim geggunmaj. Mut ignmuaw wen pepsitelmulin.

Ta'n telteg tlo'ltinew ta'nig getlams'tasultijig

3 Migwim 'gmimajuinumg jigs'tuanew ta'n 'tplutaqan telueg aq jigs'tuanew ta'nig iganpugultiliji aq igani assusultiliji. Apji gisgajo'ltinew lugwatmnew gigwajiaq 'lgowaqan. ² Tlimug, "Mut ta'n pas wen mili-manew, gatu awna sangewo'ltigw aq ul mawo'ltigw aq apji uleiug 'ms't mimajuinu'g." ³ Ginu na elg amgwes wije' telo'lti'gup. Na pesoqopti'gma'ti'gup, ewna-so'lti'gup, elistmu'ti'gup, aq oplita'ti'gup. Papuaqan, pugtewij aq winsuaqan assumugsi'gup. Wini angita'sulti'gup ta'n tel pmalsulti'gup wisguo'qonigtug. Masgelmugsi'gw aq ginu masgelmugupnig. ⁴ Gjinisgam ta'n westawugsi'gw musga'tugsi'gup ta'n teli ulm'toq aq ta'n teli gsalugsi'gw. ⁵ Mo na ugjit ta'n tel gelu'lg lugowaqan ginu gisa'tu'g gatu pas'g negm Gjinisgam ta'n teli ewlitelmugsi'gw, etna na ugjit weji ugs'ta'ugsi'gup. Ejigla'toqol 'gtlue'utinal ta'n tel waqama'lugsi'gw aq minui ugs'tqamua'lugsi'gw. Wejuli Nisgam pilei mimajuaqan ignmugsi'gw. ⁶ Gjinisgam ignmugsi'gw na Wejuli Nisgam 'gtinnal i'mlij iapjiw. Se'suguli Nujiugs'tawi'wet gis tla'teget ugjit ginu. ⁷ Gjinisgam wel'telmugsi'gw glaman ginu gisi tetapuita'tesnu negmeg aq weji msnmu'g iapjiwewei mimajuaqan ta'n elita'sulti'gw, je tlia nige' maw mimajulti'gw ula ugs'tqamug. ⁸ Ula ta'n goqwe'l i' tlimuloqopnn na 'ms't teliaqal, ula al apji munsaiug negmow ta'n getlams'tasultijig, glaman ango'ttaq aq apji ula'taqatitaq aq gegnu pmita'taq. Na tujiw 'ms't wen ulapettew. ⁹ Mut wit toqwa'law mimajuinu'g ta'nig getu gigajolti-

jig, wesgutmi'tij ta'n goqwei ma gisi asitemgwi'tigul aq ta'n tel gneg wetagutmu'ti'tij ujjuaqi'g gi'gaja'suaqan aq weji ntultijig ugjit Mowiso'q ugt'tplutaqanm. Muta mo glu'lgtnug aq mo tali ugtapsuninug. Ma ugji gisg-ma'tiwoq ugjit ta'n teli gtlams'tmu'tioq. ¹⁰ Pas'g ta'pu gnua'tu na mimajuinu ta'n gisa'laji nigtuita'new ta'nig getlams'tmu'tlijig. Na tujiw mut nugu 'lgo-waqana'lanew. ¹¹ Gilew geituoq na telamugsit mima-juinu ejigla'sit ta'n etl tetapu'aq aq eliet ta'n etl winjig. Ugtlue'uti'l wissuignemtl aq ilsumtl lue'winuin.

Ugtejgewe'l ta'n getu tlimul

¹² Ta'n tujiw 'lgimg na ji'nm Altemas gisna Tigigus gi'leg, na ta'n tel gisi pgwatun jugu'a ta'n eim 'gjigan teluisig Nigopolis muta gisita'si i'mn na'te'l newgtipug.

¹³ Ml'gi ugjo'te'n ta'n tli apoqomuatesg Si'nas na nutagnutmewinu aq maw Apollos. Gitg gisgajugtug ta'n tl maja'titaq aq amuj angapte'n 'ms't goqwei gugunm-new ta'n tli pqotanga'titaq. ¹⁴ Amujpa na ginu 'gmimajuinuminat getantu'tij ugmimajuaqanmuow glaman gisi ugtuapsultitaq aq angweiwa'titaq wigumaq aq gisi apoqonmatultitaq ta'n tel nuta'ma'tis. Mo teltenug maloltinew, gatu awna amujpa na tepawgtig ta'n tel mimajulti'tij.

¹⁵ Ta'n te'sijig wijitgweiwijig ni'n, wel'ta'sualugsioq. Wi'titesnen ta'n te'sijig nitapenaq ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug. Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sioq. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

Piliman

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Piliman na milesit ji'nm ta'n geggunaji gisteju'g. Mesgi'g na wiguaq aq a'sutme'winu'g na'te'l mawa'laji. Poligap wesgumatl Pilimanal, uggistejuml Onesimus maw Algipus ta'n tujiw ewi'gmuaji Golasiewaq. Toqo tel'ta'sultieg Piliman wigit na gjigan Golasieg Nige' ta'n tel wi'giget ula wi'gatign Poligap wet pisit laplusang ta'n tel lugowapnn Westaulgl. Getu' iga'latl Onesimus, Piliman uggistejuml ta'n wesumugwa'litl. Nige' Onesimus getlams'tuatl Westaulgl aq mawi apoqonmuatl Poligapal. Poligap munsotmuatl Pilimanal ugsua'lan Onesimus pa wije aq witapal aq wijig'tijig Nisgamewigtug. Mo na pas'g gisteju ta'n wesumugwap. Poligap aq Piliman witapewijig etna na ugjit Poligap etamatl weli ugsua'latl Onesimus.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug
 Poligap poqji tl wi'gmuatl Pilimanal aq wel'ta'suatl (1-3)
 Telimatl Piliman mawi ms'gi'g ta'n Onesimus apoqonmuatl (4-7)
 Etawaqtmuatl Pilimanal uli ugsua'latl Onesimus (8-22)
 Ugtejgewe'l glusuaqann aq a'sutmaqan (23-25)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmul gi'l Piliman. Laplusang nige' weji pisi ugjit Se'suguli ta'n tel lu-gog'g. Ni'n maw Timoti, 'gjignaminu Se'suguliewigtug, wel'ta'sualneg. Mawi gsitelmuleg ta'n maw luguti'gw Gjinisgamewigtug. ² Aq mawi ul'ta'sualg'tjig maw ta'nig getlams'tasultijig weltesgatultieg giguaq, aq gg-we'ji'jinu Se'suguliewigtug Appia, aq gitapenu Algipus ta'n nuji pestunmuet. ³ Etamgig Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

Piliman ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n teli gsalj ta'nig getlams'tasultiji

⁴ Nitaptut, Piliman tetuji gsalul. Ta'n te's a'sutmai, ewi'tul aq miwatmaq Gjinisgam ugjit gi'l, ⁵ muta nut-maiap ta'n teli gsalj Gjinisgam ugtmimajuinung aq ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamaw Se'sus aq ta'n teli gsalj. ⁶ Etamg Gjinisgam ignmugsinenu ta'n tel mawagnutma'ti'gw me' pmi ns'tasultinenu 'ms't go-qwe'l ta'n Se'suguli gis tla'teget ugjit ugtmimajuinung. Etamg Gjinisgam na tla'tegen ugjit ginu ta'n teli get-lams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Na tliaj. ⁷ Nitaptut, mawi gsitelmul. Ta'n teli gsaljig igtigig ma'muni ulgwi-ja'lit. Elt maw ulgwija'laji uggamlamunual ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinung.

Poligap agnutmatl Piliman ugjit Onesimus

⁸ Se'suguli ignmuit na ml'gigno'ti ugjit tetujita'sin aq tlimulin ta'n giasgiwewe'i tla'tegetes. ⁹ Pas na ta'n teli

gsalul wet naqamasi ta'n tl ml'gimulin aq awna pipan-imul ugjit tla'tegen. Tali ulm'tun tla'tega ugjit ni'n ta'n gisigui aq nige' laplusang pisi ugjit Se'suguli. ¹⁰ Toqo nige' ni'n etamul ugjit Onesimus, "Apigsigtu aq ule'w", muta negm 'ngwisip Se'suguliewigtug. Ge's eim laplu-sang telimg'p ugjit Se'sugulial aq Onesimus gis gawas-gita'sit aq getlams'tasit Se'suguliewigtug. Nige' pa wi-jei aq 'ngwis. ¹¹ Negm ggisteju'm mujga amgwe-seweieg mo tali ugtapsunigup ugjit gi'l, gatu nige' mawi ugtapsunit ugjit gi'l aq ni'n.

¹² Ni'n nige' apatgimg. Tetuji me'gitelm'g. Na tetuji musuala's. ¹³ Gsatmug siaw gu'gung ni'neg gis nige' laplusang pisi ta'n tel pestunmatmap gelu'lg agnut-maqan glaman gis tli apoqonmuitew st'ge' ta'n gi'l tli apoqonmuites, pa na i'mn tet. ¹⁴ Gatu awna mo getu gi'gaja'lulu apoqonmuin ni'n, gatu me' 'gsatmug gi'l tla'tegen ta'n teli ul'te'tmn muta gi'l ggisteju'um, glaman ma goqwei tla'tegew glapis gi'l tli ul'te'tmn.

¹⁵ Etug jel Onesimus ejigla'sip ijga'ji', glaman nige' gisi wijitgweiultew ta'n teli pgitawsij. ¹⁶ Gatu nige' mo pas'g gistejuip me' naji ma'mun tepawgtit. Nige' ginu 'gjignaminu Se'suguliewigtug. Maw me'gitelm'g ni'n. Naji me'gitelmates aq me' gi'l ulapetmates ta'n tel gis-tejuj aq 'gjignaminu Se'suguliewigtug.

¹⁷ Geitu teli ugsua'lin 'st'ge' gitap. Tli ule'w negm pa wije aq ni'n ta'n teli ule'wi't'p. ¹⁸ Tl'ta'sin opla'l'sg gisna tett'sg goqwei, iga'tui ni'n tettuo'qon. ¹⁹ Nige' ewi'gm npitnigtug, "Ni'n Poligap apat apangitultes." (Gatu getu migwimul etna ni'n elannap Gjinisgamewigtug aq jigs'tuig.) ²⁰ Na glaman nitap tali ulm'tun na tla'tega

ugjit Gjinisgam ugwisunmg, ulgwija'tui 'ngamlamun
muta wijigati'gw Se'suguliewigtug.

²¹ Weli gji'tu maw ulite'tm ta'n goqwei ewi'gmul ula
wi'gatignigtug. Geitu gi'l tla'tegetes aq je me'. ²² Elita'si
Gjinisgam asite'tmugsinew 'gta'sutmaqanml 'ms't ta'n
te'sioq aq ignmuitew ni'n apaja'sin gilew ta'n eimoq.
Glaman gisgaja'tuites ta'n tli gtugunites.

Enmigiaspiaqewe'l

²³ Epapalas, ta'n pisit lapusang maw ni'n, muta ma-
julgwalat! Se'sugulial, wel'ta'sual'sg aq puatg wi'tugsin.

²⁴ Aq elt nigmenaqaq ta'n maw lugutieg Malg, Alistalgus,
Temas aq Lug puatmi'tij wi'tugsinew.

²⁵ Etamg Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew 'ms't
ta'n te'sioq aq ignmugsinew uggelu'lgm. Glapis ap ne-
mu'lan, Poligap.

Gisi Mgnaji Mimajuinu'g

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Na wi'gatign ugjit na gisi mgnujig mimajuinu'g ewi'gas'g ugjit apgua'lanew ula a'sutmewinu'g. Na tetuji git-nm'tijig getu iga'tu'tij ta'n teli gtlams'tasultijig. Ula wi'gatign ewi'gas'g ugjit apgnua'lanew aq munso'ltinew ta'n tel siawi gtlams'tasultijig. Ta'n wen ewi'giget musga'tugsi'gw Westaulg na wije nisgamewit 'st'ge' Gjinisgam. Telui'tatl Westaulgl, "Gwi's." Na tel musga'tugsi'gw me' espe'lin Westaulgl je mu ta'n pas'g wenn ansale'wiliji, iganigjitegewinu'g gisna we'gaw Mowisal.

Pegisinneg gisa'tun pilei gis agnutmamgewei ugjit mimajuinu'g aq iganapti'gmugsi'gup wa'so'q. Ta'n teli np'g'pnaq gujjieweigtug gis jigla'toqol gtlue'utinal. Jigs'tmug ignmugsitesnu atlamuti ggamlamuninal. Ta'n wen ewi'giget migwimugsi'gw negmow ta'n sa'q getlams'tmu'tipnig. Gegnu pmita'pnig ta'n pas'g goqwei getu tliaq. Telimugsi'gw, 'Mut legetmnenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw awna punajo'tmnej ms't goqwei ta'n ete-gigjennugsi'gw aq igani Itaigw majulgwalanenu Westaulg. Ula Gisiteget tel puatg. Ge' siaw lapultinej Westaulgeg. Mo puniegup ugjit ta'n teli amasgipnnut'p aq gujjiewto't'p.

Gatu awna gispugutg ms't goqwei aq nige' pemgopit ugt'pung ugtinaqanmg Gjinisgam Gisitegelitl mut-putimg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gjinisgam wet saputi glulugsi'gw uggwisg (1.1-3)

Westaulg me' espe'g aq ta'n pas'g tegan ansale'wijig (1.4-2.18)

Westaulg me' espe'g aq Mowiso'q aq Ja'suao'q (3.1-4.13)

Negm na mawi espe'g patlia's (4.14-7.28)

Mawagnutmamgewei ta'n gisitoq maw gelu'lg (8.1-9.28)

Pas'g newgt ta'n teli np'g'p aq na tepiaq (10.1-31)

Amujpa siawi majulgwalug Westaulg, nige' aq iapjiw (10.32-13.25)

¹ Gi's na nige' sa'q, Gjinisgam Gisiteget i' glulapni gujjina'gi'g. Gaqais nemi'gl ta'n teli agnutmaji. Wet saputi glulasni iganigjitegewinu'gi'g. ² Gatu nige', ula na'gwegl, wet saputi glulugsi'gw uggwisg. Negm na Gisiteget newgtunatl uggwisl teluisilitl, Westaulg. Etna na negm ta'n wet sapu tl lugwet, ta'n teli'toqop ugs'tqamu. Negm na newgte'jilitl ta'n Gisiteget mege-napnn ugjit ugtaligamlin 'ms't goqwei enmi giaspiaq. Se'sus na. ³ Weji paqtasit Gisiteget uggepmitelgaqanm aq wije tel Nisgamewit 'st'ge' Ujil. Nujo'tg ugs'tqamu aq 'ms't goqwei mawn'g ta'n negm teluej. Na tel mawi'gna'qal ugglusuaqanml. Gisa'laji mimajuinu'g gis waqama'tuan ugtlue'utiwal, aq nige' epit wa'so'q ugti-na'qanmg Gisitegelitl, ta'n mawi espe'litl aq ta'n pajiji melgi'gna'litl.

Gjinisgam uggwisl mawi espe'litl je mu ansale'wijig

⁴ Gjinisgam na uggwisl gisa'lapnn me' mawi espe'litl je mu na ansale'wijig. Pa na wije Gjinisgam ignmuatl wisun me' aji espe'g je mu ta'n te'sijig ansale'wijig.

⁵ Gjinisgam telimatl uggwisl,

"Gi'l nige' 'ngwis. Gisgug nige' ni'n na gujj."

Gatu menaq ula telimagul ansale'wilitl. Wesgumatl ug-gwisl teluej,

"Ni'n ujjitew aq negm 'ngwisitew."

Gatu menaq ula telimagul ta'n pas'g tegan ansale'wil-itl. ⁶ Ta'n tujiw Gjinisgam Gisiteget getu petgimateg newgtunatl uggwisl ula ugs'tqamug ap na teluet,

"Ni'n Gjinisgam teluei,

'Ta'n te'sijig ntansale'witemg amujpa na, emtoqwala'titl.'"

⁷ Etna na ula ta'n Gjinisgam teluet ugjit ug-tansale'witemg,

"Ni'n, Gjinisgam, gisi'gig ntansale'witemg pa wije aq ugju'sn.

Smtug tela'taatiji ta'n ni'n tel puatm aq 'ntlugowinu'jmg gisi'gig na tel melgi'gna'tij pa wije aq sisue'ugtlin."

⁸ Gatu ugjit uggwisl Gjinisgam teluet,

"Gi'l Nisgamewin 'st'ge' ni'n

aq 'gtelege'wa'gim iapjiwewe'tew.

Iganpugu'tajig 'gtmimajuinumg giasgiwewei.

⁹ Gesaljig ta'n goqwei mimajuinu'g

tela'taatiji ta'n tetapu'aq

aq masgelm'jig ta'n tela'taatijig

aq ta'n mu tetapuaqtng.
 Etna na ugjit ni'n Gjinisgam
 ta'n emtoqwalin gisi mgnmul
 aq gisa'lul ul'ta'sin
 aq maw gepmitelmulin je mu gitapaq."
 Na ula Gjinisgam telimatl uggwisl. ¹⁰ Elt Gjinisgam
 Gisiteget teluet,
 "Gi'l, Gjisaqamaw, amgweseweieg gisitu't'p ugs'tqa-
 mu
 aq 'gpitng el'tu't'p musigisg.
¹¹ 'Ms't goqwei gaqi gs'ga'sgt'tew
 gat gi'l siaw i'ttes, apji mimajites.
 'Ms't ugs'tqamu aq musigisg sa'gu'atal 'st'ge' aligal.
¹² Mawanga'tun 'st'ge' pitu'gun
 aq tl gawasga'tutew pa wije'i aq aligew.
 Gat u gi'l apji wije'tes aq mo eigtnug gisigu'en."
 Na ula Gjinisgam Gisiteget telimatl uggwisl. ¹³ Elt Gjin-
 isgam telimatl uggwisla,
 "Tet pa'si 'ntinaqanmg glapis wissuignemg
 ta'nig getanijig aq iganpugu'tuatesq."
 Gat u mo eigtnug ula telimagwi ugtansale'witemg.
¹⁴ Wenig ta ansale'wijig nige'? Etna na negmow ta'n
 elugowa'titl Gjinisgaml. Aq elgimujig apoqonmuan
 ta'nig Gjinisgam ugs'tawiataq.

Mawgi'g ta'n teli ugs'tan

2 Amujpa melgugtmug ula teliaqewe'l ta'n nut-
 mu'gup ugjit Westaulg aq ta'n tli ugs'taten. Amuj-
 pa gnnmug 'ggamlamunuaq glaman ma jiglitagw Gjin-
 isgam ugteliaqeweimg. ² Na ansale'wijig telima'tipni
 nujjina'qi'g Gjinisgam ugglusuaqanml, aq Gjinisgam
 musga'tuapni na teliaq. Ta'n wen mo majulgwatmug
 aq mo jigs'tmug, gisi ugtapetew ta'n tel te'p'g. ³ Lpa
 ma gis smugtmug pa na liaptmug aq mu jigs'tmug na
 glusuaqann telgi'g ta'n tli ugs'ta'titesnu. Gjisaqamaw
 na Westaulg amgwesewei gis wi't'g ta'n tli ugs'taten
 aq weget ta'n nutmua'tij giasgiwewei geg-
 nua'tugsi'gup ula teliaqewe'l aq getlams'tasulti'gup.
⁴ Gjinisgam elt musga'tugsi'gup teliaq ta'n goqwei
 negmo wesgumapni ta'n gaqais milamu'gl paqalai-
 waqann aq mesgi'gl 'lgowaqann elugwatg'p. Ign-
 mugi'gup ml'gigno'ti ugjit lugowaqan lugwatmu'g aq
 mesgi'gl paqalaiwaqann. Na wet tla'tegep ta'n tujiw el-
 gitmugi'gw na nujiapoqonmuelitl na Wejuli Nisgaml.

Westaulg ilgwennugsi'gw ta'n tli ugs'ta'titesnu

⁵ Geitu'g Gjinisgam mu iga'lagupni ansale'wiliji igan-
 pugutmnnew pilei ugs'tqamu ta'n jugu'etew. ⁶ Gat u aw-
 na na'tami ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,
 "Gjinisgam, paqalaiwin gi'l
 ta'n tel sespetelm't mimajuinu aq ta'n tel me'gitelm'j.
 Negm pas'g mimajuinu pas'g ugsitqamugewaj.
⁷ Eli't'p negm me' ijga ejinpilitl
 je mu ansale'wijig ugjit ijga'ji'j.
 Gisa'lat'p gepmitelmut aq saqamawin.
 'Ms't goqwei nujo'tg ta'n weji gisita's'gl ugpitng.
⁸ Ignma't'p iganpugutmn 'ms't goqwei."

Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn.
 Na ula glusuaqan "iganpugutmn," telueg Gjinisgam
 eliapnn mimajuinu'l assutmlin 'ms't ta'n te's'g goqwei,
 aq mo goqwei naqtmugup. Pas'g na me' menaq nemi-
 tuggw iltutmug 'ms't goqwei gatu glapis. ⁹ Gat u geji'g
 Se'sus. Gjinisgam gisa'latl mu tetuji espe'nigul je mu
 ansale'wijig ugjit ijga'ji'j. Gjinisgam na wet tla'teges
 glaman Se'sus gisi np'tew ugjit 'ms't wen. Na teli ul'tel-
 mugi'gw. Geji'g nige' gis pajiji gepmite'tasit aq
 Gjielege'witewit aq 'ms't goqwei nujo'tg ta'n weji gisi-
 ta's'gl ugpitng. Na gis wet tliaq ta'n teli ulmaje'g'p
 glapis npmn. ¹⁰ Na tetaputeg ugjit Gjinisgam, ta'n 'ms't
 goqwei gisitoq aq nujo'tg, gisa'latl Westaulgl gugunm-
 lin ugt'pun ta'n tetaputeg negmewe'l, ugjit ta'n teli ul-
 maje'lig'p. Gjinisgam Gisiteget na wet tla'teget. Gisa'la-
 ji pugwenniji mimajuinu'g ugtlams'tagun aq gisa'laji
 negmow unjannin. Pualaji gepmitelmugsultinew 'st'ge'
 ta'n tel gepmitelmuj uggwisl. Etna na negm Westaulg
 ta'n iganapti'gmuaaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq.
 Na.

¹¹ Gisa'laji mimajuinu'g ugtlue'utiwal gasa'tuaji.
 Negm aq ta'nig gisa'laji waqamo'ltnew, 'ms't
 newgte'litl ujjual. Etna na ugjit Se'sus mu netaqitel-
 magw tlui'tan, "njignamg aq 'ngwe'ji'jg." ¹² Telimatl
 Gistegelitl,

"Gjinisgam agnutmua's ugjit gilew, wijigmgig.

Ta'n tujiw mawita'ieg, miwatmultes aq emto-
 qwalultes."

¹³ Aq elt teluet,

"Gjinisgam 'gpitng igalsi."

Aq ap teluet,

"Ula eim aq nn'jang na mimajuinu'g
 ta'n Gjinisgam ignmuipni."

Na teluet Se'sus.

¹⁴ Telui'taji ugtmimajuinumg, "Nn'jang." Negmow na
 mimajuinu'ultijig, etna na ugjit Westaulg negm maw
 mimajuinu'alsip 'st'ge' negmow. Ula wet tla'tegep
 glaman ta'n teli np'g'p gisannatal newgte'tlitl ta'n geg-
 gung ml'gigno'ti 'npuaqanei, na mn'tu'l. ¹⁵ Ne'gaw ji-
 patmu'gup 'npuaqan, ta'n teli pgitawsulti'gw, gat u
 gisa'lugsi'gw mu nugu jipatmnenu. ¹⁶ Nige' weli 'gji'tun
 mu na ansale'wiliji ta'n apoqonmuagwi gat u awna
 ewi'gas'g'p,

"Apoqonmuaji ta'nig wettaqia'tiliji Aplameg."

Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn. ¹⁷ Etna na ugjit weji
 mimajuinu'alsip 'st'ge' igtig mimajuinu'g aq tele'g
 'st'ge' negmow glaman ewlitelmuaji. Gat u mu pa-
 ta'tegegup glaman mawi espe'g patlia'suit ugjit neg-
 mow ta'n tel lugowaj Gjinisgaml. Getlamiet aq igalsit
 glaman mimajuinu'g ugtlue'utiwal gisi apigsig-
 tas'gt'tal. ¹⁸ Aq nige' gisi apoqonmuataq negmow ta'n
 mn'tu weje'waji pata'taqatinew muta Westaulgl wije
 mn'tu weje'watl pata'tegenin aq welmaje'lig'p gat u mu
 na pata'tegelugup Westaulgl, na.

Se'sus me' espe'g je mu Mowiso'q

3 Nigmatut, ta'n getlams'tasultioq Se'suseg, gis
 wigumugsioq Gjinisgam Gisiteget ugjit

sape'ultinew. Angitelmug Se'sus. Gisiteget petgimappn ugjit mawi espe'n patlia'suin. Apoqonmugsi'gw ta'n te's'g goqweieg ta'n tlei ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq agnutmugsi'gw Gjinisgaml. ² Westaulg tela'teget 'ms't goqwei Gjinisgaml telimt'pnn, Gjinisgam ta'n meg-napnn ugjit lugwatmn ula lgowaqan. Pa na wije aq Mowis tela'teget 'ms't goqwei ta'n Gjinisgaml telimt'pnn ta'n teli ilgwenaj Gjinisgam ugtmimajuinumg. ³ Gatu Westaulg me' espe'g aq Mowiso'q aq tepawgtig me' gepmitelmugin. Pa na wije aq ta'n wen etlitoq wen'ji'guom me' gepmite'tasit je mu wen'ji'guom ta'n etlitoq. ⁴ Te's wen'ji'guom na eig newgte'jit ta'n 'ms't goqwei iganpugutg. Gjinisgam na negm ta'n 'ms't iganpugutg. ⁵ Mowis, na Gjinisgam uglugowinu'jml, gigwajielitl. Tela'teget ta'n Gjinisgaml telimj. Ilgwen-naji Gjinisgam ugtmimajuinumg Isle'laq, aq wesgutg'p ta'n goqwei Gjinisgam tlimugsitesnu me' enmiaq. ⁶ Gatu awna Se'suguli na Gjinisgam uggwisl. Na gi'gwajiet aq tela'teget ta'n Gjinisgaml telimj. Mu negm pas'g lugowinu, gatu awna negm na Gjinisgam uggwisl, Se'sus ta'n 'ms't goqwei mawn'g aq iganpugutg. We'gaw iganpugu'tuaji 'ms't Gjinisgam un'jang. Ginu na Gjinisgam un'jang. Amujpa na siaw melgo'tmug, ta'n tl majulwalatesnu glapis ugte-jgwei. Siaw lita'sua'latesnu Se'sus aq tlimatesnu igtigig ugjit negm. Mu jiglapasualawg Gjinisgam aq ma liamulug.

Gjinisgam ugtmimajuinumg atlasmultitaq

⁷ Na glaman ma liaptmug muta Wejuli Nisgam teluet,

"Ta'n tujiw nutat ta'n goqwei
Gjinisgam telimugsioq nige' gisgug,

⁸ jigs'tmug. Mut ml'gatpa'tinew, pa wije aq gu-
jjua'qi'g,

ta'n elistua'titeg Gjinisgaml
na na'gwegl ta'n eimu'ti'titeg paqtaqamigtug.
Melgatpa'tipnig uggamlamunuaq
aq wet nu'gwala'tipn Gjinisgaml."

⁹ Gjinisgam teluet,
"Gilew gujjuaqi'g wet nu'gwalipnig aq elistui'pignig.
We'gaw gisi apoqonmaqig aq gegnuimgig ne'wis-
gegipunqeg.

¹⁰ Etna na ugjit wegaiugtaqapnig mimajuinu'g aq
telueiap,

'Mo tetapua'taqati'gw ta'n teli angita'sulti'tij
aq mo getu jigs'tmui'tigul nt'tplutaqanml.'

¹¹ Wegaiap aq ml'g'pugueiap aq ni'n teplumg'pnig,
'Mo eigtnug gisi pisgwita'new na maqamigew
ta'n tli atlasmultinew maw ni'n.' "

Na teluet Gjinisgam.

¹² Nigmatut, ango'tmug, mo wen te'sioq 'ggamla-
mung tel winjigtn, na puni gtlams'tmn aq jigla'sin Gjin-
isgamewigtug. Gjinisgam ta'n apji mimajit gisa'laji mi-
majuinu'g mimajultinew. ¹³ Gatu awna apoqonmatul-
ti'gw ala wen ap igtig te'sigisg'g, glaman ma wen
te'sioq gisgugsin pata'tegen aq gisa'lugsin mlg'sin. Na
tla'taqati'gw ta'n teli pgije'g Gjinisgam me' siaw wigu-

mugsioq ugjit ugsita'tinew. ¹⁴ Pa na musga'tuoq ta'n
tel gegnu mimajultioq na wije siaw melgi gt-
lams'tasultioq 'st'ge' ta'n amgweseweieg, aq glapis en-
migaspiag. Na tujiw maw mimajultioqs'p wa'so'q
maw Se'sugulial.

¹⁵ Na ula Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,
"Ta'n tujiw nutuoq ta'n goqwei Gjinisgam telimugsioq
nige' gisgug na jigs'tmug.
Mut ml'gatpa'tinew 'st'ge'
ta'n gujjuaqi'g tel listua'tipn Gjinisgaml,
na na'gwegl ta'n eimu'ti'titeg paqtaqamigtug.
Melgatpa'tipnig uggamlamunuaq
aq wet nu'gwala'tipn Gjinisgaml."

¹⁶ Wen ta'nig nutua'tipn Gjinisgaml ugglusuaqanml
aq mo jigs'tua'tigupnn? 'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g
ta'n Mowis tewa'la'tipni Ijiptg. ¹⁷ Wen negla ta'n Gjinis-
gam wegaiugtuapni ne'wisgegipunqeg? Na wije mi-
majuinu'g ta'nig pata'taqatipnig aq etli 'npu'tipnig
paqtaqamigtug. ¹⁸ Wenig wesguma'sni ta'n tujiw Gjin-
isgam teplumgiteg, "Mo eigtnug pisgwita'new na
maqamigew ta'n tli atlasmultinew maw ni'n"? Etna na
negmow ta'n mo jigs'tmu'tigupnig. Ta'nig mo getu ma-
julgwala'tigupnn. ¹⁹ Na nige' gisi ns'tasulti'gw, mo gisi
lta'gupnig muta elistmu'tijig aq megtua'titl Gjinisgaml
aq mo getlams'tasultigupnig.

Gjinisgam ugtmimajuinumg atlasmultitaq

4 Me' nige' gisgug Gjinisgam teplumugsi'gw ugjit
gisi lta'nenu ta'n tli atlasmultitesnu maw negm.
Gatu ango'tmug, glaman gisi lta'toqs'p ta'n tli atlas-
multitoqs'p, glaman ma wen esgwa'lam't. ² Ginu nut-
mu'gup gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ugtatlas-
mutim. Ginu ta'nig getlams'tasulti'gw 'lta'tesnu aq
mawi atlasmultitesnu maw Gjinisgam 'st'ge' ta'n teli
tplumugsi'gup. Gatu igtigig ta'n Mowis tewa'la'tipni
Ijipteg mo getlams'tasultiligupni. Elt nutmi'tip na ag-
nutmaqan, gatu mo teli ula'lugwi'tigup. Muta nut-
mi'titeg, mo wesua'tu'tigup, aq mo getlams'tasultigup-
nig. Na teliaq ta'n Gjinisgam telimapni,
"Wegaiap aq ml'g'pugueiap. Telueiap,
'Mo eigtnug jugwita'new na maqamigew
aq na tli atlasmultinew maw ni'n.' "

Gjinisgam na teluet, we'gaw gisite'tg'p ugjit mima-
juinu'g maw atlasmultitaq maw negm weja'tegemg
ta'n gis gaqa'toq ugtlgowaqan ta'n tujiw gisito'q
ugs'tqamu. ⁴ Muta na'tami Gjinisgam ugtwi'gatiqng
telueg ugjit na llaignegewei na'gweg,

"Gjinisgam atlasmi'p llaignegewei na'gweg
ta'n tujiw gis gaqa'toqeg 'ms't ta'n te's'g ugtlgo-
waqan."

⁵ Gjinisgam ap wesgutg'p na'tami sape'wig
ugtwi'gatiqng,

"Mo eigtnug gisi pisgwita'new na maqamigew
aq mawi atlasmultinew maw ni'n."

⁶ Na ta'nig amgwes nutmi'tip gelu'lg agnutmaqan ugjit
'lta'new aq atlasmultinew maw Gjinisgaml mo gisi
lta'gwi muta elistua'tipni. Gatu igtigig eimu'tijig
wel'te'tmi'tip 'lta'new ta'n mawi atlasmultitaq maw

Gjinisgaml. Gjinisgam ignmuaji pisgweta'new aq atlas-multinew maw negm. ⁷ Ula na musga'tugsi'gw teliaq Gjinisgam iga'toqop tetaputesg ugjit 'lta'new aq ugs'ta'tinew aq atlasmultinew maw negm. Gjinisgam amgwesewei wesgumapni Isle'laq ta'nig weja'tipnig Ijipteg. Me' enmiaq ap wi't'g'p aq Ta'pito'q ewi'gig'p wi'gatignigtug,

“Nige' ta'n tujiw Gjinisgam wigumugsioq ugjit aji atlasmultinew maw negm, jigs'tmug aq mut ml'gatpa'tinew aq 'ggamlamunual mlg'sultinew.”

⁸ Ja'sua mo ignmuasni atlasmultinew ta'n teli tplum-sip Gjinisgam muta mo getlams'tasultigupnig. Etna na ugjit me' enmiaq Gjinisgam wesgutg'p igtig na'gweg.

⁹ Na ugjit me' esgwiaq ugjit Gjinisgam ugtmimajuinung atlasmultilitaq ta'n Gjinisgam atlasmitig llui-negewei na'gweg. ¹⁰ Gjinisgam teplumugsi'gw

iga'qt'tew na'gweg ta'n tujiw mimajuinu mawi atlasmitew maw Gjinisgam. Mo nugu elita'sigw ugtlgo-waqan ta'n ellugwatg ugjit ugs'tan gatu awna elita'sit ta'n Gjinisgam gis tla'teget. Na tli atlasmitew pa wije'i aq Gjinisgam ta'n teli atlasmitig llui-negewei na'gweg.

¹¹ Ginu nige' winpasultinej lita'sua'lanenu Gjinisgam aq jigs'tuanenu glaman mawi atlasmitesnu maw Gjinisgam. Glaman ma wen ginu te'si'gw listmug aq ma gis pisgwa'gw 'st'ge' negmow ta'n nisiatipnig elue'utigtug aq mo gisi pisgweta'gupnig.

¹² Gjinisgam ugglusuaqanm na mimajig aq elugweg. Me' gi'g aq espo'qwas'g ta'n etu'gwi'g aq saputi tm-sewe'g. Pa na wije'i Gjinisgam ugglusuaqanm panwij-gatmas'gl 'gmimajuaqanm aq 'gtangita'suaqanm aq 'gjijaqamij glapis ugtejgewei. Mo eigtnug ta'n pas'g goqwei gis mimugwa'tas'gt'tew. Isum'sgl 'gtangita'suaqanml 'ggamlamung ta'n teli angita'sin aq ta'n goqwei tel puatmn aq ta'n telgwijng. ¹³ Mo eigtnug goqwei gis mimugwa'tuan Gjinisgam. 'Ms't goqwe'l ta'n gisita's'gl gis neia'total Gjinisgam ugpugugug. Gjinisgam na newgte'jit el paqapugwatmn ta'n goqwei gisi opla'tun aq wini angita'sin.

Se'sus na mawi espe'g patlia's

¹⁴ Ginu gis geggunug mawi espe'g patlia's, ta'n gis elietaq Gjinisgamewigtug. Etna na negm Se'sus, Gjinisgam Gisiteget ugglwisl. Amujpa siaw melgi gt-lams'tasulti'gw Se'susewigtug aq igtigig tlimug ta'n teli agnutmu'ti'gw. ¹⁵ Ta'n tel sespeta'sulti'gw Se'sus na mawi espe'g patlia's na wije'i tel sespetelmugsi'gw. Negm elt wet nu'gwalut'p pata'tegen 'st'ge' pa gilew pas'g mu pata'tegegup. ¹⁶ Muta Se'sus patlia'suit ugjit ginu, ml'gita'sultinej nige' aq igani lta'nej Gjinisgamewigtug a'sutmaqanigtug. Gjinisgam ta'n ewlitemugsi'gw aq nutmugsi'gw ta'n teli a'sutma'ti'gw. Uleiugsitesnu aq apoqonmugsitesnu ta'n tel nuta'ma'ti'gw.

⁵ Ta'n te'sit espe'g patlia's weji mgnut ugtmimajuinung aq telgitasit lugowan Gjinisgaml ugjit negmow. Na glaman gisi ignmuataq Gjinisgaml ugtignmatimigewe'l aq wi'sisg nu'gwa'lanew patgulme-

sigaqanigtug ugjit ugtlue'utiwal jigla'tas'gtn. Na tela'teget ugjit ta'nig pata'taqatijig gatu mo geitu'ti'gw opla'taqatinew. ² Negm na espe'g patlia's. Gis sangewe'g ugjit ta'nig pata'taqatijig gatu mo geitu'ti'gw opla'taqatinew muta elt negm mimajuinu'it aq pata'teget. ³ Muta elt opla'tegej negm, amujpa na elugwatmuatl ignmatimigewe'l aq nu'gwa'lanew wi'sisg patgulmesigaqanigtug ugjit ignmugsin Gjinisgam. Mu tela'teget ugjit pas'g igtigig mimajuinu'g ugtlue'utiwal gatu maw ugjit negm ugtlue'uti'l apigsigtuaten. ⁴ Mo wen megensigw ugjit gepmitelmugsin ta'n teli espe'g patlia'suin. Gjinisgam megnatl na ji'nmul aq gisa'latl espe'g patlia'suin pa wije'i aq A'lano'q ta'n tel megnmut'p.

⁵ Pa na wije'i, Se'suguli na mo wesua'tugup negm es-pitemugsin, ta'n teli espe'g patlia'suij, awna Gjinisgaml telimt'pnn,

“Gi'l na 'ngwis. Gisgug nige' ni'n gujj.”

⁶ Aq ap teluet Gjinisgam na'tami se'g ugtwi'gatignigtug,

“Gi'l patlia'suites iapjiw

'st'ge' na patlia'saq Meljisateg.” Na.

⁷ Ugs'tqamu eigeg, Se'sus a'sutmap aq etawaqtmuatl Gjinisgaml aq gesigawtemit aq ugsaqpigun guta'tigl.

Etawaqtmuatl Gjinisgaml ta'n gisi ugs'tawital 'npuaqanigtug. Ta'n teli ul'te'tg ugjit apji jigs'tuan Gjinisgaml, na tujiw Gjinisgam nutmuatl aq apaji min-ua'latl utqutaqane'gati. ⁸ Je tlia negm na Gjinisgam Ug-gwisl, Se'sus gegnutmasit jigs'tuan Gjinisgaml. Geg-nutmasit apji tla'tegen ta'n Gjinisgaml tel puatmlj we'gaw ta'n teli ulmaje'g'p. ⁹ Ta'n tujiw gisi np'geg aq gaqa'toqeg ula ugtlgo-waqan, na Se'sus wej gisa'tasit newgte'jit ta'n gi's gisa'laji mimajuinu'g tan'ig jigs'tag-wi'titl iapjiw ugs'tawinew. ¹⁰ Gjinisgam wel'telmatl aq tel lugwalatl mawi espe'litl patlia'suilin pa na wije'i aq Meljisatega.

Ango'tmug aq mut puna'tunew ta'n teli gtlams'tasultioq

¹¹ Pugwelg ta'n goqwei gis telueieg ugjit ta'n teliaq pas'g na metue'g ta'n tl gnua'tultoqs'p muta tetuji waqqaj 'ns'tmu'tioq. ¹² Gis tepiaq ta'n goqwei gis tlimuleg na nige' gilew nat wen gina'mua'titoqs'p. Gatu awna me' pualuloq gina'mugsinew ta'n goqwei na amgwes gegina'mugsioqop ugjit Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Telteg gis mijipjewe'i malqotmn gatu awna amujpa siawi samqwatioq mllagejg pa wije'i aq gopisun. ¹³ Ta'n wen pas'g me' esamqwaj mllagejg na negm me' mijua'ji'g, aq mo goqwei 'gji'tug ta'n goqwei tetapu'aq aq ta'n goqwei mo tetapuannug, muta gopisun na. ¹⁴ Melgignaq mijipjewe'i ugjit wel gisiguul-tijig, na ta'nig apji e'wmi'tij ugtangita'suaqanmual aq gisi gji'tutaq ta'n goqwei gelu'lg aq ta'n goqwei mo glu'gtnug. Gi's gisigu'ltioq, gatu me' telo'ltioq pa wije'i aq gopisunjil'g.

Pun tlo'ltigw pa wije aq mijua'ji'g
aq igani 'lta'nej ta'n gnu'tmasulti'gup ugjit Se'suguli

6 Me' na igani 'lta'nej ta'n goqwei amgwes gis gnu'tmasulti'gup. Unjig 'lta'nej ta'n goqwe'l melgi gtlams'tasultinej aq me' goqwei 'gji'tunenu ugjit Se'suguli aq ta'n goqwei puatmugsi'gw tla'taqa'inenu. Amgwesewe'ig ta'n tujiw poqji gtlams'tasulti'gweg Gjinisgamewigtug gegina'masulti'gup jiglita'nenu elue'utigtug ta'n la'lugsitoqs'p mn'tua'gig. Gegina'masulti'gup 'gtlams'tasultinenu Se'suguliewigtug ugjit ugs'taultinenu. ² Gis gegnu'tmugsioq ugjit sign'tasuti'l, aq iga'toqol 'gpitnn un'jiwal ta'nig getlams'tasultijig, aq gis gegnu'tmugsioq ugjit apaji minunsultitaq ta'nig nepu'tipnig, aq ta'n Gjinisgam ilsumataq ta'n tel te'pmi'tij. Gis geituoqol wegla. ³ Nige' igani 'lta'nej ta'n tel gina'mua'ti'gw. Etna na ula tla'taqa'itesnu, Gjinisgam na teli ul'te'tg. Na.

⁴ Pa na mimajuinu'g ejiglita'tij ta'n teli gtlams'tua'tipnn Gisitegelitl ma gisi apaja'lamgig apaji gawasgita'sultinew Gisitegeteg. Eig'pnig newgt Gisiteget ugtwasetegm. Geitu'tip ugtignmatimgewe'm aq mesna'tipnn Wejuli Nisgaml maw igtigig. ⁵ Gis geitu'tip Gisitegelitl ugglusuaqanm gelu'lg. Aq gis geitu'tip Gisitegelitl ugml'gigno'tim elugweg ugtinnewaq. Na wije ml'gigno'ti ta'n Gisiteget musga'tug-sioq ta'n teli elege'witewit. ⁶ Pa na puna'tu'tij ta'n teli gtlams'tasulti'tij 'lpa ma wenn gisi apaja'lagwi ap gawasgita'sultinew 'mjit ap newgt muta apaji minu gujjiewgta'titl Gjinisgam Uggwisl, gujjieweigtug 'mjit ap newgt. Ma'muni neia'tu'tij mimajuinuigtug ta'n teli ntaqo'qona'la'tij.

⁷ Na maqamigew ta'n gispatoq wet samqwaq ta'n tujiw gigpesan nisaiq. Aq weligwengl iga'taqan ta'n gisi e'wmegl ugjit negla weli eppenmi'titl. Weligwegl mijijewei. Wela'ltimgewe'l wejiaqal Gisitegetewigtug.

⁸ Gatu pas'g nigweg'sn goqominaqsi'g aq ginigweji'g, mo tali ugtapsuninug ula maqamigew. Ta'n wen asutg tlutew, "Ula iga'taqan waju'aq mjegei. Amujpa nu'gwa'tutesnu." Na.

⁹ Nigmatut, je tlia tluewistueg, ninen wel'telmuleg aq mo telita'sultiweg ejiglita'ioq ta'n teli gtlams'tasultioq. Ta'n tel pmita'ioq musga'tuoq ta'n teli ugs'ta'ti. ¹⁰ Mo Gisiteget istuitelmaqul, gigwajite'teget. Ma awan'ta'su-atmulugul 'gtlugowaqanml gis tla'tege'tpn gisna 'gsaltuaqan ta'n tel musga'tu't'p. Apoqonma'tpnig ta'nig getlams'tasultijig aq wije me' siaw teli apoqonmajig. ¹¹ Ninen mesgi'g wetmite'tmuloq ta'n teli ul'te'tmuloq ingute'jit ta'n te'sioq. Siaw winpasultigw ta'n tel munso'tmoq glapis ugtejgewei glaman ta'n teli angita'sultioq aq elita'sultioq na tliatew. ¹² Mu pualuleg malo'ltinew gatu awna wije tlo'ltinew 'st'ge'igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Mo negmow siwia'ti'gw gatu munso'ltijig enmi gtlams'tasultinew glapis ugtejgewei. Aq msntaq ta'n goqwei Gjinisgam teli tplumapni.

Ta'n goqwei Gisiteget teplumugsi'gw na tla'tegetew

¹³ Ta'n tujiw Gisiteget el'toq ugteplumtimgewe'l ugjit Aplamal elui'tmasip tla'tegen ta'n goqwei teli tplumsip. Mo wen eimug je mu newgte'jit ta'n naji espeiug aq negm. We'gaw e'w'g ugwisunm ta'n tujiw teli lui'tmasip. ¹⁴ Negm teluet, "Ni'n teplumul gi'l, wel'tel-mul ignmulin pugwelgig ta'n ugtapegsites." ¹⁵ Aplam pegiji esgmap glapis mesng'p ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn. ¹⁶ Ta'n tujiw mimajuinu elui'tmasit, e'w'g wisun nat wenn mawi espeinitl je mu negm. Aq na elui'tmasuaqan ml'gita'n aq nenga'toqol 'ms't gi'ga-ja'suaqan. ¹⁷ Na Gjinisgam puatg'p gnu'a'tuan ugtmimajuinumg menaqqajewei msntaq ta'n goqwei teplumapni aq mo eigtnug gawasgapuguen ta'n teluet, toqo ap angua'toq ta'n telui'tmasit na teplumtimgewei. ¹⁸ Na tela'teget glaman 'gjitmi gji'tu'g Gisiteget tla'tegetew ta'n goqwe'l teplumugsi'gw. Etna na wegla tapu'gl mo eigtnug gis sa'se'wa's'gtn ugjit Gisiteget. Mo eigtnug egsuen. Aq ta'n goqwei teplumsip ma gawasga's'gtn glaman sangewitelumug Gisiteget. Geitu'g ignmugsitesnu ta'n goqwe'l teplumugsi'gup aq msnmnenenu, ta'n eligasulti'gw Gisitegetewigtug. ¹⁹ Ula ta'n elita'sulti'gw ugjit msnmnenenu pa wije aq gl'pisun ugjit 'gjijaqamijinaq ta'n tel gnn'g. Ma maja's'gtnug. Teli mlg'teg ugjit 'gjijaqamijinaq pa wije aq gl'pisun 'gtulg. Aq wet saputa's'g laqpi-laqanigtug wa'so'qewei a'sutuo'guom ta'n lame'g pitu'pitem. Ta'n ginu elita'sulti'gw na Se'sus muta wet saputa'sit wa'so'q aq neia'sit ta'n Gjinisgam eimlij. ²⁰ Se'sus iganapti'gmugsi'gw ugjit apoqonmugsinew. Nige' gis lieteg na'te'l ge's mu ginu aq pisgwa't ta'n Gisiteget eimlij. Negm pa na wije aq Meljisateg ta'n tel patlia'suip. Nige' Westaulg mawi espe'g patlia'suit iapjiw.

Na Patlia's ta'n teluisit Meljisateg

7 Ula Meljisateg etli elege'witewip na 'gjigang teluisig Seilem aq a'sutmessewaji mimajuinu'g Gisitegetewigtug, Gisiteget na mawi espe'g. Na ge's Aplam wejgwi apaja'siteg na api matnaqqet ne'pa'sni' elege'wiliji. Meljisateg a'suguapnn aq a'sutmessewappnn Gisitegetewigtug. ² Aplam newgtisga'qal i' te'sunemi'gl i' tepgisa'toqol ta'n te's'gl goqwe'l gisi ugsua'toqol ta'n etl matnaqqep. Na newgtejgl newgtisga'qal ignmuatl Meljisategal. (Meljisateg toqongl wisunn, amgwesewei wisun na "Elege'wit ta'n maw getlamiet." Negm etli elege'witewit 'gjigang teluisig Seilem. Na glusuaqan Seilem telueg "Wantaqo'ti." Etna na ugjit telui'tut "Elege'wit ta'n gisa'toq wantaqo'ti.") ³ Mo mesaqan wi'gas'gtnug Gisiteget wi'gatignigtug ugjit Meljisateg ujjl aq uggwitl gisna ta'n elagutg. Mu tami ewi'gas'gtnug ugs'tqamuin gisna npmn. Pa na wije aq siaw patlia'suit iapjiw pa na wije aq Gisiteget ug-gwisl.

⁴ Nemituoq nige' Meljisateg ta'n tetuji espe'g aq Aplamo'q. Gujjinaq, Aplamo'q, ignmuapnn ta's'g ta'n

goqwei weja'toq etli nting. ⁵ Tplutaqan telueg, 'Ms't wen Isle'lewa'j amujpa ignmuaji patlia'sg na newgtejgl newgtisga'qal ta'n te's'gl goqwe'l gisi msnmi'tij. Na negmow patlia'sg wettaqia'tijig Li'paieg. Telgitas'g ugsua'tunew ta's'gl negmow ta'n ugtmimajuinung. We'gaw negmow elt wettaqiejig Aplameg. ⁶ Gatu awna Meljisateg mo wettaqiegupnn Li'paieg, gatu weji mgng'pnn Aplameg newgtejgl newgtisga'qal aq a'sutmessewapnn Aplamal negm. Aplam ta'n teli tplumu't'p Gisitegelitl ugjit 'msnmnew ta'n goqwe'l gelu'lg. ⁷ 'Ms't wen geitoq ta'n wen a'sutmessewaji igtigig mimajuinu'g, me' espe'g je mu ala igtigi. Na mimajuinu ta'n me' espe'g gisi apoqonmuaji ta'nig ewle'julitiliji. ⁸ Patlia'sg ta'n 'npu'titaq, negmow megenmi'titl newgtejgl newgtisga'qal wejiaqal ugtmimajuinung aq me' enmiaq 'npu'titaq. Gatu awna Meljisateg ta'n megeng'pnn newgt newgtisga'qal wejiaqal Aplameg, mo ewi'gas'gtug ta'n tli np'tew. ⁹ Aq nige' wesgutmeg ta'n tujiw Aplam apangitgeg na newgt newgtisga'qal Meljisategal. Etna pa na wije'i aq Li'pai ta'n wettaqietew Aplameg apangit'p. We'gaw Li'paio'q wet apangitmi'tipnn Meljisategal muta wetapegsultijig me' patlia'su'ultijig nige' gisgug.) Mesnmi'titl newgt newgtisga'gal, weji ignmutl ugmimajuinung. ¹⁰ Je tlia Li'pai me' menaq angite'tasigup ta'n tujiw unijgamijgi Aplamal, weltesguateg Meljisategal aq na newgt newgtisga'qal ignmuapnn.

¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g na Isle'laq ignmutp'ng 'tplutaqan na tujiw patlia'sg ta'n wetapegsultijig Li'paieg iganpugultijig. Pa na patlia'sg gis gaqi gisa'tu'tisn ugtlgowaqanuow na mo puatasiwisoq ap igtig piluei patlia's neia'sin. Ula newgte'jit patlia'suitew pa na wije'i aq Meljisateg. Mo tle'gw 'st'ge' ta'nig wettaqiejig Li'pai aq uggwisl A'lan. ¹² Nige' Gisiteget megnatl ap igtig patlia'sl pa na wije'i aq Meljisateg. Ula patlia's mo wettaqiegw Li'paieg glaman amujpa sa'se'wa'tmg 'tplutaqan. 'Tplutaqan telueg patlia'sg amujpa wettaqiejig Li'paieg, etna na ugjit. ¹³ Na newgte'jit ta'n teli agnimuj, na Westaulg, tleiwag na 'Nnu'g ta'nig wetapegsultijig Jutaeg. Wegla mimajuinu'g menaq patlia'suult'igw patgulmesigaqanigtug. ¹⁴ 'Lpa weli gji'tas'g weji ugs'tqamui'p ta'nig wetapegsultijig na 'Nnu'g 'Jutaewa'jg, aq Mowis mo ewi'taqupni ta'nig wetapegsultijig Jutaeg ta'n wesgumateg patlia'sg.

Westaulg patlia'suit pa wije'i aq Meljisateg

¹⁵ Gatu nige' Westaulg neia'sit. Pa na wije'i aq Meljisateg me' espe'g aq Li'pai aq ta'nig wettaqiejig pa na wije'i Westaulg na me' espe'g. ¹⁶ Mo mimajuinu'g patlia'sualagupnn ta'n telgitas'g 'tplutaqan, gisna ta'n wettaqiej, gatu Gjinisgam megnapnn ugjit patlia'suilin muta ml'gigno'ti geggumlij ugjit iapjiw siaw mimajilin. ¹⁷ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiq telueg, "Gi'l patlia'suites iapjiw pa na wije'i aq Meljisateg ta'n tel patlia'suit." ¹⁸ Na 'tplutaqan Mowisewe'l mo gisa'tugup ta'n goqwei telteg lugwatmn. Pas'g musga'tugsi'gw ta'n teli opla'taqati'gup. Mo gis gisa'lugsigw mo pa-

ta'taqatinenu. Etna na ugjit mo gisa'lugsi'gup gigjita'nenu Gjinisgamewigtug. Na tujiw sitatug iga'tas'gl. ¹⁹ Gatu nige' me' gelu'lg ta'n lita'sultitesnu, na negm Se'sus ta'n gisa'lugsi'gw gigjita'nenu Gjinisgamewigtug.

²⁰ Gjinisgam mo elui'tmasiwg ta'n tujiw igtig patlia'sua'luteg. ²¹ Gatu nige' Gjinisgam elui'tmasip ta'n tujiw Se'sus patlia'suiteg aq telimatl, "Ni'n na Gjisaqamaw aq gis lui'tmasiap aq ma gawasga'tu, 'Gi'l patlia'suites iapjiw.'"

²² Na telueg, piltuteg ugjit negm Se'sus. Negm gisa'toq na tetuji aji gelu'lg mawagnutmamgawei ta'n gi's gisi ugja'toq. Gjinisgam megenatl Se'sugulial ugjit apjiw patlia'suilitew. Etna na ugjit geitu'g ta'n goqwei Se'sus teplumugsi'gw amuj tliatew.

²³ Ap piltuteg, muta ala igtig patlia'sg pugwel'p'ng aq nepu'tipni'g aq mu gis siaw lugutigupnig. ²⁴ Gatu awna Se'sus siaw mimajit iapjiw aq ugtlgowaqan ta'n patlia'suit, mo siawa's'gtug ugjit natuenig pilue'g.

²⁵ Ap nige' aq iapjiw gisi ugs'tawiaji 'ms't ta'nig el'ta'liji Gjinisgamewigtug, wet sapu tl lugutilijig negmeg, muta negm iapjiw mimajit aq eltawaqtmuatl Gjinisgam ugjit negmow.

²⁶ Se'sus nige' na mawi espe'g patlia's. Apoqonmugsi'gw ta'n tel nuta'maigw. Sape'wit, aq mo amsalteg eigtnug ugtinneg aq mo lue'uti. Tepgisa'tasit ginu elue'winu'g aq Gjinisgamli weji unaqa'lut wa'so'q ta'n mawi gepmitelmut. ²⁷ Me' tetuji espe'g aq igtig espo'tijig patlia'sg. Te'sigisg'g amujpa na negmow tmg nu'gwa'lanew wi'sis patgulmesigaqanigtug ugjit ugtlue'utiwal. Aq na tujiw ugjit igtig mimajuinu'g. Gatu mo Se'sus tela'tegegup. Igalsip newgt aq ma nugu ta'n tujiw ignmalsiteg gujjiwegto'ten. ²⁸ Ta'n tel wi'gas'g 'tplutaqan Mowisewe'i, te's newgtipunqeg, newgte'jit ta'n te'sijig patlia'sg megenut ugjit espe'g patlia'suin, negm na ji'nm ta'n pata'teqet aq 'np'tew. Gatu me' enmiaq Gjinisgam teplumsip aq elui'tmasip ugjit 'lgiman uggwisl mawi espe'tew patlia's. Mo eigtnug Se'sus pata'tegegw. Iapjiw mawi espe'tew patlia's.

Nige' Se'sus mawi espe'g patlia's ugjit ginu

8 Ula na giasgiwewei ta'n goqwei wesgutm. Ginu geggung mawi espe'g patlia's ta'n pemgopit ugtinaqanmg Gisitegelitl, Gisiteget ta'n maw gepmitelmut wa'so'q. ² Se'sus, na mawi espe'g patlia's, etl lugwatg ugtlgowaqan na'te'l. Patlia'suit wa'so'qewei a'su'tuo'guomg ta'n maw gepme'g. Etl lugwet na'te'l wiguow ta'n Gjinisgam Gisiteget gisito'q, ta'n ji'nm mu gisitug.

³ Ta'n te'sit espe'g patlia's telgitasit iga'tun ignmatimgewei gisna wi'sisg ta'n ne'potg patgulmesigaqanigtug aq nugwa'lut ugjit Gjinisgam. Etna na ugjit megenut. Aq nige' Se'sus ginuwe'i mawi espe'g patlia's amujpa na geggung nat goqwei ta'n ignmuan Gjinisgamli. ⁴ Lpa na ugs'tqamug eig's, mu eigtnug gis patlia'suin. Muta patlia'sg eigig ta'n ignmuetu'tij ignmatimgewei ta'n telgitas'g Lesui'pewei 'tplutaqan.

⁵ Gatu na 'lgowaqan ta'n ala patlia'sg tela'tu'titl pas'g napgeta's'gl aq 'st'ge' gjiiaqamiju'aqal ta'n goqwei teliaq wa'so'q. Pa na wije't'p ugjit Mowiso'q. Ta'n tujiw, Gjinisgam telimapnn Mowisal 'l'tu'tinew sape'wig wi'g teplumtingeweiei teluet, "Ango'te'n ta'n teli'tun 'ms't goqwei menaqqajewei st'ge' ta'n tel gnu'tmulap aq musga'tulap gm'tnigtug." ⁶ Glapis gatu nige' Se'sus ignmut 'lgowaqan ta'n mawi espe'g je mu ala igtigig patlia'sg. Negm na nuji glutmelsewet ugjit me' aji gelu'lg gis agnutmamgewei ugjit Gjinisgam aq maw mimajuinu'g aq tetpaqa'toq. Me' aji gelu'lg muta Gjinisgam teplumaji mimajuinu'g me' ma'muni ulapetmnew.

⁷ Pa na mo goqwei amsaltenugusn amgwesewei gis agnutmamgewei, mu nugu 'l'ta's'gtnuisoq tapuwei. Gatu mimajuinu'g mu gis gugunmi'tigup amgwesewei gis agnutmamgewei. Etna na ugjit Gjinisgam weji el'toqop igtig gis agnutmamgewei. ⁸ Ilsutg na amgwesewei gis agnutmamgewei mo elugwenug. Gjinisgam teluet,

"Tetaputesg iga'q
ta'n tujiw 'ltutes pilei gis agnutmamgewei
ugjit na 'Nnu'g telui'tmi'tij Lesui'paq
ta'n wigultijig Isle'lewa'gig aq Jutiaewa'gig.
⁹ Ma wije'nug aq na mawagnutmamgewei
ta'n ni'n eltaqapnig gujjuaqi'g.
Na na'gweg ta'n wesua'tugupnig ugpitnuaq
aq tewa'lg'pni na maqamigew, teluisig Ijipteg.
Mo siaw gugunmi'tigup teplumtingewe'
ta'n gis agnutma'tieg'p, etna na ugjit eliamgupni.
¹⁰ Gatu nige' na ula pilei mawagnutmamgewei
ltua's 'ntmimajuinung Isle'laq.
Tliatew me' enmiaq. Teplumgig,
'Ni'n 'nt'plutaqanml iga'tua's
ugtangita'suaqanmuaq
aq guguntaq uggamlamunuaq.
Emtoqwalitaq ni'n Gjinisgam
aq negmow na 'ntmimajuinunumitaq.'

¹¹ Ma nugu wen gina'muagwi aq tlimaqui,
'Gji'jiatoqs'p ta'n wen Gjinisgam.'
Muta 'ms't 'gji'jitaq ni'n,
ms't ta'n maw maljewe'jg aq ta'n maw gisigu'tijig.

¹² Ewitelma's ta'nig opla'taqati'tij
aq apigsigtua's ta'n teli pata'taqati'tij
aq ma nugu migwite'tmuaqul ugtlue'utiwaq."
Na teluet Gjinisgam.

¹³ Ta'n tujiw wesgutg'pneq pilei teplumtingewei ta'n 'ltutew Gjinisgam musga'toq na amgwesewei mu elugwenug. Mo gi's gisa'lagwi mimajuinu'g gigjita'new Gjinisgamewigtug muta mimajuinu'g mo gi's gaqi ma'julgwagwi. Na glaman apugjig ma e'wa's't'nug.

**Gjinisgam ta'n teli emtoqwalut ugs'tqamu
aq ta'n teli emtoqwalut wa'so'q**

⁹ Ewi'gas'g amgwesewei gis mawagnutmamgewei ta'n telteg ugjit mimajuinu'g teli emtoqwala'titl Gjinisgam aq ta'n telteg tla'taqati'tij. Aq eteg'p a'sutuo'guom wi'g ta'n mimajuinu'g gisi 'l'tu'tij. ² Anapjeteg

wi'g gisgaja'tu'tij aq mawgtaqane'wa's'gl. Amgwesewei telui'tmi'tij gepme'g. Wasoqweg na'te'l newgte' menjepuguig aq patauti ta'n ignmatimgewei pipnaqann Nisgamewei tepteg. ³ Ta'puwei ase'g laqpilaqan na eteg telui'tas'g ta'n maw gepme'g mawgtaqane'wa's'gl, Gjinisgam ugt'pung. ⁴ Na'te'l pitegl patgulmesigaqan wisaw sulieweigtug oqonisgwa'tas'g ugjit ta'n etl nu'gwa'tas'gl weljema'gewe'l. Elt lisqli'gn aq pituega'tas'g wisaw sulieweigtug oqonisgwa'tas'g. Lisqli'gnigtug pitegl wisaw sulieweie'i wo'g ta'n pipnaqan teluisig manna eteg, aq A'lan ugtaptu'nm ta'n nigweg'pnig nipi'g, aq tapu'gl sasqle'gl gun'teweie'l, ta'n glusuaqann ewi'gas'gl Gjinisgam ugt'tplutaqanml. ⁵ Nasega'tas'gl usgittug lisqli'gnigtug ta'n teli angamgusijig 'st'ge' ansale'wiji'g. Musga'tu'tij Gjinisgam i'mn na'te'l. Unisqiwaq siplaqpiliji toqo amgwagwi'titl. Gegupijig lisqli'gnigtug ta'n i' tli apigsigtas'g elue'uti'l. Gatu nige' mo gis gnu'a'tuluow 'ms't goqwei.

⁶ Gatu ta'n tujiw wegla goqwe'l tel gisgaja'ta's'gegl na patlia'sg te'sigisg'g pisgweta'jig amgwesewei ta'n teluisig gepme'g aq tela'taqati'g ta'n telgitasulti'tij.

⁷ Gatu awna pas'g na mawi espe'g patlia's, pija'sit lame'g tapuwei ta'n teluisig maw gepme'g aq pas'g newgti gisgug te's newgtipunqeg na tla'tegetew. Nespnatl wi'sisl umal'tem ugjit negm ugtlue'uti'l aq ugtlue'utiwal ta'n mimajuinu'g gis tla'taqati'tij gatu mo geitu'ti'gw etl pata'taqati'g. ⁸ Wejuli Nisgam weji gnu'tmugsi'gw ta'n maw gepme'g na me' menaqaq pana'tas'gtnug glapis Gjinisgam pile'g teplumtingewei iga'toq. ⁹ Etna na napgaqan ugjit nige', me' enmiaq. Aq nige' gis tliaq. Ignmatimgewe'l aq wi'sisg nu'gwa'lut'pnig patgulmesigaqanigtug ugjit ignmutpnig Gjinisgam. Gatu mo eigtnug gisa'tun mimajuinu'g mujgajewe'gtn uggamlamunual. ¹⁰ Muta sa'qawei gis agnutmamgewe'l wegla pas'g tle'l ta'n mimajuinu'g tla'tutaq mijipjewe'i, samqwan aq ta'n tel mili waqamal-sulti'tij. Maqatawe'l 'tplutaqan ta'n tli e'wa's'gt'tal glapis Gjinisgam neia'toq pilue'l.

¹¹ Gatu nige' Se'suguli gis pegising'pnaq. Negm na mawi espe'g patlia's aq ta'n goqwe'l gelu'lg gisgattegl. Na wiguow ta'n elugwatg me' espe'g aq maw mujgajewe'g je newgte' ugs'tqamug. Mu ji'nm gisitug aq mu ula ugs'tqamug tle'. ¹² Tepiaq ugjit Se'sus newgtejgeg pisgwa't ta'n maw gepme'g aq gisi iga'lugsi'gw lue'uti ta'n teli assumugsi'gup. Na wet tla'tegep ta'n gaqiguniepnaq gujjieweigtug. Etna na umal'tem ta'n guta'tas'g mo wi'sisg umal'temuow. ¹³ Ta'n telteg amgwesewei gis agnutmamgewei teplumtingewei na ta'n tujiw mimajuinu'g pata'taqati'tij mo gisi pisgweta'new 'gji'a'sutuo'guomg muta mo waqamo'lti'gw Gjinisgamewigtug. Amujpa na patlia's ne'pa'ji wi'sisg aq se'sapaqtestas'gl na te'pljig umal'temuow aq latto'laq aq piwoqteq goqwei ta'n tel nu'gwa'luj wen'jitia'mujg. Na tela'teget gisa'la'titl waqamo'ltinew ugjit 'gji'a'sutuo'guomg pisgweta'new. ¹⁴ Na nige' ula teliaq me' gatu ma'muni pgwatunew Se'suguli umal'tem ta'n tujiw nepgaq aq gaqiguniepnaq. Mo goqwei amsaltenug negmeg. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgam ta'n apji

mimajit Se'sus iga'toqop ugmimajuaqanm gujjieweigtug. Na menaqqajewei ignmatimgewei ugjit 'gtlue'utiwal. Ignmatimgewei ta'n iapjiwewe'tew aq Gjinisgam wel'te'tg. Na tela'tegep, gis waqama'lugsitesnu 'ggamlamuninal ta'n teli pata'taqati'gw. Aq mo nugu wejo'tmnenu waqamalsulti'gw ta'n ginu gis tla'taqati'gw gatu awna Se'suguli gisi iga'toqop ugmimajuaqanm ugjit ginu. Glaman nige' gis lugowatesnu Gjinisgam ta'n apji mimajit.

¹⁵ Etna na ugjit Se'suguli gi's gisi gisgaja'toq pilei gisagnutmamgewei glaman negla ta'n Gjinisgam wigumaji 'msntaq iapjiwewe'i ul'telmugsinew ta'n Gjinisgam teli tplumsip. Ula gis tliatew muta Se'suguli weji np'g'pnaq ugjit apigsigtuan mimajuinu'g ta'n teli opla'taqa'tipnig ge's eimu'tili'titeg amgwesewei gisagnutmamgewei.

¹⁶ Pa na mimajuinu mesaqan wi'gas'g ugjit wen'ji'guom ignmuaj uggwisl ta'n tujiw np'g, ma uggwisl gisi msnmligw glapis gisi np'g ungi'gw ¹⁷ Muta mo teli ugtapsuninug ge's mimajuinu ta'n gisitoqop me' mimajit. Pas'g igani lietew ta'n tujiw gisi np'g. ¹⁸ Etna na ugjit amgwesewei gisagnutmamgewei gelu'lg'p ugjit ta'n tujiw wi'sisg ne'pa'tij aq e'wmi'tij mal'tew. ¹⁹ Amgwesewei Mowis telimapni mimajuinu'g ta'n te's'g 'tplutaqann. Na tujiw wesua'toq mal'tew wen'ji'tia'mu'tl aq te'pljig wiaqpega'toq samqwan aq se's'paqte'gl 'tplutaqane'w' wi'gatign aq 'ms't mimajuinu'g. E'w'g isop nipispaqanji'j aq megwe'g jijgluewjuapi. [Isop iga'taqanigtug etligwet.] ²⁰ Na teluet, "Ula na mal'tew ta'n gepsaqa'toq gisagnutmamgewei ta'n Gjinisgam telimugsioq, ugt'plutaqanml ugjit gilew majulgwatmnew." ²¹ Pa na wije'i Mowiso'q elt se's'paqtestoqopneg na mal'tew sape'wig wi'g aq ta'n te's'g goqwei e'wmi'tip ta'n teli emtoqwala'tij Gjinisgam. ²² Getletug telgitas'g 'tplutaqanigtug. 'Lpa 'ms't goqwei gisi waqama'tas'g mal'tewigtug aq pas'g gis tli apigsigtuatn elue'uti'l ta'n tujiw mal'tew guto'tas'g.

Se'suguli igalsit ne'po'qsin ugjit jigla'tun elue'uti'l

²³ Wegla ta'n goqwe'l ugs'tqamug napgeta's'g ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l aq amujpa na tel waqama'tas'gl wi'sis umal'temuow. Pas'g na me' ap naji puatas'g ta'n maw gelu'lg' ugjit waqama'tasin Gjinisgamewigtug. Ta'n wen getu lien na'te'l wa'so'q amujpa na gasa'tas'gl ugtlue'uti'l. ²⁴ Se'suguli mo eliegup ta'n maw gepme'g ta'n ji'nm gisitoq na ta'n napgeta's'g newgte' 'gjijmei. Pas'g na negm Se'sus pisgwa't wa'so'q. Nige' na'te'l nuji glutmelsewet ugjit ginu Gjinisgam ugsisgug aq a'sutmesseugsi'gw. ²⁵ Na Lesui'pewei espe'g patlia's eliet ta'n maw gepme'g 'gjia'sutuo'guomg na sape'wig patgulmesigaqan newgti gisgug te's newgtipunqeg aq mal'tew wi'sisuewei ela'toq. Gatu Se'suguli pas'g newgt eliep Gjinisgameg ta'n tujiw gisi np'geg aq gaqiguniepnaq. ²⁶ Mo gaqaisg ulmaje'soq weja'tegemgeg ugs'tqamu gisita'sigeg. Gatu awna nige' pem giaspiaq pas'g newgt neia'sit ugjit nige' jigla'tun elue'uti. Wet sapu tl lugwet ta'n negm igalsiteg ne'po'qsin. ²⁷ Amuj-

pa na 'ms't wen newgt nepg aq na tujiw ilsumatal Gjinisgam. ²⁸ Pa na wije'i Se'suguli newgt igalsip jigla'tun pugwelgl elue'uti'l. Neia'sitew 'mjit ap newgt mu ugjit lugwatmn elue'uti gatu ugs'tawian ta'nig etli esgmalji.

10 Na Lesui'pewei 'tplutaqan pas'g ugjijaqami-
juaq ta'n 'gjitm tela's'g wa'so'q, pas'g nunma-
mu'g ta'n goqwei gelu'lg' jugu'etew. Wi'sisg nu'gwa'luj-
jig patgulmesigaqanigtug ugjit Gjinisgam. 'Lpa mo
naqa's'gtugul te'sisig'g aq te's newgtipunqeg aq
glapis. Gatu ma gis gisa'lagwi na mimajuinu'g gegnu
pmita'new aq mujgajewegtn uggamlamunual ta'n tel
majulgwatmi'tij. ² Pa na wegla mimajuinu'g ta'n teli
emtoqwala'titl Gjinisgam 'gjijm gis gasa'toqol
ugtlue'utiwal, ma nugu gesgugtnugul uggamlamunual
ugjit ugtlue'utiwal aq ma asgaiagwi'tigul. Aq
mu nugu wi'sisg ne'po't'pnig ugjit na. ³ Gatu nige' ta'n
wi'sisg ne'po't'pnig aq nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug
miguima'tiji mimajuinu'g na ugtlue'utiwal
te's newgtipunqeg. ⁴ Muta latto'laq umal'temuow aq
te'pljig umal'temuow mo eigtnug jigla'tun lue'uti'l.

⁵ Etna na ugjit ta'n Se'suguli getu pgingeg ugs'tqamug telimatl Gjinisgam ujl,

"Mo nugu puatmun wi'sis ne'po'qsinew
aq nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug
aq mo puatmun ignmatimgewei
gatu gi'l gisgaja'tui't'p na'qi ugjit ni'n.

⁶ Mo nugu wel'te'tmun ne'po'j wi'sis
aq etl nu'gwa'luj patgulmesigaqanigtug
ugjit jiglo'tun elue'uti'l.

⁷ Na tujiw teluei,

'Gjinisgam ni'n pegisin tla'tegen ta'n tel pualin
muta gis ewi'gas'g ugjit ni'n
na 'tplutaqane'l wi'gatignigtug.' "

⁸ Ta'n tujiw amgwesewei, Se'suguli teluet, "Mu nugu
wel'te'tmun aq mo wela'lulug ta'n tujiw nu'gwa'luj
wi'sisg patgulmesigaqanigtug ugjit jigla'tun lue'uti gis-
na mo wel'te'tmun ta'n tujiw ignmatimgewei pegisitul-
gl." Na ula teluet we'gaw telgitas'g 'tplutaqanigtug
nu'gwa'lujig wi'sis patgulmesigaqanigtug. ⁹ Gatu Gjinis-
gam ejigla'toqop amgwesewei gis agnutmamgewei
glaman gisi 'ltutal tapuewei'l. Na tujiw Se'sus teluet,

"Gjinisgam Gisiteget, ni'n ulatet gis pegisin tla'tegen
ta'n tel pualin." ¹⁰ Muta Se'suguli tela'tegep ta'n Gjinis-
gam tel pualapnn na nige' ginu waqama'lugsi'gw ta'n
tel pata'taqati'gup aq apaja'lugsi'gw ta'n Gjinisgam tli
ul'telmugsi'gw. Se'suguli teli igalsip ugmimajuaqanml
gujjieweigtug. Pas'g newgt igalsip aq na tepiaq.

¹¹ Ta'n te'sit Lesui'pewei patlia's a'sutuo'guomg,
ugtlgowaqan elugwatg te'sisig'g. Elugwala'tij wi'sisg
aq nu'gwa'laji patgulme'sigaqanigtug ugjit Gjinisgam.
Gatu mo eigtnug gis jigla'tun elue'uti'l. ¹² Gatu awna
Se'suguli newgt igalsip ugjit elue'uti'l ejigla'toqol.
Negm na mujgajewei ignmatimgewei, siaw gelu'lg'
ugjit iapjiwewei. Na tujiw epa'sit ugtinaqanmg Gjinis-
gam ujl. ¹³ Na na'te'l esgmat glapis Gjinisgam gisi wis-
suignemaj ms't wen getant'pn. ¹⁴ Ta'n tel newgt igalsip
ne'po'qsinew gisa'laji mimajuinu'g tepgisa'laji ugjit
negmewen na ms't negmow ta'nig gis waqama'lujig

ta'n tel pata'taqa'tijig. Ta'n tel nemugsi'gw Gjinisgam "sape'ulti'gw" muta tleiaulti'gw Se'suseg.

¹⁵ Na Wejuli Nisgam wesgumugsi'gw weglaal. Telimugsi'gw ta'n Gjinisgam teluelitl,

¹⁶ "Ula na gisagnutmamgewei ni'n 'ltutes ugjit negmow, wegla na'gwegl wejgwita'qal. Ni'n iga'tua's 'nt'tplutaqanml uggamlamunuaq aq wi'gmua's ugtangita'suaqanmuaq.

Gisa'la's apji migwite'tmnew aq angite'tmnew."

¹⁷ Na tujiw teluet, "Ma nugu migwite'tmuaq ugtlue'utival aq ta'n goqwe'l winjig gis tla'taqati'tij." ¹⁸ Na ta'n tujiw Gjinisgam gisi apigsigtuj mimajuinu'g ugtlue'utival, ma nugu pewatas'gtug patlia'sg ne'pa'ji wi'sisg ugjit jigla'tun lue'uti.

Ge' nige' gigjita'nej Gjinisgamewigtug

¹⁹ Nigmatut, nige' ml'go'tmnej aq gigjita'nej Gjinisgamewigtug. 'Ms't wen gisi agnutmaji Gjinisgam. Na wej gis tliaq ta'n tel ne'po't'p Se'sus aq gaqiguniepnaq.

²⁰ Se'suguli pilei awgti pana'tugsi'gupneg ta'n tl gigjita'tesnu Gjinisgamewigtug. Ta'n tujiw igalsiteg ne'po'qsin, ejigla'toqopn laqipilaqan ta'n nig-tua'lugsi'gup Gjinisgamewigtug. Ne'po'teg gatu nige' iapjiw mimajit. ²¹ Nige' geggunnug na mawi espe'g patlia's ta'n gepme'g. Negm etli assusit Gjinisgam wi'g wa'so'q. Patlia'suit ugjit ginu. ²² Ge' nige' gigjita'nej Gjinisgamewigtug gepmitelmanej 'ggamlamuninaq aq giasgiw 'gtlams'tasultinej. Gis waqama'tas'g 'ggamlamuninaq aq 'gtangita'suaqanmuaq ejigla'tas'gl 'gtlue'utinal. Ta'n Gjinisgam tel nemugsi'gw pa wije' aq gisi gsispa'tas'gl ga'qinal waqame'g samqwan. ²³ Nige' ginu munso'tmnej ta'n elita'sulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq gi's gisi musga'tu'gupnig mima-juinu'g aq mut apsgwita'w muta gis lita'sualatesnu Gjinisgam. Geitu'g msntesnu ta'n teli tplumugsi'gw. ²⁴ Nige' ml'ge'atultinej glaman ala wen ap igtig mawi apoqonmatultitesnu. Musga'tuanej ta'n teli gsaltul-ti'gw aq ula'taqatitesnu giasgiw. ²⁵ Mut siwia'tinew ta'n tel mawita'igw 'st'ge' ta'n igtigig tela'taqati'tij gatu awna ulgwi'jimtulti'gw ala wen ap igtig pjiliw pem nmitu-toqs'p na na'gweg ta'n Gjisaqamaw apaja'sitew, nige' pem tepawiaq.

²⁶ Ta'n tujiw gi's gisi gji'tu'gweg teliaqewei, pa na gisi-ta'sulti'gw siaw pata'taqatinenu, mu nugu eigtnug ta'n tl gasa'tas'gt'tew 'gtlue'utinal. Pa na wije' aq mo taluega'qw Se'suguli ta'n teli np'geg. ²⁷ Awna nige' ta'n goqwei esgwiaq ugjit ta'nig na wet tla'taqatijig, jipasultitaq ta'n ilsutasultitaq Gjinisgamewigtug aq mn'tua'gig 'lgimaten ta'n pugtew ma 'nqa'suenug iapjiw. Gjinisgam tli ulmaji ilsutmuataq wegla ta'nig getana'titl.

²⁸ Ta'n pas'g wen mo jigs'tmug Mowisewe'l 'tplutaqan smtug ne'po't'p. Mo ewlitelmam't ta'n tujiw gissumuj. We'jituj ta'n gis tla'tegej tapusiliji gisna nesisiliji gis tl nemia'tipnn aq nuji elui'tmasultiniji. ²⁹ Gatu me' aji winjig ta'n mimajuinu masgelmatl Gjinisgam uggwisl aq gesingowite'tmuaq Se'suguli umal'tem ta'n ejigla'toqol ugtlue'uti'l aq gisa'lut waqame'n. Aq winjig penoqitelmatl Wejuli Nisgam ta'n teli ul'telmlj. Ge'

pas'g angite'te'n ta'n tli mtue'tew ugjit negm. Ma'muni ugtapetew ta'n tel te'p'g. ³⁰ Muta geitu'g ta'n Gjinisgam teluep, "Ni'n asita'las, ni'n gisa'la's apat apangitmnew." Ap teluep, "Na Gjisaqamaw ilsumataq ugtmima-juinumg." ³¹ Paqsi'g jipa'qita'tisoq ta'nig getana'titl Gjinisgam, ta'n apjiw mimajitl, muta Gjinisgam maw-ignat aq apugjig ugtapulataq.

³² Migwite'tmoq ta'n gis tliaqap. Wegla na'gwegl ta'n Gjinisgam ugtwasetegm elasa'tugsioqop aq getlams'tasultioq. Pugwelgl ta'n goqwe'l welmajoqtmopnn, gatu mo wissuignemugsiwoqop ta'n tel git-nm'tioqop. ³³ Gilew na tujiw gaqaisg ewlutasultioqop mimajuinuigtug. Ewlutasultioqop aq we'gaw gilew gis-gajo'ltioqop witoqwa'lanew ta'nig emegweiujig 'st'ge' gilew. ³⁴ Ewlielmoqopnig gigmaq ta'nig getlams'tasultijig aq etli ulmajo'ltijig laplusang. Ta'n tujiw wesua'tugsioqop ta'n gilew assutmoq, gisipugu'tmoqop ta'n teli ntuog aq welgwijultioqop muta geituoq me' gilew geggunmoq nat goqwei ta'n iapjiwewe'tew.

³⁵ Mut punia'tinew ta'n tujiw getangusultioq muta mawi ms'gi'gt'tew ugtapangitueweimuow wa'so'q. ³⁶ Amujpa na gilew sangewo'ltioq ta'n teli gtlams'tasultioq muta gisipugutmoq ta'n tla'tutoqs'p ta'n Gjinisgam tel'te'tg glaman 'msntoqs'p ta'n teli tplumsip.

³⁷ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiq telueg, "Pe' pugjig aq ta'n wen wejgu'et, pgsintew, aq ma 'pgiji esgmawoq.

³⁸ Ta'nig getlamia'tijig 'ntmimajuinumg ta'n teli gtlams'tasultijig iapjiw mimajultitaq.

Gatu natuen te'sijig apaji gawasga'sij ma ni'n tetapua'ligw."

³⁹ Gatu mu na ginu ta'nig gawasgita'sultigw aq 'gs'go'ltinenu awna ginu getlams'tasulti'gw aq ugs'ta'titesnu.

Gisiteget ugtmimajuinumg ta'n teli gtlams'tasultijig

11 Ta'n goqwe'l mo gis nemituggul aq me' menaq mesnmuggl, geitu'g 'msntesnu muta elita'sulti'gw Gisitegetewigtug. Geitu'g ignmugsitesnu ta'n goqwe'l elita'sulti'gw ta'n Gisiteget teplumugsi'gup. ² Gujjinaq'ig ta'n wije' teli gtlams'tasultipnig, na weltenma'pni Gisiteget.

³ Ta'n teli gtlams'tasulti'gw na weji ns'tmu'g ta'n tel gelusip Gisiteget na ugs'tqamu wej gisitoqop. Na nige' ta'n goqwei nemitu'g wejitas'g ta'n goqwei mo nemitug.

⁴ Ta'n teli gtlams'tasip gisa'lut'p E'pelal ignmuan Gisitegelitl me' gelu'lg ignmatimgewei nu'gwa'tas'gtn patgulmesigaqanigtug je mu Ge'nal. Gatu E'pel ta'n teli gtlams'tasip Gisitegelitl wel'telm't'pnn. Getlamiet j'i'nm aq Gisiteget wel'te'tmuap ugtignmatimgewe'm. E'pel ta'n teli gtlams'tasij, me' etlewistoq we'gaw gis nige' sa'q nepgaq.

⁵ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Inaqqo'q mo nepu'gupnaq. Awna Gisiteget wa'so'q ela'la'pna aq mo nugu wen gisi we'jia'gupna muta Gisiteget wesua'la'pna. Na Gisiteget ugtwi'gatiq telueg, "Gesgm-

naq wesua'lagweg, tetapua'lapnn Gisitegelitl." ⁶ Mo wen eimug ta'n gis newgtamsi tetapua'lan Gisitegelitl. Amujpa na getlams'tasit. 'Gtu tetapua'l't Gisiteget amujpa na getlams'tasin. Mo 'gtlams'tasiwn mo eigtnug gis tetapua'lan Gisitegelitl muta ta'n wen elietl Gisitegelitl amujpa getlams'tuatl Gisitegelitl eimlij aq apangituataq ta'nig gwilua'tij.

⁷ Ta'n teli gtlams'tasij na gisa'lut'p Noa nutuan Gisitegelitl. Igan gnuatuateg ta'n tliatew. Jigs'tuapnn Gisitegelitl aq el'toqop mesgi'g lapuguan aq na negm aq un'jang aq ugte'piteml westa'tipnig. Ta'n tela'teget Noa'o'q na musga'toq ta'n teli opla'taqatili'tij mimajuinu'g aq getmenepnig ta'n Gisiteget oqonitpaqa'toqop ugs'tqamug mespo'qeg'p aq wetap'tipnig. Gisiteget gejiapnn aq maw teluep Noa'al getlamielitl muta Noa jigs'tuapnn.

⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Aplam jigs'tmn ta'n tujiw Gisiteget wigumateg aq elgimateg igtig maqamigew. Gisiteget teplumapnn ignmuan ugjit negmewe'n. Na tujiw Aplamo'q naqt'g umutgi je tlia mo geitugup ta'n eliet. ⁹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p wigip na maqamigew ta'n Gisitegelitl teplumtpn pa na wije aq se'g tleiwij. Wigip wi'gji'j aq maw Isaqal aq Je'gopal wije wigiwig wiguom. Negmow mesnmi'tip wije teplumtimgewei wejiaq Gisitegetewigtug. ¹⁰ Aplam etli esgmat ugjit na 'gjigan ta'n Gisiteget etli'toqop na iapjiwewe'tew 'gjigan.

¹¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Sala, tlia mo gisi un'janigw, gugunan mijua'ji'jl aq pe'gw tel gisguipnig Sala aq Aplam. Gatu elita'sipnn Gisitegelitl gnn'm'nin teplumtimgewei. ¹² Wesam gisiguip Aplam gugunan newgte'litl mijua'ji'tl. Gatu ta'nig wetapegsultijig tel pi-am pugwelg'snig gaqais pitu' pituipnnaqanijig, pa wije aq gloqowejg musigisg'tug aq na t'pgwan 'gta'nug. Mo eigtnug gis gitmnew.

¹³ Getlamsitasultipni'g wegla 'ms't mimajuinu'g gatu nepu'titgi'g. Mo mesnmu'tigupneg ta'n goqwei Gisiteget teplumapni. Me' gneg elapultisni'g nemitu'tis aq wel'ta'sualut'pnig. Aq mo me'si tluagusnig negmow se'g tle'g aq mo tleiault'gw ula maqamigew. ¹⁴ Ta'n wenig ula giasgiw teluejig weglaal, esgmatmi'tij umutgiwoq ta'n negmewe'tew. ¹⁵ Mo apaji angite'tmi'tigup umutgiweg gisi nqatmi'titeg, gatu pa na apajite'tmi'tisn, gisi apajita'new. ¹⁶ Awna me' aji gelu'lg umutgiwow ta'n esgmatmi'tip, na wa'so'qewei. Mo Gisiteget netaqitelmaqwi tlu'tugunew Ugnisgamemual muta gis gisgaja'tuaj 'gjigan ugjit negmow.

¹⁷ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Aplam jigs'tuatl Gisitegelitl aq iga'lan ugguwisl Isaqal patgulmesigaqanigtug ugjit ne'po'qsin ta'n tujiw Gisiteget wet nu'gwa'lapnn Aplamal. Aplam mo getu ne'pa'gupnn ugguwisl gatu Gisitegelitl elita'sualapnn ta'n teplumtpnn, "Ggwis ta'n teluisit Isaq ugtapegsultitaq gujji'juaq." Gatu nige' gisgaje'g's ugguwisl ne'pa'n.

¹⁹ Aplam na gisita'sis muta geitoq na Gisiteget gisi apaji minua'latal Isaqal tlia gisi nplij. Pa na wije aq nige' tluwegw Aplam apaji msnapnn Isaqo'q ta'n aji np'g.

²⁰ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Isaq tepluman ul'te'taqan me' enmiaq ugjit ugguwisl ta'n telui'tatl Je'gop aq Isaqji'j. Isaq teplumaji Je'gopal aq Isaqji'jal, "Gisiteget ula'lataq."

²¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Je'gop ta'n pemi np'geg teplumapni gitg So'sep un'jang, "Gisiteget ula'lataq." Aptoqonosis ugtaptu'n aq emtoqwalasnn Gisitegelitl.

²² Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p So'sep getu npliteg wesgutg's ta'n Gisiteget Isle'laq tl jiglo'laten Ijipteg aq igan gnuatuaji ta'n tla'taqatilitaq ugjit waqan'temal nespnmnew.

²³ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'laji Mowiso'q ungi'gug mimgwa'lanew nesisiliji tepgunselijig gisi ugs'tqamuiteg. Nemia'tisna ta'n tetuji glu'sinij mijua'ji'tl aq mo jipasigupnig listuanew elege'wilitl ta'n gis tluelij.

²⁴ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Mowis, ta'n tujiw gisigweteg, mo wel'te'tmug'p tlu'i'tugsin na elege'wit Palo uji'jl. ²⁵ Ajitmg wit toqwa'laji Gisiteget ugtmimajuinung aq mawi ulmaje'tew je mu ule'tew aq elistuatl Gisitegelitl. ²⁶ Gisita'sis na maligitelmugsin, aq penoqitelmugsin ugjit Nujiugs'tawi'wet me' ma'mun tepawgtig's aq ta'n telgi'g milesuaqan Ijiptewa'q geggunmi'tij, muta gneg elapit aq tli angita'sit me' enmiaq tl apangituaten.

²⁷ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Mowis naqt'gs Ijiptg, mu tel jipasigus ugguwainin elege'wilitl. Aq mo eigtnug apaja'sin pa wije aq nemias Gisitegelitl ta'n mo gis nemiam't. ²⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Mowis Siawa'timgewei Pestie'umg igan lugwatg'p. Telimapni Isle'laq, "Te's wi'gmaq na iganpugu'it amujpa ne'pa'tl jijglu'ewji'tl aq mal'tew elapaqtestoq ga'qanigtug glaman ansale'wit ma ne'pa'gwi ugtamgweseweimuaq Isle'lewaq 'st'ge' ta'n getu tla'laji Ijiptewa'q."

²⁹ Ta'n teli gtlams'tasultijig, gisa'lapni Isle'laq asoqomita'new megwe'g 'gta'n. Gisiteget nigtua'toq 'gta'n aq mimajuinu'g asoqomita'new welipiateg maqamigew, gatu ta'n tujiw Ijiptewa'q wejo'tmi'tij tla'taqatinew na samqwan mesa'lugwi'titeg.

³⁰ Ta'n teli gtlams'tasultijig gisa'lapni Isle'laq gigto'qi-ta'new na 'gjigan Jeligo lluigneg te'suguna'q, na tujiw elsegenas'g llutaqan nisiaqal. ³¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p na e'pit Leia'p, ta'n nuji sespo'teget mo ne'po'qsin ta'n tujiw igtigig Jeligoewa'q ne'pa'tipnig. Muta e'pit Leia'p wel'ta'suapni aq wele'wapni tapusiliji Isle'laq nujiugtantegeleji ta'n nata' gimia'tiliji. Etna na ugjit mo ne'po'qsin.

³² Siawa'si nige'. Mo gis gaqais usgumaqig, Gitiono'q, Palaqo'q, Samsono'q, Je'pego'q, Ta'pito'q, Samuelo'q aq na iganigjitegewinu'gi'g. ³³ Ta'n teli gtlams'tasultijig, gisa'laji matnanew se'g tle'g aq gisi wissuignema'tipni. Tetapua'taqatisni aq mesnmi'tij ta'n goqwei Gisiteget teplumapni. Gepsoqwa'tu'tipnn ugtunual pittalu'g.

³⁴ Mu nu'gwa'gupnig ta'n tujiw pugtewigtug pisi'titeg. Gi's sumugtmi'tip ta'n tl ne'pa'nesoq espo'qwas'gigtug. Menaqana'tipnig gatu melgignewa'utipnig. Mawigna'tipnig ta'n tujiw matntimg aq wissuignema'tipni sma'gnisg se'g tle'g ta'nig getangwi'tipni. ³⁵ Ta'nig

nepu'tipnig na apaji minua'lutpnig, muta e'pijig teli gtlams'tua'titl Gisitegelitl. Igtigig mo wejo'tmi'ti'gw ugsu-multinew muta gwilm'tij me' gelu'lg mimajuaqan wa'so'q. Na tujiw ma'muni ulmajeiusnig ta'n teli 'npu'ti'titeg. Etna na ugjit me' iapjiw mimaju'ultinew wa'so'q. ³⁶ Ta'sijig maligmusnig aq igtigig matto'snig, gatu igtigig gelpilusnig aq pijo'lujig laplusang. ³⁷ Gun'tewgto'snig glapis nepu'jig aq igtigig temaipulusnig aq igtigig ne'po'qsng espo'qas'gigtug. Al'ta'snig pas'g utapsunual m'gegne'l aligal wejita's'gl jijgluewjue'l aq te'pljue'l. Ewle'jultisnig, gitnme'iusnig, aq ewlo'tasultisnig. ³⁸ Mo tepianugus ugs'tqamu glu'lgtn ugjit negmow. Al se'si al'ta'sni'g 'st'ge' wenig se'g tle'g paqtaqamigtug aq soqoqamigegl maqami-gal. Wigultisnig gun'tal sapalqe'g aq elmalge'gl maqamigeg. ³⁹ Tetapua'la'titl Gisitegelitl ta'n tel melgi gtlams'tmi'tij gatu mo mesnmi'tigw ta'n goqwei Gisiteget teplumapni. ⁴⁰ Muta Gisiteget gis tepgisa'toqop me' ap aji gelu'lg goqwei mu pas'g ugjit negmow gatu maw ugjit ginu. Tel'te'tg na negmow mujgajewe'new maw ginu. Mu na pas'g negmow msnmi'tinew gatu awna negmow maw ginu wijei maw ugs'ta'titesnu.

Gjinisgam Gisiteget gisigwenugsi'gw

12 'Lpa negmow pugwelgig ta'n getlams'tmu'tipnig aq na tel gegnu pmitta'pnig ta'n pas'g goqwei getu tliaq maw pugwelgsnig igtigig. Musga'tugsi'gw ta'n tel melgi gtlams'tasultijig aq na apgnua'lugsi'gw wijei tla'taqatinenu. Na nige' punajo'tmnej 'ms't goqwei ta'n etegigjenugsi'gw aq punajo'tmnej elue'uti ta'n gennugsi'gw. Glaman ma mun munsoltinej ta'n teli igani ilta'igw majulgwalanenu Se'sus st'ge' ta'n Gisiteget tel pualugsi'gw. ² Ge' siaw la-pultinej Se'suseg. Na'te'l wejiaq ta'n teli gtlams'tasultijig. Lita'sultinej amgwesewei glapis enmigiaspiaq. Mo negm puniegup ugjit ta'n teli gujjiewgto't'p. Gatu awna wel'ta'sip ta'n goqwei esgmali ugjit negm. Teli angite'tg'p gisipugutmn ta'n teli ntaqo'qona'lut'p aq amasgipnu't'p nepo'teg gujjiewigtug. Muta nige' pemgopit ugt'pung ugtinaqanmg na Gjinisgam Gisitegelitl mutputimg.

³ Ge' angite'tmug ta'n goqwei wet saputa'sij, aq ta'n tel gisipugutg te's'g masgeltuaqan wejiaq pa-ta'tegewinuigtug! Glaman mut gilew musguajua'tinew aq mut siwia'tinew. ⁴ Ta'n tel gitnm'tioq aq matnugsioq elue'winu'g, me' menaq tetuji ma'mun matnugsioq we'gaw ne'po'qsultinew. ⁵ Migwite'tmoqol ulgwijuaqanal glusuaqann Gisiteget wesgumugsioq 'st'ge' un'jang. Teluet,

"Nun'jan, jigs'te'n
ta'n tujiw ni'n na Gjisaqamaw wetapulul
aq mut ewlgwija'siw ta'n tujiw gegnuimul.
⁶ Muta ni'n na Gjisaqamaw gegnuimg ta'n te'sit
gesalg,
aq wetapulg 'ms't ta'n teli ugsua'lg
'st'ge' nn'jan aq petgimg." Na.

⁷ Gisipugute'n ta'n goqwei welmajoqtmn ta'n gujj teli gtapul'sg. Nige' gi'l ta'n teli ulmaje'n musga'toq Gisiteget teli ugsua'lg gi'l 'st'ge' un'jann. Menaq ta eimoq wen un'jann ta'n menaq wetapenigul ujjeg. ⁸ Ta'n te'siliji un'jang, ugtapulaji 'st'ge' na telgitas'g muta mo ugtapeiwn mo gi'l giasgiwewei un'jann, awna pgotnanjuin. ⁹ Ginu gujjinaqi'g wetapulugsi'gupni aq gepmitelmuggupnig. Me' ap aji ma'muniw telteg jigs'tuanenu gujjuinu wa'so'q aq na ugji mimajultitesnu. ¹⁰ Gujjinaqi'g wetapulugsi'gup ge's apje'ji'jultigweg, st'ge' ta'n teli ul'te'tmi'tij gatu Gisiteget wetapulugsi'gw ugjit ginu ggelu'lgminu glaman me' enmiaq ta'n tel pmitta'igw, el ligutitesnu 'st'ge' negm aq pem sape'ultinenu. ¹¹ Ta'n tujiw wetap'ti'gw, gisa'lugsinenu ewlgwijultinenu, mu welgwijultigw. Gatu awna me' enmiaq ginu ta'nig gis gnuimugsi'gw ta'n tel wetapulugsi'gup gtlamia'titesnu aq gegnu mimajultitesnu ta'n Gisiteget tel pualugsi'gw. Wantaqamigsultitesnu aq ma nugu ugtapulugsi'gw.

Ango'tmug ta'n tela'taqatioq

¹² Etna na ugjit mut siwiew aq mut puniew awna siaw ml'gignewa'lsi. Gegnu pmalsi glaman ma oplap-ti'gmuaawjig ta'nig menaqana'tijig, gatu awna ul mima-jin aq apoqonmajig igtigig.

¹⁴ Wantaqamigsulti'gw aq mut gi'gaita'new ta'n pas'g wen. Ugjo'te'n sape'win ta'n tel gegnu pmien muta mo eigtnug wen nmian Gjisaqamawul mu na tla'tegegw na. ¹⁵ Menaqa ango'te'n mo wen ejigla'sigw Gisitegetewigtug. Gisiteget ta'n wele'iugsi'gw. Ango'tmug mo wen te'sioq ewnasita'siw aq getgaqamigsit aq ajgna'lagul pugwelgig aq gisa'laji ejiglipnnujig ta'n teli gtlams'tasultijig Gisitegetewigtug. ¹⁶ Ango'tmug, mut ewnaso'ltinew, aq mut sespo'taqatinew, aq mut pepsite'tmnew ta'n goqwei sape'wig 'st'ge' Isaqji'j tela'tegep. Isaqji'j sa'se'wi'pneq newgte' mijjuaqan ugjit ta'n goqwei telteg negmewei wejgwaqamip ugjignaml. ¹⁷ Gatu geituoqop ta'n Isaqji'j puatg'p 'msnmlin ujil wela'ltimgewei mo gis gunmug muta mo we'jitugup ta'n tli apaja'tutew ta'n gis tla'tegej. We'gaw maw mun gwilg'p aq nesp'temp. Gatu mo we'jitugupneg.

¹⁸ Getloqo na me' menaq wejgwita'woq 'st'ge' Isle'laq. Me' menaq teliaq ugjit gilew 'st'ge' teliaqap ugjit na mimajuinu'g Isle'laq. Peita'titeg ta'n goqwei jipatmi'tij aq gesi pegnotmi'tij. Nemiatipnna gm'tng Sainai ta'n sisueia'siteg aq ta'n maqtamugwa's'geg mtunoq aq ewlamsn aq paqsi'pigi jipaqita'pnig. ¹⁹ Negmow nutmi'titeg pipugwaqan aq nutua'titeg Gisitegelitl gelusilitl na etawaqtmua'tipnna Mowisal mu ap nutuanew je newgte' glusuaqan. Na tel jipaqita'pnig ²⁰ muta mo gisipugutmi'tigup ta'n goqwei nutmi'tij. "Je tlia wi'sis eliet gm'tnigtug amujpa na paqsi'pige'to'tg." ²¹ Na tetuji paqsi'pigi jipasultijig ta'n goqwei nemitu'tij, Mowiso'q teluet, "Je me' nige' etl n'ngnp'tga'lugwei na etl nngetesinap aq sigteta'siap."

²² Gatu awna nige' gilew peita'ioq gm'tng ta'n telusit Saion aq wa'so'qewei Selusalemg na 'gjigan

Gisitegetewei, Gisiteget ta'n iapjiw mimajit eig na'te'l. Peita'ioq ta'n maw gaqaisg pitu' pituipntnaqanijig ansale'wijig eimu'tijig. ²³ Gis peita'ioq ul'ta'suaqane mawio'mi ta'n mawalsultijig negmow ta'nig getlams'tasultijig Gisitegetewigtug. Gisiteget un'jang ta'n Gisiteget tel nemiaji pa wijei aq un'jang. Negmow ta'nig ugwisunmual ewi'gas'gl wa'so'q. Peita'tioq Gisitegetewigtug, negm ta'n nuji ilsumaji 'ms't mimajuinu'g. Peita'ioq maw wegla tetapua'tijig mimajuinu'g ta'n gi's sa'q nepu'tipnig. Gisiteget gi's gisa'laji sape'ultinew.

²⁴ Wejgwita'ioq Se'suseg ta'n gisgaja'toqol pilei gisagnutmamgewei ta'n gaqiguniepnaq ugjit ginu. 'Gtlue'utinal apigsigtmugsi'gw aq waqama'lugsi'gw ta'n se'sapaqtestoq umal'tem. Me' aji gelu'lg weglaal je mo E'pelo'q ugtignmatimgewe'm.

²⁵ Ango'tmug nige'. Ta'n tujiw Westaulg gelusij amujpa na jigs'tuoq. Muta Isle'laq ta'nig mo getu nutua'tigupnn ta'n ignmut'pnig wa'so'qewei agnutmaqan ugs'tqamug, mu gisi ugsuugtmu'tigup ta'n Gisiteget wetapulaj. Pa na jiglapasualug ta'n metewistoq wa'so'q mo eigtnug gisi ugsuugtmnenu ta'n tli ugtapulgusitesnu. ²⁶ Amgwesewei ta'n tujiw gelusij ugsitun pepuetestog ugs'tqamug na tujiw. Gatu nige' teplum-sit, "Mjit ap newgt pepuetestutes ugs'tqamu aq maw wa'so'q." ²⁷ Na glusuaqann "mjit ap newgt pepuestu-toq 'ms't goqwei" giasgiwewei musga'toq ta'n goqwe'l gisitoqol pepuetestas'gl aq jigla'tas'gt'tal, toqo negla ta'n goqwe'l mo gisi pepuetestas'gtnugul esgwiala.

²⁸ Telteg ginu miwatmuanenu Gisiteget muta mesnu'mu'g ta'n ma gisi maja'tasinug ugtelege'wa'gim ta'n mo eigtnug wen pepuetestun. Telteg apjiw gepmitel-maney aq emtoqwa'lanej aq jipalanej Gisiteget. Na tla'taqati'gw na tetapua'latesnu. ²⁹ Gnnmuanej Gisiteget ugteplumtimgewe'm, muta Gisiteget ta'n emtoqwalug pa wijei aq nujiseioqwa'tegei pugtew. Na wijei gis tla'lugsitesnu, mo tetapua'lagw Gjinisgam Gisiteget.

Ta'n tl tetapua'latesnu Gisiteget

13 Siawi gsaltultigw ala wen ap igtig ta'n telteg ugjit wijigatultioq Westaulgewigtug.

² Migwite'tmug ul'ta'sualanew ta'nig mo nenuawoq giguag tlia we'gaw ta'nig se'g tle'g. Ta'sijig tela'taqatipni'g aq wel'ta'suala'tipni ansale'wijig je mu geja'tigupni negla na ansale'wiliji. ³ Siawi apoqonmuanew ta'nig laplusang pisultijig ugjit ta'n teli gtlams'tasultijig aq siaw sespete'lm pa wijei aq gi'l pisin na'te'l. Sespete'lm aq apoqonmuanew ta'nig welmajoltijig pa wijei aq gi'l teli ulmaje'n 'st'ge' negmow amasgipnnul'p.

⁴ Malie'waqan telteg gepmite'tas'gtn aq ji'nim aq e'pit. Mo teltenug tepqatg ji'nim gwiluan e'pilitl ta'n tl wi'petitaq gisna tepgatg e'pit gwiluan igtigl ji'nimul. Gisiteget ilsumataq aq ugtapulataq ta'ni sespo'taqatijig aq newgtugwa'lugutijig ta'ni wijei tela'taqatijig.

⁵ Ta'n tel mimajultioq mut piamite'tmnew suliewei je mu Gisiteget. Tepias pas ta'n goqwei geggunmoq. Muta Gisiteget teluet, "Ma ni'n 'ngannu aq ma ni'n

puna'ulu." ⁶ Glaman ginu ml'gito'ltinej na tujiw aq tluenej,

"Gjisaqamaw wejiaq ntapoqonmatimg.

Ma jipasiw ta'n mimajuinu'g gis tla'litaq."

⁷ Migwitelmug iganpugultipnig ta'n wesgutmi'tip Gisiteget ugglusuaqanm ugjit gilew. Apsgwita'si ta'n tel mimajultipni'g aq nige' nepu'titgi'g. Napgetug negmow ta'n teli gtlams'tasultipnig. ⁸ Se'suguli newgte' tle'g. Wijei tle'g ulagu, gisgug aq iapjiw. ⁹ Mut wen ignmuaw istu gina'mugsinew se'g tle'g gina'ma'suti'l gisna wigu gina'mugsinew ta'n jigla'lugsinew giasgiwewigtug. Gelu'lg ugjit gilew ignmuan Gisiteget ml'gignewa'lugsinew 'gtangita'suaqanmual aq 'gji-jaqamijuaq. Na teli ul'telmugsi'gw Gisiteget. Gisiteget negm gisa'lugsi'gw melgignewa'lan 'gjijaqamijinaq mu mijipjewe. Ta'nig jigs'tmi'titl 'tplutaqan ugjit mijipjewe me' menaq apoqonmaqwi'tigul negla.

¹⁰ Na gujjiwewigtug ta'n Westaulg ne'po't'p pa na wijei aq ginu ewei patgulme'sigaqan. Ta'nig getu siaw gwilmijit ta'n tli ugs'ta'titaq na jigs'tmi'tij Lesui'peweiei 'tplutaqan, mo eigtnug gisi apoqonmugsultinew. ¹¹ Na Lesui'p espe'g patlia's newgt te's newgtipunqeg pegisitoq wi'sis umal'tem ta'n maw gepme'g Gisiteget wi'g. Iga'toq patgulme'sigaqanigtug ugjit jigla'tun elue'uti'l gatu wi'sis wa'qiwal nu'gwa'tu'titl sitatug utang. ¹² Pa na wijei Se'sus weji np'g'pnaq sitatug na 'gjigan. Na telgitas'g ugjit apigsigta's'gtn mimajuinu'g ugglue'utiwal, e'w'g'p umal'temg. Etna na ugjit amujpa nepg'p sitatug na 'gjigan. ¹³ Na to'q ginu 'lta'nej negmeg sitatug ggutanminu aq maw masgelmugsi'gw maw negm.

¹⁴ Mo eigtnug iapjiwewei 'gjigan ugjit ginu ula ugs'tqamu. Ginu elapulti'gw ugjit na 'gjigan ta'n jugu'etew aq iapjiw i'mu'titesnu.

¹⁵ Westaulg ugwisunmg siawi emtoqwa'lanej aq miwatmuanej Gisiteget. Ula na menaqqajewe ignmatimgewe ugjit Gisiteget ta'n telteg ignmu'g ginu ta'n lita'sualu'g Se'sus. ¹⁶ Mut awan'ta'sultinew ula'taqatinew aq apoqonmatultinenu. Ula na ignmatimgewe tetapua'l't Gisiteget.

¹⁷ Jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq aq majulgwatmoq ta'n telimugsioq. Apji sespetelmugsioq 'gjijaqamijuaq aq mo atlasmulti'gw muta amujpa na Gisitegetitl tli-ma'tital ta'n tel lugowa'tij. Pa na jigs'tmoq ta'n tel gina'mugsioq, nespi ul'ta'sultitaq ta'n tel lugoti'tij. Gatu awna mawi ewlgwijultitaq ta'n tujiw mo jigs'tuoq, tl'ta'sulti'tij mo gisi apoqonmugsioq.

¹⁸ Siawi a'sutmessewin. Geitueg waqame'gl ntangi-ta'suaqanminal aq geitueg getu apji tetapua'taqatieg.

¹⁹ Aq nige' etawaqtmuloq ap me' aji maw muni a'sutmessewin glaman Gjinisgam naqsi apatgimin ta'n eimu'tioq.

Nige' gepsoqwa'tu a'sutmaqanigtug

²⁰ Gisiteget gis unaqa'lapnn nepniteg Gjisaqamaw na Se'susal. Se'sus mawi espe'g. Giji angweiugsi'gw 'st'ge' ji'nim ta'n teli angweiwaj jii'gluwigjig muta weji np'g'pnaq ugjit ginu aq gaqiguniepnaq. Etna na ugjit iapjiwewei teplumtimgewei gepsoqwatoqopneg.

²¹ Etamg Gisiteget ta'n ignmuetog wantaqo'ti ignmugsinew 'ms't goqwei gelu'lg ta'n tel nuta'maiog glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n negm teli ul'te'tg. Etamg Se'suguli apoqonmugsinew na wije tla'taqatinew glaman na gis tl tetapua'lioq Gjinisgam Gisiteget. Gepmitelanej Se'suguli iapjiw! Na tliaj!

Ugtejgewe'l glusuaqann

²² 'Njignamtut, nige' etawaqtmuloq jigs'tuigw sangew ula agnutmaqan ta'n ula'lugsitoqs'p muta ula

wi'gatign gis wi'gmuloq mo piam pittaqtug. ²³ Pualuloq 'gji'tunew 'gjignaminu Timoti gis tua'lutaq laplusang. 'Lpa nqa'si 'pgising, la'titesnen nat nmuleg.

²⁴ Me' wi'titesnen ta'n te'sijig iganpugultijig aq ta'n te'sijig na Gisiteget ugtmimajuinung. Ta'nig getlams'tasultijig Italiewa'gig pewalijig me' wi'titesnen.

²⁵ Etamg Gisiteget ul'telmugsinew. Na tliaj. Glapis ap nemu'leg.

Ji'mej

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ji'mej ewi'gmuapni ula wi'gatign ta'ni getlams'ta'sultiliji aq wigultiliji ms't tami ugs'tqamug. Telimapni ta'n tllugowatal Nisgamal jel tlia milesultiliji gisna ewle'jultiliji.

Gegnu'tmapni ta'n tla'taqatilita ta'n tujiw wet nu'gwaluji gisna ta'n tujiw metue'gl goqwe'l gitnma'tita. Telimapni ta'n tla'taqatilita ta'n goqwei tetapu'aq. Pa na mo gji'tu'ti'gw, telimapni pipaniman Nisgamal aq Nisgam musga'tuata ta'n tla'taqatilita muta Nisgam welm'toq aq getu' apoqonmuaji. Ji'mej telimapni, "Mutt megtmnew ta'n Nisgam telimugsioq."

Ji'mej pewalaji ilgwenanew st'ge' ta'n teli gtlams'tasultiliji. Wesgutgl telimaji pugwelgl goqwe'l ula wi'gatignigtug. Ta's'gl na gtlams'tuaqan, ns'tuo'qon, milesuaqan aq a'sutmaqan. Telimaji ta'n tla'taqatita mimajuinu' ta'n milesultiliji aq negla ta'n ewle'juinu'g. Telimaji ta'n tla'taqatita ta'n tujiw tluetilij goqwe'l gelu'lg aq goqwe'l mo gelu'lgtnugl. Telimaji ta'n tla'taqatita ta'n tujiw newtite'lsultiliji aq ta'n tujiw ginite'lsultiliji.

Pa na gitmn ula wi'gatign na apoqonmulin tla'tegetes ta'n goqwe'l giasgiwewe'l.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Amgwesewei glusuaqann (1.1)

Gtlams'tuaqan aq ns'tuo'qon (1.2-8)

Ewle'juaqan aq milesuaqan (1.9-11)

Ta'n tujiw wet nu'gwalugsin (1.12-18)

Tla'tega ta'n Nisgam teluet (1.19-27)

Mutt me' gsigaw angite'lm milesuinu je mu ewle'juinu (2.1-13)

Pas'g gis tluetes ta'n goqwei getlams'tasin ta'n tujiw tla'tegetes ta'n Nisgam ugtwi'gatign telueg (2.14-26)

Ta'n teluen na tli ilsutasitesg (3.1-12)

Gtlamia st'ge' ta'n Nisgam telim'sg (3.13-18)

Mutt ngutite'lsiw, mutt ilsumaw igtigig, mutt ginitiesiw aq mutt ewla'law ta'nig ewle'jultijig (4.1-5.6)

Sangeweie'n aq a'sutma ugjit ta'n goqwei nuta'man (5.7-20)

1 Ni'n na Ji'mej. Pempopa'si aq ewi'gmuloq gilew ta'n wetapegsultiog na newtisgegsijig je ta'pu pil-tu nemigsijig mimajuinu'g. Gisa'lugsioqopnig maita'new gm'tgiwow aq Ita'new na'tami se'g. Ni'n elugowgig Gjinisgam aq Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westaulg. Me' talo'ltioq?

Ta'n tujiw nat goqwei metue'g wejeiugsioq na ul'ta'sultigw

² Nitaptut ta'n tujiw pugwelgl goqwe'l gitnme'ugsioq lpa ulgwijultigw. ³ Pa na tetapuita'sultioq aq tetapu tla'taqatioq ta'n tujiw pugwelgl amsala's'gl, na geituoq gtlams'tuewei na tepigna aq gisipugutmu'titoqs'p ms't goqwe'l metue'gl. ⁴ Amujpa gisipugutmoq aq siaw ml'gito'ltioq ta'n tujiw ms't goqwei mawi mtue'g. Na tujiw geggunmoq tepiaq ml'gigno'ti ugjit ms't goqwei ta'n tliatew aq mo nuta'ma'tiwoq goqwei ugjit gisipugutmnew.

⁵ Gatu ta'n tujiw nat wen te'sioq mo geitug tetapu tla'tegen nat goqwei na pipanimaj Gjinisgamal aq ign-

mugutal ns'tuo'qon, muta Gjinisgam welm'toq aq well'ta'sit ignmulin ta'n goqwei nuta'man. ⁶ Ta'n tujiw a'sutman, amuj gtlams'tmn na Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei pipanimt. Mut megtuaw Gjinisgam ta'n tujiw a'sutman. Ta'n wen megtaq na piltue'gl goqwe'l tel'ta'sit aq ala'sit ms't tami st'ge' gmu'j ala'lugweg samqwanigtug. ⁷ Ula mimajuinu ta'n megtuatl Gisitegelitl na ma' goqwei ignmua'gugul, ⁸ muta apjiw sa'se'wita'sit aq mnaq gisite'tmug ta'n goqwei tla'tegetew.

Ewle'juaqan aq milesuaqan

⁹ Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgamal ge's ewle'jit na ul'ta'sij muta Gjinisgamal gis gepmite'lm'tl. ¹⁰ Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgamal ge's milesit na ul'ta'sij ta'n tujiw Gjinisgamal pun gepmite'lm'tl, muta milesuinu'g tl gaqia'titaq pa na wije aq wasuegl ta'n jaqal gaqiaql.

¹¹ Na na'gu'set segewa't aq ge's maw p'sij na alt goqwe'l nigwegl ewlistaqatigl aq wasuegl ta'n nastegl gis nisiaqt'tal je tlia welamu'gl. Na wije jaqal gaqiatl na

milesuinu ugmilesuaqanml, ge's al nujo'tg ugtlu-gowaqan.

Wejeiatimgewei aq gitnme'wa'timgewei

¹² Na mimajuinu ta'n melgi gtlams'tasit na siaw ul-gwijintew ta'n tujiw wejeiut. Ta'n tujiw saputa'sij, msntew iapijwewei mimajuaqan ta'n Gjinisgam teplumapni ta'ni gesalgwi'titl. ¹³ Pa na nat wen suel gisgut tla'tegen pata'taqan, mu tluewiss, "Gjinisgam gisguit ni'n." Muta Gjinisgam mo gisguam'g aq mo wenn getu' gisguagul. ¹⁴ Gatu na mimajuinu gisgasit ta'n tujiw winjigl siawi angita'sit glapis tla'tegetew ta'n goqwei tel'te'tg. ¹⁵ Ta'n goqwei winjig angite'tg gisa'lsit pata'tegen. Ta'n tujiw siaw pata'tegej, na tujiw nigtual-sit Nisgameg.

¹⁶ Nitaptut, mut ignmugusineu mimajuinu'g lue'wa'lulnew. ¹⁷ Ta'n te's'g gelu'lg aq mujgajewei na wejiaq wa'so'q. Wet nisa's'g Gjinisgameg, ta'n gisiapni gloqowejg, na'gu'selitl aq tepgun'selitl. Gjinisgam mo sa'se'wa'sigw, aq mo eliamugsigw. ¹⁸ Gjinisgam e'w'g'p na teliaqewei agnutmaqan aq gisa'lugsig'gup unaqapemultinenu glaman nige' ginu me' gep-mo'lti'gw je mu esgwia'tijig ta'n gisiapni.

Amuj jigs'tmuti'gw Nisgamewei agnutmaqan

¹⁹ Nitaptut, migwite'tmug ula. Ms't wen amuj gisga-je'g jigs'tuan wenn wesgutmlitl Nisgamewei agnutmaqan, gatu amuj mu jaqal asita'puguegw aq mu jaqali uggwaiug. ²⁰ Uggwaiuti mo teli apoqonmugsig-gw gis tla'tunew Nisgamewei lgowaqan. ²¹ Na to'q punajo'tmug ta'n te's'gl winjigl aq na pugwelgl ta'n pata'taqann. Mut me'go'ltigw gatu apjiw ulgwijultigw lita'suatmnew na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam gis telimugsioq muta ula agnutmaqan ugs'tawugsineu.

Amuj tla'taqatigw ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatng

²² Tla'taqatigw ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatng. Lue'wa'lsultitoqs'p ta'n tujiw pas'g jigs'tmoq gatu mo tela'taqatiwoq ta'n goqwei gis ewi'gas'g na'te'l. ²³ Ta'n wen jigs'tg Gjinisgam ugtwi'gatign na geitog ta'n goqwei amujpa tla'tegetew. Ta'n tujiw awan'ta'sit tla'tegetew lpa na wije-jei aq na mimajuinu ta'n angamsit plu'jaqamatigtug aq giasgiw nemi'sij. ²⁴ Angamsit gatu smtug awan'ta'sit ta'n teli angamgusij ge's se'g eliet. ²⁵ Gatu ta'n tujiw mimajuinu apjiw getu' tla'teget ula mujgajewei 'tplutaqan ta'n westawiaji mimajuinu'g na ulgwijintew aq Gjinisgam uli apoqonmuagutal ta'n te's'g goqwei getu' tla'tegen.

Na gelu'sit a'sutme'winu

²⁶ Na mimajuinu ta'n tel'te'lsit na mu elistagul Gjinis-gaml gatu mu gisi nqa'tug ugtun aq teluet ta'n goqwei mo gelu'lgtnug, na elue'wa'lsit aq mo tali ugtapsunin-gu ta'n goqwei getlams'tg. ²⁷ Ta'n goqwei Gjinisgam na

gujjiru gis gina'muep na mawi glu'lg aq mujgajewei ugjit mimajuinu'l tla'tegen. Ula na mawi glu'lg aq muj-gajewei ta'n tujiw mimajuinu angweiwaji segewo'ltiliji aq sigu'sgwa ta'n ewle'jultiliji. Ula na mawi glu'lg aq mujgajewei ta'n tujiw mimajuinu angweiasit ugjit mo lue'wien ta'n tujiw emittugwalaji lue'winu'.

Mut gsite'Imanew alt mimajuinu'g je mu igtigig

² Nitaptut, geitu elita'sualoq aq gepmite'lmoq Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westaulg. Mut gsite'Imanew mimajuinu ta'n teli milesij je mu igtig ta'n teli ewle'juj. ² Etug na milesuinu ta'n welpisit aq al nasg'g wisaw sulieweiei nasoqwa'taqan pisgwa'tew gta'sutuo'guomuaq aq elg ewle'juinu ta'n ewle'pisit. ³ Na gesite'lmoq milesuinu ta'n tujiw telimoq, "Tet jugu'a, pa'si ula gelu'lg mutputi." Gatu mo gesite'lmuoq ewle'juinu ta'n tujiw telimoq, "Ala tet qa-ma'si gisna pa'si msaqtaqtug." ⁴ Na pata'taqatioq muta tel'ta'sultioq na milesuinu'g me' espo'ltijig je mu igtigig. Ta'n tujiw tel'ta'sultioq na pata'taqatioq muta ula mo tetaputenug.

⁵ Nitaptut, menaqa jigs'tuigw. Gjinisgam megnapni ewle'juinu' ugs'tqamug aq ignmuapni ml'gi gtlams'tm-new aq pisgwita'new ugtelege'wa'gim muta ula teplumapni ms't ta'n gesalgwi'titl. ⁶ Mo gepmite'lma-woq ta'n wen ewle'jit gatu gepmite'lmoq ta'n wen milesit. Tal gi's tela'taqatioq? Gejioqig na milesuinu'g ewle'ugsioqig aq ela'lugsioq ugjit ilsumugsineu 'tplutaqanigtug. ⁷ Na gesapugua'tijig aq almima'titl Gisu'lg ta'n westawugsioqop.

⁸ Na tetapua'taqatitoqs'p ta'n tujiw tela'taqatioq wa'so'qewei 'tplutaqan ta'n ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Ula 'tplutaqan telueg, "Tli gsal igtig pa wije-jei aq ta'n teli gsalsin." ⁹ Pa na me' gepmite'lmuugsio-qos mimajuinu ta'n welpisit je mu igtig ta'n ewlipisit na pata'taqatioq. Gjinisgam ugt'tplutaqanm telueg gilew na pata'tegewinu'g muta elistmu'tioq Gjinisgam ugt'tplutaqanm. ¹⁰ Ta'n wen teli gsatgl Gjinisgam ugt'tplutaqanml gatu sewisga'toq newte' 'tplutaqan negm pa wije-jei aq ta'n tujiw suisga'toq ms't 'tplutaqann. ¹¹ Ta'n tujiw Gjinisgam teluep, "Mut sespo'tegew!" Na elg teluep, "Mut ne'pa'tegew!" Jel tlia mu sespo'tegewn gatu ne'pa'tegen, na suisga'toq Gjinisgam ugt'tplutaqanm. ¹² Na tl glusultigw aq tetapu tla'taqatigw muta geituoq Gjinisgam ilsumugsineu st'ge' ta'n telteg ugt'tplutaqanm. Gjinisgam ugt'tplutaqanm musga'tugsi'gw ugs'tawugsineu. ¹³ Ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata mimajuinu' na ma' ewlite'lmaqul na mimajuinu'l ta'n mo ewlite'lmaqupni igtigi mimajuinu'. Gatu Gjinisgam me' ewlite'lmaji mimajuinu' je mu ilsumagwi wegla mimajuinu'.

Amujpa tla'tega st'ge' ta'n teli gtlams'taq Gjinisgam

¹⁴ Nitaptut, mo gelu'lgtnug ugjit mimajuinu tluej get-lams'tuatl Gjinisgam, gatu mo tela'tegegw st'ge' ta'n teluet gtlams'tuatl Gjinisgam, Ta'n teluet na teli gtlams'tasij ma' ugs'tawiam'g. ¹⁵ Etug gitap gisna gi-

tapesgw ewlipisit aq menueget mijipjewe. ¹⁶ Ta'n tujiw mo apoqonmawt na mo gelu'lgtnug ugjit gi'l tliman, "Nmultes. Gjinisgam apoqonmultew. Ul gnesi aq ulatalen." ¹⁷ Pa na tlue's'p getlams'tat Gjinisgam, gatu mu tla'tegewn ta'n Gjinisgam tel puatg, lpa mo getlams'tuawt Gjinisgam aq ta'n teli gtlms'tmn mo gis apoqonmulug.

¹⁸ Pa na nat wen tluess, "Gi'l getlams'tat Gjinisgam gatu ni'n elugowg Gjinisgam. Ta'sijig getlams'tua'titl Gjinisgam gatu alt elugowa'titl Gjinisgaml." Gatu ni'n tlima's, "Gi'l ma' gis musga'tun ta'n teli gtlams'tat Gjinisgam ge's mo elugowawt, gatu ta'n tel lugowg Gjinisgam na musga'toq ta'n teli gtlams'taq Gjinisgam."

¹⁹ Getlams'tasin pas'g newte'jit Gjinisgam eig. Na gelu'lg gatu elg mn'tu'g getlams'tasultijig pas'g newte'jit Gjinisgam eig aq ula ta'n geitu'tij gisa'lanew jipala'titl Gjinisgaml. ²⁰ Pa na tlue's'p getlams'tat Gjinisgam, gatu mo tla'tegewn ta'n Gjinisgam teluej, na elue'wa'lsin. Gtlams'tmuaqan mo gelu'lgtnug.

²¹ Migwite'lm't Aplamo'q ta'n wetapegsulti'gw. Na tetapua'tegep ta'n tujiw getu' mesaqana'lateg uggwisl ta'n telusilitl Isaq ugjit nu'gwa'lan gun'tewewei patgulmesigaqanigtug. Na tujiw Gjinisgam tel'te'Imapnn Aplamal na sape'wililit. ²² Nestmn ula? Ugtlams'tuaqan gisa'toq Aplamo'q tl lugowan Gjinisgaml aq ta'n goqwei gis tla'tegep musga'toq melgi gtlams'tuapnn Gjinisgaml. ²³ Gjinisgam tel'te'Imapnn Aplamal sape'wililitl muta Aplamo'q getlams'tuapnn Gjinisgaml. Na tujiw Gjinisgam tel wi'tapnn, "Nitap." Ula gis ewi'g'g Gjinisgam ugtwi'gating aq teliaqap ta'n tujiw Aplamo'q tla'tegep ta'n goqwei Gjinisgam pipanimg'pnn.

²⁴ Geitu'n nige' Gjinisgam tel'te'Imatl na mimajuinu'l gigwajielitl ta'n tujiw giasgiw tla'tegelitl st'ge' teli gtlams'tasilitl. Gatu Gjinisgam mu tel'te'Imagul na mimajuinu'l gigwajielitl ta'n tujiw wesgutmlitl ugtlams'tuaqan gatu mo goqwei tla'tegelitul ugjit Gjinisgam.

²⁵ Newtsiniw na e'pitaq ta'n teluisipnaq Leia'p wel'ta'sualapni Ja'suao'q ugsma'gnisgi' wiguaq aq apoqonmuapni gis smultinew piltue'g awti. Na wijej Gjinisgam tel'te'Imapnn Leia'pal gigwajielitl ta'n tujiw ula tla'tegep jel tlia ula e'pit na netuisgalsip muta Gjinisgam apigsigtuapnn ugtlue'uti'l.

²⁶ Na mimajuinu ta'n teluet getlams'tuatl Gjinisgaml gatu mo tla'tegegw st'ge' ta'n teli gtlams'tg, na negm pa wijej aq ta'n wen teli np'g. Ta'n wen mu mimajigw na mu gamlamigw aq ta'n wen mo elugowagul Gjinisgaml, lpa mo getlams'tuaqul Gjinisgaml.

Ango'tmug ta'n goqwei telueioq

3 Nitaptut, geituoq Gjinisgam me' ilsumaji gina'muinu' je mu igtigi glaman gilew mu pugwelu-oq gtu' gina'mua'titoqs'p. ² Ms't ta'n te'si'gw gaqaisg oplia'taqati'gw. Na mimajuinu ta'n mo goqwei oplewo'gwegw, na gis tetapua'tegep ms't goqwei aq natawe'g. ³ Te'sipow ugtune'l pija'tun ugtunigtug ugjit gisa'lan lien ta'n tel puat aq mo elistulug. ⁴ Geituoq ta'sijig mimajuinu'g geggunmi'titl mesgi'gl lapuguann. Na gisi ilgwenmi'titl jel tlia ugu'sn ma'muni

ml'gigna's'g. E'wmi'titl apje'jgl ilgwitaqann samqwanigtug, aq teli ilgwenmi'tij mesgi'g lapuguan. ⁵ Mimajuinu winnu na apje'jg gatu gis ginuet mesgi'gl goqwe'l. Geituoq apje'ji'g pugtew gaqamgletew ta'n telgi'g nipugt. ⁶ Mimajuinu winnu pa na wijej aq pugtew. Nat goqwei nat wen winewistoq na gisi pgwatatal pugwelgl winjigl ugs'tqamug. Ta'n tujiw winewo'gwen gisna nat goqwei pilsimn na gisa'tutew gaq seioqwian gmi-majuaqanm aq gtwisunm muta na winjigl glusuaqann ta'n teluen wejiaqal Mn'tua'gig. ⁷ Mimajuinu'g gis nuje'wa'tiji aq assumatiji ta'n tel milamugsultiliji wi'sisg, sisipg, juji'jg aq nme'jig. ⁸ Gatu mo wen eimug ta'n nujo'tg ms't goqwei ta'n teluet. Mo wen eimug ta'n asutg winnu muta jijuuaq tluetew nat goqwei pata'tegep gisna winjig. Winjigl glusuaqann nat wen tluetew na gisa'tutew igtigl ulmaje'n st'ge' ta'n tujiw mtesgm paqa'latl mimajuinu'l. ⁹ E'wmuggul ginnunal ta'n tujiw gepmite'lmugg Gisiteget na gujjinu gisna anmimugg mimajuinu'g ta'n Gisiteget gisiapni st'ge' negm. ¹⁰ Na mimajuinu me'gite'Imatl igtigl mimajuinu'l aq tel'gne'g anmimatl igtigl. Nitaptut, ma' gis glusultigw st'ge' na. ¹¹ Gitg wigapu'g aq winimaq samqwan ma' gisi ugjianugl wijej tg'poq. ¹² Na wen'ju'su'naqsi ma' gisigwenmugul pgumann gisna goqominaqsi ma' gisigwenmugul wen'ju'su'nn. Na wijej teliaq na samqwan ta'n wigapu'g gisna winimaq ma' wejianug wijej tg'poq.

E'wmug ns'tuo'qon ta'n wejiaq Nisgameg

¹³ Pa na nat wen te'sioq getu' neia'toq gugunmn ns'tuo'qon aq natawe'n, na amujpa tetapua'tegep ms't goqwei aq tla'tegep ms't goqwe'l gelu'lg. Amujpa e'w'g ns'tuo'qon ta'n tujiw nat goqwei tla'tegep aq amujpa mo ginuegw. ¹⁴ Pa na getu' gi'gaja'si's'p muta wisguen aq apjiw newtite'lsin, mut al ginuewn. Mut egsuew muta getu' sa'se'wa'tun ta'n goqwei teliaq. ¹⁵ Ula ns'tuo'qon st'ge' ginuaqan aq egsuaqan mo wejianug Nisgameg. Na mimajuinu ula tla'tegep na pas'g tla'tegep ta'n tel puatg gisna ta'n lue'winu tel puatg. Ula mimajuinu getu' tla'tegep ta'n mn'tu'l tel pualj. ¹⁶ Ta'n tujiw mimajuinu wisguez aq newtite'lsij, na gisi pgwatoq pata'taqan, gi'gaitamg aq ms't goqwe'l winjigl. ¹⁷ Ta'n tujiw mimajuinu geggun ns'tuo'qon ta'n wejiaq Nisgameg, mo pata'tegegw aq mo gi'gaja'sigw. Awna welm'toq, nilaje'g, aq ewlite'lmaji ta'n nu-ta'ma'tiliji. Mu na wesgijiangamgusigw gatu pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lg tla'tegep. Mo wesamite'Imagul newte'jililitl ta'n wen welpisilitl je mu igtigl ta'n ewlipisilitl. ¹⁸ Ta'n tujiw mimajuinu tetapu mimajij, mu gi'gaja'sigw awna gisa'laji igtigi punintultinew aq tetapu mimajultinew.

Mut tla'taqatigw st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml

4 Geituoq na ta'n tujiw tetuji ngutite'lsultioq aq apjiw pewatmoqol ta'n goqwe'l gesatmoqol na weji gi'gaita'ioq aq matntultioq. ² Pewatmoq nat go-

qwei, gatu mo gisapsgnmuoq, na tujiw gisgajo'ltioq ugjit ne'pa'n nat wen ta'n geggung. Gi'gaita'ioq aq gisi pgwatuoaq matntultitoqs'p gatu mo gisapsgnmuoq ta'n goqwei tel puatmoq. Ula mo mesnmuoq muta mo pipanimawoq Gjinisgam ignmugsinew. ³ Ta'n tujiw pipanimoq Gjinisgam ugjit nat goqwei, mo mesnmuoq muta wesami ngutite'lsultioq aq getu' tli e'wmuoq ugjit ta'n goqwei mo gelu'lgtnug. ⁴ Mo elita'sualuoq Gjinisgam aq getu' majulgwaloqig igtigisei nisgamg. Geituoq mu nugu Gjinisgam witapa ta'n tujiw getu' tlo'ltioq st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml aq gesatmoq tla'taqatinew st'ge' negmow. Ta'n getu wen gisite'tg tle'n aq tla'tegen st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml na tujiw getanatl Gjinisgaml. ⁵ Geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign na teliaq ta'n ewi'gas'g, "Gjinisgam mesgata'sit ta'n tujiw mo jigs'tuawoq Wejuli Nisgam ta'n gisi ignmugsioq." ⁶ Gatu Gjinisgam melgi gsalugsi'gw je tlia mo te'pmugg. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Gjinisgam mo gaqama'tagwi mimajuinu' ta'n me'gite'lsultiliji gatu apoqonmuaji mimajuinu' ta'n mo me'go'ltiligwi."

⁷ Mut tl listuanew Gjinisgam, awna ignmug as-sumugsinew. Na qama'sualug Gjimm'tu aq na tujiw ugs mugtugsitoqs'p. ⁸ Gigjita'gw Gjinisgam aq apjiw wiji'gtigewiugsinew. Ta'sioq ta'n siaw pata'taqatioq, pun pata'taqatigw. Ta'sioq ta'n tel'ta'sultioq gesaloq Gjinisgam gatu tetpi gsatmoq ta'n goqwei lue'uti na wesgijiangamgusultioq. Nige' tl'ta'sultigw pas'g ta'n goqwei tetaputeg aq gelu'lg. ⁹ Ms'go'ltigw muta gis pata'taqatioq. Ulmajita'sultigw aq atgitemultigw. Mut ul'ta'sultinew gatu awna ms'go'ltigw ugjit ta'n goqwei' gis pata'taqatioq. ¹⁰ Mut me'go'ltinew aq Gisiteget gepmite'lmugsitoqs'p.

Mut ilsumanew igtigig

¹¹ Nitaptut, mut pisuite'lmanew igtigig. Etug ta'n wen pisuite'lmatl igtigil aq teluet ta'n goqwei mo telianug ta'n tujiw wesgumatl. Na ula pa na wije' st'ge' teluet nat goqwei mo gelu'lgtnug ugjit Gjinisgam ugt'tplutaqanm. Na mo tela'tegegw Gjinisgam ugt'tplutaqanm gatu awna ilsutg. ¹² Gjinisgam na newte'jit ta'n nujitoq 'tplutaqan. Pas'g Gjinisgam ugs'tawiata mimajuinu' gisna ilsumata mimajuinu' lta'new Mn'tua'gig. Na glaman oplita'sultioq ta'n tujiw ilsumoq igtigig mimajuinu'g.

Mut ginuatnew ta'n goqwei getu tla'taqatioq

¹³ Jigs'tuigw. Nat goqwei getu tlimuloq muta telueioqop, "Gisgug gisna sapo'nug lta'tesnen na'tami se'g aq usgowita'tesnen na'te'l newtipunqeg. Ugjattesnen aq ntuisgettesnen ta'n goqwei' glaman ganie'wultitesnen pugwelg suliewei." ¹⁴ Lpa mo geituoq ta'n tliatew sapo'nug. Gtmimajuaqanminal pa wije' aq u'n ta'n neia's'g aq tel'gne'g gesga's'geg. ¹⁵ Awna ula tluwegw, "Pa na Gisiteget ignmugsieg tla'taqatinen, na tujiw siaw mimajultitesnen aq gisa'tutesnen ula gisna ala."

¹⁶ Gatu ginuatnoq ta'n teli ntawo'ltioq. Ta'n getu wen tel ginuej na pata'teget.

¹⁷ Na mimajuinu ta'n geitooq nat goqwei tetapu'aq gatu mo tela'tegegw na tujiw pata'teget.

Etugjel gtmilesuaqanmual gisa'lutew lien Mn'tua'gig

5 Jigs'tuigw te'sioq ta'n milesuinu'g, atgitemultigw aq gaqiemtmultigw ugjit ulmajo'ti ta'n jugu'atew gileweg. Na tujiw ma'muni mtue'tew ugjit gilew aq wesami ulmajo'ltioqs'p. ² Gtmilesuaqanmual pem sugul'gaqal aq gaplanji'jg malqotas'gt'tal gutapsunual. ³ Gsulieweimual aq wisaw sulieweimual pem jijua'qi-aqal. Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu' gtmilesuaqanmual mo tepawtinugl aq na tujiw musga'tugsitoqs'p na newtite'lsultioqop. Ma'muniw ulmajo'ltioqs'p st'ge' ta'n pugtew nu'gwa'tas'gt'tew ms't goqwei. Gatu me' siaw mawo'tuoq milesuaqan. ⁴ Migwite'tmug, mo gis apangituawoqopnig na lugowinu'g ta'n elugowgopnig gtiga'taqanmual. Gesigawwa'tiji, "Gilew na gmutna'tioq." Gisiteget ta'n mestai assusit gis nutuapni wegla lugowinu'. ⁵ Te'sigisg'g ugs'tqamug, ewna-so'tmoq gsulieweimual ugjit giso'qon aq ms't goqwei pewatmoq. Gisa'lsultioq milesultinew. Na gisgajo'lsultioq ugjit na na'gwegl ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata ms't milesuinu'. ⁶ Na mimajuinu'g ta'n mo oplata'qatigupnig goqwei ilsumoqopnig aq gisa'loqopnig ne'po'qsine'w je tlia mo naqa'lugsiwoqopnig.

Siawi esgmalug glapis Se'sus apaja'sitew

⁷ Nitaptut siawi esgmalug glapis Wa'so'qewei Gjisaqamaw pgisintew. Angite'lmug nuji iga'taqug, na esgmatg glapis gigpesaq aq na tujiw iga'taqugl sginminn. Na tujiw siawi esgmatg glapis ap gigpesaq aq glapis ta'n goqwei' iga'taqug'pnn gaqigwegl. ⁸ Elg gilew amujpa esgmalooq aq siaw elita'sualooq Gjisaqamaw tleiwit wa'so'q muta na na'gweg ta'n pgisintew geget iga'q.

⁹ Nitaptut, ta'n tujiw gitnma'tioq, mut ilsumtultinew glaman Gjinisgam ma' ilsumugsioq. Jigs'tuigw, Gjinisgam na giasgiwewei ilsuteget aq me' gisgaje'g jugu'en aq ilsumanew ms't mimajuinu'. ¹⁰ Nitaptut, tla'taqatigw st'ge' na niganigjitegewinugi'g gis tla'taqatipnig. Teluepnig ta'n goqwei Gisitegelitl gis telim'tpni aq siaw esgmala'tipnn ugjit Gistegelitl apoqonmugunew ta'n tujiw emegweiutiteg. ¹¹ Teliaq ta'n telueigw na niganigjitegewinugi'g wel'ta'sultipnig muta siawi lita'sualatipnn Gisitegelitl ta'n tujiw emegweiutiteg. Gejioq Jo'p siaw lita'sualapnn Gisitegelitl ta'n tujiw welmaje'geg. Gejioq Gisiteget apjiliw wele'wapnn Jo'pal, muta Gisiteget na welm'toq aq ewlite'lmaji mimajuinu'.

Mut lui'tmasultigw

¹² Nitaptut, ta'n tujiw nat goqwei teplumoq nat wen mut lui'tmasultigw. Mut e'wmnew wa'so'q gisna ugs'tqamu ml'gita'n gt'tplumtingewaqaanual. Ta'n tu-

jiw teplumoq nat goqwei pas'g tluwegw, "E'e tela'taqatieg" gisna "Moqwa' mo tela'taqatiweg." Ta'n tujiw elui'tmasultioq na tujiw pata'taqatioq aq Gjinisgam ilsumugsitoqs'p.

Gjinisgam jigs'tugsitoqs'p ta'n tujiw a'sutma'tioq

¹³ Pa na ta'n wen te'sioq welmaje'g, na etamaj Gjinisgaml apoqonmuan. Ta'n wen welgwijing na gtapegiej.

¹⁴ Pa na ta'n wen te'sioq gsnugwaj, na pipanimaj gisigu' mawagnutmewinu' a'sutuo'guomg mittug-walanew a'sutmessewanew aq mima'lanew. Na tujiw mawagnutmewinu'g etawaqtmua'titl Gisitegelitl ugjit npilan na mimajuinu'l ta'n gesnugwalitl. ¹⁵ Ta'n tujiw a'sutma'ti'tij aq getlams'tasulti'tij Gisitegelitl, na tujiw ta'n wen gesnugwat npilaten, Gisiteget apigsigtuatal ugtlue'uti'l. ¹⁶ Glaman paqapugualtultigw aq

a'sutmessewultultigw muta Gjinisgam getu' npilugsi-toqs'p. Na mimajuinu ta'n apjiw tela'teget ta'n goqwei Gjinisgaml tel puatmlitl a'sutmaj, na tujiw msntew ta'n goqwei etamaj. ¹⁷ Ilaijao'q na mimajuinu pa na wi-je't'pnaq aq ginu. Melgi a'sutmap ugjit mu gigpesan aq mo gigpesanugup nesipunqeg jel aqataig. ¹⁸ Na tujiw a'sutmap ugjit gigpesan aq to'q gigpesaq'p aq ms't goqwe'l weligweg'pnn.

¹⁹ Nitaptut, etug nat wen te'sioq pata'teget muta mu majulgwatmug na teliaqewei agnutmaqan. Ta'n tujiw nat wen ta'n getlams'tasit gisa'latl tetapua'tegelin, ²⁰ geituoq na ta'n wen gisa'latl pata'tegewinu'l puni pata'tegelin, na gis naqa'latal mo lielin Mn'tua'gig aq na tujiw Gjinisgam apigsigtmuatal pata'tegewinu'l ugtlue'uti'l.

1 Pie'l

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula wi'gatignigtug Pie'l amgwesewei ewi'gmuaji ta'nig getlams'tasultiliji Westaulgigtug. Telui'tujig Gjinisgam gisi mgnaji mimajuinu'g. Se'sa'gnutmu'tijig ogwatnug E'siaji'je'gati.

Ta'nig mo getlams'tasulti'gw gisa'la'tiji a'sutme'winu'g ulmajo'ltlineu aq gitnme'walanew.

Etna na ugjit Pie'l ewi'gmuaji ugjit ajipjulaneu. Na migwimaji, "Gsisinu na Westaulg gis welmaje'g'p aq weji np'g'pnaq ugjit ginu glaman piltu mimajultitesnu aq pugjitew pilei mimajuaqan guguntesnu wa'so'q aq maw gepmitelmugsitesnu."

Li angita'sultigw aq ignmug Westaulg ilgwenugsinenu. Gegnu pmita'nej aq tla'taqatinej ta'n Gisiteget tel puatg je tlia ulmajoltinen. Na tujiw me' ml'gi gtlams'tasultitesnu aq Gjinisgam Gisiteget gepmite'lmugsitesnu ta'n tujiw Westaulg apaja'sij.

Pie'l migwimugsi'gw (nmitu 3.18) Westaulg nepg'pnaq. Na tepiaq ugjit gtlue'utinal apigsigtas'gtn. Gegnu pmiet ji'nm ugjit mo gegnu pmita'gw mimajuinu'g. Me' na apaja'lugsitoqs'p Nisgamewigtug. Wa'qieg nepmut'p gatu ugjijaqamij me' siawawsilitl.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Pie'l poq tl wi'giget wi'gatign aq etamatl Gisitegelitl ugjit ula mimajuinu'g (1.1,2)

Elita'sit Gjinisgam Gisiteget ugs'taugsinenu aq ignmugsinenu gt'pung wa'so'q (1.3-12)

Telteg gegnu pmita'gw ula ugs'tqamug (1.13-2.17)

Westaulg teli ulmaje'g'p glaman ginu telteg wijei ulmajo'ltitesnu (2.18-25)

Ta'n tlo'ltitaq a'sutme'winu'g je tlia ulmajo'ltineu (3.1-4.19)

Glusuaqan ugjit ta'nig iganpugultijig a'sutme'winu'g (5.1-11)

Ugtejgewe'l glusuaqann (5.12-14)

¹ Ni'n, Pie'l epa'si aq ewi'gmuloq wi'gatign ugjit gilew ta'n Gjinisgam Gisiteget megenugsioqop. Ewi'gmuloq ta'nig wigultioq maqamigal teluisultigl Pontusewa'gig, Galetiaewa'gig, Gappatosiaewa'gig, E'siaewa'gig, aq Pitiniaewa'gig, pas'g mo tleiaultiwoq muta nige' gilew Gisiteget ugtmimajuinung. Ni'n Pie'l na Westaulg ugtapostale'witeml aq wel'ta'sualuloq. ² Gjinisgam gujiniu gisite'tg'p aq megenugsioqop. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgaml tepgisa'lugsioq ugjit negmewe'n, aq tla'taqatineu ta'n negm tel puatg aq sape'ultineu. Gisa'lugsioq jigs'tuanew Se'suguli na Westaulg. Apigsigtalugsioq gtlue'utiwal ta'n Se'suguli weji np'g'p aq gaqiguniepnaq. Waqamo'lti'gw umal'temg. Etamg Gjinisgam Gisiteget apji ul'telmu-lineu aq ignmulineu uggelu'lgm aq wantaqo'ti 'ggam-lamunuaq.

Geitu'g Gisiteget tla'tegetew ta'n goqwei gelu'lg ugjit ginu

³ Ge' miwatmuanej Gjinisgam Gisiteget aq emtoqwa'lanej. Negm na Se'suguli ujjl. Se'suguli ta'n Gjisaqamawminu aq assumugsi'gw. Gjinisgam na tetuji ewlitelmugsi'gup na weji ignmugsi'gup pilei mima-

juaqan. Se'sugulial gisi npliteg ugjit gtlue'utinal na tujiw Gjinisgam apaji minua'lapnn. Etna na ugjit elita'sulti'gw Gjinisgamewigtug aq geitu'g wijei tla'tegetew ugjit ginu. ⁴ Etli esgma'ti'gw aq geitu'g 'msntesnu ta'n te'sgl goqwe'l gelu'lg wa'so'q ta'n ma gaqianugl, ma suguluganugul aq ma gesgamugwa'gtnugl. Gjinisgam na geggungl wa'so'q ugjit ugtmimajuinung aq geitu'g 'msntesnu. ⁵ Na tela'tegep ugjit gilew ta'nig getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ugml'gigno'timg angweiultew ingute'jin glapis 'pgisin wa'so'q aq 'msntes iapjiwewei mimajuaqan. Na tujiw msntoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lg wa'so'q gatu amujpa na esgmoq glapis ugtejgewei na'gweg ta'n tujiw 'ms't wen 'gji'tutew na teli ugs'taugtioq aq gisi msnmnew ta'n goqwe'l Gjinisgam teplumugsioqop.

⁶ Na weji ul'ta'sultigw ugjit ulaal. Tlia nige' gijga'ji'j ewlgwijultioq aq sespeta'sultioq muta gaqais gitnm'titoqs'p. ⁷ Amujpa na teliaq glaman 'ms't wen 'gji'tuj tel mimajultioq ta'n teli 'gjitmi gtlams'tasultioq. Ta'n teli gtlams'tasultioq me' tepawgtig je mu wisaw suliewei ta'n wet nu'gwa'tas'g aq waqama'tas'g pugteuigtug gatu gaqiatew. Amujpa na ta'n teli gtlams'tasultioq wet nu'gwatas'g ta'n tel gitnm'tioq glaman gisipuguttoqs'p. Gatu na'gweg ta'n tujiw

Se'suguli 'pgising, tluetew wela'tegen, gepmitelmultew aq iapjiw espitelmultew. ⁸ Nige' gilew gesaloq tlia menaq nemiawoq. Getlams'tasultioq negmeg tlia nige' mu nemiawoq. Welgwijultioq na tetuji ms'gi'g ul'ta'suaqan 'ggamlamunuaq je mu ta'n glusuaqann gis tluen. ⁹ Ta'n teli gtlams'tasultioqop Se'suguliewigtug Gjinisgam westaugasioqop. Na teliaqap. Etna na weji ulgwijultioq.

¹⁰ Na iganigjitegewinu'gi'g gigji gwiluasultipnig aq ppanigesultipnig ta'n Gjinisgam ugs'tawiataq mima-juinu'g. Negmow igani usgutmi'tipnig ta'n goqwe'l gelu'lg Gjinisgam ignmugsitoqs'p ta'n teli ulapetmoq mo tel te'pmuoq. ¹¹ Wejo'tmi'tipnig 'gji'tunew ta'n tli-atew aq tli iga'qt'tew. Westaulg ugjijaqamitl ta'n ugtinew aq eimlitl igan musga'tuaji ta'n Westaulg tli ulma-je'tew aq tli ewlgwija'sitew, gatu na tujiw me' gepmitel-maten. ¹² Gisiteget musga'tuapni iganigjitegewinu'gi'g igan tlua'tijig ugjit me' enmiaq mu ugjit negmow uguna'gwegml. Wesgutmi'tipnig ta'n goqwe'l teliaqal nige'. Wegla goqwe'l ta'n nige' gis nutmoqol ta'n wenig gis pestunmugsio'q gelu'lg agnutmaqan. Wejuli Nisgam ta'n wetgitmut'p wa'so'q ignmuaji na ml'gig-no'ti ugjit pestunmugsinew. Telimugsioqop wegla teliaqewe'l, we'gaw ansale'wijig 'gsatmi'tis gisi ns'tasultinew.

Gisiteget wigumugsi'gw ugjit tla'taqatinenu ta'n tel puatg

¹³ Geitu'g Gisiteget na ula 'ms't tla'tegetew ugjit ginu. Etna na ugjit apjiw siawita'sultigw 'gtangita'suaqan-mual tla'taqatinew ta'n Gisiteget tel puatg aq ignmug ilgwennin. Pa'qoltigw aq siaw lita'sultigw ta'n goqwe'l gelu'lg ignmugsitoqs'p ta'n Se'suguli apaja'sij. Geituoq na tla'tegetew ugjit gilew tlia mo tel te'pmuoq.

¹⁴ Jigs'tug Gisiteget aq tla'taqatigw ta'n tel puatg. Mut siaw tl mimajultinew ta'n teli gsatmoq 'st'ge' ta'n i' tlo'ltioqop gesgmnaq gejiawogweg Gisiteget. ¹⁵ Gjinis-gam Gisiteget ta'n wigumugsioqop tel sape'wit, mo goqwei amsalteg eigtnug ta'n eig. Puatmugsioq tl sape'ultinew muta negm sape'wit. Glaman na tl sape'ultigw aq gegnu mimajultigw ta'n tel gaqais mi-la'taqatioq. ¹⁶ Muta Gisiteget teluep ugtwi'gatignigtug, "Amujpa na sape'win, muta ni'n sape'wi." Na teluep Gjinisgam Gisiteget.

¹⁷ Na telui'toq Gjinisgam Gisiteget "Nujjinen" ta'n tu-jiw a'sutma'tioq. Gjinisgam ta'n ilsumaji 'ms't mima-juinu'g aq mo wen piamitelmagul. Isumaji 'ms't wen ta'n tela'tegej aq ta'n tel te'pmlj. Etna na ugjit siaw gegnu pmita'igw. Jipaquite'lmug aq gepmitelmug Gisiteget Gjinisgam ta'n teli pgitawsultioq ula ugs'tqamug. ¹⁸ Geituoq ta'n Gjinisgam apaji pgwatelugsioqop ugjit jigla'lugsinew ta'n mo tepawgtinug mimajuaqan weja'tuoqop gujuuwaq. Mo e'wmug suliewei gisna wi-saw suliewei ta'n gaqiatew. ¹⁹ Gatu Gjinisgam apaji pg-watelugsioq ta'n Westaulg gaqiguniepnag gu-jjieweigtug ugjit 'gtlue'utiwal apigsigtas'gtn. Me' tepawgtig Gjinisgamewigtug je mu wisaw suliewei gis-na ta'n pas'g goqwei. Mo amsalteg eigtnug West-

aulgeg. Negm pa wije'i aq jijgluewji'jg gelu'sit ta'n tel pegisutasit aq ne'po't ugjit ignmugsin Gjinisgam.

²⁰ Gesgmnaq gisita's'gtugweg ugs'tqamu, Westaulg gis gisi mgnut ugjit ugs'taugsinew gatu nige' giaspi-aqal na'gwegl, ta'n tujiw tetaputesg iga'q, nisgimut'p ugjit gilew ulapetmnew. ²¹ Ta'n goqwei tela'tegep na weji gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ta'n Se'sus gisi np'geg, Gjinisgam apaji unaqa'lapnn. Apaji ign-muapnn uggepmite'lgaqanm aq espitelmapnn. Get-lams'tasultioq, Gjinisgam elita'sultioq aq geituoq negm tla'tegetew ta'n teli tplumugsioqop.

²² Nige' 'gtlue'utinal apigsigtmugsioq aq waqamo'ltioq Gjinisgamewigtug ta'n Gjinisgam ugteliaqeweim jigs'tmoqop. Nige' gis waqamoltioq aq gesaltultioq teliaqeweigtug ta'nig getlams'tmu'tijig Gjinisgamewigtug. Ta'n telgi'g 'ggamlamunual tli gsalug 'ms't wen. ²³ Na wet tla'taqatigw muta piluei mimajuaqan geggunmoq, muta getlams'tmoq Gjinis-gam ugglusuaqanml ta'n ma 'gs'ga'nug gatu awna iapjiwewe'tew. Mo weji msnmuoqop ula piluei mima-juaqan gn'gi'guigtug muta mimajuaqan ignmugsioq gaqiatew. Weji msnmoq ula piluei mimajuaqan Gjinis-gamewigtug, Gjinisgam gujjuinu. Ula mimajuaqan iapji-wewe'tew muta wejiaq Gjinisgamewigtug aq ma gaqianug. ²⁴ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiq, "Mo pita'qtnug ta'n mimajuinu tel mimajit ula ugs'tqamug.

Pa wije'i aq 'msigu gisigweg aq 'np'tew.

Mimajuinu uggepmite'lgaqanm gesga's'g pa wije'i aq wasueg gisigweg aq mn'jaqt'tew.

²⁵ "Gatu Gjisaqamaw ugglusuaqanm iapjiwewe'tew." Ula na glusuaqan ta'n pegisitugsioqop aq pestunmug-sio'q, na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam gis tluet.

Negm ta'n Gisiteget gisi mgnat'l ugjit iganpugutuan Gjinisgam ugtmimajuinung

2 Jigla'tug ta'n te's'g lue'uti'l, mut nugu egsua'tinew, mut qalipusita'tinew, aq mut mil ag-nimanew mimajuinu'g aq mut pas'g wesgiji angam-gusultinew, awna ulm'tu'tigw. ² Pa wije'i aq gopisun gewising pas'g mlagejg pualaji, pa na wije'i gilew pas'g puatmug ta'n goqwei Nisgamewei aq ugglusuaqanm ta'n iapjiwewe'tew. Gegnu'tmasultigw glaman me' na ligutitoqs'p Gjinisgamewigtug aq ugs'ta'titoqs'p. ³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gi's gisi gji'tuoq ta'n teli ulm'toq Gjisaqamaw."

⁴ 'Lta'gw negmeg na Gjisaqamaw ta'n gisi ignmugsi-toqs'p iapjiwewe'i mimajuaqan. Gjinisgam megnapnn muta tetuji gs'gelmapnn gatu mimajuinu'g mo menu-aqa'la'tigupn. Pa wije'i aq nujitaqatijig menuaqtmi'tig'p gun'tew teluejig, "Mo tali ugtapsunigw gatu maw gelu'lg." ⁵ Gigje'ug Gjinisgam Gjisaqamaw ta'n ignmug-sioq iapjiwewe'i mimajuaqan. Ignmug e'wugsinew ugtlgowaqan pa wije'i aq gun'tal e'wmi'tij, el'tu'tij wen'ji'guom. Gjinisgam etlitoq ugt'a'sutuo'guom aq Wejuli Nisgam wigite'w na'te'l. 'Gtinnewaq i'ttew aq tepgisa'lugsioq ugjit Gjinisgam. Gatu gilew sape'ultitoqs'p patlia'sg, ta'n elugutitoqs'p. Patlia'su'ultitoqs'p

ta'n tel gegnu pmita'ioq ta'n tla'taqatitoqs'p aq tluetoqs'p ta'n negm tel pualugsioq. Emtoqwalatoqs'p aq miwatmuatoqs'p Gjinisgam aq a'sutmessewgijig igtigig. Wegla wel'te'tmugsioq muta gilew Se'suguli ugtmimajuinung. ⁶ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,

“Megmap tetuji gelu'lg gun'tew

ta'n iga'tu 'gjjigan Sioneg

aq 'ms't goqwei mawn'g.

Elgimg Westaulg. Negm pa na wijei

aq ula maw gelu'lg gun'tew.

Ta'n wen getlams'tuatl ma mil agnutmutinew

aq ma ntaqo'qona'lam'g, awna gepmitelmaten.”

⁷ Na Gjinisgam megenmapnn Westaulgl. Westaulg pa na wijei aq ula gun'tew tetuji gelu'lg ugjit gilew ta'nig getlams'tmu'tioq, gatu mo gelu'lgtnug ugjit ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug,

“Na gun'tew, ta'nig nujitaqatijig

mo menuaqtmigtigw, teluejig,

'Mo tepianug tel gelu'lg gun'tew,'

etna na ula gun'tew

ta'n Gjinisgam gisa'toq 'ms't goqwei mawn'g.”

⁸ Ap igtig telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn,

“Ula na gun'tew ta'n mimajuinu'g pejitaqama'titaq aq nisiattaq.”

Nisia'tijig muta mo getu ns'tmi'tigw na gelu'lg glusuaqan. Etna na ugjit Gjinisgam gisite'tg'p pejitaqama'tinew muta mo getu gtlams'tasulti'gw.

⁹ Gatu gilew gisi mgnugsioq Gjinisgam Gisiteget, aq patlia'su'ultioq ugjit Gjinisgam Gjielege'witewit. Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n tepgisa'lugsioqop ugjit lugowanew. Gisi mgnugsioqop tluenew ta'n goqwe'l Gjinisgam gis tla'tegetl, pajiji gelu'lg. Etna na negm ta'n gis wigmugsioqop oqonitpa'qigtug, aq nige' eimu'tioq ugwasetegm ta'n mawi gseteg. ¹⁰ Mujga amgwes gilew mo na Gjinisgam ugtmimajuinumpnig, gatu nige' gilew na ugtmimajuinung. Gis tliaq mo gejiawoq Gjinisgam ta'n getu ewlitelmugsioq gatu nige' gji'jioq aq ewlite'lmugsioq.

Mut ignmatmnew elue'uti assumugsinew

¹¹ Nigmatut, ta'nig getlams'tasultioq, gilew wigultioq ula ugs'tqamug, gatu mo tleiaultiwoq. Etawaqtmuloq mut tla'taqatinew ta'n goqwe'l winjigl muta mo glu'lgtnug ugjit ignmatmnew ga'qinal aq 'gtangita'suaqanm assumulinew. Getu' wissuignemaji aq gisa'lugsinew pata'taqatinew. Mo gisa'lugsioqop gigjita'new Gjinisgamewigtug awna gisa'lugsitoqs'p mn'tua'gig 'lta'new. ¹² Tl mimajultigw glaman musgalsultioq ta'nig mo getlams'tasulti'gw ta'n tetuji gegnu pmita'ioq. Ta'n tujiw pisui egsutmugsioq aq tlua'tijig gilew tla'taqatinew winjigl, na gigji angaptmi'tij aq nmitutaq ta'n goqwe'l gis tla'taqatioq gelu'lg. Etug 'gtlams'tasultitaq Se'suseg na na'gweg jugu'elij aq miwatmuataq aq emtoqwalataq Nisgamal.

Jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq

¹³ Jigs'tmug 'gt'tplutaqanmuow gmt'giwaq muta Gjisaqamaw tel puatg. Aq jigs'tug g'pnno'lewaq aq ta'n mawi espe'g iganpuguit, ¹⁴ aq jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq muta g'pnno'l petgimajig ugjit ugtapulanew ta'nig opla'taqatijig aq weli usgumanew ta'nig wela'taqatijig. ¹⁵ Ta'n tujiw wela'taqatioqop musga'tua-toqs'p mo telianug ta'n mimajuinu'g pisui ilsutmugsioq. Nmitutaq mo telianug aq gisa'latoqs'p punajeiugsinew. Etna na ula Gjinisgam tel pualugsioq tla'taqatinew.

Mut ignmatmnew elue'uti assumugsinew

¹⁶ Gjinisgam gis jigla'lugsioq ta'n lue'uti assumugsioqop. Assumsultioq gatu mut tl'ta'sultinew gis tla'taqatitoqs'p ta'n goqwei pewatmoq gisna gisi opla'taqatinew. Gilew na Gjinisgam uggistejumg. Glaman jigs'tug ta'nig iganpugultijig aq tl mimajultigw ta'n Gjinisgam tel puatg. ¹⁷ Gepmitelmug 'ms't mimaajuinu'g, 'gsalug gitapewa'g ta'nig getlams'tmu'tijig. Jipalug aq gepmite'lmug Gjinisgam aq gepmitelmug g'pnno'lewaq.

Se'suguli welmaje'g'p ugjit neia'tugsinenu ta'n tl pmita'tesnu

¹⁸ Gilew gisteju'g amujpa jigs'tuoq ta'nig elugowoq aq gepmite'lmug mu pas'g ta'nig welm'tu'tijig aq angitelumugsioq, gatu elg ta'nig emegweiugsioq. ¹⁹ Pa na gisipugutmoq ta'n teli amasgipnngugsioq gatu tla'taqatioq ta'n goqwei Gjinisgam tetapua'latoqs'p aq ule'watogs'p, mo tel te'pmuoq. ²⁰ Ma wen gepmitelmulug ta'n tel gisipugutmoq ta'n tujiw mattoqsioq muta te'pmoq. Gatu je tlia gisi ula'taqatioq ta'n tujiw amasgipnngugsioq aq gisipugutmoq, na tujiw Gjinisgam tetapua'latoqs'p aq ule'watoqs'p. ²¹ Etna na ula ugjit Gjinisgam wigumugsioqop, muta Se'suguli amasgipnnt'p ugjit gilew aq neia'tugsinew ta'n tl pmita'toqs'p. Nemituoq ta'n negm tla'teget, na gilew wijei tla'taqatitoqs'p. ²² Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn, “Mo negm pata'tegegup, mo egsuegup. ²³ Ta'n tujiw anmimuteg mo apaji anmimagupnig. Ta'n tujiw amasgipnnteg, mo ewlumuagupnig, gatu elita'sipnn Gjinisgaml ta'n tel tetapu ilsutegelij. ²⁴ Se'suguli amasgipnnt'p ugjit 'gtlue'utinal aq ne'po't'p gujjiweigtug glaman ejigla'lugsig'gw lue'utigtug. Na tujiw gegnu mimajultitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg, aq ma nugu pata'taqatigw. Wesua'tugsi'gup 'gt'punual aq 'gtlue'utinal ta'n tujiw matto'teg. Nige' negm ugla'qanml, ginu weji npisulti'gw aq gelu'sulti'gw Gjinisgamewigtug. ²⁵ Gilew pa wijei aq gesgoltijig jii'gluewji'g ta'n we'jujig aq apaja'lujig ugjit majulgwalanew nujiangweiwaji jii'gluewji'g. Pa na wijei aq nige' gilew apaji we'jugioq aq apaja'lugsioq Se'suguliewigtug. Negm ta'n nuji angweijig ugtmimajuinung, angweiugsioq.” Na.

Ji'n mug aq ugte'pitemuaq

3 E'pittut, gilew ingute'jin gepmite'Imu 'gji'n m m u m .
Ta'n tujiw 'gji'n m m u m mo getlams'tasiw g Gjinisgam ugtwi'gatiq na gisa'lates 'gtlams'tmultew. Ta'n tel gegnu pmien musgalsin je ma newgte' glusuaqan tlu-en, ² gatu nemi'sg ta'n teli ulm'tun aq ta'n tel gepmite'Im't Gjinisgam. ³ E'pittut, mut pas'g ilape ewnusultinew ugjit neialsultinew uli angamgusultinew, ta'n tel lugwatmoq usapunual, waiopsgul nasgmoqol aq ta'n tel mil pilsultioq. ⁴ Gatu gelu'lg 'gtangi-ta'suaqanmual gugunmug aq wantaqa'gati 'ggamlamunuaq. Sangewo'ltigw aq wantaqamigsultigw, glaman ma wen gisa'lanew uggwain. Etna na ula gelu'lg aq tepawgtig sangeweie'n aq wantaqamigsin. Ma gisigu'anug Gjinisgamewigtug awna iapji-wewe'tew. ⁵ Gis sa'q na getlamia'tijig e'pji'g ta'nig getlams'tua'tipnn aq elita'sitipnn Gjinisgam tel pmalsultipnig. Gepmite'Ima'tipnig ugji'n m m u m u a q . Na weli angamgug Gjinisgamewigtug. ⁶ Sala wije tele'g'p, gepmite'Imapnn Aplamal aq telui'tapnn, "Saqa maw." Gilew pa na wije aq Sala, siaw tla'taqatioq gelu'lg aq ma goqwei jipatmu'tiwoq, awna Gjinisgam sangewite'Imug. ⁷ Ji'nmutut, uli tgwa'manew 'gte'pitemuaq. Ingute'jin, amujpa ule'w 'gte'pitem muta negm me' menaqanat aq gi'l. Amujpa na gepmite'Im't muta gte'pitem maw gi'l Gjinisgam ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Na wet tla'tegen me' na ma goqwei etoqwastnug 'gta'sutmaqanmg. Mu tla'tegewn Gjinisgam ma nutmulugul 'gta'sutmaqanml.

Welmajo'ltioq ta'n teli ula'taqatioq

⁸ Aq nige' amujpa gilew wije tli angita'sultigw aq ewlittelultioq. 'Gsalug ta'nig getlams'tasultijig aq uleiatultigw ta'n te'sit wen. Mut me'go'ltigw. ⁹ Mut apaji asita'law winjigigtug. Ta'n tujiw wen opla'ls'g, mut opla'law aq wen anmim'sg, mut apaji anmimaw, gatu awna apaji ula'l. Etna na ula telgitasin tla'tegen glaman mestapettes ta'n te's'g goqwei Nisgamewei. Muta Gjinisgam teplum'sg ugjit ignmulin ta'n goqwe'l gelu'lg ta'n tujiw gis wigum'sg. ¹⁰ Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatiq,
"Ta'n wen getu wel mimajij aq gtu' ulgwijin,
mo teltenug wini usguman igtigig aq amujpa na puni egsuet.
¹¹ Amujpa na winjigl pun tla'tegetl aq wela'teget.
Amujpa na siaw sangewe'g aq wantaqamigsit ta'n we'gusipgwatoq aq ule'waji igtigig.
¹² Gjisaqamaw apji angweiwaji ta'nig tetapua'taqatili' aq iapji jigs'tuaji ta'n tujiw a'sutma'tilij.
Gatu ejiglapasualaji ta'nig opla'taqatili'."
Na telueg Gelu'lg Wi'gatign. ¹³ Wen tala'lultew ta'n tujiw wela'tegen? 'Lpa mo wen! ¹⁴ Gatu tlia gitnman ta'n tujiw teli ula'tegen me' tli ulgwijintes muta Gjinisgam Gisiteget ulapemultew, glaman mut jipalaw mimajuinu'g aq mut sespeta'siw. ¹⁵ Gatu gepmitelmug Se'suguli 'ggamlamunuaq aq ignmug assumugsinew.

Iapji gisgajo'ltigw ugjit gegnua'tuan ta'n getu wen pimpanimasg ta'n teli gtlams'tasin Se'suguli aq ta'n elita'sin Gjinisgamewigtug. ¹⁶ Gatu gepmitelmug aq ul gelulug ta'n tujiw pipanimugsioq. Pas'g te'sioq tetapua'tega. Me' na ta'n tujiw pisui aqanimulg aq miluitulg, me' na ntaqo'qonalsultitaq muta gisi musga'sg ta'n pisui iltutmasgig ta'n tujiw pas'g gisi ula'tegen aq ul gelusin muta majulgwalt Se'suguli. Etna na ugjit. ¹⁷ Pa na Gjinisgam pua'ls'g gitnman, na me' gelu'lg gitnman ugjit ta'n teli ula'tegen je mu opla'tegen. ¹⁸ Se'suguli nepg'pnaq aq na tepiaqap ugjit 'gtlue'utinal apigsigtasetn. Gegnu pmiet ji'n m ugjit mo gegnu pmita'gwigw mimajuinu'g. Me' na apaja'lugsitoqs'p Gjinisgamewigtug. Gujjiwewigtug gis ne'po'tg'p gatu minua'lut'p Wejuli Nisgamewigtug aq apjiw mimajitew. ¹⁹ Ugjijaqamijugtug eliep aq nat pestunmuapnig ta'nig mo getlams'tasulti'gupnig aq nige' nepu'titgi'g. Nige' pa na wije aq laplusang pisultijig aq glapis Gjinisgam ilsumataq. ²⁰ Negmow na mimajuinu'g ta'nig eimu'tipnig ta'n Noao'q mimajiteg, mo jigs'tua'tigupnn Gjinisgam. Pegiji esgmalapni, na na'gwegl Noa etlitoq mesgi'g ugtuluow. Pas'g ta'sijig mimajuinu'g mo paqasia'tigupnig. Negmow na ugmuljin te'sijig, ta'n weji ugs'ta'tipnig. ²¹ Elt ginu westaugsi'gup ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Se'sus ta'n weji np'g'p ugjit ginu aq apaji minunsit. Jigs'tug Gjinisgam ta'n ignmugsig'p piltu mimajultinenu 'st'ge' ta'n napgetmu't'p sign'ta'suti. Mo ta'n gaqinal waqama'tugul samqwanigtug gatu awna ta'n waqamo'lti'gw Gjinisgamewigtug. Na tel napgetmu't'p sign'ta'suti. ²² Se'suguli eliepnaq wa'so'q aq inaqaneg epit Gjinisgam. Igani assumajig ta'n te'siliji ansale'wiliji wa'so'q, 'ms't ta'n te'siliji etli iganpugua'tiliji aq ta'n telgi'g ml'gigno'ti geggung.

Gawasgita'sultijig ta'n tel mimajulti'tij

4 Se'suguli ta'n mimajuinualsip welmaje'g'p aq amasgipnnut'p. Elt gilew wije tli'ta'sultigw 'st'ge' negm aq ul'te'tmug ulmajo'ltinew je mu opla'taqatinew. Ta'n wen etlpugutg ulmajo'qon je mu opla'tegegw, igalugsit ta'n lue'uti assumapnn. ² Na nige' weja'tegemg, te'sioq amujpa na ignmat Gjinisgam ilgwenmulin 'gmimajuaqanm aq mo nugu tela'tegewn winjiggl ta'n i' tleiu't'p 'st'ge' ta'n mimajuinu'g i' tla'taqati'tij. ³ Gis tepiaqapnn ta'n goqwe'l gis tla'tegen pa wije aq ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. Ta'n itl mimaji't'p winsuaqanigtug aq na pas'g teli angita'sitp. Ta'nig tepqatmu'tijig sespo'taqatijig aq ta'nig mo tepqatmu'ti'gw wije tela'taqatijig, na gemutmtotultijig, aq naqana'ma'tijig ta'n etl mawita'jig, aq emtoqwala'tij mn'tu'g. Winjigl tela'taqatijig aq Gjinisgam masgelmot ta'n tel luguti'tij. ⁴ Aq nige' ta'nig mo getlams'tmu'tigw paqalauultijig ta'n tujiw mo wijitgweiwawj aq mo tela'tegewn na winjigl ta'n negmow tela'taqati'tij. Na tujiw ugs'gewo'ltitaq aq maligimultaq. ⁵ Gatu amujpa na ula musgalsultitaq Gjinisgamewigtug ta'n teli ilsumaten ta'nig me' mimajultijig aq ta'nig gis nepu'tipnig. ⁶ Etna na ula ugjit gelu'lg

glusuaqan pestunmu'tpnig ugjit ta'nig nige' nepu'tipnig. Ta'n tel pata'taqatipnig gisi ilsumaji npmu'tinew 'st'ge' 'ms't mimajuinu'g gatu awna ta'n teli gtlams'tasultipnig Se'susewigtug gis tl mimajultitaq 'st'ge' Gjinisgam.

E'wmoq na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam gisi ignmugsioq

⁷ Gespaqami'g pugjig iga'qt'tew. Amujpa na ilgwensin. Ango'te'n aq apji paqe'ien glaman gis tli a'sutmessewitesnen. ⁸ Ula na mawi espe'g, 'gjitmi 'gsaltultioq. Etna na ugjit mut wan'ta'suatmnew 'gsalug 'ms't wen ta'n telgi'g 'ggamlamunual muta ta'n tujiw gesalt igtig, pa na opla'l'sg, ta'n teli gsalt, na gisa'lultew apigsigtuates. ⁹ Ta'n tujiw wen getlams'tg giguag pegising, u'leiug, smug aq ignmug ugtugunin. Uleiatultigw ala wen ap igtig aq mut amsalewistug. ¹⁰ Gjinisgam ignmugsioqop 'ms't wen ml'gigno'ti ugjit tla'tegen lugowaqan ugjit negm aq apoqonmuanew igtigig. Amujpa e'wmu'tioq ula ml'gigno'ti aq na teli ulapetmnew igtigig. Na tujiw 'ms't wen mawi ulapetmi'tij. ¹¹ Ta'n wenig gisi msnmi'tij ml'gigno'ti ugjit pestunmuanew, amujpa na pestunmatmi'tij Nisgamewei glusuaqan. Ta'nig gisi msnmi'tij ml'gigno'ti ugjit apoqonmuanew igtigig amujpa na tela'taqatijig e'wmi'tij na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam teli ignmuapni. Na tujiw 'ms't goqweigtug mimajuinu'g miwatmua'tital Gjinisgaml aq emtoqwala'tital muta Se'suguli gisi ignmugsi'gw na ml'gigno'ti. Ge' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam, Se'suguli ugwisunmg. Negm mestai assusit iapjiw. Na tliaj!

Gitnm'tioq muta getlams'tmu'tioq

¹² Nigmatut, mut paqalailtineu ta'n tujiw gitnm'tioq aq ugtnu'gwalugsioq aq gisa'lugsioq amasgipnugsinew. Mut paqalailtigitw muta ula tliatew. ¹³ Gatu ul'ta'sultigw muta gilew welmajo'ltioq pa wije aq Se'suguli gisi welmaje'g'p. Me' na gilew ul'ta'sultitoqs'p ta'n tujiw Se'sus 'pgising aq uggepmite'lgaqanm musga's'gt'tew. ¹⁴ Ulgwijultigw ta'n tujiw anmimugsioq aq pisui agnimugsioq muta gilew majulgwaloq Se'suguli. Getletug Wejuli Nisgam aq uggepmitelgaqanm eig 'gginnewaq. ¹⁵ Mut 'ntaqite'tmun ulmaje'n ta'n teli ula'tegen ugjit Se'sus gatu 'ntaqo'qonalsin pa na opla'tegen. Mo teltenug ne'pa'tegen gisna gmutnen aq al matnalgan, gisna ali mgwasa'tun 'gsisgon mimajuinu'g ta'n telo'lti'tij. Mo teltenug ta'n wen getlams'tu-atl Se'susal opla'tegen. ¹⁶ Gatu ulmajo'ltioq muta getlams'tasultioq Se'suguliewigtug. Mut 'ntaqite'tmnew gatu miwatmug Gjinisgam muta gilew na Se'suguli unaqapemg.

¹⁷ Tetaputesg iga'q ugjit mimajuinu'g ilsumugsinew aq ginu, Gjinisgam ugtmimajuinung, amgwesewa'ju'ultitesnu. Ginu ilsumugsitesnu gatu tali ilsumaten ta'nig mo getlams'tasulti'gw Gjinisgaml gelu'lg ugtagnutmaqanm? Mawi mtue'tew ta'n teli ilsumuj.

¹⁸ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,

"Tli mtue'tew ugjit mimajuinu'g

ta'nig getlamia'tijig ugs'ta'tinew.

Talo'ltitaq ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw aq siawi opla'taqatijig? Mawi mtue'tew." Na.

¹⁹ Gatu gilew ulmajo'ltioq muta Gjinisgam tel'te'tg, gaqa lita'sualug Gisiteget ta'n iapjiw tela'teget ta'n teli tplumugsioq aq siawi ula'taqatigw.

Ta'n goqwei telteg ugjit iganpugultijig tla'taqatinew

5 Gilew ta'n iganpugultioq ta'nig getlams'tmu'tijig getu welgwija'luloq. Ni'n elg iganpugui. 'Npugug-wigtug nemi'g'pnaq Se'suguli ta'n tel ne'po't'pnaq gujjieweigtug aq ni'n geitu ignmuitew uggepmite'lgaqanm ta'n tujiw apaja'sij. ² Etamuloq, gilew ta'n iganpugultioq na gigji angweiug Gjinisgam ugtmimajuinu'g, pa wije aq nujiangweiwaji jijgluewji'jg. Tla'taqatigw muta Gjinisgam tel pualugsioq. Mut pas'g wet tla'taqatinew muta amujpa na tela'taqatioq gatu awna tla'taqati'gw muta wel'te'tmoq tla'taqatinew. 'Gtl-gowaqanuow lugwatmug muta getu apoqonmuoq igtigig mo ugjit pas'g suliewei gatu awna 'lpa ta'n teli ul'te'tmoq ta'n tel lugutioq. ³ Mut 'gtu assumanew ta'nig gisi ignmugsioqopnig ugjit angweiwaneu, gatu awna musga'tug ta'n tel pmita'ioq ta'n negmow tl pmita'taq pa wije aq jijgluewji'jg ta'n tel majulgwala'tij ta'n wenn angweiagwi'titl. ⁴ Ta'n tujiw pgisintew nuji assumajig ta'nig nuji angweiwatlijig jijgluewji'jg, na tujiw ignmugsitoqs'p wa'so'qewei elege'witewatgw ta'n ma gasa'gwianug aq iapjiw gepmitelmugsitoqs'p ta'nig wel lugutioq.

⁵ Pa na wije etamuloq gilew maljewe'jg jigs'tug gisigu'g. Getletug na aq 'ms't ta'n te'sioq, gisigu'g aq maljewe'jg gepmitelmatultigw, apoqonmatultigw aq mut penoqitelga'tinew. Tl'te'lm 'ms't wen pa wije aq gi'l, muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg, "Gjinisgam getanat' ta'n wen emtesgilitl aq espitelsilitl gatu ul'tel-matal ta'n wen mo me'ge'ligul." ⁶ Jigs'tug Gjinisgam aq tla'taqati'gw ta'n tel pualugsioq muta mawignat. Me' na negm espitelmugsitoqs'p aq gepmitel'mugsitoqs'p ta'n tujiw tetaputesg na'gweg iga'q. ⁷ Iga'tug Gjinisgam ta'n te's'g goqwei sespete'tmoqol muta iapji angitelmugsioq aq sespete'tmugsioq muta gesalugsioq.

⁸ Ango'tmug aq apji gisgajo'ltigw muta mn'tu ta'n getanugsioq, apji 'gtu gisapsgnugsioq pa wije aq pit-talu ta'n apji algimiet aq algwilg ta'n goqwei malqot-tew. ⁹ Ml'gito'ltigw ta'n teli gtlams'tasultioq, muta mu geituoq ta'n tujiw mn'tu gistesgugsitoqs'p. Siaw lita'sultigw Gjinisgam aq mut jigs'tuanew mn'tu. Ugsis-gwa'lug. Na tujiw gisipugutuatoqs'p. Geituoq igtigig, ta'nig getlams'tasultijig ula ugs'tqamug wije tel gitnm'tijig 'st'ge' gilew. Glaman ml'gito'ltigw. ¹⁰ Na Gjinisgam apji gsalugsioq aq wigumugsioqop mimajultitoqs'p wa'so'q muta majulgwaloq Se'suguli. Gjinisgam teli ul'telmugsioq aq gepmitelmugsitoqs'p iapjiwewei muta mawgatmu'tioq Se'suguli. Gitnm'tioq nige' gatu Gjinisgam 'lpa jugu'etew aq amgnultew. Iljoqwa'lugsitoqs'p aq ml'gipugualugsitoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq aq me' aji ml'gignewa'lugsitoqs'p aq gisa'lugsitoqs'p apji gisipugutmnnew. ¹¹ Negm iapjiw gaq gugung

ml'gigno'ti aq mestai assusit. Na gis tliaq. Gep-
mite'lmanej Gjinisgam iapjiw. Na tliaj!

Pem gaqawi'g'g ugtwi'gatiqn

¹² Ewi'gmuloq ula wi'gatignji'j, ta'n nitap, Sailas,
mesaqan wi'gig'p ugjit ni'n. Wijei teli gtlams'tuatl
Se'sugulial pa wijei aq ni'n aq elita'sualg. Getu' ulgwi-
jimuloq aq gis tlimuloq ta'n goqwei geitu ta'n Gjinis-
gam teli ul'te'lmaj ugtmimajuinumg. Ta'n goqwei gis
tlimuloq ugjit Gjinisgam apoqonmugsitoqs'p

ml'g'pugultinew glaman ml'g'pugultigw. Apjiw
lita'sultigw ta'n Gjinisgam gesalugsioq.

¹³ Ta'nig getlams'tasultijig, ula tet na 'gjigan ta'n
telui'tm Papilan puatmi'tij wi'tugsinew gilew ta'n Gjin-
isgam mawi mgnugsioq. Maw Malg pipanimugsito-
qs'p, "Me'talo'ltioq?" Negm pa wijei aq 'ngwis Gjinis-
gamewigtug. ¹⁴ Tlatatultigw aq ugsaqamultultigw mu-
ta gesaltultioq Gjinisgamewigtug. Etamg Gjinisgam
ugjit wantaqo'ti gugunmnew 'ggamlamunuaq gilew
ta'n tleiwaultioq Se'suguli. Glapis ap nemu'lan Pie'l.

2 Pie'l

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Pie'l getu gnua'tuaji Gisiteget ugmimajuinung, "Amujpa tel mimajulti'gw ugjit tetapua'lanew Gjnisgam Gisiteget aq amujpa genn'g ggamlamunuaq teliaqewe'l ta'n gina'mugsitoqs'p."

Telimaji, 'Gis eimu'tijig nujiugsugina'mua'tijig gilew te'sioq aq elt ta'nig telui'tusultijig Gjnisgamewei iganigjitegewinu'g, gatu mo telianug. Wejo'tmi'tij gisa'lugsioq gtlams'tuanew ta'n egsugina'mua'tijig. Getana'ti-tl Westaulgl ta'n weji nplipnn ugjit ugs'ta'utitesnu. Getu' me'ga'sultijig gsulieweim aq getu sespo'taqatijig e'pijig aq gisa'lugsioq mo menaqa majulgwaloq Westaulg. Gisiteget ugtapulataq. Amujpa a'sutmewinu'g gigji majulgwala'titl Westaulgl aq gegnu pmo'ltijig glaman igtigig ta'n mo getlams'tasulti'gw mo wini usguma'titl Westaulgl aq ugteliaqeweim.

Nisgam ml'gigno'ti ignmugsi'gw gigwaji tla'taqati'gw ta'n tel puatg. Amujpa wantaqamigsulti'gw aq wele'iugig igtigig aq wantaqo'ti gugunmu'g ggamlamunuaq. Amujpa gesalu'g Gisiteget aq maw igtigig. Gjisaqamaw apaja'sitew aq mo wen gi's gisi nqa'lagul.

Pie'l teluet, "Nigmatut, mut awan'ta'sultinew ta'n goqwei telimuloq. Nisgamewigtug newgte' na'gweg pa wije aq pituipnnaqanipunqeg aq pituipnnaqanipunqeg pa wije aq newgte' na'gweg."

Mo Gjisaqamaw sipgeiug tla'tegetew ta'n teli tplumsip st'ge' ta'sijig mimajuinu'g tel'ta'sultijig, gatu awna ewlitem'sg aq esgmal'sg aq maw ugjit ms't wen ta'n te'silitl. Pewalat' ms't wenn gawasgita'lin aq jiglita'lin elue'utigug aq jugwita'lin negmeg muta mo wen pualagul lielin mn'tua'gig.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Pie'l poqji ewi'gmuaji a'sutme'winu'g aq etamatl Gjnisgam ugjit ule'wanew (1.1-2)

Gjnisgam Gisiteget wigumugsi'gw gegnu pmita'nenu (1.3-15)

Pie'l gis nemiati Westaulgl uggepmite'taqanm ge'guteg gm'tnigtug (1.16-21)

Egsugina'mua'tijig aq ta'nig teluitusultijig iganigjitegewinu'g ugjit Gjnisgam gatu mo telianug (2.1-22)

Gjisaqamaw pugjig apaja'sitew (3.1-18)

¹ Ni'n, Simon Pie'l, epa'si aq ap ewi'gmuloq wi'gatign, ugjit gilew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug pa wije aq ninen. Gjnisgam Gisiteget ta'n emtoqwaloq aq Se'suguli, na nuji-ugs'tawi'wet, ta'n tel getlamie'tij gisa'lugsioq tli gtlams'tasultinew. 'Gtlams'tuaqanmuow wije tetuji gelu'lg aq ninen ta'n gis nemi'g'tt Se'sus 'npugug-winaq. Ni'n na Se'suguli ugtlugowinuml aq ugtapos-tale'witeml. Wel'ta'sualuloq.

² Etamgig Gjnisgam aq Se'suguli na Gjisaqamawminu ul'te'lmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Aq me' pmi ignmugsitoqs'p ta'n tel nenuoqig gigwaji-ageweigtug.

Gjnisgam wigumugsi'gw gegnu pmita'nenu

³ Gjnisgam e'w'g ugml'gigno'tim ignmugsinenu na ml'gigno'ti ugjit gegnu pmita'nenu ta'n tel puatg negm aq tetapua'lug. Na wet tla'teget ta'n tel piam nenug Se'suguli ta'n wigumugsi'gup ugjit gepmitelmugsitesnu wa'so'q maw negm. Na'te'l etli elege'witewit aq me'

tetuji gesasit st'ge' na'gu'set. ⁴ Nige' gisi ignmugsi'gw ta'n goqwe'l maw gelu'lg aq tepawgtigl glaman me' na gis tlo'ltioqs'p 'st'ge' negm aq jiglita'toqs'p ta'n te's'gl goqwe'l winjigg ula ugs'tqamug. ⁵ Gjnisgam na tela'tegep, aq gisi ignmugsi'gup ta'n teli gtlams'tasultioq. Gatu me' mesgi'g puatmoq, me' aq ta'n teli gtlams'tasultioq. Amujpa melgugtmoq aq e'wmoq na ml'gigno'ti ta'n Gjnisgam ignmugsioq ugjit gegnu pmita'new. Ta'n tel gegnu pmita'ioq amujpa attignita'ioq ugjit angu gegnu'tmasultinew Gjnisgam aq we'jitunew ta'n tel pualugsioq tla'taqatinew.

⁶ Ta'n tel nenuoq Gjnisgam elt attignita'gw ugjit angu gina'masultinew ilgwensultinew aq pa'qo'ltinew ta'n teli angita'sultinew aq ta'n telgwijultioq. Ta'n teli ilgwensultioq aq pa'qo'ltioq, amujpa attignita'ioq ugjit angu gina'masultinew gisipugutmnew. Ta'n tel gisipugutmoq, amujpa attignita'ioq ugjit angu gina'masultinew ul'ta'suaqanigtug ignmuoq Gjnisgam ilgwenugsinew. ⁷ Ta'n teli ignmuoq Gjnisgam ilgwenugsinew, attignita'gw ugjit angu gina'masultinew menaqqajewei teli uleiatultinew ta'nig getlams'tasultijig. Ta'n teli weleijig ta'nig getlams'tasultijig amujpa

attignita'ioq ugjit angu gina'masultinew menaqqajewei 'gsalanew 'ms't ta'n te'sijig.

⁸ Ta'n tujiw ula tela'taqatioq aq maw pm siawa'tutoqs'p, na me' ml'gignattoqs'p aq ml'gi gtlams'tasultitoqs'p aq me' pm nenuatoqs'p Se'suguli Gjisaqamawminu aq me' pm tlo'ltitoqs'p ta'n tel puatg aq gisueiugsitoqs'p. ⁹ Ta'nig ula mo tela'taqati'gw pa na wijei aq ta'nig ma'muni wejuoapultijig 'st'ge' nepapigwo'lti'tij. Mo migwite'tmi'ti'gw ta'n tel gawasgita'sultipnig elue'utigtug aq Gjinisgam ta'n teli apigsigtmuapnig ugtlue'utiwal. Telteg'p mo nugu pata'taqatinew gatu awna telteg gegnu pmalsultinew.

¹⁰ Wijigatulti'gw, etna na ugjit attignita'gw aq wegla tla'taqatigw ugjit musga'tuanew igtigig tleiaultioq Gjinisgamewigtug ta'n gisi mgnugsioq aq wigumugsioqop. Wegla siaw tla'taqatigw glaman ma nugu liamsultiwoq ugjit nisiatinew elue'utigtug. ¹¹ Ta'n tujiw siaw tla'taqatioq, ignmugsitoqs'p ta'n pisgwita'new Gjisaqamaw iapjiwewei ugtelege'wa'gimg. Gjisaqamaw ta'n assumugsi'gw, na Se'suguli nujiugs'tawi'wet. 'Ms't goqwe'l gelu'lg' msntoqs'p. Mo goqwei etegigjennug.

¹² Etna na ugjit siawi migwimultoqs'p ula ta'n gisi usgutmuloq na teliaqewei ta'n gina'mugsioqop, tlia nige' gis geituoq aq siaw gnnmoq 'ggamlamunuaq. ¹³ Gisita'siap telteg ge's me' mimaji weglaal siaw migwimulinew glaman tla'taqatitoqs'p, ¹⁴ muta geitu apugjig 'np'tes. Gjisaqamaw telimip na tliatew. Gjisaqamaw ta'n assumugsi'gw, negm na Westaulg. ¹⁵ Etna na ugjit tla'tega's ta'n tel we'gusipgwatu ugjit gisa'lulinew apji migwite'tmnew ula teliaqewe'l ta'n gina'mugsioqop glaman gnnmoq 'ggamlamunuaq ta'n tujiw gisi npman.

Ugpugugwigtug nemia'tipn sa'se'wamugwa'siliteg Se'sugulial

¹⁶ Mo elita'siweg a'tugwaqann ta'n tel gnua'tuleg ugjit Se'suguli. Wesgumg'tteg aq telimule'g Gjisaqamawminu Se'suguli aq ugml'gigno'timg 'pgisintew. Geitueg ta'n wesgutmeg muta mo pas'g ta'n igtigig agnutmugsieg gatu 'npugugwinaq nemi'g'tt'p aq uggepmitelgaqanm. ¹⁷ Eimu'tieg'p gm'tnigtug ta'n tujiw Wegwisit Nisgam gepmitelmateg Se'susal, sa'se'wamugwa'siliteg aq paqtata'siliteg. Gjinisgam nu-taqap teluet, "Ula na 'ngwis ta'n mawi gsal aq ta'n maw tetapua'lit." ¹⁸ Ninen nutaqatt'p metewistog wa'so'q, ta'n tujiw eimu'tie'g maw Se'sus gepme'g gm'tn.

¹⁹ Etna na ugjit ml'gi gtlams'tasulti'gw na agnutmaqan ta'n iganigjitegewinu'gi'g teluepnig. Me' glu'lg'tew jigs'tmoq. Uggulusuaqanml apoqonmugsitoqs'p 'ns'tasultinew ta'n goqwei Nisgamewei. Pa wijei aq elita'sin wasoqonmaqan etlategl ta'n tujiw oqonitpaqiaq pemien glapis na na'gweg wejgwapniaq. Na wijei Se'sus ta'n telui'tut na egsitpu'gewei gloqowej paqtata'sij 'ggamlamunuaq glaman 'ns'tasultitoqs'p ta'n goqwei Nisgamewei. ²⁰ Migwite'tmug ula, "Mo wen gis gnua'tugsiwoq Gjinisgam ugglusuaqanml

glapis Wejuli Nisgam eig ugtinneg. Na tujiw Wejuli Nisgam gisi apoqonmuatal aq gnua'tuatal ta'n Gjinisgam tel puatg." ²¹ Etna na Wejuli Nisgam ilgwenaji iganigjitegewinu'gi'g ta'n tujiw wesgutmi'titeg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug. Mo pas'g mima-juinu'g gisite'tmi'tigup ta'n tluetaq, gatu awna mima-juinu'g ilgwegwi'tijig Wejuli Nisgaml wesguma'tipn Gjinisgam ugtagnutmaqanm.

Nujiugsugina'mua'tijig

² Gi's na nige' sa'q eimu'tipnig nujiugsugina'mua'tijig Isle'lewigug. Telutisultijig iganigjitegewinu'gi'g ugjit Gjinisgam gatu mo telianug. Pa na wijei ula na'gwegl ta'nig wijei egsugina'mua'tijig ne'ita'jig. Negmow tli ntawo'ltitaq ta'n tel gimia'ti'tij aq ta'n egs'pugua'lugsioq. Gatu mu Gjinisgam el-gimagupni. We'gaw getana'tital Gjisaqamawul ta'n weji nplipn ugjit ugs'taugsinenu. Gatu mo menuege'tigupn aq 'nqas gaqiattaq ta'n te'pmi'tij. ² Pugwelgig ta'nig getu gtlams'tasultijig Se'susewigug majulgwatmua'titaq ta'n winjigl telo'lti'tij. Na ula ta'n tela'taqati'tij gisa'lataq igtigig ta'nig mo getlams'tasultit'gw wini usguma'tital Se'susal aq ugteliaqeweim. ³ Ula elue'wa'lugwi'tij suliewei. Telimugsioq ta'n pas'g goqwei pas'g me'ga'suatmi'tij gsulieweim. Gi's sa'q Gjinisgam ilsumapnig, aq apugjig seioqwia'titaq. Mo Gjinisgam ne'pa'gw, gis nemiaji 'ms't goqwei ta'n tela'taqatijig.

⁴ Gjinisgam wetapulapni ansale'wiliji ta'n pata'taqatili'pni aq elgimapni Mn'tua'gig, aq na'te'l oqonitpa'qigtug geggunutpnig glapis na na'gweg ta'n Gjinisgam ilsutegetew. ⁵ Gjinisgam wetapulapni mima-juinu'g ta'nig mo emtoqwalagupni. Sa'qawei ugs'tqamueg. Getapatoqopneg ta'n tujiw gigpesaqeg ne'wisgegiguna'qeg aq mespo'qeg ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na tujiw pas'g westawiapni Noal maw lluigneg te'sijig mima-juinu'g. Noa gis pestung'p teliaqewei aq gisi usgutg'p ta'n Gjinisgam pualaji mima-juinu'g tla'taqatinew. ⁶ Gjinisgam ilsumapni na mima-juinu'g ta'nig wigultijig 'gjjigann Satm aq Gamola ta'n seioqwa'toqopn pugtewigtug. Na tel musga'tuapni mima-juinu'g ta'n tla'lataq elue'ultiliji. ⁷ Gatu Lo'tal westawiapn, na tetapu pmalsit ji'nm, ta'n wigit Satmeg. Gesigaw asgaijig ta'nig winsultijig aq tela'taqatijig winjig. ⁸ Ula tetapu pmalsit ji'nm wigip ta'n eimu'tilij. Te'sigisg'g nemiapni aq nutuapni winjig ta'n tela'taqatipni aq ugglamun pajiji asgo'tmua'tip. ⁹ Gatu Gjisaqamaw geitoq ta'n tli ugs'tawiataq mima-juinu'g ta'n majulgwali ta'n tujiw gitnm'ti'tij aq geitoq ta'n tli ugtapulataq elue'winu'g ta'n tujiw na na'gweg iga'q ilsuman. ¹⁰ 'Pjiliw geitoq ta'n tli ugtapulataq ta'n wenig majulgwatmi'tij winjig ugtangita'suaqanmual aq winsultijig, masgeltmua'tij Gjinisgaml ugtassusutim. Wegla nujiugsugina'mua'tijig mo gepmitelma'tigul Gjinisgaml awna melgatpa'tijig aq gi'gatgamigsultijig. Mo gepmitelma'tigul ta'nig eimu'tiliji wa'so'q assusultiliji awna anmimatijig. ¹¹ We'gaw na ansale'wijig wa'so'q ta'n gaqamultijig Gjinisgam ugsisgw, me' mel-

gigna'tijig aq me' espo'ltijig je mu ula nujiugsugina'mua'tijig, gatu mo almima'tigwi ta'n tujiw wesguma'tij Gjinisgamewigtug. ¹² Gatu ula mimajuinu'g aq unaqapemg telo'ltijig pa wije aq wi'sis. Wi'sis na mo geitu'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n goqwei mu tetaputenug. Wi'sis ta'n gisapsgnujig loqte'gnigtug aq ne'po'qsin, na pa na wije ula mimajuinu'g mo geitu'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq mu tetaputenug. Maligite'tmi'tij aq anmitmi'tij ta'n goqwei mo nestmi'ti'gw. Me' enmiaq ilsumujig ta'n teli opla'taqati'tij aq mn'tua'gig 'lta'taq ta'n tel te'pmi'tij. ¹³ Gisi opla'taqatijig aq apatapangitta. Wel'ta'sultijig ta'n tujiw goqwei gis tela'taqati'tij winsuaqan je tlia miaw na'gweg. Ta'n tujiw pisgwa'j giguaq mawatalultioq, na tujiw tele'g pa wije aq sangew mimajuinu, gatu ta'n tujiw mo nemugsi'gw na tel mimajit pa wije aq 'gjimn'tu. 'Ntaqo'qona'lugsioq ta'n winjigigtug el mimajit. ¹⁴ Ula mimajuinu'g pas'g getu gwilmi'tij usgo'taqan aq siawi angite'tmi'tij e'pilitl ta'n tela'tegelitl. Ilgwenatiji igtigig ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tasulti'tij wije tla'taqatinew. Amujpa weji msnmi'tij ta'n goqwei puatmi'tij tliaj ta'n getu tliaq. 'Lpa Gjinisgam ugtapulataq aq mn'tua'gig 'lgimataq. ¹⁵ Puna'la'titl Gjinisgam ugtawgti aq gesgo'ltijig aq majulgwatmi'tij 'st'ge' ta'n teli ilgwensulti'tij ta'n tela'tegelipnn Peilmal, Po'sol ug-gwisl. Wesgumut'p Gjinisgam ugtwi'gatignigtug. Gesatg'p suliewei ta'n apangituaten ugjit ta'n teli opla'tegej. ¹⁶ Aq wetapulut'p ta'n teli opla'tegej. Ugtue'ml gelutl aq majiaqa'ltl iganjigitegewinu ta'n tel lue'wiej muta getu opla'teget.

¹⁷ Wegla mimajuinu'g mo tepawgtulti'gw pa wije aq gaqpietegl sipuji'tl aq alug wejgwa'lugwiejig ugjit gigpesan gatu mo gigpesanug. Gjinisgam gi's gisi iga'tuajig ugt'punual ta'n mujga oqonitpa'qigtug mn'tua'gig.

¹⁸ Me'go'ltijig ta'n tel ginnuatmi'tij ta'n goqwei mo tepawgtinug usgutmnnew. Sespo'taqan aq winsuaqan mesia'tiji igtigig aq apajo'latijig lue'utigtug ta'nig pas'g atel ejiglita'jig ta'n winjig tel mimajulti'tij. ¹⁹ Teluejig, "Tla'taqatigw ta'n teli gsatmoq aq assumstigtigw." Gatu ula nujiugsugina'mua'tijig ta'n tel gina'mua'ti'tij mo assumstulti'gw. Negmow uggisteju'ultijig ugjit lue'uti, aq gaqia'titaq. Gistejuin ta'n goqwei wissuignem'sg.

²⁰ Ta'n tujiw mimajuinu tel gina'masij Gjisaqamawminu Se'suguli, na Nujiugs'tawi'wet, mimajuinu ejigla'sip aq gissumugt'g ula lue'uti ugs'tqamug. Pa na apaji pa'qiet amjlapitga'lij lue'utigtug aq apaji gistejuj ap. Na me' metue'g nige' ta'n eliej je mu amgwesewieig. ²¹ Me' glu'lgtesoq mo ugji'jiawg Se'sugulial aq ta'n tel puatg tla'tegen je nenaj aq na tujiw gawasga'sij Nisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm ta'n ignmutpnn. ²² Ta'n goqwei gis tliaq ugjit negmow musga'tugsi'gw ta'n i' tluenpni gisigu mimajuinu'g,

"Nmu'j apaja'sitew ugs'oqotemunmg aq gulgwi's gisapa'luj, apaja'sitew sisguigtug." Na wije tela'taqatijig ta'nig apaita'jig elue'utigtug.

Gjisaqamaw teli tplumsip apaja'sitew

3 Nigmatut, ula nige' gis tapuewei wi'gatign ta'n ewi'gmuloq. Gitg 'ntwi'gatignn, wejo'tmap migwimulnew ta'n goqwei gis geituoq ugjit Gjinisgam glaman gegnu angita'sinew aq glu'igt'j 'gtangita'suaqanm. ² Pualuloq migwite'tmnew na glusuaqan ta'n Nisgamewei iganjigitegewinu'gi'g wesgutmi'tipnigl. Ta'n goqwei'l telua'tipnig tliatew. Migwite'tmug gina'masuti wejiaq Gjisaqamaw, na Nujiugs'tawi'wet ta'n ugtapostale'witemuaq ignmugsioqop. Na amujpa tla'taqatioq. ³ Amujpa migwimuloq aq nestmoq. Mima-juinu'g ne'ita'taq enmigiaspiaq ta'nig ugmimajuaqan-mual ilgwenas'gl aq tla'taqatitaq ta'n teli gsatmi'tij, ta'nig ugtlue'utiwal ilgwenmaqwi'tij ugmimajuaqan-mual. Negmow maligitelmultaq. ⁴ Tluetaq, "Se'sus teplumsip jugu'en, gatu tami eig? Nujjinaqi'g gis nepu'tipnig gatu 'ms't goqwei me' wije tel pmiaq aq pa wije mujga amgwes ta'n ugs'tqamu gisita's'geg. Mo ninen tel'ta'sultiweg apaja'sitew." ⁵ Ula mimajuinu'g ulite'tmi'tij mu 'gji'jitunew gis sa'q Gjinisgam glusiteg, wa'so'q aq ugs'tqamu gisitoqop, nig-tua'toqopnn samqwan, ula musigisg gisitoqop ge'gwe'g aq ugta'n epune'g. Na tujiw ugs'tqamu wet neia's'g'p samqwanigtug. ⁶ Aq samqwanigtug etli gta-pa'toqopneg ta'n te's'g goqwei eig'p ula ugs'tqamueg ta'n tujiw gigpesan ne'wisgegiguna'qeg aq mespo'qeg'p ta'n telgi'g ugs'tqamu. ⁷ Na toqo tujiw Gjinisgam teplumapni mimajuinu'g, "Ula musigisg aq ugs'tqamu ango'tm glapis ta'n tujiw gaqa nu'gwa'qal pugtewigtug. Ula al geggunas'gl ugjit na na'gweg ta'n tujiw elue'ultijig mimajuinu'g ilsumuj aq 'lgimuj mn'tua'gig."

⁸ Nigmatut, mut awan'ta'sultinew ta'n goqwei telimuloq. Gjinisgamewigtug newgte' na'gweg pa wije aq pituipnnaqanipunqeg aq pituipnnaqanipunqeg pa wije aq newgte' na'gweg. ⁹ Mo Gjisaqamaw sipge'iug tla'tegetew ta'n teli tplumsip 'st'ge' ta'n ta'sijig mimajuinu'g tel'ta'sulti'tij gatu awna ewlitem'sg aq esgmalultew aq maw ugjit 'ms't wen ta'n te'silitl. Pewalatl 'ms't wen gawasgita'sultilin aq jiglita'lin elue'utigtug aq jugwita'lin negmeg. Muta mo wen pualagul lielin mn'tua'gig.

¹⁰ Gjisaqamaw ugs'gwegm tli iga'qt'tew. Gatu mo wen geitug ta'n tliatew, gatu iga'qt'tew pa wije aq gmutnes. Na na'gweg, nutas'gt'tew mesgi'g sespena'q aq musigisg 'gs'ga's'gt'tew. Ta'n telgi'g musigisg nu'gwa'qt'tew, maw ula ugs'tqamu aq ta'n te's'g goqwei. ¹¹ 'Lpa 'ms't goqwei gaq nu'gwa'qt'tew. Glapis na tujiw, tal pmita'toqs'p. Amujpa na gegnu pmita'ioq aq tepgisa'lsultioq ugjit Gjinisgam lugowanew. Na telteg tla'taqatinew. ¹² Ta'n teli pgiji esgmatmoq Gjinisgam ugs'gwegm, tla'tega ta'n Gjinisgam tel puatg ta'n we'gisipgwatun, me' na iga'qt'tew apugjig. Etna na na'gweg ta'n tujiw musigisg nu'gwa'g aq ta'n te's'g goqwei eteg. ¹³ Gatu esgm'ti'gw ugjit tlian ta'n goqwei Gjinisgam teplumsip, na pilei musigisg aq ugs'tqamu.

Ta'n pas'g goqwei gelu'lg i'tt'tew aq 'ms't wen jigs'tuatl Gjinisgaml.

¹⁴ Aq nige', nigmatut, gilew ta'n teli esgmatmoq ula na'gweg, tla'taqatigw ta'n tel gisi pgwatu'tioq, munso'tmug ta'n tel lugowoq Gjinisgam. Mut goqwei amsalteg tla'taqatinew muta Gjinisgam tel nmugsioq. Wantaqamigsultigw, na ule'ug gigmewaq, na wantaqo'ti gugunmug 'ggamlamunuaq. ¹⁵ Migwite'tmug Gjinisgam etli esgmat ugjit ginu tlimanenu igtigig na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'sus na tujiw gisi ugs'ta'titaq. Pa wije aq gitapenu Poligap ta'n tel ewi'gmugsioqop e'w'g'p ugtns'tuo'tim Gjinisgaml ta'n ignmat'p. ¹⁶ Etna na ulaal ta'n ewi'gmugsioqop ugtwi'gatigng alt ta'n metue'gl teli ns'tmu'tioq. Elue'wia'tijig aq melgatpa'tijig mimajuinu'g ta'nig

egsugina'mua'tmi'tij aq igtigig ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tua'titl Se'susal ewnasa'tu'tij gaqi gtoqotu'tij ta'n telueg. Pa wije aq tela'tu'titl igtigl Gjinisgam ugglusuaqanml aq elsumsultijig mn'tua'gig.

¹⁷ Gatu gilew, nigmatut, nige' igan tlimuloq aq gis geituoq. Angweiasultigw, glaman me' na gisipuguttoqs'p. Na tujiw ma jiglgwenugsiwoq ta'n teli opla'taqati'tij elue'winu'g, aq ma nisia'tiwoq ta'n tl ml'gipugultioq ta'n teli gtlams'tasultioq. ¹⁸ Siaw ligutigw Gjinisgamewigtug. Me' pm ml'gi gtlams'tasultigw aq me' ul nenatultigw Gjisaqamawminu Se'suguli. Negm na Nujiugs'tawi'wet ta'n tetuji wel'telmugsioq. Gepmitelmanej nige' aq iapjiw. Na tliaj. Glapis ap nemu'loq. Pie'l.

1 Sa'n

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Sa'n getu' tlimaji mimajuinu'g tapu'gl ta'n goqwe'l. Pewalaji wigumatultinew maw Nisgam aq maw Se'sus aq mo pewalagwi mimajuinu'g majulgwalanew ta'ni egsugina'mua'tiliji. Wegla egsugina'mua'tijig getu' tlimaji egsuo'qonn. Teluejig "Se'sus aq Nisgam mu gigjita'gwi lue'winu'g." Tel gnu'tmuaji mimajuinu' Se'sus na Nisgam uggwisl mu mimajuinu'gw. Telimaji mo sespete'tmnew muta gisi ugs'tawiata jel tlia me' winsultijig, mo gesala'tigwi igtigi aq newtite'lsultijig.

Sa'n ewi'g'g'p ula wi'gatign ugjit tlimanew igtigi na Se'sus mimajuinu'alsip aq ta'ni getlams'tasultiliji gigji wigumatutilita Se'suseg. Elt ewi'g'g'p ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg na gsalata Nisgaml aq igtigi mimajuinu'. Ta'nig getlams'tasultijig tla'taqatita ta'n Nisgam tel puatg aq ma' emtogwala'tigwi igtigi nisgama.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Negm ta'n tel wi'tit Gjiglusuaqan gisa'laji mimajuinu' mimajultinew iapjiw (1.1-4)

Nisgam sape'wit aq na mimajuinu ta'n majulgwalatl na getlamietew. Na Wejuli Nisgam gina'muatal ta'n tla'tegelital (1.5-2.27)

Ta'n wen getlams'tasit mo pewatmug ntaqo'qonalsit ta'n tujiw Se'susal apaja'silitew na amujpa tel mimajit st'ge' ta'n Nisgam tel puatg. Amujpa getlams'tasit Se'suseg aq amujpa ango'tg mo majulgwalan egsugina'mua'tiliji (2.28-4.6)

Ta'n wen getlams'tasit tl mimajit ta'n Nisgam tel pualaj aq amujpa gesalaji igtigi (4.7-5.12)

Ta'n wen getlams'tasit na tl wigumaji Nisgaml aq Nisgam uggwisl. Na mimajitew iapjiw aq mo teltenug emtogwalan igtigl nisgaml (5.13-21)

Negm ta'n tel wi'tut Gjiglusuaqan gisa'laji mimajuinu' mimajultinew iapjiw

1 Ewi'gmuloq muta getu' tlimuloq na iapjiwewei mimajuaqan gis eteg'p ge's mu ugs'tqamu gisita's'gtnugweg aq me' eteg. Nutmaieg'p ula mimajuaqan aq nemi'g'tt'p negm ta'n geggung ula mimajuaqan. Ignmugsieg'p aq mesnmu'tieg nige'. Na agnutmaqan ewi'gm ula wi'gatignigtug apoqonmuata mimajuinu'g iapjiw mimajultinew. ² Negm ta'n wejgwa'tugsieg ula mimajuaqan neia'tugsieg'p ugs'tqamug. Nestmu'tieg'p aq geitueg ula na teliaqewei mimajuaqan. Nige' getu' usgutmulog ula iapjiwewei mimajuaqan. Na wejjaq gujju ta'n eig wa'so'q. Musga'tugsieg'p aq gis ignmugsieg'p. ³ Ta'n goqwei gis nmitueg aq gis nutmaieg na nige' ewi'gmuloq muta pewaluloq 'gtlams'tasultinew st'ge' ta'n tli getlams'tasultieg aq wigumatultinenu. Na wigumatultieg maw gujju ta'n eig wa'so'q aq uggwisl ta'n teluisilitl Se'sus Westaulg. ⁴ Nige' ewi'gmuloq glaman ma'muni ul'ta'sultitesnen. Ta'n tujiw elita'sultioq ula agnutmaqan na tujiw ma'muni ul'ta'sultitoqs'p.

Gjinisgam sape'wit

⁵ Nige' telimuloq na agnutmaqan ta'n Se'sus telimugsieg'pnn. Ula na telueg, "Gjinisgam nemitoq ms't goqwei aq mo goqwei mimugwas'gtnug muta ms't goqwei nemitoq." ⁶ Pa na telueigus na wigumalg'tt Se'sus aq teli gtlams'tasulti'gw ta'n Gjinisgam gis tluep gatupem pata'taqati'gw na tujiw egsua'ti'gw aq pem tla'taqati'gw ta'n goqwei mo telianug. ⁷ Pa na tla'taqati'gw ta'n tetaputeg st'ge' ta'n Gjinisgam musga'tugsi'gw tetapua'taqatinenu na wigumatulti'gw. Apjiw tetapua'teget aq ms't gpata'taqanminal apjiw apigsigtugsitesnu muta Se'sus na uggwisl mal'tewiep aq nepg'p gujjiweigtug.

⁸ Pa na telueigus mu pata'taqatiggw, na elue'wa'lsulti'gw aq mo getlams'tmugg na teliaqewei ta'n Gjinisgam teluep. ⁹ Pa na paqapuguatmug 'gtlue'utimimal, Gjinisgam na apigsigtugsitesnu aq ignmugsitesnu ms't gpata'taqanminal apigsigta's'gl. Na gisa'lugsitesnu gtlamia'tinenu. Na ula tla'tegetew muta tetapu'et aq iapjiw tela'teget ta'n teplumasit. ¹⁰ Pa na wen ginu te'si'gw tluej mnaq pata'tegegw, na elsutmuatl egsuelin Gjinisgaml muta teluelitl, "Ms't wen na pata'teget."

Se'sus getu' apoqonmugsi'gw

2 Nn'jantut, ewi'gmuloq muta getu' apoqonmuloq mo pata'taqatinew. Gatu na mimajuinu ta'n elita'sitl Se'susal aq pata'tegej na gisi apigsigtuatenu muta Se'sus Westaulg apji tetapu'et. Negm na nutagnut-mewinu aq glulatal gujjinal ugjit apigsigtugsinenu. 2 Na gisa'toqol 'gtlue'utiminal apigsigta's'gl muta ujjil weli gsua'tulitl ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep gujjieweigtug ugjit ginu. Na tepiaq tela'tegep aq ujjil wel'te'tmlitl apigsigtmugsinenu 'gtlue'utiminal aq elg ms't mimajuinu'g ugtlue'utimual.

3 Ta'n tujiw tela'taqati'gw Gjinisgam ugt'tplutaqanml, na giasgiw geitu'gw wel nenu'gw. 4 Pa na wen thuej, "Ni'n Gjinisgam nenaq," gatu elistoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanml, na egsuet muta mo getlams'tmug na teliaqewei ta'n Gjinisgam teluelitl. 5 Ta'n wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign na musga'toq tetapui gsalatl Gjinisgam aq igtigi st'ge' ta'n Gjinisgam tel musga'tugutal. Na ula tela'taqati'gw, na geitu'gw elita'sualugg Gjinisgam. 6 Ta'n wen teluet elita'sualatl Gjinisgam, amujpa tela'sit st'ge' ta'n Se'sus tela'sip.

Na pilei 'tplutaqan

7 Nn'jantut, mo ewi'gmuloq pilei 'tplutaqan. Na wesgutmuloq na sa'qawei 'tplutaqan ta'n gis ul nenmoq weja'tegemg elita'sualoq Se'sus glapis nige'.

8 Gatu ula 'tplutaqan pa na wije aq na pileiawig. Ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep na wije aq waseteg aq musga'toqop ula na teliaqewei 'tplutaqan ta'n tujiw tetapu mimajip. Gilew wije musga'tuoq ta'n tujiw tetapu mimajultioq st'ge' negm. Na nige' geituoq ta'n goqwei pewalugsioq giasgiw tla'taqatinew.

9 Pa na wen thuej tetapua'teget aq me' masgelmaji Gjinisgam un'jang na ne'gaw pata'teget. Mo geitug ta'n goqwei tetapu'aq. 10 Gatu ta'n wen gesalaji Gjinisgam un'jang na majulgwatg ta'n tetaputeg aq ma' gisa'lagul igtigl pata'tegelin. 11 Ta'n getu wen masgelmaji Gjinisgam un'jang na siaw pata'teget aq mo geitug ula pata'taqan gisa'latal me' naji pata'tegen. Na siaw tle'tew muta na lue'uti gisa'laj mu nenmug ta'n goqwei tetapu'aq.

12 Nn'jantut, ewi'gmuloq muta Gjinisgam gisi apigsigtugsioqol 'gtlue'utimual. Ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep gisa'toq tlian. 13 Ewi'gmuloq ta'n gisi gtlams'tmoq sa'q muta geituoq Se'sus eig'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. Ewi'gmuloq ta'n siaw lita'sultioq Se'suseg muta gisi wissuignemoq Gjimm'tu. Ewi'gmuloq ta'n poqji gtlams'tasultioq muta gis geituoq gujjinu ta'n eig wa'so'q.

14 Ewi'gmuloq ta'n gisi gtlams'tmu'tioq sa'q muta nenuoq Se'sus ta'n eig'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. Ewi'gmuloq ta'n siaw lita'sultioq Se'suseg, muta melgi gtlams'tmu'tioq Gjinisgam ugtwi'gatign aq gis wissuignemoq Gjimm'tu.

15 Mut puatmnew ta'n goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug gisna ta'n getu goqwei gisa'lugsitoqs'p pata'taqatinew. Ta'n getu wen pewatgl ta'n goqwe'l Nisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug, na mo me'gite'l magul Gjinisgam na gujjinu ta'n eimlitl wa'so'q. 16 Ta'n te's'gl goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug mo wejianugl Gjinisgam na gujjinu ta'n eig wa'so'q. Wejiaqal na ms't goqwe'l mo gelu'lgtnugl ta'n mimajuinu'g pajijite'tmi'titl. Wejiaqal ms't goqwe'l nemitu'titl aq pajiji puatmi'titl gisna ta'n goqwe'l ginite'tmi'titl. Wegla goqwe'l wejiaqal ugs'tqamug. 17 Ta'n goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl aq ta'n goqwe'l mimajuinu'g pajiji puatmi'titl na ugs'ga'tas'gt'tal gatu ta'n wen siaw tla'tegej ta'n Gjinisgam tel puatmlitl na mimajitew iapjiw.

Ta'sijig getana'titl Se'susal

18 Nn'jantut, wegla na ugtejgewe'l na'gwegl. Gis nutmoqop na newte'jit ta'n getanatl Westaulgl pgisintew aq gis nige' pugwelgig ta'n getana'titl Westaulgl gis peita'jig. Etna tujiw ta'n tel geitu'g wegla na ugtejgewe'l na'gwegl. 19 Na getantaqatijig mo wije teli gtlams'tasulti'gw st'ge' ginu. Etna na ugjit weji puna'lugsigupnig. Pa na wije teli gtlams'tasulti'tij st'ge' ginu na me' mawi tgo'tmu'tijig maw ginu. Nige' igtigig mimajuinu'g geja'tiji mo wije aq teli gtlams'tasulti'gw st'ge' ginu.

20 Gatu Se'sus ignmugsioqopn Wejuli Nisgam apoqonmugsinew. Na glaman ms't gilew geituoq ta'n goqwei teliaq. 21 Mo ewi'gmuloq ugjit tlimulinew ta'n goqwei teliaqewei muta gis geituoq. Elg geituoq na egsuo'qon mo gis tlianug.

22 Na nenuoq ta'n wen nujeigsuet. Negm na mimajuinu ta'n teluet Se'sus mu na Westawulg. Ula mimajuinu getanatl Se'susal aq alua'lagwi Gjinisgam aq ug-gwisl. 23 Ta'n wen alua'tuatl Gjinisgam ug-gwisl na maw elg alua'latl Gjinisgam. Gatu ta'n getu wen getlams'tasitl Gjinisgam ug-gwisl na elg getlams'tasitl Gjinisgam.

24 Siawi gtlams'tasultigw ta'n nutmoqop amgwe-seweieg. Pa na siawi gtlams'tmu'titoqs'p na gelu'lg agnutmaqan na siawi gtlams'tuatoqs'p Se'sus aq ujjil.

25 Se'sus teplumugsi'gw ignmugsinenu iapjiwewei mimajuqaan.

26 Weji wi'gmuloq ula muta getu' gnuatuloqig na mimajuinu'g ta'n egs'pugua'lugsitoqs'p. 27 Gatu na Wejuli Nisgam ta'n Se'sus ignmugsioqopn me' apoqonmugsioq. Na nige' mo taluegetuoq nat wen gina'mugsinew muta Wejuli Nisgam gegina'mugsioq ms't goqwe'l Nisgamewe'l. Mnaq teluegw egsuo'qon. Siawi gtlams'tuoq Se'sus st'ge' ta'n Wejuli Nisgam tel gina'mugsioq.

28 Nn'jantut, siawi gtlams'tuoq Se'sus glaman ta'n tujiw apaja'sitew na ul'ta'sultitesnu ultesguanenu. Ma' ntaqo'ltiwoq aq pajiji ul'ta'sultitoqs'p nmianew. 29 Weli gji'jioq Se'sus getlamiet. Na elg geituoq na ta'n wen tela'tegej ta'n tetapu'aq negm na Gjinisgam un'jann.

Mimajuinu'g ta'n Gjinisgam gesalji, na Gjinisgam un'jang

3 Angite'tmug na Gujjuinu ta'n eig wa'so'q tel ma'muni gsalugsi'gw je we'gaw tel wi'tugsi'gw "nn'jang." Teliag ginu na un'jang gatu pugwelgig mimajuinu'g mo nenua'tigul Gujjinal glaman mo nestasulti'gw ginu na Gjinisgam un'jang. ² Nn'jantut, ginu na Gjinisgam un'jang nige', gatu me' mnaq musga'tug giasgiwewe'g ta'n tlgamigsultitesnu. Gatu ta'n tujiw Se'sus apaja'sitew, geitu'gw wije'i tlo'ltitesnu st'ge' negm. Na tujiw ul nenuatesnu muta nmiatesnu giasgiw ta'n Se'sus tele'g. ³ Ta'n wen etli esgmalatl Se'susal apaja'silin na pun pata'teget aq tl mimajitew st'ge' Se'susal tl mimajilipnn.

Gjinisgam un'jang 'lpa mo siaw pata'taqati'gw

⁴ Ta'n tujiw nat wen pata'tegej na elist'g Nisgamewei 'tplutaqan. Ta'n wen pata'teget mo majulgwatmug 'tplutaqan. ⁵ Gatu Se'sus pegising'p ugs'tqamug ugjit apigsigtmugsinenu 'gtlue'utiminal. Na ne'gaw mo pata'tegegup. ⁶ Ta'n wen apjiw majulgwatal Se'susal mu siaw tla'tegegul lue'uti'l gatu ta'n wen siaw tla'tegetl lue'uti'l, mo nenuagul Se'susal aq mo nestuagul.

⁷ Nn'jantut, mut ignmuawoq mimajuinu'g lue'wa'lugsinew. Ta'n wen siaw tetapua'teget na getlamiet st'ge' ta'n Se'sus tel getlamiej. ⁸ Gjimm'tu siaw pata'teget weja'tegemg ugs'tqamu gisita'sgeg. Ta'n wen siaw pata'teget majulgwalan Gjimm'tu'l. Gjinisgam uggwisl pegisinnipnn ugs'tqamug suisga'total ta'n te'sgl lue'uti'l aq Gjimm'tu ugtlgowaqanml.

⁹ Ta'n wen na Gjinisgam un'jann na pun pata'teget, muta Wejuli Nisgaml wijeiatl aq apoqonmatl. Ma' gis siaw pata'tegegw muta negm na Gjinisgam un'jann.

¹⁰ Gis nenuatesnu ta'nig Gjinisgam un'jang aq ta'nig Gjimm'tu un'jang. Negm na mo Gjinisgam un'jann ta'n tujiw mo tetapua'tegegw gisna mo gesalaqul ta'n elita'silitl Se'suseg.

Gjinisgam un'jang gesaltultiji

¹¹ Ne'gaw gegina'mugsioqop amujpa gesaltultinew. Ula na wije'i agnutmaqan gis nutmoqop ta'n tujiw poqji gtlams'tasultioqop. ¹² Amuj mu tela'taqatigggw st'ge' Ge'no'q. Mn'tu pitu'gwitl aq Ge'no'q ne'pa'pnn ugjignama. Goqwei ugjit tel ne'pa'pnn. Na wet ne'pa'pnn muta siaw pata'tegep gatu ugjignama tetapua'tegelipna.

¹³ Nn'jantut, mut paqalailtugw ta'n tujiw mimajuinu'g ta'n mu majulgwala'tigul Se'susal masgelmugsioq. ¹⁴ Geitu'gw Gjinisgam gisi ignmugsi'gup pilei mimajuaqan muta siawi gsalugig ta'nig elita'sultiliji Se'suseg. Pa na wen mo gesalaqul ta'n wenn elita'silitl Se'suseg, na mo geggunmug iapjiwewe'i mimajuaqan.

¹⁵ Pa na ta'n getu wen masgelmaji Gjinisgam un'jang, na pa wije'i aq gis ne'pa'tegej. Geitu'gw ta'n wen gis ne'pa'tegej ma' msnmug iapjiwewe'i mimajuaqan.

¹⁶ Ta'n tujiw Se'sus nepg'p gujjieweigtug ugjit apoqonmugsinew ginu na gisa'lugsi'gw gji'tunenu teli

gsalugsi'gw. Na elg gisgajo'lti'gw 'npu'tinenu ugjit apoqonmuanew igtigig ta'nig elita'sultijig Se'suseg. ¹⁷ Ta'n tujiw Gjinisgam un'jann nat goqwei nuta'maj, aq gaq tepiaq geggunmu'tioq. Pa na nenuoqos gatu mo apoqonmuawoq, 'lpa musga'tuoq mo tli gsalanew Gjinisgam. ¹⁸ Nn'jantut, mut pas'g tluenew gesaloq mimajuinu'g gatu mo apoqonmuawoq. Awna musga'tunew ta'n teli gsalog mimajuinu'g aq apoqonmuoq.

Gjinisgam un'jang uggamlamunual welgwitt'tal ta'n tujiw qamulti'tis Gjinisgamewigtug

¹⁹ Pa na ula tla'taqati'gw geitu'gw majulgwatmu'g teliaqewe'i ta'n Gjinisgam gis musga'tugsi'gup. Elg geitu'gw Gjinisgam ma' ilsumugsi'gw ta'n tujiw ilsumata igtigi ²⁰ je tlia nige' tel'ta'sulti'gw mo tepawtultigggw tlu'itasultinenu Gjinisgam un'jang. Na me' geitugsi'gw je mu ta'n teli gjasultigggw muta gis geitoq ms't goqwei. ²¹ Nn'jantut, pa na mo ilsumsultigus na tujiw ml'gita'sultitesnu ta'n tujiw qamultitesnu Nisgameg. ²² Ta'n goqwei Gjinisgam pipanimugg, ignmugsitesnu muta tela'taqati'gw ugt'tplutaqanml aq tetapua'lugg. ²³ Ugt'tplutaqanml na ta'n goqwei pipanimugsi'gw tla'taqatinenu. Amuj gtlams'tug Se'sus Westawulg. Negm na Gjinisgam uggwisl. Amuj gsaltulti'gw st'ge' ta'n Gjinisgam pipanimugsi'gup. ²⁴ Ta'n wen tela'tegej ugt'tplutaqanml, apji majulgwatal Gjinisgaml aq Gjinisgam wijitgweiatl. Geitu'gw ula na teliaq aq Gjinisgam wijitgweiu'gw muta gisi ignmugsi'gup Wejuli Nisgam.

Gis nenuatoqs'p mimajuinu'g ta'n gegguna'titl Wejuli Nisgaml

4 Nn'jantut, mut 'gtlams'tmnew ta'n te's'g goqwei mimajuinu'g teluejig. Awna tmg ugt nu'gwatmug ta'n goqwei teluepnig aq na 'gji'tutoqs'p pa na tluetis ta'n Gjinisgam tel puatg. Ula amujpa tela'taqatioq muta nujiagsua'tijig niganigjitegewinu'g eimu'tijig ta'n telgi'g ugs'tqamug. ² Telimuloq ta'n nenuatoqs'p mimajuinu'g ta'n gegguna'titl Wejuli Nisgaml. Ta'n tujiw mimajuinu'g gis tlimugsioq Se'sus Westawulg gis mimajuinalsip ula ugs'tqamug, na tujiw geitutoqs'p wegla mimajuinu'g gisi msnma'tipnn na Wejuli Nisgaml.

³ Ta'n wen teluet Se'susal mo mimajuinalsiligupnn na negm mo geggunagul Wejuli Nisgaml. Awna getanatl Westawulgl. Gis telimuloqop negm ta'n getanatl Westawulgl na gisi pgising'p ugs'tqamug.

⁴ Nn'jantut, gilew na Gjinisgam un'jang, aq wisuignemoq negmow ta'n getana'titl Se'susal. Ula na gis teliaq muta negm ta'n wijitgweiu'gw na me' melgignat je mu Gjimm'tu ta'n eig ugs'tqamug. ⁵ Egsu gina'mua'tijig pewatmi'titl ta'n goqwe'l Gjinisgam mo pewatmugul ugs'tqamug aq wije'l wesgutmi'titl. Ta'sijig mimajuinu'g ta'n mo getlams'tua'tigul Se'susal gesatmi'tij jigs'tuanew. ⁶ Gjinisgam assumugsi'gw aq ta'n wen nenuatl Gjinisgaml gesatmi'tij jigs'tugsinew. Ta'n wen mo nenuagul Gjinisgaml mo gesatmi'ti'gw jigs'tugsinew. Na glaman gisi gji'jatesnu ta'n wen ma-

Julgwatg teliaqewei aq ta'n wen majulgwatg egsuo'qon.

Siawi gsaltultinej muta Gjnisgam apjiw gesalugsi'gw

⁷ Nn'jantut, siawi gsaltultinej muta Gjnisgam apjiw gesalaji mimajuinu'. Ta'n wen gesalaji mimajuinu', negm na Gjnisgam un'jann aq nenuatl Gjnisgaml. ⁸ Pa na nat wen mo gesalaqwi igtigi, na elg mo nenu-agul Gjnisgaml muta Gjnisgam apjiw gesalaji mima-juinu'. ⁹ Gjnisgam neia'tugsi'gup ta'n teli gsalaj mima-juinu' ta'n tujiw petgimateg wipsgunatl uggwisl ugs'tqamug glaman ml'gigno'ti gis ignmugsi'gw mi-majultinenu iapjiw muta ula Se'sus pegwatoqop ugjit ginu. ¹⁰ Ula na giasgiwewei 'gsaltuaqan. Mo etenug ta'n tujiw gesalugg Gjnisgam gatu eteg na ta'n tujiw Gjnisgam gesalugsi'gw aq petgimateg uggwisl ugjit nplin gujjieweigtug. Glaman Gjnisgam wel'te'tg ta'n uggwisl gis tla'tegelipnn aq gisi apigsigtugsitesnu gtlue'utinal.

¹¹ Nn'jantut, na wije teli gsaltultigw st'ge' ta'n Gjnisgam teli gsalugsi'gw. ¹² Mo eimug wen ta'n gis nemiatl Gjnisgaml gatu pa na 'gsaltulti'gw, na Gjnisgam wi-jeiugsieg aq gisa'lugsitesnu 'gsalanenu mimajuinu'g pa na wije aq teli gsalugsi'gw.

¹³ Ta'n tujiw ula tela'taqati'gw na tujiw geitu'gw siaw majulgwalu'g Gjnisgam aq siaw wijitgweiugsi'gw, muta gisi ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml. ¹⁴ Gis nmugg Nujiugs'tawi'wet aq telimugig igtigig na gujjinu ta'n eig wa'so'q petgimapnn uggwisl ugjit ugs'tawian mimajuinu ugs'tqamug. ¹⁵ Ta'n wen teluet Se'sus na Gjnisgam uggwisl, na Gjnisgaml iapjiw wijitgweiatl aq negm iapjiw majulgwatal Gjnisgaml. ¹⁶ Gis geitu'gw Gjnisgam gesalugsi'gw aq ne'gaw getlams'tmu'g. Gjnisgam apjiw gesalaji mimajuinu' na glaman ta'n wen apjiw gesalaji igtigi na siaw majulgwatal Gjnisgaml aq Gjnisgaml siaw wijitgweiatl. ¹⁷ Getu' gsalugg Gjnisgam st'ge' tetuji gsalugsi'gw. Ma' jipasultiggw ta'n tujiw na na'gweg iga'q ta'n Gjnisgam ilsumata mimajuinu'. Na ml'gito'ltitesnu muta na piltuei mimajuaqan gis mesnmu'gup ugs'tqamug na wije aq na iapjiwewei mimajuaqan Se'sus geggung. ¹⁸ Ta'n tujiw Gjnisgam gesal'sg na ma' jipalaq. Lpa mo nugu jipalaq Gjnisgam muta geitu'n tetuji gsal'sg. Na mimajuinu ta'n jipalatl Gjnisgaml na tel'te'tg Gjnisgaml mu gesalugul aq ugtapulgutal.

¹⁹ Gjnisgam na gesalugg muta tmg gesalugsi'gup ge's mu gesalagweg. ²⁰ Pa na wen tluej gesalatl Gjnisgaml gatu masgelmaji Gjnisgam un'jang, na nujeg-suet muta mu gsalagul igtigi ta'n nemiatl, ma' gisi gsalagul Gjnisgaml ta'n mnaq nemiagul. ²¹ 'Tplutaqan ta'n Gjnisgam telimugsi'gup tla'taqatinenu telueg na ta'n wen gesalatl Gjnisgaml amuj elg gsalatal Nisgam un'jann.

Na mimajuinu ta'n getlams'tasit gis wissuignet ta'n te's'g goqwei Gjnisgam mo wel'te'tmug

⁵ Ta'n getu wen getlams'tasit Se'susal Westawul-gul, negm na Gjnisgam un'jann. Na mimajuinu ta'n gesalatl ujjl mawi gsalata wijig'tiliji. ² Geitu'gw tetapai gsaluggwig Gjnisgam un'jang ta'n tujiw gesalugg Gjnisgam aq majulgwatmu'gul Gjnisgam ugt'tplutaqanml. ³ Musga'tu'g gesalugg Gjnisgam ta'n tujiw tela'taqati'gw ta'n telimugsi'gw. Ugt'tplutaqanml mo metue'gtuugl ugjit tla'taqatinenu. ⁴ Ta'n wen na Gjnisgam un'jann, na wissuignettew ta'n te's'g goqwei Gjnisgam mo wel'te'tmug. Na ugs'tqamug wissuignettesnu ta'n goqwe'l Gjnisgam mo wel'te'tmugl muta getlams'tugg Se'sus. ⁵ Na mimajuinu ta'n getlams'tuatl Se'susal na Gjnisgam uggwisl na gis wissuignet ta'n te's'g goqwei Gjnisgam mu wel'te'tmug.

Wen geggung iapjiwewei mimajuaqan

⁶ Se'sus Westawulg pegising'p ugs'tqamug. Sign'tut'p samqwanigtug aq umal'tem etl gaqiguniep gujjieweigtug. Weji pgising'p mu pas'g sign'tugsin gatu elg mal'tewiep gujjieweigtug. ⁷ Na Wejuli Nisgam telimugsi'gw ula na teliaq. Ms't goqwei ta'n teluet na teliaqewei. ⁸ Nesisgl ta'n gegnua'tugsi'gul Se'sus na Gjnisgam uggwisl. Wegla na ta'n tujiw Se'sus sign'tut'p, aq ta'n tujiw nepg'pnaq gujjieweigtug aq maw elg ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimugsi'gw. Wegla nesisgl wel'te'tmi'tij Se'sus na Gjnisgam uggwisl. ⁹ Getlams'tmu'g ta'n mimajuinu'g telimugsi'gwig. Na amujpa 'gtlams'tmug ta'n Gjnisgam telimugsi'gw muta telimugsi'gup Se'sus na uggwisl. Ta'n goqwei Gjnisgam teluet me' getlamiaq je mu ta'n goqwei mimajuinu'g teluejig. ¹⁰ Ta'n getu wen getlams'tasij Se'sus na Gjnisgam uggwisl giasgiw geitoq ta'n Gjnisgam teluep na teliaq. Gatu ta'n getu wen mo getlams'tuag-ul Gjnisgaml na telui'tatl Gjnisgaml na nujieg-suet muta mo getlams'tmug ta'n goqwei Gjnisgaml teluelipnn. ¹¹ Gjnisgam teluep gisi ignmugsi'gup iapjiwewei mimajuaqan aq ta'n getu wen getlams'tuatl Gjnisgam uggwisl na gisi msng ula mimajuaqan. ¹² Ta'n getu wen getlams'tuatl Gjnisgam uggwisl na geggung iapjiwewei mimajuaqan. Gatu ta'n wen mo getlams'tuaqul Gjnisgam uggwisl mo geggung ula mimajuaqan.

Gisi gji'tutesg gugunmn iapjiwewei mimajuaqan

¹³ Ms't ula weji wi'gmuloq gilew ta'n getlams'tasul-tioq Se'sus na Gjnisgam uggwisl glaman gisi gji'tutoqs'p nige' geggungmoq iapjiwewei mimajuaqan. ¹⁴ Melgita'sulti'gw Gjnisgameg aq geitu'g jigs'tugsi'gw ta'n goqwei etamugg. Wegla goqwe'l wel'te'tgl na ignmugsitesnu ta'n tujiw pipanimugg. ¹⁵ Pa na gji'tugg na Gjnisgam nutmugsi'gw ta'n goqwei pipanimugg, maw elg geitu'gw ignmugsitesnu ta'n goqwei etamugg.

¹⁶ Ta'n tujiw nemioq gitapuow tela'teget na pa-ta'taqan ta'n ma' nigtua'lagul Gjnisgaml na a'sutmessewatoqs'p muta Gjnisgam gisi apigsigtuatl

aq gisi ignmuatal iapjiwewei mimajuaqan. Ula na teliaq gatu ma' pipanimuloq a'sutmessewanew na mimajuinu'g ta'n ugtpata'taqanmual gisa'la'tiji nig-tua'lanew Gjinisgameg. ¹⁷ Ta'n wen tela'teget ta'n go-qwei Gjinisgam mo wel'te'tmug na pata'teget gatu eigl na pata'taqann ta'n mo nigtua'lagul mimajuinu'g Gjinisgameg.

¹⁸ Geitu'gw na ta'n wen Gjinisgam un'jann mo siaw pata'tegegw muta Gjinisgam uggwisl angweiatl aq Mn'tu ma' gis emegweiwagul.

¹⁹ Geitu'gw ginu na Gjinisgam un'jang je tlia pugwel-gig mimajuinu'g ta'n mo getlams'tasultigul Gjinisgaml na ilgwenji Mn'tu'l.

²⁰ Geitu'gw na Gjinisgam uggwisl gisi pgisinnipnn ugs'tqamug aq gis nestuimugsi'gup ugjit nenuanew Gjinisgam ta'n getlamiet. Na elita'sualugg Gjinisgam aq elg uggwisl, Se'susal Westawulgul. Negm na giwnaqajewei Gjinisgam aq na mimajuaqan gis telimug-sioqop na iapjiwewei mimajuaqan.

²¹ Nijantut, mut emtoqwalanew 'nnoqta'wg gisna igtigi ta'n mu nisgamaq.

2 Sa'n

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Na mimajuinu ta'n gis wi'g'g'p ula wi'gatign tel wi'tusit gisigu mawagnutmewinu. Ewi'gmuaji e'pilitl aq e'pit un'jang. Espite'lmatl na e'pilitl.

Nige' gisgug ta'sijig mimajuinu'g tel'te'lmi'tij e'pit na a'sutuo'guom aq un'jang na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig.

Ta'n wen ewi'g'g'p ula wi'gatign pipanimaji mimajuinu' gsaltultinew. Telimaji mu ultesgatultinew egsugina'mua'tiliji aq mu jigs'tuanew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Telimaji ta'n wenit aq a'sutmessewaji (1-3)

Nisgam ugt'tplutaqanm telueg gsaltultinenu (4-6)

Mo teltenug jigs'tuanenu ta'n goqwei egsugina'mua'tijig gegina'mua'tijig (7-11)

Na ugtejgewei ta'n ewi'gas'g ula wi'gatignigtug (12-13)

Gelu'lg Agnutmaqan

¹ Ni'n na gisigu mawagnutmewinu. Me' tale'n e'pit. Ewi'gmuloq gi'l aq gn'jang muta getu na Gjinisgam gisi mgn'sg'p. Teli gsaluloq st'ge' Gjinisgam telimugsi'gup gsaltultinenu. Ms't ta'n nenmi'tij Gjinisgam ugteliaqeweim elg gesalugsioq. ² Gesaluleg muta geitueg teliaqewei ta'n wejiaq Nisgameg aq ula teliaqewei iapjiw gtlams'tmu'titesnen.

³ Gjinisgam ta'n gujjiu aq uggwisl ta'n teluisilitl Se'sus Westawulg etamgig ul'te'lmugsinenu jel tlia mo te'pmu'tiggw. Etamgig ewlite'lmugsinenu aq ignmugsinenu wantaqo'ti 'ggamlamuninaq. Ta'n tujiw tla'tegetaq na apoqonmugsitesnu gsaltultinenu aq gtlams'tmnenu teliaqewei ta'n wejiaq negmoweg.

Amujpa gsalatesnu igtigig mimajuinu'g

⁴ Wel'ta'si muta nutmaiap gn'jang me' majulgwatmi'tij na teliaqewei agnutmaqan st'ge' gujjiu ta'n eig wa'so'q telimugsi'gup tla'taqatinenu. ⁵ Tu's, mo pipanimulu majulgwatmn pilei 'tplutaqan gatu pipanimul tla'tegen na 'tplutaqan gi's gegnu'tmasulti'gup ta'n tujiw poqji gtlams'tmu'g'p na gelu'lg agnutmaqan. Ula 'tplutaqan telueg, "Gsaltultinej." ⁶ Na tela'taqati'gw teliaqewei ta'n tujiw gesaltulti'gw aq gesalugg Gjinisgam, na tujiw majulgwatmu'gul Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Ula nutmoqop ta'n tujiw poqji gtlams'tmoqop 'tplutaqan.

Mut sa'se'wa'tunew ta'n goqwei Se'sus gis gegina'muep

⁷ Pugwelgig mimajuinu'g al'ta'jig ms't tami ugs'tqamug muta getu' lue'wa'la'tiji igtigi. Mo getlams'tmi'ti'gw Se'sus Westawulg pegisinnipnn ugs'tqamug aq we'gaw mimajuilin st'ge' ta'n pas'g mimajuinu. Na egsua'tijig aq getana'titl Se'susal. ⁸ Ango'tmug glaman apjiw msntoqs'p ta'n te's'g Gjinisgam teplumugsioq. Pa na mo tla'taqatiwoq ta'n Gjinisgam teluep na ma' msnmuoq ta'n goqwei Gjinisgam teplumugsioq. ⁹ Ta'n getu wen sa'se'wa'toq ta'n goqwei Nujiugs'tawi'wet gis gina'muep na Gjinisgam mo wijitgweiwagul. Gatu ta'n getu wen siawi gtlams'tg, na Gjinisgam aq Gjinisgam uggwisl wijitgweiwa'titl.

¹⁰ Pa na nat wen getu' mittugwalugsioq ugjit gina'mugsinew nat goqwei ta'n Se'sus mo gegina'muep, mut ul'ta'sualaw giguag aq mut tlimaw, "Etawei Gjinisgam ula'lulin." ¹¹ Ta'n getu wen wel'ta'sualatl ala mimajuinu'l na apoqonmuatal gina'munen egsuo'qon. Na pata'teget st'ge' ala mimajuinu'l pata'tegelitl.

Ugtejgewei agnutmaqan ula wi'gatignigtug

¹² Pugwelgl ta'n goqwe'l getu' tlimuloq gatu mo piamsugutmu ula wi'gatignigtug. Awna getu' mittugwaluloq aq agnutmaioq. Na tujiw me' aji ulo'taqatitesnu.

¹³ Geitu Gjinisgam gisi mgnapni ggwe'ji'j aq un'jang ta'n eimu'tiliji tet. Pewalijig wi'tugsinew.

3 Sa'n

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Negm ta'n tel wi'tut Gisigu Mawagnutmewinu gis wi'g'g'p ula wi'gatign. Ewi'gmuatl niganpuguiltil a'sutuo'guomg ta'n teluisilitl Geius. Gepmite'Imatl Geiusal muta apaji apoqonmuaji igtigi ta'n getlams'tasultiliji. Pe-walatl sawi apoqonmuan igtigi ta'n tujiw el'ta'lij na'tami se'g ugjit tlimanew mimajuinu' na gelu'lg agnutmaqan. Wesgumatl na ji'nmul teluisilitl Taiotlpe's ta'n teli ajgna'tutitl Nisgam ugtlgowaqan. Weli usgumatl na igtig ji'nmul ta'n teluisilitl Temetlius.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug
 Telimatl Geiusal wel'ta'sit ta'n tel nutmaj (1-4)
 Gepmite'Imatl Geiusal ta'n tel gelu'lg ugtlgowaqan (5-8)
 Wesgumatl ta'n Taiotlpesal gisi opla'tegelij (9-11)
 Temitius tela'teget gelu'lg lgowaqan ugjit Nisgam (12)
 Ugtejgwei ta'n goqwei ewi'g'g'p ula wi'gatignigtug (13-15)

1 Me' tale'n Geius. Ni'n na gisigu mawagnutmewinu. Mawi gsalul st'ge' Se'sus gis tlimugsi'gup gsaltultinenu.

² Nitap, etawei gi'l tajige'n aq ms't goqwei ula's'gtn ugjit gi'l. Geju'l wel'ta'sin ge's elugowt Se'sus.

Geius gepmite'Imut

³ Mawi ul'ta'si muta ta'sijig gtlams'tmewinu'g peita'jig ni'neg aq telimijig, gi'l me' tetapu tla'tegen st'ge' Gjinisgam tel puatg. Ne'gaw teli gtlams'tasin aq jigs'tmnn na teliaqewei ta'n wejiaq Nisgameg. ⁴ Mo goqwei gisa'linug tli ul'ta'sin st'ge' ta'n tujiw nutmai mima-juinu'g ta'n pa wije'i aq nn'jang na me' tetapu tla'taqatijig st'ge' ta'n Gjinisgam tel puatg.

Apoqonmug ta'n wen jugwa'lugsioq Nisgamewei agnutmaqan

⁵ Nitap, ta'n tujiw apoqonmaj gtlams'tmewinu'g aq wegla ta'n mu nenuawj, na tela'tegen ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. ⁶ Wegla gtlams'tmewinu'g telimugsieg'p a'sutuo'guomg na ta'n teli gsaljig. Siawi apoqonmug ta'n tujiw mittugwaluldaq st'ge' Gjinisgam pewal'sg tla'tegen. ⁷ Ta'n tujiw maita'pnig tet ugjit mittugwalanew igtigi aq tlimanew na gelu'lg agnutmaqan, na mo pipanima'tigupni mimajuinu' ta'n mo getlams'tmli'ti'gw ugjit ignmuanew ta'n pas'g goqwei. ⁸ Ginu ta'n getlams'tmewinu'g amuj apoqonmuggwig, glaman maw lugutitesnu ugjit ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg.

Taiotlpes getu' assumaji a'sutme'winu'

⁹ Ewi'gmaqapnig na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig na'te'l gatu na ji'nm teluisit Taiotlpes mo jigs'tmuigw. Na'te'l getu' niganpugua'sit. ¹⁰ Pa na mittugwaluldes usgutes ta'n tel lugwej aq egsu agnimit. Ta'n tujiw nitapaq tleiaultijig na'te'l getu' pisgwa'lanew wegla agnutmewinu' aq igtigi emittugwe'winu' a'sutuo'guomg na tujiw Taiotlpes naqa'laji pisgwa'lanew aq tewa'laji nitapa a'sutuo'guomg.

Tla'tega ta'n goqwei gelu'lg

¹¹ Nitap, mut tla'tegew ta'n goqwei pata'tegewinu'g tela'taqatijig. Awna tla'tega ta'n goqwei gelu'lg. Ta'n wen siaw tla'teget ta'n goqwei gelu'lg negm na Gjinisgam un'jann. Ta'n wen na siaw pata'teget lpa mo nenuagul Gjinisgam.

¹² Ms't wen weli usgumatl Temetlius. Ta'n te's'g gelu'lg tela'tegej aq ta'n goqwei egina'muej musgalsit na glu'sin ji'nm. Ni'n elg weli usgumg. Geituoq ta'n goqwei telueieg na teliaqewei.

Sa'n getu' mittugwalaji witapa

¹³ Me' pugwelgl ta'n getu' tlimul gatu mo piami tlimulu ula wi'gatignigtug. ¹⁴ Awna pewatm mittugwalulin aq agnuttesnu.

¹⁵ Etawei Gjinisgam ignmasg wantaqo'ti 'ggamlamung. Gitapaq ta'n eimu'tijig tet pipanimijig tlimulinew me' gesite'lm'sgig. Tlim ms't te'sijig nitapg me' gesite'lmijig.

Ju't

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ju't ewi'g'g'p ula wi'gatign aq telimugsi'gw alua'lanew egsugina'mua'tijig. Teluejig to'q getlams'tasultijig Se'suseg. Mo tetapua'taqati'gw aq Nisgam ugtapulata. Telimugsi'gw mo majulgwalanew aq mo telo'tiggw st'ge' negmow. Awna pewalugsi'gw atigneta'nenu ugjit Nisgam.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Ju't teluet ewi'g'g'g ula wi'gatign ugjit Nisgam ugmimajuinung (1-2)

Egsugina'mua'tijig (3-16)

Ju't telimaji ta'ni getlams'tasultiliji migwite'tmnew ta'n te's'g goqwei gis gina'masultiliji aq siaw lugowtl Nisgam (17-23)

A'sutmaqan getlams'tasultijig gis e'wmi'tita (24-25)

¹ Ni'n na Ju't. Pemgopa'si aq ewi'gmuloq gilew ta'n Gjinisgam ugmimajuinung. Gjinisgam na gujjinu iapji gsalugsioq aq Se'sus iapji angweiugsioq. Elugwewg Se'sus Westawulg. Ji'mej aq ni'n wijig'tieg.

² Etamg Gjinisgam ma'muni ewlite'Imulinew aq ignmulinew wantaqo'ti 'ggamlamunuaq aq ma'muni gsalugsinew.

Mimajuinu'g ta'n teli egsugina'mua'tijig

³ Nitaptut, getu' wi'gmuloq ugjit tlimulinew ta'n Gjinisgam teli ugs'tawugsi'gup aq ta'n teli gtlams'tmug. Gatu tmg munsaiuloq ml'gi lugowanew Gjinisgam aq na teliaqewei agnutmaqan. Igamug ula gelu'lg agnutmaqan aq apji uli usgutmug. Gjinisgam gisi ignmuapni ms't ugmimajuinung. ⁴ Ula amuj tla'taqatigw muta ta'sijig mimajuinu'g ta'n mu getlams'tmi'ti'gw st'ge' ginu tego'tmu'tijig ta'n mawi tgo'tmu'ti'gw. Mo wen gejiagwi wegla na nuji egsugina'mua'tijig. Tel'te'lma'titi Gjinisgam ul'te'lmanew aq apigsigtmanew muta welm'tulitl. Na siaw winsultijig aq siaw sespo'taqatijig. Mo menuega'tigul Gjiassusilitl na Gjisaqamawl teluisilitl Se'sus Westawulg aq mo getlams'tmi'tij negm na Gjisaqamaw ugjit ms't ginu. Gi's sa'q Gjinisgam teluep, mimajuinu'g ta'n tel tla'taqatijig st'ge' negmow ugtap'titaq. Ula ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug.

⁵ Geitu gi's gina'mugsioq ta'n Gjinisgam tela'lapni Lesui'pa ge's eimu'tipnig paqtaqamigtug. Gatu migwite'Imuloq ta'n wet tua'lapni Ijipte'gatig, na tel'gne'g ge's eimu'titeg paqtaqamigtug Gjinisgam gisa'lapni 'npu'tinew negla ta'n mo getlams'tasultiligupni. ⁶ Elg migwite'lmoq ta'n Gjinisgam tela'lapni ansale'witgi' ta'n puna'tu'tili'tipn ugt'punual wa'so'q. Na mo welgwijultigupnig e'wmu'tinew ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam gis ignmaji aq pun lugowa'tipn. Na tujiw

Gjinisgam gelpilapni pisqa'taqanapi'gtug aq pija'lapni laplusang ta'n etl oqonitpa'q. Ma' apgwa'lugwig glapis na gepme'g na'gwegl iga'qt'tal ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata. ⁷ Migwite'Imuloq ta'n telalsultipnig na mimaajuinugi'g tleiwaultipnig Satm aq Gamola aq igtigl gji-gann gmetug. Na pata'taqatipnig aq sespo'taqatipnig. E'pijig sespe'wa'tipni igtigi e'piliji aq ji'nmug sespe'wa'tipni igtigi ji'nmu. Ta'n goqwei Gjinisgam tela'lapni na musga'toq ta'n tla'latal ta'n getu wenn wi-jei goqwe'l tela'tegelitl. Ms't wen ta'n tela'teget st'ge' negla mimajuinugi'g ilsumut pija'lan ta'n mo naqa'suenug pugtew.

⁸ Na nujiugsugina'mua'tijig tela'taqatijig st'ge' ta'n pewituti'tij. Sespo'taqatijig aq mo ignmua'tigul Gjinisgam ilsumgunew. Pisuite'Ima'tiji na mimajuinu' ta'n Gjinisgam gesite'Im'ji. ⁹ Ta'n tujiw Mowiso'q nepgaq na tujiw gjiansale'wit ta'n teluisit Mise'l mo elsumuagupnn na Gjimm'tu'l ge's etl gi'gaja'ti'titeg ta'n wen msnatal Mowisal. Mo tepite'tmugup ilsuman Mn'tu'l gatu awna telimapnn, "Gisiteget ilsumultew." ¹⁰ Gatu na nujiugsugina'mua'tijig pisuite'tmi'tij ta'n getu goqwei mo nestasulti'gw. Na telita'sultijig st'ge' wi'sisg muta tela'taqatijig ms't st'ge' ta'n tel puatmi'tij. Ge's telo'lti'tij na tujiw ma'muni pata'taqatijig. Na me' enmi-aq gaq seioqwia'titaq aq nepmu'titaq. ¹¹ Ma'muni mtue'tew ugjit negmow. Wijei gis pata'taqatijig st'ge' ta'n Ge'no'q pata'tegep aq ma'muni puatmi'tij suliewei st'ge' Pe'lamo'q tel puatg'p. Na pata'taqatijig ugjit apangituewei st'ge' Pe'lamo'q tela'tegep. Mo pewala'tigul Gjinisgam ilgwenmanew st'ge' Golao'q teli alua'lapnn Gjinisgam. Na tel'gne'g'p Gjinisgam gisa'lapnn Golaal npmn. Na wijei tla'laten ugjit wegla egsugina'mua'tijig. ¹² Ta'n tujiw mawatalultioq a'su-tuo'guomg, na egsugina'mua'tijig peita'jig aq mo goqwei gelu'lg tela'taqati'gw gatu awna gisa'tu'tij am-

sala'sn aq gisa'lugsioq ntaqo'ltinew. Wesam mijjultijig aq pas'g apoqonmatultijig. Mo apoqonmua'tigul wenn muta negmow pa wije aq alug ta'n mo wejianug gig-pesan. Mo goqwei ignmua'tigul wenn muta na pa wije aq miti's ta'n mo minigw toqwa'q. Mo geggunmi'ti'gw iapjiwewei mimajuaqan muta negmow pa wije aq miti'sg ta'n gewta'sijig muta mo minijgul. ¹³ Pegisitu'tij winsuaqan ta'n getu tami el'ta'tij. Ta'n goqwei tela'taqatijig pa wije aq tgu'g ta'n tel na'taqamto'gu'titi pisew aq mjegei sitmug. Mo gis elita'sualuoq na egsu gina'mua'tijig ugjit me' goqwei st'ge' mo elita'sualuoq gloqowej ta'n elsing. Pija'lutaq laplusang aq iapjiw i'mu'titaq oqonitpa'qigtug. Ma' iga'lam't glapis na na'gweg iga'q ta'n tujiw Gjinsigam ilsumata.

¹⁴ Migwite'lmug na jin'maq ta'n teluisipnaq Inaq. Na wetapegsipnaq Ataal gatu Atao'q gi's sa'q wigipnaq ge's mu Inaqo'q ugs'tqamuigweg. Inaqo'q gi's sa'q wigipnaq ge's mu wigulti'gw aq wesgumapni na egsugina'mua'tijig. Teluepnaq, "Gisiteget pgisintew maw pugwenniji ugtansale'witemg. ¹⁵ Na tujiw ilsumata ms't wenn. Gisa'lata lue'winu' ulmajo'ltinew. Isumata ugjit ta'n teli pata'taqatipnig aq ta'n tel winsmu'tipnig. Isumata ugjit te's'gl winjig goqwe' l teluepnaq ta'n tujiw wesguma'titeg igtigi aq Gjinsigam."

¹⁶ Wegla nujiugsugina'mua'tijig wininultijig aq pilsima'tiji igtigi. Newtite'lsultijig aq gesigaw ginuatmi'tij ta'n goqwei gis tela'taqatijig. Ginuala'tiji igtigi muta pewala'tiji tla'taqatinew ta'n pewatmi'tij.

Migwite'tmug ta'n Se'sus unaqapemg tel gegina'mugsigupnig

¹⁷ Nitaptut, Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westawulg telimapni ugapostale'witemg ta'n goqwei tliatew. Amuj migwite'tmoq ta'n Se'sus unaqapemg telimugsioqopnig. ¹⁸ Telimugsioqop, "Wejgu'aqal na'gwegl ta'n tujiw mimajuinu'g maligma'tital Gjinsigam aq maligma'tiji

igtigi. Pas'g 'gtu tla'taqatitaq ta'n goqwe' l pata'taqann aq winjigl." ¹⁹ Na egsugina'mua'tijig gisa'la'tiji mima-juinu' amsalimanew aq nigtua'lanew a'sutuo'guomg. Na pas'g tela'taqatijig ta'n goqwei tel puatmi'tij muta na Wejuli Nisgaml mo wijitgweiagwi.

Apoqonmu igtig lien na gelu'lg awti

²⁰ Nitaptut, iapjiw apoqonmatultigw majulgwalanew Gjinsigam aq siawi gtlams'tmug. Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenmugsinew ta'n tujiw a'sutma'tioq. ²¹ Ta'n tujiw tam pas'g goqwei tela'taqatiaoq apjiw migwite'tmug ta'n Gjinsigam teli gsalugsioq. Apji lita'sualug Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westawulg muta ewlite'lmugsi'gw aq ignmugsi'gw iapjiwewei mima-juaqan.

²² Ewlite'lmug aq ula'lug mimajuinu'g ta'n megtua'titi Gjinsigam. ²³ Naqa'lug igtig ta'n pemita'jig Mn'tua'gig. Apoqonmug majulgwatmnew na gelu'lg agnutmaqan. Ewlite'lmug igtig ta'n wini angita'sulti-jig aq getu' winsultijig. Apoqonmug pun pata'taqatinew, gatu ango'tmug mu tela'taqatiwoq st'ge' negmow. Awna masgeltmug ms't pata'taqan.

Emtoqwalanej Gjinsigam

²⁴ Me'gite'Imanej Gjinsigam muta pas'g negm gisa'lugsi'gw iapjiw majulgwalanenu aq gis naqa'lugsi'gw pata'taqatinenu iapjiw. Pas'g gis la'lugsi'gw wa'so'q ta'n ms't te'si'gw ma'muni ulgwijul-titesnu. ²⁵ Nige' emtoqwalanej Gjinsigam muta negm na Nujiugs'tawi'wet. Emtoqwalanej muta 'Gjisaqamaw Se'sus gisi ugs'tawugsi'gw. Emtoqwalanej muta pajiji gepme'g, pajiji mawignat, geggung ms't ml'gigno'ti aq gisi assumaji ms't mimajuinu'. Na gis tele'g'p ge's mu ugs'tqamu gisitoqop, wije tele'g nige' aq iapjiw siaw tle'tew. Na tliaj.

Ugtejgewe'l

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Sa'n eig'p na mnigu teluisig Patmos ta'n tujiw Se'susal telimt'pnn pugwelgl goqwe'l aq musga'tapnn pugwelgl goqwe'l. Sa'n ewi'g'g'p ta'n goqwe'l nutg'pnn aq ta'n goqwe'l nemitooqonnn. Ta'n goqwei Se'sus teluet na tliatew st'ge' ta'n ewi'gas'g ula wi'gatignigtug.

Sa'n ewi'g'g'p ta'n tujiw wegla getlams'tasultilipni gitnme'uteg muta getlams'tasultipnn Se'suseg. Ta'sijig we'gaw ne'po'tipnig muta majulgwalapnn Se'susal.

Sa'n telimapni ta'n te's'g goqwei winjig gaq seioqwa's'gt'tew aq ta'n te's'g goqwei ulmajo'qon naqas'gt'tew. Na pile'tew wa'so'q aq pile'tew ugs'tqamu. Ma' wen npmug na'te'l gisna ma' gsnugwagw. Getlams'tmewinu'g gis lita'sultijig wegla glusuaqann aq gisipugutmnew ta'n tujiw gitnme'uteg.

Mimajuinu'g mo wel'te'tmi'ti'gw ugjit ta'n teluegl wegla goqwe'l Sa'n nemitooqonnn aq nutg'pnn gatu wel'te'tmi'tij na Nisgam pemgopit ugtelege'wa'gim wa'so'q aq wissuignemata ta'ni getantaqatilipni we'gaw Gjimm'tu. Nisgam ignmuata ugmimajuinumg pisgwita'new pilei wa'so'q aq pilei ugs'tqamu ta'n tujiw gaq wis-suignemaj na getant'pni.

Mutt jipasiw ta'n tujiw gitmn wegla metue'gl goqwe'l ta'n tliatal ugs'tqamug. Awna lita'sual Se'sus aq lita'su-ate'n ta'n goqwei ujil teplumsip ignmuan ta'n getlams'tasilitl negmeg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Sa'n telimugsi'gw ta'n weji wi'g'g'p ula wi'gatign (1.1-3)

Ewi'g'g ta'n Nisgam aq uggwisl Se'susal na maw mujgajewe'gig (1.4-8)

Sa'n nemiatl Se'susal ge's gaqamilitl gigjiw lluigneg te's'gl wasoqonmaqanatul (1.9-20)

Sa'n ewi'g'g toqwaqiji' agnutmaqan ugjit te's newte' a'sutuo'guom ta'n eteg E'siaewa'gig (2.1-3.22)

Nisgam ta'n teli emtoqwaluj wa'so'q (4.1-11)

Na wi'gatign aq Nisgam ugjiijgluewji'jml (5.1-6.17)

Nisgam ugmimajuinumg gegnugwatasultiliji ugtugwejanuaq (7.1-8)

Ta'nig emtoqwala'titl Nisgam wa'so'q (7.9-17)

Lluigneg te's'gl pipugwaqann (8.1-11.19)

Na e'pit ta'n getu' un'janitew aq jipijgam (12.1-18)

Na tapusijig wi'sisig (13.1-18)

Nisgam ugjiijgluewji'jml aq ta'ni majulgwalgwi'titl (14.1-5)

Nesisijig ansale'wijig gelusultijig (14.6-13)

Ta'n Nisgam tla'lata lue'winu' (14.14-20)

Sa'n nemiaji lluigneg te'siliji ansale'wiliji aq nemitooq qospem teliangamgug tlamglen (15.1-8)

Lluigneg te'sijig wowg (16.1-21)

Na mesgi'g gjigan teluisig Papilan gaq seioqwa'tas'g (17.1-19.4)

Nisgam ugjiijgluewji'jml malie'wilitl (19.5-10)

Negm ta'n teluisit Nisgam Ugglusuaqannml pemi'puluelitl wape'litl te'sipowl (19.11-21)

Sa'n wesgutg pituipnnaqnipunqeg (20.1-6)

Gjimm'tu wissuignemut (20.7-11)

Ta'n tujiw Nisgam ilsumaj mimajuinu' ugs'tqamug (20.12-15)

Na pilei wa'so'q aq pilei ugs'tqamu (21.1-8)

Na pilei gjigan ta'n teluisig Selusalem (21.9-22.5)

Ta'n tujiw Se'sus pgisintew (22.6-21)

**Ta'n goqwei Se'sus teluet tliatew
ewi'gas'g ula wi'gatignigtug**

1 Se'sus Westawulg teluep aq musga'toqopnn ta'n goqwe'l me' tel'gne'g tliatal aq Sa'n ewi'g'gl ula wi'gatignigtug. Gjinisgam pewalaji mimajuinu' ta'n elu-gowgwi'titl gji'tu'tinew wegla goqwe'l glaman ms't musga'tuapnn Se'susal. Na tujiw Se'sus wej petgimatl ugtansale'witeml ugjit tliman Sa'nal aq musga'tuan wegla goqwe'l. ² Sa'n ewi'g'g'p ms't goqwei nemito-qopn aq ta'n goqwe'l telimut'p. Ula na Gjinisgam ugtwi'gatign aq ta'n goqwe'l Se'sus Westawulg musga'tuapnn. ³ Ta'n wen egitg aq tela'teget ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug na ulgwija'sitew aq ulapet-tew. Ta'n wen jigs'tg aq majulgwatg ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug ulgwija'sitew aq ulapettew muta na na'gwegl pem tepawa's'gl ta'n tujiw wegla ta'n goqwe'l ewi'gas'gl tliatal.

**Sa'n pewalaji witapa emtoqwalanew Gjinisgam
aq Gjinisgam uggwisl**

⁴ Ni'n na Sa'n. Ula wi'gatign ewi'gmuloq gilew ta'n tego'tmu'tioqol na llaigneg te's'gl a'sutuo'guoml ta'n etegl E'siaewa'gi.

Etamg Gjinisgam ul'te'lmugsinew jel tlia mo te'pму'tiwoq aq ignmugsinew wantaq'oti 'ggamlamunuaq. Gjinisgam na ta'n iapji mimajit wa'so'q, gis mimajip ge's mu ugs'tqamu gisita's'gtugweg aq apa-ja'sitew ugs'tqamug. Elg etamgig na llaigneg te'sis-gegsijig wa'so'qewei mjijaqamijg ta'n eimu'tijig ta'n Gjinisgaml pemgopilij, na wije ignmugsinew. ⁵ Elg etamg Se'sus Westawulg wije ignmugsinew. Na iapjiw teluet aq tela'teget ta'n goqwei teliaqewei. Amgwesewa'j ta'n Gjinisgam minua'lapnn mimajin iapjiw. Mestai assuteget ta'n te'siliji niganpugultiliji ugs'tqamug. Gesalugsi'gw aq ta'n tujiw etli np'geg gujjieweigtug, gisa'toqop gtlue'utiminal apigsigta's'gtn. ⁶ Ignmugsi'gw assusultinenu st'ge' elege'wijig aq lugowanenu st'ge' patlia'sg ugjit Gjinisgam na ujil. Nige' emtoqwalanej Se'sus muta pajiji gepme'g aq iapjiw ignmuanej assumugsinenu. Na tliaj.

⁷ Jigs'tuigw, pgsintew alugwigug aq ms't wen ugs'tqamug nmiatal. We'gaw ta'nig gisa'la'tipnn ulma-je'n gujjieweigtug na nmiata. Mimajuinu'g ta'n pil-tuapegsultijig ugs'tqamug ms'go'ltitaq aq atgitemulti-taq. Na ula tliatew ta'n tujiw apaja'sitew. Na tliaj.

⁸ Gisiteget na Gjinisgam aq teluet, "Amgwesewa'juiap aq ugtejgewa'juites. Iapji mimaji, eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq ap apaja'sia's ugs'tqamug. Ni'n na Gjinisgam ta'n mawignai."

Sa'n nemiati Se'susal

⁹ Ni'n na Sa'n. Getlams'tasi st'ge' gilew. Na mima-juinu'g emegweiugsi'gw muta ignmugg Gjinisgam il-gwenugsinenu aq ugs'tawugsinenu gatu me' majul-gwalug Gjinisgam aq siaw lugowug jel tlia alt mima-juinu'g emegweiugsi'gw. Gatu Se'sus ignmugsi'gw

gisipugutmnenu. Ni'n eim na mnigu ta'n teluisig Pat-mos. Na'te'l iga'limg'p muta agnutmap Gjinisgam ugtwi'gatign aq wesgumg'p Se'sus. ¹⁰ Newt aqantie'umg, na Wejuli Nisgam gisa'lit nutuan nat wen ta'n gelusit ugtejg ta'n ni'n gaqami. Teltoqsit st'ge' mesgi'g pipugwaqan. ¹¹ Ula teluet, "Ta'n te's'g goqwei nemitun wi'ge'n wi'gatignigtug aq ula wi'gatign Igitmu na llaigneg te's'gl a'sutuo'guoml ta'n etegl na gjigann teluisultigl Epesus, Smalna, Pelgamum, Taiataila, Sal'tis, Pilatelpia aq Leiotisia."

¹² Ta'n tujiw apsgulapa'si ugjit gji'jian ta'n wen gelulit na nemituan llaigneg te's'gl wasoqonmaqann ta'n wasoqwegl g'p'taq llaigneg te's'gl wasoqonmaqanatul. Wasoqonmaqanatul wejitas'gl wisaw suliewei. ¹³ Nemi'g nat wen teliangamgusit st'ge' Mimajuinualsip. Gigjiw gaqamit na wasoqonmaqanatul. Nasguatl pitu'gunn ta'n we'gwalatl uggwatg. Nasguatl maqisqanqa'silitl ugtispisunml ta'n wejitasilitl wisaw suliewei. ¹⁴ Usapun teli wape'g st'ge' wastew gisna jil-luuejuapi. Ugpugugul telategl st'ge' sisuei. ¹⁵ Ugg-watl telategl st'ge' gelu'lg wisawo'g ta'n gisi wasoqo-ta's'g. Ta'n tujiw gelusij teltoqsit st'ge' mesgi'g gapsgw. ¹⁶ Llaigneg te'siliji gloqowejg gennaji ugpitn inaqanei aq ugtung tewasgmi'litl espo'qwasilitl etuiw gi'g. Ugsisgw teli gsateg st'ge' na'gu'set ta'n mawi gsaset. ¹⁷ Ta'n tujiw nemi'geg mesqanatesin maqamigeg pa wije aq wen nepg. Toqo e'w'g ugpitn inaqanei aq sama'lit 'ntlmaqaneg. Teluet, "Mut jipaqa'siw. Ni'n na eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' ittes ta'n tujiw ms't goqwei gaqiaq. ¹⁸ Ni'n na nepmap gatu nige' ap mimaji aq mimajia's iapjiw. Ml'gigno'ti geggunm aq gis gisa'la's 'npuinu'g ap mimajultinew gisna siaw i'mu'tinew ta'n 'npuinu'g eimu'tijig. ¹⁹ Wi'ge'n ta'n goqwe'l nemitunn, ta'n goqwe'l eigl aq ta'n goqwe'l tliatal. ²⁰ Angam na llaigneg te'sijig gloqowejg ta'n eimu'tijig npitn inaqanei aq maw na llaigneg te's'gl wasoqonmaqanatul. Na gloqowejg telgita'sijig st'ge' na llaigneg te'sijig ansale'wijig ta'n angweiwa'tiji ms't mimajuinu' tego'tmu'tilij llaigneg te's'gl a'sutuo'guoml. Na wasoqonmaqanatul telgita's'gl st'ge' llaigneg te's'gl a'sutuo'guoml."

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Epe-suseg

2 Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angwei-waji mimajuinu' tego'tmu'tiliji na a'sutuo'guom ta'n eteg Epesuseg. Tlim tlimanew mimajuinu' ta'n angweiwaji ula agnutmaqan,

"Ni'n na ta'n genn'gig llaigneg te'sijig gloqowejg inaqanei npitn. Gaqami ta'n llaigneg te's'gl wasoqonmaqanatul etegl. ² Geju'loq ms't goqwei gis tla'taqat-ioqop. Geju'loq ta'n teli attignita'ioq aq ta'n tel siaw lugowioq jel tlia emegweiugsioq. Geitu mo gesatmuoq ta'n goqwe'l elue'ultijig tela'taqati'titl aq ta'n goqwei telua'ti'tij. Ta'n tujiw alt mimajuinu'g tel'te'tmi'tij na Se'sus ugapostale'witemg, gejioqig egsua'tijig muta wesgjiangamgusultijig. Gis angamoqig aq geituoq ta'n goqwei gis tliejig mo wije aq ta'n goqwei gis

tla'taqatijig. ³ Siaw majulgwaloq Gjinisgam je tlia gitnma'tioq aq mimajuinu'g emegweiugsiog ta'n tujiw elugowioq ni'n. ⁴ Gatu mo wel'te'tmuluoq ta'n teli gsalioq nige' muta mo teli gsalioq nige' st'ge' ta'n tujiw amgweeweieg nenuioq. ⁵ Na migwite'tmug ta'n teli gsalioqop amgweeweieg. Amujpa gawasgita'sultioq, jiglitatioq lue'utigtug aq tela'taqatioq st'ge' ta'n tujiw poqji gtlams'tmu'tioq. Pa na mo tela'taqatiwoq na pgsintes ta'n eimu'tioq aq apaji ugsua'tultoqs'p na wasoqonmaqanatgw ta'n geggunmoq. ⁶ Gatu wel'te'lmuloq ta'n tujiw masgeltmoq pata'taqann ta'n Niggole'tanewa'jg tela'taqati'tij muta ni'n alt masgeltman.

⁷ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na ignmua's mgnmn aq malqotmn na wa'so'qewe'l minijgl. Ula minijgl nastegl na miti'sg ta'n nigwejig wa'so'q. Ta'n getu wen gis malqottal na apjiw mimajitew.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Smalnaeg

⁸ Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij na a'sutuo'guom ta'n eteg Smalnaeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu' ta'n angweiwaji,

"Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' i'ttes ta'n tujiw ms't goqwei gaqiaq. Nepmap gatu nige' apajipei. ⁹ Geju'loq gitnma'tioq aq ewlitutioq, gatu milesultioq muta ta'n goqwe'l ignmuloqop wejiaqal Nisgameg. Geitu ta'sijig mimajuinu'g ewlimugsioqig. Epi glusuaqanmi'tij Lesui'peweie. Tel'te'tmi'tij majulgwalanew Gjinisgaml gatu awna majulgwala'titl Gjimm'tu'l. ¹⁰ Mut jipaqita'new je tlia apugjig welmajeiugsitoqs'p. Na Gjimm'tu gisa'lultew ta'sioq laplusang pija'lugsitoqs'p. Wejeiugsitoqs'p glaman gisi gji'tutew gilew giasgiw majulgwalinew. Amasgipnugsitogs'p metlasuguna'q. Mut punia'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq ni'neg aq ne'gaw majulgwalinew je tlia ne'po'qsioq muta ignmultoqs'p pilei mimajuaqan.

¹¹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug ma'minui npmug muta ma' liegw Mn'tua'gig.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Pelgamumeg

¹² Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Pelgamumeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu' ta'n angweiwaji,

"Ni'n na negm ta'n geggung espo'qwasit ta'n etuiw gi'g. ¹³ Geju'loq wigultioq ta'n Gjimm'tu etli assusij. Me' melgi gtlams'tasultioq ni'neg aq me' elita'sualioq jel tlia na ji'nmaq teluisitaq Antipas etl ne'po'teg ta'n Gjimm'tu etli assusij muta mu mimugwa'tugup ta'n teli gtlams'tg. ¹⁴ Gatu nat goqwe'l mu wel'te'tmuluoq muta na'te'l alt mimajuinu'g tela'taqatijig ta'n Pe'lamo'q

gegina'muep. Gi's sa'q Pe'lamo'q telimapnn Pe'laqal ta'n goqwei tl gisa'lapni Lesui'pewaqi' pata'taqatinew. Telimapnn Pe'laqal gina'muanew Lesui'pewaqi' sespo'taqatilij aq malqotmli'tij na wius ta'n igtigig mimajuinu'g gis ignmua'tiji 'nnooqta'wg. ¹⁵ Ta'sioq mawo'ltioq maw na mimajuinu'g ta'n majulgwatmi'tij ta'n goqwe'l Niggole'tanewa'jg gegina'mua'ti'tij. ¹⁶ Amujpa apajite'lmug. Pa na ma' gawasgita'woq aq ma' jiglitatioq lue'utigtug, apugjig jugu'a's aq wissuignema's ta'sijig ta'n siaw pata'taqatijig. E'wates na espo'qwasit ta'n tewasga'sit ntung.

¹⁷ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'tg lue'utigtug na sma's wa'so'qewe'i mijipjewe. Ula mijipjewe teluisig manna aq mimgwa'tas'g. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug elg ignmua's wape'g gun'tew ta'n ewi'gas'g pilei wisun. Mo wen geitug ula wisun pas'g negm ta'n geggung na gun'tew.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Taiatailaeg

¹⁸ Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Taiatailaeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu'g ta'n angweiwaji,

"Ni'n na Gjinisgam uggwisl. 'Npugugul telategl st'ge' sisuei aq 'ngatl telategl st'ge' poqtaqiaq wisawo'q ta'n gisi wasoqwetas'g. ¹⁹ Geju'loq ta'n tel lugutioq. Na gesalioq aq gesaloqig igtigig. Elita'sultioq ni'neg, apoqonmatultioq aq siaw majulgwatmoq Gjinisgam je tlia gitnma'tioq. Me' pugwelgl ta'n goqwe'l gisa'tuoqol ugjit ni'n nige' je mu ta'n tujiw poqji gtlams'tmoq. ²⁰ Gatu mu wel'te'tmuluoq ta's'gl goqwe'l tel lugutioqol. Ignmuoq Jesepel siaw gina'muen ta'n goqwei getlams'tasij. Ula e'pit telui'tusit na niganigjitegewinu'sgw gatu elue'wa'laji mimajuinu'. Gina'muaji mimajuinu' pata'taqatinew. Gisa'laji sespo'taqatinew aq malqotmnew na wius ta'n mimajuinu'g e'wmi'tip ta'n tujiw emtoqwala'tiji 'nnooqta'wg. ²¹ Weli pgiji ignmaq ugjit gawasgita'sin aq jigla'sin lue'utigtug gatu lpa mo getu' pun sespo'tegegw. ²² Na e'pit gisa'la's gsnugwan. Pa na ta'n wen siaw sespo'tegess ta'n na e'pilitl egina'muelitl, na gisa'la's ma'muniw ulmaje'nin. Ula tla'tega's muta mu gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigtug maw na e'pilitl. ²³ Ta'nig majulgwala'titl na e'pilitl 'npu'tita. Ta'nig tego'tmu'tijig gjittaq na ni'n geitaqig mimajuinu'g ugtangita'suaqanmual aq ta'n telgwigl uggamlamunual. Te's wen tli ugtapetew st'ge' ta'n tel pata'tegep.

²⁴ "Gatu na esgwia'tioq tleiwultioq Taiataila mo majulgwatmuoq ta'n goqwei Jesepel gegina'muej. Mo igtig goqwei pipanimuluoq tla'taqatinew muta mo jigs'tmuoq ta'n alt mimajuinu'g telui'tmi'titl Gjimm'tu lue'uti'l. ²⁵ Siaw ml'gi majulgwatmug na gina'masuti ta'n gi's gina'mugsioq, glapis 'pgisinin. ²⁶ Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug aq siaw lugowi'tij ni'n glapis 'npu'ti'tij, na iga'la's niganpugutuanew gaqaisg mimajuinu' tleiwultilij pilue'l umutgiwal. ²⁷ Tel ignmu-

ates assumanew igtigi mimajuinu' st'ge' ta'n nujj teli ignmuip assumanew mimajuinu'g. Lpa tli wissuigne-mata igtigi wije aq ji'nm ta'n geggung gasawo'qewei pugumaqan aq pastesguaji t'pgwane'g wowg. ²⁸ Ign-mua's gloqowejl ta'n nemu't ge's na'gu'set segewa'j. ²⁹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tiliji."

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig Sal'tiseg

3 Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij na gjigan teluisig Sal'tis. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu'g ta'n angweiwaji,

"Ni'n na negm ta'n assumaji na llaigneg te'siliji wa'so'qewei sg'te'gmujg aq gennaji llaigneg te'siliji gloqowejj npitng. Geju'loq ta'n tel lugutioq. Mima-juinu'g tel'te'lmugsioq wel majulgwaloq Gjinisgam gatu geitu mo majulgwaloq muta mo gejiawoq. ² Amujpa ango'tmug ta'n goqwei tla'taqatioq aq mel-gigna'tuoqol gjiga'ji'j goqwei ta'n tel lugo'woq Gjinisgam. Pa na ma' tela'taqatiwoq na apugjig ma' goqwei tela'taqatiwoq ugjit Gjinisgam. Geitu ta'n tel lugo'woq Gjinisgam na mo tela'taqatiwoq st'ge' ta'n tel puatg. ³ Migwite'tmug ta'n gegina'mugsioqop aq ta'n goqwei nutmoqop aq tetapu majulgwatmug. Gawasgi-ta'sultigw aq jiglita'gw lue'utigtug. Pa na mu ango'tmuoq ta'n goqwei tla'taqatioq, na tl jaqali pgis-intes ta'n eimu'tioq. Lpa ma' gji'tuoq ta'n tujiw pgis-intes pa wije aq mo geituoq ta'n tujiw gmutnes pginis-tew giguaq. ⁴ Tegle'jioq ta'n eimu'tioq Sal'tis teta-pua'taqatioq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Gilew ta'n tela'taqatioq st'ge' ta'n tel pualuloq, ignmultoqs'p wije'winew aq wape'gno'ltinew muta gtlue'utiwal gis apigsigta's'gl. ⁵ Na mimajuinu'g ta'n Gjinisgam west-awiata ugwisunmual tel wi'gasultijig wi'gatignigtug ta'n Gjinisgam geggung wa'so'q. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug wapigno'tlaten aq ugwisun-mual ma' gasa'tuagul na wi'gatignigtug. Nuji aq ansale'wijig tlima's wegla mimajuinu'g na nnaqapemg.

⁶ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tiliji."

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig Pilatelpiaeg

⁷ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Pilatelpiaeg aq tlim tlimanew ula agnutmaqan.

"Ni'n na negm ta'n sape'wit aq iapjiw tela'tegei ta'n teli tplumsi. Mestai assusi ta'n te's'g goqwei teplumut'pnaq na elege'witaq Ta'pito'q. Ta'n tujiw ga'qan pana'toq, ma' wen gisi ilta'tugw, aq ta'n tujiw ga'qan ilta'toq, ma' wen gisi pana'tugw. ⁸ Geitu ms't goqwei gis tla'taqatioq. Jigs'tuigw. Gisi ignmuloq lug-wewinew aq mo wen eimug ta'n tepignat ugjit naqa'lugsinew. Geitu menaqana'tioq gatu apjiw tela'taqatioq ta'n goqwei gis gina'muei aq mu petqwa-

sultiwoq gilew na nnaqapemg. ⁹ Jigs'tuigw! Negla mimajuinu'g epi glusuaqanmi'tij Lesui'peweiei gatu majulgwala'titl Gjinn'tu'l. Na gisa'la's nutgul'pa'sultinew ta'n tami emtoqwalioq. Na tujiw gji'jitutaq ta'n teli gsaluloq. ¹⁰ Siawi gtlams'tmoq ta'n gis gina'muloq jel tlia gitnma'tioq. Ta'n tujiw pajiji mtue'tew iga'qt'tew ugjit ugje'wan ms't wen ugs'tqamug na tujiw angweiltoqs'p. ¹¹ Me' tel'gne'g pgisintes. Siawi ml'gigtams'tuigw aq siaw tla'taqatigw ta'n ne'gaw tel lugutioq glaman ma' wen gisi ugsua'tugsiwoq ta'n Gjinisgam gisi tplumugsioq. ¹² Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na gisa'la's gepme'n aq qamin gjia'sutuo'guom wa'so'q. Iapjiw wijitgweiwatal Gjinis-gaml st'ge' na gun'tewewei geligaqan ta'n apjiw etegl gjia'sutuo'guom wa'so'q. Wi'gates ugtugwejang Gjinis-gam ugwisunm aq na wisun ta'n teluisig Nisgamewei gjigan wa'so'q. Ula gjigan na pile'g Selusalem ta'n Gjini-sgam nisa'tutew ugs'tqamug. Elg wi'gates pile'g 'ntwisunm ugtugwejang.

¹³ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tiliji."

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmi'tij Leio-tisiaeg

¹⁴ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmi'tilij Leio-tisiaeg, aq tlim tlimanew ula agnutmaqan,

"Ni'n na negm ta'n teluisit, Tliaj. Iapjiw tela'tegei ta'n goqwei teli tplumsi aq iapjiw teluei ta'n goqwei teliaqewei. Ms't goqwei ta'n Gjinisgam assutg na gisi-tuap. ¹⁵ Geitu ms't goqwei gis tla'taqatioq. Mo piami gsatmuoq tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg gatu elg mo getu' awan'ta'suatmuoq. Gesatm menaqa tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg ge'sgmnaq awan'ta'suatmuoq. ¹⁶ Puna'lultoqs'p muta tel malite'tmoq ta'n Gjinisgam tel puatg. Alua'lultoqs'p pa wije aq nat wen tewlusgatg nunmip'teg p'tewei.

¹⁷ Telueioq, "Milesultieg, pugwelgl ta'n goqwe'l assut-meg, mo goqwei nuta'ma'tiweg." Meluijoqo mo geituoq ta'n teli ewle'jultioq aq mu milesultiwoq. Gilew pa na wije aq na mimajuinu ta'n nepapigwa't aq emisqe'g. ¹⁸ Na tujiw nestuimuloq. Pipanimi aq ignmul-toqs'p wisaw suliewei ta'n mujgajewei glaman milesul-titoqs'p. Pipanimi aq ignmultoqs'p wape'gl aligal glaman ul gnesultitoqs'p aq na tujiw mo ewpisultiwoq. Pipanimi aq ignmultoqs'p ta's'g 'mpisun ugjit gpugugual glaman uli nmitaqatitoqs'p. ¹⁹ Mimajuinu'g ta'n gesalgig tlima's ta'n tujiw pata'taqati'tij aq ugtapu-la's muta pewalgig ms't goqwei tetapua'taqatinew. Gisite'tmug apjiw tetapua'taqatinew aq pun pa-ta'taqatigw. ²⁰ Jigs'tuigw, apugjig apaja'sia's. Ga'qanigtug qamites aq metete'ga's. Pa na wen nutuij aq pana'tuij na ga'qan na pisgwa'tes. Na tujiw tqoq-pa'titesnen aq toqwataltesnen. ²¹ Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na ignmua's witpituin ta'n pemgopi. Ni'n gis wissuignemg'p Gjinn'tu aq nige'toqpieg nuji ta'n pemgopit elege'witewei mutputi.

²² "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n etli tgo'tmu'tiliji." "

Gjinisgam emtoqwalut wa'so'q

4 Na tujiw toqjuapa'si aq nemitu ga'qan panteteg wa'so'q. Nutmaq nat wen ta'n ugsitun pa wije aq mesgi'g pipugwaqan. Teluet, "So'qwia aq musga'tultes ta'n goqwei tliatew." ² Na smtug Wejuli Nisgam ilgwen-it aq ela'lit wa'so'q. Na'te'l gisa'lit nmitun elege'wit ugt'pun aq nat wen pemgopit na'te'l. ³ Tel wasoqwa-mugsit pa wije aq mego'tigl gun'tal ta'n teluisigl jaspl aq ganilian. Walqwan ta'n gesi paqtateg st'ge' na gun'tew ta'n teluisig emelalt gigo'tqotaqteg na elege'wit ugt'pung. ⁴ Gigo'tqopugultigl na elege'witewei ugt'pung na tapuisga'qal je ne'w igtigl elege'witewei ugt'punn. Tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g pemgopultijig na mutputi'l. Wape'gno'ltijig aq elege'witewei a'gusnn nasgmi'tij. Wegla a'gusnn wejitas'gl na wisaw sulieweiei. ⁵ Waso-qotesg paqtatesg ta'n elege'wit ugt'pun eteg. Nutaqig gaqtugwaq aq nat wen gesigawwet ta'n elege'wit epij. Nemituan lluigneg te's'gl saqsig-wemgewe'l nigantug ta'n elege'witewei ugt'pung eteg. Na wegla saqsigwemgewe'l na lluigneg te's'ijig wa'so'qewei mjijaqamijg. ⁶ Nigantug na elege'wit ugt'pun nemitu nat goqwei teliangamgug st'ge' qospem ta'n weli ewipg. Teli gsateg pa na wije aq plu'jaqamati.

Na ne'wijig mimajultijig ta'n teli angamgusultijig st'ge' wi'sisg gigo'tqopugultijig elege'witewei ugt'pung. Ugtinnewal gitg nigantug aq ugpaqamuaq lpa waju'aqal ugpugugual. ⁷ Na amgwesewa'j teliangamgusit st'ge' pittalu. Ta'puewa'j teliangamgusit st'ge' latto'law. Si'stewa'j ugsisgw pa wije aq mimajuinu. Ne'wewa'j teliangamgusit st'ge' gitpu ta'n pemaqsing. ⁸ Na ne'wijig te's'ijig gegguna'tiji asugom te'siliji unisqiwa. Te'sijig unisqi'g waju'aqal pugwelgl ugpugugul, gitg g'p'taq aq epune'g etegl te'sijig unisqi'g. Na te's newtigisg'g aq te's newtitpa'q na ne'wijig getapegia'tijig. Etlintutmi'tij,

"Gisiteget na Gjinisgam ta'n sape'wit, gis ne'gaw sape'wit, aq iapijw sape'witew. Gisu'lg aq mawignat. Gis ne'gaw mimajit, iapijw me' mimajit, aq apaja'sitew ugs'tqamug."

⁹ Te's na ne'wijig mimajultijig getapegia'ti'tij, na emtoqwala'titl aq gepmite'lma'titl Gjinisgam ta'n epilij na elege'witewei mutputi. Ta'n tujiw miwatmua'titl Gjinisgam ta'n iapijw mimajilitl, ¹⁰ na tujiw tapuisgegsijig je ta'pu gisigu mawagnutmewinu'g nutgul'pa'sultijig nigantug ta'n pempopilitl na elege'wilitl ta'n iapijw mimajilitl aq emtoqwala'titl. Wisaw sulieweiei ugta'gusn-mual iga'tu'titl nigantug elege'witewei mutputi. Teli-lima'titl,

¹¹ "Gisiteget, gi'l na Gjinisgam ta'n emtoqwaluleg. Tetaputeg ugjit ginu aq ms't wen ne'gaw emtoqwaluleg, gepmite'lmuleg aq me'gite'lmuleg. Telimuleg telignan, muta gisi't'p ms't wen aq gisitu't'p ms't go-

qwei. Ta'n tujiw wegla tel'te'tmu'tpnn na tujiw gisite'tmu't'pnn."

Na wi'gatign aq Gjinisgam ugijgluwewi'jml

5 Na nemi'g elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq genn'g inaqanei ugpitng na wi'gatign. Etu wi'gas'g. Te't'pja'tas'g aq lluigneg te's'gl pguas'gl nastegl. Gjinisgam ugwisunm gis ewi'gas'g te's pguas'g. ² Na nemi'g melgignat ansale'wit aq gesigaw pipanigesit, "Eig wen ta'n ignmut ml'gigno'ti ugjit mna'tun te's pguas'g aq pana'tun na wi'gatign?" ³ Mo wen eimug wa'so'q, gisna ugs'tqamug ta'n gis ignmut ml'gigno'ti ugjit pana'tun na wi'gatign aq gitmn. ⁴ Mawi gsimmt muta mo wen eimug ta'n tetuji gepme'g ugjit pana'tun na wi'gatign aq gitmn. ⁵ Na gisigu mawagnutmewinu ta'n gaqamit gigjiw Nisgameg telimit, "Mut gaiemtmu. Ala angam na ta'n tel wi'tut 'pittalu ta'n wetapegsit Jutao'q' gisna tel wi'tut 'tepinat niganpuguit ta'n wetapegsit na elege'witaq Ta'pito'q.' Gi's gis wissuigno'teget aq mna'tutew na lluigneg te's'gl pguas'gl ta'n nastegl na wi'gatign."

⁶ Na tujiw nemi'g nat wen ta'n gaqamit gigjiw elege'witewei mutputi. Na tel wi'tut "jijgluwewi'j." Teliangamgusit pa wije aq gis ne'po'j. Geggunaji lluigneg te'siliji ugsmu' aq geggungl lluigneg te's'gl ugpugugul. Wegla ugpugugul na lluigneg te's'ijig wa'so'qewei mjijaqamijg ta'n Gjinisgam elgimaji ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig wi'sisg aq na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g gigo'tqopugutua'titl. ⁷ Jijgluwewi'j eliet elege'witewei mutputi. Na elege'wit ignmuatl na wi'gatign ta'n genn'g inaqanei ugpitn. ⁸ Ta'n tujiw jijgluwewi'j mesng na wi'gatign, na ne'wijig mimajultijig aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g nutgul'pa'sultijig nigantug jijgluwewi'j. Te's wen geggunatl nat goqwe'l st'ge' tapia'ji'g aq te'sijig geggunmi'tij wisaw suliewei wowl. Wegla wowg waju'pejig weljema'gewei. Na weljema'gewei na a'sut-maqann ta'n Gjinisgam ugmimajuinumg teluejig. ⁹ Na wegla ne'wijig mimajultijig aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g etlintu'tij,

"Telteg aq ma'muniw gepme'g ugjit gi'l ugsua'tun na wi'gatign aq mena'tun na pguas'gl muta ne'po'lg'p gatu nige' ap mimajin. Ta'n tujiw etli npmu't'p gujjieweigtug na tujiw gmal'tem e'wmu't'p ugs'tawianew gaqaisg mimajuinu'g tleiwultijig pilue'l umutgiwa'l ta'n telgi'g ugs'tqamu aq nige' ugtlue'utiwal gisi apigsigta's'g'pnn. Westawi't'pnig pugwelgig mima-juinu'g aq jugwa'lates Nisgameg. ¹⁰ Nige' ignmuaji mimajultinew Gjinisgam ugtelege'wa'gim aq lugowanew Gjinisgam ta'n patlia'sg. Na niganpuguatmi'titew ugs'tqamu."

¹¹ Na nemi'gig aq nutaqig pitu' pituipntnaqan te'sis-gegsijig ansale'wijig aq je me'. Gigo'tqopugultijig ta'n pemgopilitl elege'wilitl aq ta'n eimu'tilij gisigu mawagnutmewinu'g aq ta'n gaqamultiliji ne'wiliji mimajultiliji ta'n teli angamgusultiliji st'ge' wi'sisg. ¹² Ansale'wijig gesigwewejig,

"Na newte'jit ta'n tel wi'tut 'Gjinisgam ugji-jgluewji'jml,' ne'po't'p gatu nige' mimajit. Telteg gungunmn ms't milesuaqan aq ms't ml'gigno'ti. Telteg gungunmn ms't ns'tuo'qon ugjit tla'tegen ms't goqwei aq gugunmn ms't ml'gigno'ti ugjit assuman ms't mimajuinu'g. Telteg ms't mimajuinu'g gepmite'lman, emtoqwalan aq miwatmuan ugjit ta'n goqwei gi's tla'tegelipnn!"

¹³ Na tujiw nutaqig ms't ta'n mimajultijig wa'so'q aq ugs'tqamug teluejig,

"Na elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq na negm ta'n tel wi'tut 'Gjinisgam ugji-jgluewji'jml' me'gite'lماج'ijig, gepmite'lg'tjig aq emtoqwalg'tjig. Telteg geggunmi'tij ms't ml'gigno'ti ugjit iapjiw assumugsinenu ginu aq ms't wen!"

¹⁴ Na ne'wijig ta'n teli angamgusultijig pa wijei aq wi'sis teluejig, Tliaj.

Na tujiw na tapuisgegsijig je ne'wijig gisigu mawag-nutmewinu'g nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'tiji Gjinisgaml aq Gjinisgam ugji-jgluewji'jml.

Asumom te's'gl p'gua'tas'gl mena'tas'gl na wi'gatign

6 Ap angamg negm ta'n teluisit Gjinisgam ugji-jgluewji'jml aq me' geggung na wi'gatign ta'n gepsoqwa's'g. Na llaigneg te's'gl p'gua's'gl me' nastegl na wi'gatignigtug. Mena'toq na amgwesewei p'gua's'g. Na tujiw nutaq newte'jit ta'n teliangamgusit pa wijei aq wi'sis. Na telisawet st'ge' gaqtugwaw. Teluet, "Ula tet jugu'a!" ² Na nemi'g wape'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'pulualatl te'sipowl geggung tapi'l ug-pitng. Na ignmut elege'witewatp. Na tujiw eli'puluat ugs'tqamug aq wissuignemuaji igtigi.

³ Na tujiw Gjinisgam ugji-jgluewji'jml mena'tulitl ta'puewei p'gua's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Nutaq na ta'puewa'j ta'n teliangamgusit pa wijei aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'a!" ⁴ Na megwe'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'pulualatl elgimut ugs'tqamug ugjit ejigla'tun ta'n tel sangewo'ltipnig aq gisa'lan mimajuinu'g matnultinew aq ne'pa'tultitaq. Na negm ta'n ali'puluat ignmut mesginnitl espo'qwasilitl.

⁵ Na Gjinisgam ugji-jgluewji'jml mena'tulitl si'stewei p'gua's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Na si'stewa'j ta'n teliangamgusit pa wijei aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'a!" Na maqtawe'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'pulualatl geggung mesgi'g tetpaqign ug-pitng. ⁶ Nutaq nat wen etlewo'gwet gigjiw na ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig pa wijei aq wi'sis. Teli-mat na ali'puluelitl, "Ntuisgetu tapusijig supping waju'pejig glumgl ugjit ta'n telawtij ji'nm newtigisg'g elugwe'j. Ntuisgetu asugom te'sijig supping waju'pejig te'sipowmann ugjit ta'n telawtij ji'nm newtigisg'g elugwe'j. Mut mnaqana'tun mimei gisna moqopa'q."

⁷ Na Gjinisgam ugji-jgluewji'jml mena'toq ne'wewei p'gua's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug aq nutaq ne'wewa'j ta'n teliangamgusit pa wijei aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'a." ⁸ Na tujiw nemi'g wisawamugsit te'sipow eliet na'te'l. Na tapusijig ali'pulualatl te'sipowl. Angwesewei teluisit "Npuaqan" aq igtig teluisit "Npuin-

ue'gati." Na ignmujig assuman gal maqamigew ugs'tqamug. Assuma'titl te'silitl ne'wewa'j mimajuinu'g ugs'tqamug. E'wmi'tij matntimg, pestmo'qon, gsnu-gowaqan aq nipugtugewe'g wi'sisg ugjit ne'pa'new mimajuinu'g.

⁹ Na tujiw Gjinisgam ugji-jgluewji'jml mena'tulitl na'newei p'gua's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Nemi'gig mjiqamiig gmetug na patgulmesigaqan wa'so'q. Na ne'po't'pnig muta pestunmi'tipnn Gjinisgam ugtwi'gatign aq telimapni igtigi na gelu'lg agnut-maqan. ¹⁰ Gesigawwa'tijig, "Gisiteget, gi'l na mawig-nan, sape'win aq iapjiw tla'tegen ta'n teli tplumsin. Tali pgije'tew ilsumj aq ugtapulj mimajuinu'g ta'nig ne'po'qsieg'pnig ugs'tqamug?" ¹¹ Na te'sijig ignmujig wape'gl aligal aq telimujig, "Me' gijga esgma'tigw glapis esgwia'tijig ta'n elugowa'titl Gjinisgaml ne'po'qsitaq st'ge' ta'n tel ne'po'qsioqop."

¹² Ta'n tujiw Gjinisgam ugji-jgluewji'jml mena'tulitl asugomewei p'gua's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug, na maqamigew ma'muni maja's'g. Na na'gu'set punaset lpa wijei aq oqonaqpiluj maqtawe'g laqpilaqan. Tep-gun'set telimgwa'sit st'ge' mal'tew. ¹³ Na gloqowe'jg el nitjo'ltijig ugs'tqamug lpa wijei aq ta'n wen'ju'su'nn tel nisaaqal maqamigeg ta'n tujiw ma'muniw ugju's'g.

¹⁴ Musigisg poqji gesga's'g lpa wijei aq wi'gatign gepsoqwa's'g. Te'sit gm'tn maja'lut ta'n eig'p aq ta'n te's'g mnigu maja'tas'g ta'n eteg'p. ¹⁵ Na tujiw ms't wen mimugwasit gm'tnigtug. Negmow na elege'wijig, as-susijig, g'pnnolewijig, niganpugultijig sma'gnisg, mile-suinu'g, aq melgigna'tijig, assusultijig aq assumujig. Eligasultijig elmalqeigtug aq gun'tewigtug. ¹⁶ Etawaqt-mua'tiji gm'tng aq gun'tal, "Nisita'tigw glaman mimug-walitesnen muta na newte'jit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq maw negm ta'n teluisig Gjinisgam ugji-jgluewji'jml ma'muni uggwaiugtugsieg. Mo pewalaqat'jig we'jugsinen. ¹⁷ Tetaputesg's na'gweg nige' iga'q aq getu' ugtapulugsieg. Me' gatu ma'muni uggwaiugtugsiegig aq ma' saputawsultiweg."

Na gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pitu-iptnnaqan

te'sisgegsijig mimajuinu'g ta'n gegnugwatasultijig

7 Na nemi'gig ne'wijig ansale'wijig gaqamultijig ugs'tqamug. Newte'jit gaqamit ugji-penug, newte'jit gaqamit tp'te'snug, newte'jit gaqamit tg'snug aq newte'jit gaqamit oqwatnug. Na etl naqanmi'titl na ugju'snn ta'n wejgu'aqal ugji-penug, tp'te'snug, tg'snug aq oqwatnug. Ugju'sn mu putuatmug maqamigew gis-na apaqtug aq mu putuala'tigwi miti'sg. ² Gjinisgam gisi ignmuaji ansale'wiliji ml'gigno'ti ugjit assutman ugju'sn aq gisa'lan melgi ugju's'g ugs'tqamug aq maqatgwig putuatg. Ma' tla'taqati'gw glapis Gjinisgam telimaji tla'taqatinew. Na nemi'g igtig ansale'wit ta'n wejiet ugji-penug. Geggung ta'n goqwei Gjinisgam getu' e'w'g ugjit gegnugwalanew uglugowinumg. Ula ansale'wit gesigaw glulaji na igtigi ne'wiliji ansale'wiliji. ³ Telimaji, "Mut ignmatmnew ugju'sn putuatmnew ugs'tqamug gisna apaqtug aq mut ignmatmnew

guaqsultinew miti'sg glapis gis gnugwa'lugg Gjinisgam uglugowinumg ugtugwejanuaq." ⁴ Ni'n telimimig na gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pitu-iptnnaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g gegnugwalujig ugtugwejanuaq. Wegla mimajuinu'g tleiawultijig ta'n te's nemigsulti'tij Lesui'paq wetapegsultijig. ⁵ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Juta. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Lupn. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pitu-iptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Gat. ⁶ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq A'sl. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Naptali. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Mnasses. ⁷ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Simion. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Li'pai. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Issaqal. ⁸ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Sepuluan. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq So'sep. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Penjamin.

Tel pugwelgig mimajuinu'g wa'so'q ta'n mo eimug wen gis gimanew

⁹ Na tujiw nemi'gig gaqaisg mimajuinu'g weita'jig pilue'l umutgiwal ta'n telgi'g ugs'tqamu aq mo eimligul wenn gis gimanew. Wape'gno'ltijig aq gaqamultijig nigantug ta'n elege'wiltil eimlil aq ta'n Gjinisgam ugjiijgluewji'jml gaqamlij. Na mimajuinu'g gennmi'titl nipispaqann. ¹⁰ Gesigawwa'tijig, "Gisi ugs'tawugsigupnig Gnismaminu ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq Gjinisgam ugjiijgluewji'jml." ¹¹ Na ms't ansale'wijig gigto'qopugutua'titl ta'n elege'wiltil pemgopilij. Me' eimu'tijig nigantug Gjinisgam ugt'pung na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g aq na ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig pa wije aq wi'sisg. Na ansale'wijig nutgulgipita'jig aq emtoqwala'titl Gjinisgam. ¹² Teluejig,

"Teliaq ta'n teluejig na mimajuinu'g. Ms't wen iapjiw ginite'lm, espite'lm, gepmite'lm aq miwatmu Gisiteget ta'n emtoqwalg'tt. Amuj iapjiw tla'taqatitaq muta geitoo ms't goqwei. Mawignat aq assusit ms't goqwei. Na tliaj."

¹³ Na tujiw newte'jit gisigu mawagnutmewinu pipa-nimit, "Nenajig wegla mimajuinu'g ta'n wape'gno'ltijig? Tami tleiawultijig?"

¹⁴ Telimg, "Saqamaw, mo gejaqig, gatu geji'jig." Te-limit, "Wegla na mimajuinu'g ta'n gis saputita'jig ma'muni mtue'g amasgipnnaqan. Wape'gno'ltijig muta Gjinisgam gi's apigsigtmuapni aq gi's westawiapni. Tela'lapni ta'n tujiw getlams'tmli'tij Gjinisgam ugjiijgluewji'jml gis ne'po'qsilitl gujjieweigtug, aq umal'tem e'wa's'g'p ugjit Gjinisgam apigsigtmuanew ugtlue'utiwal. ¹⁵ Etna ugjit ignmujig pisgwita'new ta'n Gjinisgam pemgopilij. aq lugowan tepgig aq na'gweg gja'su-tuo'guom wa'so'q. Na elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi wijitgweiwaji aq angweiwaji. ¹⁶ Ma' nugu guisulti'gw gisna ma' nugu gtu' samuqwo'lti'gw. Na'gu'set ma' nugu gis gaqsaqwi gisna pugtew ma' nugu gis nu'gwa'lagwi. Mo goqwei lgo-waqanagwalugwi'tigwi nugu. ¹⁷ Na newte'jit ta'n tel wi'tut Gjinisgam ugjiijgluewji'jml nige' pemgopit elege'witewei mutputi. Na iapji angweiwaji pa wije aq ji'nm teli angweiwaj ugjiijgluewji. La'lata tg'poqigtug ta'n samqwan ignmagwi'titew iapjiwewei mimajuanaq. Gjinisgam gasa'tuatal ugsaqpigunual aq ma' nugu at-gitemulti'gw."

Ta'n tujiw mena'tasit ugtejgewei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug

8 Ta'n tujiw Gjinisgam ugjiijgluewji'jml mena'toq llaignegewei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug, lpa wantaqa's'g wa'so'q ugjit aqataig ajiej. ² Na nemi'gig llaigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gaqamultijig nigantug Nisgameg. Ignmujig llaigneg te's'gl pipugwaqann.

³ Na igtig ansale'wit neia'sit. Geggung wisaw sulieweie'l wowl aq ignmut pugwelgl weljema'gewe'l. Eliet aq gaqamit gigjiw na patgulmesigaqan ta'n wejitas'g wisaw suliewei. Ge's Gjinisgam ugmimajuinumg etli a'sutma'tiliji ansale'wit pijo'toqol weljema'gewe'l wowigtug aq gegupa'latl na wowl wisaw patgulmesigaqanigtug ta'n eteg nigantug Gjinisgam ugt'pun. ⁴ Ge's Gjinisgam ugmimajuinumg siaw a'sutma'tiliji na ansale'wit gaqamit nigantug Nisgameg aq nu'gwa'toqol pugwelgl weljema'gewe'l. Ge's na weljema'gewe'l nu'gwa'qal na mtlutew wenaqa's'g. ⁵ Na tujiw ula ansale'wit wesua'toqol glamuejuapsgul ta'n etegl patgulmesigaqanigtug aq pijo'toqol wowigtug ta'n weljema'geweiaq etl nu'gwa'q'p glapis wajua'latl. Na eljiegetl ugs'tqamug. Ula gisa'toq pugwelg wasoqotesg aq gaqtugwawig. Sespe'pnaq ugs'tqamug aq na maqamigew maja's'g.

Ansale'wijig putuatmi'titl pipugwaqann

⁶ Na tujiw na llaigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gennmi'titl llaigneg te's'gl pipugwaqann, gisgajo'ltijig pipugutinew.

⁷ Na amgwesewei ansale'wit pipugwet. Ula gisa'toq msi'gug, pugtew aq mal'tew nis'gl ugs'tqamug. Na suel aqataig ugs'tqamu nu'gwa'q. Suel aqataig miti'sg gaqamgljig aq ms't msigu'l gaqamgleg.

⁸ Na ta'puewa'j ansale'wit pipugwet. Nat goqwei ta'n teliangamgug st'ge' mesgilg gm'tn ta'n etlamglet. Apugjig paqasiaq apaqtug. Suel aqataig na samqwan ta'n eteg ugs'tqamug megwa'sg pa wije' aq mal'tew. ⁹ Ms't ta'n eimu'tijig na megwe'g samqwanigtug nepu'titgi'g aq ms't lapuguann ta'n etegl na'te'l getapa'qal.

¹⁰ Na si'stewa'j ansale'wit pipugwet. Ula gisa'toq na mesgilg gloqowej etlamglet musigisg'tug st'ge' nu'gwa'luejgewei. Wet nisiet aq paqasiet suel aqataigl sipu'l aq tg'poqol ugs'tqamug. ¹¹ (Ula gloqowej teluisit, "Wisqe'g.") Gisa'toq suel aqataig samqwan ta'n etegl ugs'tqamu wisqe'n. Pugwelgig mimajuinu'g nepmu'tijig ta'n tujiw esamuqwoltijig ula samqwan.

¹² Na ne'wewa'j ansale'wit pipugwet. Ula gisa'laji na'gu'set, tepgun'set aq gloqowejg sa'se'wa'sultinew. Nat goqwei oqonisgwa'latl na'gu'selitl aq na'gu'set mo saputasegw suel aqataig na'gweg. Tepgun'set aq gloqowejg mo saputasa'ti'gw suel aqataig wela'gw.

¹³ Na tujiw nemi'g gitpu nnegg musigisg'tug alaqsing aq gesigawtoqsit. Teluet, "Mawi mtue'tew, mawi mtue'tew, mawi mtue'tew ugjit ms't wen ta'n wigit ugs'tqamug ta'n tujiw esgwiejig ansale'wijing pipugwati'tij."

Na psoqongewjig weita'jig mawi temig elmalqei

9 Na na'newa'j ansale'wit pipugwet. Nemi'g gloqowej maqamigeg muta wet nisiep musigisg'tug. Ula gloqowej mimajit aq ignmut apt'sqi'gn ugjit pansaqamn na mawi tmig elmalqei. ² Na pana'toq na ga'qan aq mtlutew tewoqwamig na'te'l pa wije' aq na mtlutew ta'n so'qwiaq mesgi'g pugtew. Tel pasi mtlutewig jel mu na'gu'set saputasegw. ³ Na psoqongewjig wet ne'ita'jig na mtlutewigtug aq nisaqsultijig ugs'tqamug. Na ignmujig wi'siggesultinew mimajuinu' st'ge' alt juji'g ta'n teluisultijig sqolpiang gis apga'laji mimajuinu'. ⁴ Telimujig mu malqotmnew msigu'l, miti'sg gisna igtigl ta'n goqwei nigwegl. Telimujig pas'g asgaiwanew na mimajuinu' ta'n mo geggunmli'ti'gw Nisgamewei gnugwaqan ugtugwejanuaq aq mu wen igtig. ⁵ Na mo ignmugwig ne'pa'new na mimajuinu' gatu ignmujig wi'siggesultinew aq tli amasgipnnew ugjit na'nijig tepgun'sejig. Mimajuinu'g ta'n ula teli pga'lujig mawi ulmajeiultijig st'ge' ta'n tujiw sqolpian paqa'laj. ⁶ Ge's na na'nijig tepgun'setjig pemitajig, na mimajuinu'g tl gitnme'waten lpa puatmu'titaq gisi npu'tinew. Gatu siaw mimajultitaq aq ma'npu'ti'gw.

⁷ Na psoqongewjig teli angamgusultijig st'ge' te'sipowg ta'n gnesultijig ugjit matntimg aq nasgmi'titl wisaw sulieweatpaqal st'ge' elege'wijing nasgmi'titl. Na telapewultijig st'ge' mimajuinu'g. ⁸ Usapunual pita'qal st'ge' e'pijig usapunual. Wipitua' gnisgwegl st'ge' pitalu'g wipitua'. ⁹ Gasawo'qewei aligal nasgmi'titl ugpusunuaq. Ta'n tujiw pemaqsulti'tij, unisqiwa teltoqsultiliji st'ge' pugwelgig te'sipowg pem'tugu'ltijig aq nujatejo'tu'tij pugwelgl tepaqann. ¹⁰ Na ugsuguniultijig st'ge' sqolpiang ugsuguniwal. E'wmi'titl ugsuguniwal

ugjit wi'siggesultinew mimajuinu' ugjit na'nijig tepgun'sejig. ¹¹ Elege'wit ta'n assumaji apsoqongewjig na ansale'wit ta'n etli assusit na etl temig elmalqei. Tel wisungewut Apaton. Ula wisun na Lesui'pewei wisun ta'n teluet getmete'gniget. Na ansale'wit elg tel wi'tut Apolion na Gli'gewei ugtli'sutiow. (Ula wisun elt teluet wije' na Gli'gewei tli'suti.)

¹² Na amgwesewei ta'n mawi mtue'geg gis pmiaq gatu me' tapusijig ansale'wijing pipugwetaq aq me' pugwelgl ta'n mawi mtue'tew wejgwa'tigl.

Na asugomewa'j ansale'wit pipugwet

¹³ Na asugomewa'j ansale'wit pipugwet. Nemitu na wisaw sulieweie patgulmesigaqan eteg nigantug Gjinisgam ugt'pung. Ne'wijing ugsmu' ta'n gnisgwe'jig st'ge' wen'jitia'm ugsumu'g gaqamultijig g'p'taq ula p'ta'uti. Newte'jit ugsmu gaqamig te's ge'jig'iaq. Nutaq nat wen etlewo'gwet. Na glusuaqann wet tuaiaq negla ne'wijing ugsmu'g. ¹⁴ Asugomewa'j ansale'wit telimut, "Apgwa'l na ne'wijing ansale'wijing ta'n eimu'tijig na mesgi'g sipu ta'n teluisig Iwple'tis." ¹⁵ Na ne'wijing ansale'wijing apgwa'lujig. Gelpisultipnig glapis nige' muta gisgajo'ltijig ugjit ula giasgiw ajiej na ula na'gweg, ula tepgun'seteweg aq ula newtipunqeg. El'ta'taq ta'n telgi'g ugs'tqamug ugjit ne'pa'new suel aqataig mimajuinu'.

¹⁶ Nemi'gig ugsma'gnismuaq. Eimu'tijig ta'pu gasgiptnnaqan pitu' pituipnnaqan te'sijig sma'gnisg. Ali'puluala'tiji te'sipowg. ¹⁷ Nemi'gig sma'gnisg nasgmi'titl sma'gnisue'l ugpusunual telamu'gl gesi mgwe'gl st'ge' sisuei, ewne'gl st'ge' na gun'tew ta'n teluisig sappail, aq wisawe'gl st'ge' na gun'tew ta'n teluisig supliei. Na te'sipowg un'jiwal teliangamgugl st'ge' pitalu'g un'jiwal. Na ugtunuaq tewoqomigl pugtew, mtlutew aq nat goqwei teluisig supliei. ¹⁸ Na pugtew, mtlutew aq supliei ta'n tewa'tas'gl te'sipowg ugtunual ne'pa'tiji suel aqataig mimajuinu'g ugs'tqamug. ¹⁹ Na te'sipowg ugtunual melgignaqaal aq ugsuguniwal elg melgignaqaal. Na ugsuguniwal teliggl st'ge' mtesgmug aq na gnisgutug teliggl st'ge' mtesgmug un'jiwal. Te'sipowg e'wmi'tij ugsuguniwal paqa'lanew mimajuinu'.

²⁰ Na esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n mnaq ne'pa'gwi'ti'gw mu gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigtug. Mo pun emtoqwala'tigwi mn'tu'g aq 'nnuoqta'wg ta'n wejitasijig wisaw suliewei, suliewei, wisawo'qewei, gun'tewei gisna gmu'juei. Siawi emtoqwala'tiji wegla je tlia mo mimajultiligwi. Wegla 'nnuoqta'wg mo nemitaqati'gw, mo nutmi'ti'gw aq mo gisi al'ta'gwi'gw. ²¹ Na mimajuinu'g mu gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigtug. Awna siaw ne'pa'tiji igtigi, siaw maligo'tmi'titl puowinue'l, siaw sespo'taqatijig aq siaw gmutna'tijig nat goqwe'l.

Melgignat ansale'wit geggung apje'jig wi'gatign

10 Na nemi'g igtig ansale'wit ta'n melgignat wejgwi nisa'sit wa'so'q. Nasguatl alugul aq g'p'taq un'jig walqwan eteg. Ugsisgw telateg st'ge' na'gu'selitl

aq ulugunn teliggl st'ge' geligaqann ta'n tela'tegl. ² Na geggung apje'g wi'gatign ta'n panteteg ugpitng. Inaqanei uggwat elpugua'toq gta'nug aq patatujei elpugua'toq maqamigeg. ³ Gesigawwet. Teltoqsit st'ge' pittalu ta'n jigmi. Ge's sesgwej na nutaqig lluigneg te'sijig gaqtugwaq. Nat goqwei gaqtugwaq teluejig. ⁴ Na getu' wi'gm ta'n teluep gatu wa'so'q nat wen telimit, "Mut tlimaw wen ta'n goqwei gaqtugwaq teluejig aq mut wi'gmu." Na glaman mo ewi'gmu.

⁵ Na ansale'wit ta'n gaqamit gitg gta'nug aq maqamigeg nepsa'toq ugpitn inaqanei. ⁶ Na wesgutg ta'n goqwei Gjinisgam getu' tlimaji ms't mimajuinu'. Ansale'wit elui'tmasit Gjinisgam muta iapjiw mimajit aq gisitoqop wa'so'q, ugs'tqamu, aq ms't goqwei. Teluet, "Gjinisgam ma' nugu esgmagw. Na apugjig tla'tegetew ta'n goqwei teplumsit. ⁷ Ta'n goqwei mo geitas'gtnug na Gjinisgam gis telimapni niganigjitegewinugi'g ta'n elugoagwi'tipnn gi's sa'q. Ula na gaqa'tutew ta'n tujiw lluignegewa'j ansale'wit pipugwetew." ⁸ Na ap gelulit nat wen wa'so'q aq telimit, "Lia na ansale'wit ta'n gaqamij gitg gta'nug aq maqamigeg aq ignmultew apje'g wi'gatign ta'n panteteg."

⁹ Eliei ansale'witeg aq pipanimg ignmuin na wi'gatign. Na telimit, "Ula pewalul malqotmn. Tl seggut'tew st'ge' amuapu gatu gtlaminug asgo'tmul-tew."

¹⁰ Wesua'tu apje'g wi'gatign aq malqotm. Wigapu'g st'ge' amuapu gatu ta'n tujiw gisi msa'tuaneg 'ntlaming ug wisqe'g. ¹¹ Na tujiw telimimg, "Siaw tlim igtigig Gjinisgam agnutmaqan aq ta'n goqwei tla'lata gaqaisg mimajuinu' tleiwaultiliji pilue'l umutgiwal aq elege'wiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu."

Tapusijig nujo'tegejig

11 Ignmuimg nqaqanei ta'n wejitas'g gmu'j aq telimimg, "Lia aq nqate'n gjia'sutuo'guom wa'so'q aq na patgulmesigaqan ta'n eteg na'te'l. Mawgim ta'n te'sit mimajuinu ta'n emtoqwalatl Nisgaml na'te'l. ² Mut nqatmu llutaqan ta'n gigto'qoteg gjia'sutuo'guomg muta na'te'l na maqamigew ignmujig mimajuinu'g ta'nig mu Lesui'peulti'gw. Wegla mimajuinu'g pisgwita'taq aq assutmi'titaq sape'wig gjigan ugjit ne'wisgegsijig jel ta'pu tepgun'sejig. ³ Lgima's na'te'l na tapusijig nujo'tegejig ta'n elugowijig. Mun'tiewe'gne'l aligal nasgmi'titl. Tlima'tita mimajuinu' Gjinisgam agnutmaqan ugjit newt pituipntnaqan jel ta'pu gasgipntnaqan jel asugom te'suguna'qal." ⁴ Wegla tapusijig nujo'tegejig na tapusijig miti'sg ta'n mimei wejiaq. Na miti's teluisijig olipiemnaqsi. Elg na nujo'tegejig na tapu'gl wasoqonmaqanatgul ta'n gaqamigl gmetug ta'n Gisiteget assutg ugs'tqamu. ⁵ Pa na nat wen gtu' gisa'laj tapusiliji nujo'tegejig ulmaje'new, na pugtew wet tuoqomig ugtunuaq ugjit nu'gwa'lanew aq ne'po'qsinew. Ta'n getu wen gtu' matnaj na gtmetata. ⁶ Ignmujig ml'gigno'ti ugjit gisa'tunew mo gigpesanug ge's telimaji igtigi mimajuinu' Gjinisgam agnutmaqan. Ignmujig ml'gigno'ti

ugjit gisi mal'tewa'tun samqwan. Ignmujig ml'gigno'ti ugjit lgitman tel gaqaisg milamu'gl gsnugowaqann aq nat goqwe'l ma'muniw mtue'tal ta'n telgi'g ugs'tqamug.

⁷ Ta'n tujiw gaqi usgutmi'tij Nisgamewei agnutmaqan, na mesgilg wi'sis tualqa'sit mawi temig elmalqei ta'n mo enganateg eigtnug aq matnaji nujo'tegejig. Na wissuignemuji aq ne'pa'lujig. ⁸ Na tapusijig npuinu'g elsma'lujig awtigtug. Ula awti eteg na mesgi'g gjigan ta'n Wa'soqewei Gjisaqamaw etl gujjiwto'tp. Ta'sijig mimajuinu'g telui'tmi'tij ula gjigan Satm aq alt telui'tmi'tij Ijigt. ⁹ Gaqaisg mimajuinu'g tleiwaultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu peita'jig gjigan aq angama'tiji na tapusiliji npuinu'g ugjit nesuguna'q jel aqataig. Ma' ignmua'tigwi nutqutalanew. ¹⁰ Mimajuinu'g tleiwaultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu wel'ta'sultijig muta na tapusitgi'g ne'po'tgi'g. Giso'qon wenaqiaq aq ignmualtultijig ignmatimgewe'l muta nige' ne'po'tgi'g tapusitgi'g ta'n welmaje'wa'tipnn pugwenniji. ¹¹ Ta'n tujiw gisi nsuguna'qeg jel aqataig, Gjinisgam minua'laji na tapusiliji. Gaqama'sijig aq ms't wen ta'n nemiaji tetuji jipaqa'tajig. ¹² Na tapusijig nutua'titl nat wenn. Gelu'lgwi'titl wa'so'q aq telimujig, "Sqowa'tigw." Ge's ta'n masgelmugwi'tiji elapultiliji, wenaqa'lujig wa'so'q alugwigug. ¹³ Ge's pem unaqa'ti'tij, maqamigew ma'muniw maja's'g. Pugwelgl wen'ji'guoml seioqwiagl na gjigan. Lpa newte' wen'ji'guom ta'n eteg te's'gl newtisga'qal seioqwiaq. Lluigneg pituipntnaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g ne'po'tipnig. Na esgwia'tijig mimajuinu'g mawi jipaqa'tajig aq emtoqwala'titl Gjinisgaml ta'n eimlitl wa'so'q.

¹⁴ Nige' ta'puewei ma'muniw mtue'geg gis tliaqap. Ango'tmug muta si'stewei iga'qt'tew apugjig.

Na lluignegewei ansale'wit pipugwet

¹⁵ Na lluignegewei ansale'wit pipugwet aq nutaqig mimajuinu'g gesigawwa'tijig wa'so'q. Teluejig, "Gisiteget aq Nujiugs'tawi'wet me' geggunmi'tij ml'gigno'ti ugjit niganpugua'lanew ms't mimajuinu' ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na Gisiteget iapjiw assutg ugs'tqamu!" ¹⁶ Na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g ta'n pemgopultijig nigantug Gjinisgaml el nutgulpi-tajig aq emtoqwala'titl. ¹⁷ Teluejig, "Gisiteget, gi'l na Gjinisgam. Mestai assutegen. Iapjiw eimu'tp aq iapjiw i'ttes. Miwatmuleg muta ms't ml'gigno'ti geggunmn aq teli e'wmn niganpuguasutmn ta'n telgi'g ugs'tqamu. ¹⁸ Gaqaisg mimajuinu'g tleiwaultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu mawi uggwaiugtasgig. Nige' gi'l elg wegain aq na na'gwegl gis iga'qal ta'n ilsuman ms't ta'n nepu'tipnig. Uli ignmuates gelu'gl ignmatimgewe'l na ms't ta'n elugowasgig. Negmow na niganigjitegewinu'g aq ms't gmimajuinumg ta'n gepmite'lm'sgig, je tlia etug milesultijig gisna etug mo milesuli'gw. Nige' iga'q ta'n getmeta'tes ms't mimajuinu'g ta'n getmete'tmi'tij ugs'tqamu." ¹⁹ Na ga'qan ta'n eteg Nisgamewei gjia'sutuo'guom wa'so'q pana'tas'g. Nemitu na wisaw sulieweiei lisqli'gn. Etegl na tapu'gl sasqle'gl gun'tal ta'n

ewi'gas'gl newtisga'qal Nisgamewe'l 'tplutaqann. Na tujiw poqji wasoqotesg ugs'tqamug aq gaqtugwawig. Me' gatu sespnaq ugs'tqamug. Na maqamigew ma-ja's'g aq msi'gug nisita'jig ugs'tqamug.

Na e'pit ta'n getu' un'janitew aq jipijgam

12 Na pajiji paqalawit muta nemi'g e'pit musigisg'tug. A'su'na'q na'gu'selitl aq gaqamit tepgun'setigtug. A'gusn nasg'g ta'n eimu'tijig newtisgegsijig jel ta'pu gloqowe'g. ² Tele'g aq apugjig un'janitew. Metuipnet aq atgitemit.

³ Na igtig ta'n sigti paqalawit nemi'g musigisg'tug. Negm na mesgilg jipijgam. Megwe'g aq llaigneg te'satpa't. Te's un'ji nasg'g elege'witewatp. Geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'. ⁴ Na ugsuguni e'w'g mawa'lan suel aqataig gloqowe'g aq nit'jo'laji ugs'tqamug. Na tujiw eliet aq gaqamit nigantug na e'pilitl ta'n gisga-je'litl un'janilitl. Getu' malqomatl gopisunn ta'n teli nqase'g ugs'tqamu'ilij. ⁵ Na e'pit ugs'tqamua'latl lpa'tu-ji. Ula lpa'tuj gaqigwetew, e'wtew gasawo'qewei pugu-maqan aq assuttew ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na jipijgam mo gis malqomagul na mijua'ji'l muta smtug ela'lut Nisgameg aq na elege'witewei mutputi ta'n pemgopilitl Nisgam. ⁶ Na e'pit wesmugwat paqtaqamigtug aq wesgowa'sit ta'n Gjinisgam gisgaja'toqop. Na'te'l tli angweiwatal pituipntnaqan jel ta'pu gasgiptnnaqan jel asugom te'sisgegiguna'qal.

⁷ Na tujiw matntimg poqjiaq wa'so'q. Na ansale'wit ta'n teluisit Mise'l aq unaqapemg ta'n ansale'witewiliji matna'titl jipijgam aq unaqapemg. ⁸ Jipijgam aq unaqapemg wissuignema'titl. Jipijgam aq unaqapemg mo nugu wesgowita'gwig wa'so'q. ⁹ Tewaqtetesgugij wa'so'q. El nistesgugij ugs'tqamug. Ula mesgilg jipijgam, lpa negm na mtesgm ta'n gi's sa'q elue'wa'laji pugwenniji mimajuinu' ugs'tqamug. Teluisit Gjimm'tu gisna Nujilue'wa'teget.

¹⁰ Na tujiw nutaq nat wen gesigawwet wa'so'q. Teluet, "Nige' Gjinisgam ugs'tawiata ugmimajuinumg. Gaqi wissuigno'teget aq iapjiw elege'witewitew. Nuji-ugs'tawi'wet ne'gaw geggung ml'gigno'ti aq ne'gaw il-gwenaji mimajuinu' ms't tami ugs'tqamug. Ms't ula teliaq muta Gjimm'tu gis ejiqtesgut wa'so'q. Te'sigisg'geg eliepnn Nisgameg aq pisui iltutmuapni nitapina ta'n getlams'tua'titl Gjnisgam st'ge' ginu gatu ma' nugu Gjimm'tu tla'tegegw. ¹¹ Nitapinaq wissuignema'titl Gjimm'tu'l muta na negm ta'n teluisit Gjnisgam ugjiigluewji'jml gis wissuignemapnn ta'n tujiw etl gunieteg gujiweigtug. Nitapinaq elg wissuignema'titl Gjimm'tu ta'n tujiw teluejig na gis tepiaq ta'n Se'sus gis tela'tegep ugjit ugs'tawianew. We'gaw wel'te'tmi'tij npu'tinew ugjit teliaqewei. ¹² Ul'ta'sultigw ta'n te'sioq eimu'tioq wa'so'q. Me' gatu mawi mtue'tew ugjit gilew tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu muta Gjimm'tu eig ta'n eimu'tioq. Ma'muni uggwaig muta geitoq mo 'pgije'nug tla'tegen ta'n goqwei tel puatg."

¹³ Ta'n tujiw jipijgam geitoq jigltsgut ugs'tqamug, na poqt'tesguatl na e'pilitl ta'n gisi gugunapnn lpa'tujl.

¹⁴ Na e'pit ignmut mesginniji unisqi'g st'ge' mesgilg

gitpu. Wet jigl sumugwat ta'n jipijgam eig aq elaqsing ta'n usgowa'sitew paqtaqamigtug. Na'te'l tli angweiwaten newtipunqeg, jel tapuipunqeg jel aqatipunqeg. ¹⁵ Ge's na e'pit wesmugwat, na jipijgam elusgatg samqwan pa wije' aq sipu. Ula sipu pemitg ta'n e'pit pemiet. Na jipijgam pewatlatl tli npmin e'pilitl samqwanigtug. ¹⁶ Na maqamigew pans'g aq apoqonmuatl na e'pilitl. Ms't samqwan ta'n jipijgam elusgatg pijjuitg na elmalqeigtug. ¹⁷ Lpa jipijgam ma'muni ugg-waiugtuatl na e'pilitl aq naji matnaji e'pilitl un'jang. Jipijgam wegaiugtuaji ms't ta'n majulgwatmi'titl Gjnisgam ugt'tplutaqanml aq ta'n getlams'tua'titl Se'susal. ¹⁸ Na jipijgam pe'l naqa'sit aq gaqama'sit jajigtug samqwan.

Na wi'sis ta'n wet natqa'spega'sit apaqtug

13 Na nemi'g wi'sis wejgwi neia'sit apaqtug. Geggunaji newtisgegsiliji ugsmu' aq geggungl llaigneg te's'gl un'ji'l. Elege'witewatp nasg'g te's ugsmu'l aq nat goqwei almimatl Gjnisgam ewi'gas'g te's un'jig. ² Ula wi'sis teliangamgusit st'ge' na nipugtugewei gajuewj gatu ugwwat teliggl st'ge' mui'n aq ugtun teligg st'ge' pittalu. Na jipijgam ignmuatl wi'sisl wije' telgi'g ml'gigno'ti st'ge' negmewei. Toqpijig maw jipijgam na elege'witewei ugt'pung. Na wi'sis wije' tl niganpuguitew st'ge' jipijgam. ³ Newte' na wi'sis un'ji tetuji jile'g, suel npuaqan wejiaq, gatu nige' gisi npisitaq. Pugwelgig mimajuinu'g paqalauitijig ta'n tujiw gis nemitu'tij ula aq majulgwala'titl na wi'sisl. ⁴ Pugwelgig mimajuinu'g emtoqwala'titl jipijgam muta gisi ml'gigna'latl. ula wi'sisl. Na ignmut ml'gigno'ti. Na mimajuinu'g emtoqwala'titl wi'sisl aq teluejig, "Mo wen telignagw st'ge' ula wi'sis. Mo wen eimug ta'n wissuignemagul na wi'sisl."

⁵ Na nipugtugewei wi'sis eliamut al ginuen ta'n teli ntawe'g. Ta'n goqwei teluet amsaliman Gjnisgam gatu Gjnisgam eliamatl assuman mimajuinu ugjit ne'wisgegsijig je ta'pu tepgun'sejig. ⁶ Na wi'sis siaw almimatl Gjnisgam. Anmitg Gjnisgam ugwisunm aq ta'n Gjnisgam wigilij. Anmimaji ms't wenn wigultiliji wa'so'q. ⁷ Na wi'sis eliamut matnanew Gjnisgam ugmi-majuinumg aq wissuignemanew. Na eliamut as-sumanew gaqaisg mimajuinu' tleiwultiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu. ⁸ Na mimajuinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu emtoqwala'titl na wi'sisl aq ugwisunmual mo ewi'gas'gtugul na wi'gatign ta'n Gjnisgam ugji-jgluewji'jml geggunmilij. Na jijgluewji'j ne'po'qsip gatu gis minunsit. Na mimajuinu'g ta'n emtoqwala'titl Gjnisgam ugwisunmual gis wi'gas'gl na wi'gatignigtug aq mimajultilita iapjiw. Ugwisunmual gis ewi'gas'g'pnn ula wi'gatign ge's mu Gjnisgam gisitoqop ugs'tqamu.

⁹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq. ¹⁰ Ta'n wen Gjnisgam eliamatl ne'po'qsilin espo'qwasitigtug na tel ne'pa'ten. Ta'n wen Gjnisgam eliamatl pija'lugsilin laplusang na tel pija'laten. Gjnisgam ugtmimajuinumg amujpa gisipugutmi'tij aq siaw gt-lams'tmi'tij Gjnisgam agnutmaqan jel tlia alt pija'lujig laplusang gisna alt ne'po't'pnig."

**Igtig wi'sis ta'n tel wi'tut
nujiesugina'muet wet neia'sit maqamigeg**

¹¹ Na igtig wi'sis nemi'g. Wet neia'sit maqamigeg. Ugsmuit st'ge' jijgluewj gatu telewistoq st'ge' jipijgam. ¹² Ula wi'sis gisa'laji mimajuinu' tla'taqatinew ta'n goqwei na amgwesewei wi'sis tel pualaj. Gisa'laji mima-juinu' emtoqwalanew na amgwesewei wi'sisl ta'n tetuji ma'muni jile'lip gatu gisi npisilitl. ¹³ Ula ta'puewei wi'sis gisa'toq pugwelgl paqalawaiqaqann. Gisa'toq sisuei ugji nisa's'gtn musigisg'tug glaman ms't wen gis nmitutew. ¹⁴ E'w'gl paqalawaiqaqann ugjit lue'wa'lanew mimajuinu'. Ula tela'teget ge's na amgwesewei wi'sisl angamtl. Na ta'puewei wi'sis gisa'laji mimajuinu' lianew 'nnooqta'wl teligilitl st'ge' amgwesewei wi'sisl aq gisa'laji wijei mimajuinu' gepmite'lmanew na wi'sisl ta'n jile'lipnn un'jigtug gatu nige' me' mimajilitl. ¹⁵ Ta'puewei wi'sisl eliamut mimajua'lugsilin na 'nnooqta'wl. Na ta'puewei wi'sis elg gisa'latl na 'nnooqta'wl tlewistulin aq ne'pa'new mimajuinu'g ta'n mo emtoqwalugugwi. ¹⁶ Ta'puewei wi'sis gisa'laji pugwenniji mimajuinu' gnugwa'tasultinew mawgiljemgewei gnugwaqan inaqane'l ugpitnual gisna ugtugwejanual. Ula tela'laji mimajuinu' ta'n menaqana'tiliji, melgigna'tiliji, milesultiliji, elue'ultiliji, assumultiliji aq assumujig. ¹⁷ Ta'n wen mu gegnugwasigw, mo goqwei gisi pgwatemlug gisna mo goqwei gisi ntuisgetug. Na gnugwaqan ta'n mimajuinu'g gegnugwatasultijig na wijei aq amgwesewei wi'sis ugwisunm gisna mawgiljemgewei gnugwatign ta'n wijei aq wi'sis ugwisunm. ¹⁸ Amujpa natawo'ltioq ugjit ns'tmnew ula. Ta'n wen geggung ns'tuo'qon na nest'g na wi'sisuei gnugwatign telueg na amgwesewei wi'sis ugwisunm. Na gisi gji'tutew mimajuinueiei mawgiljemgewei gnugwatign na asugom gasgiptnnaqan jel asugom te'sisga'q jel asugom.

Gjinisgam ugijgluewji'jml aq ugmimajuinumg

14 Na elapa'si aq nemi'g Gjinisgam ugijgluewji'jml ge's gaqamit g'p'taq na gm'tn teluisit Saion. Wigitgweiwaji newt gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituipnnaqan te'sisgegsiliji mimajuinu'g. Gitg Se'sus aq ujil ugwisunmual ewi'gas'gl wegla mimajuinu'g ugtugwejanuaq. ² Nutaqig wegla mimajuinu'g etlewo'gwa'tijig wa'so'q. Tel gisituna'tijig st'ge' mesgi'g gapsgw gisna gaqtugwaq. Tel'te'tmi'tij pugwelgl goqwe'l ta'n tels'ta's'gl st'ge' pugwelgl tapia'ji'jgl. ³ Na gaqamultijig nigantug Gjinisgam elege'witewei ugt'pun aq na ne'wijig ta'n teliangamgusultijig pa wijei aq wi'sisg aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g. Westawiapnig ta'n tujiw eimu'tipnig ugs'tqamug aq nige' etlintutmi'tij pilei 'gtapegiaqan. Mo wen gis gnu'tmasigw na 'gtapegiaqan pas'g na newgt gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituipnnaqan te'sisgegsijig. ⁴ Na mnaq malie'ulti'gw aq mnaq sama'la'tigwi e'piliji. Majulgwala'titl Gjinisgam

ugijgluewji'jml ta'n getu tami elielij. Negmow na amgwesewei mimajuinu'g ta'n Gjinisgam ugijgluewji'jml westawigwi'tipnn aq Se'sus ela'laji ujjeg muta getu' ignmuaji ujil. ⁵ Mnaq egsua'ti'gw aq mnaq goqwei pata'taqati'gw.

Nesisijig ansale'wijig ne'ita'jig

⁶ Na nemi'g ansale'wit elaqsing gnegg musigisg'tug. Geggung gelu'lg agnutmaqan ta'n iapjiw wijetew aq ma' gisi piltue'nug. Pegisitoq ugs'tqamug ugjit tli-manew gaqaisg mimajuinu' tleiwultiliji pilue'l umutgiwal ta'n telgi'g ugs'tqamug. ⁷ Gesigawwet, "Gepmite'lmug Gjinisgam aq me'gite'lmug muta na na'gweg iga'q ugjit ilsuman ms't mimajuinu'g. Emtoqwalug muta gisitoqop wa'so'q, ugs'tqamu, gta'n aq ms't goqwei."

⁸ Na igtig ansale'wit majulgwala'tl amgwesewei ansale'wilil aq teluet, "Na mesgi'geg gjiganeg teluisig'pneq Papilan getmeta's'g'pneq. Papi-lanewa'jgi'g gisa'la'tipni gaqaisg mimajuinu' tleiwultiliji ta'n telgi'g ugs'tqamug pata'taqatinew winsultinew. Ta'n goqwei gis tla'taqatipnig pa na wijei ta'n goqwei Mn'tu pewalaji mimajuinu' tla'taqatinew."

⁹ Na si'stewei ansale'wit majulgwala'tl tapusiliji ansale'wiliji aq gesigawwet, "Na amasgipnnutew ta'n getu wen emtoqwalat na wi'sisl ta'n wet neia'silipnn samqwanigtug. Na amasgipnnutew ta'n getu wen emtoqwalat 'nnooqta'wl ta'n wijei teligilitl st'ge' na wi'sis. Amasgipnnutew ta'n getu wen ugtugwejang aq ugpitng gegnugwasit na wi'sisuei gnugwatign. ¹⁰ Na mawi amasgipnnutaq muta Gjinisgam ma' nugu ewlite'lmagwi. Gi's sa'q Gjinisgam wegaiugtuaji muta siaw pata'taqati'tij. Mawi amasgipnnutaq muta ta'n goqwei Gjinisgam tla'lata pa na wijei aq ta'n goqwei Gjinisgam tla'latal Mn'tu'l. Amasgipnnutaq muta pi-jo'lata ta'n pugtew ma' nugu nqa'suenug. Gjinisgam ugtansale'witemg aq Gjinisgam ugijgluewji'jml nmitu'tita ta'n tujiw ula tliatew. ¹¹ Na mtlutew unaqiatew ta'n mimajuinu'g amasgipnnutaq pugtewigtug. 'Lpa ma' iapjiw punianug. Te'sijig emtoqwala'titl na wi'sisl ta'n wet neia'silipnn samqwanigtug aq na 'nnooqta'wl ta'n gis tligilitl st'ge' na wi'sisl amasgipnnutaq iapjiw. Te'sijig gegnugwasultijig wi'sis ugwisunm ma' puni ulmaje'wam'gig."

¹² Gjinisgam ugmimajuinumg amuj weji gisipugutmlit'ij aq tla'taqatiliji ms't goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Na amuj siawi majulgwala'titl Se'susal.

¹³ Na nutaq nat wen etlewo'gwet wa'so'q. Teluet, "Ula wi'ge'n, 'Nige' weja'tegemg ulgwiultitaq mimajuinu'g ta'n tujiw nepu'titaq ge's etl lugowa'tij Gisiteget ta'n eig wa'so'q."

Na tujiw Wejui Nisgam teluet, "E'e, atlasmultitaq aq ma' nugu gitnma'ti'ti'gw. Gjinisgam geitoq ta'n goqwe'l gis tla'taqatilipni aq ignmuata ta'n te's'g goqwei gelu'lg muta elugowgwi'tipnn."

**Ta'n tujiw ugtejgewe'l na'gwegl iga'qal
na tujiw Gjinisgam tela'lata pata'tegewinu'
st'ge' tela'tas'gl aloqomann**

¹⁴ Ge's alapi nemitu wape'g alug. Nat wen teliangamgusit st'ge' Mimajuinu'alsip aq pemgopit na alugwig-tug. Nasg'g elege'witewatp ta'n wejitas'g wisaw sulieweiei aq geggung psgweso'qon ta'n welgi'g. ¹⁵ Na igtig ansale'wit wet tu'et gjia'sutuo'guom wa'so'q aq gesigaw glulat ta'n wenn pemgopilitl alugwig-tug. Telimatl, "E'we'n na psgweso'qon aq tmsewa ta'n goqwe'l gis gaqigwegl muta ms't goqwei gis lastegl ugs'tqamug. Na tetaputesg iga'q ugjit mna'tagug." ¹⁶ Na tujiw na newte'jit ta'n pemgopit alugwig-tug tms'gl ms't goqwe'l gis lastegl ugs'tqamug glapis ta'n te's'g goqwei gaqi psgwete'gl.

¹⁷ Igtig ansale'wit wet tu'et gjia'sutuo'guom wa'so'q. Geggung psgweso'qon ta'n welgi'g.

¹⁸ Na ansale'wit ta'n nujo'tg pugtew wejiet na patgulmesigaqan wejitas'g wisaw suliewei ta'n pugtew tepteg. Sesgwalatl na ansale'wilitl ta'n geggunmilitl psgweso'qon aq telimatl, "E'we'n na psgweso'qon aq tmse'n ta'n te's'gl aloqomann ugs'tqamug muta ms't wel nigwegl." ¹⁹ Na ansale'wit tems'gl ms't aloqomann ugs'tqamug aq pijjio'toqol mesgilg malige'w ta'n etl peggije'tesgas'gl. Ta'n tela'tas'gl aloqomann na Gjinisgam tla'lata pata'tegewinu' muta mawi uggwaugtuaji. ²⁰ Na mimajuinu'g peggije'tesgmi'titl aloqomann. Ula wesgowa's'g gujmug gjigang. Ge's ula wesgowa's'g, na mal'tew wejigt na'te'l. Ula mal'tew elitg si'st gas-giptnnaqan te's'gl gilam'tl aq newgt mittl jel aqataig tel tmig.

**Lluigneg te'sijig ansale'wijig
ta'n gegguna'tiji lluigneg te'siliji wowg**

15 Na nemitu musigisg'tug nat goqwei gepme'g. Ula na paqalaiwit. Nemi'gig lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n geggunmi'tij lluigneg te's'gl mawi mtue'gl tliatal ugs'tqamug. Wegla goqwe'l na ugtejgewe'l ta'n Gjinisgam e'w'gl ugjit ugtapulanew mimajuinu'g ugs'tqamug muta wegaiugtuaji.

² Nemitu nat goqwei teliangamgug st'ge' mesgi'g qospem ta'n teli gsaseg pa wije'i aq plu'jaqamati. Paqtateg st'ge' pugtew. Jajigtug gaqamultijig na mimajuinu'g ta'n wissuignema'tipnn na wi'sisl ta'n wet natgaspega'silipnn apaqtug aq na 'nnooqta'wl ta'n teligilitl st'ge' na wi'sisl. Wegla mo emtoqwala'tigupnn na 'nnooqta'wl aq mo gegnugwasulti'gw na wi'sisuewei mawgiljemgewei gnugwatign ugtugwejanuaq gisna ugpitnuaq. Geggunmi'titl tapia'ji'jgl ta'n Gjinisgam gisi ignmugwi'titl. ³ Etlitutmi'tij na wije'i 'gtapegiaqan ta'n Gjinisgam uglugowinuml, Mowisal etli ntulipnn. Gjinisgam ugjjigluewji'jml etli ntoq na wije'i 'gtapegiaqan. Ula 'gtapegiaqan telueg,

"Gisiteget gi'l na Gjinisgam ta'n mawignan. Ta'n te's'g goqwei gis gisa'tun na mujgajewei aq mawi glu'lg. Ms't goqwei tela'tegen na teliaqewei aq tetaputeg. As-

sumjig ms't mimajuinu'g iapjiw. ⁴ Gisiteget, ms't wen gepmite'lmultew aq emtoqwalutew muta gi'l 'ngute' sape'win. Mimajuinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu peita'taq gi'leg aq emtoqwalultaq muta gis nemitu'tij ta'n tel tetapua'tun ms't goqwei."

⁵ Na tujiw nemitu ga'qan panteteg gjia'sutuo'guom wa'so'q. Ula na Gjinisgam sape'wig wi'g. ⁶ Na lluigneg te'sijig ansale'wijig weji tuita'jig na gjia'sutuo'guomg. Geggunmi'tij lluigneg te's'gl ta'n mawi mtue'gl tliatal ugs'tqamug. El nasgmi'titl gesi wape'gl atla'wegnn aq ugpusgunuaq aq ugpaqamuaq gigtogqi nasgmi'titl nat goqwe'l wejitas'gl wisaw suliewei. ⁷ Na newte'jit ta'n teliangamgusit st'ge' wi'sis eliet ta'n 'lluigneg te'siliji ansale'wiliji eimu'tiliji. Te's newte'jilitl ignmuatl wowal ta'n wejitasilitl wisaw sulieweiei. Te's wow waju'pet ta'n goqwei Gjinisgam e'wtew ugtapulanew mimajuinu'g ugs'tqamug. Gjinisgam ta'n iapji mimajit gisa'lata mimajuinu' ulmajo'ltinew muta wegaiugtuaji. ⁸ Na gjia'sutuo'guom wa'so'q waju'aq mltutew muta Gjinisgam ta'n maw gepme'g aq mawignat eig na'te'l. Mo wen gis psgwa'gw na gjia'sutuo'guom glapis na 'lluigneg te'sijig ansale'wijig gaqi ugtapula'tij mimajuinu' ugs'tqamug.

**Asugom te'sijig ansale'wijig el guta'tu'tij
ta'n goqwe'l etegl na asugom te'siliji wowg**

16 Na nutaq nat wen gesigawwet gjia'sutuo'guom wa'so'q. Telimaji ansale'wiliji, "Lta'gw ugs'tqamug aq tuguto'tug ta'n goqwei eteg na lluigneg te'sijig wowg. Ta'n goqwe'l etegl na lluigneg te'sijig wowg na ulmajo'qon ta'n apugjig iga'q ugs'tqamug muta Gjinisgam mawi uggwaugtuaji mimajuinu'."

² Na amgwesewei ansale'wit eliet ugs'tqamug aq el guta'toq ta'n goqwei eteg na wowigtug. Smtug mimajuinu'g ma'muni ulmajo'ltijig muta mesnmi'titl ugjigi'l. Wegla mimajuinu'g gis emtoqwala'titl 'nnooqta'wl teligilitl st'ge' na wi'sisl aq geggunmi'titl wi'sisuewei ugwisunm ugtugwejanuaq.

³ Na ta'puewei ansale'wit el guta'latl ta'puewe'l wowl apaqtug. Smtug na samqwan teliangamgug st'ge' mimajuinu' umal'tem. Ms't ta'n eig apaqtug nepg.

⁴ Na tujiw si'stewei ansale'wit el guta'latl si'stewei'l wowl ta'n te's'gl sipu'l aq tg'poqol. Smtug na samqwan mal'tewa'tig. ⁵ Na nutaq ansale'wit ta'n ango'tg ms't samqwan ugs'tqamug telimatl Gjinisgam, "Ta'n goqwei gisita'sin tla'tegen getlamien aq tetapu'en. Mawi sape'win. Iapjiw eimu't'p aq iapjiw i'ttes. ⁶ Na ula tela'laji mimajuinu'g muta ne'po't'pni gtmimajuinumg aq niganigjitegewinugi'g. Na nige' ignmujig mal'tew samuqwo'ltinew. Ta'n goqwei pegwatu'tij na nige' wije'i mesnmi'tij."

⁷ Na nutaq nat wen metewistog patgulmesigaqanigtug aq teluet, "Gisiteget, gi'l na Gjinisgam ta'n mawignan. Ta'n goqwei gisita'sin tla'tegen na getlamien aq tetapu'en."

⁸ Na ne'wewei ansale'wit guta'latl ne'wewei'l wowl na'gu'setigtug. Smtug na'gu'set me' aji mawi p'sit aq ula gisa'laji pugwenniji mimajuinu' gaqsultiliji. ⁹ Na mi-

majuinu'g ta'n gisi gaqsultijig, na anmima'titl Gjinisgaml muta petgitgl wegla ulmajo'qonn, gatu mu gawasgita'sulti'gw, mu ejiglita'gw lue'utigtug aq mo gepmite'lma'tigul Gjinisgaml.

¹⁰ Na na'newe' ansale'wit el guta'latl na'newe'l wowl ta'n amgwesewe'l wi'sisl pemgopilij. Apugjig wi'sis umutgi oqonitpaqa'tas'g. Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l lpa paqa'tu'titl winnual muta mawi ulmajo'liti'gig. ¹¹ Anmima'titl Gjinisgaml ta'n eimlitl wa'so'q ugjit ta'n tel gitnma'ti'tij aq ugjit na mesgi'gl ugjigi'l gatu mo gawasgita'sulti'gw aq ejiglita'gw lue'utigtug.

¹² Na asugomewe' ansale'wit el guta'latl asugomewe'l wowl na mesgi'g sipug ta'n teluisig Iwple'tis. Smtug sipu gaq niwas'g glaman nige' na elege'wijig tleiauwultijig ugjipenug nangami asoqomita'jig. ¹³ Na nemi'g mawi mtuanqamgusit st'ge' mjijaqamij wejgwi tualqa'sit jipijgaml ugtung. Ap igtig wijei wejgwi tualqa'sit ugtung na wi'sis ta'n weji neia'sip samqwanigtug aq ap igtig wejgwi tualqa'sit ugtung na igtig wi'sis tel wi'tut nujiegsuet niganigjitegewinu. Na nesisijig mjijaqamij teli angamgusultijig st'ge' sqoljig. ¹⁴ Nesisijig mjijaqamij na mn'tu'g. Tela'taqatijig pugwelgl paqalalawaqann. El'ta'jig ms't tami ugs'tqamug aq mawa'la'tiji elege'wiliji aq ugsma'gnismua ugjit matnan Gjinisgaml. Ula tliatew ta'n tujiw na na'gwegl iga'qt'tal ta'n Gjinisgam ilsumata aq ugtapulata patategewinu' ugs'tqamug. Ula tla'tegetew muta mawig-nat.

¹⁵ Se'sus teluet, "Jigs'tui. Pgisintes ta'n tujiw mo etlite'lmiwoq st'ge' gmutnes pgisintew giguag ta'n tujiw mo etlite'lmuoq. Ta'n getu wen etlite'lmatl gmutnesl na ulgwiintew muta ta'n tujiw gmutnesl pegisinitl na ma' ntage'ug muta gegnesit ta'n tujiw mima'juinu'g tel esgmala'tiji jigltesguan gmutnesl miawitpa'q." ¹⁶ Na tujiw na nesisijig mn'tu'g mawo'la'tiji elege'wiliji aq elege'witeweg sma'gnisg na Lesui'pe'gatig ta'n teluisig Almageton.

¹⁷ Na lluignegewe' ansale'wit el guta'latl ugtejgewe'l wowl gju'snigtug. Na smtug nat wen gesigawewistoq Gjinisgam ugt'pung ta'n eteg na gjia'sutuo'guom wa'so'q. Teluet, "Nige' gespaqami'g." ¹⁸ Na tujiw wasoqotesg aq gaqtugwawig. Me' gatu sespena'q ugs'tqamug. Me' ma'muni maja's'g ugs'tqamu jel gesgmnaq mimajuinu'g eimu'ti'tigweg ugs'tqamu. ¹⁹ Na mesgi'g gjigan si'st nigtua's'g muta maqamigew pana's'g. Ta'n te's'gl gjigann ugs'tqamug getmeta's'gl. Gjinisgam ma'muni ugawaig ta'n tujiw migwite'tg na ula gjigan ta'n teluisig Papilan aq wetapulaji ms't mimajuinu' na'te'l st'ge' ugtapulatal Mn'tu'l. ²⁰ Ms't mnigu'l getapa'qal lampo'q aq ta'n te'sijig gm'tng nisa'lugwia'tijig maqamigeg. ²¹ Gesgulgig msi'gug wet nisiatijig musigisg'tug aq mimajuinu'g pasto'gutijig. Alt msi'gug gesgulultijig ne'wisga'qal gilogaml. Mimajuinu'g anmima'titl Gjinisgaml muta gitnme'gwi'tiji na msi'gug.

Na netuisgalsit e'pit ta'n ali'pulualitl megwe'litl wi'sisl

17 Newte'jit na lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n guta'la'tipnn wowa, pegising ni'neg aq telimit, "Wije'wi aq neia'tultes ta'n Gjinisgam tli ugtapulatal na wel nenasilitl e'pilitl ta'n netuisgalsilitl. Negm na mesgi'g gjigan ta'n eig gigjiw pugwelgl sipu'l. ² Pugwelgig elege'wijig ugs'tqamug wipema'tipna ula e'pilitl aq pugwelg'pnig ji'nmgug ta'n wipema'tipnn telita'jig st'ge'gtigiewinu'g."

³ Na ansale'wit ela'lit paqtaqamigtug. Na'te'l na Wejuli Nisgam gisa'lit nmian e'pit teppitl wi'sisl ta'n gesi mgwe'litl. Ula wi'sis ugtinneg ewi'gas'gl ta'n goqwei emegwi anmimatl Gjinisgaml aq pisuimatl. Na wi'sis geggungl lluigneg te's'gl un'ji'l aq geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'. ⁴ Na e'pit nasg'g aligew ta'n gesi mgwe'g aq gesi nisqananamu'g. Nasg'gl wisaw suliewei, mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsgul. Geggunatl ugpitng wisaw suliewei'l wowl. Ula waju'pet na ta'n te's'gl winsuaqann gis tla'tegepnn. ⁵ Ewi'gas'g ugtugwejang ta'n goqwei mo wen gisi ns'tmug. Ewi'gas'g ula, "Ntwisunm na Papilan. Ni'n na mesgi'g gjigan. Ni'n na nujigina'muet ta'n gegina'muapni pugwenniji e'piliji ntuisgalsultinew. Ni'n na gji winsmuit aq gisa'l'gig pugwelgig winsultijig." ⁶ Na e'pit esamqwap Gjinisgam ugmimajuinumg umal'temuowal aq na mimajuinu'g ta'n ne'po't'pnig muta majulgwala'tipnn Se'susal. Weji poqiet. Mawi paqalai' ta'n tujiw nemi'g ula e'pit.

⁷ Ansale'wit pipanimit, "Tal gi's tel paqalain? Usgumates na e'pit ta'n ali'pulualat' wi'sisl aq ula wi'sis ta'n geggungl lluigneg te'satpa'litl aq geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'. Tlimultes ta'n goqwei mo wen nestasulti'gw. ⁸ Ula wi'sis mimajip gatu nige' nepgaq. Me' enmiaq ugji neia'sitew na mawi temig elmalqe'g aq smtug la'laten ta'n gmeta'ten. Ge's mu Gjinisgam gisitoqop ugs'tqamu, ewi'g'g'pnn mimajuinu'g ugwisunmual na wi'gatignigtug aq wegla mimajuinu'g geggunmi'tij iapjiwewei mimajuaqan. Na mimajuinu'g ta'n ugwisunmual mo ewi'gas'gtnugul ula wi'gatignigtug paqalalultitaq ta'n tujiw nmia'tij na wi'sisl, muta gis nepg'pnaq gatu apaji mimajitew aq ap neia'sitew ugs'tqamug.

⁹ "Na ta'n wen gtu' ns'tasitew ula, amujpa ns'tue'tew aq uli gji'tegetew. Lluigneg te's'gl un'ji'l ta'n wi'sis geggungl na lluigneg te's'gl wenaqqamigeg ta'n e'pit pemgopit. Na elg lluigneg te'sijig elege'wijig. ¹⁰ Na'nip-nig elege'witgi'g gis nepu'tipnig. Newte'jit nige' elege'witewit gatu ugtejgewa'j mnaq neia'sigw. Ta'n tujiw neia'sitew, pas'g elege'witewitew gijga. ¹¹ Na wi'sis ta'n mimajip gatu nige' nepg'pnaq negm na ugmuljinewei elege'wit. Ula elege'wit wijei tleiawit st'ge' na lluigneg te'sisgegsiliji elege'wiliji. Na apaji mima'jitew aq niganpugutuata mimajuinu' gatu na na'gwegl iga'qt'tew ta'n tujiw ugsua'laten ta'n gmeta'ten.

¹² "Na newtisgegsijig ugsmu' nemi'g'pnig lpa na newtisgegsijig ji'nmgug ta'n elege'witewultitaq. Nat

wen ignmuaten ml'gigno'ti ugjit elege'witewultinew newt ajiej ge's na wi'sis elege'witewij. ¹³ Wel'te'tmi'tij wijei tla'taqatinew aq ignmua'tital wi'sisl assumgunew. ¹⁴ Na newtisgegsijig elege'wijig aq wi'sis matna'tital Gjinisgam ugjiigluewji'jml gatu jijgluewji'j na wisuignemata muta negm na nigani elege'wit ms't elege'wiliji aq nigani assusit ms't assusiliji. Un-aqapemg megnapni, wigumapni aq apjiw tla'taqatilita ta'n goqwei tel puatg."

¹⁵ Na wijei ansale'wit telimit, "Gis nemitu't'pnn na pugwelgl sipu'l ta'n na e'pit pemgopij. Lpa negmow na gaqaisg mimajuinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu. ¹⁶ Me' enmiaqal na'gwegl ta'n tujiw na wi'sis ta'n gesi mgwe'g aq na newtisgegsijig ugsmu' masgelma'tita na e'pilitl. Ugsua'tua'titaq ms't goqwei geggunmilij aq enmisgo'tla'tital. Na tujiw malqotmua'tital wa'qi aq nu'gwa'la'tital pugtewigtug. ¹⁷ Gjinisgam gisa'lata tla'taqatinew ta'n goqwei tel puatg. Na ul'te'tmi'titaq aq ignmua'tital wi'sisl assumanew glapis ta'n goqwei Gjinisgam teluep gis tliatew aq gis tliaq.

¹⁸ "Na e'pit ta'n gis nemi't negm na mesgi'g gjigan. Na niganpugutuaji tleiwultijig na gjigan na assumaji ms't elege'wiliji ugs'tqamug."

Na mesgi'g gjigan ta'n teluisig Papilan getmeta's'g

18 Na tujiw nemi'g igtig ansale'wit wejgwi nisa'sit wa'so'q. Gisi ignmut'p mesgi'g ml'gigno'ti. Na teli gsasit aq lpa pitiata'toq ta'n telgi'g ugs'tqamu.

² Gesigawwet,

"Papilan gaqiaq. Mesgi'g gjigan getmeta's'g. Nige' pugwelgig mn'tu'g aq winji'jig mjijaqamijg eimu'tijig na'te'l. Tel gaqaisg winsultijig aq elue'ultijig sisipg wigultijig na'te'l. ³ Na Papilanewa'jg gisa'la'tiji gaqaisg mimajuinu' tleiwultilij ta'n telgi'g ugs'tqamu winsultinew. Ta'n goqwei gis tla'taqatipnig pa na wijei ta'n goqwei Gjimm'tu tel pualaji. Elege'wijig tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu el'ta'jig na'te'l aq wipema'tipni igtigi. Ntuisgewinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug weji milesultijig ta'n tujiw tla'taqatipnig winsuaqan elege'wi'sgw tel puatg."

⁴ Na nutaq igtig wen wa'so'q. Teluet,

"Ntmimajuinumg pewalgig tuaqqita'new na gjigan glaman ma' tl pata'taqatiwoq st'ge' na pata'tegewinu'g na'te'l. Amuj ejiglita'ioq na gjigan glaman ma' tli ugtap'tiwoq st'ge' ta'n ugtapulaten na pata'tegewinu'g na'te'l. ⁵ Negla mimajuinu'g ugtlue'utiwal na mawi ms'gi'gl. Mawjio'tas'g'snn lpa elamgo'tas'gl gnegg musigisg'tug. Gjinisgam mo awan'ta'sigul negla mima'juinu'g ugpata'taqanmual. ⁶ Tleiug wegla mimajuinu'g giasgiw wijei ta'n tele'wa'tipni igtigi. St'ge' wegla mima'juinu'g tele'wa'tipni igtigi na tgwangatew ta'n teli ugtapuluj aq je me'. ⁷ Ma'muni ginite'lsultipnig aq ta'n tel mimajultipnig st'ge' elege'wilitl. Na wijei telgi'g gisa'lug ma'muni ulmajo'tinew aq ma'muni ugtapulanew muta telimsultijig, 'Ninen na elege'wi'sgwaq. Ninen mo na sigu'sgwaq aq mo eigtnug gisi ulmajo'tieg'. ⁸ Negla mimajuinu'g na msnmi'titaq pugwelgl mawi mtue'gl newtsiniw na'gweg. Msnmi'titaq mila-

mu'gl gsnugowaqann, pugwelgl ulmajo'qon aq ma'muni pestma'titaq. Na gjigan nu'gwa'tas'gt'tew muta Gisiteget na Gjinisgam ta'n mawignat ilsumaji negla mimajuinu'."

⁹ Elege'wijig tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug el'ta'pnig na gjigan. Na winsultipnig aq pisoqqewieg-sultipnig st'ge' na mimajuinu'g ta'n tleiwultiliji na gjigan. Na ewlita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq ta'n tujiw na gjigan gaqamgleg. ¹⁰ Wel gnegge'l na gjigan ugs'mugwa'titaq aq qamultitaq muta jipasultitaq na wijei tla'lugsinew st'ge' na mimajuinu'g gjigan. Tlue'taq, "Me' gatu ansue'g na mimajuinugi'g ta'n tleiwultipnig Papilang. Getmenetgig pas'g newte' ajiej."

¹¹ Na ntuisgewinu'g ulmajita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq ugjit na ta'n tela'tas'g na gjigan. Mo wen nugu pgwatelmuagw ta'n goqwei netuisgetu'tij. ¹² Mo nugu wen pegwatelmug na suliewei, wisaw suliewei, mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsgul. Mo nugu wen pegwatelmug na mego'tigl aligal, mego'tigl lapli'sign ta'n gesi nisqananamu'g gisna ta'n gesi mgwe'g, gmu'jl ta'n welima'qal, gmu'jl ta'n mego'tigl, mego'tigl gun'tal ta'n teluisig malpl gisna nat goqwe'l wejitas'gl wisawo'q gisna gasawo'q. ¹³ Mo wen nugu pgwatelmugl sinamin, weljema'gewe'l aq amjaqto'su'ti'l. Ma' nugu wen pgwatelmug na moqopa'q, mimei gisna glumgl aq wapejgl. Mo nugu wen pgwateluagwi na wen'jitia'mu, jijgluewji, te'sipowg aq tepaqann. Mo wen nugu pgwateluagwi gisteju. ¹⁴ Nat wen telimaji negla mimajuinu' tleiwultijig gjigan, "Ta'n te's'geg goqweieg me'gite'tmoqopneg na wesua'tugsioqop. Gmilesuaqanmuoweg gisi ntuoqopneg aq maw ta'n te's'geg goqweieg ginite'tmoqopneg getmeta's'g'pnn. Ma' nugu ap nemituoqol." ¹⁵ Na ntuisgewinu'g ta'n weji milesultipnig na gjiganeg, ugsmugwa'titaq muta wesam jipasultitaq. Ulmajita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq. ¹⁶ Tlue'taq, "Me' gatu ansue'g ta'n gis tliaq na gjigan. Mimajuinugi'g na'te'l teli ulpisultipnig aq teli milesultipnig. Nasgmi'tipnn mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsgul aq lapli'signe'l aligal ta'n gesi mgwe'gl aq gesi nisqananamu'gl. ¹⁷ Newtsiniw ta'n te's'geg ugmilesuaqanmuoweg getmenetgig."

Ta'n te's'ijig alaqaqatijig apaqtug ugjit eli ntuisga'tipnig wesmugtmi'tij gjigan. Wel gnegge'l alpugultijig.

¹⁸ Sesgu'tijig ta'n tujiw nmitu'tij mtlutew wejiaq na gjigan aq tluejig, "Mnaq ne'gaw etenug igtig gjigan st'ge' ula." ¹⁹ Mjegei iga'tu'tij un'jiwaq muta me' ulmajita'sultijig aq atgitemultijig. Teluejig, "Ansue'g ugjit na mesgi'g gjigan. Mawi mtue'g ugjit na gjigan. Ta'n getu wen assutg'pnn lapuguann weji milesip na gjigan. Newtsiniw ms't goqweieg getmeta's'geg gjigan."

²⁰ Nat wen teluet, "Ulgwijultigw ta'n te'sioq eimu'tioq wa'so'q muta na gjiganeg getmeta's'geg. Ulgwijultigw Gjinisgam ugmimajuinumg, te'sioq apostale'wultioq aq te'sioq niganigjitegewinultioq muta Gjinisgam gisi ilsumaji na mimajuinu' tleiwultilipni gjigan ugjit ta'n teli emegweiugsioqopnig."

²¹ Na tujiw melgignat ansale'wit wenaqa'toq mesgi'g gun'tew ta'n e'wa's'g mulinigtug aq elapega'toq apaq-

tug. Teluet, "St'ge' elapega'tuap na mesgi'g gun'tew ta'n ma' wen ap nmitutew, na wije' gjigan ta'n teluisig Papilan getmeta's'geg aq ma' nugu nmitas'gtug.

²² Ma' nugu nutuam'gig mimajuinu'g etl'te'mi'titl tapia'ji'g gisna putuatmi'tigul pipugwaqann gjigang. Ma' wen nugu tli amal lugwegw na'te'l aq ma' wen nugu tl nugjaqatugl glumgl na'te'l. ²³ Ma' wen nugu nmitug wasoqwegl na gjigang. Ma' wen nugu tl malie'wigw na'te'l. Na'te'l na ntuisgewinu'gi'g me' melgigna'tipnig je mu igtigi mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug. Na ne'gaw elue'wa'la'tipnig pugwenniji milapegsultiliji mimajuinu' ugs'tqamug."

²⁴ Mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan gisa'lapni niganigjitegewinu', Gjnisgam ugmimajuinung aq igtigi ne'po'tuipnig ta'n telgi'g ugs'tqamu.

Gjnisgam emtoqwalut wa'so'q

19 Ta'n tujiw ula gis pmiaq'p, na tujiw nutaqig pugwelgig mimajuinu'g gesigawwa'tijig wa'so'q. Teluejig, "Me'gite'lmanej Gisiteget muta negm na westawugsi'gup. Emtoqwalanej aq ignmuanej as-sumugsinenu. Mawi gepme'g aq mawignat. ² Iapji tetapua'teget aq tetapu ilsumaj mimajuinu'. Na ilsumat na netuisgalsilitl ta'n teluisilitl Papilan. Na mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan winsultipnig aq winsua'la'tipni mimajuinu' ta'n telgi'g ugs'tqamu. Gjnisgam wetapulaji muta ne'pa'tipni uglugowinung." ³ Gesigawwa'tijig, "Me'gite'lmanej Gjnisgam. Na mtlutew ta'n wejiaq na gjigan ge's etl nu'gwa'tas'g unaqipeta'tew iapjiw." ⁴ Na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g aq ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig st'ge' wi'sisg nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'titl Gjnisgam ta'n pemgopilitl elege'witewei ugt'pun. Teluejig, "Me'gite'lmanej Gjnisgam. Na tliaj."

Gjnisgam ugji'gluewji'jml malie'wililit

⁵ Na nat wen pemgopij elege'witewei ugt'pun teluet, "Ms't te'sioq ta'n elugowoq Gjnisgam amujpa me'gite'lmug nige'. Ms't te'sioq ta'n gepmite'lmugsioq gisna te'sioq ta'n mo gepmite'lmugsioq amujpa emtoqwalug nige'." ⁶ Na nutaqig pugwelgig mimajuinu'g etlewistu'tijig. Teltoqsultijig st'ge' mesgi'g gapsgw gisna gaqtugwaq. Teluejig, "Emtoqwalanej Gisiteget muta negm na Gjnisgam. Mawignat aq nige' elege'witewei. ⁷ Ge' ulgwija'sultinej aq ul'ta'sultinej. Emtoqwalanej Gjnisgam muta no'q mawi gepme'g. Nige' iga'q teta-puteg ugjit Gjnisgam ugji'gluewji'jml malie'wilin. Na e'pite's ta'n malie'witew na gisgaje'g. ⁸ E'pite's ignmut pilei ugoqon ta'n gesi wape'g." (Ula gesi wape'g lapli'signei na ta'n te's'g gelu'lg Gjnisgam ugmimajuinung gis tela'taqatilipni.)

⁹ Ansale'wit telimit, "Ula wi'ge'n, wel'ta'sultijig na mimajuinu'g ta'n wigumujig ta'n tami Gjnisgam ugji'gluewji'jml malie'wilin." Elg telimit, "Ula teliaqewei agnutmaqan ta'n wejiaq Nisgameg."

¹⁰ Nutgul'pa'si nigantug ansale'wit ugjit emtoqwalan gatu telimit, "Mut tla'tegew. Ni'n na pas'g lugowinu st'ge' gi'l maw gitapaq ta'n majulgwatmoq ta'n Se'sus tel gina'muep. Pas'g Gjnisgam emtoqwal."

Ta'n Se'sus teluep aq tla'tegep na wije' aq niganigjitegewinu'g wesgutmi'tip aq ewi'gmi'tip.

Nat wen ali'puluat'at' wape'lilit te'sipowl

¹¹ Nemitu na ga'qan ta'n gis panta's'g wa'so'q aq na'te'l wet neia'sit wape'g te'sipow. Negm ta'n teluisit, "Getlamiet" ali'puluat'at' te'sipowl. Elg teluisit, "Gi'gwajiet." Na tetapu ilsumaji mimajuinu' aq gespu't'gl ta'n goqwe'l mo telianugl aq gelu'lgtnugl. ¹² Ugpugugul telategl st'ge' sisuei aq nasg'gl pugwelgl elege'wite-watpl. Na ugwisunm ewi'gas'g negmeg gatu mo wen geitug ta'n telueg, pas'g negm. ¹³ Nasguatl mal'tewilitl pitu'gunn. Tel wi'tut, "Gjnisgam ugtwi'gatign." ¹⁴ Ta'n te'sijig sma'gnisg wa'so'q majulgwala'titl. Nasgmi'tij pile'l gesi wape'gl aligal. Na ali'puluat'at' te'sipowg ta'n wapo'ltiliji. ¹⁵ Negm ta'n teluisit, "Getlamiet" geggunat'at' gi'gl espo'qwasilitl ta'n tewasgmi'lilitl ugtung. Na e'watal wissuignemanew gaqaisg mimajuinu' tleiawultiliji pilue'l umutgiwal ta'n getangwi'titl aq assumata. E'wte'w gasawo'qewei pugumaqan aq tla'lata wegla mimajuinu' st'ge' tla'latal Gjnim'tu muta Gjnisgam ta'n mawignat wegaiugtuaji wegla mimajuinu'. ¹⁶ Wisunn ewi'gas'gl ugpitu'gunmg aq ugpita'qawe'ng. Wegla wisunn teluegl, "Nigani elege'wit ugjit ms't elege'wiliji aq Nigani assusit ugjit ms't niganpugultiliji."

¹⁷ Nemi'g igtig ansale'wit wesgitpuguit na'gu'selilitl. Sesgwalaji ms't sisipa ta'n alaqsultiliji. Telimaji, "Jugwita'gw aq mawita'gw ta'n Nisgamewei pestie'umg etl gisgaja'tas'g. ¹⁸ Gjnisgam gis wissuignemata elege'wiliji, ugsma'gnismg niganpugultilij, maw ugtue'mua. Malqomatoqs'p assusultijig aq assumujig, mimajuinu'g ta'n espo'ltijig aq mimajuinu'g ta'n mu espo'lti'gw muta ms't 'npu'tita."

¹⁹ Na nemi'gig na wi'sis ta'n wet neia'sip samqwanigtug, elege'wijig tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug aq ugsma'gnismua etl mawita'jig. Na etl gisgajo'ltijig ugjit matnanew na newte'jilitl ta'n ali'puluat'at' wape'lilitl te'sipowl aq ugsma'gnismg. ²⁰ Na ula wi'sis goqqwa'lut aq maw nuji'egsuet niganigjitegewinu' ta'n i' tla'tegepnn mesgi'gl paqalaiwaqann ge's na wi'sisl angampnn. Geitu mgite'tmnew nuji'egsuet niganigjitegewinu. Negm na ta'puewei wi'sis aq elue'wa'lapni mimajuinu' ta'n gegnugwasultiliji wi'sisuewei gnugwaqan ugtugwejanuaq. Wegla mimajuinu'g emtoqwala'titl na 'nnoqta'wl ta'n teligilat' st'ge' na wi'sisl. Gitg na wi'sisg goqqwa'lujig aq egwi-jegemgig na pugte'w ta'n etlamleg iapjiw. Ula pugte'w telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamleg supliwei. ²¹ Na newte'jit ta'n ali'puluat'at' wape'lilitl te'sipowl e'wat'at' gi'gl espo'qwasilitl ta'n ugtung tewasgmi'lilitl ugjit ne'po't'pnig ms't sma'gnisg aq ms't ta'n wije'waqqwi'tiji na tapusijig wi'sisg. Na sisipg ta'n wigumujig na'te'l malqoma'tiji ms't wen ta'n ne'po'tipnig glapis g'satalultijig.

Gjimm'tu apt'pilut aq pija'lut mawi tmig elmalqe'g ta'n mo eigtnug enganateg

20 Na nemi'g ansale'wit wejgwi nisa'sit wa'so'q. Geggung apt'sqi'gn ugjit na mawi tmig elmalqe'g aq geggungat melgignaqaq pisqa'taqanapi'l. ² Na goqwa'latl jipijgaml ta'n tel wi'tut Gjimm'tu aq tel wi'tut Nujilue'wa'teget. Negm na mtesgm ta'n teli pgij mimajit. Ansale'wit apt'pilut na jipijgaml pisqa'taqanapigtug. Jipijgam siaw apt'pilasitew glapis pituipntnaqanipunqeg. ³ Na ansale'wit pija'latl na ma'muni tmig elmalqe'g aq apt'sgaq na ga'qan. Ga'qanigtug gaqapija'toq nat goqwei ta'n ewi'gas'g ma' wen pana'tu na ga'qan glapis na tujiw pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq. Gjimm'tu ma' gis lue'wa'lagwi gaqaisg mimajuinu' tleiwulitiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu glapis na tujiw pituipntnaqanipunqeg gis pmiatw. Na tujiw apqwa'laten pe'l gigja. ⁴ Na nemi'gig pugwelgig mimajuinu'g pemgopultijig elege'witewe'l ugt'punual. Gjinnisgam ignmuaji ml'gig-no'ti ugjit ilsumanew igtigi. Na elg nemi'gig pugwelgig mimajuinu'g ta'n ne'po't'pnig muta igtigi mimajuinu' agnutmua'tipni ta'n goqwei Se'sus gis tel gina'muep aq Gjinnisgam ugtwi'gatign. Na mo emtoqwala'tigul na wi'sisl gisna 'nnooqta'wl ta'n teligilitl st'ge' na wi'sisl. Mo gegnugwasultigupnig na wi'sisuei gnugwaqan ugtugwejanuaq gisna ugpitnuaq. Wegla mimajuinu'g apajipa'tijig. Niganpugultijig maw Se'susal ugjit pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq. ⁵ Ula na amgwesewei minua'ltimg. Na esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n nepu'tipnig ma' minua'lam'gig glapis na pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq. ⁶ Wegla mimajuinu'g ta'n minua'lujig amgwesewei minua'ltimg welgwijultijig aq sape'ultijig. Ma' nugu ap npu'ti'gw. Na patlia'su'ltitaq ugjit apoqonmuanew Gjinnisgam aq Nujiugs'tawi'welitl. Niganpugultitaq maw Nujiugs'tawi'welitl glapis pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq.

Gjimm'tu wissuignemut aq pija'lut pugtewigtug

⁷ Ta'n tujiw ula pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq, Gjimm'tu apgwa'laten aq tu'etew na ma'muni temig elmalqe'g. ⁸ Na ala'sitew ta'n telgi'g ugs'tqamu aq lue'wa'lata pugwenniji mimajuinu'. Mawa'lata pugwenniji mimajuinu' tleiwulitiliji Ga'ge'gati aq Me'ga'ge'gati aq lue'wa'lata. Gisa'lata mawita'new aq matnanew Gjinnisgam. Wegla mimajuinu'g ta'n mawo'ltitaq ma'muni pugwelgig. Negmow na pa na wije aq te'sgl atuomgl ta'n etegl apaqtugewei sitm. ⁹ Wegla sma'gnisg ugjita'taq ta'n telgi'g ugs'tqamug glapis i'mu'titaq ta'n Gjinnisgam ugmimajuinumg gis mawita'tiliji. Na gigto'qopugua'tita Gjinnisgam ugmimajuinumg aq na gjigan ta'n Gjinnisgam gesite'tg. Na pugtew ugjiatw musigisg'tug aq ms't sma'gnisg gaqamglateq pugtewigtug. ¹⁰ Na Gjimm'tu ta'n gis lue'wa'lapni mimajuinu' ugsua'laten aq egwijegeten ta'n pugtew iapjiw etlamgleg. Ula pugtew telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamgleg. Na wi'sis ta'n wet neia'sip

samqwanigtug aq na nujiugsuet niganigjitegewinu gis eljiaqalupnig na'te'l. Na nesisijig iapjiw tli ulmaje'wat-en na'te'l.

Ugtejgewei ilsutaqan

¹¹ Na nemitu mesgi'g wape'g elege'witewe'i ugt'pun. Gjinnisgam pemgopit na'te'l. Na ugs'tqamu aq ms't goqwei musigisg'tug gesga'tigl aq mo nugu nemituaneg. ¹² Na nemi'gig ms't ta'n nepu'tipnig minua'lujig aq gaqamultijig nigantug ta'n Gjinnisgam pemgopij. Ms't mimajuinu'g weja'tegemg ta'n mawi espo'ltijig glapis wegla ta'n mu espo'lti'gw eimu'tijig na'te'l. Toqo wi'gatignn pana'tas'gl aq pana'tas'g igtig wi'gatign ta'n ewi'gas'gl ms't mimajuinu'g ugwisunmual ta'n msnmi'titaq iapjiwewei mimajuaqan. Gjinnisgam ilsumaji ms't ta'n eimu'tiliji na'te'l. Isumujig st'ge' ta'n telo'ltipnig aq ta'n goqwe'l tela'taqatipnig ugs'tqamug muta ms't wegla gis ewi'gas'gl wegla wi'gatignigtug. ¹³ Ms't wen ta'n etli npu'tipnig apaqtug, ms't ta'n gis etlisulitipnig utqutaqane'gati'l aq ms't ta'n eimu'tipnig npuinue'gati gis minua'lujig aq Gjinnisgam ilsumaji. Ms't wen tli ilsumaten giasgiw st'ge' ta'n telo'ltipnig aq ta'n goqwe'l tela'taqatipnig ugs'tqamug. ¹⁴ Na npuaqan aq 'npuinue'gati eljiegeten ta'n pugtew iapjiw etlamgleg. Na pugtew telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamgleg. (Ala tet mimajuinu'g iapjiw minui npu'titaq.) ¹⁵ Ta'n getu wen ugwisunm mo ewi'gas'gtug na wi'gatign ta'n Gjinnisgam gis ewi'g'pnn ugmimajuinumg ugwisunmual na elg gwijegeten na pugtew ta'n iapjiw etlamgleg.

Ms't goqwei pile'g

21 Na nemitu pilei ugs'tqamu aq ms't goqwe'l ta'n etegl musigisg'tug pile'gl muta sa'qawe'gi'gl musigisg'tug aq sa'qawe'gi'g ugs'tqamug gesga's'g'pnn. Gta'n gesga's'g'p. ² Na nemitu sape'wig gjigan ta'n teluisig Pilei Selusalem. Na wet neia's'g wa'so'q muta Gjinnisgam petgimg. Tel'gna'tas'g aq gisgaje'g st'ge' na e'pite's wel'gnesij aq tel'gna'sij ge's esgmalaj ugjit malie'winew ugji'nmuml. ³ Nat wen gesigawwet Gjinnisgam ugt'pung. Teluet, "Nige' weja'tegemg Gjinnisgam wijitgweiwata ugmimajuinumg. Nige' weja'tegemg wigitew ta'n mimajuinu'g wigultijig. Nige' mimajuinu'g na ugmimajuinumg. E'e, nige' Gjinnisgam eig na'te'l. ⁴ Gjinnisgam gasa'tuatal ugsaqpi-gunual aq ma' nugu atgitemulti'gw muta na'te'l ma' nugu wen npmug aq ma' nugu i'gtug welmaji-ta'suaqan, atgitemuaqan gisna gsnugowaqan. Nige' weja'tegemg mo nugu goqwei sa'qawei eigtnug. Ms't goqwe'l na pile'l ugs'tqamug."

⁵ Ge's Gjinnisgam pemgopij elege'witewe'i ugt'pung teluet, "Nige' gisituan ms't goqwei pilei." Na telimit, "Wi'ge'n ta'n goqwei teluei muta teliaq. Ms't wen gisi gtlamite'tmi'titl wegla glusuaqann." ⁶ Elg telimit, "Gisa'tuaneg. Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq we'gaw iapjiw i'ttes. Ta'n getu wen getu' samqwat, na ignmua's tg'poqewei samqwan. Ula samqwan gisa'latal ta'n getu wenn esamqwalitl mimajilin iapjiw.

Ma' amuj apangituigw ugjit na. ⁷ Ta'n wen wissuigne-matl Gjimm'tu'l, na ignmua's e'wmn ta'n goqwei ni'nnewei. Ni'n na Nisgamewia's ugjit negm aq negm nn'janitew. ⁸ Gatu ta'n getu wen ne'gaw jipasit majul-gwalin ni'n na ilsumaten aq piyegeten ta'n pugtew et-lamgleg iapjiw. Na wije'i liatew ugjit ta'n getu wen teluet mo getlams'tuigw aq ta'n getu wen tel mimajit st'ge' mo getlams'tmug. Na wije'i liatew ugjit ta'n getu wen winsmuit aq mo pun pata'tegegw, ta'n getu wen ne'pa'teget, ta'n getu wen sespo'tegewinu, ta'n getu wen na nujipuntaji igtigi, ta'n getu wen emtoqwalatl 'nnooqta'wl, ta'n getu wen getu' majulgwlatl ptigise'l nisgaml aq ta'n getu wen pusgi egsuet. Ula liatew ta'n tami iapjiw ulmajo'ltitaq. Ala tet mimajuinu'g iapjiw mi-ni npu'titaq."

Pile'g Selusalem

⁹ Pegising newte'jit na llaigneg te'sijig ansale'wijing ta'n gegguna'tipni wowg waju'pelitl na ta'n goqwei Gjinsgam e'w'g'p wetapulanew mimajuinu' aq telimit, "Wije'wi aq musga'tultes na negm ta'n malie'wi'tital Gjinsgam ugjiigluewji'jml." ¹⁰ Na Wejuli Nisgam gisa'lit ns'tasin wegla ta'n goqwe'l aq na ansale'wit ela'lit g'p'taq esp'pit gm'tn. Na'te'l musga'tuit na pilei Selusalem, Ula na sape'wig gjigan aq wejgwi nisa's'g wa'so'q muta Gjinsgam petgitg. ¹¹ Ula gjigan teligsateg st'ge' ta'n Gjinsgam teligsasij. Telateg pa wije'i mawi mgo'tig gun'tew ta'n teluisig jaspl gisna plu'jaqamati iga'tun na'gu'setigtug. ¹² Ula gjigan gig-to'qopugutas'g na esp'teg aq melgita's'g llutaqan. Newtisga'qal je ta'pu ga'qana'tas'gl etegl na llutaqanigtug. Nemi'gig newtisgegsijig je ta'pu ansale'wijing. Te's ansale'wit nujo'tg newte' ga'qana'tas'g. Ewi'gas'g te's ga'qana'tas'g newte' wisun. Wegla wisunn na newtisgegsijig jel ta'pu ji'n mug ugwisunmual ta'n wetapeg-sultijig ms't Lesui'paq. ¹³ Na nesisgl ga'qana'tas'gl etegl te's anapowl na llutaqanigtug. Nesisgl el pana'tigl ugjipenug, nesisgl el pana'tigl tp'te'snug, nesisgl el pana'tigl tg'snug aq nesisgl el pana'tigl oqwatnug. ¹⁴ Ula gjigane'i llutaqan gaqamig g'p'taq newtisga'qal je ta'pu mesgi'gl gun'tal. Na te's newte' gun'tewigtug ewi'gas'g newte' wisun. Wegla wisunn na newtisgegsil-iji jel ta'pu apostale'wiliji ugwisunmual. Na apostale'wi-jig elugowa'tipnn Gjinsgam ugjiigluewji'jml ugs'tqamug. ¹⁵ Na ansale'wit ta'n gelulit geggung wisaw sulieweie'i engaqane'i ugjit tli ngattew na gjigan, ga'qana'tas'gl aq na llutaqan. ¹⁶ Na ansale'wit engatg na gjigan. Na wije'i tel pitta'q st'ge' ta'n telisge'g. Na tapuisga'q je ne'w gasiptnnaqann gilam'tl tel pitta'q. Na gjigan wije'i tel pitoqsig st'ge' ta'n tel pitta'q aq ta'n telisge'g. ¹⁷ Na ansale'wit engatg na llutaqan. Na asugom te'sisga'qal jel na'n mittl tel pitoqsig. Na engaqane'i wije'i tel pitta'q st'ge' ta'n tel pitta'q ji'n mug upitno'guom. ¹⁸ Na gjigane'i llutaqan wejitas'g gun'tew teluisig jaspl gatu na gjigan weji gisita's'g poqtaqiaq wisaw suliewe'i aq wel saputiamug st'ge' tuoputi. ¹⁹ Na newtisga'qal je ta'pu mesgi'gl gun'tal ta'n eteg na llutaqan aq na gjigan wesgijitas'g mego'tigl gun'tal. Amgwesewei

gun'tew teluisig jaspl, ta'puewei teluisig sappail, si'stewei teluisig agat, ne'wewei teluisig emlalt. ²⁰ Na'nnewei teluisig a'nigs, asugomewei teluisig ganilian, llaignegewei teluisig glisolait, ugumuljinewei teluisig pelel, pesgunategewei teluisig toppas, newtisga'qewei teluisig galsitoni, newtisga'qewei jel newt teluisig jasint aq ugtejgewei teluisig amatest. ²¹ Na newtisga'qal je ta'pu ga'qana'tas'gl wejitas'gl tm'tmue'l waiopsgul. Te's ga'qana'tas'g wejitas'g newte' tm'tmue'l waiopsgw. Na awti'l ta'n etegl gjigang wejitas'gl poq-taqiaq wisaw suliewe'i ta'n tel uli saputiamug st'ge' tuoputi.

Nat goqwe'l mo etenugl na pile'g Selusalem

²² Lpa mo nemitu gjia'sutuo'guom tami na gjigang, Gisiteget ta'n mawignat aq Gjinsgam ugjiigluewji'jml iapjiw eigig na gjigan glaman mo a'sutuo'guom menuegetmi'ti'gw mimajuinu'g tli emtoqwalata. ²³ Na gjigan mo pewatas'gtug wasoqweg, mu na na'gu'set gisna tepgun'set ugjit waseten muta na gesateg weji-aq Nisgameg ugjit pitiata'toq na gjigan. Gjinsgam ugjiigluewji'jml na pa na wije'i aq wasoqweg ugjit na gjigan. ²⁴ Na tepiaq waseteg ugjit gaqaisg mimajuinu'g pilei ugs'tqamug tla'taqatitaq ms't goqwei gesatmi'tij. Ta'n te'sijig elege'wijing pilei ugs'tqamug jugwa'tu'tij ms't ugmilesuaqanmual na gjigan. ²⁵ Ga'qana'tas'gl na gjigang iapjiw pantetetal. Ma' oqonitpa'qtnug na gjigan. ²⁶ Ta'n getu goqwei gepme'g aq ta'n te's'g mile-suaqan ugs'tqamug na gaqaisg mimajuinu'g pejo'tutaq na gjigang. ²⁷ Mo goqwei winjig gisna mo goqwei lue'uti gis pisgwa'nug na gjigan. Ta'n te'sit wen winsit gisna pusgi egsuet mo ignmuam'g pisgwa'n na gjigan. Gjinsgam ugjiigluewji'jml geggunmilil wi'gatign ta'n gis wi'gas'gl ms't mimajuinu' ugwisunmual. Wegla mimajuinu'g iapji mimajultal maw Gjinsgam wa'so'q. Pas'g negmow gisi pisgwita'taq na gjigan.

Ta'n goqwei eteg na pilei Selusalem

²² Na ansale'wit musga'tuit na sipu ta'n wet tuitg ta'n Gjinsgam aq ugjiigluewji'jml pemgopij. Ta'n getu wen wet samqwan na sipu, ma' gisi npug. Na samqwan etlatetesg pa wije'i aq gloqowe'g. ² Na sipu pemitg ne'gaw miawe'g na awti ta'n eteg gjigan. Mit'i'sg nigwe'g etuiw na sipu. Te's tepgun'set na miti'sg gis lastegl piltue'gl minijgl. Ta'n getu wen malqotgl na minijgl na msntew iapjiwewei mimajuaqan. Nipi'g e'wujig ugjit npilanew gaqaisg mimajuinu'g ta'n mesnmi'tij gaqaisg gsnugowaqann. ³ Ms't goqwei ta'n Gjinsgam alua'toq aq ms't wen ta'n Gjinsgam alua'latl ma' ignmuam'g pisgwa'n na gjigan.

Gjinsgam aq Gjinsgam ugjiigluewji'jml ugt'punual etegl na gjigang. Ms't ta'n elugowa'tiji emtoqwala'tiji. ⁴ Nmia'tital Gjinsgam aq Gjinsgam ugwisunm wi'gas'gt'tew te's mimajuinu ugtugwejang. ⁵ Na'te'l ma' nugu wela'gw i'gtug. Na'te'l mo wen we'gaw puatmug wasoqweg gisna na'gu'selitl muta Gisiteget ta'n teluisit Gjinsgam, wasoqontew ta'n telgi'g gjigan. Na

mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l iapjiw niganpugulti-taq st'ge' elege'wijig.

Se'sus me' tel'gne'g apaja'sitew ugs'tqamug

⁶ Na tujiw ansale'wit telimit, "Wegla glusuaqann ta'n gi's wi'gmnn na teliaqewe'l aq ms't wen gisi gt-lamite'tmi'tiaq. Gisiteget na Gjinisgam aq elgimapni Wejuli Nisgamug ugjit ilgwenanew niganigjitegewinu' ugs'tqamug. Na petgimatl ugtansale'witeml ugjit gnua'tuan uglugowinumg ta'n goqwei me' tel'gne'g tli-atew."

⁷ Na Se'sus teluet, "Jigs'tuigw. Apugjig apaja'si ugs'tqamug. Ta'n getu wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug ul'ta'sitew."

⁸ Ni'n na Sa'n. Nutmapnn aq nemituapnn ms't wegla ta'n gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug. Ta'n tujiw nutaq aq nemi'g na tujiw nutgul'pa'si nigantug na ansale'wit ta'n gis musga'tuip ms't goqwei. Getu' emtoqwalt.

⁹ Gatu telimit, "Mut tla'tega. Ni'n elugowg Gjinisgam st'ge' gi'l aq st'ge' gitapg na niganigjitegewinu'g. Ni'n elugowg Gjinisgam pa wije' aq ta'n wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug. Emtoqwal pas'g Gjinisgam."

¹⁰ Telimit, "Gjinisgam gi's musga'tuasg ms't goqwei gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug. Mut mimugwa'tuaw mimajuinu'g ula ta'n gi's ewi'gmnn muta ms't wegla apugjig tliatew. ¹¹ Ta'n wen me' pata'teget na ignmuaj siawi pata'tegen aq ta'n wen me' winsit na ignmuaj siaw winsin. Ta'n wen tetapua'tegej ta'n goqwei tetapute'g ignmuaj siawi tl lugwen aq ta'n wen we'gaw getu' ignmuatl Gjinisgam assuman na ignmuaj siaw tla'tegen."

¹² Se'sus teluet, "Jigs'tuigw. Apugjig apaja'sia's ugjit ignmuan ms't wen nat goqwei st'ge' ta'n te'p'g. ¹³ Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' i'ttes iapjiw. Ni'n eimap gesgmnaq ms't goqwei gisita's'gtnug aq me' i'ttes ta'n tujiw ms't goqwei gaqiaq.

¹⁴ "Ms't mimajuinu'g ta'n ugtlue'utiwal gisi apigsig-ta's'gl wel'ta'sultijig muta gis pisgwita'taq na pilei gjigan. Na'te'l gisi msnt'tal aq malqottal na minijgl ta'n ignmagwi'tiji iapjiwewei mimajuaqan. ¹⁵ Na ma' nugu

ignmuam'gig pisgwita'new na gjigan na mimajuinu'g ta'n mo getu' nenua'tigul Gjinisgam maw ta'nig winsultijig, ta'nig nuji punta'tiji igtigi, sespo'tegewinu'g, ne'pa'tegewinu'g, ta'nig elita'suala'titl ptigise'l Gjinisgam aq nuji egs'pugutaqatijig.

¹⁶ "Ni'n na Se'sus. Elgimg'p ntansale'witm ugjit ula agnutmaqan gnua'tulinew gilew ta'n getlams'tmu'tioq na gelu'lg agnutmaqan aq gilew ta'n tego'tmu'tioq ms't a'sutuo'guoml. Ni'n wetapegsi Ta'pito'q. Ni'n tel wi'timg na mawi gsaset gloqowej na newte'jit ta'n neia'sit te's wapg."

¹⁷ Wejuli Nisgam aq na e'pite's ta'n malie'wilipnn Gjinisgam ugjijgluewji'jml teluejig, "Jugu'a."

Ms't wen ta'n gis nutg ula tlimaj, "Jugu'a."

Ta'n te'sit wen getu' samqwat na jugu'ej aq samqwjaj na samqwan ta'n ignmuaten iapjiwewei mimajuaqan. Mo wen amujpa apangitmug ula samqwan.

Ugtejgewe' ta'n Sa'n ewi'g'g'p

¹⁸ Gi's ewi'gman ta'n goqwe'l Gjinisgam neia'tuip aq ta'n goqwei gis telimip. Telimuloq, mut aja'tunew gisna piltua'tunew ta'n goqwei gis wi'gas'g ula wi'gatignigtug. Pa na nat wen aja'toq gisna piltua'toq na Gjinisgam tli ugtapulatal st'ge' ta'n telueg ula wi'gatign. ¹⁹ Pa na nat wen sa'se'wa'toqos nat goqwei gisna egsg agnutmoqos na agnutmaqan ta'n ewi'gas'g'p ula wi'gatignigtug, na Gjinisgam ma' ignmuagul malqotmn na minijgl wejiaqal na miti'g ta'n geggun-mi'tij ml'gigno'ti ugjit ignmuanew mimajuinu'g iapjiwewei mimajuaqan. Gjinisgam elg ma' ignmuagul pisgwa'n na sape'wig gjigan. Migwite'tmug, Gjinisgam teplumugsioq tla'tegen ms't goqwei gi's ewi'gas'g ula wi'gatignigtug.

²⁰ Negm ta'n gis tluet ula ms't na teliaq, nige' teluet, "E'e. Ma' 'pgije'nug apaja'sia's."

Ni'n teluei, "Gjisaqamaw Se'sus jugu'a st'ge' ta'n gis tluen. Na tliaj!"

²¹ Etamg Gjisaqamaw ta'n teluisit Se'sus ul'te'lmanew ms't Gjinisgam ugmimajuinumg jel tlia mo te'p'mu'ti'gw. Na tliaj!